

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.6.15

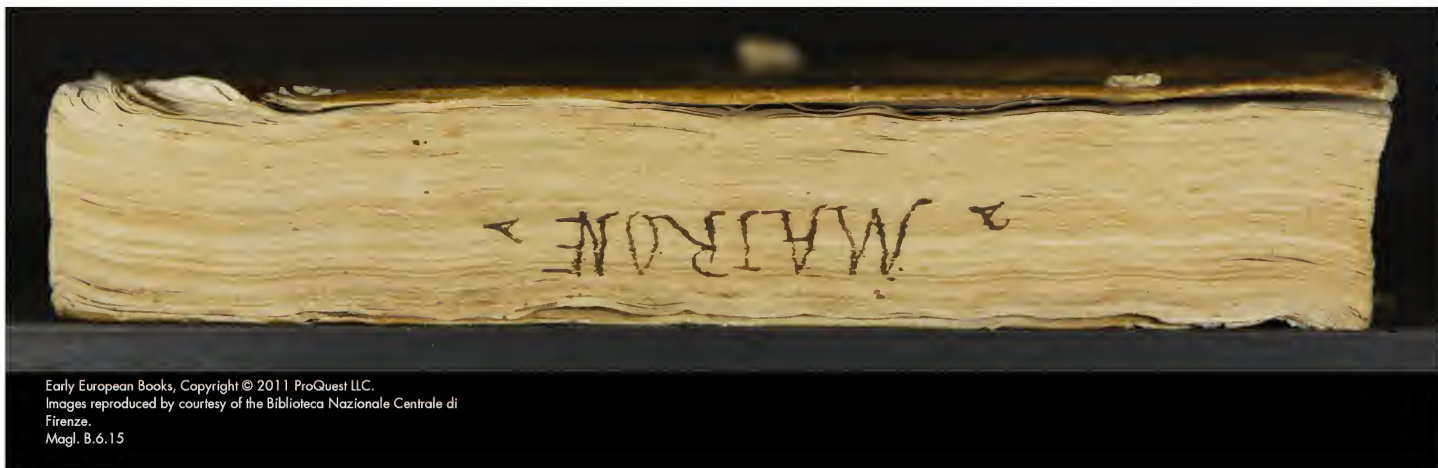

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.6.15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.6.15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.6.15

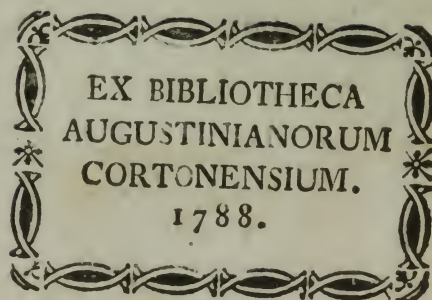
INCUNABULI

B

6

15

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

XXXV

Tram. Clayton

Ver. 1491

E
15
78

Quadragesimale doctoris illuminati
Francisci de Mayronis.

Biblioteca conventus

S. P. Augustini de Cortona.

Magr' Fr. Archangelus
Cortonen. dedic.

MDCXX.

[Faint, illegible handwritten text, possibly a letter or manuscript page, with a circular stamp visible on the left side.]

Sermo

Incipiunt sermones aurei doctoris illuminati francisci de mayronis ordinis minorum ab aduentu eius quadragesimali usque ad quartam feriam post pascha.

Dominica prima aduentus. Sermo primus de epistola et habet quatuor consideraciones.

Raresciet

tes quia hora est iam nos de somno surgere et.

Ad Ro. 13. Aduentus domini quatuor dominis celebratur: quod quadruplex est aduentus christi. **P**ri-

mus in mundum per carnis assumptionem.

Secundus in mentem per gratie infusionem.

Tertius in morem per anime susceptionem.

Quartus ad iudicium per meritum discussionem.

In hac tamen dominica de ultimo aduentu agitur.

Hac de causa quod ad illum maxime humana mens contemnitur et excitatur: in ea timor domini qui est initium omnis boni.

Et quod mundum per delectationem quiescunt in vanitatibus mundi: in quibus quidam permanent: indigni sunt gratia dei.

Ideo apostolus in epistola excitat tales: ut postpositis vanitatibus seculi in quibus dormiunt et quiescunt: ad gratiam dei que est salus nostra: digne se disponant dicendo:

Hora est iam et. quasi dicat nunc tempus est ut a vanitatibus spiritualiter resurgamus.

Hora ista spiritualem in nobis resurrectionem designat: in qua nobis salus nostra appropinquabit.

Et est tamen notabile quod totum tempus vite nostre dicitur dies unus.

Dicitur autem dies: quod illuminati fidei lumine: meritorie poterimus operari gratia cooperante.

Unde sicut oculus clare videns: non cognoscit differentias rerum: nisi aer illuminetur splendore solis: sic reuera intellectus lumine fidei illuminatus.

Dicit autem dies una: quod nec ante: nec post istam vitam poterimus operari meritorie.

Et ideo dicitur etiam dies salutis. 2. cor. 6.

In die salutis adiuvante.

Hunc autem diem precessit nox siue caligo errorum ignorantie siue ruine spiritualis et casus culpe.

Cum igitur anima penitens desit errorem et plangit culpam: commutat noctem in diem: et ruinam in resurrectionem.

Unde dicit: Nox precessit: dies autem appropinquabit.

Et sic abiici

Primus

entes opera tenebrarum: induamur arma lucis. Que antea sunt opera tenebrarum: enumerat dicens. Non in comestationibus et. Arma lucis sunt indumenta virtuosa: quibus induimur: id est sequimur dominum nostrum Iesum Christum. Hec est sententia moralis.

Circa totum occurrunt quatuor consideraciones.

Prima consideratio.

Rima est videre quod per somnum intelligatur: ubi ponuntur due conclusiones.

Prima conclusio est quod somnus

est secundum Aristotelem vinculum et immobilitas sensuum.

Maxime virtus sensibilis et motiva in somno ligatur.

Vigilia vero est solutio sensuum.

Ex quibus videtur quod vigilia nobilior est somno: quod solutio virtutis sensitivae est nobilior eiusdem

ligatione.

Unde sicut immobilis sensuum ostendit somnum: sic mobilitas ostendit vigiliam.

sicut apostolus dicit somnum esse quandam immobilisationem et cessationem ab opere meritorio.

Unde illi qui sunt sine gratia in mundanis gessentes: proprie dicuntur dormientes.

Quid enim sunt ista mundana: nisi quedam figmenta sensibilia et vanitates istius mundi: quod delectantur admodum somni non satiantur: unde psal. Dormierunt somnum suum et nihil invenerunt et.

Sic etiam illi qui sunt in gratia: dicuntur vigilantes: quod existentes in continuo motu virtuose exercitacionis: sopiti mundo: vigilant ad eterna.

Ideo dicit sponsa in cantico. 5.º.

Ego dormio et cor meum vigilet.

Sed in vanitatibus quedam dormiunt tam graute quod nec ad clamorem predicationis: nec ad tonitruum coninationes: nec ad fulmina diuine aduersionis excitantur.

Tales valde timere possunt: ne somnus mori continuetur.

Sicut de fizaris legitur Iudic. 14.

Quidam etiam dormiunt lente. scilicet pigri ad operandum.

Hij etiam orto iam sole non possunt euelli de somno: quos dominus arguit Matth. 26.

Non potuistis una hora vigilare mecum. et corin. 2.

Id quod in presenti est: momentaneum est et.

Quidam etiam in nocte dormiunt: ut infideles per ignorantiam peccantes: quos ignorantia excusat: sed non a toto

psal. Nocte verterunt in diem.

Non mirum si torpet in vitis qui non habet notitiam veritatis.

Sed valde mirum videtur de fidelibus qui dormiunt in die orto iam sole. id est reuelata euangelica veritate.

Et ideo tales ut euangelicetur: sunt punge di stimulo triplici. scilicet mortis et iudicii: et ignis eterni. vñ eccl. ultimo. Verba sapient

Sermo

tum quasi stimuli: vt dicat. Hora est iam nos
 et. quasi dicat ne mori acerbitas iudicii stre-
 nuitas: et dānationis ppetuitas nos inueniat
 hora est. i. nūc in tpe gratie expedit vt a vani-
 tatibus resipiscamus. ¶ Secūda conclusio est q
 talis somnus: q est recessus virtutis sensitiue
 ab exterioribus: a quatuor causat. ¶ Primus
 est psona cogitatio. ¶ Secūda est magna af-
 fectio sensus circa aliqd sensibile. ¶ Tertius
 est labor corporalis. ¶ Quartus est euapora-
 tio a loco digestionis ad caput virtute calidi.
 ¶ Primus patet. Nam cuq aliqs psonde co-
 gitat in parte in qua sit cogitatio: fit magna cō-
 sumptio calorum et spirituum: et tunc reuocat
 calor ab organis et sensibus exterioribus: vt
 ibi confortetur. Et ideo tunc talibus si aliqd
 ponat super oculos: illud nō vident: sed sunt
 sicut dormientes: et tandem sine dubio reuo-
 cantur spiritus ad interiora: vt psonent. et tūc
 dormiunt fm veritate: et talibus etiam in il-
 lo somno ptingit videre mirabilia. Sic etia
 causat somnus spiritualis. Nam cuq aliqs so-
 licitudine distrabit imaginando qualiter sibi
 acquirit vana mundi delectabilia: vt ipsis in
 ordinate fruatur: pro certo tūc euaneat caritas
 et spiritus etiam psumit deuotionis. Et tunc
 etiam dilectio que fert in vana mundi delecta-
 bilia exercitata i sensibus exteriorib: ab ipsis
 reuocat ad interiores mētis affectiones: vt vi-
 goratur. Et tunc si aliqua spiritualis informa-
 tio ponatur eis sup oculos: non vident: qz ce-
 cauit eos malitia eorum: sed sunt dormientes.
 ¶ Primo qz ponūt suam felicitatem in hīs
 que nō satiant: sed per modum somni euane-
 scunt: et tunc etia contingit eis videre mira-
 bilia in qbus decipiuntur. vnde mirabile est q
 credunt tunc tales vanitates durare semper.
 ¶ Secūdo qz ponunt in hīs felicitatem: que vt
 vapor euanescent. ¶ Tertio qz delectationes
 tales preponunt eternis. Ne igitur sic seduca-
 mur: apłs pmo corin. 16. hortat nos ad vigi-
 landum: vt circōspicientes psonerant in fi-
 de: foriter resistamus: dicens. vigilate: state
 in fide. ¶ Secūda etiam pz: qz cum aliqs sen-
 sus nimis afficit circa aliqd possibile in ipso
 delectādo et gaudēdo: tunc in illa parte fit ma-
 gna psumptio calorum et spirituum aliorum sensi-
 tiuorum ad illam partem mittunt et tandem ad
 interiora reuocant: vt psonent: et fit somnus
 Sic etia. 2º. causat somnus spiritualis. Nam
 affectus gaudij datus fuit homini: vt in deo

gauderet: et sic in spe eternorum bonorum et in
 tuitu beneficiorum dei pgaudens primo in bo-
 nis suis iocundaretur in operibus diuinis.
 S3 hic affectus puerfus est in dissolutionem
 et vanitatem: vt hō gauderet de infantijs falsis
 et affluentia temporalium rerum: et honorum: et volu-
 ptatibus: tunc vere psumitur calor. i. gratia dei
 qz fastidit omnia q dei sunt: et spiritus ab ex-
 terioribus. s. exercitijs honeste puerfationis:
 uocant ad interiora ppersonis. et sic pigritatur
 ad studia deuotionis et virtutis: et sic fit som-
 nus: qz deserētēs studia deuotionis: irrefre-
 nabiliter ad carnales vanitates ferunt. Hos
 hortat dominus Albarci. 6. dicens. Vigilate
 qz nescitis quando dñs veniet. Sequitur. Ne
 cuq venerit repente: inueniat vos dormientes
 ¶ Tertium etia pz. Nam in labore corporali
 nalis vis accendit et vigoratur ppter motum.
 Nunc aut ptingit q in corpore fit aliquis cibis
 congelatus et pglutinat. Et ideo cum calor
 heat calefacere: et calidus habeat subillare. i.
 colliquare huiusmodi cibum: talis autē cibus
 colliquatus vaporat: et vapor resolutus a loco
 digestionis per calorem ascendit ad caput et cau-
 sat somnum: sic etiam spiritualiter causat som-
 nus. Nam fm q aut Seneca: Adulter qz dis-
 fert assuesci sic vel sic ad vitia vel virtutes: qz
 qui in iuuentute assuescit vitij: vitiosus erit.
 et 2º. Et ideo Dionysius nām pparat speculo
 qui illi rei assimilatur: ad quas puerfatur. Si-
 cut. n. scientia moralis per operationes morales
 demonstrat: sic habitus vitiosus per vitia at-
 tendit ppter operationem. Sed ptingit q quā-
 doqz in ope pscientie inuenit spiritualis habi-
 tus siue cibus ita pglutinat per inuetera-
 tam psumptiōem: qd facilius resolu non pōt.
 sed qz talis actus vitiosus allieat p delectatio-
 nem: tūc calor talis cibus spiritualē calore in
 ordinato ad nichilatur et psumit. vapor autē cibi
 colliquat. i. experientia adducit per calorem cu-
 ius est ascendere vsqz ad caput. i. sensualita-
 tem: que est caput vitiorum. et tunc vere fit som-
 nus. i. cessatio ab omni bono. Talem autem
 hortat sapiens ecclesiastici. 31. vt a tali somno
 surgēs vigilet. i. reseruat opatiōem fructuo-
 sam dicēs. Vigilia sua perficiet opus suum.
 ¶ Quartum etiam pz: qz euaporatio ascen-
 dens a loco digestionis ad cerebrum virtute
 calidi: et ibi in frigidata descendit per poros
 illos per quos calor et spiritus dñatur. Nam
 cerebrum est frigidissimum: et tunc euaporatio

reuerberat calorem et spiritum ad interiora corporis: et sic fit somnus. Quod declaratur. Videmus enim quod humidum quod euaporatur a terra vel aqua: et hoc a calore solis cum venerit ad locum supremum: ibi in frigidatur propter nimiam loci frigiditatem: ut dicitur primo meteororum. Illud humidum illuc congestum deorsum fertur: factum sursum nix: vel grando: vel aqua fit. Sic etiam fit somnus spiritalis. Nam cum summa dignitas sit anime quod est capax summi boni: et summa utilitas eius sit deus in se habere et in ipso esse bonum ideo toto desiderio debet deum querere: qui promouet eum ad huiusmodi inuentionem eius et omnia euitare que elongant eum a deo: et hoc est spiritualiter euigilare. Sed multi in hijs dormiunt: quia cum possint summum bonum comprehendere: eo neglecto se occupant circa vilia et caduca transitoria. Quare hoc? quia eorum delectatio magis se tenet ex parte sensitiua quam intellectiua. Delectabile autem apprehensum per sensum et imaginationem quasi de necessitate mouet concupiscentiam: et quod facies que mouet ad malum: semper intra nos est: gloria vero quam querimus: extra nos est. Locus autem digestionis est appetitus sensitiuus: qui aptus natus est recipere aliquas qualitates: quibus mediantibus fit rebellis vel obediens rationi. Et secundum hoc duplicem habet digerere cibum. scilicet cibum obedientie et rebellionis. Cibum obedientie est originalis iustitia: que est habitus quidam supernaturalis coicatus homini: ut eum ordinaret respectu dei principaliter ut plene obediret. Deinde respectu sui ut perfecte faceret inferiores potentias se qui motus recte rationis et voluntatis. Deinde respectu proximi: ut redderet unicuique quod suum erat. scilicet debitam dilectionem. Sed cibum rebellionis est iustitia originalis: que immediate fertur in obiectum sibi pueniens contra dictam rationem: et hoc est sibi naturale: nisi refrenetur per habitum virtuosum vel per maximum conatum virium superiorum imperantium inferioribus. Ratio est: quod potentia naturalis circa naturale obiectum mouetur quantum potest nisi ab alio impediatur. Appetitus sensitiuus est huiusmodi et cetera. et hoc est signum nature deprauate: que semper prona est ad malum. Primus cibus habet euaporationes: que est desiderium eternorum in amore: que cognitionem preponit: sine qua esse non potest: eo quod opus ob-

iectum presentari ipsi voluntati ab intellectu. Secundus etiam cibus habet euaporationem que est concupiscentia terrenorum. Ipsa est enim vis motiua faciens tendere ad illicitum: et propter cecitatem malum culpe non precauet. Hunc est qui ruit in peccatum. Nam sicut vapor ad modicum parens cito euanescit: sic delectatio alliciens non satians cito transit. Cerebrum autem ad quod vtriusque cibi fit euaporatio: est liberum arbitrium: quod est anime rationalis potentia: que velle malum et bonum potest vtriusque discernens. Unde patet quod liberum arbitrium duo complectitur. scilicet intellectum quo discernimus: et voluntatem qua eligimus bonum vel malum. Et dicitur liberum quantum ad voluntatem: que ad vtrumque flecti potest. Arbitrium quantum ad intellectum: cuius facultas est discernere inter bonum et malum. Hic liberum arbitrium dicitur bene cerebrum: quia sicut cerebrum inter omnia membra corporis frigidissimum: sic liberum arbitrium vapores predictos habet in frigidare duplici consilio. scilicet rationis et sensualitatis. Consilium rationis est intellectus possibilis cum recta ratione dictante rectitudinem operationum. Consilium sensualitatis est facere contra id quod recta ratio dicat: et iudicat esse faciendum: et ab eius iudicio deniat. Unde cum operatio conformatur recto dictamini rationis dicitur sequi consilium rationis. sed cum deniat ab ea: sequitur consilium sensualitatis. Unde quando vapor primi cibi fertur secundum desiderium supernorum: sursum ad liberum arbitrium frequenter in frigidatur: et hoc per subuersionem iudicii rationis. Hoc enim iudicium semper nititur inspirata desideria impedire et sepius sub specie pietatis infundit virus impii tepiditatis. dicit nimis magnus est quod incipis: arduum quod proponis: mirabile quod facis: vires tibi non suppetunt: virtutes naturales deficiunt. Hijs omnibus subiacebis: nisi ab inceptis abstineas: et comodo corporali amplius intedas. Nec est illa diabolica persuasio: que omnem deuotionem extinguens: hominem in operibus reddit tepidum et somnulentum. unde tales excitat apostolus dicens. Surge qui dormis: et illuminabit te Christus. Quando autem vapor cibi qui est concupiscentia terrenorum fertur sursum: sine dubio ipsa in frigidatur: et hoc per intellectum possibilem cum recta ratione dictante rectitudinem operationum sicut patet: quoniam aliquis reuersus in se et displicens sibi: in omnibus malis que fecit cogitat rephiscere et re-

Sermo

dire a vita mala et carnali uersatione: tunc talis concupiscentia in frigidatur et causat somnum. Nam sicut sopitus est quies et cessatio motus sensuum particularium: sic talis concupiscentia in frigidata facit hominem quiescere et delectari in opibus deuotionis securans eum de eterna retributione. **Psalmus.** Quia dederit dilectis suis somnum ecce hereditas domini. Tales enim suauiter dormiunt: quia in eis sensus exterior ligantur: et a suis actionibus suspenduntur. In hijs inuenitur diffinitio somni. Somnus est quies animarum virtutum cum intentione naturalium gescunt virtutes animales. Auditus gescit ne audiat ociosa. Visus ne videat vana. Sensus ne grauetur ebrietate siue crapula.

OLFatus ab odorum delectatione illicita. Tactus ab operatione mala. **Nota** quod status istius miserie paratur ad statum celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam duplici ratione.

Prima ratio est: quod sicut dormiens nihil potest clare cognoscere: sed per latebras fantasmatum somnando discit. Quando autem euigilat: tunc perfecte et intuitiue cognoscit omnia: ita dum hic sumus per modum somni omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus quasi euigilantes perfecte intuebitur. Sicut ait apostolus. Nunc cognosco ex parte: tunc cognoscam: sicut et cognitus sum. **I. corinthios. 13.**

Secunda ratio est: quia sicut homo dormiens perfecte delectari non potest: sed dum delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illam delectationem fuisse inanem. Ita hic delectamur quasi per somnum: quia nunquam reficimur quoniamque voluptatibus insistamus sed languemus. quando euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. **Ysa. 29.** Sicut somniat esuriens se comedere: ex pergefactus autem vacua est anima eius. ita est multitudo gentium querens mundi delectationem.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de tempore surgendi a somno: et dicitur quod ita: quia omne tempus diuiditur in preteritum: presens et futurum. Preteritum est quod fuit et non est. Presens est finis preteriti et initium futuri continuati ad instantem. Sed futurum est quod non est: sed erit. unde nihil remanet de tempore nisi nunc. **Ratio:** quia nunc nunquam potest accipi: ut finis et principium: quoniam cadat tempus medium. Huic autem nunc puenit multum iam: quia iam est per

futuri temporis prope nunc futuri temporis: ut iam faciam. Est etiam per preteritum prope nunc presentis: ut iam feci. Sed quia tempus cum sit possessio rarissima: esse carissima: ita rara est: quod duo momenta simul haberi non possunt: quia cito habet unum: alterum desinit. In **Ysa. 1. n.** termino dicere solent homines se habere. 20. annos. et tunc desinunt habere. unde iam surgendum est a somno. Ideo dicitur **ecclesiastici. 34.** Conserua tempus et declina a malo. Sed mirum si horauit quomodo nunc est: cum partes temporis non existant: sed venit quantum ad temporis ordinem: et nunc est quantum ad considerationem solitudinem.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est videre de salute nobis appropinquante: cuius dicitur.

Proprium est nostra salus. Sed quia salus respicit miseria: ideo occurrunt nobis quatuor conclusiones. **Prima conclusio** est quod homo propter peccatum incurrit duplicem miseria. Una est spiritualium priuatio. Alia est naturalium vulneratio. **Primo. n.** priuatur spiritualia. scilicet virtutes et dona: que sunt anime vestimenta et ornamenta. unde **apocalypsis. 16.** Beatus qui custodit vestimentum. id est merita omnium bonorum operum: qui precesserunt: in quibus frustra laborauerunt si admisit sum est peccatorum. **Secundo** vulnerat naturalia: quia multe inferunt plagas ex peccato. **Primum** est error intelligendi que est cecitas incognitiua. et hoc quoniam auferunt spiritualium visum: ita quod vident eterna supplicia quibus tercantur: dei beneficia quibus alliciantur. **Secundum** est difficultas operandi. Bonum. n. aliqui retrahitur ex fonte: id est conetur ad faciendum. **Sapientia. 9.** Corpus quod corrumpitur etc. Quandoque a contraria consuetudine: quia plus potest diabolus in eos qui consueti sunt peccare. Aliqui ex defectu gratie. **Amos. 1. n.** reddit leuia que videntur onerosa. **Matth. 23.** Jugum. n. meum etc. Aliqui ex corruptione. **Corin. 2.** Corrupti bonos mores. Sicut error figuratur per cecitatem: ita difficultas operandi per manus ariditatem.

Tertium est penitas ad malum: que ex predictis est. Predicta. n. non solum impediunt facere bonum: sed etiam inclinant ad malum. Et hec penitas significat per curuatum. de qua **psalmus.** Miser factus sum et curuatus sum etc.

Quartum est infirmitas malere sistendi: que predicta consequitur. Etenim sicut inualitudo corporis que remanet post longas infirmitates

stare in labore non patitur: sic infirmitas male resistendi non potest stare contra temptationes. Hanc infirmitatis sequellam medici licet curent infirmitatez: tamen non tollunt. sed diu remanet post curationem. Deus autem in animabus curatis eam tollere potest: ut patet in sacro Simo- nis Matth. 8. Quintum est impotentia ad resurgendum: que contingit similiter ex causa predicta: scilicet ex longa infirmitate: que dicitur languor: hec eadem figurat per paraliticum Mat. 9. Sextum est vulnus: quod post omnium gravissimum est: cuius dolor non cessat nec quandoquiescit: qui est vermis conscientie: qui continue et incessanter affligit: dicitur febris illa continua: quarebatur filius Reguli. Iohannis quarto. videtur quod incipiebat mori. Secunda conclusio est: quod vulnus tanto curatur difficilius: quanto penetrat profundius: quod autem sistit quasi in superficie cutis facilius curatur. Hoc autem declaratur per triplicem progressum peccati. Primus patet: quod peccatum progrediens incipit a cogitatione: ex qua sequitur delectatio: et quasi in superficie est vulnus. Deinde fit morosa delectatio: de qua transitur ad consensum: de consensu ad opus: de opere in consuetudinem operandi: et sic profundatur vulnus. Prover. 18. Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit: et sequitur cum ignominia et opprobrio. Secundus progressus peccati attenditur exterior: scilicet de visu ad factum gradatim: de visu mulieris ad colloquium: de colloquio ad frequentiam: de frequentia ad contactum: de contactu ad osculum: et tandem ad consumationem flagitii. Tertius progressus: attenditur secundum genera peccatorum de minori ad maius: secundum quod aliquis non reputat venialia peccata: non attendens quod occasione eorum potest incidere in mortalia. Unde poeta. Laue minima ne forte subvaris arena. Sic de delectatione potus in ebrietatem: de qua in maius peccatum: sicut patet in Iob: genesis tertio. Tertia conclusio est: quod christus venit ut sanator pius: ut humanam naturam tot vulneribus sauciata repararet. Quod patet. Vides enim quod sanatio naturalis fit dupliciter. Primo totaliter ab intrinseco: quando a sola virtute naturali sanatur. Et quandoque ab extrinseco et intrinseco simul: ut quando operatio nature iuvatur exteriori beneficio vel medicamine. Quod autem ab extrinseco totaliter

curetur non contingit. Habet autem in seipso principia vite. Ex quibus sanitas causatur in ipso. Natura autem humana tot vulneribus sauciata: sine extrinseco iuvamento non poterat reparari. Unde saluator assumens nostrorum penalitatum defectus: non defectus personales: nec culpabiles: sed naturales operabatur salutem in medio terre. Et hos defectus non habuit ex necessitate nature: sed assumpsit voluntarie: alias eius natura fuisset vitata. Et ideo talibus defectibus fuit miraculose subiectus. Ratio huius: quia christus ad hoc assumpsit naturam nostram: ut deperditum per Adam mereretur in ea reparari. Tale meritum consistit: et in tolerantia passionum et defectuum. Item christus fuit minister iustitie: ideo non debuit assumere defectus qui sunt via ad culpam. Item ille qui venit redimere totam naturam humanam sine dejectione persone: ille debuit assumere defectus respicientes totam naturam: et non illos qui respiciunt distinctas personas. Item nec defectus qui contrahuntur ex necessitate: hoc est ex vicio vel corruptione nature. In christo enim non fuit vitium. Item anima christi coniuncta fuit verbo: igitur debuit: voluit: et potuit nos salvare. Unde psal. Operatus est salutes in medio terre. id est in assumpta humanitate. Quarta conclusio est: quod ista salus est nobis prope in quadruplici differentia. scilicet generis affinitate: loci vicinitate: familiari caritate: et temporis brevitate. Primo est nobis prope generis affinitate. Caro enim et frater noster est. Ista autem propinquitas est materia gaudij propter duo. Primo quod per ipsum humana natura est ineffabiliter sublimata. Quid. n. sublimius fieri poterat humane nature: quam deo coniungi in unitate personae? In hoc. n. eam extulit super angelicam dignitatem. Secundo quod nobis in ista affinitate beatitudo est possibiliter preostensa: quia ex eo quod possibile fuit humanam naturam uniri verbo in unitate persone: ostenditur possibilitas unio- nis ad deum actibus beatificis adipisci. Humana enim natura quam deus omni creature etiam angelicis preerebat: dignitatem istam amisit per peccatum. Sed per hanc propinquitatem est super omnem creaturam etiam angelicam sublimata. Munus. n. angelos apprehendit: sed semen Abrahæ: ut ait apostolus ad hebreos. 2. Est nobis prope loci vicinitate. et hoc quantum ad

Sermo

pñtiam sacramentalem. vnde **M**atth. ultimo
Ecce vobiscū suz omnibus diebus. Totus
enim mundus nec sciuit: nec ausus fuisset
petere quod ipse gratuita pietate nobis de-
dit: scilicet suam presentiam corporalem.

Tertio est nobis prope familiari caritate.
Non enim poterat assignari melior ratio di-
vine incarnationis: q̄ vt dilectionem quam
ab eterno habuit deus: nobis cōmunicaret:
vt sibi vicissitudinem dilectionis impendere
mus. Quid. n. amabilius: q̄ reamare aman-
tem? Et ideo ista p̄pinitas incarnationis
maxime apparet in accēssione amoris spiritus
sancti in cordibus fidelū: cum non sit melior
ratio q̄ caritas diuina. Hanc enim familia-
ritatez meretur sola inocentia: in cuius signū
in exordio natiuitatis sue: innocentes pueros
voluit sibi associare: ostendens in puritate in-
nocentie p̄fectam p̄formitatem ad ipsam: quia
omne aliud diligit sibi simile. vnde sap̄. 6.
Incorruptio p̄ximuz facit esse deo. **Q**uarto
est nobis p̄p̄e t̄p̄is breuitate: q̄tum ad ad-
uentum ad iudiciū. et hoc tripliciter. Est. n.
prope omnibus vniuersaliter ad eorū discre-
tam eraminationem. **I**sa. 4. Ecce iudex ante
ianuam assistet. **S**ecundo est p̄p̄e peccatorū
bus ad eorū p̄dminationem. **Y**sa. 3. Vlula
te quia p̄p̄e est tempus dñi. **T**ertio prope
est iustis ad eorū remunerationem. **Y**sa. 46.
Prope feci iustitias meas: et nō elongabit: et
salus mea nō morabitur. Dicit. n. p̄p̄e feci:
nō semp fuit p̄p̄e iustitia. s. mercedis reddēde
Ante incarnationez nullus q̄tumcūq; in-
stus: mercedez illā recipiebat: sed in incarna-
tione et passione fecit eam p̄p̄e. **I**deo dicitur
ep̄e. 2. Qui ante eratis lōge: facti estis p̄p̄e
in sanguine xp̄i. Dicitur igitur bene. **P**ro-
pior est nostra salus etc.

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est videre de pro-
fectu quez efficit in nobis p̄sentia sa-
lutis: dicens. **N**ox p̄cessit. Et sunt
due. **P**rimus docet nos resp̄nere statum
mundi: qui per noctem significat propter tria
Max sicut in nocte errant viatores: q̄ deficit
eis lux: que viam ostendit: sic oēs qui in mun-
do sunt. Et hoc frequenter: quia est tenebro-
sus: q̄ lux iustitie non lucet eis. **S**ap̄. 5.
Errauimus a via veritatis: et lux iustitie nō
luxit nobis. **O** peccator nox est tuus status.
Nescis ergo quo vadis. **I**oba. 12. Qui am-

bulat in tenebris: nescit quo vadat: quia ibi
vbi dicitur. **N**escio vos. **S**ecundo in no-
cte frustratur labores: quia sicut quicquid in
tenebris operatur: minus bene fit. sic quicquid
in tenebris et nocte huius mūdi etc. **I**ob. 9.
Venit nox in qua nemo operari potest.

Operantur quidam: sed parum proficiūt
quo ad premium vite eterne. vnde **L**uc. 5.
Per totam noctē laborantes nihil cepimus

Tertio in nocte augmentatur dolores in-
firmorum. Vti nam si sciremus in nobis spi-
rituales dolores nostros p̄siderare: qui in no-
cte huius mundi sunt. vnde de hoc **I**ob. **I**n
nocte os meum perforatur doloribus: quod
fit in corrosione p̄scientie cum consideramus
nos tam multipliciter corruere: nunc verbo:
nunc facto. **E**t inde doleremus: vt ossa no-
stra. i. vt fortiora que sunt corda doloribus p̄-
forarentur. Talis vox precedit die appropin-
quante. **S**ecundus est: q̄ facit beatitudinē
adipisci: que per diez nobis innuit. et hoc me-
rito. **P**rimo q̄ ipsa est eterna: quia nulla
nocte interpolat. **Y**sa. 6. Non occidet sol vl-
tra: q̄ dominus est in lucem sempiternam.

Secundo morte interueniēte nō subripief
Istud seculum h̄ semper duraret: per morte
nobis subriperetur. **P**sal. Quis est homo q̄
viuet et non videbit mortem etc. i. q̄ felix?

Tertio nullis temptationibus inquietat.
Ep̄e. 5. dicitur. **I**n presenti redimētes tem-
pus: q̄m dies mali sunt. i. pleni temptationi-
bus. **P**rimo **I**ob. ultimo. **A**uidus in ma-
ligno positus est. **I**n presenti enim frequēter
sponsa ingetat: sed tunc erit in pace. **Y**sa. 62.
Electi mei nō laborabunt frustra. **Q**uarto
dissensionibus non perturbatur: sicut pre-
sens dies. de quo **Y**sa. 37. Dies tribulatio-
nis quātum ad bella: et angustie quantum ad
particulares dissensiones. **C**orrectionis quā-
tum ad egritudines. **F**amis: et tēpestatis blas-
phemie q̄tum ad subsannationes. **A**malorū
dies hec. sed erit dies illa in pace et p̄cordia.

Ysa. 65. Exultabo in iherusalem: et gaudebo
in populo: et non audiet in eavox fletus vltra
et vox clamoris. **P**sal. Qui posuit fines tuos
pacē. **Q**uinto nullis amaritudinibus asp̄-
getur. **A**poca. 27. Et mare iam nō est. i. erit
amaritudo p̄sens. **D**e qua dicit **M**atth. 7.
Sufficit diei malitia sua. **S**exto nullo te-
dio molestabitur: q̄ nihil videbitur ibi quod
displiceat. et nihil optabitur quod nō habeat.

Psal. Qui replet in bonis desideria tua. **E**t Septimo nullis solitudinibus occupabitur sicut modo. De quo matth. 7. Nolite solliciti esse anime vestre etc. Sed in die illa non oportebit aliquem sollicitum esse de aliquo: quoniam deus erit omnia in omnibus: ut dicitur. 1. corin. 14. **E**t Octavo exercitium sine labore decorabitur. **Apoca.** 14. Amodo iam dicitur spiritus: ut requiescant a laboribus suis. quod nunquam est in presenti. Homo natus de muliere etc. Vel dicitur quod secundo facit nos gratiam adipisci: que per dies intelligitur. Tempus autem gratie a christi resurrectione incepit ad imitationem: ut **Ro.** 6. Ut quomodo resurrexit christus a mortuis per gloriam patris ab omni pena: ita et nos ab omni culpa resurgamus. Et bene dicitur dies: quia ante illam nox fuit. Sol enim absconditus erat sub terra. Veniente autem sole iusticie: ortus est dies gratie. Et nota quod tempus gratie dicitur dies propter quod. **E**t Primo propter claritatem. Natura enim claritatis est ostendere turpitudinem rerum: que in tenebris latitabant et ea vitare. unde **Jo.** Qui ambulat in die. scilicet gratie non offendit: quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulaverit in nocte: offendet: quia lux non est in eo. **Eph.** 5. Eratis autem tenebre: nunc autem lux in domino: ut filii lucis ambulate. fructus autem lucis est in omni bonitate: et sanctitate: et veritate. Probantes quod sit beneplacitum deo. et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum. Magis autem arguite que in occulto fiunt. **E**t Secundo propter fecunditatem. Sicut enim terra est sterilis nisi irrigetur aqua: ita anima nostra nisi roretur gratia. que singula nostra opera facit meritoria: et vita eterna prodigna. unde **puer.** 4. Iustorum semita. scilicet operationum virtuosarum quasi lux splendens. scilicet meritorie per gratiam: semper crescit usque in perfectum dicimur. scilicet merendo vitam eternam. **E**t Tertio propter expurgationem quia habet animam excitare a somno. Illi enim qui sunt sine gratia: dormiunt. scilicet in vanitatibus mundi: que delectant ad modum somni. **Psal.** Dormierunt somnum suum etc. quia anima existerens in gratia: et si sit in mundo sopita: est vigilans tamen ad eterna. unde **Ro.** 13. Non est tam nos de somno surgere. **E**t Quarto quia sicut in die rerum veritas apparet: ita in tempore gratie. **Joelis.** 4. Iuvenes vestri visiones videbunt. **E**t Quinto quia sicut in die ambulant homines: et faciunt dietas: sic in

tempore gratie ambulate dum lucem habetis. **Primo** Iohannis nono. Operamina dum dies est.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est quomodo poterit hec dies adipisci. Et dicitur quod sola honestate: quia honestas est virtuosa operatio cuius oppositione morum respuens vitia in se et in alio intuitu dei. Ratio est: quia beatitudo premium est virtutum. unde non adipiscitur beatitudo nisi per virtutes: sed cum honestas sit virtutibus mediaturibus. Quare etc. Interdum tamen ut innuit descriptio honestatis: honestas consistit in quatuor operibus. **E**t Primo est declinatio mali. scilicet peccati cui dicitur. Respuens vitia: peccata. scilicet que sunt opera tenebrarum: quia tenebre exteriores inducunt tenebras interiores: et perducunt ad tenebras inferiores. unde **sapientia.** 9. In fraude circumvenientius affuit illi: ne. scilicet deceptus peccaret. et sic honestum fecit illud. unde dicitur in textu. Abijciamus opera tenebrarum. ubi nota quod quinquaginta abijcere debemus. **E**t Primo temptatoris astutiam. **Jaco.** 5. Resistite diabolo: et fugiet a vobis. **E**t Secundo carnis concupiscentiam per penitentiam mortificationem. **Trenorum.** 2. Virgines iherusaleme accincte sunt faccis: abiecerunt in terra capita sua. **E**t Tertio terrenorum affluentiam. **Ysa.** 31. In illa die abijcet homo ydola auri sui et argenti. Avaritia enim est finis apostolum: ydolorum servitus. **E**t Quarto propriam voluntatem se perfecte humiliando. **Psalmista.** Elegi abiectus esse in domo dei mei. **E**t Quinto peccati omnem immunditiam: ut in proposito. Abijciamus etc. **E**t Secundum est operatio boni: quia dicitur quod honestas est virtuosa operatio. Sciosus enim quantumcumque compositus in exterioribus: non debet reputari honestus. **Sapientie.** 8. In operibus manuum illius honestas sine defectione. unde dicitur. Et induamur arma lucis. Vbi nota quod virtutes dicuntur arma propter sex usus armorum. **E**t Primo est ad exercitationem: ut in torneamentis. Et hoc in adolescentia. Licet enim homo ab hostibus tunc non impugnetur: tamen debet ea assumere: ne imminente necessitate non habens istorum armorum consuetudinem: cogatur ea deponere. unde **ephe.** Assumite armaturam dei: ut possitis resistere in die malo **E**t Secundo ad cautellam: ut hostes cauea-

Sermo

mus. Solent enim homines in terra hostili esse armati: licet a nemine impugnentur: et maxime quando timent de produtione.

Cum igitur aduersarius noster proditor est: et calide nobis insidietur: debemus semper esse armati. scilicet virtuosa operatione. Vnde Iheronimus. Semper aliquid boni operis facito: ut te diabolus inueniat occupatum.

Non enim facile capitur a temptatione: qui bono vacat exercitio. **T**ertio ut hosti resistamus. **I**sa. 4. Resiste diabolo: et fugiet.

Quarto ut bona nobis a deo data pacifice possideamus. **L**uc. 12. Cum fortis armatus custodit etc. Et hoc est nobis necessarium. **H**abituamus enim inter latrones: qui conantur nos spoliare. **L**uc. 20. Non quidam descendeat etc.

Quinto ut bona perditia recuperaremus. **I**sta namque sunt arma: quibus regnum celorum vin patiatur: quibus armati filii israel ascende derunt de Egipto in terram promissionis. **E**xo. 13.

Sexto ad ostentationem: ut ipso iam deuicto: ei terrorem incutiamus. Etiam ad ostentationem contra inimicos domini: ut ostendamus nos esse de exercitu suo. **S**ecundo corin. 6. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos etc. Contra illos quos alij armis inuenit armatos: quorum arma confringet et scuta comburet igne. **T**ertius est exteriorum morum propositio. **I**. thessa. 4. Honesti ambuletis ad eos qui foris sunt. scilicet per exteriorum morum compositionem. Et ideo quia compositio morum deordinatur in carnis concupiscentia. id est peccatorum lasciuia in iniusti seuitia: ideo utilis honestas est: quia per eam carnis lasciuia reprimitur. **E**ccl. 31. Vigilia honestatis tabefacit carnes.

Secundo per eam peccator corrigitur. **E**ccl. 13. Modus super se tollit: qui honestiori se comunicat. **T**ertio iustus in bono confirmatur. unde dicit Eleazarus. 2. machabeorum. 7. Adolescentibus exemplum forte relinquendo: propter quod gratissimis legibus honesta morte perfungar. Et ideo. 4. consequenter per eam regnum celorum acquiritur. **S**ap. 10. Ostendit illi regnum dei: honestauit illum in laboribus. **Q**uartum est in hijs omnibus recta intentio. Sine hac honestas enim ficta est: et non vera: propter quod primo corin. 13. Omnia honeste et secundum ordinem fiant: ordinando videlicet omnia inter se ad finem debitum qui finis est beatitudo. Hoc enim patet in

operibus quatuor virtutum. **P**rimo temperantie. Qui enim vult seipsum honeste custodire: oportet eum parce vivere. scilicet parum comedendo. **E**ccl. 31. Vigilia honestatis tabefacit carnes: et cogitatus illius auferet somnum. **I**tem oportet eum insistere continentie. unde apostolus sciens honestatem maximam esse in continentia: que est si non in precepto: saltem quoniam liceat in coniugio.

Mortatur ad eam apostolus ex consilio primo ad corin. 7. dicens. Que nupta est cogitat quomodo placeat viro. Porro hec ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis iniiciam: sed ad id quod honestum est: et facultatem prebeat sine impedimento dominum obsecrandi unde licet carnem nostram diligamus: tamen non est sibi nimis indulgendum. unde Seneca. Honestum et vile est: cui corpus nimis carum est. **S**ecundo prudentie. **S**ap. 8. Immortalis est in cogitatione sapientia: et in amicitia illius delectatio bona: et in operibus manuum illius honestas sine defectione.

Quod vacandum est sapientie. Seneca. Nihil mihi per otium dies exit: partem noctis mihi vendico: non vaco somno: sed succubo: et oculos vigilia fatigatos cadentesque in opere detineo. **T**ertio fortitudini et sapientie. Honestum est enim eos maxime qui vacant scripturis: paratos esse: ut caput exponant pro veritate: sicut Eleazarus. 2. machabeorum. 7. Adolescentibus exemplum ut supra. **Q**uarto iustitie. **S**ecundo corinthiorum. 12. Omnia honeste et secundum ordinem fiant in nobis. Iustitia enim ordinat hominem: ut reddat unicuique suum. Hoc autem est: quando ad id quod supra nos ordinati sumus per contemplationem ad id quod iuxta nos per delectationem: ad id quod infra nos per abdicationem et contemptum. In nobis autem per rectam intentionem et de coram conuersationem: ut in die honeste ambulemus.

Dominica secunda aduentus: vel prima secundum aliquos. Sermo secundus de euangelio.

Runt signa

En in sole: luna et stellis: et in terris pressura gentium etc. Luc. 21. Sicut dicit glossa super illo verbo psal. Omnia iudicia eius in conspectu meo. **D**uplex est iudicium dei. Quoddam est particulare ut in morte. Aliud vniuersale. Et illud duplex est: scilicet manifestum in die iudicii. Aliud occultum in presenti: quia hic dominus quosdam eligit: quosdam reprobat: quosdam extollit: quosdam deprimat. Sed quia talia iudicia in conspectu cordis non possunt peruenire. nisi manu ducantur quibusdam signis quia secundum Augustinum: omnis nostra cognitio videtur quibusdam signis ducibus in sua significata. Unde euangelista volens nos ducere in cognitionem iudiciorum: premitit signa tanquam prestigium iudiciorum: ut dicatur. Erunt signa in sole: luna et stellis: et in terris pressura gentium etc. ubi occurrunt due considerationes.

Prima consideratio.

circa primam considerationem que est de huius euangelii positione.

Nota quod aliqui reprehendunt hoc euangelium legi in prima dominica aduentus moti ista ratione: quia cum hoc euangelium dicat de secundo aduentu scilicet ad iudicium: ideo non deberet legi in prima dominica. Alii autem dicunt hoc euangelium debere legi in hac dominica moti hac ratione: ut videlicet inducamur ad timorem dei: qui est finis totius scripture. unde ait sapiens. Deum time. hoc est omnis homo. Propter nihil autem timor dei tantum incutitur generi humano: sicut per finale iudicium: quo mali terreni: et boni consolantur. Sed quia tale iudicium in hoc euangelio nobis exprimitur. Igitur merito debet legi in prima dominica.

Salua reuerentia utroque ambo iuste mouentur: quia cum hoc euangelium non solum dicat de aduentu ad iudicium: ubi fient iuste retributiones premiorum: aperte declarationes meritorum: et irrevocabiles rationes sententiarum. sed etiam de aduentu ad carnem: facto a tali iudicio: scilicet trinitas. de quo est

miseratio miserozum: liberatio captiuorum: et etiam restitutio prescriptorum. sed etiam de aduentu in mentem: qui acquiritur per iudicium proprium sui ipsius: per quod fit conscientie inundatio: mentis sanctificatio: et etiam meritorum cumulatio. Et ideo non solum in una dominica: sed per totum aduentum posset legi. Congruentia huius posset assignari. Nam taliter de rebus debet primo fieri narratio: qualiter se obiectiue primo intellectui representant. Sed hoc euangelium representat se expositiue primo communiter applicabile ad hec iudicia diuersa intellectui primo et per se: quia intellectus primo et per se intelligit ipsum vniuersale et conueniens cum singulari: ut includit naturam vniuersalem: et ab ipso descendenti per rationem propriam superaddita rationi vniuersali. unde hoc euangelium ut pertinet existens sub generalibus conditionibus. representat se primo et per se: ut sic primo est legendum etc. ut patet in vidente a longe. Nam illud quod videtur: certum est quod est substantia. Deinde per motum progressum quod est animal. deinde quod homo. deinde quod Petrus etc. unde secundo posteriorum dicitur. Vniuersale est quod dum intelligitur. scilicet primo et per se. Hoc dico propter singulare: quod etiam intelligit per reflexionem ad vniuersale.

Secunda consideratio.

circa secundam considerationem que est de diuersa expositione. Nota quod triplex est aduentus christi.

Primus est ad homines per visibilem naturam. **S**ecundus est in homines per invisibilem gratiam. **T**ertius erit ad iudicium per inflexibilem iustitiam. Et secundum huius considerationis tres sunt partes.

Prima pars.

circa primam partem est notandum quod primus aduentus. scilicet in carne est propter decretum trinitatis iudicium celebrantis. unde dicitur quod in superiori hierarchia beatissimae trinitatis fuerunt ab eterno quatuor decreta celebrata. Quorum primum fuit: qualiter ciuitas eterne patrie edificaretur: et fuit decretum quod angelis tanquam nobilissimis ciuibus inhabitaretur. Et quia deus preuidit aliquos eorum ruituros perpetuo: et sic remaneret ciuitas damnificata. **T**ercium secundum decretum fuit: qualiter ciuitas illa repararetur Et fuit ordinatum quod crearentur homines et assu-

Sermo

merentur ad angelicos ordines: unde ceciderunt lapsi. Et quod deus previdit quod homines in Adam peccaturi erant; ac per hoc priuandi ciuitate illa. Ideo fuit tertium decretum de reedificatione trinitatis. scilicet utrum melius esset angelos reducere: an homines redimere. In hoc ergo consilio materia dei nostra aduocata pro nobis iudicem interpellauit. scilicet nostram redemptionem expedire propter quatuor rationes.

Primo ut totius trinitatis beneuolentia erga nos monstraretur. Signum magne dilectionis est quod magnum factum sit pro alio. unde apostolus. Propter nimiam caritatem suam quam dilexit nos deus: filium suum misit in similitudinem carnis peccati. **S**ecundo ne humana natura cuius casus erat iam priuatus: totaliter amitteretur: cum non posset redimi per puram creaturam: quia quicquid habet: debet homo. Ideo dicit apostolus quod Christus venit in mundum peccatores saluos facere. **T**ertio ut ruina angelica ab eterno preuisa: repararetur. quod fieri non poterat: nisi per mediatorem. **Q**uarto ut humana natura ad salutem deduceretur. Nam trinitas beatissima prouidit quod angeli obstinati essent: et pueri non vellent. Stabat contra hoc diuina veritas: proponens hominis transgressionem: et late sententie veritatem: et firmitatem: quia saluator dicit. Celum et terra transibunt etc. Dumque illa allegaret et ista repelleret: neutrum voluit depellere iustus iudex: quod misericordiam et veritatem diligit deus. Et quod difficile est videre modum per quem homo posset debite redimi: fuit factum. **Q**uartum decretum: ut misericordiam super exaltaret iudicio: nec remisit peccatum gratis: nec mutauit sententiam mortis: sed filius qui est sapiens: etiam patris: per hominem sententiauit ipsum posse redimi: sed non per se: sed per alium: dando pro pretio redemptionis aliquam puram creaturam: quod nullus obligat ad impossibile: sed eius redemptio fuit pro se impossibilis. Igitur debebat fieri per alium. Hoc autem probatur per aliquam mediam. **P**rimus est: quod nullus debite redimitur de iniuria facta: nisi in tantum detur: in quantum datum dānificauit. Offensio fuit infinita: quod offensus dignitas infinita. sed infinitum pretium reddere est homini impossibile. Igitur etc.

Secundum est pretium: quo quis redimatur: debet esse tantum in bono: quantum fuit in malo peccatus: a quo redimatur: alioquin non esset equalis commutatio. **T**ertium est: quod nullus potest alicui

satisfacere pro alio de eo quod ipsemet debet. Quis enim sumus debitorum. **Q**uartum est pretium: quo quis iuste redimitur: debet habere aliquam equalitatem valoris cum redempto. Nulla autem creatura equaliter toti humane nature. Quibus visis pater et spiritus sanctus sententiauerunt quod filius daret semetipsum pro pretio redemptionis humane: et ipse filius grater hanc determinationem suscepit. et sic fuit eius missio ab eterno de necessitate tractata. Et ideo dicit apostolus Romanorum 9. quod Christus est predestinatus filius dei in virtute ex resurrectione mortuorum. Prius autem aduentus in carnem et redemptionis humane nature signa premitur euangelista dei. Erunt signa. Sol iste est mens eterna vel intellectus diuinus: in quo sex precesserunt signa. **I**n primo signo voluit suam bonitatem creaturis coiccare non solum ad intra: sed etiam ad extra: quod secundum Dionysium: natura boni est quod sit sui ipsius boni coicatus. **I**n secundo signo voluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis. **I**n tertio signo prouidit deus totum humanum genus in primo parente lapsurum. **I**n quarto signo voluit ipsum ex speciali cōdecentia reparare. **I**n quinto signo voluit merita singulorum: et de meritis approbare vel reprobare. **I**n sexto signo voluit malos damnare: et bonos saluare quod patet secundum Augustinum. Omnia que visibiliter ad oculos nostros foris procedunt: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispositione preuia de mente dei procedunt. vel sic. In sole leguntur tria signa fuisse. scilicet statio tempore Josue. Io. cap. 10. Retrocessio tempore Ezechie. Ysa. 38. Reuersus est sol decem horis Obscuratio in Christi passione: quoniam vltimus eclipsim passus est. Matthei. 27. Iste sol est Christus. Adalachi. ultimo. Orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie. Et merito dicitur sol Christus: quod sicut sol illuminat: attrahit: et calefacit: et secundat: sic Christus illuminat lumine veritatis in predicatione. Calefacit in sua passionis calore caritatis. Attrahit in sua resurrectione et ascensione spe felicitatis. Tunc enim ostendit quod spes non fuit inanis. secundauit in spiritus sancti missione. Iste sol obscuratus: quod diuinitas in carne velata. Apocali. 6. Sol factus est niger: quasi sacculus in quo pauper posuit omnes thesauros. sed in passione conuersus: thesauros super nos recoctos effudit.

dit. Psalmista. Consecidisti saccum meum. **C** Secdo iste sol stetit affixus cruci per diuinitatem in p̄solatione humanitatis: vt de hostibus triumpharet: vt deum patrem nobis placaret: vt diem diuine gratie et diuine glorie continuaret. Josue. 10. Stetit sol in medio celi. i. xps in aere pendens. **T**ertio iste retrocessit in resurrectione et ascensione. vnde Jo. 16. Exi a patre et veni in mundū. et iterum et c. Luna dicitur ecclesia. Nam sicut luna non h̄z lumen nisi a sole: sic ecclesia solum habet a xpo influentiam gratiarū. vnde Jo. 6. Ego sum lux mundi. **I**n hac luna quatuor signa apparent. **P**rimum est q̄ aliqui luna obscuratur in inferiori parte et clarescit in superiori: sic ecclesia q̄to magis accedit ad xpm: tanto magis in inferioribus per abrenuntiationem tp̄alium obscuratur: et in superioribus clarescit per contemplationes. **S**ecundum est q̄ aliqui obscuratur etiam in superiori parte qd̄ fit q̄n̄ nubes interponitur. sic homo obscuratur in intellectu: maxime q̄n̄ nubes temporalium vel peccati sibi opponit. Tercio. 3°. Op̄posuisti tibi nubem ne transiret omnino. **T**ertium est q̄ q̄n̄q̄ eclipsatur. qd̄ fit q̄do terra interponitur inter solem et lunam. sic hō eclipsatur: quando terrenoz amor interponitur inter deum et ip̄m. Ysa. 13. Sol et luna obtenebrati sunt. **Q**uartum est q̄ quādoq̄ fit rubea. quod fit quando magis descendit: sic reuera homo rubescit sanguine carnalitatis: et priuatur lucido honestatis: quando per affectum descendit ad terrena. **L**una dicitur etiam maria: in qua erant quatuor signa. **P**rimum est ipsius cuz sole coniunctio. i. q̄n̄ fuit amicta sole in p̄ceptione filij. Apocal. 13. Quod fuit mirabile cum fuit in diuersis et multum distantibus circulis. **S**ecundus est solis intra lunam v̄lis absconditio: cum virgo circumdedit viruz. Ihere. 13°. Quod fuit valde nouum: cum sol sit multo maior luna. **T**ertium est solis de luna gradatio. quod fuit magnū signum. Ysa. 7. Ecce virgo concipiet. **Q**uartum est lune statio. ipsa sola tunc in fide fuit statio marie: cum oēs alij paterentur a fide retrogradationem: q̄ sol et luna steterunt. Abacueh. 4°. Stelle sunt membra ecclesie: que lumen fidei receperunt. Nam stelle inter alia corpora sunt pulchrioris apparetie: sunt irradiationis luminis in orbe: pulchrioris existentie: sunt ab omni mixtione con-

trarij elongate: et claritatem sibi mutuo coicant: et sunt potioris influentie. Efficiunt. n. mirabiles effectus in inferioribus istis. Sic fideles illuminati. Sicut enim virtus et lumen stellarum influit ad elementoz conciliationem: ad inimicorū defensionem: ad viuendum vegetationem: ad nauigantium directionem: sic beatorū intercessionibus peccatores inimici iustitie ad penitentiam reducuntur. Demones veritatis aduersarij fugiunt imperfecti perficiuntur: et in periculis mundi diriguntur. **I**n hijs etiam erunt signa. **P**ercutuntur. n. dolore in p̄tione: stant perseverantes in satisfactione: et sic redeunt ad statū pristine gratie obtenta perfecta absolutione. Apocal. 8. Percussa est tertia pars stellarū. q̄ vix tertia pars hoīum dolore contritionis percutitur pro peccatis. Etiam in terris pressura gentiū. **P**er terram intelligimus illos qui sunt terreni et carnales. **I**n hijs tria erunt signa. i. pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum: que tria referuntur ad tres temptationes. i. carnis: mundi: et diaboli. **A**d temptationem carnis pertinet: qd̄ dicitur pressura gentium. Gentes. n. sunt primi motus et appetitus brutales s̄m glo. **P**ressura igitur gentium est infestatio carnalium motuum: quoz turba opprimit nos ad p̄cupiscentiam oculorum sumēdo. **A**d mundanam cupiditatem spectat: quod dicitur pre confusione sonitus maris. **A**dare. n. mundus: sonitus maris: tumultus mundi et tribulationes: et fere mergunt nauem ecclesie. **A**nde Matth. 8. Motus magnus factus est. **A**d supbia vite respicit qd̄ dicit. et fluctus elatio fluctuum designat elationes maris. Luc. 8. fluctus spumosi et c. Sicut spuma cito transiit: sic et fastus superbie cito euanesceit. **F**luctus eleuantur: et depriuntur: et extenduntur et retrahunt: sic in fluctibus designantur quatuor affectiones. **I**nquātum eleuant: significant aie inancem letitiam. **I**nquantum depriunt: mētis tristitia. **I**nquātum retrahunt: animi timorem: quia timor s̄m glo. Job. 1. est fuga animi: ne perdat quod amat. **I**nquantuz etiam extendunt: significant desiderium sine spe: q̄ sit p̄cupitum. **A**de due affectiones. i. timoris et spei ponunt: cum dicit. Arescētibus hoībus. vnde sicut securitas reficit mentem: sic timor arescere facit. vnde cor

Sermo

hominis est sicut senum qđ cito arefcit. vnde psalmista. fiant sicut senum. Expectatio pñet ad spem: que etiam arefcere facit. quod fit qñ oppressus nondum tribulationibus expectat tribulationem: cum nimis differat affligit aiam. Proverbior. 13. Spes qđ differit rē. Item qñ ex toto auferit: tunc magis arefcit: qz nulla spe reficitur. Adare ergo est mens reprobi. Ysa. 19. Arefcit aqua de mari. vnde dicit. Que supuenient vniuerso orbi: non qđ supueniant bonis et electis: sed tñ reprobis: qui per orbem accipiunt. Sequitur. Nam virtutes celoz mouebuntur. Hic ostenditur qđ affectus nō solum fit in malis: sed etia in bonis. vnde per celos intelligunt electi: quoz virtutes mouebunt. sed aliter qđ virtutes malozum: que mouebuntur motu corruptionis: vtpote in qbus fides et toto deficiet. Similiter spes et caritas nō solum tepescit: sed etia frigesceat: vt Matth. 24. dicit. Et patientia victa cedit. Sed virtutes electozum mouebuntur motu diminutionis: nō ita qđ ex toto deficiat fides: sed erit sicut de lumine candelae: que videt statu alicuius extingui et non extinguitur. Similiter caritas tepescet a primo seruoze: sed non ex toto refrigesceat. Item patientia fatigata in quibusdam lassabit: sed non succumbet. Psal. Patientia pauper non peribit in finem. Et tunc videbunt filium hois venientē in nube. s. nostre infirmitatis et carnis: in qua fuit diuinitatis potentia occultata. His autē fieri incipientibus respicite. s. p fides et leuate capita vestra. i. mentem p spem. Nam sicut despatio psterit: sic spes erigit. Ecce enim appropinquit redemptio vestra: quasi dicat qđ aditus eius erit nobis redemptio culpe et pene et a potestate tenebrarum. Et dixit illis similitudines. Videte ficulneas et alias arbores. ficulnea est humana natura: omnes arbores alie creature: et notatim exprimitur ficulnea propter humane nature dignitatem cum pducunt iam ex se. s. explicate sapientia diuina facere fructum. s. dignus penitentie appropinquit regnum celoz. vnde penitentia agite. Amen dico vobis non peribit generatio hec. Non generatio carnalium: qz nec sunt filij: nec heredes: sed generatio que est per spiritum: que fit per sacramentum: donec oia fiant et donec veniat generatio dei. Matth. 13. In generatione rē. Celum et terra transibunt. i. iusti transibunt de

gratia ad gloriā per virtutum operationem et terra. i. peccatores transibunt de peccatis ad grām per penitentiam. Verba autē mea. s. predicationis et veritatis nō transibunt a veritatis pmissione: sed perficient vestra spem in eterna fruitione.

Secunda pars.

Irea scđam partem que est de aduentu in mentem: est notandus qđ propter iudicium qđ intra nos est celebrandus: est nobis necessarius qđ xps adueniens in mētem per gratiā nobis assistat. Duplex est iudicium. s. exanitionis: et discretionis. Psal. Beati qui custodiunt iudicium rē. Habemus enim intra nos aduersarios iugiter litigantes. Ad galathas. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum: et euerfo Unde hic primo videndū est de allegationibus spiritus. Secdo de allegationibus carnis. Tercio qđ iudex et quo facit iustitiam. Primo allegat spiritus cōtra carne peccatum esse fugiendū triplici ratione. Prima propter turpitudinem: quia delet imaginem dei: et facit hominem brutum. vnde trezor. 3. Denigrata est facies eius super carbones. Psal. Homo euz in honore eēt rē. Secda est ppter sterilitatem et damnum: qz nihil confert: et multa bona auferit. Ro. 6. Quem fructum habuistis: in qbus nunc erubescitis? Et Luc. 15. dicitur. De illo q in cecidit in latrones q expoliauerūt euz rē. s. grauitis et vulnerauerunt eum in naturalibus. Tercia est propter penam: qz propter momentaneas delectationē reddit pena eterna. vnde qdam ait. Quod cito preterit: quod in eternum cruciabit. Et mirum est: qz vir aliquis tantam delectationem in aliquo peccato habet: cum multo maiorem habeat penam in modica febre: et preter hanc expectat penam eternam. vnde petit sapiens ecclesiastici. 33. Aufer a me concupiscentiam ventris et concubitus. Habet autē aduocatus spiritum sanctum qui vt dicit Ro. 8. interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilib. i. interpellare facit. Contra allegat caro aduersus spiritum esse manēdum in delicijs et alijs oblectamentis vsqđ ad senium: et q tunc peniteat. Ista ratio est falsa: qz sicut in foro plures inueniuntur pelles agnorum q arictum: ita frequenter cūius moriunt iuuenes q senes. Secundo qz presumit recuperare in posterū per

Secundus

9

penitentiam. Ista etiam est falsa: quia non est in eo recuperare nec de peccato resurgere: quia peccatum comparatur vasi: in quod de facili piscis intrat: de quo exire non potest. **T**ertio quia non debet te nimis terrere magnitudo peccati propter dei misericordiam infinitam: et inducit de Adagdalena exemplum. Hec ratio nulla est: quia exempla sanctorum non sunt adducenda ut peccetis: sed si peccauerit quis ne despetat: et attendere debet quod non omnibus hoc exemplum debet prodesse: patet de Iuda et Iarim. Ad uocati eius sunt demones et mundana delectabilia. Demones decipiunt rebus falsis: sed mundana delectabilia alliciunt sermonibus blandis. Hec sunt exhortationes dum cum: de quibus Job. 29. **A**bundantia autem delectabilia decipiunt secundum accidens: quia reputant dulcia que amara sunt. unde Ysa. 4. **V**eh qui dicitis malum bonum esse etc. **A**berum autem arbitrium sedet: ut iudex inter ista et discernit que preponunt: inter bonum et malum distinguendo. **R**ecte ergo iudicat: sed non custodit iudicium: quia non facit iustitiam. **D**ecrius peccat: quia nouit iudicium: et iustitiam non facit. unde de pe. di. 2. **A**delius erat eis viam veritatis non agnoscere: quia post agnitam retroire: quia illis traditus est mandatum: et sunt sicut iudices: qui non puniunt puniendos: sed absoluunt. unde Iosue quarto. **I**ubentur reges suspensi super quinque stipites: quod fit quando pro modo culpe quinque sensus debita satisfactione puniuntur. Tales crucifigunt ipsum et dimittunt barrabam: quia non puniunt sensualitatem et veterem hominem. **M**atth. 27. **S**ed quia voluntas inualida est ad predicta: oportet ut gratia dei: qua mediante Christus venit in mentem sibi assistat: quia ipsa gratia animam peccatis iam mortuam huius viuificare: viuificat a torpore negligencie excitare: et excitatam contra insidiantia temptamenta munire: ac munitam in operibus virtutum secundare. **C**urre de gratia supra secunda parte istius considerationis. **P**otest igitur euangelium istud ad propositum sic exponi. **P**rimo dicitur de aduentu. **S**ecundo de signis concomitantibus vel etiam longe precedentibus ut sunt sonitus maris et fluctus. **T**ertio de signis consequentibus: ut sunt signa in sole: luna et stellis. **P**rimo ostendit de aduentu cum dicit. **T**unc videbunt filium hominis etc. **D**ominus in nube venit qui conturbat cor ad

penitentiam: ut nubes consurgit de vilitate peccatorum: que dicuntur extrema. **P**sal. **E**ducens nubes ab extre. ter. et sicut nubes resolvitur in pluuiam: ita conturbatio hec in lachrymas. unde sequitur. **F**ulgura in pluuiam fecit. **D**icitur etiam venire in magna potestate: quia maxime potestatis est deicere diabolum: qui hominem inhabitat per peccatum. **J**ob 41. **N**on est potestas etc. **A**d hoc autem venit: ut eum eiciat. **V**nde Abacuch. **E**greditur diabolus ante pedes eius. **E**t dicitur etiam venire in potestate: quia eiecto diabolo regnare incipit et thronum suum ponere in anima. **P**sal. **D**ominus diluuium inhabitare facit etc. **E**t sequitur. **H**is fieri incipientibus respicite. **A**nte enim quam dominus veniat in mentem depressa est mens sub onere peccati. **E**o autem veniente erigitur. **P**sal. **D**ominus erigit clypeos. **D**einde de signis que concomitantur aduentum: cum dicitur. **E**t in terris pressura gentium. **T**erre sunt terreni et carnales sensus: gentes appetitus carnis. **E**t huius in aduentu Christi comprimuntur: quia incipit dominari ratio sensualitati. unde gene. 3. **I**n inicitias ponam inter te et mulierem etc. ipsa conteret caput tuum. **C**um autem dicit. **P**reconfusionem sonitus maris: designat statum penitentis: in quo attenditur amaritudo cordis. unde treno. 3. **M**agna est velut mare contritio tua. **D**e hoc mari sunt sonitus et gemitus. **P**sal. **R**ugiebam a gemitu cordis mei. **I**n confusione notat erubescencia de peccatis. **E**ccl. 4. **E**st confusio adducens peccatum. **P**er fluctus conflictio animi quia delibet de statu suo. **P**sal. **Q**ui conturbat profundum maris. **S**ed tandem dominus hos fluctus mitigat: cum determinat apud illum quod cesset a peccato. **P**sal. **N**on dabis in eternum fluctuationem iusto. **S**equitur. **A**rescentibus hominibus. **A**rescit. n. ille in quo concupiscentie exsiccantur. **A**rescit etiam ille qui in se exsiccat propriam voluntatem: et proprium sensum: et abundantiam rerum temporalium: de quo **O**see. 13. **A**dducet dominus ventum vrentem: de deserto ascendentem et siccabit venas eius et desolabit fontem eius: et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis. **N**on enim dicitur: adducet deus: pertinet ad siccationem concupiscentie. **V**entus vrens timor diuini iudicii. **V**ene sensuum concupiscentiam. **F**ons interiorius innata concupiscentia: a qua emergunt

Sermo

riui: et hii desiccantur per timorem diuini iudicii. Sequitur. Nam virtutes celorum mouebuntur et. Quoddam celum aie est inferior pars rationis: ad quam pertinet exercitium bone actionis. Aliud celum est portio superior: ad quam pertinet studium contemplationis. De sunt virtutes horum celorum: que tunc mouentur cum de exercitijs bone actionis ad studia transitur contemplationis: et conuerso. Deinde exponenda sunt signa consequentia cum dicitur. Erunt signa in sole: luna et stellis etc. Sol est gloria mundane felicitatis que cum spernitur: erit signum in celo. Job 31. Vidi solem cum fulgeret: et lunam incedentem clare: et letatum est cor meum in abscondito. Luna est gloria transitoria: quam qui diligit: potest de ipso vere dici stultus: ut luna etc. Luna conuertitur in sanguinem: quando per carnis mortificationem voluntas conuertitur in penitentialem afflictionem. vñ exo. 7. dicitur quod aqua conuersa est in sanguinem. Stelle cadunt de celo: cum omnes mundane et phisice rationes cedunt fidei: et tanquam infirme eiciuntur ab aie. vñ de. 2. corin. 10. Arma milite nostre non carnalia: sed potentia deo ad destructionem munitionum: consilia destruentes: et omnem altitudinem extolentem sed aduersus scientiam dei. Et a iudice aptatur similitudo dicta. Videte ficulneam. ficus caritatis dulcedinem ad deum significat: qui in caritate est: non timet. Tunc dicitur ficus producere grossos suos quando quis non ex timore operatur bonum. Et quomodo protulit: dicitur Jo. 4. Perfecta caritas etc. Huius ficus fructus dulcis est: quia calor non permittit esse acerbum: sed reddit matum. Videte ficulneam etc. Per arbores virtutes alie designantur. Caritas autem per ficulneam designatur: quod qui habet caritatem: habet omnes alias virtutes. Ipsa. n. est vinculum omnium. Colocen. 3. Super omnia caritatem habentes: que est vinculum perfectionis. Et quod huiusmodi fructus. s. bona opera et aliarum virtutum: signum sunt spiritalis caritatis in aie. Recte dicitur. Cum produciunt ex se fructum. Caritas. n. feruor excludit omne gelidum peccati: ut posset dici illis canticorum. 2. Jam hyems transijt. Nec eadem nunciat christum venisse: qui non venit vacuus: sed cum abundantia virtutum: de qua sapien. 7. Venerunt mihi omnia bona etc. Recte ergo dicitur. Et vos cum videritis hec

fieri: scitote quod prope est regnum dei: quia predicta omnia fiunt per caritatem: et ipsa mediantes regnat christus in anima.

Tertia pars.

Iuxta tertiam partem que est de aduentu ad iudicium. vbi notandum quod velox erit iudicium. Item quod ibi iudicabuntur boni et mali. Item quod in hoc iudicio erit apertio librorum. s. libri conscientie: et libri vite. Item quod hoc iudicium pertinet ad christum vide in finone domini. 24. Expositiones euangelij vide in sermone Engelberti. Est tamen notandum quod secundum diuersitatem creaturarum diuersa signa preedunt. Primo in nostra superintellectuali: quod omnis actionis dei ad extra possunt poni aliqua signa: quibus ordinate preuidet et vult omnia que fiunt ad extra. Possunt ergo sex signa imaginari in mente diuina finalem munditerminum precedentia. In primo enim voluit deus suam naturam communicare creaturis. Non enim voluit deus solum suam bonitatem coiccare ad intra: sed etiam ab extra quod secundum Dionysium. Natura boni est quod sit sui ipsius diffusum et coicatum. In secundo voluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis communicande. In tertio preuidit deus totam naturam humanam in primo parte lapsuram. In quarto voluit ipse ex speciali decentia reparare. In quinto voluit merita singulorum et demerita appbare vel reprobare. In sexto voluit malos damnare: et bonos saluare. vñ Augu. Omnia que visibiliter ad oculos nostros foris produnt: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispoñe preuia et mente dei procedunt. Secundo fiet signa in nostra intellectuali. s. in angelis: qui timore reuerentie mouebuntur. vñ dicit. Virtutes celorum mouebuntur. vñ Augusti. Quid faciet tunc virgula deserti. s. homo quando sic percutietur cedrus paradisi. i. angelus. Tertio precedet signa in natura rationali. s. in homine. vñ dicit. Arescentibus hominibus pre timore. Arescentibus. s. ab humore gratie seruade vel augmetande: quod tanta erit tribulatio: qualis non erat ab initio mundi: ut in errore ducatur: si possibile esset etiam electi. Quarto precedet signa in natura pura corporali. vñ dicitur. Pro perfusione sonitus maris et fluctuum: vbi notatur vlti quodecim signa secundum Iheronimum. precedetia diem iudicii.

Tertius

Dominica secunda aduentus. Sermo
de epistola.

Necunque

Scripta sunt zc. Ro. 15.
Secundus q docet Yhi-
dorus. Homo est aial dei
forme māsuetus in natura
fm leges ratiois discipli-

ne susceptible diuinaz habēs imaginez in po-
tentia cognoscendi: z in potētia diligēdi fini-
tudinem. Sed qz fm Aug. Nihil potest di-
ligi nisi cognoscat: ideo vt dicum est: cum sit
aial susceptible discipline: opz ad hec vt actu
diligat: vt in cognitionē diligibilium p doctri-
nales disciplinas inducat: sed qz nihil est dili-
gibile: nisi ratioe boni. **U**nde primū dili-
gibile est ipsuz sumuz bonum. In cuius noti-
tiam solū illa doctrinalis sciētia inducit: cuius
scire est pphensio eius: qd inuicibiliter est. s.
in essendo z causando. Et hoc ē simplr: z ma-
xime pprie scire causas rei inutabiles. Et iō
respectu hui⁹ scie alios modos sciēdi Aristo.
sophistas vocat. Unde qcquid in alijs sciētijs
inueniunt: veritati huius doctrine repugnās
totū pdenatur vt falsuz. Huius sciētie verus
doctor est: q mentē illuminat: z veritatez ostē-
dit. Ad hanc aut doctrinā in epistola hortatur
dicēs. Quēcūqz scripta sunt zc. Ubi circa to-
tū in generali pono sex considerationes.

Prima p̄sideratio.

Intra primaz cōsiderationē: que est de
eius necessaria reuelatione. Cum di-
citur. Nostra doctrina: sunt due con-
clusiones. **P**rima p̄lo est: qz necessariuz
fuit ad humanā salutē esse doctrinā quandaz:
sz reuelationē diuinaz. Cuius ratio est. Mā
qn aliquid ordinatur ad finē: sz rationē finis
que pprehensione humane rationis excedit:
sz illud Ysa. 64. Oculis nō vidit zc. Opz
finē esse precognitum hoibus: qui suas inten-
tiones z actōes debēt ordinare in finez. Un-
de necessariū fuit homini ad salutē: qz ei nota
fierent quedā per reuelationem diuinam: que
reuelationē humanaz excedāt. Tota enim sa-
lus hois que in deo est: dependet a cognitiōe
huius veritatis: scilicet sciētie z doctrine. Ut
igitur salus hoibus z cōius z citius z securi⁹
pueniat propter indigentiaz nostraz: z excel-
lentiam eius: necessariū erat reuelari.

Secunda p̄lo est: qz ea que sunt supra
cognitionē humanaz non sunt ab hoie inqui-
renda: sunt tñ a deo reuelata suscipiēda per fi-
dem: cuius est hec doctrina: tñ ppter certitu-
dinez: tñ propter finis nobilitatez. Nam alie
sciētie habent certitudinez ex naturali lumine
ratiois: que potest errare: qz procedūt ex prin-
cipijs notis lumie naturalis intellectus. Nec
autē habet certitudinē ex lumine diuine scie:
que decipi non potest: qz pcedūt ex principijs
nōficatis a deo: z ideo dicitur sciētia dei z be-
atoz. **I**te alie sciētie constituunt sibi finē
transitoriū. Nec aut finis est z beatitudo eter-
na: ad quaz sicut ad vltimū finez ordinatur: z
ideo dicitur doctrina nostra: eo qz ordinat nos
in nostram salutem. Unde dicitur pmo Per-
tri. 2. Spiritu sancto inspirati: locuti sunt
sancti dei.

Secunda p̄sideratio.

Intra secundam p̄siderationē: que est
de eius dignatio auctore: cū dicitur
Scripta sūt. Ubi sunt due p̄lones.
Prima p̄clusio est: qz sacra scriptura est sū-
me auctoritatis: z ideo sume est sibi adherēdū
qz a deo reuelata nihil p̄tinent falsitatis. Ubi
Aug. ad Hiero. in epla dicit: qz si in diuinis
scripturis manifestuz admittat mēdaciaz vel
iocosuz totuz erit suspectuz. Unde cū duplex
sit argumentatio: scilicet ex auctoritate: z ex ra-
tione: argumentari tñ ex auctoritate maxime
est propriuz huius doctrine: que p reuelatiōez
habetur. Unde oportet qz ostendatur auctori-
tate eoz quibus reuelatū est: vnde lz locus ab
auctoritate q fundat sup reuelationē humanā
fit infirmissimus. Locus tñ ab auctoritate q
fundat sup reuelationē dina: est efficacissim⁹.
Secunda conclusio est: qz sacra scriptu-
ra quandoqz etiam vtitur ratione humana:
non quidem ad probandū fidem: sed ad ma-
nifestandū. Ratio est qz cū gratia nō tollat na-
turaz: sed perficit: oportet qz naturalis subser-
uiat fidei: sicut naturalis inclinatio volūtatiz
caritati. Primo corin. io. In captiuitate redi-
gentes oēm intellectuz in obsequiuz christi: z
ideo etiam sacra scriptura vna existens exten-
dit se ad ea que sunt diuersaz sciētiarū ppter
rationē p̄munes quā in diuersis attendit: sci-
licet prout sunt diuino lumine cognoscibilia:
z ideo etiam sciētie dicuntur ancille eius.
Proverbiorum. 9. Adific ancillas eius vo-
care ad arcem.

b

Sermo

Tertia consideratio.

In tertia consideratio: que est de aliarum scientiarum suffragatio: cum dicitur. Quaecunque scripta sunt. Vbi transco de duabus conclusionibus

Quarta consideratio.

In quarta consideratio: que est de eius utilitatis exhibitione. cuius dicitur. Ut per patientiam et consolationem. Vbi sunt aliquae conclusiones.

Prima pars est: quod haec sacra doctrina: licet conferat nobis multiplicem utilitatem. Tres tamen nobis hinc exprimuntur. **P**rima est patientia contra angustias malicie. **S**ecunda est consolatio contra incolarum huius miserie. **T**ertia est spes contra dilationem patrie dicentis. Ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. q. d. fin. glo. Ut per patientiam aduersus ex libris edocta: in quibus nobis ostenduntur exempla patientie. Sac. ultimo. Exemplum accipite fratres laboris et patientie prophetarum: et consolationem scripturarum. Consolant. n. nos in incolatu huius miserie. I. machabeo. 12. Habentes solati libros sanctos. et. Spem habeamus. Spes. n. ex promissionibus scripturarum percipitur. **P**sal. 118. mor esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spes dedisti. **N**on autem patientia sit nobis necessaria et utilis per. Nam virtutes morales ordinantur in bonum: in quantum conseruant bonum rationis contra impetum passionum. Inter alias autem passionem tristitia efficitur est ad impediendum bonum rationis. Secundo corin. 7. Seculi tristitia morte operatur. Vnde necesse est habere virtutem aliquam: per quam bonum rationis perseruetur contra tristitiam: ne succubatur. Hoc facit patientia. Vnde patientia describitur in prima rethorica. Patientia est utilitatis et honestatis causa: reus arduus et terribilis voluntaria et diuturna pressio. i. ne in turbatione tristitie animo iniquo bona deseramus: per que ad meliorem perueniamus. Hanc offert nobis sacra scriptura. vnde puer. 19. Doctrina viri per patientiam nascitur. **N**on etiam consolatio sit nobis utilis per. Nam cum beatitudo sit primus virtutum: solum adipiscitur per exercitium virtutum. Hoc autem exercitium per multitudinem turbationum et dolorum frustratur: fin illud psalmi.

Dolores infirmi circonderunt me: prececi pauerunt me laquei mortis. Et ideo necessaria est multum consolatio spiritualis: que auferat hos dolores. vnde in psal. dicitur. Scio dolorem meorum consolationes tue. et. Glo. Multi sunt dolores et amari: sed multe consolationes et suaves non desunt laboranti. Et he consolationes sunt in corde meo. Per hoc salubres cogitationes signans: ut cum eternas retributiones in scriptura promissas cogitares mala temporalia despiceres. Nec autem consolatio effectus est sacre scripture. vnde Hugo de sancto victore. Sacra scriptura est nobis pro modo vite omnia in oibus. Nam quaecunque desiderari possunt: in omni necessitate solati prestat pro varietate: ut morborum varia medicamenta ministrat: tribulatos confortat: temptatos sustentat: pauperes beatificat: leuos sanat: tenebrosos illuminat: errantes reuocat: humilatos subleuat: insolentes humiliat. Vbi sunt precepta domini que faciamus: ibi consilia que eligamus: ibi futura que fugiamus: ibi temptamenta que caueamus: ibi exempla que sequamur: ibi premia que speremus: ibi pene quas vitemus: ibi sancta incitamenta ne in via huius vite torpeamus. **N**on etiam spes sit nobis utilis patet. Nam cum finis ultimus transcendat facultatem humane nature: eo quod ex puris naturalibus acquiri non potest: si absque doctrina verbi dei relicta fuisset: desperaret hunc finem se posse obtinere. Ideo ut per spem tenderet in bonum arduum: ut possibile acquiri doctrina fidei reuelata sanctis: et exemplificata: et edocta erat necessaria. vnde Ysidorus de summo bono dicit. Ob hanc utilitatem scribuntur sanctorum ruine et reparationes: ut spem faciant salutis humane: ne quis post lapsum penitendo: desperet veniam: dum respicit sanctorum reparationem fuisse etiam post ruinam. Spes principaliter respicit beatitudinem eternam. Et ideo nulla alia bona debemus petere a deo nisi in ordine ad illam. Deus. n. illam confert nobis ex sui potentia et misericordia: cui etiam spes principaliter inuitatur. Et ideo quod aliqui habentes spem deficient a persecutione: hoc contingit ex defectu liberi arbitrii: ponentis obiaculum peccati: non autem ex defectu diuine omnipotentie. vnde ex hoc non preiudicat certitudini spei: cum spes sit certa expectatio future beatitudinis: ut elicitur ex. 2. thi. 2°. Scio cui credidi: et certus sum.

Secunda conclusio est: quod quod virtutes morales

non infint nobis a nā saltem psumatiue: licet bene infint nobis dispositiue. Deus tamen si cut nobis pferit dispositiones ad virtutes: sic operatur in nobis habitum virtutis: fm illud apostoli ad philip. Deus qui operatur in nobis velle et perficere. **C** Nota q̄ septem sunt dispositiones ad virtutes nobis a deo collatas: quas apostolus ponit hic in epistola.

C Prima est lumen fidei: quo mens illu stratur virtute eorū: que ad salutē requirunt. vnde l3 intellectus noster sufficienter intelligat ea que sunt sub sua facultate: indiget tamē lumine fidei in hijs que excedunt naturālē cognitionem. vnde dicit. Deus autē patientie et solatijs: quasi dicat q̄ deus pferens nobis hec dona. s. patientiam in aduersis: et spirituales p̄solationes etiam dar nobis dispositiones ad has. Quarum vna est lumen fidei. vnde additur. Det vobis id ipsum sapere fm veritatem salutis per lumen fidei. **C** Secūda est caritas: que sine operibus sufficiens est in merēdo: fm Augm. vnde addit. In alterutrū fm ihm xp̄s: de quo Grego. in omelia. Nemo eiz p̄prie ad seipsum habere caritatē dicit: sed dilectionē in aliey tendit: vt esse caritas possit. Et ideo dicit fm ihm xp̄m: qz caritas p̄prie debet habere respectum ad deum et ad ea q̄ ordinant ad deum. vnde Grego. Ille veracit caritatem habet: q̄ et amicū diligat in deū et c.

C Tertia est vnitas mentium: ad quam cum summa diligētia hortatur nos apls dicens. Soliciū seruare vnitates spiritus in vinculo pacis. vnde additur. Et vnānimes. Seruatur autē hec vnitas duobus modis. s. ad se: et ad primum. Ad seipsum per integritatem. Ad primum per p̄sornitatem. Ratio est. Omnis q̄ppe creatura d3 suum p̄ncipiū imitari. **C** Cum igit deus noster sit vnus et idē ac in seipso p̄fecte: nec vllō indigens: inest ei benignitas erga nos et amor et beniuolentia in nos veniēs: debemus et nos q̄sqz sibi vn⁹ esse per integritatem virtutis: et vnum cum p̄ximis per vinculum dilectionis. **C** Quarta est recta locutio. Ratio est: quia nihil ita enervat virtutē diaboli: sicut lingua recte loq̄ns. **P**anti. 4. Labia mea detestabuntur impiū vnde ille recte loquitur: qui nec cupiditate: nec metu vel ignorantia phibetur ad laudem dei et edificationē p̄ximū bonos p̄fortare: impios damnare: trāsgressores arguere. vnde psal. Dñe labia mea apies et c. Et hoc est qd dicit

vno ore. s. intentionem cordis et laudes oris diuine voluntati vnendo. **C** Quinta est intentio pura. Nec. n. in omni actione sua: aut honorem dei: aut vtilitatē proximī p̄tendit. vnde dicit. Ut honorificetis deū. Tunc. n. deum honoramus: cum p̄uertimur ad christū per gratiarū actionem: tanq̄ ab ipso beneficia ti. et etiam per voces laudis. s. vocaliter beneficia in deum referēdo. De quo psal. Sacrificium laudis et c. cōtra illos: qui beneficia dei p̄ suis meritis accepisse putant: q̄bus nō immerito aliquando beneficia subtrahuntur.

C Sexta est filialis subiectio per p̄nam imitationem. vnde dicit. Et patrem dñi nostri iesu christi. Sunt. n. duplices filij xp̄i. s. penitentes et inocentes: qz imitant patrem xp̄m.

C Primus p3 de penitentibus. Adh sunt filij: q̄ imitantes xp̄m: carnem suam crucifigunt cum vitijs et concupiscentijs. In cuius figura sup xp̄m trāsfiguratum vox patris audita est. Sic est filius meus. vt sic etia3 aia trāsfigurata p̄ p̄nam sit filius dei. **C** Innocētes etiā dñtur filij dei: qz p̄destinati sunt ad vitā eternam. vñ dicunt filij dei p̄ adoptionis gratiā: in quantum deus dat eis et gratia ius percipiende hereditatis sue: quibus per naturam nō competit. et ideo dñtur spiritalit filij dei.

C Septima est fraterna honorificentia: q̄ exhibetur alicui in p̄tationē excellēt et alicui⁹ bonitatis. vnde l3 oēs se inuicem iubent honore puenire: interdum tñ p̄uate p̄fone honorantur: nō p̄pter aliquem gradū dignitatē sed p̄pter excellentiā virtutū. Licet. n. hoc cōsistat in pluribus obsequijs exhibendis: maxī tñ in hospitalitate: q̄ nobis ē multū vtilis. **P**rimo. n. nos ad cognitionem dei p̄parat: vt p3 de duob⁹ discipulis eūtib⁹ in cinis: q̄ xp̄m in hospitio cognouerunt: ad qd euz inuitauerunt. Luc. vlti. **C** Secūdo a malo p̄feruat: vt patet in Raab: que nuncios recepit.

C Terno temporalia multiplicat: vt patet in vidua: que Helyam hospitio recepit. Et ideo farina et oleū non defecerunt. 3. regum. 17. **C** Item deum meretur recipere. Matth. 6. Qui vos recipit: me recipit. **C** Item beniuolentia dei impetrat. Hebre. 23. Hospitalitatem nolite obliuisci. **P**er hanc enim multū placuerunt deo. **C** Item eternam gloriā meretur. Matth. 25. Hospes fui: et collegistis me et c. Ideo dicit. Sustinete inuicem. s. necessitatibus proximī: subueniendo scilicet

Sermo

ex caritate : qz sic suscepit nos xps. s. acceptando meritum in honorem dei. s. vt in nobis honorificetur deus. i. vt honor proximo exhibitus: ad honorem dei referatur.

Quinta p̄sideratio.

Quinta p̄sideratio est de eius confirmatione: cum dicit. Dico enim istum xpm. vbi sunt due conclusiones.

Prima est qz intentio sacre scripture est: vt per lectionis exhortationes intelligat ipsa ad scientiam: et per operis exhibitionem perueniat ad iustitiam. Legitur tñ sacra scriptura diuersimode a diuersis. Nam alij legunt: vt sciant et noua inquant. et hec curiositas est. Alij vt sciatur. et hec vanitas est. Alij vt vendant. et hec symonia est. Alij vt edificent. et hec cautela est. Alij vt edificet. et hec caritas est. Qui autem in sacra scriptura sciaz querunt: vt que mundi sunt: obtineant. Eoz intentio q̄to per uersior: tanto miserabilior est. Illi vero per oem modum laudandi sunt: qz ideo sacraz scripturaz adiscunt: vt parati sint facere et docere que audierint: et veritatem reddere de fide: et vt indoctos erudiant. et eo quo altius secreta dei nouerint: arctius deum ament. vnde Hugo de sancto Victore. finis sacre scripture est diligere deum: et mandata eius custodire. finis enim legis xps est. finis p̄cepti caritas est.

Secunda conclusio est qz eius laus p̄pria sit testificatio alicuius de bonitate in ordine ad finem sicut laudamus bene operantem p̄pter finem. Multum laudandus est xps: qz non solum hanc doctrinam instituit: sed ad eius p̄firmationem diuersas rōes induxit ad gratiaz actiones. et hec est qd dicit. Dico. i. in finem vobis ad vestram salutem xpm fuisse ministrum. i. institutorem sacre doctrine. Circōcisionis. i. eoz que spiritaliter per p̄triones: cōfessiones et satisfactionem: circumcidunt in p̄scia sordibus peccatorum: p̄pter veritatem dei. i. doctrinam sacram a deo infusam ad p̄firmandum p̄missiones patrum. et sic spiritaliter circōcisorum: qz talibus p̄mittitur vita eterna. In remissione quam iam receperunt: vt sic in p̄missorum plenitudine se ostēderet esse veracem. Et hijs p̄ qz nō reppulit iudeos: qbus proprie veritas exhibita est. gentibus vero misericordia p̄stita est: quibus nulla p̄missio facta est. Et ideo dico et adduco gētes debere honorare deum super misericordia. i. de mia p̄tra eas: nō eis p̄missus: nec ad eas missus: s; Hugo. susce-

pu tñ. **A**d p̄firmationem huius adducit p̄bationem: sicut scriptum est. Confirmans de gentibus qz assumpsit sunt p̄miam: de quibus minus videt. Propterea p̄stebor tibi in gentibus. i. faciam tibi p̄stari in gentibus voce laudando. Et nomini tuo cantabo. Corde exultando. i. faciam cantantes tibi canticum nouum et cum letitia te laudantes. Et iterum Ysa. dicit. Letamini gentes: qz assumpsit estis: vt sitis vnum ouile cum plebe eius: et cum spiritu aliter circōcisis. Et iterum. Laudate eum oēs gentes. Barbarce gre. et lati. Cum qbus et oēs populi. I. tibi. s; glo. Tribus magnificate eum qui adduxit numerum plebis sue. Et rursus Ysa. aut ca. xj. Erit radix p̄esse: qui fuit pater dauid. Et dicit radix: quia sicut radix latet in terra: et nō apparet super terram: sed qd ex radice p̄cedit. sic p̄esse latuit sub terra: qz non fuit rex: sed hō popularis. sed ex ipso reges p̄cesserunt. Huius radices dauid arbor fuit: qui per ramum. i. p̄miam fecit fructum. i. christum. Et ex hac radice erit ille: qz erit rex a morte regere gentes per fidem et opera. Et ideo gentes sperabunt in eum. Genesis ultimo. Ipse erit expectatio gentium.

Sexta p̄sideratio.

Sexta p̄sideratio est de eius p̄miatio ne cum dicit. Deus autem spei. vbi est vna conclusio: qz est qz per sacram doctrinam p̄sequitur qz magnam remunerationem p̄pter multiplicem p̄fectionem. Nam per virtutis p̄fectionem hō acquirit eternam remunerationem. Sacra autem doctrina docet nos in virtutibus exercere. vnde Hugo de sancto Victore. Sacra scriptura docet nos. et fructus eius est: qz et mentis scientia erudit: et moribus ornat: docet qd scire delectet: et quod imitari expedit: p̄emptum mundi suadet ad amorem cōditoris inflāmat: docet qz qualiter virtutes debeant acquiri: et qualiter vitia valeant declinari. Et ideo sancti doctores p̄destinati fuerunt nō solum ad p̄mium: sed etiam ad excellentem gradum p̄mij. vnde dicit. Deus autem spei. i. dator spei repleat vos omni gaudio spiritali expectatione future remunerationis: et pace: sine qua gaudium non est introcundum scilicet per fidem: vt abundetis in spe. i. certiores sitis de vita habenda in virtute spiritus sancti: ad est bone operationis: quam dat spiritus sanctus.

Quartus

21

¶ Dñica scda aductus. Sermon de euang.

Thānes cū

audisset in vinculis opera christi: mīrēs duos de discipulis: ait illi &c. Mat. xj°. Sicut vidimus q ad

introductiones forme naturalis oꝝ mām debitam disponi. Nec autē dispositio fit per prohibentium amotionem: & per mouentium adhibitionem. Sic reuera in spūalibus inuenit: q ad hoc vt forma gratie diuine introducat: oꝝ vt ipsa voluntas debite disponat. Nec autē dispositio fit per vitiorum extirpationem: & virtutum insertionem. Qd quidem p̄tendens saluator: nostre unagioni tres cōsiderationes in euangelio isto moraliter intellecto representat.

¶ Prima cōsideratio est de debita dispositione voluntatis ad gratie receptionē: qd notat in Iohis vincti discipulorū missione. vñ dicit. Iohes cuꝝ audisset in vinculis opa xp̄i.

¶ Scda cōsideratio est de p̄nida extirpatione & hoc per gratie infusionem: q̄ intelligit in saluatoris responsione: ibi. Euntes renunciate Iohi q̄ audistis & vidistis. Ceci videt. Claudi ambulant. Leprosi mundantur. Surdi audiunt. Ad ortu resurgit &c. **¶** Tertia cōsideratio est de cōgrua perfectiōe voluntatis. & h̄ p gratie inhabitationem: qd̄ intelligit in Iohē per saluatoris p̄mendationem: ibi. Illis autē abeūtib⁹: cepit illis ad turbas dicere de Iohē.

¶ Prima cōsideratio.

¶ Irea primam cōsiderationem est notandum q voluntas cum equaliter sit subiectum gratie & peccati. & rōe nālīs inclinationis etiā infecta sit peccato: opꝝ q reformet per gratiā: q peccati & gratia ratione p̄rarietatis nō se cōpatiuntur in eodem sed mutuo se expellunt. **¶** Nec ergo voluntatis reformatio initiari debuit per gratiā p̄uenientem: que quidem est inuitatiua ad bonum: quia est motus bone volūtatis: quo d̄s nos puenit vt de p̄gruo nos disponamus ad recipiendū xp̄m in mentem per gratiā. Qd autem hec receptio sit nobis possibilis: p̄ per b̄tūm Aug. dicentē q beata virgo prius xp̄s mente concepit: q̄ carne. sed aīa virginis fuit eiūsdē sp̄ei cum aīa n̄ra. Igit quicqd fuit sibi possibile: & nobis. sed tñ gratia mediāte: q in

puris nālibus ipsa volūtas non meret: nec vitare p̄tūm p̄t. Quod p̄ priore rōne: q nūllum agens p̄t pducere effectum excedentē p̄p̄iam virtutem: nisi assit altior virtus. S̄ mereri est effectus excedens potentiā & virtutem voluntatis in puris nālibus. Hunc ḡ effectus nō potuit voluntas pducere sine virtute altiori. Nec autē virtus est gratia: que est principium productiuum actus meritorij.

¶ Patet etiā scdo: cum gratia sit p̄m vne spūalis: q aīa mortua peccatis: reuiuiscit grā. vnde gratia perficiens voluntatem: facit eiū actus deo acceptos: & vita eterna dignos. vñ de p̄cordat apls. Iustificati igit gratia ip̄ius: per fidem heredes simus: fm sp̄em &c. Sed nunqd obligamur ad grām h̄ndaz: cuꝝ sit donuz sup̄naturale: & per p̄sequens nō est in potestate nostra. **¶** Dicendū q sic: q l̄z non est in p̄tate nostra: tñ deus sic ordinauit: q eam disponenti se daret. s. de p̄gruo: nō de necessitate: q cum voluntas diuina sit infinita: & grā creata finita: per eam necessitari non potest. vnde l̄z ex institutione diuina gratia h̄eat rationem acceptationis: tñ deus posset actū bonum acceptare sine gratia: q iste actus. s. acceptare est ipsum ordinare in vltimum finem scilicet vite eterne. Istud p̄t fieri vel mediāte gratia: que est hitus caritatis: que deus instituit esse rōnem acceptadi: vel sine tali hitu.

¶ Sufficit ḡ iste ordo rōis. s. actum ino ordinari ad vitam eternā: q ante nō ordinabatur. Secus autē est de peccato: q vt dictus est: p̄o prius p̄m actus peccati est volūtas: q omne peccatum est voluntariū: vt p̄ per Aug. dicentē q nulla alia re fit mens humana serua libidinis: nisi p̄p̄ia volūte. Dic̄. n. p̄p̄ia fm Ber. q nō est cōis cuꝝ deo & hoib⁹: s̄ n̄ra tñ: qñ qd facimus: nō ad honorē dei: & nō ad vtilitē p̄riū: sed p̄ nosip̄os facim⁹ nō intendentes placere deo: & p̄desse p̄riū.

¶ Sed reuera huic ōria est caritas: sine qua oīa alia dona non pducunt ad deum: & ip̄a fine alijs nos pducit ad deum: & per quas tota nos inhabitat trinitas: fm Aug. 15. de trini. vñ oꝝ vt hanc relinq̄ntes: p̄formemus eaz diuine voluntati: & hoc vinculo caritatis: q fm Ber. voluntatē p̄p̄iam relinquentes: nihil amittunt: immo lucrant: cōmutantes illam in melius: vt cois fiat que p̄p̄ia fuit: q cōmūnis voluntas caritas est. Et sic habet p̄riū motiuum valens ad dispōncm volūtatis: qd

b 3

Sermo

est gr̃e dñe reformatio: qđ notat cum dicitur
 Iobes q̃ interpretat i quo est gr̃a. Et signifi-
 cat voluntatē gratia reformatā. Ideo sequit̃.
Tertium qđ requit̃ ad debitam mentis dis-
 pōnem. s. humane volūtatis ad dñaz p̃firma-
 tionē ibi. In vinculis morabit̃. Per vincula
 intelligit̃ p̃firmatio volūtatis nostre ad dñaz
 mediātē dilectionē: q̃ est vinculu p̃fectionis:
 s̃m aplm. Nos ḡ debem⁹ p̃formare volunta-
 tem nostrā dñe voluntati: qz voluntas dñi
 est regula effectū p̃tingentium: qz regula ap-
 pōita regulabilis: eius curuitatem manifestat
 Quia igit̃ nostra volūtas p̃p instabilitatē est
 curua: o3 ad h̃ vt rectificet̃ q̃ recte regule vni-
 atur. Hoc aut̃ est dñi volūtas: q̃ semp vni-
 formit̃ regulat. vñ Aug. Impius est cui nō
 placet dñi p̃uidētia, vñ quicqđ dei p̃uidē-
 tia ordinat: tenemur velle. **S**3 qualr̃ hec
 p̃formatio fieri debeat: est notandū: q̃ hec cō-
 formatio h3 duplicē respectū. Unum ad volū-
 tatem nr̃am. Alium ad voluntatē dei. Si re-
 spicit ad voluntatē nr̃am: q̃ duplex est. s. sen-
 sualitat̃is et rōis. Si respicit p̃nam: sic nō d3
 fieri cōformatio: qz ista etiā in x̃po renurmu-
 rauit passiōi: qz nō fuit p̃formis voluntati di-
 uine in volito. S3 hic est vna dubitatio. An
 in appetitu sensitiuo christi fuit pctūm: qz nō
 erat p̃formis volūtati dñe in volito: qđ videt̃
 peccatū esse. **D**icendū q̃ h̃c voluntatem
 difforme3 dñe voluntati in volito: nō est pec-
 catum: sed h̃c voluntatē difformē in forma
 volendi. verbi gratia. De⁹ vult patrē meum
 mori: et tñ vult me velle patrē meum nō mori
 Ecce q̃ ego sum difformis volūtati diuine in
 volito: sed nō in forma volendi: qz voluntas
 diuina volebat p̃tem sensitiuā appetere oppo-
 situm eius qđ ipse volebat. Sic est in p̃posito
 qz nō fuit impletus qđ voluntas in x̃po voluit
 vt nālis. qz velle voluntatis vt naturalis non
 est nisi inclinatio ad suas p̃fectiones natura-
 les sibi p̃uenientes. s. ad esse in corpore p̃ ali-
 quo tpe. et voluntas dñi erat ad oppositum:
 vt non esset in corpore p̃ aliquo tpe. sic quan-
 doq3 nō fuit impleta: vt p3 in orōne: qz volū-
 tate eliciente simplr̃ voluit mori: vt cum dixit
 fiat volūtas: nō mea: sed tua: s3 alia volūtatē
 vt nā non: vt cu3 dixit. Adī pater si possibile
 est: transeat a me calix iste et c. **A**lia est rōis
 et hec est duplex. Quedā est determinata ad
 vnum: vt est volūtas nālis. et sic non est p̃for-
 mis: qz elicit actum p̃formē inclinationi nāli
Alia est indeterminata: vt volūtas delibe-

ratiua et p̃ditionata: et sic tenemur. vel hec cō-
 formatio respicit dñam voluntatem. et h̃ vel
 q̃tum ad voluntatē signi- fic tenet̃ p̃formari:
 vt p3 de Abrahā. h̃ p̃ceptum fuerit sibi: vt fi-
 lium suum imolaret: tñ voluit deus aliud: qz
 aliud significat qđ volebat Abrahā velle. s. i
 carnatione: siue imolatione filij dei. vel respi-
 cit voluntatē antecedentem: qz sic deus vult
 omnes hoies saluos fieri: sic et tu. vel respicit
 voluntatē p̃ntem. sic nō tenetur p̃formari: qz
 voluntate p̃ntē vult deus mala fieri p̃missiue
 cum oīa p̃hibere posset. et tñ nullus d3 velle
 malum: qz nō solum malū facientes: sunt di-
 gni morte: sed etiā qui p̃sentunt facientibus.
Ro. 3. Differunt tñ voluntas aīis. et p̃is: qz
 voluntas antecedēs est respectu possibilitatis
 ad salutē. **S**edā est respectus ad salutē
 p̃ditionalr̃: vt saluet ipsum si vult. Et hec nō
 semp impletur: qz dependet a libero arbitrio.
Hec aut̃ vnitio fit p̃ amorē. Amor. n. est qđ
 dam vinculu: qz h̃et quandā virtutē vnitiuā.
Huiusmodi aut̃ vinculi triplex est funiculus
Primus est p̃seruatio sp̃ialis vite: et isto
 ligat̃ cum corpore: ne defluat per lasciuia.
Sedus est sollicitudo b̃nficētie: et isto ligat̃
 hō cu3 p̃mo: vt faciat ei sicut veller sibi fieri
Tertius est exhibitio filialis reuerentiē: et
 isto ligatur hō cum deo p̃ debitā subiectionē
 Sed q̃te virtutis sit huius vinculu caritatis:
 ostēdit̃ Hugo de laude caritatis: dicens. Hec
 enim traxit dei filiā in virginis vter: de mun-
 do ad patibulu et ad infernum. Et hec est qua
 cuncte saluādoz aīe trahuntur in paradisu.
 Sed prob̃ dolor qđam hec vincula relinquen-
 tes: capiunt̃ vinculis pctōz p̃ectis multis an-
 nulīs. Nam ex del̃cato victu p̃mo p̃surgit la-
 sciuia carnalis: cui innecit̃ leuitas mentis: et
 huic loq̃citas oris. ociositas t̃pis: huic honor
 p̃nie: huic torpor negligēcie: huic lāguor natu-
 re: huic mor̃s gebēne. **H**ec vincula p̃reui-
 dens apls multos alligare: lamentat̃ cum fle-
 tu: dices phil. 3. Multi ambulant: quos sepe
 dicebam vobis. Nunc autē flens dico inimi-
 cos crucis christi: quoz finis interitus. quoz
 deus venter est. Ad hoc vt huiusmodi vincu-
 la dirumpant̃ et a nobis p̃iciantur: op3 dñe
 sapientiē adhibere informationē. Sequitur.
 Tertium qđ p̃mouet voluntatis dispōem. s.
 dñe sapientiē informatio. vñ dicit. Cum au-
 disset opera christi. **C**arissimi sicut videm⁹
 q̃ creatio mundi dat quoddā testimoniū ma-
 iestatis imensitatis et auctoritatis. sic humani

generis repatio per filij incarnationē dat maximum testimonium eterne bonitatis: et impē se caritatis. Nam cum humanū genus p peccatum p̄morum parentū iusto dei iudicio fuerit a supernis elōgatum: multis miserijs impletus: et eternis supplicijs mancipatus: nec creatura inueniebatur: q̄ debuit f̄m dinam ordinationem reparare. Auctor creature p̄miserans et cōpatiens suam inclinavit maiestatem ad carnis vnionem: et suam dilatauit caritatem per mortis passionē. vñ ppter nimiam caritatē etc. Vnde q̄ alium modū potuisset hūille nostre repationis absolute. s. p puram creaturā p̄: q̄ mors xp̄i fuit sedaria cā et mēritoria. De autē p̄maria nostre redēptionis. ¶ Quicquid deus ḡ potuit mediāte alio: h̄ potuit sine eo. sed deus deleuit culpā mediāte morte filij sui: tanq̄ mediāte cā sedā. Igit̄ potuit sine ea. et h̄ de potētia absoluta: si h̄ ordinasset. sed magis ordinauit q̄ filius suus satisfaceret. Et hoc ppter multas rōes. ¶ Prima est vt humana nā non teneretur tanta dilectione nisi a deo. ¶ Itēz vt ex h̄ cōderet summā dilectionē ad hominem: et ex hoc per amorem cum traheret. ¶ Item vt ista satisfactio cēt efficacior: et excelenti mō fieret. s. p̄ talem: q̄ erat infinite diligibilis: et p̄ p̄ns eius actio esset infinite acceptabilis ex pte sui. vñ Jobes. s. volūtas purgata p grām in vinculis caritatis: vnitus dinevoluntati: cum audisset opa xp̄i. s. creationē et reparationem: et informationē virtutis: merito debuit illustrari. Qd etiā p̄ rōe. Nam bñtudo est p̄mum virtutis. Qp̄z ḡ ad bñtudines tendentes: f̄m virtutem disponi ad virtutem aut verbis: aut exēplis. Exempla autē alicui⁹ et verbi tanto efficacius ad virtutem inducunt q̄to et firmior hētur opinio bonitatis. Opinio autē bonitatis infallibilis de nullo hoīe h̄i poterat: q̄ etiā sc̄i viri in aliquo inueniunt deliquisse. vñ necessariū fuit hoī ad h̄ vt ad redemptionē gr̄e mens debite disponeret: q̄ a deo humanato doctrinā et exēpla virtutis: q̄ sunt opa xp̄i: audiēdo p̄ciperet. Propter qd dñs dicit Job. 3. Exēplū dedi vobis. Quare Johannes audiens doctrinā et exēpla xp̄i: merito debuit p mētis adhesionē: et sp̄ci desideriu assentire. vñ seq̄tur. ¶ Quartū motiuū valens ad debita mētis dispōs. s. volūtatē formate p grām: p desideriu: sursum actio: ibi. Aditens duos de discipulis. Quid p hos discipulos moralit̄ intelligit: nisi fides formata et spes: q̄ sunt due ale: q̄b⁹ mens eleuat in deū: q̄ ex co

gnitione fidei: q̄ in dei filios adoptamur: f̄m Ber. Expectam⁹ p sp̄em futurā bñtudinē q̄ spes orit̄ ex meritis p̄cedentibus: gr̄a dei copante. vñ addit. Tu es q̄ ven. es. q. d. Scimus te p fidem formatā. Tunc. n. fides formata est in intellectu: q̄n caritas est in volūte. An aliū expe. q. d. nō dubitando: s̄z admirando gr̄e gratū facientis delectationē et mētis satisfactionē. Expectam⁹ p sp̄em: quāz h̄m⁹ ex imaginatōe sumi boni: ip̄z desiderādo. vñ ad h̄ vt mēs p desiderium eleuet in deum: p̄ regitur fides: q̄ sicut videmus q̄ oculus nālīs nō pōt videre rex dñas lumine nālī: nō illustratus radio solis: cognoscit etiā minūma rex. Sic intellect⁹ humanus q̄sticūq̄z p̄spicius nō sufficit ad cognoscendū deum: nisi lumine fidei fuerit illustratus. Ysa. 7. Si nō credideritis: nō intelligetis. Hoc etiā p̄ rōne. Max bñtudo hoīs p̄sistit in quadā sup̄nālī dei vīfione: ad quā nemo ptingere pōt: nisi p modum adiscētis a deo doctore. et hec successiue p modum nāe sue. Omnis aut talis adiscens ōz credat. Ad h̄ q̄ ad p̄fectā sciam pueniat: et ad p̄fectam vīfionē bñtudinis: p̄erigat q̄ credat deo: vt discipulus magis doctenti. Quare necessariū est credere ad salutē. vñ fides requiritur ad h̄ vt mens in deum p desideriu erigat. Qd aut fides necessaria sit: h̄ p̄z rationibus. ¶ Prima est vt citius hō ad veritatis dine cognitionē dei pueniat. ¶ Secda vt cognitio dei sit color. Adulū. n. in studio sc̄ie p̄ficere nō possunt: vel pp̄ hebetudinē ingenij: vel ppter alias occupatiōes et necessitates tp̄alis vite. vel et pp̄ torporē adiscēdi: q̄ oīo a cognitōe dei fraudarent: nisi pponerent eis dīna p modum fidei. ¶ Tertia pp̄ certitudinē. Ratio eīz humana in rebus dñis est multū deficiēs. Qui⁹ signū est: q̄ p̄bi de rebus humanis nālī inuestigatōe p̄scrutātes: in multis errauerūt. Ut ḡ cēt indubitata et certa cogni⁹ ap̄ hoīes de deo: oportuit q̄ dīna eis p modūz fidei traderent: q̄si a deo: q̄ mēiri non pōt. vñ p̄z q̄ fides regit ad h̄ vt mens erigat et acceptet: q̄ sicut nunq̄z aīa est deo accepta nisi sit ordinata q̄stū ad voluntatem p bitum caritatis: q̄ est bitus sup̄nālīs: sic nunq̄z pōt esse deo accepta nisi sit ordinata q̄stū ad itellectū p bitūz fidei q̄ est bit⁹ sup̄nālīs. ¶ Est igit̄ duplex fides. s. formata: qua exīte in intellectu: caritas est in volūte. Alia est fides iformis: q̄ exīte in intellectu: caritas nō est in volūte. S̄z vide ne p istā fidē infozmē d̄cipiatur: q̄ hec fides nō ē

Sermo

virtus non habens in voluntate caritatem: que est forma fidei. Quid non sit virtus: p3: q2 virtus est habitus: quo mediante actus fit bonus et perfectus. Hoc non facit fides informis: q2 non dirigitur caritate. i. opum impletio: q2 probatio dilectionis exhibitio est opis fm Greg. vn de Ber. si fides sine operibus mortua est. vn de si queris que sit fides viuua: certe illa p quaz xps habitat in cordibus nostris. vnde Ber. Tam diu xps in nobis viuuit: quadiu viuuit fides. Et postea fides mortua est: quodammodo xps mortuus est in nobis: q2 xps p fidez viuuit in nobis. vnde Ber. Sicut corporis vitaz ex motu cognoscim: ita et fidei vitaz ex opibus bonis. Quid. n. mortua e fides: nisi fides sine ope dilectionis? Sicut. n. vita corporis est aia: p qua mouet et sentit. Ita vita fidei est caritas: q2 per illam operatur: vnde refrigerante caritate: fides moritur: sicut corpus aia recedente: vnde sine fide. s. formata caritate: impossibile est deo placere. C Scdo ad hoc vt mens in deum per desiderium transformet: requiritur spes certa: vnde dicit. An alius expectamus: q2 ppius actus spei e expectare. Quid p3: q2 expectare est actus voluntatis: sed actus voluntatis est velle: sed velle non est velle respectu rei pntis: sed respectu rei absentis: sed hoc velle est expectare: vnde Aug. dicit. Quid spes est certa expectatio beatitudinis future: pueniens ex meritis et ex gratia dei. Dicit eni. An alium. Ad insinuandum q2 gratia et gloria differunt realiter: s. tm fm aplm sunt eiusdem rationis: qd dicit: gratia dei vita eterna. vn Ber nar. in smone de assumptione. Triplicem gratiam diuinitus accepimus. Vna qua puerimur: Alia qua in temptationibus adiuuamur. Tertia qua pbat remuneramur. C Prima innuat per quam vocamur. C Secunda pueit qua iustificamur. C Tertia consumat qua glorificamur. Prima beneplacitum. Secunda meritum. Tertia premium. De prima dicitur de plenitudine eius oes accepimus. De alijs dicit gratiam pro gratia: id est munera eterne glorie p merito temporalis militie.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio: est de prouida extirpatione vitioz: p grane operationez: cu dicit. Euntis renunciate Iobani. et. Scdz Ber. gemina e spes vitioz: Alia. n. sunt que nocent nobis: et alia que nocent proximo. Et hec oia dicuntur vallis la-

chrymaz: q2 omni fletu fluminis plangenda est vita peccatoz: que sic vitis p3: q2 vnus aliud causat: et vnus alterius est pena. C Primum p3. q2 remouens illud qd prohibet a peccato: effectiue inducit aliud: sed hoc facit peccatus: q2 salte demeritorie remouet graz: Virtutes: diutinas curas: angelicas custodias. vnde Anselm. Si qs volutarie peccat: extitit nisi ds maximo miraculo ipsuz abstrahat a peccato ruit in peccatum: vt sibi datur in pena. Qualiter autem peccatum sit alterius pena: vide. Nam pena duo dicit. s. danus et malus: qd infligitur p demerito pcedente. Peccatus sequens respectu pcedentis sic se h3: q2 in se est malus et danus et pmutatur a deo non sibi coassistere pp demeritum pcedentis peccati. Sed dices: quo peccatus est pena cu sit volutarius? C Rndeo q2 sufficit ad h qd aliqd sit pena q2 sit ptra inclinationem naturalem volutatis: et bonus pueniens sibi in esse: quauis non sit ptra eius actum illicitum. Exemplum: Ad artires sustinebat maximos cruciatus: quos tm summe volebant sustinere ergo sustinebat penas non ptra ipz velle: sed contra modum nature. Sed q2 vitia: vt sic sunt mortua: op3 vt extirpetur. Hec autem extirpacio fit p gratiam: q2 gratia et peccatus mutuo se expellit: cu sint opposita. Quid p3. C Priusmo ex parte peccati: q2 peccatum priuat bonum hominis: videlicet gratiam et certitudine debita iesse actui: non tm priuat habilitate ad bonum vt aliq dicit. s. q2 cu ista habilitas sit finita: tam de3 posset totalr tolli p maximaz pmutationem peccatoz: q2 efficere inhabilis ad omne bonum. Hoc aut est falsum: q2 peccatum nihil priuat realitatis i aia. Luz igitur habilitas aie sit gnalis sibi. igit et. Hec etia oppo. C Secundo p3 ex parte gratie: q2 gratia dat primum esse spirituale: cu sit picipiu pductionis actus meritorij: q2 anima mortua peccatis: per graz reuiuiscit. Vnde in psona peccatoz Ro. 7. Infelix ego homo quis me liberabit et. Et sequitur. Gratia dei p iesum christu. Peccatum enim non dimittitur: nisi opante virtute infinita. Subiacet eni pene infinite: q2 implicat offensam infinitam. Et ideo cu nulla creatura sit capax virtutis infinite: op3 q2 remittatur per gratiam: et per pdescensionem diuinam. Et q2 fm Ber. Demina est species vitioz: q2 aliqua sunt remissibilia: aliqua irremissibilia: quoz vtraq3 species: qualiter per gratiam extirpetur e videndum. C Primum de remissibilibus:

ubi nota q̄ euāgelista in euangelio enumerat
sex defectus quibus aīa inficitur per peccatū.
¶ Primus est error ratiōis: qui intelligitur
in cecitate. **¶** Secundus est curuitas affectio
nis mouentis: q̄d proponitur in claudicatiōe
¶ Tertius inmundicia ꝑcupiscentie carnalis:
que infertur in lepre infectiōe. **¶** Quartus ē
separatio anime a deo: q̄d insinuat in mor
tis inflictiōe. **¶** Quintus est duritia cordis
q̄d innuitur in sorditate. **¶** Sextus est dese
ctus gratie et virtutū: q̄d ostenditur in pauper
tate. **¶** Primo dico q̄ peccatū opatur in aīa
errore ratiōis eligentis: cum dicit. *Ceci vi
dent.* Nam cuꝫ aīa facta esset: vt esset capax
sūme beatitudinis: date erant ei potentie ad sū
mum bonum cognoscendū: appetendū: et fru
endum. Sed cū homo ꝑsensit in peccatū: cō
tra dei prohibitionem: tūc oēs vires aīe sunt
deordinate. **¶** 2. n. homo ex amore visibilium
ab inuisibiliū amore cecidit: sola iā visibilia co
gnoscat: diligit: et eis inheret: et ita ceca est aīa
q̄ nec cognoscit seipsa: vt de ea dicat. *Sapi
2.* **¶** Execrat eos malitia eorū. **¶** Hunc autē de
fectum tollit gratia: cuius est aīam illuminare
nō formaliter: q̄ est in voluntate. Sed dicit
illuminare imperatiue ꝑcipiendo actus illumi
nosos fidei. Unde cū ideo nostra lippa sit fa
cta per peccatum: q̄d non possumus ꝑ nos in
telligere: nec veritatē inuenire: bene d̄s ꝑde
scendit nobis: ne in errore essemus: dedūque
nobis notitiā veritatis in fide vt regulis fidei
sensum nostrū humiliter subiciamus: si nō vo
lumꝫ deuiare: vnde sicut oculus naturalis nō
potest videre rex differentias lumine natura
li: tamē radio solis cognoscit etiā minima rex
sic intellectus humanus i lumine fidei cogno
scit defectus etiā latentes. **¶** Et h̄ est q̄ euāgeli
sta dicit. *Ceci vidēt.* fides enim aperit oculo
lum sinistꝫ: cuꝫ facit hoīes ꝑsiderare mala sua
et ostendit ei eterna supplicia. **¶** Secūdo ap̄t ei
oculum dextrꝫ: cū facit hoīem ꝑsiderare diuī
nam largitate: et ostēdit ei eternam beatitudi
nez. **¶** Secundus defectus est curuitas affe
ctionis cū addit. *Claudi ambulant.* Affectus
nāq̄ datus est homini: vt deū diligeret. Sꝫ
per peccatū curuatus est: ita q̄ eligit dete
rius ꝑ bono. **¶** Ratio est: q̄ voluntas non fer
tur in suū obiectū: nisi vt a ratiōe ꝑstensus:
q̄ ergo natio errat: et sic volūtas acceptat. Af
fectus incuruatur et claudicat a rectitudie actꝫ
Unde d̄s homo naturalr velut finem vlti

mū f̄z Boetii dicentē. *Inserta est nobis ve
ri boniq̄ cupiditas.* Tūc oēs hunc fines nō cō
sequuntur: q̄ per electionē errant diuerso tra
mite incedendo: et sic ꝑtingit ipsos a fine vlti
mo deuiare et finalr frustrari. **¶** Adic igitur
defectum excludit gratia: affectus rectificando
in deum: et sic fit reductio. **¶** Nā voluntas ꝑ ca
ritatez informatā vniꝫ sic resistit: et virtuosus
operibus fideliter insistit ꝑpter deū. Que
enī curua et auersa fuita deo: necesse habz vt
ꝑuersa cogat se ꝑcordare cū deo. Et motus re
belles ꝑ studiū boni operis ad rectitudinez re
flectere diuine voluntatis: et sic claudi incipi
unt ambulare. **¶** Duo pedes aīe: sunt effectus
placendi deo: et ꝑficere ꝑximo. **¶** Quidam
tū claudicāt pede sinistro. s. qui volūt deo va
care. nō autē ꝑximo ministrare. **¶** Quidā autē
ecōuerso: et illi claudicant dextro. **¶** Qui vō nec
deo nec ꝑximo itendunt: vtroq̄ pede claudi
cāt: fm illud. *3. pe. 18.* *Usquequo claudicas
in duas partes:* Quasi diceret. *Nūc tempus
est: vt deo intendatis: simul etiā de ꝑximo ꝑ
ficiatis.* **¶** Tertiꝫ defectꝫ est inmundicia ꝑcu
piscentie carnalis: q̄ infertur in lepre infectiōe
¶ Per peccatū. n. ꝑtrahit anima maculā et effi
citur leprosa. **¶** Macula ꝑprie dicitur in corpo
ralibus: q̄n aliq̄d corpus nitidū: puta argentū
vel vestimentū: ex ꝑtatu alterius corporis per
dit nitorez. **¶** Exēplum: inter oēs infirmitates
lepra est piculosa: q̄ ꝑtagiosa. Solo autem ta
ctu inficit: et tactu cessante nō cessat infectio le
pre. Sic reuera in spūalibus: opꝫ maculam
imaginari. **¶** Haberaūt aīa hoīs duplices nito
rem. **¶** Unū quideꝫ ex lumine naturalis ratio
nis: ꝑ queꝫ dirigitur in suis actibus. **¶** Alium
ex lumine diuine illustratiōis: per quē etiā
homo ꝑficiatur ad bene et decēter agendum.
Est autē quasi quidaz anime tactus: quando
peccatur adherendo aliquibus rebus ꝑ amo
rez: ꝑtra lumē rōnis et diuine legis: vñ detri
mētꝫ nitoris ex tali ꝑtactu ꝑueniēs: macula
aīe vocat. Et q̄uis cesset actus peccādi: tū re
manet macula. vñ sic paulatꝫ rubigo ꝑtrahit
q̄n nō statꝫ macula abstergit: sic venial macula
si purgari negligit: successiue venit ad rubigi
nē mortalis peccati: q̄d non ita cito aufert. hec
autē macula lepre ꝑ solā grā extirpat. **¶** Nā grā
h̄z eē in aīa ꝑ modū sanitatis getantis. **¶** Sicut
enīz hō sanus nō incitat a ꝑtrarietate humoꝝ
spiriū molestatiū. Ita i grā exiis q̄ delet tale
infirmatē nō ingētat ab ipugnantibꝫ passio

Sermo

num ipsuz veratibus ad modū febriū. Puta
a ꝑcupiscētia carnis: ꝑo qua infirmitate dicit
apls. Intervos multi infirmi sunt ꝛ ibecilles
sed qñ advenit grā: iunc aīa efficit sana. Un
Ysa. 55. de aīa seipsaz ad gratiā disponentem
dicit. Tūc erūpet qñ mane lumen tuū: ꝛ san-
tas tua citi⁹ orietur. **C** Ratio ē: qz nō diūit-
tū pēnā: nisi tollat offēsa. Sꝫ offēsa dītol-
litur ꝑ effectū dilectiōis dei: q̄ est gratia. Nec
ergo sanatio fit ꝑ gratiā: lꝫ n. dilectio dei fit i-
mutabilis ꝛ eterna: tñ eius effect⁹. s. gratia qñ-
qz tollitur: qñ ab ipso deficiūmus ꝛ iterūz recu-
peratur: cū ad ip̄s ꝑuertimur: ꝛ h̄ est qd̄ dicit.
Leprosi mundātur. Ab imundicia ꝑcupiscen-
tie carnalis: qz sicut lepra solo tactu inficit: sic
minimū in natura. s. ꝑcupiscētia carnis multo
magis crīs in sua totalitate. Ad inimū huius
vitij est imaginatio: nā nulli⁹ alteri⁹ vitiij ima-
ginatio: ita cito inficit ꝑscientiā: absorbet intel-
ligentiā: armat inimicā carnē ꝑtra aīaz. Sed
medicina grē diuine facit: celeriter ꝛ integrā-
curat. Facit: qz potētia dei. Celeriter: qz sta-
tim cū applicat sanat. Integrā: cū sit indiuī-
sa. Salubriter: qz nō solūz sanat: sꝫ ꝛ in postēz
ꝑseruat. Hac medicina mūdatus fuit Naama
a lepra cui⁹ caro restituta ē sicut caro pueri. 9.
Reg. 2. **C** Quart⁹ defectus ē sepatio aīe a dō
qd̄ insinuat in mortis afflictioē. Quid enim
mors nisi priuatio vitē? Dñ Ber. Dñ. n. ni-
si ex separatione aīe ꝛ corporis mors ꝑcedit.
Itē Ber. Quid dō in reb⁹ humanis certius
morte? Quid hora mortis ituenur icertius?
Nō misetur inopie: nō diuitias reueret: non
generi cuilibet: nec ipsi deniqz parcer etati: ni-
si q̄ sen: b⁹ quidez est in annis: ꝛ adolescenti-
bus qdez in ifidijs. Itē bona mors iusti ꝑꝑ
requiē: melior ꝑꝑ nouitatez: sed optima ꝑꝑ se-
curitatē. Ecōtra mors peccatoz ꝑssima: ma-
la siqdez in amissiōe mūdi: peior: i separatione
carnis: ꝑssima in vni⁹ ignisqz duplici ꝑtri-
tiōe. Un sꝫ Ber. Studeam⁹ viuere vita ius-
toz: sꝫ mortē eoz multo magis desiderem⁹.
Sapia. n. iustoꝝ nouissima ꝑfert: hec mors
ꝑꝑ peccatū est nobis iflicta. Un Ber. ꝑpecca-
tūz ꝑcessit: vt seq̄retur mors. Quasi sane dice-
ret. Si caruisset hō peccato: mortē nō gustas-
set i eternū. ꝑpeccādo itaqz vitā amisit ꝛ mor-
teꝫ inuenit. Hāc autē mortē duplicē esse de-
scribit Ber. d. Due sunt mortes ꝛ totidez re-
surrectiōes. Prima: mors aīe. Secda: corpo-
ris. Adors aīe: sepatio aīe a cor: pore. Hanc

operatur peccatum. Hanc pena peccati. In
prima resurrectio anime. In secunda corpo-
ris. Primam operatur humilis: ꝛ occult⁹ ad-
uentus christi. Secundaz gloriosus ꝛ mani-
festus xpi ꝑroficiet aduentus. Primā. s. mor-
tem corporis nullus euadere potest: cui⁹ sit ꝑ-
pria passio ꝑsequēs totaz naturaz specificaz ꝛ
solā humanam. Sed secūdz mortē. s. anime
solā gratia tollit: ipsaz viuificādo: qz sicut cor-
pus ꝑ animaz: ita aīa ꝑ gratiaz viuūt. Et ideo
sicut decedente anima corpus moritur: ꝛ adue-
niente viuificatur. Ita ꝛ aīa per gratiam. Et
hoc est: qd̄ dicit euangelista. Adortui resur-
gunt: idēst aīa mortua ꝑ peccatū. Peccata. n.
mortalia habent animaz occidere: que per gra-
tiam viuūt. Roma. 6. Stipēdia peccati mors
sꝫ resurgūt per grāz verbi incarnati in virgi-
ne Maria. Unde sibi dictum est ab angelo.
Que gratia plena dñs tecū ꝛc. **C** Quin⁹ de-
fectus est duritia cordis: qd̄ inuitur in surdita-
te. Surditas est priuatio virtutis auditiue: ꝛ
inualida efficit ad aliqđ bonū percipiendum.
Sic reuera: surdus spūalis est: qui sꝫ Ber.
Nō aures ad verbū dei audiēduz aperit: sꝫ
illud psalm. Tanqz surdus nō audiebaz. Ra-
tio est: qz mens allecta sensibilibus: nō nisi de-
lectatiōibus reꝫ sensibilibus ꝑ inordinatum
amorem pascitur. Et ideo inflexibilis efficitur
diuine inspirationi: ꝛ sic indurat ꝛ surdēscit.
Et ē reuera magnū signū reprobatiōis: qz ad
reprobatiōē segur induratio. Et inflexibili-
tas diuine inspiratiōis: signū est iterne indu-
ratiōis: qz aīal homo non ꝑcipit q̄ sunt spiri-
dei. Nec autē surditas dī bene cor induratū:
qz sicut dux est qd̄ nō scindit nec molliē. Sic
cor dux: nec ꝑpunctiōe scindit sꝫ Ber. Nec
pietate molliur: nec mouetur ꝑcibus: minis
nō cedit: flagellis indurat: ingratiū est ad bene-
ficia: ad ꝑsilia infiduz: ad iudicia seru: inuere-
cundū ad turpia: impauduz ad ꝑcula: nec de-
um timet: nec hoiez verec. Dñ Breg. Inter-
roget se vni⁹sqz. Si aure cordis vba dei ꝑ-
cipit ꝛ intelligit. Quasi dicat: q̄ nō. Quia oīs
ꝑreditus surditate ꝑdicta: nec intelligit aut ꝑci-
pit. Istuz defectum habet gratia extirpare: qz
gratia veniens in animā indurata ad rece-
ptionē diuinaz inspirationuz mollicat ꝛ ha-
bilitat audire: vt dicat illud psal. Audiaz qd̄
loquatur i me spiritus: qm̄ loquetur pacē ꝛc.
Et sic surdi audiūt. Audiunt. n. aliqui cū fini-
stra aure clamorem paupēꝫ: vt ꝛ ipsi exaudi-

antur. Prover. 21. Qui obturant aures suas clamorem pauperum: ipsi clamabunt et non exaudientur. Alij aperuunt deitraz ad audiendam predicationem. Prover. 28. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio eius erit utilis. Sextus defectus est virtutis defectus: et paupertatis gratie: quod notatur cum dicitur. Pauperes evangelizantur. Sicut enim videmus: quod paupertas corporalis defectum patitur in exterioribus bonis. Sic spiritualis paupertas in spiritualibus. unde psalm. in persona pauperis clamat. Adiuua nos deus. Et sequitur. Quia pauperes facimus nimis. Hanc. n. secundam paupertatem peccatum causat in anima: eo quod a fine ultimo eliminat: eoque quod omnis spiritualis boni privatione destituta: pauper efficitur et lepta ad finem ultimi consecutionis. Hanc autem delet gratia in anima ipsarum virtutibus adornando. Ratio est: Nam gratia cuius sit radix meriti a deo confertur: sic ut possint singula opera meritoria ab homine perfici: et quod hoc non potest fieri nisi per virtutes. Ideo deus preterendo gratiam causat virtutes in anima: quibus opera meritoria possent perfici. Et ideo ait apostolus. Omnia possunt in gratia que me confortat. Et isto sumit documentum: quod maximus signus gratie in homine est operari virtute. Quia cum hoc perficere non possit: nisi per ceteras virtutes quas gratia causat in anima. Ideo ab operibus deuenimus in cognitionem habituum virtuosorum: et ab istis in cognitionem gratie: que est radix omnium aliorum. Unde dicit. Pauperes evangelizantur: id est dantur euangelij thesauro preioso: scilicet gratia: et sic patet secunda consideratio.

Tertia consideratio.

Ter tia consideratio: que est de congrua voluntatis perfectione: et hoc per gratie in habitationem. Ibi. Beatus et est. Nam sicut per gratiam verbi incarnati vitia extirpantur. Sic per gratiam verbi: passim virtutis infusione voluntas perficitur. Quod patet: quod perfectum esse: omnem additionem excludit. Et ideo ubi non est perfectio: additio non est adhibenda. Sed cum voluntas nostra quoad partes virtuales inesse grato: multum sit imperfecta. eo quod virtutes non sint sibi innate. Ideo ad eius perfectionem requiritur: ut sibi virtutes infundantur. Hoc autem fit per gratiam: quare et cetera. Circa istam considerationem: ponenda sunt tria documenta. Primum est: quod gratia orta a verbo passo perficit animam inesse grato per virtutes eius. Ratio est: quia gratia est prin-

cipium productiuum actus meritorij: et in actu consistit beatitudo: in quantum elicitur a gratia: quia actus non accipitur: nisi in habitudine gratie ad habitum quo elicitur. Et gratia habet rationem acceptionis: quia ex diuina institutione. Hoc est: quod quicumque habet gratiam: fit deo acceptus. Hanc autem gratiam meruit nobis Christus sua passione omnibus sufficere: licet solum predestinatis efficaciter: ut ei dicamus. Quia obsecro anima mea ob gratiam tuam: quando scilicet auersi conuertuntur: et peruersi corriguntur: et conuersi proficiuntur. Unde dicit. Beatus est qui non fuerit scandalizatus et cetera. Quasi dicat per contrarium. Qui fuerit emendatus in mea virtuosa perfectione: quam habui in passione et hoc per imitationem: scilicet merente vobis gratiam per passionem. Hic beatus erit: id est certificatus de gratia animam proficiente quam merui per passionem. Secundum documentum est: quod fundamentum huius gratie virtutes in nobis operantur: est ipsa conscientia: quod notatur ibi. Illis autem abeuntibus dixit Iesus et cetera. Per desertum. n. scia intelligit: quod si cut in deserto sole irradiare genera diuersarum herbarum reuiuiscunt: et generant: et florescunt: sic sole iustitie. i. gratie splendente super conscientiam: germinant et florescunt diuersa genera virtutum in ea. Et hoc est quod dicit Bernardus. Bona bone conscientie reuiuiscunt in laboribus. scilicet exercitijs virtuosum. non arcescunt: nec in morte euanescent sed florescunt: nec deficient in eternum. unde dicit. Illis autem abeuntibus. i. post virtutum extirpationem. Dixit Iesus ad turbas. i. ad disponentes se ad gratiam. De Iob. i. conscientia: quod Iohannes dicit in quo est gratia: quod scilicet virtutes ponit in conscientia. unde Macrobius. Virtutis fructus sapiens in conscientia ponit. Tertium documentum est: quod secundum Gregorium. conscientia est vas in interiori homine: in quo continentur vitia et virtutes cuiuslibet hominis. Me ergo in errore labamur: conscientia distinguenda est. Ad declarationem huius nota quod secundum Bernardum. quadruplex est conscientia: quod aliqua est non bona: sed trahilla. Alia non trahilla: sed bona. Alia nec tranquilla: nec bona. Alia tranquilla et bona. Conscientia autem prima est adolescentium qui in spe peccant dicentes. Dominus non requirit ista. Hec autem assimilatur arundinem. unde dicit. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Quia sicut arundo est

Sermo

levis: et mollis: et vacua: sic talem scientiam habentes: cito credunt et delectationem carnalem sequuntur. unde tales dicunt. I. corin. 10. Quod in macello venit: māducate: nihil interrogantes propter scientiam. Et ideo dicitur secundum Bernardum. Vulpina scientia: que est tepida conuersatio: aialis cogitatio: ficta confessio: brevis perceptio: obedientia sine deuotione: oratio sine intentione: sermo sine circospectione. Et ideo talis scientia admodum arundinis levis est: ad concupiscendum mollis: ad resistendum temptatio nibus vacua omni gratia. **¶** Secunda scientia est bona: et non tranquilla: et hec est eorum: qui iam conuersi ad deum: recogitant annos suos in amaritudine. unde dicit. Quid existis in deserto videre? Prociem mollibus vestitus etc. Per vestimenta mollia intelligunt vitia delicta. Hanc autem vitam non habet hec scientia: quia non est tranquilla. et hoc propter asperitatem contritionis interioris: et penitentiam exterioris. unde aspirantem eorum puerorum: qui recogitant annos suos in amaritudine: considerans Ysidorus dicit. Nulla penitentia grauior scientia mala. vis autem nunquam esse tristis: mundam conscientiam scilicet per penitentiam asperitatem habeas. et bene vive: ut possis dicere illud Actu. 23. Viri fratres in scientia bona sum conuersatus ad deum. quasi dicat: conuersatus sum in asperitate penitentiae: qua scientiam feci bonam ad percipiendam gratiam: quia secundum Bernardum. laus gratie est scientia bona. **¶** Tertia scientia est: que nec est bona: nec tranquilla. Hec est eorum: qui in multitudine peccatorum desperant. unde dicit. Quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis plusquam prophetam. Videmus. n. in moralibus quod virtus semper consistit in medio. unde sciam nam extremorum: in ad quodcumque extremorum se declinat: ideo non est virtus si non tenet medium. Extrema autem eius sunt dolositas et fatuitas. Sed prudentia si in sua mensura permanet: virtus est. si minus: fatuitas. si plus: dolositas. unde in hoc quod dicit saluator. Plusquam prophetam. Hoc non potest sonare in vicinū: quia excludit dolositatem. Dolosi. n. prophete sunt: qui dolosis argumentationibus et falsis opinionibus corda subuertunt simplicium a veritate recte fidei et statu boni operis. Hos reprehendit Iheremias. 14. Visionem mendacem et diuinationem fraudulentam: et seductionem cordis sui prophetant vobis. **¶** Quarta scientia bona est et tranquilla: et ista est eorum: qui carnem spiritui

subdiderunt: qui cum illis qui oderunt pacem: sunt pacifici. Hanc scientiam assimilatur angelo saluator dicens. Ecce ego mitto angelum meum etc. Angelus. n. est nomen officij: non nomen. Nec autem assimilatio est propter proprietates ipsius angeli. Ipsi enim sunt custodes nostri increpatores derelinquentium: promotores ad bona virtutum: consolatores patientium: propugnatores confugientium: introductores decedentium. Sic reuera scientia a malo nos preseruat unde Grego. Quid poterit obesse nobis: si omnes derogent: et scientia sola defendat nos? **¶** Secundo malum nostrum respicit. unde Seneca. Mitimendum facit animus: nisi reprehensibilis vite scientia. **¶** Tercio nos datur virtutibus. unde Bernardus. Vere diuite non sunt opes: sed virtutes: quas secus scientia portat: ut in perpetuum diues sit. **¶** Quarto onus penitentiae alleviat. unde Bernardus. Onus quod fertur pro domino: scientiam alleviat. **¶** Quinto nos a malo securos facit. unde Bernardus. Quid in terra quietius atque securius bona scientia? Damna rerum non metuit: nec verborum contumelias nec corporis cruciatus. **¶** Sexto gaudia eterna donat. Seneca. Mundus sapiens sine gaudio est. Gaudius autem non nascitur nisi ex virtutum conscientia etc.

¶ Dominica tertia vel quarta. Sermo de epistola. Sermo quintus.

Audete in

domino semper etc. phi. 4. Cum gaudium sit de aliquo bono habitum ipsum bonum maius est: tanto magis de ipso est gaudendum.

Inter cetera autem bona ceterum bonum est maius: quia diuinius: ut primo ethi. dicitur. Et ideo dicitur de ipso maxime gaudendum. Sed quia aduentus redemptoris est quoddam ceterum bonum ideo est maxime gaudendum: ut dicatur. Audete etc. **¶** In epistolis precedentibus apostolus pronuncians nobis redemptoris aduentum: per cuius signorum et prestationem scripturarum hortabatur nos ad dignam dispositionem: quam consistit in perfectione exercitij virtuosum. In presenti epistola hortatur nos: ut in adepta perfectione: iocundemur propter certitudinem expectationis: ubi occurrunt tres considerationes.

Prima consideratio.

Arca primam considerationem que est de gaudio perfectionis et eius perseverantia: cum dicitur. Gaudete: sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est videre quod sit gaudium. Et dicitur quod cum duplex est gaudium. scilicet spirituale et corporale. Duplex est eius descriptio. unde primum gaudium. scilicet spirituale est ex hilaratio cordis habetis certitudinem fiducie. promissionis divine exhibentis liberaliter premium causam ex gratia dei: et de meritis precedentibus. Et ratio est quod promissit deus se datum liberaliter primum debite servientibus. unde Gregorius. Cum opus crescit: primum fiducia proficit. unde per oppositum resultat descriptio gaudij secularis. scilicet que est delectatio male mentis: impunita nequitia. proveniens ex voluptuosa libidine carnis: occasione supfluitate cibi et potus in rebus abundantia: et in pace carnis: excludendo aduersitates temporales. unde magne misericordie iudicium est tales ne gratiam impunitam non relinquere: nec gaudium tale sit in seculo: per quod cogat quod in extremo gehene dampnare. unde benedicit. Gaudete in domino. id est in veritate: non in seculi vanitate: sed in spe eternitatis. unde Augustinus. Sicut. n. nemo potest servire duobus dominis: sic nemo potest gaudere in domino et in seculo. Amicus. n. mundi inimicus dei reputabitur.

Secunda conclusio est: quod solum gaudendum est in hijs: qui nos ordinant in deum: cuius odium video in mundanis: qui gaudent in divitijs: bonoribus et prete. Quare autem in hijs non sit gaudendum: ratio est: quod ista aliena sunt a vera beatitudine: nec perferunt ad eam: sed plerumque impediunt. Quod patet: quod cum de ratione beatitudinis sit quod sit per se sufficiens: ut patet per ethicorum. Necesse est quod beatitudine adepti nullum bonum deest huiusmodi: sed adeptis singulis hijs: possunt adhuc multa bona necessaria esse: puta sapientia: sanitas. Et ideo in eis non est gaudendum. unde Iheronimus. 9. dicit. Non gloriatur sapiens in sapientia sua etc. Item quod vertitur in lucum et amaritudinem. Prover. 13. Extrema gaudij luctus occupat. Ideo dicit in domino esse gaudendum.

Tertia conclusio est: quod in tali gaudio est perseverandum. unde dicitur semper. Iterum dico gaudere. Ratio est multiplex. Primo quod perseverantia quicquid vult: a deo impetrat. unde apostoli perseverantes in oratione: acceperunt spiritum sanctum. Act. 1. Secundo bona habita custodit.

Augustinus. Perseverantia magnum donum est quo dona cetera perseverant. Tercio quod facilia facit difficilia. unde Bernardus. Procedenti de ocio ad laborem graue cernit quod incipit. sed cum post assuescere cepit: inuenit facile quod ante impossibile putauit. Quarto premium obtinet unde Crisostomus. Tolle perseverantiam: nec obsequium mercedem habebit: nec beneficium gratias: quod non qui cepit: sed qui perseverauerit saluus erit. unde apostoli dicunt semper gaudendum: non ad horam. Quarta conclusio est: quod non solum gaudendum est in domino per affectum: sed etiam per effectum in operibus virtuosis: cum dicit. Modestia vestra. Nec autem secundum glossam. dicitur constantia bonorum operum. Nec virtus virtutum omnium mater et custos est: omnes modificat: omnes dirigit. unde Tullius. Modestia est pudor honestatis: declinans indecentiam in exterioribus: et efficit ordinationem interiorum. ubi nota quod ad integritatem modestie tria requiruntur.

Primum est honestas discrete puerfationis. Secundum est iudicia cordis sincere pscie. Tercium est castitas corporis. unde primo dicitur quod modestia cauet indecentiam in actu. sic est castitas corporis. Secundo in membro rum situ. sic est honestas. Tercio includit ordinationem intrinsecam. sic est sinceritas conscientie. unde dicit de honestate: quod sit virtuosam operatio cum compositione morum: respiciens virtutem in se et in alio intuitu dei. ubi innuit quod ad honestatem quatuor requiruntur.

Quinta conclusio est: quod tales operationes debent omnibus innotescere: quod ad perfectum in virtutibus pertinet: quod non solum sibi vivat: sed etiam alijs. psciat ad exemplum. unde dicit. Nota sit omnibus. id est vestra puerfatio nota sit omnibus fidelibus: ut imitentur. Mat. 5. Sic luceat etc. Et infidelibus: ut ibi nihil inueniant irreprehensibile: sed potius aliquo exemplo nostro convertantur. unde Cassiodorus. Exemplo eorum vult eos accipere. Cum. n. lucebunt opera eorum: non deerunt qui imitentur bonum illorum.

Secunda consideratio.

Arca secundam considerationem que est de perfectorum pudentia: ad deum habenda: cum dicitur. Dominus enim prope est. Sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est quod deus sollicitans nos ad bonum: semper presto est: fideliter sibi servientibus ad remunerandum. unde dicit. Dominus enim prope est. unde apostoli vult dicere quod dominus

Sermo

dicat. Ecce venio cito: et merces mea etc. Alpo
ca. ultimo: dicit. n. venio cito: ne dilatio tediū
pariat: et merces mea meū ē: vt certitudo mer
cedis ad laborem accedat. Dare vnicuique etc.
Ne mal' ipuniētes sibi pmitat: vñ dñ. Dñs
enī ppe est. i. paratus dare qcquid opus ē: in
spiritualibus et in tēporalib'. Unde Ysa. 55.
Querite dominum dum inueniri potest. Se
quitur. Inuocate eum dum prope est.

¶ Secda p'lo ē: q' dñs ppe est semp: per suam
grāz fideliter fruētib'. Ideo cū fiducia post
ponēda est sollicitudo tpalis: vñ dicit. Nolite
solliciti esse. i. seposita mūdi sollicitudine: pro/
missa dei p oculis habete. **¶** 2^a p. 5. Q'z soli
citudine vestrā piciētes in eū. Sollicitudo tē
poralis facit nos indignos puidētia dei. Rō
est: q' sollicitudo de temporalibus reuocat ani
mā a sollicitudine de eternis: et de fruēdo deo
cui sollicitudini solum adest diuina puidētia.
Tū q' generat in aia mūdi p'teptus: et eternoz
puz amorē: q' quāta sollicitudine q's plus pro
fundat in mūdi p'tepto: tanto plus accēditur
in eternoz amore: et p pñs. Eo copiosius di
uina p'uidētia efficitur dignus.

¶ Tertia p'lo ē: q' q' fin Greg. o'ro ostēdit
desideriū nostre volūtatis: illi a quo qd spera
mus ipetrare. Ideo postposita tpaliū sollicitu
dine: spūali sollicitem' p o'roes p eternis. Ra
tio pōt esse: q' q'uis deus nobis multa dat ex
sua liberalitate et nō petita: quedā tñ nobis pe
tentibus decreuit dare: pp nostrā vtilitatem:
vt. s. fiducia q'ndaz acceptem' ad ipsuz recur
rendi: et vt et ipsum recognoscamus esse oīuz
bonoz auctorē. Et ideo l'z etiā ad pficiēdnz il
lud bonū eternū simus indigni: tñ nullus d'z
diffidere: cū dñs etiā nos ad petēdum instigat.
Vnde Criso. Nunq' orāti sua beneficia dñe
gat: que orātes: vt nō deficiāt sua pietate insti
gat. Unde dicit. In oī orōne et obsecratione
petitōes vestre inotescāt apud deū. Q' ratio ē
p bonis adipiscēdis. Obsecratio fit p malis
amouendis. Gratia: actio p preceptis. Qñ
alia vult ipetrare: gratus d'z esse de p'teritis.
Petitōes aut sunt p rebus nōdū habitis. s.
p bonis corporis et aie i b'itudine vite eterne
et a deo petēdū ē: vt possim' i ei' fruīto sustē
tari.

Tertia p'sideratio.

¶ Circa tertiam p'siderationē: que ē de
saluatoris erga nos sedula idulgētia
cū dñ. Et par dñ: vbi sūt due p'clones

¶ Prima p'lo est: q' adeptis beneficijs et gra

tijis dei. In hac vita necessariū ē nobis ad B
diuinum auxiliū: quo mediāte cast'z aie. i. cor
nostrū: q' ab ipso vita pcedit sollicit' custodiāt
q' sūt in terra inimicor' vñdiz ipugnat: et iō
ex oī parte ē muniendū. Mā iferius ipugnāt
p'cupiscētia: q' caro p'cupiscit aduersus spiritū
Supius iminet iudiciū dei. Mōz rēdū enī ē
incidere in manus dei viuētis. Ratio mor
tiferā delectatio ex recordatione p'dictor' deli
ctor' aut instātia tēptationū. Assistit arrogā
tiū frat'z ingetudo. A deitris obediētiū frat'z
feror' et deuotio. Mōz inuidēdo: ergo cōtra
carnē vigilet rigor discipline. Cōtra iudiciū
dei. Iudiciū p'p'riū p'sessiois: q' si nosmetipos
dijudicarem': nō vtiq' iudicaremur. Contra
delectationē et memoria peccator' frequentia
lectiois. Cōtra tēptatiōes: orōnis instātia. Cō
tra frat'z inquietudinē: patiētia et ppassio. Con
tra frat'z deuotionē: pgratulanō. **¶** Nec. n. ex
pellūt inuidiā: et ideo expedit custodiri cor et in
telligētiā. Cor: ne hīs impugnationib' in
quietet. Intelligentia: ne erroris dogmati
bus a veritate fidei abducatur.

¶ Secda p'lo ē: q' ab hīs ipugnationib' sola
par dei nos p'seruat: vñ sic triplex ē ingetudo
ipugnationū: sic triplex par dei ad p'suādum
nobis p'sert. Mā ratio pacis i generali ē repu
gnantiā oēz excludere. Vñ dicit Aug. Par
corporis ē ordinata partū. Par aie ordinata
cognitiōis actiōisq' p'sessio. Par aie et corpo
ris est ordinata vita et salus mētis. Par hoīs
mortalis et dei ē ordinata i fide sub eterna le
ge obediētia. Par hoīuz ē ordinata cōcordia
cohabitānuz. Et iō Aug. de ciuitate dei dicit
Quid ē aliud victoria: nisi repugnātiūz subie
ctio: Q' cū factū fuerit: par erit. Et h' ē qd di
cit. Et par dei. Quā. s. dat ipse dñ. Vel par i
creata: que est dñs. Ephe. 7. Ipse ē par nra.
Igit' etc. Que erupat oēz sensuz. i. oēz intel
lectū creatū. Custodiāt corda v'ra. s. a mala af
fectiōe. Et intelligit: v'ras. Ita vt extra ipsum
nihil intelligatis. Et iō dicit. In xpo ihu. Q'z
cū xpo h'nt pacē: nō timēt aduersa. Et ideo
dicit Ber. sup illo verbo. Pacē meā do vo
bis: pacē desidero et nihil ampli': cui nō suffi
cit par: nō sufficit tu. Tu es. n. par nra. Vñ
addit Ber. Virtus i pace acq'ritur: in p'sura
p'batur. vnde cū nostro genere bene agitur:
si dat' frui pacē dei. vnde amīc' sic aduirtus a
deo poterit dñari sui: vt nō dominetur ei oīs
inīgitas et iniustitia: qd nobis pcedat etc.

Dominica quarta vel fin alios dnica tertia.

Isferunt in

dei ab iherosolymis sacer.
et leui. 24. Job. p. Scdm
morales sensus huius euā
gelij. Per iudeos intelli
guntur mūdane vanitates:

q̄ querunt ppriā gloriā: p̄sidentes de seipsis
et aliorum gratijs inuidentes. **H**ij videntes
aliquē in quo est gr̄a dei. s. Job. in zelū aiax
habentē: et errantes a sordibus peccatorū: vo
cantem indignatū. **M**ā missio et interroga
tio p̄ alios: indignationem ostendit dicens.
Tu quis es? s. it̄ autē: hec missio ab iherosoli
mis. **M**ulā sunt qui videntur filij pacis: qui
inuidie stimulis agitantur. sit autē interroga
tio de tribus. s. de caritate: que intelligit per
xp̄m. De vite austeritate: que intelligitur per
Helyā. De scientia que per prophetam intel
ligitur. **E**t ideo iust̄ humilitate precludat ar
rogantias et dicat. Ego vox 24. Quasi. d. q̄
qui nō querunt laudē hoīū: digni merito re
putātur laude dei. **P**ropter qd̄ Jobānes sup
per oēs adeo laudatus est. **M**atth. 23. vbi di
citur. **I**stus q̄s propheta. **E**st autē triplex que
stio: tria iplicans. **P**rima dicit p̄sumpti
onē proprie dignitatis: dicens. Tu quis es?
Secunda innuit reputationē ex laude alte
rius: dicens. Quis es ut responsus dem? 24.
Tertia laudez proprii oris sordescere ostē
dit dicens. Quid dicis de teipso. 24. Cum di
cat ap̄lus. 2. corint. 10. Qui gloriā: in domi
no gloriatur. vnde vir spiritualis sic interro
gantes nūcios: sciat esse regis babilonis. **E**t
occultans domū eis aromatur: caute respon
det. **P**rimo docēs quēlibet sentire de se
ipso: q̄ ex ipso nihil sit. **S**ecundo non cu
rare hoīum laudē. **T**ertio: vitare iactantiā
negatiue dicens. **N**ō sum. s. xp̄s: excludēdo
famam et nominis claritatem: que significatur
per **C**hristū: propter vnctionem. **L**anti. p̄.
Oleū effusus nōmē tuum. **S**ecundo: ne
gando vite austeritatem: que reddit homines i
tractabiles et rigidos. **C**ontra qd̄ dicit. **N**ō
sum **H**elyas. **T**ertio negando scientiaz:
Iactātes enī de scientia a deo cecari merētur
Dn̄ **M**ach. 3. **P**ropterea vobis nō p̄visio
ne erit: et iō dicēdo. **E**go vox clamantis in de
serto. **V**bi sibi nihil ascribit: sed clamāt. q. d.

fistula suā. **M**ō ille ḡ clamat. **M**atth. 10. **N**ō
vos estis qui loquimini. **I**actantiam etiā ex
cludit dicēs. **C**uius nō suā dignus solvere co
rigiā calciamenti 24. vnde ad hoc ut q̄s eua
dat ipugnationē predictaz vanitātū: oportet
ut viā merui p̄ penitētiāz p̄paret: impletionē
p̄ceptoz: et semitas p̄silioz rectificet: intentio
nez in deū imediate dirigendo. **A**d qd̄ etiam
requiritur p̄ritio: q̄ etiā nobis exprimitur i ags
lachrymarū. vnde dicit. **E**go baptizo in aqua
q. d. in p̄ritōe lachrymas fundere possū. **S**z
mediator xp̄s has stādō i cruce passiōis digni
ficauit. i. meritorias fecit diuina acceptione
cuius humanatio ē supra humanū intellectū.
Et ideo sciētes hos nūcios esse dolosos: q̄ ex
phariseis. s. diuidētes nos a n̄ra salute. **I**deo
mentē nostraz diuine voluntati subiiciam?
quia hec non fiunt nisi in Bethania: id est in
domo obedientie. **T**rans iordanem: id est hu
mili corde: vbi solum **C**hristus lachrymarū
effusionem operatur. **S**ecundum quod di
cit **I**sidorus de summo bono. **M**ultos re
missa conuersio in pristinos errores durit.

Ne ergo quis torpore mundanis erroribus
immergatur. **U**tile est seruo dei plus conuer
sionem temptari. **Q**uatenus a torpore negli
gentie solitudinibus vitij ad virtutes ani
mum per exercitium preparat vitiōrum. **S**al
uator dat formam conuersis resistendi. **E**t iō
in euangelio quatuor occurrūt p̄sideratiōes.

Prima consideratio.

Irea primam cōsiderationem: q̄ est
de p̄uersoz mediante gratia: perfe
ctione: que intelligit in hoc noīe **J**o
hannes: qd̄ interpretatur in quo est gratia.
vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ inchoantibus p̄ p̄uersi
onem p̄mittitur p̄mūz: sed p̄seuerantibz dāz
vnde scriptum est. **Q**ui p̄seuerauerit 24. **I**si
dorus. **T**unc. n. placet nostra p̄uersio deo: q̄n
bonū qd̄ inchoamus: p̄seueranti fine p̄plem?

Secda p̄lo est: q̄ lumen iudiciariū: quod
in hoīs potestate p̄sistit: per qd̄ nos metip̄os
iudicamus: q̄n flentes mala nostra punim?
q̄ei ex bono: quod ex deo nobis est: solidius
inheremus: est gratia p̄uersionis. vnde **I**si.
Nemo p̄pendere pōt quanti sit ponderis in
iustitia: vel quā fulgoris iustitia clareat: nisi
prius toto mētis missu p̄uertat ad deū: q̄tenus
ip̄o lumine quo illustrat ut suā feditatē cogno
scat: et lumē qd̄ toto corde nō ituebat: itelligat

Sermo

Hoc enim lumen est gratia. Unde intelligit
euz dicitur Iohānes: qui interpretatur gratia
Nam gratia hz illuminare: nō formalit quod
est in voluntate: que nō est potētia cognitiua:
sed dicitur illuminare ipeatiue: precipiendo
actus illuſiois fidei ſuperne ſcientie ⁊ ſapie.

Secunda conſideratio.

Circa ſecundam cōſiderationem: que
est de vitiōz derelictōz impugnatione: cum dicitur. *Adiſerunt iudei ⁊c.*

Sunt quatuor conſolones.

Prima conſolatio est q̄ deus puerſos frequē
ter pmitit ſoſtinere inſultus tēptationū: vt in
virtutibus exerceantur. *Uñ Yſi. de ſūmo bo
no. Tūc magis aggrauari ſe q̄sq; impulſu vi
tiōz agnoſcit: dū ad cognitionē dei acceſſerit.*
Nāq; vitia ante puerſionē pacē hāt in hoīe qñ
autēz expellūtur: tunc aciozi virtute inſurgen
tes: ſunt inimica conuerſo: que peccatozi ante
blandiebantur. ſit tñ talis afflictuſ nō ad dā
nationē: ſed ad probationē. Et hoc intelligit
cū dicitur. *Adiſerunt iudei.* Per iudeos de
mones intelliguntur: ſub quibus: tanquā ſub
capite militāt oia genera peccatoz: quia de
iſtis dicitur Iaco. 2°. Demones credūt ⁊ cō
tremiſcunt. Iudei etiā interpretantur cōſiten
tes. Qd mittūt: intelligūt i miſſiones: que
ſunt per angelos malos: id eſt tēptationes
anime quibus molitur eaz circūuenire.

Secunda p̄lo est: q̄ hec vitia ſic derelicta
maxime tēptant hoīem de ſupbia: q̄ vt dicūt
ecclē. In iūz ois peccati ſupbia. Nā ſicut
ſine caritate alie virtutes nihil ſunt ſm Aug.
Ita ſine ſupbia vitia non ſunt. **T**ercia q̄ p̄
mum fuit peccatū: hoc genere peccauit diabo
lus in celo: ⁊ primus homo in paradifo. **U**n
de Gregori⁹. Quid ſecurius celo? Quid io
cundius paradifo? Et tamē angelus de celo:
⁊ homo de paradifo ceciderūt ſupbiendo. **E**ſt
enī hoc vitiiū periculofum valde. Tum q̄ in
ipſo oia vitia ſumpferunt originez: tum q̄ in
ipſo eſt unpugnatione humane nature: ſicut in
ſua radice: ⁊ ideo multuz hz potentie. **H**oc p̄
euz dicitur. Qd illi. ſ. ſacerdotes ⁊ leuite erāt
ex phariſeis: ſcilicet tēptationes quibus molit̄
eleuari cor in ſupbia. Et hoc fit quando po
tuit ante oculos eius quāte eſt dignitatis: vel
quanto dignius honore: quāte ſcientie: quāte
ſingularis vite: vt p̄inde extollatur: vnde di
cuntur ſacerdotes p̄pter vite ſingularitatem:
⁊ leuite p̄pter dignitatez: ⁊ dicitur fuiſſe ex

phariſeis: qui interpretantur diuifi. **I**pfī enīz
diuidunt quēlibet arrogantia ab acceptiōe di
uina. Deus autē ſuperbis reſiſtit: humilibus
autem dat gratiam.

Tertia p̄loſio eſt: quādoq; ex abundātia
deuotōis in viris perfectis occaſionat q̄ ſunt
ſuſpicātes: impoſſibile ſeipſos poſſe moueri
ſm illud pſal. Ego dixi in abundātia mea nō
moueboz in eternū. Sicut enīz ex pinguedie
bonoz prodijt iniquitas ⁊ ſupbia luciferi. Ita
etiā ex temeraria ſecuritate multi conuerunt.
Et ideo ipſa merito eſt fugienda: q̄ ſm beatū
Grego. Sepe quē certamē ſue tēptatiōis
nō valuit ſupare: ſua dierius ſeruitus ſtraunt.
Et ideo ſm beatuz Aug. Nemo ſecurus d̄z
eſſe in vita iſta: q̄ tota tēptatio eſt. Vnde ſan
cti viri ſic de ſpe ſunt certi: vt tñ ſemp ſint de
tēptatiōe ſuſpecti. Que ſecuritas ē: vbi dona
dei: vt eſt diuina reuelatio poſſunt eſſe hoīe
caſu ruine. 2°. corint. 12. Ne magnitudo re
uelationum extollat ⁊c. Vnde ſm Grego.
Multis ſepe graue periculū icauta ſecuritas
fuit. Et hoc eſt q̄ iſti. ſ. ſacerdotes ⁊ leuite di
cuntur veniſſe ab iheruſolimis: qd interpreta
tur viſio pacis: p̄pter incautā ſecuritatē: q̄
p̄ſciētia que ſibi videtur imūnis a peccato: vi
detur hic ſcrupulum quo turbetur. Vnde p̄
ad theſſa. 5°. dicitur. Cū dixerint pax ⁊ ſecuri
tas: tunc repentinus ſuperueniet interitus.
Quarta p̄lo eſt q̄ tres ſunt virtuales p̄o
ſeccionē: que ſi preſentaretur menti incōſul
ti: eaz a merito euacuarent. **E**lano. ſ. dignita
tis ⁊ honoris: que per xpm acapitur: qui ē ca
put ecclē: ⁊ ſanctitas vite: que intelligitur per
Melpaz: ⁊ claritas ſcie que intelligitur p̄ pro
phetam. **P**rimū p̄z de honore. Nā appe
titus honoris nobis datus erat: vt altiffimuz
honorē haberemus. ſ. deo placere: dei am
eum eſſe: ⁊ ei coregnare in equalitate potētie
Sed in imitatiōe bonitatis. **I**ſte honor dege
neratur apud incōſultos: allectiōe vitiōz: qui
illo honore poſſoſito: nunc appetunt hoībus
placere: ⁊ gloriā mundi querere: que fallax eſt
⁊ vana. Vnde queritur ſi ſit xps: id eſt vñc⁹
propria reputatiōe in p̄latuz. Nam ſolent re
ges inūgi. **S**ecundū p̄z de ſanctitate vite
que duplex eſt. Quax vna aſt actiuoz: ⁊ hec
conſiſtit in custodia mandatoz: ⁊ meretur vi
tam gratie in p̄ſenti ⁊ glorie i futuro. **A**lia
eſt cōtēplatiuoz: ⁊ hec cōſiſtit in iptione cō
ſilioz: q̄ etiā meretur ſpiritualū reuelatiōē.

Adant. 5. Beatus es simon bartona: qz caro & sanguis nō reuelauit tibi: s; & cetera. Has uitas nūitur degenerare turba uitioꝝ: repre- sentans sibi delectamenta mundanoꝝ dicēs. **Melyas** es tu, s. ppter sanctitatem: et uite au- steritatem. **T**ertium patet de scientia. **Maz** inter omnia que pōt exercere uir perfect⁹: in hac uita maxime meritorium est alios docere: cū hoc requirat dulcedinem diuine contem- plationis: qua spiritali p̄tēplatione hauriat: qđ alijs pponat. vnde **Breg.** Uir pfecti bo- na celestiu que p̄tēplari poterāt fratribus enū- ciāt: eozūq; aios in amore caritatis accendūt. **H**is enīz p mercede laboris p̄mittitur uita eterna: a q mercede anim⁹ incōsultus frustra- tur: cum ei per turbam uitioꝝ: fallax et uana mūdi astutia ostendit. Et ideo dicit. **P:** ophe- ta estu? Interpretatur enīz uidēs de oibus.

Tertia consideratio.

Ircā tertiam considerationē: que ē de impugnantiū expulsionē. et nega- tiue rīdet. ubi sūt tres p̄clusionēs.

C **P**rima conclusio est: q; humilitas est que hominē seruat in temptatiōibus. sed q; uita nos impugnant: subito recurrendum est ad humilitatez. Et iō dicit **Aug.** Nisi humilitas omnia quecunq; benefacimus precesserit & cō- tinuata & consecuta fuerit: ita; nobis de aliquo bono facto gaudentibus totum auferit de ma- nu superbia. vnde **Breg.** de negatiua respō- sione. **Johānes** dicit q; **Johannis** humilitas cōmendatur: qui cuz tante uirtutis esset: ut xps credi potuisset: elegit plus solide subsistere in se: ne humana opatiōe rapetur ianiter sup se.

C **S**ecunda conclusio est q; quia secundum **Hugo.** de sancto victore. **Diabol⁹** iustos qua- si occulte per reuerentiam nūitur supplātare: sciens qz mens hoīs. s. citius in laude sua de- cipit: qz qđ libētus accipit: difficilīus expellit. **Mā** du; bona sua laudari audit. Ideo & qua- si sine culpa: in adulatione sua delectari se pos- se arbūrat. Ideo d; maxime a se tria repelle- re: que faciūt mentē inaniter eleuari falsa opi- niōe. Quoz vnum est p̄sumptio p̄pria. Se- cundū laus aliena. Tercium est iactātia. **H**oc enīz inuīt in hac triplici interrogatiōe. s. Tu quis es? Quasi. d. Nunquā pp honoris tui dignitatez p̄sume te aliqd magis esse: cum ex- te nihil sis: s; illud ad galathas. 5°. Si quis existimat se aliqd esse cum nihil sit. **C** **S**ecūda interrogatio est. Quis es? Quasi. d. perfecti

ones tuas indica ut lauderis: qđ multū inter- sit: quale testimoniu d; de seipso dicere. **Cuz** dicat **Ber.** Ut qđ alieno testimonio p̄tentus sum: cuius nec uitupio reprobis: nec laude dignus inueniar. Si ante tribunal uestrum indicādu astarez: de uestra laude merito glo- riarer. Nunc autē cum solus christi iudicio sim p̄sentandus: quāte insanie est de alterius iudicio gloriari. **C** **T**ertia interrogatio ē. Quid dicis de teipso? Quasi. d. Indica nobis quid tu de te sentias: ut nos te laudemus: qđ laus hoīs in ore proprio nō sordescat: cū dicat apo- stolus. 2. corinth. xj. Qui gloriat i dño gloriat. **C** **T**ertia p̄tēlo est: q; volentes inter insultus inimicorū spiritaliū humilitatez illesam cu- stodire. Debent ante oculos suos ponere ita- tum lapsus. **C** **U**ius p̄sideratio generat volun- tariā mentis inclinatioē: corā deo: ipsuz sem- per venerāte. **C** **A**usa huius inclinatiois ē in- tuitus pprie p̄ditiōis: ut **Job.** 17. Putredi- ni dixi: pater meus es tu. Ad quē intuitū mit- timur. **M**ichee. 5°. **H**umiliatio inquit tua in medio tui. **A**lia est intuitus cōditiōis: in quo nullus est defectus. **V**nde p̄paratiōe eius ma- gis apparent defectus nostri. **V**ñ **Ber.** Nū- quā se melius modus humane ip̄fectionis: qđ in speculo luminis vultus tue diuine visio- nis reprehēdit. **V**nde in huius figura **Job.** interrogatus. Tu quis es? **P**ro statu nature lapsē respōdit negatiue. **N**ō sum ego xps: nō sum **Melyas**: non p̄pheta. **I**n quibus trib⁹ negantur p̄dicta: que habuit homo pro sta- tu innocentie. **V**nde interrogātibus. Tu qs es? **R**espondit negatiue. **N**on sum ego chri- stus. **Q**uasi. d. honoris dignitatem: que est christi: cum sit caput nostrum: modo nō vsur- po: cum sim vermis. **I**nterrogat⁹. Quis es? **R**espondit negatiue. **N**ō su; **Melyas**. i. nō habeo uite sanctitatem pp scelerūz infectionē cum sim peccator. **Melyas**. n. in veteri lege fuit probate sanctitatis: a qua cecidit homo in statu nature lapsē. **I**nterrogantibus etiā: Tu quis es? **R**espondit negatiue. **N**on sum pro- pheta: qz. s. perdidit scie claritatē: quam p̄didit priū? hō di. **E**rrani sicut ovis q̄ perijt. **H**ec autē omnia **Johānes** a se exclusit: & per hoc a nobis ea excludere docuit: & a nostris meri- tis soli deo ea ascribendo.

Quarta consideratio.

C **I**rcā quartā p̄sideratiōē: q̄ est de sor- diter repugnantiūz ipugnantibus di-

Sermo

uina roboratione: cum dicit. Ego vox clamantis. Ubi sunt due conclusiones.

¶ Prima p[er] se est: q[uod] conuersis repugnantibus vniuersis deus cōfert per p[er]nam spirituale robur. vnde Augu. Penitētia est medicamentum miseris et spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad miam puocatur: que nō t[em]p[or]e p[er]fatur: sed p[er]funditate luctus et lachrymarum. vnde intelligitur per desertum. vnde de postillator q[ui]dam dicit. Desertum dicitur penitētia: per quam deserit omne p[er]cūm. vnde ipsa p[er]na h[ab]et a nobis sit dispositiue: est tamen a deo ipsam conferente effectiue. vnde Ysidorus de summo bono. Hoc totum de dei p[er]cedit clementia: ut nos non damnet crudeliter: sed expectat ad p[er]nam patienter.

¶ Secūda p[er] se est: q[uod] quicquid sunt eius insignia. **¶** Primus est amara p[er]fessio. Hec. n. m[er]ita dei meret. vnde Aug. Laborat mens patientia crudelitatis. Et q[uam] verecūda magna est pena eius q[uod] erubescit p[er] xpo: sit dignus m[er]ita. Et h[ec] est q[uod] dicit. Ego vox. vnde p[ro]pheta petijt. Fiat aures tue intēdentes in vocem. s. accūsantem p[er]cū. de p[er]cationis. s. p[er] venia supplicādo. Et ideo d[icitur] q[uod] p[er]fessio est vocalis fassio pro venia obtinēda. **¶** Scd[us] est cordis p[er]punctio. Hec. n. oēs affectus carnalium desideriorum a se repellens: intentionem suā toto mentis studio in dei p[er]tentionē defigit. vnde Ysidorus de sum. bo. d. Compunctio cordis est humilitas mentis cum lachrymis exortis de recordatione p[er]cū et timore iudicii. **¶** Intelligendum tamen q[uod] quatuor sunt affectiones: q[ui]bus mens te dio salubri p[er]pungit. **¶** Prima est memoria p[er]teritorum facinororum: recordatio futurarum penarum p[er]sideratio p[er]grinationis in incolatu huius vite: et desiderium patrie eterne. quatenus ad eam p[er]tocius valeat puenire. Hoc. n. nobis sub voce clamantis exprimit: q[uod] dolor p[er]punctiuus penetrans corda: generat clamores. vnde aia veratione vitiorum: sentiens virtutes gratuitas in se debilitari. s. caritatem minus feruere: patientiam mollescere: fortitudinē labescere: donum intellectus erubescere. q[uod] intelligendum est de moribus: nō de substantia virtutum. bene clamare d[icitur] cum p[ro]pheta. De p[er]fundis clamaui: dum de virtutibus h[ab]ere diminutione cōterit. vnde Aug. sup eodē. Q[ui] n. q[uod] sentit se fore in p[er]fundo: vbi fluctibus interioris siue exterioris miserie atterit. Imago dei tunc genuit: donec eam liberet deus. **¶** Tertium est satisfactio que p[er]fistit in viarum directiōe. Nam satisfactio est redditio voluntaria equalitatis alias indebiti. Q[uod] p[er] se: q[uod] hō p[ot]est deo aliquid reddere voluntarie et equaliter ad suā offensam: q[uod] offensa dei nō fuit foris infinita nisi forte obiectiue: q[uod] fuit actus finis. Ita posset eē vn[us] actus foris finis et satisfaciens: s[ed] obiectiue infinis. Sed satisfactio stricte sūpta: est opatio exterior laboriosa: et penalis voluntarie assumpta ad puniendū peccatum p[er]missum a se: ad placandū diuinam offensam. Nam in p[er]cū p[er]missione quatuor vie p[er]cōrum p[er]currunt. s. irreuerētia dei: deordinatio culpe infectio nāe: et solutio debiti. vnde o[mn]es q[uod] in satisfactione huius vie reformet: ut dicat. Dirigue vias d[omi]ni. q[uod] sit p[er] satisfactionem. Nam in satisfaciēdo est honoris ablati redditio. Et ideo o[mn]es ut hō non t[ame]n famulet deo per bonam operationem: vex etiam ut seipm deiciat p[er] voluntariam punitionē. **¶** Itē est ibi deordinatio ordinatio. sed q[uod] deordinati est per culpas optime ordinat per penā. **¶** Itē est infirmati curatio. Infirmitas aut p[er] delectationis calorem: puenienter curat per penalitatis algorem. **¶** Item est ibi debita redditio: siue solutio. Et q[uod] p[er]cōr est debitor pene: id est merito hanc penam tenet sustinendo reddere. vnde dicit Luc. 24. Venit Iohes in viam iustitie et penitentie. Et dicit p[er]na iustitia: q[uod] sicut p[er] leges iustitie interficiunt latrones: ita opibus p[er]nie intermunt peccata: et puniunt peccatores. **¶** Quartus est lachrymarum effusio. de qua dicit Ysidorus de sum. bo. Omnis autem puerius ex fletu inchoet p[er]cōr: ut sic transeat a desiderium sup[er]iorum. Prius. n. purganda sunt vitia: que gessimus: ut dum p[er]cū caligo a nobis detergit: mundatis cordis oculis: libere superna inspiciantur. In cuius figura dicit. Ego baptizo in aqua. **¶** Baptismus in aqua consistit in ablutione exteriori baptismus in spiritu: in mudatione interiori. **¶** Cuius g[er] Iohes significat gratia que est dolor de p[er]cōr: nondum tamen in caritate. Et hic dolor abundat lachrymis: q[uod] q[uod] nō sufficit mundare cor. Recte dicit Ego baptizo in aqua. Ille vero baptizat nos in spū scō. Sicut aqua sine spiritu nō mundat: nisi exteriorius. sic lachryme sine caritate. Et ideo d[icitur]. Adedi v[er]o. i. xps: q[uod] est mediator dei: et hominum baptizat. s. in spū. Ipse est: q[uod] post me v[er]turus est. q[uod] de caritate recte d[icitur]: s[ed] q[uod] deus venit in mēte. Naturali. n. p[re]cedit dolor de p[er]teritis p[er]cōr: et tādē infundit caritas. q[uod] h[ab]et sit posterior: nā: prior t[ame]n dignitate. vñ d. An me. s. e. i. p[er]d. 4. An oia mu. ca. cc. Lu

lus nō suz di. vbi pmedat ei⁹ dignitatē. Do-
lor. n. q̄ si uis lachrymis lauat pedes: fides in-
dūt pedē sinistrū. s. intellectus: caritas dextrū. s.
affectus. Corrūgia est ligatura: q̄ inheret fides
cū intellectu. qd̄ quō fiat: nō sentit q̄: dū in sta-
tu doloris ē: q̄ nōdū sentit dulcedinez: q̄ ex
vncione caritatē bētur: quā gustādo sentit. qd̄
explicari nō p̄t: q̄ melius sentit: q̄ dī. Est in
quituplex lachryma fundata. Vna ē p̄tritiōis
p̄ propis delictis. 2ª est passionis: q̄ fundit
p̄ alienis miserijs. 3ª est horrois: q̄ fundit
timore pene gebēnalis. 4ª est p̄fusionis: q̄ sū-
dit p̄ repugnātiāz carnis et spūs: et de exilio
p̄ntis vitē. 5ª est desiderij p̄ dilectōem sūne
claritatē. De hijs Aug. dic. fluebāt inq̄ mi-
hi lachryme: et bñ mihi erat cū eis. Quintū
est obialis subiectio. Nam obediētia cum sit
p̄ studio p̄prie voluntatis abnegō: vehementē
applicat aīuz ad cultū dei. p̄prias aīalūates re-
frenādo. Hec. n. si p̄fca fuerit: apit nobis ia-
nuaz paradisi. Mat. 18. Si vis ad vitā ingre-
di: sua mādata. In obia clauē amittit paradisi: s̄
obia eaz recuperat. Et iō dic Ber. Obia di-
rigit gressus n̄ros: et scit p̄uersatōis grām. p̄-
meret. S̄z beu pauci s̄m eundē inueniunt in
hac p̄fecti: q̄ suā ita deiecerūt volūtatez. d. euz
aplo. Dñe qd̄ me vis fa. Et iō oz aliqñ vt in-
firmatib⁹ cū aplo p̄sternant. Psal. Multi-
plicate sunt infirmi. eo. 7c. Et hoc est qd̄ dicit.
Hec in bethania 7c. Bethania domus obie
significat aīaz: q̄ obedire p̄ceptis dei tenetur.
Est aut duplex Bethania. vna est q̄ est cūra
Jordanē: et hec p̄pinqua iherl̄m: et in ea Laza-
rus fuit suscitatus: vt Jobis. 9. dī. Et iō de h
gnat statū p̄nic: p̄ quā p̄pingores efficiuntur vi-
sioni pacis. et in ea mortuus morte culpe susci-
tatur vitā grē. Bethania trās Jordanē: statū
p̄ctōz designat: se tñ ad p̄nīaz p̄parātūz. vbi
p̄dicta dñtur fieri. s. q̄ isti merent p̄ aduentūz
xpi in aīam spūalem influentiā grāz. quā 7c.
Cf̄eria 4ª quoz tpoz. Sermo de euangō.

Iesus est an-

gelus Gabriel 7c. Lu. 1°
fin qd̄. d. Ansel. de p̄ce-
ptu virginali. Item ingt
vnuq̄sq̄ a p̄cto vl debito
Adē quāt: q̄ de illo p̄pa-

gatur. Ma cūz d̄s fecit Adā: fecit in eo nāz. p̄-
pagādī: quā subiecte eius p̄tāt: vt ea viret. p̄
sua libertate: q̄ diu ip̄e vellet subditus ēē deo.
fecit et euz rōales: et iustū: vt q̄s gnaret opante

nā et volūtate: rōales et iusti fierēt. Q̄ isigī hō
si nō p̄cessissz: p̄ctūz s̄l esset iustus et rōnalis.
Qm̄ vero adā subdit⁹ ēē voluit dei voluntati:
iō oēs q̄ opante nā quā accepat. p̄pagant: ei⁹
astricti debito nascunt. vñ saluator huic luctu-
ose p̄ditōi subuenire volē: p̄ mortē ei⁹ futurā
de massa peccatrice. i. de humano gnē qd̄ totū
infectū fuerat p̄cto: hoīem sine p̄cto d̄s assūm-
psit de virgīe m̄re mūda. Que nisi fuissz: ip̄e
de ip̄a ēē nō potuissz. Quāvis q̄ de mūdissī-
ma virgīe fili⁹ dei vixisse sit p̄cept⁹: tñ h̄ nō
ea necessitate fecūz est: q̄ de peccatrice parente
iusta. ples rōabilr gnārī p̄ huiusmōi. p̄pagati-
onez negret: s̄z q̄ decebat vt illius hoīs p̄ce-
de m̄re purissima fieret: p̄decēs erat vt ea pu-
ritate q̄ maior neq̄t intelligi: virgo illa niteret.
Cui d̄s p̄vnicū filiūz: quē de corde suo equa-
lem sibi gēitūz tanq̄ seip̄ diligebat: ua dare
disponebat: vt nātr ēēt vnus idēq̄z cois dei
p̄ris et virgīs fili⁹: et quā filius ip̄e finalr sibi
in m̄rez eligebat: et de q̄. s. f. volebat et opatu-
rus erat: vt p̄cipere et nascere filiū ille: de q̄
ip̄e p̄cedebat. vñ in euangē p̄nti circa huma-
nationē huius reconciliatoris tres occurrunt
p̄siderationes. Prima p̄sideratio.

Arca p̄maz p̄siderationē: que est de
nūcij legatōe gaudiosa: cum dicitur
Adissus est: sunt sex conclones.

Prima p̄cto est: q̄ p̄ueniēs fuit deū incar-
nari. Rō est. Nā vnicūq̄ rei p̄ueniēs est id
qd̄ p̄petit. sibi fin rōez p̄prie nē. sicut p̄ueniēs
est hoī rōnari. Ma h̄ p̄petit ei ex nā. Nā aut
dei ē bonitas: s̄m Diony. de di. no. vñ q̄qd
ptinet ad rōem boni: p̄ueniēs est deo. Ad rō-
nem aut boni ptinet: vt se alijs coicet. qd̄ qd̄
maxime fit p̄ h̄: q̄ nām creatā sibi sic p̄iungit:
vt vna p̄ fiat: ex deo. s. verbo: aīa et carne: s̄z
Aug. vñ p̄z p̄ueniēs fuisse deū incarnari. vñ
Ansel. d. de p̄ceptu virginali. Op̄tuit itaq̄ vt
illa redēptio quā xps fecit: p̄desz nō soluz il-
lis: q̄ eo tpe fuerūt: s̄z alijs ēt: q̄ nō potuerunt
p̄ntes ēē: qñ redēptionez illā xps fecit. vnde
Adā et Euā ad illā p̄tinuisse: nō dubiū est re-
dēptionē: cum deus illos fecit: vt de eis facēt
hoīes: q̄s ad celestē ciuitatē assūpturus erat.

Secda p̄cto est: q̄ h̄ i gnālī mysteriū incarna-
tiōis oib⁹ anglis bonis reuelatū est a p̄n^o sue
bīūdinis: q̄ h̄ ē qd̄dā gnālē p̄n^o ad qd̄ oīa
eoz officia ordinant. vñ dī heb. 4. D̄s. n.
sunt admī. spi. mī. in mī. p̄p eos: q̄ heredita-
tez capiūt salutē. tñ q̄tū ad spāles p̄ditōes nō
oēs angeli a p̄ncipio erant de oibus edocti.

Sermo

Eubi sciendum q: in angelis duplex est cognitio. Una est nālis: fm quaz cognoscūt res per essentia suam: et p spēs innatas. Ad hoc cognitione mysteria gratie cognoscere non possunt: q: ex pura dei voluntate dependēt. **P**rima corin. 2. Quis. n. scit hominum q sunt hominis: nisi spūs hominis: q in ipso est? **A**lia est cognitio: qua vident verbum et res in verbo: et hac visione cognoscunt mysteria gratie: nō qdē omnia: nec equaliter oēs: sed fm qd deus eis voluerit revelare. **P**rima corin. 2. Nobis autem deus revelavit p spūm suum: ita tū q superiores angeli perspicacius dinam sapientia ptemplantes: plura mysteria et altiora in ipsa dei visione cognoscunt: q inferioribus manifestant: eos illuminādo. Et hoc est qd dicit. **M**issus est angelus. **Q**d congruebat. **P**rimo rōne ordinis: vt ordo repationis responderet ordini puaricationis. vnde sicut diabolus tēptatione trahit ad dubitationē: et debic ad psumum: et debinc ad lapsus. sic angelus virgini nunciādo: eaz ercitat ad fidem: et debic ad psumum: et debinc ad papiendū dei filiū. **S**ecundo rōne mysterij angelici. Quia. n. angelus dei est minister et finis: et bā virgo electa erat: vt mater dei esset: pueniens fuit nunciationem p angelum fieri. **T**ertio ratione lapsus angelici reparādi. Nam incarnatio nō tū faciebat ad repationem humani generis: sed etiam ad repationē angelice ruine. Ideo angeli non debebant excludi. **T**ertia pō est: q: nunciū bte incarnationis erat angelus Gabriel: vt ex hoc noie opus ad qd missus est: innotescit. vnde Gabriel fortitudo dñi interpretat. vnde fm glo. denotat nunciū ex suo noie: vt opus ad quod venerat: innotescat. **P**er hoc. n. opus vicit se: formam seruū accipiendo. vicit diabolū: hōi eaz ab eo redimendo. vicit mundum: vicit oēs intellectum creatum: q: nullus pfecte pprehendere potuit vnionis illius modum: nisi a deo reuelatum esset. vicit infernū: vicit mortis imperium. **O**see. 13. **O** mors ero mortua. **Q**uarta pō est: q: q: sola voluntas dina effectiue opata est ad hāc incarnationē: ideo merito nunciū huius incarnationis debuit designare. Et ideo dicit missus a deo et c. Nam sola voluntas dei fecit in pñ rerū nās: dāns quibsdam nās et voluntates: vt nature et voluntates fm ordinem sibi traditum: suum opus in rebus cursu pfoluerent. Et adhuc multa de

cum eisdem nās et voluntatibus opatur: que ille fm suum vsum et ppositum nequaquā faceret. vnde l3 nihil fiat: nisi voluntate dei faciente et pmutante: qdam tū sola voluntas et pās eius facit: qdam creata nā: quedā volūtas creature. **S**ed sicut creata nā p se nihil facere pōt: nisi qd a voluntate dei pcepit. Ita voluntas creature nequit per se quicquid operari. **Q**uoniam g oia fiant: aut sola volūate dei: aut nā: fm vīs illi a deo inditā: aut voluntate creature. et ea: q nec nā creata: nec voluntas creatura: sed solus deus facit: semp miranda sunt. **Q**uia g ppugnatio viri de sola virgine: ita nō est nālis aut voluntaria: sed est mirabilis: sicut illa: q mulierem pētulit de solo viro. Et sicut creatio viri de solo limo p3 q nō subiacet legibus et meritis illius ppagationis: quam voluntas et nā discrete opantur. Aliud enim facit nā: aliud volūtas et natura pariter. Tamen verus est hō: et Adam de non hōie: et Ihs de sola muliere: et Eva de solo viro. si cut est verus hō: q nascitur de viro et muliere. Et hoc solum pñet ad dinam potentia et voluntatem. vnde dicitur. **M**issus a deo. **Q**uinta pō est: q: cum quatuor modis pōt deus hōiem facere: v3 aut de viro et femina: aut nec de vtroq: sed de limo: aut de viro tū vt Eva. aut de femina sine viro: tū mundior et honestior modus et puenientior erat sibi nasci de femina sine viro: q: de mixtione vtriusq: q: de virgine deū nasci o3 ppter quatuor rōes. **P**rima q: pueniens fuit vt sicut hōis peccatus et cā nostre redemptionis pñm sumpsit a femina: ita medicina peccati et cā nostre saluationis nascat de femina. vnde **Ber.** De⁹ terrā celesti rore rigauit: q: cum de viro sciaz pduxit in dānationem: voluit de femina pro ducere virum in salutem et benedictionem. **S**ecūda ne mulieres desperet se pñere ad sortem bñōz. Et ideo qm de femina tantū malum pcessit: op3 etiam vt ad reformādum spēs eaz de muliere tantum bonum procedat. **T**ertio fm **Orige.** Decuit vt ille esset in terris sine patre: q in celis fuit sine matre: ne duos patres habere videret. **Q**uarto q: si virgo erat: q causa fuit humano generi totius mali: tanto magis decet vt virgo sit: que causa erit totius boni. vnde fm **Ber.** ipsa fuit pma: que virginitem vovuit. vnde dicitur hec missio fuisse ad virginem desponsatā et c. **S**exta pō est: q: ppter has sex pditiones

inuenta est idonea mater dei. **E** Prima est caritas. Nam obtemperare mandatis dei: nos adoptat in familiare dei consortium. Sed h facit caritas: qz dilectio diuina per opis ostensionem pbatur: fm Bre. Adatumum autez opey: est mandatis dei obedire: Ideo caritas facit hoiez expeditu z pmpu ad bonoz opey executione. Mo. n. amor dei e ociosus. O paratur. n. magna fm Greg. si est. si opari negligir: amor no est. Quod intelligit per id q misio facta est in ciuitate. Naz fm Yfido. Ciuitas est hoium mltitudo vinculo sanctetatis aduuta. Nam caritas tendit in altez. Et ideo beata virgo ppter caritatis excellentiam: merito ciuitas gloriosa noiat. Psal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei: Nam in ea deus homo nasci dignatus est. **E** Secda est pemptus terrenoz. vnde dicit galilea qd interpre tatur transmigrationis. Ad dei. n. amicitiam ad piscendam vt aia deuota celestibus affectioni bus eleuetur in deum: opz omnia terrenaco temnt. Non. n. pot anima simul terrenis affi ci: z celestibus. vnde fm Iaco. Qui voluerit amicus huius mundi esse: inimicus dei pfituitur. z eo. **E** Et ideo virgo vt vera amicitia deo vniretur: oia respuit: ita pauper effecta: q manu z arte panem suum meruit. Et ideo meruo sui dei gratia pueniri meruit. Ma fm doctores beata virgo nanq meruit ista. s. gratiam preseruacionis: honorem maternitatis: respectu filij: vt fieret mater: cuius deus e pa ter: z plenitudinem gratie in pceptione filij. Nec. n. habuit sine meritis: veruz est de co digno ex natura rei: sed meruit de pdigno ex institutione dei: z de condigno: z de congruo Et ideo dicitur Mar. 6. Precedet vos. s. gratia dei. i. alta merita pter ista: in galilea. s. in hanc virginem: eam meritis pueniendo. Ibi eum videbitis. s. incarnari. **E** Tertia est bona fama vite opose virtutum. vnde addit. Cui nomen nazareth: qd interpretat floridus Nam sicut flores flagrant suauitatem odoris sic debemus esse odoriferi z bonis opibus re ferti: vt flores virtutu in mente apparentes: spiritalr in mente christuz reficiat: z foris p ximum edificet bona fama. vnde dicit Aug. ad Julianam: z est in glo. sup illud philip. 4. Quicqz bone fame zc. Deceet iustos: vt de eis non habeat mala opinio: sed bona: vt p sit alijs. Nobis. n. nostra vita necessaria est. alijs fama nostra. vnde sigs a criminibus vi

tam suam custodit: sibi benefacit. Qui aut sa maz custodit: in alijs misericors est. vnde pie credendus est de virgine: qz nanq cessauit a meritoria opatione virtutum. qz quicqd est p sectionis p statu vie in ordine ad britudinem non est negandum in ea. Cum igitur mereri sit perfectionis in via. semper creuit in gratia merendi: quietiam spiritalr delicias prebu it filio de ea nascituro. vnde dicitur Luc. 4. Venit nazareth. s. in hanc virginem florentem virtutibus per gratiam. vbi erat nutritus. s. delectatione spuali. vnde dicitur puerbio. s. Delicie mee esse cum filiis hominum. **E** Quarta est institutio ordinate metis ad obe dientiale pformatione dine voluntatis. Maz diuina voluntas est pma regula omnium co tingentiu z necessarior: fm illud Aug. Di uina voluntas est oia que fiunt preuia z su ma causa. Et ideo voluntas creata tenetur si bi pformari: maxime qstum ad duo. s. qstum ad voluntatem signi: qz voluntas nostra legi diuine est alligata. z ipsa lex ptinet ad voluta tem signi. Non est ta obligatio ad voluntate signi: nisi eo mo: quo est manifesta: vt teneat quis ad psilia. inquatum sunt non spernenda z ad pcepta vt adimplenda. Et hoc dico: cum consilia sunt de voluntate signi. **E** Secundo qstum ad voluntatem antecedentem: qz sicut deus voluit oes hoies saluos fieri: ita z nos vnde z dicitur q desponsata fuit viro. i. virtu ti: que disponit z habilitat mentem ad subijci endum se diuine voluntati. vnde despiritu z anima dicitur: qz virtus est hitus metis bene institute. **E** Et intelligo mentem bene institu tam: ad similitudinem regni quod bene insti tutum est: si ratione in eo consulatur: z ratio ne imperetur: z recte obediatur. Sic metis be ne instituta est: cum ratio recte consulit: volun tas recte impat: z vires subiecte voluntati: re cte obediunt. Hanc bona institutione virtus in mente facit. Ipsa. n. rone illuminat: z vo luntate deseruiente: vires ad imperium sub mitit. Et ideo nomen viri Ioseph quod in terpretatur augmentum: qz qto qs virtutibz habilitatur: tanto magis ipsi gratia augetur. Vnde qz virgo pre oibus sic fuit virtutibus sublimata: igitur superabundans gratia dei in ea opabatur. Ideo spiritus sanctus loquitur de ea. d. 1. corith. 13. Despodi. i. cternalr co pulau vos. s. sic sublimata virtutibz. Et se quitur. Virgine castaz: Aug. dicit. Propter

2

Luc. 14. Maria optimam partem elegit: qui
consideratis huius transitorijs delectationibus pec-
catorum optimam partem elegit. sc. vitam eternam huius
despectis. vñ Aug. Huius sermō dñi dñi⁹ pside-
ratus in virgine gloriose: eaz idonea matrē xpī iu-
dicabat. Nulla dei sapia massa iuenit huma-
ni generis p quā vt disposuerat in imūdus veni-
ens lucuose p dñiōi subueniret: donec ad istā
vginē ventū esset. Que mox vt imūdus p hū-
mane gnationis lineā venit: tāta ois boni vir-
tute atq; pñātia respēdit: vt ipsam dei sapia
fore dignā iudicaret: p quā in hoies veniens
sola p cunctis mediatur esse meruit.

f. Ecūda p̄sideratio ē de V̄ginis salu-
tatione gratiosa: cuꝝ dī. Et i grea af
angelus ad eā. vbi sūt. 6. p̄sones.

Tertius est q̄ status virginis est q̄si stat⁹ an
gelic⁹ siue celic⁹. Ideo nō cadit sub p̄cepto p̄
pter suā arduitatē: & difficultatē: & iō maxim⁹
est merit⁹: vñ Jhierō. dic. Virginitas nō est
in p̄cepto: q̄ maioris mercedis est q̄ nō cogit
sed offertur: & durissimū erat p̄ra nām cogere
quēpiā angeloz viciā ab hoib⁹ extorquere:
Facit⁹ virgines. vñ Greg. dicit. q̄ iter oīa cer
tamina duriora sunt castitatis p̄lia: in quib⁹
quotidiana pugna: s; victoria rara. Maior ē
enī; virginū q̄ angeloz: Angeli sine carne
viuunt: homines in carne triumphant

C Secunda solutio est: q[uod] uirginitas maxime p[ro]p[ter]
votum est deo accepta: vñ Aug. de uirginita
te dicit. Virginitas non q[uod] uirginitas: sed q[uod]
deo dicata honorat. Et no. q[uod] s[un]t differētie
Xgūni. **C** P[ri]ma est q[uod] uouit se deo nō sensuraz
se libidine. **C** Secūda est: q[uod] hoc p[ro]ponit: tñ sine
voto. **C** Tercia est q[uod] suuz p[ro]gressum p[er]mittit:
dei dispositiōi. **C** Quarta est: q[uod] nōduz delibe
rauit de sentēdo: vel nō sentēdo libidinem.
C Quinta est q[uod] p[ro]ponit se sensurā libidine: s[ed]
sub dei uolūtate. **C** P[ri]ma. n. semp tenet suuz
mūz gradu: q[uod] sola ē meritoria. Nūc gradum
beata uirgo habuit. vñ cuz x[ristu]s dea uoluit na
sci deuit p[ro]p[ter] uouē fecisse. vñ Augu. Beata
uirgo p[ro]p[ter]suerat se fuaturā uirginitatez i corde
s[ed] ip[s]i⁹ uouit nō exp[er]ire ore: post ea uero exp[er]i
sit et in uirginitate permansit.

Tertius 3° est: q^{uod} uirgines siliima ē angelis:
et p^{ro}inēs i se humanitatē angelicā. Nā uirgi-
nes sunt iemptes delectationū carnaliū: v^{bi} h^{ab}
bandēt delectatōibus spūalib^{us}. 2° u^{bi} igitur pro

pruū sit angelice nature nō posse carnales: sed
spūales et intellectuales dīctas expiri: necesse ē
vt āgelī amore nālī plus diligā v̄gies pp qđ
putāt qđaz de virgibus tñ ruinas angelicas
restaurādas: vñ filius dei ingrediēs mūdus
nouā familiā instituit: vt q ab angelis honora
batur in celis: angelos. s. virgines h̄et in ter
ris. vnde Ambro. Sup̄greditur virginitas
p̄ditiōē humane nature: p quā hoīes ange
lis assimilātur. Ideo et Ibiro. isert dī. Eīse
angelū felicitatis ē: esse vero virgine virtutis
Maz h̄ obtinere virib⁹ nūc cuz grā qđ bz an
gelus ex nā: vt qđ tñ. s. esse virgine et angelū
diuini muneris ē off. ciū nō humanū. Et ideo
p̄culosus ē virgines a virginitatis p̄posito re
trahere: cū sint vxores regis eterni: et p̄pares
quodāmodo regine celi: et tēpluz dei. vñ apls
cori. 3. Si qđ tēpluz diuolauerit dispdet illū
dīs. Propter hāc. n. silitudinez virgo gl̄iosa
debuit ab angelo saluari: vñ dicit. Et igres
sus angelus ad eā. Debebat. n. virgo ad hoc
vt corporāl̄r deū p̄cipet p̄fici inīus intellectua
li cognitiōe: et exterius corporali angeli appa
ritiōe: vt ad consensum traheretur.
Quarta p̄lo est: q. beata virgo eadē vene
ratiōe bz venerari: q̄ xps. Mā idē honor exhi
bendus est matri regi: et regi. vñ Aug. dicit.
Thronū dī tabernaculū dñi xpi dignū est ibi
ē: vbi est ipse: Sz xps adoratur adoratiōe la
trie. Hoc idē dīc Damascen⁹. Honor mris
refert ad filius: et ideo saluat eē gratia plena:
quod etiam refertur ad filium.
Quinta p̄o est: q. i hac angelica saluatiōe q̄
tuor solēnes p̄rogatiue p̄tēduntur. **Q**uaz
prima est carētia oīs mali: cuz dī. Aug. i. sine
vbe: q. imūnis sine omni peccato: q. soli dño
p̄secrata: et ideo debebat eē inīus et extra: pu
ra et mūda: vt dicat: de ea illud cātic⁹. Tota
pulchra es et c. vñ sz Ber. Illa ē tota pulchra
cui nihil deest formositatē: et nihil inest defor
mitatis. Sed ista pulchritudo nulli inesse pōt
nisi a fomite p̄seruato: nā fomes ad maculā p
tinet saltē carnis. vñ dicit aliq. q. verisimile ē
q. in p̄mo instāti fuit p̄seruata ne p̄cipetur in
originali i eius aīatione. Ratio est. Nam cui
p̄cessus est maior et min⁹: sz magis est eē ma
ior dei: q. a peccato p̄seruari: igit et c. Itē au
ctor nature p virginez nāz recuperat: igit ab
oī vitiō imūnis fuit: q. pp qđ vñ quodq. tale
et ipz mag⁹. vñ Aug. dīc. Cū de p̄tis agitur
nullā nelle p̄fius de Maria fieri mētiōem.

Vene ergo dicit de ea. Aug. i. sine vbe. Mā
sicut in Eua fuit vbe culpe: pene: ignorātie et
expulsiōis patrie: sic Maria fuit a vbe. i. sine
vbe. s. culpe: q. scīssima: sine vbe pene: q. be
atissima: sine vbe ignorātie: q. illuīatissima: si
ne vbe expulsiōis p̄rie: q. celi porta. **2.** est:
oīs bōi affluētia: Mā ei⁹ aīa fuit repleta grā aī
q. ēēt mīr dei: tñ postea fuit mag⁹ repleta. vbi
notā. q. ē duplex po⁹ ad grāz. vna. s. nālīs si
cut dī de angel⁹ recepit et suis actib⁹ elicit⁹
Secda ē po⁹ obīalis: q. est triplex. **1.** q. re
plet sine illap̄sū spālī: et i supposito absolute ac
cepto: et sic virgo aīq. ēēt mīr dei fuit repleta
grā: ita q. nō hūit peccādi nēcitātē: nec ē p̄ni
tātē. **2.** que repleti pōt in supposito relatiue
accepto: cuz ē illap̄sū spālī: et sic vgo fuit reple
ta in q̄tuz fuit mīr dei: q. tūc fuit firmata q. nō
potuit peccare nec mortāl̄r nec veniāl̄r: et tāta
grā nō possz p̄cedi creature nisi ēēt mīr dei. **3.**
po⁹ q. repleti in nā: nō stātē i supposito p̄prio:
sz dīno: et sic aīa xpi fuit plena grā. Virgo mīr
fuit plena. **1.** grā donoꝝ: q. dona sps scī
fuerūt ei data excellēter sup oēs creaturā. vñ i
ea fuit oīs gratia vite et bōitaz. Ecclī. 24. **2.**
fuit plēa gratia labioꝝ. q. diffusa ē gratia i la
bijs suis. **3.** fuit plēa gratia p̄mioꝝ. Ecclī.
26. Bīa sup gratiaz: mulier scīa et pudorata.
grā gl̄ie sup grāz vie: gratia p̄mioꝝ i celo: sup
gratiaz meritoꝝ i mūdo: Et iō Ber. In v̄tre
grā dītag: i corde grā caritaz: in ore grā as
biluaz: i māib⁹ grā mie et largitatē: Ber. Ve
plena: q. de plenitudie ei⁹ capiūt vniuersi ca
p̄m redēptiōes: tristes p̄solatiōē: p̄dōres ve
nīā: inīi grāz: āgelī letitiā: tota trinitas gl̄iaz.
fili⁹ hoīs humāe carnis sbaz. Decuit. n. vgi
nē grā repleti: vt nō solū nālī p̄ditiōe: v̄xetiā
spūali adornatiōe cūcti creaturis p̄ferret. Et
iō Aug. dīc. O plena et supplena grā. 8 cui⁹
pleniudie sup̄fusa reuīscūt oēs creature: et
bñ plena: q. ceteris partial̄r p̄stat: Marie vo
total̄r. Bñ plena: q. ei⁹ intellect⁹ plen⁹ clari
tate affect⁹ caritate: corpus puritate: man⁹ pie
tate. Tertia ē corporalis xpi p̄ntia. vñ dicit.
Dñs tecū. Ipsa. n. meruit p̄cipe xps: q. ipsa
fuit repleta tāta gratia: q. plus potuit mereri:
q. aliq. pura creatura: vel ēēt oēs simul. Et tñ
scīēduz q. triplex ē merituz. s. meritiū p̄grui. s.
q. nālīs disponit se ad recipiēdu gratiā: quā
tum potest. s. per p̄tritiōem et p̄fessionē. Si
autem hīc cōtinuat: tunc per aliqđ instās illi⁹
temporis meretur accipere gratiā de cōgruo.

Sermo

Aliud est meritiū digni. scilicet quando aliquis iustus alteri impetrat gratias. 3^m est meritiū de p̄digno: sic q̄ h̄z gr̄as d̄ p̄digno meret̄ gl̄iam: q̄ p̄portio est inter gr̄as et gloriā. Et qui habz gr̄as mereatur gloriā. Ad̄is visis dico q̄ beata virgo ante euāgelicaz salutationem meruit xp̄s concipere de congruo: et fuit puella castissima. Illūm illūm et benignissima. Sed post angelicaz visitationē et spiritus sancti superuentionem meruit xp̄m concipere de digno: quia tunc fuit repleta tanta gratia: q̄ fuit digna concipere xp̄m. Unde ecclesia dicit d̄ ea in collecta. Et dignū filij tui habitaculum est: ei meretur et. Sed de p̄digno nō meruit concipere xp̄m: et esse mater filij dei: et q̄ deus fieret homo: in ea excedit merita cuiuscunq̄ creature. vñ Ber. dicit. Dñs pater tecū qui genuit quē cōcipis. Dñs spiritus sanctus tecum: de quo p̄cipis. Dñs filius tecum. quem carne iduis.

Quarta est singularis super oēs excellentia. B̄ndicta inq̄ tu in mulieribus. i. p̄ lūsc̄ oēs mulieres: et hoc p̄pter quatuor que fulserunt in eius carne: q̄ fuit virginitas p̄mice: sine corruptione fecunda: sine grauedine grauida: sine dolore puerpera. Et ideo Ber. dicit. B̄ndicta est inter oēs mulieres: Cuius virginitati additur fecunditas: et fecunditati i p̄ceptu sc̄titas: et sc̄titati i partu iocūditas.

Secunda p̄cō est q̄ virgo gloriosa apud deum gratiā inuenit propter quatuor inozalia ornamenta. **P**rimū est modestia: quia audit et tacet. Ipsa f̄z Tullius: est pudor bone stas purā et stabilem operans auctoritatem. **P**rouidoz. n. qui est timor turpitudinis vel fuga rei indecentis declinando indecentiaz in exterioribus: efficit ordinationē exteriorē que modestie est. Unde modestia cauet indecentiam in verbo: in risu: in motu corporis: in mēbrozū situ: in habitu: in cultu: in occupatione vel actu: ut p̄z in virgine.

Secundum est verecundia: q̄ turbata. Nō fuit ista turbatio ire vel doloris: s̄ pudoris et admiratiōis inuens verecundiam: que est color oīum virtutum. vñ Ber. super cantu. dicit. Nescio an quicq̄z gratius verecundia aduertit in morib⁹ boīum: queat: que est certe omnium etatū ornamentū: sed tenere gratiaz verecūdie in teneriori etate āplius pulchriusq̄ nutescit. Quid amabilius verecundia in adolescente: q̄ pulchra hec: et q̄ splendida gēma mox in vita in vultu adolescentis. Ipsa enim est nuntiā bo-

ne indolis: et virga discipline: soroz p̄mice: iudiciū columbine simplicitatis: testis innocentie: lampas pudicitie: mentē iugiter lucēs: ut nil in ea turpe residere attemptet: qd̄ non illi co prodat. Expugnatrix maloz: propugnatrix puritatis innate: specialis gloria p̄mice: fame custos: vite decus: virtutis sedes: virtutum p̄mice: nature laus: et isigne toti⁹ bone stas.

Tertium est prudentia: q̄ cogitabat statim prebere assensum differebat: ne exemplum leuitatis ex ea sumeretur: q̄ qui cito credidit leuis est corde. Unde q̄ p̄p̄ incōfuetaz salutationē intellect⁹ virginis rapebatur in admiratione: reputabat se indignā tanto mystērio adaptandā. Et ideo audito verbo: prudenter reuoluit in cogitatione salutationis qualitatē: ut sic ad p̄sensū ordinate duceretur. Ad hoc. n. expediebat prudentia: que non solum quid: quando et quali sit agēduz. Sed etiam mouet voluntatē: ut appetat bonū post iudiciū et fugiat malū. Et ideo Aug. dicit. **P**rudencia est amor ea quibus adiuuatur in deum p̄ h̄is quibus impeditur sagaciter eligens.

Quartus est p̄stantia: quā habuit ex angelica salutatione di. Ne timeas Maria. Ista confortatione indigebat: ut modus insinuaretur. Nam in h̄is que sunt supra naturā opz humanū gen⁹ informari de mō p̄tingēte rei: ut possibilis euē⁹ rei et sup̄nālī saltē agēte ostendat. vñ sic p̄firmata: de dñi beneficio p̄fisa constanter p̄sensum dedit. Et ideo dicitur: q̄ p̄stantia est animi stabilitas firma et in p̄posito perseverans. Unde a p̄posito recedendū est: cum creditur deo displicere: et tunc p̄seuerandum est: cū creditur ei placere. Et ideo virgo gloriosa per angelū fornicata: de diuino benep̄lato cito prebuit assensū: et inuenit gratiam. Vñ de dicitur. Inuenisti gratiaz apud deū. scilicet oīopotentes: cui nihil est impossibile. vñ de propter ista ornamenta ad hoc opus peragendū inuenit gratiam coram oculis dñi. Et ideo dicit Berna. Qd̄ audiuit et tacuit modestie est: q̄ turbata fuit verecūdie virginis: q̄ timor per angelum remouetur constantie est: q̄ cogitauit prudentie fuit et discretionis.

Tertia consideratio.

In circa tertiā p̄siderationē: que est de proli p̄mendatione gl̄iosa: cū d̄r. Ecce p̄cipies et c. vbi sūt. 7. p̄cōes.

Prima conclusio est: q̄ huius benedicti filij conceptio d̄ virgine fuit propter quatuor:

Primo propter patris dignitatem. Nam cum xps sit verus et naturalis dei filius: non fuit pueniens vt alius pferet hiet qd deū: ne dei dignitas trāfferetur ad alium. **S**ecdo congruebat pprictati filij: que quidez est verbum dei. Verbu autē absqz omni corruptioe cordis pceptur: quā imo cordis corruptio perfecti verbi pceptionē non patitur: qz igitur caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro verbi pueniens fuit: vt etiam ipsa sine corruptioe matris pceptur. **T**ertio pgruebat dignitati humanitatis xpi: in qua locum peccatum hie nō debuit: et p quam peccatū mundi tolleretur: p illud Jos. p. Ecce angelus dei etc. Nō poterat esse q in natura iam corrupta ex pccubitu caro nasceretur sine infectioe originis peccati. vnde Aug. Solus nuptibilis concubitus in matrimonio ad arie et Joseph nō fuit: qz in carne peccati fieri non poterat: sine vlla carnis pccupiscentia: que accidit ex peccato: sine qua pcepti voluit qui fururus erat sine peccato. **Q**uarto pgruebat pp finez incarnationis xpi: que ad hoc fuit: vt hoies renascerentur in filios dei: nō ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: sed ex deo. Quis rei exemplū apparere debuit in ipsa pceptioe xpi. **U**nde Aug. dicit. Opz caput nostruz insigni miraculo fm corpus nasci de virgine: vt significaret sua mēbra de virgine etiā fm spūm nascitura. De ista pceptioe dicitur Ysa. 7. Ecce virgo pceptet. Et ecclesi. 26. Innoua signa: imuta mirabilia. Sunt. n. mutata in melius: qz olim homo voluit fieri deus: et nā deus factus est homo. **O**līz de viro facta est mulier. Nūc de muliere factus est vir. Et bene mirabilia: qz pūmū vltimatur: infinitum terminat: eternitas rēporatur: virginitas secūdatur: diuinitas humanatur. **U**nde dicit. Lōcipies in vitro: nō ab extrinseco pceptio: sicut alie mulieres: sed ab intrinseco. i. spūm sancto. Et paries. s. sine dolore filiū: nō solū tuuz: sed etiā dei: et ideo simplr dicit filiū nō dterminādo. **S**ecunda pceptio est: qz huius plis nomē est Ihs: qd interpretatur saluator. Qu. n. nomen pprictati rex correspondere debeat: iuste hoc noie appellādis fuit: qz ab effectu saluatiōis hoc nomen impositū est. Ipse enīz vult hoies saluos fieri. s. voluntate antecedēte. vñ **A**dat. primo. **U**ocabis nomen eius ihz. Ipse enim saluū faciet populū suū a peccatis eoz. **I**ntelligendum tñ qz hoc nomen Iesus consequitur

quadruplices vtilitatem. **P**rima est venia peccatoz. **A**ctuuz. 10. Quic oēs prophete testimonium perhibēt remissionez peccatoz accipere per nomē eius. vnde Augu. Quid est ihs nisi saluator? **I**gitur pp temetipsū z est o mibi iesus. In cuius figura est ei impositū in circuncisione innuens qz p hoc nomen Iesus circuncidamur a peccatis. **S**ecda est gratia donoꝝ. **L**uc. 2. Inuenisti. n. gratiam apud deum. **S**equitur. Et vocabis nomē eius ihz. vnde **B**er. Ihs est mel in ore: **A**delos i aure: **I**ubulus in corde. **T**ertia est victoria inimicoꝝ. **L**uc. 10. Dñe etiā demonia i tuo noie subiiciuntur nobis. vnde **B**er. **P**recipiens demoni: vt in noie iesu de obsessio exiret ait demō. **O** terrible nomē cogis me exire: et exiit. **Q**uarta est gloria premioꝝ **A**ctuū. 1. **H**ic iesus qui assumptus est in celum etc. **Q**ui in celuz vult ascendere: hoc nomen iesus dz inuocare. **U**nde nō est aliud nomen sub celo: in quo oporteat hoies saluos fieri. **E**t ideo **P**etrus rauenensis dicit. Ihs est nomen qd dedit cecis visus: surdis auditum: claudis cursum: mutis sermonem: mortuis vitam: obsessis demonis eiectionem. **U**nde Iesus dicitur saluator. **T**ertia pceptio est: qz iste puer vocatus est tribus prerogatiuis. **P**rima est magnificentia. vnde dicitur. **H**ic erit magnus: qz magnū opus pretendebat facere: qd erat oibus gaudiosum: **A**ngelo dicente. **A**nnuncio vobis gaudium magnū: qd erit omni populo. **E**t pertinet ad sctitatem. **E**ro. 15. **M**agnificus in sctitate. **A**d p3 ratione. **M**ā magnificentia intendit opus magnū facere: vt p3 ex eius noie. **O**pera autē ab hominibus facta ordinantur ad aliquem finem. **N**ullus autē finis humanorum operuz est ita magnus sicut honor dei. **E**t ideo magnificentia precipue magnū opus facit in ordine ad honorē dei. **U**nde. 4. cithi. dicitur qz honorabiles sumptus sunt qui pertinent ad diuina sacrificia. **E**t circa hoc studet maxime magnificus. **E**t ideo magnificentia coniungitur sanctitati: quia precipue eius effectus ad sanctitatem ordinat. **U**nde merito debetur sibi magnificentia: qz hoc opus magnū scilicet nostra redēptio ordinabatur in laudez et honorem dei: ad quod perficiendum nullus alius sufficebat. **U**nde **B**er. **H**ic est ille qui est magnus deus: futurus magnus homo: magnus doctor: magnus propheta.

Sermo

Secunda est omnipotencia. unde dicitur. Et filius altissimi vocabitur. scilicet in quantum deus per eternam generationem. **P**sal. Ex utero ante luciferum genuit te. Sed in quantum homo vocatur altissimus filius per gratiam unionis. **J**ob. p. Audimus gloriam eius quasi vni. Altissimus autem dicitur. quia altior hominibus angelis: altissimus deus. **Q**uod autem filius sit omnipotens patet: quia cum sit filius dei: et deus est omnipotens. **I**gitur et filius. **Q**uod autem deus sit omnipotens patet. **D**eus est quo magis cogitari non potest. **A**d cuius autem est omnipotentia habere quodque qualicumque potentia: cui desit aliquid de plenitudine potentie. **E**rgo quod est omnipotens: colligitur: quod omnia potest quicunque possit potentia est. unde notandum quod quatuor sunt modi impossibilitatum. **Q**uoddam est quod dicitur impossibile simpliciter: quia nullius agentis subiacet potestati: sicut creare aliquid deum. **S**ecundum est impossibile secundum quod quod non subiacet potestati alicuius agentis limitati. sed bene subiacet voluntati divine. sicut quod virgo pariat est impossibile secundum naturam. **T**ertium est impossibile per accidens: quod per se non est impossibile per naturam: sed sub ratione preteriti temporis: ut quod preteritum non fuerit: et sic quod violata non fuerit corrupta. **Q**uartum est impossibile secundum quod idem sit album et nigrum. **N**ec igitur deus non possit impossibilia simpliciter: quia eorum impossibilitas accipitur in habitudine ad ipsum. **N**ec impossibile per accidens: quia solo eo prout deus utriusque ingenita facere ea que facta sunt. **N**ec impossibilia: quia tunc posset facere eundem hominem et asinum simul: tamen bene potest facere impossibilia secundum quod: quia plura potest deus facere: quam intellectus noster intelligere. sicut docet **Y**larius de tri. et tamen intellectus noster potest plura intelligere: quam natura potest facere: ut patet in abstractionibus multis. **Q**uod autem filius sit omnipotens patet. quia hoc prout sibi secundum divinam naturam. sed reconciliari habet prout sibi ut persone. unde si dicatur. **C**hristus homo omnipotens: hoc non est falsum quia homo. **L**uz autem dicitur. potest reconciliari: istud prout sibi secundum utramque naturam: sed secundum divinam tantumque secundum primam: secundum humanam: tantumque secundum primam. **S**ed queritur. **C**hristus non dicitur omnipotens secundum humanam naturam: sicut ostendens quod ostendens non opponitur creature: sed omnipotens quoniam esse creature est ab alio. **O**mnipotentie vero non ponitur esse ab alio. **T**ertia est prudentia siue sapientia: que quandoque per eundem summum dicitur: ut dicitur **1**o. **Q**ui sapiens est corde: appellatur prudens. **H**ic ad regendum multum

est expediens. unde. **D**abit illi. d. d. s. d. p. eius: et re. et c. **Q**uod autem sapientia valeat ad regendum: patet in discretis. ubi dicitur **A**risto. **P**rimo et principaliter prout regi quantum ad se ipsum: ut fama sui nominis divulgetur in laudabili sapientia: quod suis hominibus rationem sapienter quod inde laudatur et honoratur ab hominibus: quando vident eum in sua sapientia loquentem: et in operibus prudenter agentem. **E**tiam valet prudentia: quia habet excutere causas. unde **S**eneca. **P**rudens proprium est examinare consilia: et non cito facili credulitate ad falsa plabi. **P**rudens non nisi iudicio credit: et non nisi examinatam sententiam in consensum admittit. unde **S**eneca. **D**e dubijs non diffinas: sed suspensam tene sententiam: et nihil affirmes. unde dicitur. **E**t dabit: quasi dicat propter hanc sapientiam dabit ei dominus deus sedem david. id est successione in regno. **Y**sa. 9. **S**uper solum david et super regnum eius sedebit in eternum: et regnabit in domo iacob: non secundum successionem carnis: sed fidei in omnibus electis in eternum: quia hic per gratiam: et in futuro per gloriam. **E**t regni eius non erit finis: quia eternam regnabit deus in secula. **Q**uarta conclusio est: quia **M**arta de conceptione certificata per angelum propter votum castitatis emissum: de re tamen non dubitans: modum ingredi cepit. **N**ouerat. n. modum: quo prius homo factus fuerat sine viro et muliere. **I**tem mulier de viro sine muliere. **I**tem quomodo homo de viro et muliere. **S**ed quod non nouerat alium modum: ideo quod dicitur. **Q**uomodo fiet istud quentam virum non cognosco: id est nunquam me cognoscituram propono vi. scilicet virgo mente et carne permaneam. **Q**uomodo ergo fiet ista conceptio: quasi dicat: licet verum matrimonium contraxerim: hoc tamen non derogat voto vere virginis. **N**am matrimonium est consensus in carnalem copulam altero coniugum petente. **S**i ergo constaret per reuelationem ipsi femine: quod nunquam vir ab ipsa debitum peteret. **C**um vero voto castitatis posset stare verum matrimonium: quia nunquam carnalis copula sequeretur: et ita fuit in proposito: quia virgini gloriose reuelatum fuit: quod nunquam ab ea **J**oseph debitum peteret. **Q**uinta conclusio est: quia licet beata virgo fuerit vera mater christi: secundum illud **L**uc. p. **E**cce percipies et paries filium. et illud **J**ob. 12. **V**idit **I**hs matrem: tamen maternitati eius non

derogat: q̄ talis incarnatio spūi sc̄to appropriat
euz dic̄it. Spūs sanctus sup̄ueniet in te: et vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Glo. filius in
telligitur euz dic̄it. Virtus. Prima corin. 1.
ap̄ls dic̄it christum dei virtutē. Pater intelli
gitur euz dic̄it altissimi. Virtus ḡ altissimi. i.
filius dei obumbrabit tibi. i. de te corpus qua
si vmbra culum assumit: in quo deus abscon
dit se. Ysa. Vere tu es deus absconditus.
Sic apparet q̄ hanc incarnationē tota trini
tas simul opata est: valde discrete tamē appro
priat spūs sancti incarnationis opationem: cum
dic̄it. Spūs san. su. sed filio carnis assumpti
onem: ibi. Et virtus etc. sed patri auctoritatez
ibi. Altissimi. vnde l̄ spūs sanctus dederit sibi
virtutē gn̄atiuam: ideo nō minus dic̄it virgo
mater n̄alis: tum q̄ hūit in se nālem secundita
tem et p̄m naturale actiuum p̄cipiendi: et nō
fuit sterilis. Ratio est. Nam q̄ duo agentia
p̄currunt ad aliquē effectū. sic q̄ vnus est tan
quam agens p̄ncipale: et aliud tanq̄ agēs mi
nus p̄ncipale: tunc nūq̄ agens minus p̄n
cipale: est in potentia p̄p̄inqua ad talem effectū
non p̄currente agente magis p̄ncipali. nō ta
men agens magis p̄ncipale dat agenti min⁹
p̄ncipali aliquā formam seu virtutē absolu
tam. quam nō habet. sed q̄ agens minus p̄n
cipale agat in virtutem agentis magis p̄ncipa
li. sed spūs sanctus in generatōe christi est tan
quam agens magis p̄ncipale. Bt̄a aut virgo
agens minus p̄ncipale. Igit̄ b̄a virgo in ge
neratōe corporis christi nō potuit esse in po
p̄p̄inqua respectu talis effectus: nisi mediāte
actione spūs sancti: non tñ q̄ spūs sanctus
dederit sibi aliquā formam absolutā: quas nō
habuit: sed q̄ solum ip̄a nō potuit in effectum
corporis christi sine coopatione spūs sc̄ti.
Sed si accipitur mater n̄alis: q̄stuz ad actus
exercitationez: vel in ordine ad actus reducti
onem vt sic nō fuit mater naturalis christi: q̄
eius naturalis secunditas nō fuit reducta ad
actum saltem p̄ virtutem nālem. Et ideo Da
masceus dic̄it: q̄ sicut sol dat virtutem plan
te: sic spūs sanctus Adaric. Et ideo addit.
Quod nascetur ex te: sanctum vocabitur fili⁹
dei: quasi dicat. Quicquid sit q̄ Adaria sc̄ifi
cata et spū sancto p̄uenita: et virtute altissimi
obumbrata genuit: hoc vtiq̄ sanctum fuerit.
Et dic̄it. Vocabitur sc̄ilicet vera appellatōe
filius dei: non adoptione: sed naturali origi
ne: vt sic deus pater et Adaria b̄eant nū filiu

C Sexta p̄do est: q̄ virgini huius conceptio
nis seu incarnationis christi possibilis o sc̄di
tur per simile sc̄ilicet per conceptionem ster: lis
mulieris. s. Ely sabeth. Hoc nō tamen minu
it meritum fidei: sed p̄secrauit: q̄ remouit im
pedimenta fidei: ostendendo nō esse impossi
bile qd̄ in fide p̄ponitur. Nam hō cum habz
p̄mptam voluntatem ad credendum: diligit
voluntatem creditā: et super ea excogitat et am
plectitur: si quas rationes ad s̄ inuenire p̄or.
Et sic ratio humana nō excludit meritū fidei:
sed est signum maioris meriti. Et hoc figurat
Ioh. 4. Ubi samaritane: per quam ratio hu
mana figuratur: dixerunt. Jam nō p̄pter tuā
loquellā credimus. Sic virgo hac ratione ad
credulitatem nō ducit: sed in fide solidatur.
Et ideo adducit exemplū ad maiorem certitu
dinem: dicens. Ecce ely sabeth: q̄si dicat. Tu
Adaria vt dixi concipies et paries. Et vt faci
lius credas. Ecce ely sabeth cognata tua et ip̄a
et cetera. Quod etiam erat supra naturaz: que
erat sterilis de se. sed nunc secundata ex dīna
virtute. Et tu similiter nō dubites: quia concipies
et paries filium per spūs sancti opatōez.
Quia nō erit impossibile apud deum etc. Et
omnis res digna verbo: vel omne factibile:
de quo p̄ceptibile est verbum: et omne qd̄ nō
implicat p̄ditionem: et omne tale habet rōem
factibilem. et si nō respectu virtutis create: sal
tem respectu virtutis increate. Et dic̄it omne
verbū: et non omne factum: q̄ fm Ber. So
li deo idem est facere: et dicere: et velle.
C Septima p̄do est: q̄ licet beata virgo per
virginitatem deo placuit fm Ber. tamē per
humilitatem p̄cepit ip̄a. vnde Iheronymus
Ipsa virgo beata deum de humilitate laudat
et seip̄am quodāmodo. s̄ deum p̄cipue dicēs
Adagnificat anima mea dominum etc. Quia
respexit humilitatem ancille sue etc. vnde solū
de humilitate: nō de virginitate: nec de ceteris
virtutibus et p̄rogatiuis suis facit virgo mē
tionem. Unde q̄uis caritas sit oīum virtutū
mater origine et informatione: tamen humili
tas est mater omnium virtutum conservatōe
Unde dic̄it Augusti. q̄ castitas et virginitas
est virtus. Sed huius virtutis custos est hu
militas. vnde additur. Ecce ancilla domini.
Ber. Non audeat virgo petere: vt fieret ma
ter dei: nisi diceret. fiat mihi fm verbuz tuū
quia tanq̄ humiliatissima se indignaz reputauit.

Sermo

Teria sexta quatuor temporum . Sermo.

Ecce concipi

es et paries filium. Luc. 1°
Quia secundum Augustinum in rebus
per tempus exoritur: illa sum-
ma gratia est: qua homo in
unitate persone unitus est

deo: quod in tali unitate humana natura est ineffabiliter
sublimata. Eius beatitudo est possibiliter pre-
offensa: ad amicitiam dei est misericorditer re-
uocata. et que ad omnes defectus est totaliter re-
staurata. et quod possibilitas spiritualis conceptionis
nobis ostendit in tali poststatica unitate. ideo
in verbo proposito: per excitat nos ad intuendum
huius conceptionis complementum. Et hoc in huius
aduerbii demonstratione. Ecce percipies et pries
Secunda tangit eius fructum persequendum. ibi.
filium etc. Et videamus de isto conceptu et per
spirituali in mente deuota. Sunt due considerationes.
Prima est de eius possibilitate. Secunda
de modo: qui ponitur in euangelio.

Prima consideratio.

circa primam considerationem sunt
quatuor conclusiones.

Prima conclusio est videre quod sit con-
ceptio spiritualis in mente deuota. ubi sciendum quod
sicut videmus in conceptione naturali: quod tunc fit unum
modum sit conceptio pluralis: quando anima infunditur corpo-
ri organizato. sic etiam fit conceptio spiritualis christi in
anima deuota: quando ipsa organizata. id est habitibus
dignificata. scilicet habitu fidei in intellectu: et habitu ca-
ritatis in affectu diuine gratie fluentia recipit: con-
cipiendo propositum bone voluntatis: per formabi-
le diuine voluntatis. ubi innuitur: quod subiectum huius
conceptionis deus est dispositus. Ad quod tria reperiuntur.
Primum est lumen fidei in intellectu: quo. scilicet
super nos videamus dei misericordiam: alliciente
infra nos diuinam iustitiam remunerantem: in no-
bis naturam deficientem: retro nos culpam infidelitatis
ante nos gehennam penam: naturam mortem: et immutabi-
litatem sine diminutione. Secundum est caritas
in affectu. Tercium scilicet ponunt caritatem in anima: non
per necessitatem conceptionis diuine: sed solum ex qua-
dam predecetna dignitatis: qua dominus statuit omnes
beatement habitum caritatis: esse dignum vitam eter-
nam. quod fuit personarum rationi: ut anima attingens vl-
timum perfectionem nature intellectualis: quod est beati-
tudo: disponeret habitibus dignis ad eam. unde
de sequitur documentum: quod non est meritum

actio: non potest haberi diuina acceptio sine caritate.
Ideo summe quicquid se debet disponere quantum potest
ad eam habendam. Nam ipsa deo impensa est: a
deo rependitur. et ideo nihil desiderabilius: quam
deum diligere: quod cum omnis readamatio sit dese-
ctuosa et piculosa: proprioque comodo innixa.
Et ideo in actu suo non potest habere puritatem et
veritatem sine admixtione falsitatis. et hoc solum
in readamatio diuina inuenitur: quod sine dese-
ctione amat in ordine ad summum bonum. scilicet ad
sui cognitionem: fructum et amorem. Ideo
non est herendum amori cuiuscunque creature non
habentis ordinationem in finem. Tertium
est assistentia diuine gratie: quod nullus potest pseue-
rare in bono sine gratia. Ratio est: quod omne
quod est veribile de bono in malum: ad hoc ut
figatur in bono: indiget auxilio mouentis immo-
bilis. sed hoc sicut est veribilis per liberum arbitri-
um. Quod igitur quod per gratiam stabilitur: ut pse-
ueret in bono. unde ad philip. primum. Qui cepit in
nobis opus bonum: perficiet usque in diem ihesu christi.
Secunda conclusio est: quod hec conceptio est possibilis.
Ratio est. Nam sicut videmus quod possibile
fuit realiter verbum percipi et nasci: sic reuera possi-
bile est mentaliter etiam concipere et nasci. unde dicit
Augustinus. quod virgo beatissima prius percipit mentem quam cor-
pore: et beatorum extitit percipiendo spiritualiter quam cor-
poraliter. Sed anima beate virginis eiusdem est
speciei cum anima cuiuscunque alterius hominis: quamuis
gratis et donis super alias animas sublimata fue-
rit. unde sicut ipsa habuit possibilitatem quocunque
modo ad percipiendum verbum increatum: ita et anima
cuiuscunque alterius. Est tamen notandum quod tria
impedimenta huius conceptionis remouentur.
Primum est quod eternum et increatum esset ab
aliquo creato conceptum. scilicet verbum increatum a mente gi-
gnente. Hoc remouetur: quod ista gignitio verbi
spiritualis non est aliud: nisi notitia vel conceptus
nisi ad verbum increatum: terminatio obiectiua
Et ideo increatum non incipit esse simpliciter a creato sed
incipiat esse per cognitionem in cognoscente.
Secundum est: quod non esset subsistens: cum verbum
natura sit inherens. Hoc est soluitur: quod non est ver-
bum volubili cogitatione dictum: sed conceptus a vo-
lubili cogitatione formati terminati. Et ideo potest
esse in mente ut subsistens. Tertium est: quod non
est eiusdem nature nobiscum. Hoc est soluitur: quod ista
spiritualis notitia non regit tantam parentis et per-
lis identitatem. Sed sufficit identitas talis uni-
onis intellectualis vel spiritualis. et sic nihil est
quod impediatur huius partus possibilitatem.

Tertia p̄cho est videre qd sit parturitio spi-
ritualis: qz omnis p̄ceptus est letalis: quem
parturitio non sequitur. vnde egrotat aius: do-
nec ad ip̄s perueniat: et quasi sit partura. Vi-
ditur aut parturitio sp̄ualis: regnatio mentis
in deum: p̄ficiendo actu: qd p̄ceptum erat per
gratiā sp̄s sancti mundātem vel sc̄tificantem
et in bono p̄firmantem. vnde tangit duplex ef-
fectus. s. q. talis regeneratio p̄t esse duplex:
s. cois. et hec mundata culpa. vñ dīc. Per
gratiā sp̄s sc̄ti mundātes. Lōfert. n. sc̄titate
et imunitate a culpa. vnde Diony. Si est san-
ctitas: est ab omni imundicia libera et p̄fecta:
et immaculata mundicia. Est etiā regeneratio
sp̄ualis: que nō solum mundat ab omni culpa
et imundicia: vñ etiā cōfirmat in bono: vt
non possit q̄s peccare mortalī: et ad venialia
munus cum inclināt fomes. **S**ed beu qui
dam hunc p̄tum suggestione maligna: exem-
plo p̄ncioso: et scandali occasione nitunt̄ suffo-
care. quos Ber. reprehendit dicens. Herodi-
ana malicia et babilonica crudelitas est: nascē-
tem religionem extinguere velle. Si qd eim
ad salutem p̄tens: si quid religionis oritur:
q̄cunq; resistit: quicunq; repugnat: plane euz
eḡptijs puulos isrl̄itici germinis necare co-
nantur: immo nascentem persequitur saluatore
Quarta p̄cho est videre de signis p̄ceptio-
nis. vbi sciendum qz simili mō sicut in conce-
ptione nālī. sic etiā in sp̄uali est. Nam mulier
imp̄gnata: corpore grauidatur: nauseā patit̄
cibi et potus: affectat inconsueta: oculi nigre-
scunt: facies pallefcit: et semp̄ tristis incedit.
Sic reuera si corpus. i. aiales affectiones ra-
tioni subiiciuntur. Si nauseā pateris. i. si ex
p̄sideratione eoz: q̄ nobis p̄mittuntur in ce-
lo: vilescunt aio que habētur in terris. Si de-
siderium tuum fertur in celestia et afficitur cir-
ca sp̄ualia: sollicitudo qualī opere perficiatur
quod in mente p̄ceptum est. Si oculi interio-
res ex p̄sideratione turpitudinis peccōz: vere-
cundia obnubilant̄. Si facies pallefcit ex car-
nis maceratione. Si tristis incedis affecta te-
dio nimie expectationis eternoz. Jam pro-
ponendum qz id quod in te natum est: sanctū
a spiritu sancto est.

Sec̄da p̄sideratio.

Intra secundā p̄siderationem: que ē
de mō conceptionis: sunt quatuor ex-
pediēda: ad h̄ qz fm modum p̄cep-
tionis xp̄i in vtero natus: p̄cipiatur in vtero

anime deuote. **E**t p̄mo regitur angelica
annūciatio. vbi nota qz timor dñi ē anglis. de
quo Math. xj. Ecce ego mīto angelum me-
um et c. Angelus. n. est nomen officij: non na-
ture: qz nūcius interpretatur. Hoc qdem con-
uenit timori dñi: qz mittitur a deo ante faciem
tuam: imprimendo cordi notitiā: p̄cutiendo
p̄sciam: considerādo futura gehenne suppli-
cia: iudicis sapiam infallibilem: potentā inui-
cibilem: sniam irrevocabilem: et mortis certi-
tudinem: et inducit peccati disciplinā: et p̄nias
disponit ad iustitiam. Et sic efficitur nūcius
sp̄ualis p̄ceptionis: in qua gratia acceptatiōis
p̄meretur et retinetur. vnde Ber. In verita-
te didici nil ita efficax esse ad gratiā p̄meren-
dam et retinendā: q̄z si omni tpe corā deo in-
ueniaris nō alta sape sed timere. Ad. n. qui
admittit superbias: repletur timore dñi. et sic
de ceteris vitijs sentiendum est: qz necesse est
oīa plenitudine timoris dñi excludi: et tūc deī
de si plene: si p̄fecte timueris: dabit sapore ca-
ritatis. Sine eius caritate timor penam hēt.
Timor qz non est in caritate: cum inīciat ad sa-
pientiam: neminem p̄sumat: qm̄ supueniens
caritas expellit illum. Hec Ber. Et recte ti-
mor hic intelligitur p̄ angelum Gabrielez: qz
fortitudo domini interpretatur. Nam timor ho-
mines fortes facit. Proverbi. 14. In timore
domini fiducia fortitudinis. Hec fiducia de-
bilitatem hoīs in dei formā mutat. vñ Bre.
In via domini opatur fortitudinē. **S**ecū-
dum est dine gratie adeptio. vnde dicit. Me-
timeas Adaria. Inuenisti gratiā et c. Anima
ab oibus terrenis elōgata: timet de possibili-
tate istius p̄ceptus. Reputat. n. se indignā: dī.
Quomō fiet istud: quaz angelus p̄fortare dī
Et h̄ merito: qz nulli terrene affectioni inīnit̄
et ideo dignum est: vt celesti dulcedine fulciat̄
Et h̄ maxime fit p̄ gratiā: qua mediante deo
fit accepta: vt digna mater sp̄ualis effici merea-
tur. vnde sicut bt̄a virgo ante angelicā annū-
ciationez meruit xp̄m p̄cipe de p̄gruo: qz fuit
puella castissima: humillima et benignissima.
Sic aīa deuota et sp̄itualis: qm̄ disponit se p̄
virtuosas operationes: de p̄gruo meret̄ sp̄it-
tualiter p̄cipere xp̄m. **T**ertius est sp̄s san-
cti operatio. Unde dī: Sp̄ritus sanctus sup-
ueniet i te et c. Qd exponitur de sp̄uali p̄ceptu
qui attribuit̄ sp̄ritui sc̄to: qz non p̄t esse: nisi
per grām spiritus sancti effectiue: et sp̄it̄ san-
cti assistentia: qz in hoc ope nō solum efficit:

Sermo

sed etiam assistit. Et hec supernatio spiritus sancti dicitur ibi. Spiritus sanctus superueniet etc. Et tunc est anima deuota virtute altissimi obumbratur: et ab omni carnali affectu refrigeratur. Umbra. n. refrigerat et quiete prestat: unde in canticis. Sub umbra illius que desiderabas sedisti et factus es etc. Ista ergo anima deuota sic obumbratur per refrigerium et sedationem passionum. ut imaginemur quid deitatis radij et actus causa sit ex gratia. Videmus. n. q. radij solares incidentes circa aliquod corpus transparentes: et dyaphanum sicut est speculum refraguntur: et speculum circumstant: et calefaciendo et accedendo magis apparet. Sic diuinitatis radij incidentes circa animas deuotam circumstant: calefaciunt: et accedunt in amore diuino. Sic q. spiritualiter anima obumbratur spiritu sancto superueniente. Licet igitur filius sit ante spiritum sanctum origine. productionis sue. Tamen spiritus sancti puenit filium ad animas deuotas. Hoc. n. spiritualiter spiritu sancto attribuitur: cuius est per gratias animas sanctificare. Quartum est consensum virginis exhibitus: ibi. Ecce ancilla domini. Quod autem ad hanc preceptionem requiratur plenitudo anime spiritualiter pregnantis: patet. Non. n. producit verbum in anima deuota: nisi voluntate antecedente: nisi. n. per voluntatem haberet desiderium ad istam productionem: ab intellectu nullatenus produceretur. Unde Augustinus dicit: quod verbum est cum amore notitia: amor autem ad voluntatem pertinet: et quod ad hanc productionem reputat se indignam: ideo per animas humiliter recognoscit. Et non petendo sed voluntati diuine se coaptando dicit. fiat michi secundum verbum tuum. Non vocaliter expressum: sed mentaliter et obiecti iue in anima gignente impressum: non per informationem: sed subsistenter se in intellectu representando. Et in hoc secundum Bernardum. Recurrebant tua miracula. scilicet deus et homo: mater et virgo: fides et cor humanum. Ista. n. simul concurrunt in isto sensu virginis dicendo. Ecce ancilla domini etc.

Et seria sexta quatuor temporum. Sermo nonus de euangelio.

Exurgens maria etc.

Luce p. Secundu q. Bernardus dicit. Iustus nunquam arbitrat se reprehendisse: sed semper esurit iustitiam.

Ista vi si semper viueret: semper quantum in se est

de bono in melius proficere totis viribus conaretur. Non ad annum: sed in eternum diuino se mancipat famulatu. Sempiterna itaque iustitiam esuriet: sempiternam meretur refectionem. Beata igitur virgo: hanc per assistentiam diuini numinis omnium gratiarum et virtutum perfectionem adeptam fuerit: intantum etiam: quod digna mater dei est inuenta. In hijs tamen adhuc noluit esse contenta: quin non solum seipsam adhuc plus visa est proficere: sed etiam alijs voluit ostendere formam proficiendi: ut etiam sic in alijs suum perfectum augmentaret. Docemur inuenit in presenti euangelio moraliter intellecto. di. Exurgens Maria. Vbi sunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

In circa primam considerationem que est de modo et forma proficiendi. Exurgens Maria: sunt sex conclusiones:

Prima conclusio est: quod continua occupatio laboris maxime valet ad hoc: ut in disciplina morum valeat quis pertingere ad perfectionem virtutum: Ut patet in viatore: qui viam persequitur: et in labore vie perseverat: et ad finem pergit. unde Bernardus. In vanum opus bonum agitur: si ante vite terminum deferatur: quod frustra velociter currit. Qui antequam ad terminum peruenit deficit. Et ideo dicit apostolus ad hebreos. 12. In disciplina perseverate. Tandem filijs vobis offeret se deus. unde dicit. Exurgens. Surgere. n. est signum incepti laboris. Facere et sedere fatigationis.

Secunda conclusio est: quod recta et sincera intentio laboris boni operis ordinat et disponit. unde Bernardus. Pura et sincera intentio erit: si in omni actione nostra: aut honorem dei: aut utilitatem proximi: aut bonam conscientiam queramus. Hoc enim potest declarari. Videmus. n. in naturalibus: quod corpus simpliciter purum: bene continue mouetur sursum: nec sistit: donec perueniat ad terminum: imo quanto plus ascendit: tanto intensius mouetur. Unde fortius mouetur in fine: quam in principio: et in medio. Corpus vero mixtum et impurum: licet quandoque moueatur sursum: non tamen continue nec directe. immo mouetur motu reflexo. Sic quod in ascensu paulatim reuertitur: deinde modicum quiescit: tandem subito cadit deorsum: unde primo venerat. Sic spiritualiter homo simplicis: et sancte intentionis: et pure in mente affectionis: continue ascendit ad deum: non sistens: nec etiam retrocedens. figurat Esaias propheta. Animalia sancta ibant: et non reuertebantur. Unde Ambrosius. Quanto plus

appropinquat quis: tãto intẽtĩus fertur in de-
um. Contra homo impurus mixtus munda-
nis affectionibus ⁊ terrenis: Licet aliquĩ ascẽ-
dat ad deũ p quedã opera: tũ cito reuertitur:
⁊ tepescit p peccata venialia: q̃ feruorẽ carita-
tis remittunt. Deinde quiescit homo ab oĩbus
opibus desistẽdo: tandem subito reflectitur ⁊
relabitur in peccati: de quo primo ascẽderat.
Vnde dñ. Maria. i. amax mare. Mā mūdus
nostre sensualitati nunc dulcis rationi amare
scit: ex p̃sideratiõe deliciarũ sup̃ nax: in qua re
cta est intentio intellecta: q̃ actiões iformat.

¶ Tertia p̃lo est: q̃ lz p̃ficere in virtutibus
sonet quasi iĩperfectum: q̃ s̃m Ber. p̃f̃e-
ctus non h̃z quo p̃ficiat: et qui p̃ficiť: eo ipso
quo p̃ficiť: p̃fectus non esse cõuincitur. Tũ
in desessum p̃ficiendi studiũ: ⁊ magis cona-
tus ad perfectionem: perfectio reputatur. Et
ideo sequitur: q̃ studere perfectioni: est p̃fe-
ctum esse: p̃ certo nolle p̃ficere: est deficere.
Non est stare oĩno in incerto huius mortalis
vite: in quo nullus in eodem statu permanet.
Vnde necesse est: vt aut ascendas: aut descen-
das: vnde dicit Ber. Adĩnũ est bonũ: qui
melior esse nõ vult. Ervbi incipis nolle eẽ me-
lior: ibi desinis esse bonus. vnde beata virgo
abijt ad meliora p̃ficiendo.

¶ Quarta p̃clusio est: q̃ beata virgo est no-
bis figura p̃ficiendi. vnde glo. ibidẽ dicit.
Accepto virginis p̃sensu: celestia petit ange-
lus: quem virgo sequitur: que in montana p̃-
greditur. Sicut aia donota: que verbum dei
concipit: virtutum cacumina p̃gressu amoris
cõscendat. In ciuitate iuda. i. confessionis ⁊
laudis arcem penetret. Ervq̃ ad perfectionẽ
fidei: spei ⁊ caritatis. Quasi tribus mēfibz
in ea cõmoretur. Qd autẽ virgo gloriosa fu-
it nobis figura p̃ficiendi in vita. Vdet in ei⁹
quadruplici statu. Nam si Johãnes baptista
in statu sue conceptionis: quãdiũ fuit in vtero
matris: sanctificatus ⁊ spiritu p̃phetie super-
fusus fuerit: Ut xpm cognosceret ⁊ exultaret
Multo magis videtur: q̃ anima virginis fu-
erit in vtero matris sic illustrata: vt ibi vacaret
contemplationi. ¶ Secundo in statu pueri-
tie sue vsq̃ ad .12. annos etiã floruit vita cõ-
templatiua. Quia cum angelus. 12. anno ad
ipsam aduenerat: vt serunt hystorie: ita sapien-
ter fuit angelum allocuta: q̃ tanta sapientia in
muliere nunq̃ fuit reperta. Luce p̃. ¶ Ter-
tio in statu adolescentie excellentissime floruit

cuz tota die mysteria ⁊ mirabilia: que fiebant
circa filiũ suũ p̃sideraret. vñ Luc. Maria autẽ
p̃seruabat oia verba hec. ¶ Quarto i statu p̃-
fecte etatis. quãdo. s. existens. 45. annorum
missus fuit sibi spiritus sanctus ⁊ aplis. vnde
apostoli postq̃ predicare ceperũt: ab ea fuerũt
illustrati. Sicut dicit Ihero. sp̃aliter de Johã-
ne ⁊ de Paulo. ¶ Pz ergo: quõ nobis duas vi-
tas p̃ficiendi figurauit. s. actiua ⁊ p̃c̃platiua.
¶ Quinta p̃lo est: q̃ due sunt vite: quibus
melioribus fit p̃fect⁹ spiritualis. s. actiua ⁊ cõ-
tẽplatiua. Māz vita actiua ordinat ⁊ disponit
ad vitã p̃c̃platiua. Vnde Greg. Ad vitã
p̃c̃platiua ordinatẽ nõ peruenitur: nisi medi-
ante actiua: que est ad ipsaz dispositio p̃reuiã.
Sicut labor est dispositio ad requiẽ: ⁊ sicut fi-
nis optatus belli est pax f̃z Aug. Iste due vi-
te sunt nobis i sacra scriptura figurate i Ra-
⁊ Rachel. q̃ s̃m Greg. Sicut Ra tanq̃
primogenita: fuit primo desposata Jacob: sed
Rachel magis iugiter d̃siderata. Ita vita acti-
ua iungitur primo viro p̃fecto: sed p̃c̃plati-
ua magis desiderat. Pz etiã de p̃c̃platiua vi-
ta: q̃ valeat ad p̃fectũ. Mā s̃m Dyoni. vita
p̃c̃platiua est assistentia spiritalis: qua confi-
sit aia nostra coniuncta deo: qd fit: qñ casti-
m̃s oronibus ad diuinaz p̃c̃plationem: nos
reuclata mente conuertimus: ⁊ tunc nõ trahi-
mus deũ ad nos: sed potius trahimur ad ip̃z
vt p̃z i similitudine. Quia sicut illi qui sunt in
nauĩ ligata ad lapidẽ in litore manentẽ ⁊ fixũ
⁊ sicut si nos volumus lapidem ad nos trabe-
re p̃ funem: trahimus nos ipsos ad lapidem.
Ita ⁊ in actu p̃templatiõis nõ trahimus deũ
ad nos: p̃manentẽ in loco suo immobiliter: sed
nos ipsos trahimus ad deũ: q̃ p̃c̃platio nõ est
nisi quidã motus mentis in deũ per motũ:
nõ ducitur terminus ad mobile: sed ecõuerso
Sic xps in ascensione non transtulit ad se ce-
lum: sed se ipsum ad celũ. Sed iste motus nõ
est violentus sed naturalis. Quia sicut centz
trahit graue: ita vltimus finis attrahit om̃nẽ
affectum s̃m Aug. Decvite signantur p̃ mō-
tana: p̃ que Maria festine: p̃ p̃optitudinem
affectiõis cucurrit. Mā mōtana citius radios
solares suscipiũt: ⁊ ideo iocũdi. Et pp̃ sinuati-
onez nõ possunt faciliter ascendi: ⁊ ideo secu-
ri. Etiam quia sunt cauernosi: ⁊ ideo sunt a-
quarum attractiui: ⁊ remissiui: ⁊ ideo commu-
nicatiui. Etiam quia sunt metalloꝝ no-
b̃liũ contentiui: Et ideo vberes.

Sermo

Sic reuera vita contemplatiua: habet iocun-
ditatem: propter inchoatas felicitatem. Nam
hij felicitatis participes sunt effecti: gustantes
virtutem futuri seculi: fm apostoluz. Habet
etiam securitatem: qz hij sunt ut perfectis acti-
onibus accensi: qz non timent. Nam pfecta ca-
ritas foras mittit timorem. Iohanes in cano-
nica. Habet etiam tranquillitatem: qz virtutes
superiores tenent totalr subiugatas vires in-
feriores. Vñ apostolus. Si spiritu facta car-
nis mortificaueritis: viuetis. Habet etiā fa-
cultatem ad virtutem: Unde apostolus. La-
stigo corpus meum et cetera.

Quinta pco est: qz terminus huius spiri-
tualis perfectiōis: est ipsa beatitudo. Nam fz
Aug. Cōtemplatio diuina est finis omnium
bonarū actionū: requies sempiterna: et gaudiū
qđ non auferetur. ¶ In autem cuiuslibet agē-
tis adepto: nō restat nisi in ipso qescere et gau-
dere. Vnde beata virgo dicitur iuisse i ciuita-
tem iuda. Beatitudo dicitur ciuitas: pp mansio-
nem et securitatē. Et etiā innuit auctoritas su-
pradicta de mansione: qz terminus ad quem
cui aliquid imanet quiescendo: dicitur mansio ei⁹
Quia igitur talis quies ē in beatitudine i ma-
nendo in obiecto beatifico: sicut i termino: ad
que terminatur appetitus: ideo dicitur man-
sio. Habet etiā de securitate: qz beatitudo est
status omnium bonorū perfectus: et sic talis se-
curitas est ei intrinseca: qz est quoddā bonuz:
qđ bene decet habere sanctos. Vnde ē docu-
mentuz: qz in hoc mūdo: quasi in loco alieno:
detinemur quasi violenter: qz mansio et locus
pprius aie est deus: fm Aug. Vnde ait apo-
stolus. Quādiu sumus in hoc mundo: pere-
grinamur a dño. Et ad hebreos. Non habe-
mus hic manentes ciuitatē: sed futurā inquiri-
mus. Et dicitur ciuitas inde: ppter pfectiōez
laudis. Ysa. Gaudiū et letitia inuenitur in ea
et gratiarū actio: et vox laudū: vnde fm Ber.
discam⁹ in terris: quas facturi sumus laudes
in celis. Nihil ita pprie celestis habitationis
statū representat: sicut alacritas laudantiū deū
maxime si de puro corde procedat.

Sexta pco est: qz talem et tantā perfectiōez
adepto: nō presumat de se: sed honoret dño p-
sent: a quo oē donum pfectiōis est descēdēs.
Nam sine eius adiutorio: nullus pseuerare
potest in bono. Ratio est: qz quāuis fm phi-
losophū de bona fortuna. Homo sit dñs suo
rum actuum: tamen non est dñs suarū poten-

tiarum. Vnde nō potest volēdo facere: vt vo-
luntas in eo qđ vult: ad id quod vult: vel eli-
git: immobiliter se habeat. Et ideo vt immobilr
se habeat in bono qđ eligit: necessariuz est di-
uinū adiutoriū. Vnde Ber. dicit. Loquitur
deus. Sine me nihil potestis facere. Ita est.
Nec surgere ad bonū: nec stare in bono pos-
sum⁹. Tu igitur qui stas: da gloriā deo: cui⁹
manu erigens. Sequitur. Minus si nō pze-
sumat de se: si pfortetur a deo: poterit vtiqz do-
minari sui: Et nō dñetur ei oīs iniustitia. Ita
inquaz animū deo innitum: nulla vis: nulla
fraus: nulla iam illecebra poterit: vel stantem
deicere: vel dñantē subicere: alioqn frustra
innititur. Si nō innitit: vincitur. Huius fi-
guram ostēdit gloriosa virgo: qñ intrauit do-
minū zacharie: et salutauit elysabeth. Nam za-
charias interpretatur auxiliū dñi. Et elysabeth
interpretatur dei mei securitas. Tunc enīz qđ
saturatus beneficijs et donis dei meritorijs: et
etia debita remuneratione intrat domum za-
charie: qñ nihil de se presumens: oīa dona a
deo accepta: tribuit deo cum gratiarū actione.
Et tunc salutatur elysabeth: qñ sufficientiaz suā
cognoscit: sibi inditā esse a deo: dicēs cū aplo
Dñnis sufficientia nostra ex deo est.

Secunda consideratio.

Secunda pconsideratio est de prompti-
tudine gratie pfectiōibus coopan-
di: cū dicitur. Et factū est: vt audiuit
salutiōez marie elysabet: vbi sūt due psones
Prima pco est: Cum grā sit quidāz habi-
tus supernaturalis: mediāte quo oīs act⁹ eli-
citus ordinatus in vltimū finem sit dignus vi-
ta eterna: habens nihilominus meritū diuine
acceptationis a deo: qz sic instituit. Tamen ad
ipsam obligamur nō obstante: qz nō est in no-
stra potestate: qz dñs sic ordinauit: qz eaz dispo-
nenti se daret. s. de pgruo. Ratio. Nam quis
maxime obligat ad illud: qđ in actu meritorio
hij rationē cause principalis: grā est huiusmo-
di. Quia hz rationē merendi a deo: qui sic in-
stituit. Qu igitur beatitudo nostra solum meri-
to adipscit: grā maxime est nobis necessaria i
ordine ad finē vltimū vite eterne: quare p cō-
sequēs ad ipsam obligamur: tanqz ad digni-
ficantem nos vita eterna: que semp parata est
se offerre disponenti. Et hoc est qđ dicit. Et
audiuit salutiōez marie elysabeth. Vñ ada-
rta est deuota aia: que per debitam dispositio-
nem acquisiuit sibi abundantiam gratiarum.

Que quidem acquisitio est quedam spiritualis salutatio. Nam sicut salutatio est signum cordis dilectionis. Sic gratiarum actio est signum diuine acceptationis. Unde Elisabeth: que interpretatur dei mei saturitas: signat plenitudinem gratiarum. Audis. s. aure cordis. Mariam. i. aiam deuotam se exhibet ad parendum etiam innuit exultatio Iohannes in utero: ostendens promptitudinem exhibendi se disponibus. Dat. n. deus oibus affluenter: et non improperat. Jac. I. Ipse. n. plus est paratus dare: quam tu audeas petere. unde dicit Euenes. Deus ad benefaciendum est promptissimus.

Secunda conclusio est quod abundantia gratiarum: quinq; huius effectus in aia deuota. Primus. n. est: quod huius spiritum sanctificare. Nam talis perfectio gratiarum: causans in aia virtutes morales expellendo peccatum: domat carnem pro spiritibus cupiscentem. unde dicit. Et repleta est spiritu sancto Elisabeth. s. effectiue: quod ipsa gratiarum perfectio: que per Elisabeth intelligitur: fomitem domat: promptitudinem peccati auferit: et pferit ad spiritualia habilitate: et etiam a peccato pferuat: et per spiritum reddunt sanctum. Nam sicut dicitur de diuinis nominibus. Sanctitas est ab omni immundicia libera et perfecta et immaculata mundicia. Secundus est: quod huius eam deuota reddere: quod seruere facit metem desiderio ad eterna. Ad hanc deuotionem valent etiam signa exteriora: que excitant aiam ad deuotionem ut sunt verba clamorosa. unde Aug. dicit: quod verbis et alijs exercitijs ad augendum sanctum desiderium nos ipsos arcius excitamus. unde dicit. Et clamauit voce magna. In quo clamore exprimitur mentis deuotio: ubi etiam dicit glossa. Non tam clamorosa quam deuota. Deuotio. n. magnus clamor est: ita ut versus ad celum audiat. unde Adopsi dictum est. Ero. I. Quid clamas ad me? qui tamen non ore: sed corde desiderio clamauit. Tertius est causa adoptare in heredes eterni regis: quod facit promissio premiorum. Nam ad religionis obseruantiam boni inclinantur ex amore premij: et mali ex timore supplicij. In perfectum igitur spirituali datur nobis promissio premiorum si fidei laborauerimus. Psal. Accipiet benedictionem. unde dicit. Benedicte tu iter mulieres. Nam benedictio diuina nihil aliud est: quam singularis adoptio in heredem eterni regni: unde antiqui patres in lege solebant benedicere filios suos ad habenda bona temporalia. Sicut per de Isaac

Genesis. 27. Sic deus pater benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus: quam etiam psequemur: per perfectum virtuosum omnium virtutum. Quartus est secundare actus virtuosos. Nam sicut Aug. omnes virtutes sine gratia possunt esse: sed non pdesse: quod huius ad meritum regat voluntas: tamen radix meriti est ipsa gratia. P. dico huius regit voluntas quam ordinata est huius affectionem insitit: quod ut sicut huius motum ordinatum circa deum. s. volens oia que sunt circa deum iusta et ei placetia. Requiritur etiam gratia: quod meritoria non possunt perfici: nisi per virtutes: que gratiam causant in aia: dicente apostolo. Oia possum in gratia: que me pfortat: unde addit. Et benedictus fructus ventris tui. Istud est meritum quod originat a ventre. i. de caverna bone voluntatis: nihilominus attrahetis sibi flumen gratiarum: de quibus dicitur in psalmo. De fructu operum tuorum satiabitur terra. Iste fructus benedicitur: quam copiose remunerat. Psal. Accipiet benedictionem a domino te. Quintus est quod huius virtutes custodire. Hoc. n. fit per humilitatem: que est secundatum omnium bonorum: in que omnes virtutes radicatur. unde Aug. Nisi humilitas oia quecumque benefacimus pcesserit: et continuata secutaque fuerit: iam nobis de aliquo bono gaudetibus totum auferit de manu supbia. Exemplum huius est. Si quis in obsequio facit libenter officia humilia: ut patet de virgine gloriosa: cuius humilitatem pmedat Elisabeth. d. Unde huius mihi: vt veniat mater domini mei ad me Sciebat. n. quod ex humilitate beate virginis erat Et ideo verbum illud huius glossa non erat dubitantis questio: sed humilitatis admiratio: que oium virtutum est custos. q. d. Unde mihi hoc? Nam admiror de humilitate visitandis tue. Et merito: propter magnificentiam virtutis: que appareret in te. Ecce enim: ut facta est vox salut. q. d. Postquam vidi te dispositam: et ornatam virtutibus. Infans Iohes. i. gratia exis in ventre. i. in merito christi. Exultauit in gaudio. Exhibens se gaudiose in obsequio. Et nota quod perfecta humilitas huius quique gradus. Primus est subdere se maiori: et non pferre se equali: que est sufficiens. Secundus est: subdere se equali: et non pferre seminum: et hec dicit abundantia. Ios gratia virgo Maria perfecte habuit in se. Subdidit se maiori obediendo diuine voluntati: ut per angelum annunciatione. d. Ecce ancilla domini te. Equali se non poterat subdere inter puras creaturas: quod non est inmetus similis illi

d

Sermo

Item subdidit se minori: ut p[er] in obsego Ely
sabeth: cui tribus mensibus seruauit.

Tertia consideratio.

Irea tertiā p[er]sideratione: que est de
certitudine remunerādi cum dicit.

Bea q[ue] credidisti: ubi sūt tres p[er]des

C Prima p[er]lo est: l[icet] ois homo sit beatifica-
bilis: q[ui] capax p[er]fecti boni: Mā intellect[us] eius
app[er]hendere potest vniuersale et p[er]fectu bonū
et eius volūtas appetere illud. vnde psal. Be-
atus homo quē tu erudieris domine: tū quan-
tum ad huiusmodi boni fructione beatā virgo
fuit beatissima. Mā quāto magis aliquis hic
bono frui potest: tāto magis est beatificabilis
sed hoc p[er]tingit maxime in beata virgine pro-
pter optimā eius dispositionē ad fructione: q[ui]
vltra oēs creaturā erat dotata virtutibus et do-
nis gratia: que ipsā maxime ad fructione
disponēbat. vnde Aug. dicit. Nullam dei sa-
pientia massam inuenit humani generis: per
quā ut disposuerat in modū veniēs: luctuose
p[er]ditioni subueniret et. vide supra in euāgelio
Adissus est. Pax ante secundā p[er]siderationē
Hanc anteq[ue] p[er]fectionē p[er]siderās in ea Elysa-
beth. Dirū. Et beata es. Innuēs suā beati-
tudine hic inchoasse. vnde Beda dicit. Nec
mir[is] si dñs redeptur[us] mūdū: opationē suā in
choauit mīre: ut p[er] quā salus oib[us] parabat[ur].
eadē p[er] fructū salut[is] filij hauriret ex pignore.
C Secūda p[er]lo est: q[ui] l[icet] in hac vita p[er]fecta et ve-
ra beatitudo nō potest haberi: cū sit p[er]fectum et
sufficiens bonū: excludens omne malū: et im-
plens oē desiderij boni: q[uo]d impossibile est in
hac vita. Tū beata virgo habuit participatio-
nem beatitudinis in hac vita: p[er] similitudinem ve-
re beatitudinis: s[ed] in aliqualem summi boni frui-
tionem. Hoc tū maxime erat p[er] fidem: quam
prius habuit: anteq[ue] corporali p[er]cipere xpm.
vnde Aug. Virgo beata xps p[er]cepit prius mē-
te q[uam] corpore per fidem. Et beator erat in cō-
ceptione mētis. Et ideo dicitur. Beata q[ue] cre-
disti. q. d. Ideo beatitudinis inchoationē hic
in vita p[er]secuta es: q[ui] fide nō ficta: sed vera: sū-
me veritati: que mētiri non potest immobili-
ter inhesisti. Et ideo dicit Aug. de virginitate.
Ad eterna propinquitas nihil Adarie p[er]suas-
set: nisi felicius xpm in corde p[er] fide: q[uam] carne
gestisset. Cū igitur xps habitet p[er] fide in cor-
dibus nostris: quo habitu habet omne bonū:
Ipsa fides videt h[abere] meritiū beatitudinis eter-

ne: p[er] etiā ratione. Mā vltima beatitudo hoīs
cōsistit in quadā sup[er]nālī visione. Ad quā nē-
mo p[er]tingere p[otest]: nisi deo doctore: a q[ui] h[abemus]
vitatē fidei: q[ui] sola h[ab]etur p[er] fide. Quare et.
C Tertia p[er]lo est: q[ui] cōter per fidem de eter-
na beatitudine certificamur. Ad heb. xj. San-
cti p[er] fidem et. Idē etiā ratione. Nam act[us] no-
stri sunt meritorij inquantū p[re]cedunt ex libero
arbitrio moto a deo p[er] gratia. vnde ois act[us]
humanus si sit relatus in deum. potest eē me-
ritorius. Ipsum autē credere est huiusmodi:
q[ui] act[us] intellectus assentiens veritati diuine
imperio voluntatis a deo mot[us] p[er] gratia in or-
dine ad deum. Et ideo dicitur ibi: q[ui] fides est
substantia rex sperandā. Glo. i. que res spe-
randas facit nos consequi. s. bona futura. Et
Criso. ibidē dicit: q[ui] fides est augmentum. i.
p[re]mōstratio et certitudo rex: que nō apparēt
q[ui] si de eis dubitas per fidē p[ro]bantur. i. indu-
bitanter facit ea cōsequi. Et ideo addit. Quo-
niam perficiuntur ea que dicta sunt tibi a dño.
q. d. Propter fide tuā p[er]ficiuntur. i. certitu-
dinaliter dabuntur tibi: que dicta. i. promissa
sunt tibi a dño. i. a xpo: qui credentibus nunc
in nouo testamento p[ro]mittit eterna: sed non tē-
poralia. Sicut carnalibus in veteri testamēto
p[ro]mittebat. vñ glo. Aug. dicit sup[er] illo verbo
Sācti p[er] fidem et. **C** In veteri testamento se-
pe patrib[us] tp[er]alis felicitas mōstratur exhibi-
ta. **C** In nouo autē testamēto non est t[em]p[or]alis talis
rex. Ante autē dedit deus talia ad veterē ho-
minem p[er]tinentia: ut p[er]ter eū non intelligatur
alius largitor terrene felicitatis. In xpo autē
nouo hoīe: nouis noua p[ro]mittit. i. eterna. vñ-
de ipse voluit pati et mori tanquā a deo dereli-
ctus: ut grana noui testamenti p[re]mōdareur:
qua disceremus aliā felicitate querere. Que
nunc est in fide: Postea in spe: ut sic hortare-
tur nos terrenam felicitatem contemnere pro
eterna.

Quarta consideratio.

Irea quartā consideratione: que

est de grauitudine regradandi. Luz
dicit. Et ait Adaria. Adagnificat
anima mea et. Ubi sunt tres cōclusiones.

C Prima cōclusio est: q[ui] licet de lege cōi nos
multa beneficia receperimus. Puta creatio-
nem: redemptionē: multo[rum] beneficio[rum] largi-
tionem. **C** Itē expectationē: iustificationem
et obseruationē: et p[re]seruationem: p[ro]pter que
etiā obligamur ad gratia actionē: s[ed] Ber.

di. gr̃as agam⁹ factori nostro: redēptori nro: benefactori: remuneratori nostro. Tñ ex speciali prerogatiua beata Vgo recepit ista: tadhuc dona excellentissima. s. sanctificationis in vtero: gratiam maternitatis. Honores respectu filij: gratie plenitudinem in conceptione filij: ⁊ resurrectionis accelerationem. Que omnia non cadūt sub merito condigno ex natura rei: Licet ex institutione diuine voluntatis: propter inequalitatez pportionis gratie ad gloriam: ⁊ ideo obligatur adhuc ad maximas gratiarum actionez. Cuius ratio prima esse potest. Nam fm diuersas causas: ex quibus aliquid debetur. Necesse est diuersificari debiti reddendi rationem: ita tamen q̃ semper in maiori: illud quod minus est continetur. Cuz igitur hīs consideratis primo ⁊ principaliter inuenitur causa debiti in deo. s. q̃ ipse est primum principium omniū bonorum nostrorū Ideo virgo gloriosa tot ⁊ tāta beneficia a deo recipiens: ad impendendum sibi maximum cultum reuerentie obligatur. Cuius ratio est secunda. Nam gratiarum actio in accipiente respicit gratiā dantis: vnde vbi est maior gratia dantis: ibi requiritur maior gratiarum actio ex parte recipientis. Cuz ipsa igitur vltra oēs creaturam receperit abundantiam omniū gratiarum: merito debebat reddere maximas gratiarum actionez. Vñ dicit de ea. Et ait Maria. Magnificat ⁊c. vbi Beda dicit in psona ei⁹. Primo dona sibi specialit̃ pcessa p̃stetur. inde beneficia d̃ quibus generaliter humano generi in eternum consulere non desistit: ennumerat. Quasi diceret. Tanto munere me dominus sublimauit. Ut nullo lingue officio explicare possim. Sed totum animi interioris affectum in agendis gratiarum laudibus offero totum quod viuo: quod sentio: quod discerno: in eius magnitudinē p̃c̃plando: implēdo. Secunda conclusio est: q̃ virgo beata: siue deuota anima: non solum deum magnificat honorificentia cordis ⁊ oris: Sed etiaꝫ effectū operis: ipsum in omnibus perfecte imitādo. Cuius ratio potest esse. Nam cuz omnis effectus naturaliter conuertitur ad suam causam. Oportet enim q̃ effectus ordinetur ad finem agentis. Sed benefactor inquantū huīusmodi est causa beneficiati. Et ideo naturalis ordo requirit: vt ille qui suscipit beneficiū per gratiarum recompensationem conuertatur ad benefactorem. Hoc enim fit effectiue

per gratiarum actionem. Cum igitur anima deuota sicut copiosissime a deo sit beneficiata vt virgo gloriosa prefiguratur ordine naturali. requiritur: vt ipsa tanquam effectus ad suam causam per imitationem effectiuam ad ipsum conuertatur. Ipsum scilicet in omnibus perfectionibus in seipso magnifice representando. Unde dicit. Magnificat anima mea ⁊c. Vbi Beda. Magnificatur dominus in nobis: dum anima nostra: que ad imaginē dei creata est p iustitias se xp̃o conformat: que est imago patris: ⁊ sic dū ipsum xp̃m imitando magnificat quadam participatiōe magnitudinis eius sublimior fit: vt illā imaginem splendido calore bonorū factorum: ⁊ quadā emulatione virtutis in se videatur exprimere. Tertia conclusio est: q̃ talis effectiua honorificentia: qua de⁹ magnificatur in anima deuota: habet quadruplicem actum. Primo habet respectu presentium. s. circa omnia temporalia ⁊ creata: cum omnia ad deū referuntur: ⁊ per ipsa laudatur: ⁊ eius magnificētia extollitur. Sicut consueuimus cōsurgere ad laudem artificis ex pulchritudine artificij. Et ad cōmendandā magnificētiā regis ex magnitudine operum ⁊ subditorum. Que actū habet anima deuota considerans fm Augu. In omni creatura relucere vestigiū creatoris dī. Et exultauit ⁊c. Quia ad laudē eius sequitur mentis exultatio: sc̃dm illud psal. Anima mea exultabit in dōno ⁊c. Secundum habet de preteritis bonis a deo receptis: propter quod debet deo regatari: ⁊ maxime de passione Christi: per quod beneficium redemptio nis summū bonum collatum fuit nobis. Et ideo Ecclesi. 19. dicitur Gratias fideiussoris tui non obliuiscaris. Dedit enim pro te animam suam. Christus enim pro nobis in morte fideiussit: cuz se pro nobis liberādis posuit. Hūc actū habēs deuota anima poterat dicere cū ap̃lo. Mihi absit gloriari nisi i cruce ⁊c. Unde dicit. Et exultauit ⁊c. Unde Abacuch Et exultabo in deo iesu meo. s. pro me passo. Tertium habet de futuris: quia anima deuota etiā pro futuris debet deuotissime deprecari: ⁊ ad ipsum desiderio indefesso: stare spernādo. Donec optata veniat: sicut mercenarij dies eius. sc̃dm illud psal. Situit anima mea ad deum ⁊c. Et ideo dicit. Et exultauit spiritus meus ⁊c. Psal. Remittit consolari anima mea: memor fui dei ⁊ delectatus suz.

Sermo

Igitur in deo q: solus bonus est. **M**az ratio
omnis boni in eo inuenit. **¶** Quartum ha-
bet respectus eternor: q: vita abstractiua aie
deuote in talium p: sideratõe p: sistit fm Aug^m
sed nõ respiciendo ad p: terua: nec futura: vel
p: sentia: sed ad inmutabilia: sicut est dei summa
bonitas: et p: sonaz trinitas. De qbus inducit
apls. Que sursum sunt sapie etc. De quibus
Iher. 14. Qui gloriatur: gloriẽt in hoc sci-
re et nosse me. **|** Sic aia deuota ab oibus dele-
ctationibus abstracta: sp: retis oibus t: palibus
et caducis omni conamine nissa e: ex tota aia
et mente: et uiribus oibus inherere: vt dicat.
Et exultauit sp: s meus etc. nõ caro mea. In
deo saluari meo: nõ in mundalibus: que du-
cunt nos in p: ditionez. vnde Beda. Et exul-
tauit sp: i. me. etc. Quia nil me in terrenis libz
nulla caducaz rerum affluentia emollit: nul-
la aduersitas frangit. Sed sola illius memo-
ria delectat: a quo salus eterna sperat. Illius
diuinitate letor: cuius t: pali p: ceptione mea ca-
ro fundat. Et ideo ibidem dicit glo. interline-
aris. Anima spiritu deo patri et filio deuota:
vnum deum ex quo oia: et vnum dominum:
per quem omnia pio veneratur affectu: quod
nobis concedat.

¶ Dominica quarta aduentus. Sermo de
epistola. Sermo decimus.

Ratres sic

f nos existimet hõ. **¶** Prima
cor. 4. Quia fm qd ait
beatus Aug⁹. apl's dicit.
Spectaculum facti sum⁹
mundo: et angelis: et ho-

bus. Qui nos amant: querunt qd laudis in
nobis. Qui aut nos oderunt: detrahut nobis
Nos aut in vtroq; medio cõstituti: gratia dei
assistente: vitam nostrã et famam sic custodire
debemus: vt nõ erubescant de detractoribus
laudatores. Sed q: saluator fidelibus suis spi-
ritualia p: cessit: fm Sre. vult ad seruendum
deo esse ex munere p: mptiores. Sed q: ma-
ximum seruitum et deo acceptissimũ: est fra-
tribus seu fidelibus p: ficere verbo et exẽplo:
dicte Ber. fratribus nris inter q: viuim⁹
ipso iure fraternitatis et societatis humane: p: si-
lij sumus et auxilij debitores. Sed nulluz cõ-
siliu melius arbitro: q: q: exẽple fratrem

tuum docere studeas: prouocans ad meliora
nõ soluz lingua: sed ope et veritate. Ideo apo-
stolus volens nos hortari ad fidelitatẽ dispõ-
sationis ministerioz dei. in epistola proposita
p: ponit quatuor p: siderationes.

¶ Prima consideratio.

Irca p: unam considerationem: vbi i
apostolus propriam p: sumpcionẽ
damnat: diuine voluntati oia ascri-
bendo. Sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclo est: q: deus est oium reruz
creator et donator: vt p: 3 Ro. xi. **¶** Ex ipso: p:
ipsum: et in ipso sunt oia. **¶** Ratio etiã p: t ad-
duci. Nuncunq; aliq: d inuenit in aliquo p: par-
ticipationem: necesse est q: causet in eo ab illo
cui essentialr p: uenit: sicut serz fit ignitum ab
igne si qua deus est in ipz esse subsistens: nõ
põr eẽ ab eo nisi eẽ. vñ relinqtur q: oia alia a
deo nõ sunt suum esse. Necesse est igit q: oia
que diuersificant fm diuersam p: ticipationez
essendi: causari ab vno p: mo ente: qd p: fecit i
me est. vnde Aristo. 2. metha. dicit: q: illud
qd est maxime ens et maxime vez: et est causa
ois entis et omnis veri. vnde Iohis p: mo.
Omnia per ipsum facta sunt etc.

¶ Secda p: lo est: q: licet deus sit creator et do-
nator oiu: nõ tamen est cã peccati. vñ Aug.
dicit: et est in glo. Iohis. xi. Cum audimus
oia esse a deo: omnes vñq; nãs intelligere de-
bemus: et oia que naturalr sunt: neq; ex ipso
sunt peccata. que naturã non seruant: sed viti-
ant: q: peccata ex voluntate peccantũ nascunt.

¶ Ratio etiã p: t esse. Nam malũ qd in defe-
ctu actionis p: sistit: semp causat ex defectu agẽ-
tis. In deo aut nullus defectus est: sed sum-
ma p: fectio. vnde malum qd in defectu actõis
causatur: non reddit in deum: sicut in causaz.
vnde Ioh. p. dicit: Et sine ipso factũ est nihil
vbi dicit Augu. **¶** Per nihil p: t intelligi pec-
catum: qd factum est sine ipso. vnde addit.

¶ Peccatum nihil est: q: nihil fiunt hoies cum
peccant. q: licet aliqd sint in esse nature: nihil
tamen sunt in esse gratie.

¶ Tertia p: lo est: q: cum deus creator et do-
nator sit oium bonor: siue naturalũ: siue spi-
ritualium: siue gratuitoz: dicente psal. Aperi-
ente te manum tuam etc. Omnia tamen p: mi-
sit nostre dispensationi vt libera electione libe-
ri arbitrij meritorie opantes: non solum nobis
ad nos: sed etiã quo ad alios. nõ solum nobis
vivendo: sed alijs p: ficiẽdo mereamur eterna

Unde Aug. in glosa dicit. Dispensatores sunt: per quorum ministerium puenitur ad eternam salutem. unde addit glosa ibidem. Dispensatoribus convenit hec spiritualis custodia et preparatio: ut nos cum alijs preparati in adventum iudicis inueniamur. Ille autem qui repertus fuerit fidelis in cura gregis: eterna beatitudine gloriabitur. **Q**uarta p̄lo est: quod nullus presumere debet de seipso: cum deus ipse largitioe donorum vocat: nisi ad dispensationem donorum. unde apostolus ad Eph. 2°. Gratia. n. estis ex salute per fidem: et hoc non ex vobis: sed dei donum est: non ex operibus: ut ne quis gloriatur: ubi Aug. in glosa. Nemo extollatur de operibus. Nō hoc ideo dicit: quod opera bona: pia cogitatione facta frustrentur: cum deus reddat unicuique iuxta opera sua: sitque gloria omni operanti bonum: sed quod opera ex gratia: non ex operibus gratia. Bonum est igitur hominibus ut de viribus liberi arbitrij sui non presumat: quod ille qui putavit: non eius adiutorio posse se custodire: quod dederat. Profectus et vivens p̄dige consumpsit cuncta. Et miseria attritus: et in se reuersus dicit. Surgas et ibo ad patrem meum: quam cogitationem bonam non habuisset: nisi deus inspirasset illi in occulto: et hoc est quod dicit. Sic nos existimet homo. q. d. Cum deus sit aucter: et nos eius adiutores: quod bona que p̄didit: nobis ad dispensandum commisit. Et ideo homo. s. alius qui nos melius p̄siderare potest. Existimet. i. laudet. Nos. s. p̄siderans opem nostrorum: siue dispensationis nostre iustitiam: ut ministros christi: Nō autem: ut pseudo. 2°. corinth. 11°. Non mix si ministri sathane transfigurantur veluti ministri iustitie: et sic homo sentiat: ut deus qui eum eligit: et sic existimet nos: ut dispensatores ministeriorum dei. q. d. considerantes nos veraciter solum cultum diuinum exercere.

Secunda consideratio

In secunda p̄sideratione que est de redargutione corporis in spirituali labore: cum dicitur. Nunc iam queritur. Vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄lo est: quod sunt duplices dispensatores. s. boni et mali secundum Aug. Et ideo p̄sultum est ut quis officium sibi iniunctum fideliter exequatur: quod totum. s. commissum: et neglectum diuinis oculis patebit: qui reddet unicuique iuxta opera sua. unde Aug. Quisquis pro se reddet rationem: tunc secreta cordium patebunt. unde apostolus Quis putas est fidelis dispensator et prudens etc.

Secunda p̄lo est: quod propter gravitatem laboris non debet quis respicere a bono opere: quod deus in omni opere bono semper assistit. unde Aug. Cum aspera et gravia inquit sustineant sancti: adest profecto spiritus sanctus: qui in exterioris hominis corruptione: interiorē renouat de die in diem: et gustata requie spirituali spe future beatitudinis: omnia aspera leuat: et sic etiam in tot duris leue est onus christi: et requies est itus spiritu sancto viuificante et spe futuri: omnia mitigare. Oia enim leua et inania et prope nulla facit amor. unde dicit. Nunc iam queritur inter dispensatores etc. q. d. Ita de nobis est existimandum. s. opinione dei et hominum. Ut. s. fideles inueniantur: cum pauci sint. Tum propter torporem: tum propter laborem: non respicientes mercedem: dicente domino. Voca operarios etc.

Tertia consideratio.

In tertia p̄sideratione: que est de temerarij iudicij reprehensione: cum dicitur. Adhuc autem pro minimo est et cetera: ubi sunt quatuor conclusiones. **P**rima p̄lo est: quod aliqui habentes ignorantiam iudiciorum dei temerarie iudicant. Et ideo talium iudicia non sunt curanda: dummodo sint eorum facta fideliter et recta: et deo accepta. Nam secundum glosam super 1 Ro. 2°. Iudicium hominum multipliciter corrumpitur: amore: odio: et timore. Sepe iudicium violatur: et contra iustitie regulam interdum misericordia inclinatur. Iudicium dei est secundum veritatem: quod non attendit personam: sed vite meritum: quod corda hominum noscere solius dei est: est et mentis secreta dinoscere. Sunt enim aliqua opera bona: sed animo mala et euerse. Et ideo secundum glosam: quod diu quisque in carne viuit: non potest iudicari. Et ideo dicit apostolus. Adhuc autem pro minimo est: ut a vobis iudicet: quasi infidelis dispensator: pro magno quidem esset mihi: si a viris spiritualibus sed pro minimo si a vobis carnalibus: ab humana die. i. ab homine: dum in suo die est: vel ab intellectu humano: qui non videt occulta: et potest falli. Sunt. n. aliqui qui temere iudicant apostolice intentes sententie dicentes: oia indicat spiritualis: unde sic iudicās sibi magis precipium facit. Pone ergo te in p̄sideratione tuā: in nouissimo loco: et tandem cadere non valebis. Apostolus. n. non vult innuere: quod spiritualis homo debeat oia iudicare ad damnationes: cum alibi dicat. Nolite ante tempus iudicare: sed dicat quod hec secreta diuine sapientie non percipit

Sermo

homo carnalis. Sed spiritali mente predictus: melius in qualibet creatura iudicabit. i. discernet oia: scz diuinā potentia: sapientia et bonitates: vt inde diuz honorificet pdictorem. **E** Secunda pco est: qd nullum iudiciuz humanum verius est iudicio pprie conscientie. Et ideo hoc iudicium soluz est timendu. Nam cum hoc iudicium nihil inuenerit reprehendendum in corde: nō sunt curāda falsa iudicia aliorum. vnde Bern. super cantica dicit. Nihil hac luce clarius. Nihil h gloriofius testimonio: cum veritas in mente fulget: et mēs in veritate se videt. Et ideo dicit apls. Sed neq meipsuz iudico. s. ego qui melius me noui: qd alij. Et ideo periculosum est nobis de ignotis cordium iudicare: vnde Aug. Qūo quis potest iudicare d alio: cū nemo sciat quid agatur in hoīe: nisi spūs hominis? Nihil. n. mibi cōsciū suū. i. in nullo me remordet conscientia mea. Actuum. 23°. Viri fratres in omni psciētia bona puerfatus sum ante deum. **T**ertia pco est: qd exinde nullus sumat certitudinem: qd sicut tu meli⁹ nouisti secreta cordis tui: qd alius. Sic deus melius te nouit: qd tu teipsum. Et ideo apostolus dicit. Sz non in hoc iustificatus sum. i. nō in deo me iustus reputo: qd potest esse aliquod debitum qd nescio. Psal. Delicta quis intelliget? Et eccle. nono. Nemo scit vtz amore vel odio dignus sit. Et quis gloriatur se habere inādam cor? Et ideo dicit Bern. in libro de consideratione Perfecta itaqz et absoluta excusatio ē testimonium psciētie: sed nihilominus vt eodē ipso humiliteris: rara vox. Nihil mibi cōsciū suū Laudo in bonis ambulas: si et mala non lateant. Quāobrem noueris te: vt inter angustias que non desunt. fruaris conscientie bono: magis aut vt scias quid desit tibi. Nam cui nō desit: oia illi desunt: qd nil sibi desse putat. **Q**uarta pclusio est: qd oia nuda sunt ante oculos eius. Ad heb. 6. prouer. 17. In omni loco oculi domini pteplāntur bonos et c. Ideo iustissime iudicare potest. Et ideo apostolus ad solum iudiciuz appellat diuinum. di. Qui autem iudicat me dñs est. q. d. Neq ego me debeo iudicare: neq vos: sed qui iudicat me dñs est. i. qd pot et debet me iudicare dñs est.

Quarta pconsideratio.

Arca quartam pconsiderationē: vbi veri iudicis insinuat aduentus ad incutienduz temerarijs terrore. Cū dicit

Itaqz nolite ante tempus iudicare. Notādū qd deus dominus est: qui potest et scit et debet iudicare. Inexcusabilis est ergo qui iudicat. et hoc propter tria. **P**rimo pp ip̄s qd ferūt sniaz añ tps: vñ aut. Nolite ante tps iudicare. Tps iudicadi occulta dies erit iudicij. De q psal. Cum accepero tempus ego et c. Tēpus nāqz presentis vite indulsit deus homini: sed post mortem tempus accipiet sibi. Totuz igit tempus istud quasi inducie sunt illius diei: vt interim: mala que gessim⁹ bonis actibus corrigamus. **S**ecundo propter personam: qd sententia non fertur a suo iudice. vñ aut. Quo adusqz vēiat domin⁹ et c. Ysa. p. Domun⁹ ad iudicium veniet: cui iudicium competat. Ratio est: qd in eo excellentissima sunt omnia: que in iudice requirūtur. s. potestas: discretio: bonitas vite: potestas enim eius amplissima est qd omnia subiecta sunt ei. Discretio summa: qd nullus eum fallere potest. Bonitas omni moda: qd non solum actualis: sed etiam originalis malicia prorsus a dño est religata. Et iō merito constitutus est iudex a deo et c. **T**ertio improbat ex ordine: quia sententia fertur si ne precedentis cause cognitione: qd ostendit per contrarium: qd in die iudicij fiet reuelatio singulorum. vnde ait de domino. Qui et illuminabit abscondita tenebrarum: idest patefaciet omnia opera: que modo non solum alijs sed ip̄is quoqz agentibus sunt ignota: quia sicut Job ait. Omnes inuoluimur tenebris. Et manifestabit consilia cordium: et patefaciet etiam cogitata: que nunc illi soli sunt cognita. Qui scrutatur corda et renes: idest quodcunqz delectet: et quod quisque cogitet: et tunc vnicui que bene agēti: vel cogitanti. Erit laus: idest remuneratio a deo fm merita. Hic autēz fm Ambro. Nescit qd sit laude dign⁹. Vnde p uerbi. Vltimo: Laudēt euz i portis opa eius. **S**abbato quatuor tēpor. Sermo de euāgelio: vel fm alios. Dominica quarta.

Ano decimo

quinto imperij Tyberij Cesaris et c. Lucē tertio: fm qd dicit Bernardus. Magnus peccator magna misericordia opus habet: vt vbi abundauit delictum: superabundet et gratia. Talis namqz magna misericordia soli deo appropinquatur: qui etiam dicitur pater misericordiaruz: quia miserendi cau

facit sumit ex proprio: vltiscedi ex nostro. Sz qz
mia pprie respicit miseria. vnde qsto misia
est maior: tato efficacior dz esse mie respectus
vt propter delicti abundantiam: gratia miseri
cordie supabundet. Hecirco enang^o p dicto sz
intellem moralē intellecto: si qtuor p sideratōes

Prima p sideratio.

c Circa primam considerationem que
est de magnitudine nostre indigētie
occurrunt septem conclusiones.

C Prima conclusio est ponere hy storias: ad
cuius euidentia est notandum q chriustus fu
it natus anno quadragesimo secundo Cesaris
Augusti: qui etiam post Christi natiuitate: re
gnauit quindē annis: ita q in vniuerso re
gnauit quinquaginta septē annis. In morte ei
Christus erat. 15. annor. Augusto autē suc
cessit Tyberius imperator: de quo hic dicit.
Huius Tyberij anno decimoginto: q fuit tri
gesimus annus Jobis xpi. factum est ver
bum etc. **C** Notandum est hic q Herodes
qui triginta septē annis regnauit: in toto re
gno iudeorū sub quo natus est Christus: oc
cidit pueros ppter xpm. Iste hūit ser filios de
gibus tres occidit. s. Antipatrem: Alexandru
z Aristobolu. Alii tres fuerunt Archelaus
Herodis Antipas: z Philippus. Adoruo
patre hij tres eius filij contēdebāt de regno
habendo: sed tādē Cesar regnum patris in
quatuor ptes diuisi: dans ptes duas Arche
lao: Judeam z Ydumeam. Tertias Herodi
Annpe. s. Galileam. Quartā Philippo. s.
Mysuream z Tracōnitidē regionem. Et ita
Archelaus nūqz fuit monarcha: nisi opinio
ne vulgi. sed fuit diarcha. i. duar partium re
gni princeps. **C** Item Archelaus ppter ni
miam eius crudelitātē expulsus de regno mis
sus est in Diennam: z ibi mortuus est. Eter
tunc cepit regnum eius administrari per p
curatores romanos. i. presides. quor vnus fuit
pōtius Pōllatus: Hoc est q dicit. Procu
rante pontio Pōllato Judea ex parte roma
norū: z vocat hic iudea non totū regnū: sz
tū illa ps: que Archelai fuit: z Lysania Albi
line tetrarcha. Albilina est quedam regio fm
glo. sub pncipibus Anna z Larypha.
C Secda p dō est doctrina beati Grego. in
omelia di. Redēptoris pcurso: quo tpe ver
bum predicationis accepit: memorato roma
ne reip. pncipe z indee regibus designat: cu
z dicitur. Anno etc. Quia. n. illum p dicare ve

niebat: qui ex iudea quosdā z multos ex genti
bus redēpturus erat. Per regē gentiū z p
cipes iudeorū etc. vsque ad finem.

C Tertia p dō: q in impio aie nostre locū im
peratoris sz libez arbitrium. Est aut hō dñs
suor actuum p rōnem z voluntatē. vñ liberū
arbitriū dicit esse facultas voluntatis z rōnis
Et ideo dicit q libez arbitrium est intellectus
z voluntas: vñ v: dictans z iudicās. s. in
tellectus: aliud libere eligens. s. volūtas. Et
dicit libez: qstuz ad voluntatē: que ad vtrūq
fleci pōt. Arbitriū qstuz ad rōnem: cuius ē
discernē inter bonū z malū. Due g pcurrūt
ad libez arbitriū qstuz ad rōnez q tota se sz ex
pte intellectus: qz arbitrari est iudicare z sentē
tiare z ipa electio: q tota se sz ex pte voluntatis
C Quarta p dō est: q libez arbitriū est neu
trale: quod pz p magm sniaz: Illa aie ratio
nalis po: qua velle bonum z malum potest:
vtrūqz discernens: libez arbitriū vocatur.
vnde p intellectum discernimus: z p volunta
tem bonum z malū eligimus. Qd aut libez
arbitrium pōt velle bonum: o dicit Ber. di.
Libez arbitrium saluat: tolle libez: arbitriū
nō erit: q saluet opus h sine dnobus fieri nō
pōt. Vno a quo fit. Altero cui vel in quo fit.
Deus auctor salutis est libez arbitriū tū ca
par est: nec dare illā nisi deus: nec cape istam
pōt nisi libez arbitriū. qd tamen nō pōt: si illi
voluntarius p sensus desit. Qd aut libez ar
bitrium pōt velle malū pz. qz pp somitē origi
nalis infectōis ad malum hēt quandā seruile
inclinationē sz illd Iaco. Qui fa pcc. ser. est
peti. vnde. d. Volūtas cum sit libera: se fuaz
peti facit: pctō p sciendo. Hoc. n. intelligit
in h q dicit Tyberius impatorē. Interpretat
eīm videns eum vel bonū: vel bonitas eius.
Hoc. n. pz in ecclīastica hy stōia. Qd Tybe
rius Cesar cuius tpe nomen xpianū in seclm
intranit: referente sibi Pōllato q gesta sunt a
xpo. Hanc sniam tenuit: ne qd aduer sum do
ctrinā xpi srium molliret. Lōminans piculū
accusatoribus xpianor q pfecto dina puidē
tia ita tū Cesaribus ingessit: vt absq vilo ob
staculo in ipis initijs euāgelij sermō vsq qz
pcurreret. vñ z scūz est: vt repēte q celi lu
men ostēdūz: aut radiū qdā solis erūpens: to
tum orbē claritate supni luminis illustraret.
C Quinta p dō ē: q qnq sunt: qbus mediā
tibus libez arbitriū de impio aie destituit:
qd nūit eūz dicitur. Anno decimoquinto.

d 4

Sermo

E Primum est sectari ea: quae mundi sunt. Hec enim sunt stulticia apud deum. Prima corin. 3. Sapientia huiusmodi stulticia est apud deum.

Secundus est studiosius impleri ea quae sunt carnis Ro. 8. Prudentia carnis mors est. Tertium est alios astutia circumvenire: quae puenit ex hoc quod bona apparens loco boni veri: se similitudinarie representat: ut dicit. 6. cibicorum.

Quartum est in hominibus cogitationibus immorari. Seneca. Cogitationes vagas et inutiles: et velut somno siles non recipies: quibus si animum tuum oblectaueris: tristis remanebis.

Quintus est ea quae sunt vilia salutis: non ingredi. unde Ber. Scire ea plus ampliusque curato: quam senseris viam salutis.

Sextum est tanquam verisimilia affirmare. unde Seneca. De dubiis nihil affirmes: quod non omne quod est verisimile: statim est vex: quod crebro mendacium: facie veritatis occultat.

Septimum est salutaria oblivisci: ut beneficia: et noxia reminisci: ut iniurie primi Ecclesiastici. xi. In die bonorum ne immemor sis malorum. et c.

Octavus est nunquam respicere finem facti. unde Seneca. Cuiuscunque facti causa regre: cum initia inueneris: exitus cogitabis.

Nonum est non investigare praesentibus futura. Seneca. Consilia peritorum ex apertis obscura existimat: ex paucis magna: ex primis remota: ex partibus tota.

Decimum est temerarie iudicare. scilicet de incertis. unde de glo. super illud Luc. 6. Nolite iudicare: dicit. Sunt. n. quidam incerta: quae bene et male possunt fieri. Nescimus. n. qualis futurus est: quod nunc apparet malus. De cuius correctione desperare cumque quasi obiectum reprehendere temerarium iudicium est.

Undecimum est iudicium non pertinens ad eum sibi usurpare. quod fit: quando aliquis iudicat personam: quae sibi subiecta non est Job. 14. Tu quod es qui iudicas alienum etc.

Duodecimum est nimia lenitas: vel nimia tarditas ad credendum. Omnibus. n. et nulli credere vitium est: ut ait Seneca. Qui leniter credit: vitiose facit etc.

Decim tertium est non moderari sermonem. Ecclesiastici. 21. Labia imprudentium stulta narrabunt.

Decim quartus est periculis non precauere. Nam imprudentia in bello spirituali succumbit. Baruth. 3. Quoniam niam non habebant sapientiam: perierunt etc.

Decim quintum est nimis innitum proprie sapientiae: credentes prudentiam se habere. Ro. 12. Nolite prudentes esse apud vosmet ipsos. Idem. n. libere arbitrium destruit in regno anime.

Sexta pars est: quod in impio anime nostre sit unum iudicium hominis coiter imperare et dominari omnibus viribus: ut exeat in suos actus: nubi lominus tamen sicut in patria sunt diuersae mansiones. sicut enim in impio anime diuersa regna sunt: quod quot sunt vires anime: tot sunt regna. Fit ita: tamen solum mentio de regno conscientie: in quo solus deus per suam gratiam vult dominari. Et dicitur regnum: quod quadam remuneratione infortioria docet facere bonum: et fugere malum: quod est habitus quidem naturalis: non solum cognitivus sed etiam motivus. Inclinat. n. animam ad persecutionem boni et fugam mali. Intelligendum tamen quod conscientia recipit praeteritum: accusando mentem de hoc quod sibi conscientia reprehendit. scilicet de malo commissio: vel bono omisso. Praesentia. n. respicit remurmuratio eius cuius habet oppositum. futura respicit praemendo. quando instruit et stimulat mentem ad ea faciendam vel vitanda: ad quae iudicat nos teneri. Hec. n. signata est per iudeam: quae interpretatur confessio laudis. Nam in ea praecitur confessio diuinae laudis: inquitur est ordinata. Sed heu hoc regnum praestituitur duplici ex causa.

Primo propter rectoris destructionem: ut patet supra.

Secundo propter sui ipsius dionem. Nam sic illud quod est causa dionis: est causa et praestitutiois. Nam omnia genera virtutum militat sub gratia tanquam sub capite in regno iude et confessionis laudis vel conscientie. sic omnia virtuosa in se iuncta faciunt unum regnum non diuisum: sed si diuideretur: desolaretur. Causa huius dionis est peccatum: non propter peccatum diuidit inter se a deo et a merito: et cadit in errorem. Declaratio huius patet. Nam confessio putat includit sciam in se: hoc se sicut superius et coniungit ei: et semper est recta. Sed quando coniungitur rationi: hoc se sicut inferius. hoc modo recipit errorem et perturbationem. de quo conuenit per prophetam. 2. Deus nos quasi oves erramus: unusquisque in viam suam declinat. sic patet in ipso conscientia: in qua synderesis proponit maiorem sic nullum malum est faciendum. Ratio assumit minorem hoc est malum tunc concludit. Conscientia igitur non est faciendum.

Et circa primum non est error. Et circa secundum quod est error: et ex hoc est falsitas in ratione. Hic patet regni signum per galileam: quod rota vel volubilis interpretatur. unde patet instabilitatem fuit in errorem. quod patet regni usurpat sibi Herodes: qui interpretatur glans in pellibus. signans in arrogantia mentales. unde ex arrogantia causatur error: quando quis non humiliat intellectum. ut. scilicet. melioribus et sapientioribus se

velit credere. **M**a qbus in credēdo plus d; cō
sentire fidei: q; sibi? **T**ercio etiā aliqui pscia
efficit nimis larga sic generat psumptionē: q;
sic dicit semp majū bonum saluādo dā nandū
Hec ps regni dicit iudea q interpretat pfectio
pprie laudis: quā pontius **P**illatus q interp
tatur declinās psum: vel ore tundens: qd si
gnat psumptionē. pcurat a romanis. i. diabo
lo: q semp nitit infringē opus dīnum. vnde
Roma interpretat magisterij pfractio: q; pre
sumptuosus et singlitate sensus; pprius seqns
nō pformat se alijs: nec seqs vias cōs bonoz
Tercio efficit aliqui nimis stricta. sic parat
despationem: q; semp dicit bonū malū dānans
saluādo. **H**ec ps dicit yturea: q mōtana iter/
pretatur: et traconitida regio: q interpretat co
gitans tristitia. vnde talis volens esse nimis
iustus: semp patit in pscia remorsum. **H**anc
ptem cepit **P**hilippus: q interpretat os ma
nuum: q; nō ptentus semp in ore ruminat: in
sufficiencia et opa manuum suar. qd venit ex
pplexitate: qn hō se credit inter duo pctā posi
tum. quoz alterum sit impossibile declinare.
Sed sciendū q; pplexitas nihil est. simplr pt
tamē alijs pplexus esse f; qd pp errore in cō
scientia: qua deposita erit libertas. **B**rego?
Bonaz mentiū est tibi culpā non recognoscē
vbi etiā culpa nō est. **Q**uarto aliqui fit ni
mis timida. qd puenit ex pusillanimitate: qn
quis timet nō timenda fm rectū iudiciū rōis
Hec ps regni pscie dicit abilina regio: que lu
tus vel ploratio interpretat. **R**aro enī caret
tristitia cordis. **H**anc ptez caput **L**ysania: qui
interpretat rara tēptatio: q; qd tēptat ad meli
eligiētū. **E**t nota q; aliud est pscia: et aliud
est timor pscie. **T**ūc. n. pscia qn qd sententialr
iudicat aliud eē faciēduz vel vitādūz pira talē
psciam facere etiā si sit erronea pctūm est. **S**;
ptra timorem pscie facere nō semp pctūm est:
q; talis timor nō semp est ex diffinitiva rōis
snia: p quā iudicet se teneri ad aliud. sed ex eo
q; vacillat inter duo necessaria. s. qd sit melius
vel ad quid teneat potius: cum tū nō obmitte
retur quicqd sciret esse placitū dīne voluntati.
Septima pctō est: q; q; regnuz pscie sic ra
tione erroris: et largitaz: et strictionis: et timo
ris: et dubij diuisum sit lapsus: op; ad hō vt re
formetur: vt inuestigatione pprie industrie ad
assistentiā diuine gratie recurrat. **H**is enim
duobus mens psciat in sertione. s. virtutum
et vitioz extirpatōe: q; gratia dei infundit vir

tutes: industria coopatur grane ex libero arbi
trio: q; sine gratia nunq; pōt esse virtus: et li
beri arbitrij pscius. Quibus eam tamen in
fundit gratia virtutē euz modico vel nullo la
bore industrie pprie: l; nō sine pscius volūta
tis: sine quo nullum fit merituz. Sic aplos et
alios maxime in pmitiua ecclia legimus repē
te spiritu scō repletos: in qbus ad virtutes et
dona diuersa carismata spūs sancti gratia exci
tat voluntatē: et instruit: et roborat: et industrie
agant ad pfectum virtutis: q; gratia tales ita
puenit. vt aut multa facilitate: imo euz multa
suauitate faciant bonum: et declinent a malo:
aut ita accedāt voluntatē: vt euz magno seruo
re q; facienda sunt: pmpre aggrediant. Quis
difficilia et dura. Industria. n. pscitū in puida
pconsideratōe: in labore conatus: et in pseueranti
diligentia. **H**is. n. tribus adiuuante gratia
mens psciat. **E**t in hō est q; dicit. Sub pnci
pibus **A**nna et **L**aypha. **A**nna. n. dicit grā:
Layphas dicit sagax vel inuestigator. **S**acer
dos dicit quasi sacra dāns. vnde sub pncipatu
gratie et inuestigatōe voluntatis seu industrie
mens psciat. **S**cda pconsideratō.

Intra scbam pconsideratōe: que est de
aptitudine dīne clemētie: cum dicit
scūz est ver. d. et. vbi si due pces.

Prima pctō est: q; q; nostz arbitriū soluz
est a deo: ideo solum deo unnitendū est: et pro
prij viribus est semp diffidendū. de quibus
Ber. pulchre ait. d. Crede te dō: pmitte te ei
Haz est ei pscientia. **S**z diffidentia magis in
temet ipso hōe fiduciā. **I**deo vere fidelis est:
q; nec sibi ipsi credit: nec spat in factis suis.
Primo dīc. s. actus sum tanq; vas pditū
Sed sic pdes aīam tuam: vt in vitam eternaz
custodias eā. **I**llud qdem facit humilitas cor
dis: vt nō sibi fidelis aīa innitat: s; deserēs se
ipam ascendat iam de deserto innixa sup dile
ctum. **E**t hō est q; dicit. **S**up **J**ohes **Z**acharie
filiū in deserto. **Z**acharias interpretat auxiliū
dñi **J**oh. in qē grā: raptitudo ad grāz: q; pfi
sus de dō meret auxiliū ei. **E**t iō in deserto
dīc. **I**s. **E**st in aīa pūs deserta a deo vl tā dīe
rēte pctūz: vel mundū: vl scīpaz p humilitatē
Scda pctō ē: q; q; dō benignus et misericors
est: est pscitū sup malitia: vt dī **J**ohel. 2.
Ideo nō solum pctatus aliqui ad vlciscendū
in delinquentes benignitate in pctendo retinet
sed ad informationem moralez semper pscitū
est indigentū.

Sermo

Tertia p̄sideratio.

Ira tertia p̄siderationē q̄ est de plenitudine creacionis euz dī. Et venit in oēm regionē ior. vbi sūt tres p̄es

C Prima p̄lo est q̄ mīa dei est p̄mptissima ad indulgēdū oībus. Ip̄sa. n. s̄m Ber. tam liberalit̄ p̄donat oēm iniuriā vt iam nō dānat vltiscēdo: nec p̄fundat in p̄perādo: nec nimis diligit in puniēdo benignissima est dīna nā liberalit̄ agūt: īscu plenarie: ita vt p̄p fiduciaz p̄ctōz penitentiā vbi abundauit delictum: so/ leat et gratia supabundare. Et h̄ est q̄d dicit. Et venit in oēm re. ior. Jordanis. n. desertū signat: et dicit in oēs statū defectuosus: siue sit cōuersoz: siue tēptatoz. Nam gr̄a mīe semp oībus p̄sto est p̄ducēs ad regnū. vnde Ber. ait. Triplex dīus accepim⁹ gr̄az. Vnā qua p̄uertitur. Aliā qua in tēptationib⁹ adiuuātur. Tertiā qua p̄bati remuneramur. Per p̄maz vocamur. p̄ 2^a iustificamur. p̄ 3^a m̄glificātur. **C** Secda p̄ est: q̄ lachryme ap̄d deum mari nīe merent mīam. Ratio est: q̄ misericordia magis mouet ad maiorem indigentia maiorem indigentia est: quam incurrimus per p̄ctū. Per ip̄s. n. imago dei in aīa dem̄pat: radij dīne gr̄e p̄cludunt: ornatibus sp̄ualib⁹ spoli ant: et imāgies turpiū rex sensibiliū ip̄imūt. Sequit̄ q̄ ad talez indigentia mīa dī moue ri: maxime si sibi p̄ lachrymas inotescit. vnde Grego. Illuz quē p̄spicis delicta fletu delere in p̄spectu dīatis: nō dubites mīam cōsequi: q̄ nullum peccantē reuerſum ad se despicit: q̄ peccatores redimere venit. Vñ sequit̄. P̄redicās baptismum p̄nie: q̄ nō lōge est a salute aīa q̄ peccant: cū post p̄ctū iaz flere icipit. vñ lachryma rei b̄p̄sm⁹ q̄dem est: q̄vīm obtinet p̄fecte p̄nie: p̄fert ei remissionē p̄cti ex vi mortis x̄pi. Ad cui⁹ f̄titudinē fit: vnde regit̄ gemituz et plāctuz. vñ actū. 2. P̄niaz agite et c. **C** Tertia p̄ est: q̄ gratia iustificatōis occulta inspiratōe instillat aurib⁹ p̄ctōz: maxime duo in q̄bus p̄sumatio est nīe salutis: q̄. s. sunt p̄ceptoz iplētio: et p̄silioz superrogatio. Nam per p̄cepta iussio dīne volūtatē cōndit. s̄ p̄ cōsilia beneplacitū eius p̄ficiūt. et sic n̄ra salus cōsumat: cū p̄m aplm volūtas dei sit n̄ra sc̄ificatio. Tunc. n. sc̄ificamur: euz a malo prohibemur: et ad bonū instigamur. vnde dicit. Ego sum vox clamātis in deserto. ego. s. gratia suz vor. s. occulte inspiratōis: in deserto. i. in peccatore deserto a meruo clamātis. i. dei inspirā

tis: et mouētis. Max sicut vox verbū batulat ad aures auditor. Ita gratia instillat beneficia dei in cordibus p̄ctōz. Parate vias dīni: quo ad mandatoz dei impletionē. Psal. Viam mādatoz tuoz cucurri. **C** Iste vie sunt a x̄po directe. **C** Primo q̄ docuit Aldat. 24°. Magister scimus q̄ viam dei in veritate docet. **C** Secdo exēplificatōe: q̄ q̄d decuit exēplo firmari. Iobis. 14. Ego suz via: viuas et vita. **C** Tercio ducit ad deum premiatiue. Psal. In via tua viuifica me: rectas facies semitas eius: q̄ ad p̄silioz superrogationem. Psal. Et semitas tu. edo. me. Dicunt aut̄ cōsilia semite: q̄ sunt arciores et rectiores. Rectum. n. est cuius mediū nō discrepat ab extre mis. Qui q̄ pauper est in medio vite: sicut in p̄n^o et fine: rectus est. Semite q̄ p̄silioz recti ficabuntur: si voluptates refrenant p̄ castitatem et astinentia: si facultates abdicant p̄ volūtarie paupertatis indigentia. Si volūtas abnegatur per humilitatē et obiam. Si aduersitates tollant: per mititatem et patientia.

Quarta p̄sideratio.

Ira quartam p̄sideratōez q̄ p̄cludit effectus certitudinē euz dī. Omnis vallis iplēbit. vbi sunt due p̄loes.

C Prima p̄ est: q̄ impletio p̄ceptoz et p̄silioz q̄druplicez hēt effectuz. **C** Primus est exaltatio humilis. Ratio est: q̄ p̄ humilitatez maxime remouet impedimētuz salutis humane: q̄ p̄sistit in h̄ q̄ hō ad celestia sp̄ualia tēdit: a q̄ hō ipedit: dū in terrenis magnificari studet. et h̄ est q̄ dī. Vñ vallis. i. humilis iplēbitur. s. gr̄a in p̄nti: et gl̄ia in futuro. vñ humilitati p̄mittit sp̄ualis exaltatio: Ideo q̄ ip̄a sola eam meret: q̄ eius p̄prium ē p̄tēnere sublimitatem terrenam. Psal. Vñ vallis abunda. fru. **C** Secda est enacuatio supbie. Nam supbia mīnuz nos a via vitatis p̄stergat. Et h̄ id: q̄ h̄ sit sp̄ale h̄ p̄ctū: h̄is sp̄ale obm: q̄d ē inordinatus appetit⁹ p̄prie excellēcie: tñ p̄p redundantiā q̄ndaz i alia p̄ctā hēt quādam gñalitatē: inq̄stuz ex ip̄a oriū p̄nt oīa p̄ctā: vñ Grego. Ip̄i vitioz regina supbia: dū de manu plene cor cepit: mor illd̄ septē p̄ncipalib⁹ vitij: q̄b⁹ daz suis ducib⁹ duastādūz tradit. ex q̄bus vitioz multitudines oriunt. vñ. d. Et oīs mōs et col. hu. q̄ d̄s sup. re. et c. **C** Tercia ē peccatoz p̄uersio. Mā ad verā p̄uersionē nō sufficē mala relinq̄re: s̄ oz etiā vt talis se exerceat in opib⁹ virtuosis. vñ Bre. d. Aldin⁹ ē ma.

non agere nisi &c. Talem pueriorem operat deus i illo q iplet pcepta vt et simul cu h mo/ ueat voluntate ad bonu donuz gre acceptaduz Et h est q dic. Eterut praua idirecta. Idem corda maloz p iniustitia distorta erut idirecta .i. ad iustitie regulaz dirigan. **¶** Quart^o est iracundia in mansuetudinem puertere. Ma ira furore dei ptra nos puocat: qz dinaz amicitia puerit i offensionē: aufert. n. deo vis retribu tiōis videte. vñ Ysaia. Adibi viditam &c. **¶** Itē pumelia infert: gliaz ei^o sibi vsurpan do. vñ dicit. Gloria mea alteri non dabo. vñ segtur. Et aspa i vias pla. i. mētes iracunde p ifusione gre ad mansuetudinē redibunt.

¶ Secda p^o est: q ipletio pceptoz finalit mer rit vitā eternā. Adat. 19. Si vis ad vitā ingre di sua madata. Ma vita eterna phsit in qdaz vñōe q facies dei fruiue i terminio vite specu lat. Jo. 17. Nec ē vita eterna &c. vñ dic. Et videbit: oculo mētē. Dis caro. i. oē cor flexi bile ad gratā pmerendaz. Salutare di: idest faciem diuinam in eterna fruitione.

¶ In vigi. nat. dñi nñ. Sermo. 12. d epla.

Paulus seruus

p

Jesu xpi vocatus apłus &c.

Ad ro. p. Cum pdestinatio

¶ Vno^o est pordinatio dine voluntatis ad saluadu electos

fm illud apli ad ephē. 1. Deus pdestinauit nos sz ppositū voluntatis sue: si obicē nō oppo nam^o. Sz qz supbia: cū sit inuū oīuz vñozuz marime ipedit dine voluntatis ordiatioez: tum qz ab ipa oia vitia supserunt inuū: tū qz i ipsa ē ipugnatio humāe nature: sic in sua radice. Jo apls nitit eaz excludere: icrepās ex iudeis con uersos: & ex gētib^o insinul alēantes vñ dēdo nullos illoz suis meritis ēē saluatos: qz oēs sub pctō tenebant: sz p grām di libati sunt. Et iō pfutās vtrosqz docet eos humiliari: vt oia attribuat gre dei: osiden^o oib^o grātis eos ve nisse ad grāz fidei: & euāg^m xpi. vñ i epla no bis insinuat tria picipalia. **¶** Prim^o picipale.

¶ Irea prim^o: vbi seipm ponit i exēpluz humilitatis sunt due conclusiones.

¶ P^o est: qz supbia dī inuū eis pcti tripli rōe. **¶** P^o pp pēptū dī: q a creatore nos auertit: & h est i oī pctō. 2°. qz primū fuit pec catū. **¶** Doc. n. gnē peccauit diabolus i celo: & primus homo i paradiso. vñ Bre. qd securi^o celo: qd iocūdius paradiso: & tñ angelus d ce/

lo: & hō de paradiso ceciderūt supbiēdo. 3°: qz ex ea nascunt alia vitia fm prius & posterius.

¶ Secda p^o est: qz quoz excludunt supbiam.

¶ Prim^o est geta humiliatio: qz p eā maxie re/ mouet hūane salutē: qd est tēdere ad celestia: ipedimētuz. Impedit. n. nra salus duz i terre nis magnificari studem^o. vñ Aug. Nisi hu militas oia qcuqz bñfacim^o pcessit: & priuata pscutaz fuerit: iā nob de aliq bono gaudēti b^o: totū aufert de manu supbia: vñ pau. noiat rōne hūiliatiōis. Ma paulus hebrayce: getus grece modic^o: latie for^o. vñ de seipso dic p co rin. 15. Ego sū minus apłoz &c. 2^m: dine volūtatē subiectio: qd fac fuit amoris. ro. 8. Mō accepisti spm fuitutis itez i timore. Sūt ei: duo gnā fuitutis. Est. n. fuitus timorū: & pene fuitus: & ē fuit^o amoris & filiatiōis: q in star filij q fuit. nō vult offēdere pēz: hec fuit^o ē maxie dignitatē: qz subijciēs se dine volū tati ordiat ad exaltationē. Ma seruus relatiue dr ad dñz. Et iō dī sibi pfectiōe pportionari Cū igit pfectiōes in dño exaltent eū spūalr in fus. Jo dī sū suū nō solū vult pficere: sz ēē alijs pferre: cū debeat ēē immediatus executor oīuz q pñēt ad cultū dī. vñ **¶** Pau. dic se suū hic & alibi libez: qz cū libtate nobili ē seruutis xpi: & ne misia fuit^o videat addit. Jesu. i. sal uatoris: cui oēs fuitre obēt. Ma fuitre deo re gnare ē xpi. i. vñcūvñctiōe gre: sz nāz huma nitatē. 3^m: est d bñficijs grāz actio: ordo nā lis & moralis dicat: vt ille q suscipit bñficiū: p grāz actionē puerat ad bñfactorē: & sic deum honoram^o: cū puerimur ad ipz p grāz actio/ nē tanqz ab eo bñficiati: & p vocē laudis. i. vo caliter bñficia referēdo i deū: d qb^o psal. Sa crificiū laudis honorificabit me: illos q bñfi cia dī p suis meritis se accepisse putāt. Talib^o ei: dī aliqñ bñficia retrahit: ne tāqz igrati: ex tollētia plus peccēt. Et iō si pscie speculū intur: appebunt beneficia dei tibi collata ex grā sui: nō pp merita tua: Et iō affectiōe & cogita tiōe recurrēdū ē ad magnitudinē dine misati onis: tanqz ad oīuz bñficioz nro: largitorem Sic paulus grā dī nō meritis pprijs sublima tus ad apicē aplice dignitatis grās agēs deo dicit. Vocat^o apls: ecce bñficiū dignitatis. q. d. ex fuoz humili fecit me dñs aplz & sublimē Ita & vos hūillamini vt exaltemini: & h ex grā dei. Et iō dicit. Vocat^o qsi nō a seueniēs tāqz sibi met sumāt honorē: sz a dō vocat^o cina ele ctiōe ad apostolatū: h referēs euz grāz actiōe.

Sermo

¶ Quartus ab inquinamentis huius mundi separatio. *Mā* l3 i hoc tpe dens pmitit bonos esse inter malos. **¶** Primo vt mali pueritāt **¶** Secūdo: vt iusti p eos exerceantur. **¶** Tertio: vt ostendatur diuina potentia peccatorem sustentādo: diuināq3 sapia t clementia ipsum sufferēdo: fin illud *Adatt.* 13. Sinite vtrāq3 crescere vsq3 ad messē: tñ debent ab eis separari: mente. ope: t remuneratione. **¶** Pri mum p3 de volūtate. *Mā* fm *Ber.* voluntas bona intelligitur de corde puro: vt. s. quicqd agitur ad vtilitatē pñm: ad honorem dei fiat. *Hanc* debemus pñmo. *Cōscientia* bona fit: qñ p pñiaz pñm punimus t per pñtentiā puniēda nō pñmittimus. *Hāc* debemus nō bis: fides non ficta est que operibus compro batur: t hoc debemus deo. **¶** Secūdo p3 d me rito: qñ sancti de pgruo merentur regnum: qñ pgruum est qñ homo bene vtitur pñua virtu te faciendo qd in se est: qñ deus fm excellentēz virtutem remuneret excellentē. **¶** Tertio p3 de premio. *Mā* sancti per opationes virtuo sas premium eternum sunt adepti: mali autē peruersa voluntate volunt perpetuam dāna tionem: ideo ab inuicem segregabuntur. vn de *Bern.* *Seculum* nequam tuos soles sic beatificare: vt dei facias inimicos t indignos cōsortio beatorum. *Amicus* ergo mundi excluditur a cōsortio amicorū dei: t hoc est qd dicit. *Segregatus* a grege phox t doctorū legalium: corpore: mente: t doctrina. In euā gelium dei predicans ptra iudeos: qñ paulus in lege peritus ob fidei catholice assertionem pgrua auctoritatū legis testimonio adduxit.

Secundum principale.

Equitur secundum: vbi legationis

sue negociū exponit: cum dicitur.

¶ Qd añ pñm erat: vbi tres sūt pñ nes **¶** Prima pñlo est: qñ negociū apostoli est no bis clementia dei: qua affectū nostz ab oibus rebus hic mundanis euocari in tot t tantoz mirabilium operationez ostendere. vn *Ber.* Quis. n. cogitare sufficit qualr rerum domi nus puenierit nos. Venerit ad nos: subue nerit nobis: t singularis illa maiestas volu it mori: vt viveremus: fuire: vt regnarem3: exulari: vt repatriarem3: t vsq3 ad seruillissi ma opera inclinari: vt pñstueret nos sup oia opa sua: t ideo addit *Ber.* Venit. n. fili3 dñi: tot t tāta mirabilia opat3 ē i mūdo: vt nō ime rito affectū nřz ab oib3 reb3 mūdāis euocaret.

¶ Secūda pñlo est: qñ negociū apostoli est duo nobis ostendere. s. diuinā potentia: qua nostros inimicos supauit. Sūt. n. nobis duo inimici: scil3 mors corpis t aie: vtrūq3 supauit dñs: t ab vtroq3 nos liberauit: tūc pñm supauit: qñ humanā nāz sine vlla pñtione suscepit: tunc morte supauit: qñ resurrexit pñgenitus mortuo rui: postmodū dñbellatur3 eaz3 i nobis oib3 qñ. s. suscitabit corpa nřa. vn *Ber.* Cōtra pñm di micanit i pñtatione sua vñbis pariter t exem plis pñtā mortē: quā nouissime dñstruet. **¶** 2^m qd nobis ostendit ē ei3 ifinita mīa. vn *psal.* Se mel locut3 est dñs: duo hec audiui: qñ potestas dei est: t tibi dñe mīa tē. Et h etiaz vult inue re cum dicit qñ est segregatus t cetera.

¶ Tertia pñlo est: qñ suspiria t desideria patrū meruerūt acceleratiōez icarnatiōis filij dñi. vn *psal.* Propter miseriā inopuz t gemitū paupe rū tē. Est tñ sciēduz qñ icarnatio pōt acēpi tñ pliciter: vel dñtuz ad ei3 essentia vel dñtum ad tñpis circūstantia. vel dñtuz ad ei3 eff catia. vn respiciēdo icarnatiōis eēntiaz: suspiria patrūz nō meruerūt: qñ nullus pōt aliqd mereri nisi sit deo accept3: h facit fides icarnationis: qñ est fundamētuz ois meriti: qñ nullus sine ea me reri pōt: h meruerūt eaz3. **¶** 2^m quo ad tēpo ris circūstantiaz: qñ meruerūt ei3 acceleratiōem t pp hoc in deo nulla sit mutatio: qñ i eodez m stāti: in quo pñuidit icarnatiōē filij: pñuidit ēt suspiria patrū. **¶** Tertio ēt meruerūt quo ad efficaciaz qñ pñstuit i liberatiōē carēte visiois di uie: t i liberatiōē reat3 culpe. **¶** Ratio huius est: qñ nō decebat diuināz virtutē scōs suos t electos pñstos iter inimicos: t iniuriā passos t sub crudeli pñncipe degētes t dñō vero ca rētes: t captos: religatos: icarceratos: ac mul tiplici supplicio dedūtos relinqre desolatos: h factū fuisse si icarnatus nō fuisse filij dei. vn pñmo veniens eos ab inimicis liberauit: qd petebat *Ysaías* dicēs: *Annā* disrumpes ce los t descenderes: vt a facie tua gens turbare tur: t notum faceres nomen tuū inimicis tuis **¶** Secundo venit eis inder iustus: vt *Ysaías* petijt dicēs. *Rorate* celi desuper t cetera. **¶** Tertio venit eis dominus māsuctus. vn de *Ysaías* petijt dicēs: *E mute* agnuz dñe. **¶** Quarto vt faciem suam eis ostenderet: vt *Danid* petijt dicēs. *Domine* ostende faciez tuam t salui erimus. **¶** Quinto venit eis vt precium redemptionis: vnde eis pñmissus a deo p prophetam ait. *De* morte redimā eos.

E Serto vt reuocaret eos de exilio fm pmissum: dicens. Et reducam captiuitatē vestram. **S**eptio vt liberaret eos d' carere iformi: quod pphetatum fuit p Dauid & vincula eorū dirūpet. **O**ctauo vt nos solueret a supplio: qd erat in inferno. Et ideo Jacob postqz dixerat. Descendā lugens in infernum: dixit in fine. Salutare tuum expectabo dñe. Hoc aut negociū. s. incarnatōis fuita pphīs pñcia tum. vnde Malach. 4. Venit ad templū sanctum suum: dominat' quem &c. Item exo. 4. dixit Moyses. Obsecro dñe mitte quez misurus es. Item Dauid dubitās ne ppter multitudines peccatorū pmissio facta de christo reuocaretur: dixit. Propter Dauid seruūz tuū nō auertas faciem christi tui. Jacob patriar cha gene. vlti. moriens dixit. Non auferetur sceptr' de iuda &c. Et hoc est qd tangit aplūs dicens scilicet q negocium incarnatōis christi ante multa tpa vel ante cōplectionem pmisserat gratis deus pater. Non. n. venit subito sed longe ante pmissum & pñciatuz inquā per pphetas suos: qui nullo modo mentirent' qz prophetia est diuina inspiratio euentus in mobili veritate denunciāns. & ad maiorē confirmationē addit in scripturis: q non modo pmissit: sed diu ante: qz inspirati sancto spiritu loquunt' sunt sancti dei. Sancti sunt scripturē: que vitia dñant: & extollunt virtutes pñnentes sacramēta incarnationis filij dei: quo ad eius iustitiam: clementiam & sciam.

Tertium pñcipale.

Irea tertium pñcipale: vbi auctoritas auctoris huius negocij pñmionatur cum dicit'. Qui factus est &c. vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima cōclō est: q huius negocij auctor est dominus: q factus est hō ppter multiplicē nostram vilitatem. **P**rimo vt nos excitaret. Quid. n. sublimi' fieri poterat nē humāe qz deo iungi in vnitāte persone? **S**ecundo vt bñtudo esset nobis possibilr pñostensa qz in eo q possibile fuit humanam nām vniri verbo in vnitāte pñone: ostendit' possibilitas vnionis ad deum actibus bñficiis. **T**ertio quia per hanc sumus ad amicitia dei reuocati quia cū humana nā fuerit ppter peccatuz tota inimica: nō habuit aliam pñonam deo acceptā per quam ad amicitiam reformaret'. Et ideo dicitur mediator qz sapiens nām dei & hominis inter nos mediāuit. **Q**uarto quia per

hanc mens humana amore diuino dulciter ē inflammata. **Q**uinto qz per hanc humana natura quo ad oēs effectus est totali restaurata. & hoc est q dicit qui. s. filius factus est: nō dicit natus: vt notet q non mō naturali nat' est: sed quasi artificiali: qz de sola muliere artificio spūs sancti factus est inqz ei ad honorem & vilitatem nostram. & hic et semine Dauid quia de Maria que fuit de stirpe Dauid. Et hoc dicit: ppter regiam dignitatem factus inquam fm carmen: nō fm deitatem. vñam sit vnus dei filius & hois ihs xp's: vt dicit' Alm. **S**ecda pñclō est: q aduentus christi fuit eternally pñdestinatus: qz tota trinitas ab eterno pñordinauit: vt secunda pñona in tps plenitudine miteret'. Et h quadruplici rōne. vide supra in pñ°. **H**ic occurrunt aliqua notabilia. **P**rimum est videre q sit pñdestinatio. Et dicitur q est gratie preparatio: qua ab eterno deus hōi christo & cunctis: quos pñsciuit cōformes fieri imaginis filij sui bona sine meritis pparauit. **S**ecūm est q pñdestinatio spāluter iniusta importat ex pte dei gratum dei bene placitum: q ordinauit aliquem ad gratiā ab eterno: qz ex hoc dicitur pñdestinatus: quia ad gratiā grato dei beneplacito ordinatus. **S**z deus & tota trinitas grato beneplacito naturam humanā ordinauit ad gratiā vnionis & ad gratiam habitualē. & ideo christus fm q homo pñdestinatus fuit: vnde Aug. eundēz sane ipsum: qui fm carnem factus est ex semine Dauid: pñdestinatum dicit filium dei in virtute id est sola gratia: qua humana ei' natura vnita est verbo pñelectum in virtute. i. in potentia eodem cuz patre. **T**ertium est q non est pñdestinatus fm diuinam naturam vt quid enīz pñdestinaret': cuz iam esset sine initio & fine termino sempiternus. vnde Augustinus. Illud aut pñdestinanduz erat: qd nonduz erat: vt sic suo tpe fieret: quemadmodum ante tpa pñdestinatum erat: vt fieret. Et hoc est qd dicit'. Qui pñdestinatus est. q scilicet filius dei fm q homo pñdestinatus. i. sola gratia non meritis pñelectus esset filius di id est vt ille hō esset filius dei non adoptiuus: sed naturalis scilicet in virtute. i. in eadēz potentia cum patre. **H**ic fm Hylarium filius origine: non adoptione. veritate: non nūncipatione. natiuitate: non creatione. **T**ertia pñclō est: q non est dicendū q christus sit filius spūs sancti: qz ad hoc q aliqd sit

Sermo

Alius: requirit q̄ bebeat partes substantie a patre: et partes a matre. Sed christus fm carne habuit ptem substantie a matre. s. carnem. et in hoc assimilabat matri: et non spiritui sc̄o. Et q̄sum ad diuinitatem: accepit ptem substantie a patre. et nō a spiritu sc̄o. Et in hoc assimilabatur patri: et nō spiritui sancto. Igitur et c.

Patet tamen incarnatio verbi sp̄i sancto appropriari. vnde **Adat.** p. dicit. **Q**d natum est in ea: de spiritu sancto est. Et in simbolo. **M**axime sapie caritatis et clementie maxime est approprianda illi p̄sone: p̄ quam omnis p̄sumptio erronea excludit. et per quas veritas p̄ceptionis magis manifestat. Sed huiusmodi est p̄sona spiritus sancti. Igitur et c. **M**inor patet. **M**aior probatur: que est bimembris. Ideo p̄ ostendit: q̄ per hoc q̄ incarnatio spiritus sancti appropriat: excluditur suspicio vlt̄ p̄sumptio erronea circa incarnationem: q̄ in cōceptione hoīs de patre et matre naturalr est carnalis copula et sēda p̄cupiscentia. Sed hec penitus excludunt a p̄ceptione: q̄ fit per sp̄z sanctus. **S**ec̄do q̄ ex h̄ q̄ incarnatio appropriatur spiritui sc̄o: veritas p̄ceptionis manifestatur. Sicut oēs mulieres p̄cipiunt p̄ amorem: sic et beata virgo. **S**ed differentia est q̄ ceterae mulieres cōcipiunt per amorem viri. seu per delectationem carnalē: que consistit in virtute generatiua. Sed ista cōcepit per amorem diuinum. **H**ugo. n. dicit. Quia amor diuinus tam singl̄ in eius mente nō habuit socium: ideo eius partus nō habuit exemplum. Et hoc est q̄ dicit. Sc̄dm sp̄m sc̄ificationis id est per opationem spiritus sc̄i. **Q**d entz in ea natus est et c. Et resurrectione mortuorum. i. ex resurrectione sp̄uali aīarum mortuorum: te peccati. Que sunt dñi iū christi: q̄ ipse solus: et non alius potest eos suscitare.

Quarta p̄lo est: q̄ christus liberalr contulit nobis plenitudinē oīum gratiarum. **J**oh̄. p̄. De plenitudine eius oēs accepimus gratiā. **E**t nota q̄ illud plene haberi dicit: q̄d fm omnes differentias: et modos: et effectus suos habetur. Et fm hoc xp̄s gratie plenitudinē habuit. Est. n. plenitudo gratie triplex. s. sufficientie: vt in Stephano. Spiritus sanctus p̄rogatiue: vt in beata virgine. Et superabundantie: illa fuit in christo. **R**atio est: q̄ in illo oportebat esse gratiā sup̄abundantie: cui⁹ gratia redundabat in alios. Sed gratia christi fuit huiusmodi: vt p̄z in simili de luce. **V**idem⁹

enim q̄ aliqd habet lucez corporalē in tñ: vt luceat: sic q̄ alia illuminat: et illuminata facit. Aliqd aut vt omnis illuminatio ab eo sit: sicut de sole. Ita est de gratia christi: q̄ ipse habet gratiam: per quas in seipso perfectus est: et ex ipso in alios redundat: et eoz in quos redundat: quosdā facit coopatores dei: vt ipsi p̄ ministerium alios ad gratiam adducant: vt dicitur p̄ corin. 3. Et iterum ex ipso in omnes redundat. Et hoc est q̄ dicit per quem. s. xp̄m talem et tantam accepimus gratiam. s. cum oībus fidelibus. i. remissione peccatorum. et alia dona sp̄ualia gratis nobis data. et apostolatū solum cum apl̄s. s. auctoritatem et legationes predicendi. **H**ic p̄grne non tñ modo apostolatum dicit se accepisse: ne ingratus erisset gratie: per quam illi peccata dimissa sunt xp̄i in oībus gentibus: q̄ factus est sollicitudo oīum ecclesiasticorum. Ad quid? Ad obediendum: vt faciā ego cum alijs apl̄s obedire fidei xp̄i. Et hoc p̄nomine eius. s. christi. vice ei⁹: quia eius vicarij sumus: vel p̄ noīe eius dilatādo: id est p̄ gloria eius: nō nostra. In q̄bus et vos habitantes Rome. Estis vocati: per gratias. Et in timore: et inspiratione iesu xp̄i. i. a iesu christo: q̄ est oīum salus. **E**t nota q̄ hic occurrunt aliquae veritates de gratia christi.

Prima est q̄ accipiendo gratiam collatas pro habitu: sic gratia vnionis et gratia singularis persone: et gratia capitis non est realiter alia et alia. Sed solum differunt p̄ diuersos respectus. Nam gratia singularis p̄sone in xp̄o est q̄dam habitus faciens aīam christi deiformem: et disponens eam ad dei assimilationem. Gratia autem vnionis accipitur tripliciter.

Uno modo p̄ illo q̄d est effectiui talis vnionis: et sic est idem quod diuina essentia.

Sec̄do modo pro dispōe a d̄ talem vnionē et sic est quidā habitus. **T**ertio modo pro ipsa vnione iam gratis facta: et sic noīat ipsam relationē. Sic gratia capitis p̄t accipi triplr.

Uno modo p̄ illo quod est p̄m effectiui influens sensum et motum in aīa christi. et sic est idem quod essentia diuina. vnde per motū intelligitur dilectio per sensum cognitio.

Sec̄do mō. p̄ illo quod disponit per modū meriti et reparationis ad talem influentiā: et sic est habitus q̄dem in aīa christi. **T**ertio mō pro ista gratuita p̄sidentia: quam deus gratis fecit: dum verbum suum nobis caput fecit: et preposuit. **I**sta tria primo modo sumpta:

sunt idem qd essentia diuina : sed drunt soluz penes pnotata : qz gratia vnionis pnotat esse / qum circa christum. Sed gratia capitis circa membra xpi. **S**cda est qz talis gratia est plena et perfecta. Ratio est : qz qd hēt alijs inferre gratia : o3 qz sua gratia sit plena et pfecta. S3 christus hēt nobis gratia inferre. Igitur etc. **T**ertia est qz talis gratia excedit gratia aliorum in infinitum. Ratio est : quia inter tale gratiam et aliorum nulla est ppor alis sequeretur qz aliqua p^a in tñ posset pficere : qz eēt capax vnionis cum verbo : qd falsus est. **I**tem qz excedit meritū aliorum in infinitum. qd p3 : qz nullus creature meritum sufficiebat ad redimendum infinita milia hominum : si actu fuissent : sic meritum christi. vnde Job. 3. dicit : qz nō dat deus spūm ad mensuram. Et Aug⁹. dicit : qz non habuit gratiam ad mensuram.

In vigi. natiuitatis xpi. Sermo de euāg^o.

Am esset de

sponsata mater iesu Maria Joseph. Dat. p. fm qd dicit Anselmus in li. de con. vir.

Nempe decēs erat : vt ea puritate niteret virgo : q maior neqz sub deo itel ligi : qz deus pater vnicū filium : quē de corde suo equalē sibi genitū tanqz seipm diligebat : sibi dare disponebat : vt naturl^r eēt vnus idē qz cois. dei : patris et virginis fili⁹. et quā ipse filius substantiāl^r facere sibi matrē eligebat : et de qua spūs san. volebat et opaturus erat : vt pceperet : et nascere filius ille : de q ipse pcedebat. Ideo euāgelium b circa pceptum et puz ponit duo aduertenda. **P**rimū est de pceptionis eius admiratione : quā fert nostre mētis fluctuatio. **S**cđm de eius conceptionis certificatione : quāz confert angelica salutatio cum dicitur. Ecce angelus.

Primū pncipale.

Circa primūz vbi agitur de virginis puz admiratione. sunt septē p^ones.

Prima p^o est videre dñam inter spōsalia et matrimoniu. Nam spōsalia sunt mētio et re pmissio futurarū nuptiarū : vt hētur. ff. e. l. i. vñ spōsalia dicunt a spōdendo. i. pmittendo. Nam moris fuit stipulari et spōdere veterib⁹ si bi vxores futuras. vñ spōsi et sponse appella^o est. S3 matrimoniu est pūctio maris et feie. indiuiduā vne pſuetudinē retinēs : dñi et humani iuris coicatio : vt de. ff. de ri. nu. Coniū

ctio pponit de viriusqz mētis et cordis vnioe maris et feie dicit^r : qz in eodē sexu nō pōt cadē. Nam nuptie pter pūctionē sexū : non hñt in se xpi et ecclie sacramētus : vt hētur. 27. q. 2^a. Cum societas. dicit etia maris et feie in singulari et nō in plu. qz vnus masculus pſes feias nec vna feia plures masculos ducere d3. In diuiduā dicit^r : qz eiūsdē debēt esse. ppositū : vt nūqz diuidant. Nō igit d3 distrūpe pūgalis vnitatis ppagem : vt habet. 30. q. 5^a. q. i. quan doqz feie. Diuini aut iuris coicatio dicit : qz debēt esse eiūsdē secte : qz si sunt dispis cultus nō pñunt : imo matrimoniu pñum dissoluūt vt habet. 28. q. 1. §. ex bñs. Humani etiā iuris dicit^r : quia fm lege humanam contrahendum est : vt vxor sequat formam viri.

Scda p^o est : qz h3 bec dicta : vñ Joseph. f. et virginē fuit vñ matrimoniu. **L**ui⁹ duplex est rō. **P**rima rō est : qz vbiqz sunt dona matrimonij : ibi est vñ matrimoniu. s3 inter istos fuerūt. Igitur etc. Maior et minor pbant 27. q. 2. c. Omne. vbi dr^r qz ibi sunt ples xps fides : qz nullū interuenit adulterū sacram. qz nullū diuorū. **S**cdo sic. Illud decuit i virginē glōsa : qd fuit tā multiplicantiū boni honesti. Tale aut fuit mīmo^m marie cū ioseph g^o etc. Probatio minoris p Ambro. d. vt eēt testis vgnitatis eius. Et ne infamaret ipā virgo cū pñus inupte etiā dāaret in lege : et vt obsequeret puulo in egypto eunti et redeūti. Ad h3 est et auctoritas canōis. 27. q. 2. c. i. vbi dr^r : qz bñ virgo pñt matrimo^m cū ioseph. et nibi lomin⁹ pponebat in vgnitate pmanē. vñ dixit. Quō fiet istud etc. Ad qd dr^r qz bñ vgo pposuit se fuaturā vorū vgnitatis in corde : sed nō expſsit ore : subiecit. n. se dispōni dñe : du3 pposuit se pſeruaturā vgnitē : nisi dñs alit^r reuelaret. Cōmūtens g^o vgnitatē suā dñe dispōi pſētū i carnalē coplāz : nō illā appetē : s3 dñe ispiratōi vtroqz obediē. vñ dr^r. Cū eēt d. etc. **A**lia p^o est : qz bñ vgo vere vouit vgnitatem. Nam vgitas qz deo dat^r est fm Aug. dignior p vorū. vñ in li. de vir. Virginitas deo placet : nō qz vgitas : s3 qz deo dicata honorat. Cuz igit decuit deū nasci de vigne : de vgie dignissima decuit : qz etiā pceptōez saluatoris vgnitatez voueret. vñ Aug. Bñ vgo pposuit se fuaturāz in corde vgnitatez : s3 ipi⁹ votūz nō expſsit ore. Postea vero cum viro ex vtriusqz pſensu expſsit : et vterqz cum virginate permansit.

Sermo

Tertia conclusio est: q. beata virgo cum viro
voti virginis potuit vere strahere. Isti
modo matrimonium est consensus in carnalibus co-
pula altero coniugum petente. Si ergo postaret
per revelationem ipsi semine: q. nunquam vir ab ipsa
debitum peteret. Cum vero voto posset stare ve-
rum matrimonium: q. nunquam carnalis copu-
la sequeretur: et ita fuit in proposito: q. virgini
gloriosius fuit reuelari q. nunquam Ioseph ab illa
peteret debitum: et forte etiam ipsi Ioseph: cum
dicatur a multis: et spiritualiter a Hieronymo contra
Claudianum q. ipse virginis uenerit: sicut ipsa
q. matrimonium sit pertractus et immutatus: quo
alter acquirit potestatem et dominium in corpus al-
terius: modo dominum potest ab eius usu separari
perpetuo: extra de verborum significatione: Existit
qui seminat lib. 6. Potuit ergo Ioseph habere
dominium in corpore virginis: et concubescere: et tamen
perpetuo abdicare: et hoc est quod dicit: Cum esset
desponsata etc.

Quarta conclusio est: q. beata virgo fuit vera
mater christi: vel tota mater: et hoc per Dam. d.
Quod generatio vere terminat ad suppositum
sed in christo fuit vere suppositus: ergo genera-
tio virginis terminabatur ad illud: et per prius
q. fuit vera mater: de quo Luce. p. Ecce con-
cipies et paries filium: Et Ios. 12. Videns
Iesus matrem etc. Quod autem fuit tota mater per
Nam alie matres: sed sunt vere matres non tamen
sunt totae matres: q. pater in generatione filii pa-
trem habet. Ipsa. n. vera et tota mater fuit: q. to-
ta substantia corporis christi de ipsius visceribus
fuit sumpta. unde dicit Ihesus. 13. Nouum faciet
deus super terram. Mulier circumdabitur. Quod si
erponit. Solet homo circumdare quod suum proprium
est: et non alienum. Ceterae matres in utero
puerum suum non circumdederunt: q. caro non fu-
it tota ipsa: sed ibi est de alieno semine. s. pa-
terno. Virgo autem christum circumdedit: q. in eius
corpore nihil de alieno fuit: sed tota virginis
fuit caro: et hoc est quod dicit Maria mater Iesu
i. saluatoris: qui non est purus homo: sed deus
et homo. Alias. n. saluare non potest.

Quinta conclusio est: q. spiritus sanctus beatam
virginem quadam spirituali sanctificatione habilita-
uit et dignificauit: ut merito fieret digna ma-
ter dei et christi. Nam spiritus sanctus in beata
virgine perfectionem duplicem fecit. **U**na
quidem quasi preparatoriam ad christi conceptionem
que non fuit ab aliqua impuritate culpe vel fo-
mitis. sed mentem eius magis in christum colligens

et a multitudine sustollens ex abundantia gra-
tie descendens in ipsam persistit ei: ut talis esset
dispositio virum aie in ipsa: q. inferiores vi-
res nunquam se opponerent arbitrio rationis: ita
q. quantum ad hoc gratia sanctificationis habuit in virgi-
ne viz originalis iustitiae: q. ea fecerat ipeccabi-
les sustollens semitis puritate. **A**lia vero per
fectionem operatus est in ea spiritus sanctus me-
diante conceptione christi quod fuit opus spiritus
sancti. s. q. repleuerat eam omni abundantia ple-
nissime gratiarum: Et hoc significat Ezechiel. 4.
vbi dicit: Ecce gloria dei: israel egrediebatur
per viam orientalem. i. per beatam virginem et
terra splendebat. i. caro eius a maiestate eius:
scilicet christi. Et hoc per redundantiam gratiarum
in ipsam: et hoc est quod dicit. Antequam conueniret
finitur. Antequam nuptiarum solennia celebraret
vel communem cohabitationem simul commorarent.
Inuenta est. s. a Ioseph ex timore ventris ha-
bens in utero. i. grauida: et illud erat de spiri-
tu sancto per operationem spiritus sancti. **E**t non
q. christus dicitur conceptus de spiritu sancto adru-
plici ratione. **P**rimo per ostensionem eximie
caritatis: ut. s. ostendatur: q. ineffabili dei ca-
ritate: verbum dei factum est caro. **S**ecundo
propter ostensionem gratie absque meritis: ut
per hoc q. dicat conceptus de spiritu sancto ostē-
datur q. sit ex sola gratia: quam nulla merita ho-
minum precesserunt. **T**ertio per virtutem ope-
rationis: q. s. operatione et virtute spiritus san-
cti conceptus est. **Q**uarto propter motum con-
ceptionis: q. s. Augustinus. in eius corde amor spi-
ritus sancti. mirabilia faciebat.

Sexta conclusio est: q. Ioseph cognoscens vir-
ginem impugnatam operatione spiritus sancti:
vel per inspirandem: vel per reuelandem ange-
licam: vel per spiraculum: q. vultus eius mira-
biliter irradiabat: vel finit. **C**risostomus. omnibus ar-
gumentis: quibus fornicatio mulieris intelligi et
argui solet deficientibus: sola remanebat apud
eum suspicio gratie dei. Unde magis crede-
bat castitati eius quam ventri. **P**lus gratie: quam na-
ture. Ideo ex quadam humilitate et reueren-
tia: voluit occulte eam dimittere: q. non repu-
tabat se cum ea stare vel conuiuari dignum.
Hoc etiam per: q. Crisostomus. et Origenes. dicunt
q. non dubitans esse magnum mysterium: ve-
rebatur eam contingere indignus se reputans
Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nol-
let traducere. i. in confugium accipere: voluit oc-
culke dimittere eam se humiliando: reputans

se indignum. vnde s3 Crisostomus. Possibilis putabat mulierē sine viro p̄cipere q̄s Mariā peccare.

Secundus principale.

Ira secundus: vbi agitur de conceptionis certificatione: quā contulit angelica annūciatio cū dicit. Hec autē eo cogitante. Ecce angelus domini: vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima p̄lo ē: q̄ sicut ex textu euangelij: p3: videtur dubitasse: et ideo angelus dicebat. Noli timere. vnde dicitur: I3 non es3 suspecta de crimine: tamen Ioseph non erat plene securus: s3 inter duo fluctuabat eius animus. Ideo medias viam eligens voluit occulte dimittere eaz: tunc eas tenere: q3 grauida: nō audens iraducere: q3 sancta. Permisit autē deus illuz aliquantulū dubitare: vt nos plenus certificemur. Et ideo subditur. Hec autem eo cogitante. i. deliberante quid ageret: vix eam in coniugem duceret: cum eaz inculpabilem sciret: An eam occulte dimitteret: q3 modum p̄ceptionis cum esset insolitus et supernaturalis penitus ignoraret. Per qd etiā docemur q̄ in dubijs et in incertis non est agendum precipitanter: sed diu deliberandum.

Secunda p̄clusio est: q̄ ppter sex rationes angelus apparuit Ioseph. Prima est s3 Crisostomus. ne iustus ignorans faceret rem iniustaz iusto proposito. Ma3 in re incerta melius est: vt impius euadat: q̄s innocens moriatur: quia reus si semel euaserit potest iter perire: innocens vero si semel perierit nō potest reuocari.

Secunda s3 in eundem: ppter honorem matris. Nam si dimissa fuisset: et si non apud fideles saltem apud infideles turpi suspitione nō poterat carere. **T**ertio vt sciens Ioseph sanctaz p̄ceptionem eaz diligentius custodiret: q̄s prius. **Q**uarto s3 in glo. ne vltius premeret dubietas quā equitas p̄mendabat. Non autem ante conceptionē certificatus est. Sed postq̄ dubitauit: et dubitando deliberauit: et h ad maiores certitudines et facti evidentia: nec etiam Maria dubietatem istā perpendens: ipsum Ioseph p̄sumpsit erigere: q3 forsitan timuit q̄ sibi nō crederet de se testificant: maxime cum res ista iam insolita et incredibilis videretur. **Q**uinto: q3 non deuit ip̄s in p̄turbatione relinqui: que dominū gaudij in se p̄tinere debebat. **S**exto q3 eius assensus ad hoc opus requirebatur tanq̄ dispositio p̄ua. Sed nemo inclinatur ad illud assensum qd

penitus ignorat: ideo p̄gruum fuit sibi conceptionis moduz per angeluz p̄nunciari: et hoc est qd dicit. Ecce angelus domini apparuit. Credendus est q̄ idem angelus fuit de superioribus: q3 iste incarnationē sciebat quā inferioribus ignorabant. Itē inferiores mittuntur a superioribus: et superiores a deo. Sed ille in mente a deo missus fuit. Luce. primo.

Tertia p̄clusio est: q̄ hec angelica apparitio non fuit manifesta s3 occulta: q3 in somnis q3 s3 Crisostomus. cōueniens fuit: vt sicut deus Adam dormienti creauit vxorē. Ita Ioseph dormienti assignaret coniugē: vel de assignata certificaret. **S**ecundo: vt s3 Aug. Sopor sensibus exterioribus: facilius celestia capet.

Tertio: q3 Ioseph fidelis erat. Et ideo nō indigebat visione sensibili. Pastores autem et Zacharias q3 minus credebant: corporalivisione indigebant. Maria autē si nō ppter hoc tamen ex alio. s. vt angelo responderet: et ab eo inquireret et cōsensum suum sibi exprimeret: et hoc est qd dicit. Apparuit ei in somnis di. Ioseph fili dauid. Notat dicit in libro 8 spiritu et anima de quatuor generibus somniorum: omnium que sibi videre videntur quatuor sunt genera: videlicet oraculuz: visio: somnium: et fantasma. Oraculum est: cum in somnis apparens aliqua grauis persona: vt angelus vel sacerdos. Per eos deus euenturum quid aperte: vel non euenturum facienduz vt euitandum denunciat. Visio: cum quis p̄spicit illud quod viderat eodem modo quo apparuerat euenire. Somnium est: quando illud quod vigilantes sanguerant ingerit se dormienti. Fantasma est: quando dormire vix cepit homo: et adhuc vigilare se existimat: aspice re videtur irruentes in se formas discrepantes: quod non est nisi quedam fumositās a sto macho vel a corde ad cerebrum ascendens: et ibi vires animales comprimens. Etia3 dicit. Noli timere: excludens in Ioseph timorē beatitudinis. Sequitur. Accipere Mariam coniugem tuam: et hoc dicitur ex prima dispensatione vel ex cōiunctione animorū nō corporū.

Quarta conclusio est videre quomodo beata virgo meruit xpm concipere. Vbi est sciendum q̄ triplex est meritum: scilicet meritū congrui: quando. s. aliquis disponit se ad recipiendum gratiaz quantum potest: scilicet per contritionem et p̄fessionem. Si autem hoc continuat: tunc per aliquod instās illius tēporis me-

Sermo

retur accipe gratiā de pgruo. Aliud est meri-
tum digni. s. quādo aliquis iustus orat. p aliq
tunc dignus est eo q est iustus: vt alteri impe-
tret gratiā. **T**ertium est meritū de pdigno
sicut q habet gratiā: meret et glām: qz propor-
tio est inter gratiā et glām. Tunc dico pmo
qz bēa virgo ante angelicā visitationem meru-
it xpm p̄cipere de pgruo. **P**robo: qz fuit puel-
la castissima: humillia et benignissima. Qua-
re et. **S**ecundo dico qz post angelicā visi-
tationem et spūs sancti supuentionem: bēa vir-
go meruit christum p̄cipere de pdigno. **P**ro-
bo: qz tunc fuit repleta tanta gratiā: qz fuit di-
gna cōcipere christum. unde et dicit de ea in col-
lecta. Et vt dignum filiū tui hitaculum efficit
mereretur. Quare et. **T**ertio dico qz bea-
ta virgo de digno nō meruit p̄cipere christus
Cuius ratio est: qz ibi d̄z esse p̄porio equali-
tatis: Sed concipe christum et esse matrem fi-
lij dei: et qz deus fieret hō: in ea excedit meritū
cuiuscunqz creature. Et h̄ est qd dicit. Quod
natum est in ea. s. de congruo vel de pdigno:
de spiritu sc̄to est. Et h̄ nō digne in pte sui: qz
nō cadit sub merito creature. sed pdigne et or-
dinatione diuina: qz sic ordinauit: qz dicit an-
gelus. **P**ariet aut filius: vbi ostendit celebra-
dam germinationem: qz pariet filium: non so-
lus sibi: sed oibz nobis. **Ysa. 9.** **P**aruulus
natus est nobis: et filius datus est nobis. et vo-
cabis nomen eius Iesum: vbi ostendit sacre-
ptis nominationē. unde dicit. Vocabis: nō
impones: qz ab eterno imposuē est: vt saluator
vtriusqz seruis noiaretur. **Ipsē. n. sal. fa.** Ec-
ce clementia: pplm suum. s. fide formatum in
eum credentē. **Al p̄tis eoz. s. originalibus et**
actualibus: et a penis debitis p̄ eis dē. **Pec-**
cata enim nostra ipse tulit in corpore suo sup li-
gnus. **Prima p̄e. 2.** **M**ota hic qz h̄s ini-
tiauit salutem in incarnatōe: explicauit in con-
uersatione: publicauit in p̄dicatione: cōsumma-
uit in passione: demonstrauit in resurrectione:
intrauit in ascensione: et p̄firmavit in spūs san-
ctu missione. Quod nobis et.

In p̄^a missa n̄g. in galicā. Sermo. 14

Arissime ap

paruit gratia dei saluato-
ris n̄ri oibz hoibz et.
ad Tituz. 2. **S**c̄dm qz dīc
apostol⁹ ad Ro. 3°. Dēs

peccauerūt et egent gratia dei iustificati gratis
p grāz ipsius: p redēptōez que est in xpo iesu
vnde dicit glo. **Augu.** **M**empe vt iustificarē-
tur hois diuina gratia. **V**eritas de terra. s. de
Maria nata est: vt posset pro iustificādis illis
offerre sacrificiū passionis et crucis. **A**plis
igitur p̄senti epla reinouens ingratitudinem
docet nos monitioni acq̄scere: pponēdo no-
bis triplex beneficiū. **P**rimo incarnatōis
Sc̄do informatōis: ibi. **E**rudi. **T**ertio
passionis: ibi. **Q**ui dedit et.

Primum principale.

In p̄m vbi pponit nobis bñf
cium incarnatōis. **S**unt tres p̄es

Prima p̄e est: qz gratia gene-
raliter et specialr dicitur adiutorium diuinum
homini gratis imp̄sum: indifferenter ad quē-
cunqz actum: sine quo nec possumus aliquid
efficere: nec durare in esse. **D**i etiā adiutoriū
diuinum specialiter: quo perueniat ad meriti
statum: Sed dicitur proprie adiutorium diui-
num: qz sine deo nullus potest in bono perfi-
cere: nec ad eternam salutem prouenire.

Ratio est: quia cum deus omnem creatu-
ram de nihilo produxit ad esse: ac per hoc cre-
atura de se non habet esse: sed habeat aliunde
Et ideo suo semp principio indiget: qz nunq̄
influerē cessat. **E**t cum ergo homo existēdo
sit in se defectiuus: et de se tendit in non esse:
ideo idiget semper diuino adiutorio manute-
nente ipsum in esse gene. ali: sed specialiter ad
hoc: vt se preparat ad donum superne gracie:
cum sit recuruus: indiget dono alterius gra-
tie gratis date: per quāz humilis efficiatur ad
bona moralia: que sunt bona ex intentione re-
cta. **S**ed dicitur adiutorium diuinum pro-
prie in quantum prouenit aliquem ad hoc qz fa-
ciat opera meritoria mercedis eterne: cum to-
taliter sit debitor sui totius. Et ideo idiget do-
no gracie gratis facientis: per quam deus sibi
condescendit: prius acceptans suam unaginē
et voluntatem. Quam operationem quia nul-
lus potest facere: opus bonum deo placens:
nisi prius placeat ipse: vt deus prius ipsum
respiciat: qz ad munera eius. Et ideo radice
meriti fundatur in ipsa. et hoc est qz dicit. **A**p-
paruit gratia dei. i. filius: qui est deus per na-
turam: vt dicit glofa.

Secunda conclusio est: qz hanc gratiā chri-

Aus nobis meruit. **C** Ratio est: qz christus qui est mediator dei et hominum: omnia de nihilo creans: et recreare debuit. Quare et deformatum per vitium culpe: reformat per habitum gratie et iustitie obligatum ad penam. absolue do per satisfactionem condignam. Hinc est qz nos reparat suslinendo pro nobis penam in natura assumptam: et infundendo gratiam reformativam. Que quantum continuat nos sue origini: facit nos membra christi: ac per hoc animam peccatrice: que fuit inimica dei: prostibulum diaboli: et serua peccati. Faciat sponfam christi templum spiritus sancti: et filiam patris eterni. Quod totum fuit per gratiam saluatoris. Et ideo dicit. Saluatoris nostri dei. s. per gratiam apparentis in carne. Abacuch. 2. Apparebit in finem: et non metetur etc. **C** Nota tamen qz tria possent facere difficultatem: dicendo qz christus non posset mereri. videlicet status beati: status impecabilis. et qz nec potest sibi mereri. **C** Primus non impedit: quia christus fuit vere viator et comprehensor. et quia vere subiectus glorie. quo ad superiorem portione rationis: et vere subiectus miserie: quo ad corpus et appetitum sensitivum. Et ut coiter dicitur: quo ad inferiores portione. et ideo qz verus viator potuit mereri. **C** Secundum etiam non impedit: qz ad hoc qz vere increatur: non requiritur qz possit peccare. Sed sufficit qz sit naturalis: que de se potest in oppositum. tamen ex motu gratie quo semper agit: determinat ad bonum. et sic erat in voluntate dei. Et ideo non obstante humana natura a deo assumpta. licet fuerit impecabilis: adhuc potuit tamen mereri. Sed deterio dico: qz non potuit sibi mereri gloriam: quia iam erat in termino. Nobis autem potuit mereri. **C** Tertia conclusio est: qz christus mediante hac gratia dicitur caput vniuersalis ecclesie. et hoc per prolixitates capitis ad corpus. **C** Primo quia est altior in situ dignitatis. **C** Secundo in ipso sit sensus cognitiois et amoris. **C** Tercio quia ab ipso fluunt omnes sensus. i. motus dilectionis et amoris in membris ecclesie. **C** Quarto quia homines qui sunt in ecclesia regit et dirigit ad actus: quibus mediantibus perueniunt ad finem operum. **C** Quinto est eiusdem nature cum ipsis. et sic est caput ecclesie per gratiam vniouis: et per gratiam singularis persone. Nam gratia eius plena fuit plenitudine superabundantie: quia redundabat in alios. **C** Et nota qz talis gratia collata anime christi: excedebat aliorum sanctorum gratiam in infinitum. ratio duplex est.

C Prima est: quia inter gratiam christi et aliorum sanctorum nulla est proportio: quia si sic: tunc aliqua persona posset tantum mereri qz esset capax vniouis cum verbo. quod falsum est. **C** Secunda ratio est: quia meritum christi procedens ex gratia eius excedit meritum angelorum in infinitum. Nam nullius creature meritum sufficiebat ad redimenda infinita milia hominum: si actu fuissent sicut meritum christi. Et hoc est qz dicit. Omnis vobis hominibus erudiens nos: id est ad utilitatem omnium. Et hoc intelligitur omnibus sufficienter: sed predestinatis efficaciter.

Secundum principale.

Irea secundum ubi ponitur nobis beneficium informatiois: cum dicitur. Erudiens nos etc. Vbi sunt quatuor conclusiones.

C Prima conclusio est: qz deus per hanc gratiam habet nos illuminare. sed improprie: precipiendo actus illuminatos fidei firme scie et sapientie. Dicitur autem gratia illuminare: qz sicut in lumine solis apparent athomi: sic in lumine gratie apparent defectus nostri latentes. vnde Augustinus. Per rationales habilis est anima illuminari ad cognoscendum deum supra se: et in se. Et hoc est quod dicit. Erudiens nos scilicet exemplo vite: et verbo doctrine. Deutero. 8. Sicut erudit homo filium suum: sic dominus deus tuus erudiet te.

C Secunda conclusio est: qz tale lumen gratie ostendendo impietatis turpitudinem: impius facit iustum: impius a peccato cessare faciens. et in virtutibus exercere. **C** Ratio est. Nam in omni iustificatione impij: opus qz sit duplex motus liberi arbitrij. Unus quo per desiderium tendat in dei iustitiam: et alius quo detestetur peccatum. Nam iustificatio impij est motus: quo humana mens mouet a deo a statu peccati ad statum iustitie. Oportet igitur qz humana mens: se habeat ad utrumque extremum: finem motum liberi arbitrij sicut se habet corpus locale ad motum ad duos terminos motus. s. ad terminum a quo: et ad terminum ad quem accedit. Sicut igitur quod mens humana dum iustificat per motum liberi arbitrij recedat a peccato: et accedat ad iustitiam.

Sermo

Et hoc est qd dicit. Ut abnegates etc. q. d. q. in lumine gratie vobis apparent peccati turpitudinis: et pena debita peccati. Oportet ut sitis abnegantes. i. fugientes impietatem turpitudinis actionum: et secularia desideria. i. affectiones secularium hominum: que inducunt vos in corruptionem spiritualium desideriorum. Item. n. duo militat contra salutem animarum.

¶ Tertia p[ar]te est: q. tale lumen gratie non solum iustificat impium: sed etiam excitat ad virtutes. Nam maximu[m] signum gratie est operari virtuose. quod sine opibus non potest fieri.

Unde deus p[re]ferendo gratiam: causat virtutes in anima. quibus merito poterit operari. unde apostolus. Omnia possum in gratia: que me p[ro]stat unde Augustinus dicit. Sicut oculus corporis plenissime sanus: nisi candore lucis adiutus fuerit: non potest cernere: sic et homo perfectissime iustificatus: nisi luce gratie diuinitus adiungetur recte non potest viuere: sed iustificatio fit per gratiam.

¶ Ad Ro. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Ergo hominem h[ab]ens gratiam: indiget alio auxilio gratie ad h[oc] q. recte viuatur. Et hoc est qd dicit. Sobrie in nobis. s. actus nostras discrete discernendo. Iuste quo ad proximu[m] vnicuique quod suum est reddendo. Pie: quo ad deum. s. suis iussionibus obediendo. Vivamus: vitam nostram hijs virtutibus p[er]ficiendo: in hoc seculo neque: p[er]stituendo nos in inimicos dei. vñ Ber.

¶ Sec[un]da neque: q. soles tuos sic beatificare amicos ut dei facias inimicos: et id est p[ro]portio bonorum.

¶ Quarta p[ar]te est: q. sic iustificatis p[re]fert certam spem eterne retributionis. Nam finis magister: finis: spes est certa expectatio future beatitudinis: veniens ex dei gratia: et ex meritis p[re]cedentibus: conferens securitate[m]. unde psal. In deo speravi: non timebo qd faciat etc. Et id dicitur esse anchora animam p[re]servans: ne procellosa temptationu[m] a deo rumpat. Unde Aug. dicit. Si videris fluctuari in mari isto: noli abrumpi ab anchora antequam intres portum. fluctuat navis in anchoris. sed non longe a terris p[ro]ficitur: nec in eternum fluctuabit: si ad tempus fluctuat. Et hoc est quod dicit. Expectantes tamquam certi. Vt in spem. i. beatitudinem paratam. vbi nota q. spes aliquando ponit pro re quam speramus: ut hic. quandoque per certitudinem glorie future: ut ad Ro. 5. Probatio vero spei gloria. i. certitudo glorie future. Quandoque per virtute[m]: ut p[ri]mo corin. 13. Nunc autem manet fides: spes etc. Quandoque per motu[m] virtutis

¶ Et nota q. vbi est expectatio spei: ibi sunt duo. s. intentio animi ad futuram beatitudinem et p[er]manencia in loco spirituali qui dens est. Iohannis. 5. Adhuc in me: et ego in vobis. Qui a deo per peccatum recedit: non habet expectationem. que ad spem requiritur. unde subiungitur: Et aduentu glorie. i. manifestationem gloriosam magni dei et saluatoris nostri iesu Christi: qui. s. non in infirmitate: sed in maiestate venit premia daturus finis merita.

Tertium p[ri]ncipale.

¶ Circa tertiu[m] vbi p[ro]ponitur nobis beneficium passionis: cum dicit. Qui dedit semetipsum pro nobis. Vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima p[ar]te est: q. decens fuit humanum genus reparari. Ratio est. Nam non decet diuinam clementiam tota posteritate p[ro]pter vniu[er]sum peccatu[m] p[ro]petue dinare. Sed hoc factu[m] fuisset: si reparatio non fuisset.

¶ Sec[un]da p[ar]te est: q. talis reparatio debuit fieri per satisfactionem. Nam ordo diuine iusticie h[oc] requirebat: ut nullum peccatu[m] maneret impunitum: Sed non reparatio fuisset per satisfactionem: peccatu[m] fuisset impunitum.

¶ Tertia p[ar]te est: q. p[ro]p[ri]u[m] fuit q. talis satisfactio fieret per illum: qui esset deus et homo.

¶ Ratio est: q. sicut per vnum hominem peccatu[m] introiit in omnes homines: ita in reparatio[n]e gratia per vnum intraret in o[mn]es. Sed hoc non potuit fieri per vnum hominem: q. per vnu[m] hominem non intrat gratia in alium. Igitur decens fuit ut esset deus et homo. De tres conclusiones p[ro]uenienter includunt in h[oc] q. dicit: Qui dedit semetipsum pro nobis. i. gratis sine meritis per precij solutionem: et a culpa p[ro]mundationem.

¶ Quarta p[ar]te est: q. talis satisfactio debuit fieri per mortem eius: q. non potest p[ro]uenientius solui debitum mortis: nisi per mortem gratuitam. Sed nos o[mn]es eramus debitores mortis propter peccatu[m]. Unde. unde ipse deduit seipsum in precium: non aliquam aliam creaturam: q. nulla creatura esset precium sufficiens p[ro]pter debitum insolubile pro nobis adhuc inimicis. Ad Ro. 5. Cum inimici essemus: reconciliati sumus per mortem filij eius: ut nos. s. obligatos et venditores redimeret per sanguinis p[re]cij: ab omni iniquitate tam originali quam actuali.

¶ Greg. p[er] 3. Non corruptilibus auro vel argento redempti estis: sed precioso sanguine ut mundaret per baptismalem regenerationem

In cuius signum in passione eius de latere eius exiit sanguis et aqua. Ut mundaret inquit sibi populum acceptabilem. i. gratus per fidem et caritatem. Sectatorem bonorum operum. per bonam puerlationem. Prima Tbi moth. 6. Sectare iustitiam: pietatem et fidem. Nec loquere. s. que predixi de filij incarnatione et passione. Loquere nescientibus: et exhortare scientes et negligentes etc.

In prima missa. Sermo de euangelio.

Xiit edictū

a Cesare Augusto etc. Luce. 2. Reparatio humani generis fuit causa incarnationis verbi diuini: ut dicit Damasc. quia humanatio

verbi ppter hoc facta est: ut natura que peccauit et corrupta est: liberaretur a corruptione: ut sicut per hominem mors: ita per christum resurrectio mortuorum fieret. Ne ergo ignorantia se u negligētia redderet nos ingratos: ideo euāgelista circa benedictā incarnationē ponit sex considerationes.

Prima consideratio.

Ira primam considerationem: que est de temporis opportunitate euz dicit

Exiit edictum. Sunt tres pōnes

Prima pō est de temporis conuenientia q nativitas christi multum conueniebat. Nam conueniens est amico necessitatem patenti subuenire: unde qui tempore necessitatis definit subuenire: amicus nō est. Proverbior. 17. Omni tempore diligit qui amicus est. Sed quia peccator ppter indigentiam et defectum ponitur in tempore necessitatis: et diligit a deo: quia hz Augm. Si deus peccatores nō amasset: de celo non descēdisset. Et etiam deus euz sit summe misericors: promptissimus est miseris a miseria liberare. Ideo congruebat cū humanari in tempore nostre indigentie: ut nos saluaret. Hoc innuitur cum dicit. Exiit edictus etc. ubi pgruitas tps ostēdit a tribus

Primo in psona principis reipub. qz natus est tempore Octauiani Augusti. Et hoc ppter conuenientia rei: ut per vniuersalem iurisdictionem Augusti designaretur vniuersale dominium christi: de quo in psal. Dominabitur a mari usqz ad mare. Secundo si cut ille auxit Romanam reimp. sic et xps eccle

siam. Et h in quatuor. s. in gratia diuini amoris: in veritate diuine cognitionis: et in merito bone operationis: et in premio eterne retributionis. Secundo in negotio rei geste: qz natus est tpe descriptionis seu professionis: in quo designatur qz ille nascebat hoc tpe: qui electos ascriberet in eternitate. Et h qdruplt

Primo p eternam pdestinationem: per in ternam vocationē: per gratie infusionem: et p glorificationem. Ro. 8. Quos pdestinauit: hos vocauit: hos iustificauit et magnificauit.

Tertio a qualitate collate gratie: qz natus est tpe pacis propter tria. Primo ut innucret se actore pacis. unde dicit rex pacificus. Secdo ut ostēderet se auctorem pacis: quā usqz ad mortem sectatus est. Psal. In pace factus est locus eius. Tertio ut viam veritatis pdicatoribus prepararet. Ysa. 40. Erit via residuo pplo. unde dicit. Exiit edictū etc. id est gnale mandatū. Ut describeret vniuersus orbis. s. imperio romanorū subiectus.

Hec descriptio prima facta est a Tyrino preside Syrie. s. misso a Cesare Augu. in Syriam tanquam preside et iudice.

Secda pō est: qz licet gratia dei omnibus presto est sine psonarū acceptione cum sit donum dei supernaturale: a solo deo nature colatum. requirit tamen dispositionem debitam in recipiente. Nam videmus in agente naturali qz agens naturale nō introduct formā nisi materia sit pparata. Et ideo alteratio precedit introductionem forme substantialis: ut contrarie dispositiones amoucant: et conuenientes introducantur. Sic est in spūalibus a deo nō infundit gratia in aiam: nisi pmo disponatur. Et h fit mediante alteratiōe. s. ut affectiones et opationes ptrarie amoucant. Et hoc est qz dicit. Et ibant oēs in ciuitatē suā etc. scilicet alteratione: affectiones relinquēdo saluti ptrarias: et virtuosas assumēdo: quibus p ficiat in eternā salutē: qz p ciuitatē designat

Tertia pō est: qz hz predicta conuersio mentis ad deum fiat p liberum arbitrium: et h m h pceptis qz homo se ad deum cōuertat. Hoc tū non pot fieri nisi deo ipm ad se puer tente: h m illud Ihere. 31. Conuerte ad me et cōuertar ad te. Et ideo sequit qz nihil pot homo facere: nisi a deo moueat. Ioh. 15. Sine me nihil potestis facere. Rō huius eē pot Nam l3 libez arbitriū bonū et malū neutrale habeat libertatē: tamen ppter fomitem origi

Sermo

nalis infectionis ad malum habet quandam
seruilem inclinationem. Et ideo ad bonū nō
potest conuerti: nisi solo deo mouēte. Quod
etiam p; ad philip. 2. Deus est qui operat in
nobis velle et perficere. Et Scdo patet rōne:
quia cum oīs motus naturalis est ab eo q cāt
nās. Sed deus est causa volūtatis: tum q; vo
luntas est potentia anime rationalis: que a so
lo deo causatur per creationem: tum quia vo
luntas habet ordinem ad velle bonum: quod
est deus. Quare deus vt vniuersali motor:
mouet animas naturali et vniuersali motu ad
vniuersale obiectum voluntatis: quod est bo
num. et sine vniuersali motione homo nō po
test velle aliud: licet homo per ratione; deier
minat ad volendum hoc vel hoc: quod est vel
verum bonū vel apparens. Sed tamen inter
dum spālīter deus mouet animas ad aliquod
bonū: sicut in hīs quos mouet p gratias. Et
hoc est q; dicit. Et p;ferentur singuli: suam
scilicet in sufficientiam: et diuinam liberalitatē
que dispositionem confert et pfectionem.

Scda p;sideratio.

Circa secundam que est de loci ido
neitate cum dicitur. Ascendit autē
Ioseph. Ubi sunt due p;sones.

Et Prima p;lo est: q; christus quatuor loca si
bi appropauit. s. Syon: Nazareth: Bethleē
et Iherl'm. Syon sibi elegit: vt suaz originē. s.
q; esset de stirpe regia: declararet. Nazareth
elegit sue conceptioni: et Bethleēz sue natiui
tati. Iherl'm passioi: ostendens q; xp̄s speci
aliter et spiritualiter pmo inhabitat corda inno
centia p mundiciam. vnde Syon interpretat
sponsa. Et Scdo corda virtuosus exercitijs
adornata. vnde Nazareth florida dicitur.
Et Tercio corda sustinentijs compassiua. vnde
Bethleem dicitur domus panis id est la
chrymarum. vnde psal. Jf uerunt mihi lachry
me mee panes die ac nocte. Et alibi. Et panē
lachrymarum dabo vobis etc. Et Quarto cor
da concordiarū pacifica: quia iherl'm interpre
tatur visio pacis.

Et Secunda conclusio est: q; constituti in hoc
seculo nequam ad eternam ascriptionem non
valemus ascendere: tum propter nostraz pro
nitatem: tum propter mundi transitoriam con
solationem: que nos tardat. vnde bene dicit.
Ad nihilum vtilis est mundialis consolatio:
et quod magis est metuendum: etiam vere ac

salubris consolationis est impedimentus. Et
ideo de valle miseria; que intelligit per gali
leam: ascendere debemus. Ad pariendū puez
iesum id est ad perficiendum bonum proposi
tum deuote vite operum completionē cum ve
ra humilitate: que est custos omnium virtutū
Hec humilitas per Ioseph intelligitur: qui fu
it nutricius et custos. quia nunq; aliquis con
tinuaret ppositus sanctitatis: nisi nutriet et cu
stodiat virtus humilitatis. Et etiam debet p
fiteri cum Maria desponsata sibi vxore. i. cu;3
discreta ratione. Nam sicut Maria Iesuz: sic
ratio discreta concipit ppositum sanctitatis p
affectum in voluntate: et per effectum istud in
bona conuersione. Concipit autem de spiritu
sancto: q; ipm bonū ppositum a gratia dei est
que dat velle et pficere. Ro. 8. Sed quare sic
christo nato adhabetur custodia: ratio est: quia
omne nouum in pncipio cito sentit deitumen
tum. Et ideo voluit deus non solum matrem
qua nasceretur: sed etiam custodem: a quo cu
stodiretur habere: vt scias q; nihil pdest si bo
na spiritualia studiose cōgregas: nisi diligen
ter custodias congregata.

Tercia cōsideratio.

Circa tertiam p;sideratione;: que est
de partus celebritate: cum dicit. Fa
ctus est aut. Ubi sunt tres p;sones.

Et Prima conclusio est: q; ex decreto diuine
ordinatōis pueniens fuit deum incarnari: q;
fm Damascenum p incarnationis mysteriū
monstrat simul bonitas: sapientia et iustitia et
potētia dei v; virtus. Bonitas q; non despe
xit p;prii plasinaus infirmitatem. Iustitia ve
ro quoniam hoīe victo: non per alijs fecit vin
ci tyrannum: nec vi eripuit hominem ex mor
te. Sapientia vero: quoniam inuenit difficilis
precij deuotissimam solutionē. Potentia ve
ro siue virtus infinita: quia nihil est maius: q;
deum fieri hoīez. Et Ratio est. Nam vnicuiq;
pueniens est q; competit sibi fm rationem. p
prie nature: sicut hoīem cōueniens est rōnari
quia hoc conuenit inq̄stum est rationalis fm
naturam. Ipsa aut natura dei bonitas est fm
Dion. de di. no. vnde quicquid pertinet ad
rationem boni: cōueniens est deo. Pertinet
autem ad rationem boni: vt se alijs cōmuni
cet fm Dion. vnde ad rationem summi bo
ni pertinet q; summo modo se creature cōmu
nicet. Quod qdem maxime fit: per hoc q; na
turam creatam sic sibi coniungit: vt fiat vna p

sona ex deo. s. verbo: anima et carne. unde patet quod
conueniens fuit deum incarnari. unde dicitur.
Et factum est. Cum autem essent ibi. quod dicitur. cum
stre miserie essent in mente eterna pueri: et ordi
natione totius sanctissime trinitatis factus est. i.
decretum ut deus homo fieret pro nostra salutem.

Secunda ratio est: quod in hac benedicta incarna
tione deus contulit nobis bona: quibus uia no
stra perficitur. **Primum** est fides recta: que
magis certificat ex hoc quod ipsi deo loquenti creditur
unde Augustinus. de ciuitate dei dicit. Ut homo fiden
tius ambularet ad veritatem: ipsa veritas dei
filius hominis assumptus: constituit et fundauit fidei.

Secundum est spes: que per hoc maxime erigitur.
unde Augustinus. 13. de trinitate. Nihil tam necessari
um fuit ad erigendam spem nostram: quam ut de
monstraret nobis quantum diligeret nos deus.
Quid vero isto iudicio manifestius: quam ut dei
filius nostre nostre dignatus est intrare personam?

Tertium est caritas: que maxime per hoc exercita
tur. unde Augustinus dicit. Que maior causa est adue
tus domini: nisi ut ostenderet deus dilectionem
suam? Et postea subdit. Si amare pigeat: sal
tem reamare non pigeat. **Quartum** est ple
na perfectio deitatis: que vere est hominis beatitudo:
et finis humane uite. Et hoc collatum est nobis
per christi humanitatem. Et hoc est quod dicit. Im
pleti sunt dies. s. deuoti hominibus bonis qua
tuor: per christi humanitatem nobis collatis:
quibus dies uite nostre perficiuntur ad meritorie
operandum. Et sequitur. Ut pareret filium suum
id est propositum bone uite diu in mente conce
ptum: perficeret operis impletionem.

Tertia ratio est: quod in isto beato filio inueni
mus duplicem filiationem. Vnam quidem: que habet
respectum ad patrem per eternam generationem
Aliam que habet respectum ad matrem per temporales
parturitionem. **Et nota** quod filiatio est productio na
turaliter per aliquod productum: ita quod sit filius in natu
ra uiuente: et intellectuali: et sibi substantiale.

Per primam productionem spiritus sanctus non potest
dici filius patris nec filius: quod non preedit per mo
dum nature. Nec ignis productus potest dici filius
ignis productantis: quod non uiuit. Nec brutum
potest dici filius: quod non intelligit. Nec si aliquis pro
duceret alium de non suba sua: ille diceretur eius
filius. Sic Adam non dicitur filius dei. Tunc
concludo quod in christo sunt due filiationes reales
quod filiatio non determinat sibi suppositum: nisi
ratio est generationis passive: hoc est ratione productionis
et ratione nature. sed cum unitate suppositi stat

bene perfectio in christo generationis passive vel
productionis. Probo: quod productio eterna a pa
tre: et temporalis a matre. Et hoc est quod dicit. Et pe
perit filium suum. s. temporaliter secundum naturam humanam cum
defectibus nostris: quibus nobis mereatur. Sed di
citur primogenitum: propter eternam generationem
secundum diuinam naturam a patre.

Quarta consideratio.

Ira quartam considerationem: que est
de plis sedulitate: cum dicitur. Et pan
nis eius inuoluit. ubi sunt due rationes
Prima ratio est: quod christus in sua natiuitate su
am paupertatem expressit nobis. unde dicitur
quod pannis eum inuoluit in testimonium paup
tatis. unde pauperes dicuntur panno: qui multis
pannorum petiis induuntur. **Mora** circa paup
tatem christi aliquid virtutes: quas inuenies
in questuiculis de paupertate.

Secunda ratio est: quod paupertas est inualida sine
humilitate. Ideo saluator in natiuitate se in
psepe explicando: subiunxit humilitatem ad no
strum profectum. unde Bernardus. Quanto minore
se fecit dei filius: tanto maiorem se ostendit in
bonitate. Et quanto per me vilior: tanto mihi cura
tor. Et hoc notat cum dicitur. Positus in pre
sepio: non sedens in solio: non presidens in
palatio in signum humilitatis. Paupertas cum
pannis eum inuoluit. Humilitas eum in pre
sepio inclinauit. **Quotiens** ergo virtutes cum
Mara id est cum anima penitente inuenis:
totiens saluatores noueris esse natum. **Mo**
ta hic dantur delicie: diuitie et honores hu
ius mundi. Delicie in hoc quod filius dei non mol
libus: sed pannis rudibus est inuolutus. Ho
nores in hoc quod non in palatio: sed in presepio
eum rure reclinauit. Diuitie in hoc quod locum
alium non habuit.

Quinta consideratio.

Ira quintam considerationem: que
est de nuncij solennitate cum dicitur. Et
pastores etc. ubi sunt sex rationes.

Prima conclusio est historiam videre.
Ados enim erat gentilibus antiquis in utroque
solstitio scilicet estivali et hyemali vigilas no
ctis custodire ob solis uenerationem. qui for
te usus apud iudeos et usu cohabitantium in
oleuerat. unde in ipsa nocte pastores super gre
gem suum uigilauerunt: sicut bis in anno in
longioribus: et breuioribus noctibus facere
consueuerunt.

Sermo

¶ Secunda cōclusio est q̄ natiuitas chusli.

¶ Primo nūciata est pastoribus ppter qnq̄ rationes. **¶** Prima ratio est: vt paupertatez p̄mendarer: vnde Ber. Quanti nobiles sū carnē illa hora in stratis molliibus quiescebāt: et nemo illoz dignus habitus ē nouaz videre lucem etc. **¶** Secōda ratio est: vt simplicitatem p̄mēdaret. vnde apl's. Que stulta sunt huius mūdi eligit d's: vt cōfundat fortia et sapiētes.

¶ Tertia ratio est: vt ad requirendaz ouem p̄ditam: tanquā vetus pastor venisse se indicaret. Luce. 15. Quis ex vobis homo hīs centum oues etc.

¶ Quarta ratio est pp̄ officij pastoralis approbandā auctoritatez. vnde sancti patres antiq̄ leguntur fuisse pastores. Vnde filij Jacob dixerūt Moysaoni. Gen. 36. Viri pastores ouiuū sumus.

¶ Quinta: vt informarentur miscice quō pastores se habere debeant ad oues sibi et sue cure p̄missas. Et hoc est qd̄ dicitur. Ad pastores erant in re. cades vigilantes: vbi dicit Ber. Ad nūciatur pastoribus vigilantibus: et in regione manentibus: et nō militibus: nō venatoribus: nō dormientibus: nō in ciuitate vel tumultu existentibus.

Et bene dicit pastoribus q. s. interiora regūt scilicet cogitationes et desideria. Dicit etiaz vigilantibus. s. p̄ solitudinez. s. vigilia interiori: de qua i cantū. Ego dormio et cor meū vigilat: qd̄ aspectus veri luminis mentis oculos apertōs tenent. Pax. n. esset gregē in pascua pelere nisi pastor vigilaret: ne lupus gregēz inuaderet. Itē nūciatur in regione. i. solitudine manentibus p̄ curaz p̄positionem: non in ciuitatibus et negociis secularibus manentibus. Psal. Ecce elongaui fugiens et mansi in solitudine paupertatis. Quā vidi iniquitatez: et contradictionem in ciuitate.

¶ Tertia p̄cō est: q̄ nūcius tale debebat fieri per angelos pp̄ lapsum angeli reparandi. Itē incarnatio non tñ valebat ad restauratiōem humani lapsus: sed etiaz ad reparatiōem ruine angelice. Vnde nō debebat angelus excludi. Et hoc est qd̄ dicit. Et ecce angelus dñi stetit iuxta illos: in signū recōciliationis et amicitie. vñ stabat iuxta illos: non p̄tra: non supra hinc est qd̄ post incarnatiōez angelus apparēs Jobāni. Apoca. 22. nō permittit se adorari sciens humanam naturam per incarnationem filij dei exaltatam.

¶ Quarta p̄cō est: q̄ tria sunt beneficia incarnationis: que nobis insinuat. **¶** Prīmū est

fidei informatio. 13. n. homo per lumen naturalis rationis posset scire quid agendum: m̄ plenarie nō potest scire quid bene agendum in ordine ad vitam eternā. Et ideo necessaria fuit lux diuine irradiatiōis: quamens humana illustrata cognoscat illa que in mēte ordinat in salutē: et hoc est qd̄ dī. Et claritas dei circumfulsit illos: in signum qd̄ ortus erat sol iustitię: et nō recēdebat ignorāne. vnde Ysaas. Iso pulus qui sedebat in tenebris et in cegitōe vmbre mortis: lux orta est eis.

¶ Secōdū est p̄sumptiōis ablatio. Tales. n. insipientes suam p̄sectionē quam soluz ostendūt apparenter: de se incipiunt p̄sumere vel alios iudicant vitiofos. Nec ē pestis mortifera fraternā lacertās caritatez: et spiritali letitia plenū ad accidiām ducit. Nec tamen refrenatur p̄sideratis defectibus respectiue ad diuinas p̄fectiones. vnde dicitur. Et timuerunt valde: quasi diceret: qd̄ ipsi videntes suaz insufficientiam et defectus in claritate diuine p̄fectionis. Timuerunt valde.

i. timore reuerēte se humiliātes de se nihil p̄sumētes. **¶** Tertiū est diffidentia de dō redarguō. Nec reddūt hoiez maledictū et p̄tectione dei indignū eccle. 2. De dissolutis cordibus: qm̄ non credunt deo: et ideo non protegentur ab eo. Et nota qd̄ quatuor causant diffidentia scilicet peccati magnitudo: vel multitudo. Itē multitudo temptationuū: frequens casus: et nimia tristitia: hanc remouet incarnatiō christi.

Et ideo angelus dixit. Nolite timere. q. diceret. Sēper fiduciam habeatis de deo: si merita vestra precesserūt. vnde verisimile est qd̄ paratus est inuare eos qui volunt maliciāz defectere et bonitati adherere: Proverbi. 12. Qui bonus est: hauriet sibi gratiam a domino. vnde Aug. Gratia inquit dei nō potuit gratius p̄mendarī: q̄ vt ipse vnicus dei filius in se i. cōmirabilr manens indueret hominez: et spes dilectionis sue daret hominibus. Et ideo paruuus natus est vt diligeretur: nō timeretur.

¶ Quinta p̄cō est: cum maxime gaudendū sit de bono cōmuni: qz diuinius est particula ri. Incarnatiō xp̄i nobis maximū gaudium contulit: qz per eaz non solū habemus summi boni adeptiōē: sed etiam oīs mali exclusiōē.

¶ De primo Bernar. dicit. Illud est verum et summum gaudiū: quod de creatore et non creatura concipitur: et quod cui possederis ne motollet a te: cui comparata omnis aliūde iucunditas mors est: omnis sanitas doloris: et

quodcumq; aliud delectari possit molestū est.
Et de scdo Bernar. transisse de morte ad vi-
 tam: vite gaudiū duplicat. vnde dicit Leo pa-
 pa. fas non est ibi locum esse tristitie: vbi na-
 talis est vite: et hoc est quod dicit. Ecce enim
 annuncio vobis gaudiū triplex. scilicet. visitatiōis
 in natiuitate: redemptionis in resurrectione:
 sublimationis in ascensione. Ad agnum. scilicet. qz
 replet celum et terram. Psal. Et tentur celi
 et exultet terra. Quod erit omni populo: idest
 ecclesie colligende de omni populo: qz natus
 est vobis saluator. Bernar. Saluabit nos ab
 inimicis nostris: qui sunt carnis fomes: vani-
 tas mundi: mors corporis: violentia demōis:
 Hodie ppter temporis congruentiam: qz lz
 esset natus in medio noctis: tñ claritas meridi-
 ane lucis effulgit. Qui est christus. i. vnctus
 vntione misericordie ptra hominis fragilita-
 tem. Et dominus. i. ptektor contra hostis im-
 probitatem et. In Bethleem ciuitate dauid
 addit ad designandum eius natiuitatem spiri-
 tualem. vnde si fueris Bethleem per cordis
 compunctionē: vt sint tibi lachryme tue panis
 die ac nocte: et si fueris iuda: per oris cōfessio-
 nem. Et domus dauid: per satisfactiōes: na-
 scitur christus in te.

Et sexta conclusio est: qz euangelista hāc an-
 nuntiatiōem confirmat per quatuor signa.

Et quoz primum est humilitas. Quia inue-
 nitis scilicet illum qui erat absconditus.

Et secundū est simplicitas: qz infantem. i.
 non fantem: et tñ dei verbū. **E**t tertium pau-
 pertas: pannis inuolutum: non sericis.

Et quartū asperitas: qz positus in presepio.
 Hec sunt signa saluatoris. Sz sunt alia signa
 terroris xpī venturi ad iudiciū. De quibus
 supra. Sed eadez quatuor signa per grāā in
 passione christi mutata sunt. Qui. n. in natiui-
 tate erat ifans: in passiōe suā clamās. Hic pā-
 nis inuolutus: ibi vestibus nudatus. Hic re-
 clinatus in presepio: ibi affixus patibulo. Hic
 inuentus: ibi maliciose perditus.

Sexta consideratio.

Et circa sextā p̄siderationem: que est de
 laudis iucunditate cum dr. Et subi-
 to facta est cuz angelo multitudo mi-
 litie celestis laudantium deū et dicentū. Glo-
 ria i alissimis dō: et in terra pax hominibz et.

Ubi sunt due conclusiones.

Et prima p̄lo ē: qz angeli nūciaturi myste-
 ria incarnatiōis nībi perdūt de actu sui p̄mij:

Ratio est: qz actus premij angeloz est i clara
 dei visione et fruitione: que ex missione angeli
 non perditur: cū deus ubiq; sit: imo ad aliqua-
 lem gloriāz actualem angeloz est mitti. Sicut
 credo Gabrielem firmiter fuisse sūme gloriā-
 tum: imo adhuc gloriari: qz tante legatiōis fū-
 it nuncius. vt verbum incarnaretur: et qz salu-
 tem angelorum et hominum restaurationem
 procuraret. Et ideo prozupt in laudem: et vt
 vnus laus esset autentica: omnes cōsona vo-
 ce cum ipso pronunpebant in laudem. Unde
 Beda in glosa. Vno angelo euangelizante
 multitudo in consonam laudem prozupit: vt
 officium suum deo impendat: et nos instituat:
 vt laudantibus deū congratulemur. Et hoc
 est quod dicit: et subito facta est: idest repente
 cum eo: scilicet predicto angelo. Multitudo:
 Glosa iterlinearis. Ne parua videretur vni-
 us angeli auctoritas: mittit militie celestis ex-
 ercitus. vbi Beda. Bene angeloz exercit⁹
 militia vocatur: qui ducem militie sequantur:
 qui contra malignos spiritus ad nostram tu-
 telam exercitus ordinauit angeloz laudantiū:
 repetendo de beneficijs pposse grāz actiōes.

Et secunda conclusio est: qz hec incarnatio
 bene dicta erat angelis et hominibz gloria ma-
 xima. Ratio est: quia pro gloria alicuius est
 cum beniuolentia demonstratur totius trini-
 tatis. Sed hoc est factum hominibus et ange-
 lis: igitur et. Maior patet minor probatur.

Et primo de hominibus. Nam pro gloria
 hominum erat: ne humana natura totaliter p-
 deretur: cuius ruina preuisa erat: quod factū
 fuisset sine christi incarnatione. Ad hoc etia
 patet de angelis. Nam pro gloria angelorum
 erat: vt etiam eorum ruina ab eterno preuisa
 repararetur: quod fieri nō poterat: nisi per re-
 paratorē illa natura humana que propter hoc
 fuerat creata ad salutem deduceretur. Et ideo
 angelus Gabriel istius sacramenti libenter
 fuit minister: vt dicitur in Luca. De isto dici-
 tur ecclesia. Gloria domini: plenum est opus
 eius: scilicet incarnatio. Et bene plenum glo-
 ria domini dicitur: quia gloriā de restaura-
 tione in celo: et de redemptione facta in mun-
 do: et de liberatione facta in inferno habet de
 p opus incarnationis. Ysa. 40. Et reuelabit
 glia dñi et videbit ois caro salutare dei. Sed
 quō gloria domini est: qz filio dei ad conforziū
 nostre mortalitatis fuit assumptus: qz panni-
 culis nostre paupertatis fuit obuolutus: qz cau-

Sermo

terium peccatorem in circuncisione suscepit: q̄ cluruit: q̄ fatigatus fuit: q̄ conspu: q̄ flagellari: crucifigi: et mori voluit? Dicitur q̄ in hoc opere plus potentie: sapientie: et bonitatis quam in omnibus alijs ostendit. Gloriosus enim fuit deo hominem assumere: quaz angelum creare: et pro homine mori: quam homines in prima immortalitate conseruare. Et ideo dicit Bernardus. Quanto se minorem facit dei filius in humilitate: tanto mihi carior. Et hoc est quod dicit. Dicentium: scilicet in angelis qui sunt altissimi respectu aliarum creaturarum. Et in terra pax hominibus: non gloria: Sed pax hominibus. Bone voluntatis: Beda id est eis qui bona voluntate suscipiunt christum etc.

In secunda missa. Sermo de ep̄la. xvj.

Apparuit be-

nignitas et humanitas saluatoris ad Titum secundo. Ad exhibendum beneficium benignitatis et clementie: non solum requiritur: At mens

concitata in ultione: benignitate detineatur: sed etiam offensis prestetur venia et eorum supplicationes admittantur dicente Seneca: Quod clementia est lenitas superioris aduersus inferiorum in penis constituendis: Sed quia vi dicitur Jobelis secundo de saluatore. Quod benignus et misericors sit et prestabilis super malicia. Ideo ab indigentibus diligentissime est inuocandus. Unde apostolus hoc aduertens in presenti epistola dicit: Ad iam spe salui facti sumus per Christi incarnationem. Et volens nos ducere ad gratiarum actiones dicit. Apparuit benignitas etc.

Circa totum in vniuersale sunt septem conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ nostra infirmitas est multum inualida ad statum gratie recuperandum. Nam in creatione hominis ostendit deus potentiam sapientiam et bonitatem suam. Potentiam: quia corpus de terra et animam de nihilo fecit. Sapientiam ostendit: quia iaz desperatas naturas et substantias: corpus scilicet et animam. f̄ edere: scilicet tam ami-

cabili copulauit bonitatem: quia hominima: gis dedit et maiora promisit. Posuit enim eum in loco deliciarum: in paradiso terrestri: ut operaretur et custodiret illum. Et ex agricultura disceret: Ad sicut terra cultori: ita ipse creatori obedire deberet. Unde si in sua innocentia persistisset: de illo paradiso per merita ascensus fuit ad celum empyreum. Sed heu q̄ homo a rectitudine sua deuiant: corpus in terram redijt: Anima vero quinque milibus annorum et amplius detenta est in lumbo: et tota posteritas eius in hoc exiliu est detenta: et per consequens natura inualida est ad recuperandum statum.

Secunda conclusio est: q̄ saluator cernens tam nobilem creaturam sic destitutam et ordinatissime sanctissime trinitatis: dignatus est ipsam reformare. Et ideo: cum deus nollet naturam illam sic miseram relinquere: propter quas cetera creauit: eam in infinitum dignius reparauit: cum multo amplius potentiam: sapientiam: et bonitatem suam erga nos declarauit. Potentiam quidem: quia in reparatione nostra terra ab omni morbida qualitate originalis seu actualis peccati virtute altissimi preseruata. id est de corpore virginis gloriose: et de purissimo sanguine eius purissimum corpus assumpsit: cui animam omnia scientem infudit. Sapientiam: quia in opere incarnationis preter naturalem unionem in christo fuerunt due mirabiles et ineffabiles uniones. Diuinitas scilicet ad animam: et diuinitas ad carnem: que etiam morte interueniente separari non poterant: etiam anima et corpore abinuicem separatis. Bonitatem: quia sine meritis nostris ad miseriam ipsa beatitudo descendit: et defectus huiusmodi sustinuit: ex misericordia: non ex debito. Ratio est. Nam christus ad hoc assumpsit nostram naturam: ut in ea mereretur nobis vitam eternam: quam nobis abstulit per peccatum Adam. Sed tale meritum maxime consistit in tolerantia passionum et defectuum: quare etc. Et hoc est quod dicit. Qui saluos fecit nos. Ille scilicet qui est deus per naturam: et saluator per gratiam spe future salutis. Romanorum octauo. Spe salui facti sumus.

Tertia conclusio est: q̄ hec benignitas diuine misericordie multipliciter nobis apparuit.

Primo: quia suscepit nostram naturam: quia verbum caro factum est. Iohannis pri-

mo. **C** Secundo: quia experiri voluit misericordiam nostram. Sapient. septimo. Sicut quidam et ego homo sumis hominibus mortalibus.

Tercio: quia in suo sanguine lauit culpam nostram. Apocalypsis. Laui nos a peccatis nostris in sanguine suo. **C** Quarto: quia portauit penam nobis debitam. Ysaie. 53. Disciplina pacis nostre super eum. **C** Quinto: quia docuit ignorantiam nostram. Math. 5. Beati pauperes etc.

Sexto: quia attulit nobis gratiam suam diuinam. Iohannis primo: De plenitudine eius accepimus omnes gratiam. **C** Septimo: quia preparauit nobis gloriam eternam. Iohannis decimoquarto. Vado parare vobis locum: et hoc est quod dicit. Apparuit benignitas etc. Quasi dicat. Apparuit mundo per carnem: nobis per fides. Benignitas: id est larga dei misericordia. Et humanitas: id est magna eius clementia. Philipp. secundo. Et habitu inuentus ut homo: Saluatoris nostri dei: id est qui salutem nostram operatus est in medio terre: id est in corpore virginis gloriose per incarnationem.

C Quarta conclusio est. quod nullus potest sibi mereri primam gratiam ex condigno: quia repugnat dono gratie. Unde Roma. decimo. Si ex operibus iam non ex gratia. Item radicitur merendi est gratia et merces est cuiuslibet boni terminus. Qui ergo non habet principium cuiuslibet boni: non potest mereri. Et ideo dicit glossa super illud Roma. sexto. Gratia dei vita eterna. Posset inquit recte dicere stipendium iustitie vita eterna: sed maluit dicere gratia dei vita eterna: ut intelligeremus ad vitam eternam pro sua miseratione nos producere: non meritis nostris: scilicet de condigno. Et ideo ex parte nostra munus est. Ipse enim deus sua miseratione perficiet: sed illud prime. **P**er. quinto. Deus autem omnis gratie: qui nos vocauit in eternam gloriam suam in Christo Iesu modicum passos perficiet. Et hoc est quod dicit. Non ex operibus iustitie que fecimus nos. Prius scilicet: quia nulla bona feceramus. Immo potius cum inimici essemus reconciliati sumus. Roma. quinto. Sed secundum suam: id est sibi propriam misericordiam. Et ideo enim est propius misereri sicut dicit Grego. **C** Quinta conclusio est: quod Christus per gratiam incarnationis contulit nobis remissionem culpe. Donatione gratie et aperitione ianuæ re-

gni celestis. Et hoc omnibus quantum ad sufficientiam: sed tantum predestinatis: quantum ad efficaciam. Unde Leo papa in quodam sermone dicit. Sicut enim Christus nullum sine reatu repperit: sic liberandis omnibus venit. Et hoc est verum quantum ad passionem exhibitam. Unde Damasc. dicit: quod ea quod hominis sunt: super hominem agebat. Unde et actio Christi meritoria: quantumvis esset actio humana: potens tamen agebat in virtute diuina. Et ideo erat potens sufficienter super totam naturam. Et quod omnes homines sunt unus homo in natura communi. Inde est quod Christi actio: quo ad naturam se extendebat: et ad singulos se extendere poterat. Et hoc est quod dicit. Per lachrymarum regenerationis: id est per lotionem lachrymarum in contritione. Per quam spiritaliter regeneramur. Iohannis tertio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: et renouationis: que fit per gratiam spiritus sancti nos renouantem veritate contracta per culpam. Que renouatio fit effectiue per eum licet formaliter a gratia.

C Sexta conclusio est: quod quando Christus in utero matris affectauit mori: vel etiam orauit patrem suum pro peccatoribus sicut pie posset credi: quod ille actus supposita unioni illius non ad verbum fuisset sufficiens pro redemptione hominis: si deus sic ordinasset: sicut dicit Bernardus: quod minima gutta sanguinis fuisset sufficiens ad redimendum hominem. Sed ex quo deus sic ordinauit: voluit Christum suum pati secundum scripturas. Ideo omnia bona opera ipsius profunt nobis ad redemptionem et meritum. Unde Augustinus dicit. Quod alius modus nostre liberationis fuit deo possibilis: sed nostre miserie conuenientior nullus fuit. Et hoc est quod dicit. Quem infudit in nos abunde: scilicet ad permanendum. Dicit abunde: tum propter magnitudinem acceptationis in merente: ratione diuine unionis ad diuinum suppositum. Tum propter multitudinem operationum et passionum que sustinuit. Tum etiam propter redundantem remissionem omnium peccatorum: et propter copiam virtutum. Iohannis secundo. Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Per Iesum Christum saluatorem nostrum. quod dicitur. ut nostras salutes persequimur. Per Iesum id est saluationem: per Christum id est virtutem et formatam gratiam spiritus sancti.

Sermo

Septima conclusio est: q̄ talis gratia thirlicem effectus causat in nobis. **P**rimus est iustificatio impij: Johannis. 3. Iustificati gratia per gratia. Quod patet. Nam deus per peccatum offenditur. Offensa autem tunc remittitur: quando animus offensi pacat offendenti. Et ideo fin hoc peccatum nobis remittitur: quando animus offensi nobis pacatur. Que quidem pax consistit in dilectione dei: qua nos diligit. et quādo gratiam que est eius effectus: nobis imprimit: que peccatum tollit: et nos vita eterna dignos efficit. et ideo sic per gratiam iustificamur. Et hoc est qd̄ dicit. Ut iustificati gratia ipsius: quia hec remissio dicitur iustificatio: in q̄tum tollit delictū. et cōfert gratiam iustificantiem. **S**ecūda est adoptio: qua mediāte adoprāimur in filios eterne hereditatis. Nam adoptio est quedam actio ad extra: includens in se extraneitatem naturalem: sed includit intransitātem moralem: que est quidā amor efficiens nos filios adoptionis per gratie inhabitationem. Et hoc est qd̄ dicit. Ut heredes simus scilicet in presenti: et per gratiam adoptionis. **T**ertius est: q̄ habet nos de vita eterna certificare: q̄a habet in se rationē acceptionis. **P**sal. Gratiā et gloriā dabit dominus: quia effectus gratie requirit felicitatem glorie. Et hoc est qd̄ dicit. Ute eterne: hic scilicet fin spei: et si nō dum fin rem. **R**o. 8. Heredes quidem dei coheredes autem christi etc.

In secunda missa. Sermo de euangelio.

Pastores lo

Pquebantur adinuicē etc. **L**uce. 2°. Scdm̄ qd̄ dicit **B**er. Inuenisti plane sapientiam: si prioris vite peccata defleas. s. huius

seculi desideria paruipendas: si eternam beatitudinem toto desiderio concupiscas: si tibi horum singula sapiunt: prout sunt. unde pastores spiritualiter sapientes: audita reuelatione angelorum circa dulcedinem uerbi incarnati vel in mente spiritualiter nati: in quo omnes thesauri diuine sapientie sunt reconditi: attenti delectatione peccatorum: ac uanitate munda uorum in ardenti animo: more uiri sapientis cuius est factorum causam requirere: et futura

ex presentibus conicere: et res fin ueritatem estimare in ipso desiderio seruntur. Et ideo in euangelio sunt tres considerationes.

Prima consideratio.

Arcū primam considerationem: que est de pastorum sollicita inquisitione cum dicit. Pastores loquebant etc.

Sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ exemplo pastorum monemur: ut abiicientes omnes carnales affectiones: in supernam ciuitatem mentis aciem dirigamus.

Secunda conclusio est: q̄ in ouili mentis nostre locum pastoris tenet ratio. Nec mirum cum rex dicatur: maxime cum bene ordinata est super sensualitatem. Nam sicut rex solo intuitu dissipat omne malum: alioquin non est rex: sed tyrannus: Sic reuera ratio dicitur pastor: cum recte est ordinata: et per gratiam illuminata. Si autem prauitate corrupta est: iam non est pastor: sed tyrannus. unde in puer. Rex qui sedet in solio iudicij etc.

Tertia p̄ est: q̄ quilibet mediāte sapientia cordis dici potest pastor: respiciendo conditiones pastoris: que sunt quinque. Nam pastoris est intrare postius in ouile: et ut cognoscat oues suas: et q̄ educat eas: et q̄ pascat et saluet eas: et q̄ congregat eas in uno ouili. Sic quilibet dicitur pastor. **P**rimo si ratio per ostiū. s. christum: qui est ostium salutis per remissionem peccatorum. et uite per abundantiam spiritualium donorum: ingreditur studium sancte contemplationis: et cum ipse sit ueritas: sic uiam aperit ad rationem intelligendum. Et egreditur per exercitium bone operationis. Et sic cum ipse sit iustitie: uiam ostendit ad bene operandum. **S**ecundo si ratio conuertit se ad omnes cogitationes: et affectiones: et operationes uirium interiorum et exteriorum sensuum: ut de omnibus se exercitiat. ut sic cognoscat quid agitur. et causam et intentionem agendi: et omnia recte fiant. **T**ertio est euz recta ratio non solum malas et bonas affectiones et cogitationes discernit: sed etiā interpretatina et operatiua: que interiorius cogitata sunt vel proposita exterius educit. aliquando per uerbum interpretatiue: aliquando per opus operatiue. **Q**uarto ut pascat eas. Nam oues a fecunditate deficiunt: si pascua non habeant. ut hita nō sunt eis puericia. Eodem modo cogitationes et affectus mentis non solum steriles

sed etiā debiles sunt nisi sibi convenientibus pascuis nutriantur. Quā enim ratio non recte ordinata alibi q̄ debeat querit pascua ouibus suis: tunc deficiunt: non enim sunt alibi querēda pascua: nisi in sacra scriptura. Dicitur enī ingredi et egredi et pascua inuenire. Ingredu tur ratio ad profunda sacre scripture. ut pascat pfectos. Egreditur ad planiora: ut pascat infirmos. Quinta est: ut recta ratio non abhorret mortificari: ut saluetur et viuificetur. Tūc. n. viuificatur cū fide per caritatem operante informatur. Ipsa. n. fides rationem eripit a priori vita: in qua rationibus naturalib⁹ tñ credebatur. vnde Beda. Quod natura reputat impossibile: deus facit possibile. Hanc vitā rationis fides mortificat: cum iam non credat rationibus naturalibus: sed in pmutabili veritate. Sexta est: cum ratio cognitiones: cogitationes: et affectiones: pgregat in vnu. Mā quandiu occupantur circa res temporales: cū sint multe et infinite disperguntur: sed cōgregantur cum ad querendū bonū eternū: quod est vnus: penitus retrahuntur.

Quarta p̄lo ē: q̄ qñ ratio recta proposito pfectionis ad spiritualem pceptum inflammat: tunc non statim de suo p̄silio properare d̄z ad opus: sed cū illis qui in talibus sunt exp̄cti: deliberare d̄z: vtrum que inspirata sunt liceant et exp̄diant et p̄sona sint dictis sanctorū et sic ad opus festinare. vel statim se absoluerē q̄ periculosus est tales inspirationes in mente p̄cipere: et ad effectus boni opis non p̄perare. Ratio huius potest esse. Mā electio sequitur iudiciū rationis de rebus agendis: in quib⁹ multa incertitudo inuenitur. In rebus autē incertis nō est iudiciū p̄ferendū: absq̄ inquisitione p̄cedēte. Et ideo necessaria est inquisitione rationis ante iudiciū de eligendis. Et h̄ ingitio d̄z p̄siliū: vnde intertio eibi. d̄z. Quod electio est appetit⁹ p̄cōsiliati. vñ p̄siliū p̄prie ip̄ortat collatōez inter plures habitū. vnde d̄z Cōsiliū: quasi p̄siliū: eo q̄ multi p̄sident ad si mul p̄ferendū. Nam in p̄iungentibus particulis ad hoc: q̄ aliquod certum inueniatur plures circumstātie occurrunt: que ab vno nō facile inueniuntur: sed a pluribus certius percipiuntur. Dum q̄ vnus nō p̄siderat alteri occurrat: p̄ hoc p̄sultatio fieri d̄z de futuris cūctibus: quibus cognitū dirigatur quis ad aliqd faciendū vel fugiendū. Et hoc est q̄ dicit. Pastores loquebantur adinuicēz. s. consulen

do quid agendū sit d̄ reuelans: vbi glo. ibidē Talis collatio pastoribus p̄gruebat: Cum habeant oues custodire: de partu earū et agnoscere necessitate debent nō immerito p̄ferre: q̄ x̄p̄s agnum mansuetissimum audiunt de oue in necessissima natum esse.

Quinta p̄lo est: q̄ ad talem p̄fectionem p̄tria puenitur. Prīmū est sp̄ialis transitus ab hoc mundo. Mā dilectio dei nullū solum secū potest p̄pati: q̄ si sit: iam cessat. vñ Aug. Errat q̄ secum aliqd amat. Mō. n. potest aia simul terrenis affici et celestibus. Et ideo ad habendā p̄fectam dei amicitia: op̄ mundo et terrenis inimicari et abrenunciare. Iaco. p̄. Qui voluerit esse amic⁹ huius seculi: inimic⁹ dei p̄stituetur. vnde segtur. Trāscamus vsq̄ Bethleē. s. relinquēdo mūdi vanitatē eundo ad sacre doctrine eruditōem. vnde d̄z: Vsq̄ bethleē: q̄ interpretat domus panis: et signat sacra doctrinā: qua sp̄ituali in eis reficiunt. vnde. Mō in solo pane viuuit homo etc. Adat. 4°. Verbus q̄ p̄cedit de ore dei est p̄solatio: que puenit ex verbo p̄solatorio predicationis quo aia reficitur et p̄tra duritias laboꝝ et obfuantiarum p̄missionibus eterne beatitudinis quas in eis inuenit recreatur. Secundum sp̄itualis cognitionis reformatio. Mā ratio nostra lippa facta est: et intellectus obsecuratus p̄ peccatus: q̄ nō possumus p̄ nos veritatē cognoscere. Ideo x̄p̄s incarnatus est: ut oia q̄ ad salutē nostram sunt necessaria nobis p̄bo et exēplo demonstraret. Hanc incarnationē et incarnati informationē respicientes oculo mentis illuminabantur. vnde sequitur: Et videamus hoc verbū. s. patris. s. q̄ factum est: scilicet caro: ut p̄ illd̄ illuminemur: q̄ d̄s. i. tota trinitas fecit: supple incarnari: et ostendit nobis glosa: ut q̄ d̄ in deitate videri non poterat sit nobis ostensus in carne. Tercium est prompta executio mandatorū dei. Nam mora est in periculo: quia morosa raro est meritoria nobis et deo accepta: q̄ excludit displicentiam sufficientē de peccatis propter vehementiaz dolorum in extremis. Etiam quia sit timore scrupuli pene: et raro timore filiali gratie: q̄ fm Aug. tales plus timent iudicem q̄ diligant. Et ideo festinandum est more pastorum: vnde dicitur. Et venerunt festinantes: glosa id est veniendi desiderio. Prouerbiōrum. 22. Vidisti hominem velocem in operibus: scilicet coram regibus stabit.

Sermo

Secunda consideratio.

Irea secundaz considerationez: que est de certitudine in inuentioe. Quz dicitur. Et inuenerunt Mariā &c.

vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ xp̄s nati voluit ex virgine Maria ppter quator. **¶** Primo ppter mittētis patris dignitatez p̄seruandā. Mā cū xp̄s sit verus & naturalis dei filius nō fuit cōueniens: vt aliuz patrez b̄iet: q̄s deum: ne dei paternitas trāfferretur ad aliū. **¶** Secūdo ppter proprietatē: ipsius filij qui mittitur: qui quidē est verbum dei. Clerbus absq; omni corruptiōe cordis p̄cipitur: quā in imo conceptio p̄fecti verbi corruptiōe nō patitur: q̄ igitur caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro verbi dei. Conueniens fuit q̄ etiam ipsa sine corruptiōe matris p̄ciperetur. **¶** Tertiū ppter dignitatez humanitatis xp̄i: in q̄ locū pctm̄ nō debuit b̄re: p̄ quem pctm̄ mundi tollebat. Jo. p̄. Ecce agnus di &c. Nō poterat esse q̄ in nā iam corrupta ex cōcubitu caro nasceretur sine infectiōe originalis pcti: vñ Aug. Solus nuptialis cōcubitus i matrimonio Marie & Joseph nō fuit: q̄ in carne peccati fieri nō poterat sine vlla carnis p̄cipiscentia: que accidit ex peccato: sine qua p̄cipi voluit: qui futurus erat sine peccato. **¶** Quarto: ppter ipsuz fines incarnationis xp̄i: qui ad hoc fuit vt hoies renascerentur in filios dei. Non ex volūtate carnis: nec ex voluntate viri: s; ex deo nati sunt: Cuius rei exēpluz apparere debuit in ipsa p̄ceptiōe xp̄i. vnde Augu. dicit. Oportebat caput nostrū insigni miraculo fm̄ corpus nasci d̄ virgine. Vt significaret sua mēbra de virgine ecclesia fm̄ spm̄ nascitura. vnde dicit. Et inuenerunt Mariā & Joseph & infantē positū in p̄sepio: Inuenerūt inq; q̄ ois qui querit inuenit ip̄z. i. iuxta Mariā dignificatā p̄ virtutem virginitatis: & Joseph. Mā Maria interpretatur amara mare: & Joseph augmentatio: Qui ergo vult inuenire Iesuz: querat ipsum amaritudine p̄niet in p̄fectuz virtutū: & sic inueniet ipsum infantem positū in p̄sepio: in signum q̄ ipse nunc factus est abus hominū cum prius factus esset abus angeloz: vel dic aliter. q. d. Trāscuentes sigdez de mūdāna cōuersatione ad scitatem ecclie in qua est spiritu alis refectio: que signatur p̄ Beibleem. Inuenerunt Mariā. i. ecclie pulchritudinē: & tāq; sponsuz eius Joseph. i. cetuz sanctorū ma-

gistroz & dei humilem aduentum scripture paginis insertuz: tanq; in p̄sepio reclinatū. **¶** Secunda p̄lo est: q̄ quatuor demonst̄rāt spirituale natiuitatē in aia deuota. **¶** Primo est infusio luminis spiritualis: q̄ intelligitur p̄ Mariā: que etiaz interpretatur illuminatrix: Natura. n. luminis est vt res pulchra: quāto plus illuminatur: tāto plus decoratur: & res turpis ecōuerso. Mā cū peccata de sui natura sint turpissima: quantopius noticia aie clarificatur tanto plus turpitudine pctoz percipitur. Et vltterius natura lucis est: vt illa que in tenebris apparent pulchra: faciat apparere turpia: Sic lux sp̄ialis: qua aia illustratur facit peccata abominari: que in tenebris passionū apparebāt pulchra. Unde sic vita Marie facit vñ cōez turpez. **¶** Secunduz est virtualium augmentatio. Unde Joseph augmentū interpretatur. Hoc. n. fit p̄ grane assistentiam: que bz aiam secundare. Mā sicut terra est sterilis nisi irigetur aqua. Ita aia nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicqd. n. agit aia sine gratia: totuz ē infructuosuz ad vitam eternā. An autem bz gratiam ita est secunda: q̄ singula eius opera meritoria: sunt p̄digna vita eterna. **¶** Tertiū est puritas innocentie & corruptiōis. Talis. n. meretur sollicitudinaz angeloz. Magna est enī angeloz cura: & circa innocentes diligetia: q̄ p̄ ipsos restaurāda est eoz ruina. Unde lz circa oēs angelū h̄nt strictuz p̄ceptuz. Psal. Angelis suis mandauit de te &c. Nō offedere pedem ad lapidem: est nunq; corde vel opere facere p̄tra xp̄i voluntates: q̄ p̄tinet ad innocentes: q̄ innocentia ē puritas animi: oēs iniurie illationē abhorret nec solum abhorret alij inferre iniurias: s; suūgit et in alio: igitur multo fortius in seipso oēs culpā fm̄ Augu. Unde infans d̄ innocens simplicitas vel simplex innocentia nemini nocēs. **¶** Quartū est aspitās vite: que p̄trariatur sensualitati ipsam subijciendo rationi: q̄ per sensualitatem ipeditur meritus: & homo etiam p̄ eam sequitur delectatiōes corporales. Sed per talē asperuatē homo in vita spirituali p̄mouetur: q̄ maxime p̄ eam sensualitas refirigitur. Unde dicitur. Ipdosuz in p̄sepio: non in reclinatorio aureo: sicut Salomon: sed in p̄sepio asperitatis. vñ dicitur. Videntes hec. s. predicta signa xp̄i incarnationis cognouerūt cognitione intellectuali: de verbo in mēte spi-

ritualiter nato vel incarnato qđ dictū erat illis ab angelo. *Glō.* Videntes carnem exterius cognouerunt p fidez interius. *De verbo.* i. d. filio dei esse dictū. *Ad* dictū erat illis de pueroboc: et sic p cognitionem humanitatis perueniunt ad cognitionem deitatis.

Tertia pđo est: qđ aliqui curiosē naturali ratione inuestigantes opa dei vel fidei putāt impossibilia: eius potentiaz quoq; ignorantes.

Tales. n. nolunt credere nisi videant mirabilia quibus visis credunt: deponentes inuestigationē naturales: cum quada; tñ admiratiōe reuerētie et nō dubietatis. *Lausata* nōdūm nus et hoc: qđ inconſueta et rara et sup humanam facultate; et potest etiam esse ratio talis. Nam quotienscunq; transcendentius rex noticia in memoria venerit: toties renouatur in mente miraculū. Cuz igitur opa xpī taz incarnationis qđ passionis sint transcendentia nostram facultatem et ostendētia diuinā bonitatem potius vertebāt eos in admiratione; unde dicitur. Et oēs qui audiebāt mirati sunt.

Glōsa Bede. s. de mysterio incarnationis: et de his que dicta erant a pastoribus et c. i. de tāta attestatiōe pastoz. unde *Ambrō.* Nō ptemēda putes quasi vilia verba pastoz. A pastoribus. n. *Maria* fidez collegit: et populus dei ad dei reuelationem congregatur.

Quarta pđo est: qđ homo de talibus operibus miraculosis a deo factis debz esse grauis. *Talia.* n. speculiores sūt pditiones admirationis et diue collaudatiōis: et sunt tres pditiones. *Prima* est: qđ transcendent naturam: qđ ex nullo operatur et absq; conatu: s; sola voluntate. Unde *Aug.* xj. confessionum. Verbo tibi coeterno dicis oia que dicis: et fit quicquid dicis: nec aliter qđ dicendo facis. *Secundus* est quia transcendent artes. *Ars* enīz imitatur naturam: a quo enim natura simpliciter deficit nō potest ars opari. Sicut qđ fiat regressus de priuatione ad habitū. Sed qđ cuz xp̄s sit ars patris: que omnes naturas condidit: eadem arte naturas reformat: et perfectius qđ prius fuerant create. *Tertium* ppter consuetudinem. *Consuetudo* enim est: quasi ex natura: que ex longitudine temporis acquiritur et confirmatur. Ita vt quasi natura videatur: sed lex diuina remouet consuetudinem cuz illa bitur menti: vt viues per legem dei subito a vitijs pueratur ad virtutes: vt pater d. paulo: et hoc est magnum miraculum huiusmodi

consuetudine; malaz tollere. *Mūs* enim consideratis: consurgit mens humana in admirationem et ad gratiarum actionem: et ad diuini nominis laudatione;. Unde dicitur. *Maria* autem: quia tempus tacendi: et tempus loquēdi discutiendo omnium factorum possibilem in diuina potentia admiratione. *Conservabat* omnia verba hec et c. *Glō.* optima disciplina *Maria*: que audita conservabat: et conservata in corde suo frequenter ruminabat. Et reuerſi sunt pastores a contemplatione creatoris ad curam sui gregis per exercitium actionis glorificantes et laudantes deum corde: ore: et opere. In omnibus que audi. ab ange. Et viderant proprijs oculis: sicut dictum est ad illos ab angelis et c.

In die natiuitatis in summa missa.

in principio

erat verbus. *Joh. p.* Diligenter circa materiā natiuitatis xpī triplex nobis occurrit natiuitas. *Prima* qua nascitur eternalr

a patre. *Ecclesi.* 20. Ego ex ore altissimi pđij. *Secunda* est: qua nascitur corporaliter ex virgine. *Ysa.* 7°. Ecce virgo pceptet. *Tertia* est: que nascitur spiritualiter per gratiaz deuota mente. *Prima* est a nobis desideranda: qđ ex eius visiōe beati erimus. *Secunda* celebranda: qđ per illam sumus visitati in terris. *Tertia* ē a nobis officiose psequenda: qđ in nobis nascit: s; qđ viraq; est incōprehensibilis nullus intellectus creatus ex puris naturalibus potest contingere ad cognoscenduz hāz natiuitatum sacramentum. Et ideo dicit *Leo* papa. *Ad* non soluz ad diuinaz: s; etiaz ad humanaz generationē pertinet illud ppheticum. s. generationem eius quis enarrabit? *Johānes* igitur volens loqui de vtriq; natiuitatis emanatione verba pfundissima et vires humane mentis quodāmodo excedētia pferit: qui vt ait *Criso.* *Don* humanitatis ingenia transcendens illuc acie mētis direxit: quo vir angelica creatura attingere pōt. Ideo enīz aqle cōparatur: qđ oculo intellectus eterni solis claritate; inarceffibiles acutius qđ ceteri euangeliste intuetur: vt p; in euāgelio. d. In principio et c. vbi sunt aliqua consideranda.

Sermo

Primum pncipale.

¶ Irea primum vbi agitur de eterna emanatione: cum dicitur. In pncipio
et: ibi occurrunt sex pclusiones.

Prima pclo est: q in diuinitas est emanatio
et generatio personalis filij a patre. In quo
distinguit nouum testamenti a veteri: in quo
non fit apta mentio de emanatione personarum.
Nouum aut loquitur de filio: siue qsum ad di
uinitatem: siue qsum ad humanitatem. **E**t in
quantum ad diuinitatem ptnet. in hijs ver
bis quatuor tanguntur. **P**rimu est: q est
patri substantialis: cum dicitur esse in patre.
In pncipio est verbum. Omne. n. quod est in
pncipio: patri substantiale e. **S**cdm q in
ter ipsos est distinctio personalis: cum dicitur
Verbum est apud deum. **T**ertium est ipso
rum in essentia: in natura verissima vnitas:
que nec partes ronis: nec diffinitiois. s. genus
et differentia admittit. quod notatur cuz dicitur
Deus erat verbum. i. ratio. **R**ationis. n. non
est ratio. **Q**uartus est filij a patre coeterni
tas. verbum hoc est in pncipio apud deum.

Patet g in hijs emanatio psonalis verbi a pa
tre. **N**ota q ly inest dei et diuinorum omnium
in qsum diuina sunt: inesse et intimum esse. vn
de Augu. Intus erat: et ego foris. **P**atet ena
in potentis aie: que qsto diuinores et pfectio
res sunt: tanto intimiores. **S**cdm notabi
le est: q potius dicit in pncipio qz a pncipio.
Et hoc ppter aliquas rones. **P**rima est:
q verbum siue ars manet in artifice: qzuis fo
ris pcedit in opere. **S**ecunda est. **M**az di
uinorum pprum est inesse et intimum esse.

Tertia est: q sic est in pncipio natus a pa
tre: q nihilominus semper nascit. **Q**uar
ta q ratio ronis est accipere res ipsas in suis
pncipijs. **Q**uinta est. q verbum ipm ex
pla rerum creaturarum no est quid extra. ad qd
deus respicit: sicut apud nos. **S**exta q ly.
a: notat cam efficientem vel cause pprietatem.
ly in sapit nam cause finalis. **D**eus aut qzuis
fit rerum eorum creaturarum tam causa effectiua
q finalis: magis tamen verius per pus et p
prie est causa finalis: tum qz finis est causa p
in causando: tuz qz efficiens non agit nisi per
intentionem finis: et motum a fine et ppter fi
nem. Et sic p consequens est mouens motuz
et 2m in causando: quod deo ppric no puenit.
Dicit g in pncipio. vbi circa emanatio
nem quatuor occurrunt. **P**rimo vnitas in

essentia: qz in pncipio est verbum. vnde Augu.
Pater est pnm: no de pncipio. s. filius aut
pncipium est de pncipio. In pncipio igitur
est verbum. i. in patre idem existens cum eo
essentia. **I**oh. Io. Ego et pater vnuz sumus.

Scdm alicias in p: qz verbum est apud deum.

Tertio equalitas in maiestate: qz deus est
verbum. vnde Ansel. **D**eus est quo magis
cogitari non pot. **I**gitur verbum in maiesta
te est equale patri. **Q**uarto coeternitas in

etate: qz filius patri est coeternus. **H**oc ingt
erat in pncipio apud deum. **P**ater. n. est eter
nus. **S**i igitur filius ei no esset coeternus: tunc
non esset in pncipio apud patrem: habita ver
borum expositione in coparatione ad patrem.
Potest etia erponi in coparatione ad creatu
ram: quam fecit in pncipio. **I**gitur est qua
druplex pmitas. **P**rima est existentie: qz
in pncipio erat verbum. **S**ecda est socialis
assistentie: qz verbum est apud deum. **T**er
tia est simplicitas essentie: qz ds erat verbum.

Quarta lucide euidet: qz hoc est in pnci
pio apud deum. **N**ota etia q h moraliter do
cemur: q pnm omnis creature intentionis et
actionis dz esse deus: qz in pncipio erat deus
et deus erat verbum. **I**tem etiam vis scire
de omni actione tua interiori et exteriori: vtru
fit diuina vel no: et vtru deus ipam operetur
in te: et per ipsum sit facta vide si finis intenti
onis tue est deus. **Q**d si sic actio tua est dina:

qz pncipium finis idem est deus. **A**dhuc do
cemur q opus nostr: debet esse rationale: et fm
dictamen et ordinem ronis principiantis op
ideo ait. In pncipio erat verbum: qd est ratio
Ro. 12. **R**ationabile obsequium vestrum. **E**t
Diony. de di. no. dixit. q bonum hois est sz
rationem esse. **A**dalum aut qd est preter ratio
nem. **E**t p metha. dicitur. q hois genus ar
te et ratione viuut. **E**t hoc est qd in psal. dicitur
Multi dicunt quis ostendit nobis bona? **E**t
respondetur. **S**ignatu est sup nos lumen et.
quasi dicat. **R**atio que nobis de vultu dei im
pmitur: ipsa est que ostendit nobis bona.

Bonum enim illud: qd fm rōnem fit: recte
et bene fit: et bonum est: et de vultu dei pcedit
fm illud psal. **D**e vultu tuo iudicium meū p
deat. **E**t Aug. de libe. ar. docet. q omnis lex
hoc ipso iusta est et bona: qz de vultu dei pro
cedit. **M**ala vero et iusta si abinde no pcedit
Scdm pclo est: qz q omnis effectus verius
esse hz et nobilius in sola ca prima: qz in illa hz

esse absolute et simpliciter. Ideo licet plures sint cause: tamen a nulla aliarum causarum effectus habet esse: nisi a solo deo. unde Aug. p. p. f. s. i. onum loquens de deo ait. Nulla vena trahit aliunde: quia esse et vivere currat in nos: preterea tu facis nos domine: quia summe esse et summe vivere es. **R**atio est: quia unum quodque agit sibi simile: nec quicquam agit ultra suam spem. Omne autem citra deum est ens vel hoc. Non autem ens: aut absolute esse. sed hoc est soli prime cause: qui deus est. Relingitur igitur quod licet a causis alijs secundis res alie producantur siue fiant: omnia tamen et singula siue a natura: siue ab arte producta immediate ab ipso deo solo habent esse suum: quod sunt: ut sit ordo talis littere sic. Omnia per ipsum facta sunt.

Sequitur quod omnium actiones et in omnibus: siue in natura: siue in arte: in essendo et cognoscendo procedit necessario generatio filij: ita quod ipsa omnia sunt facta. unde Aug. 2. li. p. f. s. i. dicit. Verbo coeterno dicis quicquidque dicis. et sic quod dicis: nec aliter quam verbo facis. Romanorum. xj. Ex ipso et per ipsum.

Tertia ratio est: quod ly omnia: quod distribuitur per entibus. Peccata vero et vltra mala non sunt entia unde non sunt facta per ipsum: sed sine ipso. unde dicit. Sine ipso factus est nihil. i. peccatum. unde Aug. Mala. n. non sunt facta: quia non sunt effectus: sed defectus alicuius esse. unde verbum hoc coiter sit indeficiens per se: quia nulli actui deest: nec tamen ex hoc sequitur: quod deus sit causa peccati: quia peccatum quo ad substantiam actus sit a deo: non tamen quo ad deformitatem: vel aliter secundum Aug. Peccatum nihil est: et homines cum peccant nihil fiunt. Peccatum igitur in quantum est nihil sit sine eo: quia omne factum a quocunque sine eo est nihil. Esse autem omne et omnium: a deo est solo. Ansel. de p. e. vir. arguit contra dicens. Si peccatum est nihil: cum de nihilo nemo debeat puniri. Quare igitur deus punit hominem pro peccato? Respondet deo ly peccatum nihil sit: nisi carentia iustitie. Deus tamen punit peccatores non pro nihilo: sed propter aliquid: quia debitum honoris sibi quem sponte reddere voluerunt: ab iniuriis exigit. Et ne de ordinatum sit aliquid in regno dei: eos separat a iustis: et in ordine perpetui disponit. Hec ille. Pro exigentia igitur debiti honoris et observatione recti ordinis: deus iuste punit peccatores. Item sine ipso factum est nihil. Igitur furtum et alie male actiones sunt a deo dicendo. Cum peccatum sit voluntarius defectus a summa essentia secundum Au-

gustinum sit privatio. Nota tamen quod illud sine quod factum est nihil: aliter potest exponi. scilicet quod nihil factum est a deo sine ratione: sapientia et intellectu. **P**sal. Omnia in sapientia fecisti: vel sine ipso factum est nihil: quia rationes rerum in deo eterne sunt et esse omnium quod in rebus facta sunt. Nihil. n. sit visibiliter aut sensibiliter: quod non de interiori: invisibili atque intellectuali aula summi imperatoris aut iubeat: aut permittatur: ut ait Aug. 3. de trinitate capitulo quarto.

Quarta ratio est: quia quod omnis creatura in verbo eterno habet esse virtuale: et quasi necessitate subiecta. Ideo etiam dicitur in eo vivere. unde Aug. 4. de tri. dicit. In hijs quodque per ipsum facta sunt: corpus quod vita non est: per ipsum non fieret: nisi in alio antequam fieret: vita esset. Ratio huius est. Nam vivens dicitur sine viuum esse: quod ex seipso vel a primo intra et in ipso movetur. Quod autem non movetur nisi ab aliquo extra viuum non est: necesse dicitur. Ex quo patet quod proprie non vivit omne quod efficiens ante se est: et supra se sine fine: extra se vel aliud a se. Tale autem est omne creatum solus deus: utpote finis ultimus et movens primum: vivit et vita est. unde dicit. Quod factum est in ipso: vita erat. unde Aug. sup. gen. Quod factum est in ipso creatore: vita erat: et ipsa vita: utique creatrix essentia. **P**rima est quod omnia dicuntur in deo esse ab eterno. et ita res antequam esset in sua natura: erat in scientia divina: nec aliter novit deus res factas: quam cognoscit eas futuras. Et ideo omnia dicuntur esse in ipso vita. **S**ecunda est quod tam preterita: quam presentia: quam futura dicuntur deo presentia: quia deo nihil preterit vel futurum est: sed omnia sunt ei presentia. Et hoc: quia quadam ineffabili cognitione sue sapientie in eo sunt. **T**ertia est: quia ly omnia dicantur deo presentia: quia sunt in eius cognitione et scientia: et scientia dei sit idem quod essentia eius: non tamen omnia dicuntur esse in divina essentia: ne intelligantur esse eiusdem essentie cum deo. **Q**uarta est quod non omne quod est ex deo: est de ipso: quia celus est ex ipso sed non de ipso: quia non est de natura. sed omne quod de ipso est: est ex ipso: et non ex ipso. unde filius est ex patre. Quod ergo factum est in ipso: vita erat quia sicut archa que est in mente artificis: est vita in eo particulariter: quia agens cognitum particulare. Sic omne quod est factum: est in deo vita. unde Aug. 6. de tri. Verbum est ars patris plena omnium rationum viventium. **N**ota moraliter quod sicut opus virtutis semper est: et fit in

Sermo

virtute. **N**emo. n. extra iustitiaz operatur: sic opus diuinus et bonus: nullus operatur nisi in deo. vnde Job. 15. dicitur. Sicut palmes non potest facere fructus: nisi maserit in rube: Sic nec vos etc. Si vis ergo scire si opus tuum sit opus virtutis et diuinum. vide si factum sit in deo. Tunc in deo factus est: si sis in caritate. Job. p^o. Qui manet in caritate in deo manet. etc.

Secundo vis scire si opus tuum sit in deo: vide si opus tuum sit viuum. Nam dicitur: Quod factus est in ipso vita erat: viuum autem opus est: quod extra deum et praeter deum non habet modos nec finem.

Tertio vis scire si opus tuum sit in deo: vide si opus tuum sit in vita tua. Eccl. 4. Pro iustitia agonizare. paria tua: et usque ad mortem certa pro iustitia. philip. p. Adhibere viuere christus est: volo dicere: si vis iuste agere et bene viuere: hoc sit tibi vita tua. i. sit tibi carius et dulcius quam vita tua: secundum illud: Usque ad mortem certa pro iustitia. quod si sic: opus est in deo diuinum et iustum secundum hoc exponitur illud. Tollite iugum meum super vos. Iugum dei super se tollit: qui mandatum dei plus diligit quam seipsum: secundum illud. Abneget semetipsum. Hinc est quod sancti martyres potius elegerunt vias suas relinquere amore dei: quam iustitiam. vnde dicit. Quod factum est in ipso. i. ois virtualis perfectio quam nobis in vita sua creauit. Vita erat. Ducens nos in vitam eternam: per imitationem: quod ante sequitur. Vita erat lux hominum. Moraliter vult dicere: quod talis vita edificat et illuminat primum plusquam verba. vnde Augustinus. 5°. Videat opera vestra bona etc. vnde Hieronymus. Plus intelligit quod oculis videtur quam quod aure percipitur.

Quinta pars est: quod dicitur lux secundum diuinam et humanam naturam essentialiter et proprie illustrans: non tamen interius per inspirationem: sed exterius in doctrina: in factis: et conuersatione. Job. p. Deus lux est: et tenebre in eo non sunt velle: excludens ex se omnes rationes tenebrarum: Et ideo dicitur lux vera: quod impmixta. vnde gloria ibidem dicit. Deus lux est: quod igitur vult habere societatem cum luce: pellat tenebras peccatorum: quod tenebre cum luce societatem habere non possunt vnde dicitur. Lux in tenebris lucet: lux deus est: et omne quod diuinum est et perfectum: tenebre omne quod creatum est. Lux ergo. i. perfectio diuina lucet in tenebris. Sed tenebre eius non apprehenderunt: ut sit proprie illuminata actiue heredis actiones dei: que est creatio: gubernatio: vel sic. Lux in tenebris lucet. i. in creaturis: quod habent aliquam opacitatem. vnde Dionysius. Im

possibile est nobis aliter lucere diuinum radium nisi varietate velaminum circumuolantibus. Sic enim ignis in sphaera sua non lucet: sed secundum doctores lucet in materia aliena: puta in terra carbo ne: vel sic. Lux in tenebris lucet: quod sicut malum semper in bono nec videtur: nec cognoscitur: nec lucet nisi in semetipso: sic quod falsum est non cognoscitur: nisi in veritate. Lux in tenebris lucet: et tenebre eas non apprehenderunt. Nihil enim est purius malum: nec purius falsum: nulla enim falsa doctrina est: que non aliqua vera intermiscetur: secundum Bedam. Adhuc autem moraliter: lux in tenebris lucet: quod virtus lucet et apparet in diuersis et oppositis. Primum corin. 2°. virtus in infirmitate perficitur. Psalm. Ignem me examinasti. Grego. Qualis vnusquisque apud se lateat: illata contumelia probat. Et ut ideo ait. Quanto. n. quisque nobis aduersatur: tanto maior in nobis virtus apparet. Patientia. i. et amor dei sunt domestici nostri. Psalm. Libabis nos pane laetificationis. Boni. n. viri cibantur et probantur et delectantur in aduersis: que per lachrymas designantur. vnde Augustinus. 5. Beati qui persecutionem patiuntur: non dicunt patientur: aut passi sunt. Patientia. n. lucet dum actu quod patitur. vnde Augustinus. Cautior fuit Job in doloribus: quam Adam in nemoribus. Ille victus est in delictis. Ille victus in penis. vnde dicitur. Lux in tenebris lucet. q. d. quod deus ipse solat et illucet hominibus qui sustinent aduersa. Psalm. Iuxta est dominus hominibus qui tribulati sunt corde. Et tenebre eas non sunt. quod non sunt digne etc. Scriptura. n. remunerat supra condignum: et puniit infra condignum.

Sexta pars est: quod dicitur diuina veritas per se non indigeat confirmatione facta per testimonium: quod in se firmissima est: tamen per dubium intellectus creati indiget testimonio confirmatione. Nam dubium erat ab secundum: et per vocem manifestandum. vnde Augustinus. Quia filius sic erat homo: ut lateret in illo deus: Dissus est magnus homo: per cuius testimonium inuenit plusquam homo. Ille homo missus a deo erat Jobes: quod ipse erat illustratus diuina illuminatione: ob quam causam possit et credi a iudeis Messias Ideo et bene dicitur lux verbi: et lucerna ardens: de quo extra ponitur. Nam sicut in motu irradiato: cognoscitur quod sol sit ortus. Sic Jobes: ut antecederet prius irradiatus: lumine exceptus: ut oculis nostris nuntiaret. Ratio etiam esse potest: quod de deo nemo praeuenienter dare potest testimonium: nisi fuerit deus cum illo per gratiam. Jobes ergo in quo est gratia testimonium perhibet de christo deo. vnde Augustinus.

dicat q. Iohes de xpo q est ds non posset ferre testimoniu: nisi esset missus a deo: et h est qd dicit. fuit ho missus a deo: vn Criso. dicit: q. io pconē hoiez missus: vt cognita audietes voces, boies facilius. s. q audiebāt aduerteret. s. cre dendo: vel io ait ho: ne crederet eē angelus ob testimoniu pphē de ipso dicētis. Ecce ego mit to angelā meū. **Matth. 3.** Qd ait saluator de ipso esse itelligēdus: q missus est a deo. **Aug.** Quo potuit de do dicē vey: nisi missus a do? vn Criso. Cū audis qm a do missus nihil d re liquo humanū eē existima cor q dicunt ab illo **Mo. n.** q eius erat dicit: s. q mutētis. Qui no men erat Iohes: nō ab hoie ipositus: s. a deo dicit glo. et ab angelo nuntiāt. Hic venit in testimoniu. Hic signāter ait i testimoniu. **Matth. 4.** dicit. Huc. i. xpo oēs pphē: testimoniu um phibēt: io ait. Hic venit i cel. non ad testi moniu: q. alij pphē qsi a remotis testificati sūt **S.** Iohes ex ppiquo demonstrauit: sicut vox ad verbū. De lumie. i. de xpo icarnato. **Dif fert. n.** lux a lumie: lux. n. est vt forma lumiofi siue qdā res i se absoluta: lumē vō dī influētia recepta i pspicuo. vn p appropiationē fili? di f3 suā dīnitatē dī lux. In q3 xpus vō icarnatus dī lumē: vtrūq3 tū puenit filio icarnato. vnde **Criso.** Quia ipse inhabitat lucē iaccessibilē: io carnez induit: et vni pseruoz pcessit testimoniu q. tā negociabat ad boiuz salutē: nō ad suā di gnitatē: xpp dubiū alioz: et h f3 **Aug.** ptebat ad illuminatū hoiez: qlis fuit Iohes testimo m phibere d lucē: vt oēs crederet p illū: quo ad i tentionēz mittētis: q oēs vult saluos fieri: l3 ali qm in gbus dā finis frustret p defectū recipiē tis: q. nihil obmittēbat d ptingētib? et pūcti bus ad officiū suū. **Mo** erat ille lux. s. cēntialr q illuminat oēs hoiez: s. erat illuminat? participa tiue. vn **Criso.** dicit. Qd Iohes negās salu tē esse oñdit incōparabilitatē illi? cui testimo niū phibet.

Scd3 principale.

Irea scd3 vbi agit de tpali incarnatio ne verbi: cum dicitur. Erat lux vera vbi occurrunt sex conclusiones.

Prima p est: q. eis lux alia a deo: aliq te nebra pmisceat. **Ro** est. **Ma** lux a manifestādo dī. **eph. 5.** Oia inqt q agunt a lumie mani festant. **Ex** q apparet q tū vnūquodq3 sortit de rōne luminis: q3 xpus picipat de rōne mani festatiōis: et q3 xpus de rōne occultatiōis admit tit: tātz a rōne luminis dīficat. **I**ntelligēdum tū q. cū de rōne lucis sit māifestatio: hec q. qdrū

pliciter variat. **Ma**z quedā est lux que manife stat se p: et alia alteri: s. nec se: nec alia manife stat sibi pphē: vt sol: q tātz h3 de tenebra mutū q3 xpus sibi pphē? et alioz occultatiōē h3 ad scipsā **E**st lux alia cui manifestat alia: et ipsa alteri: s. nō ipsa sibi: vt ē lux sensuū particulariū: q lic3 alia sentiat: nō tū ipsa sibi. et io tantū admisceat de tenebris: q3 xpus nō manifestat sibi pphē. **E**st lux tertia q manifestat se sibi pphē: et alijs: et cui manifestant alia: s. in vte alteri? nō in vte te ppria vt ē lux intellect? q se cognoscit et alia: et ideo q. ex seipso nō h3 manifestatiōē: patit in se tenebre admixtiōē. **E**st lux vā q manifestat se et alia et sibi et alijs et totū in vte ppria et h3 i lux ē ds: i q q. nlla rō deest māifestatiōis nihil pmisceat ei d tenebris. **E**t h ē qd dī. **L**ux erat.

E **Scda** p est: q. ds ē pprie lux vā pp tres rōnes. **E** **P**ria est. q. i dīnis nō accipit lux si guratiue: sic accipiūtur corporalia: puta lapis: leo: sicut dīc **Aug.** sup gen. **E** 2^a q. vey dicit ex duob? **P** 1^a: si attigit formā subleis illi? nature. 2^a: si nihil admixtū hēat alieni. **D**ix q3 ē in do. **I**oh. p. **D**e lux ē et tenebre i eo n sunt vlle. 3^a: q. nō illuminat aliūde sicut crea ture. **E**t io dīc. **E**rat lux vā: fm **Aug.** dī hec lux mētū: q ē sup mētes: et cecedit oēs mētes **Ma**z actualr mentes vere illuminate dicuntur ab huiusmodi lucis illustratione. **I**pse. n. est lux hominū non brutorum sed rationabiliūz.

E **T**ertia p est: q. ds ē lux. **E**t de lux: q. sup mū et pmutz oīuz: **I**o oia sub ipso illuminat. **E**t io dīc. **I**lluminat oēm hoiez veni. i hūc mū. vbi **S**eda: **I**lluminat oēs lumie nature: s. nō lumi ne grē. **C**riso. dīc: q. si nō oēs illuminant: nō ē defect? dine lucis. **S**3 eius q oculos claudit p pām. **D**ī etiā oēs illuminare: q. nullus illu minat nisi ab eo. **E**x istis sumunt notabilia.

E **P**rim est: q. q. p ip3 oia facta sunt: **S**eq3: q. si q3 ab ipso nō illuminatur. **I**az nō est sub ipso et inferius ipso: nec ipse est supius oibns. **E** **P**rim. n. ds est p se influēs oib? q si iam nō illuat nō est pmut. **U**niuersalr ērvnum quodq3 vt est cā alioz ip3is influat: al3 nō est cā alioz. **E** **S**cd3 est: q. dīuersa dīuersimode il luminat: q. qdaz illuminat lumie sub pprietate eē: sic illuminat oia entia mūdū: qbus dat esse.

E **S**ecūdo aliqua lumie vite puta viuētia. **A**lbuc aliqua illum nat puta intelligentia: p ut est lux boiū: s. illud psal. **S**ignatū est su per nos lumen vultus tui et c. **E**t est rato iudi canz ostēdens q sunt bōa. **E** **I**te aliqua illu

Sermo

minat gratia luminis supnaturalis. **A**lia vñ /
bra fantasmata. **T**ertiu est: q homo pecca-
tor sine gratia nihil ē: inter iustos: nec est sub
deo: nec est lux gratie: nō aut influit siue illu-
minat: q nulla causa influit nisi in suo inferiori.
Hinc est q humilitas multum pmedatur:
eo q hoīem subdat deo. vñde Aug. Sine hu-
militate nulla virt^{us} haberi potest: eo videlicet
q ipsa sola facit hoīes subditi deo: et ipsuz re-
spicit vt inferius: supius. **Q**uartum est: q
ad hoc q oēs debeant illuminari: opz primo
q quilibet sit homo p humilitatem: qua homo
dicitur ab humo. **S**ecūdo vt viuat s; ratio-
nem. **N**ā homo est aīal rationale. **T**ertio
vt sit homo. s. vt habeat oīa inferiora subiecta
sibi. **P**sal. Quid est homo etc. s. sequit. **O**īa
subiecisti sub pedibus eius. i. affectōibus. vñ
de primo homini dictū est. **D**ñamini vñuer-
sis aīantibus que mouentur super terrā.
Quarta pto est: q xp̄s dicitur esse in mū-
do presentia deitatis: vt factor regens creatu-
ras q̄s fecit: sed dicitur esse s; humanitates vt
nature reparator: et vt reconciliator. **H**ic sunt
tria notabilia. **P**rimū est q d̄s incōcabilr
semper in se exis est in oī natura vel essentia
p̄sentialr: potentialr: et essentialr sine sui disti-
ctione: et in omni loco sine sui circūscriptione:
et in omni tpe sine sui mutatiōe: in sanctis spī-
ritibus et aīabus est p gratiaz excellentius: et in
hoīe xp̄o excellentissime: in quo plenitudo di-
uinitatis inhabitat corporalr. **U**t ait apostolus
qz in eo d̄s inhabitat: non tñ p gratiā adoptio-
nis: sed p gattiaz vnionis. **S**ecūm notabile
est: q deus erat in se anteq̄ res eēnt. **E**t ideo
sancti dicuntur domus dei: nō sic: vt ipsa sub-
tracta: cadat deus: s; sic deus habitat in sanctis
vt si ipse recesserit cadant. **T**ertiu est q d̄s
habitat in quibusdā deū non cognoscentibus
et non diligentibus: q nō sunt templū dei. vñ-
de dicitur. **I**n mundo erat. **I**here. 23. **V**eluz
et terram ego impleo.
Quinta pto est: q tam maiestas q̄ infir-
mitas in xp̄o vobis oībus sufficienter profuit
ad salutes. vñde Ber. dicit. **T**otum vobis de
xp̄o valuit. totum salutifex: totūq; necessariū
fuit. **N**ec min^{us} pfuit infirmitas q̄ maiestas:
qz et si ex diuinitatis potentia iuguz peccati iu-
bēdo submonit: ex carnis tñ infirmitate: mor-
tis iura moriendo pcussit: vñde dicit. **E**t mū-
dus a diuina acceptatiōe p peccatū destitutus.
factus est. s. saluus: qz repatus in se: qz recon-

ciliatus patri. **P**er ip̄s. s. humanatū passum:
et sic merētes nobis redemptionis sacramenta
Sexta pto est: q cū cognitōis veri lūm-
inis subtractio sit effectus peccati: s; illud sapi-
entie. 2°. **E**xcecauit eos malicia eoz. **A**liquā-
do tñ ordinatur ad alicuius dñationez ex sui
natura. **A**liquē etiā ordinatur in alicuius salu-
tez. **R**atio est. **N**ā excecatio est quoddāz pām-
bulū ad peccatū. **P**ctm aut ad duo ordinatur
ad vñū quidez p se. s. ad dñationē. **A**d aliud
quidem ex dei miseratione pudentia. s. ad sal-
uationē inquantuz d̄s pmitit aliquē cadere in
peccatū: vt pctm suuz agnoscens hūmilit^{er} et cō-
uertat fm Aug. vñde et cognitōis subtractio
ex sui natura ordinatur ad dñationez: pp qd
etiam ponitur esse reprobatiōis effectus. **S**;
ex diuina misericordia talis cognitionis sub-
tractio ad tps ordinatur ad salutes eoz qui ex-
cecantur: sed talis misericordia soluz impedit
predestinatis: quibus oīa coopantur in bonū:
Ro. 8°. hoc etiā pz. **N**am excecatio unportat
duo. s. auersionē a diuino lumine: sic d̄s non
est causa excecatiōis. **A**liquē dicit subtractionē
gratie. **E**x qua sequit q si mens diuinit^{is} non
illuminet ad recte videndū: et cor hoīs nō emo-
liatur ad recte viuēdum. sic deus est causa ex-
cecatiōis. **E**t hoc est qd dicit: **E**t mūdus cum
non cognouit. i. mundo affuit: et ea que mun-
di sunt sapiūt. **N**on cognouit. vñde glosa di-
cit: q mundus. i. homo qui in mundū mente
descendit amādo: non cognouit: qz excecauit
eos malicia eoz.

Tertium principale.

Inca tertium principale: vbi agitur
de spiritali infusione seu pceptione
aīe fidelis euz dicitur. **I**n propriave-
nit et sui cū nō receperunt: vbi sunt sex p̄nes.
Prima pto est: q sicut in xp̄o inuenit du-
plex esse. s. diuinum et humanū: sic etiā dupli-
cia ppria sibi appropriantur. **N**ā fm naturaz
diuinā h; duplex ppriū. s. naturale et morale.
Proprium aut diuine nature est quadruplex:
scilicet ens vñū: vey: bonū. **P**rimo er-
go docemur q d̄s est et opat in oīb^{us}: venit ad
oēs: et ad oīa inq̄tuz sunt: et inq̄tū sunt vñū:
inquantum vera: inquantuz bona. **S**ecūdo
docemur: q deus veniens ex eius presentia
immediate: et nullo cooperāte operatur in no-
bis entitatem: vnitatem: veritatem: et bonitatem
Tertio docemur: q quāto quis elongatur
a multo: et vñū intendit: tanto est perfectior

et diuini^{or}. Luce. 10. Turbaris erga pluri-
ma: vnum est necessarium: vnde Augu. di-
cit: Naturaliter improbamus quicqd ab vni-
tate recedit: atq; in eius dissimilitudinem ten-
dit. Ex quo datur intelligi esse aliqd simplr.
¶ Primum est vnus: a quo quicqd aliquo mō
vnus est: ab illo habet. Ratio pmissorū ē vnū
enim verum et bonum conuertuntur. Reced-
dens ergo ab vno: cadit a vero: cadit a bono:
cadit a deo: Deus enim vnus est. Cadens g
a vero cadit in mendacium. Psal. Qui dili-
gitis vanitatē. et. Cadens a bono cadit in ma-
litiam. Psal. Dilexisti malitiaz sup benigni-
tate: recedēs a deo accedit ad diabolu. Job. 8
Nos ex patre diabolo estis: In isto enīz von
habent oia: et que sunt: et q vera sunt: et que bo-
na sunt. Iaco. 1. Qui offendit i vno factus ē
omniū reus. Iaco. 3. in multis offendimus
omnes. Omnis enīz multitudo aduersatione
vnus est peccatū vel nature vel moris. Psal.
Tu autē ppiaberis peccato meo. Multū est
enim: Multū qdēz est omne peccatū in se ipso
etiā si semel facit eo q multū est casus ab vno
et per pñs a bono. et. ¶ Secūdo fm diuinā
naturam habet etiam ppria moralia fm illud
Breg. Deus cui pprium est misereri: et par-
cere: et saluare. Scdm Aug^m. Saluator di-
ctus est mundi vt saluet mundū. Saluari nō
vis: et te iudicaberis. Misericordi nō vis: nec
tui miserebit. Math. 18. Mōne ergo oportu
it et te misereri pseruit tui et. ¶ Scdo christus
fm humanam naturam dicit habere ppria: et
sunt tria. ¶ Primum est puritas nālis: et gra-
tia gratis exhibita: et defectus nāles. ¶ Pri-
mum pz. Nam verbū caro factū: assumpsit
puram nām sine vitijs: que inimicus hō sup-
seminauit. Math. 13. Nec. n. nō sunt semē
dei: nec ista deus plātauit: nec sunt opa ei⁹ p
pria: s; inimici. De⁹ fecit hoīem rectū. Ecclⁱ
astica. 7. ¶ Scdm etiā pz: q; verbum caro fa-
ctum: nām hoīs assumpsit gratia mera: nō ex
meritis nature qbuslibet pcedentib⁹. ¶ Ter-
tium etiā pz: q; verbum caro factū: assumpsit
defectus carni debitos. i. penalitates. Nō au-
tem defectus: que peccata sunt et aīe propria.
Dicamus g. In ppria venit christus fm di-
uinam nām: quo ad pñm: q; etiā que sunt
et vnum: et vēr. et bonum nō habent a se: sed
a deo. vnde Aug⁹. Ad euz eras et tecum nō
eram: Hoc etiā pz de vniā: que sibi: et nō alte-
ri appropriat. Dicamus. 2°. In ppria venit.

¶ Primo quo ad nām humanā. Nam natu-
ram a se factam: opus suum propriū assūm-
psit sine peccatō. Job. p. Sine ipso factum ē ni-
hil. i. peccatum. In ppria venit. 2°. s. ex gra-
tia deo solo appropriata. Th. 3. Apparuit be-
nignitas et. In ppria venit. 3°. ppria. s. hōi
et nature humane. Assumpsit. n. mortalitatez
et passibilitatē: que nō deo: sed hōi sunt ppria.
Sed certe sui eum nō receperunt: q; ex se nō ha-
buit: nec ex ppijs sibi. Adorātr aut in ppria
venit. s. in mētes hoīum: qui se totos dedica-
uerunt deo: et proprios secerunt: vt iam nō si-
būnet vīuant: sed deo. Et sui eum nō recepe-
runt. i. illi qui sibimet vīuant: querētes q sua
sunt: non que dei. Tales eum non capiunt:
nec venit in tales mentes.

¶ Scda pō est: q; gratia dei oibus pñto est
sine psonaz acceptione: cum sit donū dei a so-
lo deo nature collatū: regit tamen dispōez de-
bitam in recipiente. Nam sicut videm⁹ in agē-
te nālī: q; non introduct formam in nām: nisi
dispositam et pparatam. Sic etiam in spūali-
bus a deo in aīam deuotā non introduct for-
ma gratie: tanq; in suum pfectionale: nisi fue-
rit prius pparata. Nam nā humana l; lapsa
fuerit: nō tamen inueterata et obstinata. Et p
psequens in ea remansit aliqua aptitudo ad su-
scceptionem gratie. Talis aut aptitudo est flexi-
bilitas ex parte mētis: et ex parte gratie. Et h
est q; dicit. Quotquot aut receperunt euz. s. p fi-
dē et dilectōez: q; duo oñdunt mētez volūtariā

¶ Tertia pō est: q; fruct⁹ huius spūalis par-
ticipationis christi in aīa deuota per opēz execu-
tionem est: q; hō sit per gratiam adoptionis fi-
lius dei: q; ipse est per nām. Et ideo veritas
psulit nos nō habere nec scire patrē: nisi deū.
Math. 23. Patrem nolite vocare vobis su-
per terrā. Unus est. n. et. Si qs. n. pter deū
patrem hēret: ab hoīe illo formaret: et acciperet
esse ab illo: et esset illius. Et psequenter nō eēt
pfectus: nec vere filius solius dei. Memo. n.
duos patres hēre pōt. vnde dicit. Unus igitur
est pater vester. Hoc est autem qd dicitur
Quotquot aut receperunt euz: mūdi. s. ab omni
forma genita et impressa a creatura. Dedit eis
ptatem filios dei fieri. s. per adoptionem. vnde
Aug⁹. Deus sic fit hoīs filius: vt hō fiat fi-
lius dei: et per pñs heres eternitatis. Ro. 8.
Si filij et heredes.

¶ Quarta pō est: q; tria sunt que talem ado-
ptionem ex parte nostra operantur in nobis.

Sermo

C Primum est cognitio dei p fidei. Nā esse filium dei: datur ei: qui xpm recipit per fidei. Iohes in canonica. Qui credit qm ihs est filius dei: ex deo natus est. nō quidem corporaliter: sed spiritaliter. **E**t nota q: credere et pfecte cognoscere: se habent vt pfectum et imperfectum. Prima cor. 14. Ex parte enim cognoscimus et c. Ex quo pz q: credens nōdum est fili⁹ dei pprie: cuius est videre et noscere patrem: nec tm est ex p omnino filiationis: s; se habet ad illā sicut dispositio. Est ergo credere quasi motus et fieri ad esse filium: vnde dicit q credūt in noie eius: fieri filios dei. fieri i pfectum est. filios esse pfectum est. In noie igitur filij credit: q fidem habet qā iam fit: sed nondū est filius. **S**ecundum est puritas mentis. vnde dicit. Nō ex sanguinibus neq; ex volūate carnis. vult dicere: q nihil humanum et per consequens nihil mondanius: neq; creatum: debet se gignere in nobis. vt sumus ex illo nati: Ex sanguinibus enim maris et se in inc homo nascitur. Per voluntatem viro carnis seminā intelligit: cuius est obedire: sicut p spiritus. Aliquādo vir intelligitur cui⁹ est imperare: vel per sanguinibus intelligitur vegetare qd in nobis est nō obediens ratiōi. p voluntatem carnis signat sensitiuū qd i nobis obedit rationi quasi m cū murmure. Per voluntatem viri signatur nostrū rōnale. Ratio enim et intellect⁹ vir est in anima. Ioh. 4. Voca vix tuū et ve. vñ p grāz incarnatiōis vñ p spūalem illapsū in mentē: in filios adoptamur: quoties dimis orb⁹ et p pñs deo pformamur et pfigurāur: s; illd cor. 3. nos reuelata facie glīaz dī specularē trāsformamur in eandē imaginē. **T**ertium est ex deo nasci: qd fit dupl. **P**⁹ spūaliter. s. qñ qñ regnāraf mēte in deū p grāz spūs scī mundantē vñ sanctificantem et in bono confirmantē. vt sic qñ spiritaliter nascat p gratiaz. **S**ecūdo eternaliter. s. qñ qñ in mente perfecte et rationaliter transformatur in deum rōne obiecti beatificat per lumen glorie in intellectu: et habitum caritatis in affectu. vt fit fin. **S**er. Rationi plenitudo: lucis voluntati: multitudinis pacis. memorie: continuatio eternitatis. vnde dicit. sed ex deo nati sunt. Sicut qd natus est ex carne caro est. quod natum est ex spiritu: spiritus est. Sic et qd natum est ex deo: deus est. Sequit igitur qd omnis qui nat⁹ est ex spiritu siue ex deo: opa spūs: vel dei opetur. Ioh. 14. Opa

que facior ipse faciet: et maiora horū faciet. **S** ille qui operatur opa dei vel spūs ex deo est. **Q**uinta p. est q: deus caro fit et in nobis habitat visibiliter et sensibiliter: quotiens diuinis operibus et per pñs deo conformamur et configuramur: fm illud prima cor. 3. Reuelata facie. et c. Hoc enim pz in naturalibus. Videmus enim sensibiliter de igne: qui ex continuata calefactiōe ferro imbibitur: et quasi forma facit⁹ inhabitat. Calor qñ vtpote fluens a forma ignis naturā sapit illius. et agit per pñs in virtute illi⁹. adeo vt ferrū opetur opera ignis splēdet lucet: et reuelat in ipso eē et forma ignis vñ a pho carbo ignit⁹ spēs ignis dī. sicut illd Mat. 5. Luceat lux ve. Et Ioh. 10. Opibus credite: vt cognoscatis: q pr in me ē et c. **D**ī igit vñ ca. fa. est. Caro ponit h p hoīe. **A**d alius eiz euāgelista dicē. Verbi ca. fa. est qñ hō: ad pmeditationē humilitatis: qñ nō solū grāz hoīs s; et carnē assumpsit. Et in h pcutit supbiā mītoz: q glīantes de potiorib⁹ originis sue: occidit humilia. **H**ic sunt tria notabilia moralia. **P**rim⁹ ē: q vt dictū est: pñus fruct⁹ incarnatiōis vbi est: q est filius dei nālis: vt nos sum⁹ filij dī p adoptiōē. paz. n. mibi eēt vbum caro factū p hoīe in xpo: supposito illo a me distincto: nisi et i me pficeret: vt et ego eēz filius dei. s. filius et heres. Et fortassis h ē qd oram⁹. Mat. 6. fiat volūtas tua et c. i. sicut in xpo celovolūtas pñs facta ē: vt eēt fili⁹. Sic et in tra. i. in nobierrā inhabitantib⁹: fiat voluntas pñs: vt sumus filij dei. Ro. 5. Accepistis spūm ado. fi. dei. Et infra. Si filij et be. heredes qdez dei. coheredes aut xpi. vñ vbi ca. fa. est in xpo. s. pñogenito. Et habitauit in nob qñ gnāmur filij dei p adoptiōē. **S**cd⁹ notabile est q vbi ca. fa. est: in xpo eē nos: hoc p q eē nos nō facit nos pfectos: s; pot⁹ intra nos. Et p h q habitauit in nob: nos denoiat et nos pficit: vt filij dei noiaremur et sumus. Tunc. n. filius dei vbum ca. fa. in nobi bitat. i. in nobi spūs. Ecce tabernaculū dei cuz hoīb⁹ et bitauit cū illis: et ipse dñs cum eis erit cor dñs. **H**abitauit inquit in nob. i. qñ in qñz nostr⁹ filius dei fit hō: et filius hoīs fit filius dī. **T**ertiu⁹ est q nō est imagināduz false: q alio filio siue imāgie xps sic est filius dei: et alius quēadmodū hō iustus et deiformis fit filius dī. **A**lit. n. trāsformamur in eandē imaginē. vbi grā vt pz i ere. Quotq; specula opponant faciei hoīs fōmat imago ab eadez facie nāli. sic et oēs iusti et

frangi ab eadē iustitia formantur et transformantur i
eadē: alioquin nō eēt vniuoce iusti. s. nec iustus
qz eēt vere iustus: si alia eēt iustitia in seipā: et
alia in iusto. vñ bñ dñ illd beā. 2. Debuit per
oia fratribus assimilari. pp quā cām nō pfundit
fres eos vocare. vñ ēt adiecit. Tāqz a dñi spū
q. d. sicut eodē spū oēs iustificamur: sic eodēz
filio dei oēs iusti et deiformes. q. vñ bz ca. fa.
in xpo bitante in nob: et nos sibi per grāz con
formādo noiāmur: et sumus filij dei: vt sit ipse
p̄mogenitus in multis fratribus. Et hec est
gratia super gratiā: vt verbum nō solum fa
ctum sit caro: sed q. caro factū hiet in nobis.
¶ Sexta p̄ est: q. sicut qz i formatus forma
aliq̄ esse illius forme plenū bz: et habēdo in se
videt oēm glām: et oēm virtutē siue oēm p̄se
ctionē et p̄m illius forme: fm illd sapien. s.
Denerūt mihi oia pariter. cū illa. Et Ro. s.
Cum illo oia nobis donauit. Sic ēt ois qui
natus est ex spiritu siue deo. Dei bñ. n. factuz
caro: in ipso hiet: et i formatus q̄si vni geni
tus ab illo videt glām eius. Plenus gratie et
veritatis. i. ois p̄fectōis eius et glie eius. He
ster. 15. facies tua plena est gratiā. Et h̄ est
q. dicit. Vidimus glāz eius. q. d. q. bñ q. p̄tate
data: vt filij dei fiāt: ex deo nati sūt. Et verbū
ca. fa. caro in ipso bitauit. Vidēt glām ip̄ius
q̄si vni ge. i. siles vni genito: q. ly q̄i silitudinē
figat. Iohs. Siles. n. erimus: et videbimus
eū sicuti est. Sile. n. a sili semp cōgscit. q. d.
glāz eius q̄vni genit a p̄e solo. s. nos geniti
q̄dez: s. nō ab vno p̄e. Ipse ḡ per gnationēz
q̄ est ad eē: ad spēm et nām: et pp h̄ filius est nā
lis. Nos vero p̄ regenerationē q̄ est ad p̄fir
mationē nāe. ipse imago patris nos ad imagi
nē totius trinitatis. Plenū grē et ve. i. ois p̄
fectionis gratie et veritatis. Quādiu. n. ignis
generat ex ligno: nūqz plene gaudet de calore
S. postqz lignū adeptuz est formā ignis: tūc
p̄fecte accipit formā: et in forma plenū calozēz
iaz nō p̄cedentē et disponentē ad formā ignis
s. poti⁹ p̄ntem et p̄cedentē ab ip̄a forma ignis
Et sic cessat tristitia p̄turientis alterationis et
mor⁹: et plene gaudet de plenitudine: cui nihil
addi p̄t: s. in ipso gescit. Sic in p̄posito q̄diu
dissimiles sum⁹ et adhuc p̄turi mur vt formet
in nobis xps. Gal. 4. Ingeti sum⁹: et turba
mur erga plurima cum d̄d̄artha. Cum vero
iam xps filius dei in nob format⁹ ē: vt sumus
et nos filij eius. Iohs. 5. Et simus filij dei ab
recta omni dissilitudine. Iohes. Siles ei eri

mus: et videbimus eum sicuti est. Vñ facti
in xpo et p̄ ipm. Iohs. 17. Tunc plenūz et
p̄fectū est gaudiū in nobis: et geti semus: fm
illd Augu. s. cecisti nos ad te: et inquietum cor
nostz et. Quartum p̄ncipale.

¶ Quartū p̄ncipale. Circa cuius p̄ncipalem
q. natuitatē sumēdo h̄ vñ bz caro fa
ctum est vbi mysteriūz bñ incarnationis
describit q̄ ad tria. ¶ 1°. n. notat ex
pte p̄sone assumēns dignitas icomparabilis:
qz vñ bz qd erat d̄s in p̄n^o ap̄d p̄rem. ¶ 2°
oñdit nāe assumepte fragilitas inenitabilis: qz
caro. i. h̄o assumptus. ¶ 3° expm̄it ip̄ius vni
onis vnitas icomparabilis: qz factū est. s. mira
bile in oculis nris: qz incomplicabile mysterium
Sic igitur verbum caro. et.

¶ Circa totū sit ista p̄^a p̄^o: q. vñ bz in dñis
assimilat vbo nro mētalī. vñ Aug. 15. d̄ tri.
dixit: q. vñ bz mentis nre qd intus latet: et h̄
vñ bz est imago verbi in dñis: qz sicut hoc
verbū mēns a memoria nascit: ita verbum in
dñis a patre p̄cedit: Et sicut verbū mēns al
similat scie de q̄ nascit: ita verbū in dñis oio
assimilat: imo est eiusdē nāe cūz patre: a quo
p̄cedit. Aliud aut vñ bz est oris: qd foris so
nat. et h̄ verbū ē signū vbi mētalī. vñ Aug.
15. de tri. Verbū qd foris sonat: est sigⁿ ver
bi: qd intus latet. cui magis vbi p̄p̄t nomē
Nam illd qd carnis ore p̄ferit: vor vbi est:
verbum est et ipm dicitur pp illd a quo vt so
ris appareat: assumptum est.

¶ Secūda p̄ est: q. inter verbū nrm: et verbū
in dñis: duplex est dñia. ¶ 1ª est q. verbū
nostz est imp̄fectū. Verbz aut dñuz p̄fectū
simum est. Ratio aut ip̄fectōis in vbo nro ē
q. verbū nostz nō oio adequat scie nre. ¶ 2^a
eīm p̄ncet infra sciam nraz mētalēz: qz possu
mus vbo expm̄ere. vñ p̄hs. Plura scim⁹: s.
vñ intelligim⁹. Verbū aut intelligim⁹ in actu
p̄sideratōis. Et iō qz scie bitum p̄ mltā vba
expm̄imus actualr: et h̄ est ip̄fectōis in verbo
nostro. S. vñ bz dñum est p̄fectū: mū: qz
vñ bz vñ bz est exp̄ssimū totius scie p̄ris et
eēntie et oīuz creaturaz. Si. n. sic nō expm̄et
eēt ip̄fectuz vñ bz. vñ Au. Si alq̄d min⁹ eēt
in vbo qz in dicētis scia p̄ncet: est ip̄fectum
vñ bz. ¶ Secūda dñia est: q. vñ bz nostz est
insistens: et nō est eiusdē nāe cum intellectu: a
quo orit. Verbz aut in dñis est vñ bz sub
sistens in nā dei. Subsistēs aut in nā dei est
deus. Et ideo verbum in diuinitate est deus.

Sermo

C Dominica infra octavas.

Quanto tem

pore heres paruulus ē &c.
ad Gal. 4. Sedm quod
dicit beatus Aug. Pater
tradidit filiū: quo redime
ret seruos: misit spiritum

sanctū quo adoptaret seruos in filios. Filium
dedit in precū redēptionis. Spiritū. s. in pri
uilegiū adoptiōis: s; se deniq; totū seruat i be
reditatez adoptiōis. Et ideo apls vidēs euidē
ter nobis esse necessariū hāc adoptionez ad no
stram salutem: cū sit effect⁹ gratie spūs sancti:
q; grā ei⁹ saluati sumus. Jō in eplā tria deter
minat.

Primum: principale.

¶ Irea primū: vbi primo determinat
de adoptiōis realitate cū dicit. Quā
to tempore sunt octo conclusiones.

C Prima p^o est: q; l; p^odestinatio & ado
ptatio sint idē: q; vtrq; dicit mibi quandam
ordinationez alicuius ad gloriā. Differunt
tū: nāz p^odestinatio est gratie preparatio. i. diui
na electio: qua elegit quos voluit ante mūdi cō
stitutionē ab eterno. Adoptatio autē hoc facit i tpe
C Secda p^o est: q; l; xp̄s fuerit p^odestinatus
filius dei: nō tū fuit filius adoptionis. Ratio
primi est: q; sub p^odestinatioe non solum cadit
gloria: sed etiam illud qd sequitur sicut antece
dens ad p^osequētes: cū sit ordinatio alicui⁹ ad
gloriam: sed hec ē vnio humane nature ad sup
positum verbi in xp̄o. Ergo & vnio cadit sub
p^odestinatioe: s; p vnionem xp̄s est filius dei.
gitur &c. Ad autē vnio ista ordiābatur ad glo
riam: sicut antecedēs ad p^ois p^o: q; nulla meri
ta de p^odigno possunt pparari glorie ad quam
xp̄s fuit assumptus: nec etiā gratie quā habuit
aia xp̄i: Ergo oportet q; hoc fuit pp vnionem
nāc ad verbū: q; vnio ordinabatur ad gliaz &c.

C Secda ratio secūdi est: q; adoptio denomi
nat in adoptato quandā extraneitatez a filiatio
ne: & ponit quandā gratificationē: & tū ordiat
adoptatiū ad possidendū hereditatez: sed xp̄s
nō fuit extraneus: q; nō potuit fuisse nō filius
cū non habuit in se rationez p^oriariāz filiationis.
Et nota q; tribus modis potest creatura cē ex
tranea. **C** Primo: quia fuit actu sub culpa.

C Secdo q; l; actu nō sit: tū aliqui fuit. **C** Ter
tio quia indifferēs: scilicet vt posset esse. Mul
tus istorum modorum fuit in christo.

C Tertia p^o est: q; nos sumus proprie filij
adoptiui: nō solū dei p^ois: s; et Iesu xp̄i: Ra
tio ē: q; i diuinis est duplex actio: vna ē ab intra
q; est notionalis. Alia est ab extra q; est essentia
lis: & ista est cōis tribus p^oonis: s; adoptio est
q; daz actio ad extra: ergo nō solū filij adoptiui
sumus p^ois di: sed omnium trium personaz.

C Quarta p^o est: q; talis grā adoptiōis grati
ficās: nos ordinat ad possidēdūz eternā here
ditatem: & hoc ex gratia: nō ex iure: q; cessante
gnatione nālī nīl iuris pferit eis de cōgruo:
vel de debito in hereditate adoptiōis: nisi per
dñm hereditatis p^ois eligat adoptione. vnde
psal. Elegit nobis hereditatē suā &c. Slo.
Mō merito n^ori: sed grā sua elegit nobis dare
hereditatē suā. i. vitā eternā. vii. Augu. s. 3. q.
q. 75. dicit. Quāuis heres dicat cū iaz heredi
tas morte decessoris firma teneat: nec alio mō
possit intelligi heres: s; qd dī humanis legib⁹
nos tū heredes dei p^ois dicimur: & si ipse non
decesserit: q; hereditatē eternāz: nos filij spōsi
& spōse spamus: quā possidebimus non p^ois
morte: q; mori nō pōt: s; filij. Et ad Ro. 8. di
cimur heredes dei & coheredes christi.

C Quinta p^o est: q; l; multiplex sit hereditas. s.
tpalis: penalis: spūalis: & celestis: tū magis p
prie glia celestis dī hēditas: cuius ē triplex rō

C Prima ē: q; sicut p^oina hereditas p^oprie de
betur filiis: sic ipsa glia filijs dei. psal. Ecce
hereditas dñi &c. **C** Secda est: q; sicut heredi
tas tpalis vite possidet a filiis: q; diu viuunt.
sic hereditas glie a filijs dei. vii. ecclī. 4. 4. Cū
semine tuo p^oseuerauit hereditas: & loquitur dī si
liis misericordie. **C** Tertia q; sicut hēditas tpa
lis admittit pp crimē lese maiestatis: sic q; de
bent ē filij dei p grāz pp p^octū mortale qd est
p^oprie offensa dñe maiestatis: hēditatez eternā
admittūt. Ecclī. 41. filioz p^octōz p^oibit hēditas

C Sexta p^o est: q; ad hāc hereditatē indu
cūt nos duo. s. in p^oprijs actiōibus humilis re
putatio: & debita grāz actio. ps. 3. primū. Māz
verus humilis ex humilitate sua non reputat
opa sua: q; nūcūq; bona. Luce. 17. Cum oia
benefeceritis dicite &c. glosa. Respectu dei q
bonoz nostroz nō eget: nō respectu sui vel p
riū: tāto magis debemus nos humiliare: cū
de illis omisim⁹ multa: in multis. ii. offendi
mus oēs: & ideo nō debemus cessare a bono
ope: & tū totū meritū nostz iufficiēs est respec
tu mercedis eterne. Vex est de p^odigno: non
de p^ogruo. Ro. 8. Mō sui p^odigne passiōes &c.

T Secūdo p[er] p[er] h[ab]it[us] gratia[rum] actio maxime debet illi q[ui] gratis beneficiū p[er]tulit ad q[uo]d nō tenebat. In deo aut[em] p[ri]ncipali inuenit[ur] causa debiti: cum sit p[ri]ncipiu[m] o[mn]iu[m] bono[rum] n[ost]ro[rum]. Vñ regit[ur]: ut ille q[ui] suscepit beneficiū obliget[ur] ad gratia[rum] actiōes. Quis g[er]a deo sumus beneficiati: sumus sibi grati: et h[ec] p[er] debitu[m] obsequij redditiōem. Nā si hō ab hoīe suo: nō vni[us] forme: sed multi p[er] ministeriū exigit[ur] q[uo]to magis nos vni[us] t[em]p[or]is op[er]is v[er]su nos exercere debemus: sed semp[er] nouis studiis augere p[ar]te[m]. Et h[ec] est q[uo]d dicit. Quāto t[em]p[or]e heres. s. p[er] g[ra]tia[m] adoptiōis ad g[ra]tia[m] celestēz paruulus est. s. p[er] p[ro]p[ri]e actiōis reputatiōe. Nihil differt a suo reddēte. s. debitum obsequij gratitudinis: q[uo]d eq[ui]t[er]. s. humil[is] reputatio sui p[er] se et gratitudo faciūt ip[s]z d[omi]n[us] o[mn]iu[m] meritoria[rum] actionū h[er]editat[ur] successiōis p[er] adoptiōez. **C** Septima p[er] est: q[uo]d sicut f[aci]m iura paruulis heredit[ur] post decessu[m] p[ar]ent[um]: actores et tutores assignant[ur]: q[ui] ipsos defendat p[ro]tra hostes: et p[er] eis cās eo[rum] agat: et i[n] moribus eos iformet sic etiā adoptiuis tutores assignant[ur]: q[ui] sunt 5. **C** Prima[rum] tutor est timor d[omi]ni. **Psalmus.** Dediti h[er]editatē timētib[us] nomē tuū. **C** Secūda est inno[centia]. **Psalmus.** Mouit d[omi]n[us] dies immaculato[rum]: et h[er]editas etc. **C** Tertiū ē pauptas volūtaria. **Iacobi. 2°.** Mōne paupes elegit d[omi]n[us] in h[oc] mūdo: diuites i[n] fide et h[er]edes regni. **C** Quartus ē sustinentia p[ro]p[ter] deū. **Psalmus.** Sustinentes aut[em] d[omi]n[u]m ipsi hereditabūt terrā. **C** Quintus est iustitia. **Ysaia. 45°.** oēs iusti hereditabūt terrā in p[er]petuū et h[ec] est q[uo]d dicit. Sub tutoribus etc. q. d. g[ra]tia h[uius] gratiis nutritus q[ui]s dignus sit g[ra]tia adoptiōis. **C** Octaua p[er] est: q[uo]d h[uius] tutores iformāt adoptiuiū marie in fidei rudimēto. Que glibet ēt q[ui]tūcunq[ue] simplex ip[s]e tenet credere. s. in fide maior. Nā explicatio fidei op[er]z q[ui] pueniat ad iferiores p[er] maiores. Et ideo tales supiores ad quos p[er]tinet alios ordinare: tenentur h[uius] pleiores notitiā de credēdis: et si maiores errarent: nō sequit[ur] error mino[rum]: q[uo]d minores h[ab]ent fidei ip[s]e t[em]p[or]e i[n] fide maior: inq[ui]tum adherēt doctrine d[omi]ni. vñ ap[osto]l[us]. p[ri]m[us] corin. 4°. Imitatores mei estote: sicut et ego xpi. Humana cognitio nō fit regula fidei: s[ed] veritas diuina: a q[ui] si maiores deficiant: non p[er]iudicant fidei sup[er]pliciti: q[ui] eos rectā fidē h[uius] credunt: nisi p[er]tina[nt] ceter eo[rum] erroribus adhererēt p[ro]tra v[er]is eccl[esi]e fidei: q[ui] nō p[oss]ūt deficere dicēte d[omi]no. **Luce. 22°.** Ego p[ro] te rogavi petre ut nō deficiat fides tua et hoc est q[uo]d dicit. Ita et nos cū eēmus paruuli

scilicet in cognitiōe speculatiua articulo[rum] fidei **E**ramus seruicēs exercitio bone actionis fidei. Sub elemētis. i. rudimētis fidei: q[ui] sunt de incarnatiōe: passiōe: et resurrectione xpi. **A**udi. i. maio[rum] docto[rum] fidei in mundo: Im plicite eis et eo[rum] dictis credendis.

Secūm p[ri]ncipale.

Irea secūm p[ri]ncipale: vbi d[icitur] de adoptiōis benignitate: cu[m] dicit[ur]. **Q**ui vbi venit etc. vbi sunt quatuor p[er]solones.

C Prima p[er]sol est: q[uo]d t[em]p[or]is incarnationis xpi multū p[er]gruebat p[ro]p[ter] n[ost]ra[m] adoptiōez duplici ratione. **C** Prima est: q[uo]d inueterata inimicitia p[er]cassit vitiata: nō potest bene reduci ad statu[m] p[er]stinu[m]: nisi aliq[ui] copula p[er]iugatur intrinsece: in qua par solidet[ur]. Et ideo: q[uo]d ista discordia erat dura: h[ec] p[er] partes inequales fuerit: factus est p[er]iugiū humanitatis n[ost]re in xpo: que ibi desponsata fuit v[er]bo. Et ideo: q[uo]d ista copula aliq[ui] ē magis idissolubilis: tāto par ē magis firma v[er]iusq[ue] partis. s. dei et hoīs. **C** Secūda ratio ē q[uo]d nullus est idoneus legatus ad iterponendū discordia[m] cū p[er]sideratione: nisi sit tātu[m] de parte vna q[ui]tu[m] ē de parte alia: alias posset haberi suspicio: sed op[er]z q[ui] sit neuter: aut q[ui] participet v[er]it[as] extremum: q[uo]d tunc est magis fidelis et plus p[er]tinet ad ipsu[m]. Et ideo q[uo]d xps fuit de genere d[omi]ni et de genere humano: ideo fuit p[er]uenientissimus mediator: mediante qua media[ti]one: filio[rum] adoptiōem recepimus.

C Secūda p[er]solusio est: q[uo]d t[em]p[or]is incarnationis xpi dicitur t[em]p[or]is plenitudinis p[er] octo. **C** Primo p[ro]pter pacis abundantiā et t[em]p[or]aliu[m] redundantiā. **Psalmus.** Orietur in diebus eius iustitia etc. **C** Secūdo p[ro]pter plenitudinem gratia[rum]. **Iohannis p[ri]m[us].** De plenitudine eius oēs accepimus. **C** Tercio p[ro]pter impletionē figuraz legalū. **Matthaei. 5°.** Nō veni soluere legem etc. **C** Quarto p[ro]pter plenitudinē diuinaz p[er]missionum dei. vnde **Iohannis p[ri]m[us].** Gratia et veritas p[er] Iesum christu[m] facta est. i. in illo impleti sunt. **C** Quinto p[ro]pter impletionē p[ro]phetia[rum] et v[er]isionu[m]. **Daniel. 9°.** Ut impleatur visio et p[ro]phetia. **C** Sexto p[ro]pter plenitudinē t[em]p[or]is corin. 10. Nos sumus in quos fines seculo[rum] deueniunt. **C** Septimo p[ro]pter impletionē ruine angelo[rum]. **Psalmus.** Implebit ruinas. **C** Octauo p[ro]pter plenitudinē p[ri]m[us]o[rum]. **Ysaia. 58°.** Implebit splēdoribus aiam tuam. **C** Tercia p[er]solusio est: q[uo]d christus non solum nos in hoc t[em]p[or]e ad futuram gloriā adoptauit. s[ed] etiā ab eterno nos p[re]destinauit. vñ **Aug.** in libro

Sermo

de predestinatione sic ait. **P**reclariſſimus. n. lumen p̄deſtinationis ⁊ gratie: eſt iſe mediator dei ⁊ hominum: hō chriſtus ihs. Ille. n. homo vt a verbo eterno in vnitae p̄ſone aſſumptus filius dei vnigenitus eſſet. vñ ſi meruit: q̄ ei⁹ bonuz qualecūq; p̄ceſſit: vt habeat ineffabilez potestatez: niſi faciēte ac ſuſcipiēte deo verbo. Ille hō ex quo eſſe cepit filius dei vnicus eſſe cepit: filiū dei ſemina illa gr̄a plena p̄cepit: nō carnis p̄cupiſcentia: ſz ſolo dei munere: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit. **A**t vbi venit. ſ. dei ordinatione. **P**lenitudo t̄pis. i. ipletio t̄pis p̄ſinita a deo. **A**dſit d̄s filiu; ſuū. i. viſibilez fecit nobiſ. vñ Aug. de trini. Ideo miſſuz illū intelligere debemus: qz ex illo incōp̄rehēſibili: inenarrabili ſecreto p̄funde maietatis: dedit ſe p̄benden duz m̄entibus noſtris dei filiu;: nō ſolū euz ſe exinaniret: ſed etiā euz ſe daret habitaturuz in nobiſ: natus ex muliere qd̄ dicit more locutioniſ hebreoz: vñ ſ. n. hebreoz dicit mulieres nō virginitate corruptas: ſz feminas. vñ Aug. De ſpiritu ſc̄to ex virgine **M**aria d̄s vnicus natus eſt. Sed ſi q̄ritur ſm̄ eundē q̄to in carnatio facta eſt ip̄z verbū dei. Dico **V**bum carnē factuz. i. hōiēz factū. Deus aut̄ ſemp fa ciens eſt: fieri neſcit: vt ſic. **P**ctm̄ ſub lege: qz ſm̄ Aug. ſub legiſ onere circūcuſus legalr: ⁊ hoſtia legalis. p̄ illo oblata ē: ⁊ in tēplo p̄ntat⁹ **L**uce. 2. Nec m̄p̄ ſi ⁊ illa opa legiſ ſuſtinuit ex gbus liberaret eoſ q̄ in eiſ ſuiliēter tenebā tur: factuſ ē ergo ſub lege. i. ſub onere legiſ ſicut ſub alijs p̄mis: nō tñ ſub legiſ auctoritate: vt ab ea expiaret. Ipſe erat. n. dñus legiſ: Sed vt ab ea noſ liberaret ſicut ab alijs p̄mis. Ideo ſequitur. **Q**uarta p̄clo: qz lex carniſ ⁊ p̄ti p̄p̄edic bat gr̄e adoptionē. Et ideo ab effectibus legiſ carniſ ⁊ peccati voluit noſ liberare. Intelligē dum tñ q̄ quq; ſunt effectus legiſ: q̄ per icar nationē ab hac hereditate excludunt. **P**ri mus eſt iſidelitas. vñ iudiciū ſc̄do. Dixerunt galladite iēpte. Heres i domo p̄riſ mei eē ſi poteris: qz d̄ adulā m̄ie natus eſ. i. de eccl̄ia malignātiū. **S**c̄d̄s ē vacatio opuz carniſ: **S**al. 4. Nō erit heres filiūſ ancille cū filio li bere. **T**ertiuſ ē diffidētia de dei po⁹. vñ de numeri. 13. d̄: filij iſrael. ſ. diffidentes de po⁹ dei. Dixerūt ſe nō poſſe obtinere terrā p̄miſ ſionis. Et ideo dictū eſt eiſ: q̄ illā nō ingredi entur. **Q**uart⁹ eſt p̄ſumptio de p̄p̄rijs viri bus. **P**rouer. 2⁹. Hereditas ad quā feſtinat

non capietur. **V**nde feſtinantes hic dicuntur p̄ſumentes de meritiſ p̄p̄rijs. **Q**uintum ē p̄ctm̄. **E**ph. 5⁹. Quia ois fornicator aut im mundus: aut auar⁹: nō habebit hereditatē ⁊c. **U**nde ſubdit. **E**t eoſ q̄ ſub lege erāt. ſ. p̄ſi ⁊ rei: q̄tum ad effect⁹ legiſ carniſ. **A**ctū. 15. **H**oc eſt onus qd̄ nec noſ: nec p̄riſ noſtri ⁊c. **R**edimere a ſuitate legiſ: q̄ facit p̄ctm̄: ſuus eſt peccati: **A** diabolo: a p̄diōe: ⁊ ab effectib⁹ ſupradictiſ. **E**t adoptionē filioz recipere: i. deſt vt bona q̄ p̄ gr̄az dantur: p̄ que ſunt filij vel vt participes eſſemus dñe glorie.

Tertium principale.

Ira tertiuſ principale: vbi determinat de adoptioz utilitate: cū dicit. **Q**m̄ autēz eſtiſ filij. vbi nota: qz gr̄a adoptioniſ q̄tuor effectus opatur i nobiſ. **P**ri mus eſt filiatio ſp̄ualis. **N**ā euz filij ſit imitari p̄riſ dicimur filij: qz gr̄a adoptioniſ facit noſ imitari patrē r̄p̄z. **E**t ſūt duo gn̄a filioz. ſ. p̄ci tentes ⁊ innocētes. **P**enitētes. n. ſunt filij: qz imitātes r̄p̄z carnē ſuam crucifiunt cū vitijs ⁊ p̄cupiſcētijs. In cuiuſ rei teſtimoniū: in trāſ figuratiōe: que ſigat p̄riaz aiam tranſfigurantem. Audita eſt vox p̄riſ. ſ. **H**ic eſt fili⁹ meus dilectus ⁊c. **I**nnocētes etiā ſunt filij: qz p̄de ſtiati ſunt ad vitā eternā. vñ 1⁹. **I**ohis. 5⁹. dicitur. **Q**ui ex deo eſt natus: nō peccat: qz generatio dei p̄ſuat euz: vt non peccet: vñ dicit. **Q**m̄ autēz eſtiſ filij dei. ſ. p̄ gratiam adoptioniſ. **S**ecūduſ effectus eſt p̄fectio vite moraliſ. **H**ic autē meretur fieri habitaculū ſp̄iſ ſancti: q̄ eſt donū dei p̄cioſiſſimi. Et ideo diligenter ē obſeruabile. **S**eruatur. n. bene viuēdo. **P**er ditur autē peccando. vñ dicit **e**ph. 5. **U**nicuiq; veſtz data eſt gratia. i. ſm̄ gloſaz ſp̄iſ ſancti. **E**t ſequitur. **N**olite p̄trari ſp̄m̄ ſanctuz. gloſa id eſt p̄ mala opera a vobis fugare. vñ Aug. dicit. **A**t. n. p̄baremur adoptati eſſe a deo in filioſ dei: ſp̄ritum ſuū dedit nobiſ: q̄ ſignum patris oſtendit in filioſ. vñ dicit. **A**dſit d̄s ſp̄rituz: filij ſui in corda noſtra. ſ. vt ſp̄ritualr viuentes eiſ morali vite p̄ſormaremur. vñ de **R**o. 8⁹. Ipſe ſp̄ritus reddit teſtimonium ſp̄ritui n̄ro: q̄ filij dei ſumus. **T**ertiuſ ē cor dialiſ intētionis affectio ad deum: ita vt deſpe ctis corruptibilib⁹ caducis: deſiderio ſurſū ſeramur in deum. **N**ā intendere eſt idēz q̄ in aliud tēdere. Et ideo bona intentio eſt que ordi natur debite referēdo ea que ſunt ad finē in ipſum: ⁊ hoc per potentiam libere operantez.

hec autem potentia est liberum arbitrium: ad quod concurrat intellectus ut iudicans. Et voluntas ut eligens. Et ideo hec intentio dicitur pura pro simulatione propter istis. unde psal. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Ad te inquit: non ad luctum: vel ad hominum laudem. unde intentio pura secundum Bernardum. Est ut in omni actione tua: aut bono rem dei: aut utilitate proximi pretendas: quod designatur per clamorem. unde dicit. Clamante Abba pater. id est quod facit nos clamantes desiderio quod nunquam presumemus: nisi spiritus doceret. unde Iheronimus. Clamor in scripturis non magne vocis emissio: sed intentionis magnitudo designatur. psal. Clamavi in toto corde meo exaudi me domine etc. Quartum est humilitatis peccati exclusio: difficilis propterea res est: et soli diuine virtuti possibilis susceptum semel peccati iugum a cernitibus excutere: quoniam quod facit peccatum suus est peccati. nec est iam liberari: nisi in manu fori. Tale autem humilitas excludit gratia adoptionis. Propterea psalendo: et continentiam ingerendo: unde dicit. Ita quod iam non est seruus: vult humilitate peccati seruus: sed filius amore fruens. Iohannis. 15. Iam non dicam vos seruos: sed filios per patris imitationem per gratiam. Quod si filius et heres erit in futuro: et hoc per deum. id est per dei misericordiam et operationem. Quam nobis etc.

Et Dominica infra octa. Sermo de euangelio. 10.

Rat maria

et Ioseph mirantes etc. Luca 2. Sedem quod dicit Bernardus. Venit. n. filius dei. Tot et tanta mirabilia in mundo operatus est: ut

non immerito intellectum nostrum ab omnibus rebus mundanis euocauerit: ut semper cogitemus: quoniam mirabilia fecit. scilicet qualiter rex dominus peruenit nos: venerit ad nos: subuenerit nobis. Et voluerit mori pro nobis: ut viucremus: seruare: ut regnaremus. Exulare: ut repatriaremus: et usque ad seruilissima opera inclinari: ut constitueret nos super omnia opera sua. unde si conuertamur ad christum erit qui auferet velamen de cordibus: Intellectum illuminet: et affectus inflammet. Sed quod hoc fit per propositum sancte voluntatis: ideo euangelista in hoc euangelio quatuor ponit aduertenda.

Primum principale.

Ira primium: ubi proponitur nobis mirabilem christi intellectualis speculatio: cum dicitur. Erant Maria et Ioseph: ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod conueniens est homini agere propter finem. Nam actiones que ab homine aguntur: ille solum proprie dicitur humane: que sunt proprie hominis: in quantum est homo. Differt autem homo ab aliis animalibus in hoc quod est suorum actuum dominus. unde ille solum actiones vocantur humane quare est dominus. Est autem homo dominus suorum actuum per rationem et voluntatem. unde liberum arbitrium dicitur esse facultas rationis et voluntatis. Ille ergo actiones proprie humane dicuntur: que ex voluntate deliberatiua procedunt. Si que autem alie actiones homini pueniant possunt quidem dici hominis sed non proprie humane: cum non sint hominis in quantum est homo: Manifestum est autem quod omnes actiones que procedunt ab aliqua potentia causantur ab ea secundum rationem sui obiecti. Obiectum autem voluntatis est finis et bonum. unde oportet quod omnes actiones humane sint propter fines. Ex quo sequitur documentum: quod actus dicuntur humani in quantum procedunt a voluntate deliberatiua. Obiectum autem voluntatis est bonum et finis. Et ideo sequitur quod primum humanorum actuum: in quantum sunt humani est finis et terminus eorum. Nam illud ad quod terminatur actus humanus. id est quod voluntas intendit tandem finem: sicut et in agentibus naturalibus forma generati est conformis forme generantis: et hoc intelligitur cum dicitur. Maria: que dicitur ratio discreta. Interpretatur enim stella maris. Et quod mare: nisi cor hominis? De quo Iheremias. 17. Prauium est cor hominis: et inscrutabile: quis cognosceret illud? Quid enim fluctus maris? Sunt autem diuersi et mutabiles animi motus et appetitus. Scopuli: in hoc mari sunt consensus ad peccata: quibus animi illi dicitur cum peccato. Pro peccato censentur: ad quos scopulos declinandos lucet hec stella maris: id est radius rationis.

Secunda conclusio est: quod licet mens: ratio: intellectus et intelligentia sint idem realiter: differunt tamen ratione. Nam mens est rationale et intellectuale lumen: quo rationamur: intelligimus et sapimus. Que ita facta est ad imaginem dei: ut nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur. Adens enim ex eo dicta est: quia eminet in anima prestantior vis inter vires.

Sermo

Ratio est. Ea vis anime: que inter rerum corporearum naturas: formas: differentias: propria et accidentia percipit ut corporea: sed non extra corpora: nisi ratione substantie. Abstracta enim a corporibus: que fundantur in corporibus: non actione: sed consideratione. Intellectus est ea vis anime: que inuisibilia percipit: sicut angelos et demones. Intelligentia est ea vis anime: que immediate supponit deo. Cernit itaque summum verum ipsum et vere incommutabile. Sic igitur anima sensu percipit corpora: imaginatione: corporum similitudines: actione corporum naturas: intellectu spiritum creatum. intelligentia spiritum increatum.

Tertia pars est: quod propositum bone vite licet sit effectus a spiritu sancto: concipitur tamen a discreta ratione dispositus: que est liberum arbitrium. **R**atio est. Habere ex hoc enim liberum arbitrium dicimur: quod possumus unum recipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo naturam liberi arbitrii ex electione considerare oportet. Ad electionem autem concurrunt aliquid ex parte cognitive virtutis: et aliquid ex parte appetitive. Ex parte cognitive requiritur consilium per quod diiudicatur: quid alteri sit preferendum. Ex parte autem appetitive requiritur quod apprehendendo acceptetur id: quod per consilium diiudicatur.

Et ideo. 3°. ethi. liberum arbitrium vocatur de siderum consiliabile: quod proprium obiectum electionis est id: quod est ad finem. Hoc autem in quantum huiusmodi: habet rationem boni quod dicitur vile. Patet quod cum bonum sit obiectum appetitus: quod talis conceptio bone vite sit a ratione discreta eligente dispositus: scilicet a spiritu sancto effectus. unde bene dicitur: quod Maria mater fuit iesu. Que dicitur ratio discreta concipit per propositum sanctitatis per affectum in voluntate: et per effectum parit illud in bona conversatione. Concipit autem de spiritu sancto: quia ipsum bonum propositum a gratia dei: est effectus: que dat velle et perficere.

Quarta conclusio est: quod oportet quod hec vita sanctitatis per veram humilitatem custodiatur: quia secundum Augustinum humilitas est ex intuitu proprii conditionis: et sui conditoris voluntaria mentis inclinatio in suo: imo ordinabili ad suum conditorem. **C**ausa huius inclinationis est duplex. Una est intuitus proprii conditionis. Ad id. 6. Humiliatio tua in medio tui. Alia causa est intuitus condito-

ris: in quo nullus est defectus. unde in prophetia eius magis appareret defectus nostri. unde Gregorius. Sepe iustitia nostra diuino ex animo et iustitie deducta. In iustitia est: et sordet in discretionem iudicis: quod fulget in estimatione operantis. Talis. n. custos est scitatis. unde Augustinus. Nisi humilitas omnia quecumque benefacimus precesserit: continuata consecutaque fuerit: totum auferet superbia. Hoc autem per Ioseph: qui fuit nutricius et custos iesu significat: quod nunquam ad consuetudinem pervenit propositum sanctitatis: nisi illud et custodiat virtus humilitatis.

Quinta pars est: quod quia vita sancta est meritoria: quod deo accepta: et ratione acceptationis maxime est remunerativa: id stupescit ratio: mens premitur ineffabilitatem remunerationis.

Ratio est. Nam quotienscumque transcendit rerum notitia in memoriam venerit: toties renouat in mente miraculum. Cum igitur vite bene remuneratio sit transcendens humanam facultatem: stupescere facit humanam mentem. Et hoc est quod dicit: Admirabantur super hijs: qui dicebantur de iesu. id est de proposito scitatis. Qui magna et ineffabilia permittunt. scilicet quod oculus non vidit. Tanta sunt ista: quod vix aliquis ad ea audet aspirare: et tamen quod credit: quod expectat: non sufficit admirari: cum cogitat per eo: quod tam modicum est: quasi prope nihil: tanta expectant eterna per transitoria: celestia per terrena: imensa per minima. Stupet ratio super hijs: que cernit: premitur scientia super hijs: que sentit. unde in foro scientie in terrena fama pie gaudio et cogitationibus garrulitibus ista dispargit: tamen in foro mentis certitudo spiritus fama dispargit. Quod ita remunerabit deus ea: que per hominem facit: ac si hoc ex se ea haberet: quicquid ipse facit: quod spes permittit pauperati regnum celorum. **Q**uid mirum igitur si maria et Ioseph mirantur de hijs: cum etiam maiora sint hec: et maiora sentient cum habuerint: quod sit eorum fama: et aliquando dictura est anima: quod maiora sunt quam que audiuimus.

Secundum principale.

Intra secundum ubi proponitur nobis ad consequendam vite perfectionem debita dispositio: cum dicit. Et benedixit eis Symeon. Ubi nota quod ad hanc dispositionem quatuor requiruntur. **P**rimum est divina assistentia: que iustum usque in finem non derelinquit. Hoc intelligitur per benedictionem cum dicit. Et benedixit eis Symeon. **M**axima divina benedictio nihil aliud est: quam quidam singularis

et gratiosa ad optio in filium regis et eterne hereditatis. Sicut. n. antiqui patres solebāt benedicere filios. s. ad habenda bona tēporalia: p3 de Ysaac: Gen. 27. Sic deus pater benedixit filios gratie in bonis spiritualibus p gratiam eis assistendo. vnde epl. p. Benedixit nos omni benedictioe spirituali in celestibus. Symeon interpretatur visitatio: que euz cui se infundit obediēte facit: q3 sine ipsa nihil boni possumus. Ps. 4. Gra opatur in nobis velle et plicere. Et Scō3 est sui ipsius p̄sideratio. Nā valde necessariū est: vt merita magna boni viri interna gratie visitatio promoueat. Qd tunc fit: cū ratio p gratiaz eruditur: ne de pposito sanctitatis qd cōcepit in affectu: pepit in effectu: inaniter extollatur. Bonū. n. quod humiliter fit: erigit ppositū ad culmē virtutis. Irrogantia vero p̄cipitat in foueā criminis. Et ideo necesse est: vt de hoc ipsa gra rationes querat. Ut sic bonoz suoz ruinā cauere possit. vnde dī. Ecce positus est hic in ruinā etc. Israel dicitur vir videns deū: qui est hic viri sis animus: q nunc videt deū p speculū. Huic exercitiū boni opis occasio est: vt d bono de terius ruat p elationē: vel ē de bono in meli3 p humilitate3 p̄surgat. Supbia. n. ruina est p occasione. Hanc aut ruinā phariseus videbatur hīc dicens. Ieiuno bis in sabbato. Publicanus. n. habuit Iesum in resurrectione: De3 p̄cipuus esto mihi peccatori. Caueātergo qui Iesuz hnt: ne habeant ip3 in ruinam. vnde Ber. Mish. 11. sup humilitatem fundamentū stabilitur spirituale: minime stare pōt edificiu3. Tertiū est laudis humane declinatio. Ipsa nāq3 humana laus euacuat omne meritum virtutis. vnde Greg. Cōpellor dicere: vt bona que agitis: cū magna cautella timentis: Et hoc est qd dicit. Et in signum cui p̄tradicetur. Nā intentiōis rectitudo: signū est in qd ponitur iesus. Demōstrans q3 fructuosum et salubre est nobis bonum qd exercemus: si illud ea intēione agimus: vt solius in terni inspectoris oculo placeamus. Sic contra de illis qui agunt: vt ab hoibus videantur Matth. 6. Solis. n. illis visio premium erit in retributione3: quibus amor eius solus: causa fuit in actioe. Sed hūc signū p̄tradicunt q laudē et gloriā querūt. Quartū est sancti desiderij feruens affectio: vbi nota s3 Iheronimuz: Qd sicut duo sunt fontes in radice lybani: a quo Iordanis iste fluū: qui contactu

mundissime carnis xpī p̄secratus est. Sic in radice aie nostre sunt due potētie. s. intellectus et voluntas: a quibus sicut a fonte fluū vita cōtēplatiua. et terminat ad finē vltimū. s. deū. Qd p3: q3 p potentias illas possumus deū ptingere p quas facti sumus ad imaginē dei fin Aug. 2c. Opposito tū modo actus istarū virū p̄tinent ad p̄tēplationem: q3 videlicet cognitio mouetur a rebus ad animam: et dilectio ab anima ad res ipsas. Ideo in actu cōtēplationis quo ad notitiā: deus descendit ad nos p p̄sideratione3: et nos ad ipsuz ascēdem3 p dilectionem et desiderij eterno3: vt etia3 p3 in mysterio incarnationis fin Leonem papam di. Dei ad infima inclinatio: fuit hois ad summa p̄uectio: p hoc q in diuina persona fuit assumpta humana natura. Ideo dicit saluator. Ignem veni mittere in terras. Sicut enī res ignita sursum fertur: ita aia caritate inflammatā sursum agitur. Et hoc est qd dicit. Et tuaz ipius aiam p̄transibit gladius etc. Gladius Iesu est sancti desiderij feruor et acumen. s. in canendo malū. et in exercēdo bonū. Hic pertransit aiam Adarie. dū interna penetrat rationis. Et reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Hec i nobis agi nōnunq3 sentim3. Cum aliqd pertinet ad sanctitatem aggredi. pponimus et effectū mancipare ardēter desideramus. Ipse motus internus ratiois: cuius ē bona p̄cipere: parturire: disponere: et moderari acumine feruidi desiderij: quasi gladio vulneratur. Vnde estuante corde multe sollicitudines diuerse pudentie pducuntur. Et qd ardentem fieri desideratur: deuote exequatur: p̄seueranter teneat. p quod fit: vt ea que solēt interuenire impedimenta caueantur. Ut. s. nihil humani fauoris: s3 intuitu soli3 eterne retributionis exerceatur. Et hoc est gladium Iesu animaz Adarie pertransire: vt ipse ei3 aiaz pertransiente reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Tertium principale.

Arca tertium: vbi ostēditur vne persecte p̄secutio: cū dīc. Erat Anna prophetissa: vbi nota q ad p̄sequendam p̄fectione3 vite sex regrūt. Primū est lumen sup̄naturale. Nam p hoc aia eleuat ad actum beatificum. Ratio est. Nihil potest exire in operationem transcendentē actionem sue nature: nisi prius eius virtus fornicetur: sicut dyaphonum non potest illuminare: nisi

Sermo

actu recipiat lumen. Sed vita p̄latina est actio transcendens facultatē nr̄as. Ergo necessarium est nobis oriri lumen gl̄ie ad huiusmodi operationem p̄sequendā. Intelligendū tamē q̄ deus est cā vniuersalis illuminationis: sic sol. Aliiter tamen. Nam sol agit p̄ necessitate nature. Deus autē volūtariē p̄ ordinem sue sapientie. Licet autē sol q̄stus est de se: oia corpora illuminat: si tamen aliquod impedimentū inueniat in corpore: relinquit illud tenebrosū. Sic deus nō opponenti obstaculū: infundit gratiā et p̄ficit intellectum dono sapie: et affectum emollit igne caritatis. Et h̄ est q̄ dicit. Et erat Anna prophetissa. Anna ḡ est huiusmodi aia: que in vacuum gratiā dei nō recipit: cauta sibi p̄ sanctitatem p̄uersationis. Vtilis p̄ximo per operationes fraterne caritatis: pia deo p̄ rectitudinē intentionis. Dicit etiā p̄phetissa: vt videat in lumine gratie mala p̄terita: q̄ p̄pungant ad dolorē: videat futura: que insistant: tēptando: vt p̄cutiat ad timorē: videat p̄sentia. s. infirmitatē: vt excitetur ad cautellaz. Et scdm̄ est p̄sumptio bone spei. Nec enim fm̄ magis sn̄iaz est certa expectatio future beatitudinis: veniēs ex dei gratia: et ex meritis p̄cedentibus. Et nota vbi est expectatio spei: ibi duo sunt. s. intentio animi ad futura gl̄iam: et p̄manentia in loco sp̄iali: que deus ē Joh̄is. 15. Manete in me: et ego in vobis. Ex quo elicit: q̄ spes efficit in nobis securitatem. Psal. In deo speraui: nō timebo qd̄ faciat mihi hō. Securus est sperās in domino. Protector enī est dominus oīum sperantiū in se. Et ideo dicit. filia Phaniel: que interpretat facies dei: q̄ illic h̄z p̄rem: q̄ teste Jac. i. voluntariē genuit nos verbo: qd̄ est facies dī patris. Matth. 19. Anguli eorū semp̄ vident faciem patris. s. filius dicitur facies patris. Psal. Usquequo auertis facies tuas a me: id est differs filiū tuum mittere de tribu Asser: q̄ interpretat br̄is: q̄ ad humerū illoz pertinet: quos elegit deus. Nos p̄ suam beniuolentiā vocauit ad rectā fidem: iustificauit p̄ suā inhabitatiōē sempiternā. Tertius est habitus virtutum. Nam opa meritoria vite p̄fecte nō possunt p̄fici ab hoīe: nisi per virtutes: quib⁹ sicut q̄busdāz h̄itibus erit in opa virtuosa. Ideo deus p̄ferendo gratiam: cāt virtutes in anima: quibus opera meritoria p̄ficiantur. Intelligendū tamen q̄ in virtute duo notantur. s. habitus virtutis et causa eius. Actus an

em peccati si consideratur: vt comparatur ad virtutem: prout est habitus quidam: non potest eam expellere: si sit vnus tr̄is: sicut non generatur habitus per vnum actum: ita nec per vnum actum expellitur. Sed q̄ habitus virtutis est de difficili mobilis: maxime regreditur ad vite perfectionē. Et hoc est q̄ dicit. Et hec processit in diebus multis. i. virtutibus. vnde de sanctis patribus dicitur: q̄ mortui sunt pleni dierum: vt de Abraham gen̄esis. 25°. Quartum est delectatio spiritalis: q̄ delectatio est conuenientis cum cōuenienti cōiunctio. Deus autem maxime conuenit anime: vtpote ad imaginem eius facit: q̄ fm̄ Augm̄ Ideo anima imago dei est: quia ip̄ius capax et particeps esse pot. Et hoc maxime fit: quando potentie eius scilicet voluntas amando: et intellectus cognoscendo: stant p̄uerse ad deū. Et ideo non est plena delectatio: nisi in perfecta coniunctione potentiaz anime ad deū: si cut est in patria. Et ideo dicit Aug. q̄ omnis delectatio: mundana amaritudine temperata est: vt sciatur q̄ non est vera delectatio: nisi cū deo. vnde scribitur in libro de anima et spiritu. Propterea enim deus homo factus est: vt totum hominem in se beatificaret: et tota hominis conuersio esset ad ipsum: et tota delectatio esset in illo cum assensu carnis videretur p̄ carnem: et assensu mentis per diuinitatis contemplationes. Hoc erat totum bonum hominis: vt siue ingrederetur: siue egrederetur: p̄ seua in factore suo inueniret. P̄ascua foris in carne saluatoris: pascua intus in diuinitate creatoris. Et hoc est qd̄ dicit. Et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Videris q̄ breue tempus quo cum viro deguit: respectu illius temporis: quo viduata mansit. Modicum enim videtur anime spiritali tepus: quo iocundis amplexibus delectata: cum viro suo viuit. Sed non modicum: quando eo subtrahit admodum vidue suspirat et gemit. Septem annis vixit cum viro suo: vsq̄. 84. in viduitate mansit. Septenarius numerus signat sabbatum mentis: quo fruitur anima: dum est cum viro suo. Interne iocunditatis gaudium in vnitatem spiritali cōsiderans: qua viro coniungitur: quia adheret deo: vnus sp̄s est. Prima corinthiorum. 6. Que etiā octuagintaquatuor annis in viduitate permanet. Denarius per septem ducit reddit. 70. Si autem septenarius per binarium et predictis

addatur vsq; ad .84. peruenitur. Denarius ad decem mandata: et septenarius ad septē spiritus sancti dona. Binarius ad geminam dilectionem dei: proximū pertinet. **¶** Quid est ergo .84. annis in viduitate: nisi q; anima qui dem ad tps desinita: ardentē desiderat spon sum suum absentez: et ex eius desiderio p gra tiam sancti spiritus: qua nō caret ad bona opa christi: seruat mādata: et in dilectione gemina in se gratia: sancti spiritus manifestat. Quid est ergo .84. annis in viduitate: nisi duz spō sus abest: quantum ad iocunditatem actionis sancte per gratiam sepius in predictis se exercet. **¶** Solernq; anima ab ea qua delecta batur gratia: desinitur ad tps. Quod adeo fit non tam diss: patore: q; dispensatorie. Adeo enim ad tempus desinitur: vt defectuz suum sentiens humiliter: et dens ardētius de sideretur. Manet itaq; .s. cum aia in obserua tione legis et dilectōis ad scām actionē. et tū se ad tps subtrahit: q; ad robur: cui iniebat ad formationē: et q; fruebat quo ad iocunditatez. **¶** Quintum quod ad psequendam perfectio nem vite regitur etiā mundicia mentis et cor poris. Et ideo dicit a virginitate sua. De mū dicia mentis pz. Nam virgo nō hz in memo ria quo pfundatur eius pfectia: sicut illa que expta est carnis voluptatē. Non. n. tūllatur cor virginis memoria ex pte turpitudinis: nec in proposito experiendo: eo q; virginitas fm Aug^m est in carne corruptibilis: incorruptōis ppētie meditatio. **¶** De mūdicia corporis pz. Nam angli et si abundāt delectationib; spūa libus: inerpres tamē sunt delectationū sensibi lium. Ideo igit in virginibus est humanitas angelica: q; virgines sunt inerpres delectatio num carnaliū: vt abundant delectationib; spi ritualibus. **¶** Quz igit pprium sit anglice nē nō posse carnales: sed spūales delectatiōes ex periri: necesse est vt angli amore nālī plus di ligant virgines. vnde dī. A virginitate: q; .s. est mūdicia mētis et corporis. **¶** Et nota q; q virginitatē seruare voluerit: necesse hz morti ficare mēbra ieiunij et vigilijs. **¶** Item obli gatione voti: q; est supior gradus. **¶** Item pse uerantia mētis. vnde dicit q; erat ieiunij et obsecrationibus seruicēs deo nocte et die. q. d. q; puritati mētis et corporis intendit: sicut di citur p corin. 7. vt i scā corpore et spiritu. **¶** Per ieiunia aut accipitur mortificatio carnis **¶** Per obsequium deuotio mētis. **¶** Per h autē

q; dicitur. Nocte et die: pseuerantia mētis in telligit. **¶** Sextus est huius vite regulatio. Nam fm Dionysius de diuinis no. Diui na scriptura est lumen et regula: qua debet vi ta contemplatiua regulari. In hac autem sunt quatuor actus essentialiter ordinati. Quorum primus actus diuine reuelationis est: quo re uelantur necessaria ad salutem. Et q; templū est locus doctrine et reuelationis: et quia iesus erat docens in tēplo: bene dicitur. Que non decedebat de tēplo etc. **¶** Secundus est actus humane meditationis: quo qlibet fidelis me ditatur in diuina scriptura. Et ideo dicit. Et hec ipsa hora supueniens. **¶** Nec hora est tē pus optimum meditationi. Nam de saluato re meditāti: occurrit materia sufficiens: q; fm Ber. Videbis letitiā tristari: pauere fiducia salutem pati: vitam mori: virtutem sustentari Et qd maius mirabile est: ibi cernit tristitia letificans: pauor confortans: passio saluans: mors viuificans: infirmitas roborans. **¶** Tertius est benigne coicationis: qua homo id quod nouit de scripturis: pmunicat alijs p dicādo. vnde psal. Loquebar de testimonijs etc. Et ideo dicitur. Et loquebar de illo oibus qui expectabant redemptionē isrl. **¶** Quartus est deuote laudis pfectio. vnde dicitur. Con fitebatur dño. Nam si fructuosam atq; pfectā volueris deo offerre pfectionem: o; vt eaz ad deum offeras duplicē: laudando illum: accu sando te. Illum vt iustum et beneficū. Te aut vt pctōrem: et ad eius beneficia semp ingratū vnde Ber. Confiteamur aut dño gemina cō fessione: vt duplicibus vestiamur. i. pfectione pctōz nroz; et pfectione laudis dine. Tunc enim veri pfectores eritis: si ois vna vā con fiteatur vos pctōres et dignos multis maiori bus penis. Deum vero summū bonū: q; pro hijs leuibus et trāsitorijs eterna cōdonat sup plicia: que meruistis.

Quartum pncipale.

Irea quartū vbi ponit meriti condi gnū debita remuneratio: cum dicit.

Et vt p se. oia. vbi sunt tres pctōes

¶ Prima pctō est: q; lex moysayca viam pte planuam ad meritū disponebat. Nam lex moysayca est quedam regula actuum humano rum: concupiscentiam restringens: et peccatū prohibens pene appositione. Insufficiens tū et imperfecta: quia totaliter non facit hominem id neum ad participationem felicitatis eterne.

Sermo

Hoc. n. solus fit per gratiā spiritus sancti: q̄ le-
gem adimplet. Hanc gratiā lex vetus confer-
re nō potuit: sed hec reseruat x̄po. Ioh̄is p̄.
Lex p̄ Moysē data est: gratia et virtus p̄ ie-
sum christū facta est. Et l̄z lex vetus operabat̄
aliquid ad h̄: vt pueniatur ad finem: nō tamen
sufficit. Et ideo dicit. Et vt perfecterūt omnia
f̄m legem Moysi.

Scōda p̄lo est: q̄ lex vetus vt dictū est:
est insufficiens ad p̄fectionem meriti: ōz vt lex
euāgelica supaddatur. Est. n. lex euāgelica q̄
dam regula et mēsurā actuum humanorū: da-
ta et diuinitus reuelata: que totalit̄ fecit hoīem
idoneum: iustificādo eum ad p̄ticipationē feli-
citatē eterne. Et h̄ p̄ gratiam spūs sancti sibi
assistentē. vnde apls. Mon. n. erubescō euā-
gelium. Virtus enim dei in salutē omni cre-
denti. Et h̄ est q̄ dicit. Reuersi sunt in galile-
am ciuitatem Nazareth. Galilea interpretat̄
trāsmigratio de merito virtutū ad eterne gl̄ie
remuneratōes: vel de merito bonē actionis
ad gratiā p̄tēplationis: cognitiōis et reuelati-
onis. In ciuitatē Nazareth: vt etiā exemplo
bonē fame florescat apud omnes.

Tertia p̄lo est: q̄ p̄seuerantibus in ista vi-
ta quatuor p̄ferunt p̄uilegia. **P**rimū est
inchoata felicitas: q̄ sicut docet Dionys. illi q̄
in hac vita sunt p̄tēplatiui: sunt illius felicitas
iam p̄ticipes effecti. Isti. n. tam gustauerunt
virtutē futuri seculi: f̄m aplin: habentes p̄uer-
sationem in celis: q̄ istorū delectatōes sunt cir-
ca celestia. vnde dicit. Puer. i. innocēs p̄tem-
platiuus. Crescebat. s. inchoatōe felicitatis.

Secundū est p̄fecta securitas: q̄ isti qui in
diuinis p̄tēplationibus sunt intenti. sunt ita p̄-
fectis defectibus accēsi: vt timores nocturnos
nō curent: q̄ p̄fecta caritas foras mittit timorē
Qui. n. timet: nō est p̄fectus in caritate. vnde
dicit. Et confortabatur. s. diuina caritate.

Tertium est pacata trāq̄llitas: quam in ip̄o
diuina sapia opatur: q̄ tales p̄ exercitium ta-
lium hēnt virtutes superiores ut habituatas vir-
tutibus: q̄ tenent totalit̄ subiugatas vires infe-
riores. Sicut nobiles in ciuitate q̄to sunt sa-
pientiores: tanto melius habent sibi cōem po-
pulum subiectū. vnde apls. Si spiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. vnde dicitur
Plenus sapia: que inferiora regenda discer-
nantur. **Q**uartū est p̄mpta facilitas ad vir-
tutes. Hanc causat in eo gratia aspera alleui-
ando. Gratia. n. nihil difficile abhorret p̄o

christo sustinere. vnde apls. Omnia possum
in gratia: que me confortat. Ideo dicit. Gra-
tia dei erat in illo et.

In octaua natiuitatis. In die circōcisio-
nis. Sermo vigesimus primus.

Quā p̄su

mati sunt dies octo: vt cir-
cōcideret puer et. Luc. 2.
Quz incarnatio filij dei sū
me fuit nobis necessaria:
ideo maxime fuit hominē

cognoscenda: vt affectus hoīs ad ip̄m diriger-
etur: q̄ f̄m Aug^m amare rez ignotū nullus
pōt. Et ideo disp̄satione diuine p̄uidentie fa-
ctum est: vt res singule singl̄is noīb̄ distin-
guerentur: q̄bus hō haberet notitias singulo-
rum: q̄ noīa habent p̄prietates exprimere.

Et ideo p̄gruum fuit filium dei singulari no-
mine noīari: vt cognosceret: et cognit̄ huma-
nus affectus ad eum inflāmaretur: vt dicat.

Postq̄ et. vbi p̄. pponit nobis vt humilis:
q̄d pbat cauterij sceleris ip̄ressio: ibi. Postq̄

Scōdo pponit nobis vt cognit̄. q̄d innuit
noīs ip̄positio: ibi. Vocatū est nomē eius ihs.

Circa totum in vli sunt due p̄siderationes
Prima est de eius circōcisione. **S**ecū-
da est de t̄p̄is eius applicatione. **C**irca p̄-
mam sunt quinque conclusiones.

Prima est q̄ circōcisio deleuit p̄tūm ori-
ginale et actuale in puulis et adultis: sicut nūc
facit baptisimus: excepto q̄ paradisi ianuā nō
introibant: sed in sinu Abrahę q̄secebant. Fe-
mine adule saluabant̄ per opationem bonam
sed puule in fide parentum.

Secunda p̄lo est: q̄ circōcisio data fuit p̄
vt per obedientiā mādātū Abraham placeret
deo: cui per p̄uaricationē Adam displicuerat

Secundo in signū magne fidei Abrahę:
q̄ credidit se habiturū filium: in quo esset bene-
dictio oīum hoīum. **T**ertio vt ille ppl̄us a
ceteris nationibus distingueretur h̄ signo.

Tertia p̄lo est: q̄ circōcisio est mutata per
baptisimū: q̄ baptisimus est magis cois et p̄se-
ctior. et l̄z in circōcisione p̄tūm deletur: tamen
gratia nō p̄ferebat̄: nec virtutes: nec virtutis
augmentū: vt in baptismo. **E**t nota q̄ tri-
plex est remedium p̄tra originale peccatum.

Primū fuit in statu nature. s. fides pa-

rentum in paruulis: et virtus sacrificiorum in adultis: ut dicit Grego. **E** Secūm in statu legis scripte fuit ipsa circūcisio. **E** Tertiū in statu gratie baptisimus.

E Quarta p̄clusio est: q̄ x̄ps voluit circūcidi. **E** Primo: ut oēm materiam erroris tolleret. Ratio est: q̄ aliqui dicturi erāt ipsum celestē carnem vel fantasticā attulisse. vnde in circūcisione fuit p̄batio vere carnis: per p̄prij sanguinis emissionē: vbi sumit documentum: q̄ statim ostēdit x̄ps hoīem redimendum per v̄e naturę humane passionem. Et h̄ p̄positum passio nis ostendit primo in circūcisione. **E** Secūda ratio est: ut subī, ciendo se legi: nobis exēplūz humilitatis p̄beret. fuit. n. necessariū homini ut legislator legi se subiceret: ne obsequantia legis homini impossibilis videret. Ideo et legislator duriora sustinuit: et nobis leuiora imposuit: q̄ non venit soluere legē: s̄ adimplere. Tamen sciendū q̄ non subiiciebat legi: q̄ datur ad iustificatiōes: ut iustificaretur: q̄ super naturā et hominū consuetudinē cōceptus et natus. Et iā p̄pter hoc v̄isse puer dicitur: q̄ purus ab oī contagione humana. Et ideo icēpit ab humilitate: que est fundamentū totius perfectionis: se ipsum enim exinanīuit formam sui accipiēs. Quāta ergo erubescētia d̄z p̄fundi seru⁹ trāsgrediens: dum videt dominūz legīs: legē seruare. **E** Tertia ratio ē: ut nos sp̄itualiter circūcideremur. Est autē triplex circūcisio sp̄itualis. **E** Prima est circūcisio cordis: de qua dicit glosa. Qui fidei puritatē in mente custodit: corde circūcisus est. Et quo p̄z q̄ circūcisio cordis fit per puritatem fidei. et amōtione cogitationum malaz. vnde Aug. Circūcisio cordis est que purificat aīam ab imūdis cogitationibus: interiorisq̄ hoīs maculas abscedit: illicitam concupiscentiam amputando. Ysa. p̄. Lauamini: mundi estote: auferite malum cogitationum etc. **E** Secūda est eorū: que fit per resecationes verborū inordinatorū. **E** Et nota: q̄ mala lingua s̄m diuersitatem malitię sue: diuersa mala opatur. **E** Prima lingua ē dissoluta: et hec generat turpes imaginatiōes in corde. vnde eccli. 23. Indiscipliose loquelē ne assuescat os tuum. Est. n. in illa verbum peccati. **E** Secūda est linguosa: et hec extinguit caritatē. Prover. 10. Qui p̄fert ptimeliāz insciens est. **E** Tertia est detractoria: et hec semināt discordiam. **E** Quarta est murmurās et talis confundit pacez. **E** Quinta est secreta

reuelans: et talis prodit fidez. Eccli. 27. Qui denudat archana amici prodit fidē. **E** Sexta est iurans: et talis puocat ira se indignationē dei. Eccli. 22. Iurationi nō assuescat os tuū: multi enim casus in illa. **E** Septima est lingua iactans: que multiplicat iurgia. Prover. 27. **E** Octaua est dolosa falsi amici: et illa dissipat fraternitates. **E** Nonā est seductoria: et blanda. **E** Decima est mēdar: q̄ occidit aīam Sapientie. p̄. **E** Undecima ē lingua duplex: que p̄turbat pacē habentes. Eccli. 28. Bilisquis maledict⁹ multos. n. turbauit pacez h̄ites. **E** Tertia circūcisio est carnaliūz voluptatū. Hec autem p̄sistit in p̄tinentia: que h̄z regere animū: quantūz ad appetitū boni: et hec est duplex. **E** Una: que refrenat appetitū voluptatū. Et alia que refrenat appetitū diuitiarum. De q̄bus Seneca: Hac mediocritatis linea continentiam obsequabis: ut nec voluptati de/dit⁹: p̄dignus: et luxuriosus appareas: nec avara tenacitate sordescas. Hec enīz voluptas est circūcidenda: q̄ multa mala facit. **E** Primo: q̄ corpori ē mortis occasio vel infirmitas. **E** Secundo: quia corpus sp̄itui facit contumax. Bernar. Voluptas carni concupiscēti aduersus sp̄itum in adiutoriuū fit. **E** Tertio: sterilitatem bonorū operum inducit. Ysa. 48. Hunc audi hec delicata: veniet tibi in die fructificationis sterilitas. **E** Quarto facit hominem incōpatientem: ut patet in diuite epulone. **E** Quinto: sp̄itualibus delicijs priuat. Bernar. Delicata est consolatio diuina: non datur admittentibus aliena. **E** Sexto in penam eternam p̄mutat. Apoc. 19. Quantū glorificauit se et in delicijs fuit: tantūz date illi tormentum et luctum.

E Quinta p̄clusio est: q̄ x̄ps voluit circūcidi octauo die propter duo. **E** Primo: s̄m doctrinam suam nos docens: q̄ quilibet in principio vite sue: debet a vitijs circūcidi: et bonis moribus informari: q̄ quod noua testa capit: inueterata sapit. **E** Secundo in signum: q̄ sp̄itualis circūcisio: debet fieri per octo virtutes: s̄m Ber. **E** Prima dies est iustitię: in qua nascitur homo: quando sol iustitię ortus in animo peccatorum illuminat tenebras. Hōrendūq̄z dei iudiciūz internis obtutibus confert: Addens ad terrois vinculum: breuēq̄z dierum numerum: et finem incertū. Hec plāne vespera est: ad quam demorabitur fletus: Et necesse est addi matutini leitiāz: ut audiat

Sermo

faciat nobis misericordiaz suaz. Sic. n. fit ve-
spere et mane dies vnus. Est aut dies ista: in-
stituta: reddēs vnicuiq; qd suum est: nobis mi-
seriam: deo misericordiā. In hac die puer na-
scitur. **S**ecunda est dies prudētie. In hac die
prudētie eligat de p̄senti seculo neq; fugere.
dicens cum ppheta. **O**diui eccliam malignā/
tium: et cu; impijs nō sedabo. **S**ed nōdū
sufficit hoc. **I**ste oīe. n. vult eligere solitudinem
non satis attēdens p̄p̄iam infirmitate; et pi-
culosam diaboli luctā. Quid. n. periculosius
q̄ solum luctari cōtra antiqui hostis versutias
a quo videat: et que; videre nō possit. Et ideo
necessaria est. **T**ertia dies que est fortitudi-
nis: in hac die eligit p̄gregationē: que p̄e for-
titudine terribilis est: vt castrorū acies ordina-
ta. **V**el aut soli: q; si ceciderit: nō habet suble-
uantem se. Ideo ppheta postq; dixit. **O**diui
eccliaz malignantiū: addidit. **L**auabo inter in-
nocentes manus meas. **Q**uarto illucescat
dies temperantie: vt querat quō reseruare pos-
set incōtinentēs motus voluptatis: curiosita-
tes elationis. **Q**uinto illucescat dies patē-
tie: per quam oīa aspera et dura: tacita ample-
ctaris p̄scientia. Et q; occasione patientie tem-
peratio supbie ipetit. Ideo necessarius est di-
es sextus. s. humilitatis et septimus dies. s. de
uotionis: in qua nihil est laboriosum: sed totū
suauē. sed hec dies est paucorū. **O**ctaua di-
es est necessaria: que est discretio: que est ma-
ter virtutum: et p̄fectionis p̄sumatio. In qua
circoscinditur puer: vt non plus vel minus fi-
at. Et q; rara est: eius defectus suppleat virtus
obedientie: vt nō plus: nec minus: nec alit̄ q̄
imperat: faciat. **M**ona dies est dies eter-
na: in qua nomē christo imponitur salutis: q; ibi
existentibus salus opata in medio terre: p̄
fuit ad effectus: q; in obiecto beatifico sunt ple-
ne sanati et getati. **R**atio est: q; nihil pōt vl-
timate getare: nisi vbi ratio obiecti alicuius po-
tentie inuenit in summo. **H**oc autē est in solo
deo: in quo inuenit omnis ratio boni. **N**am
nullus appetitus getatur: donec sit totalr satia-
tus: cum oīs appetitus desideret ad sanctitatē
Sed nullum bonū circa deum pōt satiare nr̄z
appetitum intellectiū: cum omni creato intel-
lecto: intellectus possit aliquid maius cogitare
Ergo cor nostrum est inquietum: donec rege-
scat in vltimo fine. vnde ppheta. **M**elior est
dies vna in atrijs tuis: super milia. Sunt. n.

alie octo dies: qbus puer spūalis circoscindit.
Prima dies est natiuitatis nature: que est
multum vitiosa: q; nascimur filij ire. **E**rūno-
sa: q; implicat ad miseriam. **J**ob. 15. **M**ulier
cum parit: tristitiam habet. **D**efectuosa: q; in-
cludit inopiā. **J**ob. 2. **M**odus egressus sum.
Breuiissima **J**ob breui viuens t̄p̄e. Et ideo
rectissime p̄paratur vmbre: fm illud psal. **D**i-
es eius sicut vmbra declinauerunt. **P**rio
sic vmbra cito trāsit et euālescit: sic et vita nr̄a.
Job septimo. **D**ies mei velociter transierūt.
Secundo: quia sicut vmbra retineri nō po-
test: sic nec que p̄terit hora: redire potest.
Eccelesiastici nono. **M**emo est: qui semper vi-
uat: et qui huius rei habeat fiduciam.
Tertio: quia sicut vmbre nullum vestigi-
um remanet: sic nec dierum. **P**rouerbiū
30. **T**ria sunt mibi difficilia: et quartum peni-
tus ignoro: scilicet viam viri in adolescentia
sua: aut nauis que transiit aquas: aut auis que
transuolat acra: aut viam colubri super petras
quorum non est vestigiū inuenire. **Q**uar-
to: sicut vmbra habet similitudinem corporis
et non est corpus: sic et vita nostra non est vita
sed est similis vite. vnde **A**ugustinus. **Q**uid
est aliud viuere: q̄ de vita transire. **Q**uin-
to: quia sicut appropinquante hora noctis: ap-
paret vmbra longior: sic videt homini: q; am-
plius debeat viuere: sine eius appropinquan-
te. **I**heremie sexto. **V**el vobis: quia de-
clinauit dies: et longiores sunt vmbre vespere.
Sexto: quia sicut vmbre vane sunt: sic di-
es nostri sunt vanitas vanitatum.
Secunda dies est dies mortis. **M**ortui re-
cte sunt: quos mora consumit atq; exterminat
donans totius coniuncti corruptionem. **H**ic
mors omnes comprehendit: vt dicitur secun-
da regum decimoquarto. **O**mnēs morimur
et c. propter tria. **P**rimo propter totalita-
tem: quia peccatum: quod fuit in primo paren-
te: omnes incurrimus. **S**ecundo propter
labilitatem. **M**anifestanter ad mortē cur-
rimus: sive dormiamus: sive vigilemus.
Tertio propter causalitatem: quia corpore
corruptibiles sumus et terra. **B**enefis deci-
motertio. **S**um puluis et cinis. **H**ec dies si-
ue mors est nobis propinquissima. **V**nde est
quasi prima passio: consequens totam natu-
ram specificam: et saltem naturam humanam
Crudelissima: quia nemini parcit: nec iusto;

nec peccator. Audacissima: quia neminem veretur. Ferocissima: quia totum consumit incinerando usque ad nihilum. Est fallacissima: quia promittit tibi longa spacia vite: et subito te fallit. Est occultissima: quia de die eius et hora scit nemo. Nihil enim incertius hora mortis. unde Augusti. Nihil certius morte: nihil incertius hora mortis. Nescimus quomodo: quando: ubi moriamur: quoniam mors ubique nos expectat. Tertia dies est spiritualis natiuitatis: que est regeneratio mentis in deum per gratiam spiritus sancti mundantem et sanctificantem: et in bono conformantem. unde de ea exponit illud Iobis p. Quotquot autem receperunt eum dedit eis etc. Quarta dies est consideratio mortis spiritualis: que est separatio anime a deo per peccatum: quoniam peccator in omnibus similis est mortuo. unde videndum est quomodo ea que in terra mortua fuerunt: in peccatore denotent. Adoritur enim primo incipit infirmari. Secundo sebricitare: et estuare. Tercio clauditur os. Quarto clauduntur oculi et alij sensus nihil percipiunt. Quinto separatur anima a corpore. Sexto fit ponderosus. Septimo fit immobilis. Octauo non erubescit. Nono fetet. Decimo putrescit. Undecimo a verminibus corroditur. Duodecimo fit abhominabilis. Decimotercio fit frigidus. Decimoquarto contemnitur ab amicis. Decimoquinto sudario inuoluitur. Decimosexto in feretro ponitur. Decimoseptimo foditur fovea. Decimo octauo ad foueam portatur. Decimonono sepelitur. Vigesimo super eum terra vel lapis ponitur. Modo simili peccator infirmatur. Primo quoniam incipit velle primum honestatis: et hoc est signus spiritualis mortis. unde ecclesi. 22. Sapiens in sapientia sua permanet: sicut sol. stultus ut luna mutatur. Secundo sebricitat et quandoque estuat: quia in eo refrigescit caritas: et estuat desiderio peccandi. Tercio claudit os a diabolo: ne confiteatur. luce undecimo. Erat Iesus eiciens demonium etc. Quarto non videt per penitentem inconsiderationem. Ysaie quadragesimo secundo. Quis cecus nisi qui venundatus est peccato? Quinto separat ab anima vita. anima cuius gratia habet eam viuificare. unde opera eius sine gratia: mortua sunt. Sexto fit ponderosus per ignauiam et ac-

cidiam. Iob septimo. Factus sum mihi inmet ipsi grauis. Septimo fit immobilis per obstinationem. Psalmista. Fiant immobiles: ut lapides etc. Octauo non erubescit per prudentiam. Iheremie tertio. si rons meretricis facta est tibi: peccasti et noluisti erubescere. Nono fetet per infamiam. Joelis secundo. Ascendet fetor eius: et ascendet putredo eius: quia superbe egit. Decimo putrescit per mortem in peccato. Joelis tertio. Compu truerunt iumenta in stercore suo. Undecimo corroditur a verminibus per conscientie remorsus. Ysaie decimoquarto. Subter te sternetur tinea etc. Duodecimo fit abhominabilis per peccati horrorem. Iheremie decimo tertio. Nam vilis facta es nimis iterans vias tuas. Decimotercio fit frigidus per spiritualis amoris extinctionem. Decimoquarto contemnitur ab amicis scilicet angelis. Iheremie quarto. Contempsit me amatorum tuorum. Decimoquinto sudario inuoluitur: scilicet male consuetudinis. unde sudarium a sudore dicitur. Peccator enim labore et compunctione conscientie inquietatur. Decimosexto in feretro ponitur pro malum exemplum: quia qui est in feretro: oibus per. Decimoseptimo foditur illi fovea per repetitionem peccatorum. Psalmista. Incidit in foueam quam fecit. Decimo octauo ad foueam portatur per quatuor: qui sunt: spes future correctionis: spes longioris vite: timor satisfactionis: solatium peccati. Decimonono sepelitur in inferno. luce decimosexto. Et sepultus est in inferno. Vigesimo ponitur de super lapis et terra: id est penarum diuersitas et perpetuitas. Ysaie trigessimotercio. Clauduntur in carcere sempiterno. Quinta dies est consideratio natiuitatis christi. De quo supra quere in sermone de natiuitate christi. unde natiuitas christi bene dicitur dies. Licet enim homo per lumen naturalis rationis possit scire quid agendum: tamen non quid bene agendum ad vitam eternam. Et ideo fuit necessaria lux diuine irradiationis: qua mens humana diuinitus illustrata: cognoscit illa: que immediate ordinant ad salutem. Et ideo ortu suo christus totum orbem illustrauit: quoniam ipse erat lux vera que illuminat etc. Sexta dies est consideratio mortis christi ubi sunt sex conclusiones.

Sermo

Prima conclusio est: q mortuus est propter peccata nostra: patet per vetus & nouum testamentum. quere alibi. **S**ciendū tamen pro secunda consideratione: q decens fuit reparari genus humanum: qz nō decet diuinam clementiam totam nām ppter vnus peccatū pdeināre. sed hoc fuisset: si nō fuisset reparatio.

Tertia p̄clō est: q talis reparatio debuit fieri per satisfactiones. **R**atio est: qz ordo diuine iustitie regrebat: vt nullum peccatū maneret impunitum. sed h̄ fuisset: si reparatio nō fuisset per satisfactionem.

Quarta p̄clō est: q satisfaciēs esset deus & homo: & hoc pgruebat. **R**atio est: qz sicut per vnum hoīem peccatūz intrauit in omnes ita in reparatione per vnum gratia intraret in omnes. Sed hoc non potuit fieri per purum hoīem. Igitur decens fuit q fuisset deus & hō.

Quinta p̄clō est: vt hec satisfactio dei & hominis fieret per mortem eius: qz non pōt conuenientius solui debuit mortis: nisi p mortē gratuitā. s; nos oēs eramus debitores mortis.

Sexta p̄clō est: q christus ad perficiendum hanc reparationē assumpsit defectus peccatorum. **R**atio est. **C**hristus assumpsit nām humanā: vt in ea mereret nobis vitam eternam. Sed tale meritū p̄stitit in tollerāna passionum: vnde necessariū fuit christū mori.

Et si nō ex pena p̄tracta per peccatum per se. tamen ex pena p̄tracta per peccatum in alio: Ergo oportebat pati christum. **S**eptima dies est meritoria iudicij: in qua die malos o; multum timere ppter octo cās.

Prima est qz deferunt litteras mortis sue. **E**xemplū de **E**lria. **D**añ. 7. Iudicium sedi: & libri aperti sunt. s. p̄scientie & vite. **S**ecūda est: qz multos habebunt accusatores. **T**ertia est: qz multi testes erunt p̄tra eos. vnde p̄ **I**ohis vltimo. Tres sunt q testimonium dant &c. **P**ater qui dedit potentiā peccatis resistēdi. s. illius q de dīsciam cognoscendi. **S**piritus sanctus q dedit voluntatem & gratiā vitandi. **Q**uarta est: qz iudex iustus est: nec poterit corrupti prece nec p̄cio: amore vel odio. **P**rouer. 6. **N**ō accipiet cuiusq; p̄ciū: nec recipiet p redemptionē dona plurima. **Q**uinta est: qz sapiens est: & eum nihil latet. **P**rouer. 16. **O**ēs vie hoīs patent oculis eius. **S**exta est: quia eius sententiā nō poterit mutari: nec ab ea poterit appellari. **P**sal. **Q**ue p̄cedunt de labijs ini. &c. **S**eptima: qz pena erit interminabi-

lis. **Y**sa. **I**gnis eorum non extinguetur.

Octaua: quia amplius nō erit locus mīe. **M**at. 25. **C**lausā est ianua. **O**ctaua dies in q circōcidetur puer ihs: est dies iustitie fm cōsiliū sapientis. Ante iudicium para iustitiāz.

Duplex est iustitia vnicuiq; reddēs quod suū est. Et fm hoc q̄druplī sumus debitores.

Primo deo: & hoc multiplī. **P**rimo qz pater noster est. Et ideo debemus ei p̄prie subiectionē. vnde oramus. fiat voluntas tua.

Secūdo qz magister noster est. Et ideo debemus ei credulitatem: qz discitem o; credere.

Ipse. n. est veritas. **P**sal. **P**incipium verborum tuorū veritas. **T**ertio qz deus noster est: ideo debemus ei oīum donoꝝ reddere radem. vnde q mō non p̄putant per p̄fessionem: p̄fundentur in magna p̄putatione. **L**uce. 15. **I**dō qdam habebat villicūz.

Quarto qz rex noster est: ideo debemus ei p̄tra hostes malitiā. **Q**uinto quia frater noster: ideo debemus ei dilectionē: quia coheredes nos fecit. **S**exto qz medicus noster est: iō debemus ei patientiam in tribulationib; nō remunurādo.

Secūdo corpori debemus seruitutē: qz nō magis curemus de eo: q̄ de aīa.

Tertio debemus p̄ciō odium quasi capiti: li inimico. **E**cclia. 21. **Q**uasi a facie colub: i suge peccatū. sed nōdum odū peccatum: qz de illo loquitur vel imaginatur.

Quarto debemus mundo p̄emptum: qz bona eius sunt transitoria: & nō satiant: neq; soluunt felicitatem: quāz p̄mittunt. Et ideo vilia sunt & abijcienda.

Secūda p̄sideratio.

Secūda p̄sideratio est quasi iste beatus & atissimus infantulus spūaliter natus sit noiandus: & puto q nec potest conuenientius noiari: q̄ ihs: qz scriptus est: **D**ocabis nomē eius ihs: h̄ est nomē sacratissimū & a p̄p̄his p̄phetatum: ab ap̄lis p̄dicatum: ab angelis nūciatum: a sanctis oībus desideratum. **H**oc est nomen virtuosum: gratiosum: gaudiosum: deliciosum: gloriosum. **V**irtuosum: qz superat hostes. **G**ratiosum: qz in ip̄o habemus fidei fundamentum: spei firmamentum: caritatis augmentum: & iustitie p̄pletum. **G**audiosum: qz iubilus in corde: melos in aure: mel in ore: splendor in mente. **D**eliciosum: qz pascit cogitatum: lenit platam: reficit scriptum: instruit lectum. **G**loriosum: qz de dīc cecis visum: claudis gressum: surdis auditum: sermonem mutis: vitam mortuis.

O nomen benedictum: quod ostendit tantum virtutum effectum. **A**nima: siue scribas: siue legas: siue doceas: siue quodcumque aliud operis facias: nihil tibi sapiat: nihil tibi placeat: nisi **I**esus. Nomina ergo tuum infantulum iesus: habeat sibi quod nominetur dei filius: splendor glorie: imago substantie: verbum patris: virtus omnipotentis: heres vniuersorum: rex regum: dominus dominantium. Habeat sibi quod dicitur christus. id est vnctus. Et bene vnctus: quod i prophetam: sicut clarum in doctrine eruditione. Impugnabile: sicut patuit in diaboli debellatione. In sacerdotem: in patris reconciliatione. In regem: in premiorum retributione. Habeat hec nomina sibi cum suis beatis communia. Sit tantum tibi **I**esus: id est saluator: in huius vite incolatu et miseria: saluet iniquas a mundi vanitate: que te impugnat a demonis falsitate: que te infestat: a carnali fragilitate: que te cruciat. Clama deuote inter tot huius vite flagella. **O** iesu saluator mundi: salua nos: qui per crucem et sanguinem redemisti nos. Salua inquam dulcissime saluator: confortando debilem: consolando flebilem: adiuuando fragilem. Sed heu vnum est: quod cum fletu dicendum est: quod non vacat a mysterio: quod non statim cum nascitur circumcitur et nominatur. sed secundum legem dies octauus expectatur. Puto quod per septenarium: qui in octonario includitur vniuersitas diuinarum et moralium virtutum: cum vanitate et viculo pacis figuratur. Quia postquam anima per fortitudinem aduersa tolerauit: per iustitiam miseros sustentauit: per temperantiam carnales concupiscentias superauit: per prudentiam mundi et antiqui hostis insidias declinauit. Ad huc postquam per fidem deum omnium auctorem intellexerit: per spem in eum tantum omnium remuneratorem in omnibus operibus suis asperit per caritatem deum: tantum omnium bonorum largitorem toto corde dilexerit. Et demum die octauo circumcissionis ab anima omnibus fantasticis imaginationibus: omnibus vanis et inutilibus cogitationibus: omnibus anime moribus: et inordinatis affectionibus pacatis. Tunc per exercitium contemplationis: in domino dulciter requiescit. Tunc puer nominatur: Tunc dulce nomen iesus imponitur. Tunc eius dulcedo sentitur et gustatur. Tunc experitur virtutem. Tunc percipit iucunditatem. **O** quantam sensit dulcedinem: post illam beatam nominationem. Illa felix mater naturalis: et spi-

ritualis virgo **M**aria: quando precepit in hoc nomine demonia eijci: miracula cumulari: cecos illuminari: infirmos curari: mortuos suscitari. Sic certe tu o anima spiritualis merito debes gaudere et exultare: quando enim percipis in te et in alijs: quod tuus beatus filius iesus demones fugat in peccati dimissione. Cecos illuminat in vere cognitionis infusione: mortuos suscitatur in gratie collatione. Infirmos curat in spiritali conforatione: Et iam efficitur inur fortis et viriles per gratiam: quod prius erat infirmus per culpam. **O** quam felix et beatum nomen: quod tantam meruit habere virtutes: quod sua dulcedine letificat. usque ad mentis ebrietatem infundit quodcumque et communicat suam dulcedinem. Quam etc.

In vigilia epyphanie domini.
Sermo vigesimus secundus.

Defuncto he

d

rode: Ecce angelus domini apparuit Ioseph etc.

Matth. 2°. Secum quod dicit Gregorius. Licet omnes angeli sint spiritus: tamen

non omnes spiritus sunt angeli. et addit. Tunc solum sunt angeli: cum per eos aliqua nunciatur. Sed quia secundum Augustinum. In rebus per tempus ortis: summa extitit gratia: quod deus factus est homo. **O**portuit ergo quod mysterium incarnationis ageretur per mysterium angelorum. Quod patet: quia iste angelus fuit immediate a deo missus: ut patet in euangelio: ubi sunt tres considerationes.

Prima consideratio.

In prima: ubi dicitur de diuina vltione: cum dicitur. Defuncto herode etc. **N**ota quod per sacrilegium quod **H**erodes in saluatore commisit: et scelere quod in coequaneos eius peregerat: vltio diuina eum perurgebat in morte. **M**aximè moribus eum inuasit diuersus: ita ut diceret diuine vltionis supplicia: ita quod qui deus conabatur perire primogenito. Ipse in necatione filiorum suorum puniretur. Ipse autem furore plenus **N**obiliores ex omni iudea ad se colligi: et recludi iubet in carcere. Imperans quod statim

Sermo

ut cum spiritum exalaret: omnes interficerentur: Ut eius obitum omnis iude a desereret in vita. Paulo ante morte antipatrem filium suum iugulauit post duos filios: quos ante necauerat: scilicet Alexandrum et Aristobolum. Talis ergo finis erat Herodis: quod digna supplicia protulit scelere. Hoc etiam fuit consonum rationi: quia ordo diuine iustitie hoc requirebat: quod nullum peccatum maneret impunitum. Cum ergo tale scelus commisit in puerorum extinctione: Et saluatoris persecutione: iustum fuit: ut digna factis reciperet. Unde psalmista. Ad ea est ultio et cetera. Sed heu quid est de illis: qui adhuc non cessant peccatis suis persequi Christum? Et mala vita sanctas affectiones necaretur. Unde de talibus pulchre dicit Bernardus. Herodiana malicia: et babilonica credulitas: est nascentem velle extinguere religionem: et allidere paruulos israelitis. Si quid enim ad salutem pertinet: si quid religionis oritur: Quicumque resistit plane cum egyptiis: paruulos israelitici germinis necare conatur. Immo nascentem dominum persequitur saluatorem. Ite Bernardus. Denique si proprium sanguinem dedidit in precium redemptionis animarum. Non tibi videtur grauiorem ab eo sustinere persecutionem: Qui suggestionem maligna: exemplo pernicioso: scandali occasione auertit ab eo animas: quas redemit: quas a iudeo: qui sanguinem eius fudit et cetera. Unde dicit. Defuncto Herode: id est eo mortuo multis mortibus. Primo: morte culpe: qua separabatur anima a gratia. Secundo morte corporali: qua separabatur anima a corpore. Tercio morte pene: qua separabatur a dei gloria.

Secundum principale.

Ira secundum: ubi dicitur de angelica monitione: et obsequio saluatoris cum dicitur. Ecce angelus apparuit ubi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod de potentia dei ordinata: reparatio nostra fuit causa incarnationis: quia licet alius modus possibilis fuisset: tamen iste modus expediebat. Et hoc propter multas rationes. Primo: ut humana natura: non teneatur tanta dilectione: nisi a deo. Secundo: ut ex hoc ostenderet summam dilectionem ad hominem. Tercio ut ex hoc eum per amorem attraheret. Quarto: ut ista satisfactio esset efficacior. Quinto: ut excel-

lenti modo fieret: scilicet per talem: qui erat infinite diligibilis. Et per consequens eius actio erat infinite acceptabilis: ex parte sui: unde Damascenus dicit. Humanatio verbi propter hec facta est: ut natura que peccauit et cecidit. et corrupta est: liberaretur a corruptione: Ut sicut per hominem mors: ita per Christum resurrectio mortuorum.

Secunda conclusio est: quod hoc mysterium incarnationis debuit agitari mysterio angelorum. Et sunt tres rationes. Prima ratio est: quia ordo reparationis: debet respondere ordini preuentionis. Igitur sicut malus angelus primo temptauit mulierem: et induxit hominem ad temptationem: et ad delectationem et tandem ad peccandum. Sic etiam decessit bonum angelum virginem salutare: et informare de beneficio incarnationis. Secunda ratio est: quia incarnatio non solum valebat ad generis humani reparationem: sed etiam ad ruine angelice restaurationem. Adhuc decimo. Angeli eorum semper vident faciem patris: ubi glossa. Magna est dignitas animarum: ut una queque ab ortu sue natiuitatis: in sui custodiam habeat angelum deputatum.

Ratio est: quia ex hoc ipsis angelis accrescit meritum accidentale: et hominibus proficit.

Tum ad custodiam corporis: ne verentur a malis. Tum propter animam: que statim cum infunditur labe peccati et fomite concupiscentie vertibilis est ad bonum et ad malum. Igitur et congruum fuit: ut beata virgo in puerperio angelum haberet in custodem. Unde Crisostomus dicit. Quod infinitam militiam angelorum ad gloriose virginis obsequium deputatum nullatenus ambigimus. Ut custodirent lectum Salomonis. Et dicit quod iste angelus fuit de supremis: quia inferiores mutantur a supremis: et superiores mittuntur a deo: Sed iste immediate fuit missus a deo. Lucet primo. unde hic dicitur. Ecce angelus domini apparuit et cetera.

Tertia conclusio est: quod non solum angelus: sed etiam Ioseph sumitur ad ministerium incarnationis. Et primo propter hoc: ut eius ministerio foueretur. unde Cassiodorus videns etiam quod Ioseph ad ministerium Mariæ erat electus dicit. Ipse namque Ioseph puerum conseruabat: et intuebatur. Secundo ad signandum: quod Ioseph erat tamen pater putatiuus. In cuius rei signum. Angelus ap-

paruit ei in somnis: quia quod in somnis videtur: fantastice videtur et opinatiue. Nam sicut Aristotelem. Somnus est vinculum et immobilitas sensuum: Nam sensibilis virtus et motus in somno ligatur. Et ideo in visione decipitur. Et Tertio ad signandum quod etiam actui in hac vale miserie obsequuntur. Nam status istius miserie comparatur ad status celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam. Et Primo: quod sicut dormiens nihil potest clare videre: siue cognoscere. Sed per latebras fantasmatum sonando discit. Quando autem euigilat: tunc perfecte et intuitive cognoscit omnia. Ita dum hic sumus per modum somni: omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus: quasi euigilantes perfecte intuebimur: secundum apostolum. Nunc cognosco ex parte et cetera. Prima corinth. 13. Et Secunda ratio est: quod sicut homo dormiens perfecte delectari non potest. Sed dum delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illas delectationem fuisse inanem. Ita hic delectatur per somnum: quia nunquam reficimur: quantumcumque voluptatibus insistamus: sed langueamus. Quando autem euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. unde dicitur Ysa. 29. Sicut somniat esuriens et comedit: et pergefactus autem vacua est anima eius. Et Quarto ad signandum: quod contemplatiui obsequuntur incarnationi: quia illi secundum Remigium: qui a curis terrenis et secularibus negociis requiescunt: per fructum angelice visionis merentur. Unde status contemplationis per somnum notatur: quia sicut in somno contingunt visiones: ita in contemplatione. Unde subditur. Ioseph in somnis etc. Utilitates incarnationis: que sunt quoniam supra notate in sermone eodem.

Tertium principale.

Primum principale est de morali eius expositione. Cum igitur secundum Beatum Gregorium.

Ad obtinendum beatitudinem minus est mala non agere: nisi quisque studeat bonis operibus insudare: quia soli operarii virtuosius ad mercedem vocantur. Matth. 20. Voca operarios etc. Quod intendit euangelista. d. Defuncto herode. i. superatis temptatibus scilicet mundi: carnis: et diaboli: que temptationes cum ordinant nos in damnationes: intelliguntur per herodes in singulis. unde addit

postea. Defuncti sunt enim qui querebant aia:z pueri. Angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Egypto. Ipsi Ioseph intelligitur attritus: Qui habet displicentiam de peccatis commissis. Sed non perfectam: quia dicitur augmentum vel appositio. Unde nota. Quod sicut in naturalibus durum dicitur: quod non cedit tactui: Hoc vero frangi dicitur: quando aliquid in partes magnas diuiditur. Contritio vero: quando in partes minutissimas redigitur. Sic spiritualiter cor durum dicitur: quando diuine inspirationi non cedit: sed obuiat in affectu peccati morando. Frangi vero dicitur: quando incipit a peccati proposito resiliere: quod non totaliter conuertatur: et hoc potest dici attritio. Contritio dicitur: quando voluntas perfecte ab effectu peccati resilit. Unde attritio in spiritualibus. Dicitur quando displicentia de peccatis commissis: non perfectam. Contritio vero displicentia perfecta. unde attritio et contritio differunt sicut informe et formatum. Hunc autem Ioseph in somnis: id est non perfecte habenti peccati displicentiam. Apparuit angelus: id est nuncius diuinus: Nunc per inspirationem: nunc per scripturam reformationem: nunc per flagellationem. In Egypto: id est in mundo. Nam Egyptus interpretatur tribulationis angustia: unde reuera gaudium mundanum: quod habetur ex abundantia rerum temporalium: et delectationum carnalium non est perfectum: quia non faciat: nec quietat: sed magis fastidium prestat: quia semper habet admixtam tristitiam. Prover. 13. Extrema gaudij luctus occupat. unde Augustinus. Abundus habet asperitatem veram: iucunditatem falsam: certum dolorem: inanem beatitudinis spem. unde anhelare debemus ad terram israel: id est ad gaudia celestia. unde Augustinus. Cuius est enim custodire nos in vijs nostris: consilium ut surgamus etc. Unde dicit. Surge: accipe puerum et matrem. ubi nota: quod ad hoc ut perueniamus ad terram israel. i. in vitam eternam. Oportet primo: ut surgamus per contemptum terrenorum: et displicentiam peccatorum: quia per hoc acquiritur maior gloria. Quod patet: quod in resurgente a peccato renouiscunt per gratiam omnia opera mortificata per peccatum: quibus debetur meriti correspondens. Et cum hoc acquiritur: nouum meritum per actum conuersionis. unde sequitur. Qui surgens etc. Non solum surgendum est: sed puer est accipiendus: id est innocentia vite.

Sermo

Ratio est: qz lz resurgens: surgit ad maiorem gloriam: tamen pseuerans in innocentia pul⁹ meretur. qz pficiens in actus virtuosos per habitum continuatum: multo plus meretur d⁹ p⁹ into qz alius per habitum discontinuatum: modo cadendo: modo surgendo: sz hoc nō facit ino- cens. Ergo plus meref. vnde Augu. de ciui tate dei. Ad innocentis officium p⁹inet nō so- lū malū nēmini inferre. verumēta peccato p⁹ hibere. Qui vult ergo special⁹ angeloz custo dia gaudere. studeat innocentiaz tenere. Licet enī angeli: circa omnes custodiendos habent cōmissūz officiū: tamen circa innocētes habēt preceptum. Etiam accipienda est mater. i. pe nitentia: qz ipsa est potentie infinite. facit enī aliqua: que solt deo sūt possibilīa: quia suscitāt aīam a morte peccati: et reuocat ad p⁹stantiā vi te gratie. Item hominem angelo naturaliter: minorē facit interdū p⁹ gratiam supiorē: Item penam eternam in hoc mundo: mutat in tēpo ralem: quod ad solum deūz noscitur pertinere. Lūm itaqz transcendat virtutem omnīz cre aturarum: mīz est qz ad penitētiā est tā tepī dum cor humanū qz fm naturālē instīctū ad ardua desiderandū est aptum. Audiens autēz Joseph: qz Archelaus zc. Quid enim p Ar- chelaūz intelligit: nisi fomes peccati vel sensu alitatis: que semp pna est ad peccatūz et tarda ad bona: Tales enim sunt reprimende. et hoc fit qū sensus exteriores: ab illicitis custodiunt que sunt quasi fenestre aīe: per quas mors pec cati intrat: quasi fur: virtutib⁹ nos pūans. vnd nō licet sensibus cognosca: qd nō lz concupisci ideo coercendi sunt sensus: ne hauriant mori cinia mortis. Quāto enīz rariūz sensib⁹ pēcipi mus: que mundi sunt: tanto affectus noster ad ea concupiscenda frigidior est: et minus cogi tat ea. Et sic igit declinantes Archelaū. i. sen sualitatem: que regnat in iudea. i. in nostra co gnitione. admoniti inspiratione dīna. Veni amus in Nazareth: ad habitandū. Nazareth dīcī florīda. Et intelligit merces eterna: in q habitandū est: et manendū: qz ibi est qes vlti mata habens in se omnem rationem delectati onis quiescentis. zc.

In epypphanīa dñi. Sermo de epistola.

Surge illu⁹

minare iherusalem: qz ve nit lumen tuum zc. Ysaī. lx°. Scdm qd dīcitur in lib. de spū et anima. Sūt enīz duo in aīa: et sunt idē

qz aīa. s. rōnalis sensus cognoscens omnia: et dijudicās omnia et nālis affectus: quo suo or dine et gradu dilgat omnia. Sequit facultas: et quasi instrumenta cognoscendi: et dili gendi oīa hz ex natura. Cognitionez tñ vīa tis: et ordinez dilectionis nō habet nisi ex gra tia. Ex quo seqt: vt dī p metha. qz oēs homi nes scire naturālī desiderant. Ne g naturale desiderium sit frustra: statiz intellectus nō po tens p se qd cupit: incipit pquirere doctorem: cuius doctrina ad noticiām desiderate rei attin gat. Sic etiā naturaluer homo desiderat habe re noticiām de diuinis: et de salute sua. fm cū dem Aristo. 3°. etibi. intellectum et virtutem id est cognitōnez et operationem querimus se licitatis gratia: h est pp salutem. Quia ad hāc cognitionem nō possumus p nos attingere. Ideo saluator per pphaz Ysaī. sub metha⁹ lu cis ostēdit se doctore salutis. d. Surge illumi nare zc. vbi duo inuunt. Primo pponit se vt inaccessibile lumen: illustrās vniuersa fi dei veritate: ibi. Quia venit lumen tuum. Secdo pbet se imitabile: dirigens oīa sua bonitate: ibi. Surge illuminare.

Primum pncipale.

Ircā pūmz pncipale: vbi pponit se vt inaccessibile lumen: illustrās vni uersa fidei veritate: cūz dīcī. Qz ve nit lumen tuū. vbi sunt tres conclusiones. Prima p⁹do est: qz lz lux: lumen: radius: splendor sint idem realr: differunt tamen rōe. Nam lux dīcitur forma corporis luminosi: lu men dīcī formam corporis dyaphoni: in quo recipitur. Sicut calor: qui est in calido corpo re. et caliditas: que est in calefacto. Radius au tem dīcī illuminatio per lineam directam ad corpus. Et ideo vbicūqz est radius celi: ibi est lumen: sed non econuerso. Contingit enīz esse lumen ex reflexione radiorūz solis. Quis non ex directa oppositione propter corpus ali quod interiacens. Splendor autē est ex reflexi

one radioꝝ solis ad aliquod corpus tersuz:
et politum: sicut ad aurum vel argentuz. Ad
iusmodi autem lumen: quod est qualitas primi al
terantis. scilicet celi: quod non habet contrarium.
Ideo subito fit in materia. In alijs autem qualita
tibus propter resistentiã contrarij fit successio.

Secunda conclusio est: quod christus sim di
uinam naturam et humanam: dicitur lumen ef
fentialiter et proprie illustrans: non tantum in
terius per inspirationem: sed exterius in doctrina
factis et pueris satuit. Nam sicut lumen habet illustra
re et tenebras depellere: et etiam ad bonum concu
pitum dirigere. Ita et christus habet per gratiam
illustrare mentes hominum: et peccatorum tenebras de
pellere: et etiam dirigere ad bonum eternum. De
quibus per prophetam Isaiam dicitur. Deus lux est: et tene
bre in eo non sunt velle: ubi glossa. Qui vult ha
bere societatem cum luce: pellat tenebras pec
catorum: quia tenebre cum luce societatem ha
bere non possunt.

Tertia conclusio est: quod christus proprie dicitur lu
men in triplici modo. **Primo** obiective:
quod ipse solus homo aspicere potest. unde Aug.
Ex ipsa vita illuminantur homines. **Secundo**
participative: ut in tantum dicantur homines il
luminare: in quantum participant lucem intel
lectualem: que nos illuminat: ut speculemur:
et dirigit ut recte operemur. unde dicitur. Quia
venit lumen tuum.

Secundum principale.

Secundum principale est: quod prebet
se inuicibilem: dirigens omnia sua
bonitate: ibi. Surge illuminare etc.

ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod quia illud velle di
citur ad perfectionem alicuius: sine quo illius
perfectio haberi non potest. Sequitur quod hoc
lumen est multum utile nobis ad perfectionem
vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum
impeditur per tenebras peccatorum: et per sub
tractionem luminis vite. Lumen autem quod
christus est: expellit tenebras: et dat lumen vite.
Secunda conclusio est: quod nostra natura in
se absolute sine hoc lumine: est tenebrosa. Nam
sicut se habet aer ad lucem sensibilem: ita no
stra natura habet se ad lumen intelligibile. Sed
aer de se tenebrosus est: nisi participet lucem sen
sibilem. Ita nostra natura de se tenebrosa est
nisi participet primam lucem. **Hec dirige.**

Tertia conclusio est: quod sequi hanc lucem est
nobis utile propter tria. **Primo** quia est

via inobliquabilis: dirigens nos in finem: et
nos oberrare non permittit. **Secundo**: quod
est veritas infallibilis: nihil in se continens fal
sitatis: cum sit veritas increata. **Tercio**: quod
est bonitas inhaustibilis: quia solum in eo ap
petitus sociatur et quiescit.

Quarta conclusio est: quod hoc lumen tripli
ces tenebras dispellit. **Primo** tenebras cul
pe: quia per gratiam euacuat ipsam. **Prima**
Iohannis secundo. Tenebre transierunt: et lumen
verum ita lucet. **Secundo** tenebras igno
rantie: quia dat lumen sapientie: expellens ipsam
Ephesiorum quinto. Eratis aliquando tene
bre: nunc autem lux in domino. **Tercio** te
nebras damnationis: quia ipsa dat lumen vi
te: id est lumen: quo attingimus fontem lumi
nis. **Psalmus.** In lumine tuo videbimus lumen.

Quinta conclusio est: quod hoc lumen dicitur lumen
vite: illustrans triplicem vitam. scilicet interiorē: exteri
orem: et superiorem. **Primo** cor. per. factus est pri
mus Adam in animam viuente. Scilicet autem in spi
ritu inuivificatus. **Secundo** exteriorē: et hoc per
secundam pueritatem. unde Iohannis. Adhuc incho
antium non queunt perficere ad bene viuendum:
nisi perfectorum informemur exemplis. **Tercio** ad
superiorem lucem per gratiam: per quam ad actum
contemplationis deifici eleuamur. **Quintus** ratio
est. Nam nihil potest in operationem transcendere
tem propriam virtutem: nisi eius virtus forti
ficetur. sicut hyaphanum non potest illuminare
nisi actu recipiat lucem. Sed visio essentie diue
que est nobis vita: est actus transcendens facul
tatem humane nature. Et ideo ad eius consecutio
nem requiritur lumen gratie: quo eleuamur.

Sexta conclusio est: quod ad hoc lumen repertiendum
in nobis: requiritur debita dispositio. Disposi
tio autem consistit in his: quod affectus excitetur ad bonum
et intellectus illustratur ad verum. Hoc autem fit per
conuersionem. scilicet ut quis se leuet a terrenis desi
derijs: et voluntate sequatur bonas cogitationes.
Est. n. conuertentis quasi primus pes cogitatio.
Secundo est voluntas. Ratio est: Nam ex hoc
liberi arbitrij dicimur: quod possumus unum re
cipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo na
turam liberi arbitrij ex electione considerare oportet.
Ad electionem autem occurrit aliquid ex parte cogniti
ue virtutis: et aliquid ex parte appetitiue. Ex parte
cognitiue requiritur consilium: per quod diudi
catur quid sit alteri preferendum. Ex parte autem
appetitiue: requiritur quod apprehendendo acce
pietur id: quod per consilium diiudicatur.

Sermo

Et ideo in 13. ethicorum: liberum arbitrium vocatur desiderium consiliabile: quia proprium electionis est id quod est ad finem. Hoc autem in quantum huiusmodi: habet rationes boni. Patet ergo 3. liberum arbitrium disponit ad hoc lumen: cum sit facultas intelligendi et volendi: unde dicit. Surge scilicet affectus: et intellectu a terrenis desideriis: ut non delectatione iaceas in ipsis. Nec valet surgere ad amorem celestium. nisi manu gratie subleuet. Psalmista. Conglutinatus est in terra venter noster: exurge. Sed beati quidam iacent in terris: qui licet nulla prospera comitantur: tamen corde cupido lucris inhiant: fraudes: rapinas exercere non cessant. De quo ecclesiastici undecimo. Et homo laborans: et festinans: et dolens imple: et tanto plus non abundat. Quidam etiam iacent in terra: qui eo minus eterna appetunt: quo magis in huius vite: scilicet prosperis requiescunt. unde Luce duodecimo. Anima mea habes multa bona in an: nos plurimos. Quidam etiam iacent in terra: qui appetentes celestia: ne ad illa resurgant: carnali infirmitate gravantur. unde Grego. dicit. Que agenda sunt: opere non implem. Etenim culpa ligat mentem: ut non surge: re possit. Hijs dicitur. Surge quecumque es de vitijs ad virtutes: de torpore negligentie: ad exercitium bone operationis: De appetitu rerum temporalium ad desiderium eternorum. Et Septima conclusio est: quod illi qui sic se disponunt: illuminabuntur per christi gratiam: et doctrinam. Et Ratio est. Videmus in visu corporali: sic etiam suo modo videmus in visu spirituali. Nam ad visum corporalem tria exiguntur. Et Primum est qualitas instrumenti: scilicet oculi in quo dominatur aqua: que est substantia dyaphoni: ut cristallinus humor. Et Secundum est dispositio medij: scilicet lucas. Non enim videt oculus in obscuro. Similiter impeditur in parva siue in immensa luce: quia excellens sensibile corrumpit sensum. Et Tertia est presentia obiecti. scilicet colorum. Propria enim sensibilia vi sui sunt colores: quos primo aer recipit: deinde ad visum conducit. Et Eodem modo tria exiguntur ad visum spirituales. Et Primum est perspicacitas rationis: que est oculus anime: in quo tanquam in speculo: resultat imago. unde ecclesiastici. 17. Posuit oculos eorum super corda ipsorum. Et Secundum est lux intellectualis. scilicet christus: qui dicit Jobis. 9. Quidum

in mundo sum: lux sum mundi. Et Ratio est. Nam christus se habet ad oculum rationis: sicut lux naturalis ad oculum corporis. Nam lux naturalis irradiat: tenebras fugat: colores informat: animam letificat: et viam demonstrat. Sic lux spiritualis: scilicet christus primo irradiat radio gratie. Jobis primo. Erat lux vera: que illuminat. Et Secundo fugat tenebras culpe. Jobis duodecimo. Lux ego veni in mundum. Et Tercio reformat colores: id est similitudines dei in anima. Psalmista. Signatum est super nos lumen etc. Et Quarto letificat mentem. Ecclesiastici decimo. Dulce lumen et delectabile est etc. Et Quinto viam demonstrat ad regnum celorum. Jobis duodecimo. Ambulate dum lucem habetis.

Et Tertium est decor patrie celestis: quam in presenti videmus per fidem in futuro per res unde Thobie decimotercio. Beatus ero si fuerint seminis mei reliquie: ad videndum claritatem Iherusalem. Forme namque rerum presentium vane sunt: et quibusdam prestigij oculis intuentium fallunt. Sed illa sunt vera et infallibilia: que sunt in patria. unde dicit. Illi luminare. unde christus est lumen: in quo illuminatur intellectus. et gratia: qua excitatur affectus. Luce secundo. Lumen ad revelationem gentium: et gloriam plebis tue israel etc. Et hoc lumen venit a nube: humanitate velatus: ut ab infirmis oculis possit videri in se. Psalmista. Amictus lumine: sicut vestimento. Si utique apparere voluisset: fulgore suo nos incenderet potius: quam renovaret. Sed claritatem sue magnitudinis nostris oculis temperavit: ut infirmitas nostra in eius luce clarificaretur. Et per acceptam gratiam sue beatitudinis colorem mutaret. Quod nobis concedat et cetera.

In epyphania. Sermo vigesimus quartus de euangelio.

Am natus

esset Jesus in Bethleem iude etc. Mathei secundo. Ut primo moraliter loquamur. Sciendum quod postquam anima puerum Jesum per gratiam spiritualiter concepit: peperit et nominavit tres reges: id est tres anime

vires: que bene reges dicuntur: quia iam carni principantur: sensibus dominantur: in solis diuinis studiis occupantur: puerum iam per effectus multiplices eis reuelatum in ciuitate regia: id est in totius mundi machina est inuentum esse querendum. **¶** Querunt ergo meditationibus: requirunt affectionibus: interrogant deuotis cogitationibus. Vbi est qui natus est? Vidimus enim stellam eius in oriente: vidimus claritatem eius fulgentem in deuota mente: vidimus splendorem eius radiantem in intimis anime. Audiuimus vocem eius: que est dulcissima. Gustauimus eius dulcedinem: que est suauissima. Percepimus eius odorem suauissimum. Expecti sumus amplexum deliciosissimum. **¶** Vbi ergo es quem querimus? vbi es quem in omnibus et pre omnibus desideramus? Vbi est qui natus est rex iudeorum? Rex deuotorum: dur miserorum: lux cecorum: via morientium: salus eterna eternaliter viuentium. **¶** Et sequitur. In Bethleem iude. Bethleem domus panis interpretatur. Iuda confitens dicitur. Ibi enim christus inuenitur: vbi post confessionem criminum: panis celestis vite: id est doctrina euangelica ruminatur: et deuota mente retinetur: ut opere impleatur: et alijs adimplendo proponatur. Ibi puer Iesus cum Maria matre inuenitur: vbi post lachrymosam contritionem post fructuosam confessionem: dulcedo celestis consolationis degustatur. **¶** Sed notandum quod Iesus queritur a regibus: ad hoc ut ipsum cum omni reuerentia adorarent. A doctoribus: ut ab ipso veritatis documenta audirent. A sponsa: ut eius dulcedinem per secreta colloquia degustarent. A Maria matre: ut ipsum perditum recuperaret: et ab eo amplius non alienaret. Sic vero o reges: id est deuote anime vires naturales que rite cum regibus terrenis: ut adoretis: quia creator in naturalibus vite reformatione: quod redemptor in spiritualibus vite formatione: quia remunerator in eterne vite collatione. **¶** Nec sufficit vobis adoratio: nisi coniunctur oblatio. Offerte inquam aurum dilectionis: propter bona collata. Thus deuotionis: propter gaudia preparata. Myrrham contritionis: propter peccata perpetrata. **¶** Querite etiam cum doctoribus. Ipse enim est doctor: qui docet omnem veritatem vite:

ut sciatis vos ipsos vtiliter regere. Veritate doctrine: ut cognoscatis qualiter subiectos laudabiliter dirigatis. Veritatem iustitie: ut intelligatis: qualiter deo seruiatis. **¶** Querite etiam com sponsa in orto deliciarum: vbi commedit fructus pomorum suorum. Cum iuuentulis. Querite in cella vinaria: vbi admistrat fercula sue humanitatis: vbi amice sue inebriantur. Querite in cubiculo cum sponsa: vbi donat altissima munera summe et incorruptibilis magnificentie: dicendo. Petite quod vis: et dabitur tibi. **¶** Sed quia pauci hoc cubiculum intrare presumunt: sufficit vobis o reges: qui adhuc terrena sapitis: quod ipsius in preseprio inueniatis. Vestra enim conscientia adhuc nondum facta est ortus deliciarum. Vbi florent sancte meditationes: redolent virtutes operationes: vbi vigent deliciose affectiones. Et forte minus perfecte dici potest cella vinaria: vbi illa celestia fercula ordinantur: illa vina angelica gustantur: quibus amici hic aliquando in terris consolantur. **¶** Sed minime dici potest cubiculum omnibus creaturis absconditum: soli sponso preparatum: stratum: ornatum. vbi cum sponsa requiescat inter secreta sue dilectionis: que sine homine nunquam percipi possunt. **¶** Tamen sicut scriptura testatur: laborantem agricolam oportet aliquando de fructibus celestis patrie prelibare: et hoc ne deficiat in labore. Sic apostoli inter varia opprobria: martyres inter flagella: virgines inter cruciatus et verbera: quia senserunt dilectionis solatium. Ibant gaudentes a conspectu consilij etc. Sic confessores post vigilias et ieiunia inter lachrymas et gemitus senserunt diuina gaudia. Sic rectores doctores ecclesiarum prelati: postquam laboribus et curis fuerunt extenuati: de benignitate dulcis ihu sepiissime sunt delectati. Non enim Maria Iesum semper sola habuit: sed etiam a Martha post predicationes gaudenter receptus fuit. Et ideo confidenter ipsum queramus: aliquando cum matre in templo: cum sponsa in cubiculo: et discipulis in consistorio: et cum regibus in diuersorio. Cum natus esset Iesus etc. sine quod dicitur. 3. ethicoz. Electio est possibilium. Nam electiones nostre semper referunt ad nostras actiones: ea autem que per nos aguntur sunt possibilium: vnde necesse est dicere: quod electio non fit nisi possibilium: sicut et ratio agendi aliquid est ex his que ducunt ad finem. Per id autem quod est impossibile non potest aliquis persequi finem: quia homines per

Sermo

uenerit ad id qđ ē eis impossibile discedunt: qđ si nō valētes vltērī? vñ id qđ est impossibile sub electiōe nō cadit. vñ l3 plura sint impossibilia. s. impossibile simplr: qz nullus agentis subiacet p̄tati: sicut creare aliū deū: et impossibile p accūs qz l3 possibile sit f3 nāz: est tñ impossibile sub ratione p̄teriti t̄pis: vt qđ p̄teritū nō fuerit: et filr qz violata nō fuerit corrupta: et impossibile cōtradictiōis. s. qz idē sit albū et nigz. vñ l3 hec i possibilia nō subfint diuine volūtati. Aliqđ tñ impossibile: p̄tati agentis limitati nō subiectū. potest subiacere diuine volūtati: sicut d̄s humanetur ad humani generis reparationē. Qđ impossibile esse p nāz: qz plura pōt d̄s facere. qđ intellectus noster itelligere f3 Hylam in libro de trinitate: et tñ intellect⁹ n̄ plura pōt itelligere: qđ nā possit facere: vt p3 in abstractiōib⁹ mltis et de reb⁹ gl'osis. vñ d̄r inde secretis secretorū articulis: qz d̄s ordinauit modū et reme diuz ad p̄seruantia sanitatē: et reuelauit ea scrip̄ p̄phetis suis suis: quos spiritu diuine gratie illustrauit: vt p3 in his regib⁹: qbus secreta diuina p̄siliū stella duce reuelauit: vt dicatur. Eū natus esset Iesus etc. vbi sūt. s. p̄sideratiōes.

Prima consideratio.

Ira primaz p̄sideratiōe: que est de magorū origine siue gnatione cū d̄r.

Ab oriente. vbi sunt sex p̄sones.

Prima p̄sō est: vt habetur in scolastica historia: qz hij tres magi successores fuerūt Baalam: qz stellā nouerūt eius vaticinio: et magnitudie scie magi sunt appellati: quos greci phos p̄se magos appellāt: qbus d̄ns f3 Criso. Natiuitatē suā voluit reuelare: et eos ad se ducere vt p hoc peccatoribus veniam preberet.

Secda p̄sō est: sicut dicit Criso. sup. Matt. asserens quosdā dicere: qz qdaz secretorū ispeatorē: p singulos annos ascēderūt sup montē victorialē tribus dieb⁹ ibi morantes se lauabāt: et adorabāt d̄nz: vt eis illā stellā quā Baalam p̄dixerat: ostēderet. Quadā autē die: dum sic ibi manerēt: stella quedā ad eos sup montē venit qz habebat formā pulcherrimi pueri: sup eius capite erur splēdebat: qz magos ē allocuta dicēs. Ite velocius in terram iuda: et ibi regē quem queritis natum inuenietis.

Tertia p̄sō est: qz hij magi venerūt ab oriente: vt vbi dies nascit: inde initū fidei p̄cederet qz fides ē lumen aie. Dicit. n. historia scolast. Qđ venerūt de fimb⁹ p̄saz et caldeorum: vbi fluui⁹ est sabaa: a quo et saba regredit. Glo.

sa dicit: qz hij magi reges fuerūt: qz et firia mēnera obrulisse dicunt: nō ideo plures qz tres fuisse p̄batur: sed tres fuerūt principes qz multos duxerūt in suo comitatu.

Quarta p̄sō ē: qz Ibero. q̄rit: qz si de vltimis terre finibus fuerūt: quō in tam breui t̄pe venerūt? Dicunt aliqz qz puer diuina potentia eos traxit. Alij dicunt eos venisse i drome darijs et eqs arabicis qz sunt velocissimi. Cris. dicit qz p biēniuz antexpi natiuitatē p̄fecti sunt et stella eos p̄cedebat: et qz n3 esca: neqz potius defecit. Remigi⁹ dicit: qz hij fuerūt nepotes baalam: et regio eorū non multū distabat a terra p̄missiōis: idēqz breuiter venerūt: f3 d̄r venisse ab oriente: qz ab illa parte venerūt: qz i oriente li parte iudea posita ē. Pulchre autē ipsi ab oriente venisse d̄r: qz oēs q ad deū veniunt: ab ipso et p ipz veniūt. Ipse. n. est oriēs: sicut ille dicit. Ecce vir oriens nomen eius.

Quinta p̄sō est: qz stella: p cui⁹ ducant reges venerūt diuerse sunt opiniōes. Nā aliqz dicūt qz fuerit spūs sanct⁹: i specie stelle q post defecit i colūbe specie sup xp̄z i baptismo. Cris. dicit qz fuerit angelus idēqz apparuit pastorib⁹: qz et apparuit magis. sed fulgētius dicit: vt h̄r in scolastica historia: qđ et vex credit qz fuerit stella de nouo creata: q redijt in māz piacētes suo officio expleto. Hec autē ab alijs stellis differebat in sex. **P̄sō i origie:** qz cū ceteris nō fuit creata. **Secda i officio:** qz ita i die sic in nocte lucebat. **Terno i duratiōe:** qz redijt i māz primaz suo expleto officio. **Quarto i situ:** qz i medio aeris. **Quinto i splēdore:** qz sol i meridie ipsaz nō obscurauit. **Sexto in motu:** quia magos p̄cessit more viatoris.

Sexta p̄sō est: qz l3 p̄pheta dicit de bethleē tñ magi venerūt xp̄z q̄rere iherosolimā: pp ratios qz Remigi⁹ pōit. **P̄sō:** qz d̄ns ibi natus nō esset: qz l3 agnosceret natiuitatis t̄ps locū tñ nō cognouerūt. Iheruz. n. regia ciuitas erat. Et iō crediderūt qz talis puer nō nisi i regia ciuitate nasci debuisset. **Secda:** vt locum natiuitatis certius discere possent. **Tertio:** vt impleret qđ scriptū est. De syon erit lex: et v̄bz d̄ni de iherusalem: qz ibi p̄ annuntiatus est xp̄s. **Quarto:** vt studio magorū pigritia dānaret iudeorū. vñ Aug. dicit: qz xp̄s est expeccatio gētius: de qbus quōdaz habae innumerabilis fuit. p̄missa successio nō carnis semine: f3 fidei fecūditate generata. Et h̄r est qz dicit Ecce magi ab oriente venerunt iherosolimā.

Ex his sumuntur quatuor. **P**rimū est qd res ex cuius apprehensione causatur multi-
pler vilitas: studiosius inquiri: et inuēta cauti⁹
et tutius custodiri: et magis reuerenter tractari.
Sed qd magna vilitas erat xpm inuenire: qd
sua natiuitate hominem vel omnem creaturam refor-
mauit. Et ideo etiā reuerentius tractandus: et
carius stringendus. **S**ecūm est qd qui dicit ac-
cedere ad xpm: debet mundus ptemnere. vnde
de Greg⁹. Contemnendus esset mundus:
et si rebus animi demulceret. Et vbi tot aduer-
sitates ingeminat: quid aliud qd qd ne diligeat
clamat? Et ideo mundus dicitur oriens: qd est al-
tus: calidus et iocundus. Sic mundus est al-
tus per superbiam: calidus per carnis pcupiscē-
tiam: iocundus quo ad vite lenitatem: vel quo
ad pcupiscentiam oculorū. **T**ertium est qd si
cui quis cōtemnere mundum non pōt: nisi sit
verus sapiens: ideo debemus esse magi. i. sa-
pientes: et per sapiam regere et dñari sensuali-
tati. Luz. ii. spūs pstantior sit corpore: dicit ipse
regere. Quod fit per voluntatem: qd est velut
rex sapiens: put dirigatur a lumine rationis:
et habet oibus potentis impare. Et ideo dicit
dissipare omne malum passionū insurgentium
in parte sensitua. **Q**uartum est qd nō inue-
nitur nisi in pacifica puerfatione: ratione cui⁹
ipsum qrebant in iherosolimam: quod interpretatur pa-
cis visio. Nam deus est summa pax. Et ideo
discordia sibi pñatur: que vnitur in oibus vi-
tijs: que pñant deo. vnde ihs solus in pa-
cificis inuenitur. vnde Aug⁹. dicit qd caritas
est via dei ad homines: et hominis ad deum.
Ubi caritas nō est: ibi deus non est.

Secunda pñderatio.

Secunda pñderatio est de pñgrui tem-
poris applicatōe: cū dicit. Luz. nat⁹
esset ihs. vbi sunt tres pñones.

Prima pñlo est: qd tps natiuitatis xpi erat
aptum ad intrepellandū p peccatis. Nam tan-
to tps est aptius: qd deus est pñciōr. S; h
fuit in tpe natiuitatis xpi. **D**icit cōiter inter-
pñando a doctoribus et sanctis: qd christus fu-
it natus ad recōciliandū genus humanū deo
vñ dicitur Ro. s. Et vbi venit plenitudo tem-
poris: misit deus filium suum etc. vbi christus
fuit puenientissimus ad istam confederationē
qd vtrāq; partem pñcipat. vnde aplius dicit
qd xps est pax nostra: qd fecit vtrāq; vñum. vñ
ipse pñfederavit vtrāq; nām in suo natiuitatis
sacramento. vnde dicit. Cum natus esset ihs.

Secunda pñlo est: qd pñius locus inhabi-
tationis christi per granā: vbi regredus et ve-
re inueniendus est: est mens deuota. Nam
enim spūalr vult inhabitare: cui intimat se per
gratiam et gloriā. Sed hec est mens deuota:
cum ipsa aia sola sit capax gratie et glorie: s; in
Aug⁹. vnde h celum et q; cūq; alia creatura
dicat locus dei: tamen ex spūali cōplacencia di-
citur locus dei mens deuota. Adarime tamē
pñrie deus dicit locus aie: qd s; in Aug⁹. in
ipso solo est salus et vltima quies aie deuote.
vnde dicit. In Bethleem iude. Bethleem in
interpretatur domus oris. Vñ aut oris ē ora-
re: pñteri et comedere. Sic mens deuota est
domus orōnis. Matth. 21. Domus mea do-
mus orationis est: et est domus cōfessionis et
laudis. Psal. Beati q; habitant in domo etc. Ipa
est domus refectōis: qd tum ad doctrinā pñdi-
catōis. et qd tum ad mēfāz panis sacramentalis.

Tertia pñlo est: qd regno dñi auxilij tunc
maxime pñgruebat: qd pñceps tenebrarū nos
subieus tenebat pñte: qd pñrie fit per pñtū
vnde per ipm vinculamur: qd sibi pñraire nec
resistere valeamus. vnde Criso⁹. dicit. Qd
si semel peccātes obligauerim⁹ nos eius iussu
oni: ex tūc virtute pñria nō possumus euade-
re. S; sicut nauis fracto gubnaculo illic quo
cūq; tēpestas voluerit: sic hō per peccatū au-
xilij grē pñto: nō h facit qd vult: sed qd vult
diabolus. Et nisi deus cū manu valida sue
mie solueret: vsq; ad mortē in pñtōz vinculis
pñneret. Peccator igitur seruus demonis
sic est constrictus: qd per se non valet pñdes
frangere. Sed si nō repugnat diuine motio-
ni: statim deus pñcius est auxiliari. Nam nā
diuine mie est ibi auxiliari: vbi maior indigē-
tia est. vnde captiui incarcerationi: relegati et iam
in pena positi sunt in maxima indigētia: quia
indigent redēptione: liberatione: et ad patriā
reuocatione: et a supplicij solutōe. vnde domi-
nante pñcipe tenebrarū: pñgruebat diuinum au-
xilium interpellari. vnde dicitur. In diebus
Herodis regis. Herodes. n. dicitur glians
in pellib⁹: significans demonē: cui dicit psal.
Quid gloriaris in malitia?

Tertia pñderatio.

Tertia pñderatio est de magorum
inuestigatione. cum dicitur. Ubi est
qui natus est rex iudeorū: vbi sunt
tres conclusiones.

Prima conclusio est: qd qdus s; in diuinitate

Sermo

deus nullis limitibus terminetur : qz incircō-
scripnbilis tñ fz humanitatē loco tenet : qz re-
spice p̄sepe : vbi iacebat : qui p̄tinet mūdū. Re-
spice desertum : vbi morabatur : q in nubibus to-
nat. Prospice paribulū : vbi p̄det qui tribuit
vitam : igitur qui natus est : alicubi est.

¶ Secda p̄o ē : qz nūq̄z regrēdus ē : qz nūq̄z
iueniēdus : nisi solū i deuota mēte : q̄ bñ dī tē
plūz dei. **¶** Mō vtiq̄z iuenit in diuitijs : i honori-
bus : i voluptatib⁹ : i q̄b⁹ mīu q̄rūt suā b̄itudi-
nē. **¶** Non .n. iuenit in terra suauiter viuentiū.
Quere ḡ vbi inueniatur. Certe oīa ista t̄palia
z oēs excellētiāz sūmox̄ sp̄rituū trāseundo : z
in p̄paratiōe eius oīa vilipendēdo. **¶** Mō .n. in-
uenitur in voluptatibus carnis : vbi rō subdit
sensualitati non ē iuenit in affectu carnaliūz
amicorū : qz ipse dicit. Qui amat p̄em̄z matrē
plūq̄z me zc. Mō ē inter angelos z sanctos :
nisi qz oīūz creaturaz estimatiōe excedamus
in p̄paratiōe ad deū ip̄z iueniemus : s̄ in tēplo
aīe inuenit. vñ dī in cant. Cū p̄transisset eos
inueni : quē diligit aīa mea. Quia visiois eius
mens auida : nisi p̄p̄az estimatiōem : patri-
archaz celsitudinē : z cūctoꝝ hominū mensu-
ras trāscenderet : eū q̄ est sup omnes hoīes nō
inueniret. vnde dī. Vbi est q̄ natus est. q. d.
in mente deuota.

¶ Tertia p̄o est : s̄ voluntas in regno aīe per
rōnem sit dñs suorū actuūz : tñ nō suaz poten-
tiāz dñs. Vnde nō pōt volendo facere : vt ad
id qd̄ vult vel eligit inobilit̄ se habeat. Et ideo
q̄ntūq̄z hō sit dñs suorū actuūz : tñ vt imobi-
liter se valeat in bono : qd̄ eligit necessariū est
adiutorūz ḡfe diuine : z sic p̄tās regia p̄plet in
hoīe : tā ex volūtate q̄z ex grā stabiliente in bo-
no : pp̄ qd̄ dicitur. 1°. **¶** De. vltimo. Deus oīs
ḡfe q̄ vocauit nos in eternā suā ḡfiaz : ipse p̄fi-
ciet : p̄firmabit : solidabitq̄z. vnde dī. Rex iu-
deorū : iudeus interpretatur p̄fitens xp̄s : signās
quemlibet deuorū : q̄ p̄fitetur in p̄fessione pec-
catorū : z laudis diuine : diuinā honorificentia
se subdens eius iussioni z directioni.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de Iesu so-
lacioſa inuentiōe : qz Intrātes domū
inueniūt puerz zc. vbi sūt tres p̄os.

¶ Prima p̄o est : qz nihil tātum ip̄edit disposi-
tionez ad gratiā : sicut sollicitudo mūdanoꝝum.
¶ Qd̄ pz. Mā ad dispositionem : regritur status
interioris diligens examinatio : vt si esset ali-
q̄ obſtāculum amoueret. Et ideo op̄z vt aīa

disperſa p̄ sensibilia z extra se posita .recolliga-
tur in seipsa : vt cernens obſtāculum amoueat
ipsum : p̄ nihil aliud ita dispergit : sicut p̄ solici-
tudinem exteriorūz. Talis .n. reuocatur a solici-
tudine exteriorūz. vnde Ber. Quādiu autem
istis sollicitudinibus aīus occupatur nō habebit
p̄emptū mundi : nec eternoꝝ amozē. Vñ
dicit. Et intrātes domū. q. d. Ad talē disposi-
tionem requiritur collectio affectionum ab ex-
tra : z examinatio ab intra.

¶ Secda p̄o est : qz si hic homo interiorius dis-
positus fuerit : saluator p̄ grām ipsum intrabit
virtutibus adornādo. Mā gratiā gratū faciēs
in ordine ad acceptationem diuinā : est quedā
integritas z decor omnīū virtutūz. Sicut .n.
pulchritudo faciei non est vna q̄litas solū. S̄
integritas p̄surgens ex multis .f. colore : figu-
ra : magnitudine : z p̄portionē. Ita gratia que
est aīe decor : est integritas p̄surgens ex oībus
virtutibus : qz nullus est deo acceptus z gra-
tiosus : nisi sit p̄optus ad singula bonorū ope-
rum virtuosorum : z sic fit idonea ad donum
dei : ad cuius hostiū stat pullans : vt affect⁹ cor-
dis sibi apiatur : z intro mittatur : ad p̄uiādūz
spiritualit̄ p̄ donorū suorū p̄municationē. Vñ
dicitur pluraliter. Intrātes domum : inuens
qz sensus z affectiones debeant vna cum grā
xp̄i recolligi in domo .f. aīe duote. Nec aliqui
dicitur domus dei cū diuina inspiratiōe intel-
lectum instāuens : mouet affectū : s̄ dī templū
cū sanctificat affectū ad amozē accedendo.

¶ Tertia p̄o est : qz quatuor sunt signa ostē-
dentiā xp̄i in nobis esse p̄ grāz. **¶** Prīmūz ē
cordis amaritudo de p̄tīs : qz puer inuenitur
cū Maria : q̄ dī amax mare. vnde puer. 14.
Poz quod cognouit amaritudinē anime zc.
¶ Sc̄d̄z est si paup̄tē diligim⁹ : qz xp̄s iuo-
lutus ē p̄ānis. vñ Greg. Paup̄ nat⁹ est xp̄s
paup̄ obiit. **¶** Tertiū ē : delicata p̄tēnimus : qz
xp̄s in p̄sepio reclinat⁹ : vbi cib⁹ est iumentorū.
vñ Dan. 10. Panē desiderabilē non mādu-
caui. **¶** Quartū ē : si vba ociosa vitamus : qz
vagu ifans iter arta. vñ puerb. Qui custodit
os suūz : custodit aīaz suaz .i. xp̄s q̄ ē selus aīe.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est : de p̄p̄ri obſe-
quiū grōſa exhibitiōe : qz p̄cedentes
adorauerūt eū. vbi sūt q̄tuor p̄os.

¶ Prima p̄o est : qz in l̄ puero erat ineffa-
bilis bonitas : qz hos reges ab vltimis finib⁹
illuminans traxit. Ut compleret. p̄. Ysa. 60.

Ambulabūt gētes i lumie tuo. Si. n. adamas virtute ppria mouet ad se ferz: q̄sto magis excellens virtus bonitatis xpi: a qua cetera rationez bonitatis habent p participationez. Et iō ratione istius excellētie sibi soli debet cultus latric. vnde p̄mutit. Prociētes adorauerunt eum. Et istud fuit prophetatum longe ante. Psal. Adorabūt euz oēs reges terre &c.

C Secda p̄cō est: q̄ sicut reges post adoratiōnez. Aptis thesauris suis: obtulerūt munera: Sic ēt nos eadē sp̄aliter offeramus. s. aurū: thus: & myrrham. Intelligēbus q̄ triplex ē thesaurus. s. cordis: oris: & opis. Et de quolibet istoz thesauroz hec tria offerre debemus.

C De p̄ thesauro. s. cordis de quo dī. Lu. 6. De bono thesauro cordis sui p̄fert bonuz.

C Primo offeramus aux dilectionis pure. Ero. 37. Vestiuūt archaz auro purissimo. i. cor humanū vestiuūt itus i affectu: foris i effectu caritatis: q̄ est pura in opatione: purior in locutiōe: purissima in intētiōe. **C** Secdo offeramus thus deuotiōis. vñ ecclī. 7. De laude iusti: ignis erit effulgēs & thus ardēs i igne. Thus i igne: ē deuotiō i seruoie. Ignis effulgēs: est seruoie p̄ exēpluz lucēs. 2idat. 7. Sic luceat lux vestra &c. **C** Tertio myrrhā p̄ritiōnis: myrrhā. n. est amara ēt sic: & cor penitēs: & sicut fum⁹ myrrhe p̄ p̄ritiōne ascendat p̄ de ferū mūdi vel religiōis. **C** Secds thesaurus est oris: De quo puer. 21. Thesaurus desiderabilis regesūt in ore sapiētis. De q̄ ēt hec tria offerre debemus. **C** Primo aux laudatiōis de quo Job. Ab aglone aux veniet. Aglo est tēptatio: q̄ per grām spūs sancti sugat. Vnde multū debem⁹ laudare deuz q̄ in piculis nos p̄seruat. **C** Secdo: thus orōis. Psal. Virigatur orō mea &c. **C** Tertio myrrhā p̄fessiois. Vnde de iudith. 10. dī: Anxise myrrhā optima. Judith p̄fessio interptatur. Hec holoser neq. i. diabolū p̄fundit. Vñ Augu. Aciores dolores diabolo nō insignim⁹: q̄ cum plagas peccatoz nostroz p̄fendo sanamus. **C** Tertius thesaurus est opis. Matth. 6. Thesaurizate &c. De quo ēt hec tria offerre debemus.

C Primo: aux mie. Ecclī. 29. Pone thesauruz tuū in p̄ceptis alissimi: & proderit tibi magis q̄ aux. Hec p̄ceptuz est dare elemosinaz. Luc. 9. Date elemosinā &c. **C** Secūdo thus bone fame. Ben. 4. Odor vestimētōz tuoz sic odor thuz. Vestimētuz ē bona puerfatio: p̄ cuius odorē. i. bonā famā benedictiōez

a dño consequimur. **C** Tertio: myrrhā abstinerē: can. 7. Adanus mee distillauerūt myrrham: qd̄ fit p̄ carnis macerationē: vñ p̄ digitos discretio accipit sensuū: quos sibi castigare debemus: vt sic myrrhaz de eis hēam⁹: & h̄ ē qd̄ dīc. Ob. ei. munera aux: thus: & myrrhā. **C** Tertia p̄cō est: q̄ b̄ita oblatiōis exhibitiōe. Generabatur eū &c. Adhoratiōe latric. Maz latric est cultus soli deo deditus: q̄ p̄fistit i dilectiōe: & sacrificij exhibitiōe. Vñ ista. s. reuereri: honorare: laudare: glorificare: & adorare sunt idez. Differūt tñ. Mā reuereri ē reputare alium meliorē se: s̄ honorare addit signum. s. exhibēdo aliquid exteri⁹: q̄ quarto est x̄. dicit. Qd̄ bonor est exhibitiō reuerentie alicui facta in signuz virtutis. Et laudare addit sup̄ honorare: dicit p̄mēdationē alicui⁹ corā alio. Si militer ē gl̄ficare: adhuc sup̄ laudare: q̄ laus est magis in particulari. Vñ vero in vli: qñ scilicet semp est: vbiz p̄mēdatur. Dicitur. n. gl̄ia frequēs fama cū laude: S̄ adorare addit sup̄ oia ista: q̄ adorare ē suā fiduciā in illū ponere totalr q̄ adorā. Vñ dicit. Et p̄ciētes adoraderūt euz. s. adoratiōe latric. Est tñ notā dū: q̄ pp̄ adoratiōe que latric dī: ē adoratiō dicta dubia: cuiusmodi sunt due sp̄es. Vna q̄ creature p̄t exhiberi. Vñ: q̄ soli hūanitas xpi ē exhibēda: & q̄ hūanitas xpi ē sup̄ oēs creaturā diligēda & venerāda: vt p̄p̄dulia. Quidā tñ dicit hūanitatē. s. aīaz & carnē vna adoratiōe cū x̄bo eē adorāda. Vñ qd̄ humanitatē tñ: s̄ dei filiū vñū deū & hoīez dicit eē adorāduz.

Sexta consideratio.

Septa p̄sideratio: q̄ est d̄ stulta herodis emulatiōe: euz dī. Iudiths at herodes rex. vbi sunt quatuor p̄clusiones

C Prima p̄cō ē: q̄ timor mūdā⁹ fuit cā p̄secutiōis xpi i herode & i iudeis: q̄ fecit eos a via iustitie errare & vitatis. Amor. n. mūdā⁹ dī p̄p̄rie q̄ alijs mūdo inuit tād̄q̄ finit: & sic amor mūdā⁹ semp ē malus: a q̄ timor mūdā⁹ nascit. Illud. n. hō timet amittere qd̄ amat. Et iō timor mūdā⁹ dī malus: q̄ ab amore mūdāno tād̄q̄ mala radi. c. p̄cedit: qñ hō pp̄ mala q̄ timet: recedit a dō. Istō timore Herodes rex turbat⁹ ē: & ois ibl̄: ma cū illo. Vñ q̄ quis nāle sit q̄ hō fugiat pp̄p̄i corpis detrimētuz: vel ēt dāna rex t̄palū: nō tñ pp̄ illa d̄ recedere a iustitia: qd̄ ē p̄tra rōnez nālez. vñ herodes sicut diabolus per aduētū xpi i timere eijci: & sic herodes destitutiōe torquetur.

Sermo

T Secunda conclusio est: quod habet eterno preuisum fuerit christum moriturum. Tunc herodes et iudei machinantes in mortem christi maxime peccauerunt. Ratio est: quod omne peccatum fit ex libera electione et perversa intentione. Nec autem persecutio erat huiusmodi. unde cum dicitur. Et congregatis omnibus principibus sacerdotum et consilio eorum fuisse ex deliberatione. Sed quod etiam aduersus christum: patet fuisse ex perversa intentione. Unde Crisostomus super Mattheum. Ut quid autem interrogat herodes: qui non crederet scripturis: aut si crederet: quomodo sperabat se posse interficere illum: quem scripture regem esse futurum dicebant? Sed diabolus instigabat eum qui crederet: quoniam scripture non mentuntur. Diabolus alios in errorem inducit: ipse autem veritatem bene cognoscit. Crederet ergo herodes in malo: in bono non crederet. Quoniam quidem inde nasciturus fuerat rex. unde scripture dicebant: crederet. Quoniam aduersus illum agere nihil poterat: quem deus mutabat non crederet: quod non suo consilio gubernabatur: sed vinculo diaboli traheretur ligatus. Sic sunt omnes homines peccatores: in quibus diabolus operatur: et credunt scripturis: et non credunt: quod hoc ipsum quod credunt: perficere non permittuntur. Quod non. credunt veritatis est virtus: que nulla potest esse occulta. Quod autem non credunt: execratio est inimici: quod subiecti sunt operibus eius: et mens illorum libera non est. Atputa omnes christiani sumus: et legimus: et scimus: quod mundus confusum mendus est: et quod morituri sumus. Et hoc ipsum tamen perfecte non credimus. Si non. perfecte credere natus: sic viveremus: quasi post modicum transireturi de hoc mundo: non quasi in eternum mansuri.

Tertia conclusio est: quod consilium dare in morte christi ex liberatione et perversa intentione erat peccatum maximum: sic maxime peccatum in periculo anime perseuerando. Nam tales spiritualiter christum occidunt. unde Augustinus. Si fratri tuo malum persuades occidis. Nam perfidens malum occidit eum in propria conscientia: quod faciens eum peccare separat eum a vita sua. scilicet deo. unde idem. Periculo se decipiuntur qui existimant eos tamen homicidas: qui manibus homines occidunt: et non potius eos per quorum consilium et fraudem et exhortationes homines extinguuntur. Nam iudei christum non manibus: sed linguis persequuntur. Unde eum nasciturum in bethleem appellabant: ut ab herode necaretur. unde Bernardus. Herodiana malitia est nasciturum extinguere velle religionem: et allide

re paruulos israel. Si quid. non ad salutem pertinet: natus oritur quicumque resistit vel repugnat: plane cum egyptiis paruulos israelitici generis necare conatur. Immo nasciturum dominum persequitur saluatorem. unde iudei per dentes christum religiosum sed in bethleem. id est in deuota mente natus. dicitur. Et tu bethleem: deuota mens: que es reputatione tua humilis confessio: quod dicens. Terra iuda: nequaquam minima es. scilicet merito et digna acceptatione. Et te. non exiet durus. id est iustus exemplo bone vite et fame. Qui regat. id est informet regimine spirituali. Populum. scilicet sensus: cogitationes: et affectiones. Israel. id est videntes deum per fidem et ideo opprimendus: quod peritarius est opibus mundi.

Quarta conclusio est: quod mens sancta in sanctis cogitationibus: in scripturarum meditationibus: et in celestium gaudiorum contemplationibus oblectata: et gemitus et suspiria trahens. Vigilans et abstinentius se macerat: aduersarius se videns non posse prevalere: saltem perfusionibus iterum eam aggreditur fraudulenter. scilicet voluntate offerendo bona sensibilia desuper colorata: et non manifestat turpitudinem eorum. Et tunc voluntas quam non considerat malum: frequenter acceptat et defraudet. Verbi gratia. Aliquis reuersus in se: et displicet sibi in omnibus malis que fecit: cogitansque resipiscere et redire ab omni via mala: tunc aduersarius arguens eum dicit. Quid facis? Vitam iam vis perdere: et futuram? Peccata tua maxima sunt et multa: nequaquam potest tot tantis: nec si te excores sufficies satisfacere: complexio tua tenera est: vita tua est delicata: noli te interficere. Et ideo more magorum audiens diabolicam deceptionem: eius opportunitatem vitet fugiendo: sicut homo sapiens fugit: ubi superare non potest. unde Iohannes fugit in desertum. Ecclesiastici. 29. Quasi a facie colubri fuge peccatum. unde sequitur. Tunc Herodes. id est diabolus. Clam vocatis matrem. id est secreta remotis. Sacerdotibus: id est affectionibus sanctis. unde Crisostomus. dicit. Quod herodes videns quod non poterat magos: nec blandimentis flectere nec munis terrere: nec auro corrumpere: ut perficeret in interfectione regis futuri. scilicet christi. Ideo illos decipere cogitauit: ne. scilicet proderent consilium declinando. Unde diligenter didicit ab eis tempus stelle: et addit. Et cum inneneritis renunciate mihi. et. Applica moraliter. Sequitur. Que cum audisset scilicet callidam deceptionem regis tenebrarum. Abierunt: fugiendo occasionem.

Quinta consideratio.

Incognitas considerationes: que est de stelle appitione ducatus exhibitiōe cum dicatur. Videmus enim stellaz eius: Vbi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio: est q̄ quintuplex est stella dirigens nos in debitum finem. **P**rima est materialis quaz in oriente viderūt que est nostri intellectus: que dirigit nos in nr̄m principiu: qđ est bonum optimum et infinitū habens in se rationem omnis boni. Ratio ē: quia amoris causa est cognitiō: q̄a secundum Augu. Io. de tri. Nullus potest amare in cognitiōe. Sed bonū est causa amoris p̄ modū obiecti sed nihil est obiectum alicuius: nisi prout est apprehensum. Et ideo amor regit aliq̄s apprehensiōe boni qđ amat. Et ideo .s. etbi. dicitur q̄ visio corporalis est p̄ncipiū amoris sensitiui: et similiter p̄templatiō spiritualis pulchritudinis vel bonitatis. est principium spiritualis amoris summi boni. Ratione eni hui⁹ intellectus dicit stella visa in oriente: q̄ eius cognitiōe dirigit nos in summi boni amorē. **S**ecūda est beata vgo de qua nūme. 24. **O**rient stella ex iacob. et iō bene stella maris. Hec enim habet directionem in suo ducatu: quia per ipsam ducunt omnes q̄ nauigāt mare: vnde quotiens sunt in periculis p̄stituti p̄cellaz: recurunt ad huius stelle ducatum: ne cadant in naufragium. Ista autē proprietates puenit matri domini: quia nauigantibus per huius mundi pelagus subuenit suo ducatu. Et ideo ad ipsius ducatu est in omni p̄iculo reuerendū. vnde p̄pter hanc proprietatem meri stella maris est vocata: vt dicit de ea. **B**aui si sunt gaudio magno: videntes stellā magi. **T**ertia stella est x̄ps q̄ de se dicit. **A**poc. vi. timo. Ego sū stella matutina et splendida. **M**ā fulgentius dicit ipsam stellā magos ducentes fuisse situatā in medio maris. Ista p̄prietates conuenit x̄po: qui dicitur mediator dei et omniū: in cuius rei signū etiam dicit mediū terrā et humanitatem. **M**ā natura humana h̄ duo extrema: vnum qđ fuit sub innocentia et aliud quod fuit sub miseria: sed q̄ mediū sapit naturam extremorū: sic vtrq̄ extremo p̄cipans est dei mediū: quia de primo statu recepit innocentiam. de 2º. p̄nalitatem. Sic eni mediat inter nos et patrem sustinentia passio/ nis. **Q**uarta stella sunt extra sanctoz. vnde de ipsa stella nos ducēte dicitur q̄ ita de die si cut de nocte lucebat. Sic reuera sanctoz exē

pla noctē huius mundi illuminant splendorē b̄ p̄fectiōis. **Q**uinta stella ē sacra scriptura. **S**ecunda conclusio est q̄ non plenarie cōfidentes de deo merentur priuari ducatu spirituali. vnde dicitur q̄ cum magi iherlm fuisset ingressi ducatu stelle amiserunt. vnde dicit s̄ fulgentius q̄ stella nō duxit eos in iherlm sed proprio sensu venerant: Et ideo ex tūc stellam nō viderunt: q̄ querentes auxiliū humanum: iuste perdidērunt diuinum.

Tertia p̄lo est: q̄ magi ex stella visa habebant nūmā p̄solationem. Videntes. n. stellā quā. s. p̄diderāt: quādo iherlm intrabāt: gauisi sūt: q̄ herodē euaserūt. Gaudio magno: q̄ stellam ductricem recuperauerunt. sed valde: q̄ regem questū cum magno labore inuenērūt.

Octaua est de occulta p̄munitione: ibi. Et respōso accepto in sonis. vbi sunt tres p̄loes.

Prima ē: q̄ magi reuerfi sunt ad propria per aliam viam. et h̄ per dinam p̄udentiam. Et ideo dicit glo. q̄ hoc nō fuit per angelum: sed ab ipso deo: q̄ desiderabāt scire dinam volūntatem: si deberent redire ad herodem. **N**on t̄m per puez: vel eius matrem fuerūt instructi: ne fides ex h̄ dimitteret: quo ad meritum: sed per visiōe in somnis moniti sunt ne redirent ad herodē: p̄ aliam viā reuerfi etc.

Secūda p̄lo est: q̄ q̄ peccator a deo elōgat per p̄tūm: per viam peccati ad ipm redire nō p̄t: o3 ipm viāz aliam. s. p̄uenit in reuersiōe ad ipsum tenere. Hec autē viā dicit conuersiō. Conuersiō. n. dicitur a bono cōmutabili ad bonum incōmutabile tota et p̄fecta mētis applicatio: vt dicitur etc. **J**ob. 2. Conuertimini ad me in toto. cor. etc. Et iō Gregorius in omelia dixit. **R**egione nostra supbiendo: inobediēdo: visibilia sequēdo: cibū ventum comedendo: discessimus. Sed redeundum est ad eam flendo: obediendo: visibilia p̄tinnendo: et carnem affligendo.

Tertia p̄lo est: q̄ hos reges in septem debet imitari deuotio christiana. **P**rimo in magnitudine sapientie: q̄ christum natum in fidere cognouerūt: sic et nos debemus cognoscere deum per fidem: que est nostra sapientia. vnde **J**hero. **A**bsq̄z notitia creatoris sui ois homo pecus est. **S**ecundo in seruire ingratitudinis: q̄ visio signo celesti festinatiōe in spacio tredecim dierū a finibus remotissimis in iudeam applicuerunt. Sic et nos per studiū bonorū operū ad christum ire festinemus.

b

Sermo

Tertio in prudentia interrogationis quare gem et totam iherosolimam perturbabant dicentes: Ubi est qui natus est rex iudeorum? sed et nos debemus turbari et discutere conscientiam querentes ubi sit rex iudeorum. 2°. cor. vi. Vos metipso: eprate si estis in fide. et. **Q**uarto in deprehensione caliditatis astutiae: quia herodis astutiam agnoscere ad eum redire renuerunt. Sic et nos debemus astutiam diaboli precauere: ut illudentes ei non redeamus ad ipsius per reciduationem ex quo incepimus querere christum per bonam operationem. **Q**uinto in speciali congratulatione: quam inaudito prophete oraculo et in viso stelle signo et in nato puero rege habuerunt. unde videntes stellam magi gausti sunt gaudio magno. Similiter et nos debemus gaudere in spiritualibus bonis. scilicet in infusione gratiae in puritate conscientie et de promissione glorie. **S**exto in deuota oratione quia intrantes domum: inuenerunt puerum cum maria matre eius: et proidentes adorauerunt eum. Sic et nos debemus intrare domum scientie proprie: et prodeire: consideratione infirme conditionis: debemus etiam adorare. in eum ponentes nostram fiduciam carnalem. **S**eptimo ex munerum trina oblatione. quia apertis thesauris suis obtulerunt ei. Similiter et nos debemus offerre. **P**rimo aurum in studio sapientie celestis vocantes. **S**ecundo thus in studio deuote orationis. thus redolet: fumigat: et ardet in igne. Sic etiam oratio debet redolere per continuationem: famigare per humilitatem: ardere per deuotionem. **T**ertio myrrum in dolore cordis: et in labore corporis: sed per penitentiam. et.

Dominica prima post octauam epiphaniae.

Obsecro uos

per misericordiam et. ad cor. 12. Quia correctio sine est medella: seu remedium: quo peccati medetur infirmitas ut inuit. I. Ido. de fumo

hono. d. Qui verbo blando castigat: et non cor rigat acris: necesse est ut arguat. Cum dolore. n. abscondenda sunt que leuiter sanari non possunt. sed quia infirmitate non voluntate salutaris reuellit infirmus. Ideo peccato infirmitatis occurrendum est. **P**rimo magis beniuolentia

quam seueritate. plus coartatione quam conuincione. plus caritate quam potestate. cum nemo nostrum non reprehensione uiuat. Unde apostolus more prudentis medica: qui debet infirmitati in suo principio succurrere: ne inualescens fortior efficiatur: et difficilius curetur: precipiens humanam naturam egredi corruptione originali: ipsam spirituali medicamine nititur reformare: dicens: Obsecro et. Et quia medella naturam deprauatam reformans: habet se in quadruplici forma. Nam quedam est morbi ex parte sua: alia sanitatis collatiua: alia nature confortatiua: alia roboris reparatiua: fin hoc in epistola quadruplex occurrit consideratio.

Prima consideratio.

Ira primam que est de medicina morbi expulsiua: cuius dicitur. Obsecro et. sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quia in humana natura est quidam appetitus sensibilis: qui dicitur sensualitas: que est corrupta per peccatum originale: et inordinata delectatio: siue libidinosa: que ex ea procedit: de qua dicitur Romanorum festum. Non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod odi malum illud facio. Hoc exponit Augustinus de malo concupiscentie: quam constat esse motum quendam sensualitatis: qui sine impulsu foris tendit impetuosius ad fructum creature delectabilis. unde licet sensualitas foris corrumpat: que nunquam totaliter tollitur in hac vita: Talis tamen corruptio non impedit: quando homo rationabili uoluntate possit reprimere singulos motus inordinatos eiusdem.

Secunda conclusio est: quia necesse est quia hec sensualitas a fluxu concupiscentie restringat.

Nam ipsa conturbat multipliciter rationem.

Primo scilicet per collisionem multiplicium passionum. **S**ecundo per uehementiam desideriorum. **T**ertio per fallacias circumueniendo iudicium rationis. **Q**uarto per solitudinum distractionem in temporalibus.

Quinto per fantasmatum inundationem.

Sexto per temptationum uehementiam.

Tertia conclusio est: quia ex parte nostri reguntur sex: ad hoc ut aliquis curetur a morbo peccati. **P**rimum est respectus ad misericordiam dei. Nam cum ipsa misericordia et iustitia sint deo appropriata: tamen magis proprie dicitur misericors quam iustus: cum sine nobis

non possit nobis exequi iustitiā: sed misericordiam semper sine nobis potest exhibere: s; qz misericordia semper proprie respicit maiorem indigentiam. Ideo pro cura spiritali semper ad ipsam respectum habeamus. Ipsa enī est promptissima ad indulgendum. Nam sūm Bernardum. Tam liberaliter condonat oēs iniurias: ut iam non damnet vilesendo: nec confundat in properando: nec minus diligat in puniendo. vnde dicitur Joelis. Convertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus et misericors est. Ideo dicit. Obsecro vos per misericordiam dei etc. scilicet vobis impensam per remissionem peccatorum a deo vobis factam. Secundum est carnis maceratio. Per hanc enim vita animalis occiditur: qua meritis impeditur: quia per hanc hō deuitat delectationes carnales et per psequens in vita spiritali promouetur: que maxime meretur. vnde dicit. Exhibeatis. i. spōte offeratis corpora vestra: non tantum mentes. Licet caro repugnet spiritui hostiam in mortificatione carnalium desideriorum et vitioꝝ. Colocensium tertio. Mortificate membra vestra: que sunt super terram. Tertium est exercitium in virtutibus. vnde dicit. Viuentem: quia gratia est radix vite spiritalis. vnde maximum signum gratie et vite spiritalis est operari virtuose. Nam sicut motus est signum vite: sic viuacitas bonorum operum est signum spiritalis vite. vnde dicit. Viuentē glosa per exhibitionem bonoꝝ. Signum. n. mortui hominis est: quando non mouent membra. Quartum est in bono perseverantia. Nam iustificatus etiam indiget tali auxilio specialiter: quia sine ipso non posset ad finem vite sue perseverare. Multis. n. datur grā: quibus non datur perseverantia. Deus tamen semper est paratus petentibus eam conferre. vnde dicit. Sanctam: glosa. i. in deo confirmat perseverantiam. vnde ecli. 38. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: cuius claritas nō mutatur. Nam stultus ut luna mutatur. Nota tamen qz perseverantia dicitur habitus aliquādo sūm qz homo habet ppositum perseverandi in bono vsqz in finem. Nec perseverantia simul cū gratia infunditur. Alio modo perseverantia est continuatio quedam boni vsqz ad finem vite. Ad talem perseverantiā habendā homo iustus indiget diuino auxilio. Et ideo iustus petit: ut custodiatur a malo vsqz ad finem vite.

Quintum est recta intentio. vnde addit. Deo placentem: glosa per rectam intentionem. Intentio est quasi facies anime: cuius pulchritudo placet deo. Est ergo recta intentio: que ordinat in debitum obiectum: et mala que indebite ordinat. vnde Augustinus. Voluntas ex fine suo agnoscitur: virum praua an recta sit. si inis autem bone voluntatis est beatitudo: finis autem male voluntatis est mala delectatio: vel aliquid aliud: in quo voluntas non debet quiescere. vnde Bernardus. Bona erit intentio: si in omni actione nostra: aut honorem dei: aut utilitatem proximi præcedamus. Sexta est discretio. vnde sequit. Rationabile sit obsequium vestrum: id est discretum: ut scilicet mortificetur vitia: qz natura conservetur. vnde Augustinus. Cum temperantia corpora vestra castigetis: ut non nature defectu cogatur dissolui: sed vitioꝝ mori. vnde Bernardus super illud canticorum secundo. Ordinavit in me caritatem dicit: discretionis est virtuti ordinem imponere: tribuens decorum et perpetuitatem. vnde psalmista. Ordinatione tua perseverat dies. Igitur discretio non est tam virtutis: qz quedā mediatrix affectuum et morum doctrix. Tolle hanc: et virtus vitium erit.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de medicina. qua sanitas confertur: cum dicit. Nolite conformari huic seculo. ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est videre quid sit contemplatio. Scdm Dionysium vita contemplativa est assistentia. Spūalis assistit homo deo: ga dicit. Licet deus semper sit presens omnibus: tamen res non sunt semper presentes deo. Tunc autem ei efficiuntur presentes: quando caustissimis orationibus ad diuinam contemplationem nos reuelata mente conuertimus. Et dicit qz tunc trahimus nos ad deum: sed non econverso: Sicut existens navi fixa ad lapidē in litore manentem trahit potius nautz ad lapidem: qz econverso. Ratio huius est: qz contemplatio non est nisi qdam motus in deum. Per motum autem non ducitur terminus ad mobile. sed econverso. Sic vltimus finis attrahit omnem affectum: sūm Augusti. vnde Jacobi quarto. Appropinquate deo: et ap. vobis: qz dum volumus ire ad ipsos: ipse dignature venire ad nos.

b 1

Sermo

Secunda conclusio est: q in aia sunt due po-
tentie: a quibus fluit vita pteplativa. s. intel-
ctus: et volūtas. Ratio est. Per formas enīz
illas possumus deum attingere: p quas facti
sumus ad imagines dei: et hec fit p intellectū
et voluntatē. vii Aug. 83. q. dicit: q ea que sa-
piunt et intelligūt: ita sunt similitudine deo propi-
na: vt in creaturis sit deo nihil propinquius.
Hoc etiā declarat Hiero. Duo sunt fontes i
radice lybani a quibus iordanis iste fluit: q cō-
tactu mundissime carnis xpi psecratus est: sic
in radice aie nostre sunt due potentie. s. intel-
ctus et volūtas a quibus sicut a fonte fluit vita cō-
templativa: que sic oritur ab aia munda ad mo-
dū lybani dealbata: et terminatur ad mare no-
uissimū. i. ad finē vltimū. s. deum. Qui. s. 83
Damascen^m est finis vltimus et substantie pel-
lagus infinitum.

Tertia pco est: q mundane puerfatiōis cō-
solatio. Hāc pteplationes cessat fm Ber. di.
Uilis et ad nihilū valis est mundialis pcola-
tio et qd est magis metuendū: etiā vere ac salu-
bris pcolationis est impedimētū: Ratio est:
qz sī similitudo imaginis homini ipressa repren-
tat diuinā pfectionē: nihilominus tñ similitu-
do: sic in rebus creatis est et cā circouentōis.
Maz circouentio causat ex hoc q bonū appa-
rens loco boni veri se reputat. Et iō nō potest
eē intentus circa eterna: q hīs tpalibus iplica-
tur: vt pz. **S**ecundo in hīs q sunt ligati dilectiōe
tpaliū rex: vt auari. **S**ecundo pz in hīs q vo-
lūt cū hoib⁹ iugiter puerfari. **T**ercio: i hīs q
i inuiditijs brutalib⁹ coingnāt: vt luxuriosi.
Quarto pz in hīs q dedit sunt comessatio-
nibus et ebrietatibus: vt gulosi. Hī nō sunt
dispositi ad angelicos actus: et hoc ē qd dicit.
Molite pformari huic seculo. s. secularia pcur-
piendo: vt dictū est: qz aia vt speculum induit
formā illius rei ad quā conuertitur.

Quarta pco est: q dōs hōi sic reformato ad
imagines suas pcolit ei duplices pfectiones. s.
instine originalis in affectu et scie intellectu. In-
stia aut originalis est quedā rectitudo nature:
qua corpus erat subditū viribus inferioribus
et vires inferiores sopioribus: et vires supio-
res deo. Plenitudo aut scie in eo erat ita per-
fecta q nō patiebatur aliquā deceptionē circa
intellectum. Mā intellectus circa propriū obic-
ctū semp est verus. vnde ex seipso nunq de-
cipitur. Sed qz in Adam per pctm originale
hec imago fuit deformata: qz 83 Augu. In eo

partiz est amissa imago dei. Et ideo euz de ra-
tiōe imaginis est q: ei nihil desit qd misit illi. S
quod est expressa: vt etiā euz posset totalr et per-
fecte representare: opz vt ipsa saltem hīs vir-
tutibus reformetur. **Q**uaz vna est rerum
tēporaliūz abnegatio. Et ideo dī in euāgelio.
Nisi quis renunciauerit etc. **S**ecunda: est
a pmani hoīz puerfatiōe sequestratio: cū deo
et hoibus simul eē nō possum⁹: ratiōe cui⁹ scī
ad desertū fugierūt: et xps solus ad montē ora-
re ascendit. **T**ertia: est animi purgatio ab oī
inquinamēto malay cogitationū: qz 83 Aug.
Deū ptemplari nō possumus: nisi metis ocu-
lus iterior purget. **Q**uarta: est corporis mor-
tificatio: qz qn corpus nō est donatū viger rebe-
lio i opib⁹ sensitiuis q hnt pturbare mentem.
Eccli. 2. Cogitauit a vitio abstrahere carnem
meā: vt trāsserrē me ad sapiāz. vii dīc. S3 re-
formamini: qz i Adā fuistis dformati i nouita-
te sensus vestri: vt icipiat illa imago ab illo re-
formari a quo formata ē. Mō. n. seipsay refor-
mare pōt nisi dispositiue: s3 deformare. Ratio
pdictoy est fm Aug. qz si corpus: quo tanq
instrumēto vtitur aia: euz eius bonus vsus et
rectus ad deū refertur sacrificiū ē multo ma-
gis aia ipsa fit sacrificiū euz igne diuini amoris
accensa: formas pcurpiscētie secularis amittit:
et deo referens et tanq incommutabili forme
subdita reformatur.

Quinta pco est: q habita tali reformatiōe
q sit ex parte nostra dispositiue p virtutes: opz
ad hec vt deducat ad finem: vt volūtas creata
dine volūtati pformet. Intelligēdū tñ q in dō
distinguitur qdrplex respect⁹ volūtatis. Un⁹
dī voluntas signi: et sunt pcepta. Ali⁹ est volū-
tas beneplaciti: vt est pena debita p peccatis.
Tertius est volūtas assistens: q vult oēs ho-
mines saluos fieri. **Q**uartus est volūtas pns
q vult pmissiue mala fieri. Hīs visis: nota
q volūtas creata tenetur cōformari voluntati
dine qz ad volūtatez signi: qz voluntas nra
legi dine est alligata. Et ipa lux ptingit ad volū-
tatez signi: sed nō tenet pformari voluntati be-
neplaciti: qz nec d3 velle suay dānationem. Et
tñ deus vult dānationē reproboz voluntate
beneplaciti. tenetur tñ pformari diuine volun-
tati: quantū ad voluntatez antecedētes: qz sicut
deus vult oēs hoīes saluos fieri 83 hanc: et ad
agnitiōē veritatis sue venire. Ita et nos de-
bemus velle hoc: s3 nō tenet sibi pformari qz
tum ad voluntatem pntem: qz vt sic vult deus

malis fieri pmissiue: cum omnia prohibere possent. Et tamen nullū dicit velle malum. quia nō solum malū facientes sunt digni morte: sed etiā qui presentant facientibus. Ro. 3. Et h̄ est quod dicit. De peccatis. i. expiatio discatis. 1^a thes. vi. Omnia probare: quod bonum est tenere. Que sit voluntas dei. i. quod deus velit voluntate ante: cum sit regula omnium contingentiū secundum Augustinum. d. Diuina voluntas est omnium quod sunt per se et summa causa: quia quicquid deus vult: bonū est. Et beneplacēs. i. illis qui excepti sunt et intelligunt. Et perfecta: in omni bonitate: ut nihil sit melius.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de medicina: quia nā p̄stat: que est gr̄e infusio: cum dicitur Dico. n. p. gr̄as. vbi sunt tres p̄es.

Prima p̄co est: sed sunt quatuor gr̄a bonorum desiderabilium: gratia tamen dei est super omnia desiderabilior. **P**rimū est bonorum temporalium: ut diuitie honores. Ad huius maior ista gratia: quia apostoli per ipsam reliquerunt omnia. **A**d aliam. 19. **S**cundum est bonorum naturalium: ut scilicet corpus et anima. Ad huius p̄ualet gratia: propter quam martyres mortui sunt. **P**lus. n. secundum Augustinum est viuere deo secundum gratiam: quod mori offenso deo. **A**d aliam. 10. **N**olite eos timere qui occidunt corpus et cetera. quia non potest eam gratia perire. **T**ertium est bonorum spiritualium: ut dona et virtutes. Ad huius gratia est maior: quia hec sine gratia sunt inutilia: et ista sine alijs est optima. **P**rima cor. 13. **Q**uartum est bonorum eternorum: ut visio: fructus deitatis: et generaliter omnia que pertinent ad felicitatem: Ad huius omnibus gratia est amabilior: quia quilibet sanctus prius vult in infernum trahi cum gratia secundum Augustinum. quod in paradiso sine ipsa. unde per Machab. 6. dicitur: quia Eleazarus prius volebat in infernum descendere: quod legem diuinam amittere: et eius gratiam dimittere. Et ideo quia eius gratia est tamen bonum: que p̄ualet omni bono: semper est acquirenda. unde dicit. Dico. n. per gratiam. scilicet vitam contemplatiuam roborandam. Nam sine ipsa nihil potest fieri.

Scda p̄co est: quia gratia hanc roborationem causat quadruplici effectu. **P**rimus est: quia habet animam viuificare. Nam sicut corpus per animam: ita anima per gratiam viuificatur. **S**cus est: quia habet eam a somno excitare. Illi qui sunt sine gratia: dicuntur dormire: quia delectantur in vanitatibus mundi: que delectant ad modum somni. **P**sal. Dormierunt somnum suum: et nihil inuenerunt. Sic autem

ma existens in gratia: licet sit mundo sopita: tamen men vigilat ad eterna. Cantico. 5. Ego dormio: et cor meum vigilat. **T**ertia est: quia habet eam munire ad modum armature. unde existens in gratia potest faciliter hostes superare. **A**d ephesios. 6. Induite vos armatura dei: ut possitis stare aduersus insidias diaboli.

Quarto est: quia habet eam secundare. Sicut enim aqua est sterilis: nisi irriget aqua: ita anima nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicquid enim agit anima sine gratia: totum est inutile ad vitam eternam. sed cum gratia est secunda: ita ut singula eius opera sint meritoria et condigna vita eterna. unde apostolus. 2. cor. 6. Potens est autem deus omnem gratiam abundare et cetera.

Tertia p̄co est: quia opus ipsam bonam gratiam quo ad receptionem effectuum: in nobis temperari: ne elationis aut indiscretionis vitium incurramus. Sicut. n. soliste corporeus: licet bonus sit et valde necessarius: tamen si seruius eius temperatus non fuerit: infirmo capiti: et splendor infirmis oculis nocet: nec est solis culpa: sed infirmitatis. Quid est quod incessanter orantes: ad ipsam non possumus peruenire? **P**utatis quia auarus inops: impotens et inexorabilis factus sit deus? **A**bstulit. Ipse enim cognouit figmentum nostrum. Et hoc est quod dicit. Dico autem quasi dicat obsecro. **N**oc autem prohibeo. **N**on plus sapere: id est inuestigare de mysterijs diuinis. Sapientia. n. est cognitio diuinorum: quod opus sapere. **D**ama. Omnino non audendus est de deo dicere ultra hec: que tradita sunt nobis a sanctis apostolis et prophetis. sed sapere ad sobrietatem sine presumptione. **E**cclia. 3. Altiora te ne quesieris. **N**oc dico non omnibus vobis: sed aliquibus: qui inter nos tales sunt. **M**en tamen propter hoc a petitione cessandus est: quia et si non dat ad satisfactionem: dat ad sustentationem. et si cauet nobis a seruire: tamen ut mater fouet nos suo calore.

Quarta consideratio.

Quarta est de medicina: qua robur spirituale reparatur: que est fides: cum dicitur. Quicquid sicut diuisit deus mentem fidei. vbi sunt tres conclusiones.

Prima p̄co est: quia fides intelligitur et non ficta: est maxime necessaria ad nostram spirituales glorificationem. Nam per eam oritur dies gratie: quam sequitur dies glorie. **T**unc ergo christus habitat per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonum: bene ipsa fides

b 3

Sermo

est radix omnium bonorum et ceterarum virtutum unde et si hec radix euellatur: ceterae virtutes arescunt. unde Grego. Sicut rami sine radicis virtute non crescunt: ita quilibet opera licet videantur bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disiunguntur. Et ideo Ber. dicit Illumine / mus nos lumine fidei: priusquam de huius mundi tenebris transeamus ad tenebras sempiternas: per et hijs qui per fidem robur spiritualis reparatur: cum sit virtus intellectualis perficiens potentiam humanam et determinans eam ad actum bonum. Et Secunda conclusio est: quod ista fides tria in nobis operatur: si fuerit perfecta. Primo operatur penititudinem: gaudium auertens in merorem: ut incipiat tibi displicere quod ante placuerat.

Secundo operatur correctionem: ut iam membra tua que erant arma iniquitatis: facias seruire sanctitati. Tercio operatur sollicitudinem. ut iam incipias sollicitè ambulare cum deo tuo.

Et hoc est quod sicut Christus ex dilectione verbo et exemplo nobis perficit: sic et nos alijs ex caritate perficiamus: non solum lingua: sed etiam operatione. unde dicit. Et unicuique: siue maiori: siue minori precipio. sicut deus diuisit mensuram fidei. id est ea ratione: qua deus dedit unicuique diuisa dona mensurata: que fides merebitur sic subserviendi materia: ut ita sit mutua dilectio spiritus sancti non mensurati: quod dedit dona: ut sic causaliter intelligat mensura fidei. Prima cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt. vel sic. Unicuique precipio sapere: sicut deus diuisit mensuram fidei. s. secundum fidem: quam deus mensurante diuidit: unicuique secundum Augustinum. Hec fides est operans per dilectionem: sine qua nulla opera est mandata sunt. fides ergo donum dei est: quod prebitur deus unicuique sicut et alia dona spiritus sancti: sine quo prestat Christum nos diligere: et eius mandata seruare non posse. unde addit. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus distincta. Omnia autem membra non eundem actum habent: ut patet ex diuersitate membrorum. Nam secundum Aristotem. natura dat instrumenta secundum operationem: quod indiget. Ita multi per diuersa dona spiritus sancti. Nos catholici unus corpus sumus: unitate spei et caritatis colligati in una ecclesia.

Tertia conclusio est: quod huiusmodi vnanimitas et vniionis membrorum ecclesie caput est Christus unde dicit. Et hoc in Christo capite. Ipse enim. n. dedit caput super omnem ecclesiam. Ephesio. p. Intelligendum tamen quod Christus per gratias est caput ecclesie secundum quinque proprietates capituli

ad corpus. Primo quod est altior in situ dignitatis. Secundo in ipso sunt sensus cognitionis et amoris. Tercio quod ab ipso fluit omnis sensus motus dilectionis et amoris in membra ecclesie. Quarto quod homines qui sunt in ecclesia reguntur et diriguntur ad actus. Quinto est eiusdem nature cum ipsis: et sic est caput ecclesie per gratiam vniionis: et per gratiam singularem personae. Et hoc est quod dicit. In Christo. s. capite ecclesie. Ad huiusmodi corporis exemplo docet non posse nos singulos habere communia: ac per hoc curam nostri in unum nos agere debemus: quod inuicem officijs nostris indigemus. Singula autem membra aliterius inuicem ministrando: et alter alterius officio indigendo. Ephes. 4. Quomodo sumus in unum membra. In hoc autem corpore mystico caput est Christus. Membra singuli fideles. anima viuificans: spiritus sancti vita: gratia spiritus sancti. Et nota de gratia vniionis et gratia singularis personae: et gratia capituli: quomodo sunt eadem realiter: et differunt diuersis respectibus. Nec quere supra. s. sermone de cimo quarto: principali primo: conclusione tertia.

Dominica prima post epyphaniam. Sermo vigesimus sextus de euangelio.

Im factus

esset Iesus annorum duodecim. Luce. 2. Secundo dicitur: gratia est quodam habitus supernaturalis. homini infusus: quod cunctis in anima virtutes

redecant eam deo gratia. Et quod talis gratia sicut per libere arbitrium preseruatur: sic etiam e contrario potest negligenter amitti. Ideo in euangelio gratia huius secundum moralem intellectum ponuntur quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Arca primae consideratione: que est de eius. s. nominis morali significatione sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod ibi significat gratiam: quod sicut puer Iesus sanguinis sui lotionem nos a foribus peccatorum purificauit: sic gratie sue suffusione nostros sensus opera cogitatus: prescientias: intentionem purificat: Et ideo sicut Iesus nominatur puer et viribus: sic et gratia in nobis duplicem facit puritatem. Nominat enim. puer Iesus in circuncisione: in apparitione magi: in

p[er]tatione Symoni: in Herodis p[er]secutiōe: et in ascensione ad diez fessū. Sic gratia p[er] causat in nobis puritatem: in spūali sensu: circōcisi one. vnde cū sensus nostri sunt quasi fenestre anime: p[er] quas intrat mors peccati: et vita gratie destruitur: necesse est vt per puritatis custodiam in sensibus circōciant. **E** Secundo causat puritatem in manifestatione. s. puritatem bonorum operū: quibus nostris proximis manifestamus. **M**at. 5. Luceat lux vestra. **E** Tertio causat puritatem in presentatione: scilicet cogitationum et affectionum: quibus deo p[re]sentamur. vnde per psal. ipse dicit scrutans corda et renes. **E** Quarto ipse causat puritatem in p[er]secutione. s. puritatem p[re]sentie: que non apparet: nisi in tribulatione. vnde Aug[ustinus]. Felix conscientia: que in tēpore malorum p[ot]est recordari bonorum. **E** Quinto causat puritatem in ascensione. s. per veritates intentionis: vt p[ro]pter deum omnia faciamus. **M**at. 6. Si oculus tuus fuerit simplex: id est intentio recta ad deum: totum corpus tuum: id est p[er]geris operum lucidum erit. Sic ihs dicitur puritas: q[ui] causans in anima ornatus virtutum expellit o[mn]em peccati imundiciā. **E** Secunda conclusio est: q[ui] grana id est ihs duodecim annos eē noiat[ur] p[ro]pter duodecim affectus gratie. **P**rimus est deo nos acceptos facere. Et ideo dicit deus omnis gratie: q[ui] gratia est donum sup[er]naturale: a solo deo hu mane nature collatū. habens in se rationē acceptionis. **E** Secundus est recreare. Nam sicut anima per creationem accipit esse simpliciter: sic per gratiam in esse morali accipit esse spiritualiter: q[ui] sicut virtutes dant primum eē morale. sic gratia dat primum esse spirituale. **R**o. 6. Gratia dei vita eterna. **E** Tertius ē: quia h[uius] animam reformare: quia aia deformata peccato: reformatur gratia. Et hoc fit: quādo in anima virtutes opantur: que sibi spūalem p[re]stant ornatus. **E** Quarto h[uius] illuminare: q[ui] sicut in radijs solarib[us] apparent atomi: ita in gratia apparent o[mn]es defectus nostri. **E** Quinto habet viuificare: q[ui] sicut corpus per animā ita anima per gratiam viuūt. **E** Sexto habet animas a somno excitare: que in vanitatibus huius mundi dormiunt: et delectantur. Et h[uius] dum eorum vanitatem considerantes vigilāt ad eterna. **E** Septimo h[uius] munire ad modum armature. Sicut enim homo exterius sine armis hosti resistere non valet: nec eum supare

potest: sic hō sine gratia in temptatione succūbit. vii eph[es]. Induite vos armatura dei etc. **E** Octauo h[uius] eam secundare. Sicut. n. terra nō est fertilis sine aqua: sic anima nisi roretur gratia. Nam quicquid fit sine gratia infructuosum est. **E** Nono h[uius] virtutibus: q[ui] deus conferendo gratias: causat virtutes in anima: vnde apls. Omnia possum in gratia dei: q[ui] me confortat. **E** Decimo h[uius] in bono stabilire. Nam sicut gratia nō stabilit[ur] ad mūdi blādiās inclinat[ur]: sic gratia stabilit[ur]: immobilis p[er]seuerat. **E** Undecimo aspera lenia facit. Nihil. n. ei difficile est: nec abhorret p[ro] xpo suslinere. vii apls. Omnia possum in eo: q[ui] me confortat. **E** Duodecimo h[uius] de vita eterna certificare: q[ui] h[uius] rōnem acceptatōis quo ad deū: et h[uius] rōnem meriti quo ad nos. Et h[uius] est q[ui] dicit. Cum factus esset ihs annos duodecim: que intelliguntur per hos duodecim effectus. **E** Tertia p[ar]te est: q[ui] hec gratia ponēda est in voluntate. Ratio est: q[ui] hitus qui datus est p[ro]p[ter] opationem meritoria: d[icitur] poni in eo q[uo]d est p[ri]ncipium istius meritorie opationis. Tale p[ri]ncipium est voluntas ordinata. Intelligendū tamen q[ui] gratia in q[ui]stam est habitus: causat meritum in voluntate. **E** Secundario: q[ui] voluntas vti ea cum vult: et voluntas est potentia: qua simplr possumus: non ipse hitus: sed in quantum accipit in rōnem merendi distincte cōtractum quo meremur. Sic gratia est p[ri]m[us] et motrix: q[ui] h[uius] rōnem merendi a deo: q[ui] sic influit. Et h[uius] est q[ui] dicit. Pater et mater Iesu Maria et Joseph. Joseph discretio rationis Maria affectio bone voluntatis. Sicut ihs puer natus est de maria virgine: sic gratia de incorrupta voluntate. Et sicut ioseph non secūdauit mariā: sed spūs sanctus. sic nec ratio secundat voluntatem: sed spūs sanctus. Et sicut ioseph nō erat pater iesu: sed nutricius et custos. sic et ratio nō sufficit ad gnandū et nutriendū. **E** Quarta p[ar]te est: q[ui] ad status p[er]fectionis auxilio gratie puenit. Prima cor. 5. Mō ego sed gratia dei mecū. **R**ō huius est. Omne illud quod est de se v[er]tile: de bono in malum ad h[uius] q[ui] figat ne deuenit: idiget auxilio mouētis immobilis: sed hō sic est vertibilis p[er] lib[er] arbitrium. vnde o[mn]is vt p[er] auxiliū gratie stabiliatur. Et hoc est q[ui] dicitur. Ascendentibus illis iherosolimā. s. cu[m] puero: q[ui] p[er] gratiā fit ascensus ad p[er]fectum virtutum: sine in gratia erat q[ui] impotens ad merendum. Scda corinth. 3.

Sermo

Non sumus sufficientes: unde dicit: Regressi
quesierunt: in quo signat q̄ actio hōis sine gra
tia ē error: q̄ ip̄a est q̄si regula recte operandi
qua amissa q̄i sine rectore ⁊ sine duce remanet
aia nostra quo p̄ficiat v̄l quo tendat. Hic est
puer: de cuius p̄ditione p̄queritur Ruben ge
nēsis. 37. Puer nō p̄paret et ego quo ibo?

Secunda p̄sideratio.

Secunda cōsideratio est de eius amif
sione cū dicit: Consumatis dieb⁹ ⁊c.
Hic sunt. 4. conclusiones.

Prima p̄ est: q̄ gratia solū habet ab hīs:
qui bene p̄seuerant in sanctitate vite: in deu
tionis oratione: ⁊ in fraternitatis amore: ⁊ in
afflictione penitentie: ⁊ ab hīs recedētes ip̄as
vere perdunt: unde dicit. Consumatis die/
bus. unde innuitur q̄ postq̄ cōsumant dies
deuotionis: ⁊ sit reditus ad occupationē secu
larium affectun⁹ p̄oris gratie puritas amittit
Secunda p̄ est: q̄ gratia perdit p̄ quatuor
que hic moraliter inuunt. **P**rimum est in
epta leticia: sicut patet de dauid q̄ de saul p̄secu
tionez sustinens: deū nō deseruit q̄ post in re
gem sublimat⁹: adulterio: homicidio: ⁊ alijs
magnis peccatis amisit. Sic maria i terra egi
pti p̄pulsā. et multas anxietates cordis p̄pel
sa: filium non p̄didit ad festiuitatem veniens
ip̄m p̄didit: et si ip̄sum in tā sancta solemnitate
p̄didit multo cū in nostris deordinatis sola
tjs amittimus. **S**ecūduz est nimia distra
ctio circa mūdā. unde Helias manens in
solitudine delicate pascēbat a dño: sed ad tur
bas se trāsferēs vīr aquā obtinuit et panis bu
cellam: sic parentes Iesu postq̄ se turbis imi
scuerunt: ip̄m p̄diderunt. **T**ertium est va
na fiducia. sicut petrus de sua virtute p̄sumēs
christū negando p̄didit. Sic maria putabat
ip̄m esse cū Ioseph: et ecōuerso: et sic ip̄s ami
serunt. **Q**uartū est ignorantia vel negligē
tia. unde dicit: q̄ non cognouerūt eum paren
tes eius: si enī cognouissent: euz nō amississent
Nulla enim periculosior infirmitas est q̄ que
non sentitur.

Tertia p̄ est q̄ solum p̄manet in pacificis
ga fīm p̄sal. in pace factus est locus eius. **R**ō
est: q̄a deus maxime manet in hīs: in q̄b⁹ ma
xime delectat. **P**rouer. 8. Delicie mee ē cū
filijs hominū: sed in discordia nulla est dele
ctatio sed in pacificis. unde **M**at. 5. **U**tī pa
cifici ⁊c. Et notat per iberusalē q̄ interpretatur
visio pacis. Quid enī p̄ iberusalē nisi spūales

virī: qui per fidem p̄templant p̄cezes eternaz.
De q̄bus ep̄b. 5. **N**ostra p̄uersatio in celis ē
in hī s remanet gratia. **Q**uō autē in templo in
uenitur: designat q̄ ibs. i. gratia inuenitur in
sanctis: qui tēplum dei sunt. **E**t nota q̄ pu
er non dimisit eos: sed ip̄s dimiserunt puerū
q̄ grām nullā dimittit. sed potius ip̄a dimittit
Quarta p̄ est: q̄ habentes gratiam: fa
cillime eam amittunt: quia cum in gratia sit to
ta salus: tota gloria: tota virtus: quia si ipsam
habes: omnia habes. si ip̄a cares: nihil hēs.
Caue ne amittas: quia facile amittitur: ⁊ diffi
cile inuenitur. Non solum enim perdit ver
bo ⁊ operis impletione: sed etiam a sensu vo
luntatis. unde dicitur. **V**enerunt iter diei vni
us. **I**nire diei vnus recedit: qui peccat solū
voluntate. sic ⁊ itinere trium dierum: qui vo
luntate: verbo: ⁊ opere. **A**d hoc igit q̄ ali
quis se gratiam amississe percipiat: sufficit. q̄
sciat se moraliter peccasse sola voluntate.

Tertia p̄sideratio.

Tertia cōsideratio est de eius inqui
sitione: euz dicitur. **E**t regrebant eū
iter co. ⁊c. **H**ic sunt duo documēta
Primum documentum est: q̄ duplex in
nobis cōquisitio christi proponitur. Quarū
vna est ociosa: altera fructuosa. **Q**uō ociose ⁊ si
ne fructu queritur inter cognatos ⁊c. **U**nde
Ber. **O** bone iesu si inter cognatos tuos te
non inuenerunt: quomodo te inter meos in
ueniam? **N**ota tamen q̄ hoc dupliciter ex
ponitur. **P**rimo sic: non inuenit inter co
gnatos: id est in voluntate carnis: que nobis
cognata est. **E**t nota q̄ fīm aplm que a deo
sunt ordinata: sunt q̄ ordinate fiunt: fīm deū fi
unt. ⁊ que inordinate: contra deum fiūt. **S**ed
quando caro vacat voluptatibus: omnia inor
dinata sunt: q̄ caro que est ancilla: incipit do
minari: ⁊ ratio que est domina: ancillari. **I**n
talī actione deus non inuenitur. **S**ecun
do sic: non inuenitur inter cognatos ⁊ notos
id est in affectu carnalium ⁊ propinquorum:
quia ip̄s dixit. **Q**ui amat patrem ⁊ matrē ⁊c.
nec inter notos: id est inter eos: qui inordina
te afficiuntur contra amicos. sicut seculares: q̄
suis plus affectant transitoria temporalia: q̄
eterna. quia cum p̄se omni tempore est amic⁹
nullo modo est relinquendus: ⁊ amicitia cuius
cunque est postponenda.
Secundum documentum est: q̄ fructuo
se queritur in iberusalem: ⁊ in templo.

Ad hoc ut sic q̄ratur duo requiruntur. **P**rimum est cordis compunctio de eius amissione: cum dicitur. Pater tuus et ego dolentes querebamus te. Qui enim querit gratiā amissam sine dolore: vel cum ficto dolore non inueniet. Qui autem vere dolent inuenire digni sunt. vnde cū dolor sit vere patris et misis: de amissione filij signanter dicit. Ego et pater tuus etc. vnde Iohis. 20. Dñs apparuit magdalene querenti ipsum cum lachrymis. **N**ota tñ q̄ q̄to res p̄dita: i se ē nobilior: et utilior q̄rēt tanto ipse in q̄rendo ē feruētior. Cuz igitur dñs sit huiusmodi: ideo feruenter est querendus. Sed quando talis res queritur festinat lingua ad interrogandum: oculus ad respiciendum: pes ad discurrendum: manus ad disquerendum. Sic ergo festinet lingua studiose inuentionis in oratione. **P**araliū. 2°. Cum clamarent ad deum israel et p̄quererent tunc inuenerūt euz. **S**cdo festinet oculus recte intentionis: ut ad nihil aliud inspicat nisi ad deū inuendū nō euz herode ad p̄dendum: non cum turbis p̄pter lucz tēporale consequendum: nō cū iudeis p̄adrecidinandus: quibus cum xp̄s diceret. Quē queritis? Responderunt. Iesum nazarenum: sed certe simplici oculo recte intentionis ut. f. deus pp̄ seipsum querat. **T**ertio festinet pes affectionis per feruorem desiderij ad discurrēduz. **L**an. 3. Surgā et circuibo ciuitatem querēs quem diligit aia mea. Quādiū. n. aia quiescit in creatura nō inuenit creatorem. **Q**uarto festinet man⁹ bone opatiōis. **p**sal. Deum quesui manibus meis: et nō sum deceptus. Qui. n. aliter querunt: sine spe inuentionis querunt. **S**cdo est diligens inquisitio. Nō enī sufficit incipiendo querere: et post ab inquisitiōe cessare: sed ad hoc ut inueniatur q̄ queritur: opz ut actus inquisitiōis perseueret. **p**sal. Querite dñm et confirmamini: querite eum semper. Iō de magdalena dicit Grego. Quia qui perseuerauit ut quereretur: contingit ut inueniret.

Quarta consideratio.

Quarta p̄sideratio est de eius inuentione: cū dicit. Et factum est post triduum. Inuenerunt eum in templo ubi sunt septem conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ gratia dei representat se studiose inuestigantibus. Ubi nota q̄ a studiose regrentibus recuperatur q̄tuor modis. **P**rimo per mundani gaudij exclusionē,

vnde dicitur. Dolentes querebamus te. vnde Bernar. Quomodo te inueniam in gaudio bone Iesu: quem mater dolens vix inuenit? **M**agdalena plorans inuenit. **S**ecundo per mentis tranquillitatem: quia in pace factus est locus eius. **P**arētes cum in iherusale inuenerunt. **T**ertio per deuotam orationem. In huius signum. vnde et maria filium perditum in domo orationis meruit inuenire. **Q**uarto per sancti desiderij feruorem. Vnde non soluz vno die: sed post triduum summo desiderio querentes inuenerunt.

Scda conclusio est: q̄ gratia non nisi post triduum inuenitur: vnde nota q̄ quatuor genera hominum sunt: quibus nō nisi in triduo cōpetenti cuilibet gratia inuenitur: scilicet perfecti: prelati: peccatores et clerici. **P**rimo querunt grāz p̄fecti: et inueniūt in triduo sibi cōpetenti. f. p̄ triduum dilectiōis mētalis. Postquāz enī peccato abrenunciauerūt qd restat: nisi q̄ in bono occupent. Et iō assignata est eis vna dies. **P**rima dies est dilectio dei: ut. f. se parata aia ab hīs trāsitōijs i suū tēdatorē nihilq̄ amādo cū eo amet ei⁹ amplexibus dilectari. vnde Ihero. Custodite aias et nolite pōdera portare i die sabbati. **S**cda dies est dilectio sui i hoc corpus et aiaz debemus diligere: sic corpus q̄ nō pereat aia. sic aiam ut non deficiat corp⁹. **I**n p̄ p̄ditiōe deficiūt hoies carnales q̄ grandi cura corpus nutrit: et aiaz extingūt. **I**n secūda deficiūt claustrales stulti q̄ sic irrationabilr intēdunt aie q̄ cadit corp⁹ a salute. **T**erna dies est dilectio primi: ut ipsuz sicut te diligas: et dirigas: et ex teipso cognosce q̄ sunt primi tui: et qd tibi nō vis fieri alteri ne facias: s; nature curuitas ieq̄lia opaf. Sic p̄fecti viri i hoc triduo post xp̄m currūt: et inueniūt. **M**at. 27. **M**iseor sup turbā: quia ecce iaz triduo etc. **S**cdo q̄runt et inueniūt grām prelati i suo triduo. f. instructiōis salutis. **P**ostq̄z. n. vocati sunt ad regimē debent esse solliciti de omnibus: ne a lupis rapiant. **I**ō dat eis triplex dies instructiōis. **P**rima ē veritas vire ne sis fictus sed studeas esse talis q̄ actio noi: et noiā actiōi congruat: ne sit nomen iane et crimen imane. **H**onor sublimis et vita p̄clius. **p**sal. Hec dies etc. **S**cda dies ē veritas doctrine. Hanc prelati debēt p̄curare sermonibus: moribus: et operibus: ut nihil falsi admisceatur. Quid enim profunt sermones p̄positi ubi prauī sunt mores? Qui sic

Sermo

predicat seipsum suo gladio necat. *Psalmus.* Quare tu enarras iustitias meas etc. Et quod sunt multa verba: ubi nulla sunt facta. Ideo Iesus cepit facere et docere. *Tertia dies est veritas iustitie:* ne in sua corruptione: timore paucat: amore deferat: fauore minuat. Sed via regia incedens: et bonos ptegat: et prauos corugat: et dubios ad examen ducat. *Tertio querunt et inueniunt gratia peccatores.* Sicut infirmus querit medicum: ideo istis datur triplex dies.

Prima est pstrutiones recogitare de peccator quid amisit: que offendit. Et in hijs contentatur amare ea desiendo: et sit tantus dolor quod erat delectatio tali pstrutione peccati olebitur unde leuitici. 23. Dies expiationis erit celebrarius. *Secunda dies est pssionis:* que deus est integra contra minutionem nuda: contra paliationes pura: contra tergiversationem propria: contra excusationem. *Psalmus.* Tota die veredundia mea propter me est. *Tertia dies est satisfactio.* Tribus. n. debet peccator satisfacere deo: a quo abstulisti honorem: tibi a quo abiicisti pudorem proximo: a quo elongasti amorem: redde ergo quod debes: quod non dimittitur peccatum: nisi restituatur ablatum. *Quarto querunt: et inueniunt catholici.* Quid mirum si christum debent querere: qui christum habent possidere? Istis datur triplex dies. *Prima est castitas mentis.* unde cogitatus dum parui sunt et noui ad christum pertinem debent allidere. Est. n. mens nostra quasi terra pinguis: que prauas herbas sponte ministrat: propter quod debet habere cultum diuini amoris et timoris ad extirpandum nocivum.

Secunda dies est castitas oris. Hec dies occupat omnes sensus: Contra quos est bellum continuum. *Tertia dies est castitas operis:* ad quam hominem requiritur assidua oratio ad deum: carnis maceratio per ieiunium. *Prave societatis declinatio.* unde *Ysaia.* In die uerna attenuabitur gloria Jacob: et pinguedo carnis eius marcescet.

Tertia conclusio est: quod hec gratia nusquam inuenitur: nisi in scientia et sapientia: quibus ducimur in cognitionem dei: et in operibus misericordie quibus allicimur ad amorem proximi. *Hec innuitur cum dicitur.* Quid est quod me queretis: nesciebatis etc. *Dicitur. n. pater luminum:* inquantum habet secreta celestia inspirare et illuminare. *Iaco. 1.* Omne datum optimum etc. *Et dicitur etiam pater misericordiarum:* inquantum habet beneficia largiri. 2°. cor. 1°. Benedictus

deus et pater misericordiarum. *Tunc. n. gratia adest opibus:* que sunt patris luminum: cum intellectus versatur in scientia et sapientia. *Tunc. n. gratia adest opibus que sunt patris misericordiarum:* cum affectus negotiantur in opibus peccati.

Quarta conclusio est: quod mens humana non potest capere opera patris in puris naturalibus. Nam ipsa natura inuenitur philosophicis rationibus: et mundanis: que inualide sunt ad perueniendum apicem diuine operationis: in qua inuenitur gratia supernaturali lumine assistentes sibi: quod est fides. *Ratio est intellectus noster per statum istum:* cum sit unus alium abstractum ab hoc: et non potest terminari ad presentiam alii cuius rei in sua actuali presentia perueniente: hic et nunc sine fide. unde *Augustinus. 13. de trinitate.* dicit. *Ad rem absentium presentis est fides: et rem que foris sunt: intus est fides et rem que non videntur: videtur fides.* Et hac auctoritate patet: quod quicquid res aliquae non videantur: sed tamen cognoscuntur abstractue. *Propter tamen fide qua credunt videntur.* Et hoc est quod dicitur. *Et ipsi non intellerunt verbis quod locutus est ad eos:* quasi dicat. *Ratio et voluntas non capiunt ista que sunt patris: in quibus inuenitur Iesus id est gratia ut actus qui pertinet ad intellectum ut scientie et actus qui pertinent ad effectum: ut misericordia et pietas.* *Mō. n. h. dicebat christus de patre carnali sed spirituali:* quod gratia in hijs potius esse suadet: que pertinent ad spirituales patres.

Quinta conclusio est: quod mens humana que prius errauerat per naturalia per gratiam diriguntur ad suum finem. *Ratio est.* Quia unumquodque ordinatum in finem potens oberrare: indiget aliquo attractiuo. Sed homo ordinatus est in suam beatitudinem: et quando est in statu vite potest errare. Ergo indiget aliquo directore. scilicet gratia. *Ad hoc possit oberrare patet:* quod patiebatur intellectus defectum in subtractione luminis: ut ab ipso veritas non prehenderetur. *Ro. 1°.* Obscuratum est insipiens cor eorum. Sed quod homo non intelligit nisi per abstractionem a sensibus: *Hoc autem in delectatione ipsum obnubilat.* Talis autem obnubilatio ab intellectu per gratiam remouetur que habet ipsum illuminare: Unde sicut radijs solis aetherei apparent. Ita in presentia gratie apparent minima peccatorum. *Et hoc est quod dicitur.* Et descendit cum illis et uenit nazaret. *Inueniens quod ratio et voluntas: que prius errauerunt amisso puero: scilicet gratia. tam non errant: quando puer cum eis est: id est gratia.* Sed cum eo uenerunt a templo in nazareth: id est de uita preteritua ad actiua in cuius

opibus ē spes vite. Sicut i flore spes fructus.
E Sexta cōclusio est: q̄ deus per gratiā suā
 subdit se voluntatem suā amplexantibus. Ra-
 tio huius est: quia s̄m Tullium hoc exigit ve-
 ra amicitia: idem velle: idem facere: idem pati
 Cum igitur deus perfecta amicitia coniungat
 bonis. Ideo p̄paret eorum voluntati. **I**dem s̄m.
 Voluntatem timentium se faciet. Et hoc est q̄
 dicit. Et erat subditus illis. **P**uer. n. x̄ps l̄
 maior esset illis inquantū deus: tamen subdi-
 tus erat illis. Sic ⁊ gr̄a l̄ longe maior sit bo-
 nis nature ⁊ fortune: tamen subdita est illis q̄
 tum ad custodiam. In potestatem enim liberi
 arbitrii est habitā gr̄az p̄seruare vel amittere.
Septima p̄clusio est: q̄ mēs humana q̄ fu-
 it ceca: q̄ innitēbatur humanis rōnibus: nūc
 gratia sibi assistente in oibus dirigatur: ⁊ in su-
 um finē ordiatur: est ideo insitēdus sibi circa
 eam modo sollicitior: ⁊ hoc ē q̄ dicitur. Ma-
 ter sua seruabat verba hec: ipsam significando
 voluntatem. Quia sicut per voluntatem am-
 mittitur gratia ita etiā conseruatur. Ratio est
 q̄ gratia quos inhabitat triplici donat profectu
Primus est sapientie. Nam primus gra-
 dus inter dona ascendendo est timor: vltim⁹
 vero est sapientia: quia initius sapie est timor.
Secundus est perseuerantie: que proprie
 potest dici etas virtutum: q̄s notatur ibi. Eta-
 te. **M**att. 10. Qui perseuerauerit vsq; in fi-
 nem ⁊c. **T**ertius ē gratiositate qua aliquis
 deo efficit accept⁹. **P**rouer. 10. Mulier gra-
 tiōsa inuenit gratiam. Conuenienter autēz di-
 citur. Apud deum ⁊ hoīes: quia in operibus
 gratie p̄ncipaliter querenda est gloria dei: ⁊
 edificatio p̄ximī. **M**att. 5. Lucaat lux vestra.

Dominica sc̄da. Sermo de euang. 17.

Abentes do

nationes s̄m gratiaz: que da-
 ta est nobis. **R**o. 12. Sc̄dm
 q̄ dicit apostolus. Que a dō
 sunt ordinanda sunt. In hoc
 antez ordo p̄stitit rex. q̄ quedā per aliā in deū
 reducuntur s̄z d̄ro. in celesti ierarchia. Luz
 ergo gr̄a ad hoc ordinet: vt homo reducatur i
 deum ordine quodā. **H**ic agitur: vt. s̄. quedā
 p̄ alios in deū reducat. Sc̄dm ergo h̄ est du-
 plex gr̄a. **O**na ḡde per quā vere hō dō cō-
 iungitur: q̄ vocatur gratia gratum faciens.

Alia vero est p̄ quā vnus alteri coopatur
 ad hoc q̄ ad deū reducatur. **M**unus autē donū
 vocatur gr̄a gratis data: q̄ sup facultatem na-
 ture: ⁊ supra meritu⁹ p̄sone hōi p̄cedetur. S̄z
 q̄ nō datur ad hoc q̄ hō per eā iustificet: sed
 potius ad iustificationē alteri⁹ coopetur. **I**dem
 vocat gr̄a gratis data. **D**e p̄ gratia tractatū
 est in p̄cedenti ep̄la: sed de alia nūc restat p̄tra-
 ctandū cū d̄r. **M**ūtes donatiōes ⁊c. vbi in ge-
 nerali circa totū sunt tres conclusiones.

Prima p̄clō est: q̄ gr̄a gratis data ad hoc
 datur: vt hō alteri coopetur: vt reducat ad deū
Mō autē ad hoc opari nō potest iterius mouē-
 do. **H**oc. n. solius dei est: sed solū exterius do-
 cēdo ⁊ p̄suadēdo. **E**t iō gratia gratis data ista
 sub se p̄tinet: q̄bus hō indiget: vt alteri instru-
 at in rebus diuinis que sunt supra rationem.

Sec̄da p̄clō est: q̄ q̄ h̄c gr̄a sub se p̄tinet: q̄
 bus hō indiget vt alteri coopetur ip̄z reducē-
 do in deum: op̄z q̄ effectus huius gr̄e plurifi-
 cetur ad sufficientiā indigēns. Ratio ē. **M**az
 cum p̄mūz p̄ncip̄i⁹ iuz reparatur per summam
 libertatem non tm̄ det gratiam ad certificandū
 contra obliquitates vitiorum per habitus vir-
 tutum: verum etiā ad exp̄diendū contra ipe-
 dimenta reliquarum infirmitatum per habit⁹
 donorum. **I**deo plurificari debent dona gra-
 tuita: s̄m q̄s necessarium est ad exp̄ditionis
 sufficientiā. **E**t nō s̄m glosaz. p̄. cor. 12.
 q̄ differt munus ⁊ muneris vsus: que etiā
 dicuntur munera. Nam in omnibus munus
 vnum est: scilicet spiritus sanctus qui deus est
 ⁊ datus est nobis: sed diuersi sunt vsus eius
 ad quos datus est: in quibus ⁊ ipse datus ostē-
 ditur. **E**t h̄ est q̄ dicit. **H**abētes donationes
 s̄m gr̄az que data est nobis. q. d. q̄ ita sumus
 alter alteri⁹ mēbra iuicēz subministrādo. **A**d
 hoc autē sumus donatiōes h̄res. s̄. differentes
 s̄z gr̄az: ergo in differentibus donis hic agit:
 vt alter sit alterius membrum.

Tertia p̄clusio est: quia etiā vt ait apl⁹.
 p̄. corinth. 12. **D**iuisiōes gratiaz sunt q̄ gra-
 tia gratis data in effectus amplificatur: q̄ etiā
 in quolibet possidente moraliter possunt specu-
 lari. **P**rimus est prudentia spiritus. **M**az
 vt sic s̄m **A**ug. **P**rudencia est amor bene di-
 scernens ea quibus adiunatur ad deum in de-
 um ab h̄is quibus impediri potest. **E**t quo
 elicit q̄ nō solū est lūmē illuminās intellectū:
 s̄z et calefacit affectū. **M**ō solum. n. ostendit q̄
 qm̄ ⁊ qualiter su agendū: sed etiā mouet volū-

Sermo

tatem: vt appetat bonum post iudicium vel fugiat malum. Unde prudentia non relinquitur in aliquo: nisi qui prudenter se habuit: diu prudenter intelligendo: volendo: et agendo. Et nota q. iter cetera officia prudentie duo sunt nobis maxime necessaria expedienda.

Primum est q. rationem iustificantem dirigit dum ea in alijs alia quicere facit: vt ex pñib⁹ futura: vñ Seneca: Si prudēs esse cupis in futurū p̄spectum intēde: Et hoc intelligitur p̄ pphetiā: cuꝝ dī. Siue hñtes pphetiam. i. reuelationē futuroꝝ: vel quorūlibet occultorum.

Est enī pphā de pñtibus et futuris. Unde bene prudens est pphā ex pñtibus sceleribus futuram vindictam imminere sciens quincere.

Secūm est insidijs p̄cauere. vnde Augu.

Prudentia est in p̄cauendis insidijs: et ipsa etiā in bello spiritali triumphat. Habet enī serpens quinq. astutias: quibus prudentia sanctorū assimilari dī. Prīa est q. caput suū sūme custodit: pro eo cetera membra exponendo: q. vita eius in eo est. Sic sancti p̄ xp̄o qui est caput eorum se et sua exponere non timent vnde p̄bi. 3. Que mihi fuerūt lucra hec carbi tratus sum p̄pter christum detrimenta.

Secūda est q. se in arcto foramine ponit: vbi pellem veterē deponit ad qd̄ duo exiguntur. scilicet foraminis angustia: et stabilitas foraminis: sic pellē veteris p̄suetudinis d̄ponit qd̄ in arcto claustro dūmodo habeat p̄positū firmitatem.

Tertia est q. vnā aurem terra obstruit: et aliam cauda ne vocem incantatoris audiat. sic viri sancti aurē suā obstruūt memoria mortis: et aliam p̄sideratiōe p̄prie fragilitatis ne suggestioni acquiescant. Quarta est q. calicis mulieris insidiatur. Sic sancti viri temptantur ab eo: et insidiant illis vt fruuntur operibus carnis. vnde Aug. Delicie carnis: hic non sanant et in futuro dānant: vbi cūq. caro querit refectionem inuenit defectionem.

Quinta est propter inimicitias quas habet cum boie habitat in deserto vel latet sub spinis vel herbis: sic viri sancti agnoscunt inimicitias: quas h̄ mundus cū eis fugiunt enī. I. Johis. 3. Nolite mirari si odit nos mundus: Ideo dīc. s. rōnem fidei. i. fm q. erigunt fides eoz. Et nō in numeratiōe grāz pphā icipit: que est prima p̄batio q. fides in ea sit rationalis: quia spiritui non est credendū. Sed est videndum vtrū ex deo sit: insidijs p̄cauendo. Secūda est fidelitas ministratiōis. Du-

plices sunt dispensatores ministerioꝝ dei: scilicet boni et mali fm Aug. Et ideo p̄sultandum est vt quis officium sibi inuictum fidelit̄ ereq̄tur: q. totum omittit et neglectus diuinis oculis: patet. Et reddet vnicuiq. s. opera sua. vñ de xp̄s. Quā putas est fidelis dispensator et prudens quem p̄stituit dñs super familiam suā: vñ dicit. Siue ministerium in ministrando. scilicet. Ut fideles inueniamur cum pauci sint. tum p̄pter torporem: tum p̄ labore non respicientes mercedem: dicente dño. Voca operarios. scilicet. dei: cuius adiutores sumus: q. bona que condidit nobis ad dispensandū p̄misit.

Tertium est salubris informatio. Nam inter oia alia que potest exercere vir perfectus in hac vita maxime meritorium est alios docere cum hoc regat in predicatoris dulcedinem diuine p̄templationis: que spiritali hauriat qd̄ alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem actionis verbo et facto: vt eius predicatio sit efficax et virtuosa. vñ Grego. super Ezechielem. Viri perfecti bona celestia que cōtemplari poterunt fratribus enunciant: eorumq. animos i amore et timore caritatis accēdūt. Hijs enī pro mercede laboris promittit vita eterna dicente domino. Qui venit mercedem accipiet: et congregat fructum in vitam eternā: Unde dicit. Siue qui docet: id est qui habet gratiam docendi sit membrum alterius in doctrina: scilicet alios docendo. I. thi. 4°. Aliter de tibi doctrine. Quarta est spiritalis exhortatio hec includit in se fraternam correctionem que ordinatur ad emendationem delictis cum sit actus caritatis. Ratio est. Nam remouere malum alicuius. et eius bonum procurare sunt eiusdem rationis. s. ratio enim promouere bonum pertinet ad caritatem per quā volumus et operamur bonum amico: et per quā etiam repellimus malum fratris: scilicet peccatum cuius remotio magis pertinet ad caritatē quā etiam remotio exterioris damni vel cuius cūq. nociuē. vñ Bernar. Arguere et alium aliquando necesse est. Ferueat ergo in nobis amor iustitie et odium iniquitatis. Nec autem correctio fraterna confert stabilitates boni p̄positi: et desiderium in melius proficiendi: Unde post talem correctionem necesse est: vt correctus non frangatur indignatione reuerentes ad consueta. Et ideo necessarium est stabilitatis p̄positū s. doctores. vñ dicit: q. exhortat in exhortatiōe. i. q. h̄ grāz exortadi

correctione fraterna stabilitur eum in omni bono proposito: sicut in membris alterius: 1^a. ibid. 5. **E**osolamini redificate alterutrum. **Q**uitus est elemosinarum largitio. Nam elemosina ordinatur ad subueniendum necessitatibus proximorum quos debemus diligere non solum verbo: sed opere: sicut illud Iohis. 3. Non diligamus verbo: neque lingua: sed opere et veritate. Ad hoc quod velimus et operemur bonum alicuius requiritur quod ei necessitati subueniamus quod fit per elemosinarum largitionem. Elemosinarum largitio debet fieri sine diuersis defectibus proximorum suorum: quorum quedam sunt ex parte anime ad quos ordinatur elemosine spirituales: Sunt. n. septem: sicut versus. Consule: castiga: solare: remitte: serua: ora. Similiter corporales sunt septem: sicut versus. Ut sitis: potes: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Illis. n. elemosinis debemus subuenire necessitatibus proximorum: sic deus honorabimus. Prover. 9. Honorat autem deus qui misere pauperibus. unde addit dicitur. Qui tribuit in simplicitate. s. elemosinas. Non in duplicitate. s. patris glorie future: sed in simplici intentione: scilicet vite eterne tribuat: Ut non sciat sinistra tua quid faciat dextera tua. **A**dat. 6. **S**extum est sollicitudo presidentie. Hec autem pertinet ad prelatos. s. ut erercent actus iustitie: cuius sicut sumum demeritum operando. Nam in actionibus iustitie non solum procuratur bonum communitatis fratris: sed etiam interdum per punitionem. Hec autem pertinet ad prelatos: ut. s. ipsi delinquentes puniant: et aliqui a peccato timentes desistant. unde prelati non solum habent monere: sed etiam punire. unde dicit. Qui preest: ut prelati preest: scilicet in sollicitudine. s. ut solliciti agant: et insint membris alterius: ut Paulus. 2^a. cor. 9. Preter ea que extrinsecus sunt: Instancia mea quotidianam. Sollicitudo omnium ecclesiarum. **S**eptimum est caritativa passio. Hec autem consistit in subueniendo necessitatibus proximorum: ipse vero passitur: quod dolore alterius ut suum sentit. Iheron. Vult te deus alterius angustias ut tuas sentire. Et quomodo tibi in tali tribulatione si esses subueniri desiderares: ita et tu alteri subuenias propter deum: **A**debra. n. corporis adinuenit doloribus condolent. Cum ergo sumus unum corpus in christo debemus inuenire participem: alias non pertinemus ad corpus christi: sed sumus quasi membris abscessum a corpore quod dolore non sentit: sicut per deum oppressoribus pauperum: unde addit. Qui misereatur in hospitalitate. i. gratiam miserendi et participandi

habet alijs. s. oppressis et indigentibus: hoc faciat in hospitalitate. i. leto animo subueniat. unde iudicium sine misericordia fiet illi: quod non facit misericordiam. Misericordia hec est multiplex. s. peccati ignoscere et oppresso subuenire. **O**ctauum est vera dilectio: Hinc. n. adoptamur in filios dei. Ro. 8. Non accepistis spiritum servitutis: sed spiritum adoptionis filiorum. Ratio est. Nam proprium filiorum est adimplere preceptum patris: caritas autem facit precepta dei adimplere: ergo causat in nobis adoptionem filiorum dei. unde. 1^a. thi. 1. Caritas est finis precepti. de corde puro: conscientia bona: et fide non ficta: glossa. Caritas est finis presumptionis non presumptio: Plenitudo enim legis est dilectio. Ro. 13. Verum est quo ad modum agendi: non quo ad substantiam operis. Ipsi enim sine operibus est sufficiens: sed opera sine caritate deficiunt in mercedem secundum Augustinum. unde ait Dilectio sine simulatione. q. d. Preter predicta sit et in vobis dilectio qua diuersa dona unum tur. Sed sine simulatione et non ficta sed vera. p. Iohis. 3. Si homines mei non diligamur verbo: neque lingua: sed ope et veritate: et sic erit: alter alterius membris. **N**onum est odire malum in alio. vnde sicut in homine sunt duo. s. humanitas: que est ad imaginem dei facta: et iniquitas ista semper est odienda. Sed quia sunt aliqui odiendi mali propter eorum maliciam: vel proximorum depressionem. **I**tem hoc sciendum est quod euenire solet: ut non amissa caritate: et inimici nos ruina letificet et rursum eius gloria sine inuidie culpa contristet. Cum et ruente co quosdam bene erigi credimus: et perficiente ipso plures quoque iniuste operum formidamus. Quia in re mentes nostras nec eius iam defectus erigit: nec eius perfectio ad dicit: si recta nostra cogitatio non in ipso sed in ipso contra animos accendit. Sed quia sepe fallimur in hoc odio: ut odiamus personam pro culpa: nec modum tenemus in odiendo maliciam suam: non personam. Ideo tenendum est discretionis examine cum nostra odia crequimur: fallamur specie aliene utilitatis. Si autem de inimici morte omnino gaudendum esset psalmista non diceret. Letabitur iustus cum viderit inuidiam: et hoc est quod dicit. Odientes malum: scilicet si cut in proximo adherentes bono. ut nec dilectio amici faciat malum amare: nec malum: bonum dimittere. **P**salmista. Qui diligit iniquitatem odit animam suam. **D**ecimum est fraternam concordiam: discordia concordie contrarie opponitur. Nam concordia ex caritate causa

Sermo

tur inquantus scilicet caritas multorum corda coniungit in aliquod vnum qd est principium et quoddam diuinum: secundario aut bonum proximi: discordia unitatem dissoluit: Ipsa enim importat quandam disgregationem: qua prouenit in genere que sunt omnium bonorum dissipatione. Et ideo per viam discordie non sequi inar xpm: sed per concordiam: Ideo sequitur. Caritatem fraternitatis inuicem habentes: id est qd fratres caritate habeant inter se diligentes: qd deo placet: scilicet concordia fratrum. Ps. prouerbiorum. 6. Vnum est inuitas dilectionis ad quam quinqz conuenerunt. Primum est caritativa dilectio: ut quilibet alium diligat ope et veritate. Secundum est vnanimitas consensio. Psal. Ambulamus in domo dei cum consensu. Idem Ecce qd bonum etc. Tertium est mutua subleuatio: et nocuius mutua repletio: et adiutorij propria collatio. Eccl. 4. Adhuc est et tres sancti qd vnus: habent enim emolumentum sue societatis. Si vnus ceciderit ab alio susciatur. Et ideo dicitur. Vbi soli. Quartum est mutua veneratio et superiorum inferiorumqz purificatio. Ro. 13. Honore inuicem preuenientes. Quintum est pia compassio: et mutua infirmitatum: morum: corporumqz sustentatio. Unde Aug. Nihil sic probat amicum sicut oneris supportatio: Et id dicit. 1. cor. 10. Si fuerim socii passionum: erim et consolatorum. Et hoc est qd dicit. Honore. scilicet suis preuenientes. id est reuerentia aliqua. 1. Petri. 2. Omnes honorate. scilicet in qualibet reuerentia: aliter non esset fraternus amor. 12. est sollicitudo in spiritualibus: unde de huius sollicitudo in temporalibus quandoqz fit licita. scilicet cum quis sollicitudinem adhibet ad procurandum negocia pauperum in opibus misericordie: quia ut sic ordinatur ad finem caritatis vel etiam inquantum temporalibus utatur ad necessitates: non ut in eis finem constituat: et superflue circa ea sollicitetur: tamen principaliter sollicitudo debet esse de spiritualibus bonis sperantes qd etiam temporalia nobis proueniant ad necessitatem si fecerimus quod debemus. Unde dicit. Sollicitudine non pigri: id est sollicitudine in corde: non pigri in opere: et hoc in spiritualibus. unde Iher. Maledictus homo qui opus dei fecerit negligenter: qd piger in conuersatione anima sine spe est. 13. est feruor spiritus: qd secundum Aug. Spiritus est ignis quo feruet caritas que diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum: cui feruori con-

trarium est quod dicit dominus. Refrigescet caritas multorum. De igne dominus dixit. Ignem veni mittere in terram. Et nota qd spiritus sanctus. gratia dicitur ignis propter gratiam. Primo quia ignis est illuminatiuus: Sicut enim lux tenebras expellit: sic gratia spiritus sancti eorum ignorantiam que sunt ad salutem necessaria. Psalmista. Et ignem ut luceret eis per noctem: Et hoc contra ignorantiam agendorum. Secundo quia liquefactiuus metalla: quia metalla quantumcunqz dura liquefacit: ut sint obedientia artificis voluntati: Sic gratia: scilicet corda superbiorum obedire facit diuine voluntati: ut patet de paulo dicente. Quid me vis facere? Tertio quia ignis est actiuus: sic gratia spiritus sancti non perimit cum in quo est octosum. Sed ipsum bonis operibus facit esse occupatum: unde sapientie octauo dicitur: qd est amans bonum actum. Quarto est inflatiuus et purgatiuus: propter qd in veteri testamento preceptum fuit: quod omne quod posset transire per flamas: igne purgaretur. Numeri. 31. Sic anima contaminata per peccatum: per ardorem caritatis purgatur. 1. Petri. 4. Caritas operit multitudinem peccatorum. Quinto est ostensiuus: semper enim ad alta ascendit: et gratia spiritus sancti agit in eo in quo est ut omnia faciat pro eternis: bene dicit. Spiritu feruentes: id est igne caritatis. Apocali. tertio. Unam frigidus est scilicet aut calidus etc. 14. est super omnia deo seruire. Nam seruitus dei est maxime dignitatis: quia subiiciens se diuine voluntati appropinquat ad deum: quia est immediatus executor omnium que pertinent ad cultum dei. Et ideo debet sibi in perfectione proportionari. Cum ergo perfectiones in domino exaltent eum super alios. Ideo deus vult subiectum sibi non solum fieri: sed et dignitate alijs preferre. vnde dicit. Domino seruitores: quod quod primo impeditis credite vos impedire deo. 15. est confidentia de deo: que est spes. Nam spes est certa expectatio future beatitudinis proueniens ex dei gratia et meritis precedentibus. Unde ubi est expectatio spei: ibi duo sunt: scilicet intentio animi ad futuram beatitudinem: et permanentia in deo. Iohis. 13. Adhuc in me: et ego in vobis. Qui a deo peccatum recedit non habet expectationem: que ad spem requiritur. Nec enim reddit nos securos de promissione: Psal. In deo sperant.

Et ideo dicit, Spe gaudentes: vt. f. propter dona predicta speremus eterna cum gaudio. Certi enim de futuris gaudent: q. sperant rectissime se accepturos. **Phi. 9.** Gaudete in dño semp. **C16^m** ē paciētia. Mā paciētia est virtus p̄tū meliarum et omnis aduersitatis imper^o equanimiter portans. vnde dicit. Sitis paciētes: scilicet in tribulatione. f. ex confidentia spei. **Hebr. 10.** Paciētia vobis necessaria est. **C17^m** est deuota oratio. Nam oratio est re/medium illis: qui vitioꝝ temptamentis estuant: vt quoties quolibet tangatur vitio: toties se ad orationem subdant. **Adultus. n.** necesse habemus orare et clamare ad deū. Et ideo dicit. Orationi insistentes: oratio impetrat paciētiā: **Luce. 18.** Semp orare et non deficere. **C18^m** est pauperibus in necessitatibus subuenire. Nam elemosina que fit pauperib⁹ spiritu est deo multū grata: sicut si fieret sibi. Tales sunt religiosi propter status perfectionem: quia non solum relinquunt sua sed seipsos. vnde **Matth. 19.** Si quis vult venire post me abneget et. Vnde sicut christus fuit obediens patri vsq; ad mortem: Sic pauper spiritu qui est imitator christi debet abnegare propriam voluntatem. vnde **Ber.** Qui relinquere disponis omnia: te quoq; inter relinquenda numerare memento. Vnde rps eos suos inimicos vocat. **Matth. 27.** Quādiu. i. quanto tēpore fecistis: id est opa misericordie exhibuistis vni ex hīs minimis: mihi fecistis. Et dicit meis: vt specialiter innueret de pauperibus spiritu: ad quos tendens manus dixerat supra duodecim apostolos. f. fratres mei sunt qui faciunt voluntatem patris. Et ex quo videretur forsam alii: cui q. alijs pauperibus dare nō esset ita meritorium. Dicendū: q. hoc intelligitur f. specialē reputationē: q. specialiter reputat sibi factum q. fit pauperibus spiritu: tamē est omnib⁹ dandum. Dicit. n. minoribus: glosa. Ad maiores non sunt p̄tēnendi iuuari post maiores. Altiū igitur iuuant contemplatiuos: seculares: religiosos: sed non solū oratione: sed et tēporaliū ministratiōe. vnde et dicit. Necessitatibus sanctorū p̄municantes. f. penurijs: p̄morientiū. Inter nos comunicātes bona v̄ra. **C19^m** est tenere hospitalitatē. Hāc. n. tenētes merent in eterno habitaculo hospitari. Rō est: q. est actus misericordie q. ē meretur a deo misereri. Mā hospitalitas est actus quo subuenitur indigēti habitaculū prestādo ex p̄passione

propter dñz: sed hoc pertinet ad misericordias: scilicet vt pauperes q. hospitari recipiat: sed q. misericordia est effect⁹ caritatis: ex p̄nti hospitalitas ē actus caritatis mediāte misericordia. vñ q. recipit pauperes ad hospitium deū recipit: et meretur in celo hospitari. vnde dñs. Sitis etiā hospitalitatē sectantes. f. respectu transeuntium pauperū. Sectantes. q. d. assidue: ponit enim verbū frequentatiuū: vt notet affectum hospitandi: ne frequentia hospitū fiat onerosa. **1. Pe. 4.** Hospitales inuicem sine murmuratione. **C20^m** est virtuositas siue boni optatio: que est quedā spiritualis benedictio: qua benedicuntur illi qui multiplicantur virtutibus et firmanur. Talis autem benedictio nihil aliud est: q. quedam singularis et gratiosa adoptio in filium regni et eterne hereditatis: scilicet virtuose operanti. Sicut enim antiqui patres solent benedicere filios: scilicet ad habendum bona temporalia. Pater de Isaac gene. 27. Sic deus pater benedixit filios grane in bonis spiritualibus per gratias eis assilendo: ad ephē. primo. Benedixit nos omni benedictione spiritali. Virtuosus enī optare debet eterna: sed q. nō sufficit diligere. i. optare bonū amicis in deo: nisi et optemus bonū gratie imitibus pp̄ deū. Hinc dicit. Benedicite persequentibus v̄s. i. bona eis orate: p̄ hoc remouet ea a p̄suetudine p̄muni: ne irato aīo incitati vt prius facile maledicāt: sed magis victa ira concite benedicant: vt laudetur disciplina dominica. Et nolite maledicere: id est benedictione vestra sit sine admixtione amaritudinis: quia optanda sunt eis bona hinc et patrie: siue bona corporis et anime. **C21^m** est spiritualis cōgratulatio et cōpassio. **Matth. 11.** duo sunt effectus caritatis. Nam ex amore procedit gaudium et tristitia: sed contrario modo. Gaudium enī ex amore causatur: vel propter p̄ntiam boni amati: vel etiā p̄pter hoc q. ip̄i bono amato p̄p̄iū bonū inest et p̄seruatur: et fm hoc maxime p̄tinet ad amorē beniuolētiē p̄ quē aliq. gaudet d̄ amico prospere se habente: et si sit absens. vnde dicit. Gaudere cū gaudentib⁹ p̄gratulādo. f. cū eis. **Luce. 13.** Congratulamini mihi oēs: Sed e contrario modo ex amore: sequitur tristitia vel p̄pter absentiam amati: vel p̄pter illaz cui volumus bonum si suo bono p̄uatur: vel aliquo malo deprimitur. Sed q. fletus proximi non est nisi de aliquo malo. Omne autē malum impoꝛtat defectū p̄cipatōis summi boni

Sermo

Et ideo intantum caritas facit condolere, primo: in quibus participatio diuini boni in eo impenditur. Hoc autem facit passio. Et ideo dicit flete cum flentibus eorum tristitie copatiendo. **C** 22^m est vnitas mentium. Et nota secundum Bernardum. quod vnitas beatorum est duplex. Vna est. n. que iustificatur: et haec est meritum. Et alia est que glorificatur: et hoc est premium. **C** Prima est necessaria. Et ideo apostolus ipsam nobis summa diligentia obseruanda tradidit: dicens. Sol citi serua re vnitatem spiritus in vinculo pacis. Debet quod perfectus vnitatem habere ad seipsum per integritatem: ad primum per conformitatem. Omnis quippe creatura deus suum premium inueniari. **C** Cum ergo deus noster sit vnus atque in seipso perfectus: nec villo indigens: inest ei benignitas erga nos: et amor et beniuolentia in nos veniens. Debemus et nos quisque sibi vnus esse per integritatem virtutis. et vnus cum proximis per vinculum dilectionis. Sed hanc vnitatem ad primum habemus duobus modis. scilicet dum et nos per dilectionem tendimus in altum: et alterius quoque vicissim in nobis recipimus affectum. **E**t haec est quod dicit. Id ipsum inuicem. scilicet humanitatem: sentientes. scilicet vicissitudine dilectionis. **C** 23^m est non superbi. Nam superbia semper vult in altum ferri et nulli subijci. Ex hoc enim notatur superbus: quod aliquis per voluntatem tendit super illud quod est. Habet autem haec recta ratio: ut voluntas vniuscuiusque facit illud: quod est proportionatum sibi. Et ideo manifestum est quod superbia importat aliquid: quod aduersat recte rationi: quod facit hominem eleuatum supra illud: quod est. Et inde est: quod superbus christum a se eijcit: quod non vult ei subijci. Et ideo a deo despiciatur. **P**salmus. Deiecisti eos dum alleuarent. unde dicit. Non alta. quod d. fitis sapientes. i. pro bonis promissis contra alios superbientes. **P**salmus. Domine non exaltaui etc. **C** 24^m est deuota humiliatio. Per hanc enim virtutem homo disponitur ad gratiam diuinam: et efficitur fertilis: et fructuosus. Facit enim cor profundum ad suscipiendum diuinum donum. Et ideo debet se humilem reputare. Deus enim in corde humili requiescit. unde Augustinus. libro confessionum. Quod excelsus est: et humiles corde sunt domus tue. Exemplum de beata virgine: que propter profundissimam humilitatem recepit in se verbum dei sublimiorem.

C Dominica secunda post epiphaniam.
Sermo de euangelio.

Aptie facte

sunt in cana galilee. **I**ohannes
secundo: secundum quod dicit Augustinus.
Factus est deus homo: ut
fieret deus. Quia natus est
in temporis volubilitate: ut

nos pducatur ad patris eternitatem. Quod fit ex parte
hois se disponentis per quandam spiritali regere/
nerationem: ut postposita vita peccati: actibus
beatificis deo vniamur. **M**oraliter tractatus est de
nostra spiritali regeneratione: ut patuit in christi/
sti natiuitate: circoscisione: et apparitione. In pre/
senti euangelio moraliter in nuptiarum celebratione
ostendit quo actibus beatificis deo vniamur.
Quamuis. n. ista vnio non sit tanta: quia est vnio
ypostatica. Tamen est aliqua similitudo: quod per il/
lam istius possibilitas est ostensa. unde occur/
runt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Trecia primam considerationem: que est
de nuptiarum celebratione: ubi sunt
quinque conclusiones.

C Prima conclusio est: quod per huiusmodi nuptias
intelligimus conuersiones. Nam sicut inter nu/
bentes est coniunctio indiuidua: consuetudines vi/
te retinens: quod hac intentione coniungi debent: ut
perpetuo simul maneant. Sic etiam peccator con/
uertens se ad deum per peccati displicentiam: deus
ei inseparabiliter coniungitur: quod vera conuersio est a bo/
no inmutabili ad bonum incommutabile: tota et
perfecta mentis applicatio. Sic autem conuertendo
ad deum: ipse ad nos conuertitur per dilationem
unde Zacharia. Conuertimini ad me: et ego con/
uertar ad vos. Et fiunt vere nuptie per mutu/
um consensum nubentium vtriusque.

C Secunda conclusio est: quod in hac desponsatione tria
occurrunt. scilicet fides secundum viam moris: confessio: et
satisfactio. **O**see. 2. Desponsabo te mihi in fi/
de: sponsabo te mihi in iudicio et iustitia: et in
misericordia et miserationibus etc. **C** Primo
fit in fide per contritionem: quando peccator cogno/
scit se offendisse: et supplicium eternum meruisse.
et felicitatem amisisse. Sperat tamen veniam
per contritionem: et sic annulo fidei subaratur.

C Secundo fit in confessione: et tunc quasi in facie
ecclesie ducitur: per absolutionem benedicitur: et
fit hoc in iudicio et iustitia per discretionem et ca

stigationem sui: et in misericordia et misericordia /
nibus per subuentionem primi. **T**ertio fit
in satisfactione: et tunc per spem glorie in sposi
thalamum introducit: sibi inseparabiliter copulata.
Tertia ratio est: quod diuersi diuersimode con
uertuntur secundum Iheronimum dei. Nonnulli viri secular
res elatione mentis tumentes: postquam conuersi
fuerint ad deum: religiosa sequuntur obedientia
christum. Qui vero celsitudine mundiali glo
riabuntur: ipsarum elationem in studium humilita
tis commutant. Quidam sunt: qui iam secrete con
uersi sunt: quorum puerio quod non pcedit ad pu
blicum apud estimationem humanarum qualis
fuerint: tales adhuc esse putantur: cum iam in
oculis dei surrexerunt. **I**tem quidam adhuc
iudicio humano stare cernunt: iam cum in dei
oculis ceciderunt. Multi autem apud homines re
probi putantur: et apud deum electi sunt: et mi
ti apud homines electi putantur: et apud deum re
probi sunt. **N**ullus ergo putet se electum: ne for
te iam reprobus sit apud deum.
Quarta ratio est: quod nouit et vere puerio sur
stinebit multos pericula. Nam vita ante puerionem
quasi pace cum homine habet: quando autem expelluntur acri
ori virtute consurgunt: fiunt autem in conuerso qui
peccatori prospera blandiebantur: atque recte fi
unt conuerso acriora: que peccatori blanda ex
titerunt. Multos confictus habet dei suus
ante conuersionem pcedit turba peccatorum: post
conuersionem sequitur turba temptationum. illa se
obijciunt ne ad eas pueriamur: ista se ingerunt
ne deum videamus. Et in hijs non frangaris:
quod deus nouit reprimere virtutum: aduersitates:
succussione virtutum. unde vtile est puerio tem
ptari: ut a corpore negligentie sollicitus animus
et ad virtutes se preparat per exercitum.
Quinta conclusio est quod ad hanc puerionem
duo requiruntur. scilicet conuersi dispositio et gra
tie cooperatio: quod secundum Augustinum. Qui te creauit
sine te: non te iustificabit sine te. **P**rimo ergo
requirit dispositio. Nam forma nunquam imprimi
tur nisi materia habilitet. **S**ecundo requiri
tur gratie cooperatio: ipsa enim non cogit: sed in
citando habilitat voluntatem. Unde ad philippum. p.
Qui cepit in vobis opus bonum: perficiet usque in
diem christi iesu. unde dicitur. Nuptie id est vnio pec
catorum ad deum per conuersionem. facte sunt: per
assistentiam diuine gratie. In chana galilee: quod
interpretatur zelus transmigrationis: zelus est
amor in sponsam propriam: ibi fiunt nuptie quando
feruore dilectionis qui transmigrauit de vitis

ad virtutes. Et ideo sequitur documentum: quod re
missa puerio licet precepta sua ab homine: non tamen
est a deo. Et ideo vitanda: quod in plurimos redu
cit errores. **T**epidus enim ociosa verba: et va
nas cogitationes: et noxias esse non vidit. **N**on
si a torpore mentis euigilauerit: que leuia puta
bat: puerio quasi horrenda pertimescit. **S**ed
querit quod mundus habet strenuos executores:
sed timor dei languidos sectatores. **D**icitur quia
labor qui non per presentem sed per futura est remun
eratione differit: et dum laborum mercede non statim
persequuntur: spe pene dissoluit linguntur. unde
magna eorum gloria preparatur: qui bone conuersi
omnis principia augmento solidiori consumant.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de puerio
tunc puerione. ubi nota quod conuincit erat.

Primo: iesus qui interpretatur spes
salutis. Ipsa enim remouet tribulationes: ut patet
in susanna. Dan. 13. que filius suspexit ad celum
Erat enim cor eius fiduciam habens in domino
Secundo erat ibi maria que interpretatur
illuminatrix. Natura enim lucis est rex turpi
um turpitudinem perpalare. Unde turpitudine
peccati sub delectatione ecclesia in lumine patet
Tertio erat ibi petrus. id est cognitio de iu
stitie dei feneritate materie benignitate. Iudi
cis potestate: pene acerbitate: et mortis securita
te. **Q**uarto Andreas. id est decorus in vita per
ornamenta virtutum. **Q**uinto. Iacobus mi
nor. id est suppletor venialium peccatorum. **S**e
xto. Iacobus maior. id est supator mortalium pec
catorum. **S**eptimo. Iobes in quo est gratia: per pec
catum non ponens obicem. **O**ctavo. Mathias
id est paruus in reputacione sui meriti. **N**ono.
Philippus. id est amator supernorum per despectum
temporalium: quod nemo potest duobus seruire.
Decimo. Thomas. id est geminus. quia habet
geminam dilectionem. scilicet dei et primi. **E**n
decimo. Bartolomeus. id est filius suspendens aquas id est
reputans aquas tribulationis per nihil: quas
substituit ob amorem dei. **D**uodecimo. Symon.
id est obediens monitioni dei. **D**ecimo
tertio. Judas. id est puerio deus usque ad finem per
uerando. **D**ecimo quarto. archimandrita. id est
discretio: que secundum Bernardum. omni virtuti ordinem
ponit. unde secundum eundem ipsa est mediatrix et au
riga virtutum: ordinatrix affectuum: et morum
doctrina: et presumptio perfectionis. Tolle hanc:
et virtus vitium erit.

Sermo

Tertia consideratio.

Terciam considerationem: que est de miraculo ordinationis sunt. 5. rationes

Prima 2° est quod Christus has nuptias adomavit miraculo per duo. **Primo** ut etiam suam doctrinam confirmaret. Sicut. n. natus doctrina declaratur per quedam naturalia. Sic decuit ut Christus suam doctrinam supernaturaliter confirmaret per miracula super naturam. **Secundo** ut suam potentiam demonstraret: et per hoc ad fidem induceret. unde dixit. Si non fecisset signa in vobis: que nemo alius ante me fecit: non utique crederetis.

Secunda conclusio est: quod in his nuptiis mutatur aqua in vinum: sed non ad plenum: quod parum est quo in panem solamur: et modicum pro illius amore dulcedis magnitudinis. Atque si perciperemus illud modicum: cum Petro diceremus. **Faciamus** hanc tria tabernacula. **Ser.** Monemus. n. domine quasi clausis oculis ad te ibiati muti: mihi in os cordis quod non habet mihi scire quid sit: saporis quendam sentio. dulcedinem a deo profertantem: quod si perciperet nihil ultra queres. Sed certe hec ratio errat: quod hoc solatio vix est modicum gutta celestis dulcedis future.

Tertia 3° est: quod hoc huius perversitatis meriti sit deo acceptum: quod per vinum intelligitur: tamen talis acceptatio non est a passionis simpliciter in quantum homo: sed per additionem persone: quod meruit. unde hoc passio Christi fuerit finita: et per nobis omnibus sufficienter satisfactoria: fuit infinita tamen per additionem persone. Nam si fuit puri hominis: non acceptasset deus sed quia fuit etiam deus: quare etc.

Quarta conclusio est: quod per sex ydrias ad purificationem positas significatur mihi sex quod requiruntur ad remissionem peccati. scilicet duo ex parte remittentis: et duo ex parte illius cui fit remissio: et duo ex parte eius per quem fit remissio. Ex parte remittentis sunt duo. scilicet misericordia et iustitia. Et ex parte eius cui fit remissio sunt duo. scilicet propositus non peccandi: et dolor peccati commissi. Ex parte eius per quem fit remissio sunt duo. scilicet fides ecclesie: et gratia que datur in sacramentis. Nam sicut palestrina carere agros: ad purificationem in ydriis aqua refuabat: sic ad remissionem sex requiruntur. **Quinta** 5° est: quod hec sex ydrie deformantur per alia sex. Nam misericordia deformatur per desperationem. Iustitia per presumptionem. Propositum penitendi per obstinationem. Dolor peccati per impenitentiam. Fides ecclesie per impugnantiā vitatis agnitione. Vera sacramentorum per invidiam fratris ne gratia. Et datur lapide per irremissibilitatem. Ubi nota: quod omne peccatum simpliciter est remissibile: quod hoc aliquis

peccaret aliquo modo cum intentione deliberata: quod nunquam peniteret: tamen dum homo vivit potest ab hac intentione recedere. Ideo simpliciter est remissibile. est tamen irremissibile secundum quod per tres causas. **Prima** est causa movens ad peccatum. Insupermitas. n. et ignorantia nate sunt peccatum excusare in toto vel in parte. Et quod non causant in voluntarium simpliciter: id est secundum quod: et tunc peccatum remissibile dicitur quod hoc in se vix facile excusatur: eo quod ex casu excusatur percedit. Peccatum. n. ex industria non hoc huiusmodi rationes excusatur: et ideo caret remissione. **Secunda** causa est inclinatio ad peccatum. scilicet quod aliquis alicui peccato ut fini adheret: non potest tali peccato facilius remedium adhiberi. Quicquid autem ex electione peccat et malicia. adheret malo per se: igitur peccatum tale non est facile curabile. **Tercia** causa est per obiectum peccati. scilicet spiritus sanctus. Est. n. ex hoc: quod voluntas aie repellit illud: per quod fit remissio peccatorum. Sic igitur egritudo diceretur incurabilis: que faceret fastidium medicine: ita et peccatum hoc dicitur irreversibile: quod medicinam peccatum curas repellit. vel aliter. Sex ydrie sunt sex opera satisfactionis: quod bus purificat penitens a sordibus. **Primum** est mortificatio carnis. **2um** est assumptio peregrinationis. **3um** est largitio elemosinarum. **4um** est iniuriarum remissio. **5um** fructus pueris. **6um** est penitatio orationis. Ad sex ydrie capiunt metretas binas vel ternas: cuius exercitatio nos in eis dolemus: quod peccavimus in deum: in proximum: et in nos metipsos.

Quarta consideratio.

Tercia quartam considerationem. Nota quod in hoc miraculo deus gloriā suam manifestavit et fidem amplavit. **Primum** per: quod transiit in vitiis ad virtutes: de mundo ad gloriam: deus manifestavit gloriam suam in signis eternitatis. vix dicitur. Hoc initium signorum fecit Iesus et manifestavit gloriam suam. **Mas** in primo signo deus est perfecte beatus: eo quod intellectus divinus patet habeat divinam eternitatem. Sicut et voluntas. **In 2°** vult nos beneficiare. **In 3°** signo deus manifestavit gloriam. id est. puritatem essentiarum suarum: ut speculum prelucidum in quo anima omnia contemplatur. In quo signo manifestavit gloriam suam presentando essentiam suam: tanquam bonum in quo anima summe getatur: quod quolibet bono finito dato anima non queitur: quod semper potest bonum maius appetere. **In 5°** signo manifestat gloriam suam: scilicet in ratione vite interminabilis que sequitur in beato et intentione summa: ut. scilicet illi qui replentur in bonis desiderium tuum: sit intellectui plenitudo lucis: voluntas

tati multitudo pacis et gentis: memorie continuatio eternitatis. Et 2^m p³ est. scilicet augmentatio fidei: quia fides per rationem caret merito: tamen fides habet per rationem confirmatur et augmentatur. unde noticia intuitiva et fides stant simul quia habens fidem: assentiens veritati ex auctoritate perficitur. Et crediderunt in eum discipuli eius: unde apostoli viderunt christum crucifixum: quod est vultus articulus fidei: et tamen habebant fidem.

¶ Tercia post epyphaniā. Sermo. 19.

Molite esse pruden-

tes apud vos metipsos etc. Ro. 12. Secundum quod dicit Dominus. non multum laudabile est bonum esse cum hominibus bonis: sed bonum esse cum malis. ut sic quis ex virtute redoleat sicut lilium inter spinas: et hoc in medio nationis prave et perverse. Probi. 2. Ut si quis vivat inter inimicos et malos: et tamen sancte et iuste vivit declinando a malis eorum. Sed quia prudentia carnis: que est secundum apostolum mors percurans mala proximorum. huic vite spirituali contrariatur circumveniendo similitudine prudentie spiritus. Quia qui vult alios circumvenire querit deceptionem similitudinis unius ad alterum. Ideo apostolus in epistola presenti docet nos quomodo quisque se debeat habere ad proximum: hanc prudentiam dissuadet dicens. Molite esse etc. ubi percurrunt tres considerationes.

¶ Prima consideratio.

¶ Irea primam ubi docet vitare prudentiam carnis cum dicitur. Molite etc. sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod duplex est prudentia. Una est gratuita que est virtus: et hec est rationalis vivus: a vero sole procedens. Alia est prudentia solum apparens vel stulta: quia ita videtur hominibus secularibus implens studiosius quam carnis sunt: Unde cognitio quorum malum habent circa ea que pertinent ad mores est quasi mortua et invalida ad movendum voluntatem: ut bono cognito presentiat dissensionem a malo cognito. Sed prudentia virtus non solum lumen est. scilicet illuminans intellectum: sed etiam calefacit affectum. Non solum ostendit: quid quando: et qualiter sit agendum: sed etiam movet voluntatem ut appetat bonum et fugiat malum.

¶ Secunda conclusio est: quod prudentia carnis est maxime fugienda. Ratio est. Nam sicut prudentia spiritus ad bonum finem totius vite bene perficitur: ita falsa carnis prudentia per similitudinem dicitur: per malum finem aliquis ponit perniciem. Sicut cum dicitur aliquis bonus latro: quia pervenientes vias ad latrocinium scit invenire. Sic etiam quicunque prudentia carnis vult aliquem circumvenire: oportet eum excogitare aliquas dolosas vias quod fit deceptione similitudinis. unde Luc. 16. dicitur. Filius hominis seculi prudentiores sunt etc. Et hoc est quod dicitur. Molite esse prudentes etc. quia dicitur. Ne prudentiam vestram apud vos tamen habeatis: sed magis apud proximos. scilicet inimicos: siquidem coram vobis ostendit. Prover. 6. Ne sis sapiens apud te ipsum: te scilicet videndo.

¶ Tertia conclusio est: quod semper societas malorum est vitanda. Quia dicitur. puerb. 22. Noli esse amicus homini iracundo: neque ambules cum homine furioso. Unde. 66. Infirmi debent declinare societatem malorum: ne mala que frequenter aspicuntur: et corrigere non valent imitari delectentur. Et ponitur exemplum. Quia sicut aer malus assiduo flatu tractus inficit corpus: ita perversa actio sepe vitia: et locutio mala frequenter audita inficit animam per. corin. 15. Corruptum bonos mores colloquia prava. In historia tripartita legitur de Constantino imperatore converso cum multis de familia sua. Quos cum ipse probare vellet qui veri vel falsi christiani essent: uno die omnes convocavit: et simulando se velle ad ritum gentilitatis redire dixit. Quid vobis videtur? Audito multi ad hoc idem faciendum dixerunt se esse paratos. Sed aliqui licet pauci: dixerunt. Se potius pro christo mortem pati velle quam christum agnatum relinquere. Quibus visis imperator omnes fictos in fide a se removit: et in fide firmos secum retinuit dicens. Non potest homo esse securus et fidus. Unde quicquid vides in societate affectionem ad peccatum aut peccati signum dissolve societatis vinculum: unde dicitur. Molite esse prudentes apud vos etc. quasi dicitur. Estote prudentes apud alios: considerantes eorum doctrinam: vitam: conversationem: et mores utrum sint ex deo etc.

¶ Quarta conclusio est: quod licet ire affectus: datus est homini ut irascatur vitis: et malis suggestionibus. Et ex indignatione non patitur se trahi ad consensum peccatorum: et reprimat malos motus in se et in alijs ubi oportune potest. Et vitiscatur dei iniurias. Et

Sermo

transgressionem iustitie: sicut legitur christum phariseis fuisse iratum. **T**ñ p nunc ira in tñ est deformata: et ptra rationē in furores et quasi in infantiam versa: ut more frenetici iratio / nabitur moueatur homo contra hoies et aiam et primum: et contra seipsum. contra sanctos: et ptra deū. Et iā ubi agnosceim⁹ nos iniuste mo ueri nō possumus qñq; ipetū iracūdie cohibē. Et ideo dicit Aug. **Q**uōd ira iraz fuge: que est ho stis nature: degenerat a rōne: excedit mēsurā iustitie: amicitiam rumpit: pcordiam dissipat: aufert pacem pectoris: tollit substantiam eter nitatis. Et ideo ad refrenādum iraz multū do let premeditatio verborū et factorū contrariorū: que possunt occurrere: ut p arma patientie ad pugnā se disponat: ut p silentiū valeat os re / punire: et accensam flāmaz ire in corde suffo care. Item ut homo modestus erubescat disci pline detrimentū incurrere: et alios scandaliza re. vnde dicit. Nulli. s. amico vel inimico red dentes malū. p malo: multo magis nec malū p bono. vnde reddere malū p malo est fragi litatis: sed reddere malū p bono est peruersita tis: sed reddere bonū p malo est pietatis: sed reddere bonum pro bono est equitatis.

Secunda p̄sideratio.

Ira secundam p̄siderationem: que est de fraterne caritatis exhibitōe cū dī. **P**rouidentes bona et. ubi sunt quinque conclusiones.

Et prima p̄lo ē: q; fraterna caritas ē marie amplexāda. Ratio est. Quia gignit in nobis abundantiam virtutū: et inde est q; dicit mater virtutum. vnde Ber. Bona mater caritas: que siue foueat infirmos: siue ererceat p̄fectos siue arguat inquietos: diuersis diuersa exhi bens: sicut filios suos tamē diligit vniuersos. Cum te arguit pura est: cum blāditur simplex est. Solet pie seruire: sine dolo mulcere: pati enter nouit irasci: humiliter indignari. Licet lesa: l; offensa: si conuersus fueris obuiabit tibi quasi mater honorificata. Nec ille.

Et secūda p̄lo est: q; talis caritas beneficijs ex hibetur. Sicut. n. boni debēt cum malis uiue re: ut sua beneficentia et patiētia eos pueriant et reducāt ad iustitie et veritatis itinera. **P**ro pter qd precipitur **M**at. 5. **P**ercutienti ma xillam: prebe ei alteram. ut sūm glo. **N**ō poti⁹ vindicte q; patiētie studeas: eienaq; p tēpo ralibus p̄denas. vnde dicit Aug. **P**arat⁹ d; esse homo pius iusta patiētia eorū maliciā sub

stinere: quos fieri bonos querit: et numerus potius crescat bonorū: nō ut parti malicia se nu mero addat malorū: et l; iustū nō sit semper in opere prebere. s. maxillā percutienti alteraz: tñ precepta patiētie in cordis preparatiōe retineñ da sunt: sūm Augu. vnde dicit. **P**rouidentes bona. q. d. **P**recogitare debetis benefacere hijs etiam q vos oderunt. Quia sicut benefi cia beniuoli et humilitates in facto mitigāt iras et reducunt ad amicitias: sic dulcia verba.

Et tertia p̄lo est: et est doctria Ber. **Q**uōd vnus qsq; quantū p̄nt d; se irrep̄chensibilē exhibere **E**t primo corā deo. et deinde coram hoibus in habitu: in actione: et sermone. In habitu ne sit notabilis. Actione ne sit irrep̄chensibilis. Sermone ne sit p̄emptibilis. Tribus ēt mo dis coram deo. s. cogitatiōe: affectione: et intē / tione. Nam cogitatio d; esse sancta. Affectio pura: et intentio recta vnde dicit. **M**ō tñ coraz deo: s; ēt corā oibus hoibus: i manifesto opis ut nō fiat scandalum s; bonum exemplum.

Et quarta p̄lo est: q; q; sūm aplm pie et iuste viuentes p̄secutione patiunt. Ideo oia que p pter iustitiam inferuntur: sufferantur patient. Nam patientia acquirit regnū celoz. vñ **I**he ro. **M**ō nisi per patientiam implet: qd dicitur **R**egnū celoz vīm patitur: et violenti rapi unt illud. vnde **M**at. 5. **B**eati q p̄secutio nem patiunt et. vnde monēdi sunt. ut patiēti / am seruent. Nam de filio dei dictum est **L**uce vltimo. **Q**uod portebat pati xpm et. **V**nde p̄sum ptuosus est qui credit leuiori pretio regnū celo rum possidere q; filius dei. vnde Augu. **T**ri bulatio valet ad retundendā supbiam: ad pro bandam patientiā: ad habendā nequitie culpā et ad gloriā augendam. **H**is p̄sideratis ma / gis reputati sunt aduersi patiētes: q; p̄spertita te fulgentes. vnde **T**ullius eam describit dī. **P**atientia est honestatis causa: aut vilitatis rex arduarū: volūtaria ac diuturna perpeffio. vnde dicit. **S**i fieri potest. q. d. vt assentiat no bis in bono pacis. **S**ivero nō potest fieri ma loz iniquitate merente: q; difficile est salte qd in nobis est. i. p̄tate nra est: vel iniquatū in no bis ē: cū his q oderunt pacem sitis pacifici.

Et quinta p̄lo est: q; ad p̄seruationē patientie in aduersis duo reguntur. **E**t primū est pa cis reformatio. **E**t secūdo est iniurie inferende vitatio. **E**t primū p̄ de pace. **N**ā per pacez recōciliamur deo et p̄nter p̄ximo. vnde Ber. super cantī. **Q**uid dabis nobis dñe: **P**acem

inquit do vobis: et sufficit nobis: et pacē desidero et nihil amplius: quia cui nō sufficit par: nō sufficit tu. Tu es. n. par nostra. Hic mihi necessarium ē recōciliari tibi. **¶** Secūdo p̄ de iniuria. s. quō q̄s teneat remittē iniuriā v̄ nō iferre. Nā ex iniuria solēt oriri tria. **¶** Primum ē rancor in affectu. **¶** Scd̄ est rancoris signū in effectu. **¶** Tertium est actio p̄ra iniuriāte. **¶** Primum tenet q̄libet statim remittere: etia; si nō roget. **¶** 2^m tenet remittere veniā veraciter petenti. i. parato emēdare s̄m facultatez suā. **¶** 3^m nō tenet remittere. Est tñ duplex debetum. **¶** Primum est necessitatis sine quo nō ē salus. **¶** 2^m est p̄fectiōis. **¶** Quātūz ad primum debetū nō tenet quis recōcillationē querere: sed de secundo dicit Ch̄isof. Quia talis d̄z reconciliationē querere vt duplicē coronaz p̄sequatur. Vnā q̄ iniuriāz passus ē. Aliā q̄ prius rogauit. Dicit ergo. Pacē h̄ntes cū oibz. s. inquantū ē in vestro posse. Nec sitis defendentes vosmetipsos. i. nō sitis resistētes aduersariis: vos v̄dicādo: s̄ potius p̄pitiū in dulgēdo. Sed date locū ire. i. iudicio dei vel ire aduersarij. Hic dicit Aug. Qd̄ non precipit vt nō liceat iudicari a deo qd̄ clamant sancti sed vt nō semetipsos v̄dicantes dent locū ire dei: qui dicit. Adh̄i vindictā. **¶** Ad quem in Apoc. Sancti clamāt. Vindica dñe. Quod qualr d̄z accipi nō est p̄tereundū: ne videantur sancti vindictā petere: qd̄ nō decet eos. **¶** Dicendum: q̄ iustus et malus vindictā petūt: tamen differenter. Iustus petit correptionē. Malus autē puniōnē. Et cū deus punit nō delectat de pena inimici: q̄ nō odit eum: sed de iudicio dei: qd̄ q̄ deum diligit sibi placet: q̄ h̄ de^o hic pluat super iustos et iniustos: tñ aliqñ et in hoc seculo aspe corripit: et p̄naces in finē damnabit. Huic igitur reseruāda est vindicta. vñ ait. Date locū ire. i. vindicte dei vel ire aduersari orūz permittens aduersario facere qd̄ vult. Et debetis dare locū ire dei. Scriptū est. n. in p̄. verb. Adh̄i vindictā reseruauit: vel vos reseruate. Et ego retribuam. i. vindicabo melius: vnde ad ephē. xj. Horrendum est enim incidere in manus dei viuētis.

Tertia consideratio

¶ Tertia consideratio q̄ est de effectiua caritatis executiōe: cuiz d̄. Si esurierit et cetera: vbi sunt quatuor p̄lōnes. **¶** 1^a p̄^o ē: q̄ diligē iimicū ē d̄ neccate salutis. **¶** Secūda conclusio est: q̄ effectiue tenetur ho-

mo diligere inimicum etiam alterius legis.

¶ Tertia p̄lō est: q̄ quis effectiue tenet diligere inimicū nō excludēdo eū ab orōnibus generalibus: in sp̄ali v̄o solū tenet i casu neccatis. **¶** Quarta p̄lō est: q̄ magis meritorū est diligere inimicū q̄z amicū. Has quatuor p̄lōnes querere in smone. 42. p̄. p̄^a. Dicit ergo: Et si esurierit inimicus tuus. q. d. Nō solum nō vindicabis te: reddēs malū p̄ malo: s̄ etia beneficio inimicū p̄sequeris. Quia si esurierit inimicus tuus in vite necessariis: caba illuz. s. subueniēdo illi in cibo et potu. Hoc. n. faciēs carbonē. i. seruorē caritatis p̄geres sup caput eius. i. sup mentē tuis beneficiis ad amorē trahendo: Noli vinci a malo. s. boie: p̄dendo patientiā. Nā solus patiens vincit. Prover. 16. Melior est patiens viro forti. Sed vince in bono patientie maluz boiuz. Quia si vinci i malo malū: simul cū eo neq̄s fies. Mobile vincē: di genus est patientia. vnde Aug. Bonitate igitur p̄tende p̄ra illū et est vera contentio: et salubre certamen: vt sit bonus p̄ra malū: nō vt sint duo mali: si tu iam non es malus. P̄ra malo vt sit bonus: displiceat tibi q̄ sit malus: placeat tibi vt sit bonus: ne sint duo mali.

¶ Dominica tertia. Sermo d̄ euāgelio. 30.

Am descen

disset Iesus de monte: se-
cute sunt eum turbe multe
Matth. 8. Quia saluator
ad hoc venerat in mundū
vt hoies perdītos acgreret

et saluaret. Iohis. 3. Mon. n. misit d̄s filium suū in mundū vt iudicet mundū: sed vt saluet mundus p̄ ipsū. Et ideo p̄gruebat vt x̄ps homines curādo miraculose ostēderet se dñz vniuersalez oīuz: et saluatore sp̄ritualē. vnde dicit Ch̄isof. Dñs de altitudine celi: q̄s de excelso mōte descendit: vt leprā peccatoz nostrorū mundaret. Vt innuitur in euāgelio: vbi saluator q̄tuor nobis p̄ponit in exēplūz. Quorū tertiu est d̄ māsuetudie x̄pi nos pueniēte: hoc mēbz h̄s isra: sermo. 41. p̄side. p̄^a. sub quorū 2° es. 4^m euenit de boie. p̄sanitate supplicāte ibidem: p̄side. 2^a: sub octo documentis.

Primum principale.

Itēca primū principale vbi p̄ponitur nobis in solatū vite: et hoc in eius de

Gerino

scensione: et turbe imitatione. d. Cum descen-
dissent. ubi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ euz illustratis semper
est habēda mā collatiōis de vite p̄fectiōe. S3
euz simplicibus habenda est collatio de grossi-
oribus: ut glibet fm suā facultatez informet:
q̄d tamen est p̄tra aliquos: q̄ populo rudi subti-
lia p̄dicāt. Introducētes astrologiā p̄spectuā
et naturales rōnes: quēadmoduz dñs in pre-
dicatiōe suauit: s3 simplicia simplicibus ut in-
nuat Ouge. d. in omel. Docente inqt dño in
mōte discipuli crāt euz eo. s. doctrinis celestib⁹
vel spūalibus p̄fectiōibus ibuti. d. vobis datū
erat nōsse secreta. Nunc āt descendente eo de
mōte: secute sunt eū turbe multe: q̄. s. in mōte
ascendere nō poterāt p̄pter simplicitatez et iel-
lectus ruditatē. vñ Ber. Oportebat xpm de-
scendere: ut nos ascendere deceremur.

¶ Secda p̄lo est: q̄ ascēdere volentes ad mō-
tez p̄fectiōis et doctrine: debēt deponere sarci-
nā delictorū. vnde Oug. d. Turbe ad mōtez
ascendere nō poterāt. Quos. n. delictorū sarci-
na dep̄imit: ad mysteriōz sublima nisi abie-
cto onere scandere nō valēt. Hoc. n. onus est
p̄ctū. Et ideo dicit Chriſo. Inter ceteros āt
qui mōtem nō ascenderant: etiā leprosus sur-
sum ascendere nō valebat: q̄ peccatorū baulāt
pondus: Lep̄ra. n. est peccatorū aiaz nostraz.
¶ Tertia p̄lo est: q̄ cū duplex sit mons. s. po-
tentie ad quē conatus est diabolus ascendere.
Esay. 14. Ascēdā in celū et. Et mons scie ad
quē voluit Adam ascendere. Cui diabolus
dixerat Bene. 3. Quacūqz die et. Et vterqz
factus est leprosus. Docēs ḡ xps remediū hu-
militatis p̄tra supbiā: descendit de vtroqz i va-
lez: de mōte potentie induēs infirmitatez n̄am
et potentia sub infirmitate abscondit non illā di-
mittēs. vnde p̄ cor. p̄. Ad infirmū est dī et.
De q̄ infirmitate assumpta. Esa. 54. Vidim⁹
euz q̄si leprosus et. De mōte scie abscondens
sub simplicitate puerili sapiāz infinitā non eaz
dimittens. vnde p̄ cor. p̄. Ad stultū est mūn-
di elegit d̄s. Debemus itaqz et nos seq dñz sic
dignāter ad nos descendentez cū turbis potē-
tiāz: q̄ ip̄e est via inobliq̄bilis: veritas infallibi-
lis: et bonitas inhaufibilis. vnde dī. Et secute
sunt euz turbe multe: q̄ ad mltitudinem voca-
torū ad fidē xpi. S3 q̄ leprosus signat paucita-
tez electorū. vñ Aldat. 20. Multi sūt vocati et.
¶ Seqm̄ur ergo xpm p̄ per paucitatem relin-
quendo tp̄alia ut mūdēmur. Aldat. 19. Vos q̄

reliquitis oia. **¶** 2º p̄ castitatez respuendo car-
nalia: ut illuminemur. Jobis. 8. Qui seqtur
me nō ambulat in tenebris et. **¶** 3º p̄ p̄ctio-
nez flendo cruminalia ut emundemur. ut hic.
Secute sunt euz. **¶** 4º p̄ satisfactiōē assumē-
do penalia ut p̄solemur. **¶** 5º p̄. **¶** 3º. Chriſt⁹
passus est et. Bene secute sunt euz turbe mul-
te: xpo eos attrahente: benignitate: māfuctu-
dine: et sapia. **¶** 6º. Trahā eos in vinculis
caritatis. i. in bōitate et dilectiōe. **¶** Et nota di-
uersitate sequentiū. Mā aliq sequuntur euz p̄-
pter curatiōē: ut infirmi. Alij p̄ admiratiō-
nez: ut curiosi. Alij p̄ cibuz: ut famelici. Alij
p̄pter caritatez: ut apli. Alij p̄ doctrinam: ut
simplices ficiētes verbū. Alij p̄ calūniā: ut
pharisei: vnde versus. **¶** Orbibus: signa: cib⁹.
amor: atqz calūniā dogma. **¶** Causa cur chri-
stus turba secuta fuit.

¶ Quarta p̄lo est: q̄ fm ap̄sum. Colloqa
praua corrumpunt bonos mores. p̄. cor. 15.
Ideo bonorū satietas semp est amplerāda. vñ
Isidorus de sumo bono. d. Quod ad correcti-
onez morū multū valent exēpla bonorū. Nam
mores inchoantiū nō queūt p̄ficere ad bene vi-
uendū: nisi p̄fectorū iformēt exēplis. Mā exē-
plis sanctorū qbus edificātur boies: varias fa-
ciunt sectari virtutes. Sed q̄ d̄s exēpla boni
opis sanctorū ante oculos mentis pponit: iam
nulla est de reatu excusatio. Et si malorū sepe
secuti sumus exempla: cur nō imitemur sancto-
rum digna et deo placita facta? Vnde oramus
deum: ut virtutes quas sanctis p̄parauit ad co-
ronaz: nobis ad p̄fectūz sint posite nō ad penā
Quia si ea negligentes imitati non fuerimus
erunt nobis in dānationē. Et ideo turbe p̄-
derātes in xpo morū vite et doctrine p̄fectionez
secute sunt cū tanqz omnis p̄fectiōis exēplū.

Secundum principale.

¶ Irea secunduz principale ubi chriſt⁹
proponitur humiliter deprecātib⁹
in remediū culpe cum dī. Et ecce
leprosus et. ubi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima p̄lo ē: q̄ typice: iste leprosus ē ge-
nus hūanū duplici lepra p̄cussū. s. elpe et pene
¶ Secda p̄lo est: q̄ p̄ lepraz accipitur peccatū
q̄d instar lepre p̄trahitur p̄ p̄ctiū et traducitur
ad hereditatē: q̄ p̄ctū aiaz maculat ab alio ma-
lo exēplo inficet: et a p̄forno ecclie vel sanctorū
disiungit. Nec aut lepra p̄cti ad hereditatem
transit: nō solū culpe: s3 pene. vnde de vtroqz
Ro. 5. Sic p̄ vñū boies et. vñ dī. Ecce le-

profus. q. d. Tu peccator oculo mentis diligenter considera p̄scie tue latebras; et iuuenies te multiplici lepra peccati infectum.

Tertia p̄ e: q̄ ad mudationē lepre spūalis ex pte nra quoz regunt. **P**rimū ē mētus affectio sine q̄ impossibile ē mudari. vñ Au. Qui creauit te sine te. In cui⁹ sig^m añ pceptioez xp̄i angl's ascēsus v̄gis ad pceptū regrebat; et dñs ad cecū dixit. Lu. 8. Quid vis vt fa. t. tc. vñ l̄z d̄s rōe imēse bonitatis plus sanare pat⁹ ē totū mudū: q̄z vñ hoiez p̄re: q̄z vult oēs hoies saluos fieri: et q̄z i se ē neminē vult p̄re. Opz tñ ipsā volūtate; q̄ sanatiois spūal' susceptiua est p̄disponi: s̄z in vltimo istāi disponis: qñ plena rie ē disposita: et ex h̄ gr̄e susceptibil' effcā: i un- stāti d̄s gr̄as gñsfacietez ifūdū et aiaz sanat. vñ dīc. Et ecce le. ve. Qd. n. veniebat i occursum d̄scipulis h̄c vñ d̄s desiderū p̄mū: Esa. 64. Vltimā dirupes tc. **S**ecū ē fidei adhesio si ue latia: cū dī. Et adorabat eū. Qui. n. ado- rat se icliat. Sic et q̄ credit icliat sensū suū. **M**e. 12. xj. Sine fide ip̄sā d̄s itrat ad cor hois. Mā pri us itrauit fili⁹ dī i mētē v̄gis: q̄z i ventrem. Lu. p̄. B̄ia q̄ credidisti tc. vñ Au. Beator fuit m̄ p̄cipiēdo fidē xp̄i: q̄z p̄cipiēdo carnem xp̄i. Nihil marie mīna p̄p̄tas p̄fuit: nisi se lici⁹ xp̄s corde q̄z carne gestasset. Luz igit xp̄s hitet p̄ fides i cordib' nris: q̄ hito habet oē bo- nū. Ipsa fides est radix oīz bonoz et virtutū vñ si h̄ radix enellit certe v̄tutes arefcunt. vñ **B**re. Sic rami sine v̄tute radicis nō crescut: ita q̄libet opa l̄z videant bona nlla sunt: si a fi- dei soliditate disungant. **T**ertiu ē p̄fessio. **P**roprie imūdicie et dīne potēcie cū dīc. Dñe potes me mudare. Sic et p̄cōr imūdicia suam d̄z oñdere: et de dei po^a nō diffidere. **D**e p̄. p̄ uer. 18. Qui abscondit scelera n̄ diriget. **D**e. 2. Job. 14. Quid pot facere mudū d̄ imūdo tc. vñ dicit. Potes me mudare. **Q**uartū ē cō fidētia de bentuolēcie ip̄loratōe: ibi. Si vis. q. d. de p̄tate tua nō dubito: s̄z d̄ volūtate. Non q̄ tu sis imifitoris: s̄z q̄ ego idign⁹ suz: et ideo peto mīas: vt tu velis p̄ter merita mea. Silr p̄cōr d̄z ofoni istare. **J**udic. 9. **H**umillitū et mīsericordiaz tibi semp placuit de p̄catō. vnde s̄z **C**hry. d. Si vis. Non dubitat xp̄i volūtatem ad omne bonū paratā: s̄z q̄ nō oibus expedit carnalis integritas. **N**esciebat v̄x ei expedi- ret ista curatio. d. Si vis. q. d. **C**redo q̄ bonū est qd vis. **I**gnoro aut si mihi qd desidero sit

bonū: ideo me totum tue volūtati cōmitto. d. Dñe si vis. Non aut dirū: si rogaueris: n̄z si oraueris: sed si volueris. **M**eqz dicit. Dñe me munda: s̄z ei totū cōmittit fm **O**rige. Et dñs cum facit: et p̄tatem vniuersoz ei tribuit.

Quarta p̄ est: q̄ curatio spūalis lepre octo expte dīne potēcie regit. **P**rimū est lar- ga mīa dispēfatiois. Et extendit manū iesus. **M**ō. n. d̄dignabat leprosum tāgere et p̄tra le- gis p̄hibitionē: vt nobis inimicis p̄cōrōib' au- daciā daret: et oēs trepidatōez accedēdi ad ip̄z penitus auferret. vñ **Q**uis solo ip̄io curare po- tuisset: frequēter tñ ad curādū manus ip̄osuit: vt aliqd aliōd exteri⁹ circa nos egit. s̄z lutū faciē- do vel filē: vt ostenderet: nō solū p̄ dīne v̄tutis potētiā: s̄z et p̄ incarnatōis mysteriū nos fore re- dimēdos: et sic egit dīne p̄tatis opa: vt p̄p̄ nos assūpte hūane nāe fragilitas i aliq̄ relucet. **2^a** est p̄desccōio benignitatis. **B**onus. n. medic⁹ p̄desccōies ifirmis: nō abhorret imūdi- ciaz ifirmi sui. **U**ñ xp̄s tetigit eū. vñ expositoz **Y**saac. d. **I**ō sapia dīna medicia p̄tū et doctri- na q̄ solo v̄bo potuit leprosu curare tñ tactu cu- rare maluit: vt nō facili⁹: s̄z vt affectuosius po- tēs bñficiū ipendas: opus pietatis adimpleas: nec abhorreas illā semp attēdens: p̄p̄ quē faci- q̄ ē pulcher mudus: hōestus semp et dignus. **3^a** est optatio sanitatis. **B**onus ḡppe medi- cus d̄siderat sanitatē ifirmo. **Q**d inuit salua- tor. d. **V**olo. **S**z cupidus et dolosus nō q̄rit m̄ si q̄suz. vñ s̄z **I**he. nō. q̄ ly: volo mudare: se- paratiz ē legēduz: vt p̄us dicat. **V**olo: deide. mudare. **L**eprosus. n. dixerat. Si vis. **D**ñs r̄ndit. **V**olo. **I**te dixit. **P**otes me mundare. **I**deo dominus dicit. **M**udare. **Q**uartuz est assecutio desiderate salutis. Et p̄festū mū- data est lepra eius: quam dominus concedere p̄suevit ad d̄sideriū et ofonē cuiuslibz p̄p̄ij de- siderij. vñ p̄suetudo laudabilis ē: vt p̄ ifirmis orōes fiāt ad dñz. **J**ac. vlt. **I**nfirma q̄z rē. vñ dīc p̄festiz: ostēdēs p̄optitudinē dīne de- mēcie: ifirmū tā eeleriter liberātis: nllō. s̄z me- dio iter p̄ceptū et op⁹ intueniēte: s̄z **A**ug. **Q**z ip̄e dixit et scā sūt. **Q**z. n. vt dīc **O**rig. **M**ō du- bitauit credē: nō tardat sanatio **Q**z nō distulit p̄fessionē: nō differit mudatio. **5^a** est vitatio humane laudis. **M**ā de magna virtutum cui- dentia facile subrept elatio. vnde dicit. **A**it illi **I**esus. **V**ide nemini dixeris: fm **A**ugustinū **D**ocet nos per hoc non vulganda misericordie beneficia: **S**ed subtrahenda: vel sedz **R**aban:

Sermo

Quid erat necessarie q̄ illud sermone iactaret quod opere p̄ferbat: vel fm̄ Lbri. Non sim pliciter p̄bibz: s̄ ne anteq̄ sacerdoti se ostēdat alicui reuelaret ne forte si ante alicui reuelaret sacerdotēs ppter odiū leprę: et inimicitias xp̄i eū expellerent de p̄p̄o quasi leprosu. Patet q̄ iste non fuit transgressor p̄cepti: q̄ nō fuit p̄ceptum obligans: sed instruens. In cuius ē signum post p̄hibitionē xp̄s intulit illd. vade et ostēde te sacerdoti. Nec est huic p̄trariū qd̄ alibi dicit. vade et annuncia omnib⁹ gloriā dei Nam fm̄ Lbri. erudit p̄hibere eos qui nos laudant ppter nos. Si autē ad deū referat gl̄ia nō debem⁹ p̄hibere s̄ magis iniungere: vt h̄ fiat. ¶ Septimū ē duplicis confessionis. s̄ laudis et peccatorū emēdatio. Vade ostende te sacerdoti. vade dicit. Quia magis est p̄fectus licet sic dimissa culpa p̄tritionē ē ad p̄fessionē p̄cedere: ne videat ecclē clauēs cōtemnere. Ad post absolutionem dei etiā debet seq̄ absolutio ministri. Joh̄is. xj. Lazare etc. Ad p̄ dixit rat Lazare ve. fo. p̄tinet ad absolutionem dei. Ad seq̄tur. Soluite eum: p̄tinet ad absolutionem ministri. P̄fessio laudis notat: cui⁹ dicit Et offer munus tuum: qd̄ p̄cepit Moyses. Quid. n. p̄fessio laudis: nisi gratiā actio: et p̄mēdatio diuini muneris: vnde dñs nō modic⁹ indignat de ingratitudine: sicut p̄ de leprosis ingratis. Luc. 17. In h̄ autē qd̄ dicit. Sic p̄cepit Moyses: notat sacrificiū: qd̄ fieri p̄ceptum erat fm̄ legē. De q̄ leuiti. 14. In purificationē ei⁹ accipiet duos passeres: In hijs ergo q̄ ad purificationē p̄tōy requirunt: necessaria sunt: cum passer dictus sit a patiēdo. Duo passeres. s̄ p̄tictōis dolor: quo aia compungit: et labor satisfactōis: quo corp⁹ affligit 8 q̄b⁹ Michē. 4. Dole et satage. Dole r̄feret ad p̄tictionem. Satage ad satisfactionem. ¶ Octauus est curatōis p̄firmatio. vnde l̄ leprosus iam mūdatus esset: et ip̄ se xp̄s esset dñs legis: iussit tñ eum ad sacerdotem ire. ¶ Primo pp̄ legis approbatōem: nō p̄p̄iti: sed pro p̄rito. Quia lex foret suo tpe obseruanda: s̄ mundo per xp̄m euacuanda. ¶ Secūdo pp̄ potestatis sue manifestationē: vt. s̄ ostēdat se posse qd̄ lex nō potuit. ¶ Tertio pp̄ miraculi cōfirmationem: vt. s̄ ip̄i sacerdotes testes essent miraculi. ¶ Quarto pp̄ nostrā eruditionē. s̄. quo ad nos: et honoris quo ad sacerdotes. vñ addit. In testimoniu illis. q. d. Quia legalia p̄ xp̄m esset euacuāda. Tamen nō fuit incōueni-

ens: q̄ leprosum hunc legē obseruare fecit in muneris legalis oblatōe. Quia nō d̄z p̄us auferri signū: donec p̄firmatū esset signatū: et dō nec corpus xp̄i ēē gl̄orificatum fm̄ quoldā.

¶ Dominica quarta. Sermo de eplā. 31.

Eminē quic

quaz debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Ro. 13. fm̄ qd̄ dicit Dio. Dilectio est intellectualis s̄be mor⁹ in terius tendēs in deū. nō p̄mittens dilectōē esse sui ipsius p̄ mentis sobrietatē: sed eius q̄ diligit per mētis excessum Sed q̄ fm̄ Greg. p̄ amorē dei amor p̄rimi gignit: et p̄ amorē p̄rimi amor dei nutrit: et q̄ lex p̄sumata p̄ dilectionē: in duobus p̄sistit. s̄. in op̄atōe ois boni: et in declinatōe ois mali. Ideo ita in hac ep̄stola occurrunt.

¶ Primum p̄ncipale.

¶ Arca p̄mū p̄ncipale: vbi p̄ponit nobis ei⁹ insinuatio: sunt q̄nq; p̄nes.

¶ Prima p̄ est: q̄ dilectio p̄rimi p̄ditur maxime quadā sp̄ali narratōe et dilecto. Nam dilectio cū sit bitus mētis: p̄dit p̄ narratōē oris. vñ Lbri. sup̄ illud Ro. 8. Quis nos sepabit a caritate etc. dicit. Hic amātiū mos est: vt amorē suū silētiō tegere ne sciant: sed necessarijs suis et caris effundunt et p̄dunt. Et flāmas suas infra pectus suū cohibere nō possunt. Enarrant frequētius: vt ipsa assiduitate narrādi solatiū amoris sui capiant: et refrigeria imēsi amoris assumāt.

¶ Secūda p̄ est: q̄ l̄ duo sint p̄cepta caritatis in q̄bus tota lex p̄deret et p̄p̄he: p̄ vtrāq; tñ nō inmerito dilectio ponit: q̄ nec deus sine primo nec primū sine deo diligit. Nec tñ. s̄ dilectio p̄rimi iō p̄memorat: q̄ dilectio p̄rimi i factis app̄et. Dilectio vero dei amplius latet. Et iō hanc sp̄ualius ponit. De qua dñs ait. Mādātum nouū do vobis: vbi illd mādātū mai⁹ de dilectōe dei videt p̄termisum. S̄ si bene p̄siderat: vtrūq; inuenit in singlis: q̄ q̄ diligit deū: nō p̄t cum p̄tēnere: quē d̄s p̄cipit diligi Et q̄ sancte et sp̄ualr diligit p̄rimū: qd̄ in eo diligit: nisi deū. Ipa. n. est dilectio ab omni mūdāna dilectōe distincta: quā distinguendo dñs ait. Sicut dilexi vos. Nam medicus diligit eḡz pp̄ sanuatē: quā vtrūq; cupit reuocare:

non morbum: quem venit depellere. Sic q̄ et nos inuicem diligamus: vt q̄uiz possum⁹: in uicem ad hñdum in nobis deum: curā diligēter adhibeamus. Hec est. n. regla dilectionis dñitus instituta: vt diligam⁹ prīmū pp̄ deū. vñ Aug. dicit. Nemo diligit prīmū: nisi diligit deum. Quātū q̄ pōt: prīmū impendat quem diligit sicut seipm: vt ille diligit deum quē si ipse nō diligit: nec se: nec prīmū diligit. **Tertia** p̄ est: q̄ dilectio q̄ deum diligimus prīmū et nos: est quoddā spūale vnguentū: q̄ morbus proprii sceleris depellit: vulnera xpī puniunt: et prīmū indigentia implet. **Prīmum** vnguentū dilectōis pficit: cum q̄s incipit vias suas p̄cogitare: et multas varias p̄cōrūz spēs p̄terere in mortariolo p̄cie: et intra estuātis pectoris ollā: sit oīa coquat igne quodā doloris et p̄cie. Hoc vnguento peccatrix aīa d̄z p̄dire sue p̄uersionis p̄mordia. Eius. n. odor anglos ad exultatōem inuitat sup̄ illō. Bau diuz erit anglis dei et c. **Secūm** pficit de melioribus spēs. s. de diuinis beneficijs humana generi collatis. s. elix q̄ ip̄a sibi studiose colligere: et aīa mentis sue oculos digna eūz gratiaz acōde reducere curat. **Profecto** cum fuerint in vasculo pectoris: p̄stillo crebre meditationis p̄cussa: simulq̄ igne sc̄i desiderij decocta oīa et ip̄inguata oleo leticie: erit vinctio leniens vulnera xpī. **Tertiū** pficit de necessitatibus pauperū: de anxietatib⁹ opp̄ssōz: de perturbatōibus tristitum: de culpis delinquentium et postremo de oībus miserorū erūnis: etiam si fuerint inimici: despicabiles vident species. **Ista** tñ sunt exercitia caritatis sup̄ oīa aromata redolēda. **Unguentū** q̄d ex eis pficit: lānatuum est ad medellā prīmōz. vñ Ber. Caritas siue foueat infirmos: siue exerceat p̄uictos: siue arguat ingētos: diuersis diuersa exhibens: sicut filios suos diligit vniuersos. **Quarta** p̄ est: q̄ l̄ diuersa sint debita sup̄ oībus p̄soluenda: puta reale: vt tributa et vctigalia. corporale: vt honor et reuerentia. spirituale: vt timor et amor. Sed sup̄ oīa obligat nos debitū dilectōis: Et ideo ap̄ls monet nos et admonet: vt hec sola regnet in nob: vt ex caritate oīa faciamus: Ideo enā vocat debitum dilectōis: q̄z debemus eam deo: q̄z ip̄e dedit: ad didit: et sup̄addidit nobis eam. Dedit eam nobis in creatōe. Ro. xj°. Quis p̄or dedit illa: et retribuet ei: Dicit nāq̄ iustitia nālis: vt

illi me totum tradā: et ex toto diligā: a quo me totum h̄co. Psal. Ipse fecit nos. Sed addidit nobis in redemptōe. Psal. Homines et iumenta saluabis dñe. Homines q̄ peccando cōparantur iumentis: p̄ redemptōis gratiā et loco: et merito equasti sup̄nis spiritib⁹. Apo. ca. 19. Cōseruus tuus ego sum et c. Dicit. n. ratio: vt tanto plus debeas eum diligere: q̄to eum intelligo. **Ad** plus estimāndus est: qui se mihi dedit: et me mihi reddidit. Sup̄addidit in p̄paratione gl̄ie. Sc̄da cor. 2. Oculis nō vidit: nec auris audiuit et c. Quā seipm in primum seruat: cum n̄hil se ip̄so melius h̄cat. Quid ergo ad diligendū eum sup̄addere poterō? Ber. Cum ei deuotero quicq̄d sum: et quicquid possum: sic est sicut stella ad solem: silula ad flumen: lapis ad turrē: puluis ad mōtes. **Sc̄do** debemus dilectionē nobis. Et p̄ vt quisq̄ diligat aīam suam: q̄ creata est ad imaginem dei: vt imitē innocentiaz. Psal. Qui diligit iniquitatem. s. suggestiōem iniquitatis: et p̄ficiendo prauam actionē. Quid aīam suā: ip̄az occidēdo: nec morte culpe: tūc morte gehennę. **Sc̄do** vt diligat corpus suum vt nutriet: illud sustentādo: nō vt sup̄fluitatib⁹ obruetur: ne p̄ h̄ eterno incendio deputet. vñ Ber. Bene odit carnem suā: q̄n ei gehennę cumulos mercat vindicte: et fm duritiā suam et cor impemutens thesaurizat sibi irā in die ire. **Tertio** debemus dilectionem proximō. **Primo** p̄pter p̄formitatem n̄c. Aug. Homines amo: q̄z homines. i. q̄z rationalem habent aīam. **Sc̄do** p̄pter imaginem gratie: q̄z dei filius est: et de facili fieri pōt. vñ Ro. 8. Ipse spūs testimoniū reddit spūi nostro: q̄ sumus filij dei. Si autē filij et heredes. **Heredes** autē dei. coheredes autē xpī. **Patet** q̄ quō caritas debitum est. vñ dicit. Memini q̄c̄q̄ de beatīs: nisi vt inuicem diligatis. i. vt cetera ita solute debita: vt debeas aliqd caritative. Ita solute: vt semp eam debeatis. vñ Aug. Sola caritas est: q̄ reddita semp retinet debitorem. vñ fm eundēz. **Reddit** cum impenditur. **Debet** autē etiam si reddita fuerit: q̄z nullus est t̄ps: in q̄ reddenda nō est. **Hec** eūz redatur: amittit. sed potius reddendo multiplicat et tanto maior acgritur: q̄to pluribus reddit. **Quinta** p̄ est: q̄ talis dilectio d̄z esse mutua. Nam mutuitas est forma dans dilectōez esse p̄fectā. vñ dicit. Inuicēz: ostendens dilectionem esse bñdam inter prīmōs: aliter nō

Sermo

est primi. **E**t nota q. primus in his noib⁹ nois. Dicit. n. socius in periculo: collega in officio: pors in pmo: comes in itinere: sodalis in mensa. Quocunq. n. mo sumat primus: semp eius mutuitas dilectiois est veneranda. Ad qua qnq. pcurrunt. **P**rimo. n. caritativa affectio: vt qz alium dilgat ope et necessitate. vnde Augu. 4. p. f. vocabat amicum di midium aie sue. vnde talis mutuitas d. esse co glutinata caritate: circa idem nolle et ides velle. **S**eco vnanimis p. f. sio. **P**sal. Ambula uimus in domo dei cu p. f. sio. **T**ertio mutua subleuatio: et nociui mutua repulsio: et adiutorij prompta collatio. **E**cclia. 4. **A**dilius est esse duos fil: qz vnum. **H**abent. n. emolumentum societatis sue et. **Q**uarto mutua veneratio. **R**o. 13. **H**onore inuicem puenientes. **Q**uinta pia ppassio: et mutua in firmitatum: mox et corporum supportatio. vñ Seneca dicit. Societas filis est structure lapidis q casura est: nisi inuicem sustentaret. vñ **A**u. Nil sic pbat amicuz: sicut oneris supportatio.

Secdm pncipale.

Ira fin pncipale: vbi agitur de eius conseruatione cu dicit. Quid eniz diligit et. vbi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est q. dilectio dei qua diligit nos: e exemplar dilectionis ad primu. **M**az in dilectione primi p. tinet dilectio dei vt finis. **I**n dilectione. n. dei implem mandata p. me ta bule: q ordinant nos ad dm in dilectione primi implem mandata secunde tabule que ordinant nos ad primum. **E**t ita in dilectione primi implet lex bene dicit. Qui diligit primum legem impleuit. **M**at. 22. **I**n his duobus mandatis tota lex pendet et prophe. **E**st tamē notā dum q. dilectio dei in se est exemplar dilectionis primi cu dicit **J**ob. 15. **H**oc ē pceptū meum vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. **P**rimo amore gratuito. s. nō pcedētib⁹ merit⁹ reddito. **J**ob. 4. in hoc est caritas dei nō qsi nos dilexim⁹ deū. sed qm ipse p. or dilexit nos. **S**ic nos debem⁹ amare primu. **S**ecūdo amor recto: qz non ppter vtilitatē suā vt a nobis acciperet. sed magis ppter nostrā salutem vt nobis daret se. **S**ic et nos debem⁹ primum diligere nō ppter nostrū cōmodū: sed ppter suū pfectum. vnde **A**ug. vera amicitia nō est pensanda i temporalib⁹ cōmodis. s. gratuito amore p. uanda. vnde **T**ul. si vtilitas cōglutinet amicitias: eadez amutata dissolueret. **T**er

tio amore discreto. **A**mor discretus est: qui psonas amat sed vitia odit et perssequit: nec si psonis p. descendit q. vitij iplicet. **B**er. **C**hris⁹ in carnis assumptione p. descendit mibi: in culpe vitiatione cōsuluit sibi. **S**ic amare debemus primum. **R**o. 13. **D**ilectio primi malū nō opatur. **Q**uarto amore vehementi. **J**ohannis. 15. **M**aiorem hanc dilectioem nemo habet et. **S**ic amare debemus primum. **P**rima **J**ohis. 3. **I**n h cognouimus caritatē dei: qm ille p nobis aiam suam posuit: et nos debemus p fratribus nostris aias nostras ponere. **Q**uinto amore fructuoso: nō vocali solum. **S**ic debemus amare primum. **P**rima **J**ohannis. 3. **I**llioli non diligamus verbo: nec lingua. sed opere et veritate. vnde **B**er. **D**ilectio nostra semp exhibenda est: et veneratione sermonis: et ministerio largitatis. **S**exto amore p. f. ueranti. **J**ohis. 14. **C**um dilexiss⁹ suos et. **S**ed sunt q cum felicem amāt: felicitate recedente: ab eo recedunt. **M**ij fm veritatem nūq. dilexerunt. **B**er. **C**um q. positus in prosperitate diligit. **I**ncertuz valde est vtr prosperitas an persona dilgat. **Q**ui. n. in aduersis primum despiciat: aperte cōuincitur q. hunc in prosperis non amauit.

Seco p^o est: q. dilectio primi nō soluz cōfert beneficia: s. etiā nocumenta excludit. vnde mandatum h. s. diliges primum tuum sicut teipm vno^o sic exponit: vt sit sensus. **H**oc facias proximo: qd tibi vis fieri. **N**ō aut tibi nō vis fieri: ei non facias. vnde **J**hido. **D**uo sunt pcepta erga proximum suanda: vt beneficij impensione foueat: et nulla malicia ledat. **E**xprimut autem h. gntuplex malicia: qua leditur primum. **M**az aut leditur proximus in psona sibi p. iuncta: vt vxore. **M**az proximus et vxor vna caro sunt. **B**ene. 2. vnde dicit. **N**ō adulterabis. **Q**uod qdem expresse prohibz le sionem iugalem. **S**ed fm **A**ug^m implicite prohibet oēm illicitum p. cubitum. **A**ut ledit proximus in propria psona. vnde dicit: **N**ō occides. vbi expresse prohibet homicidiū: sed implicite omne nocumentum: qd pōt fieri contra proximum. **A**ut ledit in rebus suis facto. vnde dicit. **N**on furaberis. vnde fm **A**ug^m prohibet eis p. tractatio rei aliene: p. ueniens ex cupiditate vel iniuria. **N**ō ideo dico: q. talis p. tractatio tripli⁹ potest fieri licite. **P**rimo ex obedientia: sicut fecerunt filij israhel auferendo vasa argentea. **S**eco qm fit ex cau

tella: vt si quis fureſt gladium furioſo. **T**er-
tio quando fit ex mera neceſſitate. ſ. mortis.
Aut ledit proximus verbo. vnde dicit. Non
falſum teſtimoniū dices: vbi ſm Adgm pbi/
betur omne nocumentū: quo qd per falſitatez
proximum ledit. Aut ledi pōt proximus in p-
poſito ſeu cogitadōe. Et hoc ſiue qd ad pſo-
nam ſibi iunctam: ſiue qd ad rem exte-
rio-rem. Et ideo dicit. Non ꝑcupiſces. vbi licet
explicite prohibeat ꝑcupiſcentia oculoꝝ in re
aliena: implicite tamen hic prohibet ois cōcu-
piſcentia male voluntatis: reſpectu rei aliene
in corde. vnde dicit. Et ſi quod eſt aliud man-
datum: implicite. ſ. in intellectu vt dictū eſt: in
hoc verbo inſtaurat. i. reductōe ſubintelligit.
Diliget. primum tuum ſicut teipſm. i. in bo-
no: non in malo.

Tertium ꝑncipale.

Trea tertiuꝝ ꝑncipale: vbi agitur de

c Declinatōe mali circa prīmū: cū dicit

Dilectio primi. vbi ſunt due ꝑes.

C Prima ꝑeſto eſt: qd vera dilectio non ſoluꝝ
abhorret malum in ſeipſo: ſed etiam in prori-
mo. vñ dicit Tullius. Nulla eſt exculatio: ſi
amicitiæ cauſa peccaueris. Cum. n. cōſiliatrix
amicitiæ virtutis opīnio fuerit: difficile eſt ami-
ciā manere: ſi virtute defeceris. Caritas ma-
gis eſt a parte anteriori: hoies ligās. Facit. n.
eos concordes in bono. Amicitia vero mun-
di a poſteriori: colligās homines. Facit. enī
nos cōcordes in malo. Et deo dicit. Dilectio
proximi malū nō operat. ſ. mortale. Prima
coꝝ. 13. Non agū perperā: non inflat: immo
potius opū multitudinē pctōꝝ. Prouer. 10.
E Scda ꝑeſto eſt: qd qd dilectio non agit ma-
lum: ſed depellit ꝛ operat omne bonū. Seq-
tur qd ipſa eſt legis impletio. vnde Aug. Ubi
autem caritas eſt: qd eſt quod deeſſe poſſit.
Ubi autem non eſt: qd eſt quod pōt prodeſſe.
Dicimus igit eum qd hanc virtutē bz: omnes
habere: qd plenitudo legis eſt caritas. Que
qto magis eſt in hoie: tanto magis eſt virtu-
te ꝑdius. Quanto autēz minus: tanto minus
ineſt virtus. Et quanto minus ineſt virtus:
tanto magis ineſt vinum. **E** In hac ergo im-
pletur decalogus legis. vnde dicit. Plenu-
do legis: id eſt cauſa plenarie impletionis le-
gis eſt dilectio. Pruna Thymo. ꝑ. ſ. finis ꝑce-
pti eſt caritas: non conſumptionis: ſed conſu-
mationis.

Dominica 4^a. Sermo de euangelio. 32.

Aſcendente

ieſu in nauiculā ſecuti ſunt
euz diſcipuli eius. Mat. 8.

Scdm qd dicit Ber. La-
hidiffimus ille venator ſo-
lum ſitiens ſanguinez ani-

marum noſtraz: habet laqueos ꝛ tela. Alios
telis impetit ſuggeſtionis: vulnerās multos:
qꝛ tenuis eſt patientia. Alios laqueis volu-
ptatū irretire laborat: ꝑcludens miſtos qd in ter-
ra ꝛ iurta terrā vanitatū reputat ꝛ voluptatū.
Sꝛ qd fꝛ Bre. min⁹ iacula feriūt: qd ꝑuidenſ
ꝛ nos tollerabilius mūdi mala ſuſcipim⁹: ſi ꝑ
b ꝑſciētiē dypeo muniamur. Ideo xꝑs ꝑtulit
nob ꝑuidenſie refugium: qd inſidias inimici ena-
dere valeamus. vñ in euang^o qtuor ꝑ ordinē
ꝑponunt. Primum ꝑncipale.

Trea primum ꝑncipale: vbi ꝑponit

c nob ꝑiculūz mundanie tribulationis

qd ꝑependit in nauicula fluctuatōe

cum dicit. Aſcendete iſu. vbi ſunt. 5. ꝑnes.

C Prima ꝑeſto eſt: qd cum vita noſtra qdaz fit
temptatio: qua qd qd fit aut qdaz oſtendit: ve-
re tanqꝛ tēptatio reſtringenda eſt. Et ideo di-
citur qd temptatio eſt ꝑbatio mentis humane.
qdis ſit in ſeipſa. vnde ſicut argentū quale ſit: in
ſe ꝑbat ignis vrens: ita aīam hoīs qualis ſit
ꝑd ſe ꝑbat temptatio. Eccleſia. 27. Uaſa figuli
ꝑbat fornax: ꝛ hoies iuſtos temptatio tribu-
lationis. vnde ꝑ nauem bene intelligit. Dicet
etiā nauicula diminutiuē: ꝑpter diminutā iu-
ſtitie ꝑfectionē: ſtatus ꝑſentis vite. vñ Ber.
b ꝑfirmās ait: Iꝑi geſtam⁹ laqum mꝛz: vbiqꝛ
ꝑꝑrium circūferimus inimicū: carneꝝ hāc de
pctō natā: in pctō nutritā: ꝑua ꝑluſitudine vi-
tiatam. Hac vit ad ipugnādūz nos calidiſſi-
mus ſꝑens. cui nullū aliud ſtudiū ē: niſi ſūde-
re ſanguinē aīaz. Mouet libidinē: deſideria
carnis iſtigat: ꝛ corda hoīuz tēptare nō ceſſat.
Hic eſt qd manus noſtras ꝑꝑrio cingulo alli-
gat: vt caro que data eſt in adiutorium: in rui-
nam nobis ꝛ in lapſum fiat.

E Scda ꝑeſto eſt: qd bz quotīdie ſumus in ꝑu-
gna temptatōis: ipſa tamen nobis ſine nobis
non pōt ꝑꝑualere: qd ſm Augu. Debilis eſt
hoſtis: qui non vincit niſi volentem. vnde vi-
ta noſtra dicitur nauicula: que licet diuerſis tē-
ptationum vndis concutatur: eyadere tamē
potēſt: licet periculoſe. vnde Bernar. dicit.

Sermo

Potest inimicus excitare tēptatiōis motuū: sed in te est si volueris dare vel negare p̄sensū. In tua facultate ē si volueris inimicū tuū face-
re fuūz tuū. Ecce. n. iſtāmat. deſideriūz tuū cū vanitatis aut impatiētie ingerit cogitatiōes q̄ excitat etiā libidinis motū: tu ſolūmodo non p̄ſentias. Mā quōtiēs reſiſtis: totiens corona-
beris. Demonū ē ſuggeſtiones malas ingere-
re: ſed noſt̄r eſt illis nō p̄ſentire. Mā quōtiēs reſiſtimus diabolu ſupamus: angelos letifica-
mus: deū honorificamus. Ipſe. n. nos hortat̄
ut pugnem⁹: adiuvat ut vicām⁹: certātes ſpe-
ctat: deſiciētes ſeleuat: vincētes coronat: h̄ ibi
Tertia p̄lo ē: q̄ d̄s nos tēptari p̄mittit q̄
duplici rōne. ¶ Primo ut virtus latēs ma-
niſeſtetur: cū interiora hoīs lateāt. ¶ Secūdo ut
ruina pacta in melius reſtauret: Sic d̄s p̄mi-
ſit peccare primū hoīez: ut totū genus huma-
nū in melius reſtauret. ¶ Tercio ut virt⁹ cor-
rūdens exerceat: q̄ nāle ē q̄ oē patiens quāto
agit ad eius corruptiōem renitat: et p̄ p̄is exer-
citeſ. ¶ Quarto ut virtus renitēs p̄ficiatur.
Quia ſicut in agoniſtis nō laudantur act⁹ niſi
p̄tra difficilia: ita nō p̄ficiū virtus niſi vbi ē tē-
ptatio et reſiſtentia. 2. corin. 13. Virtus in in-
firmitate p̄ficietur. vnde dicit: q̄ nauicula i mari
huius ſeculi: mltis tēptationū fluctib⁹ exponit̄.
Sequit̄. Ecce motus magn⁹ factus eſt in ma-
ri: ita ut nauicula opiret̄ fluctibus. S; h̄ ſit or-
dinatione dina: q̄ aſcendit Jeſus in nauiculā:
vbi Chriſo. Egreſſus ieſus i nauiculāz: fecit
turbare mare: p̄mouit vētos: et excitauit fluct⁹.
Cur hoc? Ideo ut diſcipulos mitteret in timo-
rez: et ſuū auxiliū poſtularēt: ſuāq; potentiam
rogātibus manifeſtaret. Illa tēpeſtas ex ſe or-
ta nō eſt: ſ; p̄tati patuit impantis. Sic ēt mora-
liter cū aia a diabolo p̄ p̄niam eripitur. Tunc
diabolus dolore affectus: nō ceſſat p̄ tēptatio-
nes varias. p̄curare q̄luer ad eū poſſit redire.
Tunc ſit motus magnus in mari: Mare p̄fū-
duz eſt cor hoīs. Ihero. 17. Prauū eſt cor ho-
minis et inſcrutabile. Mare agitatur fluctibus:
ſic et aia diuerſis cogitationib⁹. et iā a diabolo
victa p̄tēnitur amiſſa virtute. In mari tēpeſtas
in fundo orit̄: et ſtatu ventoz validius p̄mouet̄
et auget̄. fundus maris iſerior pars aīe eſt. ſ.
ſenſualitas. Ab hac incipit tēpeſtas ſtatus vē-
toz. ſ. ſuggeſtio demonū. Cū autē demones p̄
aliqua exteriora iudicia aīaz interius a ſenſua-
litate tēptari p̄cipiunt: p̄ ſtatus ſuggeſtionū ve-
hementer p̄turbare p̄tendūt. Tunc mot⁹ ma-

gnus factus eſt in mari. Primo quidez ſit in
aia quaſi motus: ſed nōduz magnus: cum ſur-
git primus ſenſualitatis appetitus. Deinde ma-
gnus motus efficitur: cum aia ad delectationē
maxime moroſam p̄trahitur: et in ea diu tenet̄
tandē nauicula fluctibus opitur: cūz diabolo
p̄ualente peccatuz conſumatur: non tamen
ſubinergitur: cū virtus reſiſtendi tēptatiōib⁹
contrarietur ne tamen ex toto opprimatur.

¶ Quarta p̄lo eſt: q̄ deus vult amicos ſuos
attentos eſſe: et ante oculos cordis h̄re impu-
gnationes: ut ſic ſecuriores renitantur. vnde
Breg. dicit. Et nos tolerabilis mundi ma-
la ſoſcipimus et. vnde dicit. Et ſecuti ſunt eūz
diſcipuli eius. vbi Chriſo. dicit. vbi miraculo-
rum oſtenſio erat iubet plebem adeſſe. vbi autē
tēptationū et timoris inſurrectio athletas or-
bis terraz: quos exercitaturus erat tantū aſſu-
mit: quatinus eos diſceret: tanq; p̄fectos viros
in periculis non deſicere: in honoribus mode-
rata de ſe extimare.

¶ Quinta p̄lo eſt: q̄ quia tēptationez non
ad deceptionem. ſed ad p̄bationem inferuntur
ipſis viriliter eſt reſiſtendus: et ad diuinuz ad-
iutoriu recurrenduz: q̄ ſemp p̄reſto eſt in no-
mine ei⁹ tribulans. vnde Chriſo. ad Anaſta-
ſiaz ſic ait. Fluctuāt tibi inter. p̄cellas et turbi-
nes mundi: cito ſup vndas adueniet xp̄s. Et
diaboli aduerſuz te ſtantes ſp̄m vno iuſſionis
ſue ſmone p̄peſcet patienter: et q̄ſi i medio ma-
ris poſita crede ad te xp̄m eſſe ventur⁹: ſ; caue
virilr vniuerſa p̄tā: q̄ ſitoz p̄ſcas i bono ope
et dormitas i fide dormit ieſus in te. vñ Hyla-
ri⁹. Dormit d̄s: q̄ ſono n̄ſo p̄ſopit in nobis
Adaxime autē illud accidit: ut a deo auxiliūz
in piculū metu ſperemus: atq; vtinam ſpes ſin-
cera coſindat ſe periculuz poſſe euadere: chri-
ſti intra ſe vigilante virtute. vnde ſequit̄. Ipſe
vero dormiebat. Somnus nālis aialum vir-
tutū p̄tentiōe naturaliu. Somnus autēz mo-
ralis malus: eſt quies ſpiritualium virtutū cū
intentione ſpiritualiu: Jeſum vero dormire
eſt fortitudinem virtutis: in operandis bonis
vel in patiendis malis tepeſcere: et quaſi ad de-
fecum appropinquare. Ad hoc modo tepeſcen-
te virtute: et quaſi dormiente nec ipſa ratio q̄ p̄-
gram h̄z regi vigilat ſup ſuas opatiōes. Qua
dormiente ſubintrat hoſtis aīe ad interficien-
dum ea. Vi p̄z. 2. reſpon. d̄ p̄ſoſet. Dormit
d̄s ſin d̄ rigentem pro ſomno: patientiā no-
ſtram: et impioz p̄niam expectans.

Secundum principale.

Ira secundum principale: vbi pponitur nobis documentū diuine inuocatiōis: et hoc in christi suscitatione et salutis postulatiōe: vbi dicitur. Et accesserunt. vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ in omni recurſu ad diuinum auxilium ſemper d̄z timor et ſpes coniungi: q̄ in caſſum miſericordiā ſperat: ſi iuſtitiā non timeat. Et in caſſum metuit: q̄ non p̄fidit: q̄ ſpes ab iſeriori nos ſuſcit: ne ſub p̄dere tribulationū deficiam⁹. Timor vero a ſuperiori nos p̄p̄mit: ne rapiamur vento temptationis. **P**rimum p̄z. ſ. de ſpe: quia ſm aplm ad heb. 6. Spes anchora dicitur. ſ. ſeruans aſias: nea p̄cellis tēptationūz a deo irrūpantur. vnde Aug⁹. Si videris. ſ. fluctuari i mari iſto: noli abrumpi ab anchora: anteq̄ in tres portū. fluctuat nauis in anchoris: ſz non longe a terra p̄iicitur. ſed nō in eternum fluctuabit: et ſi ad ipſus fluctuat. **S**ecūm p̄z. ſ. de timore. Ma⁹ ſm Aug. Timor eſt amor ſuſciens qd̄ ei aduerſat. Non eſt turpis fuga i a cula fugere: vel p̄tegendo: vel abſcondendo. vnde Job. 31. Semp. n. quaſi tumentes ſup me fluctus eius: timui deum et p̄odus eius. ſ. iuſtine ferre nō potui. vnde zelus diuine iuſtitię ex h̄ apparet: q̄ deus pater potius voluit vt filius eius penā ſolueret: quam debebat hu manum genus: q̄ ipſe eaz remitteret et impu nita trāſiret. Ro. 8. Qd̄ p̄prio filio ſuo nō pe perat et c. Ber. Qui nō peperit filio: nunq̄ parceret ſigmeto ſuo: Nequaq̄. vñ dicit. Et ac ceſſerunt diſcipuli eius: nō tam grefſibus cor poris: q̄ affectibus mentis. et ſuſcitauerūt euz clamoribus. Pſal. Exurge: quare obdormis domine? vnde moralr diſcipuli ſunt aīe cogi tationes et affectiōes: que tunc ad ieſuz accedūt cum gratiam ſibi a deo collatā: cui nō deberēt eſſe ingrati cogitant: cum beneficia ab eo rece pra receſſent: cum de eterna ſalute: q̄ p̄ meritis bonoz op̄e p̄eſt p̄cipienda p̄tractant. et he cogi tationes inultū efficaciores ſunt ad exercitandā eam: q̄ remiſſa ac tepida latebat virtute. Et he cogitationes dñtur veraces diſcipuli. De gb⁹ Orige. in om̄l. O veraces: o bñdicti xp̄i diſcipuli: ſaluatore nobiſcu⁹ hētis: et piculuz me tuitis: Alia vobiſcu⁹ eſt: et de mōte ſoliciū eſtis **S**ecūda p̄lo eſt: q̄ cū laborātes in meritoria actione p̄ ſe p̄p̄ijs virib⁹ laborare et p̄ſeuerare non poſſunt: cum ſint in hac vitaveribiles de

bono in malū: o⁹ q̄ eis gratia ſpecialr aſſiſtat.

Ratio eſt: q̄ ſicut libez arbi. nō ſufficit p̄ſe uerare in bono ſine auxilio diuine gratie: ita nec ad hoc ſufficit aliq̄s hitus in nobis inſuſus. **H**abitus. n. q̄ nobis inſunditur ſm ſtatuz p̄ ſentis vte: nō aufert a libero arbi. mobilitatē ad malum: ſz per eum aliquat̄ ad bonū habili tetur. Et ideo cum dicimus boiez ad p̄ſeuerā dum indigere auxilio gratie: nō intelligim⁹ q̄ ſup gratiam bitualem p̄us inſuſam ad bñ ope randum: alia deſup inſundantur. Sed q̄ ad hec homo indiget diuine prouidentie exteri⁹ auxilio gubernantis. vnde prima Petri. Deus ois gratie: q̄ vocauit nos in eternā glo riam ſuam modicu⁹ paſſos: ip̄e perficiet: p̄fir mabit: cōſolidabitq̄. vnde q̄ nauis noſtra. i. p̄ſcientia noſtra poſta eſt in piculis: tum q̄ tē peſtate mētis. i. mundane ſolitudinis: p̄cu titur tamen: q̄ ventoz. i. temptationum p̄mo tione ingetatur. Qui autē hec picula euadere voluerit: non ſuis viribus innitat: ſed clamer ad deum cum aplis: dicens. Dñe ſalua nos: p̄imus. Qd̄ dixerunt ſalua nos: fuit fiducie. Qd̄ dixerunt perimus: fuit puſillanimitatis: tribuentes nō ſibi p̄is: ſed deo ſine eius gra tie ſaluatiōe: cum ſit virtus. Ma⁹ hec eſt ora tio periclitari timētium. q̄ d. captans eius be ninolentia⁹. d. Dñe. q̄ d. Tu dñaris poteſta ti maris: vel limitando. Job. 38. Tu dedisti terminū mari: vel cōpeſcendo. Eſa. 51. Po ſuiſti p̄fundum maris: vt trāſirent liberati. Salua nos: q̄ tuum eſt ſaluare. Quia domi ni eſt ſalus. Non. n. ſine cā vocaris ieſus. i. ſaluator: imo ſm nomen tuum: ita et opus tuū Et ideo ſalus noſtra eſt in manu tua. Peri mus: per fluctuum impoſunitates: et ventoz vehementiā: et noſtram inſufficiētiā: q̄ non nauis magna eſt conſcientia: ſed nauicula pua

Tertium principale.

Ira tertium principale: vbi pponit nobis auxiliū per xp̄m ſecure eua ſionis. Et hoc in maris tranquillati one: cum dicitur. Et dicit eis ieſus. vbi ſunt due conclusiones.

Prima p̄lo eſt. Qd̄ añ paſſionem chriſti nulla petitiō fuit exaudibilis: ratio eſt: quia ois petitiō facta ab inimico: nō eſt exaudibilis. Sed ante paſſionē xp̄i eramus inimici. Igit̄ ptunc erat in exaudibilis. Sed q̄ p̄ mortem eius facti ſumus amici: ergo pro illa hora peti tiō facta eſt exaudibilis: vnde apls. Cum ini

Sermo

miliciemus: recōciliati sumus p mortem filij eius. vnde Rabbanus erponēs hunc passuz ait. Nāuicula est crux xpī: vel passio eius: cuius auxilio fideles transactis mundi fluctibus pueniunt ad celestē patriā: quasi ad lītus securum. ¶ Cum igit xp̄s in cruce positus fuisset motus magnus factus est: qz p̄mote sunt mētes discipuloz de eius passione: Ip̄e vero dormiebat. s. morte carnis in cruce. Excitant aut discipuli dñm: dum turbati morte eius: maximis votis resurrectionē querunt. d. Salua resurgendo: qz perimus turbatōe tue mortis. Ip̄e vero resurgens: increpat duritiā cordis eoz. Impauit ventis: qz diaboli superbiam strauit. Impauit mari: qz vesaniā iudeoz destruxit. Et facta est tranquillitas magna: qz sedate sunt mentes discipuloz visa resurrectione: sperantes eoz supplicationez exaudiri. vnde quis xp̄o dormiente nauicula esset in piculo: ip̄o tamen per deuotā inuocationem excitato: mare est tranquillatum: et discipuli a piculo submersionis liberati.

¶ Secūda p̄tio est: qz ad hoc vt istas tempestates euadamus: ser regunt. ¶ Primum est doctrina. Nec. n. detestatur omne malū: et ercludit omne impedimentū bonum: et p̄scindit oēm actionem pcti: et postmodū introduct oē qd bonū est et necessariū ad salutē. vñ Leui. 10. Ut hēatis sciam discernendi. vnde sequit. Et dicit eis. s. salubriter eos informando.

¶ Scdm est timor dei. Qui. n. timet dñz: nihil negligit: vt dicit sapiens. Nam cognitio piculoz timorē inducit. Et ideo timens: foramina sensuum obstruit: ne aliqd nocuum subintraret: et sic saluat. vnde dicit. Quid timidi estis. Psal. Voluntatem timementium se faciet etc.

¶ Tertium est fides vera. Nam sicut timor seruilis orit ex p̄sideratiōe pprie infirmitatis diffidentis de diuino remedio: sic fides fiducia dat de eodē. vnde sine ip̄a impossibile ē placere deo. Ald heb. 11. ¶ Ratio est. Opz enim cognoscere deum creatorē: ne sumus tanto beneficio. s. creatōis ingrati: et de ceteris indigni. ¶ Item dñm vt sciamus ei seruire ad beneplacitū: ne sumus inutiles serui eius et p̄na digni. ¶ Cum igit deus sit altissim⁹: et nō est possibile rep̄ire scalā sufficientis rationis: qua ad eum p̄tingamus: cum sensui nō subiacet. Sola aut fides euz cognoscit. Et ideo dicit. Modice fidei. Glo. Timor p̄inet qd effectum: fides ad intellectū. Et ex modicitate fi

dei intellectus generat: et ex magnitudine timoris affectus pusillanimitis efficit. Veritas aut excitata auget fidem et p̄sidentia: et sic exterminat malum timorē et seruilem: et arguit cogitationes de fidei modicitate: et affectōes de prauo timore. ¶ Quartū est diuina assistentia: q̄ p̄destinatum vsqz in finem nō relinqz: nec tñ imponit necessitatez: vt effectus eius. pueniat ex necessitate. Nam p̄destinatio est pars p̄uidētie. Non aut oia que p̄uidētie subdunt: necessaria sunt. Sed qdam p̄tingenter eueniunt fm p̄uidētiez causaz p̄max: quas ad tales effectus diuina p̄uidētia ordinauit. Et tñ p̄uidētie ordo infallibilis est. Sic igit et ordo p̄destinatiōis est certus: et tamen libertas arbitrij nō tollit: ex qua p̄tingenter puenit p̄destinationis effectus. Et ideo dicit. Tunc resurgens. Nam sicut xp̄s surgens captiuos in limbo liberauit: sic etiā spiritali oppressos p gratiam eripit. vnde dicit. Tunc surgens. Surgit ergo iesus: cum virtus p̄us remissa in operationibus: et sangata tribulationibus: a dño cōfortatur. ¶ Quintum est humana reluctatio. Nam tēptationibus cum eueniūt: resistendū est: cum deus etiā succurrat in tēptationib⁹ s̄z illud apli. fidelis deus q nō patietur etc. vnde dicit. Ventis unpar: duz diaboli suggestiones potenter reprimunt. Et mari unpar: duz tumultus impetuosos: et appetitus inordinatos sensualitatis pponit. Ecclia. 43. In sermone eius siluit ventus. ¶ Sextus est p̄scie: et cordis: q̄ tunc habet: qñ sensualitas subijcitur rationi: q̄ repugnat semp. vñ Aug. de ci. dei. Quid ē aliud victoria: nisi subiectio repugnātium? Quod cum fuerit: pax erit. Nam habemus p̄sformationē volūtatis nostre dñe voluntati. Nam volūtati eius cui placent ea q̄ placent deo: nihil repugnat: sicut nec volūtati diuine. Ideo pacem hz. vnde Aug. Qui iugo dei subiectus est: subiecta hz cetera. et non laborat: qz nō resistit qd subiectum est. vnde dicit. Et facta est tranquillitas magna: qz vincuntur tēptamenta: fruatur p̄scia: anhelat mēs ad gaudia patrie felicitatis eterne.

Quartum p̄ncipale.

¶ Circa quartum p̄ncipale: vbi pponitur nobis p̄conuz magnifice collaudationis in turbaz admiratōe: cū dicitur. Porro hoies etc. ¶ Et nota qz ad h̄ qz deus magnifice collaudet tria requiruntur. ¶ Primum est operum bonoz p̄uipensio.

Hoc. n. facit ventus humilis: q. ex humilitate
nō reputat opa sua q. tuncūq. bona. Lu. 17.
Cum omnia benefeceritis &c. vnde glo. Si
homo ab hoīe seruo non vniforme: sed multi
pler ministeria erigit: q. to magis nos nō vni
us tm̄ opis vsu exercere debemus: sed semp
nouis studiis augere pōra. vnde tātō magis
debemus nos humiliare: cum de illis omise
rimus multa. In multis. n. offendim⁹ oēs.
vnde dicit. Porro hoīes. s. sumus p̄sideratio
ne nostre insufficientie mirati sunt: laudantes
diuinam virtutē: q. non hō: sed dīne virtutis
strēnuitas & vigor malum conatū: & iniquā po
testatem repunit. ¶ Scdm̄ est gratia: actio:
que maxime debet illi: q. gratū beneficiū p̄tu
lit: ad qd non tenebat. In deo aut p̄ncipaliter
inuenitur cā debiti: cum sit p̄m̄ oīum bonorū
nostrorū. ¶ Cum ḡa deo sumus beneficiari:
sumus etiā sibi grati voce laudis. vnde dicitur
Adirati sunt. s. hī carnales: q. adhuc in se sub
stinent p̄tradictionem. De qua Gal. 5. Spi
rituales nūc effecti: mirant̄ & laudare cogunt̄:
q. bus tanta gratia est facta: vt & fluctus sug
gestionum rep̄munt: & rōm sensualitatē obe
dire cōpellant. ¶ Tertium est dīne magnifi
centie ampluudo. Magnificētia est solū p̄n
cipibus p̄ueniens virtus: p̄tens in se potē
tiam: beniuolentiam & affluentia: p̄sumansq.
negocia difficilia & p̄clarorū. vnde Tullius
describit eam dicēs. Magnificētia est rerū
magnarū & excellarum cum animi ampla qua
daz & splēdidissima p̄positione: cogitatio atq.
administratio. vnde dicit. Qualis est h: q. vē
ti & mare &c. vbi dīna honorificētia magnifi
catur: & magnificētia extollit̄. Sicut consueui
mus p̄surgere ad laudē artificis ex pulchritu
dine artificari: & ad p̄mendandā magnificen
tiam rectis ex magnitudine op̄e: & subuētio
ne subduor. Dicit ḡ. Qualis est h. Chryso.
Somnus hoīem: trāq. lūtas deum ostēdebat.
Tria autem admirant̄ hoīem dormientē: deū
impantem: & creaturā obtrēperantē. vnde ad
dit. Qd venti & mare &c. Dicunt aut obedire
non q. eius impium audiant vel sentiant: cu.
ista sint insensibilia: s. q. eius voluntati subie
cta sunt: ac si ea sentirent. Dicit etiā euangeli
sta. Impauit: ne casu: sed de i. impio illa seditio
facta crederet̄: & ne demōnis adminiculo:
sed diuine potestati & magnificētie hoc factū
ascribatur. Psal. Omnia subiecisti sub pedi
bus eius &c.

¶ Dominica quinta. Sermo de epla. 33.

Aduite uos

sic electi dei &c. Ad col. 3.
Scd̄ qd dicit p̄s in ethi
cis: virtus habentes p̄fici
& opus eius bonū reddit.
Et Augu. dicit. Qd vir

tus est intelligibilis pulchritudo. Ex q. bus p̄
q. q. est pulchritudo: est inornamentum aie.
Sed q. est spūalis dei valitudo: est indumen
tum aie p̄tra temptatōes. Sed q. p̄ peccatū
aia deturpatur: dīna acceptatōe p̄uatur: & p̄ pec
catum infirma est & debilis effecta: & ideo in
pugnatione iunat̄. Ideo ap̄s in epla p̄nti bo
tatur nos: vt hīs vestibus spūalibus virtutē
induemur dicens. Induite vos &c. vbi occur
rūt due p̄siderationes.

¶ Pri^a p̄sideratio.
Ireca p̄maz p̄sideratōes: vbi loq̄ de
p̄fectōe virtutis ordinatū nos ad p̄
rimū cū dī. Induite &c. sūt sex p̄es.

¶ Prima p̄^o est videre qd sit nuditas. Et di
citur q. est p̄uatio debiti tegumēti cum p̄fusio
ne turpitudinis appetitis. Cum igit̄ s. qd dicit
glo. sup̄ illd̄ Job. 2. Nudus egressus suz &c.
Alia sit nuditas corporalis: q. puamur bonis
nāc: & alia sit nuditas mētis: q. puamur bonis
grē. Nuditas tñ spūalis erubescētio: est q. cō
poralis. In cuius figura p̄mi parētes cuz ec̄nt
nudati velle inocētie: nūc p̄ erubescēbāt: & p̄us
nō: l. essent nudi corporali. Ideo hec vestis
inocētie sūmop̄e est custodiēda: q. carēs illa
i iudicio: nudus oib⁹ appebit. vñ sic hō se vi
dens corporali nudū: p̄fundit̄. Ita & spūalis
hō se vidēs grana nudatū: p̄cō deformatū: p̄
chritudine aie spoliatū: maxime p̄fundi dī.

¶ Scda p̄^o est: q. vestis est coopimentū nudi
tatis: occultās turpitudinē: vt honestius appe
at intūcti. S. q. alia est vestis: qua corpus in
duitur: & alia est vestis spūalis. s. gratia: et vir
tutes q. bus aia p̄fici & adornat̄: honestius tñ
vestit̄ q. veste spūali: q. corporali. Quia sicut
esset verecundū videre nobilem puellā nudā
in medio viroz sollemniz: sic est videre aiaz ca
rentem dīna gratia in medio angloz nos cu
stodientium: q. intuitine ip̄az cernūt. De qua
Eze. 16. Trāsum p̄te: & vidi te: & eras nuda &
p̄fusione plena. S. q. h. gratiam. s. virtutes
in aia causantem: tunc est ad instar virginis cā
didis vestimentis vestita in virtutibus suis.

Sermo

Ideo dicit apoca. 19. Sponse. s. anime existēti in gratia: datum est: ut coopiat se bysso splēdenti. Et legitur. Iste byssus est scōz iustitia: et gratia et virtutes: q̄ sunt sibi in ornamentum. Nam sicut aliqua ancilla dicitur tota deformis carens aliqua conditione subdecenti: ita quando anima caret gratia est tota deformis. vnde Ibero. Dēs virtutes que sunt in anima sine gratia sunt informes et earum actus. Et ideo anime sponte spoliati se gratia dicitur Esay. 47. Denuda turpitudinem tuā. Quando autem habet gratiam nūc est pulcherrima creatura. Cant. 4. Tota pulchra es: q̄. s. macula peccati mortalis cum gratia diuina stare nō pōt.

Tertia p̄lo est: q̄ licet virtus moralis dicat vestis spiritalis. Et sicut Ibero. vestis nuptialis p̄cepta dñi dicantur: et h̄ opa que p̄fēctur ex lege et euāgelio noui hoīs efficiunt vestimētum: tamē misericordia cū sit virtus p̄ quas animus sup̄ calamitate afflictōz mouetur est maxime vestis ordinans nos ad p̄mū: et ornās nos ad diuinū beneplacitū. Nā ipsa impensa p̄mo meretur diuinā recōciliationem. vnde Greg. Ire dei resistitur: q̄ ipsemet qui irascit misericordia p̄pellitur misereri. vnde ap̄lus ad hanc hōrat. d. Induite vos et. i. veste spūali: viscera misericordie. i. affectū pietatis erga oēs.

Et nota q̄ ista vestis quatuor. s. h̄z p̄duo: nes p̄ quas d̄z indui. **P**rimo q̄ vestis p̄ regens. Et ideo indutus hac veste: nō timebit iacula diaboli. Ad eph. 6. Induite vos armatura dei: ut possitis stare aduersus insidias diaboli. **S**ecundo q̄ calefaciens: ideo ea indutus non timebit frigus inferni. Prover. vltimo. Nō timebit domus sue a frigorib⁹ nimis: oēs ei⁹ domestici ei⁹ vestiti sūt duplicib⁹. **T**ertio q̄ opiens: ideo idutus ea nō timebit p̄fusio nem in die iudicij. Apoc. 6. Beatus q̄ custodit vestimenta ne nudus abulet: et videant turpitudinē ei⁹. **Q**uarto q̄ ornās: iō induit ea non timebit exclusionē a nuptijs paradisi: sic ille Mat. 22. Amice quō huc intrasti et.

Quarta p̄lo ē: q̄ hec vestis mīe cōfert nobis tria priuilegia. **P**rimū ē: q̄ diuina ordinatione p̄destinat nos in nostram beatitudinem vnde dicitur. Habere p̄missionem vite q̄ nūc est et future. p̄. t̄bimo. 4. vnde dicitur. Induite vos sicut electi dei: quā. s. electionē habetis per eternā p̄destinationē. **S**ecūdo ē nostra sanctificatio: q̄ nos a p̄ctis p̄seruat eis resistēdo. Eccl. 4. Elemosina resistit peccatis. In

multa. n. peccata caderet peccator a gbus cum elemosine p̄seruant. vnde dicit. Induite sancti dei. s. propter mundificationem a peccatis. **T**ertiu est: q̄ nos diuino beneplacito reddit acceptos. In cuius signū morientem nō relinquant. Ambro. Nō sunt bona hoīs que se cum ferre nō possunt. sola misericordia comes est p̄ctōz defunctor: eos liberans in medio: vbi specialr̄ viget disceptatio de opibus misericordie. Mat. 25. Venite b̄ndicti et. **E**t nota q̄ duplex ē misericordia: Una ē p̄mēdabilis que est respectu p̄sonē: et alia est detestabilis q̄ est respectu culpe. vnde Greg. Ad culpā q̄sqz nō d̄z habere p̄passionē sed zelū: p̄passio q̄dēz homini: sed viuis rectitudo debetur: ut i vno hoīe diligamus bonū qd̄ factū est: et persequamur mala que fecit. Itē Greg. Sūt pleriqz qui p̄passione p̄ximo nō spūalr̄: sed carnaliter unpendūt: ut ei nō ad virtutē: sed q̄si in miserendo ad culpā mulceant. Qui carnalr̄ hoīb⁹ misereantur: potius sunt crudeles q̄ misericordes. vii diē. Induite vos electi p̄ p̄ntēz iustificationē p̄ ipsam obtentā: et eternā retributionēz.

Quinta p̄lo est: q̄ hāc misericordiā opere i p̄lēt quatuor virtutes. **P**rima est benignitas. i. dulcedo animi ad benefaciendū paratū. Nā sicut benignitas dei ostendit maxime i eo qd̄ tam benigne recipit et vocat p̄ctōres. Sic etiā in nobis benignitatē ostēdit dulcedo animi et p̄mptitudo b̄nfaciēdi p̄ximo indigenti: q̄ h̄z affectū bonum ut delectet b̄n agere maxime egenis large subueniēdo de facultatib⁹ suis sicut Blos. sup̄ illud eph. 4. Estote inuicez benigni. **S**ecūda est humilitas. Nec autēz p̄seruat ne p̄ supbiā tollat meritiū actiōis. vnde Aug. Nisi humilitas oia q̄cūqz facim⁹ et. vii dicit. Humilitatē. s. cordis et opis ad obediēdum. **T**ertium ē modestia. Ut in eib⁹ modum fnetis. Nā ipsa cauet indecentiā in verbo: in risu: in motu corporis: et in actu. vnde Tullius. Modestia est p̄ quā pudor honesti stabilem operatur auctoritatē. **Q**uartū est patientia in aduersis tollerandis: q̄ ipsa est custos et radix oīum virtutū sicut Blos. sup̄ illud In patientia vestra et. Quia sicut radix portat plātā cū ramis et fructu: impatiētia portat omia onera que sibi iponuntur. Et ideo dicit Greg. Nō patientia ē aliena mala p̄peti. Et p̄tra euz q̄ irrogat mala nullo ai dolore moueri. **S**exta p̄lo ē: q̄ beniuolentia ad p̄imum maxime in quatuor nutrit. **P**rimū est oīe

rum mutua supportatio: fin applicaz iustitiez. Alter alteri? onera portate. **Hec. n.** subleuat onera: depellit nocua: et pfert adiutoria pposita. vnde eccl. 4.º. dicit. Melius est esse duos simul: q̃ vnū. **Habēt. n.** emolimentū sue societatis. Si vnus ceciderit: ab alio fulciatur vnde Amb. Secura est societas inueniunt: et senum. Nam illi sunt solatio: isti testimonio. Illi obsequio: isti magisterio. vnde supportantes inuicem: onera scilicet primorū. s. infirmorum. **Ro. 5.** Debemus autē et nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere.

Scdm est iniuriarū remissio. **Ma**z iniuria subiicit nos diabolice fuituti: qz opponit se diuine clementie. qd pz per **Aug. n.** di. **Taz** bonus est deus: qz etiā de malis bonū eliciat.

Sz ecōuerso inuidia de bonis malum: qz bonum gratie: nāe et fortune puerit. Et ideo offensa cito est remittenda ppter vindictā dei: que nō remittit hōi peccata sua: q̃z diu t̃z odiū ptra primum. **Item** d̃z cogitare: qz õz eum quādoqz primo recōciliari: si vult saluari. vnde melius est h̃ cito fieri: ne sit in piculo damnationis: bōm pdat. vnde q̃ seipm̃ viciit: superat oēs. vnde dicit. Donantes. i. remittentes peccata et iniurias: vobis metipsis: vnus. s. alteri. **Ecclia. 28.** Relige. primo tuo nocēt tibi: et tunc deprecanti tibi peccata soluent. Donantes inq̃ si quis aduersus aliquem h̃z querellam. i. q̃relle mām. Sicut id est ita integre et pure: x̃ps donauit vobis: gratis. s. peccata cōmissa: inuicem. s. non solum pdonātes: s̃z et deprecantes pro delictis. **Tertius** est mutua dilectio. Quia ip̃a est p̃or i preceptis: maior in virtutibus: et efficacior in meritis: qz hec sola in corde radicata: cessante lingua et manu confert vitam eternā. vnde **Aug. 15.** de tri. c.º. 17 dicit: qz oia dona sine caritate non pducunt ad deum: et caritas etiā si esset sine alijs: nō pducet ad deum: imo est donum oia alia pficiens qz sine caritate possunt esse: sed nō pdesse: vnde dicit. Sup oia hec caritatē habentes. **Prima Petri. 4.** Ante aut omnia mutuā in vob metipsis caritatem p̃tinuā habentes. i. studiosius oibus alijs peiue caritates. vñ fm̃ **Aug.** hec est vestis domini incōsulilis: de sup contenta p totum: ne aliquādo dissuat: que ad vnū aliqd puenit: qz caritas in vnum aliqd colligit qz est vinculum pfectōis: qz omnia q̃ ad perfectionē p̃tinent: oia simul ligat. **Dionys.** Almo rem siue diuinum: siue humanum: siue angel

cum: siue aiālem: siue nālem: vnitūā quandā intelligimus virtutem. **Quartus** est pacis pfederatio. Nam par est p̃cordantium in bono mentium ordinata trāq̃llitas: vnde **Aug.** dicit. qz par corporis est ordinata temperātia p̃tū. **Par** aie ordinata cognitōis actionisqz p̃sensio. **Par** corporis et aie est ordinata vita: et salus mentis. **Par** hōis moralis et dei: est ordinata in fide sub eterna lege obedientia.

Par hōium est ordinata p̃cordia bitantium. **Par** ciuitatis est ordinata imperādi atqz obediendi concordia ciuium. **Par** celestis ciuitatis est ordinatissima et cōcordissima societas fruendi deo: et inuicem in deo. **Par** oium rerum est trāq̃llitas ordinis. Ordo inq̃t est parium dispariumqz rex sua cuiqz loca tribuēs dispositio. vnde dicit. **Par** christi. i. par quā christus inter deum et homines fecit effectiue. **Exultet. i.** su cā exultatōis in cordib⁹ vestris: non tū ore. **Et** nota qz triplex est par mala. s. inordinata: simulata: et ingnata. **Inordinata** cum supior obedit inferiori: vt ratio sensui litat: et p̃latus subdito. **Prouer. 19.** Non de cet seruū dñari p̃ncipibus. **Par** simulata fuit par Jude. **Luc. 22.** Iuda osculo filiū hominis tradis. **Psal.** Loquunt pacem cum primo suo: mala autem in cordibus eorū. **Par** ingnata est eorū: q̃ sunt in malo p̃cordes. vnde **Grego.** Sicut esse noxiū solet: si vnitas de sit bonis: ita p̃niciōsum est: si adest malis. **Item** **Greg.** Peruersos q̃ppe vnitas cōborat: dum p̃cordant. Et q̃to magis vnanimis sunt: tanto magis incorrigibiles. vñ dicit **In** qua vocati estis. s. in qua pace seruanda et habenda vocati estis. **Prima cori. 7.** In pace vocauit nos deus: in vno corpore. s. ecclie. **Par. n.** est necessaria ad vniūatem corporis. **Omnes. n.** vnum corpus sumus in christo. **Prima cor. 10.** Et ideo pacem habere debetis: sicut membra vnius corporis.

Scdm principale.

Irea scdm: vbi loquit de p̃fectione virtutum ordinātium nos in deū cum dicitur. Et grati estote: sunt sc̃ requisita ad ipsam. **Primum** est beneficiorum gratitudo. Ipsa. n. meret donorū p̃tinationem. vnde **Ber.** Ad loca vnde exeunt flumina gratiarū reuertunt: vt iter fluant. Et iō s̃z eundē: discē in referēdo gratias nō esse tardus de singlis bonis: diligenter p̃sidera q̃ tibi apponunt: vt nulla dei dona debita actiōe

k

Sermo

frustrantur. vñ dicit. Grati estote. q. d. Nec oia bona habete in vobis: et de his oibus grati estote deo dator. **S**ecūm est cognitio siue meditatio scripturarū: q. aufert desperationem et pferit spem humane salutis: vnde fido. d. sū mo bo. dicit. Ob hāc utilitatē scribunt scōz ruine et reparatiōes: vt sint cā salutis humane ne qd post lapsū penitēdo desperveniā: duz pspicit sanctorū reparatiōē fuisse etiā post ruināz. vnde dicit. Verbū xpī hitet in vobis habundanter. i. scia evangelica: q spālter verbū xpī est: q. de eius ore pcessit. Hitet in vobis. scilicet p iugē meditationē eius. Et hāc abundāter. i. nō solū ad nostrā salutē: sed etiā ad aliorū edificatiōē. In oī sapia. i. oīz scripturarū intelligentia: vt intellectu oīum scripturarū habeatis. **T**ertius est aliorū edificatio. Nam inter oia alia q pōt exercere vir pfectus in hac vita: maxime meritoriu ē alios docere. vnde Bre. sup. Ezech. Viri pfecti bona celestia: q pēplari poterunt fratribus enunciant eozqz actiōes in amore et timore caritatis accedunt. Hijs vo. p mercede laboris. pmittit vita eterna. vñ dicit. Docētes vos metipsos. vñ? s. alterū de ignoratis: vt sciens doceat ignorantē. Et pmonētes de his que sunt morū: et hoc i psalmis que ptiēt et inouent ad bonā opatiōē et pmiis ad dei laudē ptiētibus. et canticis spiritualibus. i. de eternis bonis agētibz que oīdunt celestē iocūditatē. **Q**uartū est i terna deuotio. s. vt aia deuota ab oibus delectationibus abstracta spretis oibus tpalibus et caducis oī conamie ex tota aia et mente et oībz iuribus sibi vniri queat. Vnde dicit iugiter s. in cōsideratione dei erga nos cātantes i cordibus vestris: nō tātum in labijs: sicut illi de quibus Esa. 29. **P**plis hic labijs me honorat et hoc dñō. i. ad honorē dñi. vel dñō. i. recta intentiōe. **Q**uitum est dei glorificatio. Nā in omni ope bono nō debemus nobis gloriā q/rere s. soli deo. Nam qui gloriat in aliquo qd nō a se ipso habet: sed aliūde est: nō glorificat deū: q. qquid est in creatura ab alio est. **P**si. i. ma. cor. 4. Quid habes qd nō accepisti. vñ talis qui sic a seipso extimat bonūz habere qd h. iniuriatū deo: q. ponit se totā causāz sui boni: et spoliat deum honore suo. i. vniuersali dominiō suo: quātū est in se: et ingratus est ei de beneficijs que accepit: de quibus ppriā gloriā querit nō dei a quo hētur oē bonū: et tale vitiū impedit ne maiora bona accipiat. Quia si ma-

iora acciperet aut extollētia ingratus efficere aut nō digne in gratia operef. vnde dicit. **S**z oē quodcūqz facitis in verbo et ope: oēs etiam cogitatiōes in noīe dñi iesu xpī. i. ad gloriā xpī nō vestrā. s. facite. **S**extū est gratiarum actio. vñ. Bre. dignū est semp gratias agere q. d. s. nunqz cessat benefacere. vñ dicit. **B**raf agentes deo et patri. i. illi qui est deus p essentiam: et pater per pprietatē: a quo. s. oia bona: et hoc p ipsūz. s. xpī per quem pater dat oia. **V**e agim? p christūz si ei? pcepta custodiū? **D**ñica. 5. Sermo de euangelio. 34.

Amile est re

gnū celoz homini qui se minauit bonum semen in agro suo. **M**at. 13. Quia de ratiōe boni est q. sit sui ipsius cōcātium s. illud

Proni. Omne bonū est sui ipsius diffusiuū. Cum igit saluator sit summū et infinitū bonūz ptiēs in se rōnem oīs boni: ideo maxime d. esse cōcātium: **S**z q. in se ptiēt triplex bonūz. s. nature gratie et glorie. **I**nde necessariū est q. post cōcātionez boni nature: debeat nobis cōicare bonū gratie: p moralē virtutū iformationēz qua merēdo adipiscemur bonū glie: cū sit premium virtutum. vnde in euangelio quatuor nobis proponuntur notanda.

Primū principale.

Irea pmiū principale vbi proponit nobis dine libalitatē affluētia i donoz suoz cōcātione. vbi s. 4. p. es.

Prima pētiō est. q. ad sequēduz bñtudinēz q. intelligitur p regnū celoz nō sufficiūt pura nālia: sed opz hoīez donis supnaturalibus repleti. **R**atio est: Quia illud nō potest psequi puris nālibz ad qd pcurrūt multe cause supnāles. **S**z ad psequēduz beatitudinē pcurrūt multe cause supnaturales: vtpote volūtas diuina: que p mouet ad actū beatificū. **L**umen glorie ex parte intellectus et caritas ex parte affectus: igitur nō sufficiūt pura naturalia.

Secūda pētiō est: q. distributio donoz pensat ex parte pferēis dei: q. intelligitur p boīem seminantē: nō ex parte suscipiētis s. maiora nālia que intelliguntur p agz. **R**atio ē. Quia distributio donoz dei pcedit ex visceribus pietatis et mīe: s. misericordie est magis ppati ei: qui magis miser est ceteris paribus: et qui magis

indiget. Si ergo ille qui h3 minora naturalia magis indiget sustentari a grā q3 qui h3 maiora: igit vbi nulla merita vel demerita pcedūt? d3 ei q3 h3 minora nālia d3 dare maiora dona. vñ glofa sup illud Jaco. p. Omne datuz opti- mū zc. dicit. Dē bonū est a deo z non meritis nris: s3 sola gratia diuine volūtatis.

Tertia p3lo ē: q3 semē in agro aīe seminātū ligēt mibi vtutes: p3 quatuor p3prietates semi- ni pueniētes. **Prima** ē: q3 l3 semē sit modi ce q3ritatis: tū multipl3 fructificat. Sic cū mo- dice sint vtutes in nra repatatōe: afferunt tū multiplicē fructū. s. centesimū in vñā eternam.

Luc. 8. Semen qd cecidit in terras bonā: or- tuz fecit fructū centuplū. **Mā** p qualibet virtu- te reddīt fructus cētesimus. **Secda** ē: q3 sic vnūquodq3 genus semētū h3 spēm suāz pfert suū fructū. Sic ē vnāquodq3 vtutū: h3 sibi ali- qd reale correspōdens in pmiuz: q3 caritat cor- respondet bonū delectabile: spei bonū arduūz fidei verū: z sic de alijs. **Tertia** ē: q3 op3 q3 prius moriat in terra anteq3 fructificet: h3 illd Misi granū frumenti zc. Sic op3 vtutes ali- qualiter mori in cordibus nris: quo ad p3piaz reputatōē: fm illud. Qu3 oia bñfecerūt zc.

Quarta est: q3 sicut op3 ipm reduci de po- tentia ad actum: sic etiam op3 vtutes i actuz. **Qd** sit qñ de habitu p exercitiū pceditur i opa- tiōē: vt caritas est qñ magna opatur. **23** fm **Greg.** Amor nunquam est ociosus.

Quarta p3lo est: q3 has vtutes quas semi- nauit i cordibus nostris apls enumerat i epi. di. Induite vos zc. Et sunt octo. **Prima** est affectuosa misericordia: ibi. Viscera misericor- die. **2a** est animi dulcedo ad benefacienduz d. bēignitatē. **3a** est humilitas cordis z ope- ris: ibi. humilitas. **4a** est modestia ad modū in oib3 opib3 nostris fnāda. **5a** est pa- tientia: aduersa eqñimiter tolerando. **6a** est adiutoriu pmo exhibendū: ibi. Supportan- to inuicem. **7a** est offense remissio. **8a** ē caritas: que ē vinculū pfectiōis. **Hec** virtu- tes valent ad vñ pfectiōez: qd p3 in singulis in epistola supra expositis. **H3** virū hec virtu- tes insunt nobis a nā: Dicendum: q3 vtutes theologicē nō: s3 morales partim insunt nobis ab extrinseco z partim a natura fm quādam i- choationē. **Mā** i ratiōe hoīs nālīter insunt q- dam seminalia intellectualin3 vtutū z moralin3 inquantū in volūrate ē qdaz nālīs appetitūs q ē rōni pformis. **P3**eterea ex corporis dispōne

aliq sunt dispositi: vel melius vel pei3 ad quas dā vtutes: pur. s. quedā vires sensitiue: ac3 sunt q3rundā partiu3 corporis: ex quaz dispo- sitiōe adiuuātur vel ipediuntur huiusmodi vi- res in suis actibus: z p p3s vires rōnales q/ bus huiusmodi vires deseruiūt sensitiue. Et h3 **Bvnu3** hō h3 nālem appetitū ad sciam: ali3 ad fortitudinē: ali3 ad temperantiā. Et isto mō vtutes intellectuales z morales insunt nobis h3 aptitudinēz z inchoationē: Sed non insunt a natura fm psumationem.

Secundum principale.

Ecclū pncipale ē d humane puitat3 negligētia i vitioz occasiōe cū d3. cū at dormirēt hoies: vbi st. 4. p3lonē

Prima p3 est: q3 causa destructionis virtu- tum in aīa est accidia: que intelligitur in homi- num dormitione: ibi. Cū dormirēt homines **23** h3 **Ihero.** Accidia est de virtutū laudabil exercitiō vtriusq3 hoīs lāguida delectio. **Ipsa** eīz sine labore vult oia possidere. **Huius** vitij duo sunt noīa. s. tristitia z accidia. **Dicitur** aut pmo tristitia: q3 in isto vitio est auersio a spi- rituali bono: qd extimatur graue: sicut est ieu- nare: orare zc. Et dicitur etiam accidia: quia i isto vitio est puerio ad creaturam. s. ad quietē vt extimetur leuis. **P3**atet ex his: q3 inquantū dicitur tristitia opponitur letitiē spiritualis: q est in exercitiōe spirituali. Sed prout dicitur accidia opponitur fortitudini que p3sistit in ag- grediendis arduis z substinendis aduersis. **Intelligendum** tū q3 aliqui sic dormiunt cum **Iob** in puluere: quiescendo in rebus tpalibus d. Ecce nūc in puluere dormio. **Quidā** cū san- sone in sinu dalide carnalium voluptatū. **Qui** dam cum **Petro** in carcere secularibus curis se inuoluendo. **Quidam** cum lazaro in pfectu die pcti. **Gre.** Difficile surgū quē moles ma- le p3uetudis pmit: z ideo vtutes sup3mātur. **Secda** p3 ē: q3 diabolus d3 inimic3 hō p3- tria. **P3**o: q3 hoiez mala p3uasiōe denicit. **2a** q3 pmas inimicitias voce hoīs exercuit **3a** q3 sub similitudine rōnis humane decipit **Tertia** conclusio est: q3 zizania signat vitia ppter quatuor rōnes. **Prima** est: q3 sicut zizania est herba inutilis z infecunda. Sic vi- tia operationes nostras reddūt inutiles z deo ingratas. **Secda** q3 sicut zizania nascitur in tritico tpibus corruptis: sic vitia nascuntur in mente corrupta p voluptuosam affectionem. **Tertia** q3 sic zizania suffocat z ledit triticuz

Sermo

sic vitia virtutes exterminant. **¶** Quarta qz si cut zizania iuxta genus suū, pferit fructum suū sic quodlibet vitium hz suum penale correspondet. Quia sic nullū bonū manebit irremuneratū, sic nullum malum manebit impunitum. **¶** Quarta p^a est: qz iste inimicus hō: sup se/ me. Vitium seminauit semē vitioz. Mā p^a super mīaz seminauit auaritiā: que est piculossima. **¶** Primo qz reddit hoiez omnium rex vilissimū, s. suū tpalium: et retrahit nos a sūmo bono: et nō satiat. **¶** Secundo qz nos decipit. Ver. Diuitie mūdi mendaces sunt. Dñz hō minē esse pmittūt: vt fuūz faciūt: securitatem spondent et dant timorez: saturitates pmittunt et famē incutūt: delicias pmittunt: et anxietates inferunt. **¶** Tercio hoiez euiscerāt: qz diuitie aegrum cūz labore possidētur cū timore: imituntur cū dolore. vnde ipsi laborāt et alij in eorum labores intrant: vt mali filij. vnde auar⁹ assimilatur aranee: q se euiscerat vt telāz faciat ad capiēduz muscas: et subito ipsa cum tela sua vento rapiūt: et totū destruit. Exturpat tū p^a sideratiōe pplexitati: anxietati: et laqueoz diuitiaz. Itē ex p^a sideratiōe magnitudinis hereduiz Itē ex p^a sideratiōe de deo: q nō relinqt sperātes in se. **¶** Secūdo sup benignitatē super seminauit diffidentiam de deo: timens in necessarijs deficere: et ideo nō largitur bona sua pauperibus. Tales sunt a deo maledicti et diuina p^a ctione indigni. Ad Eph. 5. Propterea venit ira dei in filios diffidētie: q. s. diffidūt de bonis cēmis: qz nō credunt deo: et ideo non p^a tegunt ab eo: s. p^a fidūt in rebus caductis qd est piculo suz. Bre. De creatore desperāt: q spem i creatura ponunt. **¶** Tercio sup humilitatem seminauit superbiam. Nec. n. eicit nos de regno eterno. vnde Breg. Quid securius celo? qd iocundius paradiso? Et tū angelus de celo: et homo de paradiso supbiendo ceciderunt. Sz vnde nascatur supbia dicit Ver. De ignorantia tui: venit in te supbia tui: cum meliorem qz sis: deceptrix tua cogitatio te esse nitit: cūz maior oculis tuis sis: qz apud deū in veritate. Si scirem⁹. n. statū nūz deo notū: humiliaremur. **¶** Quarto sup modestiāz seminauit cordis instabilitatez. Mā sicut modestia declinās indecentiāz in interioribus efficit ordinationē exteriorē: sic instabilitas cordis amplectēs interiorē deordinationē: causa est deordinationis exteriorē. Ordinato itē io: est: cūz ratio p^a cedit et appetitus obtemperat. Inordinatio vero iterior

cum appetitus nō subest rōni: talis autēz inordinatio facit cordis instabilitatem. Vbi gratia. Cum animus iratus a metu p^a motus: aut nimis voluptatem appetēs: exteriora mutat: cūz accensuz stimulis ire palpitāt: corpus tremir: li gua p^a peditur: facies ignoscit: inordinationēz interius ostendit. vnde Ver. Lor vanū et vaguz dūz suo ducit arbitrio: et diuino caret consilio: in seipso nō potest p^a sistere: sed omni mobili mobilis: p infinita distrahit: et dū per diuersa regem querit: nō inuenit. Sed in labore misum: i rege vacuū manet: qm vix deum q ei sufficere poterat dimisit. **¶** Quito sup paciētiāz seminauit ipacientia. Māz sicut p paciētiāz homo dñatur sui: sic p ipacientiam est aie p^a ditio. Mā fm Ver. Propter ipacientia: q paciētia caruerūt perierūt. Vide ne p ipacientia peas: sed vniuersa p^a deo sustine: qz p te maiora sustinuit. **¶** Sexto sup remissio nem culpe sup seminauit irāz. Que s. Aug. ē vlciscēdi libido. Est. n. duplex ira. s. nature et moris. Pro vt q deordinata a deo hz eē morā liter sic vitū est: qd nō est p^a tm pure passiois. Sed moralitatem dicit quandā actionē p quā deordinat hoiez qstū ad deum et qstū ad p^a rimum. Vult. n. expetere p se vindictā: quam non debet: nisi a deo expetere vel a iudice sub deo p^a situto. **¶** Septimo super adiutorio fraterno sup seminauit paupum oppressionem. Hoc p^a tm clamauit ad dñm. Ero. 3. vñ clamor filioz israel venit ad me. Isti sunt qui nō agnoscunt fratres suos: sed reputāt eos tanqz pecora affligentes aias eoz: et cogentes sine intermissione: sudore: labore: lōga morte mori. Ignorantes q: sicut nos habemus ad p^a rimum: ita inueniemus dñz nostz erga nos: vt p^a in euangelio: vbi dñs dimisit seruo debitum: et misertus est eius: sed ille nolēs miseri p^a serui sui: dñs repetiuit ab eo omne debitum. Et s. q misicors erga p^a rimum tuū: non eum opprimendo: sed exhibendo ei adiutorium: qz quales te inuenit dñs erga inferiorem: talem tu inuenies superiorem. **¶** Octauo sup caritatem seminauit odiū. Mā sicut caritas cau sat vitam spirituale: sic odium mortēz spūales. **¶** P^a Johis. 3. Qui odit fratrem suū homicida est. Qd fit tripli: corde. s. ore et ope. Corde inuidēdo: Ore maledicēdo. Ope occidēdo. vnde dicit. Qū autē dormirent hoies. i. cūz hō p negligentia non est pugil s. tepidus: et accidiosus et pira iminentia pericula incaut⁹ venit

inimicus homo. Inimicus dei et hois est diabolus. Sed attende eius astutiam: quod scilicet quoniam: et ubi seminet. Quid? Certe zizania: quod dominus exponens ait. Zizania sunt hi filii nequam. Esai. p. Ubi genti peccatrici: populo graui semini neque filijs sceleratis. Sed quoniam? Cum dormirent homines. scilicet prelati: vel etiam ipsa ratio in aia premeditans. Et ubi? In medio tritici. Semp. n. quod rit mala intermiscere bonis: ut triticum suffocetur: et boni malorum exemplo ad similia trahantur. Adarime. n. difficultas est: iter malos bene viuere. vnde Ber. Bonum esse iter malos tante est virtutis: quod est difficultatis. Quale ne peccet illud: picem tangere: et non inquinari. Et nota est quod inimicus quicunque callidus non potest supersedere zizania: nisi homines inueniat dormientes incautos. scilicet et ad bona operatores penitentem. Et huius ratio est secundum Bonauenturam. Quia demon non potest aliquid efficere: quo facto necessario cogitemus malum quod minus est quod velle et facere: nisi in casu. scilicet cum cogitatio anime non est circa vilia occupata. Cum. n. euagat et est ociosa: tunc potest ei diabolus imagine turpem et vanam offerre. Et ideo volenti malas cogitationes euadere magna sollicitudine cauendum est: ne contingat aliquando animus a bonis et vilius reuocari. Quod tamen difficile est nisi ei qui solitus est in bonis animum exercere. Immo tali delectabilius est in bonis et mundis versari: quam viris carnalibus in cogitationibus turpibus et fedi occupari. Item nota secundum Rich. quod quibus demones non possint affectus malas appetitui voluntario imprimere: nec ipsum immediate vel immediate necessitari ad malam affectionem: quoniam tamen exercendo mediante imaginatione vel aliqua corporali imitatione in appetitu sensitivo aliquam immoderatam passionem faciunt. Quo facto voluntas hominis pronior est ad malam affectionem. Immoderata. n. passio in appetitu sensitivo quoniam ita obnubilat hominis intellectui: ut sibi aliud videatur agendum vel fugiendum: quam quod erat extra passionem. vnde philosophus. 7. Ethic. Talem parat dormienti et vinolento. Cuius autem intellectus dicitur aliquid quod est malum diligendum: voluntas ceteris paribus pronior est ad diligendum illud quam quibus strarium eligere possit: nec ad illud incutitur. Si autem contingat quod immoderatam passionem in appetitu sensitivo: non ita obnubilat intellectus: ut dicitur illud quod est malum diligendum: et hoc propter colligantiam naturalem voluntatis humane ad

appetitum sensitivum: voluntas est pronior ad mouendum se imoderate propter predictas passionem.

Tertius principalis.

Secunda principalis: ubi agitur de eterna bonitatis resurgencia in malorum supportatione cum dicitur. Serui autem dixerunt. Sequitur. Simite crescere. ubi sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod diabolus non est directe causa peccati: quod proprium principium actus peccati est voluntas. Quia secundum Augustinum. Omne peccatum est voluntarium. vnde nihil directe potest esse causa peccati: nisi quod potest mouere voluntatem ad agendum. Adducitur autem voluntas dupliciter. Primo modo ab obiecto: sicut appetibile mouet appetitum. Alio modo ab eo quod intrinsecus mouet ad volendum. Hoc autem est voluntas: que sola directe est causa peccati. Sed que fit causa peccati indirecta. Pro hoc nota quod ex parte obiecti voluntas mouetur tripliciter. Uno modo ab obiecto immediate: ut cibis excitat desiderium ad comedendum. Alio modo ille qui offert tale obiectum. Tertio modo quod persuadet obiectum propositum habere rationem boni: Primo res sensibiles mouent indirecte ad peccandum. Secundo homo per occasionem offerens allectum creature. Tertio diabolus sed indirecte: bonitas causat recte. Unde Augustinus. Nulla alia re fit mens humana serua libidinis nisi propria voluntate.

Secunda conclusio est: quod deus est causa peccati permissiue. Permittit enim propter tria.

Primo propter misericordiam que respicit misericordiam. Nam si miseria non esset misericordia dei non appareret. Secundo propter iustitiam dei que respicit meritum et demeritum. Si non esset demeritum: iustitia non esset nobis nota. Tertio propter probationem: ut mala peiora excludantur. Unde Augustinus. Periculosissimum est nulla temptatione pulsari. Unde. n. pueniunt multa mala. scilicet elatio cordis: euagatio mentis et cordis: incuriosuspectio sui ipsius: incopassio reprobatorum: contemptus fratrum: ignorantia angelorum: quod Esai. Sola veratio dabit intellectum. Unde sapient. tertio. In paucis verati.

Tertia conclusio est: quod in causa damnationis non est precipitanter agendum: sed cum discretione omnia sunt discutienda. vnde Ber. Obiuehemus emulatio est: discretio est necessaria. Nam zelus minus efficax et utilis absque scientia inuenitur. Et ideo periculosus valde sentitur. vnde dicitur. Me forte

k 3

Sermo

colligentes zizania &c. Sequitur. Sinite utraqz crescere: vbi dat locum pnie: & monet ne cito amputemus fratrem: qz fieri pot qz hodie malus cras bonus erit. vnde dicit. Ne forte colligentes zizania eradicetis pariter & tritici. vii/ de Gen. 18. Absit a te vt hanc rem facias vt occidas iustus cu impio. Mo hic phibetur eradicio festinata: danosa: suspiciosa. s. festinata qz pus dz corrigi: sicut pater filiu disciplinatu. **C** Primo adhibet minas. **C** Secdo virgas deinde grauiora flagella: & si sic no corrigatur hereditate priuat. Danosa: vt cuz multitudo sit in causa vel princeps: nisi fuerit iniuria redundans in detrimentum ecclesie. Suspiciosa. s. qn dubiu est de alicuius malicia: danandus non est sed differendus: quousqz pumar inueniat. Et tunc no pp suspicionē: sed propter causam manifestam pibit. vnde dicit. Sinite utraqz crescere vsqz ad messes. Quia sicut segetes matore tunc colliguntur: sic comparata causa manifesta tolluntur mali de medio.

C Quarta pco est: qz dñs pmitte malos viuere pp quatuor. **C** Primo vt ipsi puerantur. Non. n. vult dñs mortem peccatoris &c. **C** Secdo vt iusti p eos exerceantur. **C** Tertio vt ostendat diuina potētia. Quia si homo cēt sibi derelictus statz deficeret: nisi manu oipotentie diuine fulciret. **C** Quarto ad ostendendum suaz clementiā: qz facit oriri solē suum sup bonos & malos. Quartū principale.

Arca quartum principale: vbi agitur de extrema seueritatis snia in eorum finali punitione: cu dicitur. Colligite primo zizania: Vbi sunt duo documenta.

C Primū documentum ē: qz ibi fiet distributio fm exigentiā vniuscuiusqz. vnde dī. Colligite &c. Criso. Vt nō timeāt boni: qsi simul debeat tolli cū zizanijs frumentum. Ostendit hic angelicū officiū in tribus. In colligēdo: in alligando: in pgregando: Colliguntur. n. puerfi p separationē a bonis. Alligantur p cōiunctionē in penis. Congregantur. n. boni p vniōnē in gaudijs. O qz letantē messē totā pgregabūt: qz tam gaudent vnu granū: vnā scilicet aiaz colligere leguntur. Et alligate: vt. s. nō possint euadere: nō solū demerito culpe: sed nec de eternitate pene. In fasciculos. glo. Mo in vno fasco. Pro modo. n. puerfitas sue vnusquisqz punitur. vnde Brc. Sicut in domo patris mansiones multe sunt: p diuersitate virtutis: sic dānatos diuerso suppli/

cio gehēne ignib⁹ subijcit disparitas criminis Sequitur. **C** Tritici: vbi describitur pmiuz electoz: qd ex tribus crescit. s. ex ppria cniustibz felicitate: qd notatur in tritico: & coi beatorum societate: qd notat i pgregādo & ex loci amenitate: qd notat in horreo. **C** Et nota qz triticiuz tripliciter psiderat. **C** Primo put est i agro sic signat impectos in via: qui pcepta dei custodiunt facientes fructum trigessimuz. s. cum fide trinitatis decē pcepta seruando: vel fructuz sexagesimū superaddendo ser opa miseri cordie: vel fructū centesimū. s. ad laudē & gloriā dei oia perficiēdo. **C** Secdo prout est in area sic signat viros perfectos: qui dei seruāt consilia. Area. n. religionē significat. Tritici emm in area purgari solet: a tribus. s. a paleis ab aristis: & a pmiutione pulueris. Sic multi sunt religiosi: qz malā hnt cum secularib⁹ societatez: & hoc est tritici cuz paleis: quapropter sunt purgandi: vt triticum in area. Item sunt alij qz habent nimiam mox leuitatem. Et hoc est triticum esse cū aristis: que leues sunt & aride. Jc sunt alij: qui hnt nimiaz terrenoz cupiditatem: & hoc est triticum esse cū puluere. Et ideo purgandi sunt. Alias eos diabolus cribrabit & agitabit de cupiditate in cupiditatem: Luc. 23. Ecce sathan expetuit vos &c. **C** Jc tertio put est in horreo. Et sic significat scōs in gloria: vbi sunt simul p iuncti a ventis temptationū semoti & securi: & de nullo iaz purgādi: qz mors vltra non erit. Ezechl. 39. Sciet qz ego dñs dñs eoz: eo qz pgregaueriz eos ad iraz suā: & nō abscedā vltra faciē meā ab eis. **C** Secdm documentū est: qz quilibet fm iudiciū sapientis ante iudiciū dz facere iustitiaz: culpā delendo p penitentiaz cito: nō vsqz ad finem vite pcrastinādo. Sed prob dolor pauci sunt: qz nūc pniaz agant hic in terra. Sz plures sunt i Italia. Quā pniaz agē nob pcedat ihs.

C Dñica in septuagesi. Sermo de epla. 5.

Escitis qd

bij qui in stadio currunt. Prima cor. 9. Scdm qd dicit Bcr. Quā fastidiuz gnāt. Exercitiū desiderii Tolle ocium: exercitare

in aliquo: & statim senties solate appetere que famem tollant. vnde subito pcedenti de ocio ad laborez: graue cernitur oē quod incipitur:

Sed postq̄ ab his dissuadere ad illa paulisp̄
assollescere cepit: vltus tollit difficultatē: inue-
nitq̄ facile qd̄ impossibile ante putauit. Sed
q̄ fm̄ fido. Tm̄ in hac vita est licitū opera
ri bonū: post hanc vitam nō iam opatio expe-
ctatur: sed retributio meritorū. Ideo vita im-
pijs longa et grata: in oculis autē iustorū ama-
ra et breuis. Ideo ap̄s velēs nos p̄tinuē me-
ritorijs actionibus exerceri bene hortat nos.

Primo ad boni operis exercitationem.

Secundo subiūgit motiū a rationē: sic currite.

Tertio declarat hoc p̄ antecessorū exempli-
ficationem: ibi. Nolo. n. vos ignorare fr̄es.

Primum principale.

Treca p̄mu; principale sunt. 5. p̄es.

Prima cōcō est: doctrina beati

Ver. d. Valde cauēdū est illud qd̄

multi stulti faciunt: qui quanto diutius viuūt:
tanto maiorem sibi spem viuendi nutriunt: et
timorem festinantis mortis abijcētes: a pro-
posito sancte vite deficiunt. Ideo est: q̄ quan-
to diutius vixit aliquis: tanto breuius vixit
est: et tanto citius retributiones totius vite sue
recepturus est. Sicut igitur vides per singu-
los dies in preteritū in opinione tua vitam
crescere: ita certus esto spatium bene viuendi
decrefcere. Esto itaq̄ sollicitus: quia nescis q̄
breue sit: sic expēdas: vt de die in diem sanctum men-
tis propositum ad meliora extendas: quatinus
si quid te grauat bene viuere: quantomagis la-
borem tuum oportet ad finē festinare: et te ad
requiem et coronam appropinquare. Et ideo
dicūt. Nescitis quanta est vtilitas bene viuere
.i. in virtutibus p̄ficere: in q̄ non vni s; oib; p̄-
missa est palma qui in stadio currunt.

Secunda conclusio est: q̄ per cursū curre-
tium in stadio intelligimus spiritalē motum
qui fit in virtuali actione. Videmus namq̄ i
cursu materiali q̄ est terminus a quo recedit:
et terminus medius per que; inceditur: et ter-
minus ad que; in quo quiescit. Sic enā d; esse
in cursu spiritali. s. terminus a quo que; debemus
deserere qui est peccatū. Terminus
ad quem est gloria in qua appetitus deb; quie-
scere: sed terminus medius est status grane: p̄
quem debemus icedere. vnde spiritaliter de-
bemus currere nō mutādo parētes p̄ p̄cti infe-
ctōne: s; virtuali opatiōe merēdo vitā eternā.

Tertia conclusio est: q̄ per stadium intelli-
gitur tempus gratie: in quo solus meritorie ope-

ratur. Nam post hanc vitam nihil restat: nisi
retributio cuiuslibet secundum erigētiāz debi-
tura. Nam sicut stadium est quoddā spatium
statutum p̄ brauiū ad currendū: in cuius p̄n-
cipio cursores p̄stirūtur: et i fine brauiū ponit
quo velocius currēs p̄ ceteris remuneratur.
Sic hoc t̄ps gratie a deo est statutū: vt quili-
bet positus in p̄ncipio sue discretiōis currere
d; virtuosa exercitatiōe: vt sic in tali cursu p̄se
uerās: brauiū eterne beatitudinis remuneret.

Quarta conclusio est: q̄ tria genera hominū
ab initio fuerunt in mundo. s. pagani: iudei et
xp̄iani. Pagani sunt qui neq; nouū neq; ve-
tustestamentū recipiunt: sed fm̄ p̄cupiscentiā
in qua nati sunt ambulant. Iudei sunt q̄ lege
Moyseay ad litterā seruāt se circumcidēdo
et alia legalia faciendo. Ch̄ristiani sunt qui euā-
gelium ore xp̄i platū custodiūt: se baptizādo
et alia ecclesiastica sacramēta reuerenter suscipi-
endo. Vtēs dicūtur pagani: eo q̄ ita manēt
sicut geniti sunt. i. in contagio peccati origina-
lis: qd̄ ab ipsa origine p̄trahitur. Eph. 2. Era-
m; nāq; filij ire: id est debitores p̄ene eterne.

Sed beu vt recolit nobis hodie mater eccle-
sia. Hī omnes fecerunt mirabilem cursū:
Immo vt verius dicam infelicem casum. In
primo parente ceciderunt a dignitate angelo-
rum ad conditōnem iumentorum. Al paradī-
so voluptatis in exilium laboris et doloris. A
libertate spiritus: in seruitutem carnis. A sta-
tu gratie in statum culpe et omnis miserie: sci-
licet famis: sitis: caloris: frigoris: tribulatiōis
infirmittatis et necessitatis moriendi. vñ dicit.
Dēs quidem curruur. s. in statu suo s; nō eq̄-
le premium apprehendunt vite eterne.

Quinta conclusio est: q̄ licet plures s; di-
uersitatem statuum diuersimode currāt. Vñ
tamen scilicet fidelis accipit brauiū. Et no-
ta q̄ ad hoc q̄ aliquis mereatur brauiū acci-
pere: quatuor vnitates debet habere. **Prī-**
ma est vnitās virtualis: que est integritas mē-
tis p̄ p̄stantiam semper meritoria actione cur-
rendo. vñ p̄hs dicit. Qd̄ non est ponere s; baz
ociosā: ideo q̄si nāluer deb; homo bñfacere.
Et h̄ est currere per opa bōa et non stare. Ad
hāc vnitatem hortamur Deut. 7°. Audi isrl.
dñs d; tu vñ est: Ibi nō tm̄ vñ nūcro defi-
gnatū: cū sup̄ oēs numex sit credēdus: sed q̄
nūq̄ ab alio i aliud vñt. Psal. Tu autē idem
ipse es. In hac vnitāte d; hō suū p̄ncipiū imi-
tari. vnde ap̄s dicit. Vñus accipit brauiū.

k 4

Sermo

¶ Secda est vnitas moralis: q̄ est cōformitas caritatis. Actū. 4. Adulterū credentium vnus intellectus in fide: et vnus affectus in caritate. Adulterū vnitatis dulcedinem exprimit psal. d. Ecce q̄ bonum et q̄ iō. 2c. Et vilitatem ostendit: q̄ hec meret in p̄senti benedictiones gratie: et in futuro vitā glorie. Ad hāc hortat nos apl's ep̄s. 4. Solliciti suare vnitatem fidei in viculo pacis. **¶** Tertia vnitas ē spūalis: q̄ est p̄iunctio dei et aie in vita p̄ gratiam. Psal. Adhuc autē adherere deo bonū est. Hac. n. adhesionē caritatis astringitur deo fortiter et secure ad modū glutinis: dum tam suauiter: q̄ secure deo inherens: caritate terribilius ip̄a gehēna indicat esse leuissimo crimine vultum offendere maiestatis. Hac. n. vnione quasi glutino aromati aia cōiungit deo. De q̄ apl's. Qui autē adheret deo: vnus spūs est. **¶** Quarta est vnitas celestis: q̄ est p̄iunctio dei et aie in patria per gl̄iam: vbi aia sancta capax est eternitatis: sapientie et dulcedinis dei: q̄ memoria retinebit deū sine obliuione sciētia cognoscat sine errore: amore amplectet sine alterius receptōe: et ita p̄ficiat illud in illa effabili vnione deitatis et humanitatis. Sic aia rationalis et caro vnus est hō: ita d̄s et hō vnus est xp̄s. Et hoc est qd̄ dicit. Sed vnus accipit brauiū. i. p̄mūz cursus: vel vnus p̄seuerans in vnitatibus vt dictum est.

Secūm p̄ncipale.

Iraea sc̄d p̄ncipale: vbi subiungitur ad huiusmōdī cursū motiua rō: curz dicit. sic currite. vbi s̄t due p̄es.

¶ Prima p̄lo est: q̄ talis cursus spūalis solū perficitur caritate. vnde glo. dicit: q̄ quia vnus accipit brauiū. i. p̄mūz cursus: et vos sic currite per opa meritoria. i. caritatis p̄seuerantes vsq; in finem: vt p̄prehendatis brauiū eterne vocatōis. Quod autē caritas sit motus huius cursus: patet. Nam p̄. 1. Thimo. p̄. si n̄s p̄cepti est caritas de corde puro: p̄scientia bona: et fide non ficta. Glo. Caritas est finis consumationis: non consumptionis. Pleni tudo enim legis est dilectio. Ro. 13.

¶ Secda p̄lo est: q̄ quatuor sunt motiue rōes: q̄ mouent nos ad hunc cursū. **¶** Primūz est amor euadendi piculum. Nam hō positus in via piculosa: velociter currit: et sic p̄ctō: est in via piculosa. Et ideo currere d̄z de p̄ctō: q̄ si viā peccati p̄tinuaret: duceret eum ad mortē gehēne. Et h̄ est qd̄ dicit. Omnis. n. q̄ in ago

ne p̄tendit. s. p̄ra diabolica temptamenta. Et ideo velociter currendū est: viriliter resistēdo. s. ab illicitis abstinendo: nō vt coronam accipiamus corruptā: sed eterne retributionis. vnde Aug. Non terrenis et marcescentibus florib; sed eternis p̄fertaz gēmis in modum regalis dyadematis spūalis corona p̄seruat. **¶** Sc̄d est t̄pis neglecti recuperatio. Nam aliq; nimis moratus in via aduertens se dictam dimittere nō posse: sed debere implere velociter currit. Sic spūaliter q̄s in delectatōibus mundanis aliquādiu moratus: in viā gratie d̄z festinatē currere: vt t̄pis neglectum valeat recuperare. vñ dicit. Ego autē sic curro: nō q̄ in incertū. q. d. Legitima bona opor: nō quasi in incertū faciēdo aliq; de quo p̄mio nō sum certus. Si ne gligenter redimo t̄pis: sic pugno p̄ra hostes: declinando malum: nō quasi aerem verberās. i. nō inaniter me fatigādo: et aduersariūz nō ledendo. S; viriliter aggressus sum aduersarium: vt t̄pis inaniter neglectum recuperetur. **¶** Tertium est t̄pis breuitas: vt p̄z in cursore. Nam cursor: h̄ns longaz dictā in quo t̄pis spacio p̄ficere: festinat eo magis in cursu: vt ad terminum in quem tendit: attingat. Sic spiritaliter currendū est velociter magnitudine maioris p̄nie. vt merito citius p̄tingamus ad p̄mūz. Et h̄ per t̄pis breuitatē. vnde Job. 9. Dies mei velociores fuerūt cursore. Illud. n. cursor quando dormit vel q̄scit: currit. Sed nos omni hora currimus ad mortē: q̄ vita est cursus ad mortem. vnde dicit. Castigo corp̄ meum p̄ declinatōem mali: rēp̄mendo. s. illicitos motus carnis acriori p̄nia ad possibilitatē sublinētis. Psal. Castigatio mea in matutinis. Et dicit. Castigo: nō occido. Roma. 12. Rationabile sit obsequium vestz. Et in seruitutē redigo: per opationē bōi. Corp̄. s. spiritui suū cogendo: et sensualitates rōni. vñ Aug. Seruituti hō subijcit: dum nō suam: sed spūs p̄ficiat voluntatē. **¶** Quartū est remuneratio. Nam. n. cursor scit q̄ i sero hēbit bonū hospitium festinat i cursu: vt ad illud p̄tingat. vñ spūaliter in bonis opibus currēs: p̄p̄ dulcedine et de siderum vite eterne festinat: ne desiderio frustretur: reputās p̄p̄ suam p̄uitatem se indignū. Et iō aut. Ne forte cum alijs p̄dicauerim: me. s. in ipsa p̄dicatōe defectuosus inueniēs. Ip̄e reprobos. i. a deo reprobatus p̄p̄ indignitatē vt indignus bitatione eterne patrie efficiat: Apl's terret nos: vt timeamus suo exēplo me

diante: qz si sibi ptingere posset: q̄sto magis nob̄ cauendū est: ne offendēdo sim⁹ reprobi.

Tertium p̄ncipale.

Arca tertium p̄ncipale: vbi h̄ pbat
c. p̄ antiq̄ exēplādem: enī dicit. Mo
lo eiz vos igno. fra. vbi si due p̄es.

Prima p̄cō est: q̄ ad correptōez mox mltum p̄sunt exēpla bonoz. vnde Jhdo. de sū. bo. dicit. Deus cum nos p̄ceptis suis admo- net: et vite scōz boni opis exēpla pponit: nū- la est iam de reatu excusatio: qz lex dei quoti- die ad aures n̄ras pulsāt: et scōz documenta: bonoz ex⁹: cordis nostri affectū puocāt. vnde s̄m eundē. Grandis est d̄s: vt v̄tutes quas sc̄is p̄parauit ad coronā: nob̄ ad p̄fectum sint posite: nō ad penā. Et si p̄auoz sepe secuti su- mus exēp̄: cur non imitemur scōz digna: et deo placita facta? Et nā si apti sum⁹ imitari iū- stos in malū: cur pigri sumus imitari iustos in bonū? vnde dicit. Molo vos igno. fra. s̄. in s̄i- tutiones fidei et exercitia virtuosa: quoniam pa- tres nostri. i. institutores fidei: omnes perfe- cti existentes in virtute. sub nube fuerūt. s̄. exē- plaris informationis: protegente nos ab estu carnalis impugnationis.

Secunda p̄cō est: q̄ singule virtutes in singlis patribus et p̄ph̄is sunt nob̄ exēplificate: vt ten- dentes ad meriti p̄fectiōem: ip̄as virtutes in ip̄is diligētius attēdamus. vñ ex⁹ scōz q̄b⁹ edificat hō: varias faciūt sectari virtutes. Ihu militatis ex xp̄o: deuotōis ex petro: caritatis ex ioh̄e: ob̄ie de abraam: tollerātie de iacob: casti- monie de ioseph: m̄suetudinis de moysē: cō- stantie de ioseph: benignitatis de samuele: m̄ie de dauid: abstinentie de danielē. Sic et cetera facta p̄oz quo labore: quo moderamine: qua i- tentione vel p̄punctōe gerant: vir sc̄us imi- tanda p̄sideret. Et ideo dicit Jhdo. de sū. bo. q̄ q̄ sc̄us vix imitat: quasi exēplar aliq̄ intue- tur: seqz in illo quasi in speculo p̄spicit: vt adij- ciat q̄d deesse virtutis agnoscat. Adin. n. sc̄ipm hō p̄siderat: sed duz alex̄ intendit: illd̄ quod minus est luminis adijcit. Hoc. n. in- nuit ap̄s dī. Omnes mare trāsierunt: et oēs in moysē baptizati sunt. Baptizati dicunt in moysē: in nube: et in mari: qz illa oīa gerebant forinaz et figurā nostri baptismatis. Adop̄es enim xp̄m: nubes sp̄m. s̄. mare rubz baptis- mum significat sanguine christi rubricatum et p̄secratum. p̄p̄s transiens significat fideles Ad̄ers egyptioz significat ablatiōem p̄cōz.

Illa ergo oīa nostri fuerunt figure. Illa tunc figurate gesta: nunc in nostra salute p̄plentur quia tunc futura p̄nunciabant: non preterita leguntur: et p̄sentia cognoscunt: vnde dicit. Eandem escam sp̄ualem. i. virtutalem exerci- tationem: qua nunc sp̄itualr reficimur: p̄o- tunc manducabant vsq̄ p̄tinuo: in augmentuz meriti virtualis actionis: p̄sequēte eos petra. Nam s̄m Jhdo. Perfectoz virorum est nō quenlibet sanctorum imitando: sed ip̄am veri- tatem intueno iustitiā opari. vel sic. Eandē escam sp̄ualem manducauerunt. i. corpus xp̄i in signo sp̄itualiter intellecto: et oēs eundem potum biberunt. s̄. xp̄i sanguinem in signo. Sic loquit de cibo sp̄itualī et potu sp̄uali p̄ fi- dem: nō de corporali. Aug. Sp̄ituales ergo potū quez biberūt ip̄i et nos debemus: q̄ idē illoz pot⁹ et noster significat. Et iō illoz cib⁹ et potus noster idem est ministerio et significa- tione: non sp̄e: qz idem xp̄s illis in petra est si- guratus: nobis in carne manifestatus: et altari sub specie panis et vini figuratus. Insignis vtiqz diuersis eadez est fides. Sz illi ventuz nos p̄ntez venisse credimus. Et iō dicit sp̄ua- lem. Sp̄itualr aut biberunt eundem: quem nos corporaliter nō eundem. Segtur. Con- sequente eos pena: que xp̄s figurabat: et fidei eiusdem fuit signum. Adante ergo in fide: et videte signa varia. Ibi. n. erat petra xp̄s: no- bis quoqz in altari positus xp̄s est: si sp̄m vi- sibilez attendas: aliud est. si intelligibile signi- ficationem: eundem potum sp̄ualem biberūt.

Dominica in. lxx. Sermo. 36. de euāg.

Imile est re

gnum celoz homini patri
famili. 2c. Mat. 20. Et
ex ociositate multa mala p
ueniunt. s̄. in corde: qz s̄m
Ber. Qui cogitationū

malarum est sentina. In ore: quia s̄m eundē est mater nugaz: et nouerca v̄tutum. In ope quia s̄m Oseam: iniquitas sodomē fuit saturi- tas panis et ocū. Et ideo in die iudicij omne momentum erigetur a te: qualiter sit expressū Et ideo damna talis negligētie et ociositaz beatus Ber. deuotissime deplorat: dicens. O bone iesu cur intermisi te v̄llo tempore in corde meo versari: te tota mente amplecti: oīa

Sermo

interiora mea vbi tunc erant : quando tecum non erant? Deus vite mee q̄s vane p̄sumpta q̄s infructuose elapsa sunt a me t̄pa mea: q̄ de- disti mibi: vt facerem voluntatē tuam in eis : ⁊ nō feci. Quomō subsistā? Quomodo leua- re poterō oculos meos ante faciem tuā in ma- gno illo eranie: quādo numerari oīa peccata mea iussis: querēs fructum in eis? Adeant in obliuione corā te t̄pa: que p̄didi infructuose p̄f̄iat h̄ residuus t̄pis mei sanctificatum in gra- tia tua. Et ideo euāgelista volēs aiare ad spi- ritualis exercitij ⁊ laborum inbitionem: po- nit sex consideranda.

Primum p̄ncipale.

Secūda p̄ncipale: vbi ponit nobis op̄ariorum in vinea dei cōdu- ctio: cum dicitur. Simile est regnū celorum: sunt quinque conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ hec dñica septuagesima appellatur: q̄ nunc representat eccl̄ia t̄ps capti- uitatis israelitice plebis: que p̄pter sua pecca- ta punita fuit in fuitate babilonica p̄ annos septem: vbi sicut ait psal. suspēderunt organa sua: dicentes. Quomō cantabimus canticum ⁊c. Hoc idem dñs futuroz p̄scius: p̄mina- tus fuerat. Iher. 25. Perdam inq̄t ex eis vo- cem gaudij ⁊ letitie. Ad etiā mystice expositū in nostra. 70. obseruamus cātica letitie suspē- dendo. s. alla. Te deum laudamus. B̄lia in excelsis ⁊c. Quia q̄ hoc t̄p̄e signa letitie sunt penitus relinquenda: ⁊ lamenta p̄nie assumē- da: ideo eccl̄ia aniat nos in officio hodierno: verbis: exēplis ⁊ p̄missis: vt p̄nie op̄ibus in- sistamus fidelit̄. Verbis. Nam in epl̄a hortatur nos ad currendum p̄ p̄nie opera: ad certā- dum p̄tra diabolica tēptamenta. In euāgelio vero ad laborandum in p̄scientie vinea. Exē- plis. s. tres viros ⁊ eoz dicta p̄ducens in me- dium: q̄ erant peccatores maxim. s. Dauid: cuius verba recitant in missa. s. ipsius introi- tum. d. Circūdederunt me: ne q̄s desperet de peccato luxurie. Paulus cuius verba sunt in epl̄a: ne quis desperet de peccato supbie. Et Matth̄eum: cuius verba sunt in euāgelio: ne quis despet de peccato auaritie. P̄missis. P̄mittit. n. laborantibus denariū: curren- tibus brauium: ⁊ pugnantis coronā.

Secūda p̄lo est: q̄ methaphorice regnū ce- lozum est p̄ns eccl̄ia: vel iustoz vita. ⁊ sic est op̄ratio tam p̄sone ad personā: q̄s negocij ad negocium: ⁊ est sensus. Negocius q̄d fit in ec-

clesia: est simile negocio tali: quod ab hoīe pa- trefamilias quādoq̄ fit. Et ita s̄z Greg. re- gnum celoz dicitur eccl̄ia militans: q̄ cum tri- umphante facit vnum regnum: in q̄ est vnus rex. s. trinitas. vna lex. s. caritas. vna plebs. s. xp̄ianitas. vna merces. s. eterna felicitas: que hic quodāmodo hētur in spe: ⁊ ibi p̄cipit in re.

Tertia p̄lo est: q̄s iste paterfamilias est d̄s trinitas: quo ad creationem: gubernationem ⁊ p̄seruationem oīum creaturaz. Singulari- ter tamen rōnālium per sue imaginis p̄signa- tionem: luminis naturalis impressione: eter- ni p̄mij oblationem. Specialissime autē est pater oīum fidelium per vocationem: instru- ctionem: ⁊ nutritionem. Deutero. 32. Mūgd nō est ipse pater tuus ⁊c. familia eius est vni- uersitas viatoz: beatoz: damnatoz: que p̄nt dicere illud psal. Ipse fecit nos: ⁊ nō ipsi nos ⁊c. vnde Aug⁹. super gen̄. dicit. Ad deus in hoc mundo fecit sibi tristegā: cuius pars sup̄i- or est regio lucis: in qua habitant victores.

Inferiō autē est regio tenebrarū: in qua habitant victi. Media p̄s ē lucis ⁊ tenebrarū: vbi habi- tant militātes. In sup̄iori est t̄m̄ gaudiū: in in- feriori t̄m̄ luctus. in mediū vtrūq̄ m̄rtuū.

Quarta p̄lo est videre de vinea: que fit.

Et dicitur q̄ est p̄scitia. Nam sicut in vinea debet esse clausura: vt canes ⁊ porci deuantan- tes eam arceantur. Sic reuera op̄s p̄scientiaz esse clausam per circūsp̄ctionem sensuū exteri- orum: ne canes inuidie: ⁊ porci luxurie intrā- tes: ⁊ intima cordis penetrātia per unaginatio- nes ⁊ affectōes carnales ip̄am deuantent.

Est q̄dāz felix: quē faciunt aliena picula cautū. Hec vinea habet palmites p̄ fructibus facien- dis: puta que sunt mansuetudo: castitas: paciē- tia: ceteraq̄ innumerabilia bona: que omnia generaliter in ea adeo sunt plantata: vt afferāt fructum. Hec vinea magnum laborez exigit quia cum sit bene culta: copiosissimum reddit fructum. Alias fieret sterilis. Prouerb. 34. Transiui per vineam stulti. i. vitam negligē- tis insperit: ⁊ operuerunt faciem eius spine: scilicet sollicitudinibz.

Quinta conclusio est videre de operariis. Nam hec vinea cōmissa est excolenda. Ade: ⁊ toti sue posteritati. vnde sicut Aldaz posu- erat in paradiso colere ⁊ operari eum: vt dicit ge- nesis. 2. sic ⁊ nos positi sumus super vineam scilicet conscientiam: que est vinea iustitie exco- lendam. Sicut autēz mercenarius positus in

vineam suam si neglexerit eam: non solum mercedem suam perdet: sed etiam deserta vinea erigetur ab eo: sic et nos si eius culturam debitam neglexerimus: non solum de ea proiciemur: sed etiam a nobis quod neglectum fuerit: erigetur. Vineam enim dei non extra nos est: sed in nobis ipsis plantata est. Prima cor. 3. Dei cultura estis. unde iste paterfamilias erigit per suam manifestationem. Primo mane. i. p. mundi etate: vel in principio discretiois. Conducere operarios non ociosos: non verbosos: qui negligunt ut dicunt: et non faciunt. In vineam suam: in quam. s. palmities virtutum plantavit. Sed beu in hac vinea pro vino punctionis: et deuotionis: et dilectionis: multi habent viticam vitium carnalium desideriorum: et spinas amaritudinis et odiorum. unde si huic vinee propter pigritiam non adhibeatur debita cultura: spine et vitice succrescentes: vinee crescentiam suffocant. Et ideo ne fructus iam segniter negligatur: hec vinea est putanda: fodienda: custodienda: vindemanda. Putabitur. n. per vinorum extirpationem. Nam sicut viti. vinea recisa frondeat. Semiputata frondeat. Neglecta penitus luxuriat. Jobis. 15. Omnem palmitem in me ferentem fructum purgabit eum. Foditur per amoris diuini inflammationem. Dic. n. amor omnes amores mundanos et quasi ad radicem vitis subortos eradica et euellit. Custodit etiam: ne a bestiis nocuis deuastetur. Et ideo turris in medio eius edificatur. Mat. 21. Per quam discretio rationis intelligitur: qua mediante aditus bestiarum precluditur. Deutero. 28. Vineam plantabis et vinum non bibes: quoniam vastabitur vermicibus. Vindemiabitur quoque per nostre intentionis in deum directionem: ut scilicet sicut in vindemia exteriori botri absceduntur et portantur: sic omne opus bonum per nos factum: de laude hominum abscedat: et in vultum ultimum finem porrect: ne verificetur illud psal. Vindemiant eam qui pretergrediuntur ea.

Secundum principale.

circa secundum principale: ubi proponitur nobis conductorum ad opus missio: cum dicitur. Conuentio autem facta: ubi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quia sicut Chrysostomus conuentio est vite eterne promissio. Ideo saluator ad hanc vineam rite ac debite excollendam: promissione vite eterne plures conduxit: quantum ad diuersos status hominum: qui sunt

quatuor. s. prelati: mercatores: milites: ministri ecclesie: et viri religiosi: et agricole. Per eos ergo qui mane conducuntur: accipiuntur prelati: qui primo vocantur ad opera iustitie. De quibus dicit sapiens. 2. Diligite iustitiam. Alios ergo debent precedere in operibus iustitie. Et ideo mane vocantur. Exo. 8. Consurge diluculo. Per hos qui hora tertia vocantur: accipiuntur mercatores. Quibus congruit hoc quod dicitur. Inuenit alios stantes in foro ociosos: quia hora tertia forsitan signat: quod iter crucifixorum domini computantur. Mat. 15. Et erat hora tertia: et crucifixerunt eum. Quod dicitur de crucifixione facta per linguas iudeorum: sicut quia mercatores consueverunt pro lucro suo lucrare: et sic quodammodo linguis crucifigunt. Lingua enim iurantis: quasi clauus et lancea crucifigentis. Ideo enim iurant: ut eis credatur. et sic proximum decipiant. Per eos qui circa horam vocantur sextam: milites designantur: quia cum hora sexta dominus crucifigeretur: a militibus vestibus suis spoliatus est. Mat. 27. Signans ecclesias: que rebus suis a militibus suis spoliatur. Ecclesia dicitur congregatio iustorum. Caput iesu quod spinis erat coronatum: signat sacerdotes: qui sunt caput ecclesie: qui spinis coronantur: quando decime eis a militibus auferuntur. Jobis. 19. Et milites qui dem hec fecerunt. Per eos qui circa horam nonam vocati sunt: signant ministri ecclesie et religiosi viri. Nam hora nona iesus expirauit. Mat. 27. In quo figuratur: quod ipsi tanquam spirituales separari debent a carnali affectione. Per quos signari etiam possunt simplices layci: qui maxime curam de corpore mystico christi habent. Isti corpus christi vulneratur: aromatibus conduunt: qui afflictiones sanctorum caritatis affectu: et verbis consolationis pie demulcent. In theaminiibus etiam inuoluunt: quod de bonis temporalibus necessitatibus sanctorum subueniunt. Per eos qui. xj. hora vocati sunt: signant agricole: per quos significari possunt isti simplices. Et notandum quod hi vocati hora. xj. interrogati sunt. Quid hic statis tota die ociosi? Responderunt. Quia nemo nos induxit. In hora. xj. signatur oris transgressio. In responsione transgressionis excusatio. Ipsi quidam ignorantes legem: ex ignorantia peccauerunt: sed in responsione dicit. Quia nemo. sc. se excusantes per prelatos. Quid. n. est dicere nemo nos induxit: nisi ne nos docuit: nemo nobis predicauit. Isti peccant ex

Sermo

ignorantia: prelati ex malicia. Et h. p. sint vocati ad opa iustitie nouissimi tamen inueniuntur.

Secunda p. d. est: q. per denarium diurnum signatur remuneratio que plato debetur. p. continuatione operis et doctrine. Et si denarius detur alijs: tñ non nisi prelato diurnus datur. In quo signatur aureola que debetur: q. erit ornamentum ronalis: ad que spectat doctrina. Sicut aureola virginis decor est. p. cupiscibilis in q. est inuidia. Et aureola marty: e. ornamentum irascibilis: in qua fortitudo et patientia. vnde d. Er denario diurno. Denarius d. a decē: eo q. decē nūmos vsuales valeat: et si gnat vitā beatā. Itz i denario ē figura sperica: vbi nō est inuenire finem: i quo signat vite eternitas. Itē ymago regis inscripta in quo signatur aie ad deū plena p. formitas. Itē materia p. ciosa in quo eterne fructiois summa signatur iocūditas. Itē pulchritudo gratiosa in qua corporis gliosi grata formositas. Itē denari⁹ valet decē: q. obseruātibz decē precepta dabitur. Sz diurnus d. Tum q. tota vita hois iusti: reputatur q. si vnus dies. Tuz q. opanti in die grē: et nō in nocte culpe reddit: tuz q. in die glie habet. Recte igit denarius diurnus assignat eis qui in obsequium christi non parum sz vite sue totum diem expendant.

Tertius principale.

Itz tertium p. principale: vbi pponit nobis missor remuneratio: cuz d.

Lū sero aut. vbi sunt tres p. d. ones.

Prima p. d. est: q. l. cadē sit hora et tēpus laboris: et ichoatio quietis: et finis opis: et ip. s. retributionis: tñ finis mundi. p. tpe retributionis assignatur: vnde d. Lū sero factū ēēt et. vbi Rabañ. d. Postq. opis diuini reddita ē ratio: ad remunerationis ip. s. accedit opportunitas. d. Lū aut sero ēēt factū. i. cū dies totius vite ad vesp. p. sumatiōis inclinata fuerit: merces est reddēda. Quare sz Criso. Sero: nō alio mane reddit mercedē. Ergo adhuc stante sclo: iudiciū est futu. p. ppter duo. **P**rimo q. ipsa beatitudo futura est merces iustitie. Itō nō in alio seculo fit iudiciū: sz ante illud. **2**o ne videant peccatores diei illius beatitudinē.

Secunda p. d. est: q. p. m. bz b. tudinis eterne debet dari et reddi. Dari qdē ex mera liberalitate pp. grāz boi sine sufficienti merito gratis et liberaliter data. Tuz g. hō sit totalr obnoxius et debitor sui totius idiget dono. grē grati facientis per quā sibi deus p. descendat: prius acce-

piando suam imaginē et voluntatē: q. operationē ab ipso manentē. Quia cū cā nobilior sit effectus: nullus pōt se facere meliorē: nec opus deo placēs: nisi p. us ipse placeat. Ideo necesse ē vt d. s. p. us respiciat ip. s. q. ad munera ei. Mon. n. q. bona facimus boni sumus: sz ecō uerso. Ideo ois radix meriti fundat in gratia grati faciente: cuius ē hoies facere deo dignū. Et ideo p. m. bz eternū d. nō solū dari sz reddi etiā tanq. debitu. et p. merito quodāmodo reddendū. vnde dicit. Dñs vince. i. d. s. pater: q. est dñs iure creatiois: q. vineā plantauit iure acquisitionis: et sic eaz liberauit iure emptionis: et sic eam p. p. rio sanguine emit iure p. seruationis: q. facit oēs expēsas: et oparios mittit: p. curatori suo. i. x. p. o. Pater dedit ei oia in manus. Johis. 13. Pater nō iudicat quenq. sz oē iudiciū dedit filio. Vocat oparios: siue bonos: siue malos. vnde apoc. 14. Opa. n. illo. rum sequuntur illos. Et ideo subdit. Et redde illis: statim sine dilatione. Ad credem suā totam sine diminutione. vnde apostolus prima corinth. 3. Vnusquisq. propriāz mercedē accipiet fm laborem suum.

Terna p. d. ē: q. i remunerādo d. s. magis pōderat caritatis magnitudinē: q. op. ex difficultatē vel multitudinē. Et h. quo ad p. m. bz substantiale: qd est d. s. q. est substantia totius nostre salutis et b. tudinis: et illo p. fecte habito p. fecta ē nobis b. tudino. Per solā aut caritatem p. fecte habet: q. vbi caritas: ibi d. s. ē. Johis. p. Deus caritas est. Et ideo p. s. q. faciens opus minoris laboris ex maiori caritate et seruentio ri deuotione plus meretur de p. c. nio substantiali: q. faciens opus maioris difficultatis ex minori caritate. vnde Gregori. Adulti tarde incipiunt: et tamen eos sepe q. ipsos aīces fierit antecedunt. Nam dominus in suo sacrificio non pensat quantum: sed ex quanto p. feratur. Vnde licet illi qui primo venerant videntur recedi p. us: sz aliqñ alio modo fit. Itō dicit. Incipies a nouissimis. Ratio: q. qñq. p. tūgit q. nouissime intrant religionē: dolent se tarde venisse: fatagunt recompensare damnu. tempo ris amissi: et seruentiores inueniuntur in operibus iustitie et penitentie: p. siderātes t. p. is breuitatē. Et sic quandoq. meritis equantur: et enā precellunt eos qui p. uenerunt: et sic nouissimi sunt primi et ecōtra. Mō tñ p. ppter h. in hac spe d. s. quis pigritare qñ sit p. us: sz aliqñ sic p. t. gat nō tñ semp: vñ securi⁹ est festiare q. s. differre.

Quarta conclusio est: qd plures in diuersis statibus: diuersimode diuersis t'pibus: ad huius vinee culturam: et ad laboris remunerati- onem sint vocati: oibus tamen vnus datur vl' debetur denarius. vnde dicit. Quz venissent ergo qui circa vndecimā horam venerant: ac ceperunt singulos denarios. i. vitam eternā: que fm Aug. equalis erit oibus: nulli longior: nulli breuior: meritorū tñ diuersitatis fulge bunt. Alij magis: alij minus. *Prima cor. 10.* Stella differt a stella in claritate. Et rps Job. 16. In domo patris mei etc. Hic autē denari⁹ vnus est in se. multiplex autem propter accipi entū differentia. **E**t nota qd oibus ē vnus denarius. s. retributio. Eadez oibus pfectio- nis mēfura. Mā recta quedā p'ilia pcedūt re- cta desideria et recta opa. *Ad. n.* sine consilio volumus vel agimus ad culturā vinee nō per- tinet: qd diu. n. sumus in via et in stadio curri- mus et in vinea laboramus. *Plus p'silio d p* fectiōne attingimus: qd affectu possumus ipri- mere: et in ope ex plere. *Aut. n.* est qd se de- bere vel decere cognoscit: pfecte amplecti vo- luntatis et explet ope. *Adulta. n.* cognoscimus qd faciēda sunt: et nō ea statim volumus. *Adul- ta etiā volumus que non facimus et facere pos- sumus.* Tunc in patria qd vnusqz debere vel docere cognoscit: totū vult: totū implebit: nō erit plus in p'silio qd in desiderio: nec in de- siderio qd in operis exercitio. Eadez ergo for- ma pfectiōis erit in ratioe: que in voluntate: et hec est iucunditas perfecta dei: quia ex nulla parte inuenitur inequalitas: et implebitur illud *Apo. 21.* Longitudo altitudo eius. s. ciuitatis p quam aia signatur equalia sunt. s. cogitatio: voluntas: et opus.

Quartum principale.

Ira 4^m principale: vbi pponit nobis p'us pductoz murmuratio euz dicit. *Veniētes aut p'mi. vbi sūt. 2. p'es.*

Prima p'lo est: qd sancti intra se d magni tudine diuine clementie quodāmodo murmu- rant: hoc est admirantur: videntes qd d's tam copiose et supra merita electos suos remune- rat: et citius et copiosius qnqz tarde venientes qd longo sibi tpe fuientes: dum. s. illi sanctos superant in caritatis magnitudine et seruire. Item ista murmuratio pōt signare diuine pa- tientie admirationē: dum sancti vident puer- sos in mūdo isto florere et in cunctis p'spera- ri: et ecōuerso bonos et innocentes deprimi in

omnibus et tribulari. vnde *Abacuch p.* Qua- re nō respicis sup inique agētes: et taces pculcā te impio iustiorē se? Unde dicit. *Veniētes at p'imi. i. p'mo vocati.* Arbitrati sunt qd plus es- sent accepturi: s; frustra vt dictū est: qd accepe- runt et ipsi singulos denarios iuxta conuentio- nem: et ideo murmurabant.

Secunda p'lo est: qd causa hui⁹ murmuratio- nis fuit: qd ineqliter merētibz p'stuit eandē remunerationē. d. *P'ij nouissimi vna hora se. etc. s. in p'mo.* Qui portauim⁹ pondus diei et estus. *Largitio. n.* seu dispensatio in p'senti et gl'ie i futuro nō potest a nobis dijudicari: cur .s. vni plus: alteri minus largiat: s; eius ordia- tioni: qui pōderator est spirituum: et cui. omne cor pz: et voluntas logtur: est penitus reliquē- dum: ppter h: qd primam gratiam nullus me- reri potest de p'digno. *Gloriā vero possum⁹* mereri ex ordinatiōe diuina: non tñ mēsurat fm actum exteriore qui soli deo quo ad ei⁹ va- lores notus est: vnde pondus pōt signare le- gis mandatus: estus temptationū calores por- tamus. i. succumbimus.

Quintum principale.

Ira quintū principale: vbi pponit nobis murmuratiōis iusta rep'ensio: cū d'r. *Alit ille rīdēs. vbi sūt. 4. p'es.*

Prima p'lo est: qd d's murmuratiōe iniu- staz rep'mit p suaz equitatē: et ex eo qd nō insert iniurias. Unde d's nō agit iustius euz vno qd cum alio fm *Richar. in 4° suo.* S; vna dei actio non pōt esse iustior alia: nisi aut p ppara- tionem ad voluntatē eius a qua egreditur: aut p pparatiōe ad effectū ad quem terminatur.

Primo deus non agit iustius euz vno qd cum alio: qd vna et eadē est eius volūtas a qua egreditur ois eius actio circa creaturaz. *Hec s'om^o.* *Maz q'sus euz alio agat maiorem effe- ctum iustitie qd cū alio: tñ nō sequitur qd actio eius circa vnū sit iustior qd circa aliū.* *Iustitia* eniz in qdaz equalitate p'sistit: siue fm quātita- tem: siue fm p'portionē. *Equalitas autē vtra qz tanta ē in paruis qzta in magnis.* *Propor- tio* enim quatuor ad duo eq'lis est p'portio. vi- ginti ad decē: vtraqz. n. est dupla: *Deus. n.* in agēdo: cū quolibet suar eq'litatez p'portionis i diuisibili. *Ad hoc aut nos nō astringimur p-* pter difficultatez in nobis mediū attingendi: vt dicit *p'hus. 2. Eib.* Et ideo q'sus iusti⁹ pos- sumus agere cū vno qd euz alio: plus ad pun- ctale mediū appropinquando: non sic potest

Sermo

vici de deo. vnde dicit. Nimice nō facio tibi iniuriam: ex eo q̄ facit iustitiam. Nonne ex de-
nario ꝛc. Et s̄m Ibero. Ex p̄formitate imagi-
nis: ꝛ reformatione. Dicit autem viij: q̄ vna
equalis fuit singulis murmurādi occasio.

¶ Secunda p̄lo est: q̄ l̄ per peccatum sum⁹
filiū ire: tamen dicimur amici eius p̄pter cari-
tatem: quam h̄z ad nos: l̄z eum offenderūnus
multipl̄ vt inimici. vnde vocat eum amicū
per fidei susceptionem: ꝛ per actionem vel ca-
ritatis vnionem. Tolle qđ tuum est. q. d. si tu
seruares denarium decalogi: ego tibi redde-
rem denarium mercedis eterne. Tolle qđ
tuum est. i. penas eternas: quam meruisti pro
pter p̄ceptoꝝ p̄temptum. Et vade. s. in ignē
eternum: vel si murmur de bono sumitur. vnde
q̄ in murmurauit: nō tamen in murmure pri-
uay fuit. Tolle qđ tuū est. i. vitam eternam
quam promisi. Et vade in gaudium domini
tui. Nec tibi displiceat: si absq̄ damno tuo ali-
us tecum p̄mictur. Si vero murmuratio su-
mitur pro admirari: tunc sic. Tolle ꝛc. i. desi-
ne admirari: q̄ bonitas mea est inhaufibilis
ꝛ infinita.

¶ Tertia p̄lo est: q̄ omnia que nobis ex di-
uino arbitrio conferunt ꝛtra talia nō est mur-
murandum. Quis ratio est: q̄ voluntas dei
est causa oīum que sunt. Si. n. haberet dei vo-
luntas cām: erit aliquid: quod antecedar volū-
tatem dei: qđ nefas est credere. Qui igit̄ que-
rit. quare fecit deus b̄ vel hoc? Respondetur
Quia ipse voluit. Qui autem q̄rit. quare vo-
luit: maius aliquid querit: q̄ sit dei voluntas
Nihil autem aliqd maius inueniri pōt. Com-
pescat ergo se humana temeritas: ꝛ illud qđ
non est: nō q̄rat: ne illud qđ est non inueniat.
Hec Augu. vnde sequitur. Volo autem ꝛc.
Huius. i. in p̄nia feruenti. Sicut ꝛc. s. innocē-
tia torpenti. Et ne illicita credatur ista volun-
tas: subdit. An non licet ꝛc. Quia. n. voluit:
ideo licitum est. Nihil enim potest velle: nisi
licitum ꝛ bonum.

¶ Quarta p̄lo est: q̄ inuidus q̄stus in se est
nititur impedire libertatem diuine bonitatis.
Nam oculis tuis deberet placere pulchritudi-
nem bonitatis mee: sicut oculis sanis nālter
grata est lux. Eccl̄. xj. Dulce lumen ꝛc. S̄z
oculi tui sani non sunt. Et sicut dicit Augu.
Isdalato nō sano pena est panis: oculis infir-
mis odiosa lux. Tantum. n. monstr̄ est inui-
dia: q̄ oēs sensus peruertit. Non pōt bonum

audire de illo: cui inuidet. vnde. p̄. Re. 18.

Cum audisset Saul de strenuitate David:
doluit ꝛ puerit visum. vnde seq̄ ibi. Itaq̄ nō
rectis oculis aspiciebat saul dauid. Silt̄ lingua
vñ de fratribus Joseph dicit gen. 37. Qđ nō
poterant ei q̄q̄ pacifice loq̄. Sequit̄. An ocu-
lus tuus neq̄ est. Oculis. s. rōnis: q̄ puer se
iudicas: ꝛ meā bonitatem arguendū putas.
Quia ego bonus sum: ex nā. s. bonitatis mee
dona gratie ꝛ glorie coicans. Chrysos. De da-
to eius nemo iuste murmurat: q̄ ampli⁹ dat q̄
hō desiderat.

Sextū p̄ncipale.

Extum p̄ncipale est de dictoꝝ ad p̄-
positum applicatiōe: cum dicit̄. Sic
erunt ꝛc. vbi sunt due p̄clusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ saluator. d. Sic erūt nō
uissimi p̄mi ꝛc. Ostendens q̄ vndecima ho-
ra venientes. s. illi qui in vltima senectute con-
uertuntur: sicerent audicioꝝ: ne se existimarēt
minus bituros. vñ dicit. Sic. n. nouissimi dū
modo plus ferueant amore: erunt p̄mi. i. in
p̄mij retributiōe. **¶** Ratio est. Adulta. n. p̄ys
feruentes: postea torpent. Et c̄p̄. Adulti p̄ys
frigidi: postea inardescūt. It̄ aciamus igit̄ s̄m
p̄siliū Senecę. qđ in timere fieri p̄suevit: vt
qui tardius exiuerāt: moram velocitate cōpen-
sent: vt paruit in Adagdalena: q̄ tarde incepit
ꝛ multos alios caritatis feruore antecessit. vñ
sic. Nouissimi in p̄pria reputatione. Erunt
p̄mi. i. digniores in diuina acceptatiōe. Et iō
dicit Chrysos. Erunt p̄mi ꝛc. Los occulte in-
sinuat: qui a principio virtute claruerūt: ꝛ po-
stea Vrutem p̄p̄serunt: ꝛ rursus eos q̄ ma-
lita reducti sunt: ꝛ multos supercellebāt.

¶ Secda p̄lo est: q̄ arcta est via que ducit ad pe-
nitentiam. ꝛ pauci gradiunt̄ per illā. Ideo vi-
uamus: vt pauci a seculariū nos tumultu sepa-
rando. vñ infert Ansel. di. Quapropt̄ q̄cūq̄
nō dum viuunt vt pauci: aut vitā suā corrigēdo
se colligat inter paucos: aut euz mltitudine ti-
meat reprobationē. vñ dicit. Adulti sunt vo-
ad fidē ꝛ meritū: pauci vero ele: ad caritateꝛ ꝛ
bitudinis p̄mij. vnde Bre. d. Ad fidē. n.
plures veniunt. ꝛ ad celeste regnum pauci p̄-
ducuntur. P̄leriq̄ deus vocibus sequunt̄: ꝛ
noibus fugiunt. **¶** Et h̄ igit̄ duo pensare de-
bemus. **¶** Prīmū est vt de se nemo p̄sumat
q̄ ꝛ si iam ad fideꝛ vocatus est: vtꝛ ad regnū
sit eligendus: nescit. **¶** Scdm̄ vt vnusquisq̄
p̄ximū suū: quem iacere in vitijz aspicit:
despicit nō audeat: q̄ diuine mīe diuicias igit̄.

Dominica in. lx^a. Sermo. 37. de euāg^o.

Am turba

C plurima puenirent et de ciuitatib⁹ pparent et c. Luc. s. Secūdu q^o dicit phs. 2° phi. Omnia agentia agūt ppter finem. S; q; bea-
tudo ē finis humane salutis. Saluator volēs nos beatificare: coagit ad salutē tanq; in finē et ideo in finem non p nos: sed ab alio ordinatur. Tum q; tota natura coopat ad dīm: sicut instrumentum ad agens principale: tū q; particulares cause mouent a causa vniuersali. Sicut rector ciuitatis qui intendit bonū commune: mouet suo imperio omnia pticularia officia ciuitatis. Et ideo necesse est vt huusmodi natura vtiue principalis agentis quasi instrumentum ppter finem beatitudinis virtuali cause vniuersali coopetur que est voluntas diuina: que in bonum vniuersale se extendit. vt innuit i euāgelio sub methapora semis. vnde T heo. Non cessat autē dei filius in nostris animab⁹ seminare nō solum cū docet: sed etiam cū creat in nostris animabus semina sua cu; dicit. Cū turba multa et c. vbi tria notant aduertenda

Primū principale.

Ira primū principale: vbi pponitur nobis satoris liberalitas cum dicit. Cū turba pl^ama. vbi sūt sex p^olones.

C Prima conclusio est euidere q; dicit sator et dicit fin quēdam q; sator coiter dicit ille: qui intendens fructuū psecutionē: originē generis illo; fructuū; habilitat et disponit: siue seminādo siue plantādo tempore opportuno: vt sic crescendo fin genus suū pferat sibi fructū. **C** Secūda conclusio est q; multi sunt seminatores spiritualium: que heu quasi omnia pierunt. vnde conqueruntur Ber. dicens. O genus adam q; multi seminauerunt in te: et tamē p^ociōsuz semē q; male perit. Seminauit in terra nostra p^o de corde suo filius: filius veritatē: spiritus sanctus caritatem. Angeli prudentia; Apostoli substantia; Martyres fortitudine; Confessores iustitiam. Virgines castitatē. et quilibet iustus meritoriam actionem.

C Tertia conclusio est q; licet diuersi diuersi mode diuersa seminauerunt: tamē p^orie et p^oncipaliter hunc satores intelligimus saluatorem qd ostēdit Eusebius. d. Exierunt autem a

paria celesti: et ad homines descenderunt non tū vt sererēt. Neq; .n. erāt satores: sed ad ministratores spūs in mysteriū missi. Ad orses ēt et p^ophe post eum nō seiauerunt hoib⁹ mysteria regni celo;: sed retrahēdo inspicētes ab errore negtie: et ydolo; clu. Solus autē oīnz sator vbum dei eruit euāgelizaturus noua semina. s. mysteria regni celo;. Et iō dicit etiā Beda. Satores istum nullū melius q; filio; dei itelligere possumus: q; de sinu patris: qua creature nō erat accessus: egrediēs ad h^o ventu in mundū: vt testimonium phiberet v^oitū.

C Quarta p^o est: q; iste sator celicus ad recipiendum efficaciter h^o semen diuinum: cor humile et discretū habilitat et disponit: ifirmities morales admonēdo: et spūalem pfectū pmonēdo. Nam fm Amb. fragilitas humana firmus negt in tanto secti lubrico tenere vestimentum et aduersus errorē remedia: cui bonus medicus demonstrauit. Spem venie iudex misericors nō negauit. Qd notat cum dicit. Cū turba pl^ama. s. in mūdi sollicitudinib⁹ disp^asa cōueniret. s. i vno pposito deo adberēdi. Et de ciuitatibus: nō de villulis rurētib⁹: innuēs q; nō solum simplices: s; p^oiti et magnates rēp; qn; sequebant. vnde dicit. Propabat ad ihs vt s; exigentiā cuiusq; oibus sua beneficia coiaret: donādo: alendo: sanādo. vnde fm Ambro. Dñs p^otulit mltis varia gnā sanitatū: nec tpe: nē loco cepit a studio sanādi turbā cohibē. **C** Quinta p^o est: q; h; pabola sit rex dissimilum sub aliq; silitudine facta p^oratio: et qbusdā eēnt obscure pp eo; malina;: tū dñs vsus est frēq;nter pabolis pp ser motiua. **C** Primuz q; simplicibus dabāt clariore intellectum: et si non p^ona auditōe: saltem iterata replicatōe seu ēt expōitōe. vbi discipuli intellectū h^o pabole petierunt sibi a xpo expōni. **C** Secūdo vt indignis secreta fidei nō pāderent. vñ Mat. 7. Nolite scū; dare canibus. **C** Tertio vt vestigium diuine sapie in creaturis singlis discam⁹ ingre: fm illd Ro. p. Inuisibilia dei p ea q; facta sunt et c. **C** Quarto vt et paucis v^obis ples intellectus inuenirent. **C** Quinto vt attentiores faceret auditores. Cōsueuerunt. n. boies in obscuris: q; in qbusdā raris se plus erere: et manifesta p^otenere. **C** Sexto vt a simplicib⁹ facilius ei⁹ doctrina retineret. Et cognitis quippe manuducit intellectus ad cognitionem aliorum. Et hoc est qd dixit. Per similitudinem. i. in parabola.

Sermo

Sexta p^o est: q^o q^o penitēs etiā sator ope-
rum p^one: vt fructum metet vite eterne. Ideo
tria epi^o d^o. **P**rimum est claustr^o male cō-
suetudinis: a q^o domin^o vocat. Jobis. 13. La-
zare veni foras: vbi ille q^o triduanus fectus et
ligatus: ad vnam vocem p^odit foras. Pecca-
tor autē totiens vocatus: adhuc p^odire recusat.
Secūm est p^ocupiscentia carnis. Nam cum
duplex sit concupiscentia. s. oculorum et car-
nis: vtraq^o est per gratiam restringēda: quia
vtraq^o est labe aie: que cito maculat: et vix ab-
stergi pōt: et ignis qui vix extingui pōt: et ideo
deus est adorandus deuota orōne: vt rore sue
gratie hanc in nobis restringat. vnde sapi. 8.
Scio q^o alr nō possum eē p^ouincit: nisi d^os det.
Tertium est vanitas vite secl^oaris: ex q^o etiā
mundus eiecit nos. Mat. 2°. Surgite et ite:
q^o non bēns hic regem. vnde Ihero. Contē-
nendus est mundus: et si prospis rebus aiuz
demulcet. **S**ecūm p^oncipale.

Ira secūm p^oncipale: vbi p^oponitur
nobis seminis realitas: cu^oz dicitur.
Seminare semen suū. vbi sunt qua-

tuor conclusiones.

Prima p^o est videre quid sit semen. Et
dicit Hugo: q^o semen est cuiuslibet rei exordi-
um. **P**roprie tamen semen dicit^o: q^o in agro
spgitur ad gignendum fructum. vnde dicit se-
men a sero ris. rui. rere. satū: quod idē est q^o
seminare. Si autē de arbore dicā infero in-
serui: facit etiā p^oncipium insitus: nō insertus.
Bressinus tamen ponit versus. Est aiatoz
semē cāpoq^o sator. Semēti p^oncie sementinū
quod in archa. **L**audit atq^o suo spargetur tē-
pore in agro et c.

Secūda p^o est: q^o saluator q^odruplex semen
seminauit: vt s^oz genus vniūscuiusq^o p^oferret
fructum. **P**rimum fuit semē increatūz. s.
seipm seminatū in terra secunde virginita-
tis. **S**ecūm fuit semen innatū. s. in terra
humane fragilitatis. s. posse: velle: et nosse: q^o
p^ocurrunt ad omne bene agere. **T**ertū fuit
semen inspiratū: q^o est multiplex. s. virtutes
dona: bēitudines: et fructuum delectationes.

Quartum semen fuit semen reuelatū: pu-
ta doctrina euāgelica: que docet qd credendūz
sit: quid agendū: quidue appetendū.
Tertia p^o est: q^o quilib^o hō cum etiāz sator
dicatur: d^oz quatuor scia seminare. s. cogitatio
nēz mūdas: affectiōes sanctas: locutiones vti-
les: et meritorias actiōes. vñ ad Gala. 6. d^o.

Beneficientes nō deficiamus: tpe autē suo me-
temus nō deficientes. vnde et **S**ec^o dicitur.
Adane semina semen tuum: et vespe nō cesset
manus tua. q. d. incipe benefacere in iuuentu-
te: et p^oseuera vsq^o in senectam et senium.

Quarta p^o est: q^o deus oia beneficia sua q^o
in nobis creauit: solo verbo fecit: fm illō psal.
Ipse dixit et facta sunt et c. Ideo p^oueniēter se-
mini cōparat^o p^opter multa. **P**rimo p^o vir-
tutem p^oncipiandi: q^o sicut semen est p^oncip^o in
nālibus: sic verbūz dei in moralib^o. Ro. 10.
fides. n. ex auditu et c. **S**ecūdo p^o similitu-
dinem spgendi. Nam sicut semen manu acci-
pitur: et sic spgitur: sic verbum p^o manu. i. ope
accipi d^o: et tunc ore spargit^o: fm illō actūz p^o.
Lepti ihs facere et docere. **T**ertio p^o vtili-
tatem fructificādi. Actū. 12. Verbum autē dñi
crescebat et mltiplicab^o. **Q**uarto p^opter ne-
cessitatem reficiendi. Non in solo pane viuit
hō et c. **Q**uinto p^opter similitudinem p^oclū-
tandi. Nam sicut semen alicubi perit: alicubi
non: sic verbum dei: vt patet in euangelio.

Sexto p^opter similitudinem coicandi. Mā
sicut semen vbiq^o in agro indifferenter spgit^o:
sic verbum dei bonis et malis proponitur.
Septimo p^opter h^o: q^o sicut semen nō fru-
ctificat: nisi in terra bene culta et supposita supi-
orūz influentia: vt detur aura temperata: sic nec
verbum dei fructificat nisi terra cordis conue-
nienter fuerit disposita et supposita sancti spūs
influentia: tanq^o summe necessaria: pluuia de-
uotionis irrigata. Et hoc est quare dicit^o sem-
inator: q^o frequenter solet seminare semen suūz
s. verbi exterioris fm humanitatem: et interi-
oris fm diuinitatem. Aug. Cathedralib^oz in
celis: qui corda hoium docet in terris.

Tertium p^oncipale.

Ira tertium p^oncipale: vbi p^oponi-
tur nob hoc semen recipientiūz qua-
litas: cum dicit^o. Aliud cecidit secus
viā: aliud in petraz. aliud in spinas. et aliud
in terram bonam. vbi sunt sex p^oclusiones.

Prima p^o est: q^o per ag^oz istūz signatur
humana nā siue mens humana. Nam sicut
ager p^o simūz pinguis efficit^o: et debita cultura
habilitat ad fructificandūz. sic mens humana
pinguedine gratie: doctrine et virtutūz saginat^o.
Et iō noiat speciosa deserti. vnde mēs humana
bene culta: a vitijz dicit^o deserta. Et speciosa
dicit^o: q^o est donis et virtutibus adornata.

Secunda conclusio est ista. qd ager ille est diligenter excolendus. vt dicitur prouerbio. 24. Diligenter exerce argumentū. Et hoc fit tripliciter. **P**rimo euellendo viticas vitiorum. **S**ecundo amouendo spinas inmundanarū sollicitudinū. **T**ertio faciendo custodiam quinqz sensuum: qz dicit prouer. 24. Per agz pigri trāsiuit: et per vineam stulti. Et ecce totum repleuerūt vitice: et oppuerunt faciem eius spine: et maceria lapidum destructa erat. **R**atio primi est: qz sicut turpis pictura deturpat domum: sic vitia deturpāt animam. Nam aīa pctis vitata: non pōt tēpālīb⁹ resistere. Et ideo occurrunt fantasinata turpium rex: qbus anima intrinsecus maculatur. **B**en. s. Sensus et cogitatio humani cordis pna sunt ad malum. **R**atio sedī est. Nam sollicitudo mundanorū: multuz impedit dispositionem ad gratiam: qz ad dispōnem requirit status interioris: diligens exatatio ad admo- uendum obstaculum. Et ideo opz vt aīa disp- sa per sensibilia: et extra se posita: recoligat in seipsa ad inue- stigandū de obstaculo. **P**er m- hil autem tū dispōgitur: sicut per sollicitudinē exteriorū. vnde **M**atth. 6. Nihil solliciti sitis anime vestre qd manducetis. vbi non phibet necessitas rex: sed sollicitudo de tēpālīb⁹: que multum reuocat a sollicitudine eternorum. **R**atio est: qz omnis tēptatio oritur ab inordinatis pceptibilibus sensuum. Quanto enīz frequēti⁹ percipis ea: que mundi sunt: tanto affectus tuus ad ea pcupiscēda magis inar- descit. Et ideo diligenter sensuum custodia est adhibenda. **P**rouer. 4. Omni custodia ser- ua cor tuum: qm ex ipso vita procedit. **T**ertia pld ē: qd si sic ager debita cultura p- paratus fuerit: tunc pculdubio sator semē gra- narum et virtutum in eum seminabit. Nam gra- tia gratum faciens in ordine ad acceptationēz diuinam est qdam integritas: et quidam decor omnium virtutum. Sicut. n. pulchritudo faciei nō est vna qualitas: sed integritas exurgens ex multis. s. colore: figura: magnitudine: et p- portione. Ita gratia q est anime decor: est in- tegritas exurgēs ex omnib⁹ virtutib⁹: qz null⁹ est deo acceptus et gratus: nisi sit pemptus ad singula bonorū operum virtuosorū. **T**alem aut pemptitudinem hz hō p oēs virtutes qbus exiit in actus virtuosos: quas. s. virtutes gra- tia causat in aīa per modum seminis pullulan- tis in innumerabiles actiones.

Quarta pld est: qd qz cum sit aliqd semen quod seminatur in intellectu. s. verbum dei: et aliud semen qd seminat in affectu. Et h est bonum ppositum: puta opa pniaia: et est se- men qd seminatur in actu: vt sunt opera mie. Quodlibet istoz patitur tria impedimenta. **P**rimo. n. semen intellectus impeditur in assiduitate: in qua verbuz vilipenditur. vnde **A**ugu. **P**redicatio si raro est: non sufficit. si assidua: vilescit. Et ideo vic cōparat. d. **A**llis cecidit secus viam: ppter transeuntium pcul- cationem. vnde dicitur. Et cōculcatum est. s. dum ptemnitur. Et demones tollunt illud: q per volucres intelliguntur: quādo. s. impedi- unt: ne fructum faciat. **S**cdō impedit pze- sumptuosa pidentia liberi arbitrij: que ppter firmitatem petre pparatur. Sed est absqz gra- tia: sicut petra absqz humore: et ideo natū aruit. **V**erbum qd seminat supra mentē de se cōfi- dentem: cadere supra petra dicit. **N**ā petra pa- tenter recipit: et sub terra abscondit: et signat il- los: q corde parato et facili verbum papiunt. **S**z inqstuz petra arida est nihil hīs humoris ipm non nutrit. Et signat eos fm q non hnt humorē gratie: sed magis de ppijs viribus: qz de gratie virtute pident. Et sicut nō nutri- tur nec crescit: sic et vbum dei non pficit. vñ dicit. Et natū aruit: qz non hēbat humorē. Et sequit. **A**d ips credunt: et in tpe tēptatōis re- cedunt. i. cito a pposito mutant. Et hīz radices non hnt: qz cito a proposito euellunt. **P**lanta qto pfundius imittit radices: tanto altius sur- get. sic qto qz maiorez firmitatē hz in bono p- posito: tanto amplius in bono ope calefit. vñ eph. 3. In caritate radicati. **T**ertio impedi- tur in abundanti sollicitudine. q spinis pparatur: qz sollicitudo sicut spine lacerat et pungit. vñ de dicit q in spinis cecidit. **D**iuitie aut et volu- ptates spine nō sunt fm se: eo q nō lacerāt: sz sunt occasio et origo sollicitudinū: que mentem cruciant. Et ideo spine dicunt pp psequentes effectuz. **D**e diuitijs pz fm **B**rego. qz hnt la- borez in acgrendo: timorem in possidēdo: do- lorem in amittendo. Similr voluptates cum labore acgrunt morsum pscie: flagellant in pe- nitente aspitate pnie: et nō penitenti infligitur eternus cruciatus. **S**cdō semen affectus triplr impedit. **P**rimo p carnalē delectati- onem: qz secus viāz seminat. **C**arnales signā- tur p viam: q sequentes diabolum: ab eo pcul- cantur. **S**ecus viam sunt q istis sociant: et p-

Sermo

malam societate bonum ppositum impeditur
Prima cor. 15. Corrupt bonos mores col
 loquia prava. **E**t secundum est mentis indura
 tio. unde dicit. quod supra petram. i. per men
 tis indurate obstinationem. **E**t dux aliquan
 do quantumcumque obstinatum penitere proponit.
Sed mentis duritia ad effectum pducere non p
 mittit. **E**t tertium est peccati excusatio. unde di
 citur: qd seminat inter spinas: qd fit quando p
 positum ipedit p peccati defensionem: seu excusa
 tionem: qd hec suffocant bonum ppositum. unde ta
 les signant p heritum. **E**t tertio semine i actu et
 triplici ipedit. **P**rimo p mentis elationem. unde
 de bono opus qd non fit cum humilitate est semine qd
 cecidit secus viam. **I**llud. n. non abscondit: sed aues
 id est vane cogitationes tollunt illud. Quanto aut
 opus est melius et laudabilius: tanto cautius
 est abscondendum: qd magis insidiat diabolo: ad
 perdendum passionem cordis. **E**t secundum est
 duritia cordis: et est semine: qd cecidit supra petram
 Quidam enim ita aridi sunt: qd licet de suo erro
 rant elemosinam: vel per consuetudinem vel p alio
 rum exemplum: vel ne incurrat pudorem: vel pau
 perum accusant: sed nullam habent pietatis af
 fectionem: **M**agis aut accepta est deo ipsa affectio
 qd opus. **P**rima Job. 2. Qui habuerit sub
 stantiam huius mundi. et. non dicit clausit mi
 sericordiam suam sed viscera. **E**t tertium est mur
 muratio. qm aut fit cum murmure: et non cum hylari
 tate: tunc semine bone actionis cadit inter spinas
Ipse enim strepitus murmuris: quasi quedam
 spine et aculei sunt mentis. **E**sa. 34. Dicitur i
 domibus eius. i. in pscitibus spine et vrtice. **I**o
 strepitus spinarum in igne habent sonum ad in
 star murmuris. **P**sal. Erarserunt sicut ignis i
 spinis et. Sic cupidi qui dum ardent in igne cu
 piditatis non nisi cum murmure dant: et qd ad
 strepitum murmuris exardescunt sicut ignis i
 spinis. unde dicit. Et semel exorte spine suffo
 caverunt illud. **Q**uod si tales aliquod bonum opus
 faciunt i murmuratone merita extinguunt.
Et Quia p se videre qre seminavit in petra
 et i spinis: et secus viam. **S**eminator iste per que
 rps intelligit: qui primo seminavit: p angelos
 revelationes: p moysen precepta: p pphas p
 missiones: et tandem p se ipsus erit seminans evan
 gelicas i formationes. dicit s. m. **G**riso. Si semi
 nator creat? et terrenus sic seminare: vtiqz in
 eufaretur: qd non pot facere de petra non petram
 rps vero non est inculandus si seminat supra pe
 tram. **I**pse enim pluit super iustos et iniustos

Immo si percussit petram fluent aque: si teci
 gerit montes fumigabunt. **Q**uod aut tres par
 tes seminis pereunt: et quarta vir saluatur: hoc
 non est ex defectu seminantis: sed ex indisposi
 tione susipientis. **E**t si maior pars seminis dñi
 et magistri perijt in adiutoribus qui tunc erant
 non debet indignari minister et discipulus si
 magna pars pereat sui seminis. **I**pse. n. p di
 cator non proprie est seminator: sed coprinus se
 minantis. **N**oli attendere ad vilitatem copri
 ni: sed ad potestatem seminis: et caritatem se
 minatoris. **E**x isto sequuntur duo correlaria.
Primum correlarium est. **Q**uod ista suffocatio
 non causatur ex impotentia boni seminis: qd
 s. m. **D**yo. **B**onum est potentius in agendo qd
 malum: sed ex malitia voluntatis: que cum sit
 libera semen extinguit: qd voluntarie spiritus se
 imiscet. **E**t secundum correlarium est qd deus
 tam nobile donum vult perire: qd hoc congru
 it cursui reip. **N**am deus sic res qd condidit ad
 ministrat: vti eas tñ s. m. ppios motus agere
 sinat. **E**t ideo qd thesaurus grane valde sit
 nobilis habet tñ in vasis fictilibus: et ideo de
 facili amittit qm pcellis temptationum pcurritur.
Et Sexta pars est: qd h. hec tria seia in pluribus pi
 clitentur: h. tñ quodlibet s. m. ppios bonas: in
 qua pferit fructus. **N**am semen qd seminat in in
 tellectu: h. bona terrarum in qua fructificat. s. cor
 humile et devotum: in qd si semen verbi ceci
 derit: oritur: pscit: et fructum facit: iuxta illud
Iaco. p. **I**n mansuetudine suscipite inhiat ver
 bum: qd pot saluare aias nostras. **E**t ortus se
 cit fructus centupli. i. pfectionem virtutum in p
 gradu puritate cordis. **E**t hijs debet fructus
 ceterisimus. **S**ed semen qd seminat in affectu
 qd est bonum ppositum. **H**oc etia h. terram bo
 nam. s. spiritum sanctum. **E**t h. cogitationes: locu
 tiones et affectiones refert ad aie vtilitatem: non
 ad carnis delectationem: non ad mundi cupidita
 tem: non ad humane laudis fauorem. **S**al. 6.
Qui seminat in spiritu de spiritu: et metet vitam
 eternam. **Q**uales aut segetes inde pueniunt: ha
 bet gal. 6. **I**f fructus aut spiritus est caritas: gaudiu
 par: loqanimitas: benignitas: bonitas: mansue
 tudo: fides: modestia: cunctia: castitas. **E**t
 bene dicit. fructum afferunt in patientia: qd q
 patienter sustinent labores pscitis vte: in spe
 remunerationis eterne: non vincunt fastidio: qd
 ipalem in eternum pmittunt mercedem. **S**ed se
 men qd seminat in actu: puta opera in te h. ad
 referendum fructum terrarum bonam. s. cor obediens ad

erequēdūz meritorias actōes. vñ dī. Tale cor
terra bona: inq̄bz iplet opa iustitue: q̄ est de-
clinare a malo: ⁊ nihil omittere de agendis.
Dicūt terra melior. s. q̄ implet mādāta: ⁊ nihil
agīt de nō agendis. s. de phibitis. Psal. Vi
q̄erte a malo: ⁊ fac bonūz. Dicūt terra optima
cui non tñ sufficit implem mādāta: sed etiā su-
peraddit p̄silia. Sequit̄. Et fructū afferunt in
patientia: scientes p̄fecto q̄ q̄ patiens non est
maloz t̄paliū: sustinebit damna eternozum
vñdē Bre. Terra bona fructū p̄ patientiāz red-
dit: q̄ nulla sunt bona. q̄ iam agimus: si non
equanimiter primoz mala toleramus.

¶ Dñica in. 1^a. Sermo. 39. de epistola.

Linguis ho-

minum loquar ⁊ angeloz
ec. 2^a. cor. 13. Recte apo-
stolus dicit caritatez eē vin-
culum p̄fectōis: q̄ nō solū
oēs virtutes vnīt ⁊ dirigit

in finem debuit: sed etiā immerito facit eas p̄-
fectas: q̄ sine caritate sunt ip̄fecte i merendo:
vt dicit Aug^o. Autēde q̄stra est caritas: q̄ si de-
sit: frustra habent cetera. Si autē assit alicui: ha-
bentur oia. Et ideo apls p̄siderās excellentiā
caritatis: eam nūq̄ p̄mēdare: q̄ ad duo. s. quo
ad vtilitatē ⁊ diuturnitatē. Et ideo in hac epi-
stola sunt due p̄siderationes.

¶ Prima p̄sideratio.

¶ Prima p̄sideratio est de ei⁹ vtilitate:
circa quam sunt quatuor p̄lōnes.

¶ Prima p̄lō est de diuersa ei⁹ de-
scriptione. In. 3°. sententia^z dicit: q̄ caritas
est dilectio: qua diligit deus p̄pter se: ⁊ prim^o
p̄pter deum: vel in deo. In deo dicitur p̄ il-
los: qui iusti sunt: q̄ manent in deo p̄ gratiā.
Propter deum dicit: q̄tūz ad illos: q̄ nondū
iusti sunt: q̄ ad hoc amandi sunt: vt fiant iusti
⁊ ideo per gratiā maneat. ¶ Secūdo Aug. dicit
q̄ caritas est virtus: qua videri deum p̄fruiq̄
eo desideramus. Nec. n. descriptio est fm di-
gniore actum caritatis. ¶ Tercio in lib. de
spiritu ⁊ aia dicit: q̄ caritas est p̄cedia menti-
um: ⁊ societas electoz: vita beata aiaz ⁊ ange-
lorum: q̄ nec anime: nec angeli: nisi p̄ caritate
viuunt. ¶ Itē quarto dicit: q̄ caritas est vir-
tus: qua vnaqueq̄ res p̄ tanto habet: p̄ q̄to
habenda est. vñdē caritas p̄dus equum est:
sicut statera dolosa est cupiditas.

¶ Secunda conclusio est: q̄ caritas qnq̄ ha-
bet effectus. Nam p̄mo depellit oēm torporē
meritorie actionis. Nescit. n. ociari. vñ Bre.
Amor dei nunq̄ est ociosus. Operat. n. ma-
gna si est. Si autē opari renuit: amor non est.
¶ Secūdo gignit in nobis abundantia virtutū
Et ideo dicit mater virtutū. vñdē Bernar.
Bona mater caritas: que siue soneat i firmos
siue exerceat p̄fectos: siue arguat ingetos: ad-
uersis diuersa exhibens: sicut filios suos dili-
git vniuersos. Cum te arguit: pura est. cū blā-
ditur: simplex est. Solet pie seruire: sine dolo
mulcere. Patienter nouit irasci: humilitatem
indignari. Licet lesa: lz offensa: si p̄uersus fue-
ris ad illam: obuiabit tibi quasi mater bonorū
ficata. Nec ille. ¶ Tercio q̄ acceptas ⁊ gra-
tas facit deo oēs alias virtutes. vñdē Aug^o.
Que. n. alia virtutum inter fructus debuit te-
nere primatū: nisi caritas: sine qua cetera vir-
tutes nō reputabuntur esse virtutes: ⁊ ex qua
nascuntur vniuersa bona. ¶ Quarto quia in
sp̄ualibus aiam viuificat: quia sine ea oia sunt
mortua. Prima Jobis. 3°. Qui non diligit:
manet in morte: vbi glo. Sicut corp⁹ sine aia
mortuum est: sic aia sine caritate. Caritas eim
est calor vitalis: qua extincta: nihil sp̄ualis vite
relinq̄t. vñ ait Prosp. Caritas est vita virtutū
⁊ mors vitioz. Sic. n. fluit cera a facie ignis:
sic peit vna a facie caritatē. ¶ 5° oēs virtutū
opātōes p̄ficat. Col. 3. Sup oia at caritatē ha-
bētes: q̄ est vinculū p̄fectōis. vñ Amb^o. Cari-
tas oia ligat: ne abeat. Ligat. n. mēbra ecclie
ad inuicē. ⁊ iō in hac ligatōe est p̄fectio ecclie
¶ Tercia p̄lō est: q̄ lz caritas causet in nobis
plures affectus: est tñ fructuosa in actionibus
nostris: q̄ locutōes: cogitationes: ⁊ opātōes
nostras efficit fructuosas. Ad. n. admodū bo-
ne arboris tria hz in se vtilia. s. flores cogitati-
onum: fraudes vboz: ⁊ fruct⁹ opēz. Opātō-
nes bone phibēt odorē deuotionis in corde.
Geh. 27. Ecce odor filij mei ⁊c. Bona vba
vmbra p̄fectōis primo. 2^a. mach. 15. Judas
armauit fimonib⁹ opportunis. Bona opa: se-
curitatē nobis ip̄is in p̄sē ⁊ in futuro. vñ ⁊ in
fine mūdi p̄cepturus est dñs illd. puerbi. vlti.
Date illi de fructu manū suaz ⁊c. Et p̄ ostē-
dit: q̄ sermo fructuosus nō est sine caritate. d.
Si linguis hoium loquar ⁊c. Lingue hoium
sunt p̄dicatores: q̄ sciunt instruire de fuga vi-
tiorum: de penarū timore: ⁊ de hīs: q̄ spe-
ctant ad vitam actiūz. Secūdo Thimothei. 4.

Sermo

Argue: negligentes timores de peccatis incutiendo: obsecra obediētes bonis opibus instruendo: increpa obstinatos a vitijs retrahendo. Linguis angloz: q sciunt instruere de gfe humilitate: de desiderio glie: et de hys: q spectant ad vitā dīcplatuam. S; hij sine caritate nullum fructuz psequunt. vñ dicit. f. actus suz velut effonās. i. cāpana: q sono suo signat alijs qd ipā nō sentit. Aut cūbalum tunens. Qd delectat alios: cum ipm sine delectatione sit. **S**cdō h idem ostendit de moribus interioribus: cum. d. Si hūero pphetiā: que est cognitio futuroz: qd magnū est. Et nouerim mysteria oīa. i. occlta veteris et noui testamenti: qd maius est. Et oēm sciam diuinam. s. et humanā: qd maxumū est. Nam omnia pñent ad vim cognitiuā. Et hūero oēm fidē: et de oibus articlis adeo pfecte: vt et mores trāsferaz pñet ad vim affectiua: q: oīs articulus inquitum est de nā sua: aut mouet ad timorē: vt credere penam eternā: aut ad amorem: vt credere vitam eternā. Nec oīa si sine caritate fiant: infructuosa sunt. **T**ertio h idem ostēdit de opibus. **E**t p de ope relato ad primum. s. de ope mie: cuz dicit. Si distribucio in cibos paupēz oīs facultates meas: vbi ponit omēs circumstantias elemosine. Debet. n. distribui elemosina: nō vñ tñ: sed pluribus. **T**ic d; dari paupibus: nō diuitibus. **T**ic d; dari in cibos. i. ad necessaria: non ad superflua. **I**tem addit quartū: qd est pñitū. i. omnia sua dare. Totū. n. nisi caritate informet: nihil pdest. **S**cdō de ope relato ad se. s. de ope pñie: cum dicit. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeā: nō aū si ieiunauero et c. Nec prodest nob: q opibus pñie: aut vigilijs: aut oronibus affligimur: si caritatē interi? nō hēmus. **Q**uarta pñō est: q apls qndecim fructus emineant caritatis. **P**rimus est patientia: q est radix et custos oīum virtutū. Virtus. n. vana est: quā non patientia firmat. Nam per patientiam ad vberiorē gām disponimur. Nam terra qto plus vertit et scinditur: tanto amplius fructificat. Sic hō qto plus ptume līs afficitur et patientius portat: tanto maiori gratia secundatur. vñ dicit. **P**atens est. **S**cdō est benignitas: q nō reddit malū p malo: immo bonum p malo. **A**dat. 5. Bene facite hys: q oderunt vos. vñ maxime cōsideranda est benignitas dei nostri in eo: q: taz benigne vocat et recipit pctōres. Ecce māfucta

benignitas saluatoris alliciens nos post se currenduz. vñ **B**er. Minimo pp māfuctudinē que de te pñicatur dñe ihu currimus post te: audientes q paupes nō spernis pctōres: non homines publicanos: vt pz in latrone: in meretricē: in publicano: in adultera: in Petro negāte vñ. d. Benigna est. i. larga egenis. **T**ertio ē dilectio boni alteri: q: eā nō pñstiat felicitas aliena: sed bonū alterius amat vt suum. vñ d. **A**ug. Tolle inuidiā: et tuū bonum est quod hēo. vñ d. Non emulaf. i. nō inuidet vel tristat sup alienā felicitatem. **Q**uartus est directio opis ad finem debiū. vñ non agit pperam. i. puerse: q: malo fine actionē non deformat: immo trahit eam ad suū finem. i. ad suū bonū. **H**ic est oculus dexter: q semp pspicit dilectum: q: vbi amor: ibi oculus. **A**lli? enim oculus est cognitio. **Q**uintus est humiliatio in opibus bonis. vñ nō inflatur p supbiā: sed potius humiliat. **P**er hanc enim virtutē hō disponitur ad dinam gratiā: et fit fertilis et fructuosus. **F**acit. n. cor pfunduz ad suscipiendum dñum donū: **D**eus. n. in cor de humili regescit. **A**ug. **D** q ex celsus es: et humiles corde sunt domus tue. **E**xempluz de brā virgine: que ppter profundissimā humilitatē pcepit in se verbi dei sublimitatem. **S**extus est amor subiectionis. vñ nō est ambitiosa: q: pcesse nō appetit: s; subesse exēplo dñi. **J**obis. 6. Qui cuz cognouisset q turba elegisset eum in regem: fugit in motem. **S**eptimus est studiuz cois utilitatis. **N**ō querit que sua sunt: s; que ihu xpī et primū: q: vt ait **A**ug. coia proprijs: nō ppria coib? anteponit. **C**ontra qd de qbusdam dicitur pbi. lippen. 2. Omnes que sua sunt querunt. **O**ctauus est māfuctudo. vñ non irritatur imo vitupationē xpi in refectionē plagas in medicinā. vñ dicit. **N**on irritat. i. non prouocatur ad iram vel ad vindictā p iniuriā sibi facta. **M**onus est innocētia. vñ nō cogitat malum. vñ innocētia est q: de nā adamārina: q: sicut nā adamārina attrahit sibi ferruz sic ipā attrahit deum ad sui dilectionē. vñ illi q pseruant baptisimale innocētiā: vel amissā recuperant per verā pñiam: dispositi sunt ad heredatē eternā. **P**uritas. n. innocētiē reddit aiam pulchrā apd deum. **I**nnocētia facit vt hois puerlatio siue actio eius sit bene pporcionata fm spūalem rōnis claritatē. **E**t h cum ordinat hoies vt nulli noceat: et oibus prosit.

Unde dicit. *Nō cogitat malum. s. facere alteri: nec facit etiam si puocet.* **C** Decimus ē dolor de lapsu proximi: unde nō gaudet super iniquitatem: quia potius dolet si videt aliquem peccare. **S**ecunda cor. xj. *Quis scandalizatur ego non vror?* **C** Undecimus est gaudium de profectu alterius. unde gaudet ad veritatem. s. i opibus utilitatem. **P**ria Johis. *Ad maiorem horum non habeo gratiam: quia ut audiam filios meos in veritate ambulare.* **C** 12. est sufferentia aduersariorum. unde *Dis suffert.* **S**ufferentia. n. talis facit nos beneficiis dei recordari. **A**li. n. tribulatio essent homines deus obliuiscerent: bonis temporalibus penitentia. **V**n Grego. *Electis suis iter asper facit: ne dum delectant in via: obliuiscant eorum que sunt in patria.* unde. *Dis suffert: in actu per veritatem.* **C** 13. est perfectio credendorum. **V**n. *Dis credit: Vera. n. fides est de his que creditur ecclesia: que sua det veritas.* **H**ec. n. fides stabilis est et perfecta que per dilectionem operatur. **V**n dicit. *Dis credit.* scilicet que veritas suadet: nō dicit oibus credit: sed soli veritati. **C** 14. est expectatio promissorum. **V**n. *Dis suffert: que christus promissit.* **R**oma. s. *Spes autem nō perfundit.* **P**er hac. n. intendimus in bonum arduum vel summum bonum actu desiderare. q. est actus proprius spei. **M**aius actus proprius spei est expectare summum bonum. **S**ed expectare est desiderare alicui bonum realem respectu rei absentis. **N**ō in istis possibile est homini ex meritis nostris: sed ex diuina bonitate. **V**n spes respicit deum in quantum nobis ex eo puenit conuictio sue bonitatis: **V**n spes a magistro sentiat sic describitur. *Spes est certa expectatio future beatitudinis pueniens ex meritis et ex dei gratia.* **V**n dicit. *Dis sperat: que veritas promittit.* **C** 15. est loganimitas perseverantie. unde. *Dis substatinet.* **Q**ui enim vult habere hereditatem eternam oportet que perseverare in bono. **S**ed vult perseverare proprie facit firmiter persistere homines in bono contra difficultates puenientes ex diuturnitate oppositi actus. **S**unt. n. quedam virtutes quarum actus per totam debent durare: sicut fidei: spei: et caritatis: que respiciunt ultimum finem totius vite humane. **E**t ideo respectu harum virtutum: nō presumatur actus perseverantie versus finem eorum. **S**ed homo perseverare debet: quia si saluatore: nō qui incipit: sed qui perseverauerit versus finem. **V**n dicit. *Dis substatinet: quia propter nulla desistit ab inchoato bono.*

Secunda consideratio.

Ira secundam considerationem que de eius diuturnitate cum dicit. *Caritas*

nunquam excedit. sunt sex conclusiones.

C Prima conclusio est. *Quod caritas manet in patria: cuius ratio est.* **Q**uia caritas dicitur quendam habitum qui inclinat in deum per se: sed ille habitus nō inclinat in deum ut bonum proprium per se: siue sit bonum proprium: siue absens. **I**gitur talis habitus manet in patria. **I**tem quia nō habet aliquam repugnantiam ad istum statum: **I**tem remanet: ut voluntas fortius agat: ad actum dilectionis. **R**emaneat etiam eadem numero licet perfectior. quia caritas ut sic se cundum suam substantiam nō habet inspectionem obiecti a quibusdam: quia si hoc esset verum sequeretur quod caritas sic manens in patria beatificat. **Q**uod etiam caritas manens in via beatificaret. **H**ic dicitur quod beatitudo nō persistit in habitu sed in actu. **S**ed diuersi sunt actus caritatis in via et in patria licet sint eiusdem rationis. **Q**uare autem ille actus beatificat: et nō ille. **D**icit doctor quod si est quod actus nō solum variatur a variatione habitus vel potentie: sed variatur etiam a variatione obiecti. **S**ed in patria est obiectum in via non: **E**t ideo sequitur quod minimus perfectior est perfectior quam sumus viator: quia habet habitum caritatis perfectior. **C** Secunda conclusio est: quod caritas vie potest amitti dupliciter. **P**rimo per subtractionem diuine voluntatis effectiue subtrahendo influentiam suam: qua preseruabat caritas in isto. **R**atio est. **Q**uia ille solus potest caritatem subtrahere: qui potest influere: sed hoc facit voluntas diuina: ergo etc. **C** Secundo euacuatur per odium demeritorie soluz. **M**ā per illud euacuatur per quod corruptis dispositio in anima ad ipsam hoc autem per peccatum mortale fit. unde dicit. *Caritas nunquam excedit. i. nec in hoc seculo: quia quantumque sit ex parte: tamen potest nō determinat ad actum talem. s. inspectionem.* **I**gitur potest manere: sed quantum ad modum euacuatur ut dictum est: nec in futuro finietur sed potius augmentabitur: et si opera eius cessent. **S**i. n. credendo et sperando diligimus: quanto magis cum videbitur non excedet?

C Tertia conclusio est: quod alia. s. fides et spes euacuatur in patria: quia frustra maneret ille habitus in patria qui non haberet inchoationem ad suum actum: cuius inclinatorie esset sibi impossibilis. **S**ed sic est de fide et spe: igitur etc. **A**d maiorem partem. **Q**uia ibi nihil est frustra. **P**robatio minoris: **Q**uia habitus fidei inclinat nos in ipsum deum: ut in verum nō apparet: quia fides est substantia re: non apparentia: et spes inclinat nos in deum ut in bonum absens: sed tunc omnino verum erit apparet: et oī bonum erit presens. unde dicit. *Siue per prophetiam. s. futurorum euacuabunt in futuro quod omnia*

Sermo

erunt pſentia: ita vt dici poſſit cum pſal. Jam non eſt ppheta: Siue lingue ceſſabūt i futuro quando oēs ſcient eadem. Siue ſciētia deſtruetur: quantum ad actum que eſt rationari: vel quantum ad diſcurſum: vel quantum ad ſciētiā acquiſitam: vel etiaꝝ ſciētie donum que eſt cauere pericula.

¶ Quarta pſo ē: qꝫ cognitio de diuinis i via eſt multuꝝ obſcūra. Et ideo quantū in ſe eſt: i potēs ē in lumē diuinuꝝ eleuari. vnde 2. **A**dethaphi. dicitur: qꝫ intellectus noſter ſe habꝝ ad m̄iſteſſima nāc: ſic oculus nocticoracis ad lumen ſolis. Et ideo nō cognoscimus in mūdo niſi pax de deo. ſ. p operationeꝝ potentie: ſapientie: et bonitatis eius. vñ **A**lug. Et magnitudinē creaturaz: intelligitur p̄ditor eiꝝ potens. Ex ordine et diſpoſitiōe ſapiens: ex gubernatione bonus. Sed creature non poſſunt nos inducere plene in cognitionem dei: cum nulla creatura poſſit pfecte pſentare eius potentiam ſapientiaꝝ et bonitateꝝ. vnde ſicut pueri ad pſectum alicuius opis ordinati: opꝫ pmo eos manuduci. ſilitudinibus et exemplis. et cuꝝ ad pſectam ſciāꝝ peruenerunt: talibus ſilitudinibꝫ non vtuntur. Sic ē qꝫ ſtatim diuina ſcire non poſſumus: opꝫ paulatim ad illud deſcendere: ad qd cū venerimus: tunc pfecte ſinet exēplis. Immo facie ad facie cognoscemus. vñ dicit. **N**unc cognosco ex parte: id eſt imperfecte cognoscimus deũ p perfectionē intellectus: et tenebroſitatis p̄ntis ſtatus. Et ex parte. i. imperfecte prophetamus. i. futura p̄dicimus.

¶ Quinta pſo eſt: qꝫ cognitio de deo in patria eſt multuꝝ clara et maniſeſta. **M**az ſicut homo cognoscat aliuz: non ſolum per opera ſua: vel ex auditu: ſed etiam ex viſu. Sic cognoscemus deũ qꝫ videbimus eũ ſicuti ē. vnde ſi nunqꝫ intellectus creatus eſſentiā dei videret ſeq̄retur qꝫ nunqꝫ homo beatus eſſet. **T**ūc. n. vñ quodqꝫ pfectuꝝ eſt qñ ad ſineꝝ intentū pertingit. **C**uꝝ igitur hō intendat ptingere ad deũ videnduꝝ: nunqꝫ erit pfectus ſiue quiētus donec deũ videat. Itēz q̄dū aliqd deſideratur et nō habetur nō eſt homo quiētatus nec beatus donec habeat deſideratuꝝ. **C**uꝝ ḡ nāle deſiderium inſit homini habēdi beatitudinem et cognoscendi cauſaz cū videat effectū: ſi nō pertingeret ad cognitionē dei: non cōpleretur eiꝫ deſiderium: et ſic nullo modo erit beatus. **R**eſtat ergo qꝫ cognoscetur deus. **V**nde dicitur. **C**um venerit qd perfectum eſt et c. i. futura be-

atitudo que eſt ſtatus oĩuꝝ bonoꝝ aggregatio ne pfectus: ſin **B**oetiū. **E**uacuabitur. i. deſtruetur imperfectio veſtra: non id qd vix eſt. **D**eſtructio imperfectiois eſt qñ id qd imperfectum eſt implebitur in vix: vt pꝫ de ſciētiā: ppheta et fide et ſpe. vñ **A**lugu. in libro de doctrina xp̄iana dicit: qꝫ fides ſuccedit ſpes: p quā videbimus. Et ſpei ſuccedit ipſa beatitudo ad quā p̄ueniuri ſumus. **C**aritas vero augebiſ potius ne ei aliqd ſuccedat: deſtruetur tñ inq̄tum eſt imperfecta: ſed nec ipſa nec eius actꝫ deſtruetur. **O**mne ḡ qd eſt ex parte deſtruetur: vel ex toto vt fides et ſpes: vel ex parte vt ſciētia cuius eſt actus et modus deſtruetur. Et caritas etiā modus quideꝝ tollitur: ſ; nec ipſa nec eius actus.

¶ Sexta cōclō ē: qꝫ ſi clare i patria volumus diuina ſpeculari: tunc in via euacuanda ſunt: que ſunt infirmitatis. **N**am tunc. i. poſt infirmitatuꝝ euacuationē in patria clare videbimus qꝫ lumen gl̄ie cōfortabit noſtꝫ intellectum: et oculus noſter erit gloriſicatꝫ lumine gl̄orie: per qd videbimus et cognoscemus dñm. **L**uc. 21. **T**ūc videbunt filiū hoīs. i. cū hoc qꝫ videbunt diuinitateꝝ: videbunt et chriſti humanitatem. **¶** Nota qꝫ ſicut ad diuſionem corporalem: ſic ad ſpiritualē quatuor requiruntur. **¶** **P**rimū eſt claritas diſfuſa. **V**idemus. n. nāliter qꝫ nihil videtur ſine lumine. **O**mnia enim que videntur in lumine videntur. **I**ta etiaꝝ ad hoc qꝫ cor humanum pertingat ad cognitionem dei: requiritur lumen gr̄ie vel fidei. **F**ides enim facit nos cognoscere deũ: qꝫ facit nos aſſentire illis: que per rationem et naturam ſcire nō poſſumus. **I**deo credimus de deo: ea que a ſciis et a ſapientibus referuntur: ſed iudei et pagani qꝫ non habent perfectam fidem de deo: nihil de deo cognoscunt. vnde ſicut oriente ſole inchoantur dies naturaliter: ita oriēte luce gr̄ie et fidei in aīa incipit cognitio diuina. vnde pſal. **I**lluminet vultum ſuū ſup nos. i. imprimet in animam ſimilitudinē ſue gr̄ie. **¶** **S**ecūm requiritur qꝫ ad ipſum viſibile potentia viſiua dirigatur. **Q**uantūcūqꝫ enim aer eſſet bene diſpoſitus: ſi oculus auerteretur: res non videretur. **I**ta ad hoc qꝫ cor humanum deũ cognoscat: requiritur ad eũ cordis directio: et ſaſciē conuerſio. vnde peccator ab eo auerſus: p penitentiam ad eũ reuertatur. et tunc pertinet ad eius cognitionem. **O**ſec. 6. **R**euerta mur ad deũ quoniam ipſe ſaluabit nos: et co-

gnosceremus eum. **T**ertio requiritur debita proportio et distantia. Quanticumque enim esset magna claritas: et oculus bone dirigeretur ad obiectum: si visibile non esset in debita distantia non posset cognosci. Et certe distantia proportionatam faciunt bona opera: et tenent hominem ne elonget se: sed appropinquet ad deum: et sic pertinget ad dei cognitionem. Ideo dicitur Esa. 19. Cognoscent egyptij dominum in die illa: id est in eterna vita que dicitur dies. quod erit continua nec succedet nox. Sed ille sol eternus illuminabit eam. **Q**uarto requiritur quod oculus ibi figatur: si enim cito fugeret: et non let ibi diu respicere: non posset multum cognoscere bene res que indiget forti diiudicatione. Sic qui vult pertingere ad dei cognitionem: oportet quod ibi figat cor: et teneat illud perseverando in bono: alias ipsum nunquam cognoscat. Io hannis. 8. Si vos in sermone meo manseritis vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem. **E**t nota quod ea que sunt paruuli multa sunt: que et evacuare debemus. **P**rimum quia bonum a malo non discernunt. Deute. primo. Paruuli quidem hodie boni ac mali ignorant differentiam. **S**ecundum: quia falsum pro vero facile credunt. Ephesio. 4. Non efficiamini sicut paruuli fluctuantes vento doctrine. **T**ertium: quia paruuli inutilia preferunt vtilibus. Proverbio. primo. Atque quo paruuli diligitis infantia? **Q**uartum quia ludis assidue intendunt. Job vigesimo secundo. Paruuli eorum erulant ludis. **Q**uinto: quia libenter dormiunt. Amos quinto. Quis suscitabit iacob quia paruulus est? **S**extum quia erga pares suos invidiam gerunt. Job. 5. Paruulos occidit invidia. **S**eptimum quia solidos cibos capere non possunt. Prima cor. 3. Tanquam paruulis in christo dedi lac vobis. non escam. **O**ctavum quia laborem sustinere nequeunt. Gene. 22. Habeo paruulos tenellos: quos si plus inambulando fecero laborare: deficiet una die cum ceteris gregibus. **M**onum quia frequenter comedere volunt. Treno. 4. Paruuli petierunt panem. **D**ecimum quia quasi serviliter sub iunore vivunt. Sal. 4. Quanto tempore heres paruulus est: nihil differ a seruo. Et hec est quod dicit. Cum essem paruulus: loquebar imperfecte ut paruulus: more pueri balbutiens: Jeremie primo. Nescio loqui quia puer ego sum. Sapiebam ut paruulus: res scilicet humanas

Paruulis enim melius sapiunt frivola quam vilia. Cogitabam ut paruulus: scilicet de minimis et presentibus. Quando autem factus sum vir: id est perfecte etatis. Evacuavi quod erant paruuli: id est omnia illa postposui. Que etc. Quia maledictus puer centum annorum. Esa. nono. Videmus nunc etc. id est deum. **P**er speculum: id est per obscuram similitudinem creaturarum. Et in enigmate: scilicet per obscuram allegoriam: id est tropos scripturarum: ut per speculum: id est per animam in qua relucet imago dei: sed in enigmate: id est obscure. Tunc autem: id est in futura beatitudine videbimus faciem ad faciem: id est manifeste. Videbimus enim sicut est. Nunc cognosco ex parte: id est obscure. In futuro autem cognoscam sicut et cognoscam: id est prescius cognoscere. Nunc autem quasi tunc cognoscam ex parte interim autem: ut ad illud perveniam: nunc sicut manent. fides: Spes: Caritas: tria hec: ut dictum est supra: pauca sed vilia. **H**ic est funiculus triplex qui difficile rumpitur. Ecclesi. 3. Ad id autem horum est caritas: que ceteris decetibus permanebit. Quam nobis concedat iesus christus: qui in trinitate perfecta vivit et regnat et cetera. Amen.

Dominica in quinquagesima
Sermo. 39. de evangelio.

Assumpsit ie

sus duodecim discipulos suos etc. Luc. 13. Sed quod dicit Bernardus. Horrrendum penitus sacrilegium est: quod et ipsorum videtur excedere factus: qui domino maiestatis manus iniecerunt sacrilegas. Videbatur iam cessasse persecutionis tempus: et nunc quidem gratus: ipsi christiani persequuntur: quod ab eo vix christiani dicuntur. Amici tui deus: et primi tui aduersum te appropinquaverunt et steterunt. Saluator igitur conqueritur lamentabiliter de ingratia: qui post beneficiorum receptionem contumeliam intulerunt largitori. Quia secundum Bernardum. Tanto gratus de ingratitudine iudicabimur: quanto magis accumulantis beneficiis reddentes malum pro bono ingrati: et improbamur extitisse. Et ideo in evangelio tria nobis advertenda proponuntur.

Sermo

Primum principale.

Primo ostendit se eximium latorem in
 eterne patrie intronizatioe: cuius dicit
 Ecce ascendimus etc. ubi scilicet tres p^oes

C Prima p^o est: q^o l^o remuneratio eterne vi-
 te sit p^o in intentioe largitoris: tñ dona: et vir-
 tutes: et pfectioes morales: q^o includunt in vera
 religione p^ora sunt in erectioe. H^ois. n. ad-
 piscitur privilegium celeste: ut habet. 2. etbi. ubi
 dicit: q^o bñtudo est privilegium virtutum: q^o fm
 fido. exempla scōz: qbus edificat hō: vari-
 as faciūt sectari virtutes. Ideo saluator ad cul-
 men pfectiois ducere nos volēs: hos sanctos
 assumpsit. quoz exēpla btām visionem merē-
 tia: nos pfectius informarent: ut p^o in religio-
 ne vera: quam scī nobis vita et pversatioe exē-
 plificabant. Et ideo ipa religio dicit esse tota/
 lis applicatio mentis ad deum p firmā adhe-
 sionem spretis illecebris mundi: pprius inficiē-
 tem vanitatē: subiiciens nihilomin^o se alteri^o
 voluntati: pp inualitudinē pprie pditionis: ut
 sic dirigat q^o alterius informatioe in diuinuz
 amorem. Ad quam religionē instituendam
 assumpsit duodecim discipulos: ut eoz vita
 pversatioe et doctrina hāc inchoaret.

C Secūda p^o est: q^o l^o trāsitus de p^osentis vi-
 te exilio in patriā felicitatis eterne sit dispositi-
 ue p bñtudinē vie: q^o est pfectio virtuosaruz
 opationum in religione: sit tamen simplr per
 gratiā. **C** Ratio est. Nam actus pducetes
 in finem: op^o fini esse pportionatos. Nam vi-
 detur in nālibus q nulla res pōt pficere actū
 excellentem sinā virtutem: s^o benefue virtuti p
 portionatus. Vita autē eterna est finis excedēs
 pportionem nāe humane. Et ideo sine virtu-
 te alioi non pōt adipisci. Hec virtus altior est
 gratia. vnde Ro. 6. dicit. Gratia dī vita eter-
 na: ut fm glo. intelligamus deum ad eternaz
 vitā p sua miseratioe nos pducere. vñ in glo.
 ibidem dicit. Certum est vitam eternā bonis
 opibus reddi. S^o ipa opa q^o reddi: ad dei
 gratiā ptiunt. vnde sequit. Ecce ascendimus
 Iheroso. etc. Dicit ihs. Resus est gratia: sine
 qua non pōt esse ascēsus ad glām: que p Ihe-
 rosolimam intelligit. Dicitur. n. visio pacis:
 ad quam per gratiam fit ascēsus.

C Tertia p^o est: q^o rōne istius hec domini-
 ca dicit qnquagesima: q^o designat nob annuum
 iubileum. Nam ap^o hebreos annus qnquage-
 simus dicit ann^o iubilus. i. remissiois. De q^o
 dicit Leuit. 25. Sanctificabis annuz iubileū

et vocabis eum remissione: cunctis hitantib^o
 terre. In h^o anno ppls qnq^o faciebat. Sabba-
 tizabat: vacabat conuiuijs: clangebat tubis:
 seruus hebreus manumittebat. hereditas suo
 domino restituebat. Hec. n. oia fiunt in nob^o
 p religionē. Terra. i. caro sabbatizat: quan-
 do cum carnalia desideria nō fatigāt. Popu-
 lus vacat conuiuijs: qñ cogitatioes et affectiones
 mentis spūales delicias iam pstant. Tubis
 clangit: cum eterna tormenta vel pnia in aīo
 reuolunt: et ex illoz euasione: et eoz pmissio-
 ne laudes deo psolunt. Seruus hebreus ma-
 numittit: qñ mens que iam ad pcupiscentiam
 trāsuit: prauē voluptatē pstat subiugari. He-
 reditas dño restituit: qñ ab exilio p^osentis vie
 in visionem eternā aīa introducit: et hec pse-
 quimur in fine qnquagesime. i. religionis.

Secūm principale.

Arca scōm pncipale: ubi reprehēdit
 nos: ut munex peditores ingratitu-
 dinis exhibito: cum dicit. Consumma-
 buntur oia etc. ubi sunt tres conclusiones.

C Prima p^o est: q^o erant pdicta de xpō pñ-
 cipaliter. s. qd acturus: qd passurus: quid pro
 vtroq^o recepturus. et ista p ipius morte sunt
 psumata. vnde etiā cum sumpto aceto iam mo-
 ri deberet: dicebat. Consummatus est. De qua
 Chyso. dicit. Omnis glia dei et ois salus ho-
 minum in morte xpī posita est. Nulla. n. res
 est: q^o ad salutem hoīs magis ptiueat: q^o mors
 ipius. Et nō est aliqd aliud: pp qd debeamus
 deo magis grās agere: q^o pp mortē ipius. In
 mote igit ipi^o oia ad salutē pntētia psumata sūt.

C Secūda p^o est: q^o hec oia psumanda et nunc
 psumata sunt: q^o pdicta erant p pphas. Licet
 enim multa de his que p pphas dicta sunt: cō-
 pleta videant. vnde mltotiens dicit. Hoc autē
 factus est: ut impleant scripture. Nunq^o tñ di-
 cuntur impleri ea: q^o sunt ad finem: donec pue-
 niatur ad ipm finem. vnde nō nisi in cruce di-
 xit ihs. Consummatus est. vnde Iohis. 9. dicit.
 Et psumabunt oia h^o: h^o ē p qd ad pacē tendit.
 Non. n. nisi p pñctum ptra tribulatioes hui^o
 mundi puenit ad pacis eterne getez. Et q^o hāc
 falsam pacē tpalis delectatiois affectat: in futu-
 ro verā pacem nō inueniēt. Ideo dicit qdam
 Omnis securitas tempestas est.

C Tertia p^o est: q^o qnq^o mala legunt dño il-
 lata a iudeis: q^o tradit: illuditur: flagellat: con-
 spuitur: et occidit. **C** Primo traditus est coo-
 perate patris clementia. Ro. 8. Proprio filio

suo nō pepcit d's: s; p nobis oib' tradidit illū.
Item filij obedientia. Eph. 5. Tradidit semet
ipsum p nobis. Item diaboli astutia. Job. 13.
Diabolus misit in cor: vt traderet euz Judas
Item lude auaritia. Mat. 26. Quid vultis mi
hi dare: et ego vobis eum tradā? Item iudeoz
inuidia. Mat. 27. Sciebat. n. Pilatus q p
inuidia tradidissent eum. C Secdo illuditur.
Primo a ministris sacerdotum velata facie.
2° ab Herode i alba veste. 3° a Pilato in ve
ste purpurea. 4° a militib' in corona spinea:
sceptro arundineo: falsa adoratiōe. 5° a sum
mis sacerdotibus in blasfematiōe. C Tertio
flagellat ad colūnas l'gatus: et virgis p'cussus
vsq; ad sanguinis effusionem. Esay. 50. Cor
pus meum dedi p'cipientibus &c. C Quarto
p'spuit a ministris sacerdotū. Job. 30. Facies
mea p'spuere nō verent. C Quinto occidit si
cut p'dictum est. Dani. 9. Occidet xps: et nō
erit eius ppl's: q euz negaturus est. Et die ter
tia resurget: vt cito resurrectio euacuet scanda
lum crucis. Ecce q dura et q indigna pro no
bis protulit dominus manifestans.
C Quarta p'cto est: q xps hodie patit deterio
ra a falsis xpianis: q passus est a iudeis. Tra
ditur enim a cupidis: q p vili p'cio tradunt pri
mum: sicut Judas p triginta argenteis tradi
dit xpm. Amos. 8. Sup tribus seclerib' isrl'
et sup qram nō p'uertā: eo q vendiderūt p ar
gento iustum. Quatuor scelera iniquoz. i. cu
pidozum sunt iniq; acq'rere: auare retinere: in
diuitijs p'fidere: primū opprimere. C Secdo
illudit a supbis: quoz triplex est genus. Qui
dam supbiunt de iniquitate. Prouer. 2. Aetan
tur cū; male fecerint de simulata sanctitate: vt
p'pocrite: et tales illudunt dñm in alba veste.
Mat. 23. Vob vob p'pocritis: q siles estis se
pulchris dealbatis. Deinde de vanitate. s. de
habitu p'pocrito: et tales illudunt dñm more in
litoz: vt mulieres ornate: q non supplicāt: sed
illudunt. C Tertio flagellat a tyrānis: a qui
bus paupes angarijs et iniurijs impetuntur.
Jere. 2. contra tales dicit. In alijs suis inue
tus est sanguis aiax pauper et innocentium.
C Quarto p'spuit a luxuriosis: q faciē suaz. s.
aiam suam ad imaginē dei creatā: turpitudine
libidis deturpant. Prouer. 16. Qui ingredit
ad mulierē p'ximi sui: nō erit mūdus a p'sensu
et tactu impudico. C Quinto occidit a q'cunq;
p'ctore: dum in se vel in alio caritate extinguit
q; sicut dicit p' Jobis. 4. deus caritas est.

Quotiescunq; n. q's p'ctū iterat: q'ctum in
se est: de minimū crucifigit. Eph. 4. Rursum
crucifigentes sibi metiphs filium dei.

C Quinta p'cto est: q multi nesciunt qualiter
mittunt manus sacrilegas in xpm: s; diuer
sa eius appropriata diuersimode. Nam ihs di
citur mundicia: veritas: patientia: sapientia: et
vita. Primo. n. tradit gētib'us: Nam gentes
que sunt incircūcise: signant nō solum p'mos
motus carnis: sed oia quecunq; carnalia vitia
Jesús igit gētib'us traditur: cum mūdicia vi
te carnalibus discursionibus exponit: et libidi
nosis actibus sordidat. C Secdo illudit. Di
citur autem aliquis alium illudere: quādo pro
missum nō soluit. Jesús igit illuditur: quando
p'tinentie: vel abstinentie: vel remuneratiōis
p'prietatum votum violat: in quo maxime pec
cant viri claustrales. C Tertio flagellat. Nam
flagellatio est actus repentinus. Jesús igit pa
tientia flagellatur: quādo non cessat p'ctōr semel
offendere: sed p iterationem et assiduitatē pec
candi flagellat eum: q est vera patientia. Judi
cum. 10. f' filij israel p'ctā noua addiderunt.

C Quarto p'spuitur. Per facies accipitur co
gnitio sapientie. Et facies p'prie dicit conspui
Jesús igitur sapientia p'spuitur: quādo cogni
tio sapientie p vite turpitudine sedat. In quo
maxime tanguntur doctores et literati: q dum
nō venerātur sapientia quaz cognoscunt: qua
si spūis spurcie sue faciem dei p'spūunt.

C Quinto occidit ihs vita. Vita. n. corpora
lis p'sistit in p'unctione aie ad corpus. Vita spi
ritualis ex inbiratione xpi in aia. Jesús q occi
ditur: quādo p quocunq; p'ctū mortale xps
ab aia sepatur: vnde Jobis. 8. Ego vado: et
querens me. q. d. Ego qui sum vita recedo:
et ideo moriemini.

C Sexta p'cto est: q p'p granitatem: turpitudi
nem: vel multitudinem p'ctōz nō est desperā
dus: qz p penitentiā resurgit: qui p p'ctū mor
tuus est: que tribus diebus cōsumatur. Que
sunt dolor p'ritutionis: pudor confessionis: et la
bor satisfactiōis. C Ratio est: qz magnitudo et
turpitudine p'cti: non aufert possibilitatē ad gra
dum gratie possibile pure creature. Licet enā
p'ctū inclinet ad oppositum: tūz qz capacitas
est hōi nālis. Et ideo p'ctū non aufertur: qz
gratia est a distributiōe dina: et nō est i nobis a
natura. Et ideo nulla est dispō necessitans ad
quēcunq; graduz gratie ex pte hois &c. vnde
dicit. Et tertia die resurget.

Sermo

C Septima xpo est: q̄ cuz nescientia maloz circa dei beneficia causat: ex eo q̄ ignorantes diuinam potentia: respiciunt hominem solā. Ideo ille q̄ nunc ignorat xpm. s. quo ad eius instituta timendo: in aī sperādo: bonitatem diligēdo beneficia p̄ debitas gratias actōes in corde habendo: in p̄senti: ab ip̄o in futuro ignorabit. Et ideo dñs p̄queritur Iher. 2. d. Tenentes legem nescierunt me. Et ideo dicit ibidē. Recedite a me oparij iniquitatis. nescio q̄ estis: q̄a iniqui qui dñm dñm nesciūt: a domino nesciunt unde sequitur. Et ip̄i nihil horū intellexerūt etc. Vlt̄ est q̄tum ad intellectum: quem habuerunt in statu peccati: tamen post penitentiam melius intelligentes se emendabant.

Tertium principale.

Item tertius p̄ncipale: vbi p̄mittit se nobis intus p̄p̄iatorē in luminis restitutorē: cum dicit. factum est autem cum appropinquaret Iherico: vbi sunt sex conclusiones.

C Prima conclusio est moralis expositio beati Grego. in omel. que talis est. Redemptor noster discipulis passionis penam et resurrectionis sue gl̄iam p̄dixit: ut cum viderent morietem: nō dubitarent resurgentem. S; q̄ v̄ carnales verba mysterij non capiebant: venit ad miraculum: vnde cecus illuminatur. sed miracula sic sunt vera: ut etiā alia innuant. Cecus q̄ppe est genus humanum. qd̄ in p̄ parente expulsum a paradiso: claritate sup̄ne lucis ignorans: damnatōis sue tenebras patitur. sed per xpm illuminatur: ut lucis gaudia desideret: et bonum opetur. vnde cuz ibi Iherico appropinquat: cecus illuminat. Iherico p̄ defectu carnis ponitur. Dum igitur dominus accedat: noster appropinquat Iherico: cecus ad lumen redit: q̄ duz deitas defectū nostre carnis suscepit: humanū gen̄ lūmē qd̄ amiserat: recepit. Qui ḡ eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Si aut̄ iam in redemptores credidit q̄ dicit. Ego sum via: iuxta viam sedet. Si vero credit et exorat ut eternum lumen recipiat: iuxta viam sedet et mendicat. Illi aut̄ q̄ ibi venientes p̄cedunt: designant carnalium desideriorum turbas: tumultusq̄ vitioz. Qui prius ibi ad cor nostrū perueniat: temptationib⁹ cogitationem nostrā dissipat: et in ipsa nos nostra ofone perturbant. Ipse vero magis clamat: q̄ q̄sto grauiori tumultu cogitationū pre-

mium: tanto orationi insistere ardentius debemus. Cum aut̄ adhuc turbas fantasmatum in oratione patimur: ibi aliquatenus transire sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus: deus in corde figitur: et lux amissa reparatur: vel transire humanitatis: et stare diuinitatis est. Cecum ergo clamantes dominus transiens audiuit: stans illuminauit: quia per humanitatem suā vocibus nostre cecitatis cōpatiēdo misertus est. Sed lumen nobis gratie per diuinitatis potentia infundit: ad hoc requirit q̄ velit ut cor ad orationem exciet. Peruenit enim vult hoc: quod et nos petere: et se concedere promissit.

C Secunda xpo est: q̄ cecatio licet sit effectus peccati fm̄ illud Sapient. 2. Excecat eos malicia eoz. Tamen aliquādo ordinatur ad dānationem: aliquando aut̄ ad salutem. **C** Ratio est. Nam excecatio est quoddam p̄ambulū ad peccatū. Peccatum aut̄ ad duo ordinatur. Ad vnū qd̄em per se. s. ad damnationē. Ad aliud aut̄ ex misericordia dei. s. ad sanationē: in q̄tum deus p̄mittit aliquos cadere in peccatum: ut peccatū suū agnoscētes: humilientur et p̄uertantur: ut etiam dicit Aug⁹. de natura et gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationem eius: qui excecatur. p̄ qd̄ etiā ponitur reprobationis effectus. Sed ex diuina misericordia ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eoz: qui excecantur. Sed hec misericordia non impenditur omnibus: sed tñ p̄destinatis: quibus omnia cooperantur ut bonum. Ro. 8.

C Tertia conclusio est q̄ excecatio inquantū ordinat ad salutē alicuius: causat a deo. Magis excecatio duo importat. **C** Primum est motus animi inherens in alio: et auersio a diuino lumine. Sic causa excecationis est propria voluntas. **C** Secundū est subtractio p̄p̄ie gratie ex quo sequit̄ q̄ mens diuinitus non illuminat ad recte viuendum q̄ gr̄a nō apponit deus: sic deus est causa excecationis. **C** Et nota q̄ sicut cecitas corporalis est priuatio eius: qd̄ est principium corporalis visionis: ita est cecitas mentis priuatio eius: qd̄ est principium visionis intellectualis: cuius p̄ncipium est triplex. Vnū qd̄ est lumen naturalis rationis: et lib̄ nunq̄ p̄uat ab aīa. Impedit tñ qd̄ a p̄prio actu p̄ ipedimēta viriū inferiorū: qd̄ indiget humanus intellectus ad intelligendū. Sicut patet in furioso. Aliud est lumen habituale: na-

turali rationi supaddituz. Et hoc lumen inter-
dum puat ab aia. Et talis priuatio est cecitas:
que est pena fm qd puatio luminis gfe quedā
pena ponit. **T**ertio est aliqd intellectuale lu-
men p qd hō intelligit aliqua cu3 quodā pnci-
pio intellectuali. Adens enīz hominis potest i-
tendere: z nō intendere. Et q ei non intendat
pigit dupliciter. Quādoq3 gdez ex hoc q: hēt
voluntate3 spōtance, se auertente a cōsideratio-
ne pncipij. **P**sal. Noluit intelligere &c. Alio
mō p occupationem mentis: circa alia que ma-
gis diligit. Quibus ab inspectione huius pnci-
pī mens auertitur. fm illud psal. Super ce-
cidit ignis z nō viderūt solem. vtroq3 mō cecī-
tas mentis est peccatuz. vnde dicit. Cum ap-
propinquaret iherico. s. iesus suscipiens nostre
mortalitatis defectus. Quia iherico defectus
interpretat: vt p nobis mōret: que mors do-
mini nouissimus est defectus. **P**er hoc autē
qd sequit. Cecus qdā sedebat: ostenditur fru-
ctus passionis. s. illuminatiōis cor3 qui pōdi
nati sunt ad vitā p fidē. **E**t nota q d isto ce-
co multa dicunt. s. q cecus z q sedebat etiā iu-
ta viā: et q mendicus: etiā q interrogauit pre-
tereuntes etiā q clamauit fili dauid. ille cecus
designat nō credentes. tamen pordinatos ad
vitā eternā. **E**ph. 5°. Eratis aliqñ tenebre.
Sedere autēz cecus iuxta viā dicit q z si ex-
tra viāz tamen reuocabilis. **A**mbendicans dicit
nō soluz pauper. **A**mbendicus q nō soluz paup-
er est: sed ex sua paupertate gemit et dolet. **E**t p h
ip3 puocat ad misericordiaz: et ad miseria3 re-
uelandā flagitat deus. Turba pteriens mul-
tudo sanctor3 docto3 z pphaz est qui omnes
anunciauerunt xpm venturū. **I**dic clamat fili
dauid misere. **D**auid manu fortis interpretat
Ideo robera debiles: et infirmuz misereere tol-
lendo miseriam culpe. per quam cecitas z mi-
seria pene: per quam infirmitas notatur. **E**t
qui preibant: increpabant eum: vt taceret.
Hij sunt turbe peccatorum: cogitationum: z
affectionum malarum: impediētes gratiā im-
petrandam. Ille vero multo magis clamabat
in supplicatione perseverando.
Quarta conclusio est: q saluator videns in
peccatore habilitate3 p ficiendi in bono: z p m-
pitudinem resistendi in malo: confert auxiliū
gratie sistendo: prohibendo scilicet peccatum:
ne vltra procedat: z causando in mente habi-
tum virtutum: vt creat in actus virtuosos.
Nam gratia cum sit quoddaz donuz superna

turale: non meret naturali dignitate quācuq3:
sed mentis debita dispositione adipiscitur. vñ
de dicitur. Stans autem iesus: iussit illum ad-
duci ad se. In hoc modus z virtus curationis
ostenditur. Non enim ex natura morali: que
preterijt: sed ex diuina: que immutabilis pma-
net: habebat quod curauit. Interrogat autem
non q nesciret quid sibi fieri optaret: sed vt re-
sponsione eius manifestum fieret quid illud ē
in quod desiderium antiquorum seruebat: sci-
licet videre xpm. **L**uce. 10. **M**ulti reges z p-
phete voluerunt videre que vos videtis: z nō
viderunt. vnde ille cecus non dixit. Suz mē
dicus domine: peto vt diues fiam: sed dixit.
Domine vt videam.
Quinta conclusio est: q cecitas que est effe-
ctus peccati: maxime depellitur per lumen fi-
dei. Nam fides nō solum est de hijs: que per
se sunt intenta: sed etiāz est de hijs: que sunt ad
intentorū manifestationem. Sed quia remis-
sio peccatorum est effectus manifestans diui-
nam maiestatem: z hñsti iucarnationem: tan-
quam causam: vnde ad remissionem peccato-
rum habendam: necessaria est fides. Sed qz
fides pncipaliter est de hijs: que videre in pa-
tria speramus: fm illud hebreorum. xj°. **F**i-
des est substantia rerum sperandarum: ad quo-
rum noticiam manuducimur per parabolā
manifestationem: z miraculorum operationē
que sunt opera diuinitatis pertinentia ad esse
gratie. **Q**ue remissio peccato3 incōstuz pñet
ad scificationē humanā: cadit d necessitate sō
numero credendorum: sine quibus salus ha-
beri non potest. **E**t ideo volens ostendere ne-
cessitatem fidei ad spiritualem curationem: di-
xit illi iesus. **R**espice: fides tua te saluum fecit
Non dixit. **A**spice: sed respice. **R**espectus q-
dem est de eis: que retro sunt. Sed aspectus
de hijs: que precesserunt. per quem admonet
Christus considerare quantum sit conveni-
ens modus reparationis humane: qui ostē-
ditur nobis per fidem &c. Aliam enim medi-
cinam non requirebat genus infirmitatis.
Nam qui bene attendit: non abhorret incar-
nationem filij dei. **I**deo dicit **A**ugustinus.
Alius modus repationis nostre fuit deo pos-
sibilis. Nullus tamen nostre miserie conue-
nientior &c.
Sexta pēlo est: q debemus de beneficijs
dei semper esse grati. s. gratiaz actione. **A**doc
autēz maxime debetur illi qui gratis beneficiū

Sermo

contulit ad qđ non tenebatur. In deo autē pri-
mo et principaliter inuenitur causa debiti: qđ ei
obligamur ad gratiarū actionē: eo qđ ipse ē pri-
mum pncipiū omniū bonorū nostrorū. **Ma-**
nifestus est autē qđ oīs effectus nālter ad causas
oīū pueritur fm Diony. Deus oīa in se cō-
uertit tanqđ oīum cā. Certū est qđ beneficium
inquantum est huiusmodi: est causa beneficia-
ti. Et ideo naturalis ordo requirit: ut ille qui
suscepit beneficiū per gratiarū actiōem puer-
tur ad benefactorē. Et fm istū modū deūz ho-
noramus: cū puerimur ad ipz tanqđ ab eo be-
neficiati per gratiarū actiōez et vocem laudis.
De quo psal. Sacrificiū laudis honorificabit
me. vnde dī. Et sequebatur eū. s. post benefi-
cium illuminationis. Magnificans deum. Et
omnis plebs et. s. per gratiarū actiones. vñ/
de Greg. Dignum est semper gratias agere
qđ deus nunqđ cessat benefacere. Psal. Bñ/
dicam dominūz in omni tēpore: semp laus ei⁹
in ore meo. Qui sit honor et glia in scēla scēlorū.

In capite ieiunij. Sermo. 40. de euang.

Am ieiuna

tis nolite fieri sicut ppecri-
te tristes. **Matth. 6.** Licet
opa penitētia in peccato
mortali facta sint iteranda
fm doctores: qđ non sunt
deo accepta: fm illud Ysa. Cū multiplicaueri-
tis ofones vestras et. Cū ieiunietis et elemosi-
na non sunt iteranda: qđ post transitū actus re-
linquunt vestigiū in satisfaciente: Sicut ex ie-
iunio sequitur corporis maceratio: et ex elemo-
sina substantie minoratio. Sed qđ nullū pctm
manebit impunitū qđ ipsum punitur. Et hoc
vel p satisfactionē in presenti: vel p purgatorij
penā: vel per eternā damnationem in futuro.
Ideo saluator in b euāg hortatur nos ad pre-
dictorū executionem: vbi occurrunt nobis due
consideratōes. **Prima** est de corporis mace-
ratione: per ieiunium. **Secunda** est de mi-
sericordie exhibitione per elemosinam.

Prima consideratio.

Prima consideratio est de
conclusiones

Prima deo est videre qđ sit iei-
niam: et dicitur qđ ieiunium est maceratio car-
nis ab arbitrio cōfessoris inflata: pro peccatis

voluntarie accepta a pfitente: ad domandum
passiones et minuendū tēptationē. ut sic mere-
atur peccati remissionē: et gratie infusionem.
Per h qđ dicit qđ sit maceratio carnis. **Exclu-**
ditur supfluitas nimie repletiois: que euacuat
meritum: per hoc qđ dicit ab arbitrio cōfesso-
ris. Inflata pro peccatis: ostendit qđ talis hu-
milis subiectio: et pffessoris iussio reddit ipsum
deo acceptum: per hoc qđ dicit voluntarie acce-
pta a pfitente: ostendit ipsū esse meritōrium:
qđ passio innata seu causaliter illata non meret
Sed voluntarie accepta. **Per** hoc enim quod
dicit ad domandūz passiones: ostendit qđ passi-
ones in mēbris latētes sunt instrumenta dia-
boli: qbus medianib⁹ nos ipugnat: et eis pua-
lētibus inhabiles efficiuntur ad merendūz. Et
qđ sic ieiunū est medicina ptra passioes. Ideo
multū est amplectendū: qđ tēptatio p ipsūz mi-
nuīt: passiones domant. vnde apłs p⁹ corin.
9. Castigo corpus meū. s. p ieiunū: et in ser-
uitutē redigo carnē. s. subiciēdo spiritui: et sic
fm Jfi. hō spiritualis efficit. angelis coniūgit
et dō liberi⁹ copulat. vñ dīc. Cū ieiunatis et.
Secda deo est videre de his qui ad ieiunū
corporale obligant. Et dī qđ oēs sani corpore
et mēte: nō hntes legitimā causāz excusantem
qđ legislatoris intētio in cōdendo ius positū:
nō intendit aliquē obligare ad puationē illi-
us iuris hntes legitimā causāz excusantē: siue
nō obfūadi illud: qđ legi nō subiacer necessitas
Plures tñ legitimis causis excusant. s. pueri:
mulieres pgnātes: et paruulos lactātes: egro-
tantes: nūmū senes: graui labore victūz neces-
sariūz querētes: et hostiatim mendicātes: et ad
mēfas aliorū fuitētes q pnt modicūz pguſtare.
Tertia 2⁹ est: qđ quadruplex est ieiunium.
Prima ē abstinentia corporis de q dictum ē
Secda est abstinentia ab iniquitatibus. Augu-
stinus. Ieiunū magnū est abstinere ab iniqui-
tatibus et ab illicitis scēli voluptatib⁹. **Terti-**
um est vtuale. s. abstinentia ab occasiōibus pec-
catorū. de quo **Ber.** Si gula sola peccauit: so-
la ieiunet et sufficit. Si cetera mēbra peccau-
runt: ipsa ieiunet. Ieiunet oculis qui depreda-
tus est aīaz curiosis aspectibus. Ieiunet auris
a fabulis et rumoribus ociosis: et ad salutēz nō
pertinentibus. Ieiunet lingua ab illicitis ver-
bis: et manus ab opibus malis. Ieiunet aīa a
vitijs: et a pprua voluntate. **Quartū** est ce-
leste ieiunium. s. abstinentia a creata delectatio-
ne: et esuries refectionis diuine.

Quarta p̄clō est: q̄ in omni ieiunio declinanda est falsa simulatio ypocrisis. Ratio est Nam grauius est peccatum gloriā querē i spiritalibus: sicut in ieiunio et elemosina: q̄ in corporalibus: q̄ minus h̄t motiū ad gloriā: et eo q̄ minus extra appareant: et etiā q̄ ex maiori p̄descensione dei: ad hominis utilitatem: et ad diuinā laudem ordinabatur. nō humanam. vnde Au. Ypocrita est: qui aliud est et aliud simulat. Vnū ope et aliū volūte i rēdit. Hunc etiā reprehēdū Criso. d. Ypocrita: si bonum est esse bonū: vt quid non vis esse: qd̄ tū vis apparere? Nam si turpe est apparere: turpius est esse. Qd̄ aut̄ formosum ē in apparetia: formosius est in existentia. Igitur: aut esto qd̄ appares: aut appare quod es. et hoc ē qd̄ dicitur. Nolite: quasi diceret excludendo a ieiunio puerilam voluntatem et intentionem: q̄ in voluntate est radij meriti et demeriti. s̄ fieri. i. n̄ti ad h̄ vt appareatis tristes. Exterminant enīz et. quasi diceret extra terminos proponunt: realis existentie. s̄. per malam intentionem: que per faciē intelligitur. Et ideo p̄minatur eis futuram p̄dēnationem d. Amen dico vobis receperunt mercedem suā idest laudem humanā hic in presenti: et nūq̄ celestē. **N**ota tū q̄ velle placere hoibus ppter caritatem nutriendam: et ad p̄fectum spiritalē primum est p̄mendabile exēplo apostoli **Prima cor. 20.** Omnibus per oia placeo. **Q**uinta p̄clō est: q̄ duo faciunt ieiunium acceptabile. **P**rimus est mīa. vnde dicit. Tu aut̄ cum ieiunas unge caput tuū. i. xp̄s in mēbris suis oleo misericordie. vnde dicit. Qd̄ vni ex minimis et. Cui p̄radicunt parentes sumptibus. De q̄bus **Abro.** Paup̄i subtrahit: qui ea que p̄cedēdo sumere debuit: sibi reſeruat. Talis nō deo. s̄ bursē ieiunat. **S**ecundū est puritas mentis. vnde eccl̄. dicitur. Qui ieiunat a peccatis suis: et itē facit ea: qd̄ p̄dest humiliatio eius? Nihil. Et ideo xp̄s vult ipsum fieri pure dicēs. Et faciem tuā laua. Tunc. n. facies lauat: cū p̄scia diuersimodē de purificatur. s̄. aqua p̄punctionis. Sic **Dauid** culpaz homicidij deleuit. **Petrus** crimen negatiōis. **Ad. magdalēa** multitudinē peccōz. **S**exta p̄clō est d̄ effectibus ieiunij: que sunt quatuor. **P**rimus est peccatōz extirpatio: vnde **Ber.** Non soluz per ieiunij est ablutio peccatōz: sed etiā extirpatio vitiōz. Non solum d̄z peccata p̄terita que commisi

mus: sed etiā repellit futura que d̄mittere poterim⁹. **S**ecūdo defendit nos ab aduersario vnde **Ysido.** Demoniū cito per abstinentiā vincitur. **T**ertio de diuina acceptatione: et de pene remissione nos securat. Vnde **Ber.** Ieiunium nō solum obtinet veniā: sed etiā meretur gratiā. **Q**uarto meretur diuinas reuelationes. vnde **Delias** ieiunauit anteq̄ veniret ad montem dei oreb.

Secunda p̄sideratio.

Secunda p̄sideratio que est de misericordie exhibitione per elemosinā **1. Tim. 6.** Nolite thesaurizare: vbi

occurrunt sex conclusiones.

Prima p̄clusio est videre quid sit thesaurizare: et d̄r q̄ thesaurizare est adeptio diuitiā: cum sollicitudine mentis et corporis causaliter ppter supuenientis necessitatis pericula p̄cauenda: vbi tria innuuntur. **P**rimū ē q̄ duplices sunt diuitie: que in thesauro reponuntur. s̄. tpales et spirituales. Ideo dicit: q̄ ē adeptio diuitiā. **S**ecūm est q̄. s̄. in tali adeptio ne. s̄. tpalium virtutes aie disperguntur: ita q̄ non possunt insistere sollicitudini circa spiritualia adipiscenda. vnde dicit. Cum sollicitudine mentis et corporis: q̄ nemo potest duobus dominis seruire. **T**ertius est: q̄ timor defectus sollicitat thesaurizare: taz in spūalib⁹ q̄ in tpalibus. vnde dicit. Causaliter et.

Secūda p̄clusio est: q̄ thesaurizare in tēporalibus: et absq̄ omni intentione necessitatis p̄prie vel aliene: oibus phibetur: quia vt sic est peccatū mortale. Thesaurizare autē: ex prouidentia: vt si homo suis quoz cura sibi incumbit in necessarijs prouideat secularibus: cōceditur. clericis vero et religiosi thesaurizare oī no non licet. vnde **Ambrō.** Quz h̄z ecclesia: non vt seruet: s̄ vt erogat. **P**rimū. s̄. q̄ nō licet ex affectu auaritie thesaurizare: p̄ p̄ Cris. super **Mat.** dicentē. Stultum est in terra thesaurizare: et oia illuc relinquere: vnde exitus us es: et illic nihil p̄mittere: quo iturus es.

Tertia p̄clusio est: q̄ licitū est thesaurizare ex prouidentia: tū est periculosa: q̄ licet honesta licita: et bona: tū ibi concurrunt multa peccata. In negociatione qua mediante thesaurizatur. **P**rimus est officij diuini amissio sine negligentia. **Eccl̄. 26.** Difficile eruitur negocians a negligentia. **S**ecūm est cupiditas eos inflāmans. vnde sicut ignis nūq̄ dicit sufficit. **P**rouerb. 30. Sic mercator currens p̄ mun

Sermo

dam nunq̃ satiatur. **T**ertium est negligentia porpie cure: nihil a deo dissipat propriam considerationē: sicut implicare in exterioribus. **Q**uartū est mēdaciū oris: simulatio mētis et alteratio inbertū. **Q**uintū circūuentio et deceptio. vnde ducant simplices ad tabernam quibus inebuatīs extorquet ab eis merces p̃ ut volunt. vnde p̃ma thes. 3°. Videte ne quis superegre diatur fratrem suum in negotio etc. **S**extum est periuriū vt credatur eis vt lucrentur. **E**ccl. 23. Vir periurans replebitur iniquitate. **S**eptimū est diminutio in mensurā. **P**rouer. 11. Statera dolosa abhominatio est apud deū. Et p̃odus equus voluntas eius. **O**ctauū est oppressio pauperū q̃ aggregādo frumentū faciūt charitatem: et ante messem emittunt ab indigentibus frumentū p̃ paruo p̃cio. Et postea ad volūtatez: eisdē cari vendūt. **Q**uarta p̃elo est: q̃ thesaurizare p̃ inordinatum modum negociādi. s. p̃ vsurā est dō abhominabile: nec de tali d̃ fieri elemosina: s̃ integrali restitui. **U**bi nota q̃ due sūt spēs vsure. Una est manifesta. Alia palliata. **M**anifesta est cū qs tradit numerata vel p̃oderata: vel mēsurata tali pacto: vt deī sibi aliqd̃ vltra sortem. Quia regula est: vbi cūq̃ de sorte intendit plus accipe q̃ sit sortis: et h̃ exp̃mit forma cōtractus est vsura. **V**sura palliata h̃ sex spēs. **P**ri^a accidit circa pignora et obfides: et h̃ fit quicq̃ modis. **P**rim^o est cū aliq̃s h̃z alodiu in pignore: vt fructus colligat vltra sortez. **S**ecūdo cū qs pignoribus vñs. **T**ertius cū aliq̃s facit equos comedere plus solito. **Q**uartus cū h̃z obfides de q̃z exp̃sis viuit. **Q**uintus cū dilationē dat p̃ munere. **S**exta species vsure palliate fit circa emptiones et veditio nes: que fit tribus modis. **P**rimo qñ emit possessionē lōge minori p̃tio: tali p̃dione. q̃ vēditōz potest eā redimere. **S**ecūdo qñ quis vēdit ad terminū maiori p̃tio q̃ valeat in termino vel vsq̃ ad terminū illū. **T**ertio qñ quis ante terminū emit p̃ minori q̃ valeat. **T**ertia species palliate vsure est cū aliq̃s vltra sortē accipit sine pacto exp̃sio: ipsa p̃suetudine ficta: cūte faciēte pactū: qd̃ est tegere palliatā maliciā sub noīe bonitatis. **Q**uarta spēs palliate vsure ē: cū qs palliat vsurā noīe societatis volēs cē socius in lucro et nō in dāno. Ille cui creditur pecunia d̃z habere laborē et piculū anime et cor poris: insuper piculū pecunie solus. Idem ē de omnibus immortalibus. **Q**uinta spēs vsu

re palliate est cū quis palliat vsuram noīe pen sutionalis: qd̃ l̃z qñque possit fieri iuste: qz iustum est negligentia puniri alicuius: tñ qñq̃ ad multos vsura est: qz in talibus nō attendit vt sibi soluat citius: sed vt soluator amplius. **S**exta species palliate vsure est: cū palliat translationē facta a re ad rez. Et fit cum aliquis diues pecuniā nō vult accipe a paup̃e: s̃ laborē. A p̃sona ad p̃sonam fit translatio: quādo amici aliqñ facit accommodare. Sed sup̃ oia ē malicia excellētiōz. s. qñ accommodauerat frumētū sup̃ certissimū diez quē obfuare nō possz si h̃ret i granario frumētūz: q̃ est magna inqtas vult. n. esse certus in die illo in quo certus ē: nō potest in seipso. Acquis igitur modis p̃dicit: d̃ illis nō d̃z fieri elemosina: qz ad restituti onē tenent. Et h̃ est qd̃ dicit **M**olite thesaurizare: pp̃ sollicitudinē vob̃ in tra pp̃ certitudinez. **Q**uinta p̃ est: q̃ solū thesaurizandū est i celo. Nam diuitie celestes sunt durabiles. perpetue et p̃fecte: satiant et quietant. **P**rimo sunt durabiles et perpetue: qz amitti nō possunt pp̃ p̃seruationē bonitatis diuine. vnde d̃. **I**ustorū aīe etc. Et ideo dicit. **V**bi nec erugo etc. **S**ecūdo p̃fecte quietāt. **R**atio est. Quia nullus appetitus p̃t quietari simplr donec sit totaliter satiatus. Sed nullū bonū creatū totalr potest faciare nostrz appetitū: qz tantūz p̃t appetere q̃zium cogitare: igitur cor nostrz f̃z **A**ugu. est iniquitū etc. Et ideo d̃. **V**bi. n. est thesaurus tuus etc. **N**ota tñ q̃ ad thesaurizati onem celestiaz diuitiaz tria disponū: vt immutur. p̃. **T**himo. 6. vbi dicitur. **P**recipe diuitibus non alta sapere: nec sperare in incerto diuitiaz: sed in deo qui dat nobis abundanter oia. **P**er ea. n. que tibi dat: p̃suadet tibi de peccato exire. vnde **A**ug. **N**ihil. n. tuū vis malum habere: tñ in teipso bonitatē non curas. **Q**uid te offendit vita tua: quā solaz vis h̃re malam? **I**nter oia bona que habes: preponete rebus tuis: et nolite illis habere uiliorē. **N**unqd̃ qd̃ plus diligis melius esse cupis? **E**ur ergo bonā mortē cupis: et de bona vita nō curas? qz mortē plusq̃ vitāz desideras. vnde s̃m p̃siliū sapientis. **E**ccl. 29. **P**one thesaurū tuū in preceptis altissimi. et erubescas de vita tua mala. **S**cōm ē vt sit susceptibilis diuitiaz inspiratiōnū. vñ d̃. **V**t sis diues in opib̃. **N**ūquid bruto insipientiō es? **N**ā auis cohibet se agra no si laqueū cernat: et tu non potes te p̃tinere a libo voluptaz momētaneē timore mortis cine

Vis scire qz voluptas mors ē. Audi sapientē
Eclī. 30. Jocūditas cordis est vita hoīs: the-
saur⁹ sine fictiōe scitatis. Quid times? Jugū
amoris suave ē. Porta tu ex vna pte xps por-
tabit ex altera. vñ Aug. Erubescat nra pigri-
tia. Plus ille vltra parat⁹ ē dare q̄ tu recipe:
Ille miserū q̄ vos a miseria eripī. forte dicis.
Propono bene agē: s; volo plen⁹ delibare.
S; noli claudere hostiū p dilatiōez. **E**x-
tū est: q; sis pceptibilis dīne impressiōis. The-
sauriza tibi bonū qz d̄s pulsat ad hostiū gerens
manus plenas gr̄az. vñ apl's. p. cor. 4. Da
benus inqt thesaur⁹ istū in vasis fictilib⁹. Ex-
pecta igit vi vasculū corporis pstringat: z the-
saur⁹ effundat. N̄r differat. Nunqd expectas
te i postez fortiorē: vñ deū potētiore: z hostem
stultiorē: z tēptatiōē minorē? Dū fortis es z
peccādi p̄suetudine nodū ligatus. Si nō pote-
ris teip̄s vicere: quō hec poteris p̄cis bone-
rat⁹? Et si nūc gr̄az dei recipe renuis: deū pu-
tas fore tibi p̄pitiorez ex dilatiōe: nunqd hostē
piissimū i arte tēptādi supare putas. vñ Aug.
Noli differre i deo viuere. s; differ i deo mori.
Sexta conclusio est q; sicut diuerse sunt di-
uine. s. tēporales et spirituales sic ex eisdē lar-
giende sunt diuerse elemosine. Nam sunt que
dam elemosine corporales. s. septem opa mi-
sericordie. Sunt etiā septem spirituales. s. do-
cere ignorantes; p̄fulere dubitantes: cōsolari
tristem: et corrigere peccantē: remittere offensā
et orare pro omnibus. Tales autem elemosi-
ne pauperib⁹ z indigentibus largite meretur
nobis vitam eternā. Quam nobis pcedat. zc.

Exeria. 5. post diē cinex. Sermo d euā. 41

Am introis

set ihs capbarnau. Adat.
s. fm qd dicit Bre. Ora-
tio est ascensio mētis in de-
um a quo impetrare spera-
mus id qd desideram⁹. vñ

de licet appetibile creatū aliqua delectatiōe nr̄z
desiderium possit afficere: nō tñ satiare. Solū
autē appetibile p̄tinens in se eminenter omne
p̄fectionem simpliciter z omnis boni rationez
potest nostrū desiderium adimplere. vñ iste
cēturio p̄tinēs ad ouē cētēsimā: quaz pius pa-
stor humeris reuocauit: vidēs h̄ sumus appe-
tibile pp tēporis opportunitatē posse adipisci

a deo obstaculo tētus qd ē p̄tū: nō segnitē p
craftinādo. : qz s; Criso. Petēns negligentia
rephendit: cum de dantis mīa nō dubitatur:
mor saluatore appropiquāte p obstaculū amo-
tiōe accessit vt dicat. Lū āt itroisset zc. vbi ec-
currūt nobis tres p̄sideratiōes. **E**x p̄sidera-
tōe saluatoris nr̄i mansuetudine nos pueniēti-
bi. Lū aut itroisset zc. **E**x 2^a ē de hoīs inaliū-
die p remedio supplicatiōis: ibi: Accessit ad eū.
Ex 3^a ē de remedij apatūdie nos salubriter cu-
rāti: ibi: Dixit ihs cēturiōi. **P**̄sidera.

Ruma p̄sidera zc. circa quā p̄sideratiō
p nē nō. q; capbarnau itersitat ager pi-
guedis: vel villa p̄solatiōis. 30 sūt
in nāz humanā seu cor humanū piguedie gr̄e
vel doctrie seu v̄tutū saginādū. p̄ostq; sagi-
nationē d̄s spālīter delectat in ea. p̄d qz non
pōt spūale recipe icremētūz i pura nā. 30 d̄s
gr̄a sua dignat ea p̄uenire vt dicat. Lū āt itro-
isset zc. Et id occurrūt nobis quoz p̄lōnes.
P̄ma p̄lō ē: z est doctria bī Anselmi in
lib. de filib⁹ dicētis. Qd cor humanum sile ē
molēdino sp̄ molētū. Qd qdē d̄s suo suo de-
dit: p̄cipiēs ei vt suā tñ annonā. s. frumētū: or
deū z auenā in eo molat. Qui inimicat qdaz: q
si qñq; illud vacuū inuenerit: aut arenā ibi p
ijcit: q illud dissipat: aut picē q; p̄glutinat. vñ
suus ille: si molēdinū bene custodierit: mūda
ex eo farina erit: z d̄no suo fuit: z victū sibi
acgrit. Si vō molēdinū istū violauerit: mala
ex eo farina pcedit: q d̄no displicet: z sibi victū
negligit. Hoc molēdinū est cor humanū qd
dedit d̄s vnicuiq; vt i eo molat tantū illos co-
gitatus quos ip̄e suggerit: quos cogitat aliqui
vt frumētū aia replicat: tūc. s. cū in p̄tēplatiōe
posita pure de eo cogitat. Aliqñ vt ordeū cū. s.
de v̄tute i v̄tute: qñ p quosdā labores ascēde-
re meditatur. Aliqñ vt auenā: z hec cū hō intē-
dit sua deserere vitia. Hos itaq; q̄s d̄s vult
vt corde molat: z ex eisdē sibi victū eternū acq-
rat. Adūc cordi diabolus insidiat ip̄m replens
malis: quoz aliud cor dissipat vt ire z inuidie.
Aliud p̄glutinat vt luxurie. Si vō diabolus
cor hoīs sic corūpe p̄missus fuerit: mor vitia
p sēsus p̄grediūt iurē gr̄a cogitatiōuz malaz q
d̄o displicet z p eas hō mortē acgrit. **S**ecūda
p̄ segtur ex isto. s. q; iste ager. s. cor humanum
ē diligētē excollēd⁹: vt dr. puer. 24. Diligē-
ter exire agz tuū. Et h̄ fit triplr. 1°: euellen-
do. 2°: amouēdo sp̄ias mūdānaz sollicitudinū
3° faciēdo clausuras p obfationē qñq; sensuū

Sermo

Quia legitur prover. 24°. Per agrum pigri transiit et vineam stulti: et ecce totum repleverunt vitiis: oppraverunt faciem eius spine: et maceria lapidis destructa erat. Ratio primi est. Sicut videmus in turpi pictura que domum pulchram deturpat. Sic etiam pars de peccato. Nam anima que cecidit per peccatum non potest resistere suggestionibus inimici. Et ideo occurrunt fantasmatum turpia: et imaginationes turpium rebus sensibilibus que impinguntur. Et ideo sicut deturpatur domus quando turpiter depingitur: ita anima quando per peccatum maculatur. unde Job. 7. Cor eorum longe fecisti a disciplina. Et ideo inducit proportionem ad malum. Sene. 8. Sensus et cogitatio humani cordis propria sunt ad malum. Ratio secundi est. Quia nihil impedit tamen dispositionem ad gratiam: sicut sollicitudo invida non. Ad primum. Nam ad dispositionem requiritur status interioris diligens examinatio: et si esset aliquod obstaculum amoveretur. Et ideo opus ut anima dispersa per sensibilia et extra se posita recolligatur in seipsa: ut cernens obstaculum amoveat ipsum. Per nulla autem tamen dispartitur sicut per sollicitudinem exteriorum. unde Mat. 6. Ne solliciti sitis anime vestre quod manducetis et cetera. ubi non prohibetur usus eorum: que ad necessitatem requiruntur: sed amor et sollicitudo. Quia sollicitudo de temporalibus renovat a sollicitudine eternorum. unde ad phil. Nihil solliciti sitis et cetera. unde diuine spem dicuntur quod suffocant boni propositi inspirationem. Quia diu istis sollicitudinibus animus occupatur: non habebit preceptum mundi nec eternorum amorum. Ratio tertii est: quod omnis temptatio oritur ab inordinatis perceptioibus sensuum ut per Dan. 13. ubi dicitur quod presbyteri impudici videtes susannam exarserunt in concupiscentiam eius. Et ideo cum sensus nostri sint quasi fenestre anime per quos mors peccati intrat. Quam. n. frequentius percipis ea que mundi sunt: tanto affectus tuus ad ea concupiscenda magis inardescit. unde Greg. Non licet inueniri: quod non licet concupisci. Et ideo diligenter sensuum custodia est adhibenda. unde puerb. 4. Omni custodia serua cor tuum: quoniam ex ipso vita procedit.

Tertia res est: quod si iste ager. s. cor hominis sic fuerit excultus: tunc Christus ipse intrabit per gratiam: virtutibus adornando: et in eo delectando: quod interpretatur ager pinguedinis: et villa solationis. Primo introibit per gratiam ipsius virtutibus adornando. Nam gratia gratum faciens in ordine ad acceptationem diuinam: est quedam integritas

et decor omnium virtutum. Sicut enim pulchritudo faciei non est una qualitas: sed est quedam integritas erurgens ex multis. s. colore et figura: et magnitudine: et proportionem. Ita gratia que est anime decor: est integritas erurgens ex omnibus virtutibus. Ratio est: quod nullus est deo acceptus et gratus: nisi sit propius ad singula bonorum operum virtuosus. Tale autem promptitudinem habet homo per omnes virtutes quibus erigitur in actus virtuosos: quas. s. virtutes gratia causat in anima. Ratio est: quod gratia cum sit radix meriti a deo conferatur: sic ut possit omnia meritoria singula ab homine perfici. Hoc autem fit per virtutes. Non deus intrando per gratiam: causat virtutes in anima quibus ipsa impinguatur: ut possit perficere opera meritoria. Et ideo dicitur ager pinguedinis. Huius pinguedine. s. virtutum et gratie pinguefuit speciosa deserti. Desertum est cor bene excultus: ornatum virtutibus preciosis: gratia dei superueniente. Secundo igitur villa consolationis: quod deus delectatur inhabitando cor: sic spiritualiter impinguatur. Sicut. n. videmus et similia. Homo delectatur contemplando suam pulchritudinem in speculo. Sic deus delectatur contemplando propriam pulchritudinem in anima sanctorum per imaginem anime impressam: sicut in speculo mundo et terso ab omnibus sordibus virtutum. unde prover. Delicie mee esse cum filiis hominum. unde celum et alta loca deo dicata: licet dicantur loca dei: tamen magis proprie anima dei locus dei ex spirituali complacentia diuine habitationis.

Quarta conclusio est: quod ista dei intratio in cor humanum sic impinguatur homini maxime fructuosa. Ratio est. Quia non inhabitat anima sine donis et virtutibus. Est. n. hospes anime: quod nullius indiget bono: si anima replet omnibus bonis.

Ex quo accipitur documentum: quod quantum est ex parte dei: deus semper paratus est prestare sua dona: quod stat ad hostium et pulsat: ut sibi affectus aperiat: et intro mittatur ad perveniendum spiritualiter per donorum suorum coactionem: licet aliqui ponunt obstaculum hostium cordis claudendo. De quibus dicit Job. Ipsi fuerunt rebelles. i. diuine gratie.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio: circa quam est investigandum de hominis validitate per remedium supplicante. Nota quod per ceterationem potest accipi spiritus rationalis: illoque qui secundum simplicitatem intellectus ambulat. Habentes cognitionem eternorum: quantum permittit infirmitas carnis. Puer eius qui male ve-

natur: sensualitatez designat. Iste spiritus ratio-
nalis. s. interior homo est sub potestate dei co-
stitutus vel grane. Habes sub se milites: inte-
riores aie vires et motus: et etiam naturales vir-
tutes que per milites intelligi possunt. Quia oib-
us hijs contra vitia pugnatur. Sensualitas eiz
dicitur servire rationi. sed in plurimis infirma est.
Et iacet in domo. i. in carne: Jacere dicitur quia
non sufficit surgere ad bona opera. Paralyticus
dicitur: quia paralisis est morbus dissolutionis
membrorum. Et male torquetur: quia diversis con-
cupiscentiarum motibus veratur. Pro isto ser-
uo sollicitus est spiritus rationalis. Et rogat.
Vnde exauditus est. Ideo Christus dixit. Veniam
scilicet per gratiam preveniente: et curabo per gra-
tiam gratum faciente. **P**rima namque gratia
est primus morbus bone voluntatis: quo deus
nos prevenit: ut de congruo nos disponamus ad
gratiam gratificantiem: que nos facit gratos
et deo acceptos. vnde respondit centurio. Do-
mine non sum dignus. s. propter tuam reue-
rentiam et meam insufficienciam: ut intres sub te-
cto meo: s. mei peccatoris: qui sum subiectus
pene et culpe. q. d. Et si intraui sub tecto virgi-
nis: ubi habens hospitium tanto regi congruum
non est caro mea sicut caro matris tue. Sed tamen
dic verbo quo fecisti omnia: quo sanas omnia
Psalmi. Adisti verbum suum et sanavit eum.
Circa hac sententiam moralis occurrit. s. doctrina.
Primus est: quod deus veniens per gratiam huius
illuminare spiritum rationalem: quod per centuri-
onem intelligitur. vnde gratia que est in voluntate
proprie non huius illuminare: sed igne proprie
actus illuminatos fidei firme scie saporem.
Secundum est: quod spiritus rationalis duodicit.
vnum. s. dictans et iudicans: vel ratio que huius
iudicare et sententiarum. vnde Augustinus. Dominus
actus est investigare: discernere et retinere. Ali-
ud est ut eligens: que. s. electio se tenet ex par-
te voluntatis. vnde spiritus dicitur voluntas
que nos spirituales facit et dei filios. Philosophus. s.
Qui spiritu dei aguntur: huius filij dei sunt. Ta-
lis enim spiritus ad imaginem dei factus est:
cum in eo sit cognitio veritatis et amor virtu-
tis. **D**e primo nota. Quod quia unus sensus
particularis non apprehendit quod aliud: ideo ne-
cessaria est alia potentia: valens discernere unum
sensibile ab alio: quod non potest facere sensus
particularis. Eodem modo necessaria potentia que
dam preter sensum et intellectum preter sensum
hile cuius intelligibili. Intellectus enim non ap-

prehendit sensibile: nec sensus intelligibile. hec
autem potentia est ratio que iudicat de utrisque.
De secundo nota. quod voluntas rationalis du-
pliciter potest considerari. Unomodo ut est po-
tentia una distincta. habens actum verum. s.
velle. Et obiectum. s. bonum simpliciter. Nec vo-
luntas est in ratione. Aliomodo consideratur ut
imperativa aliarum potentiarum subiectarum ra-
tioni: et sic voluntas circuit omnes vires obe-
dientes imperio rationis. vnde iste centurio scilicet
glo. erat predictus naturalibus bonis. s. quantum
ad intellectum: videtur habuisse cognitionem
creatoris et omnipotentie eius cum dixit. Domine
non sum dignus: quantum ad affectum: quia
habui iustitiam in bona habitudine ad suos su-
periores et inferiores dicēs. Mā et ego homo sum.
Tertium documentum est: quod huius spiritus ratio-
nalis in prima sui creatione sit liber: et non pos-
sit cogi quin pro suo libito iustitiam relinquere
possit vel etiam sequi: quia nulli nisi soli deo subie-
ctus erat. Omnia. n. creata aliquam additionem
subiectionis habent. Namque elementa subiecta sunt
sideribus: et arborum animalibus: et animalia ho-
minibus: et angeli. iuxta illud hebre. Omnes
sunt administratorij spiritus. Corpora etiam
nostra subijciuntur aiabus suis. Intellectus
vero primis veritatibus: voluntas autem nul-
li rei create subijciatur: et ita huius privilegium lib-
tatis nisi soli deo. Et licet sic non possit cogi: est
tamen constituta sub potestate divine volunta-
tis: que potest eam manuducere: ostensione ve-
ruatis: ut patet in Paulo qui prostratus dixit.
Domine quid me vis facere? Quod etiam patet. quia
derelicta in sua naturalis libertate non sufficit
ad merendum: Quia ad meritum concurrunt
multe cause supernaturales. Et voluntas di-
vina: Que primo movet actum beatificum lu-
mine glorie ex parte intellectus: et caritatis affe-
ctus. vnde dicitur Sapi. 10. Iustum deduxit
dominus per vias rectas et ostendit illi etc.
Quartum documentum est: quod iste spiritus ra-
tionalis huius milites. s. virtutes naturales et interi-
oris anime vires: ad impugnandum vitia. Vbi
nota: qualiter virtutes insunt nobis a natura:
Dicendum quod virtutes theologicę: totaliter no-
bis insunt ab extrinseco: sed virtutes morales
partim insunt nobis ab extrinseco: et partim ab
intrinsicco. Ab intrinsicco secundum quandam in-
choationem. In ratione. n. hominis naturaliter in-
sunt quedam principia naturaliter cognitiva: tam
scibilia quam agēdoque: que sunt quedam semialia

Sermo

intellectualium virtutum: et moralium. Et inquantum in voluntate est quidam naturalis appetitus: qui est rationi conformis. Item ex corporis dispositione. Alii sunt dispositi: et melius et peius: ad quasdam virtutes put. s. quedam vires sensitiue: actus quarundam partium corporis ex quorum dispositione adiuuantur vel impediuntur huiusmodi vires in suis actibus: et per ipsas vires rationales: quibus huiusmodi vires sensitiue deficiunt. Et sic huiusmodi vires aptitudines ad scientiam: alius ad fortitudinem: alius ad temperantiam. Et isto modo tam virtutes intellectuales quam morales: in sunt nobis secundum aptitudinem et inchoationem. Non autem in sunt nobis a natura secundum consummationem: quia natura determinat ad unum. Consummatio autem huiusmodi virtutum: non est secundum unum modum actionis sed diuersimode: secundum diuersas naturas in quibus virtutes operantur: et secundum diuersas circumstantias. Talibus. n. militibus vitia impugnantur: contra nos militaria semper. Quia Job. 5. Militia est vita hominis super terram. unde ad tales impugnationem hortamur. Prima Petri. 2. Obsecro vos tamquam aduenas et peregrinos abstinere a carnalibus desiderijs: qui militat adversus animas. Quintum documentum est: quod iste paraliticus fuit peccator. Nam sicut videmus in corpore naturali: quod spiritus vitalis vegetat membra corporis sui invicem coniuncta: ex quo spiritu habetur motus et sensus. Sic cum paralisi: que est morbus dissolutionis membrorum: meatus spiritus includitur propterea soluitur: quia a spiritu non vegetatur: quasi esset perclusus: et amittit motum et sensum: et sic fit membrum inutile. Sic fit in anima cuius est via spiritus sanctus: siue spirituali gratia: et ipsa est quoddam totum respectu suarum virtutum quasi quoddam membrum mysticum. s. ecclesie. Cum autem quod mortaliter peccat per corruptionem peccati dissolvit propterea virius: quia quod concupiscentia amat: ratio non approbat: et per hoc. Et ita omne regnum in se divisum desolabit. Matt. 12. Et sic amittit anima motum et sensum. Motus est quod ad bonas operationes. Sensus quantum ad propria vulnera: vel etiam aliena que non sentit. Quia talis non ambulat perficiendo per bona opera nec attendit miseriam fratris sui. de qua tamquam de proprijs multis deberet dolere. Unde cum finis vni corporis mystici: Ille se paraliticum probat: quod eorum sunt membra sua non sentit: sed illud cor. 2. In idipsum solliciti sunt membra. Etiam si quod patitur vni membrum patitur omnia. Nos autem cor patitur christi: et membra de membris. Nec est sentit miseriam propriam. Nam humilis est sensus per

ipsius defectus: econverso superbia est insensibilitas peccati si non humiliat se. Si. n. vere sciret miser peccator suos defectus nunquam superbiat. unde Michae. 6. Humiliatio tua in medio tui. Ex quo est segit de motu: quia non habet sensum infirmitatis alienae non mouet ad opera pietatis. unde dicitur. Prima Iohannis. 2. Qui viderit fratrem suum necessitatem habere et clausit sua ab eo quomodo caritas est in illo.

Sextum documentum est: quod iste paraliticus iacebat in domo: et hoc per quatuor. Primo per tristitiam: quia delectatio que temptationi est annexa vertitur in tristitiam considerato peccato. Proverb. 10. Risus dolori miscetur. Secundum est prosteratio. Quia sicut homo qui est victus est animo prosteratus: ut non audeat reuelare: ita superatus a temptatione et adeo fractus: ut non audeat resistere. Tertium est debilitatio: quia homo prosteratus debilitatur. Ad non possit stare: quia plage semper renouate debilitant: et per tres sunt. Psalm. Putraverunt et corrupte sunt catrices mee etc. Quartum est desperatio: quia ex quo scit: est debilitatus desperat se bonum posse perficere. Et tunc pervertit se ad mala perpetranda libere. Quia anima ociosa non possit esse. Sicut filij israel postquam temptatione victi sunt: semper cadendo per desertum percesserunt. Exo. 16. Et ex hijs quatuor modis prostratus peccator proprie dicitur in loco iacere.]

Septimum documentum est: quod iste paraliticus sic iacens in loco duplici torquet. Ante casum per temptationes quadruplici. Secundum quod anima ex his quasi castis forte: circumvallatum est quadruplici muro. Primo muro sensuum exteriorum: quibus aptis intrat mors ad animas: sicut per fenestras. Iherem. 9. Secundo muro imaginationum interiorum per quas sensibilia intrant ad animam: ut docet Augustinus. xi. de civitate dei. Tertio muro intelligibilium rationum. Quibus medianibus ad affectum ascenditur. Quarto muro affectionum voluntarium quibus regnum anime utiliter clauditur: ut docet Augustinus. de preceptis virginum. Et finis istius progressus primus est ad sensus exteriores: per apprehensionem bonorum sensibilium. Secundus ad sensus interiores per imaginationes delectabilium. Tertius ad intellectus rationales per oblationes bonorum spiritualium. Quartus ad voluntates effectuales per inclinationem sensuum. Istius progressus describit beatus Iacobus de. Iacob. 3. Concupiscentia cum preceperit. s. per apprehensionem sensuum: parit partem. s. delectationem in appetitum

sensitivo: qui est sones peccati. Peccatum autem cum assumptum fuerit, s. in pueri hoc rationis: generat mortem in voluntate, quia in ista solum est peccatum mortale. Quod ad modum casti: non est debilitatum: donec interior murus est caput. Et Secundo torquetur post casum quadrupli. Et Primo pena doloris: quia naturaliter voluntas odit malum: et ad odium sequitur tristitia que est dolor mentis secundum Augustinum. Et Secundo torquetur pena timoris: quia culpe debetur pena: et ideo peccatus semper dum peccat est in timore pene sibi debite. Et Tercio torquetur pena ruboris: quia naturaliter natura humana erubescit: cuius est signum: quia peccatus vult late re naturaliter: et occultare suum peccatum. Et Quarto torquetur pena liuoris. Quidam, n. liuor relinquitur ex actu peccati in conscientia: ut ex eius reconditio semper affligatur: propter odium mali patris. Sed oritur dubitatio: quia contra hoc non peccant nisi ex delectatione quam habet peccator: sic quod non videtur sibi esse pena. Dicitur quod hoc in actu peccati sit propter placentiam et raptum transiens delectatio: tunc admixta est cum tristitia ante peccatum: et post est assidua pena secundum premissa. Et Secunda dubitatio: quare istam penam contra hoc non sentiunt homines: eas arguerentur. Dicitur autem quod in egritudinibus frenetici non sentiunt penam propter magnitudinem egritudinis naturalis: ita in proposito est de egritudine morali in hominibus bestialibus: non sentiunt affectiones intellectuales. Et Quintum documentum est: quod sicut spiritus rationalis intelligens hanc infirmitatem a domino posse curari: accessit ad eum allegans eius potentiam infirmis in infirmi indigentiam: eius clementiam inuocauit: et exauditus est. Accessit ad eum quod non uir eius misericordiam quam desiderauit. Allegauit potentiam: quia scuit eius iustitiam: quam formidauit. Ratio, n. huius est potest: quia deus in eoque suo est summe misericors et iustus: quia misericors Ideo liberalissime predestinat humane miserie per infusionem sue gratie. Quia vero iustus: ideo donum perfectum non dat: nisi desideranti. Non dat gratiam: nisi reuerenti. Non impedit misericordiam nisi ipsam recognoscere. Iste ergo nouit eius misericordiam: quia accessit ad eum: nouit iustitiam quia formidauit eum admittere in domum propter idolorum penam: sicut Rabba. di. Domine non sis dignus etc. Insinuauit indigentiam quia puer iacebat. et ideo meruit exaudiri.

Tertia consideratio.

Equitur tertia consideratio: quod est de remedij aptitudine salubriter nos curatus cum dicitur. Dixit iesus centurioni.

Ego veniam te. Ubi occurrunt. 4. documenta. Et Primum est: quod deus per scripturam et dinas inspirationem hortatur quolibet peccatorum: ut penam agat de peccatis. unde per Thim. 3. Omnis scriptura diuinitus inspirata. s. per spiritum sanctum: utilis est ad docendum nescientes: ad arguendum et pervertendum de malo negligentes: ad corripiendum in malo peruersos: et ad erudiendum. s. penitentes. Et hoc est quod dixit. Dixit iesus centurioni.

Et Secundum documentum est: quod deus in omni tempore paratus est nos eruire a malis. Ratio est: quia agens volens alicui finem ordinato in finem: non solum vult illa que ordinantur in finem: sed et parat est destruere omnia deordinantia a fine. Sed deus est tale agens: quia vult homini ultimam finem. s. beatitudinem: igitur non solum perfert gratias et virtutes que ordinantur in beatitudinem: verum etiam parat est deus destruere in homine omne malum: auertens se a tali fine. Et quia hec spiritualis palus erat impediens eum. Iam recurrendum est omnibus in tribulatione positus per confidentiam plenariam ad auxilium diuinum. unde dicitur ecclesi. 4. Curauit gentem suam et liberauit a perditione.

Et Tercium documentum est vita spiritualis maxime restaurat per fidem. unde d. Uade et sicut credidisti etc. Ratio est. Nam per fides habitat deus in cordibus nostris. Que vita est: ut ipse ait. Et sicut unumquodque virtutum est mors spiritualis: sic unaqueque virtutum vita est. fides est vita intellectus. Rom. 2. Iustus ex fide uiuit. Quod autem per fides iste meruit sanitatem. Ratio est. Quia omnis actus humanus voluntati subiectus in deum regularis est meritorius. Sed credere est actus intellectus assentiens ueritati diuine et imperio voluntatis a deo moti per gratiam in ordine ad deum. unde actus fidei potest esse meritorius. Quod per ad hebr. xj. Sancti per fidem uicerunt regna etc.

Et Quartum documentum est: quod non intelligit uerbum saluatoris. Non inueni tantam fidem in israel. Ubi videtur quod fides habuit? Christus uult perferre fidei apostolorum. Et ideo ad hoc dicitur aliquid quod intelligit mystice. Nam omnis fides centurionis prestat fidei israelis: sed potius fides gentium: quod per centurionem designat: quorum est uersione predicat dicens. Multi ab oriente etc. Non in perfectione credendi: sed in credentium numero sitate. Plures, n. crediderunt de gentibus quam de iudeis. Et ideo dicit. Quod fides dei magna multiplicat. Primum quod ad cognitionem credentis. 2º quod ad uocationem seruandam in fide. 3º quod ad confirmationem laudis christi: ut in centurione. unde Luce. d. fides est scilicetissime religionis fundamentum: per quam religamur uni deo animas nostras: ad cultum diuinum vinculo subiecti quod vinculo nos astringere dignatur. Qui uiuit etc.

Sermo

Seria sexta post diem cinerum. Sermo. 42.

Ad istis quia

dictus est anteq. Diliges
amicum tuum &c. Math. 5.

Cum in hoc tpe reconcilia
tiois gl'iet d3 se exercere in
actibus virtuosis. s. in ie

iunio: orone: & elemosina. Nullus autē actus
virtutis sine caritate de se est meritorius s3 Au
gusti. 15. de tri. di. Qd omnia dona sine cari
tate ad deū nō pducunt. Et caritas etiā si sola
esset: nos ad deum pduceret sine alijs: imo est
domus oia alia perficiens: q3 sine caritate pos
sunt esse: sed non pdesse. Quare pponit nob
caritas: & q3 necessaria sit ad salutem. Sed q3
ultima pfectio caritatis pstitit in inimicorū di
lectione: iuxta illud 1 Cor. 13. Nulla pfecta dilecti
onis operatio vltra dilectionem inimicorū pōt
pcedere. Ita euangelista nos hortatur ad eā
di. Audistis &c. vbi occurrūt due p̄sideratōes

Prima p̄sideratio.

Irca p̄nam p̄siderationem: que est
de caritate qualiter exhibenda est in
affectu: pono sex conclusiones.

C Prima p̄clo est: q3 ista ē opinio iudeorū: q3
inimicos saltem alterius legis hō non tenetur
diligere: sicut narrat Aristot. in de secretis.
Dum. n. paganus & iudeus p̄fabularēnt: dicit
paganus. Que est lex tua? Rēpōdit iudeus.
Cred o q3 in celo est vnus deus: quem adoro
& expecto ab eo bonum aie mee: & illis q3 puer
santur mecum in lege mea: & in fide: & credu
litas mea est. Qd q3 discrepat in fide meorū: li
citur est mihi tollere sanguinem suum: pecu
niam: vxorem: parentes: & genitos: & oia: &
maledictio est mihi: si seruo ei fidē: si iuuo ip̄s
si facio cum ipso miam: vel parco ei. Sed hec
opinio est cōtra legem rationis. Rēpōdit pa
ganus. Ad ea hec est. In primis q3 volo mihi
bonum: filijs: & seruis meis: & nolo alicui tra
dere malum: neq3 sequentibus legem meam
neq3 discrepantibus mecum in eadem. Cre
do egatatem & miam seruandā cuilibet viuēt.
Nulla iniuria placet mihi: & videtur mihi si ali
quod malum accidit alicui viuētū: q3 mihi
illud malum ptingat: & mihi: & cuius affecto sa
nitatem: per p̄speritatem & felicitatem: accidere
oib3 vniuersalr hoib3. vnde istud qd dicit
Et odio bēbis inimicum: non fuit in lege scri

ptum: sed est scribarū traditio. Arguebāt enīz
ex p̄trario sensu. Ex quo p̄ceptum erat dilige
re amicum. Qd quasi ex hoc sequerēt: q3 de
berent odire inimicum: sine qualibet distincti
one. Hoc h̄re etiam poterant ex illo Exo. 22.
Inimicus ero inimicis tuis.

C Secda p̄clo est: q3 de necessitate salutis est
diligere inimicum. Ego autē dico vobis diligi
te inimicos vestros. vbi nota q3 inimicus acci
pitur duplr. Vno mō negatiue: quasi nō ami
cus. Et s̄m hoc negat solam habitudinē ami
ciue: & nihil plus. Alio mō positiue: & sic nō so
lum negat habitudinē: sed etiā ponit odiū.

C Item secdo mō dupliciter sumit. Vno mo
do, p̄prie & p̄ se. s. p̄ odio. Alio mō improprie
& p̄ accūs. s. p̄ nā subtracta istis. **C** Item dili
gere accipitur duplr. Vno mō positiue. Et sic
dicit actum elicetum dilectōis. Alio mō nega
tiue: vt p̄ nō odire. Tunc dico: q3 accipiendo
inimicum, p̄prie. s. pro illo: q3 h3 habitū inimi
ciue. Et accipiendo ip̄m diligere positiue pro
actu elicito. Sic ex p̄cepto hō non tenet dilige
re inimicum: sed magis odire. **C** Ratio est:
q3 amicitia est virtus. Igitur eius oppositū est
vitium. Sed intellectus vt sic dicit odiū.
Sed accipiendo inimicū negatiue siue p̄ nō
amico: & accipiendo diligere, p̄ non odire: tūc
hō tenetur cum diligere: hoc est non odire.
Et hoc in bonis spiritualibus. s. in virtutib3:
in grata: & in gl'ia. Probo: q3 si hoc non face
ret: homo non esset in caritate: q3 qui est in ca
ritate: non solum vult diligere: sed etiam vult
secum diligere deum.

C Tertia p̄clo est: q3 affectiue tenet hō dilige
re inimicum etiā alterius legis. **C** Ratio est:
q3 caritas est bitus: quo d's diligit: & quo volo
aliū diligere deus. Et iō affectu caritatis tenet
hō velle oēm hoīem diligere deum: & ad ip̄m
attingere affectu p̄passionis. Tenet ēt ip̄s dili
gere saltē in gnālī: qm cognoscit hoīes eē in sta
tu damnatōis. **C** Ratio est: q3 sicut tenet vel
le oēs hoīes deum dilige & ad ip̄m attingere.
Sic etiam tenetur nolle aliquem deum odire:
nec ad deum finaliter attingere. vnde velle inī
micum damnari peccatū est ex genere. Et quā
do fit cū deliberatione melius firma: tunc esset
p̄ctū mortale. S3 videt q3 aliquis possit odi
re vitā inīmici: tūc q3 index possit licite sentētia
re ad mortē de inīmico peccante: tū q3 actor po
test licite cū indicare etiaz ad mortē: tū q3 bonū
cōmune p̄feri bono p̄uato. Dicit q3 quis po

est inimicū velle mori sub duplici pditione. scilicet si sciret cum obstinātū in malitia: et q̄ peccatū deberet addere peccato: nō tamen absolueret: s̄ ēi iudex nō d̄z velle mortē istius: sed velle debet: q̄ nō esset reus: sed de persecutore ecclē se cus est: q̄ ecclā sub persecutione p̄fecit.

Quarta p̄lo est: q̄ quis affectiue tenet in generali inimicū diligere nō excludēdo eū ab ofoniis: sed in spirituali non tenet nisi in casu necessitatis: in quo. scilicet illi non posset per aliū subueniri. Unde saluator. Si esurierit inimicus tuus ciba illū. vnde doctor vnus. d. Si inimicus positus fuerit in necessitate vite: q̄ nō solū debet eū velle viuere: sed etiā iunare vt possit viuere. Quātiūcūq̄ etiam malus fuerit: q̄ semp̄ presumendum est de meliori: q̄ bonarū mentium oīa semp̄ in melius interpretari. Sūt enim tria motiua dilectōis inimicorū. **P**rimū est nāc p̄formitas. **E**say. 28. Carnē tu am ne despereris. **S**ecūm est vilitas. **P**ri so. Si benefeceris inimico: tibi amplius bene fecisti. **T**ertius est diuina imitatio. **I**heronimus. Noli negare qd̄ deus nulli negat. In generali tenetur q̄ oēs diligere semp̄. vñ **A**ug⁹. Omnibus. n. parī dilectōe vita eterna optanda est: et si nō oībus pōt exhiberi dilectōis effectus: qui fratribus sunt exhibendi: q̄ sunt inuicem mēbra: que habent eundē patre: vnde oēs simul in affectu sunt diligendi: s̄ nō in effectu: q̄ bec paritas nō ad effectum referē sed ad bonum: qd̄ eis optatur: nisi in articulo necessitatis: prout dictum est in enāgelio. **B**enefacite hīs qui oderunt vos.

Quinta p̄lo est: q̄ per hanc dilectionē certificamur de eterna mercede. vnde dicit. **V**t si tis filiū patris vestri etc. i. vt possitis obtinere regnum celorū in hereditate: q̄ ad gal. 4. dicit. **Q**d̄ si filius et heres p̄ deū: q̄ certificatus in futuro erit sup̄ regnum celorū. **P**er deū. i. p̄ operationē dei. **R**atio huius est: q̄ homini meritorie opanti debetur merces eterna. **O**mnē aut opus virtutis sit meritorium p̄ caritatem: q̄ p̄gruum est: cum actus beatificus sit actus sup̄naturalis: q̄ ad illum d̄z hō accēptari p̄ caritatem: qui etiā habitus sup̄nālis est vnde meritū cum sit aliqd̄ opus bonum laudabile: fictū deo acceptum p̄ caritate. Ita q̄ d̄s p̄ illo vult offerre aliqd̄ p̄mū. Nam p̄ actū amoris in voluntate statim potentie erectiue mouent ad volūm. **Q**d̄ p̄z: q̄ quicqd̄ patitur homo ex amore: b̄ facile est: et quasi essētiāle.

Quicqd̄ aut contra amorem est: est quasi violentum. vnde Aug. Amor meus pondus: in eo feroz: quocūq̄ feroz. q. d. Amor cōparat pōderi p̄p̄ tria. **P**rimo q̄ sicut motus grauis nō est et violentus: sed spontaneus.

Secdo sicut graue q̄to plus appropinquat ad centrum: tanto velocius mouet. **T**ertio sicut graue difficillime sursum manet: ita motus amoris est p̄mo spontaneus summe: et nō violentus. **S**ecdo ita motus amoris fortior est circa finem. **T**ertio ita aie amanti difficillimū est nō vniri amato. **H**ec aut merces h̄z sibi securitatem annexā: q̄ merces efficit heres. vñ Aug⁹. de ci. dei. **A**nima beatissima esse non potest: nisi fuerit de sua beatitudine certissima. vnde sibi talis certitudo nō est: nisi ex dei voluntate: q̄ voluntas dei semp̄ coagit voluntati et intellectui ad actum beatificum. Et ideo videtur dare securitatem. vñ dicit. **I**ustorū aie in manu dei sunt. Et in manu tenentia diue voluntatis. scilicet respectu obiecti beatifici: qd̄ actu dilectionis acquirit p̄ mercede. vnde sicut pater celestis in passione oriri fecit solem gratie et imbrē misericordie: pluuiū super bonos et malos: sicut per gratiā remissionis affectu et effectu inimicos diligimus.

Sexta p̄lo est vtrum magis meritorū sit diligere inimicos: q̄z amicos. **D**icendū q̄ si accipitur diligere inimicum: put cadit sub cōfilio: fin q̄ est opus superogationis: et si accipitur diligere amicum: fin q̄ cadit sub p̄cepto. **S**ic diligere inimicum est magis meritorū. **P**robo: q̄ magis meritorium est implere cōfilia q̄ p̄cepta: vel si accipiat diligere q̄tūz ad circumstantias ipsius actus. **S**ic etiā diligere inimicum est magis meritorū: q̄ virtus ē circa ardua et difficilia. **S**ed diligere inimicū est magis arduum: q̄z diligere amicum: et est etiā difficilior. **E**rgo etc. **S**ed accipiendo diligere q̄tū ad s̄bam actus. **S**ic diligere amicū est magis meritorium. **E**t hoc est ex obiecto. **E**t ratio est duplex. **P**rimū q̄ hoc est in dilectione amici. **I**git̄ etc. **S**ecdo p̄z: q̄ in diligendis ex caritate: qd̄ p̄ordinatur alij est magis diligendus. **S**ed amicus p̄ponitur inimico: q̄ ponitur in vltimo loco in ordine diligibilium. vnde sequit̄ ex hīs documētum: q̄ q̄ nihil est meritorū nisi per caritatis habitum: ideo debet summe se q̄s disponere de cōgruo quantum potest ad dilectionē dei et proximī, p̄pter deū: in quo etiā includitur dilectio inimi

Sermo

ci: qz non solum est proximus: qui facit miseri-
cordiam alteri: sed etia qz recipit misericordiam dei.
Talis est inimicus. vnde dicit in euangelio.
Si ergo diligitis eos qui et c. quasi dicat. Dili-
gere in qstum cadit sub pcepto: est magis me-
ritorium: vt supra dictum est expone. Monne
et publicani et c. q. d. Diligere amicum est faci-
le: quasi comune oibus et nale: et nihil coopera-
bitur ad perfectionem meriti: quia addidit.
Quid amplius facitis qz publicani: qui. s. i. di-
lectione amicor nō merēt. Cōcludit igit. Esto-
te perfecti in dilectione inimicor. Sicut pater
noster celestis est pfectus qui. s. posuit animas
suas pro nobis: et orauit pro psequētibz se
dicens. Pater ignosce illis et c.

Secūda cōsideratio.

Ecūda cōsideratio est qualiter pdu-
cenda est in effectū: ibi. Attendite. Et
quia circūstantie sunt multe: ad hoc
vū aliquid iuste fiat. Ideo reducit omnes ad
vnum modum: scilicet ad debitam intentionē
dicens. Attendite: id est cauti estote. Ne iusti-
tiam vestram faciatis coram hominibz. s. vt
placeatis pūti seculo: siue vt videamini ab eis.
vū ad Gala. primo. Si adhuc hominibz pla-
cerē: xpī seruus non essem: nec ab eo essem re-
munerandus. ideo addit hic. Alioqn mercede
dem nō habebitis apud patrem vestrū q in ce-
lis est: cuius amore non fecistis. Ille. n. debet
mercedē dare: cuius mandato mouet oparius
vel amorem. s. intentionē in deū referendo: tāqz
in finem debitum. vnde dicit. Attendite. i. in-
tentionē in debitū finē dirigite. Tunc. n. intē-
tio in debitū finem dirigit: fm Ber. quādo in
oī actione querim⁹ honorē dei: vtilitatē prori-
mi et cōscientiam bonaz. vnde circa istam cō-
siderationē occurrunt tres conclusiones.

Prima conclusio est videre quid sit inten-
tio. vnde sciendū est qz intentio idē ē qz aliud
tendere: et ideo accipienda est distinctio. s. qz in
aliud tendere: est vī sicut in obiectum: vel sicut
in finē. Primum nō accipimus hic tende-
re qz omnis potentia tendit in suum obiectum
sed nō omnis potentia habet intentionē. Igit
oportet qz illud aliud sit ipse finis in quem ten-
dit. Secūda distinctio. s. qz tendere
in finem fit dupliciter. s. vel in finē pāse: non
referendo aliquid in ipm: sicut volo sanitatem
vel referendo aliqd in ipm: vt volo potionem
p h: qz volo sanitatem. Primum accipitur
pprie intentio: qz nō dicimur pprie intenden-

tes: cum finem immediate petimus: sed cum ali-
quid facimus: vt possimus assequi finē ordinā-
do in ipm. vū lz tres sint appetitus tendentes
in finē. s. nālis: sensitivus et intellectus: tamē
solus intellectus dicitur intendere. i. aliqd agen-
do in finē referre: qz etiā intellectus libere or-
dinat oīa in ipz. Naturalis vero et sensitivus
fm Damasc. magis ducit qz inducat. Et ideo
intentio pōt sic describi: qz intentio est in finē
tentio: ordinando aliqd in ipm per potentia li-
bere opantem. Nec aut intentio est libere arbi-
trium: ad quam pcurrit intellectus: vt indicās
et volūtas vt eligēs libere. vū fz Damasc. per
liberū arbitrium hō solum agit: non agit: sicut
per alias potentias sensuales.

Secūda pōt est videre que bona intentio sit.
vbi nota qz cum ad bonitatē actus plura pcur-
runt. s. libere arbitrium: agens fm dictamen-
tōnis dictantis integritatem diu circūstanti-
arum. Item obiectus fm bonitatē inuentā
in eo. Item debitus finis. Itē hitus moralis
s. caritas. Item integritas oīum circūstantia-
rum. Itē ipsa dina voluntas et intētio cuiusqz
legalis obligatiōis recte pōt ad supiorem. Bo-
nitates actuum tū pncipalr sunt a fine: inqstuz
referunt ad debitum finem: qz fm Boetium
Luius finis bonus est: ipm quoqz bonus est
vnde actus debite ordinās ea q sunt ad finem
ad ipm finem est bonus: vt sic: actus indebite
ordinās est malus: vt sic. S; bona intētio or-
dinat debite ordinando ea: q sunt ad finem in
ipm: sicut de elemosina intendens deo place-
re. Mala aut intentio ordinat male: qz in finē
indebitum: vt de elemosina intendens vanaz
glām. Et ex h sequit qz nullus actus pōt esse
bonus et malus p bonā et malam intentionē
vnde si ego incipio dare elemosinā et intendē
vanam glām. S; accipiendo actum largitio-
nis pungere et intendere in solam glām dei
Actus quem inchoare esset malus: psumante
tū esset bonus. vnde Aug. Voluntas ex fine
suo cognoscit: an recta aut praua sit. s. finis aut
bone voluntatis est beatitudo. s. finis autem
male voluntatis est delectatio: vel aliqd aliud
in quo voluntas non d; gescere. vnde Ber.
Bona erit intentio si in omni actione nostra
aut honorem dei: aut vtilitatē prīmi penda-
mus. Dicit igitur in textu. Cum facis elemo-
sinam: noli tuba canere ante te. i. innotescē ho-
minibz: vt glīeris: sicut ypocrite faciūt. Ypo-
crite est pēntator persone alterius: in synago

gis: vt videant a sapientibus: et in vicis vt videantur a turbis. **Chry.** Non est ingrata deo elemosina: q̄ videt: sed que ideo fit: vt videat etia si non videat: q̄ tales p̄ncipalit̄ querūt bonorū vacuum: ideo amittunt vix. **Ame** dicite vobis receperunt mercedē suā: p̄ dono. s. elemosine. S; pena expectat p̄ mala intentōe.

Tertia p̄lo est: q̄ bonitas intentōis marie ostendit in p̄sideratione circūstantiā circū obiectum: q̄ in isto statu q̄ est dare elemosinam paup̄i verecundo: circūstantie sunt exquirende penes obiecta: cui datur. **Ad p̄3:** q̄ opz te attendere q̄n dabis: v; non in pauco: ne ille cōfundat: tamen penes finem: puta p̄ amorē dei semp̄ esset bonū dare. **Silr** quomō dabis q̄ occulte ne verecundet: sed nō p̄ finem: q̄ publice dare p̄pter dñm non est malum. **Similiter** q̄stūm dabis: q̄ iste paup̄ verecundus forte h; familiā: quā tenet in exteriorib;: et nō deceret sibi dari modicum vt alteri. vnde dicit euangelium. **Te** aut faciente elemosinā et. i. intentio vane laudis se non imiscet. **Illud** n. nescitur: q̄d est in abscondito. **Ideo** dicit. **Ut** sit elemosina tua in abscondito: fin rationis intentionem: nō opationis vt dictum est. **Et** pater tuus q̄ videt in abscondito: ille. s. q̄ scrutat corda et renes: reddet tibi h; p̄ gratiā: et in futuro per gloriam. **Amen.** **Eplā Esay.** 58.

Sabbato post diem cinerum. **Ser**mo quadragesimus tertius.

Am sero es

ser factus: erat nanis in medio maris. **Mat. 6.** fm q̄ **Isido.** dicit. **Remissa** conuersio in p̄stinos errores reducit: ac viuendi torporē resoluit. **Et** ideo multum ad mox reformationē valent exempla bonorū. faciunt. n. varias sectari virtutes. S; q̄ de ociositate multa mala pueniunt. **Nam** fm **Ber.** **Quā** malorum cogitationum est sentina. **Item** fm **Ber.** est mater nugari et nouerca virtutum. **De** quo etiam ext̄getur ratio in die iudicii fm **Bernardus.** **Ideo** saluator in euangelio exēplo discipulorum spiritaliter laborantiū: ad spiritualement n̄scitur animare laborē: dicens. **Cum** sero esset factum: erat nauis et. vbi occurrunt nobis sex considerationes.

Prima p̄sideratio.

Ira p̄nam considerationē: que ē de virtuali exercitio: sunt tres p̄es.

Prima conclusio est: q̄ cum beatus sit premium: oportet nos multum instigare operationibus meritorijs: vt ad mercedem quam speramus: perueniamus: quia ad hanc mercedem soli operarij virtuosī vocant. **Mat. 20.** **Voca** operarios et.

Secunda conclusio est: q̄ discipuli laborabant ad complementum anime: vt virtutibus adornarentur. vnde dicit. **Vidit** discipulos laborantes interrogādo. **Et** hoc tripl̄. **Primo** abundanter. **Homo.** n. sp̄ialis d; se exercere in omni virtute. vñ q̄ parum seminat: parum et metet. et q̄ multum: multū. vñ **Iheros.** **Et** multū metam; in omni virtute: nos exercere debemus. **Secundo** p̄tinue. et h; dupl̄.

Primo **Breg.** ponit rōnes: q̄ hostis noster semp̄ p̄s est: et p̄s ad tēptandum. **Secundo** q̄ amor diuinus semp̄ p̄s est hōi iusto. **Talis** amor nūq̄ est ociosus. **Opatur.** n. magna si est. **Si** autem operari renuit: amor non est.

Tertio p̄seuerāter. **In** h. n. differt labor voluptatis a labore virtuali: q̄ p̄mus non h; terminum: s; sed h; **Ecc̄l. 5.** **Modicum** laborauit: et inueni magnam regem. vnde vidit discipulos laborare in remigando.

Tertia p̄lo est: q̄ hunc laborē gratis faciunt quorū. **Primus** est p̄prie vilitatis estimatio: et nō de se p̄sumere: q̄ q̄stūcūq̄ bonū sit hōi p̄ statu vie: non tamē sic est p̄firmatus: q̄n possibile sit ip̄m cadere. vnde **Is** taz ad fidē vocatus sit: an ad regnum eligendus sit nescit vnde **Breg.** **Ad** fidem plures veniunt: et ad celeste regnum non perducunt. **Et** hoc est q̄d dicit. **Cum** sero factus et. **Sero** est finis dici et defectus. **Hunc** dic nullus d; velle in se deficere. S; duplex est defect; in re et extimatōe **Dies.** n. quodāmodo deficit: cum tibi tua virtus vilescit. **Sero** igit humilitatis: p̄ceptus sui est. vnde vniuersis p̄pletis mandatorū: non p̄mittimus nos mercenarios vel seruos nominari: s; inuiles p̄fiteri. **Secundo** est i piculis pudentie exhibitio. **Nam** p̄stituti in medio huius maris: sumus in piculis multis p̄pter eius deceptiones. **Primo** decipit: vt falsus laudator mercium suarū: qui nugacitate sua nos facit credere de turpibus q̄ sunt pulchra: et de inonestis q̄ sunt honesta. vnde p̄uerbiorum 23. **Simulator** ore decipit amicum suum.

Sermo

C Secdo vt sophista. Sophisticat. n. merces suas colore adulterino: qz facit hoc vt appareat delectabilia. **T**ertio vt incantator qui facit hominibus apparere quod non est. **Q**uarto vt falsus amicus. **E**ccl. i. sexto. Est amicus socius mense et cetera. Et ideo adhibenda est virtus prudentie. Ipsa enim habet actus rationis ordinare: qui sunt quatuor: scilicet inuestigare: iudicare: memorari: et interpretari.

Primo ordinat inuestigationes: dum eum prohibet ab inquisitione inutilium: et dum causam factorum facit inquirere: et dum eam ex alijs alia conijcere facit: vt ex presentibus futura. vñ Seneca. Si prudens esse cupis i futurum, pspice utrum intede. **S**ecdo ordinat iudicia ne iudicet de incertis: nec de alienis quorum sui non interest. Itē eam mala leuitate vel tarditate credendi custodit. vnde Seneca. Oibus enim et nulli credere vitium ē. **T**ertio memorantes dirigit dum salubria. s. beneficia dei et primi facit reminisci: et noxia obliuisci: vt iniurie priami. **Q**uarto dirigit intemperantiam: dum sumum modera. Seneca. Sermo tuus non sit inanis. Aut suadeat: aut moncat: aut psoleatur. Et hoc est qd dicit. In medio maris. i. mundi deceptionibus insistenti. **T**ertius est diuine gratie inuocatio: qz sine eius auxilio nullus in bono perseuerat: qz h̄ excedit vires liberi arbitrij: qz libere arbitrij est eorum qui cadunt sub electione. Tale autē est particulare et nō opabile. Perseuerare aut in bono dicit solū p̄tinuare: nem p̄ totum tps. Igitur opz adesse auxilium diuinum. vñ **P**riso. sup. **M**arth. Nisi auxiliū gratie acceperimus: nihil ex nobis valemus: bene aut volentibus gratia nō denegatur. vnde **P**etite et accipietis. Debet aut voluntas pcedere: et sic sequi gratia. Quia nec gratia sine voluntate aliquid operatur: nec voluntas sine gratia potest aliquid. Et iesus solus in terra. q. d. iesus id est gratia saluans. Solus. i. nō indigens alio adiutorio: stat paratus ad subueniendum. In terra. i. nostre infirmitatis. **Q**uartus est fortitudinis aggressio: qz s̄m **T**ullū. fortitudo ē rationabilis aggressio terribiliū cū pstanti eorum perpeffione. Et ideo ppetit multuz statui nro qz mundus iste locus est laborum et certaminis. Nam s̄m **B**er. In mundo isto quasi in loco certaminis positi sumus: qz in ipso quatuor vti temptationum in nos irruunt. **P**rimo a parte orientali que ē alta: et est superbie. A parte occidentali que depressa est: ventus auaritie.

A parte aglonari: diffidentie. A parte meridionali: ventus lasciuie. **M**e igit in tot ventis periclitemur adhibendus est fortitudinis quod druplex remediū p̄tra tēptationes. **P**rimo qñ statim in principio p̄scinditur. vñ **E**ccl. i. 4. Breuem languorem p̄scindit medicus facilis. vnde **B**reg. Si tēptationi festine non resistitur: eadez q̄ nutritur mora roboratur. **S**ecundo qñ ei virtuose resistitur: qz diabolus timet vehementissime vinci. vnde dicunt sancti qz ex q̄ semel fuerit victus viriliter: nunq̄ audet eundem inuadere. **J**acobi. 4. Resiste diabolo: et fugiet. **T**ertio p̄suetudie diuinit. **T**ic enim firmatur habitus bonus: et hō delectabiliter operatur. **Q**uarto opportunitatis ei ablata occasione: et hoc per honestā occupationes. vnde **I**hero. Semp aliquid boni facito: vt diabolus inueniat te occupatū. Et h̄ est qd dicit **E**t erat eis ventus p̄trarius. s. temptationum.

Secunda p̄sideratio.

Secunda p̄sideratio de diuine assistentie b̄nficio ibi. Circa vigiliā noctis. vbi sunt tria documenta.

Primū documentū est qz nō dicit statum culpe. Nam sicut in nocte non videmus quid agimus. Sic q̄ male agit odit lucē: **J**ohis. 3. In nocte quilibet ignorat vias. vñ **J**ob. 22. Rehelles fuerūt lumini. nescierunt vias eius. Itē sicut ligna putrida et vermes lucēt: sic munda na videntur bona in nocte. Itē in nocte homines somniant: sic vita peccatorum somnium est. **P**salmi. Dormierunt somnium suū. Ex quo elicitur illis in statu culpe existentibus quadruplex piculus innuere. **P**rimo. s. erroris: qz nō videmus quid agimus. **S**ecdo pusillanimitatis: quia vias ignoramus. **T**ertio prauit amoris que videtur esse bona: et nō sunt existēter. **Q**uarto simulationis siue fictionis.

Secundū documentū est: qz pp̄ ista quatuor pericula adhibēde sunt. 4. vigilie. **P**rima est fides p̄tra errorem: et hec vigilia facit beatum. **P**rouer. 8. Beatus vir q̄ audit me et c. s. sine intermissione in ista fide: qz expellit te nebras erroris: que verissima ostenditur miraculorum confirmatione. **S**ecunda vigilia est deuote orationis. Nam oratio est remediū illis qui vitiorum temptationis crescant: vt quotiens quolibet tangatur vitio: totiens se ad orationem subdat. **O**ratio enim est efficacie magne contra aduersarios. **M**arth. 26. Vigilate et orate vt non intretis in temptationem et c.

Tertia vigilia est carnis maceratio contra prauum amorem: que reddit honestum et temperatum. Ecclesi. 23. Vigilia honestatis tabe facit carnes. Pugna enim carnis est periculosa: quia habemus eam interius: et nulla pestis efficacior est ad docendum: quam inimicus familiaris. unde August. Inter omnia christiano rum certamina: periculosa sunt certamina castitatis: in quibus est continua pugna: sed rara victoria. Quia impugnat interius et exterius: siue vigilando siue dormiendo. Unde ad vincendum eam valet mortificatio carnis.

Quarta vigilia est pura intentio contra simulationem et ypocrisum de qua dictum est in sermone precedenti. unde Psalmi. Deus deus meus ad te de luce et ce. Ad te dicit: non ad lucra temporalia: vel ad hominum laudem. Hoc non facit ypocrita qui in occulto noctis maliciam operatur: sed in die abscondit maliciam: et mala suetus videtur specie sanctitatis. Intentio. n. pura in omni actione sua: aut honores dei: aut utilitatem proximi preterdunt: fin Ver. Unde idem Bernardus ponit differentiam intentionum dicens. Duo in intentione requiruntur. scilicet res et causa: id est quid intendas: et propter quid.

Ex hijs anime decor et deformitas iudicatur. Nam si intendas veritatem amore veritatis: res est honesta et causa. Sed si intendas vanaglorie: aut comodo temporalis rei: iudicabitur deformis: verbi gratia. Ut si videres hominem nullis honestis intentibus: sed carnis illecebris veneri et luxurie deditum: nonne ex utraque parte fedissimum iudicabis? Quia in intentione res et causa reproba inuenitur. Igitur intendere non in deum sed in seculum: secularis est animi: nec habet partem speciosam: Intendere autem in deum: sed non propter deum: ypocrite est: quia ipsa simulatio omnem decorum exterminat. Si autem ob vite presentis necessaria ad deum conueris intentionem: vitio dicimus subobscuram: et minus acceptam. Porro intendere in aliud quam in deum: tamen propter deum non habet deformitatem: sed nec ad perfectionem peruenit decoris. Igitur solum inquirere deum propter ipsum: habet utramque partem: scilicet rem et causam pulchram: b Ver.

Tertium documentum est: quod vigilantibus circa puram intentionem: que scilicet in omni actione querit honores dei: et utilitatem proximi et propriam salutem anime: specialiter deus assistit. Et ratio est. Quia licet liberum arbitrium

non sufficit pseuerare in bono: sine gratia que ipsi habet aliquantulum stabilire: tamen non tollit totaliter mobilitatem ad malum: quod non trahit hominem pro suo statu ad perfectam libertatem. Et ideo homo indiget adhuc auxilio providentie divine exterius gubernantis. Prima Petri. Deus omnis gratie qui vocavit nos in eternam gloriam suam modicus passus: ipse perficiet: confirmabit: consolidabitque. Et hoc est quod dicit. Quod circa quartam vigiliam noctis venit ad eos. Unde prima vigilia est per scrutatio peccatorum. Treno. p. Scrutemur vias nostras. Secunda vigilia est peccati detestatio. Ezech. 8. Ingredere et vide abominationes pessimas. Tertia vigilia est propositum penitendi. Psalmi. Dixi confitebor etc. Quarta vigilia est propositum satisfaciendi: et tunc venit saluator ad eos: ut sit paratus eis assistere semper: quod cum nos vocavit ad merita et ad gloriam: paratus est dare gratiam: non solum ad hanc gloriam consequendam: sed etiam personam: licet assistere ab omnibus retardationibus preferuando. Ambulans supra mare: scilicet mundi eius tempestates mitigando.

Tertia consideratio.

Eterna consideratio est de humana bestitudo ibi. At illi ut viderunt eum etc.

Ubi occurrunt tria documenta.

Primum documentum est: quod vir spiritualis quanto maiora recipit a deo: tanto magis illuminatur ut infirma sua recognoscat: que prius non recognoscebat. Sicut in radio solis videntur albi: qui extra videri non possunt: Hoc est quod dicit. Ut viderunt eum ambulantes supra mare.

Secundum documentum est: quod timor naturalis est quo quis naturaliter refugit res nature sue nociuas. Propter hunc timorem petrus negavit Christum Matth. 27. Item omnes discipuli ideo fugerunt: Christo relicto. Iste autem timor cum sit a natura non habet meritum. Si autem sit immoderatus degenerat in humanum timorem: et fit malus. unde dicitur. Et putabant fantasma esse: quod est apparitio rei non existentis. Propter tenebras enim non nouerunt eum. Et ideo timuerunt putantes quod esset apparitio maligni spiritus eis nocere volentis.

Tertium documentum est: quod in talibus timoribus constituti: debent fideliter diuinam clementiam invocare orationibus: quia de eius misericordia non dubitatur. Ipse enim plus paratus est dare quam tu petere quia est summe misericors

Sermo

ideo liberalissime humane miserie condescen-
dit. Vult tamen rogari quia oratio ostendens
desiderium largienti impetrat desiderata. Et B
est quod dicit. Et clamabant: id est pro diuino
adiutorio orationibus deum inuocabant: scie-
tes sine eo non posse subsistere.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est: quomodo adhibet
eis diuina reformatio dicens. Et sta-
tis locutus est cum eis: et dixit illis. Con-
fideite etc. ubi occurrunt quatuor documenta.

Primum documentum est: quod contra tales ti-
morez efficacissimum remedium est ipsa fides
Nam sicut timor oritur ex consideratione pro-
pria infirmitatis diffidentis de diuino remedio
opportuno: Sic fides fiduciam dat de eodez.
Nam ipsa est lux: tenebras infidelitatis expel-
lens: ubi fides non est: tenebre sunt. Exo. 10.
facte sunt tenebre horribiles in vniuersa ter-
ra. Hec fides necessaria est: sine qua non est
salus. Unde ad hebre. nono. Sine fide impos-
sibile est placere deo. Oportet enim cognoscere
deum creatorem: ne simus tanto beneficio in-
grati et de ceteris indigni. Item dominus
ut sciamus ei seruire ad beneplacitum: ne si-
mus inutiles serui. Cum igitur deus sit al-
tissimus. Et non est possibile reperire scalam
sufficientis rationis: qua ad eum pertingamus
cum sensus non subiaceat rationi: sola autem
fides cum cognoscit. Unde dixit illis. Con-
fideite et cetera: quasi dicat. Nolite timere dubi-
tantes de dei omnipotentia: scilicet non pos-
se humanam naturam assumere. Quia ego
sum: scilicet omnipotens. Item nolite timere
dubitantes de eius bonitate. scilicet ipsum non pos-
se lapsos in peccata per penitentiam facere re-
dire ad deum: quia ego sum bonitas. Item no-
lite timere de eius iustitia dubitantes: scilicet
ipsum non vindicaturum peccata eternaliter:
quia ego sum: scilicet iustus. si fides vero pre-
dicat dei omnipotentiam: iustitiam: bonitatem
et sapientiam.

Secundum documentum est: quod hec fides est
me auctoritatis: quia a deo reuelata nihil conti-
nens falsitatis. Quia secundum Augustinum. Si in
credendis officiosum admisteretur mendacium
totum esset suspectum. Ideo summe est ei ad-
herendum. Quod autem reuelaretur a deo fuit
necessarium: quia illud fuit necessarium reue-
lari: quod pertinet ad hominis salutem: et ecce
lumen rationis naturalis. Primum pa-

ter: quia per credibilia spes habemus de fine vi-
tino. Roman. 15. Quaecumque scripta sunt etc.

Secundum etiam patet: quia intellectus pro
istio statu intelligit cum fantasmate. De credibi-
libus autem non est fantasma. Igitur excedit
lumen naturalis rationis: et per consequens ne-
cessarium fuit talia reuelari. unde dicitur. Et
statim locutus est cum eis: scilicet fidei sacramen-
ta reuelando. Et hoc per inspirationem: per pro-
phetiam: per prophetas: per scripturam: et etiam
per sanctos. vii aplos. Nobis reuelauit deus.

Tertium documentum est: quod hanc fidem
reuelare timidus fuit maxime necessarium per
exempla sanctorum: quod eorum gesta sunt nobis
quasi lex et doctrina: quibus mores ad beneui-
uendum inchoantur formantur. unde scribun-
tur nobis sanctorum ruine et reparationes ut spes
faciant salutem humane: ne quisque post lapsus pe-
nitendo desperet veniam: dum respicit sancto-
rum reparationes fuisse etiam post ruinas: unde
de Yfido. Si enim ad bonum incitamentum diu-
ina quibus admonemur precepta decissent: per le-
gem. scilicet fidei nobis exempla sanctorum sufficerent.
Nam fin eundem. Exempla sanctorum quibus
edificatur fides: varias faciunt sectarum virtutes
Ordinatus igitur est deus: ut virtutes quas pre-
parauit: ad coronam nobis posite sunt ad profe-
ctum et non ad penam. Et hoc est quod dicit.

Quod ascendit ad eos in nauis. scilicet eorum intelle-
ctui presentando. Eius beneplacitum per san-
ctorum exempla adepti sunt: ut in apostolis ca-
ritas: in martyribus patientia: in confessoribus
corporis rigiditas: in virginibus castitas: in
patriarchis fides.

Quartum documentum est: quod fides a confi-
dentibus tollit temptationum infestationes. Tem-
ptatio enim sophiste assimilatur. Nam sicut so-
phiste querunt paralogizare simplices: sapien-
tis apparentia et non existentia. Ita in tempta-
tione vires sensitiue inferiores: nituntur deci-
pere intellectivas in quibus est apparentia sa-
pientie: sed non sapientie existentia. unde apo-
stolus. 2. cor. 11. Tunc ne sicut serpens se-
duxit eam astutia sua: ita sensus viri corrumpan-
tur. Hanc temptationem tollit fides. unde be-
nedit. Cessauit ventus: temptationes. scilicet per fi-
dem eorum deceptiones ostenduntur.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio: quomodo oritur in
eis facti admiratio: et plus magis stu-
pebant etc. Vbi sunt tres pedes etc.

Prima conclusio est: q. in statu presenti mēs humana est obsecrata: et ideo q̄tum in se est: i potens est in lūmē diuinū, eleuari. vnde. 2°. **A**th. dicitur. Qd̄ intellectus noster habz se ad manifestissimā nature: sicut oculus noctico racis ad lūmē solis. Et ideo pp̄ia virtute i ea nōfigitur. vnde dicitur. Erat. n. cor eorū: ex- cecatus. Dono tamen dei in lūmine fidei diui na virtus aspicitur.

Secūda conclusio est: q. q. mens humana ē ita ceca: ideo inualida est ad p̄templandū sup̄na/ turalia: Et ideo in eis stupefcit natura. Nam quotienscūqz transcendentū rerū notīa in memoria venit: totiens renouatur in mēte mi racula. Et hoc ideo quia causa ignoratur. In terduz enim accidit q. videntius aliquem esse: etum aliqui mirantur: aliqui non. Astrologus enim non miratur eclypsz solis: q. nouit cau/ sam. s. fides vero humana miratur nōciām miraculorum dei: transcendentium nostrum intellectum: q. cāz ignorat. vnde dī. Et plus magis stupebāt intra se: tanqz cāz ignorātes.

Tertia conclusio est: q. christus fecit miracula propter quatuor motiua. **P**rimū est vt suā doctrināz p̄firmaret per signa et miracula. Si cut enim naturalis doctrina cōfirmatur p. que dam naturalia: sic decuit vt christus suam do- ctrinā supernaturalem confirmaret p. signa et miracula supernaturalia. **S**ecūda est vt su am potentiam demonstraret: et per hoc ad cre- dūlitatem induceret. vnde dicit. Si non fecis- sem in vobis signa que nemo alius fecit: nec facere potest: non vtiqz crederetis. **T**ertius est vt sue deitatis presentiam ostēderet: q. vbi aliquid operatur: ibi est. **Q**uartū vt affe- ctum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiā in aīa et corpore curauit. vnde dicit. Non enīz intellexerant de panibus. De tali miraculo. s. eius doctrinā et potentiam etc. Nam Chri/ stus postqz quinqz milia hominū de quinqz panibus saturauit: vt nihil eis deficeret: vole/ bant ipsum regem facere. Qd̄ cum cognouit fugit in montem.

Sexta consideratio.

Extra consideratio. Qūo multiplicatur miraculorū operatio: ibi. Lū egressi eēnt etc. vbi occurrūt. 4. documēta.

Primū documētum est: q. aliqui curiosē naturali ratione inuestigantes opera di: putāt impossibilia: eius potentia ignorātes: Tales enīz nolunt credere nisi videāt mirabilia: qui-

bus visis credunt. vnde dicit. Lūz egressi es/ sent de nauī. i. postqz deposuerūt inuestigatio nez nālem: que p. nauez intelligitur. **C**ōtinuo cognouerūt eūz. s. presentes in opatione mira/ culosa. vnde in primitiua ecclesia fiebāt frequē tius miracula q̄z modo. **P**rimo qm̄ eccle/ sia tūc erat ad fidem introducenda: s. postquā est introducta: miracula iā nō sunt necessaria.

Ite secundo q. ecclesia erat i fide roborāda s. cū modo sit roborata: miracula nō sunt necia.

Ite tertio: q. ecclesia ē modo in meritis cu/ mulanda: sed minor miraculorū operatio ma/ ius causat meritūz: quia sicut dicit Grego. fi des non habet meritūz etc.

Secūda documētū ē: q. sunt q̄daz miracula q̄ hūt tñ vtilitatē: s. nullā admiratiōez: q. ex vlu viluerūt. Quedā hūt admirationē: s. nō vtili tatē: sicut miracula antepi. Quedā sunt q̄ ba bent admirationē: et tpalez vtilitates: s. nullam necessitates: vt miracula malorū xpianorū: que faciūt eayr ideo sancti reputētur. **M**iracula au tez xpi hūt admirationem: q. fiunt p̄ter ordinē et cursū nature: et hūt vtilitatē: q. fiunt p̄pter p̄solationē indigentūz: et hūt necessitates: q. fi unt qm̄ imminet necessitas et periculū. vnde dīc. Continuo etc. De miraculis xpi nota. j. ser. 65. consideratiōe tertia. conclusiōe secunda.

Terū documētū ē: q. ad spūalez curatio/ nez v̄tute dīna fiendā q̄tuor regunt que dis/ ponūt ad curādū. **P**rimū est gr̄e infusio: q. nō dimittit pctm̄ nisi tollat offensa: Sed h̄ fit p. gr̄az q̄ lz qm̄ tollat: q̄ficūqz ab ipsa defecimus recuperat n̄ itēz cū ad ipsaz reuertimur. vñ dīc. Et ascendit ad eos et cessauit v̄etus. **B**lo. In quocūqz corde adest p. gr̄az: mox vniuersa v̄ti ox mūdi et malignorū spūitūū bella quiescunt.

Secūda est motus liberi arbitrij i deum p. fi dē. Quia d̄s mouet oīa s. nāz sui: boiez autēz ad iustitiā mouet s. p̄ditionem nature sue. Et q. homo fm̄ pp̄iaz nām animi sit liberi arbi/ trij: ideo regitur liberi arbitrij motio. Et hoc p. fidez in deū: q. d̄s mouet aīaz p̄uertendo ad seip̄z: et h̄ p. fidem. vñ ad hebr. xj. Accedentē ad deū oportet credere. Et hoc notat eūz dī. Et percurrentes omnem regionem etc. **B**lo. interlinearis. **M**ira fides: nō p̄ntium tñ salu te p̄tenti: sed mittunt eos per circuitūz: vt ve/ niant omnes ad medicum. vnde vult dicere. Quod ipsa ratio fide informata vniuersam cō sciētie regionē p̄currēs illas: que male sese ha bebant: dormiendo per delectationem in lecto

Sermo

consuetudinis cepit potentias serenitate iustitie: quam nouerat per fidem umbuendo circa ferre promissionibus grane adipiscende. vbi audiebant eum esse misericordie exhibitorum.

Tertium est motus arbitrij in peccatus: qz non conuenit aliquem puenire ad terminum: ad quez nisi fiat recessus a termino: a quo. Ad hoc ergo qz homo moueat per desideriu in deum per libez arbitriu: vt iustificet: necesse est ipsum detestare peccatum. Fides aut formata cum sit lux: tenebras infidelitatis expellēs: de testanda peccati demonstrat: vt ipsis spretis: deo p caritatez adhaeream. Ipsuz. n. hz aiaz deturpare.

Item aie continuaz stimulatior nem inferre. **I**tem naturam deprauare: vt semp mortifera appetat. **I**tem habet vitaz spirituale finire. **E**lay. 19. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestz. **H**ec autem oia formata ostendit fides vt detestent. vnde hebr. 2. Sancti adepti sunt re: promissiones per fidem.

Quartu est remissio culpe. Ratio est: qz nihil est perfectum: nisi puenit ad terminum. Cum igit terminus iustificatio nis sit remissio culpe: io bene dicitur. Et quot quot tangebant eum et c. q. d. per fidem incarnationis q tetigerit xpm: culpe remissione consequetur. vñ glo. interlinearis. s. f. imbrā tangit q incarnationis mysteria pfecte amat et credit. **H**oc. n. est de necessitate salutis.

Ratio est qz illd est de necessitate salutis: p qd hō psequitur bitudinem. **H**oc aut facit mysteriu incarnationis et passionis xpi. **D**icif. n. actuz. 4. **N**on. n. est aliud nomē sub celo datum hoibz in quo oporteat hoies saluos fieri. vnde Augustinus. Illa fides sana est: qua credim⁹ nullum hominem liberari a contagione mortis: nisi per vnum mediatorem dei et hominum iesum xpm. Et ideo tactus eius vim regeneratiuam aquis contulit. **L**uce quarto. **I**tem lepram fugat. **L**uce quinto. **I**tem sanguinis fluxum restringit. **L**uce nono. **I**tem aurem abscessam restituit. **J**obis decimo nono. **I**tez omnem morbum expellit: vt hic. **T**angim⁹ igitur eum fide: vt aqua lachrymarum in nobis nos spiritualiter regeneret. **L**eprosorum fugatur: fluxus continue cōsuetudinis restringatur: auris cordis mundanis intenta restituatur. p̄mpra ad dñum verbum percipiendum: et omnem inclinationez morbide qualitatis expellat. **Q**uod nobis concedat et c.

Tercia in. xl. Sermo. 44. de euangelio.

Actus est ie

sus in desertum a spiritu. **M**at. 4. s. m doctrinā beati **B**er. Quando in iudus tū aliq sui gñis fauore vobis arridet: nolite illi credere: vtiqz non ad h ridet: vt in fine rideatis: sed vt sub pncipe suo irridēte cum ipso lugēte lugeatis. Et ideo est relinquendus pseuerati puerfione. **T**unc. n. s. m **I**sidio. placet deo nostra puerfatio: qz bonum qd inchoamus: pseuerum fine pplemms. **S**z qz s. m glo. sup presenti euangelio h est ordo recte puerfionis: vt post acceptā spūs sancti gratiā: arctius ptra ad uersarios accingamur: et mente mundum deserentes: desertum intremus: vt tibi tēptemur.

Nam s. m **I**sidio. vile est seruo dei post puerfionem temptari: quatenus a torpore negligētie sollicitatus: a vitijs ad virtutes animū per exercitium preparat viuoꝝ. **Q**uia s. m glo. nō ante se erigū hostis: qz homo de mundo erit. **Q**uod aduertens saluator: p̄ntem mundi ingressum deserti: et tēptatoris aggressum nobis exemplificans: in presenti euangelio nob quadrupliciter pponit. **P**rimo quo ad vite austeritatem: ibi. **D**uctus est ihs in desertū. **S**ecdo quo ad pugne grauitatez: ibi. **E**t accedens tēptator. **T**ertio quo ad victorie solennitatem: vt patet ex eius responsionibus. **Q**uarto quo ad glorie eius sublimitatem.

Prima p̄sideratio.

Ireca primam considerationez pono quinque conclusiones.

Prima p̄ est: qz in oibz trāsmutationibus necessaria est prudētia. **I**psa. n. hz actus rōnis ordinare. **N**abet. n. ratio quadruplicem actum s. m **B**er. s. m. inuestigare: iudicare. memorari et interpretari. **P**rimo dirigit rationem inuestigantem: dum ea ex alijs ptibus alia conijcere facit: vt ex p̄sentibus futura expimur: magna ex paruis: remota ex p̄pinquis: et ex partibus tota. **V**nde Seneca. Si prudens esse cupis in futurum prospectū intende. **S**ecdo iudicantē dirigit: dūz cū a leuitate vel nimia tarditate credendi custodit. vnde Seneca. **O**mnibus aut nullū credere vitium est. vnde ecclesiastici decimotertio. **Q**ui cito credit: lenis est corde. vnde s. m eundem.

Prudentis proprium est examinare consilia: et non cito per credulitatem ad falsa plabi. unde non nisi examinatas sententias in consensum credulitatis admisit. **T**ertio memorantem dirigit duz salubria facit reminisci: ut beneficia dei vel proximi. Et noxia facit obliuisci: ut iniurie proximi. **Q**uarto interpretatiuam dirigit dum sermonem moderatur. Sene. Sermo tuus non sit inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut consoletur: aut precipiat. Proverbi. 10. Qui moderatur labia sua prudentissimus est. **E**t alius. n. prudentia insidias precauet. unde Augustinus. Prudentia est in precauedis consilijs: et ipsa etiam in bello spirituali triumphat. Et hoc est quod dicitur. Ductus est iesus etc. Glo. Ductus a spiritu sancto: qui quos replet ad pugnam mittit fortiores. Sine hoc spiritu qui ad pugnam vadit: cito cadit. Unde iesus dicitur: ille qui prudenter respiciens salutem anime: ad pugnam ducitur: et in presentia roboratur.

Secunda pars est: quod per hoc desertum intelligitur penitentia quod per ipsam desertum peccatum. Nam huius penitentiae efficacia est insinuatione: quia remittere peccata que per ipsam remittuntur: non potest nisi solus deus: ut habetur Matth. 12. Sed unde sibi tanta efficacia: ut tot peccata tam facilius deleat? Dicitur quod a diuina misericordia que est infinita. Et ideo transiit in infinitum omnium peccatorum nostrorum multitudinem: ut per in muliere adultera: in magdalena: in petro: et in latrone. Et ideo propter magnitudinem istius misericordie dicebat Eszech. 18. Quod si impius fecerit penitentiam ab omnibus peccatis suis vita uiuet et non morietur.

Tertia pars est: quod nullus potest per se ingredi in hoc desertum penitentiae: sed per solam gratiam spiritus sancti. unde quicumque intendit de anime salute: illum ducit spiritus sanctus in desertum cum penitentia inspirat. Ad Rom. 8. Que cumque spiritui dei aguntur etc. unde huius origo penitentiae sit a deo effectiue: quod ipse est causa efficiens penitentiae: est et a nobis dispositiue. Quia secundum Augustinum. Qui creauit nos sine nobis: non iustificabit nos sine nobis: ad quam dispositionem quatuor requiruntur. **P**rimo cognitio fidei in qua homo cognoscit diuinam iustitiam et bonitatem cui displicet omne malum: et quod nullum malum relinquit impunitum. **S**ecundo cognitio proprii offese: que displicet summe bonitati. **T**ertio despectus sceleris: quod alias committeret. **Q**uarto cognitio misericordie di-

qui paratus est omni reuerenti dare misericordiam: et ex hoc generatur spiritus remissio: et sic disponitur homo ad penitentiam. unde dicitur. Ductus a spiritu. Quod fit quadrupliciter. Aliquando quadam facilitate. scilicet mulcebitur inspiratione. Aliquando quadam violentia. scilicet corporis infirmitate. Aliquando aduersitate. Aliquando paupertate. **P**sal.

Multiplicate sunt infirmitates eorum. **Q**uarta pars est: quod per illud ieiunium non solum intelligitur abstinentia a cibis et potibus: sed abstinentia ab omnibus illicitis: sine qua ieiunium a cibis non sufficit quadraginta diebus et noctibus. Ab illicitis manifestis et occultis abstinentia est quadraginta diebus: tum per consummatam iustitiam: quod hoc numero reddimus deo decimas totius anni: tum quod in hoc numero imitatur christum: tum quod in hoc numero est satisfactio legis et euangelij. Est. n. ieiunium actus virtutis quod ordinatur ad tria bona honesta. scilicet ad refrenandas concupiscentias carnis: et ut mens liberius eleuetur ad sublimia contemplanda: et ad satisfaciendum per peccatis. ut per Augustinum. Ieiunium conscientiam purgat: mentem subleuat: et carnem subiecit spiritui. Et hoc est quod dicit. Luz ieiunasset quadraginta diebus etc.

Quinta pars est: quod secundum glossam. Christus voluit temptari: ut temptator superaret: ut temptationes confortaret: et ut modum vincendi doceret. Ideo saluator armatus duabus virtutibus. scilicet contemptu mundi quo refugit diuitias temporales. Quia ductus est in desertum: et mortificatione carnis qua refugit delicias corporales.

Quia ieiunat 40. diebus et 40. noctibus nobis exemplum: sub pallio infirmitatis occultas diuinam potentiam. viriliter aggressus est temptatorem. De hoc patet. Quia diuitie temporales secundum Gregorium non subsidium sed pondus sunt. De mortificatione carnis patet. quod a temptatore tollit instrumenta impugnationis. Quia secundum Hieronymum. Ieiunium est etiam a cunctis illecebris abstinere. Hec autem sunt instrumenta. **P**er hoc et de pallio infirmitatis. **Q**uod secundum glossam. In tali esurientes signum infirmitatis: sub cuius pallio tegitur peccatum diuina

Secunda pars est: quod de gravitate pugne est etc. ubi occurrunt. scilicet conclusiones. **P**rima conclusio est videre quod sit temptatio. Et dicitur quod temptare est proprie experimentum sumere de eo quod temptatur. Quod dupliciter fit. scilicet verbis: ut expiamur an sciat quod querimus: an possit: an velit. Quod fit quandoque aperte: quandoque occulte et insidiosae: quandoque inopinante.

Sermo

E Secunda p̄lo est: q̄ cum duplex sit tēptatio. s. interior & exterior s̄m illud Jacobi. 5°. Unusquisque tēptatur a cōcupiscentia sua &c. De secunda scilicet exteriori: que fit a diabolo suggerente: qui tunc maxime aggreditur ad tēptandum: cum homines interiori temptationi per aliqua signa exteriora temptari perpēdit: tunc confidentius accedit. vnde dicit. Et accedens temptator &c.

E Tertia p̄lo est: q̄ iste tēptator quatuor modis decipit. **E** Primo scilicet leue onus grauiissimum reputando: vt est p̄nie onus: q̄d est leue respectu pene eterne. **E** Sec̄do ea quēdiuisim portanda sunt: simul ostēdēdo. d. Quo modo posses hoc portare tot annis? Cui dicendum est. Hodie cum adiutorio dei portabo: cras tantundem cum dei adiutorio portabo leuius: p̄pter assuefactionem. Sic vbi fallū cōpositio: ibi soluit diuisio. **E** Tercio decipit virtutem hoīs a virtute dei diuidendo. d. Tu debilis es: nō potes hec sustinere. Cui dicendum est: q̄ adiut̄ dei virtute possis. vnde **Ps̄l̄m**. 3. Confidimus in domino. q̄d qui incepit in nobis opus bonum p̄ficiet. **E** Quarto pene pōdus diuinuendo: per quod ad celeste gaudiū intrandum est. Sc̄da cor. 4°. Illud quod in presenti ē momentaneum & lene tribulationis nostre supra modū: in sublimitate eterne glorie pondus opatur in nobis.

E Quarta p̄lo est: q̄ diabolus temptat maxime bonis operibus deditos. Quod p̄ per **Grego.** in morali. Plerunq̄ conuersus talibus temptationum stimulis agitur: quibus ante conuersionē nunq̄ se esse passum reminiscitur: sicut quibusdam bene p̄ficiētibz coningere solet. Quorum mentē dum p̄punctio afficit: statim & tēptatio inualefcit. Et iō diabolus bene temptator noiatur: q̄ iam simile op̄ pegerat: alios angelos tēptando in celo: & parentes in paradiso.

E Quinta p̄lo est: q̄ diabolus maxime temptat de tribus vitijs: scilicet gula: vana gloria & auaritia. Istis enī vitijs temptauit p̄mos parentes: & vici. Temptauit xpm: & vici est. Temptat nos: & vincit: & vincitur. Et ideo est q̄ omnia alia vitia ad ista reducunt: vt dicitur p̄ma **Iobis**. 2. Omne quod est in mūdo: aut est cōcupiscentia carnis &c. Nec autē tria sunt cause oīum peccatorū. De gula patet ibi. Dic vt lapides &c. Loquitur enim quasi ad fatigatū longa abstinentia: persuadens vt iam sibi pro-

pensius indulgeat: ne forte deficiat: multa alle-gans. s. fragilitatem serus: infirmitatē etatis: debilitatem p̄plexionis: & insanabilitatē egri-tudinis. Quid igit sunt isti lapides: nisi vestis vilitas: victus aspitas: lecti duritia: somni breuitas? Lapidēs. n. duri sunt: pōderosi & gra-ues. Similr & ista carnalibus vident̄ dura. **Ps̄l̄m**. Propter verba labioꝝ tuorū &c. Sz lapides in panes cōmutare: est obseruantiaꝝ duritiā mitigare: & in p̄solatiōēz vertere: q̄d non est admittendū: q̄ s̄m glo. gula libidines inflāmat: concupiscentias carnis nutrit. Nec nisi p̄us refrenē: frustra circa alia laboratur. vnde **Ber.** Gula voluptati carnis deseruit. Mer: terra: & mare gulofitati vir sufficiunt. Per gulam nanq̄ mors intrauit in omne genus humanum. vnde & diabolus p̄mo saluatore p̄ gulam tēptauit: querens ad vltiora vitia p̄ducere. Patet etiā de supbia: q̄ vt dicitur **Ecl̄i**. Initium oīs peccati est superbia. Nam sicut sine caritate alie virtutes nihil sūt: ita sine supbia cetera vitia nihil sunt. **E** Item q̄ p̄imum fuit pecc̄m. Hoc. n. genere peccauit diabolus in celo: & p̄mus hō in paradiso. vnde **Grego.** Quid securius celo: q̄d iocundius paradiso? Et tamen angelus de celo: & hō de paradiso ceciderunt supbiendo. Est. n. l̄ vitiū piculosū: tam q̄ in ipso oīa vitia sumpserunt initium: tam q̄ in ipso est unpugnatio humane nāc: sicut in sua radice: Et ideo multūz h̄z potētie. Hoc p̄ cum dicit. Tunc assumpsit eum diabolus. q. d. ad illū statim eum duxit de quo grauius caderet. vnde **Augu.** Quāto in loco supiori quis ponit: tanto in maiori periculo versat. vnde pugil aduersarium a terra altius subleuat: vt grauius eum ad terram prosternat. vnde glo. Elevatio temporalis ad h̄ fit: vt subito prosternat in imis. vnde videns diabolus q̄ instūz tēptādo de remissione discipline non vincit: ex h̄ occasione sumit p̄trario modo tēptādi. s. de nimia obseruantia arctioris vite. Tandem subdit ad arctiorem vitā dicens. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem. i. in arctiorem vitā. Et statuē eum supra pinaculū templi: idest imprimit sibi firmam spem: de dignitate obtinenda: vel q̄d est supra pinaculum templi statuere: nisi illos: qui sanctitate precellunt presumptuose precellere velle: vel opinione sua se manifestare: & digniorē reputare: & sic ad dignitatē aspirare: vnde sequitur. Si filius dei es: mitte te deor-

sum. Aditit se deorsus: qui se humiliat. vnde Eccli. 10. Est qui negter se humiliat. Se igit deorsum mittere qd aliud est: nisi se infra oēs: vt per hoc ipsum exaltent humilitate deijcere? Desito igit super pinaculum templi: se deorsum mutere suggerit: qz plus de precipitio: qz de volatu intendit. vnde glo. interlinearis. Diabolus ad alta semp ducit: eleuando per ia ctantiam: vt p̄cipitare possit: vt etiā diabolus ducat citius in errorem: viuitur auctoritate di. Quia angelis suis etc. q. d. Nō verearis opa q̄stucunqz dura: qz consolationes diuine ita te custodient: qz nihil q̄stucunqz durum pedem tuum. i. affectum possit offendere. Patet etiā de auaritia. s. q. alia vitia ad ip̄as reducuntur. Nam nullum vitium est scelestius ea: qz oia se re scelera per auaritiā perpetrānt: vt furta: homicidia: et p̄iuria. Est. n. maius peccatū peccato Luciferi: p̄m̄ hoīs et Jude. Nam Lucifer appetit dei equalitatem. Auarus p̄tinue p̄traciat deum quasi p̄tempnibilem: arbitrans se eē maiorem deo. Et ideo appetit aliqd deo mai⁹. Item p̄mus homo comedit fructum vetitū iste comedit sanguinem humanum. Ecclesia. Panis egentium vita pauperis: qui defraudat illum: hō sanguinis est. Item Judas semel vendidit Christum pro triginta denariis: iste frequenter pro vilissimo numero etc. Vnde diuitie huius mundi mendacia sunt. Dominū enim eum esse promittunt. et suum faciunt: securitatem spondent: et ponunt timorem. Saturitatem promittunt: et famem incutiunt: delicias promittunt et pungunt.

Tertia p̄sideratio.

Equitur tertia consideratio: que est de eius victorie sollemnitate etc. et habet tria documenta.

Primum est: qz appetitus victualium datus est: vt natura sustentetur et possit durare et multum mereri: et moderatus victus et inordinata naturam conseruat et reficit: et sanitatē fouet. Sed heu talis appetitus modo effusus est in voluptates et superfluitates: vt non simus contenti: vt sustentetur natura: sed palatum oblectet. Et cum talibus assueti fuerim⁹ et natura: si eis aliquando caremus: natura remurmurat: et putam⁹ nos debiles: et quasi sub creationis velamine delicata importune et inue recunde incipimus querere. Jam nullus est: qui de spiritalibus delicijs curet. Viriaz est mentio: que gaudet religione: immo despici-

tur et quasi stultitia abhominatur. Et ideo saluator huius temptationis temptatorem vicit: dicens. Non in solo pane viuit homo etc. Verbum quod procedit de ore dei: est consolatio: que prouenit ex verbo predicationis: qua anima reficitur: et contra duritias laborum et obseruantiarum promissionibus eterne beatitudinis: quas in eis inuenit: recreatur. Et ideo sic respondendus est diabolo. Non in solo pane: quasi dicat. Duritias quas dicis esse lapides: deus commutat in panis delectationes. Nec reprobis conuertit panes in lapides. vnde bona opera que iustis sunt panes: diabolo et malis sunt lapides: quia benefacere diabolo est lapidare. vnde. Non in solo pane. i. nō in solo eo. i. qz reputas panem. i. delectationē peccati. viuit homo: vt tu putas. Sed in omni verbo consolationis et promissionis: siue increpationis et cōminationis: qz hec suo tēpore necessaria sunt: quasi dicat. Spiritus homo: spiritualem debet habere delectationem: qua viuit et nō delectationē peccati: qz diabolus et sui viuit. Secundū documentū est: qz appetitus honoris nobis datus est: vt altissimum bonorū habereamus. s. deo placere: et amicum dei esse filium et heredem: et deo assimilari: et ei conregnare: non ex qualitate potentie: sed ex imitatione bonitatis: et equales angelis fieri: et nulli subesse: nisi deo: et omne indecens despiciere: et sola bona diligere.

Tertium documentū est: qz affectus auaritie datus fuit homini: vt esset cupidus maioris meriti apud deum: et magnarum virtutum: et multorum bonorum operum: et vt multas animas lucraretur deo: docendo: orando: bona exempla dando: iuuando ad profectum salutis et hic homo non esset contentus bono: qd iam haberet: nisi laboraret: vt multipliciter augeret ei et gratia: et opera virtutum. Sed heu nūc dilapsa est ad cupiditatē rerum tēporaliū: peccunie possessionum: qz colligit hō: qz semp debeat viuere. et mūdus p̄ire. Et q̄sto hō mortū plus appropinquat: tanto studiosius aggregat et custodit. Hanc autē temptationē saluator sue victorie exemplo docet nos vincere: dicens. Vade sathanas. Scriptum ē. Dominus deū tuū adorabis: quasi dicat. Quia thesaurizare temporalia est sic periculosum. Ideo vade: quia voluntati tue peruerse non consentio: sed voluntatem meam voluntati dei conformino: qui non derelinquit sperantes in se.

Sermo

Nam qui dat celestia: terrena nō negabit. vnde additur. Et illi soli fruies. s. spe firma: sine quo nihil potes. vnde sup illud Iohis. Ego sum: nolite timere. dicit glo. Ego in omni necessitate vobis semp paterne assisto: et nunquā inuocatus vobis deesse potero. Unde Jf. Quis sperauit in domino: et derelictus est?

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est de gl̄ie sublimitate et. vbi occurrunt qnq; p̄lōnes

Prima p̄lō est: q; temptatio quadruplicē ortum h̄z. Quādoq; a deo: vt pz in Abrabaz B̄si. 22. Quādoq; ab interiori: vt a p̄nita te. pp̄ua. Iaco. Vnusquisq; temptat a p̄cupi/ scētia sua. Quādoq; ab exteriori: vt a visis vel auditis mundanis: vt pz de Susanna: cuius species decepit seniores. Dani. 13. Quādoq; a. ab inferiori. s. a diabolo: vt pz hic.

Prima est bona: quia deus ideo tētat: vt a bono ad malum procedatur: vt pz Jac. p̄. Illa que est ab interiori molestissima est: quia inimici hoīs domestici eius. Et illud. Omne regnū in seipm̄ et. Illa vero que est ab exteriori: facillima est: q; per se nihil p̄t sine interiori. Sed illa que est ab inferiori: debilissima ē qm̄ fm̄ Augu. Debilis est hostis: q; non vincit nisi volentem.

Scda p̄lō est: q; deus p̄mitit tēptationem pp̄ quatuor motiua. **P**rimo vt virtus la/ tens manifestetur: vt pz in Job. **S**cdo vt ruina in melius restauret. Sic deus p̄misit primum hoīem: vt totum genus humanū in melius reparet. **T**ertio vt virtus exerceat q; nāle est patientem opponentibus contraire. **Q**uarto vt ipsa virtus p̄ficiat. **S**cda. cor. 12. Nam virtus in infirmitate perficitur.

Tertia p̄lō est: q; quatuor hic cauentur.

Primo p̄ vitacionem opportunitatis: qd̄ sit occupatōe honesta: vt pz d̄ orōne Adat. 26. Orate vt non intretis in tēptationem. **S**cundo vt fugiat. Sicut hō sapiens fugit: vbi supare non p̄t. **T**ertio vt fortiter reluctet q; talibus deus succurrit. **Q**uarto vt p̄ contrariū eius impugnet: q; oīs tēptatio est allectiua: ideo per penā fugari d̄z. Ideo apls ad Col. 3. Adornificate membra vestra: q; in mortalibus pene sunt sicut medicie. vñ seq̄. Tūc reliq; euz diabolus: tēptationes postponēdo.

Quarta p̄lō est: q; sicut victus p̄sequitur qua

druplex detrimentum: sic victor q̄druplex p̄emium. **P**rimum detrimentū victi est cōtristatio: q; delectatio tēptatiōi annexa: p̄siderato peccato vertit in tristitia. **P**rouer. 14. Risus dolore miscet: et extrema gaudij luctus occupat. **S**ecundū est p̄sternatio: q; victus sic animo p̄sternatur: vt iterū non audeat rebellare. **T**ertium ē debilitatio: q; victus adeo debilitatur aīo: q; non possit stare. **Q**uartum est despatio: q; desperat se bonū posse p̄ficere: ideo p̄uertit se libere ad mala p̄petranda. Sicut victores p̄mo habent delectationem perfectā: q̄uis in resistentia sit tristitia: tamen p̄sumata victoria inest perfecta delectatio. **Heb. 12.** Omnis disciplina in p̄senti nō est gaudij: sed meroris. **S**cdo h̄nt p̄firmationem solidam: q; q̄ post victoriā est fortior. vnde angeli statim fuerunt p̄firmati post tēptationem. **T**ertio habent facilitatē: quia in p̄ncipio est difficile resistere: tamen post assuefactionem est leuissimum. **Q**uarto dat certa repromissio: que est in spe vite eterne. vñ isti sunt angeli: q; post victoriā ad xp̄m accesserūt.

Quinta conditio est: q; post victoriā tredecim stipendia ministrantur. qd̄ notatur ibi. Et ministrabant ei. **P**rimum est facietas plena: q; vincenti dabit edere de ligno vite: et illud est diuinum esse. **S**cdo familiaritas intima: q; datur manna absconditū. **T**ertium est claritas: quia iusti fulgebunt sicut sol. **Q**uartum est etas renouata: q; dabitur eis nomen nouum: qd̄ soli gl̄ificati habebunt. **Q**uintum est immortalitas: quia qui vicerit non ledetur a morte sc̄da. **S**extum est auctoritas: q; dabo ei potestatem super gentes. **S**eptimum est innocentia: q; vestietur ve/ stimentis albis. **O**ctauum est memoria retenta: q; non delebitur nomen eius de libro vite. **N**onū est notitia nō aboluta: q; p̄stebor nomen eius coram patre meo. **D**ecimū est firmitas stabilis: q; faciam illum columinam in templo dei mei. **U**ndecimū est mansio p̄petua: quia foras non egredietur amplius. **D**uodecimum descriptio honorifica: quia scribā sup euz nomen meū et nomē dei mei. **D**ecimūtertium est exaltatio: q; dabo ei sedere in throno meo: sicut ego vici et sedi. **H**ec patent apocalypsis. 2. et 3. Quam victoriā nobis concedat et.

Eseria sōca dñice qdragesime. Sermo. 45.

Am aut ue

neru filius hoīs in maie. s.
 2c. Mat. 27. Scdm qd
 cit Orige. Ad bene faciē
 dum deus p̄mptus est: ad
 puniendum dissimulatoz.

Cum. n. possit reos sine p̄estatione statim pu
 nire: tamen h̄ nō facit: sed euā ne p̄dēnet: p̄di
 cit ut liberent per p̄niam: qd damna di fuerant
 p̄pter delictum. Nō p̄tendens x̄ps in euāg̃o
 p̄ponit nobis iudiciū discussionem: ut sic p̄e
 munui: p̄ p̄niam iustitiā venturā iram fugē
 valeamus: qd fm̄ f̄sido. qui dei iudicia ocl̄is
 suis p̄ponit: semp̄ tūmens tremensq; in omni
 iudicio formidat: ne de iustitie tramite deuā
 cadat. 2c vnde non iustificat: inde potius con
 demnatur. In euāg̃o p̄nā fit mentio de p̄ti
 nentibus ad ip̄m iudiciū: que sunt quinq;.
CPrimo p̄ponitur iudiciū multiplex p̄dīto
CSecdo iudicandoz p̄gregatio: ibi. Et con
 gregabuntur. **C**Tertio p̄gregatoz sepatio.
 ibi. Et sepat b̄ eos. **C**Quarto cum sepatis
 disceptatio: ibi. Dicit rex h̄is. **C**Quito post
 disceptationē remuneratio: ibi. Et tribut h̄i in
 suppliciu.

Prima p̄sideratio.

Prima p̄sideratio est de iudiciis p̄di
 cione: vbi occurrunt quinq; p̄nes.

CPrima p̄lo est: qd solum in hac
 vita licitū est mereri p̄ opus bonum. **C**Ra
 tio est: quia radix meriti est gratia: 2c merces ē
 terminus cuiusq; boni opis. Qui igit non h̄z
 p̄m̄ cuiuslibet boni opis: non p̄t mereri: s; z
 grana solum habet h̄ in vita. Igit̄ in hac vita
 nū est licitū mereri bonum. vñ f̄sido. Tantū
 in hac vita licitū est opari bonū. Illic nanq;
 iam nō opatio expectat: s; retributio meritoz.
CSecda p̄lo est: qd hec retributio meritoz p̄
 tinet ad dinam iustitiā. Est aut iustitia vna cō
 mutatiua. Nec iustitia ponit mediū in p̄tracti
 bus: qd in ipsa requirit equalitas cōmensura
 tionis. Alia est distributiua: qd in ipsa requirit
 equalitas p̄portionis: fm̄ qd aliq; distribuit
 equalr aliq;bus: fm̄ qd demerita eoz exigunt
 Nec iustitia p̄pue est in deo: qui tribuit vni/
 cuiq; fm̄ meritum suum. Sed iustitia p̄muta
 tiua nō est p̄pue in deo: qd eius beneficia exce
 dunt merita creature.

CTertia p̄lo est: quomō deus iustius agat

cum vno q̄z cu; alio. **N**ota qd sicut benefacere
 noiat quādoq; nudum effectū bonitatis: 2c tūc
 melius facit vni q̄z alteri. Item qñz noiat ordi
 nem p̄m̄i ad meritū: 2c tunc oib; equalr be
 nefacit: qd cuiq; fm̄ exigentiā meritoz retribu
 it equalr. **C**Sitr iustitia qñq; noiat qualita
 tem absolutā iustitie. s. seueritatem: sic iustit̄ agū
 cum vno q̄z cum alio. qd seuerius 2c maiorē iu
 stitie effectum ostendit ei q̄z alteri. Et. s. quem
 seuerius indurat q̄z ei quē reuocat. Quādoq;
 noiat ordinem p̄m̄i ad meritū: sic cuiq; iustit̄
 sine retribuit fm̄ merita. S; qd iustitia p̄pue
 loquendo nō dicit qualitatem absolutā: sed po
 tius ordinem: Ideo p̄pue loquendo non agū
 iustius cum vno: q̄z cum alio.

CQuarta p̄lo est: qd x̄ps ad talem iustitiā fa
 ciendā veniet fm̄ nām dināz apparens in for
 ma gl̄iosa. **R**atio. Nam sicut x̄ps in p̄mo ad
 uentu venit iudicari: 2c nō iudicare. Ideo tūc
 apparuit in forma infirma: qd iudicari spectat
 ad infirmitatē. **C**In sc̄do aduentu veniet iu
 dicare: Ideo apparebit in forma gl̄iosa: qd iudi
 care est actus p̄tatis. vnde in forma gl̄iosa ap
 parebit bonis 2c malis. sed boni videbunt eūz
 cum gaudio 2c gl̄ia. **A**lii aut cum p̄fusione 2c
 pena. **C**Confundent. n. in p̄spectu eius: 2c non
 poterunt sustinere vultum eius: nū p̄p remoz
 sum p̄scie: tūm p̄p timorem snie. Et h̄ est qd
 dicit. Quz venerit filius hoīs in maiestate sua
 Glo. iterlinearis. In diuinitate sua: qd appa
 rebit virtus diuinitatis.

CQuinta p̄lo est videre quō deus solus iu
 dicabit: cum tamen assistentia sanctorū 2c ange
 lozum. **C**Nota qd quatuor modis fiet iudiciū
 Vno mō p̄ auctoritatem ordinariā: sic iudica
 bit tota trinitas. Secdo mō p̄ auctoritatem de
 legatam: sicut p̄latione snie: sic x̄ps iudicabit.
 Tertio mō p̄ auctoritatem assensoriā: sic viri
 apl̄ici iudicabunt. Quarto mō p̄ auctoritatem
 interpretatiuā. s. iudici p̄sentiendo 2c sniōm ap
 probādo: 2c tunc angeli iudicabunt. Et h̄ est qd
 dicit. Et oēs angeli eius cum eo. q. d. Tale iu
 diciū erit in dispositione angeloz.

Secda p̄sideratio.

Ecunda p̄sideratio est de iudicandoz

q congregatione: cum dicitur. Et con
 gregabunt. vbi occurrūt tres p̄es.

CPrima p̄lo est: qd oēs angeli siue boni: si
 ue mali: 2c omnes hoīes. s. boni 2c mali congre
 gabuntur fm̄ apl̄m. **O**poret nos oēs mani
 festari ante tribunal x̄pi. Angeli boni p̄p tria

Sermo

apparebunt. **E** Primum ut sint testes humanorum actuum: sub quorum custodia bene vel male egerunt. **S**ecundo ut per ipsos iudicium disponatur et approbetur. **T**ertio ut per meritis accipiant premium vite eterne. Angeli mali etiam ibi apparebunt primo ut malos de malitia ibi accusent 2º ut per malo recipiant damnationes. **E**tiam homines ibi apparebunt: ut quilibet quod gessit in corpore recipiat. **S**ecunda pars est: ubi debet esse iudicium. **N**ota quod Joel. 13. dicit. Congregabo omnes gentes. et re. eas in valle Josaphat. Dicitur hanc glossa ordinaria super isto loco quod quidam pueri intelligunt. scilicet quod in valle que est in latere montis oliueti sit descensurus dominus ad iudicium. quod frivolum est: quia non in terra sed in spatio huius aeris sedebit propter motus loci oliueti: ex quo ascendit. Et sicut Chrysostomus dicit. Angelus deferet ante eum signum crucis. Josaphat autem interpretatur iudicium domini. Ad iudicium autem domini non solum congregabuntur iudei: quia credere non luerunt: sed omnes impii: qui ab initio mundi fuerunt. Iusti autem non descendunt in valles Josaphat. id est iudicii et damnationis: sed in nubibus eleuabuntur obuiam christo. Et hoc est quod dicit. Congregabuntur omnes gentes. **S**ed cuiusque status: etatis: et sexus. **T**ertia pars est: quod cum duplex sit cognitio divinitatis: una scilicet per signa et effectus: alia in propria forma per visionem aptam. **P**rimo mali habebunt cognitores domini: quia ipsi per signa et effectus manifeste cognoscent quod ipse sit omnipotens. **S**ecundo modo non videbunt per proportionabilitatem oculi: quia lux divina in sua essentia est omnimodum proportionabilis oculo intellectus creati: nisi subleventur per gloriam vel per gratiam: sed quia reprobis non datur gloria nec gratia: quia non participant secum communem mortalem: ideo ipsi videre non possunt deum vel per omnimodam carentiam gaudij: quia si viderent lucem idoneam haberent summam delectationem: quia illud bonum quod secundum essentiam est bonitas: impossibile est quod eius essentia apprehensa non delectet. **E**t hoc est quod dicit. Ante eum etc.

Tertia consideratio.

Et tertia consideratio sunt tres rationes.

Prima pars est: quod in hoc tempore dominus permittit bonos et malos simul stare: per quod rationes. **P**rima est: ut mali pervertantur. **N**on enim vult deus mortem peccatorum. **S**ecunda est: ut iusti per eos exerceantur. **T**ertia est: ut ostendatur divina misericordia. **M**ali peccatores sibi derelicti statim deficeret: nisi manu omnipotentie fulcirentur. **Q**uarta ad ostendendum suam sapientiam: quod omnium natura instantius certus est terminus: et vnum

quodque tempus habet. **Q**uinta ad ostendendum suam clementiam: quia solum suum facit oriri etc.

Secunda pars est: quod in fine boni a malis separantur triplex: quo ad voluntatem: quo ad meritum: et quo ad premium. **D**e voluntate pars. **M**ala bonorum voluntas est caritate formata: que secundum Bernardum colligitur de puro corde: et scientia bona: et si de non ficta. **C**ordis puritas est: ut quicquid agit: aut ad utilitatem proximi: aut ad dei honorem fiat. **H**anc debemus primo. **C**onscientia in nobis fit ex duobus: quando scilicet per penam peccata punimus: et per continentiam puniendi non committimus: et hanc debemus nobis. **I**d est non ficta est que operibus comprobatur: et hanc debemus deo. **V**oluntas malorum non sic est. **P**aret etiam de merito: quia sancti de proprio merentur regnum celorum: quia opus nostrum per hoc rationem meriti ex duobus. scilicet ex vi motus divine: et tunc meretur aliquis ex condigno: vel inquantum preeditur ex libero arbitrio. **S**ic est meritum congruum: quia proprium est quod homo vivit propria virtute: faciendo quod in se est: quia deus sed excellentem virtutem excellenter remuneret.

Paret etiam de premio: quia cum beatitudo sit premium virtutum: sancti per operantes virtutes premium eternum sunt adepti. **A**d alii autem quia per sua voluntate meruerunt eternam damnationem: ideo ab invicem separabuntur. unde dicit. Separabit eos ab invicem. scilicet bonos a malis omnium merita discernendo: loca variis assignando: eos diversis nominibus appellando. **H**os hedos: illos oves sicut inquit pastor segregabit oves ab hedis. **I**n ovibus intelligitur innocentia beatorum: tunc per simplicitatem: tum per secunditatem et notitiam. **I**n edis intelligitur perversitas malorum per seditionem: impetuositatem: et sterilitatem. **E**t statuet quidem oves a dextris etc. id est in gratia beatitudinis. **H**edos autem a sinistris. id est in eterna damnatione. **C**hrisostomus. A sinistris sunt qui querunt temporalia: a dextris: qui querunt eterna.

Tertia pars est: quod in disceptatione pictatis quantum ad electos: invitat eos ad premium. unde de nota quod illud premium est ultimata gratia: contentus in se tam actum intuitivum clare visionis: seu obiectum: seu gloriam sanctorum in glorificationem: quia angeli cum magna multitudinem deducunt animas sanctorum. **E**t etiam deus cum sit obiectum voluntarius: totaliter et simpliciter se prestat. **E**t etiam quod in visione filij merces totaliter promittitur: secundum Augustinum. scilicet de tri. **E**t ideo est merces copiosa. **R**atio est. **N**am in illo solo est gratia ultimata: quod solus est finis ultimus simpliciter appetitus rationalis et omnis

desiderij. Hoc autem est in solo deo: quia secundum Augustinum. **A**ugustinus. **I**tem. **P**rimo. **M**an quoniam est aliquod corpus: quod ad aliquem terminum habet inclinationem naturalem: inquitur est illud corpus: donec quiescat in ipso termino: sicut per de igne. Et quia cor nostrum factum est ad quiescendum in deo: id est inquitur. Et hoc est quod dicitur. Tunc dicit rex hijs: qui a deo peris eius erunt: id est bonis.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de disceptatione

ubi sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod solum de opibus misericordie fiet disceptatio vocalis quod tantum solus dānatos: sed de opibus iusticie fiet disceptatio mentalis: quod tantum tam bonos: quam malos.

Ratio est. **M**agis reprobi damnabuntur ex duplici causa. scilicet quia peccaverunt precepta iusticie transgrediendo: et in his perveniunt cum eis sancti: quia fecerunt omnes peccaverunt: vel quia peccata non redimerunt opibus misericordie: sicut sancti redimerunt. unde est duplex discussio merito. Una mentalis: hec erit de opibus iusticie: que tangit omnes. Alia vocalis: hec est de opibus misericordie: ut appareat damnatos non esse misericordie dignos. Secundum Rabanum opera misericordie mystice sunt: perfectio operum caritatis: que implet eum esuriente pane verbi refectis: potum sapie refrigeras: errantes in domino matris ecclesie reuocas: infirmum in fide adsumis: tribulato seu carere tristitie oppresso subvenis: aut cooperando vel consolando veram dilectionem implet. unde dicitur. Esurivi etc.

Secunda conclusio est: quod tria sunt: que faciunt operam misericordie deo accepta. scilicet iustitia ut fiant de iusto. Ordo ut primo sui mereatur: et inter alios primo magis indigentibus fidelibus et propinquis: et uni plus et alteri minus: secundum quod ratio recta impabit. Intentio. scilicet ut non propter laudem hominum: sed pure propter deum: ut si in dante est caritas: et in recipiente necessitas: et in munere proprietas: tunc sequitur utilitas: que multipliciter est. **P**rimo liberat a peccato: cui obstat ecclesia. 4. Elemosina resistit peccatis: imo in multa peccata caderet: si elemosina non presteruaret. **S**ecundo elia temporalia multiplicat. Grego. Terrena substantia per hoc quod pauperibus distribuitur: multiplicatur. **T**ertio a morte spirituali suscitatur. Actu. 9. Misericordia meretur domino suscitari. **Q**uarto dei suam reuocat. Grego. Tre dei resistit: quando ipsemet quiritur: misericordie compellitur misereri. **Q**uinto

amicos multiplicat. Luce. 5. facite vobis amicos etc. **S**exto morientem associat. Ambro. Non sunt bona hominis: que secum ferre non possunt: sola misericordia comes est defunctorum. **7** in iudicio libat: ibi spiritualiter fiet disceptatio de opibus misericordie: ut habet. **T**ertia conclusio est: quod quia in statu vite nullus est finaliter obstinatus in malo: nec confirmatus in bono: quoniam libere possit se a malo convertere ad bonum: et e converso. Igitur nullus presumat de seipso: quia si iam ad fidem vocatus sit: ut eligendus ad regnum sit nescit: sed humiliter de seipso sentit: et de eo esse gratus. **M**agis per deum de se humiliter sentit: quia operum nostrorum frequenter impeditur: quia nimis onerosus: et quia nos infirmi et imbecilles. Cum ergo nunc quod bona agere: impeditur ab hijs. Debet etiam deo esse gratus: quia nihil habet bonum: quod a deo non accepit. Et id per dilectionem deum se totaliter transfundere: ei deuote adherendo. Dominus autem non reputat multitudinem operum: sed deuotionem. Vir autem spiritualis quanto maiora a deo recipit: tanto magis illuminatur: ut infirma sua cognoscat. unde addit. Tunc respondebit ei: ut post eorum dānationem merito ostendat humilem administrationem iustorum. unde. Tunc respondebit: non dissidentes de vobis dominus: sed stupentes tam de magnitudine maiestatis regis: quam de sua pietate: quia pax videretur eis esse bonum: quod fecerunt. Ro. 8. Non sunt indignae passionibus huius temporis etc. Tunc igitur respondebunt. Non alij pro se: quia tunc cessabit aduocatus: et unusquisque loquetur pro se. Domine quando te vidimus etc. quod d. Bona nostra que reputas tibi accepta: opinione nostra non sunt indigna: quia multipliciter imperfecta. Nam pigritia: diffidentia: vana gloria: hypocritis: reptilitas: vane cogitationes: ipsius ueritatis: sepe maculant nostra opera: quod non sunt merito indigna. **Q**uarta conclusio est: quod elia que fit pauperibus spiritualis: est deo valde grata: ac si fieret sibi: ut sunt religiosi: et habet per status perfectionis: quia non solum exteriora relinquunt: sed semetipsos. Mat. 6. Si quis vult venire post me: abneget semetipsum. unde sic Christus fuit obediens usque ad mortem: scilicet pauper spiritualis: quod est imitator Christi: deus abnegare propriam voluntatem. unde Ber. Qui relinquere disponis omnia: te quod inter relinquenda numerare memeto. unde sequitur. Et respondens dicit illis. scilicet eorum veraciter imitantes per abdicationem propriam voluntatis. Amicus dico vobis quod diu: quanto tempore. fecistis. id est opera misericordie exhibuistis. Vni ex hijs fratribus meis minimis mihi fecistis. Et dicit eis: ut specialiter insinuet de pauperibus spiritu.

Sermo

vnde Ihero. *Nō mibi videtur gnāliter dixisse de paupibus: s; de hijs q sunt pauperes spiritū: ad quos tēdens man⁹ dixerat supra. Jfra tres mei z mater mea hij sunt qui faciunt voluntatem patris mei.* **E**t nota q dans elemosinam pauperi quatuor debet attendere.

Primo quis petat: qm de⁹. *Mat. 6. Qd vni zc. Ihero. Quocienscūq; manum pauperi extenderis xpm cogita.* **S**ecundo qd petit deus: qm suum petit: nō tuus. *Aug. Dicit tibi xps da mihi de eo qd tibi dedi: de meo quero: et mihi nō donas: da z reddo: habuisti me largitorem facito debitorem.* **T**ertio ad quid petat: nō. n. petit ad dandū: sed ad mutuandū. *Aug. Adifer homo quid feneraris boi? fenerare deo: et centuplū accipies.* **Q**uarto debet cogitare q ipse lz petere a deo regnū eternū: qui modo petit ab eo modicū panis. et si negat sibi hoc modicū: negabit sibi deus regnū suū. *Prover. 12. Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperū clamabit ipse z non exaudietur.* **C**onclusiones dictas de sanctis contra ditione sumas de damnatis.

Quinta consideratio.

Ira quintam considerationem ponuntur quinque conclusiones.

Prima pō est: q Orig. posuit ipios prius post hāc vitā p peccatis suis puniri: s; negat eos eternali cruciari. *Dicit. n. q b diuina misericordia nō potest sustinere: q creatura sua quā non odit s; diligit in penis sit eternaliter cruciāda: z q quicūq; minatur peccatoribus penā eternā.* *Dicit q hoc nō est dictū fm veritatez: sed s; terrores pminatiōis.* *Iste error tanto peior est q̄to mitior esse videtur p eo q diuinā iustitiaz blasphemiat: qz eaz dimittit z in tantū dat locū misericordie q̄tum relinquit locū iustitiae.* *Ideo dicendū est q peccator dignus est pena eterna duplici rōne. Tūz pp infinitatez offensi: qz offendit bonū infinitū z eternū: tum pp infinitatem culpe siue offense.* *Culpa. n. mortalis in qua hō moritur: eterna est z semp durare dz. vñ Jfid. Vermis eorum nō morit z ignis eorum non extinguetur.*

Scda pō est: q locus dānationis est infernus. *Ubi intelligēduz q locus animaz post mortē est duplex. Unus ē glorie: z hic est bonoz. Scds ē pene. Aut ergo est tñ ibi pena dāni: z tūc est limbus: z hic est duplex: qz quēdā penūtur ibi eternali: vt paruuli. Quidam ad tps vt patres. Alij fuerunt in supiori parte*

que dī sinus habrae. Si vero ponuntur pena sensus hoc est duplī. Aut eternali: z hic est infernus. Aut ad tps: z tūc est purgatorius. vñ de sicut status beatorū distat pfecta distantia a statu dānatorum: sic z locus.

Tertia pō est: q ille ignis lz sit corpus: tñ affligit demones z reprobos. vñ post iudiciū reprobi triplici igne cruciabuntur. s. corporali ymaginali: z intellectuali. *Intelligendūz tñ q eternitas ignis infernalis: nō est s; nāz: nec s; ordinē nature: cū sit eiusdē spci cum igne nālī: sed s; ordinē diuine iustitiae.* *Et ideo fm q est elementū nālē solū agit virtute naturali in corpora tñ: sed fm q est instrumentū iustitiae diuine: sic agit virtute spūali sibi a motore influētia in reprobos: reprobi aut lz ab igne patiūtur non tñ psumunt. vñ Au. ponit exēplū de salamādra: cum sit mirabilius aliqd aīal in igne pseruari sine afflictioē: q̄s affligi sine psumptioē.*

Quarta pō est: q ad pfectaz dānationem ipioz erūt oīa elementa: vt oīs creatura aietur ptra iniustos in vltionē creatoris. *Sūt. n. elementa p̄fusa nō distincta neq; ordiata: z ista cōfusio nō minuit penas: sed auget: nō augent i ter se mutuo: nec patient adinuicēz: qz post resurrectionē actio mutua elementoz cessabit: cū cesset gnatio z corruptio: manebit tñ actio eoz in corpore dānatoz. vnde oīs virtus eoz dirigitur vt corpora reprobos sentiant afflictioēz vnde Greg. In inferno erit frigus ipotabile: ignis inextinguibilis: setoz intellerabilis.*

Quinta pō est: q lz in inferno nulla sit redēptio: tñ ibi aliqle refrigeriū inuenit: z sunt tria. **P**rimū est ex dei permissione. *Istud videtur dicere Aug. super gen. ad līaz dicēs. Qd xpi anima eripuit aliquos de inferno dicēs.*

Cōfitebor vero inuenisse inferos appellatos: vbi iustoz aīe quiescunt. Sed xpi aīam descēdisse vsq; ad ea loca vbi peccatores cruciantur vt eos saluaret a tormentis quos esse saluādos occulta sua iustitia iudicabat: nō imerito credidit q̄o aliter intelligendum sit: qd dicit apostolus petrus: quē deus suscitauit a morte solutis dolorib⁹ inferni: non video: nisi quosdam apud inferos soluisse euz accipiamus ea p̄tate q dñs est cui omne genu flectitur: celestīū: terrestriū: z infernoz. Mcq; n. habraam: neq; ille pauper in sinu eius in doloribus erat. inter quoz requiem z ista inferni tormenta legimus magnū chaos firmatūz fuisse. *Idē Augusti.* **S**cdo ex intima deuotiōe scōz ipetratūz

ut pz de Breg. qui liberauit suis orationibus Traianū impatorē de inferno q pagan⁹ erat. **E** Terno ex celica ppassiōe: qz fm oēs docto- res dina ppassiō semp pmitat vltra pdignum. ⁊ punit citra condignum. Quod ad literā in- telligendū est: qz deus ex liberali misericordia dat plus de gloria qz sunt merita: ⁊ semper mi- nus de pena qz demerita sunt: vt in oi ei⁹ ope ratioe mia societ iustitie. **Psal.** Duo. n. audi- ui: qz ptas est tibi dñe ⁊ mia: qz cū dānat quasi inuit⁹ dānat. Et h est qd dñs in tota clausula vs qz ad finē. vñ dicit. Tūc dicit rex illis q a simi- stris eius erūt. i. reprobis: volēs seueritatis di- sceptionē facere qstun ad reprobos q tpalia ardēter amabat. Discedite a rc. Et tribūt hij rc. Iusti at in vitā eternā. Quā nobis pcedat.

E Seria tertia post dominicā primā in qua / dragesima. Sermo. 46.

Am intro

isset iesus iherosolimam: p̄mota ē vniuersa ciuitas ⁊ c. **Adat** thei. 21. Scd qz dñs Ber nar. Babilonica crudeli- tas est nascētes velle extin-

guere religionez ⁊ allidere paruulos israelis. Mā si qd religiois ois qcuqz repugnat cū ba- bilonicis paruulis israelitici germis conat⁹ ne- care: imo ⁊ nascētes psequi saluatorem. Sed qz in mēte sc̄i. s. grā ipregnata: ne par⁹ bone volūtatis extinguat opz vt ipz necare volētes ne inualescāt: crebri⁹ extirpent. vnde saluator hui⁹ extirpationis formā p̄tendēs in euāgō po- nit sex considerationes. **E** Prima ē de huma- ne nature nobili creatiōe. vñ ⁊ noiat eā iherosolimā **E** Scda ē de eiusdē deprauatiōe qz scā est spe- lunca latronū. **E** Tertia ē de ei⁹ p grāz pueni- entē redispōne qz p̄stitt in vitioz extirpatione: ⁊ virtutū infusione. qz de tēplo eiecit emētes ⁊ vē- dētes: ⁊ cecos ⁊ claudos sanauit. **E** Quarta ē de infectiue carnis repugnantōe ibi. Vidētes aut p̄ncipes sacerdotū. **E** Quinta de eoz a grā rpi derelictiōe ibi. Et reliqz illis abiit. **E** Ser- ta d humilr petētiuz ap probatiōe ibi. Et abiit i bethaniam ⁊ ibi docebat eos de regno. **E** Sēsus iste moralis hui⁹ euāgelij est: qz dñs humanā nāz in p̄ma sui creatiōe fecerat rectaz qz dotata iustitia originali a q p peccatū ē destitu- ta ac ē multis scelerib⁹ irretita. Saluator vi-

dens eam in puris nālibus nō posse subsistere eius infirmuati p̄descendens ei grām p̄ueni- entē infudit: eā p̄ra bellū intestinū inter vitia ⁊ virtutes p̄firmādo: vel iuentu bellū intestinū inter sensualitatē ⁊ rōnez. vñ sensualitates sibi inueniēs rebellantē dereliquit. Et rōnez. i. hu- milr ac simplr in inocētia cordis sibi adheren- tes reformauit: ⁊ s̄z h in vñ occurūt. 6. docu- **E** Primus est qz dñs in p̄ma sui creatione fecit hoīem valde nobilē: quo ad corpus ⁊ quo ad aīam. Mā quo ad corpus fecit eum p̄fectū: qz erat potēs mori ⁊ non mori. Sed post pecca- tum potuit mori: ⁊ nō potuit nō mori. Sed in p̄ma non poterit mori: ⁊ tunc corpus glorifi- catum erit ⁊ spirituale. vnde gen. s̄ actus ē hō in aīam viuētem. Et in spiritu: ⁊ quo ad spiri- tum fecit euz p̄fectiorem: qz ad imaginē ⁊ fili- tudinē suaz. Ad imaginē: qstuz ad bona natu- ralia. s. rōnez: memoriā ⁊ voluntates. Ad fili- tudinē: qstun ad bona gratuita: q sunt virtu- tes: gratia ⁊ dona. Mō qz statz habuerūt: s̄z q aptus fact⁹ sit recipere eas. Et isto documēto eliciuntur. 4. Virtutes. **E** Du⁹ qz hō dicit ima- go dei: nō qz ipse sit nālter imago: s̄z qz i eo est imago impressa s̄z mentem: sicut denarius di- citur imago cesaris: inquantū hz imaginem cesaris sibi impressam. **E** Scda est qz dñs simili- tudo ⁊ imago. Mā similitudo attendit fm quali- tatē. qz p̄prium est q̄litati fm eaz simile vel dis- simile dici. S̄z imago attenditur fm q̄litate seu figuratiōe. In hīs igitur q hnt magis rōnez q̄litate attenditur p̄cipue similitudo. **E** Tertia veritas est qz in statu innocentie homo dupli- cem p̄fectionē habuit. s. iustitie originalis i af- fectu ⁊ scientie in intellectu: qz omnis ignoran- tia est pena peccati. **E** Quarta veritas est qz in primis parentibus duplex erat iustitia. Vna originalis: vel naturalis que est habitus qdaz in anima cuius effectus erat quidem rectitudo nature: qz corpus erat subditū viribus inferio- ribus: et ille viribus superioribus: et iste deo hāc parētes in filios transfudissent. Alia erat iustitia gratuita que respicit personā non natu- ram: et hanc non transfudissent: vnde iustitia originalis primo ⁊ persone opponit⁹ peccato- ribus: sed iustitia gratuita actuali. Talis autē natura siue aīa signata ē p iherosolimā que di- citur pacis visio: qz eam nō solum in esse natu- rali creauit: sed etiā adornatiōe virtutū eā sibi dignū habitaculū cōsecrauit: qz etiā de dilige- ti custodia p̄munīuit. vnde psal. Lauda ieru-

Sermo

saltem dominū. Sequitur. Quoniam confortantur seras portarum tuarum. **I**ssore eius quæ sensus sunt et affectiones: quæ tunc confortantur quoniam solerti custodia ne in bonestū precipiāt p̄cludūt. **U**n̄ glosa ibidē bñ dīc. Clausa est ianua admissis prudētib⁹ et exclusis fatuis: ut nemo iā creat quē doleāt: vel itret quē timeāt. **S**ecundum documentum est scdm Bede doctrinam: q̄ ex peccato p̄morum parentū quatuor nobis inflicta sunt: scilicet ignorantia infirmitas: malicia et concupiscentia. **P**rimū patet de ignorantia. **M**az per peccatum iudiciū subuertitur rationis: et tunc mēs obnubilatur: quia s̄m philosophū. Omnis malus ignorans est: et cecus efficitur. Sapie. 2°. Excecauit eos malicia eorum. **S**ecundum patet de infirmitate: q̄ per ipsam p̄mores ad casum: et debiliores ad surgendum efficiuntur: et infirmiores ad resistendū temptationibus: et etiā ad perseverandū in bono: qd̄ sine gratia est nobis impossibile. **M**az sicut egritudo deprauat naturā: ut sēp appetat nocua et p̄traria: ita peccatū deprauat aīam: ut sēp mortifera appetat: vñ cū voluptates sint sibi mortifere et delicie spirituales salutifere: anima plus obnoxiat in illis q̄ in istis delectetur. **E**t iō voluptates trahunt nos ad peccatū. **R**atio q̄ fomēs que mouet ad malū sēp intra nos est. **G**loria vero quā querimus: sēp extra nos est. **P**ater etiā de malicia. vnde Ber. In nobis duplex malū est. s. innatū et seminatū: sed vtrūq̄ malū: et vtrūq̄ a malo: vtrūq̄ in corde: sed nō vtrūq̄ de corde. vnde idē. Dū mala in corde versamus nostra cogitatio est. **M**ā audiuius in nobis homicidia: adulteria: furta: et hīs similia. **H**ec de corde exiūt: sed ē verū qd̄ p̄ter ea corde quidē sentitur: nec tū cordis est: cū sit malū: imitatur autē per angelos malos: sed qd̄ cordi: quid hosti tribuā: incertū est mibi: p̄z enī de concupiscentia alibi. **E**x isto oriuntur quatuor veritates. **P**rima ē q̄ l̄z aīa propter peccatū vulneretur: tamē nō auferit ab ea capacitate. **S**ecūda est q̄ peccatum mortale et veniale differunt in hoc: q̄ peccatū mortale ab aīa expellit totaliter vñ curatiua: ipsa. s. gratiā et debetur sibi pena eterna: peccatū autē veniale non expellit vñ curatiua de se et sibi debetur pena temporalis. **T**ertia veritas est: q̄ nullū peccatū est simpliciter irremissibile: vnde l̄z peccatum in sanctum spiritū sit: cū mens voluntate et imitatioe

excludit a se penitentiam et remissionē contra peccatū: tamen non est finaliter obstinata: et iō q̄ diu homo viuit in hac vita potest ab hac intentione recedere: ideo simpliciter ē remissibile. **Q**uarta veritas est: q̄ peccatū ex industria dicitur irremissibile p̄pter tria. **P**rimo q̄ non h̄z causam excusantem. **S**ecūdo quia electione peccans adheret pctō ut fini. **T**ertio q̄ repellit ab anima illud p̄ quod sit remissio peccatorū. **E**t hoc est q̄ conqueritur saluator dicens. Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illā speluncam latronū. **G**lo. Domus vertitur in speluncam quando furta: homicidia: adulteria: et alia scelera committuntur. **I**tem alia glo. In presenti domus dei est cordis purificatio: et non tñ peccata que inerat tollit compunctio diuinit̄ imissa: sed ne vltra repetantur adiuuat diuina gratia perseverans. **I**tem glo. Spelunca tēplum et domus dei est mens et conscientia fidelium: que si in leſione proximū peruersas conditiones proferat q̄si in spelūca latrones residēt. **T**ertium documentū ē: q̄ gratia infusa causat iustificationē impij. **A**d romā. Iustificati gratia per gratiam ipsius. **Q**d̄ patet. **M**az deus per peccatū offenditur: offensa autē tunc remittitur: quando animus offensi offendenti pacatur. **E**t ideo s̄m hoc peccatum nobis remittitur quando deus nobis pacatur: que quidem par consistit in dilectione qua nos diligit. **H**ec dilectio ē ex parte actus diuini sit eterna: tamen quantū ad effectū quē nobis imprimit quandoq̄ interrumpitur: prout. s. ab ipso quādoq̄ deficimus: et quādoq̄ iterū recuperamur: **E**ffectus autē diuine dilectionis: qui scilicet per peccatū a nobis tollitur est gratia: qua hō fit dignus vita eterna a qua peccatum mortale excludit. **N**ota q̄ in quolibet operāte est tria considerare: scilicet ipsum actum: gratiam et voluntatē. **I**psa opatio est ab vtroq̄: scilicet a gratia et voluntate: ita q̄ a neutro esset p̄sone et q̄ plus est a gratia q̄ a voluntate: quia plus virum agendi dat gratia voluntati q̄ habeat ex se. **I**n tali autē trasmutatione oportet esse magnam commotionem propter contrarietatis potentiam renitentem. **E**t hoc est qd̄ dicit. Cum intrasset iesus ibere solymaz cōmota est vniuersa ciuitas etc. **I**dest gratia intrans corda dura facit p̄ contritionem p̄mōnes: quia oportet q̄ actus contritionis habeat magnum conatum contra habitus oppositos viciosos.

officiū orare.

An dñi in psal. Comoueat n facie eius vniuer
 sa terra. *Glosa.* i. omnis boni comoucantur
 conuersione ad penitentiam. *¶* Et facie eius: sci/
 licet gratie sue: quia oportet q̄ penitentia sit to/
 talis: quia christus totum hominem saluū fe/
 cit. Et isto eliciuntur quatuor veritates. *¶* Pri/
 ma est: q̄ homo in statu nature integre idiget
 virtute superaddita quantū ad vnū: scilicet ad
 opus supernaturale: s; i statu nature corrupte
 quatuor ad duo. s. vt sanetur et vt bonū sup̄nālis
 virtutis operetur qd̄ est meritorium: vt ab ipso mo/
 ueatur ad bene agendū. *¶* Secūda est q̄ gratia
 et virtus infusa differunt rōne et essentia: q̄ vt
 dicitur septimo phi. Virtus est dispositio p̄se/
 ci. Dico autē p̄fectum qd̄ est dispositum fin
 nām. Et quo p̄ q̄ virtus vniuersalisq; dñi in
 ordine ad aliquā nām p̄sistentē: qñ. s. vnū/
 quodq; est sic dispositum vt p̄gruat sue nature
 adānifestū autem est: q̄ virtutes acq̄site p̄ act⁹
 humanos sunt dispositiōes quibus homo cō/
 uenienter disponitur in ordine ad naturā: que
 homo est. Virtutes autē infuse disponunt ho/
 mines ad altiorē finē. s. in ordine ad nām di/
 uinā. Sicut igitur lūmē nāle rationis ē ali/
 quid p̄ter virtutes acq̄sitas: ita lūmē gratie ē
 aliquid p̄ter virtutes infusas que a lūmī ipso
 deriuantur: et ad lūmē illud ordinant. Sicut
 enī virtutes acq̄site p̄ficiunt hoīez ad ambulā
 dūz p̄uenienter: ita lūmē naturalis ratiōis.
 Ita virtutes infuse p̄ficiunt hominem ad am/
 bulandūz in lūmī gratie. *¶* Tertia veritas
 est: q̄ hec gratia, p̄pter diuersos effect⁹ diuer/
 sa habet nomina. Dicitur gratia p̄ueniens:
 q̄ mundat et sanat voluntatem a malo: dicitur
 gratia subsequens: q̄ coadiuuat ipsam ad be/
 nefaciendū: dicitur opans: quia opatur in libe/
 ro arbitrio dñi cooperans: q̄ coopatur cū libe/
 ro arbitrio. *¶* Quarta est q̄ hec gratia potest
 p̄petere omni dono dei et naturali: cū talia do/
 na nālia sint excellētia: sicut est generosus san/
 guis vel nobilitas: seu pulchritudo corporis:
 et p̄placencia gratiosa plerūq; abducunt a fine
 vltimo: sicut illud p̄uer. 36. s. fallax gratia et va/
 na est pulchritudo. Ideo adherendū est gratie
 gratū facienti: que ordinat nos in vitā eternāz.
 Ipsa. n. est q̄dam integritas et quidam decor
 oīuz virtutū faciens nos deo acceptos.
¶ Quartū documentum est: q̄ gratia talis q̄/
 druplicem h̄z effectūz. *¶* Primus est ignorā/
 tiā depellere et mentē lūmī fidei illuminare
 q̄ sicut i radijs solarib⁹ apparēt athomi: ita in

grā apparēt oī ad defectus n̄ri. Peccatum. n. et
 gratia h̄nt se vt lux et tenebra. Et id vt duo op/
 posita mutuo se expellūt. vñ dñs ē causa vniuer/
 salis illuminatiōis vt sol: aliter tñ. Mā sol agit
 p̄ necessitatem nature: dñs agit voluntarie p̄ or/
 dīnem sue sapientie. Licet. n. sol q̄stum est de
 se oīa corpora illuminet: si tñ aliqd̄ impedimen/
 tum inueniat in aliquo corpore relīgt illud te/
 nebrōsūz sicut p̄ de fenestra: sic dñs lūmē gra/
 tie non imittit illis in quibus obstaculūz inue/
 nit. vnde a subtractionis gratie est ille qui po/
 nit obstaculum: sed nō opponētī obstaculū in/
 fundit grātiā et p̄ficiat intellectū dono sapien/
 tie et emollit affectum igne caritatis. *¶* Secū/
 dus effectus est sanitatez inducere. Quz. n. ho/
 mo p̄mus et p̄ p̄ns tota humana natura p̄ pec/
 catum fuerit desituta: ideo multip̄l̄ incurre/
 bat infirmitatē et defectū. s. pronitatē et imbecil/
 litatē in volūtate. Et h̄ q̄z gratuitas fuit puata:
 hanc grā habz reformare. s. qñ in aīa virtutes
 opatur que sp̄uales p̄stant sanitatē. Vnde cūz
 populi vidissent cecū illuminatū: et claudūz sa/
 natū dicebant iesus esse p̄phetā. *¶* Prop̄heta ē
 officiū eruditōis: et iesus est nomē saluationis
 qñ diceret: q̄ cū ipse sit lux illuminans omnes
 opatur salutez in medio peccatorū. *¶* Tertius
 effectus est a malo liberare. Quz sit duplex ma/
 luz: culpe. s. et pene. Culpā que facit mortē in
 aīa remouet ipsam. s. viuificando: q̄ sicut cor/
 pus p̄ animāz: ita aīa p̄ grātiā viuūt. Et a pe/
 na liberat: quia eternāz penāz in temporalem
 p̄mutat vel totaliter auferendo: vt p̄z in gratia
 indulgentiarum: qd̄ nobis meruit christus in
 florido sanguine passionis. *¶* Quartus effe/
 ctus est concupiscentiaze refrenare. Cū duplex
 sit concupiscentia. s. oculorūz et carnis: vtrāq;
 est per grātiā restringenda: quia hec duplex
 concupiscentia: est duplex labes anime: que ci/
 to maculat: et vix abstergi potest: et est quidam
 ignis: qui vix extingui potest. Et sunt infacia/
 biles: quia vna non cessat congregare diuitias
 alia delicias. Concupiscentia sola grātia restrin/
 gi potest. Et ideo dominus deus est adorand⁹
 deuota oratiōe: quia sine auxilio gratie nō suf/
 ficimus refrenare. Vnde sapiens. Scio q̄ ali/
 ter non possūz esse p̄ticens nisi deus det. Cō/
 cupiscentia autem oculorūz que insatiabiliter
 diuitias cōgregat grātia restringere nō potest
 sine voluntate: et ideo saluator voluntatem exē/
 plo manuducens et informans tēplum intra/
 uit: eīentes et vendentes eiecit: quasi diceret.

Sermo

Licet secularibus, ppter educationē hereduꝝ moderate liceat thesaurizare, vel pp publicam vtilitatem: vel regni defensionē: vel cult⁹ dei ampliacionē. psonis tñ ecclīasticis, pprie nūq̃ licet thesaurizare. Vbi sunt quatuor veritates.

¶ Prima Henrici de gādauo. q. li. 9. q. 24. q. dicit q. nō lz emere reddit⁹ ad vitā: seu ppetuos: q. qui pecuniā dat sub pacto: vt plus recipiat cōmittit vsurā que est illicita. vñ Aug. sup. per psalm. Si feneraueris homini. i. mutuum dederis pecuniā a quo aliquid plusq̃ dediisti expectes accipe: siue pecuniā. siue triticum siue vinū. siue q̃cūq; es fenerator: lz emere redditus est huiusmodi: siue ppetuos: siue alios. Igit declaratio hui⁹ est ha. Ma; differūt mutuū: et venditio et emptio. Mutuū. n. ē d natura sua liberale: sine spe ampli⁹ recipiendi: s; illud euāgelij. Mutuū date: nihil inde sperantes. Emptio autem et venditio debent oīo esse equales: fm rōnem mediū iustitiē cōmutatiue. Non aut pecunia est tale qd. in qua psona non cadit emptio vel venditio: vt extremum: sed vt mediū vtriusq;. Et ideo vbiq; et q̃sdocūq; tradit pecunia in ptractu tanq̃ extrinsecum: nō tanq̃ mediū emptiōis et venditiōis mutuo tradit. est vsura: nec in rei veritate est emptio: lz h. nōie censet: vt palliet vitium. Et lz pp spe; diutius viuendi: et ampli⁹ recipiendi: nō obstante dubio mortis. unde p̃fessores filiabus suis consiliū dantes: tanq̃ insipientes et ignari viri in vsurario cōtractu deducunt eas in piculum animarum.

¶ Secūda veritas est: q. ad h. q. redditus cōparetur: opz interuenire alios duos ptractus cōtra rem aliā: q. psona pōt ēē extremū emptiōis et venditiōis: vt v. res alia: puta fundus aut mensura terre pmo. p pecuniā iuste emat et deinde pro alia quota. i. summa pecunie annuatim reuendat: vel hereditarie pcedat: vel quota huiusmodi a tali ematur: cui debet iure venditiōis: puta q. mensuram terre vendit domui religiosoꝝ. p certa quota pecunie annuatim retinendo sibi. p vsu illos redditus. Si. n. velit istos redditus vēdere: et omne ius qd hz in eis: licitum est alteri: q. eos emat: nec reputabitur dare pecuniā pro redditibus: sed. p iure tpali. vnde istis duobus modis licet emere redditus absq; peccato. Nec Henricus de gādauo q. li. 7. **¶ Tertia** veritas: q. lz Raimōndus in summa damnet eos: q. tpe inessis et vin demie emunt annonam: vt postea carius ven-

dant: dicens q. turpe est lux⁹. Salua tamen pace sua nō opz sic generali⁹ damnare omnes qui emūt res viles et necessarias: puta pannū bladum: et vinum. Et hoc nō vt de eis viuāt: sed vt lucentur: et de lucro viuāt. Bene autē verum est: q. talia mercimonia que q̃s emūt vt reuendat: et lucentur rōne cupiditatis nimie multiplicādi pecunias: ad qd non est cōmutatio emptiōis et venditiōis instituta: sed ad necessariā pmutationem faciendā. p necessitate vite hūda: vt dictū est. Bene pnt oīa esse pcta s; rōne forme pmutatiōis et p̃ciū nō oꝝ. Equale eiz p̃t custodire mediū et equū iustitiē: ne plus emat p tpe et loco: nec vendat q. emit ad reuendendū: q. emptio psona est ad necessariū vsu nō ad pecuniā pgregationē: lz ip̃a mercatio qua aliqd emit vt reuendatur: est magis detestanda. Et hoc ex intentōe ementis: et mō negociationis: qua mens nimis occupat. Nec Henricus de gādauo. **¶ Quarta** veritas ē q. verba Chryso. sup illō: Eijciebat vendētes et ementes et. pp modū negociatiōis sunt pderāda: ne emētes vt vendētes inuoluātur. Dicit. n. q. pparat rem: vt ip̃am integrā et immutatā dando lucret: ille eijciendus est de templo. Rem illā dicimus imutatam: que oīo manet imutata in manu ementis: et rōne sue sūte et rōne loci: et ratione tpis. Sic. n. istis tribus modis imutatam rem carius vendere oīo peccatum est. Si in aliquo dictōꝝ modōꝝ trium fuerit mutata: fm subam pōt carius vendi: sic faber ferrum rōne operis carius vendat.

¶ Item de mutatione ratione loci vnde sicut faber pōt opus suū vēdere in foro. Sic mercator pōt carius vendere merces trāslatas: q. in vna terra abundāt. Et ideo reputant vilia. Hoc etiā pōt de tpe: q. illa que vno tpe abundant: qñ erant vilia: custodita in aliud tempus sunt rara iam p custodiā tpis facta sunt p̃ciosa et vendi possunt p̃ciosius.

¶ Quinta veritas est qd mutatio cāp̃oria licita est: cuꝝ numm⁹ psona habeat rōnem p̃ciū et mediū in pmutationibus: et non extremū nisi per accidens: ita q. fm estimationē recte rōnis nec plus: nec minus possit. ppter qd si q̃s petit pecuniā pmutari. p pecuniā fm equalitātē iustitiē nālis: d; ei cōmutare equalem in p̃cio pro equale: et nō supercrefcens accipe.

¶ Vbi sciendum q. cuꝝ nummus sit mediū p̃cium in pmutationib⁹ hoc nō est nisi in tpe et loco: vbi cursum suū hz Et hoc ex p̃ncipis statuto ad eius iustam est:

mationem: vel ex principis pmissione: vt hic vadunt sterlingi. De mutatioe pecunie igitur p pecunia aut est facienda in loco: in quo pro instanti tempore ambo genera pecuniarum currunt aut est facienda in loco: in quo pro tpe instanti vel altere pecunie: vel neutrum currit. Si primo modo aut pecunia eius qui vult accipere amplius pccio instituto plus valet in pōdere: aut non. Si primo modo dico quod ad iustum pccium dicitur mutare gratis et pondus superexcrecens potest vendere in forma ponderis. Non autem in forma pecunie: et tunc accipere amplius sua interet pro pondere: nisi si specialiter et publice fuerit a pncipe interdictum: quemadmodum interdicta est decurtatio nummorum. Translatiois enim gratia facta est pecunia: vt solum in ipsa pccideretur ratio pccij ad transferendum rez venalem: et non vt aliqd ponderis abscedat. Si scdo modo sic nullo modo licet accipere amplius: nisi qd sua interest pro labore cōputandi et custodiendi pecunias: et cetera que pccinent ad curam eius: dum tamen hoc fiat bona fide. Si vero nulla earum pecuniarum hz cursum: vltima tū vbi et quādo fit mutatio: ibi tunc non hz rationem medij et pccij, sed potius extremi et rei appreciande: et potest licite vendi iusto pccio: et ille q emittit potest industria sua deferre ad locum: vbi hz cursuz p ampliori pccio in vsum ponē. Hec Henricus de gandauo vbi supra.

Quintus documentum est: quod in ecclesia est duplex populus. Unus est beneficijs gratus. scilicet vtri obediētes. Alius est ingratus: vt obstinati.

Primum p. Naz verus obediens est beneficijs gratus: quod sicut Ber. dat suum velle: suum nolle. Perfectus obediens morā nescit nec mandatum perastinat. Parit aures auditui: linguaz voci: manus opī: pedes itinēri: et tunc totum se recoligit: vt ex toto mandatum impleat impanis. Tales. n. pcciaunt laudem dei primo cum pccordia: quod discordia dissonantia facit a voluntate dei. Et ideo dicit Danielis. 3. Tunc hij tres ex vno ore. i. vna pccordia. Secundo cum mundicia: quod non est speciosa laus in ore peccatorum. Ideo dicitur infantius. Apocalypsis. 9. Nemo poterat dicere canticum etc. vnde Ber. Obediencia dirigit gressus nros et sancte pccersationis gratiam promeretur.

Secundum p. de obstinato. Hoc enim proprie inheret voluntati: et tanq̃ finem vltimum meditatur: et nihil fugit in animo: quod desiderat adipisci: nisi de cordis duritia: qua meditatur

quis non legem dñi: sed propriarum voluntate.

Sextum documentum est: quod obstinatos reprobat: et obediētes acceptauit, vnde dicit Et relictis illis. glo. incredulis et inobediētibz. Abijt in Bethaniā. i. in domum obediēte. Obstinos reprobat: quod obstinatio est subuersio summa religionis: pccueras in malo: quod est diabolicum: quod eos nulla beniuolentia monitionis poterit penetrare. Hec autem obstinatio habet quatuor gradus. Primus est dissimulatio pccie iniquitatis: infirmitatis et inutilitatis: dum sibi parcens: et blandiens: et persuadens: putat homo aliqd esse: cum nihil sit: iam seipsum seducit.

Secundus est ignorantia sui. Quia. n. primo iniquitatem: infirmitatem: inutilitatem sibi texerit: quid superest: nisi vulnera tecta non videat? Ex quo sequitur: vt alio etiam reuelante vulnera non esse contendat: et tunc conuertitur in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis.

Tertius est presumptio. Quid. n. mali veretur attractare: quod presumit defensare? Quartus est contemptus: qui trahit hominem in impenitentia: et in penitentia obstinate firmatur. Hoc iam peccatum neque in hoc seculo: nec in futuro remittet. Et ideo deus eos relinquit inobediētes: et approbat obediētes. quod obediencia est voluntas faciendi preceptum superioris: eius beneficia recipiēz gratiarum actione. vnde ad gratiarum actōes quatuor nos incitant.

Primus est diuina liberalitas. vnde Ber. Dilce in referēdo gratias non esse tardus: in singulis donis diligenter pccidera q̃ apponunt: vt nulla dona dei debita gratiarum actione frustrent.

Secundum tps opportunas: cui nulla operatio magis pccent re videtur: q̃ gratiarum actio. vnde Augustinus. Quid melius aio geramus et ore promamus q̃ deo gratias. Hoc nec dici breuius: nec audiri leuius: nec agi fructuosius potest.

Tertium est eius acceptabilitas: quod deum puocat ad largiendum. vnde Grego. Dignum est deo semper gratias agere: quod deus nunq̃ cessat benefacere.

Quartum est remunerandis multiplicatio. vnde Ber. Ad loca vnde exeunt flumina reuertuntur gratiarum: vt iterum fluant. Dignum est igitur deo gratias agere: quod flumina beneficiorum dei non cessant fluere. Quod nobis concedat etc.

Sermo

Theria quarta dominice quadregime .
Sermo quadregimus septimus.

Accesserunt ad

Ihs scribe ꝛ pharisei ꝛ
 sadducei. 12°. Scdm qd
 Bernardus dicit. fratri
 bus nostris inter quos vi
 uimus ipso iure fraterni

tatis ⁊ societatis humane: consilij ⁊ auxilij su-
mus debitor. Sed nullum consilium meli-
us arbitror esse: q̃ q̃ exemplo fratrem tuū do-
cere studeas: q̃ oportet ⁊ non oporteat. Pro-
uocans eum ad meliora: consulens non soluz
lingua: sed opere ⁊ veritate: ⁊ ne dissimules re-
darguere culpas eius: ⁊ sollicitus sis tanq̃ an-
gelus dei: ⁊ pacis de regno dei tollere scādala
occafiones scandaloz penitus remoue. Salua
tor igitur vt nostre infirmitati ⁊ miserie p̃silio
⁊ auxilio possit succurrere: assumens naturaz
nostrā: frater noster factus ē. Sz q̃ auditor es
nri nā fratres: alij sunt nescientes: alij negligen-
tes: alij in malo p̃sistentes: ⁊ alij penitentes: opz
vt dicit Jfido. de sumo bono: vt iuxta sensuū
capacitatem singulis fm suam exigentiam fer-
mo diuinus explice. vnde super illud. 2^a. Thi
mot. 4. dicit Augu. Omnis scriptura diuini
tus inspirata vtilis est. s. ad docendū nescien-
tes: ad arguendū ⁊ conuincendū de ma-
lo negligentes: ad corripiendū ⁊ increpan-
dū dure in malo p̃sistentes: ad erudiendū
penitentes. Et hoc ad iustitiam. i. vt iustiores
fiant: ita vt homo dei instructus: ad omne op⁹
de sit perfectus: scilicet executione.

Et circa sensum morale[m] est primo premittē
dum: q[ui] p[ro]ph[et]e[is] .i. ex celsi in vita: z[er] scribe .i. ex
celsi in sapientia: figura z[er] gerunt peccatorum:
qui falsa opinione sue bonitatis decepti sunt: q[ui]
ceteris despectis solum voluit videri. Et ideo
sumentes expiementum christi .i. eius potentie
z[er] sapientie conati sunt eum refutare. vnde sal
uator: fumens niniutar[um] z[er] conuersionem: z[er] re
gine Sabe sapientie re[qu]isitionem comparatio
ne ratione status vtriusq[ue]: z[er] ratione p[re]dicatio
nis eos refellit. Jonas s[ecundu]m Aug[ustinu]m. gerit figu
ram saluatoris: q[ui] passus est z[er] de terra resurre
xit. vnde peccator accusatur in cōparatione ni
niutarum z[er] regine austri: q[ui] niniuite peniten
tiam egerunt. Audiunt isti dominum spūal[ite]r
in imente eis loquentem: z[er] insuper cum occi/

derunt: scilicet in peccatorum iteratione. **R**e-
gina austri a finibus terre venit: ppter sapien-
tiam Salomonis. Unde dñs vult ostendere
quales sunt: qui pñsentem dominum per grati-
am contemnunt: quādo alienigene eius fūz
audierunt. Cum inmundus spiritus zc. Quā-
do enim in sacramento penitentie fit remissio
peccatorum: mundatur domus: z inhabitator
fit sanctus spiritus: z hic nō inhabitat: nisi in
humilibus corde. Ille ergo sanctus spūs im-
plet: regit: agit: refrenat a malis: z ad bonū ex-
citat. Domo non pōt quicqz sine sancti spūs
assistētia: que in omnibus bonis inuenit ad
iutorē. Peccator autem psumptuosus: q fal-
sa opinione deceptus: credit se esse bonū: exclu-
dit a se sanctum spūm: z omne meritum: z licz
eius conscientia munda maneat a peccatis: in-
anis est tamen oibus bonis. Sed tale pecca-
tum quondā expulsiuz per gratiā nunc reuer-
titur: adducens secum alios neqzose se: z crūt
peiora zc. Per septem vniuersitas figuratur
vitiōrum: qui p septem dona spiritus sancti ex-
pelluntur. Sed reuertens semper secum neq-
zores ducit: qui dicunt neqzose: vel ppter na-
turam: vel ppter conatum: vel ppter pecca-
tum: vel ppter effectum peccati: qz faciūt eos
ad quos redeunt: nequiores z fictiores: z sūt
nouissima illius zc. Temptant etiā eum: quō
ad carnalem affectionē: quos refellit: docens
eos spiritualia pponenda: z sū istum modū
sunt quinque considerationes.

Prima consideratio.

p **R**uma consideratio est de peccatorū
p^uaricatione: ⁊ h̄s duas p^olones.

E Prima p^o est: q^d peccator: p^o pec-
catum obtinet multas miseras. Nam ei⁹ una
q^d deformat: natura vulneratur: v^o bonu^s
relinquitur: dignus accusatione efficit: ad pena^m
obligatur: deus offenditur: ⁊ diuina acceptati-
one spoliatur. Hoc. n. p^o q^d peccatu^s: diuersa
noⁱa sortitur: pp^o diuersos eius effectus. Di-
citur enim macula: ppter deformitatem partis
superioris: ⁊ inferioris aie: ⁊ ita ponit gratie dei
defectum. Dicitur etiam vitium: ⁊ ideo ponit de-
fectum boni n^oe. Dicitur etia^m peccatu^s: ppter
auersione^m a vero bono. Dicitur etia^m crimen: ⁊
ideo accusatione dignum. Dicitur etiam culpa:
⁊ ideo pene obligat. Dicitur scelus: ⁊ ideo of-
fensam dei causat. Mefar: q^d maxime mliciu^s
est p^one: ⁊ ideo acceptatione diuina indignu^m.

T Secda p̄cia est: q̄ sex sunt genera peccatoꝝ

que temptant Jesum in sex sibi appropriatis. **P**rimum appropriatum est iustitia. Hanc temptant presumptuosi: et hoc quando quisque contra qualitatem sui ordinis: aut virium ex singulari tumore presumit aggredi quod non licet vel non timet deum nec mortem: nec iudicium: nec penam eternam. **S**ecundum est materia. Hanc temptant desperati: quia dominum ignorant imaginantes cum grauem durum: qui pius est: seuerus et implacabilem qui misericors est: et horribile quod amabilem est: ut dicitur *Beatus*. **T**ertium est humilitas: Hanc temptant elati: qui incapaces sunt omnis boni spiritualis. Sola enim humilitas capax est: spe tamen elatio assumit pallium humilitatis emule sue ut sub nomine suo gloriatur callide acquirat. **Q**uartum est sapientia. Hanc temptant punitores: quia quando per excessum acquirunt: pertinaciter insistant nolentes cedere meliori. Tales sibi credunt: nec alijs acquiescunt: et in oculis suis sunt sapientes. De quibus dicit *Beatus*. quod plus de se quam sunt sentiunt. **Q**uintum est pax. Hanc temptant discordes. Pax discordia: que est cordium dissonantia inter homines est deo odibilis. *Prouer.* Deus odit qui inter fratres seminat discordiam. unde *Sal.* in iugurthino. Discordia maxime res dilabitur concordia minime res crescit. **S**extum est potestas ad faciendum iudicium: ad quam pertinet quicquid iuste remunerare: sicut illud *Iobis*. *S.* Potestas dedit ei iudicium facere. Hanc temptant punitores: qui ex deliberata electione peccato adherent non quasi temptatione victi: sed cum quadam complacencia perversae voluntatis. unde dicitur. *Ipsosque istos eos dure arguisset propter eorum peccata: tunc accesserunt ad eum scribe et pharisaei. d. Pharisaei. n. videbantur excelsi sicut in glo. in vita scribe: in sapientia: et significat duplicem statum peccatorum. Unus de se presumens: et de sua bonitate falsa opinione deceptus respectu sui ipsius. Et alium prudentiam carnis seu mundi habentes: que est mors spiritualis: ut dicitur *Ro.* *s.* unde dicunt. *Adagium*. Ecce modus adulatorius: quare permittunt nomen sapientie: subdunt actum clementie. Volunt quod tu adscendas nostris voluntatibus: addunt effectum potentie. Aliter signum videre: quia nemo potest haec signa facere: quod tu facis: nisi fuerit deus cum eo. *Jo.* *3.* applica.*

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de saluatoris arguitio: ubi occurrunt due personae.

Prima pars est: quod arguere pec-

catorum est persuasio refutatio eius manifestatio turpitudinis deformatis peccatoribus. *Dec. n.* turpitudine quorum in se continentur: quod retardat et retrahere debet peccatoribus. **P**rima pars est breuitas et utilitas in delectationibus: ex cuius consideratione mens peccatum abhorret. **S**ecunda pars est deformitas: et circumstantia: et carentia rationis: de cuius consideratione mens de peccato penitet: et dolet puata suo habitu. **T**ercia pars est remotus conscientie ex lumine fidei dirigente et ostendente peccatum esse contra legem diuinam. **Q**uartam est carentia diuine gratiae et acceptationis: ex cuius consideratione mens retrahitur: quia per ipsum dei inimicus efficitur.

Secunda pars est: quod saluator: ad duplicem arguit peccatorem. **P**rima pars per internam inspirationem propositum bonum infundendo: et malum impediendo. **S**ecunda pars per scripturam. *Ipsa. n.* est sicut speculum: in quo relucet maculae deformantes. **T**ercia pars per conscientiam. *Est. n.* procurator cordis arguens ne quod fiat contra rationem. **Q**uartam per tribulationes. *Dec. n.* est magis signum misericordiae quam ire. unde ad hebraeos. Quem enim diligit deus: flagellat.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de eius reparatione

ubi. Signum: ubi tres sunt personae.

Prima pars est: quod per nostra reparatione requiritur diuina potestas et sapientia. **P**rimo de potestate: quia humana natura tota corrupta erat per peccatum in primo parente: et hoc consuetudine puata: ad quam instituta erat. Congruum fuit ipsum reparari: sed reparatione non potest fieri: nisi peccatum remittatur.

Nec iustum est: ut peccatum dimittatur sine satisfactione: sed satisfactio decenter fieri non potuit: nisi ab eo: qui debuit satisfacere: et potest. sed non debuit: nisi homo: qui peccauit: et non potest nisi deus. **S**ecunda pars de sapientia. *Sapientia. s.* dicitur. *Sapientia vincit malitiam.* sed per malitiam diaboli et hominis humana natura quod est opus dei: deiecta est in culpam et miseriam. Ideo decuit ut sapientia dei ipsam exaltaret. Et hoc est quod dicitur. Signum quod erit. glo. sue potentie et sapientie. **S**ecunda pars est: quod ante passionem a christo fuerunt facta multa signa: puta illuminatio cecorum: et resurrectio Lazari: et multa alia: que signa erant potentie et sapientie: ducenda nos in spiritum nostre salutis: tamen mors et passio christi erant signum precipuum: in quod omnia signa ducebant. quod dandum erat eis. **N**am signum respondet signato. sed ritus veteris legis fuit signum et figura christi. Et ideo de Jona exemplum ponitur de veteri lege. Sicut Jonas et cetera.

Sermo

Jonas, n. fuit signum niniuis dupliciter: scilicet verbo et facio: quia viua voce eis predicauit: quod nisi conuerterentur subuerterentur. **¶** Facto: eo quod fuit in ventre ceti.

¶ Tercia p[ar]te est: quod per passionem xpi sumus liberati. **¶** Primo ap[er]tio. **Apoc. 5.** Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. **¶** Sec[un]do a diabolo. **Ma** victoris est aduersariu[m] a p[ar]te d[omi]ni eiicere: s[ed] xps per passionem victor fuit. **Apoc. 9.** Vicit leo de tribu iuda. **¶** Tercio a pena eter[na]. **Ma** p[er]t[ur] est causa mortis eterne: s[ed] xps liberauit nos a peccato. **¶** Quarto a pena t[em]p[or]ali. **¶** Per clau[er]es. n. eccl[esi]e remittitur pena t[em]p[or]alis sed tales h[ab]ent virtutem ex p[ar]te xpi: vnde s[ed] p[ar]t[is] xpi v[er]ba fuit habuit efficaciam q[uod] tunc ad culpe remissionem et gratie infusionem: t[un]c ista req[ui]runtur ad p[er]t[ur]is exauditionem: t[un]c p[ar]t[is] xpi v[er]ba exhibita sup[er] hanc sufficientiam addit inue[n]tione[m] sicut patuit i[n] sc[ri]ptis p[ri]orib[us] post eius ascensionem. vnde dicit xps. **¶** Plusq[ue] **Ioh[ann]es** hic.

Quarta consideratio.

¶ Quarta p[er]sideratio est videre quomodo p[re]cauetur reciduum cum dicitur. Cum imundus sp[irit]us ubi occurrunt. 3. p[ar]tes.

¶ Prima p[ar]te est: quod imundus sp[irit]us q[uod] possidet nos per peccatum eiicit per p[er]niam q[uod] ipsa est in finite efficacie: quod remittere peccata non potest nisi solus d[omi]n[us]. **Mat. 22.** **¶** Hec autem efficacia p[er]niam h[ab]et se inq[ui]druplici d[omi]n[us]. **¶** Primo quod aliquando hic debetur pena et culpa: sicut quando tanta e[st] co[n]t[ra]itio et tristitia de malo: quanta fuit aduersio et delectatio in peccato sicut credit de magdalena **Luc. 8.** **¶** Sec[un]do hic q[uod]doq[ue] diluitur culpa et non pena sicut q[uod] q[uod] cu[m] p[er]t[ur]itio[n]e p[er]t[ur]itur et non potest purgare se p[er]digna p[er]niam: q[uod] licet sit in gratia remanet tamen obligatus ad purgatorij penas.

¶ Tercio q[uod]do hic dimittitur pena et non culpa vt q[uod] quis p[er]t[ur]itur de peccatis aliis p[er]fessis p[er] penam verecundie dimittitur obligatio ad penam purgatorij: v[er]o forte annihilatur ex frequen[t]a it[er]atione: non autem culpa que fuit p[ri]us dimissa.

¶ Quarto q[uod]do nec diluitur pena nec culpa: s[ed] augent[ur] vt quando aliq[ui]s fictus accedit. **I[er]o** quod efficacia p[er]niam delet p[er]t[ur]a quantu[m] ad penas et culpam dicitur. **Mat. 3.** **¶** Penitemini et conuerimini vt deleantur peccata vestra.

¶ Sec[un]da p[ar]te est: quod penitens per vitia magnos insultus sustinet: nam vitia ante p[er]t[ur]itionem: q[uod]si p[er]t[ur]it cu[m] ho[m]i[n]e habet. Quando autem expellunt: tunc acriori virtute insurgunt. **¶** s[ed] iust autem inimica co[n]uerso q[uod] peccatori p[er]pere blandiebant et blanda

fiunt co[n]uerso que peccatori aduersa extiterunt. Et hoc p[er]curante diabolo vt eos abstracta spe in diffidentiam trahat. vnde **Dionys.** **¶** Sepe diabolus eos quos p[er]uertit ad penitentiam aspiciet imanitate scelex p[er]cussos ad desperationem deducit: vt subtracta spe venie trahat in diffidentiam quos non potuit retinere p[er]seuerantes i[n] culpa: et h[ec] est q[uod] dicit. **Lu** autem imundus sp[irit]us et. **q. d.** **¶** Peccatu[m] per p[er]niam expulsum ambulat per loca sicca. s. corda p[ri]us humore gratie et rigore fidei carentia. **¶** Quicquid regem. i. appetens ibi finalit[er] manere per infidelitatem et d[omi]nationem **¶** Et non inuenit: quod p[er]niam receperunt: redit ad domum illam et inueniens mundatam adducit secum septem sp[irit]us nequiores se: et erunt nouissima p[er]iora p[ri]oribus. **Aug.** **¶** Per septem vniu[er]sitas figurat totus erat et totus venit: et vt totus veniret. Quid est adhuc alios septem? **R[es]p[on]dit Aug.** dicēs. **¶** Sp[irit]us. s. op[er]atio septenaria comedatur vt sit in nobis sp[irit]us sapie[n]tie et intellectus: p[er] filij et fortitudinis: sciētie pietatis et timoris. **¶** Quicquid p[er]tenario bono p[er]tinet: co[n]uerso septenariu[m] malum. s. sp[irit]u[m] stulticie et erroris: sp[irit]u[m] temeritatis et ignauie: impietatis et sup[er]bie p[er]t[ur]a timorem dei p[re]sumptio[n]is. **¶** Isti sunt septem sp[irit]us nequa. **¶** S[ed] quod sunt septem nequiores: h[ic] in p[er]p[et]ratu inueniuntur. vnde est sp[irit]us malus stulticie: alius peior: simulatio sapie[n]cie: sp[irit]us erroris malus. alius peior: simulatio veritatis: sp[irit]us temeritatis malus: alius peior: simulatio pietatis. sp[irit]us malus elationis: alius peior: simulatio timoris. **¶** Qui septem ferre non potest: quod tam fortis quod quatuordecim ferre potest? **¶** Necesse est ergo: vt cum malicie fuerit adiuncta simulatio veritatis: sint peiora hominibus illius nouissima p[ri]oribus.

¶ Tercia p[ar]te est: quod ad h[oc] vt arciduo caueat. **4.** reguntur. **¶** Primu[m] est sup[er] p[er]t[ur]it[ur] frequen[t]a p[er]t[ur]itio. **¶** Q[uod] n[on]. n. aliq[ui]s ex negligētia p[er]dit fortitudo[n]em suam: si recuperat diligentius custodit. **¶** Cuius aia sit q[uod]da[m] sp[irit]uale fortitudo[n]is: si bene custodiat nunq[uam] sup[er]ari poterit. **¶** Prouer. 9. **¶** Si diligenter custodi cor tuu[m]: q[uod] et. **¶** Si. n. piculu[m] non custodire cast[us] diligentius custodiat cor. **¶** Ista autem custodia maxie fit i[n] aia p[er] frequen[t]ationem p[er]t[ur]itio[n]is pene: quod si icurate aliq[ui] scintilla ignis sup[er] domu[m] caderet: statim extingueret: ne domus imo ciuitas tota p[er]sumeret. **¶** Ita d[icitur] fieri i[n] aia: mox vt sentit scintilla p[er]t[ur]itio[n]is mortalis d[icitur] recurrere ad p[er]niam. **¶** Sec[un]da est rigida viriu[m] inferioru[m] subiugatio: quia qui nimis confidunt frequen[t]er cadunt. **¶** Sed qui cauet diligenter custodit se.

Unde ad Ro. Moli alta sapere: sed time. Et ideo opz timentem semp recurrere ad auxiliu dei. **T**ertium est assidua occupatio: qz eadē potentia non pōt pluribus esse intenta. Et iō quādo bene occupat circa honesta: non dat locu agendi circa mala. Ihero. Semp aliquid boni facio: vt te diabolus inueniat occupatū. **Q**uartum est corporis castigatio. Quādo enim sui delicate nutriuntur: fiunt rebelles. **P**rouer. 29. Uires inferiores habent naturam serui. vnde pma cor. 9. Castigo corpus meū et in seruitutem redigo.

Quinta p̄sideratio.

Quinta p̄sideratio est qualr in gratia repugnantes temptatōibus a deo acceptantur: euz dicat. Dixi qdaz. Ecce mater tua etc. vbi occurrūt due p̄clones.

Prima p̄clō est doctrina Iſido de sum. bo. dicentis. Multi viā sine crimine habere p̄nt: sine peccato aut nō possunt. Naz quis in hoc seculo q̄q̄s magne iustitie claritate resp̄leat: nunq̄ tñ ad purum p̄clōz sordib⁹ caret. vnde Jo. in canonica. Si dixerimus qz peccatum nō habemus: ip̄i nos seducimus: et veritas in nob nō est. vnde Iſido. Quidam electorūz dimittunt dīna iustitia incidere in errorem p̄clō: sed tñ miseratōe eius reducti: denuo p̄uertunt. Hoc totum de dei p̄cedit clemētia: vt nos nō damnet crudelit: sed expectet ad penitentiam patientis. Et h̄ est qd dicit. Mater tua et fratres tui foris stant: qz nō poterant p̄turbā. s. affectionum s̄ruum seu etiā scelex ire ad euz. Luce. 8. Hec mater est peccabilis nā **S**ecda p̄clō est: qz saluator spūalem affectū h̄z ad eoz: qz se a recidiuo cauēt. Tales. n. quaduplicem p̄miatonez h̄nt. **P**rima est: qz post talem victoriam sequit̄ p̄fecta delectatio. Quauis. n. in ip̄o actu resistendi sit tristitia p̄p̄rietatem: tñ p̄sumata victoria inest p̄fecta delectatio: sicut certās in agone post victoriāz delectat̄ in triumpho. vnde heb. 12. Omnis disciplina in p̄nt nō est gaudi: sed meroris.

Secda qz post istā delectationem sequit̄ p̄firmatio solida: qz q̄z post victoriā est fortior. vñ angeli statim fuere p̄firmati post temptationez et sic fuissent p̄mi parentes si resistissent. vñ dicit samuel saul. Qd si nō fecisses: d̄s p̄firmass̄ regnum tuum in eternū. **P**rima Regū. 13. **T**ertio post p̄firmatōez sequit̄ facilitatio: qz in p̄nt difficile est resistere: tñ post assuefactionem leuissimum. **Q**uarto qz vincenti dat

certa reprimissio: q̄ est in spe vltime exultationis: qz dabit ei sedē in throno meo: sicut ego vici et sedi. **A**poc. 2. **H**os. n. intendens p̄mo manus extēdu in discipulos: et sero in nos oēs et ait. Ecce mater mea: qz me concipiunt in sua mente emendatōem vite p̄ponēdo. Sorores mee: qz me pariunt p̄ficiendo opere quod in mente p̄cepunt. Et fratres mei: qz opa patris mei faciunt: qz mihi coheredes in celo erunt. Quicunqz ḡ facit voluntatem patris mei in p̄p̄ia scificatione: qz hec est voluntas dei scificatione vestra. **I**p̄e meus frater: soror: et mater est: meus frater. s. per imitationē paterne voluntatis. Quod nobis p̄cedat etc.

Feria quinta dñice prime quadragesime. Sermo quadragesimus octauus.

Pressus ie

sus secessu in p̄tes tyri et si donis etc. **A**ldar. 15. **S**ed qz Iſido. dicit. Aldar est peccatū canere q̄z emendare. s. facilius. n. resistit

hosti: a quo nōdum vici sumus: q̄z ei a quo superati sumus. **S**z etiā interdū tales deus liberat. dum eoz desp̄tationem ad p̄uersionēz libertatis p̄mutat. vnde s̄z Ber. Semina dulcedo erubescit in p̄clōe dñi ihu: vñ loganimitas in expectatōe: et facilitas in p̄donatōe. Diu enim suspēdit sniam vltionis in p̄tēte: vt quādoqz exhibeat gratiā remissiois in penitēte: sicut in hac ebananea exēplificat̄ in bodierno euāgelio. Quis sensus moralis est: qz aia penitens corrigit mores carnalis vite: qñ post ponit mundanā cupiditatē et carnis voluptatē mediāte gratie dñe assistentia. **S**z qz adhuc habet sensualitatē: quā d̄z custodire: ne dissentiens a voluntate rōnis eundo post p̄cupiscētiā suā alios sentiat in salutis tēptationum. Et ideo diuinū auxilium est inuocandū. **Q**d si differat ad t̄ps p̄p̄ augmentū meriti et p̄battonem: tamen in fine facit p̄uentū. Et s̄m h̄ in euāgelio occurrit tres p̄siderationes.

Prima p̄sideratio.

Rima est de p̄clōz ad p̄nāz receptiōne: et continet tres p̄clones.

Prima p̄clō est: qz tūc d̄s hoicm deserit: qñ hō deum p̄tēnens cadit in p̄fundū vitioz. qd sit p̄p̄ ingratitudines: que obstruūt

Sermio

viam gratie: et ubi ipsa fuerit gratia non poterit locum invenire. Unde *Ber.* dicit. Ingratitudo est hostis gratie: inimica salutis: exterminatio merito: virtutum dissipatio et perditio beneficiorum. Quasi autem cadit homo: docet *Isti.* d. Quibusdam gradibus incalcescit operum peccatum. Cogitatio namque prava delectationem parit: delectatio sensus: sensus actionem: actio consuetudinem: consuetudo necessitas. His vinculis homo quasi cathena vitiorum tenetur restrictus: ita quod ab illa euelli nequequam valet. Unde dicit apostolus legem peccati esse in membris nostris: quod est consuetudo quando peccando percipimus: et non ab ea cum velimus discedimus: quod iam necessitatis vinculo per consuetudinem tenemur. unde dicit idem. Postposita securitate lugenus est ne dei secreto et iusto iudicio deferatur et pendens in parte demonum relinquatur. unde de iesus videns se non proficere reprehensione apud suspitiosos phariseos: sed eos magis indurari. Egressus est. id est. eos reliquit.

¶ Secunda peccata est: quod quidam electorum dimittunt divina iustitia in errores incidere peccati: sed tamen miseratione eius reducti denovo convertuntur: ut patet de genere humano: quod ut reduceret motus misericordia nam humanam cum defectibus assumptis. Quod probatur. Nam christus venerat ad redimendum genus humanum: sed opus redemptionis congrue compleri non poterat nisi per passionem. igitur debuit defectus sumere sed quod possibilis fuit. unde beatus. 2º. In eo in quo passus est in carne et temptatus est. scilicet a diabolo potens est eis qui temptant auxiliari: quod in carne quam accepit multa seua passus est: novitque per experimentum: que est tribulatio patientius: et hoc est quod dicit. Egressus iesus: a secreto sue maiestatis: secessit per assumptionem humanitatis: In partes tyri: per suspensionem penalitatis quod persequitur humani generis totam species. Tyrus. n. angustia interpretatur. Et sydonis: per procuratio nem salutis. Sydon interpretatur venatio: que duplex est: ipsalium et spiritualium. Primum decuit fugere. Secundum exercere. Unde *Aug.* in glossa ad hebreos. 2. Quo non dabit nobis bona sua in celis: quod passus est mala nostra in terris: In quibus abundat nasci laborare et mori: sed tales merces christus paravit et pro eis dedit nobis re nasci resurgere et in eternum regnare.

¶ Tertia peccata est: quod gratia penalis habet efficaciam a merito passiois christi: quod simili modo per ipsam a peccatis reducit ad amicitiam dei. Ad quam reductionem reguntur sex in reducendo et sex in

reducere. ¶ Primo namque requiritur in reducendo cordis flexibilitas. Sunt. n. alii in duri ut sicut saxa: nec per punctioem: nec inspiratioem valeant immutari: et tales sunt dispositi ad eternam reprobationem. *Ecclesi.* 4. Cor durum male habuit in novissimo: sed cor ductibile sola inspiratioem seu predicationem flectitur ad penam. Et hoc notat cum dicit. *Mulier.* Mulieres. n. habet cor magis ductibile et facilius ad penam trahunt quam viri. unde sapiens. Ubi non est mulier ingemiscit eger. ¶ Secundo requiritur cognitio sceleris. Sunt. n. alii peccatores qui falsa opinione extimant se innocentes. Et ideo sicut infirmus se sanus credens noluit recipere medicinam penam. *Iher.* 2º. Dixisti innocens et absque peccato ego sum: Propterea dicit dominus in iudicio pendam tecum eo quod dixeris non peccavi. Sed cognitio sceleris disponit ad amicitiam dei: quod nullus de peccato penitet nisi peccatum in memoria revocet. unde apostolus. primo. Qui lapsus fueras memor esto unde excideris et age penam. Et hoc notatur cum dicit. Chanaanica: propter latratus caninos quos habuit suggestio delectatio: et consensus in mente peccatorum. Hos. n. beatus *Ansel.* in lib. de similitudinibus comparat triplici cani dicens. Triplices canes inveniuntur. scilicet. pederosus et acercatellus et imensus. His. n. tribus canibus suggestio delectatio et consensus parantur. ¶ Tertium est peccati depositio. Consuetudo. n. diuturna peccandi ita firmat habitum malum quod potest in anima impossibilitatem conterendi quando summate et perfecte est radicata. *Psalm.* 1. Si potest ethiops mutare pellem suam et pardus varietatem: ita et vos benefacere poteritis cum didiceritis malefacere. sed vitium est statim deponendum ne in se multiplicetur. unde *Bre.* Peccatus quod non per penam diluitur mor suo pondere ad aliud trahitur. Et ideo dicitur a finibus illis egressa tyri et sydonis. Tyrus cupiditas mundana. Sydon carnalis voluptas. *Iher.* n. multis occasio fuit ruine. Modum. n. erat in ea vitium inveteratum: sicut in illis qui peccata nunquam dimittunt. Sed multos permittit diabolus exire de tyro et sydone. id est. de voluptate et cupiditate per penam: sed adhuc retinet eos infra fines. Qui autem omnia deserit per que appropinquatio facile fieri potest ad peccatum. id est. qui elongatur ab omnibus: que occasione prestant peccando exire de finibus tyri et sydonis. id est. cupiditatis et voluptatis. ¶ Quartum est infirmitatis referatio. Infirmitas enim latens est incurabilis. Et ideo ad hoc ut curetur

oportet ut latibulum eius ostendatur: sicut ad deletionem peccati dilectio requiritur. Et ideo oportet quod per confessionem que quidem est lumen veritatis manifestemur: ne morbo latente vulnera putrescentia incurabilia fiant. unde Aug. Confessio est per quam morbus latens spe venie aperitur. unde Irido. Si ostendis o aia miseriam tuam in confessione nude. Dabit tibi dominus suam misericordiam in remissione. unde l3 hec mulier egressa sita finibus tyri et sydonis propter multitudinem sue voluntatis: tamen conqueritur quod eius filia infirmatur volens per sceleris confessionem obtinere gratiam remissionis. Quintus est diuine clementie inuocatio. unde dicitur. Clamabat. Vnde sanatio spiritualis largitur a solo deo. Ipse enim cum sit nostre salutis actor debemus si bene reuerentiam quam exhibemus ei in oratione. Et hec reuerentia confirmatur in humilitate nostra: quia nos ostendimus eo indigere: et non debemus formidare propter peccata nostra: quod deus non solum eraudit bonos sed etiam peccatores non ex iustitia: sed ex misericordia. unde Aug. Si peccatores non eraudiret deus: frustra publicanus dixisset. Propterea est mihi peccatorum. Hec est si pie et perseveranter petit necessaria ad salutem. Unde in hac petitione tria pretendunt: que impetrantur petita apud exaudientes. Primo capiat beniuolentiam eius potentiam alloquendo dicens. Domine. Secundo imporat eius clementiam. sicut illi dauid. Tercio insinuat indigentiam filia mea male a demonio vexata: sensualitatis suggestionem: delectationem: sensum impetitur: a quo latratibus non valet euadere sine auxilio dei. Secutus est intercessionis sanctorum precatio. Unde l3 sit petendum a deo principaliter ad quem propter peccata accedere non possumus: saltem secundario per sanctos petamus: ut detur fiducia pauidis: et hoc est quod dicit. Et accedentes discipuli eius requirebant eum dicentes. Dimitte eam: quia clamat post nos. Propatientes eius. s. misericordie. Inter alia enim que precipue mouent ad misericordiam est grauitas infirmitatis: superplicatio eorum lachrymarum: et magnitudo clamoris que tria fuerunt in ista muliere: qua propter apostoli passionem mori dicunt. Dimitte illam etc.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de penitentia reprobatione cum dicitur. Qui non respicit eum verbum. ubi occurrunt due conclusiones.

Prima est quod dominus aliquando differt audire per. 4.

Primo ut persuadeat aie de malis erire: in que se precipitant. Secundo ut innuat quod nondum perfecte orat: ut exaudiri debeat. Tercio ut ex difficultate saluationis sibi magis caueat diligenter custodiendo receptam sanitatem. Quarto ut ostendatur que pena sit non pueris: si tanta difficultas est pueris. Et ideo si non cito eraudimur: Non tamen debemus resillire ab oratione: sed conari ut impedimenta amoueantur. Maximum impedimentum est diffidentia: que contrariatur fidei.

Secunda pars est: quod oratio imitatur principaliter fidei: quod ad efficaciam impetrandi: quod per fidem huius hominis omnipotentie diuine et misericordie: ex quibus oratio impetrat quod petit. Et ideo saluator ante eius exauditionem probauit eius fidem. An sit vera. id est non ficta et mortua: que sine operibus est: et hoc ad tempus credit: sed in tempore temptationis recedit. Et ideo ficta dicitur: quia fragilis est. Mala fides vera que est credere veritati.

Primo in hijs que non videntur laudabiles est et meritoria: per quam sit actus virtutis. vnde Eraso. si des scilicet religiois fundamentum est. unde huius eundem religio est appellata: quod per eam vni deo religamus animas nostras ad cultum diuinum vinculo coniungimus: Hanc fidem probauit Christus: que ad longanimitatem: quod l3 Christus se excusaret: ipsa tamen non desistit sed ipse tunc insisit. unde l3 patientia sustineat aliquam malam propter bonum: si ex propter quod est: facilius est: si ex re motu difficilius est: unde differre bonum sperantia causat tristitiam. Prover. 14. Spes que differtur affligere animas: et hoc pertinet ad longanimitatem: quam probauit cum eraudire dissimulauit. Unde longanimitas est certa expectatio diuina tam utilitatis quam honestatis boni preparati in futuro cum perpeffione mali in presenti orata ex confidentia diuine bonitatis. Dicit igitur. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Que perierunt: scilicet per infidelitatem. Psalmi. Erravi sicut ovis que perijt. Hec missio fuit per gratiam in mente. Psalmi. Misit verbum suum et sanauit eos. Dominus israel est fidelis anima que dominus speculatur per bonam fidem. Oves sunt pure cogitantes et mundie affectiones: que tunc perire dicuntur: quando per temptationes dissipantur. unde huiusmodi anima: quam temptatio vexat habet adiuari ne succumbat: Ideo illa venit et adorauit eum dicens. Jam non permitte demonio filiarum liberari sed se adiuari ut possit dicere illud psalmiste. Misit dominus adiuvat me etc. Unde illa venit magis prope et secuta est eum: quia ante a longe

Sermo

clamabat: et adorabat. d. Dñe adiuua me: per potentiam: qz tu es dñs: misere p misericordias qz tu es fili⁹ dauid. **T**ertio pbat eius fides quo ad humilitatem. Qui respondens ait. A cet. n. xps eaz obiurgaret tñ ipsa humili respōdit. Humilitas. n. fm Aug. est quedā mentis incuruatio: corā deo nostras petitiones faciens exaudibiles. vnde iudith. 9. Humilius et mansuetorum semper tibi placet deprecatio. **H**ec aut incuruatio causatur p exintuitū nre pditionis. vnde Job. Putredini dixi et cetera. **S**ecundo causatur ex intuitu cōditionis in quo nullus est defectus. vnde cōparatione ei⁹ magis apparent defectus nostri. Job vlti. Nunc oculus meus vidette: iō me repbendo. **B**er. Nunquā se melius reprehendit mens humana impfectionis: qz in lumine vultus tui i speculo diuine visionis: vnde saluator obiurgatio ne pbans eius humilitatē rñdit. Nō est bonū qz ptra ordine iuris et etiam nature. Sumere panem filioz. Panis filioz est veratio tribulationis cui⁹ adiutorio dei: qz sicut nutritur cor pus pane: ita virtus pficitur i tribulatione: Ad hebr. 12. Que extra disciplinā sunt: non sunt filij sed adulteri. Canes sūt luxuriosi et voluptuosi. Que sicut canes latrant et sibi lapides proiectos mordent. Ita in tribulationibus impientes remurmurant. Et ideo canes sunt reputandi: et per pñs hoc pane vefci sunt indigni. Nam panis non pceditur nisi filiis et dignis. vnde eccli. 9. Vir sapiens non murmurabit. Sed quasi de encenio gratias ager: qz donuz dei esse intelligit. At illa dixit. Etiam dñe et. Ecce humilitas mulieris que tāto plus magnificatur: qzto maior: fuit obiurgatio. Que quanta fuit: p ex tribus: qz nō filia: nō pane digna: sed potius catula est vocata. Totū pcessit mulier. vnde seqtur: Etia dñe: qsi diceret. **H**ec est dñe qd tu dicis. Panes. i. grauiores tēptationum pcurssiones debentur filiis et iustis. S; catelli. i. impfecti edunt. Adicas. i. exēpla minorū tribulationum recipiunt grāter p modo suo possibili. vnde necesse est in iustis maiorā exēpla tribulationum pcedere qbus minores valeant leuioribus informari.

Tertia consideratio.

Tertia pñderatio est de fidei elus ap probatione: dñs. Tunc rñdens ihs ait. O mulier: vbi occurrūt. 3. pñf. **P**rima pñfio est: qz ad magnitudinem fidei pfecte pñnent septē. **P**rimū est: vt sit pñe

veritati innixa: sicut fides moysi: qui se negauit filium filie pharaonis: magis eligēs affligi cū populo dei: qz spaliū habere iocūditatez. **S**ecūm qz sit caritate formata sicut magdalenē: cui dimissa sunt peccata multa: quia dilexit multū. **T**ertiū qz fiat bōa volūtatē seruida: vt hic dicit. O mulier. **Q**uarto qz sit bonis opib⁹ pbata sicut fides pñfioz. **Q**uinto qz sit fortitudine roborata: sicut fides martirum. **S**exto qz sit obedientia decorata: vt fides habrac. **S**eptimo qz sit humilitate subiecta: vt fides beate virginis que ait. Ecce ancilla dñi. **E**t nota qz fides magis innuitur auctoritati qz rationi. Quia s; Breg. fides nō hz meritum: vbi humana ratio pbet experimentuz. Et hoc est qd dicit. O mulier magna est fides tua. Si pñderemus laudatoz: sic laudata est maior: qz iste est saluator. **M**o. n. qui scipsum pñmendat et. Si laudatā magna est fides eius: qz mulier humilis. **S**i rōnem laudis: qz fides magna et pbata multipl. **I**deo dicit. O mulier fragilis corpore nō mēte. **U**nde magna ē fides mulieris: qz magnā pñdentia hz de dei virtute. vñ treno. 3. **M**ouit diluculo qz magna est fides tua.

Secūda pñfio est: qz per fides oia possibilia sunt credenti. s. pertinentia ad salutē: et hoc notatur cum dicit. **F**iat tibi sic vis: **B**losa. **P**ro mēfura fidei qz credidit eum oia posse: indicat p fidem meruisse eum sicut credit ita fit: s; tamē grā mediāte: qz in puris nālibus voluntas nō meret. **P**rimū pñf. s. qz grā mediantē: quia nullū agēs potest pducere effectū excedentem ppriam virtutē: nisi ad sit altior virtus: s; cre dūitate oia ad salutem pñnentia mereri ē effectus excedens nālem virtutē voluntatis. **I**gitur talē effectum sine altiori virtute pducere nō potest. **H**ec aut virtus est grā: que ē pñcipiū pductiū actus meritorij. vnde apls. **I**ustitiam igitur grā ipsius per fidem: heredes finit fm spez vite eterne. vnde **I**bero. **A**credulitas nostra infirma est nisi innixa fuerit adiutorio di **I**fides cū lachrymis optata vota capit: fiat tibi sicut vis: qsi diceret s; **I**fido. **S**icut homo liberi arbitrij pñtus sua mente sponte diuertit se a deo: ita ex ppria mentis reuerfioe credēdo recurrit ad eum: ita vt libertas agnoscat ar bitrij per propriam voluntatem et beneficium gratie per acceptam fidei veritatem.

Tertia cōfio est: qz pñmū fidei est curatio spūalis. vñ ait. **S**anata ē filia eius ex illa hora

quasi diceret: q̄ bonis meritis precedentibus ad p̄fectionē tantam p̄mouetur: q̄ a uexatione fomitis liberat: ⁊ dīne rōnis sensualitas subijcitur: ⁊ demoniū exī: cuius p̄ualente gr̄a malitia fomīs virtutē amittit. vbi occurrūt. 4. docu^r.
¶ Prīmū est: q̄ fides est multū meritoria p̄ q̄ actus nostri sunt meritorij in quantum p̄cedunt ex libero arbitrio: moti a deo per gratias vnde oīs actus si fulcitur libero arbitrio si sit relatus in deū potest meritorius esse: ipsū autē credere est actus mentis assentiētis veritati diuine ⁊ impio voluntatis: a deo mote p̄ gratias ⁊ tunc subiacet libero arbitrio in ordine ad deū. Vnde actus fidei potest esse meritorius q̄d patz hebr. 12. Sācti p̄ fidē vicerūt ⁊c. Est probata vnde dicit. Sanata est. Glosa. Probatur fides domini duz sanitas sequitur serui.

¶ Scd̄ documentū est: q̄ illi soli curant qui sunt filij p̄ imitationē. Ratio ē: q̄ ratio amicitie est q̄ d̄s pioz vota exaudit: q̄ ita a dei amicitia declinat nō exaudit. Ysa. p̄. Cū multipli caueritis orōnes nō exaudiā ⁊c. Tales. n. sūt filij q̄ faciūt voluntatē patris. s. p̄ imitationē: q̄ hec est volūtas dei sc̄ificatio v̄sa. vnde dr̄. s̄ illa ei⁹. Glo. p̄ imitationē p̄ine volūtas.
¶ Tertū documentū est: q̄ p̄ fidē q̄s p̄sequit duplicē sanitatē. s. spūale ⁊ eternalē. Vñ glo. sup̄ illud psal. Qui sanat p̄ritos corde, dicit h̄ in tempore ⁊ in futuro plenarie.

¶ Quartū documentū est: q̄ solū post passiōnē xp̄i erat p̄gruū t̄ps ad recipiendū sanitatē. vnde dicit. In illa hora: Rō q̄ inimicis nulla debetur cura: s̄ ante passiōnē xp̄i eramus inimici: ⁊ p̄ mortē eius facti sum⁹ amici: ⁊ p̄ n̄s nobis debetur cura sanādi. vñ apl̄s. Cū inimici essemus reconciliati sumus p̄ mortem filij ei⁹. vñ dr̄. Ex illa hora. Opportū erat t̄ps sanādi nos. vñ Aug. Illa fides sana est: q̄ credimus nullū hominē liberari a p̄tagio mortis nisi per mediatorē iesum christum. Quaz si deū nobis concedat iesus. Amen.

¶ Feria sexta dominice p̄me quadragesime.
 Sermo quadragesimus nonus.

Rat dies fe

stus iudeoz ⁊ ascendit ibi
 iherosolimam. Jobis. 5.
 Scd̄ q̄ dicit Iſido. de sū
 mo bono. Nullus despa

re d̄z etiā si circa finem vite ad penitentiā conuertatur. Vñ quēq̄. n. deus de suo fine non de vīa p̄petrata iudicat. Multi ergo superne gratie respectu in extremis suis reuertimur p̄ p̄niam ⁊ quēcūq̄ mala gesserunt quotidianis fletibus purgant: atq̄ in bonis factis male gesta p̄mutāt. Quibus totū iuste q̄d deliquerant ignoscitur: q̄ ipsi q̄d male gesserūt cognoscūt penitēdo: sicut nobis in hoc euāgelio exēplificatur i curatiōe vnius. Vnde sensus moralis est: q̄ p̄ illos infirmos diuersitas peccatoz de signatur nobis: vnus tñ curatur p̄ vnitatem fidei. Si ergo volumus ad veram vnitatem ascendere cū xp̄o: opz q̄ hoc nunc fiat in die gratie que dicitur dies iudeoz. i. penitentiuz: quia illuminati p̄ fidē p̄sentent suā infirmitatem ⁊ dei laudē. Iſic dies. n. est dies spūalis respectu ratiois: in qua p̄ p̄niam que p̄ piscinam designatur homo timore filiali q̄ per angelū intelligitur fulcitus ascendere. i. resurgere potest ⁊ culpa ad gratiā: de gratia ad gloriā. Ad quem ascensum requiritur ascensus voluntatis plenarie p̄fidentis: q̄ i. iesus p̄ cogitationū turbā aliqñ declinet: in existente spiritali imagine i tēplo mentis ⁊ sollicitante p̄ emendatione vite p̄solatur ⁊ nunq̄ deserit sic p̄seuerantes: ⁊ s̄ in istam s̄niam in vniuersali occurrūt nobis quatuor considerationes. **¶** Prima modum curandi insinuat: ⁊ h̄ in iesu ascensione. **¶** Secunda curationē exēplificat in saluatoris p̄uisione ibi. Iesus autē cū vidisset. **¶** Tertia calūniā invidentiū refutat: p̄posita maliciose ibi. Dicebant ergo iudei. **¶** Quarta consolaf̄ iesus calūniatū virtuosā aīe informatiōe ibi. Iesus autem declinauit ⁊c.

¶ Prima consideratio.

Irea p̄m̄ p̄siderationē sūt. s. p̄es.

¶ Prima est: q̄ p̄ peccatū nā quādrupl̄ vulneratur. **¶** Primo languore q̄ est impotentia ad surgendū. **¶** Scd̄o cecitate que est error intelligendi. **¶** Tercio claudicatiōe que est p̄nitas ad malū. **¶** Quarto ariditate q̄ est difficultas opandi bonū. Vñ dr̄: q̄ ibi erat multitudo languētū: cecorum: claudoz: ⁊ aridoz expectantiū: q̄d declaratur. **¶** Primo ipotētia ad surgendū p̄tingit ex lōga infirmitate: que dr̄ lāguor: ⁊ p̄tinet ad supbiā: ⁊ inuidiā quā sequūtur inflatiōes: iactantiē: inobedientiē: p̄spirationes: rixas: despationes. **¶** Scd̄o. Nā error intelligēdi est cecitas ico gnitua ne videāt eterna supplicia: ne terreant

Sermo

quibus merito terrentur. Hanc psequuntur crudelitates: suspensiones iudicii: temeritates varie: opinioes, pphane: et vboꝝ nouitas &c. **T**ertio, pñtas ad malū: et difficultas ad bonum attendunt. Scdm pcupiscentiā carnis et oculoꝝ: fm pcupiscentiam carnis sequitur desideria: ocia: negligentie et similia. Scdm concupiscentiam oculoꝝ sequuntur rapine: calumnie: et actiones: questus: et acceptiones personarum. **Q**uarto, Mā difficultas operandi que per ariditatem intelligitur: contrahitur aliquando ex fomite: aliqñ ex psuetudine. **S**ecunda conclusio est: q quatuor sunt que huiusmodi vulnera faciūt putrescere. **P**rimum est recidiuatio: quando aliquis lz cito cōuertatur: tamen statim post persionem labit. vnde Ihero. 3. Non est qui iudicet iudicium tuum ad alliganduz curationem tuam. **S**ecunduz psuetudo: qz sicut ex actibus virtuosus generantur habitus virtuosus: ita ex actib⁹ malis vitiis. vnde Luc. 4. dicitur de illo qui incidit in latrones: per quez intelligitur peccator quia p peccatum expoliatur de bonis gratuitis et vulneratur in bonis naturalibus. **T**ertiu est despacio: qz visis plagis et periculis imminētib⁹ despat: sicut Judas et saul. **Q**uartum est negligentia. Sicut vulnus cui non imponitur mor remedium fit incurabile: sic peccatū putrescit si negligēt cura. **R**egō. Peccatū qd p pñiam non diluitur &c. vnde hī infirmi dicuntur iacere: qz fm glo. Qui carnali cōsuetudine delectatur difficile surgit: et quem psuetudo male conscientie premit. **T**ertia conclusio est q vulnus tāto curatur difficilīus quanto penetrat profundius: qd autem sistit quasi in superficie cūis facilius curat. **H**oc etiā pz de peccato: vt pz in eius pgressu. Nam peccatum incipit in cogitatione: ex q sequitur delectatio: et quasi in superficie ē vulnus: deinde fit morosa delectatio et deinde trāsitur ad pñsuz: de consensu ad op⁹: de opere ad psuetudinem operandi: et sic pfundat vulnus. Et hoc est qd dicit. Erat autēz quidā homo. s. magnis et multis peccatis pressus. Triginta octo annos habens. Glo. i. duo minus de quadraginta: qui numerus constat ex quatuor et decē et signat pfectionē opē in decem pceptis legis: et quatuor euangelistis. A quo duo minus hz qz caritate dei et proximi caret: Et iō nihil habuit: qz fm Aug. de ciuitate dei. Dia bona sine caritate non pducunt ad deum: et caritas etiā si esset sola sine alijs nos pducit: imo est donum omnia perficiens: quia sine caritate possunt esse sed non prodesse.

Quarta pclusio est: q xps sanat has infirmitates. **P**rimo languido dando spūalem fortificationē. Languidus. n. vocatur q passus onibus subiicitur que sunt quedaz egritudines anime. vnde dand petit ab hīs liberari dicēs Misere mei dñe qm infirmus suz. **S**ecundo xps sanat cecū pferendo spūales illuminationem. Et bene cecitas seqtur ad languorē anime: qz hoies subiecti passionibus non possunt cernere verum. **T**ertio xps sanat claudos: largiēdo spūalem rectitudinēz volūtatis. Dicitur autē hoies claudi q timore male humiliante: et amore male inflāmante inclinānt: vt sunt acceptatores psonaz. **Q**uarto sanat aridos eis largiēdo spūalem impigationem. Aridi. n. dicuntur in quib⁹ ex siccitate oīs pinguedo deuotionis deficit. **Q**uinta pclusio est: q sanatio talis fit p perfectaz pñiam: que nobis signatur per piscinam. **H**ec piscina hz quinqz porticus. **P**rimus porticus est pñderatio virtutis: pñie: et ei⁹ efficacie: que oīa restaurat et pñstuit hoies in statu inocētie: de quo gen. 40. Adhuc tres dies. s. contritio: pñessio: satisfactio: p quos recordabit pharao ministerij tui. i. pñie pfecte. **S**ecundus porticus est pñderatio: q post mortē non est locus pñie. Ecclesi. 9. Quodcūqz pñt manus tua instanter opare: qz nec opus: nec ratio nec scia: nec sapia erūt apd inferos quo tu pperas. **T**ertius porticus est horror eterne pene: vel discretio diuine iusticie. Job. 9. Verebar oīa opa mea sciens quia non parcis delinquenti. **Q**uartus porticus est exemplū saluatoris christi. De quo pñe Petri. 1. Christi passus est p nobis: vobis relinquēs exemplum. **Q**uintus porticus est piculuz more et dilatiois. Ecclesi. 5. Me tardes puern ad dñz et ne deseras. Et hoc est qd dicitur. Est autēz pbatia piscina quinqz porticus habēs. Glo. Probatica piscina dñ: qz abluebantur in ea caudera hostiaz. **A**dagister in hystoria dicit: q piscina dicitur aqua collecta ex pluuiialibus aqz sic penitētia est spiritualis piscina: in qua ones id est cogitationes: et opationes: et affectiones purificantur aqua pluuiali lachrymarum. vnde psalmista. Lauabo &c. **S**exta pclusio est: q hec pñia efficaciaz habet a merito passiois xpi qui p angelū figuratur:

qz ois xpi actio et passio fuit meritoria, p oibus
sufficiēter: sed efficaciter, p pdestinatis. ¶ Ra-
tio pmi est: qz nullus actus est meritorius nisi
sit deo acceptus: sed actus passiois xpi fuit deo
acceptissimus et p oibus efficaciter: tñ p prede-
stinatis: qz volēs ordinate prius alicui vult fi-
nez qz ea que sunt ad finē deus est ordinatissi-
me volēs: sed sicut ordinatio eoz q sunt ad fi-
nem p supponit ordinatiōē finis: sic meritum
qd fuit p passionē: p supponit pdestinatiōē
electoz ad gloriā: et hoc est qd dicit. Angelus
ait. Glo. Angelus filius dei latēs in carne i-
ter iudeos q moti sunt doctrinis eius: cui⁹ mor-
te sanant oēs in vnitāte ecclie. Et ideo sicut aq
ista nō habebat virtutē sanatiuā ex nā sua s; ex
aliq virtute occulta. s. ex angelo q descendebat
in piscinā: sic grā p nialis efficaciaz h; a passioē
xpi: q in Ysaia dicitur angelus magni cōsiliij.
¶ Secūdo sicut hec aqua hāc virtutē nō h; con-
tinue: s; determinato tpe: sic pnia soluz in hoc
tpe gracie efficaciam h; et non tpe nature vel le-
gis: nec post habebit. vnde dicit. Scōz temp⁹
¶ Tertio angelus nō videbat. s; motus aque
sic remissio culpe que est effectus penitētie nō
corporaliter videtur: s; motus aque: id est mu-
tatio vite peccatricis statu perfectionis ppendi-
tur in lachrymis contritionis. Et ideo dicitur
mouebatur aqua. ¶ Quarto sicut virt⁹ aque
finita erat: finitū habens effectuz: sic meritum
passiois xpi fuit finitū formalr. ¶ Datet qz me-
ritum xpi fuit p passionem: s; qd erat volūta:
sed volūtas christi que meruit non fuit forma-
liter infinita: sed bene voluntas verbi fuit for-
maliter infinita. ¶ Hac autem voluntate nō po-
tuit mereri: quia deus non potest mereri. ¶ Itē
natura humana in christo quantumcūq; sit vni-
ta verbo tamen est finita. ¶ Item cause merito-
rie i xpo fuerūt finite. s. grā et volūtas. Igit⁹ et.
vnde dicit qz non saluabat omnes sed vnuz.
¶ Septima pēlo est: qz passio xpi nō solū pze-
stat pnie virtutē sanatiuā: sed etiā apud nobis
paradisī ianuam. Qd patet. Nam ianuā pa-
radisi dicitur clausa p similitudinē: inquantū
est aliquod obstaculum prohibens ab introitu
paradisī. Obstaculum esse potest duplex: vnū
p peccatuz actuale: aliud p peccatum originale.
¶ Prīmū qdēz obstaculū non est cōe oibus
sed tñ peccatoribus: sed secūduz est cōe oibus:
et hoc qdēz obstaculū auferri non potuit: nisi p
eum cuius operatio in totam naturā potuit. s.
xpm. Et ideo ipse nobis qsum ad h; aptiōēz

ianue meruit qz p peccatum pmi hominis to-
ti viciate nature clauserat. vnde ante xpm nul-
lus in paradisū intrauit: quia sancti patres ad
limbum descenderunt: sed post passionem pa-
radisum intrauerunt. Sicut dicitur Luce. 23.
Hodie mecum eris in paradiso. Vnde dicit.
Ascendit iesus iherosolimam: qz infusio gra-
tie penitentialis quam meruit p xpi passiōēz
per quas deus ascendit in animam reconciliat
eā deo: eo esse qz in contritione fit remissio pec-
catorum et par ad deum.

¶ Octaua cōclusio est: qz solū referatio ianue
paradisī psto nobis est in h tpe in quo recōcili-
ati sumus patri per mortem filij. vnde h; deus
aliū modum potuisset habuisse nostre recon-
ciliationis qz per mortē filij que est scādaria
causa et meritoria: deus aut causa primaria et h
de potētia absoluta si hoc ordinasset: si hoc ma-
gis ordinauit p mortē filij fieri. tñ vt propter h
ostenderet sumam dilectiōē ad homines: tuz
vt ex hoc p amorē euz traheret: tum etiā vt ista
satisfactio esset efficacior et excellentior mō fie-
ret. s. per talem qui erat infinite diligibilis et p
consequens actus eius in infinitum acceptabi-
lis. vnde hoc tempus reconciliationis expmi-
tur cum dicit. Erat dies festus iudeoz. i. peni-
tentuz que tunc festinant qñ exhibitiōi bono-
rum operum insistentes fidei cessant a peccatis
vnde psal. Constituite diē solēnem et.

Secūda p̄sideratio

Itea secundam considerationem oc-
currunt octo documenta.

¶ Prīmum documentū est: qz quia
essentia diuina continet in se virtualiter omni-
um rez notitiā: semper pñs est diuino intel-
lectu: sequit⁹ qz deus cognoscat omnes nostras
cognitiones et affectiones: et actiones in essen-
tia sua rēp̄sentatas: qz vt ait apostolus ad hebre-
os. Omnia nuda et apa sunt oculis eius: et iō
homo in turpibus qbuscūq; cognitiōib⁹: vel
factis debet verecundari plusq; si hominem
haberet intuitiue penitentem.

¶ Secundum documentū est qz qzuis deus
vno simplici actu cognoscat bonum et maluz.
maloz tñ nō est cā: qz nō cognoscit ista per sūū
beneplacituz: vt sint nisi pmissiue: tñ inq̄stuz
sunt corruptiua bonoz. Et iō talia mala volū-
tati defectiue sunt attribuenda: et hoc est quod
dicit. Hunc autem cum vidisset iacentem et.
In peccatis. s. pmissiue sed ex parte sui defecti-
ue quia resurgere non valuit: vnde psalmus.

Sermo

Vidit omnes filios hominum. **Glo.** Vidit misericorditer: non peccata quibus auertit faciem: sed omnes filios hominum. id est qui nouam vitam volunt assumere: et ista renasci eos erigere paratus est.

Tertium documentum est: quod deus duplici oculo videt: dextro et sinistro. Dextro respicit bonos oculo misericordie: sed malos oculo sinistro indignationis et iustitie. **A**ndiscretio autem respicit misericordiam. unde congruum est: ut oculo misericordie respiciat eum metuentes. **I**ustitia autem secundum vnam partem est punio malorum de se presumptum: et de suis meritis. Et ideo congruum est ut eos oculo sinistro punitionis respiciat. **vñ glo.** super illud psalmi. *Et ne ex infirmitate tua diffidas oculi domini super iustos.* id est respectus misericordie dei.

Quartum documentum est: quod ad progressum huius curationis requiritur assistentia gratie et assensus liberi arbitrii: quod sine gratia voluntas non perficitur: nec sine voluntate gratia perficitur.

Primum patet. scilicet de gratia. **N**am sicut videmus in naturalibus nulla res potest producere effectum excedentem suam virtutem actionem: sed solum potest producere effectum sue nature proportionatum: sic impossibile est hominem facere opera meritoria: nisi assistat altior virtus: et illa est gratia.

Secundum patet de libero arbitrio. **N**am in potestate liberi arbitrii est habitum gratiam perseruare vel amittere. Sed quod in omni ope bono sunt tria. scilicet velle: posse: et scire. Sed ubi est voluntas non permittit deus deesse posse et scire. **V**oluntas autem bona est tante virtutis: quod ad alia duo gratia eius attrahimur. unde requirit deus ab homine: ut quantum in se est: suam offerat deo voluntatem: cui inspirat bonitatem: sapientiam: et potentiam: ut bonum propositum possit et sciat perficere: et ut habeat discretionem discernendi bonum a malo. unde **Ber.** *Libero arbitrio saluatur opus. tolle liberum arbitrium: et non erit quod saluet.* **O**pus hoc sine duobus fieri non potest. **U**no a quo fit. **A**ltero cui vniuersaliter quo fit: deus auctor salutis est: liberum arbitrium capax est: nec dare illud nisi deus: nec capere hoc nisi liberum arbitrium potest. **E**t ita gratie operanti salutem cooperari dicitur liberum arbitrium: duobus conuenit: et dum conuenit. **E**t hoc est: quod dicitur. *Et ut cognouisset quod tam multum temporis haberet motus misericordiam.* id est super multitudinem et magnitudinem dicit ei. *Uis sanus fieri?* **Glo.** interlinearis. **I**ncitat eum dominus ad fidem: et non nisi volens debet fieri sanus. **Q**uintum est: quod in omni iustificatione impij opus quod fit duplex motus libe-

ri arbitrii. **U**nus quo tendat in dei iustitiam: et alius quo detestetur peccatum. **N**am iustificatio impij est quidam motus: qui humana mens mouetur a deo a statu peccati ad statum iustitie. **S**imiliter opus quod mens humana dum iustificatur per motum liberi arbitrii recedat a peccatis et accedat ad iustitiam. **A**ccessus autem et recessus in motu liberi arbitrii accipiuntur secundum desiderium etc. **E**t hoc est quod dicit. *Domine boiem non habeo: ut cum turbata fuerit aqua etc.* quod d. **I**nualidus super ex puris naturalibus ad merendum: et eum non habeo gratiam: quam homo christus mihi meruit sua passione. **E**t ideo dum ego sine gratia conor surgere: senti suauitas que est alia differens a gratia: puenit me impediens a salute. **E**t hoc est quod dicit glossa **Amb.** super illud **Rom.** 7. *Velle autem adiacet mihi perficere autem bonum non inuenio.* quod d. **I**uxta carnem iacet velle meum: et gessit impotens per sone surgere ad bonum operandum.

Sextum est: quod huius curationis progressus habet se in triplici gradu. **P**rimus est peccatum deferere. **S**ecundus est ipsum expiare.

Tertius est in opibus virtutis exercitare. **P**rimus igitur gradus est peccatum deferere cum dicitur. *Surge.* unde ibi multiplex motuum fit quare cito fit surgendum: presentia tamen est duplex motuum. **U**num quod cito surgens plus meretur. **R**atio est. **N**am sicut perficiens in actu per habitum continuatur longe plus acquirit: quam alius per actum discontinuatum: sic etiam qui cito surgit. **N**am cito resurgenti cito etiam reuiuiscunt opera mortificata: et plus de merito sequitur plus de premio. **S**ecundus est: quod in mora est periculum. **N**am penitentia sera raro est fructuosa: quia fit frequenter timore seruili non filiali. **I**tem quod vehemens dolor impedit usum rationis in morte: ne habeat de peccato sufficientem displicentiam. **S**ecundus est ipsum expiare: quod fit per vite aialis refrenationem. **N**am per ipsam homo sequitur delectationes corporales: quibus meritum impeditur: et in vita spiritali retardatur. **T**alis autem refrenatio fit per opera penalia satisfactionis: quod satisfactio est operatio exterior laboriosa et penalis: voluntarie assumpta ad puniendum peccatum commissum: et ad placandam diuinam offensam. **Q**uid autem satisfactio fit per opera penalia: duplex est ratio quod ibi est infirmati curatio. **I**nfirmus autem per delectationis calorem puenienter curatur per penalitatis algorem. **S**ecunda quod ibi est debiti redditio: et quod peccator est debitor pene: ideo hanc

tenetur reddere. vnde dñ. Tolle grabatū tuūz
idest peccati delectationē: qđ sit p̄ satisfactionēz
¶ Tertius est de virtute in virtutē proficere.
vñ cuz bñtudo sit p̄mīuz virtutū: opz nos mul-
tis operibus meritorijs seu virtuosīs insiste-
re: vt beatitudinē Ingramus: qz vt ait sapiens.
Opanti iustitiā merces fidelis: qz oparij me-
rentes opantur vsqz ad vltimū nūc p̄mīatiōis
Ratio: qz in illo nunc qđ p̄mīatur: quo nō po-
test se auertere ponēdo obicez: sed illud nunc ē
illud in quo terminat meritū z p̄mīum incipit.
¶ Qđ at in isto nūc qđ p̄mīatur: i quo nō potest
se auertere a deo: p̄z: qz dñz aliquis est in statu
merendi nō necessitatē quin possit se auertere:
Scut. n. demereri est volūtariū: ita z mereri:
qñ igitur exi statū istū intrat illum ip̄erintabi-
lem. Et ideo nullus de seipso dñz p̄sumere: qz
q̄stūmāqz bonus sit p̄ statu vie: tñ non est sic
p̄firmatus: qñ possibile sit ip̄m cadere. Nec ēt
quisquā dñz despare de p̄mo quē in vitijs fa-
cere p̄spicit: qz nullus p̄ statu vie finalr est ob-
stinatus: z ideo de gratia dei reuocari potest: z
b̄ est qđ dñs. Ambulate. Glo. De virtute in
virtutē. vñ ad ephe. 5. Ut filij lucis ambulate
¶ Septimū est: l̄z peccati actuale reddat aīaz
infirmam: tñ gr̄a cum sit p̄ncipiū vite spiritua-
lis ipsam statiz sanat: nec obstat qz non sit i no-
stra potestate: cū sit donū sup̄naturale: qz deus
sic ordinauit: qz eaz disponēti se daret. Vnde si
cut homo sanus nō incutatur a p̄rietate hu-
moz molestātiū spiriū: sic in gratia existens
nō ingetur ab impugnationibz passionū ve-
xantiū ad modū febrium: qz gr̄a adueniēte aīa
efficatur sana. vnde Ysa. 58. Sanitas tua citi-
us oriet. s. si p̄cesserit debita dispositio. s. volū-
tatis ē p̄sens: z b̄ ē qđ dñs. Et statim sanat? ē.
¶ Octauū est: qz gratia nō solum sanat: s̄ etiā
excitat ad virtuosē opanduz. vnde marinus si
gnūm gratie in hoīe est opari virtuosē qđ sine
virtutibus nō potest fieri. vñ deus cōferendo
gratiam causat virtutes in aīa: qbus meritorie
poterit opari. vnde apostolus. Sia possum in
gratia que me p̄fortat. vñ Aug. Sicut oculus
corporis plenissime sanus: nisi candore lucis
adiutus nō potest cernere: sic z hō p̄fectissime
iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiunct:
recte nō potest viuere: sed iustificatio fit p̄ gr̄az
Romano. 3. Iustificati gratis per gr̄az ipsius
Igitur etiāz homo iāz habēs gr̄az indiget alio
auxilio gratie ad hoc vt recte viuat: z hoc ē qđ
dicit. Et sustulit grabatū suū z ambulauit. s. ad

iutus p̄ gratiā excitantem eam: z impedimen-
tum tollentē segniciei. vnde fm̄ glo. Grabatū
sigt segniciez: in qua quiescit animus egri que
infirmat voluptate carnis z delectatione seculi
quā gratia tollit z promptuz reddit ad singula
opera meritoria faciēda.

Tertia p̄sideratio.

Ira tertiam considerationem occu-
runt quatuor conclusiones.

¶ Prima p̄clū est: qđ dicit aposto-
lus. 2. thim. 3. Qđs qui pie volunt viuere in
xpo p̄secutionez patientur: vbi Aug. in glo.
Omnes qui pie. i. religiose aut iuste volūt vi-
uere in christo qui venit pati patienter in corde
vel in corpore: vel a diabolo: vel a malis hoī-
bus: vel a suis p̄cupiscentijs: vel p̄ dolore pa-
tientium p̄secutionē zc. Ex quo elicitur qz iusti
quadruplicem p̄secutionē a quatuor calumnia-
toribus patiuntur. s. vel a diabolo: vel a malis
hominibus: vel a suis p̄cupiscentijs: vel p̄ do-
lore patientium. De primo in glo. Humane
innocentie diabolus vere calumniator dicitur
qz innocētes ad culpaz nititur trahere. ¶ De
secundo sup̄ illud. Non calūnentur me super-
bi. Glo. Superbi sunt iudei quos sup̄bia de
corpore christi p̄scidit. ¶ De tertio. Multi
p̄secuti sunt me. Glo. i. caro p̄cupiscentiarum
diuersitate occupata p̄sequitur aīaz. ¶ De q̄r-
to. Aug. sup̄ secūda thim. 3. Qui corā pio viuūt
impie: z si nō obligat consentientes: cruciat tñ
sentietē. vñ in euāg. calūniatores pōt iudeos
¶ Scda p̄clusio est: qz dñs p̄mittit viuere ma-
los cum bonis pp̄ quinqz ratiōes. ¶ Prima
vt ipsi exēplo bonoz p̄uertantur. Non. n. vult
deus moritē peccatoris. ¶ Scda vt iusti p̄ eos
exerceantur. Exerceat. n. nos diabolus sup̄ius
caro inferius: fomes interius: mūdus exterius.
¶ Tertia est ad demonstrandaz suā potentiaz:
vnde homo p̄ peccatū a deo diuisus z sibi dere-
lictus statim deficeret: nisi manu dei potentie
fulciretur. ¶ Quarta est ad ostendendū suam
sapiam: qz oīum natura cōstantium certus est
terminus. z vnumqđqz tempus hz. ¶ Quin-
ta ad declarandū suaz clementiam: qz facit solē
suum oriri super bonos z malos.

¶ Tertia p̄clusio est: qz triplex est ratio: quare
homini sabbatū datum est. ¶ Prima ratio ē:
vt. s. illuz diem summo studio honoraret nihil
operis faciēdo qđ mētis quietē in deūz impe-
diat. Vnde sic continet transgredi quadrupl̄r
¶ Primo manualr opando. Scdo merca-

Sermo

tionibus intendendo. Tercio placita secularia frequentando. Quarto actus iudiciarii exerendo. Et quo p[er] q[ui] sabbatum violat: mortaliter peccat. **S**ecunda ratio: ut peccata mortalia precauerent: q[uod] illo die multo maius est. Unde Aug. Dico tibi q[uod] specialiter obserues sabbatum: non quomodo iudei corporali ocio vacare volunt ad nugas: et ad lasciuas et principaliter isto die duo peccata exercentur. s. cho-ree et ebrietates. **T**ertia ratio est: ut p[er] oium contemptum et abdicationem contemplationi vacarent singulorum beneficiorum gratias agendo et re-memorando. **Y**sa. Adseruationem domini recordabor: et laudes dicam pro omnibus que dedit nobis dominus deus noster: et hoc est q[uod] dicit. Erat autem sabbatum in die illa.

Quarta p[ar]te est: q[uod] sabbatum erat eis occasio caluniandi: ignorantes q[uod] quis excusatur a peccato mortali laborans in sabbato in quatuor casibus. **P**rimo p[ro]pter operis modicitatem fin glo. Exodi. 31. Quicumq[ue] polluerit sabbatum glo. Turbando quietem anime morte morietur. s. anime et corporis. unde p[er] 3. Q[uod] solus huiusmodi labor causat mortale peccatum. **S**ecundo p[ro]pter laboris necessitatem que tanta debet esse ut labor operis sine rei periculo nec possit preueniri: nec differri: sicut contingit in messibus. p[ro]pter incursum hostium: et etiam in vindemia propter frigus: vel in captura allecum: que sola sit tempore determinato: in talibus excusat necessitas que legem non habet: extra de consuetudine: talis laboris necessitas vel quantitas ad arbitrium boni viri iudicanda est. unde dicit. Ad. in glo. q[uod] minutores: viatores: ferratores equorum: non propter lucrum. proprium seu questum: sed propter necessitatem aliorum excusantur a peccato: aliter non.

Tercio p[ro]pter panges: q[uod] bene in sabbato arare et agrum pauperum seminare: vel ducere ligna religiosi. **Q**uarto ex publica utilitate: puta labore p[ro] ponte vel via siue ecclesia reparando dum hoc fiat moderate. unde dicit. Sabbathum est: non licet tibi tollere etc. De foro autem dicendum est: q[uod] forum tenetur in die dominica peccatum est omni hora: maxime autem in hora missarum et vesp[er]arum: q[uia] tunc hoies diuino officio p[re] ceteris horis magis sunt intenti. unde de dispensatio ipsa non excusat q[uia] super hoc papa nunquam generaliter dispensauit: cum tamen inunda-uerit undique talis corruptela generalis: immo generaliter prohibuit: extra de fe. ca. xj. et de conse. di. 3. Rogationes: nec potest dici q[uod] ec-

clesia tollerando dispenset. Unde etiam nec v-gens necessitas excusat: nec consuetudo cuius in alia die ita comode foris possit celebrari. unde videtur mihi q[uod] nullo modo liceat foris in die dominico tenere: et negociationes: emptiones et venditiones publice exercere: et id episcopus tenetur p[er] sententiam et admonitionem ecclesie illicita: et que cumq[ue] mergunt contra diuini nominis cultum. prohibere ne permittantur: et hoc est q[uod] dicit. Qui me sanum fecit ille mihi dicit. Tolle grabatum tuum et ambula. Applica.

Quarta consideratio.

circa quartam occurrunt. 4. documenta.

Primum documentum est q[uod] in declinatione a turba primo christus nobis exemplificauit opere nostrorum occultatione: excludendo hominum fauorem. **S**ecundo insinuauit nobis eius gratie p[er]uentionem. unde Aug. dicit q[uod] non est vnus de turba: sed q[uod] preuenit omnem turbam. **T**ercio dedit nobis modum inueniendi eum. unde Aug. Difficile est cum videre in turba Turba. n. strepitum habet: visio autem ista secreti desiderat. **Q**uarto docuit nos periculum imp[er]seuerantie in bono declinare: q[uia] ad hanc h[ab]itudinem uadit nos infestatio turbe carnalium affectionum. **S**ecundum documentum est: q[uod] aliqui p[er] donum habitualis gratie sint curati: ignorantem se vltro alio auxilio indigere. Ideo christus docet eos in templo deuotionis diuinum auxilium inuocare: quo mediante adiuti valeant viuere recte. Indiget enim quilibet creatura: ut a deo seruetur in bono q[uod] ab ipso accepit: et in statu glorie ubi gratia erit perfecta homo diuino auxilio indigebit. unde Aug. dicit. Sicut oculus corporis plenissime sanus cernere non potest: nisi candore lucis adiutus sit: sic et homo perfecte iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiuuetur: recte non potest viuere.

Hec autem iustificatio fit p[er] gratiam. Ro. 3. Iustificati gratis p[er] gratiam ipsius. unde dicit. Ipse saluatore[m] ignorabat. s. quo ad secundam gratiam credens ea non indigere: sed p[ro]pter primam iustificationem: Dignus. n. erat ut ei se saluator ostenderet. s. quo ad auxilium p[er]seruans eum in bono.

Tertium documentum est: q[uod] etiam iustificatus indiget tali auxilio speciali: q[uia] sine ipso non posset ad fines vite sue iustificatus p[er]seuerare: q[uia] multis datur gratia: quibus non datur in gratia p[er]seuerare. paratus tamen est semper petentibus p[er]ferre eam. Ro. 8. Deus. n. in omni opere suo est misericors et iustus: q[uia] misericors liberalissime dat: q[uia] iustus: ideo non

dat nisi regratianti: et miam recognoscenti: ne vilescat nobilitas dñi. Et ideo in tēplum ipsuz inueniens tandē gratum beneficijs sibi contu lū perseverantie donum dicens. Ecce sanus factus es: per primam gratiam: Jam noli peccare. Glo. Innuat q pp peccatuz languebat: Sed iesus sicut illum exterius: ita interiori sanavit. s. p seuerantie perfectiōe. vnde nō peccare ē in statu iustificationis perseverare.

Quartū documentum est: q maxime in beneficijs iustificatiōis debemus esse grati. Nā sicut Ber. dicit. Ingratitudo est hostis gratie inimica salutis virtutū dispersio: et beneficiōz p ditiō: sic eōuerso gratia: actio est cara gratie: amica salutis: pgregatio virtutum: inuentio beneficiōz. Vnde iste prupit i gratiarum actionem: vt sibi beneficia multiplicaretur. vñ dicitur. Abijt ille homo et nunciavit iudeis: qz iesus esset q fecit eum sanum nō accusans eum de crimine fm Criso. sed magnificās eum de beneficijs cū gratia: actione. cupiens ēt alios saluos fieri. Vnde glo. interlinearis. Nō est piger in annunciādo. Nam ipse annunciat iudeis salutē: vt sequantur: sed illi eum psequuntur. Quam salutem nobis concedat iesus.

Sabbato post dominicam primam quadragēsimę. Sermo quinquagesimus.

Assumpsit iē

sus petz et iacobum et iohan nem fratrem eius. Matth. 17. Scdm q dicit Ysidor? Dis ars seculi eius amato res strenuos: et ad exequen

dum pmpassimos hz. Et hoc ideo qz presentē habent operis sui remuneratorem. Ars enim diuini nois hz sectatores: languidos: tepidos et pigritie inbertia congelatos. Et hoc ideo: qz labor eorum non p presenti: sed p futuro in remuneratione differt. vñ et magna eoz merces preparat q bone puerfidijs pncipia augmento solidiori psumat: ac q firmius i duri itineris laboribus vsq ad finē p seueratē pñuāt. Me ergo p nullo ducere laborē pnie deuotis ac satis aiabus: os aliqui dulcedinē sue glie demonstrat: qtenus h exēplo allecti et aiati laborez pnie copiosa remuneratiōe recōpēdāduz virilr aggrediātur: et qz apli p capue debebāt tribulationē mūdi sustinere: iō magis dilectos assu

pfit ad sue maiestatis et glie ostēfionez. vñ Ibero. dic. Post ignominiaz crucis glia resurrectionis addit: vt nō timerēt obprobria crucis: q oculis suis visuri erāt gliaz future resurrectionis. Et f3 h i euāg° f3 hystoria sūt. 3. pñ es.

Prima consideratio

Ruma p sideratio est de hijs q pcece dñi huiusmodi transfigurationē: circa quā sunt. 6. documenta.

Primū documētuz est q: cū testimoniū sit approbatio iustitie assistētis veritati q non pōt demonstratiōe verificari: iō multū ē necessaria. Nam sicut dicit necessarium sine quo res esse non potest: sic credulitas que est de articulis fidei cum non sit p demonstratiōe de necessitate requirit per testimoniū approbationē. vnde dicitur Jobes. Qui vidit testimoniū p hibiuit: et scimus qz verum est testimoniū eius.

Scdm documentum est q: saluator pro approbatiōe certiori assumpsit hos tres aplos. s. Petrum: Iacobū: et Ioannē: et merito. Nā testimoniū nō habet infallibilem certitudinem sed probabilem: Et ideo quicqd probabilitatez confirmat reddit ipm efficac: et verū: et firmū. Nec autē est sufficientia testū que consistit in fidei firmitate: et in innocentia: et in bona fama: Nec autē erāt in his tribus. iō assumpsit eos Glo. Hos assumpsit vt tribus idoneis testibus totus mundus crederet. Petro q clauces celoz accepit. Ioanni cui mater cōmittit. Iacobō qui prius inter aplos solū sacerdotale accepit. Glo. Dat meritoz p ditiōz hos pfectio res fuisse ceteris aplis: et significat illos: qui habent fidem: spem et caritatem. vel per petruz p iugati: p iacobum penitentes: p ioannē virgines intelligi possunt.

Tertium documētū est: q triplex est testimonium. s. cordis: oris: et operis. Testimoniū oris est duplex. **P**rimū est christiane veritatis affirmande. Prime cor. p. In omnibus diuites faci estis in illo in omni verbo: i omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in vobis. **S**cdm est falsitatis cōfutiōe. Job. 7. Nō pōt mūdus odisse vos: me autē odit: qz testimoniū p hibiuit d ipso: qz opa ei mala sunt et c. Testimoniū cordis est etiā duplex. **P**rimū conscientie irreprehensibilis. Scda cor. p. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre. **S**ecundū est familiaris inspirationis. Roma. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro: q sumus filij dei.

Sermo

Testimonium operis ad utrumque p̄firmando
duplex est. ¶ Prīmū. s. bona faciendo. Job.
.6. Opera que ego facio: ipsa testimoniū p̄bi-
bent de me. ¶ Secundū in sustinendo ma-
la: q̄ mart̄r grece testimoniū latine. Actus.
p̄. Et c̄ritis mibi testes i iherusalē.

Tercium documentū ē qđ habet i glo. Dis reue
lano cuiusq; facta: qđ nō p leges ⁊ pphas ꝑfir
mat suspecta est. Et iō saluator: ēt ad ꝑbatōem
fidei ⁊ veritatis Adoyse ⁊ Helye a assumptū.
Et ideo in glo. Bede dicit. Helyas cū Adoy
se legislato: ⁊ eximius pphaz apparent ⁊ lo
quantur cum deo in carne viuente: ostenden
tes ipm esse: queꝝ lex ⁊ pphē ꝑmiserunt. Be
da ponit nō corpora uel aias Helye ⁊ Adoyse
apparuisse: sed ex subiecta creatura illa corpo
ra formata fuisse. Potest etiā fm eundem di
ci angelico ministerio illō fuisse: vt angeli eoz
ꝑsonas assumrent. Hec in glo. sup. Lucam.
Alia dicunt alij ⁊ verius: qđ vere ipsi in ꝑ
ꝑter apparuerunt: qđ veri testes eē debebāt
Luc. 9. dī qđ ꝑdicebāt ei excessus eē queꝝ ꝑple
turus erat in iherlīm. i. passionē ⁊ resurrectionē
Quintum documentū est: qđ vt eccl. 4. di
citur. ꝑ uniculus triplex difficile rumpit. vn/
de saluator post testimonium ꝑficm ⁊ ꝑphe
ticum voluit etiā celeste habere testimoniu: vt
nō solum veritas ꝑbator: ⁊ testimoniu esset ef
ficacius. Sꝫ ēt testes essent certiores: audietes
ꝑris vocē eoz testimoniu ꝑfirmantem: qđ mē
tiri non pōt. vnde dicit. Hic est filius meus.
Glo. Hic vir est ille: quem Adoyse vobis
ꝑmisit. Nunc auscultate: ⁊ oēs auscultare faci
te. vnde dicit: Et ecce vob. Ecce demonstratio
ad homines. Vob de celis. i. celestis patris di
cens. Non vt in tꝑo indicet qđ nesciat: sꝫ vt au
ditoribus ꝑficiat. Sed h fm Bernar. deus
singularitatis dicit: qđ ipse est: ⁊ nō alius. ꝑ illi⁹
meus ꝑbalis: qđ de mea substantia genitus: di
lectus: eternalis: nō in tꝑe adoptatus. In quo
mibi cōplacui: assumere humanitatem tꝑalis:
quia in fine temporis incarnatus est. ꝑsal.
Dominus dixit ad me. filius meus es tu ⁊ c.
Sextū documentū est: qđ ꝑhibito de testi
monijs ꝑhibendū mons erat ꝑgruentio lo
cus ꝑꝑ qnqꝫ. **P**rimo qđ ibi ē locus doctri
ne. vnde Adoyse ascendit in montē: ⁊ ibi ac
cepit legē ad docendū ꝑꝑm: vt dicit exo. 19.
Tꝫ qđ ibi est locus discipline: qđ ibi erat
tumultus cogitationum. vnde videns ihs tur
bas: ascendit in montē. **T**ertio qđ ibi est lo

cus pacis. ⁊ ideo addit seorsum : qꝫ fm glo. iu
sti ⁊ nunc aio sunt ab impijs segregati: ⁊ in fu
turo aio separabunt. Tunc aut abfcondet eos
in abfcondito faciei sue a conturbatione hoĩꝝ
¶ Quarto qꝫ ibi est locus speculatiũs: qꝫ inde
videmus patriã celestem. vnde glo. super illũ
Luce. 12. Discipuli abierunt in mōtem: mo
net nos dñs: vt si volumus eum videre ad su
perna: de infimis eleuamur . **¶** Quinto qꝫ ibi
est locus vitandi glĩam mūdi: qꝫ cum xpm vo
luissent facere regē: fugit in mōtem. Iobis. 6.
vbi glo. interlinearis vt discant glĩam non in
profundo huius seculi: sed supꝫa in regno bea
titudinis esse querendam .

Scda Consideratio.

S Ecunda cōsideratio est de hijs: que
p̄tinent ad declaratiōem huius transsi-
gurationis. vbi occurrūt octo p̄es.

Tertia pars est. Accessarium erat: q: apo-
stoli pp fidem debebāt multa sustinere: vt ali-
qua spiritali p̄solatiōe future gl̄ie in x̄po ostē-
denda refociliarent: qd̄ ⁊ fecit p̄ eius trāsfigu-
rationem. vnde glo. Luc. 9. dicit. Quia ar-
duum erat aīam piculis: corpus mortui offerre
sustentat humane mentis infirmitatē remune-
ratione p̄sentius: ne frangat̄ desp̄atione: vlt̄e
dio. Elisa. n. eterna gl̄ia ⁊ si in trāsitu sit: ⁊ b̄e-
ue momētus: fortiores tñ p̄tra aduersa mundi
reddunt. Ideo q̄mittitur futura gl̄ia videri
in terra: vt certius speretur eterna.

ESCDA 2do est: qd saluator hos testes voluit in sua transfiguratioe certificare p sensuz visus tum qz p isto statu excellit oēs sensus: qz magis visioni intellective appropinquat. Et ideo etiā visio p intellectuali cognitōe frequēter ponitur. **E** Patet: qz sicut intellectus transcēdit oēs sensus ex eo qd nō soluz corporalia: s; etiā spūalia speculat. Ita visus oēs alios sensus in eo qd nō solum corruptibilia corpora: s; etiā incorruptibilia intuet: qd nō possunt aliū sensus. Ideo 2firmat: qz solus visus btificabit in patria. inq̃tum xps sm humanitatē ponit obm btificum corporalis visiois: sicut eius vinitas spūali oculo ptemplabitur. Quia igit̃ taz excel lens est sensus visus ⁊ tam certus: debuit eos xps per eum certificare.

Tertio p̄clo est: q̄ differunt trāsfīguratio ⁊
transib°. Maz transib° est trāsfītus de vna sub̄a
in aliā: manentib⁹ tñ eisde; q̄litatib⁹ seu sp̄cib⁹:
sic p̄3 i eucharistia: s; trāsfīguratio est trāsfir⁹ ⁊
figura ad figurā: manēte tñ eadē sub̄a i suo eē

Quarta p^o est videre de opinione diuer-
sa in ista transfiguratione. Quidā dicunt q^d ista
claritas fuit i aere circūfuso: nō in corpore dñi
co. Alij dixerunt q^d dñs accepit in pceptōe cor-
pus mortale et opacū: s; i ista trāsfīguratōe ad
horā accepit corp^o mortale et claz. Alij dicūt q^d
ab ipā pceptōe hūit corpus mortale et impassi-
bile splēdens p nām. qd nō apparet. sed volun-
tate passibile pp dispensatiōē incarnationis.
vnde qñ voluit oñdit dotes corporis: vt subti-
litate in nascēdo: agilitate sup aquasambu-
lando: claritatē in transfiguratione. impassibilita-
tem in cena. Et tunc fuit trāsfīgus de figura in
figurā: nō fm rem: s; fm manifestatiōem.

S; hec oīa tanq̄ falsa elidunt p auctoritatem
Ihero. di. Meino putet euz amississe corporis
veritatē: quā nō subtrahit: s; splendorē addi-
dit. vnde Luce. 9. Jf acta est spēs vultus eius
altera: non alia.

Quinta p^o est: q^d claritas ista fuit vera et
sensibilis fm veritatē in xpī corpore xpñs ad
ostensionē claritatis: quāz pmiserat in sanctis
post resurrectionem futuraz di. fulgebunt iu-
sti etc. Dicit aut xp̄s trāsfīguratus: q^d claritatē
sibi veraciter inherētē assumpsit ad ip̄s in fi-
gura future claritatis: que erit in sanctis.

Sexta p^o est: q^d talis claritas erat miracu-
losa: sicut miraculose de vtero pdiit intenera-
te virginis: et sic miraculose sup aquasambu-
lauit: fm qd tñ pōt dici nālīs: inq̄tum erat dis-
posito in corpore xpī ad claritatē ex imunitate
peccati: ex punctione ad aiām glīosam: et ex vni-
one ad deitatē. fuit g trāsfīguratio simplr mi-
raculosa fm quid naturalis.

Septima p^o est: q^d iste fulgor nō fuit pue-
niens ex aliq̄ pprietate corporis exīte in corpe
xpī. Nec fuit in corpore ex aie glīa: q^d aia xpī
adhuc erat passibilis. Et iō respectu q̄ erat for-
ma corporis. vñ glīaz in corp^o nō trāsfīgundebat
et splēdor i vestib^o ex claritate corporis pcedebat.

Octava p^o est: quō poterāt aplī videre xp̄m
in corpore glīficato: q^d claritas illa videbat vi-
sui iproporionata. Dicit q^d corpus glīficatus
est oīo in p̄tate sua: q̄tum ad oēs actōes eius.
Et ideo dicit q^d in p̄tate corporis glīosus est q^d
videat: et nō videat. Et itēz qñ videt q^d videat
tur sub forma glīe: vel non. Cum. n. in eo sit
forma corporis nālīs et forma glīe: pōt s; vnā
imutare vīsum: vel fm vtrunq; et imutare vī-
sum sub forma glīe fm pporionem vīsus: vt
nō corumpat: s; vt delectet ex vībili pporio

nato. Et h̄ est q^d dicit. Et trāsfīguratus est an-
cos: et resplenduit facies eius sicut sol etc.

Tertia p̄sideratio.

Tertia p̄sideratio est de hīs: que p̄se-
t quunt ei^o p̄fectionē: ibi. Respōdent
aut Petrus: vbi occurrūt sc̄ p̄es.

Prima p^o est: q^d ratio humana in rebus
dinis est mltum deficiens. Lutus signus est:
q^d p̄hi de rebus humanis nālī inuestigatōe p-
scrutātes: in multis errauerunt: et sibi p̄is cō-
traria senferunt. S; q^d fm Dio. lūmē dīmz
nō recipit in nob: nisi fm humanā pporitiōē
ideo cum cognitio n̄ra ex sensu oriāt. opz q^d in
tellectus noster p aliq̄ supnāle lūmen eleuet:
q^d nihil pōt in opationem trāscendentem: nisi
eius virtus fortificetur. Vñ dīne eēntie est
actus trāscendens facultatē humane nāc. Er-
go necessarium est nobis oriū lūmen glīe ad
huiusmodi optionem consequendam.

Secda p^o est: q^d q^d bñs Petrus specula-
ri volens in dinis rebus humana rōne cecidit
in errorē. Mōdū. n. recepat reuelatiōē scri-
pturaz. vñ dicebat. Jf aciam^o tria tab. vñ glo.
Mat. 9. d. In hīs erat Petrus: tū q^d in vīa
patriā regit: tū q^d in glīa tabnacula necessa-
ria fore credidit: tū q^d vīlitate xpī negligūt.
vñ Augu. Quid dicit Petre q^d mūdus p̄r:
et tu secretum q̄ris? Vides tot gētes puenire
in vnū: et vbi eē diligis. Vides tenebras mū-
di: et tu lūmen abscondis? Meino q̄ppe accen-
dit lucernam et cetera.

Tertia p^o est: q^d impōssibile est q^d volūtas
vnus hoīs sī se hēat ad diuerfa: sicut ad vlti-
mos fines. Ratio est: q^d sicut in p̄cessu rōis
p̄m est illū quod nālī cognoscit: ita etiā in p-
cessu voluntatis oī eē p̄m id: qd nālī de hēde-
ratur. Hoc aut oī esse vnū: q^d nā non tendit
nisi ad vnū. Nec in p̄cessu voluntatis est vlti-
mus finis. vñ oī id in qd tendit voluntas esse
sub rōne vltimi finis vnum. vñ l; fm q^d dicit
Aug. 29. de ci. dei: q̄gdā vltimū finē hoīs
posuerunt eē in q̄uor. s. in voluptate: in q̄te:
in p̄sidijs nāc et in v̄tute: tendētes ad ea q̄stuz
ad rōnez vltimi finis: q^d oēs appetunt suā p̄fe-
ctionem adimplere. Vbi grātia. Licet oī gustui
delectabile sit dulce: fm quosdā magis dele-
ctat dulcedo vīni: et quosdā dulcedo mellis: sic
l; oēs appetant p̄fectionem suā adimplere: tñ
q̄busdā magis sapit dulcedo voluptatum: q^d
busdā dulcedo diuitiaz. Sic ergo dulce oī
esse simplr melius delectabile: in quo maxime

Sermo

delectatur q h3 optimū gustum: et sumitur bo-
num op3 esse cōpletissimum: qd tanq3 vltimū
finem appetit is: q h3 affectum bñ disposituz.
¶ Quarta p̄lo est: q beatus Petrus sub ra-
tione vltimi finis tendens in vltimum finem
volens suaz p̄fectionē adimpleri: oblitus gl̄ie
eterni regni: visa dñi maiestate: soluz hīs vult
p̄petuo adherere: dicēs. Vñe bonū est nos h̄
ēē. vñ dicit glo. ibide3. Si petrus videns cla-
ritatē humanitatis tanto efficit: vt nunq3 velit
ab ei9 intuitu se iungi. Quid putanduz d hīs:
q dinitatē vidē meruerūt. vñ bonū est nos hic
esse: non ad modicū s3 glo. s3 ad semp manē.
¶ Quinta p̄lo est: q q3 timor petri erat p̄ rōnez
ordis hūit rōez p̄ci saltē veniat. vñ dicit Ibe.
Audierat petrus q3 o3 iesuz i iherlm ire et mul-
ta pati formidans adhuc pro eo: et nō audens
ap̄te p̄dicere: enigmatē h̄ inuit. Licet q3 mane-
re semp in loco alto: solitario: securo: iocundo
cū viris potētibus: q̄si diceret. Nemo scit vbi
sumus. Et h̄ est q3 dicit. Et audietes dis. ipl̄i
cecidit in faciez suā. Cadunt iusti in facie:
tum p̄ timorem: vt h̄: tum p̄ humilitate3: vt
ibi. Procidentes ado. eum: tum p̄ gratiaz
actionem. Apocal. 7. Ceciderūt in con. thro.
in facies suas et timuerunt valde. Causa. n. ex-
terior fuit signum timoris in interiori.
¶ Sexta p̄lo est: q3 bec timoris cā erat scia sui
erroris: obumbratio nubis: et itonatio paterne
vocis. vñ glo. Timuerunt: q3 se crasse cogno-
uerūt: q3 nubes apparuit: q3 vocē patris audi-
erunt. vñ de errore et de patris voce dictuz est
supra. Sed de nube lucida dicit glo. q3 est ob-
umbratio dñi spūs: q nō calligat affectib9 ho-
minis: s3 reuelat occulta cordis. vñ. Ecce nu-
bes lucida. Glo. ibide3 ad differentiā antiq̄z
mysterioz: vbi nubes caliginose: q3 apparitio-
nes ille in timore: ista in amore: illoz cognitio
cum velamine figuraz: nostra sine figuris.
¶ Septima p̄lo est: q3 hos ficti mentes xps
trip̄l p̄solaf. s. mīa pueniente: grana adiuvan-
te: et gl̄ia psumante. Hīs. n. tribus fit p̄sola-
tio spūalis. Et h̄ est q3 dicit Ber. Triplex est
nobis necessaria benedictio. s. pueniens: ad-
iuuans: et psumans. Prima mīe. Scda gl̄ie.
Tertia gl̄ie. ¶ Preuenit. n. mīa puerfionē: ad-
iuvat grā puerfationem: p̄ficiat gl̄ia psumatōez
vnde dicit. Accessit ihs. s. pueniendo mīa: q3
p̄sone surgere nō poterant. Tengit eos. s. gra-
tia sua adiunādo. Dirigit eis. Surgite cōtra
casum: nolite timere p̄tra metum. Leuātes au-

tem oculos: post xpi tactum et p̄firmationem
Et est argumentum q3 bec visio corporalis fu-
it. Nemine3 viderunt nisi solum xpm. Glo.
Abata nube viderunt Iesuz māsiisse: Ad op-
sem et Melcham recessisse: q3 postq3 legis et p̄-
phetaz vmbra discessit: ap̄licum viderunt: et
reuelata erat eis scriptura. Luce vlt. Et apuit
illis sensum: vt intelligerēt scripturas. vñ eis
phibet hāc visione3 reuelari: ne fm glo. gl̄ia
tanta p̄stensa incredibilis eēt: p̄ passionem
sequente: et ap̄ iudeos sequēs crux scandaluz
gnāret. Et q3 scādalo nos p̄seruet ihs. Amen.

¶ Dominica scda q̄dragesime. Sermo. 51.

Assumpsit ie

sus. Pe. Ia. et Iohes 2c.
Mat. 17. Adifericors do-
minus cuius mīe non est
numerus sitiens salutem
p̄cto3 piculose navigantiū

in pelago mundi: eis mīa remedia contulit.
Speciali tñ duas naues p̄parauit: quaz vna
est baptisimus: in qua vetus hō eruit: et nouus
induitur. Scda est pnia: q3 naufragium passis
necessaria est ad salutē. Nam ipsa etiā superat
dinum posse: q3 nō solum p̄ciū dimittit qd est
soliū dei: sed etiā dinaz sniam inuat et cassat
vnde Ber. O felix humilitas penitentiu: q3
potens coraz oipotentē: q3 facile vincis inui-
cibilem: q3 cito tremendū iudicem p̄uertis in
pijsimum saluatorem. vnde xps p̄siderās no-
stram insufficientiā et p̄nie potētiā in p̄senti
euangelio dat nob3 formā aggrediendi ipsam:
dicēs. Assumpsit 2c. Et diuidit in tres ptes.
¶ In p̄ma ad declarationē future resurrectio-
nis describitur xpi transfiguratio. ¶ In scda
subiūgit huius transfiguratiōis testificatio: ibi
Et ecce apparuerunt. ¶ In tertia ponitur p̄-
exhibita transfiguratiōe discipuloz instructio:
ibi. Et descēdentibus illis. Et tunc in vniuer-
sali p̄ toto euangelio ponunt ser p̄clusiones.
¶ Prima p̄lo est: q3 pnia maxime virtutis
est. s. infinite: q3 nō solū remittit p̄ciā: vt habet
Mat. 2. qd est solius dei: s3 etiā p̄ ipsam dimit-
titur totali pena eterna. ¶ Ratio est: q3 q̄to
maior est pena damnatiōis: tāto maior est act9
redemptiōis. Et ideo cum pena infinita illata
p̄tra p̄ciū mortale sit infinita. Infinite q3 virtu-
tis est actus: quo ista pena totaliter dimittitur.

Iste enim est actus contritionis. Iste vnicuique enim actus contritionis pena inferni eterna: que pro omnibus peccatis erat debita: totaliter est dimissa. unde Augustinus. Si unus homo omnia peccata hominum a primo usque ad nouissimum perpetrasset: et sicut Caym: Judas: et Pilatus desperasset: et si illi deus veniam denegare iurasset: si contritus veniam peteret: deus pius veniam daret. Hec penitentia designatur nobis per montes. Nam sicut mons dicitur altus: solitarius: securus: iocundus. sic penitentia dicitur alta: propria meriti: solitaria ratione singulari virtutis: securus diuini triumpho: iocunda de primo. Et dicitur seorsum: quia de dextro fluxit vulnere per meritum passionis. unde psalmista. Induxit eos in montes: sanctificationis sue. id est per penitentiam.

C Secunda penitentia est: quia tria debent habere illi: qui ad hunc montem. scilicet penitentia assumunt. **C** Primo namque dicitur hinc cognouit claritatem: quod signatur in petro: qui interpretatur cognoscens. In quo dicitur esse triplex cognitio. scilicet dei sui: et primi. Deum cognouimus: cum ante operis perpetrationem consideramus dei iustitiam. Hec enim excludit presumptionem: et post respicimus misericordiam: quia hec peccata nec desperationem. unde Bernardus dicit. Ante perpetrationem culpe nunquam de misericordia dei dicitur cogitari: sed iustitia est iudicium: furor et indignatio. Si igitur fuerit per incuriam peccati admissionis: tunc de misericordia dei est cogitandum: ne desperare supueniat. Nos ipsos cognoscimus: cum propriam infirmitatem et defectus in mente reuoluimus tam naturales quam morales. Talis cognitio generat humilitatem: et preceperit presumptionem. unde Bernardus. Celo animam seipsam scire: quia talis scientia non inflat: sed humiliat.

Proximos cognoscimus: cum eorum necessitates quasi nostras reputamus. Hec autem cognitio compassionem generat: et cauere crudelitatem. **C** Ad hanc mouet nos primo namque confortum. Ysaia. 8. Carnem tuam ne despereris etc.

C Secundo propria misericordia. Proverbia. 19. Homo indigens misericors est. Namque indigentia operari docet. **C** Tercio spiritualis fraternitas. fratres enim sumus ex uno patre. scilicet deo nati: et una matre. scilicet ecclesia eandem hereditatem habituri.

C Secundo dicitur hinc operis strenuitatem: quod intelligitur in Jacobo. in quo lucta vel supplicatio intelligitur. Namque ut dicitur Job. 7. Adulteria est vita hominis super terram. Et hoc propter continuos aduersarios inultus. Nam aduersatur nobis propriis peccatis. Jacobus. 2. Unusquisque temptatur a cupiditate propria aduersatur nobis mundus. scilicet sensibus nostris: dele-

ctabilia repugnans. ut Daniel. 13. dicitur: qui perstrinxit ipudice videtes Susannam etc. Aduersatur nobis diabolus: persequitur nos ad malum instigans: ut dicitur petrus ananie. Actuum. 4. Illa vero quae ab exteriori est facillima: quia si non adiungatur cum interiori: nihil persone facit. Illa vero ab interiori debilissima est: quia sicut Augustinus. Debilis est hostis qui non vincit nisi volente. Ex hijs sequitur quod carne superata alij cito vincunt. Hoc autem fit strenuitate operis: quod est actus operis fortitudinis: per quam homo vincit omnia mala retrahentia ab operatione. unde Bernardus. mor. Justorum fortitudo est vincere carnem propriis voluptatibus peruenire: delectationem presentis vite extinguere.

C Tercio dicitur hinc bene diuini placui conformitates: quod intelligitur in Iob: qui dicitur in quo est gratia: qui cooperatur nobis ad hanc conformitatem: incipiens: perficiens: et adiuvans. unde per cor. dicitur. Gratia dei sum id quod sum: quod ad hunc. Et gratia eius in me vacua non fuit: quod ad 2m. Sed gratia eius semper in me manet: quod ad 3m.

C Tertia conclusio: quia per humilitatem diuinitas anima spiritualiter transfiguratur. Nam sicut transfiguratio est transitus de figura in figuram: sic spiritualiter anima transfiguratur: quando obducta pelle peccati anima virtutibus renouatur. Erat namque anima per peccatum figurata per 4. scilicet diuinorum imitationum peruationem: per diuinorum radio repulsionem: per donorum spiritualium expoliationem: et propter viliam figurarum inductionem.

C Primum per 3. Namque per peccatum deletur imago dei et inducitur quasi forma bruti. psalmista. Homo cum in honore esset non intellexit etc.

C Secundum patet. Sicut claudes fenestras ponit obiectionem radijs solis: ita peccans facit diuine gratiae: et ideo sicut non potest esse domus pulchra sine radijs: ita anima per peccatum obtenebrata: quia sicut sol est causa plenitudinis: ita te nebra turpitudinis.

C Tercium patet: quia cum deus in baptismo ornat animas spiritualibus per peccatum statim omnibus spoliatur: ideo sicut turpe esset de nudare figuram regis a suis ornatibus: ita est et animam spoliare ornatibus suis spiritualibus unde Ezechielis. Transiui per te et eras nuda et confusione plena.

C Quartum per 3. ex quo anima cecidit per peccatum non potest resistere suggestionibus inimici: et ideo occurrunt fatasmata turpia et imagnationes turpium rebus sensibilibus que imprimuntur sibi: et ideo sicut deturpat domus quando turpis depingitur: ita anima quando per peccatum maculatur. Treno. 4. sicut acies corporis super carbones denigrata est.

C Primum igitur anima transfiguratur quando de forma bruti fit transitus de vitijs ad virtutes me-

Sermo

habe caritate: q̄ est forma oīuz v̄tutum, vñ ad
ephe. Renouamini spū mētis vestre: et induite
nouū boīez. **T** Scđo aīa trāsfīgurat: qñ tene
bras pctōz expulsas icipit lumē gl̄ie resplēdere
T Tertio qñ vestib⁹ turpitudinis erutis v̄tu
tūz ornab⁹ decorat. **T** Quarto trāsfīgūatur
qñ delectis fantasmatibus turpiū inductionum
exēpla scđōz et doctrine p̄fectionū īm̄p̄muntur
memorie. Unde pōt adduci illud. 2. cor. xj.
Quod angelus sathane aliqñ trāsfīgurat se in an
geluz lucis. Vñ sathan pōt dici ille qui vita pe
cuali volūtatē sathane se p̄format: sed talis se in
angelū lucis trāsfīgurat: qñ mutās vitā istam
vitiōsaz sub gratia militat xpī. Unde sicut lux
deformitatē in tenebris occultatā oīdīr: sic lux
gratie deformitatem peccatorum ostendit.
T Quarta p̄lo est: q̄ ad p̄fectionēz but⁹ p̄nie
regitur. **P**rimo vñ p̄nia fit vlt̄ier delicata.
Nā p̄nia particularis et diuisa nō est salubris:
sicut sanatio corporis nō est salutifera: si aliqua
pars manet egrotā: Ideo ait ezechias. Reco
gitabo tibi oēs an. me. in an. ani. m. Et ideo
dicitur mons: q̄ est locus eminēs: de quo oīa
inferiora respiciūtur: sic p̄nia oīa vñ nihil curat
T 2. d̄z esse p̄prie p̄sone iniūcta. Mō. n. sanat
oculū medicina pedis. P̄nia spālīs est medici
na p̄tra morbiū peccati actualis. Unde p̄sone se
morbidā sentīēs i corpore p̄prio recipe d̄z me
dicinā p̄nie. vnde dicitur. Audiētes discipuli
cecidērūt in facie suā et tinnuerūt valde. Di
scipuli sunt: q̄ imitātur magist̄r in doct̄ria: vñ
xp̄s docet p̄ p̄niaz peccata delere sub pena dā
natiōis. vnde audiētes vocē p̄minationis ca
dūt in facies suas qñ p̄siderāt turpitudie pecca
toz se offendisse diuinā maiestātē et eternā dā
nationē meruisse: et ideo tinnuerūt valde. De⁹
autem cor contritū et humiliatū sic non de
spicit. **T** Tertio debet esse voluntarie accepta.
Quanto. n. penitētia est magis voluntaria: tā
to magis ē satisfactoria: et iō dicūt sancti q̄ mo
dicū de penā plus p̄ficiūt i hac vitā q̄ multa in
purgatoriō: q̄ talis pena nō est voluntarie as
sumpta: s̄z violenter influcta. vnde Breg. Mō
placēt deo coacta fuitia s̄z volūtaria. Iō d̄r. Et
accedēs lib̄s. Accedere est act⁹ volūtatis: Et iō
illē d̄r accedere: q̄ querēs aīe salutē accedit vo
lūtarie ad p̄nie sacramētū. **T** Quartū d̄z pe
nalr applicari: q̄ sicut in vulnerib⁹ vuln⁹ dūz
sanatur dolor ē medicina doloris: ita in morali
bus pene sunt medicīe q̄daz. Qui vult igit̄ pe
nitere p̄fecte sustinēt̄r puniat seipm̄, vñ psal.

Quā ego i flagella etc. Et h̄ notat̄ cum d̄r. Et
retigit eos. Tūc. n. penitēs tangit̄ dū p̄nie dor
lor sibi sensibilibiter infligit. Quanto d̄z esse in
ternaliter p̄fundata: q̄ sicut medicamentūz
q̄d solū in superficie d̄i sup̄sanare et nō salubri
ter curare: ita p̄nia q̄ nō in p̄fundo aīe intima
tur nō est salubris. vñ d̄r. Dixit̄ eis. Surgi
te et nolite timere. **T** Sexto d̄z esse in finē de
bitū ordinata. s. in deūz. vñ p̄p sequellā christi
debet quis subire penā tēporalē. Mat. 3. Se
quar te quocūqz ieris. Sed multi sunt similes
petro: q̄ in cena agni pascalis nō solū sequit⁹ ē
sed p̄cessit. In passiōe aut̄ sequebat⁹ eus a lon
ge et tandē fugit. Multi. n. sequūt̄r in p̄spe
ritate fugientes in aduersitate: et hoc est q̄d di
cit. Leuātes aut̄ oculos. s. ne. ui. m. so. ie. q. d.
Qd̄ in oib⁹ opibus v̄tuosis icēnonē n̄faz dūri
gere debem⁹ i solū ibz ipsaz p̄ficiēdo in bono
rez dei: et ad salutē p̄p̄ia: et ad p̄rūm vtilitatē.
T Quinta p̄ est: q̄ p̄seuerantes i opibus p̄nie
sex fructus p̄sequūt̄r in p̄ria. **P**rimus est
nouitas inuariabil: q̄ aīa hic p̄ p̄niaz inouata p̄
grāz: ibi in p̄ria p̄ lumen gl̄ie tota inouatur in
eui⁹ rei signū facies eius sic sol splēdit. **T** Se
cūdus fruct⁹ ē caritas iobfufcabil: q̄ post tene
bras mis̄ie lux diuine claritatis irradiat et corru
scat: et iō d̄r. Velsimēta at̄ eius sc̄ta sunt alba fi
cut nix. **T** Tertius ē societas īsepabil: q̄ sine
socio nullius rei iocūda ē possessio: et sic v̄tus
p̄nie oī credēti ē in salute: et h̄ est q̄d d̄r. Et ap
paruerūt illis moyses et helyas. **T** Quartus ē
sanitas īfastidibil: q̄ post dolorē p̄nie segtur i
extimabil dilectio: et h̄ est q̄d d̄r de petro. Dñe
bōuz ē nos h̄ cē. **T** Quintus ē caritas īpturba
bilis: q̄ ibi ē vna et p̄coris volūtas: et h̄ est q̄d
dicit petrus. faciamus hic tria taber. **T** Se
xtus ē felicitas ītermiabilis: q̄ post penā t̄palē
sequūt̄r gaudia eterna: et hoc ibi notatur. Et
ecce vox de nube. s. certificatiōis: saluatori te
stimonium perhibens et nostre salutē.
T Sexta p̄ ē: q̄ i oī t̄pe meritorio sp̄s obemus
laudē humanā decliare: tal̄ nāqz laus euacuat
oē meritū. vñ Bre. Cōpelloz vobis dicē: vt et
bōa q̄ agitis etc. s̄z solū gl̄iandū ē in p̄nia: vt pe
naz eternaz declinem⁹ et vt ad gaudia celestia
anhelemus: et id̄ phibet eos dicē. Memi dīre
ritis visionē h̄ac: q̄ vos de p̄mio certificauit: ne
fauor humanus ip̄s euacuet: donec fili⁹ hoīsa
morte resurgat: qui sua passione vniuersaliter
penitētiāz exemplificauit in q̄ solū est gl̄ianduz
ad quam nos ducere velūt iesus.

¶ Feria scda dñice scde qdrage. Sermo. 52.

Vouado ⁊

queritis me ⁊c. Johis. 8.

Scdm q dicit Augu. sup illd p^o cor. Animalis hō nō pcpit ea que dei sunt.

Animalis hō est quādo in vita ⁊ in sensu aialis ē. Vita animalis ē: qñ in tra nālis ordinis metas spūs rōem nō pñit: eo q ipse deo regendum se nō subijcit. In sensu qñ aialis ē: quādo de deo iuxta corpore fantasīā: vel legis literā: vel rōez pñificā iudicat. Modus aut cognoscēdi p fidē supplet defect^o aliaꝝ cognitionū. Maj si est intellectus rudis necesse hō credere hīs: q hñt intellectum exercere. Discitem. n. opz credere. vnde qdam ppter fidei defectū aiales effecti in reprobū sensum deueniunt: quos saluator in euangelio pñenti reprehendit: dicens. Ego vado ⁊c. vnde moralis sensus pōt esse: q peccatum est causa mortis: q a nobis expellit gratiam nos spiritali viuificantem: a qua morte non poterimus liberari: nisi p mortem xpī: q est verus mediator. Sed qz mori est p fidem ei non incorporari: ideo ad repellendum mortis pctñ necessarium est fidei sacramentum. s. q credamus eum esse doctorem: creatore ⁊ iudicem. Homines seculi huius non intellexerunt: sed post cōsiderationem mortis tam digne pfone voluntarie acceptātes cognouerunt. s. q est filius dei: p queꝝ deus oia opatur: cuius doctrina hō veritatem: ⁊ pater essētiā est cum eo: qz voluntas eius est pformis voluntati patris. Igitur concludit q sine eius assistentia nullus exaltari poterit ad glām eternā: nec liberatur a morte peccati: nisi p fidem ei adheret. Sed qz hec mā hō locus in dñica de passione ⁊ post: ideo ad aliā transeamus expositionem: que talis est: qz fm Orige. mors saluatoris erat sibi pfecio illuc vnde venerat: fm illd pñi. 2. fatus est obediens vsqz ad mortem crucis ⁊c. Sed qz penitentia est quedā mortificatio carnis: que p opa penalia explet: sequit q p eam exaltabit penitens in vita eterna. S; qz pctñ huius penitentie gratiā a nobis expellit: p peccatum ad talem exaltationem nō poterimus puenire: nisi credamus sibi adberendo: ipas cē nostre salutis recreatricez: quia est scda tabula post naufragium: ⁊ iustitie doctricem: qua iu-

stitia peccatum ordinat in indicatricez: qua habita omne iudicium cessat. vnde hoies animales eam abhominant: non considerantes eius virtutem: sed laborem. Nam ipsa genita p saluatoris passionē: qua mediante deo operatur omnia: que pñent ad deletionem actualium peccatorum: cui etiam deus essentialiter assistit. Et hoc maxime: quia conformat se voluntati diuine: que fm aplz est sanctificatio nostra per ipsam solum implenda. vnde ea mediante liberamur a morte peccati: ⁊ exaltamur ad vitam eternam. Scdm istum sensum in vniuersali occurrunt sex considerationes.

Prima pñsideratio.

Prima pñsideratio est videre quō penitentia est mortificatio carnis: cum dicit. Ego: vbi occurrūt tres pñes.

¶ Prima pñlo est: q pñsuppenitur peccatum habere originē a voluntate: qz fm Aug. nulla alia re fit mens hois serua libidinis: nisi pñia voluntate vniuscuiusqz p suggestionem: delectationem: pñsuz: ⁊ opationem: fm illd Jaco. p^o. Vniuscuiqz temptat a pñpiscētia sua. Et sequitur. Peccatum cum pñsumatum fuerit: generat mortem.

¶ Scda pñlo est: q p peccatum in pñpiscētia generat rebellio: que imoderate fert in obz sibi pñiens contra dictamen recte rationis. Nam pñpiscētia p originalem iustitiaz: que ordinat nos respectu dei ad obediendum: respectu sui ad subiitendum inferiores pñctias dictatui rōnis: recte respectu pñmi ad reddendum vnicuiqz qd suum erat refrenabat. Sed talis iustitia tollit p peccatum: ⁊ ideo sequit rebellio: qz deo nō obedit: ⁊ inferiores supioribus nō subiit: nec cuiqz qd suū erat reddidit.

¶ Tertia pñlo est: q ad refrenandam hanc rebellionem pñia est multū necessaria ⁊ cōgrua: qz vita aialis: p quam hō sequit delectationes corporales: causans psequenter rebellionē p penitentiam enarrat: cum sit pena magna.

¶ Ratio: qz sicut magna infirmitas indiget maxima cura: ita maxima culpa regit f; iustitiam distributiuam penaz maximā: qz vt dicit deute. 25. p mensura peccati erit plagarū modus. Et qz mortalitas culpa est maxima: qua offendit maiestas infinita: ideo p pñcipali pena instituta est ei contritio: que est maxima pena. Ad pñ: qz cum in ista vita maximuz suppliciu sit mors: pñgit vt aliq eligant mortem: vt fugiant tristitiam: cum tamen ad vitanduz mor-

Sermo

tem: penam maiorem acceptent: ut p3 in illo: qui interfecit seipsum. Et hoc est qd dicit. Ego de quo in psal. 34. dicit. Ego autem cum mihi molesti essent. s. rebelliones orbe in pecciscentia. Induebar cilicio. i. penitentie amaritudinem ad refrenandum easdem.

Secunda consideratio.

Ira secundam considerationem que est de penitentis per penitentiam exaltationem cum dicit. Gladio occurrunt. 3. conclusiones

C Prima est: quod penitentia est a deo effectiue a nobis autem dispositiue: quia quod creauit nos sine nobis etc. Ad hanc autem dispositionem. 4. requiruntur. **C** Prima cognitio fidei informis in qua homo cognoscit diuinam iustitiam et bonitatem: cui displicet omne malum: et que nullum malum relinquit impunitum. **C** Secundo requiritur cognitio proprie offensis. Nullus enim vnquam de peccato penitet: nisi ipsum per ad memoriam reuocet. Apoc. 2. Qui lapsus fueras memor esto unde excideris: et penitentiam age. **C** Tertio requiritur eius despectio: quod nisi peccatum displiceat ei: non condemnaret. **C** Quarto requiritur cognitio misericordie dei: qua probatur est omni reuerenti dare veniam. Oportet. n. aliquid esse in cluniam in honore dei: et hoc facit spes de materia. **C** Secunda conclusio est: quod penitentia est expulsiva peccati actualis. Nam peccatum actuale est macula animarum deprauans et a bono debilitans: nostram vulnerans per actum voluntatis cum delectatione et libidine: et ideo quintuplex nomen sortitur gratia huiusmodi peccati expellendo. Dicit enim gratia: in quantum delet culpam deformantem: quod gratie est reformare. dicitur virtus in quantum delet culpam potentias habilitando: quod virtutis est potentias habilitare ad bonum. **C** Tertio dicitur sacramentum: in quantum delet culpam vulnerantem naturam: quia sacramentorum est vulnera sanare. **C** Quarto dicitur actus voluntatis: in quantum cum dolore delet culpam ex delectatione perpetratam. **C** Quinto dicitur penitentia: in quantum continet penas in se culpam ordinantem gratia mediante.

C Tertia conclusio est: quod est multum meritoria. Nam ex ordine diuine voluntatis de condigno mereri potest vitam eternam: sed non ex natura rei. **C** Primum p3. Nam illud quod est maioris potentie et dignitatis: multo magis potest illud in quo minor potentia et dignitas reperitur. Sed aliquae virtutes habent possunt quod sunt minoris dignitatis: cum breuitudo penitus sit virtutum. s. de condigno mereri vitam eternam et ordinationem diuine voluntatis. Ergo multo ma-

gis penia cum sit infinita virtutis: ut p3. **C** Secunda p3. Natura inferior non potest esse condigna superiori: sed corporalia spiritualibus temporalibus eterna non possunt comparari. Ro. 8. Non sunt condigne passionibus huius temporis etc. Sed ex institutione diuina. Et quod istum actum habet deus acceptum super omne sacrificium: ideo Augu. eam commendat dicens. Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad misericordiam prouocatur. que non in tempore pensatur: sed profunditate luctus et lachrymarum. unde potest de ea exponi illud Iobis. 4. Gladio parare vobis locum.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de propugnatione penitentiae per peccatum: cum dicit. Queritis me: et in peccato vestro moriemini. ubi sunt tres conclusiones.

C Prima est quod inter pecciscentias carnis: quod carum peccatum: et inter pecciscentias spiritus penitentia est pugna. Et hoc est ex contradictione affectuum: vtriusque. Quid p3 secundum quod dicit Iusto. in li. differentiarum. Nam pecciscentia carnis est motus anime turpis in affectum sordide delectationis. Concupiscentia vero spiritus est ardens intentio mentis in desideria sancte virtutis. Ista sibi consentientes mittit in regnum: illa ad supplicium sempiternum. Illa est ex peccato primi hominis damnatione descendens: ista est lex mentis de munere redemptionis nostri descendens. Nec autem sibi inuicem per affectu virtutum viuorumque quotidiana collatione taliter aduersantur.

C Secunda conclusio est: quod peccatum in nobis est occasio spiritualis mortis: secundum illud Iaco. 2. Peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. Nam sicut corpus per animam: ita anima per gratiam viuunt. Et ideo sicut decedente anima corpus moritur: ita recedente gratia: que per peccatum expellitur: anima spiritualiter moritur. unde homines sine gratia vocat scriptura mortuum. Dixit. n. illi dominus qui exciderat a gratia. Nomen habes quod viuas et mortuus es. Apocal. 2. Ideo dicit. In peccato vestro moriemini. Bolo. interlinearis. Nisi liberemur per fidem. unde Augu. in glo. ibidem. Quidam moriuntur peccato: et hec mors est desiderabilis: que consistit in acceptione gratie extinguentis peccatum. Ro. 6. Qui. n. mortuus est peccato: iustificatus est a peccato. Quidam moriuntur propter peccatum suum gratia: et hi sunt qui finaliter moriuntur in peccato: et hec est formidabilis. unde David. Illumina oculos meos etc. **C** Tertia conclusio est: quod non solum via opera bona

quo ad eorū meritiū p peccatū mortificant: imo et omnia bona ipsius peccatorū merito puant vnde sicut seruo de laboricio suo qcad lucratur ad nō suo tollitur et sibi nihil de hoc deriuatur ita de^o peccatoris. i. diabol^o laboris sui omne meritiū tollit. vnde que facit peccatum: seruus est peccati. **C** Nota q licet pctō: p opera ex caritate facta nihil merei de condigno: tñ aliquid de congruo. Peccator enī aliquando facit bonum opus in genere. s. dat elemosinas ppter vanā gloriā: de hoc merei penā nō mercedem scilicet qñ hoc facit ad honorē dei: hoc nō pōt esse sine gratia gratis data que disponit de congruo ad gratiā gratū facientes qd deus aliquo modo acceptat. Est tamen illud meritiū in proportionabile merito caritatis. Valent tñ illa opera extra caritatez ad ser. **C** Primo ad multiplicationē temporalium: Isa. 10. Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. **C** Secundo valet ad dimissionē penetēporalis. Tertij regum. 12°. Non ne vidisti achab humiliatū coram me: ideo nō inducam maluz in dieb^o suis. **C** Tertio ad impetrationē gratie. Josue. 6. Raab inuenit gratiā: qz nuncijs israel benefecit. **C** Quarto ad bone vite assuefactionē. vnde trenoz. 3. Bonum est viro cū portauerit iugū ab adolescentia sua. **C** Quinto ad peccati resistentiā. Ecclia. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemosina resistit peccato. **C** Sexto valet ad mitigationem pene gehennalis: debende non debite versus dñt: non cruciant: aptant debenda gebenne. Laratur pena: succunt culpeqz resistunt. Et hoc ē q dicit. Ego vado scilicet per meritum penitentie. Duo vos. s. per merita extra caritatem facta. Nō poteritis venire: qz. s. estis mortui in peccato. Psal. Non mortui landabūt te dñe.

Quarta consideratio.

Egitur quarta consideratio: q est de pctōz excecatoe: cū dicit. Dicebāt g iudei. vbi occurrūt due pñones.

C Prima pñō est: q pctm ex certa malitia est grauius peccato: qd est ex passione. Quod pz duplr. **C** Ratio prima: qz qsto motus pcti est magis ppius voluntati: tanto pctm graui^o est. Sed pctm ex certa malitia est magis ppi^o voluntati: qz ppius est voluntati: qd ex seipso in malum se plus mouet: qz ab extrinseco mouet. **C** Raz pctm ex passione sic. vnde pctm ex b ipo q est ex malitia: aggrauatur. Et tanto magis: qsto passio fuerit plus yebimens. vnde salua

tor hec peccata damnans dicit. Vos deorsum estis: ideo fm glosam descendetis in infernuz. **C** Secda ratio: qz passio que inclinat voluntatem ad peccanduz cito transit: et cito reddit ad bonuz ppositum penitens de peccato. Sz habitus quo homo ex malitia peccat: est qualitas pmanens. Et ideo qet natura peccat: diuturnius peccat. Et ideo dicit. Vos de hoc mūdo estis. q. d. Sicut vobis innatum est esse mundanos: ita impossibile est vobis dimittere malum: cum p exercitiū acquisueris habitū mali vnde Aug. de ci. dei dixit. q impressiones: q in iuuentute assuecunt: vix deleri possunt.

C Secunda pñō est: q excecatio cum sit effectus peccati: fm illud sapientie. 2°. Excecauit eos malitia: aliquando ordinatur ad damnationem: vt hic dicitur. Et non cognouerunt. Aliquando ad salutem: quod declaratur sic. Nam excecatio est quoddam preambulum ad peccatum: peccatuz aut ad duo ordinatur. Ad vnum quidem p se. s. ad damnationē. Ad aliud autem ex misericordia dei scilicet ad sanationem: et quantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: vt peccatum suum agnoscentes: humiliantur et conuertantur: vt dicit etiaz Augustinus de natura et gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationē ei^o qui excecatur. Propter quod etiam ponit reprobationis effectus. Sed ex misericordia diuina ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eorum: qui excecantur. Sed hec misericordia non impeditur omnibus: sed tñ predestinatur: quibus omnia cooperantur in bonū. Romanorum octauo.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est de excecatorū reilluminatione: vbi dicitur. Si eis nō crediderit. et. vbi sunt tres pñes

C Prima pñō est: q per lumen fidei cecitas p peccatū causata expellitur. Nā fides nō solū est de hijs que p se sunt intenta: sed etiaz d hijs que sunt ad intentoz manifestationē: sed qz et remissio peccatorū est effectus manifestans diuinā maiestatem et xpi incarnationē tanqz causā vnde ad remissionē peccatorū habendā necessaria est fides. Et ideo volens ostendere necessitatē fidei ad spirituale regenerationē dicit. Nisi credideris: q ego sū: moriemini i peccatis vestris: qsi diceret. Nullus potest cruce veterē hominem induere nouum: nisi p sacramentuz fidei. Sio. sup illud psalmiste. Dia opa ei^o in

Sermo

fide: dicit q̄ fides non nisi in fidelibus opatur salutem. vnde euangelii. **O** mulier fides tua te saluaz fecit. vnde omnia opa eius ex fide: et omnia opa que diligit deus et eternaliter remunerat ex fide pcedunt: que fides est a deo: et oia bona opa sunt a deo.

¶ Secūda p̄lo est: q̄ de remissione que fit p penitentiā: siue de penitentiā tria credere debem⁹ scilicet q̄ est creatrix nostre salutis: doctrix veritatis: et iudicatrix equitatis. **¶** Primo credendum est: q̄ p̄nia est creatrix nostre salutis: quia p eam a deo posui longe: appropinquat ad salutem. vnde dicit Ibero. **Q**uod ipsa est secunda tabula post naufragium: q̄ si quis vestem innocentie in baptismo pceptam corrumpit peccando: p̄nie remedio reparare potest. Ideo Iohis tertio dī. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnū celoz etc. Vnde saluator in p̄lo: na p̄nie dicit se esse p̄ncipium. s. recreationis. Vnde dī sic legi. Principiū. s. vestre salutis: mee credite et non moriemini in peccatis vestris.

¶ Secūdo credendū est: q̄ sit doctrix veritatis. Ipa. n. repellit a mente caliginē causatā a peccato: vnde magister sniax dicit. Cum. n. quis mortaliter delinquit et gratia virtutis priuatur si qua p̄cessit: et naturalū bonoz elisionem patitur: vnde intellectus obtunditur: et totus homo interior obumbratur: et ita quasi caliginē q̄ dammens obuoluitur. Hāc vero deus pellit cum p̄niā inmittit p quam bona p̄dita restituit: et vitata reparat. vnde dicit. Et loquar vobis: filio vt docuit. vnde ad hebre. Locutus est nobis in filio. P̄nia dicitur filia: q̄ p filij passionem generata. **¶** Tertio credendū est q̄ sit iudicatrix: vnde dicit. Multa habeo d' vobis iudicare et loqui: id est a iudicij p̄seruare: q̄ pater omne iudiciū dedit filio: qui p penitentiam cessat sententiam debitā peccato p delictis. vnde Ambrosius. P̄nia dicitur a puniendo: qua quis punit illicita que p̄misit: Alias snia extremi iudicij puniret.

¶ Tertia p̄lo est: q̄ huiusmodi p̄nie virtus: ostenditur in expertentia penalitatum: que l' q̄cloq; inchoantibus incutiat formidīne: fiducia liter tamē debz aggredi: vt in p̄ceptu inchoata viriliter ad finem pducatur: sed q̄ vt p̄ ex p̄dictis cedentibus p penitentiam ad dei amicitiam reuocamur: ideo formidīne postposita ad sustinēdum eius penam: fiducialiter aggrediamur: et hoc est q̄ dicit. Cum exaltaueritis filium hominis. s. exaltatione crucis. Tunc cognoscetis

qualis sit p̄ gloriā resurrectionis: quasi diceret. Cum p̄nia sit filia hominis christi: quā sua passione generauit: cum hec in cruce penalitatis fuerit exaltata: tunc cognoscetur qualis ē resurrectio peccatorum. vnde psalmi. Exaltatus autem sum et humiliatus. Ad eius. n. efficaciam quinq; requiruntur. **¶** Primum est q̄ debz habere pseuerantiam. Nam ipsa sola scilicet p seuerantia p̄mū obtinet. Crisostom⁹. Tolle pseuerantiam: nec obsequium: mercedem habebit: nec beneficium gratias: nec laudem fortitudo. Nam non qui ceperit: sed qui pseuerauerit saluus erit. Et ideo dicit. Quia ego suz: quasi diceret: cetera mihi compata quasi nō sūt q̄ ego sola reposito mercedem. **¶** Scō quia efficaciam suam non habet a seipsa: sed a merito passionis christi: sic meritum non ē a merito sed a dignitate patientis. **¶** Tertiu est: q̄ veritatem efficacie: penitentie: saluator p̄dicauit: qui mentiri nō potest. Et ideo dicit. Sicut docuit me pater hec loquor. Et iō sicut pater mentiri non potest: sic nec ego. **¶** Quartum quia grana dei sibi semper assistit: et ideo dicit. Qui me misit mecum est: et non relinquit me soluz: quasi diceret. Licet gratia dei sit donum sup̄ naturale: tamen disponenti se semper assistit. **¶** Quintum q̄ ipsa inquantū ē ordinata semper est ad beneplacitū dei. Beneplacitū enim dei est nostra sanctificatio: que tunc p̄ficatur q̄n p penitentiam impedimentum remouetur: nihil enim tantū impedit sanctificationē nostrā sicut vita aialis p̄sequens delectationes corporales que refrenantur p̄nie penalitate. Et ideo dicit. Que beneplacita sunt ei facio semper. **Q**uod nobis concedat.

¶ Feria tertia dominice secunde q̄dragesime Sermo quinquagesimus tertius.

Ap̄ cathe

drā moysi sederunt scribe et pharisei. Mat. 23. Secundū q̄ dicit apostol⁹ ad Eph. 4. Non circūferamur omni v̄to doctrine

in nequitiam hominū: vel astutia ad circūuentionē errorum: veritatem autē facientes in caritate: crescentes in illo per oia. Qui est caput

nostrum xps. Quod verbum exponēs beatus Aug. dicit. Non circūferamur titubantes nostra debilitate urgente: oī vento doctrine: p̄a/ uorū doctrina que est quasi ventus ⁊ tēpestas facta in negtia hominū. p̄ qua cecati sunt ⁊ facte in astutia hominū. i. p̄ hoīes malicioſos in se ⁊ in simplicium deceptionem: quorū doctrina fit ad circūuentionem errorum: vt sub p̄tertu veritatis magis decipiant trabentes ad errorem veritatem autem facientes: quasi non tales sumus: sed potius facientes actus veritatis idest bona fm doctrinā eius: ⁊ hoc in caritate. Per oīa. i. omni spiritali dono: ⁊ hoc in illo: idest illo operante: qui est caput nostrum xps. Ex q̄ expositione eliciuntur duo documenta.

Primum documentū est: q̄ similitudo rei apparentis ad rem existentem causa est simplicium circūuentionis.

Secundum documentū est: q̄ in omni statu mundi talis circūuētiō p̄ similitudinē apparētis boni repit̄. vnde Bre. sup̄ illud Job. moralium. Io. dicit. Deridetur iusti simplicitas. Sapia. n. huius mundi est: vt idem dicit cor in machinationibus tegere: sensus verbis velare: siue falsa: siue vera ostendere: que vā sūt falsa demonstrare. vnde sub prudentia mūdi accipit oīa que possunt ad falsam prudentiam p̄tinere. Et fm hanc sensum est introductio euangelij p̄ntis: ne simplices sub debilitate titubantes apparētis rei similitudine circūuentionantur: ⁊ in errorem fidei trabant̄ sua p̄iunitione hortat̄ ad predictorum prouidentiam dicens. Super cathedrā vbi occurrunt due p̄siderationes.

Prima consideratio.

Prima consideratio est de lamentabili circūuētiōe apparētis boni: que i oī statu mūdi repit̄. vbi sūt aliq̄ p̄ces.

Prima p̄lo est: q̄ qdam posuerūt oēs delectationes esse malas: vt stoici. Hoc ideo: q̄ intentionē suā deferebāt ad solas delectatiōes sensibiles ⁊ corporales que sunt magis manifeste. Nam in ceteris intelligibilia a sensib⁹ antiqui philosophi: nec distinguebant intellectus a sensu vt dicitur in libro de anima. Delectationes autem corporales arbitramur oēs esse malas: vt sic homines qui ad delectationes imoderatas sunt. p̄ni ab hīs se retrahentes ad medium virtutis perueniūt: sed hec estimatio nō fuit pueniens: cuz nullus possit viuere sine aliqua sensibilib⁹ corporali delectatione.

Secunda p̄clusio est: q̄ similitudo est cau-

sa circūuentionis. Nam circūuētiō causat̄ ex hoc q̄ bonū apparens loco boni veri se similitudinarie sepe representat. Hoc. n. declarat Nam obiectus delectationis est bonum: s; bonum aliud est apparens: aliud verū: ⁊ iō oportet etiam q̄ delectatio sit diuersificetur. s. q̄ alia sit bona ⁊ alia mala. Sed q̄ similitudo est causa delectatiōis. vnde sicut delectatio errans in bono apparenti circūfertur: sic similitudo causans delectationē causat circūuentionē. Qd autem similitudo est causa delectationis: p̄: q̄ similitudo est causa amoris: ⁊ amor est causa delectatiōis. Igitur ⁊ similitudo est causa delectationis nihilominus causans circūuentiones.

Tertia p̄lo est: q̄ l; falsa doctrina sit p̄culosa mutatione: est tñ multum vtilis vitatione q̄ sicut s; Augu. Nihil amari potest nisi cognitum: sic etiam nec aliquid vitari potest nisi cognitum. vt igitur vīna vitemus: op̄ vt eorū noticiam habeamus. q̄ fm Grego. Tolerabilius mundi mala suscipimus: si contra hec p̄ prudentie clipeus munimur. vnde dicit. Oīa que dixerint vobis seruate ⁊ facite fm opa eorum nolite facere. q. d. Doctrinā eorū debemus in mente seruare quo ad eorum noticiā: ⁊ facere. s. eorum vitationē: que valet ad nostram vtilitatem. Sed fm opa eorum nolite facere: scilicet eorum imitatione ea perficiendo: ⁊ i eis delectando. vnde glosa ibides dicit. Tales doctores audiri debent: non imitari.

Quarta p̄clusio est: q̄ quatuor vīna carnis sunt. s. prudentia: astutia: dolus: ⁊ fraus: que sunt in quatuor reprehensibilia: in quibus sunt non imitanda. **Primum** est defectus operationis bone: q̄ dicunt ⁊ non faciunt. Ratio ē: Nam ad virtutem veritatis p̄tinet: vt aliquis talem se exhibeat exterius: qualis ē interius: si gna autem exteriora nō solum sunt verba: sed etiam facta. Igitur ⁊ c. vnde Criso. dicit. s; idē predicant ⁊ infideliter agunt. Pacem dant: ⁊ sibi non habent. Veritatem laudant: ⁊ mendacia diligunt. **Secundum** est auctoritas prelationis: quia imponūt onera grauiā alijs. vnde Crisostomus. Circa vitam tuam debes ēē austerus: circa aliorū benignus: Audiat te dominus parua mandantē: ⁊ grandia facientem Nam melius est de misericordia reddere rationem: q̄ de austeritate. vbi pater familias largus est: ibi dispensator non debet esse tenax. **Tertium** est ostentatio in operatione: qua oīa opera sua faciunt. Glosa. Duplici ratione

p

Sermo

ab his attendere iubet ne eorum simulatione seducamur: et eorum emulatione inflamemur. Simulatio est in opere: emulatio in voluntate. unde dicit. Dilatant phylacteria sua: id est chartas scripturas eorum per simulationem impositas in quibus descriptus erat decalogus: male interpretantes illud deuter. 6. Ligabis ea in manibus tuis: et erunt monita ante oculos tuos: cum spiritualiter manus sit intelligenda operatio et oculi magis meduatio. unde Hieronymus. Non intelligebant quod hec portanda erant in corde: et non in corpore. Quartum est affectus ambitionis: que est duplex. scilicet honoris et laudis. Ambitio honoris exprimitur in duobus. scilicet in locis carnalibus: ut in cenis: et in locis spiritualibus. ut in synagogis. Amant enim primos accubitus. Ambitio laudis etiam exprimitur in duobus: scilicet in apparenti iustitia et in apparenti sapientia. Unde dicit. Et vocari rabbi et amant primas salutationes in foro. Hieronymus. Infidelibus Christus docet illos esse cauendos: qui honorem indebite appetunt: et vocari ab hominibus rabbi volunt nomen appetunt: et officium negligunt.

Secunda consideratio

Iuxta secundam considerationem que est de acceptabili directione veritatis summi boni: qui in Christo doctore: et eius doctrina reperit: occurrunt aliquae conclusiones. Prima propositio est: quod Plato non posuit omnes delectationes esse bonas: neque malas: sed quasdam esse bonas: et quasdam esse malas. Ita tamen quod nullum sit summum bonum vel optimum. Ipse enim deficit in duobus. Primo quod cum videret delectationes corporales in quodam motu et generatione consistere. Sic patet in repletionibus ciborum. unde cum generatio et motus sint actus imperfecti: sequebatur quod delectatio non haberet ultimam finem rationem. Sed hoc falsum est in delectationibus intellectualibus: cum aliquis non solum delectatur in generatione scientie cum adiscit. sed etiam in contemplando finem scientiam iam acquisitam. Alio vero modo quia dicebat optimum quod est simpliciter summum bonum: quod. scilicet bonum est quasi abstractum: et non participatum: sicut ipse deus est summum bonum. Nos autem loquimur de optimo in rebus humanis. Optimum autem in unaquaque re est ultimus finis. si unus autem est duplex. Dicitur enim ipsa res vel rei usus. Sicut finis est pecunia vel possessio pecunie. Et si ultimus finis hominis dicitur vel ipse deus: qui est summum

bonum simpliciter: vel fructus ipsius: que habet delectationem quandam in ultimo fine. Et per hoc modum aliqua delectatio hominis potest dici optimum inter bona humana: non quod sit optima ex his quod est delectatio: sed ex hoc quod est perfecta quies in optimo. unde beatitudo est optimum: cum sit finis humane vite: cum beatitudo non est sine delectatione. Psalmus. Adimplebit me letitia etc.

Secunda propositio est: quod delectatio est coniunctio conueniens cum conuenienti. Deus autem maxime conuenit anime: utpote ad imaginem eius facte: quod secundum Augustinum. ideo imago dei est anima: quod ipsius est capax: et princeps esse potest. Et hoc maxime fit scilicet quando potentie eius. scilicet voluntas amando: et intellectus cognoscendo stant conuerse ad deum: Et ideo non est plena delectatio: nisi in perfecta coniunctione potentiarum anime ad deum: si cut est in patria. Et ideo dicit Augustinus. quod omnis delectatio humana est amaritudine temperata ut sciatur quod non est vera delectatio: nisi cum deo. Et ideo saluator dissuadens delectari in mundanis dicit. Vos autem nolite vocari rabbi: quia si diceret quod delectatio gratiarum quarumcumque soli deo est attribuenda.

Tertia propositio est: quod quatuor sunt virtutes in veritate doctrine Christi: nos dirigentes: que remouent occasiones errorum: quibus simplices circumueniuntur: que sunt prudentia: spiritus eubolia: synesis: et gnomia: de quibus. 6. ethicorum. philosophus facit mentionem. Ratio est. Nam virtus proprie ordinatur ad actum: que reddit bonum. Et ideo oportet finem differentiarum actuum esse diuersas virtutes. Actus autem rationis ordinandi sunt diuersi: nec habent eandem rationem bonitatis. unde homo finem diuersitatem virtutum diuimode habet disponi. unde ad prudentiam pertinet bene consiliari impatiue. Ad euboliam pertinet consiliari electiue. Ad synesim pertinet recte iudicare finem regulas communes. Sed gnomia iudicat finem quandam singularem perspicacitatem iudicis. Prima patet de prudentia. Nam secundum Tullium prudentia est rerum bonarum et malarum: et utranque scientia. Hec virtus discernit bona a malis et bona ad inuicem ostendendo quod sit melius: et mala ad inuicem ostendendo quod sit magis malum. unde ad prudentiam pertinet recte consiliari: et iudicare: et precipere de his: per que puenitur ad debitum finem. unde ipsa principali ter respicit bonum commune. Unde apostolus de se ipso dicit. Non quero quid inutile sit: sed quid

multis: ut salui fiant: ut dicitur prima corin. 2.
 Nec enim excludit prudentiam carnis: que bonum personale proponit bono communi: quod repugnat caritati: qui non querit, que sua sunt: ut dicitur prima cor. 13. Repugnat etiam rationi: que hoc iudicat: quod bonum commune sit melius quam bonum privatum. Et hoc est quod dicit. Vos autem nolite vocari rabbi: dogmatizantes super ple bonum privatum preferre bono communi: si cur facit prudentia carnis. Nec enim doctrina generat moxerem. Corint. 8. Prudentia carnis mors est. Vnde prudentiam carnis habetis cum implet que sunt carnis. Prudentia autem spiritus docet que divina et celestia sunt: non solum verbo: sed exemplo. vnde dicit. Unus est. n. magister. scilicet christus: qui nobis prudentiam spiritus revelavit. Secundum primum de cubolia: que ut dicitur. 6. ethi. est rectitudo consilij: et est virtus multum necessaria ad obviandum malo consilio. Nam de ratione virtutis humane est quod faciat actum hominis bonum. Inter ceteros hominis actus est consiliari: quod iste actus importat quandam inquisitionem rationis circa agenda: in quibus consistit vita humana. Cubolia autem importat bonitatem consilij. Dicitur autem ab eo: quod est bonum et bonum: quod est consilium: quasi bona consiliatio. Nec enim excludit falsa consilia astutie ad consequendos malos fines. vnde presertimere consilia ad malum finem consequendum: vel inuenire malas vias ad bonum finem consequendum: utrunque istorum contra rationem cubolie: ut primum. 6. ethi. Et hoc est quod dicit. Deus autem vos fratres estis ab uno patre. scilicet deo geniti: et Adam ad vnam hereditatem vocati. scilicet regnum celorum. Et ideo sitis invicem diligentes honoresque preuenientes: excludendo a vobis prestitutionem mali consilij: quo malus finis consequitur. Sed magis consilio recto: et auxilio fraterno invicem subuenientes. Hanc enim fraternitatem christus docuit verbo in exemplo. Et ideo doctrinam astutie a terrenis consiliariis datam nolite sequi. Et hoc est quod dicit. Nolite patrem vobis vocari super terram. scilicet recipiendo ab eo sinistram doctrinam: qua poteritis alios circumvenire. Unus est enim pater vester: qui in celis est: qui. scilicet. regeneravit vos verbo vite: cuius doctrinam sectamini in veritate. Tertium primum de synesi. Synesis est virtus recte iudicandi. vnde in greco synesis dicuntur homines bene sensati. Multi enim sunt boni consiliarii: qui tamen non sunt bene sensati.

Et ideo non sunt boni iudicarii: quod est propter defectum intellectus: qui contingit maxime ex mala dispositione: habet bona dispositio pertineat ad synesim. vnde cum synesis fuerit bene disposita deceptionibus veris et rectis: paulo dubio recte iudicabit. vnde dicit. Nec vocemini magistri: quia magister. et c. q. d. Delecta persuasio non sit vestra doctrina. Propter dolor iam dicitur in eo statu: ut ea vitietur: vobis delectis nullum circumveniantis: sed vultis doctrina christi: recte iudicantes quilibet de salute informado. Quartus primum de gnomi: qui importat quendam singularem perspicacitatem iudicij. vnde nota quod habitus cognitivus discernuntur secundum altiora et inferiora primum. Adhuc festum est autem quod illa: qui sunt propter ordinem primum principiorum pertineat ad considerandum dine puidetie. Contingit autem aliquid esse faciendum preter communem regulam agendorum puta in aliquo casu in consuetudo et inopinatio supveniente. Et ita opus de huiusmodi iudicare sed alia altiora principia quam sint regule communes secundum quas iudicat synesis et secundum illa altiora principia erigit altior virtus iudicaria que vocatur gnomi. Nec importat quamdam singularem perspicacitatem iudicij. Ad reprehendum igitur fraudem deceptionum valet hec virtus quod bene in omnium statu dominatur fraus: quod quilibet in omnibus factis alium nititur supplantare: et hoc quando perspicaciori iudicio vias fraudulentas perscrutatur. vnde dicit. Qui maior est vestrum: sit vester minister. Quasi diceret. Quia per fraudulentas vias nitentur anhelare ad statum altiorum vere suppeditabuntur: quando eorum fraudes perspicacitatem ingenio precluduntur.

Quarta delectio est: quod ad perveniendum bonum apparentis circumventionem et ad doctrine christi veritatem experientiam: multum valet humilitas: quod secundum Augustinum. humilitas est ex intuitu proprie conditionis: et sui peccatoris voluntaria mentis inclinatio in suo: immo ordinabili ad suum peccatorem. Causa huius inclinationis est intuitus proprie conditionis. Adhuc. 6. Humiliatio tua in medio tui. Alia causa est intuitus peccatoris: in quo nullus est defectus. vnde perparatione eius magis apparent defectus nostri. vnde Bernardus. Nunquam se melius deprehendit modus humane perfectionis: quam in lumine vultus tui: et in speculo dine visionis. Quod etiam intuitus proprie conditionis sit causa humilitatis: primum per Bernardum. dicentem. Humilitas est virtus: qua homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. Hanc christus nobis com-

Sermo

mendavit: q: p eam maxime remouet impedi-
mentu: humane salutis: q: p'sistit in h: q: hō ad
celestia z spūalia tendit: a qbus homo impedit
dum in terrenis magnificari studet. Et ideo
deus vt impedimētum salutis auferret: exteri-
orem celsitudinem premnendā ostendit p hu-
militatis exempla. Et sic humilitas est quasi q
dam dispositio ad libez accessum hois in spūi-
tualia z dina bona. Et h: est dicit. Qui se hu-
miliat exaltabitur. vnde humilianti p'mittitur
spiritalis exaltatio. vnde Augu⁹. Ne putes
subiacere eum: q se humiliat: cum sit dictū exal-
tabitur. s. spiritali exaltatiōe. Et ne opneris
eius exaltationem in oculis hoium per subul-
tatem fieri corporalem.

Quinta p'lo est: q: supbia multum nos a
via veritatis p'stergat. Et ideo Tobie. 6. dicit
Munq: in tuo sensu aut in tuo verbo supbiam
dominari p'mittas. Et hoc ideo: q: l: sit spūale
peccatum hōis speciale obm: q est inordinatus
appetitus pprie excellentie: tamen ppter redū-
dantiam quandā in alia peccata h: quādam ge-
neralitatē: in q: tuz. s. ex supbia ori possunt
omnia peccata. **E**st notandū q: supbia vo-
catur ex hoc q: aliq p voluntatez tendit supra
illud qd est. vnde Irido. Supbus dictus est
quasi supra vult videri q: est. Qui. n. vult sup-
gredi vltra id qd est: supbus est. Habet autē
hoc recta ratio. vt voluntas vniuersusq: fere-
tur in id: quod est p'portionatū sibi. Et ideo
manifestum est q: supbia importat aliqd qd ad-
uersetur recte rōni. Hoc aut facit peccatu: q:
s'm Diony. malum aie est pter rōnem vivere
vnde Bre. Ipsa vitioz regina supbia est.

Sexta p'lo est: q: cum quodl: in suo gene-
re debeat esse p'fectu: ppter sui operis p'fectio-
nem. Ideo dicit q: ad humilitatis p'fectionem
duodecim gradus reguntur. quibus duode-
cim gradus supbie opponuntur. **P**rimus
est corde z corpore semp humilitatem ostende-
re defixis in terram aspectibus. **S**ecūds est:
vt pauca verba z rōnabilia loquatur: non cla-
morosa voce. **T**ertius est q: nō sit facilis z
p'mptus ad risum. **Q**uartus est taciturni-
tas ad interrogationē: z tunc est tenere qd ha-
bet cois regula monasterij. **S**extus est cre-
dere z p'nunciare se oibus viliozem. **S**e-
ptimus se ad oia indignum z inutilem p'feri:
z corde credere. **O**ctauus ē p'fessio pctōz.
Nonus est p obedientia in duris z asperis
patientiam amplecti. **D**ecimus est se cum

obedientia subdere maiori. **U**ndecim⁹ vt
voluntatem ppriam non delectetur implere.
Duodecimus vt deuz timeat: z sit memo-
omnium que p'cipit. Quod nobis pcedat.

Feria q'rtā dñice. 2. Sermo. 54.

Scendens

Ihs iherosolimā assum-
psit duodeciz discipulos
suos secreto. **M**at. 20.
Scdm qd dicit brūs Au-
gustinus sup illo verbo

ad eph. p. Elegit nos ante mundi p'stutionē
vt essemus sancti z immaculati in cōspectu eius
in caritate. Dicit. n. sic. Deus enim ante mū-
di p'stutionem: cum nullus q'q: metuerat: p
ordinauerat q: in tpe gratie aliquos a p'diis
separaret: z iustos: z immaculatos faceret. Pre-
ordinauit etiā q: z illos iustos ad eternā beati-
tudinem p'duceret. **H**ic p'ordinatiōnum alte-
ram implet hic: q: s. iustos facit. Alterā in fu-
turo implebit: q: ibi erit oium p'fectio. vnde in
tpe gratie elegit nos: vt essemus sancti. s. desti-
nans: vt tales per gratiā eius sint sancti virtu-
tibus: immaculati a malis: z a crimine. Et hoc
in p'spectu eius: nō hoīuz: id est intus vbi ipe
p'spicit: nō extra vbi hoies vident. Et hoc non
fecit meritis nostris: sed in caritate sua. Amor
enim dei hoc facit: z fin hoc in euangelio p'nti
sunt due considerationes.

Prima p'sideratio.

Prima p'sideratio est de iustificatoriū
a p'ceditis separatione: cum dicitur.
Ascendēs ihs zc. occurrūt. 6. p'os.

Prima p' ē videre qd sit p'destinatio z re-
probatio. Et dicit q: p'destinatio est grē ppara-
tio. i. dina electio qua deus elegit quos voluit
an mūdi p'stutionē. Reprobatio est p'stantia
malitie in quodā nō finiende z reparatio pene
nō terminande. Et sicut p'destinatorum effe-
ctus est grē appositio: ita reprobatiōis effe-
ctus est grē induratio. Unde effectus p'destinationis est
gratia: qua in p'senti iustificamur: atq: ad rōe
vivendum z in bono p'seuerandum adiuuā-
mur: z illa qua in futuro beatificamur. Ita re-
probationis effectus est induratio: que causat
ex hoc: q: talibus misericordia iustificationis
non largitur. **E**st tamen notandum q: re-
probatio dei nō subtrahit aliqd de potētia re-

probat. unde cum dicitur q̄ reprobatus non potest gratia adipisci hoc nō est intelligendus s̄z impossibilitatē absolutā: sed s̄z impossibilitatē p̄ditionatā: sicut dictū est: q̄ p̄destinatus ē necesse saluari necessitate p̄ditionata: q̄ non tollit arbitrij libertatē. Ita p̄lo p̄z p̄ Diony. de diuinis nōibus. Adīro modo d̄s oīz conditor alios p̄destinādo elegit: alios v̄o in suis prauis moribus iusto iudicio derelinquit. vñ Jacob dilexi. E sau at odio habui. vñ dicit. Abscedens iesus iherosolimā. q. d. Licet d̄s voluntate antecedente vult oēs hoīes saluos fieri qd̄ intelligit p̄ ascensu iherosolime: q̄ interpretatur visio pacis: tñ voluntate subsequente: vult solos p̄destinatos saluos fieri.

Secunda cōclō est: q̄ causa p̄destinatiōis nō sit ex merito arbitrij: s̄z ex sola diuina pietate: Hoc pater dimissis op̄ationibz: q̄ nobis meriti fidei de mīa dei venit: non q̄ p̄ fidez vel aliq̄ merita elegit d̄s ab eterno aliquos: vel ap̄posuit gr̄iaz iustificatē in tpe: sed gratuita sua bonitate elegit vt boni essent. vñ Aug. Non q̄ futuros nos tales esse p̄scīuit: iō elegit: s̄z vt essem⁹ tales p̄ ipsam electionē sue gr̄ie: q̄ gratifi cavit nos in dilecto filio suo: et h̄ est qd̄ d. cit. q̄ Iesus assumpsit duodeci discipulos secreto etc. **Q. d.** q̄ cū talis assūptio discipulorū sit ad eternā vitāz eoꝝ p̄destinatio. Tñ ideo secreto eos assumpsit: vt ostēderet hāc p̄destinatiōez a nullo merito: sed a diuina misericordia initium sumpsisse: et consumationem.

Tertia p̄clō est: q̄ p̄destinatio h̄z certitudi nez: q̄ rectissime et infallibilr p̄sequet suoz effectum: nec tñ potuit necessitatē vt effectus eis ex necessitate pueniat. Dictū est. n. q̄ p̄destinatio est pars p̄uidētie: nō autēz oīa que p̄uidētie subduntur necessaria sunt: sed q̄daz p̄tingēt er eueniunt s̄m p̄ditionē causaz p̄rimaz: quos ad tales effectus diuina p̄uidētia ordinauit: et tñ p̄uidētie ordo infallibilis est. Sic igit p̄destinatiōis ordo est certus: et tñ libertas arbitrij non tollitur: ex qua p̄tingenter puenit p̄destinatiōis effectus. vñ nec etiā diuina scia nec diuina voluntas p̄tingēt iāz a rebus tollūt cū certissima et infallibilis sit. vñ l̄z diuina p̄uidētia q̄busdam rebus necessitatē imponit: nō tñ omnibus: cum ad eam p̄tineāt oēs gradus entium pducere. vnde q̄busdaz p̄parauit effectibus causas necessarias: vt euenirent p̄tingēter s̄m p̄ditiones plurimaz causarum.

Quarta p̄clō est: q̄ s̄m beatum Aug. cert⁹

est numerus p̄destinatorū. **Unde notandū** q̄ numerus p̄destinatorū non soluz p̄ modum cognitiōis: sed etiam p̄ modum cuiusdaz p̄ncipalis p̄fectionis certi numeri qui videntur eē p̄destinati a deo in bonum electorū quib⁹ oīa coopantur in bonū. vnde quidaz dixerunt: q̄ tot saluabunt: quot āgeli ceciderunt: alij dixerunt: q̄ tot saluabuntur: quot steterūt: s̄z secur⁹ ē dicēdūz: q̄ soli deo est cognit⁹ numerus electorū in supna felicitate locandus hoc innuitur q̄ ponit q̄ duodeciz discipulos assumpsit. vñ de numeris duodenarius significat illos qui tenēt decem p̄cepta: et habent duplicem caritatem: scilicet dei et proximi: quorum numerus est cognitus soli deo.

Quinta conclusio est: q̄ x̄ps nobis oībus p̄ passionem suam sufficienter meruit nostram reparationem: l̄z s̄m potētiā absolutā potuit s̄z p̄ alium modū. Ratio est: q̄ mors x̄pi fuit secūdaria causa et meritoria. Deus autē p̄māria, nō s̄re reparationis. Quicqd̄ igitur potuit deus p̄ alium: potuit sine eo: sed deus deleuit culpam mediante filij sui morte: tanq̄ mediante causa secūda. Igitur sine ea: et h̄ de potentia absoluta. i. p̄ purā creaturam: sed magis ordinauit: vt filius suus satisficeret: tūz p̄ hoc: vt humana natura nō teneretur diligere aliquem tanta dilectione nisi deum. **Itē vt ex hoc ostēderet summā dilectionē ad hoīem qua eum traheret.** **Item** vt ista satisfactio esset efficacior et excellenti modo fieret per eūz cuius actio esset acceptissima a deo. vnde Augustinus. Elegit nos vt essem⁹ iusti per ipsam electionem sue gratie qua gratificauit nos in dilecto filio suo. **Sexta p̄clō est:** q̄ solum p̄destinatis meruit ianue paradisi aperitiōē. Per similitudinē enim ianua paradisi dicitur clausa: in quantum est aliquod obstaculum p̄hibens ab introitu paradisi: quod duplex erat. Unum per peccatum actuale. Aliud per peccatum naturē: scilicet originale. **Primum** non est commune omnibus: sed tñ peccatoribus: sed s̄z commune est omnibus. Et hoc obstacul⁹ auferri nō potuit nisi per eius: cuius operatio in totaz naturam potuit. Hic erat Christus. Sed q̄ talis reseruatō solum fuerit facta p̄destinatis: patet: quia volens ordinare prius vult finē ali cui. Deus autem est huiusmodi. Igitur prius voluit et p̄uidit dare gloriā: q̄ ea que sunt ad finēz: vt gratiaz: sine qua non disponit dare gloriāz. Et quādo p̄uidit lapsum in Adā h̄

Sermo

mani generis: tunc etiam preuidit de remedio. Ideo sequitur: quod sicut ordiatio eorum que sunt ad fines presupponit ordinationem finis: sic meritum quod fuit passionem: presupponit predestinationem electorum ad gloriam. Igitur meritum Christi fuit pro electos lapsuros in adam. Quare sequitur quod Christus meruit solam electis quantum ad effectum: et hoc est quod dicit. Si filius hominis tradet: in innumeros et diuersos modos passionis quos et cetera. sicut genus passionis preuidit.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de iustorum predestinationis executione cum dicitur. Tunc accessit ad eum mater. ubi occurrunt sex conclusiones.

Prima conclusio est: quod predestinatio etiam potest iuari precibus sanctorum. unde gen. 18. dicitur: quod Isaac rogauit deum ut daret vxo-ri sue Rebecce conceptum: ex quo natus est Jacob: qui predestinatus fuit. Igitur et cetera. Unde in predestinatione duo sunt consideranda: scilicet ipsa predestinatio diuina et effectus: quantum ad premissum nullo modo predestinatio iuuatur precibus sanctorum. Ad. n. precibus sanctorum fit: quod aliquis predestinetur: quantum ad secundum potest iuari: quod prouidentia illa pars est. Predestinatio. n. non subtrahit causas secundas. sed sic prouidit effectus: ut etiam ordo secundarum causarum subiaceat predestinationi. unde ita predestinatur a deo salus cuius: ut etiam sub ordine predestinatorum cadat quicquid hominem promouet in salutem: ut oratio propria vel alia bona. Unde predestinati debent bona facere: quibus predestinationem conseruant: Et hoc est quod dicit. Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei que erat salome: que interpretatur ipsius rogans pro filiis.

Secunda ratio est: quod pro hijs qui sunt salutis accedendum est ad solam deum: quia illa bona que principaliter in oratione sunt petenda: a solo deo possunt dari. Psal. Gratia et gloria dabit dominus. unde licet petendum sit a deo principaliter: secundario etiam ad sanctos poterimus recurrere habere: ut dei fiducia pavidis. ut. si illi qui non audent per se impetrare: nec possunt saltem per idoneos et impetratores obtineant desiderata.

Tertia ratio est: quod quantum sunt que reddunt petitionem nostram exaudibilem. Primum est quod pro quo petit sit in gratia. Ad ps. Ma ratione amicitie est: quod deus vota piorum exaudit. unde quicunque a dei amicitia declinat: non est dignus ut eis oratio exaudiat: per solam petitionem declinat ab amicitia dei.

Et ideo per petitionem efficitur quod indignus exaudiri. Ysa. p. Cum multiplicaueritis orationes et cetera. Sed per imitationem vite sancte manet in amicitia dei: et per prius dignus est exaudiri. Unde ista mater petijt pro filiis. q. d. Qui vult obtinere quod petit. Si filius sit prius per imitationem. unde apostolus imitatores dei estote sicut filii charissimi. Secundum est: quod illud quod petit pertineat ad salutem: quia non decet deus dare quod non expetit tue salutis. Unde si vis obtinere que sunt salutis pete. unde Petrus. Illa pete a deo que tibi magis expediunt accipe: et deus deceat prestare. Sequitur. Quomodo tibi illa prestat libenter: que si haberes admoneret: ut precereres. Unde temporalia cum est nos ordinare possunt aliquo modo in salutem. Tercio possumus peti: quia ut sic sunt nobis vilia. unde Augustinus. Temporalia bonum posterius querendum est: non temporalis dignitate illud tanquam bonum nostrum: istud tanquam necessarium nostrum. unde mater petiuit ut filius vnus sederet ad dexteram: alius ad sinistram. Per dexteram intellige bona eterna. Per sinistras bona temporalia. Tercium est: quod orans sit dignus ad quod reguntur tria: ut. si sit gratus in beneficijs ut ea desideret: et ut sciat se talia habere a deo. Ratio est. Nam deus in omni ope suo est summe misericors: ideo liberalissime predestinat: quia iustus: ideo non dat donum nisi desideranti: non dat gratiam nisi regratiati non impendunt mercedem nisi recognoscunt: ut salua fiat libertas arbitrij: et non vilescat nobilitas doni. unde dicitur quod orans erat mater. Que dicitur et iubet reuereri non erat salome: que interpretatur pacifica. unde cor pacificum et tranquillum digne metuit exaudiri. Quartum est quod orans sit assiduus: quia Augustinus. Oportet semper orare et non deficere: quia sicut tibi deus quod non vult cito dare: ut tu discas magna desiderare. unde deus differt aliqui exaudire per quatuor rationes. Primo ut persuadeat anime: in que mala se precipitauit. Secundo ut innuat quia nondum perfecte orat ut exaudiri debeat. Tercio ut ex difficultate sanationis diligentius se custodiat. Quarto ut ostendatur que pena sit non conuersis: si tanta difficultas est conuersis. Quarta ratio est: quod deus aliqui ex amicitia deneget quod petit ab amico: quia cognoscit hoc ei esse necessarium: vel frui ei plus expedire: sicut medicus infirmum negat quod petit: considerans quod non expedit ei ad salutem corporis consequendam: ex hoc quod ostenditur quomodo deus ex amore quem ad hominem habet eius desideria impleat per orationem sibi positam.

Nō est igit mirandū: si qñq; eoz: ⁊ quos p̄ci-
pue diligit penitentiā non implet: vt impleat qđ pe-
tenti magis expedit ad salutē: p̄pterea p̄dau-
lo stimulu carnīs non amouit: q̄uis hoc pete-
ret, puidens ei hoc esse vtile ad humilitatis cō-
seruationem. vt habetur sc̄be eoz. 12. Vnde
dicitur. Nescitis quid petatis. Roma. 8. Nā
quid oremus sicut op̄ nescimus: p̄ hoc dicit
Augu. Bonus dñs q non tribuit nobis sepe
quod volumus vt non male tribuat.

Quinta p̄lo est: q̄ actus mart̄rij est mul-
tuz meritorius. Ratio. Quia q̄tus vnūqđq;
magis assimilāt causē meritorie: tāto magis ⁊
efficacius h̄z rationē meriti: sed causa merito-
ria est passio xp̄i: Igitur mart̄rijū inq̄stuz assi-
milatur passioni xp̄i est magis meritoriu. Ad
hoc aut vt aliqd mart̄rijūz assimilētur passioni
xp̄i tria requiruntur. s. q̄ sit voluntariuz: inno-
cens: ⁊ caritatiuz: q̄ xp̄i passio erat volunta-
ria. Nā oblatus est: q̄ ipse voluit. Innocēs:
vi pilatus testatus est. Luc. 22. Nullā causam
inuenio in eo. Et latro in cruce. Hic nihil ma-
li gessit. Erat etiā caritatiua. Johis. 15. Ad a-
iorem caritatem nemo h̄z: vt ⁊c. Ergo ad h̄ q̄
mart̄rijūz sit meritoriu: requiritur q̄ sit volunta-
rium. Nā passionibus innatis vel causat̄ il-
latis: nec meremur: nec demeremur. sed volū-
tarie acceptis. **S**ecūdo requiritur q̄ sit innocēs
Innocētia est. n. maxime meritoria. Nam, p̄-
ficiens in actibus virtuosīs per habitum con-
tinuatus multo plus meretur q̄ per habitum
discontinuatuz. Et ideo innocens retinens in-
nocentiam vite: ⁊ sustinens mart̄rijūz inno-
center est magnus. **T**ertio requiritur q̄ sit
caritatiuz. Nā actus mart̄rij est caritas: q̄
tanto magis ostenditur q̄s amare aliquā rem:
q̄to per eā rem magis amatā p̄temnit ⁊ rem
plus odiosā eligit pati. Vitam. n. plus dili-
git: ⁊ mortē plus odit. Vnde p̄ q̄ mart̄rijūz
p̄ quod vita p̄temnitur: ⁊ mors eligitur est ar-
dor caritatis s̄m illud Johis. 15. Ad aiorē ca-
ritatē ⁊c. Et hoc est qđ dñs querit. Potestis
bibere ⁊c. Per talem. n. passio significatur: q̄
tunc bibitur qñ voluntarie patienter ⁊ innocē-
ter: ⁊ ex caritate sustinet. Ad roma. 8. Si cōpa-
nimur ⁊ coregnabim⁹. vñ sequitur. Calicē qđ
mcū bibens. sedere aut ad dexterā: vel ad sini-
strā ⁊c. Glosa. Hoc regnūz celoz non est dā-
tis: sed accipientis: idest meritu regni celestis
non est ex sola gratia dantis: sed op̄ etiā q̄ cō-
currat voluntas ⁊ meritu recipiētis. Non. n.

psonaz acceptio est apud deū. Sed quicunq;
dignus est accipit qđ p̄sone nō est paratuz: sed
vite. Nō est mcū dare vobis. s. sup̄bis: vt ad-
huc estis: sed alijs qbus paratuz ē. Igit ⁊ vos
nolite esse qđ estis: sed estote alij: s̄ humiliamini
q̄ vultis iam exaltari: ⁊ est paratū vobis.

Sexta p̄lo est: q̄ ad consequendūz effectū
p̄destinatiōis oportet q̄ humilitate vincat in
dignationis impedimentū: q̄ s̄m Aug. Nisi
humilitas quēcunq; facimus p̄cecesserit p̄tinu-
ata ⁊ secuta fuerit: iā nobis de aliquo facto gau-
dentibus: totūz aufert de manu superbia: que
generat indignationem. Nam indignatio est
reputatio indignitatis in illo: qui p̄sumptu-
ose anhelat ad superiora. Prouenit autem in-
dignatio ex quatuor: scilicet ex consideratione
sui status venit superbia: ex consideratione fra-
terna casus venit cōreptus: ex collectiōe me-
ritozum inuidia: de ignorantia iudiciorum det
admiratio. Sed contra primum temerarium
est superbire aliquem de eo q̄ stat cum cadere
possit. Vnde ad corinthi. decimo. Qui se eri-
gunt stare videat ne cadat. **C**ontra secundum
crudeliter est contemnere: Cum huma-
num sit alijs p̄dolere in infirmitatibus. vnde
Adichee septimo. Ne leteris inimica mea sup̄
me: q̄ cecidi. **C**ontra tertium est: equalita-
tem p̄mij ad meritum p̄parare: q̄ nō sunt cō-
digne passionēs huius tēporis ⁊c. Roma. 8.
Contra quartum est illud Roma. xj. D al-
tudo diuitiaz ⁊c. Sed sicut p̄sidentia merito-
ruz quandoq; parit arrogantia: sic cōuerso pec-
cati p̄sideratio humilitatem: ⁊ plus placet deo
humilis peccator: q̄ iustus superbus. Et hoc
est qđ dicit. Tunc audientes decem indignati
sunt. B̄lo. Sicut isti carnaliter petierunt esse
super omnes: sic ⁊ isti cōtristati sunt esse aliquē
ante se. Iesus autem vocauit eos: tanq̄ pius
pater: vt ab errore reuocaret. vt pace ⁊ reforma-
ret ad se: tanq̄ ad salutis medicum quo minga-
rēt ad pacis vinculum: quo vnirentur dicēs
Scitis quia p̄ncipes gentiū ⁊c. Sequitur. S̄
nō ita erit inter uos. q. d. vos more seclariū
petistis. ⁊ vultis per p̄clationem ad regni ce-
lestis possessionem cum e contra ad summam
virtutem ascendatur: nec imperando: sed mini-
strando. Et ideo nō ita erit inter vos: sicut in-
ter eos: quia si in regno terreno p̄clati sunt do-
mini. Sed vestrum regnum non est terrenū
sed spirituale. Vnde per oppositum debet in
vobis esse: quia p̄clati ecclesie sunt ministri.

Sermo

Sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, scilicet sanctitate et dignitate: sit vestester minister: quasi non primum abijciendo: sed humiliter ministrando. **Uris.** Quicumque desiderat primum celestem: sequitur humilitatem terrestrem. Et quicumque voluerit inter vos primus esse: id est primum habere: erit vestester seruus: non ex conditione: sed ex caritate et humilitate. Sicut filius hominis: qui non venit temporaliter dominari: sed humiliter ministrare: et dare animam suam, id est vitam redemptionem pro multis: quantum ad efficaciam pro predestinatis: sed pro omnibus quantum ad sufficientiam. unde glossa. **Luc. 10.** Humilis magis pius et mitis: nec cupiditas non modice duos arguit: nec decem indignationis increpat liuore: sed docet maiorem esse qui minor fuerit: et dominus qui seruus sit. Frustra ergo: aut illi ad maiora suspirant: aut hijs super illorum desiderio dolent cum ad summitatem virtutum non potentia sed humilitas ducat se ipsum ponens in exemplum patientie et humilitatis. Quam nobis imitari concedat etc.

C Feria quinta dominice septe quadagesime.
Sermo quinquagesimus quintus.

omo qui

dam erat diues: qui induebatur purpura et bysso.
Luce. 16. Secundum quod dicit **Isido.** de summo bono.

Graviter in deum de-

linquunt: qui diuitias a deo concessas: non in rebus salutaribus: sed in vitijs vtuntur vanitatibus. Nesciunt enim impartiri pauperibus: oppressis subuenire despiciunt: et inde magis augent delicta: unde redimere debuerit. Hoc enim bonum tantum possessio rerum presentium si vitam reficiat miserorum. Pro diuersitate ergo usus alij de rebus mundanis pereunt: quas cupidine capiunt. Alij vero saluant: dum pro misericordie operibus ex eis celestia bona mercantur. Intantum enim elemosinarum opera peccata extinguunt: atque ad regnum seculi futuri perficiunt: ut etiam iudex celestis dicat eis **Venite** benedicti patris mei etc. Hijs autem quos nulla precedentia elemosinarum facta sequuntur eterni iudicis voce sic dicitur. **Discedite a me** etc. Quis hic misericordiam non impartitur: illic pietatis fructum non inuenit: exemplo ar-

dentis diuitis: qui in inferno ad tenuissimam petenda compellitur: qui hic tenuissima negauit. Sicut patet in euangelio: cuius dicitur. **Homo** quidam etc. ubi occurrunt nobis due consideraciones

Prima consideratio.

Prima consideratio est videre quales fuerunt differentes in vita diues et pauper: diuersa premia merendo: ubi occurrunt nobis sex conclusiones notande.

C Prima conclusio est: quod beatitudo nullo modo petenda est in transitorijs. scilicet in hijs quatuor: que sunt diuine: honor: gloria: et potestas. Et hoc propter quatuor rationes. **C** Primo quod in beatitudine nulla est fallacia. Nec autem fallunt. Nam beatitudo nullum secum compatitur malum. Ista autem simul possunt esse in bonis et in malis. **C** Secunda beatitudo est per se sufficiens. Nam ea adepti nullum bonum necessarium desunt: sed hijs adeptis: adhuc multa deficiunt: puta sapia et sanitas corporis: securitas et multa consilia. **C** Tertia ex beatitudine nulli prouenit malum: sed ex hijs prouenit malum. **Eccle. 5.** Diuine perscruantur in malum domini sui. **C** Quarta quod ad beatitudinem ordinatur quis per principia interiora: cum ad ipsas naturaliter ordinatur. sed hec magis sunt a causis exterioribus: vix plurimum a fortuna: unde et bona fortune dicuntur. Et ideo dicitur **Psalm.** Relinquant alienis diuitias suas etc.

C Secunda conclusio est: quod aliqui perunt felicitatem suam in diuitijs: alij in honoribus: alij in gloria: alij in potestate. **C** Primi decipiuntur: quod **Eccle. 9.** dicitur. Necume obediunt omnia. Vex est iudicio stultorum omnia corporalia: sed non spiritualia. **C** Item dicitur quod per pecunias omnia possident: quod **eccl. 5.** dicitur: quod ad hoc numerus inuentus est: ut sit fideiussor: habendo pro eo quod voluerit. Verum est omnia venalia: sed non spiritualia. unde **puer. 17.** dicitur. Quid prodest stulto diuitias habere: quibus sapias emere non potest. **C** Alij dicunt quod felicitas sit in honoribus. Probatur illud. Quod maxime desideratur est beatitudo. Honor autem huius est: ut dicitur. **4. eccl. 12.** propter honores homines iacturam patiuntur in omnibus rebus: ne in ipsa ledantur. Verum est in quantum est signum in honorato: quo mediante credat se esse excellentem iudicio aliorum. **C** Tertij etiam decipiuntur dicentes. scilicet quod beatitudo sit in gloria. unde dicunt **secundum Dionysium.** Bonum est superius diffusiuum: sed per gloriam bonum hominis ma-

gratie diffundit in notitiam aliorum. Verum est
q; bonum alicuius hominis : quod per gloriam
est in cognitione multorum . Sed talis cogni-
tio est de vero bono . Sed si de falso bono ni-
hil est &c. ¶ Item quod dicit sanctis in primis
est gloria. Romano. 8. Non sunt condigne
passiones &c. Loquitur apostolus de gloria: que
est a deo: sed non de gloria: que est de hominibus
¶ Quartum etiam decipiunt: ponentes q; in po-
testate sit beatitudo. Omnia enim appetit assi-
milari deo: sed hoc per potestatem. Igitur &c.
Ubi est dicendum q; diuina potestas est sua bo-
nitas. unde vii sua potestate non potest quis: ni-
si bene. Sed potestas hominis potest male vii.
Igitur & cetera .

¶ Tertia pars est: q; nullus scandalizari debet in
malorum prosperitatibus: sed respiciat eorum no-
uissimam. et inueniet eorum temporalem et cadu-
cam prosperitatem cito transitoriam . Et ideo di-
cit Iffido. Quidam simplicium nescientes dei
iudicium: in malorum prosperitatibus scandalizantur
dicentes. Quare via impiorum prosperatur: bene
est omnibus: qui inique agunt? Tales non mire-
tur aspicientes eorum felicitatem caducam: sed ma-
gis nouissima eorum intendant: quia illis post
hec eterna supplicia preparant: dicente propheta.
Ducunt in bonis dies suos: et subito ad infer-
na descendunt. Et signat vobis in isto diuine
epulone: qui erat diues. scilicet diuitias amando.

Et ideo reprobat Iffidus iduebat purpura et bys-
so: non solum quia delicate sunt vestes: sed ut per
hoc aliquid significet. Purpura tingit de san-
guine: et quia ea de quibus vivere debent paupe-
res in usus suos conuertunt: purpuram indui
dicunt. unde ecclesiasticus. 34. Danis egentium: vi-
ta pauperum . ¶ Item byssus bene iungitur
purpure. Byssus candida est: et significat con-
scientie candorem: quam ad palliandum iniqui-
tatem suam assumunt: et ut iusta videant omnia:
que faciunt: imponunt crimen eis: quos defen-
dant: et epulantur quotidie splendide. unde licet
semper culpa sit comedentis et bibentis: et non
cibi et vini: tamen sunt quedam vitia: que tan-
guntur hic ex parte rei: quedam ex parte persone.
Ex partem rei: ut epularum voluptuositas: fer-
culorum diuersitas: crapularum gulositas: occa-
sio alterius mali . ¶ Et ex parte persone: ut
ardor: appetitus: et delectatio palati prurientis
Reprehenditur etiam luxuriosus in vestitu: propter
sui preciositatem: que respicit precium, propter mul-
titudinem: que respicit numerum propter cu-

riositatem: que respicit studium: propter inde-
centiam: que respicit persone statum: propter fal-
laciā: que respicit alienum visum: propter ostē-
tationem: que respicit ornatum vanum. unde
Grego. Nemo putet in luxu vestium deesse
peccatum. Nec duo damnat Iobes Baptista
cuius vestimenta erant de pilis camelorum: et
cibus locuste: et mel siluestre. Mat. 3.

¶ Quarta pars est: q; voluntaria paupertas est
deo multum grata: eo quod ordinat perfectionem
caritatis: quia status christiane religionis est quod-
dam exercitium: per quod peruenit ad perfec-
tionem caritatis: ad quod quoddam necessarium est
q; aliquis affectum suum abstrahat a rebus mu-
danis. Quod fit per paupertatem: quia Augu-
stinus dicit ad deum. Adinus te amat qui tecum ali-
quid amat: quod non propter te amat. Idem di-
cit q; augmentum diuitiarum est imminutio ca-
ritatis. Et hoc enim q; aliquis res mundanas
possidet: alicuius animus ad earum amorem.
Et ideo ad perfectionem caritatis primum fun-
damentum est voluntaria paupertas: ut aliquis
absque proprio viuat. Mat. 19. Si vis perfe-
ctus esse et cetera .

¶ Quinta pars est: q; perfectio non consistit totale
in paupertate: sed est in secula christi: secundum illud Ibero.
super Mattheum. Quia non sufficit omnia re-
linquere: addit petrus. Et secuti sumus &c.
Hoc autem fit per mendacitatem: quia mendicare
est vivere ad imitationem christi: iuxta illud psalm.
Ego autem mendicus sum &c. Sbo. Hoc dixit
christus de se ex forma serui. ¶ Nota etiam q; pau-
tas est instrumentum perfectionis: quo media
te tollunt tria impedimenta caritatis. ¶ Pri-
mum est sollicitudo in abundantia diuitiarum
per quam animus hominis multum impeditur
et distrahitur: ne totaliter feratur in obsequium dei:
de qua Mat. 13. Sollicitudo diuitiarum suffo-
cat verbum. ¶ Secundum est diuitiarum amor
qui ex diuitiis possessis auget. unde Ibero.
super Mat. Diuitie possidere difficile premitur
tur. ¶ Tertium est inanis gloria: que ex diui-
tiis nascitur: secundum illud psalm. Qui perfidunt in vir-
tute sua: et in multitudine &c.

¶ Sexta pars est: q; dominus deus omnes homi-
nes si voluisset diuites fecisset. Sed voluit non
sine causa esse pauperes. ¶ Primo ut qui susci-
pent miseriā paupertatis: ad maiorem glori-
am probarent. Nam ipsa paupertas est signum
dilectionis diuine. ¶ Secundo ut sint diuiti-
bus materia exercere pietatis. Ubi. n. non est

Sermo

miseria: ibi non habet locum misericordia, unde de proverbiis. 19. *si enervat proximo suo: et qui prevalet manu mandata servat.* **T**ertio ut haberent homines aliquid: in quo proprie deo assimilarentur. Et hec est misericordia, unde estote misericordes. **A**dat. 2. **Q**uarto ut esset aliquid: quod dominus obijcere posset reprobis in iudicio. Unde **A**thabai. 25. *Esuriui etc.* Et hoc est quod dicit. *Erat quidam mendicus.* unde licet hac miseria grauat⁹ fuit: non tamen non reprobatus: sed predestinatus. Et ideo nomine lazarus. *Lazarus* interpretatur ad iutus: vel auxiliat⁹ a domino: scilicet per gratiam predestinationis. *Iste* dicit mendicus: non pauper. *Sunt enim pauperes:* qui non sunt mendici: qui quod ipulsant: non ita pietate ex citant: quod per clamorem pauperis pietas excitat. *O*stendit igitur indigentia istius mendici ad pene diuitis augmentationem. **P**rimo in eius egestate: quia medicus. **S**ecundo in eius debilitate: quia iacebat ad ianuam iacentem. unde **L**iso. *Iacebat ante ianuam: ut crudelitatem diuitis in suo corpore demonstraret.* **T**ertio in eius infirmitate: quod vlcerebus plenus. *Solent vlcera infirmorum visa affectus pietatis prouocare:* a quibus qui auertit oculos: pietati se negat. **Q**uarto in famis anxietate quod cupierat saturari de micis. unde pauper si peteret diuitias: non esset exaudiendus.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est videre quomodo sunt differetes in morte: quod si cut differentes fuerunt in vita merendo: sic in morte premium recipiendo: ibi. *si a cum est aut etc.* ubi occurrunt sex conclusiones. **P**rima est: quod in hac vita solum est licitum meritorie operari: quia nunc solum est tempus misericordie: post modum equitatis. Et quia meritum fit per virtuosas operationes. *Igitur debitores sumus virtutum ac meritoz: et operum perfectorum.* Et quod ad hec cumulanda merita tempus vite accepimus: ergo operari debemus iugiter. Unde **I**sido. *Tantum in hac vita est licitum opera bona: illic non: quia ibi non operatio expectat: sed retributio meritoz.* **S**ecunda conclusio: quod post istam vnusquisque recipiet vicem pro abditis: ideo per opera interregatur anima: ubi debet esse in loco penarum: an glorie. *Dicitur enim dispensatori.* *Voca operarios: redde illis mercedem.* **A**thab. 20. et optime. *Reddit enim unicuique*

ad minimum: vel de iustitia: vel de nequitia. unde in euangelio dicitur. *si factum est autem ut moreretur mendicus: factum est autem scilicet deo vocante: et a miseria liberante.* unde non dicitur mori: sed educi de carcere. Et sic bene dicitur medicus: non *Lazarus*: quia non anima: sed mendicitas est mortua in christo: sicut illud apocalypsis. 20. *Non esurient neque sitient etc.* **I**n morte implicatur *Lazarus* tria preterisse: scilicet egestas: vilitas: et penaltas. *Mortuus* est enim naturaliter: et sic cessauit egestas. *Delatus* est venerabiliter: et sic cessauit vilitas. *Depositus* est fideliter: et sic cessauit penaltas: quia dicitur quod deportatus est in sinu *Abrahe*: qui est locus qui etc. *Mortuus* est autem diues. scilicet multis mortibus. **P**rimo morte culpe: quia separat anima a gratia. **S**ecundo morte corporali: quod separatur anima a corpore. **T**ertio morte pene eterne: qua anima separat a dei gloria. Et hoc est triplex veh. **A**poca. 8. *Sequitur.* Et sepultus est in inferno.

Tertia conclusio est: quod per misericordiam dei nihil relaxat de pena damnatorum. **A**poca. 18. *Quantum glorificauit se in deliciis suis: tantum date illi tormentum et luctum.* *I*ntelligendum tamen quod pena damnatoz potest dupliciter considerari. **P**rimo modo in quantum est ante taxationem et inflictionem. Sic misericordia dei relaxat: quod peccator cum mereret penam infinitam acerbitate vel intentione: quod offensa ratione persone est infinita. Et sic deus quasi infinitam prem relinquit: quod in omni ope dei est misericordia et veritas: vel etiam peccator meretur penam infinitam duratione: propter incorrigibilitatem voluntatis seu culpe. unde de hac nihil relaxat. **S**ecundo in quantum est post taxationem et inflictionem: sic nihil etiam relaxat. Et hoc est quod dicit. *Elevans autem oculos suos: scilicet qui in inferno non poterat se levare: leuauit oculos ad pauperem in tormentis: qui non leuauerat in deliciis.* *Cuius esset in tormentis inferni vidit Abraham sibi in penam: quod ut Grego. dicit.* *Oculos quos culpa claudit: pena aperit.* *A longe: tunc propter locorum distantiam: quod diues in profundo: Abraham in limbo: tum propter impossibilitatem finiorum: quod longe a peccatoribus salus: et Lazarus in sinu suo.* *Quod. scilicet.* in sua prosperitate dedignabatur videre: modo videt ad cumulum pene. Et ipse clamans dixit pro dolore. *Pater Abraham: cuius erat si*

lius genere: sed non imitatione. unde si qs ho-
spitalis in paupes fuisset: filius Abzabe esset.
Misere mei. Ecce stulta petitio. Lupit. n.
sibi misereri: qui nec sui: nec Lazari misertus
fuit. Jacobi. 3. Iudicium sine misericordia fi-
et ei: qui non fecit misericordia. Sinus Abza-
be est requies sanctorum pauperum. Sedz glo-
quorum est regnum celorum. Sepultura in-
ferni est penarum pfunditas: que superbos z
misericordes post hanc vitam vorat.

Quarta pld est: q per suffragia ecclie nul-
la fit mitigatio pene in damnatis: q Augu^s.
dicit de ciuitate dei: q si sciret patrem suum cē
in inferno: non oraret pro eo: quia sciret ei suf-
fragia ecclie non pdesse. Et ideo dicendum
q damnati cum sint omnino membra prefusa
ab ecclia: ideo suffragia ecclie eis non pro-
sunt. Hoc enim pz: cum di. Et mitte Lazaz
vt intingat zc. id est impartire mihi modicum
de meritis Lazari: vt refrigeret lingua meas.
Ecce conueniens ordinatio pene ad culpam.

Primo q lingua peccauit: ibidez punitur
iuxta illud sapientis. **P**er que peccauit zc.

Secdo si iaz possidet totus ignis inferni
quare solius lingue estibus desideras subue-
niri: q misericordiam nō precipit fieri? Ideo
addit. Quia crucior in hac flāma: hic notat q
ignis non agit in spiritum virtute nature sue:
sed inq̄tum est instrumentum diuine iustitie:
sicut baptisimus est instrumentum diuine miē.

Quinta pld est: q post iudicium mali tri-
stabiliter ponentur in eternis supplicijs: z iu-
sti gaudent in eternis p̄mijis. Dicent enim
iusti damnatis illud psal. Ecce homo qui non
posuit deum adiutorem zc. Et ideo Gregori⁹
dicit: q aliqui sunt: qui nō iudicant z pereunt:
vt infideles: quia iam iudicati sunt. Alij non
iudicantur z regnant: vt sancti. Alij iudican-
tur z pereunt: vt peccatores fideles. Qui-
bus dicitur. Esuriui z nō dedistis zc. Alij iu-
dicantur z regnant: vt fideles mediocriter.

Quibus dicit. Venite benedicam patris mei.
Et hoc est qd sequitur. Dixit illi Abraham.
Fili. filium autem vocat ipsum: vt dolor eius
augeatur de perdita hereditate. Recordare qz
recepisti bona in vita tua: id est ad voluntates
tuas. Et Lazarus similiter mala: scilicet tran-
sitoria: quia fm glosam licet Lazarus aliquid
mali habuit: hoc tamen ignis p̄petuitatis pur-
gauit. Nunc vero hic consolatur: eterna con-
solatione p modica tribulatione. Tu vero cru-

ciaris: id est eterno cruciatu pro tēporali dele-
ctatione. Et in hys oibus inter nos z vos ma-
gnus chaos firmatum est. Chaos sz glo. est
magna distātia meritor. vñ dī inter diuites z
pauperem magnus chaos esse: quia post mor-
tem nequeunt merita mutare: patet textus.

Sexta pld est: q damnati non possunt re-
reueri ad bonum: qz damnati sunt obstinati in
malo: sicut beati sunt confirmati in bono. Sz
beati ppter confirmationem non p̄t in malū
Igitur zc. Intelligendum tamen: q cum qua-
druplex sit bonum: scilicet nature: moris: gra-
tie: z glorie. De bono nāc non est questio: qz
damnatio non aufert bonum nature: vt in ip̄is
perseueret malum pene fm. Grego^m. Si ve-
ro de bono moris intelligit questio: dicendum
q velle ex deliberatione potest aliquis dupl^r:
vel per se ppter ip̄m bonum: ad quod est p se
z eius amorem: z odiū mali: vel per accidēs:
scilicet ppter fugam pene p̄prie vel aliorum.
Isto scdo modo dico q possunt in actu bonū
moris: vt velle nunq̄ actum: qui peccatus fuit
vel est cōmississe: ne eternaliter punirent. Que
tamen voluntas non est bona voluntate moris
qz nec recognoscit illum actum esse malū: nec
displicet ppter se: qz malus. sed solum rōne pe-
ne p̄prie vel aliene. Sic iste diues moneri su-
os voluit: vt se a peccatis cohiberent. Non q
per se hoc voluerit. ppter odiū peccati z amo-
rem illoz: sed qz estimauit se posse corpori suo
restitui: z mitti ad ip̄os: z sic a penis subtrahi.
vnde ista monitōe nullo modo simpl^r ppter
bonum istorū illos admoneri voluit: sed pro-
pter bonum p̄prium: dicente Abraham. Ha-
bent Adoyseu z pphetas. Respondit. Non
pater Abraham: sed si aliquis ex mortuis zc.
quasi diceret. Per me sic fiat: quia magis ido-
neus sum ad hoc: z mihi magis credendū est.
Si vero fiat questio de bono gratie z glorie:
sine quo ad actum: sine quo ad habitū simpli-
citer sic tenendum est: q non possunt reueri
vnq̄ ad bonum gratie: aut ad actum gratie z
glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habitū
nec ad habendum bonum actum pcedentes a
gratia aut gloria. Et hoc est qd dicit. Rogo g
te pater. Non est credendū q rogauerat ex ca-
ritate: quam ante mortē non habuit: nec post
acquisiuit: sed timore pene. Sciebat enim q
ex consortio fratrum auget sibi pena: vt mit-
tas eum scilicet Lazarū in domo patris mei.
Ecce crudelitas. Quia cum non posset impe-

Sermo

rare q̄ ad euz veniret in infernū rogat saltem
q̄ ad fratres suos mittatur in mundū. Habet
eniz quinqz fratres. Hoc ideo forte dixit: qz hz
quinqz sensus delicias dediti erant ipsi: sicut ⁊
ipse cum viuebat: ex quo patet conformitas eo
rum ad ipsum: vt testetur illis: in eam miseriā
Ne ⁊ ipsi veniant in hunc locum tormentorū
Alquo nos preferet.

Feria sexta secunde dominice quadragesse
me. Sermo quinquagesimus sextus.

Homo qui

b dū plantauit vineā. Adat.
21°. Scdm q̄ dicit beatus
Bernar. Nihil ita displi/
cet deo in filiis gratie: sicut
ingratitude. Ingratitudo

eniz vias obstruit gr̄e: ⁊ vbi fuerit illa: iam gr̄a
accessum non inuenit: locū non habet. Nōne
iure perditum reputet: qd̄ ingrato donatus est
aut dedisse penucat: quod perisse videtur: opz
ergo gratiosum esse hoiez ⁊ deuotum: qui per
cepta gratie numero manere sibi vult ⁊ multi/
plicari. Unde tria mala de ingratitude pue/
niūt. **P**rimo bona a deo accepta auferri fa/
cit. Augu. Quod deus dederat gratis: detulit
ingratis. **S**ecundo danda impedit. Gregori.
Non est dignus dandis: qui non agit grates
de dans. **T**ertio quia non solum priuat bo/
nis: sed penam addit. Unde Ezechias. Pu/
nitus est de ingratitude triumphū. Ysa. 38.
Sed quia deus fm Gregorium nunq̄a ces/
sat bene facere. Ideo dignum est semper gra/
tias agere. Hoc autem nobis in euāgelio erē
plificat. vbi occurrūt nobis q̄tuor p̄sideratōes.

Prima consideratio.

p **P**rima consideratio est de incessabili
beniuolentia dei cara nos in benefi/
cioruz largitione. Quod notat vinee
plantatio. vbi occurrunt quatuor cōclusiones.
Prima conclusio: q̄ deus est omnium re/
rum creator: patet Roman. xj. Ex ipso: ⁊ per
ipsum: ⁊ in ipso sunt omnia preter peccata: quo
rum creator non est deus. Unde Augustinus
dicit. Cū audimus omnia esse de deo: omnes
itaqz naturas intelligere debemus: ⁊ omnia q̄
naturaliter sunt: neqz ex ipso sunt peccata: que
naturam non seruant: sed viciant. Unde neces/
se est dicere: Qd̄ omne quocunqz modo est: a

deo est. Si enim aliquid inuenitur in aliquo p̄
participationem: necesse est q̄ causetur in ipso
ab eo cui essentialiter conuenit: sicut ferrum sit
ignitum ab igne. Sed quia deus est ipsum eē
subsistens: ⁊ esse subsistens non potest esse ni/
si vnum. Relinquitur igitur q̄ omnia alia a
deo non sunt suum esse: sed participant: neces/
se est igitur omnia que diuersificantur: fm di/
uersam participationem essendi. Causatur ab
uno p̄mo ente: quod perfectissimum est. An
de Aristoteles. 2°. methaphi. dicit. Qd̄ illud
quod est maxime ens: ⁊ maxime veruz est cau/
sa omnis entis: ⁊ omnis veri: ⁊ hoc ē quod di/
cit. Homo quidam paterfamilias: scilicet de/
⁊ dominus totius creature. Dicitur enim pa/
ter noster multipliciter. **P**rimo creatione.
Psalmi. Nunquid non est ipse pater tuus: q̄
fecit inquam te fm corpus. Creauit fm aiām.
possessionem fm vtrunqz. **S**ecundo redempti/
one. Ysa. Tu domine pater noster ⁊ redem/
ptor noster a seculo nomen tuum. **T**ertio si/
dei instructione. Ioannes. Dedit eis potesta/
tem filios dei fieri. **Q**uarto adoptiōe. Ro/
manorum octauo. Accepistis spiritum adopti/
onis filiorum in quo clamamus. Abba pater.
Quinto glorie collatione. Ad gala. 4. Ita/
que. Jaz non est seruus: sed filius ⁊c.
Secunda conclusio est: q̄ in mente diuina
sunt forme exemplares. Per quas omnia que
sunt naturaliter: siue per creationem determi/
natas formas consequuntur: quod patet. vnde
oportet dicere: q̄ i diuina sapientia ratios sint
oiz rex que dicuntur idee. i. forme exēplares i
mente dina existētes: q̄ qd̄ multiplicat ad res
Non tamen sunt realiter aliud a diuina essen/
tia: put eius similitudo diuersimode aduersio
picipari pōt. Posset etiam in rebus creatis q̄
dam alioz exemplaria dici: fm q̄ quedam sūt
ad similitudinē aliorum: vel fm eandem sp̄ez
vel fm analogiam alicuius imitationis. vnde
saluator volens p̄fectionē vite meritorie pdu/
cere in animā: similitudinē exēplaris in vinea
adhibuit: vt ex hoc p̄fectio vite in aia: determi/
natam formā p̄sequeret: qua mediante redire
possit ad ipsum: a quo p̄cessit per creationem.
vnde dicit. Qui plantauit vineam. t. aiām ra/
tionabilem. Ihe. 2. Ego autem plantaui te vi/
neam electam. vnde glo. ⁊ habetur super illud
Ysa. 5. Vineam dom⁹ sabaoth dom⁹ israel ⁊c.
Cuncta que dicuntur de vinea ad statum aie
referuntur: que a deo plantata nō attulit vna

sed labruscas. Dicitur autē aia vinea. **Pri-**mo ppter inutilitatem sarmenti abscissi a vite: simul aia abscissa a spūali edificio: nihil valet. **Secūdo** qz sicut vinea p tormenta. i. abscissio/ nem et terre actionem fructificat: sic anima per sustentiam operum penarum. **Tertio**: qz sola vinea dat vinum: sic aia deuota soli deo ac cepta. **Quarto**: qz sicut vinea degenerat et luxuriat faciens vinum debile: qñ vinea sita ē in pingui terra: sic anima in delicijs. **Quin-**to qz sicut vinea radicata in petra et loco eminēti et in aspectu solis secunda est et forte generat vinum: sic aia existens in dura vita seu penitētia. **Iher.** 3. Adhuc plantabis vineam i mō/ tibus samarie. Ista vinea diuinis solationi/ bus appodiat et ligatur celestib⁹ desiderijs. **Tertia** pō est. qz tria sunt que pīnēt ad cōseruationem huius vinee: qz non sufficit alicuius pfectio si nō pseruetur in esse. **Primus** est sepes circūstans: que defendet ab incurrib⁹ quotidianis feraz: que est debita custodia sen/ suum et cordis. **Me.** s. sensus ab extra aliquod delectabile transitorium pēpīant: quo possent alicui et a summo delectabili separari. Et ideo p cauendum est. **Primo** ergo d3 statim in pīncipio pscindi: quia infirmitas in pīncipio facilius remediatur: ita spiritalis. **Iher.** 3. Impos/ sibile est in sensum hominis non irruere cogi/ tationes. Ille laudatur: qui statim vi ceperit co/ gitare: allidit cogitatus suos ad petram Chri/ stum. **Secundo** vt temptatio figuratur: si/ cut homo sapiens fugit: vbi superare non po/ test: sic Ioannes baptista fugit in desertū. **Ec** clesia. 29. Quasi a facie colubri fuge peccatus. **Tertio** qz debet penalarib⁹ expelli sicut vi/ demus in naturalibus: qd nulla forma expel/ litur nisi a sua contraria. Et ideo: quia omnis temptatio est allectua: ideo per penam fugari d3: quia in moralibus pene sunt sic medicine. **Vnde** colocen. 3. Adornificate membra vestra. **Vnde** dicit. Et sepe circūdedit ei: id est dili/ gentem custodiam. **Ecclesia.** 36. Vbi non est sepes diripitur possessio. **Ite**z prouerbio. 14. Omni custodia custodi cor tuum: quia ex ipso vita procedit. **Secundum** est torcular bone conscientie. vnde sicut in torculari vinum ex/ primitur: sic conscientia quadā remurmuratio/ ne informatoria docet facere bonum: et vitare malum. vnde conscientia dicitur duo: scilicet sciē/ tiam et habitum. **Hec** conscientia est habitus naturalis: non solū cognitiuus: s3 etiā motiu⁹

Inclinat. n. habitum ad perfectionem boni: et fugam mali: vnde psciētia accusat de preteri/ to: remurmurat de presenti et precatur de futu/ ro. **Preterita** nanqz respicit quando mentem de hoc quod sibi psciētia est reprehendit sicut est de malo cōmissio vel bono ammissio. **Pre/** sentia enī respicit ptradicens eis cuius p con/ scientiam habuimus oppositū. futura quoqz respicit vt quando instituit et stimulat mentem ad ea faciēda: vel vitanda ad que nos indicat teneri. Cauenda est tamē psciētia minus lar/ ga: et minus stricta. **Ma**z prima generat pre/ sūptionē. **Secunda** desperationē. **Pri**ma dicit semp malū bonū. **Secunda** bonū malum. Et ideo dicit **Bernar.** qz bonā con/ scientiam faciunt in nobis duo. s. penitētia p quam peccata cōmissa punimus: et sciētia qua puniēda nō pmittimus: et hoc est qz dicit. Et fodit in ea torcular: id est contulit ei psciētiā: que preterita accusaret: et presentib⁹ remurmu/ raret: et futura mala pēuocaret. **Tertium** ē turris patientie. Nam sicut turris est securum pugnaculū quo mediāte insultus pugnantiū reprimunt: sic patientia ē virtus cōtumeliar et oīs aduersitatis ipetus eqnūmter portās. vñ talis dicit. Patientia est honestatis: et vtilitatis causa rex arduar: et terribilium voluntaria ac diurna perpassio. **Iher.** 3. Non nisi per pacien/ tiam unplet qd dicit. Regnum celoz vim pa/ titur: et violētū rapiūt illud. vnde **Adat.** 5. Be/ ati qui persecutiones patiunt et c. Et hoc est qd dicit. Et edificauit turrim in medio eius. vñ/ de ipsa est turris fortitudinis defendens nos a facie inimici.

Quarta pō: qz saluator multa bona nobis cō/ tulit: vt patet in bonoz plantatione: et in malo/ ruz amotione: in aduersarioz defensione: in motuū instructioe: i latīoe legis: et reus institu/ tione. Tamen hec omnia que contulit nobis sine naturalia: siue spiritalia: siue gratuita cō/ misit libertati nostre voluntatis: siue liberi ar/ bitrij: vt istis mediantibus operatioe liberi ar/ bitrij efficeremur beati. s. libera eius electione vnde liberū arbitriū est subiectum gratie qua sibi assistente bonum eligit liberum arbitriū. indifferenter se habet ad bene eligendum: vel male. vnde **Ber.** Bonū opus sine duobus fieri non potest. Nam deus auctor salutis ē li/ berum arbitrium capax est salutis: nec dare illa nisi deus: nec capere ista: licet nisi libez arbi/ trium. Et hoc est qd dicit. Et pēgre profectus

Sermo

est non mutando locum: sed operandi liberum relinquens arbitrium. vbi Beda. Qui vbiq; est fuit cum viatoribus liberum operandi arbitrium relinquit. Ecclesi. 5. Deus ab inuito posuit homines: et reliquit eum in manu positi sui: et loca vni cuius agri. vt. f. liber oparetur opibus virtuosus.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de ingratis malivolentia nostri circa deum in beneficiis vilipensione: quod offendit nunciorum et heredum necatio: cum dicit. Cum autem tempus fructus appropinquasset. vbi occurrit. 4. p. es. Prima conclusio est: quod solius hominis est beatitudinem mereri operibus virtuosus: cum beatitudo sit premium virtutis. Cuius ratio est: quod vt dicitur quarto metha. Unusquodque naturalem determinatum est propria operatione: sicut oculus ad videndum. Quia igitur inter ceteras creaturas: rationalis creatura est dignior. Ideo magis debet esse determinata sua propria operatione: que est respectu finis ultimi in videndo deum et fruendo: sed quod hunc finem per operationes pure naturales attingere non potest. Ideo oportet superaddere operationes virtuosas: que partim sunt supernaturales: vt finem ultimum attingant. Quia vt ait sapiens operanti iustitiam merces fidelis. Iste autem operationes dicuntur fructus gratie: de quibus dicitur. Cum autem tempus fructuum appropinquasset: id est operationum virtuosorum: quos apostolus nominat. gal. 6. dicens. si fructus autem spiritus: caritas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo fides: modestia: continentia: et castitas. Quod autem hijs fructibus possit beatitudo attingi. Patet primo de caritate: quod caritas secundum Augustinum est donum omnia alia dona perficiens: quia sine caritate non producit effectus meritorius. Secundo per de gaudio: quia gaudium est de bono presenti: spes de futuro: et memoria preteritorum propter certam expectationem preuententem ex gratia dei: et ex meritis precedentibus. Patet etiam tertio de pace: Ipsa enim est spiritualis locus dei. Unde secunde cor. ultimo. Pacem habete. Quarto etiam patet de patientia: quod ipsa est radix ceterarum virtutum. vnde dicit glossa super illud. In patientia et cetera. Patientia est custos et radix omnium virtutum. Quinto patet de longanimitate: que diu expectat promissum vite eterne. Patienter sustinens aduersa: vt dicit Tullius. Sexto pa-

ter de bonitate virtutis. scilicet hoc est quando additur omnis perfectio ex parte operantis: que est per habitum mentis bene constitute. Septimo patet de benignitate: que habet effectum bonum vt delectet bene agere maxime egens large subueniendo de facultatibus suis. Octavo patet de mansuetudine: que secundum philosophum. 4. ethico. est moderantia passionum reprimens vindictae appetitum. Vnde mansuetus dicitur quasi manu assuetus: scilicet mala ferendo. Nono patet de fide: sine qua impossibile est deo placere: vt dicitur ad hebr. 9. Decimo patet de modestia que cauere indecentiam in verbo: in risu: in motu corporum: in membrorum situ: vel in actu. vnde Tullius. Modestia est qua pudor honestatis puram et instabilem comparat auctoritatem. Undecimo patet de continentia. vnde Bernardus. Continentia perfecta est virtus: quando solo diuini amoris obtentu a peccatis nos continemus. Duodecimo patet de castitate. vnde Bernardus. Continentia castitatis diluitur: quicquid ante luxuriam inquinauit. Secunda conclusio est: quod in hijs segniter laborantibus mittuntur tres nuncij. Quorum unus informat. Secundus imperat. Tertius incutit timorem. Primus nuncius est sacra scriptura. Ille enim docet vitam oburgare et extirpare et virtutes inserere. vnde secundum thimo. 3. Omnis scriptura diuinitus inspirata. Utilis est ad docendum: ad arguendum: ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonum. Et quo patet quod est summe auctoritatis. Et ideo sibi summe adherendum: quia a deo reuelata: nihil continens falsitatis. Secundus nuncius qui increpat est infirmitas. Ille nuncius mittitur quantum ad corpus: quandoque ad malos et reprobos ad vincendum eorum malitiam: quia ad hoc ne corrigantur subterfugunt predicationes audire. Psalmi. Noluit intelligere vt bene ageret. Sed dominus occasione mittit ad corpus infligens eis loco predicationis corporis infirmitatem. Psalmi. Multiplicate sunt infirmitates eorum. Tertius nuncius est timor dei: qui docet fugere quod ei aduersatur. vnde Augustinus. Non est turpis fuga: iacula fugere: scilicet protegendo se: hic a domino mittitur: quando menti infunditur inuitas ad carnis mortificationem: quia ponit fides ante oculos penas eternas timor resilit: et iam non timet pro illis cuiusdam sustinere penas corpo-

rales. Talis enim timor facit hominem obedi-
entem. Vnde Gregorius. Deum timere est
nulla que facienda sunt preterire. **T**alis, n.
timor primo incutitur ex consideratione omni-
potentie dei: quaz nemo refugere potest. et cui
nemo resistere pot. **Y**sa. 44. Vltionē capias:
et nō resistet tibi hō. **S**ecundo ex confide-
ratione penarū futurarū: que grauissima est: de q̄
Augu. Eruperat omnem penam quam aliq̄s
in hoc mūdo perpeſſus est. Et hoc est quod di-
cit. Adſit ſeruos ſuos ad ag. et c.

Tertia conclusio est: q̄ opera carnis semp
contrariantur fructibus spiritus. vnde aposto-
lus dicit ad gala. quinto. Caro concupiscit ad-
uersus spiritum: et econuerso. Intelligēdo igitur
q̄ accipiendo opera carnis et fructus: spiri-
tus scilicet mouet humanam mentem
ad id quod est scilicet rationem. Appetitus autem
carnis trahit ad sensibilia bona: que sunt infra
hominem. Vnde sicut motus sursum et deor-
sum contrariantur in naturalibus: ita in operi-
bus humanis contrariantur opera carnis fru-
ctibus spiritus. vnde quantum ad propositum
contra beneficia: aut etiam inimicitias: conten-
tiones et emulationes: animositates: et discen-
siones opponitur caritas longanimitatis: ad
sustinendum mala hominum: inter quos viui-
mus: et ad curandum benignitas: et ad igno-
scendum bonitas. Per se igitur autem opponi-
tur fides: inuidia mansuetudo: ebrietatibus et
comestationibus continentia. Et hoc est quod
dicit. Agricole autem apprehensis seruis suis
Alium ceciderunt. Vere sacra scriptura cedi-
tur: cum non solum nolunt eam intelligere: vt
bene agant: sed etiam agnitam: contradictioni-
bus vite et lingue eam nituntur impugnare.

Sequitur. Alium occiderunt. Vere nunci-
dei: qui est infirmitas occiditur: quando obſti-
natus ob spem conualeſcentie et longioris vi-
te in malo perſeuerat. Alium vero lapidau-
runt. Vere timor dei lapidatur: dum quis pre-
sumptuose inherens proprie voluntati in malo
perſeuerat. Et vere tales digni sunt perire: q̄
nulla ad eos penetrare queat beniuolentia mo-
nitoris. Hec Bernardus.

Quarta conclusio est: quantum ingratu-
do reprehendenda sit: non solum quia nō red-
dit bonum pro bono: sed malum pro bono: s̄
maxime reprehendenda est: quia summo bene-
factori ablatis muneribus pro hereditate nitū-

tur inferre mortem. Vnde licet diuersi sint be-
nefactores: tamen sicut excellenti principaliter
debemus deo gratiarum actiones. Ideo maxi-
me reprehendenda est ingratitudo: que acceptis
beneficijs sibi reddit malum etiam mortis.

Istud sic declaratur. Nam s̄m diuersas cau-
sas ex quibus aliquid reddi debetur: necesse ē
diuersificari debiti reddendi rationem: ita ta-
men q̄ semper in maiori illud quod vnius est
continetur. **I**n deo autem primo et princi-
paliter inuenitur causa debiti: eo q̄ ipse est p̄-
cipium primum omnium bonorum nostrorū.

Secundo quia est persona que dignitate p̄-
cellit: ex qua gratuita beneficia procedunt.

Tertio in aliquo beneficiorū: a quo aliqua
particularia et priuata beneficia p̄cepimus: p̄-
q̄bus particulariter ei obligamur. Sicut q̄ qz
d̄s plus donauit: plus tenemur ei ad gr̄as acti-
onē. Ita etiā maxime reprehendenda est ingra-
tudo: que deo et de eius p̄ceptis beneficijs ni-
tatur reddere et malum mortis. Et hoc est q̄
dicit. Mouissime misit ad eos filius suū. **B**lo.
Adſum inſup heredem occidit: quo filiū dei
p̄culcat: et spiritu quo ſcificatus est: p̄tueliaz
facit. vnde ihs a mendacibus: a ſimulatozib⁹
et ypocritis occiditur. Ihs bonitas occidit ab
hijs: qui eius beneficijs nō molliuntur: s̄ du-
ritiores inueniuntur. Ihs caritas occidit a cupi-
dis et auarīs. Ihs mīa et benignitas occiditur
ab hijs: q̄ peccata iterare non ceſſant: nō atten-
dentes q̄ deus ad p̄niam eos expectat. Ihs iu-
ſtitia occiditur ab hijs: q̄ per inſolentiā et con-
tentionem ſuoz p̄cordiam et pacem inſringūt.
Sed extra vineam ihs eijciunt: q̄ diabolum
in corde eozum p̄ pat̄m dñari permittunt.

Tertia p̄ſideratio.

Eterna p̄ſideratio est de iusta ſentētia
dei circa noſtram ingratitudinē in
malorū punitiōe: q̄ p̄bat vineā abla-
tio: ibi. Quz venerit dominus vinee: vbi ſunt
quatuor conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ in omni iudiciaria cau-
sa non est p̄cipitanter agendum: sicut in dāna-
tionis ſentētie latōne. Sed d̄z fieri p̄ceſſus
ſm maturi p̄ſilij deliberationem. Ad hoc. n.
regitur diſcretio. Nam ſm **B**er. vbi est ve-
hemens emulatio: ibi maxime diſcretio necel-
ſaria est: que est ordinatio caritatis. Semp q̄
daz zelus abſq̄ ſcientia minus vtilis et effica-
inuenitur: et p̄nicioſus valde ſentitur. Et ideo
ſaluator hos ingratos nō ſtatim damnauit: s̄

Sermo

discrete deliberant: dicēs. Cū venerit dñs vi
nec &c. q. d. in talib⁹ nō est precipitater agēdus.
Escda p̄cō est: q̄ vindictio correctōis non
semp̄ est differenda: cum iniquus frequenter
ex dilatoe debite pene poretur: s̄ illd eccl̄i. 8.
Quia nō cito p̄fertur: p̄tra malos snia: filij ho
minum sine timore p̄petrant mala. Cōhibent
aliq̄ a peccato: qui officiū virtutis non hñt:
per hoc q̄ timent amittere aliqua: q̄ plus amāt
q̄ illa: que peccādo adipiscuntur. alias timor
nō p̄speret p̄ctm̄. Et ideo per subtractionē
oīum que hō maxime diligit. s. vitaz: corporis
sui libertatem: & bona exteriora: puta diuitias:
patriam & gl̄iam: homo iniquus frequēter cō
pescitur ab iniquitate. vnde aiunt illi. Ad alios
male perdet: & vineam suam locabit alijs agri
colis &c. Et ideo dicit Ber. Quid agimus?
Nonnulli dura ceruice & attrita frōte: quo ma
gis eis compatimur: tanto magis & nostra cō
passione: & patientia abutuntur. Nonne sicut
cōpatiebamur fratri: ita ipsi iustitie compaten
dum est: quaz videm⁹ abijci tam imprudenter?
Scio si qua in nobis est caritas: p̄ceptus hunc
iustitie ferre equanimiter nō possumus. Hic
est zelus iustitie: qua accendimur aduersus de
linquentes erga iustitiam dei: quam contem
ni videmus.

Et tertia p̄cō est: q̄ l̄z quilibet p̄pter nimie
tatem excessus sit iudicandus: tamen nullus in
hac vita existens est p̄cendendus. Et h̄ p̄p̄tia
Et p̄mū est diuine gratie p̄mpta assistētia
Et scdm̄ est anime capacitatis abundantia.
Et tertium est remissionis peccati penitētia.
Quidam. n. dixerunt q̄ peccatum in sp̄s san
ctum sit simplr̄ irremissibile: p̄pter finalez im
penitentiam. Iste aut̄ modus non est verus.
Potest. n. p̄ctm̄ esse in sp̄m sanctum: dato q̄
non haberent finalez unp̄niam in se: sed tñ in
voluntate vel i intentione. Unde licet aliquis
peccaret cum intentione deliberata q̄ nunquā
peniteret: p̄ctm̄ in sp̄s sc̄is p̄mitteret: dato q̄
postea de isto p̄cō peniteret. vnde dico q̄ fina
lis unp̄nia in peccato nō facit peccatum in sp̄i
ritum sanctū: q̄ sic omne p̄ctm̄ mortale in quo
homo moritur: eēt p̄ctm̄ in spiritum sanctum
Sed p̄ctm̄ in sp̄m sanctum est: cum mens vo
luntate & intentōe excludit ex se penitentiam &
remissionem: & p̄ctm̄. Et ideo q̄sdiu homo vi
uit in hac vita: pōt ab hac intentōe recedere.
Et ideo simplr̄ est remissibile: l̄z fm̄ qd sit irre
missibile. i. difficile remissibile: tum p̄pter de

sectum excusantis: vt infirmitas inclinās: tūz
p̄pter nāc p̄nitatem inclinātem: tum p̄pter
remedij repulsiōes. Et hoc est q̄ dicit. Lapi
dem quez reprobauerunt edificantes &c. quasi
diceret q̄ nullus in hac vita debet condēnari
q̄ deus aliquādo ingratos peccatores quo ad
iudiciū nostrum p̄destinauit. vnde lapis
iste dicitur peccator p̄destinatus: sed p̄ tunc re
probat̄ obstinatus: sed non p̄ semper: quez
edificantes. s. meritum exercitio virtuose actio
nis: reprobauerunt. s. iudicio eoz p̄demnan
tes. Hic factus gratia p̄destinata sibi assistēte
In caput anguli. s. p̄fectionis vite: q̄ fulgebūt
exemplo: sicut sol in p̄spectu alioz. Anguli. i.
coniunctionis: q̄ eius exemplo & doctrina ad
decem multi p̄uertentur: vt p̄ de Paulo.

Et quarta p̄cō est: q̄ iustificatio impij est ma
ximum opus. Psal. Ad iudicationes eius sup
omnia opa eius. Et Aug⁹. exponens illud
Jobis. 14. Maiores hoz faciet: dicit q̄ maius
opus est q̄ ex impio iustus fiat: q̄ creare celū
& terram. Et ideo dicitur. Al domino factum
est istud: & est mirabile in oculis nostris. s. pp̄
raritatem & magnitudinem potentie facientis.

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est de ingratorum
nescientia circa doctrinaz xp̄i: i eius
applicatiōe: vbi dicit. Ideo dico vo
bis: auferetur a vobis &c. vbi sunt tres p̄ces.
Et prima p̄cō est: q̄ aliqui possunt deleri de
libro vite: fm̄ illud psal. Deleatur de libro vi
te &c. Est. n. liber vite p̄scriptio ordinatorum
in vitam eternam. Ad quam ordinantur ali
qui ex duobus. s. ex p̄destinatione diuina. Et
hec ordinatio nunq̄ deficit: & ex gratia. Qui
cunq̄ enim gratiam h̄z: ex hoc ipse dignus est
vita eterna. Et hec ordinatio deficit interdū
per peccatum mortale. Illi inq̄ qui ex p̄de
stinatione ordinati sunt ad vitam eternam: illi
nunq̄ delentur de libro vite: sed isti qui sunt
ordinati ex gratia sola: sunt scripti non simplr̄
sed fm̄ quid. Et tales possunt deleri de libro
vite. Et hoc est q̄ dicit. Ideo dico vobis: aufe
retur a vobis regnū dei &c. Dico ergo ex ve
stra cōfessione & prophetica reuelatione cōclu
dendo: q̄ auferetur a vobis regnū dei: id est
gratia p̄destinatiōis delendo noīa vestra de
libro viuendum: & dabitur genti facienti fru
ctus eius. i. peccatori p̄destinato: qui facit fru
ctus: scilicet habendo cordis contritionem: di
uine legis meditationē: beneficioz dei recoz

ditiones; primoꝝ ppassiones; et gratiaꝝ actio-
nez. Isti sunt fructus; p qbus dat regnū dei.
E Secda p̄clo est: q causa executiua damna-
onis est iustitia dei: q iustum est vt fm rectuz
iudiciū deus vnicuiqꝝ respōdeat p merito.
Sed qꝫ ppter obstinati demeritū: digni sunt
damnatione: iustum est vt talis pena demeri-
ti eis infligat. Talis. n. iustitia pparat penam:
fm exigentiā meritoꝝ. vnde dicit. Sup quez
vero ceciderit. s. lapis pteret eum. vnde glosa
Lapis vero sup illum cadit: quem iudiciū dei
non credentē opprimat. Et ideo totus cōterit.
Criso. Quia xps lapis est magnus: sup quez
ceciderit. s. fm iustitiam dei comminuet eum:
scilicet reprobationem.

Tertia p̄clo ē: q reprobi increpatōez nō su-
stinent: sꝫ eraspato reddūt maledictōez p bono
prouenit. n. talis eraspatio ex mendacio fal-
se opinionis sui status: qui mentis sibi statum
suum esse pfectuz: et increpatione non dignū.
De talibus loquitur apostolus Roma. 2. di-
cens. Deus reddit vnicuiqꝫ fm opa sua. Se-
quitur. Illis aut qui ex p̄tentiōe: et qui nō acq-
uescunt veritati: et credunt iniquitati. Ira et indi-
gnatio. Glo. Aug. ibidem. Qui p̄tendunt cū
deo nolentes penitere cū ipse multis modis ad
penitentia vocet: et nō acquiescunt veritati: il-
lis dicit credunt iniquitati talibus erit in iudi-
cio ira idest pena materialis: et spiritalis: et in
dignatio. s. in die iudicii: qꝫ sibi ipsis indigna-
bunt. Et hoc est qd dicit. Luz audissent. s. pa-
rabole expositionem: cognouerunt qd de ipsis
diceret. s. q essent ingrati increduli: et damnā-
di: querentes cū tenere timuerūt turbas. Que-
rit christū in malo tenere: qui desperatione vi-
ctus non cessat a peccato: pro quo passus est: sꝫ
timore turbaz reprimatur: qui plus propter ve-
recundiam qꝫ ppter deum se cohibet a peccatis.
Et ideo addit. Quia sicut prophetam cū habe-
bant: adherentes eius doctrine: et habentes di-
splicentiam in omni malo etc.

Sabbao post dñicaz 2^a m. q̄dra. Ser. 57.

Homo qui
dam habuit duos filios.
Luc. 15. Secundum q
dicit glosa. Consuetudo
phariseorum erat: et scri-
barum murmurare de al-

terius bono: vt patet de iustificatione magda-
lene: et de peccatoꝝ remissioe paralitici. Luc. 15. Sed
quare hoc? Ratio est sꝫ Gregorium. falsa ius-
titia non hꝫ ppassiones: sed indignationē. vñ
fm glo. hij duplt errant: qꝫ et se iustos putant
cum sint supbi: et alios esse reos: cum iam pe-
niteant. Qd aut nullus dꝫ indignari pp pecca-
toꝝ receptionē: ostendit in parabola de filio
p̄digo: cuius p̄tia fuit patri eius gloria: sicut
pꝫ nob in p̄senti euang: vbi occurrūt nob sex
considerationes. Prima p̄sideratio.

Rima est de statu nature: quez pre-
cedit vtriusqꝫ filij communis ppa-
gatio: ibi. Homo quidam hēbat du-
os filios: vbi occurrunt due p̄clusiones.

Prima est: q statum nature: quem deus
p̄stitit hoi in sui creatione cum perfectionibꝫ
suis gratis describit bñs Aug. de ci. dei
14. dicens. Viuebat hō in paradiso: sicut vo-
lebat: q̄dū h̄ volebat qd deus iusserat: viue-
bat fruens deo: ex quo bono erat bonus. Vi-
uebat sine vlla egestate: ita semp viuere: habē-
in potestate. Libus aderat ne esuriret: potꝫ ne
sisteret: lignū vite ne illū senectus dissolueret.
Nihil corruptionis in corpore vel ex corpore:
nullas molestias vllis eius sensibꝫ ingerebat
nullas extrinsecus morbus: summa in carne
sanitas: et in animata tranquillitas.

Secda p̄clo est: q ex h̄ stipite. s. olcastro hu-
mane nāe due ppagines ascenderūt. s. penitē-
tiam et innocentia: qd innuit dicēs. Quia ha-
buit duos filios fm glo. s. penitentes et inno-
centes: qd pꝫ cum filij scit imitari patrē. De
ppagines dicunt filij: qꝫ imitant patrē xpm.
Penitentes. n. sunt filij: qꝫ imitantes xpm: car-
nem suam crucifigunt cum vitijs et p̄cupiscen-
tijs. Quibꝫ dicit Mat. 16. Si qꝫ vult venire
In cuiꝫ rei testimoniū sup xpm i trāsfīgūratio-
ne: q significat p̄niam aīam transfigurantem.
Quida est vox patris. Illic est filij etc. Inno-
cens etc. Dicunt filij: q p̄destinati sunt ad vitā
eternam: qbus prodest passio xpi: de qbus ad
hebꝫ. Io. Non sumus filij subtractionis in per-
ditionem: sed filij dei in acquisitionem anime.

Filius subtractionis fuit Judas: q subtraxit se
numero ap̄loꝝ. Filius acquisitionis est omnis:
cuius exemplo vel exhortatione p̄uertitur quis
ad bonū. vnde p̄me Johis. 5. dñ. Qui ex deo
natus est: non peccat: qꝫ generatio dei p̄seruat
euz: vt nō peccet. vñ dicit q hūit duos filios.

q

Sermo

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de lapsu culpe
quæ ostendit filij adolescentioris a pa-
tre recessio: et dixit adolescentior ex il-
lis. **Pater** etc. ubi sunt due conclusiones.
Prima p̄lo est: q̄ permittit deus aliquan-
do cadere p̄destinātū in culpam: vt cognitione
sui reatus se humiliet: et p̄fectior resurgat. **De**
enim nouit de malo maximum bonum elicere
q̄ lapsum luciferi ordinauit ad hominis creati-
onem: lapsum hominis ad xp̄i incarnationem
quod sup̄mum fuit miraculum: p̄pter qd̄ dicit
Greg. **O** felix culpa. Non enim est magnus
in artifice q̄ de bona materia: faciat bonuz edi-
ficiū: sed de vili. Sed intelligendum q̄ pec-
catum cū sit malū ordinauit diuina p̄udentia
in quadruplex bonum. **P**rimo ad extollen-
dam laudem eoz qui nō peccant: q̄ si omnem
creaturam deus impeccabilem fecisset: nullus
esset laudabilis ex eo q̄ nō peccasset: q̄ nullus
laudatur de hijs q̄ nō sūt sua potestate. Non
enim laudatur mutus q̄ tenet silentiū. **S**e-
cundo ad eoz augendum honorem: q̄ homo
honorabilius possidet regnum: q̄ illud habet
per virtutem acquisitiuam: q̄ qui habet per so-
lam electionem. Si aut̄ sancti essent impeccabi-
les: sola electione habuissent regnū: et sic nihil
meruissent: s̄ tam meruerunt: q̄ p̄tra peccatū
et vitia triumphauerunt. Est aut̄ honestatis fi-
gnum: q̄ non coronabitur nisi qui legitime cer-
tauerit. **Secūde** **Thy.** 2. Et pugna nō est nisi
p̄tra pctm̄. **T**ertio ad diuine iustitie manife-
stationē. **C**lar̄ enī est fore iustissimum deum
Iustitia autē nō manifestaret sine peccato. q̄
eius iustitia duas partes habet. s. bonoz remu-
nerationem: et punitionem maloz: que secun-
da sine peccato fieri nō pōt. **I**git̄ etc. **Q**uar-
to ad p̄ficiendum eoz maiorem decorem. **V**i-
demus enī in sensibilibus q̄ vtile est interdū
q̄ aliqua res destruat: ita q̄ melior reparet: ita
permittit deus aliquādo cadere sanctos: vt san-
ctiores resurgāt. **I**sto mō **M**aria magdalena
ruit. vnde **Aug.** **N**udeo dicere superbis vtile
esse cadere in aliqd̄ manifestum peccatum vt si
bi despiciant: qui iam sibi placendo ceciderāt
Salubrius enī petrus displicuit quādo fleuit
q̄ sibi placuit qm̄ p̄sumpsit. Et hoc est qd̄ dicit
Et dixit a adolescentior ex illis. **D**a mihi portio
nē que me p̄tingit et diuisit illis substantiaz. vnde
Ambr. **V**idens q̄ diuinum patrimonium
datur petentibus. **N**ec putes culpam patris q̄

adolescentiori dedit ip̄e se iudicauit dignum q̄
poposeit: et vitia non recessisset a patre impedi-
menti nescisset etatis. **P**ortio huius substan-
tie est libez arbitrium. **T**ulit igit̄ ptem substā-
tie sue dū de viribus suis male p̄sumit vitens
potestate liberi arbitrij q̄ gratie non inuitens
Cōtra quē dicit. **S**ine me nihil potestis facere
Secunda p̄lo est: q̄ per lapsum culpe mul-
ta mala eueniunt nobis. **P**rimo a deo per-
egrimamur. **N**am sicut gratia est distinctiua fi-
lioz regni sic peccatum est distinctiuum filioz
perditionis per quod discernunt: et peregrinā-
tur a consorcio fidelīz ab amicitia dei. **P**sal.
Longe a peccatorib⁹ salus. vnde dicit. **E**t nō
post multos dies p̄gre perfectus est in regio-
nem longinquā. **G**lo. **P**ost institutionē hu-
mani gn̄is: vel p̄siderationē p̄dīnōs ei⁹: pla-
cuit aīe p̄ libez arbitriū secum quasi quandam
pōt. suam ferre et deserere eum: a q̄ p̄dita est
fidens in viribus suis. **H**as vires tanto cit⁹
p̄sumit q̄: q̄to dātoz plus deseru. vñ addit
In regionem longin. i. vsq̄ ad obliuionem
dei fm̄ glo. interlinearem: non mutando locū
Scđm glo. **Q**uanto q̄ in prauo ope plus de-
linquit: tanto a gratia dei plus recedit. **Q**uid
longius: q̄ a deo recedere? **E**t ibi cōgregatis
omnibus: id est p̄sideratis p̄p̄ijs viribus dis-
sipauit substantiā suam: id est bona gratuita et
sp̄alia p̄pter tp̄alium amorem. vnde **I**sidō.
Sciant seculi lucra septantes q̄tum sint vana
vel aduersa que diligunt. **Q**ue etiā in hoc secu-
lo sine p̄tione non cōquerunt: et p̄ quibus
in futuro penas dabunt hijs: q̄ in volūtate de-
sideriorum secularium p̄sistunt. **C**um igit̄
triplex sit bonum nature. **A**num. s. ip̄m subie-
ctum nāle: qd̄ dictum est nature in adiutoriu⁹
meriti. **S**cđm dona et virtutes. **T**ertiu⁹
est habilitas nāe ad bona gratuita. **P**rimuz
vulnerat. **S**cđm tollit. **T**ertiu⁹ minuit.
Et h̄ est qd̄ dicit. **P**ostq̄ oia consumpsisset.
Scđo paupertatē infert: q̄ hō p̄ peccatū oīs
boni sp̄ualis p̄uatione destruit. **M**az sicut tur-
pe ē denudare figuraz regis et ornatibus: sic
turpe est anime ornatibus sp̄itualibus spoli-
ari: quibus ablatis pauper efficit. vnde dicit.
If acta est fames valida in regione illa: et ip̄e ce-
pit egere. **P**ost omnium bonorum consum-
ptionem sequitur fames valida: id est penuria
omnis boni sp̄itualis et fidei: quia fides est
substantia rerum sperandarum etc. **M**et. xj.
vel fm̄ glosam. **F**ames est indigentia verbive

ritatis in obliuione creatoris: vel fm glosam
interlinearem est carentia bonorum operum &
virtutum. Et ideo egere cepit: quia fm glosas
nihil satis est prodige voluptati: qz voluptas
semper famem sui habet. **E** Item glo. **A**de-
ruo eget: qui thesauros sapientie diuitiarumq;
altitudinem derelinquit in regione illa: scilicet
in statu peccati. Peccatum enim substanti-
am auferit naturalem: talem: & gratiaz. vn-
de sciendum qd peccatum verum facit venire
in alia peccata. Cuius ratio est: qz peccatus est
causa peccati: qz directissime vnus peccatus ten-
dit in aliud peccatum. Sicut cum quis cum p-
posito inebriat se vel replet se calidis: vt concu-
piscencia inflamet. **S**ecundo etiam: qz no po-
test vnus peccatum fieri: nisi aliud concomi-
tetur: sicut latro non potest rapere: nisi occidat.
Dico tamen qd peccatum no est causa necessa-
ria inducendi pctm: sed est causa pcomitis vel
disponens voluntate libere peccare. Et ideo
pot se libere auertere a peccato: & no peccare di-
uina gratia puenire. Et h est quod dicit. Et
abije. s. pfectu erroris de malo in pcus ruen-
do: fm illud Brego. Peccatu quod per peni-
tentiam &c. Quid enim est abire: nisi peccatus
peccato addere? Verbi gratia. Idez spe: pot
iterare. Item de vna spe in alteram transire.
De primo Ihere. 20. Quam mala facta es ni-
mis iterans vias tuas. **T**ertio peccatu dia-
bolo subijcit. Nam sicut anima sancta templu
dei: ita anima imunda phanum est diaboli: qz
inhabitat ipam: non tamen per essentiaz: sicut
deus: qui solus essentialr est in omni re. No
ita diabolus: sed per malitiam inhabitat aiam
imundam. Et h est qd dicit. Et adhefivni ci-
uius regionis illi: s3 glo. diabolo. Peregri-
ni regionis huius sunt hoies: q aliqui peccando ad
hanc regionem veniunt: aliqui penitendo rece-
dunt. vn in regione pcti: in ciuitate Bbplois
mlti sunt ciues sub rege diabolo: sicut in regi-
one gre in ciuitate iherl mlti sunt ciues sb xpo.
Ad ephe. Jam no estis hospites & aduene: s3
ciues. Et plerūq; cōtingit qd peccator multis
peccatis subiacet & irretitur: qd dum cōtingit:
tunc plus vni vitiorum qd alteri intendit: quia
vni ciuium regionis illius adheret. vnde ado-
ratur ab eis: qui ei seruiunt: & deus eorum est
diabolus. Aut fm qd ei seruiijs diuersis ser-
uitur. Peccatum etiā circa nociua occupatur
Et ideo comparat egritudini molestanti: quia
sicut egritudo deprauat naturam: vt semp ap-

petat noctua & contraria: ita peccatus deprauat
animum: vt semper mortifera appetat. vn euz
voluptates sint sibi mortifere: & delicias spiritu-
ales salutifere: anima plus obnoxiauit in illis
qz in istis delectatur. Et hoc est quod dicit.
Et misit illum in villam suam: vt pasceret por-
cos. Nulla dicitur occupatio carnalis volup-
tas. vnde glo. In villam mittitur: qui cupi-
ditati mundialis substantie subiugatur. Spi-
ritus igitur immundicie mittit aliquem in vil-
lam suam: cum imperat ei tanqz seruo post lon-
gam consuetudinem: vt occupetur fm carna-
lem voluptatem porci. Silitque sunt bona te-
poralia. Pascit igitur porcos: qui abundātia
temporalium vacando cibis: & potibus: & ve-
stibus delicatis: gbus caro lasciuir: nutrit mo-
tus immundos. Eph. 5. Nolite inebriari vi-
no in quo est luxuria. Glo. Crassitudo car-
nalia & deliciose epule prouocant ad libidinē
peccati etiam ad errores inclinat. Nam volū-
tas non fertur in suum obiectum nisi vt a ratio-
ne pceossensum. Quando igitur intellectus &
ratio errant: voluntas inordinata dilectōe fer-
tur in obiectum suum declinans a rectitudine
arcus. Per peccatum enim mens obnubila-
tur: & errat quando creature delectatio subuer-
tit iudicium rationis. Vnde Augu. Ne ober-
retis in vestigijs eius: ipsi per amorem adhe-
rendo propter se: cum talibus sit vtendum: no
fruendum. In hoc enim consistit tota puer-
sitas hominis. Vnde isti cito ingrediuntur vi-
am erroris. Et hoc est quod dicit. Et cupie-
bat implere ventres suos de filiquis &c. Glo-
sa. Diuitias terrenas quas porci vel auari li-
benter comedunt: quibus ventrem: id est affe-
ctum cupit peccator implere carnalibus vitijs
Et nemo illi dabat ad saturitatem: quia ven-
ter impiorum insaturabilis. Proverbio. 13.

Tertia consideratio.

Etia consideratio est de motu pnie
t qd pbat eius reuersio: ibi. Ipse aut
in se reuersus: vbi sunt due pñones
Prima conclusio est: qd origo penitentie ē
adeo affectiue: quia ipse est causa efficiens pe-
nitentie. **N**obis autem dispositiue: quia fm
Augustinum qui creauit nos sine nobis &c.
Intelligendum tamen qd ad hanc disposi-
tionem quatuor requiruntur. **P**rimus est
cognitio fidei inforimis: in qua homo cogno-
scit diuinam iustitiam & bonitatem: cui displicet
oē malum: & qz nullū malū relinqt impunitū.

Sermo

ESecundo requiritur cognitio propriæ offeſe: que diſplicet ſumme bonitati. Nullus. n. vnq̃ de peccato penitet: niſi ad memoriã reuocetur vnde apoc. p̃. Qui lapſus fueras memor eſto vnde excideris ⁊ age p̃niam. **T**ertio requiritur deſpectio perpetrati ſcleris: q̃ niſi peccatum memoratũ diſpliceat: p̃dēnat. vnde Job. Tēdet aiam meã vite mee ⁊c. **Q**uarto requiritur cognitio mie dei: qua parat⁹ eſt omni reuertenti ⁊ dolenti dare miſericordiaz ⁊ veniã: ex hoc regeneratur remiſſionis ſpes. Oportet eniz eſſe aliq̃ inclinans hoĩez ad deũ: ⁊ hoc factus eſt de miſericordia: ⁊ ex hijs gnãtur bõitas reuertēdi: ⁊ p̃ſtendi: ⁊ ſatiffaciendi p̃ gemituz ⁊ penas: ⁊ ſic homo diſponit ad p̃niam. Et h̃ eſt q̃d dicit. Ipſe aut̃ in ſe reuerſus. ſ. ad cogitãdum de ſeipſo: ⁊ de ſtatu: ⁊ d̃ malo. Glo. Vñ in ſe reuertitur cogitãdo q̃d fecit: ⁊ diuinaz iuſtitiam: que recte iudicat ⁊ diuinã miã q̃ condonat vltra p̃dignum. Gloſa. Bene in ſe reuertitur: qui a ſe receſſerat. Act. 12. Et petrus ad ſe reuerſus dixit.

ESecunda p̃lo eſt: q̃ ad p̃fectionē iuſtificati onis impij quatuor reſpiciuntur. ſ. infuſio gratie motus liberi arbitrij p̃ fidem in deum: ⁊ liberi arbitrij in peccatũ. i. contra: ⁊ remiſſio. Ra. tio huius ē. Nã iuſtificatio eſt q̃dã motus quo aia mouetur a deo: a ſtatu culpe in ſtatu iuſtitie. **P**rimũ p̃ de gratie infuſione. Ro. 3. Iuſtificati gratis p̃ gratiam ipſius. Et ideo iuſtitia nõ poſteſt eſſe ſine gratie infuſione. Et h̃ eſt q̃d dicitur. Quãti mercenarij in domo patris mei abundant panibus. Mercenarij iſti ſunt: q̃ intuitu mercedis eterne ſeruiũt: ⁊ tales abundant panibus ſp̃ualibus. ſ. virtutibus ⁊ gratie donis ſm gloſaz. **S**ecũdũ etiam p̃ de motu liberi arbitrij in peccatũ. Pſal. Dixi cõfitebor aduerſus me ⁊c. Intelligendum tñ: q̃ iuſtificatio impij eſt quidã motus quo humana mens mouetur a deo: a ſtatu peccati in ſtatu iuſtitie. Op̃z igit̃ q̃ humana mēs ſe habeat ad vtrũq̃ extremoz. ſm motuz liberi arbitrij dũ iuſtificatur vt recedat a pctõ ⁊ accedat ad iuſtitiam: receſſus ⁊ acceſſus recipiuntur ſz deteſtationē ⁊ deſideriũ. Ideo op̃z q̃ iuſtificationē ipij ſit mot⁹ liberi arbitrij duplex. Vñ quo in dei iuſtitiam tendat p̃ deſiderium: ⁊ aliũ quo deſteſtetur peccatuz. Et ideo videns ſe p̃ peccatuz oĩbus bonis ſpoliatuz ſuam miſeriaz lamentat̃ dicens. Ego aut̃ hic fame pereor. Glo. 1. penuria om̃is boni: carendo. ſ. cognitione verita-

tis: dilectione bonitatis: ⁊ veneratiõẽ maiesta- tis. **T**ertiu p̃ de motu liberi arbitrij in deũ per fidem. Ro. 5. Iuſtificati igitur p̃ fidē pacem habemus ad deum. Intelligendũ tamen q̃ motus liberi arbitrij requiritur ad iuſtificationem impij: ſm q̃ mens hoĩs mouetur a deo. Deus autē mouet aiam hoĩs p̃uertendo ſe ad ipſam. Et ideo ad iuſtificationē impij requiritur motus mentis quo conuertitur in deum.

Prima autem p̃uerſio ſit p̃ fidez. Ad heb. 11. Accedentes ad deum op̃z credere. Iſte ergo p̃ſus de gratia obtinenda dicit̃ habēs motum liberi arbitrij p̃mptum ad reſponſionem. Surgam ⁊ ibo ad patrez meũ: q̃ confuſus de eius gratia adiutrice: ſine qua nõ valeo ſurgere a peccato in quo iacui: nec ire de virtute in virtutem merendo. Et ibo p̃ p̃niam ad patrez a quo receſſi p̃ culpam. Et dicam ei: pater peccavi. ſ. male viuendo. In celũ: q̃d per culpam amiſi: ⁊ p̃ meam negligentiã non queſiui. Et coram te. i. in ipſo p̃ſcientie mee p̃clau: cuius ſolius oculi me penetrant. Pſalmis. Tibi ſoli peccavi. Jam nõ ſum dignus vocari filius tuus: q̃ ſubſtantie mee prodigus: ⁊ etiam q̃ ingratuſ te p̃temphi. Q̃d dominus cõqueritur. Yſa. p̃. Filios enutriu ⁊ exaltant: ipſi autē ⁊c. fac me ſicut vnũ de mercenarijs tuis. Duo ſunt mercenarij. Vnus bonus: q̃ ſeruit p̃ mercede eterna. Alius malus: qui ſeruit p̃ mercede tpali. **Q**uartũ p̃ de remiſſione culpe: q̃ nihil eſt p̃fectũ: niſi p̃uenerit ad terminũ. Remiſſio aut̃ culpe eſt finalis terminus iuſtificationis: ⁊ p̃ſumatio op̃atiõis gratie iſuſe. Vnde iſte ſentiebat p̃ gratie p̃ſentiam: ſe p̃ſecutum eſſe culpe remiſſionē. Et ſurgens venit ad patrem ſuũ: quaſi diceret. Quia mihi aſſiſtit diuina gratia. Et ideo ſurgens implendo quod deliberauerat: Nõ eniz ſufficit bonuz p̃pone- re: niſi ope impleatur. Venit. i. venire cepit ſe ad penitentiam diſponendo. ſ. p̃ opa bona: ad patrem ſuũ eius gratiaz inquirendo: ſm illud Albat. 11. Venite ad me oēs qui labo ⁊c.

Quarta conſideratio.

Quarta p̃ſideratio eſt de dono gratie: q̃ q̃d inferit reuerſeter a p̃re benigna ſuſceptio: ibi. Dum adhuc longe eſſz: vbi ſunt quatuor conſuſiones.

Prima p̃lo eſt: q̃ deus eſt ad miſerenduz p̃mptiſſimus: ad vlciscendum tardus. Ratio eſt. Nã q̃ miſeretur p̃prium eſt illi. Ex ſe eniz ſumit materiam miſerendi. Et ideo dicitur.

pater misericordiarum. Ex nobis autem sumit
vltiscendi: ad quod cum quodammodo cogim⁹
nostris peccatis. vnde Ber. Dno in deo sunt
mansuetudinis argumenta. Unū est q³ patien
ter expectat delinquentes: suspendens sniam
vltionis. Aliud est q³ clemēter respicit penitē
tes: exhibens eis gratiaz remissionis. Ex ista
conclusionē sequuntur aliqua documenta.

Primū documentū est: q³ l³ natura huma
na p³ sup³ naturalē habitum gratie fit sanitatem
psecuta: et etiā eleuata. fit ad operandū opa me
ritoria vite eterne: tñ indiget ad hoc fin alium
modū auxilio gratie: vt. s. a deo moueatur ad
recte agendū: et in bono pseuerandū: et hoc p
pter pditionē status nature corrupte: que qdē
l³ p³ gratiam sanctur quantum ad mentē. rema
net tamen in ea corruptio et infectio qñtū ad car
nem p³ quaz seruauit legi peccati: vt dñ Rom.
7. Et hoc qd dicit. Cum adhuc longe esset: qz
nondū certificata de pseuerantia: nec informa
ta de meritoria opatiōe: l³ sanitates psecuta: dñ
lōge esse: qz nondum talem gratiaz est adept⁹.

Secūm documentū est: q³ gratia pdestina
tionis semp pfecto est: et nundū deserit peccato
rem ex toto: qz scriptus est in libro vite qñtum
ad deum l³ non p³ pfectam iusticiam. Simili
ter gratia pdestinationis non lucet qui sunt i
peccato mortali: sed non eos deserit: quia fina
liter in peccato pmanere non pmitit. vnde dñ
Videt illum pater eius et mīa motus ē. Glo
sa. Pdestinationis oculo. s. gloriā et gratiaz
preparando. Hoc oculo non videt deus nisi
bonos: l³ in omni loco oculi dñi sup bonos cō
templātur et malos: et dicitur. puerbi. 15. S³
non sup omnes mīa mouetur. Sapi. 4. Gra
tia dei et misericordia est in sanctos eius: et re
spiciens super electos suos.

Tertiū docum⁹ est: q³ grā pdestinationis tri
plici effectū in pdestinatis ondū. **Prim⁹**
ē spūalis viuificatio q³ cū pñemēs oē vinū tollit
vnde sicut corpus p³ aiām viuūt: ita animā viuūt
per gratiā. Et ideo sicut decedente aiā moritur
corpus: ita et. Et hoc est qd dicit. Et accurrēs
glo. Ipsum pueniendo p³ misericordiaz pueni
entem. Psal. Misericordia eius puenit me.

Secū est spūalis pñuntio: sicut homo ex
terius nō potest resistere sine armatura: sic in
terius sine gratia. Et hoc est qd dicit. Cecidit
sup collum eius: ipsū pueniendo et pseruādo
et fouendo p³ gratiaz et infidias inimicorum.

Tertiū est diuini reconciliatio. Nam licz

deus quēlibet boiem posset in puris naturali
bus acceptare ad vitāz eternā: tñ de potētia or
dinata non nisi p³ gratiam. Et hoc est quod di
cit. Et osculatus est euz ipsū sibi pfecte h³ glo
sam reconciliando per gratiam subsequētem
de quo psal. Misericordia tua subsequitur me.

Secūda pō est: q³ ad gratiaz adpiscen
dā multū valet humilitas. Ipsa nāqz est radice
ceteraz virtutū. Greg. Digo virtutū humi
litas. Illa virtus in nobis veraciter pullulat:
que in radice ppria: hoc est in humilitate per
durat. Nec autem humilitas acquirūtur tribus
vijs. **Prīa** est p³ respectū ad excellēcias me
liorum p³ sideratio proprie vilitatis. vñ Gre.
Sicut incentiuū elationis est respectus dete
riorū: ita cautela humilitatis est consideratio
meliorū. vnde dixit. filius patri. q. d. Confi
derauī vilitatem meam: et tuā pfectiōis excellē
tiā. **Secūda** est meditatio absoluta defectū p
priorū: ipsos vilipendo. Nec. n. expellū arro
gantiam. vnde Greg. Sancti viri et humilita
tis in se virtutē custodiāt infirmitates suas an
te oculos mentis student reuocare. Iste igit
p³ siderans sui sceleris maculam: damni penāz
et dei offensam dixit. Pater peccaui: ecce macu
la. In celū: ecce pena dāni. Et coram te: ecce
offensa dei. **Tertia** est patiens sustinentia cō
tumeliāz. vnde Bern. Humiliatio est via ad
humilitatē. Si igit virtutem appetis humilita
tis: viam nō refugas. Et ideo dicit. Jam nō
sum dignus et. Hoc dicit considerans seipsū
per peccatum humiliatū et humilatione dignū
vñ dñ supbis resistit: humilibus aut dat grāz.

Tertia p³ est. q³ grā remissionis culpe pctō
rib⁹ impnēda: solis ministris ecclie referuat:
qz corz offiū ē sollicitudinez gerē de reuocatōe
pctōz ad gratiā. Nam eis sunt clauēs pmissē
vt dictū est eis. Johis. 20. Accipite spūm san
ctū et. Quod etiā significandū est in resurre
ctione Lazari p³ eos: qbus dictū est. Soluite
eum et. Jam. n. suscitatus erat ad vocem xpī
Lazare veni foras. Sic solus deus suscitāt
pctōrem a morte culpe: et tñ pñentem absol
uunt. i. absolutū ostendunt ministri ecclie. Et
hoc est qd dñ. Dixit aut pater ad seruos suos
idest ad suos ministros ecclie: committens eis
clauēs ligādi et soluendi. Quem. n. dñs susci
tat p³ pñitionez in cordis secreto vult ipsum p
pñitionē recipi p³ ministros: vt reconcilietur
deo et ecclie. Intelligendū q³ ad officiū mi
nistrozum. 4. requirunt. **Primum** est sa
q 3

Sermo

et amētalīs gratiē administratio: qđ notatur in
stole induitōne: stola est innocentia p̄ma. vn
de stolam dare est peccatū remittere: sed stolaz
p̄ferre est. s. officio absolutū ostendere. **E**t se
cundū est fidei ministratio: qđ notatur in anu
li datione: qui est fidei signaculum i manu. i. i
ope: vt p̄ opa fides clarescat. Jacobi. 2. s. fides
sine opibz mortua est. **T**ertiu est doctrine
p̄dicatō p̄ crepluz vite, p̄pe vel aliene: approba
tio cū dī. Et calciamenta in pedibz eius etc. De
exēplo, p̄prie vite dicit Gre. Qui vita despici
tur etc. Opa virtutum p̄ calceum significatur.
Vnde sicut calciamenta pedes muniūt: sic qui
se informant bonoz creplis quibus p̄ficiunt:
et operando bonū: et p̄ferēdo malū. **Q**uar
tum est peccatoz p̄terite vite reprehensio: vt
sic in illis p̄mo delectabāt: sic nunc ea vilipen
dat: et hoc est qđ dicit. Et adducite vitulum sa
ginatū. i. reprehēdite delicijs carnalibus de
ditum. vnde adducitur vitulus saginatus: dū
peccator de ocio: de gula: de luxuria: et liberta
te, p̄prie voluntatis rep̄henditur: sed occiditur
dum p̄ ministroz salutē infor̄mationem a
desiderio peccatorum remouetur.
Quarta p̄lo est: qđ tota celestis curia iocun
datur in p̄uisione vnius peccatoris: p̄z tripli
citer. **P**rimo d̄s trinitas gaudet: qđ videt
p̄prij plasmat̄is recuperatōē. De b̄ Iher. 3.
Emūdabo illos ab omni iniquitate sua in qua
peccauerunt mibi. Et sequit̄. Et erit mibi in
gaudiū. Et in p̄siti euangelio. Epulari ḡ opz
qđ p̄ierat et inuentus ē. **S**ecdo angelus gau
det p̄ deserti loci instauratōē: s̄m. n. nume
rum cadentiū: erit numerus saluandoz. **H**ic
dicit̄. Gaudiū est angelis in celis sup̄ vno pec
catore p̄niam agente. **T**ertio oīs p̄p̄chen
sor gaudet p̄ ampliandi gaudij maiorationē.
Notandū qđ duplex est gaudiū sanctorum.
Vnu est essentialē qđ habet ex dei fruiōne:
Hoc aut̄ est essentialē et non augei. Sed aliud
est gaudiū accidentalē. s. de bono creato. s. con
uersio p̄ctoꝝ. **H**ec ē oibz augmētum gaudij.

Quinta consideratio.

Quinta p̄sideratio est de stimulo inui
die: quē ostendit suscep̄i fratris a fra
tre seniore indignatio: ibi. Erat autē
filius eius senior in agro: vbi sunt duo docu.
Primū documentū est: qđ illi qui maturio
ribz studijs occupantur erga lapsos et infir
mos plus debito inueniunt austeri: et hoc quia
sunt meritis p̄uēctiores, p̄pe fragilitatis ignari

Et hoc est qđ dicit. Erat autē frater senior etc.
Secūm documentū est: qđ gremium diuine
misericordie semp est aptum ad colligendū peni
tentes ex quadaz p̄templatione nō habētes ex
perientiam infirmitatū: sed ignorantia iudicio
rum dei. Et ideo iudeus temerarie inuestigat
Nam s̄m glosaz sup̄ Roma. 2. Iudiciuz hu
manū corrumpit amore: odio et timore. Judi
ciuz dei est s̄m veritatez. Et h̄ est qđ dicit. Cū
veniret et appropiquaret domui. Dom⁹ ē gre
miū mīe dei nullum venientē respiciens.

Sexta consideratio.

Sexta p̄sideratio est de virtute christi
doctrie quam ostendit indignatio
illius rationabilis sedatio: ibi. **P**ar
ter igitur illius: vbi sunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: quē plus diligit deus in
ter penitentē et innocentē. **P**otest dici qđ quā
tum ad bonūz p̄mij essentialis equalit̄ diligit
si equalē habeant caritatē: vel illuz plus qđ ma
iorem h̄z caritatem: sed quantū ad p̄mij acci
dentale plus diligit innocentē qđ penitentē p̄
dignitatē inocētie: ad quā nō p̄t p̄uēire penitēs
Secunda p̄clusio est: qđ plus tenetur inno
cens ad gr̄az actiones qđ penitēs. vnde **Au**
gu. secundo libro confessionum dicit. Qui vo
catus est a te dñe: secutus est vocē tuaz: nō me
derideat. **A**lbo eo dico me egruz sanari: a quo p̄
sistūz est ne egrotaret.

Tertia p̄lo est: qđ differt status penitentiz
et innocentiz in hoc: qđ circa penitentes mutat̄
meror et luctus in gaudiū matris ecclesie: quia
sicut de recedentibus est nouus dolor: ita d̄ re
deuntibus nouū gaudiū: sed nō circa illos qui
p̄sistunt. Sed qđ p̄mij erat p̄tinuatur. vnde
apl's p̄ma thes. 3. **N**unc viuimus si vos statim
in dño. Et hoc est qđ dicit. s. fili tu semp mecū
es. s. per obseruantia iustitie: et oia mea tua sūt
scilicet bona gratie in re: et bōa glorie in spe: tā
quam iure hereditario. **E**pulare et gaudere oīs
quasi di. **A**ldecuz fuisti: sed alius filius me⁹ p̄e
rierat. Et ideo de eius inuentione opz epulari
p̄pter suscitatioē: et applica sicut potes. vnde
h̄z penitens resurgēdo acgrat aliqñ saltez maio
rem gratiam: et p̄ p̄s̄s maiore gloriā: qđ reuini
scunt ei oia opa mortificata: et etiā qđ acquirūt
sibi nouū meritū p̄ actuz p̄fessionis et p̄ritio
nis: nō innocens stans in innocentia h̄z maius
de gratia et gloria: quia proficiens per habitūz
continuatū plus acquirūt qđ per habitū dif
continuatū.

Tercia quadagesime. Sermo. 59.

Rat ihesus

eijciens demoniuz & illud erat mutū. Luc. xj. Quia enim fm Greg. Aditus tacula seruiunt que pudent

Ideo venerabilis Beda describit insidiarū inimici seuitias: & dicit i glo. sup illud prime p Petri. 5. Aduersarius vester diabolus circuit tanq; hostis obsidens muros clausus aditus explorat an sit pars aliqua murorum minus stabilis vel inaequalis. Qui? aditus ad interiora penetret. Offert oculis formas illicitas & faciles voluptates: vt visu destruat castitatem: aures per canora temptat: vt emolliat ad vanuz amorem: linguaz punitio puocat: manum iniurijs lasciuientibus ad eadem instigat honores terrenos, pmitit: vt adumat celestes. Et cū latenter nō potest fallere addit terrores: in pace subdolos: in psecutione violentus: contra quē animus d; esse tantum paratus ad refectum: q̄tum ille ad impugnandū. Et ideo i euangelio p̄senti occurrunt nobis. 5. p̄s̄ n̄es.

Prima consideratio.

Prima consideratio est de aīe infectiōe ex parte peccati quo mediante anima diabolo subijcitur: qd offendit in hoc qd demoniū dī. vbi occurrunt. 4. p̄lones. Prima p̄clusio: qd demones in voluntate sunt obstinati: iuxta illud psal. Supbia eorum qui te oderunt &c. Notandum tū qd omnis voluntas creature rationalis pp libertatem arbitrij potest flecti in bonum & in malum: excepta anima xp̄i p̄p̄ vnionez verbi. Sed hec opinio tollit veritatem stabilitatis a sanctis angelis & hoībus: quia stabilitas vna est de ratione beatitudinis, vnde & vita eterna nominatur.

Secunda p̄clusio est: qd demones aliquando cognoscunt cogitationes hominum: patet p Augu. in libro de diuinatione demonū. Preuenire inqt hominum dispositiones non soluz voce plasas. Verū etiam cognitione conceptas ad notitiam demonuz p nonnulla etiam experimenta expertū est: sed quomodo hoc fiat hoc nullo mō vel difficile pōt ab hīb⁹ inuestigari. Tercia p̄clusio est: qd homines impugnantur a demōibus: Ad ephesi. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates mundi: & re-

tores tenebrarum harum. Unde talis impugnatio fit dupliciter. Vno modo instigando ad peccatum: sic non mittuntur a deo: sed aliq; do perimuntur fm iusta dei iudicia. Aliquādo impugnant homines in puniēdo: & sic a deo mittuntur.

Quarta conclusio est: qd diabolus nobis insidiatur fm Gregori. qui dicit qd diabolus aut opprimendo: aut rapiendo: aut insidiando circunvolat: aut suadendo blanditur: aut mutando terret: aut desperando frangit: aut perimittendo decipit: tamen inter omnia specialiter insidiatur lingue: fm illud Ezechiel tertio Adherere faciam linguam palato: & eris mutus. Ratio est. Quia nihil ita expellit & enervat virtutem diaboli: sicut lingua recte loquēs Eccl̄i. 4. Labia detestabūtur impiuz. Ideo diabolus facit os mutum dupliciter: quantum ad dei laudem: & quantum ad confessionē peccati. Hoc autem p̄ omnibus est p̄culosissimum ascendere os confessioni: cum penitentia sit sola remedium post baptismum. Intelligendum tamen qd quandoq; pudor est vinculum lingue: ne quis confiteatur de peccatis turpibus & abominabilibus. Item quādoq; stulta spes alias penitendi & confitendi decipit multos. Et ideo dicitur eccl̄iasti. 5. Me tūdas conuertit. Item quandoque desperatio de venia. Gen. 4. Maior est iniquitas mea &c. Item quandoq; diffidentia de virtute clauū: quia non credit sibi prodesse sacramentuz penitentie cum dictum sit petro. Quodcūq; ligaueris &c. Item dilectio peccati.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de diaboli cietione ex parte xp̄i: cuius gratia mediante anima a seruitute diaboli eripitur cūz dicitur. Erat ihesus eijciens demoniū Vbi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: qd solum per penitentiam hoc demoniū eijcitur: quia ipsa est virtus expulsiua peccati actualis: quo mediante homo demoniatus efficitur. Nam peccatuz actuale est macula animam deprauans & a bono debilitans: naturam vulnerans: perpetratum p actum voluntatis cum delectatione & libidine. Unde actuum. 3. Penitemini & conuertimini: vt deleantur peccata vestra.

Secunda p̄clusio est: qd in p̄nia sunt tres p̄tes qb⁹ mediātibus peccatū expellitur & necessitate.

Sermo

Primus est contritio: que declaratur in misterio humane redemptionis: qđ fuit necessarium ad humanam salutem. Joannis. xj. Ex pedit vobis: vt vn⁹ moriatur homo. Et tamē in isto sacramento actus contritionis aie christi quem in cruce habuit de nostris peccatis maxime dicitur fuisse salubris: qz passio aie est foris or: et ad merendum efficacior indulgentiam qđ passio corporis. Qđ autem xps fuit cōrītus habetur Matb. 26. Tristis est anima mea et. Et ista tristitia de peccatis nostris fuit: et in virtute illius contritionis xpi: habent virtutē oēs nostre contritionis alie ad delendum peccata. vnde Isid. 61. Spiritus domini sup me. Sequit: Et q misit me vt mederer cōrītōs corde. **S**ecunda est confessio: nam de peccato mortali facirveniale: qz pro peccato mortali debetur eterna pena. Hanc mutat in temporalem. vnde Aug. Sit veniale per confessionem qđ fuit criminale per operationē. Et ideo describitur sic. Confessio est pprii sceleris confessio: pcedens ex corde contritio: illi cui auctoritas absoluendi est concessa ad peccati deletionem: et ad gratiā promerendum. Per hoc qđ dicit. Confessio est proprii sceleris confessio: innuit qz debet pferi propria peccata: et nō tantum peccatum: s; etiā circumstantias peccatorū. Per hoc qđ dicit. Procedēs ex corde prito: innuit qz pītēs in pncipio pfectionis debet oia peccata pme/ditari: qz contritio supponit cognitionem: et nō bil pteritur: nisi cognitū. Et p hoc qđ dicit. Illi cui auctoritas absoluendi est concessa: innuit qz confessio debet fieri proprio sacerdoti. i. qui auctoritate pape ē approbat: siue de iure pmini: vt curatus. siue fratres puilegiati: vt minores et pdicatores. Per h qđ dicit. Ad pti deletionem: innuit qz pfectio oñdit pntentem absolutum: p pditionem mutans penam eternā peccati mortalis in tpalem. Et p hoc qđ dicit. Gratia opante: innuit qz l; sacramenta veteris legis merebant deletionē culpe: tñ gratiaz nō meruerunt. Et hoc facit confessio. **T**ertium est satisfactio: q stricto mō sumpta est opatio exterior laboriosa et penalis volūtariē assūpta: ad puniendum pctm pmissum: et ad placā dum dinam offensam. Intelligendū tñ qz seipem sunt: in qbus pstitit satisfactio. **P**rimus est feruor caritatis: que; deus magis acceptat qđ quodcūq; opus laboriosum. **S**ecūm est prito cordialis: quā deus in tñ acceptat: qz totam aliqñ penā relaxat. **T**ertiu est in pfecti-

sione humilitas: pprie abiectōis: recognoscēdo corā hoīe tot vilia: et tollit magnā ptem de pena. **Q**uartum est de pctō verēcundia: q etiā tollit de pena. **Q**uintū est corporis maceratio: que fit p iciumtum. **S**extū est oro: que mentes h; eleuare in deum. **S**eptimū est alioz necessitatibus subuenire: qđ fit p elemosinā. Et h est qđ dicit. Et cum eiecisset de moniū: locutus est mutus. **P**rimo neesse est: vt eiciat demoniū p pditionem: et sic post q mutus fuit: loquit p pfectionem. Et admirate sunt turbe satisfactōis efficaciaz: q sua virtute tollit oēm penam pctō debitā. Contritio enim cordis naturalr pcedit pfectionē. vñ si eiectus nō fuerit demoniū: non loq̄ mutus. Et si non pcedit prito: non est vtilis et efficac pfectio: et p pīs satisfactio non tollit penā.

Tertia p̄sideratio.

Tertia p̄sideratio est de impugnatione iudeoz: quorum malitia xpi pietas impedit: ibi. Quidam autem ex eis,

vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄lō: q quidam posuerunt qz duo essent pncipia. Unum bonoz et aliud maloz qz p̄trarioz effectuz p̄trarie sunt cāe. Sed in rebus inuenit contrarietas: s; illud ecclī. 33. Contra bonum malū est: et p̄tra vitam mors. Agitur et. In hunc errorem inciderunt manichei: qz non p̄siderauerunt cām vniuersalē totius entis: sed particulares tñ causas particularium effectuum.

Secda p̄lō elicit ex ista. s. qz aliq ppter istaz positiones iam dictā dicebant in alio: qz in virtute dei posse demonia eici: seu vicia estīnantes se vnū pctm p aliud eliminari posse. Quorum ratio p̄ma. Omne vitium a iustitia est distinctum. Agit rōne iniustitiē vnū expellit reliquū. **I**tem 2ª puer. 13. dicit. Inter sup̄bos sunt semp iurgia: et tales non p̄patiunt se mutuo. Et h est qđ dicit. Quidā ex eis. s. errore decepti: de pncipiis: vt dictum est dixerunt pfirmātes ipm in belzeub. s. vnū vitii posse expellere aliū p̄ p̄trarietatem: vt auaricia p digalitem. Intelligendū tñ qz l; plura vicia p̄p aliquā p̄uentionē p̄nt esse siml in eodē: puta qz aliqz pōt esse fil cupidus et luxuriosus: h; tñ bene p̄trarios actus: vt p̄digalitas et auaritia: rōe cuius aliqñ vnū vitū expellit reliquū quo ad actum: non quo ad bitum: qz semp manet bitus in aia cuiusl; pcti: qz bitus non tollit habitū: l; actus actus. Vbi est qz aliqz luxurio

sus: audit alios multū commendari de castitate: et desiderat ut sitr pmedel: et incipit ptenere se et psequi honores: ibi supbia eijcit luxuria: quo ad actum. Sic et ppoctite: q ieiunāt ad vana glām. Et frequenter ptingit q ex h accidit bonuz. s. q sic ex toto qs eripit ex pctō. verbi grā ut tandē qs cessat a luxuria: et remanet in castitate: et ambit vanam glām vana cogitans: ple runqz ptingit tales ad cor redire: iū q pp modicum vane glie nō vult tantū bonū amittere: ne dicat sibi illō gal. 3. Tāta passi estis sine cā

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est de refutatōe xp̄i cuius sapia vitoz repugnatio retunditur: ibi. Ip̄e aut vi vidit cogitacōes eoz. vbi occurrunt due p̄clusiones.

¶ Prima p̄clo est: q lz p̄trietate vitoz vnu expellat reliquz: m̄ h nullo mō pōt ēē sine assensu grātie spūs sancti. Ad qd p̄ban dum adducunt quatuor rōes. **¶** Prima est. Omnia gnā pctōz sicut militant sub demone tanqz sub capite suo: sic oīa sibi inuicē p̄iuncta sunt: et faciunt vnum regnum non diuisum / qd si diuideret: desolaretur. Igit qd est cā diuisionis: est causa desolatōis. Sed grātia spiritus sc̄i est cā diuisionis. Ip̄a. n. in aīa cāt vitoz displicentiā: et eoz inuicē p̄dictionē. Nam fm̄ Augu. grātia et p̄ctū opponunt: si cut lux et tenebra. vnde grātia in aīa causat virtutes: quaz p̄sideratio facit vitia displicere et eoz p̄sentia est eis p̄dictoria. Sequit ergo q grātia spūs sancti est cā desolatōis regni vitoz. Hanc p̄dictionem in vitijs intēdit dominus dicens. Omne regnum in se diuisum desolabit: qz p̄tingit q vnum vitium eijcit aliud p̄pter p̄trietatem: quam cāt grātia inter ea.

¶ Secda ratio est causa p̄maria: cuz sit magis influens in suum causatum: qz cā scdaria fm̄ magistz de causis. Quicqd pōt deus p̄ causaz scdariam: pōt absolute. Sed filij vestri. s. apli quos p̄firmauit virtus grātie spūs sancti. s. p̄ exorcismos eijcunt demonia. Quare magis p̄ncipaliter hoc pōt grātia: et non princeps demonioz. vñ dicit. Si ego in belzebub eijcio demonia: filij vestri etc. **¶** Tertia ratio est.

Omnia opatio spūs sancti est subita: p̄ fm̄ il lud actu. et si actus est repente etc. et oīs opatio alia est successiua. Sed eiectio vitoz est subita. Igit etc. Quia si in belzebub eijcio demonia. s. vitia: p̄fecto. i. in istanti venit in nos regnum dei. i. grā spūs sancti: expellens vitia: q

in aīa facit regnum dei. **¶** Qd aut opatio spiritus sancti sit subita: p̄. Nam q̄to virtus agentis sit fortior: tanto mā citius disponit. Cum igit virtus dīna sit infinita: pōt quālz mā creatā subito disponere ad formā: et mltō magis liberū arbitriū. vñ dicit. Idcirco si in digito dei eijcio demonia: p̄fecto in vos puenit regnū dei.

¶ Quarta ratio est. Nam ad h q aliquis quiete possideat domiciliū suum: opz eum armis et munitionibus p̄muniri: ut eo fortior resistēs securius recipiat inimicōz insultus. Sic etia ad h ut aliquis impugnando inimicū suum possit qd iniuste possidet acquirere: requirit etia p̄munio armoz. Grātia. n. hz aīam munire ad modū armature. Sicut hō exterius nō pōt resistere sine armatura. Sic interius sine grātia qui semp tēptatione succūbit. Et qñ homo est armatus nō soluz pōt resistere: sed etia supare inimicum. Ita existens in grātia etc. vnde ad ephe. 6. Induite vos armatura dei. Et h est qd dicit. Cum fortis armatus. Diabolus est fortis. Job. xj. Non est sup terrā ptās: que ci valet p̄pari. Arma eius sunt oīa: qbus impugnat hoīes. s. temptatōes et peccata. Pulchritudo creaturaz exēpla mala: qbus vñ vt armitas: qz absqz p̄sensu nostro nos vulnerare nō pōt. Altrium suuz. i. pctōes pacifice possidet. Sed tamen non est despandū: qz male fidei possessor est: nec iustum hz titulū sue possessio nis. Fortior armat⁹ est xp̄s: cuius arma sunt signum crucis: et sacramēta: q̄ sunt in virtute crucis. Sic fortis diabolus vincit et ligat: cū ptātez eius impedit. Arma eius aufert: cū peccata p̄ gratiaz destruens: oīs vires interioris hominis: et sensus exteriores: qui prius erant arma et vasa diaboli in obsequium suum p̄uertit vnde concludit. Qui non est mecum: quasi dicet. Diabolus nō est mecum: id est de meis p̄sentientibus: quare contra me est. Et ideo per ipsum non eijcio demonia: sed potius habeo ipsum eijcere: ut mihi p̄rius. Et qui non colligit mecum disp̄git: quasi dicet. Bonitas dei est colligere: s. diaboli disperdere. Igitur mihi contrarius est.

¶ Secunda p̄clo est: q maxime cauendū est de recidiuo: cum inimicus insidiat: et habeat naturalia integra. De ista cōclusionē vide plenius et de expositione textus: qui est. Cuz in mundus spiritus et cetera.

¶ In quarta p̄sideratōe in expositione euāgelij ferte q̄rte post dominicā p̄maz q̄dragesime.

Sermo

Quinta p[er]sideratio.

Quinta p[er]sideratio ē de noue vite in /
 q[ui] stillatōe ex p[ar]te spūs scī cui[us] opatiōe
 p[er]fectio virtutū inserit: cū d[icitur] ibi. f. a /
 cum ē autē cū hec. vbi occurrunt. 4. p[er]sones.
E Prima p[er]sō est: q[ui] inter omnes creaturas
 solus homo ē beatificabilis. Ratio ē: q[ui] beati
 tudo denominat adeptiōe p[er]fecti boni. Qui
 cūq[ue] ergo est capax p[er]fecti boni: est beatificabilis.
 Homo est huius: q[uo]d apparet: quia eius intel /
 lectus potest apprehendere vniuersale z p[er]fectū
 bonū: z eius volūtas appetere illud. Et ideo
 homo est beatificabilis. vnde p[er]sal. Beatus
 homo: quē tū crudieris d[omi]ne. Et hoc est q[uo]d d[icitur]
 factus est cū hoc dixisset. s. p[re]munens p[er] reci /
 diuū. factus est. i. nobis manifestus est. s. huma /
 nā nām beatificabilē. Ex quo eliciunt due ve /
 ritates. **E** Prima est quantū ad ip[su]m bonū be /
 atitudinis: quo ad eius obiectum: z causā nul /
 lus est beati[us] reliquo: q[ui] nō ē nisi vnū summū
 bonū. s. deus cuius fruitione homines sūt be /
 ati. vnde dicit 2da. 20. q[ui] omnes q[ui] opati sūt
 in mea vinea: acceperunt singulos denarios.
 z s[ecundu]m Bre. Equale eterne vite retributionem
 sortiti sunt. **E** Secunda veritas est: q[ui] q[ui]ntum
 ad huius boni fruitionē p[ot]t vnus fieri potior
 alio: q[ui] quāto magis aliquis hic bono frui p[ot]t
 tanto magis ē beatificabilis: s[ed] hoc in vno ma /
 gis puenit p[ro]pter meliōre dispositionē ad frui /
 tionē. vnde Joannis. 14. dicit. In domo pa /
 tris mei māfiones multe sunt: p[er] q[ui]s s[ecundu]m Aug.
 diuerse merito[rum] dignitates. i. beatitudines in /
 telligunt. Iste veritates intelligunt. p[er] hoc
 q[uo]d dicit. Et tollēs vocē quedā mulier. Quasi
 diceret q[ui] glibet h[ic] facultatem ad p[er]niam: q[ui] in /
 telligit in muliere: que interpretat mollis ac[er] /
 z humilitatem: que est oīum virtutum custos:
 que intelligit in turba humilium. Talis ex[istit]
 h[ic] virtutibus ad beatitudinē dispositus: po /
 test extollere vocem diuine laudis p[ro]pter gra /
 tiam beatificantem.
E Secda p[er]sō est: q[ui] b[eat]itudo solum habet p[er]
 opationem gratie spūs sancti: s[ecundu]m illud p[er]sal.
 Gratiam z gl[ori]am dabit d[omi]n[us]. Patet: cum oīs
 creatura nāe legibus sit subiecta: vtpote habet
 limitatā virtutem z actionem: illud q[uo]d excedit
 nām creatā: non p[ot]t fieri a virtute alicui[us] crea /
 ture. Et iō. s. fieri op[er]z q[ui] sit supra nāz. Hoc fit
 immediate adeo vt suscitatio mortui: z illumina /
 tio cecī. S[ed] b[eat]itudo est quoddā bonū excedēs
 nām. Igit[ur] ipossibile est: vt p[er] actionē alicuius

creature p[er]ferat. S[ed] hō fit beatus sola grā spi /
 ritus scī agēte. Et h[ic] est q[uo]d dicit. Beat[us] v[er]ter
 q[ui] te p[er]or. q. d. beata mens: q[ui] xpm spūal[iter] p[re]cepit
 Mā s[ed] b[eat]itū Leonē b[eat]ā virgo p[ri]us p[re]cepit xpm
 in mente: q[ui] carne: z beati[us] erat in p[re]ceptione
 mentis. 2da p[er]s. Māz p[re]ceptio spūalis est rege /
 neratio mentis n[ost]re p[er] gratiā scī spūs mundan /
 tem vel scitificantem: z in bonis p[er]firmantem.
 vñ n[on] n[on]uit q[ui] i tali m[un]datione siue p[re]ceptione sit
 mundatio a culpa: p[er]seruatio in bono: vt non
 posset q[ui]s mortal[iter] peccare: z ad venialia min[us]
 cum fomes inclinare. Ex quo eliciunt due ve /
 ritates. **E** Una est q[ui] in hac vita p[ot]t h[ic] aliq[ui] /
 lis p[ar]ticipatio b[eat]itudinis. vñ hoīes reputant in
 hac vita aliq[ui]le b[eat]itudines p[er] aliquā s[im]ilitudinē
 vere b[eat]itudinis. Vnde p[er]sal. Beati immaculati
 in via zc. Glo. P[ro]pter spem b[eat]itudinis adi /
 piscēde in futuro. Ad Ro. s. scribit. Spe sal /
 ni facti sumus. Et h[ic] est q[uo]d dicit. Et v[er]ba que
 s[er]uasti. Ista v[er]ba duo sunt. s. spes future b[eat]i /
 tudinis: z p[ar]ticipatio fruitionis. **E** Secda veri /
 tas est: q[ui] p[er]fecta v[e]l b[eat]itudo cū sit p[er]fectio z suf /
 ficiens bonū: omne malum excludit: z o[mn]e defi /
 deriū implet. In hac vita non p[ot]t omne ma /
 lum excludi: quia multis malis vita subiacet:
 que non possunt vitari.

E Tertia p[er]sō est: q[ui] signus d[omi]ne p[re]destinatio /
 nis est audire dei v[er]bū: z reprobatois est nō
 audire. vnde dicit. Quinimo beati q[ui] audiunt
 verbum dei: z custodiunt zc. **E** Ratio p[ri]mi ē
 q[ui] audire verbum dei est p[er] effectum op[er]is oīa:
 que p[re]sent[em] finē vltimo vincere z supare. vnde
 Jobis. 2. scribitur. Omne q[uo]d natu[us] est ex deo
 vincit mundum. Vincere autē mundū est tēde /
 re in finem vltimū. Igit[ur] h[ic] est signum eterne
 p[re]destinationis: sicut effectus est signū sue cāe.
E Ratio secundi est: q[ui] ad reprobationēz seq[ui] /
 tur obduratio: z nolle audire verbū dei: signū
 est eterne obdurationis: q[ui] aīal hō non p[er]cipit
 ea: que spūs dei sunt. Iaco. p[ri]mo. In mansue /
 tudine suscipite verbum zc.

E Quarta p[er]sō est: q[ui] p[er] verbū d[omi]ni custodit
 tria bona cōsequunt[ur]. **E** Primum est:
 custodiā innocentia[rum] a culpa p[er]seruando. vnde
 p[er]uer. 12. Veritas insitric custodit viam inno /
 centie. **E** Secdū est q[ui] p[er]fecte voluntatē n[ost]rāz
 p[er]format voluntati diuine. Nam voluntas di /
 uina vult omnes hoīes saluos fieri. S[ed] h[ic] do /
 cet sermo diuinus. Jobis. 3. Si m[an]scrisit in
 sermone meo: veri discipuli mei eritis. **E** Ter /
 tium est: q[ui] ordinat nos in deum s[ecundu]m triplicem

virtutem. s. per fidem verū cognoscendo: per spem in bonum arduū tendendo: p caritatē diuinum bonū simplr diligendo. **E** Prīmū p batur ex eo q obz diuini sermonis est pma veritas: de quo Iohes. Sermo tuus veritas ē id est de pma veritate obe. **E** Scdm pz de spe que est respectu boni ardui. Cum. n. finis vltimus trāscendat facultatē humane nāe: eo q ex puris nālibus acgrt non pōt: si absqz doctrina verbi dei relicta fuisset: desparet obtinere hunc finem. Ideo vt p spem in bonū arduū tenderet: videt posse accipi: q sermo diuinus necessarius fuit. Ro. s. scribit. Quecūqz scripta sunt: ad nostram doctrinā scripta sunt.

E Tertium pz de caritate. Quid in tantū accendit in caritate dīna: sicut sermo diuinus? Tota. n. doctrina xpī ad dilectionē dei ordinatur x xpī. Dilectio. n. dei est finis sacre scripturē. Et sic pz quō sermo diuinus fm triplicē virtutem ordinat nos in deūz. vñ Iaco. p. dicit Estote factores verbi &c. vnde beati q custodiunt illud. q. d. Non soluz sufficit gratiā dei recipere: nisi receptam conseruare studeas.

E feria 2ª dñice. 3. qdrage. Sermo. 59.

Trerūt pharisei ad iesuz. Luc. 4.

Secundū qd dicit Ber. Venit enim filius dei: & tot: & tanta mirabilita opatus ē in mundo: vt in merito itel-

lectum nostrū ab omnibz vitijs mūdāis reuocaret. Quis enim cogitare sufficiat qualiter deus preuenit nos: subuenit nobis: & voluit mori: vt nos viuereinus seruire: vt regnaremus etulari: vt repariaremus: & vsqz ad seruilissimā opa inclinari: vt constitueret nos sup omia opa nostra: **H**oc enīz pgruebat nobis. Nā cū humana natura nimīū esset vulnerata: puta errore discernendi: difficultate operandi: & pntitate ad malūz: & impotentia ad resistendū: indigūz merito fidei medico: qui p nostris vulneribus medēdis pferet medicinā. **H**oc enī fecit xps de quo ecclesiastici. 27. scribit. Altissimus de terra creauit medicinā: & vir prudens non abhoruit eaz. vnde creauit de terra. s. cor poris sui medicinā. s. sacramenta que virtutes & efficaciam habent a passione: quā iē pūlit in corpore suo: que attulit nobis fructū redempti-

onis: & efficaciam medendi languoribz aīarūz. Sed vir prudēs nō abhorebat eāz de nouo suscipit eam. Insanus. n. merito reputaret infirmus: q medicinam morbi expulsiuam: sanitatis collatiuā: nāe pfortatiuā abijceret: & eam nō sollicitē custodiret. Et ideo in pñti euāg. moralr intellecto occurrunt nob in vlti quatuor pñderatōes.

Prima pñderatio.

Prima pñderatio est de humane nāe infirmitatē: ibi. Quanta audiuiūz fa. in ea. circa quā sunt tres pñones

E Prima conclusio est: q in humana nā est qdam appetitus sensitiuus: qui dicit sensualitas que est corrupta per originale peccatum: & inordinata delectatio siue libidinosa: que ex ea pcedit: de qua dicit Romano. 5. Non enim q volo bonum hoc facio: sed q odi malū hoc facio. Quod exponit beatus Augustinus de malo concupiscente: quod constat esse motūz sensualitatis. **M**otus huius sensualitatis fm impulsū fomitis tendit impetuose ad fructū nem creature delectabilis.

E Secunda cōclusio est: q sanctitas vite per motus sensualitatis sepe periclitatur perducētes ad peccatum: de quibus distinguit Henricus de gandauo per gradus peccati dicens.

E Primo ex fomite fit motus quidam titillationis in carne: quem apprehendit sensus extēns in carne: per cuius apprehensionē primo mouetur appetitus sensitiuus cōiunctus motu delectationis. **E** Secūdo motu desiderij ad psequendū illud in opus. Et in hoc terminatur motus primo moti. **E** Postea hunc motū in appetitu apprehendit ratio simplicis intelligētie: per cuius apprehensionem cōmouet volūtas motu delectationis delectando appetitū.

E Quarto motu in delectatōe pñtendo &c.

E Tertia conclusio est: q necessarium est q hec sensualitas a fluxu concupiscentie restringatur. Nam ipsa perturbat multiplici rationem.

E Primo. s. per collisionem multipliciū passionum: **E** Secūdo p vehementiā desideriorū.

E Tercio per fallaciam circumueniēdo iudiciū rationis. **E** Quarto per sollicitudinē & distractionem temporalium bonorum.

E Quinto per fantasmatū inundationem.

E Sexto per temptationum vehementiā. vñ celestis medicus singlis qbusdā moribus seu conturbationibus obuiantia adhibet medicamenta. Unde August. Magnus venit medicus: quia magnus vbiqz iacebat egrotus.

Sermo

Et h̄ est qđ dict. Quanta audiuius factare.
Per capharnaū caro intelligitur. vnde Luc.
4. dicitur. Et tu capharnaū vsq; in celoz exal
tata es: vsq; in infernuz demergeris. Glo. Et
altata es supbe resistēdo mee p̄dicationi. Et iō
matoribus supplicijs p̄ueris: qz credē noluiſti

Secunda consideratio.

Secunda cōsideratio est de spiritali
dicamie p̄fessionū: Cū dī. s̄ ac hic ⁊
in p̄ria tua. vbi occurrūt. tres p̄os.

Prima p̄cio est: q̄ celestis medicus s̄m cō
ditionē vulnez medicamenta ordinauit. Cul
pa. n. deuz offendit: naturaz ledit: ⁊ offendēdo
deum boies gratia expoliāt: ⁊ ledendo naturā
vulnerat naturalia. Hīs p̄ditionibus p̄fide
ratis xp̄s ordinauit p̄uenientia medicamenta:
que sunt sacramenta. Illa. n. deum placant: ⁊
placando faciunt p̄piciū. Imperant gratiā:
⁊ vestiunt boiem spoliatus: ⁊ boiem infirmuz
sua curant virtute: ⁊ reparāt naturalia: in cui⁹
figura p̄ceperat Moysi deus: vt faceret tyma
ma compositum opera pigmentarij.

Sch̄a p̄clusio: cum oīa sacramenta habeāt
vīm placatiū ⁊ sanatiū: tñ sacramentum cō
tritiōis est magis opportunū. Nam medicina
ē sūme operatiua: qñ ē vallata quadruplici cir
cūstantia. **P**rima qñ est facillima. Nam
istā medicina p̄tritionis que instituta est ad cu
randum plagaz peccati mortalis: est facillima
Quia s̄m Aug. Nihil ita est in potestate volū
tatis sicut actus eius cuius signū est. Quia l̄
āliqua creatura posset nos inducere: nulla ta
men p̄sus potest nos cōpelleere vel impedire
ad volendū: ⁊ qz p̄ actum volēdi sequitur attritio
Ideo nihil est sic in potestate voluntatis sicut
p̄tritiō: ⁊ sic ista medicina est facillima. **S**e
cundo qñ est celerrima: sic p̄tritiō qz nō tardat
hora nec momētuz: sed in eodem tempore quo
applicatur sanat: Sicut sol emittit radiū suum.

Tertio qñ est integerrima: sic cōtritiō. Nō
impossibile est vnum vulnus peccati mortalis
sanari: quin oīa sanentur cū gratia diuina sit in
diuisa. **Q**uarto qñ est saluberrima: sic con
tritiō. Quia non solū plagam curat: sed etiā gra
tiam: que est p̄fecta vita p̄fert ⁊ sanitatez anime
inducit: ⁊ deinde in posteruz a peccatis p̄fer
uat. Psal. Sanat p̄tritos corde: q̄stum ad pec
catoz purgationem. Et alligat p̄tritiōes eozuz
quantum ad peccatozum p̄seruationem.

Tertia p̄clusio est: q̄ l̄ p̄tritiō sit medicina
sine qua nullo modo sanitas spūalis haberi po

test: tamen per quatuor impediri potest.

Primuz est p̄scientie induratio. Sunt. n.
alique anime dure intantū: vt sicut saxa nec cō
punctione: nec inspiratione valeant imitari: si
cut iudei: ⁊ tales non sunt idonei ad p̄tritionē:
sed ad reprobationē. Eccl̄e. 4.º. L̄or duz male
habebit in nouissimo. **S**cd̄ est p̄suetudo fir
mata. Consuetudo. n. peccandi in potentia ita
firmat habitum malū: vt ponat impossibilitatē
conuertēdi. Iher̄. 13. Si potest ethyops im
mutare pelles suā: ⁊ pardus varietatez suā ⁊c.

Tertuz est discensio puocata: qñ. s̄. est pu
gna inter vires intellectiuas ⁊ sensitiuas: quasi
bellum intestinū: de quo apostolus. Caro con
cupiscit ⁊c. Quādo autem passionēs sunt sēda
te: tunc aīa est idonea ad p̄tritionem. quia pas
siones incitant ad contrarias delectationes.

Quartū est innocētia estimata: qz qñ aliq̄s
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno
centē: tunc non potest ad p̄riam flecti. Sicut i
firmus non vult recipere medicinam qñ nō esti
mat se egrotū. vt p̄ in freneticis. Iher̄. 2. Di
xisti innocens ⁊ absq; peccato ego sum. Ideo
inquit de⁹. In iudicio p̄tendā tecuz. De hīs
igitur dī. s̄ ac ⁊ hic i p̄ria tua: quasi diceret: fa
cta tua p̄ tuam passionē sunt in patria. i. in de
uota mente que patria xp̄i dicitur. Nam sicut
parentes xp̄i dicuntur qui faciunt voluntatem
p̄tris eius: sic ⁊ patria xp̄i dicitur mens deuota:
in qua p̄ficitur voluntas patris. vñ Adait.
13. Veniens in patriam suam docebat eos: s̄
p̄phete p̄radicitur. Nec acceptus ē in patria
sua: vbi hec quatuor impedimēta dominant.

Tertia consideratio.

Tertia p̄sideratio est de recipientium
diuersa dispositione: ibi. Adulte vi
duē: vbi sunt tres conclusiones.

Prima p̄cio est: q̄ sollicitudo huius seculi
tollit idoneitatē dispositionis in recipiente me
dicinam. Aliud est temporalia habere: ⁊ aliud
est de hīs sollicitudines habere. **P**rimuz
non prohibetur: quia eozum vsum non requi
rit necessitas vite: sed sollicitudo de diuitijs ⁊
amor eozum: scilicet cupiditas prohibetur. Ra
tio est: qz sollicitudo de tp̄alibus reuocat a ma
iori sollicitudinē. s̄. de terrenis: ⁊ de s̄mēdo deo
Philip. 4. Nihil solliciti sitis. Vnde diuine
sp̄inis comparantur a deo: quia generant solli
citudines cupidis. Vñ dī q̄ sp̄ine suffocauerūt
verbū. Qđ intelligēduz ē: nō solū de vbo erte
riori: s̄ ⁊ iteriori: qđ ē inspiratio boni p̄positi.

Unde diuitie et voluptates: non sunt spine sed se: eo quod non lacerant: sed occasio sollicitudinum quod inter lacerat. Et id spine dicitur propter sequentem effectum. Et hoc notandum est in vidua: que significat vitam seculi. Nec erat in serepta sydonie. Sydonia grece dicitur venatio inutilis: Serepta incedium vel angustia panis: quod anima inutili venationi dedita. id est lucris et negociis seruans incedium carnalium voluptatum: et spiritualem angustiam patitur. Quia celum clausum erat id est infusio diuine gratie cessabat. sine qua nihil fieri potest. Et permittit multe vidue. Viduitas dicitur sceleritate: quod anima de merito peccatorum a gratia dei deserit: et persequitur eam bonorum operum sterilitas et viduitas propter multitudinem vitiorum suorum.

Secta pello est: quod licet voluntas sit libera: tamen non mouet ad bonum nisi motione diuina. unde apostolus: Deus est qui operatur in nobis velle et perficere. Intelligentium tamen: quod quicquid res naturalis possit aliquid mouere quod non est eiusdem nature rei motus: tamen motum naturalem causare non potest: nisi quod est aliquammodo nature causa: Ad hoc uetur enim lapis sursum ab homine: qui nam lapidis non causat: sed hic motus non est lapidis naturalis. Naturalis autem eius motus non causat: nisi ab eo qui causat naturam. Sic etiam voluntas nostra pertingit moueri ab aliquo: qui non est causa eius: sed quod motus voluntarius sit ab aliquo principio extrinseco: quod non est causa voluntatis impossibile est. Voluntas causa nihil aliud est quam deus. Hoc patet ex hoc: quod voluntas est potentia animae rationalis: quod a solo deo causatur per creationem.

Tertia pello est: quod perseverare in innocentia gratie baptismalis: meretur idoneitatem recipiendi spiritualis sanationem. Nam per innocentiam et puritatem preseruat spiritus: quem tunc assequimur si malas cogitationes et desideria praua in ipso suo ortu occidamus: ne per sensum et operationes possint irrumperere. Et ideo sicut perfectissimum remedium est serpentes eicere omnino vel occidere: ne venena diffundant: ita prauae cogitationes in suo ortu statim debent eici et occidi: ne in consensu et opus creant. Si igitur innocentiam et puritatem volumus preseruare: oculos quoque ad species illecebras et sic omnes sensus rationis: quoque ad cogitationes: affectiones et consensus: periculosos precavere. unde psalmus. Perambulabaz in innocentia etc. Et hoc signatum est in Naaman: qui decorus interpretatur: qui significat peccatorem lepra scelex maculatum

sed sacramento penitentiae ab omni mentis et corporis seditate purgatum: qui consilio puelle capte id est suppone inspirationis gratie admonitus septies lauari iubetur: quod baptismus lacrymarum penitentiae septiformi spiritu regenerat. Et caro eius facta est ut caro pueri: quod ex viro veteri homini performatus est Christo hec gloria. Hic. n. mundatur per Heliam: cuius interpretatur dei mei salutare.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de ingratorum id est gnatide cuius dicitur. Et repleti sunt ira. Ubi sunt tres conclusiones.

Prima pello quod quod secundum Augustinum. peccatum et gratia opponunt: sicut lux et tenebra non possunt esse simul in eodem: sed mutuo se expellunt. Intelligentium tamen: quod in virtute duo considerantur. scilicet habitus virtutis: et actus eius. Actus autem peccati si separatur ad virtutem. putatur esse habitus quidam non potest eam expellere: si sit unus actus tantum. Sicut non generatur habitus per unum actum ita nec per unum actum oppositum expellitur. Sed si separatur actus peccati ad causam virtutis: sic possibile est quod per unum actum peccati aliquae virtutes que sunt effectus gratie expellantur. Quod libet enim peccatum mortale contrariatur caritati: que est radix omnium virtutum infusarum. Unde exclusa caritate omnes gratie et virtutes excluduntur. Unde dicitur quod volebat eum ducere in montem. Et eiecerunt extra ciuitatem: quasi diceret: quod vitia gratiam semper eiciunt extra conscientie ciuitatem.

Secunda conclusio est: quod nihil adeo excusat mentem: quantum peruerfitas stulte emulationis: quod fit per iram inquantum dicit. Adhibi actionem per quam deordinat homines quantum ad deum: et quantum ad proximum. vult enim expetere per se vindictam. Unde ira instabilis reddit nos ad gratiam dei. Nam gratia dei non quiescit nisi in corde pacifico cuius sit donum spiritus sancti. unde Gregorius. Dum ira animam pulsat sancto spiritui hospitium turbat: unde Augustinus. O homo iram fuge: que est hostis nature: degenerat orationem: excedit mensuram iustitiae: amicitiam rumpit: concordiam dissipat: aufert pacem peccatoris: tollit substantiam eternitatis. unde isti stulta emulatione execrati legis latorem interficere volunt precipitio: quia omnes erant ira repleti: quod secundum gloriam. videbatur eis quod notaret eos de incredulitate. Unde surruerunt: et duxerunt eum usque ad supercilius montis: ut precipitarent eum. Glo. Non enim

Sermo

salutē merent: q pellūt saluatore de sinib⁹ suis.
Tertia p^o est: q in malefactis maloꝝ coꝝ debemus cedere malicie: pp qd̄ iesus trāsienſ per mediū illoꝝ ibat. Quia ſm Aug. Ma/gis est cōmendanda ſapia: q̄ eius potentia exercenda: cuius exemplo malicie cedere debemus. Roma. 12. Non vos defendatis chariſ ſimi: ſed dare locum ire. Sed queritur quō ita cito elapſus fuerit de manib⁹ eoz⁹. Dicitur q̄ in aia xp̄i fuit potentia motiua non organica que totū corpus cito mouere poterat: non motu pgreſſiuo partem: poſt partem: et iſta potentia eſt etiam in angelo: qua poteſt mouere et trāſire totū corpus ſimul. Similr etiam erit in aia cuiuſlibet beati: non tantū: quantū ad habitum. ſed quantū ad actum ſm vſus poſſibilitatem: qua poterit mouere corpus ſtatū vbi vult non tamen partē poſt partē.

C J feria. 3. dñice. 3. in q̄drageſi. Sermo 60.

Eſpiciens ie

ſus in diſcipuloſ ſuoſ. 2c.
Matth. 18. Scdm qd̄ dicit doctor ſanctus correptio vtilis eſt: vt. ſ. ex rubore volūtas corrigēdi bona oriatur: ſi

tamen eſt filius pmiſſionis qui corrigi: tunc in ſtrepitu correptionis forinſecus flagellante: deus in illo intrinſecus occulta iſpiratiōe opat̄ et velle. vnde Aug. Ideo eſt neceſſaria correptio: q̄ voluntas hois regritur ad hoc q̄ a peccato abſtineat: ſed tñ correptio non eſt ſufficiēs ſine adiutorio dei. Quia tñ exceſſus aliquādo fit manifeſtus: quando occultus: opz q̄ correptio fiat ſm modū culpe. **P**rima correptio ſcilicet de manifeſtis eſt de foro iudicij exterioris: et p̄tinet ad p̄latum. **S**ecūda eſt de occultis: et eſt de foro iudicij interioris. ſ. p̄ſcientie et p̄tinet ad confeſſores. Et ſm ſ occurrunt nobis due conſiderationes.

Prima conſideratio.

Prima p̄ſideratio eſt de fraternā correptione inq̄ſtum p̄tinet ad p̄latos. Circa quam occurrunt ſex p̄cluſiones.

Prima eſt doctrina beati Bern. dicentis. Arguere et increpare aliquñ neceſſe eſt: ſerueat igitur in nobis amor iuſtitie et odiū iniquitatis. Nemo fratris vitia palpet: peccata diſſimulet: Nemo dicat. Mūd custos ſris mei ſuz ego?

Eſt enī p̄ſentire: ſilere cum arguere poſſis: et ſcim⁹ q̄ ſilis pena faciēs tāgit et p̄ſentientes.

Secūda p̄ſo eſt: q̄ fraternā correptio aliquādo eſt actus charitatis: et aliquñ eſt actus iuſtitie qd̄ ſic p̄z. Nā correptio delinquentis eſt qd̄dā remediū qd̄ d̄z adhiberi p̄tra peccati alicuius. Peccatū autē alicuius dupliciter p̄ſiderari poſteſt. Vnomodo inq̄ſtum eſt nocumētū ei q̄ peccat. Aliomodo inquantū eſt nocumētū alioꝝ qui ex peccato leduntur et ſcandalizant: et inq̄ſtum eſt nocumētū boni p̄munis: cuius iuſtitia p̄ peccatum p̄turbatur. Sic igitur duplex eſt correptio delinquentis. Vna que adhibz remediū peccato: inquantū eſt malū ipſius peccantis: et iſta eſt pprie fraternā correptio: q̄ ordinat̄ ad emēdationem delinquentis. Remouere autē malū alicuius eadē ratione eſt bonū: qua bonū eius p̄curatur. ſi raris bonū pertinet ad charitatem: per quam volumus et operamur bonum amico. Vnde ſic patet. Quomodo correptio fraternā eſt actus charitatis: q̄ per eam repellimus malum fratris: ſcilicet peccatum: cuius remotio magis pertinet ad caritatem: q̄ etia remotio exterioris damni. Alio modo eſt correptio fraternā: que adhibet remediū peccati delinquentis: ſm q̄ eſt in malum alioꝝ et communis boni: et talis correptio eſt actus iuſtitie: cuius eſt conſeruare rectitudinem iuſtitie vnus ad alterum.

Tertia conſcluſio eſt: q̄ correptio fraternā inquantum eſt actus caritatis: p̄ouit dictum eſt p̄tinet ad quenlibet caritatem habentem: ſiue ſit ſubditus: ſiue p̄latus obſeruatis debitis circumſtantijs: vt ſcilicet fiat quando debet: et vbi debet: et ſm q̄ debet: et q̄ diſpoſitio eoz⁹ que ſunt ad finem attendatur ſm rationem finis q̄ eſt bonum virtutis. Vnde. 24. queſtione. 4. dicitur. Tam ſacerdotes q̄ reliqui omnes fideles ſummas debent habere curam de hijs q̄ pereunt: quatenus eoz⁹ redargutiōe aut corrigantur a peccatis: aut ſi incorrigibiles appareāt: ab eccleſia ſeparentur: ſed tamē correptio que eſt actus iuſtitie quo ad penam non competit ſubdito reſpectu p̄lati: Sed correptio inquantum eſt actus caritatis: q̄ vt ſic eſt actus virtutis qui debet eſſe debitis circumſtantijs moderatus. Vnde in omni correptione: qua ſubditi corrigunt p̄latos debet motus conueniens adhiberi: vt ſcilicet cum non p̄teruia et duricia: ſed cum manſuetudine et reuerentia corrigantur. vnde p̄ime thūmo. 4. Seniores ne

inreparabis: sed obsecra ut patrem. De con-
clusionibus comprehenduntur sub isto verbo.
Respicens Iesus in discipulos suos: scilicet
imprimens eis modum corrigendi subditos.
Dixit simoni petro. Ostendens qualiter pre-
latus corrigere debeat subditos suos. Nam
Petrus cephas grece: qd latine interpretatur
caput. Sequitur. Corripe eum inter te et ipsius
solus. Blosa. Ne publice correptus vercun-
diam pdat: qua perdit in peccato remaneat.
Quarta conclusio est: q in omni correctio-
ne debet fieri secreta monitio. Corripe ipsius in-
ter te et ipsum: studens correctioni: parcens pu-
dori: ne forte pre vercundia incipiat defende-
re peccatum: et ex importuna correctione credis
facere meliorem et facis peiorem: quod pecca-
uendum est. Intelligendum tamen q contra
publicam correctionem peccatorum distingue-
dum est. Aut enim peccata sunt publica vel oc-
cultia. Si publica: non est ei tantum remedium
adhibendum: ut melior fiat: sed etiam alijs in
quorum notitiam deuenit: ut non scandalizen-
tur. Et ideo talia peccata sunt publice arguen-
da. Prime ibi. 2. Peccantes coram omni-
bus argue: ut ceteri timorem habeant. Quod
intelligitur de publicis fin Augustinum. Si
vero sunt occulta: sic videtur habere locum qd
dominus dicit. Si peccauerit in te et cetera. Sz
quando te offendit publice coram alijs: iaz no
solum in te peccat: sed etiam alios offendit. De
peccatis autem occultis est distinguendum: aut
est in nocuentum proximorum: puta traditio
ciuitatis: et sic occulte peccans non solum in te
peccat: sed etiam in alios. Et ideo oportet sta-
tim ad denunciationem procedere: nisi forte ali-
quis firmiter estimaret: q statim per secretam
admonitionem posset huiusmodi malum im-
pedire. Quedam sunt peccata: que sunt solum
in malum peccantis. Unde ut fratri: sic pecca-
ti subueniatur: fiat correctio secreta. Et sicut
medicus corporalis sanitate inferre potest qd
doq sine alicuius membri abscissione: si tamē
non potest abscindit membrum minus necessa-
rium: ut vita totius corporis seruetur. Ita et il-
le qui studet emendationi fratris: debet si fieri
potest sic emendare fratrem quantum ad con-
scientiam: ut famam eius conseruet. Que qui-
dem est utilis ei: non solum in temporalibus:
sed etiam in spiritualibus: quia pre timore infa-
mie multi retrahuntur. Unde Iheron. Cor-
ripiendus est seorsum ne si solus pudorez ami-

serit: permaneat in peccato. Secundo debet
conseruari fratris peccantis fama: tum qz vno
infamato alij infamantur: tum etiam qz ex pec-
cato minus publicato: alij minus prouocantur
ad peccatum. Unde dicit. Corripe ipsius inter
te et illum. Vide supra.

Quinta conclusio est: q post secretaz monitio-
nem debet fieri testium pductio. Nam de vno
extremo ad aliud extremum conuenienter tra-
situr per medium. In correctione autem frater
na dominus voluit: dum peccatum est occultū
ut frater corrigat fratrem inter se et ipsum solum
et sic noluit publicari. Aut si est publicum: te-
stes adduci possunt in medio: ponitur eorum
inductio testium: ut primo paucis indicet pec-
catum fratris q prodesse possunt: et non obesse
ut saltem sic sine multitudinis infamia emen-
daretur. Sciendum tamen q testes possunt i-
ducti propter tria. Primo ad ostendendum
q hoc sit peccatum: de quo aliquis arguitur: ut
Iheroni. dicit. Secundo ad conuincendum
de actu: si actus iteretur. ut August. dicit in re-
gula. Tertio ad testificandum: q frater ad-
monens fecit qd in se fuit. Et hoc est quod di-
cit. Si autē te non audierit: adhibe adhuc vnū
tecum aut duos. Blos. Studio corrigendi vel
conuincendi sub testibus. Augustinus. Adhi-
be eum qui vult pdesse et nō obesse. Hoc est si
correctionē tuam secretam nō suscipiet.

Sexta conclusio est: q illi qui ita incorrigibi-
les et inobedientes sunt ut dictum est: q secre-
tam correctionem: nec publicam suscipiunt: de-
berēt eici a comunione fraternitatis et ana-
thematizare. Quod patet. Primo auctori-
tate presentis euangelij. Si autem ecclesiaz nō
audierit. Scōz glosaz per obiurgationem pre-
lati vel congregationis ecclesie se non corere-
rit. Sit tibi sicut ethnicus et. idest deuita eum
sicut hereticum. Secundo probatur exem-
plo apostoli. Prime corin. 5. Qui fornicato-
rem manifestum tradidit satbane. Tertio p-
batur sic: Sicut videmus in arte medendi: q
si iudicium artis membrum putridum ppter
aliorum membrorum preservationem a corpore
est resecandum: sic in spiritualibus si membra
contingit esse putrida per peccata: et alia mem-
bra corruptentia. Unde si rectum regimīs
ordinē: talia membra sunt amputanda: ut que
nos potuit pudore saluari: saluetur opprobri-
is: et ut sequestrationis rubore emendetur: Sit
tibi sicut ethnicus et.

Sermo

Secda pſideratio.

Secunda pſideratio eſt de ſpūali cor-
 rectione: in q̄tum p̄inet in foro con-
 ſcientie ad p̄ſeſſores: cuſ dicif. Amē
 dico vobis q̄cunq; ꝛc. vbi ſunt octo p̄clōnes.
¶ Prima p̄clō eſt: q̄ deus ꝓtulit eccleſie cla-
 ues regni celoꝝ. Mat. 16. Tibi dabo claues
 regni celoꝝ. **¶** Unde notandum q̄ claues ac-
 ciuntur ad ſilitudinem clauium in alius. Si
 cut enim claues materiales ſunt inſtrumenta q̄
 dam ad apiendum ꝛ claudendū oſtium: ſic cla-
 ues iſte dicunt q̄dam p̄tās collata eccleſie ad api-
 endum ꝛ claudendum hoibus regnū celoꝝ.
¶ Claſura regni celoꝝ eſt triplex. Quedaꝝ
 eſt v̄līs oīum hoīum non ꝓpetua: que ꝓ ꝓetm
 Ade facta eſt. Cōtra hanc ſunt claues date ſo-
 li x̄po. Alia eſt claſura v̄līs ꝛ ꝓpetua. ſ. clau-
 ſura facta ꝓ vltimam ſniam. Contra hanc non
 ſunt claues. **¶** Tertia eſt ꝓticularis: ſed nō ꝓ-
 petua: qua q̄cunq; ſibi claudit medio tpe regnū ce-
 loꝝ ꝓ ꝓtiam culpā ꝛ penam illi debita.
 Et contra hanc claſuram eſt triplex clauis.
¶ Prima eſt auctoritas: q̄ eſt in ſolo deo: que
 apit ꝓ gratie infuſionē. **¶** Secda eſt excellē-
 tie: que eſt in x̄po: q̄ apit ꝓ meritū ꝛ ꝓſſionis
 x̄pi. **¶** Tertia eſt miſterij: q̄ eſt in ꝓlatis eccleſie.
¶ Secda p̄clō eſt videre qd ſint claues: ꝛ dicif
 ꝛ doctores q̄ claues n̄bū aliud ſunt: niſi que
 dam ꝓ^a ſupernālis a deo data ꝛ infuſa: nō in-
 nata: non acq̄ſita. Qd apparct. Nam ſicut ꝓ ꝓ-
 cipium actionum nālium: ē nā et ꝓim^m actio-
 num voluntariarū eſt voluntas. Ita ꝓincipiū
 actuum illarū actionum: q̄ ſunt ſupra facultatē
 nāe ꝛ voluntatis eſt ꝓ^a ſupernaturalis. Et ta-
 lis eſt poteſtas clauium.
¶ Tertia p̄clō eſt: q̄ due ſunt claues. ſ. ſcia ꝛ
 ꝓ^a. vnde glo. ſup illud Mat. 16. Tibi dabo
 claues ꝛc. dicif. Claues dicunt ſcia ꝛ ꝓ^a: qua
 bz dignos recipere: ꝛ indignos repellere: q̄ ſic
 in foro iudiciali duo actus requirunt. ſ. diſcer-
 nere cām: ꝛ ꝓſt ſniare: ita eſt ibi alia auctori-
 tas diſcernēdi cām: ꝛ alia ſniandi. Et ſicut in
 foro ꝓenitēciali requiritur duplex p̄tās. Una. ſ.
 diſcernendi in cāe examinatione. Et hec dicif
 ſcia. Alia eſt poteſtas ſniandi in foro ꝓniali in
 cauſe determinatione. Et hec dicif clauis ꝓrē-
 tie. **¶** De due claues ſunt diuerſe in foro ꝓniali
¶ Quarta p̄clō eſt: q̄ claues h̄nt poſſe in cul-
 pam: q̄ Johis. 20. dicif. Quorū remiſeritis
 peccata ꝛc. **¶** Item ꝓꝛōne: q̄ ſacramentum
 ꝓnie eſt remedium cōtra mortale: ſicut baptis-

mus contra originale. Igit ſicut virtute bap-
 tiſmi deletur originale: ita virtute ꝓnie deletur
 mortale. Sz virtus ꝓnie ꝓſiſtit ꝓenes claues.
 Igit habent poſſe in culpam. De iſta ꝓclōne
 ſunt qnq; opinionēs: q̄bus oībus dimiſſis ꝓ
 ꝓter breuitatem: dicendū eſt q̄ lꝛ claues non
 habeant ad culpā poſſe abſolutū ꝓ modum in-
 ſtrumenti. **¶** Habent tñ poſſe. ſ. relatuꝛ ꝓ coaſſi-
 ſtentiam virtutis diē. **¶** Vnde lꝛ deus dimittat
 peccata ꝓ ſe ꝛ virtute ꝓpria: ꝛ ꝓ modū auctori-
 tatis: tñ clauis dimittit virtutē diuinā eis aſſi-
 ſtente: ꝛ remittit ꝓ modum inſtrumenti.
¶ Quinta p̄clō eſt: q̄ claues habēt poſſe: ꝛ ſu-
 ꝓer penam eternā: ꝛ ſup culpā mortalem: q̄
 iſta inſeparabilī ꝓcomitantur. ſ. pena eterna ꝛ
 culpa mortalis: ꝛ illd eſt poſſe relatuꝛ vel inſtru-
 mentale. **¶** Habet etiā poſſe ſup penā tempo-
 ralem: q̄ vnuerſe viē dñi miſericordia ꝛ veri-
 tas. **¶** Ideo in iuſtificatione impij: que eſt opus
 miē: ita remittit culpā: qd tñ non ꝓiudicat ri-
 gori triftitie. vnde ꝓſt dimiſſionē culpe obli-
 gat ad penam: que pena ob rigorem diē iuſti-
 tie eſt inꝓportionabilis viribus n̄ris. Et iō
 diuinā miſericordia aliqd adhuc ꝓuidit nobis
 ꝛ ꝓſtituit in arbitrium ſacerdotis: cui dedit ꝓ-
 teſtatem taxandi penam: ꝛ nobis manifeſtādi.
 Dedit ei etiā ꝓtatem ꝓenę ꝓtem remittere vir-
 tute clauium: q̄ ei ꝓceſſit iheſauꝛ eccleſie ꝓenitē-
 tiis coicare: q̄ iheſaurus ſub eſt clauibꝫ. Igit
 claues habent poſſe.
¶ Sexta conclō eſt: q̄ ſacerdos diſcrete vſus
 arbitrio ꝓt ꝓ libito penam imponere. **¶** Ita-
 tio eſt. **¶** Nam ſacerdos in abſolutione eſt ſicut
 inſtrumentum viuū: ꝛ non mortuū. Ad de-
 bitam aut opationem recti inſtrumenti tria re-
 gruntur. ſ. inſtrumentū diſpoſitio: m̄ae ꝓꝓatio:
 ꝛ virtus motoris. **¶** Mā ſecuris nō ſecat niſi acu-
 ta: ꝛ niſi habeat mām lignēā: ꝛ niſi ab aliquo
 moueaf. **¶** Siſt ad abſolutionē ſacerdotis debz
 ꝓimo ꝓcurrere recta clauium diſpoſitio. ſ. q̄ ſa-
 cerdos habeat habitū ſcie cum auctoritate diſ-
 cernendi: ꝛ ꝓtate abſoluēdi. **¶** **¶** Secdo bz con-
 currere ꝓꝓatio ꝓenitētis: ꝛ h̄ eſt quaſi ꝓꝓa-
 tio m̄ae. **¶** Tercio debet cōcurrere virtus dei
 motoris: ꝛ hec virtus eſt interius mouēs. vñ
 ſacerdos non ꝓt ꝓ libito ſuo penam taxare:
 ſed ſm q̄ inuenit diſpoſitionē in ꝓenitēte: ꝛ
 ſm q̄ videt deo placere. **¶** Iſte ſer ꝓclōnes in-
 nuuntur: cum dicif. Amen dico vobis. Que
 cunq; alligaueritis ſup terram ꝛc. quaſi dice-
 ret. Quēcūq; diſcreta diſcuſſione ꝓ clauē ſcie

alligaueritis: ad penam temporalem sustinen-
dam pro pena eterna: que fm rigorem iustitie
est debita pena peccati mortalis. Talis alliga-
tio erit i celo confirmata corā deo. Et quecuq;
solueritis sup terras. s. p clauū potestate: q̄ est
vis supernālis. s. a vinculo culpe: et a vincu-
lo pene: seu que est pars pene debite: per rela-
tionē clauū potestate: erit solutuz et i celis. i.
ratam et veram solutionem habebit coram deo
¶ Septima p̄lo est: q̄ male mouetur volen-
tes fratribus p̄fessos teneri ad iterationem cō-
fessionis. Et hic pro presenti pono cās: quare
cōfessio sit iteranda: quas ponit Henricus de
gādauo in quolibz suo. ¶ Prima est sumpta
ex pte p̄fentis: sic p̄fenti itez confiteri est p̄se-
cutionis et p̄siliij. Ad alia aut nō pōt alijs obli-
gari statuto aut precepto. Ergo nemo statuto
aut p̄cepto pōt obligari ad iterum cōfitemdum
peccata semel p̄fessa. ¶ Secunda ex pte sacra-
mentis p̄fessionis. Omnia sacramenta perfectā
habent efficaciam in causando suum effectum
sup materiam propriam dispositam ex virtute
passionis xp̄i. Hābēs autē p̄fectam efficaciam
in causando suum effectuz circa illud qd̄ semel
adhibet: eides frustra iterato adhiberet: q̄ nō
restat agendum. tū h̄ etiā veritati et dignitati
sacramēti derogaret. Nec d̄ fieri qd̄ sit in de-
rogationem sacramēti. Sed nullum sacramē-
tum d̄ frustra alicui adhiberi: sed penitētie sa-
cramentum iterato necesse esset adhiberi. s. ne-
cesse esset iterato eadem confiteri. ¶ Tercia ex
pte p̄fessoris sic. Si p̄fessio facta esset iteranda
pprio sacerdoti: tunc nihil aut modicu cēt con-
fessum fratribus in absoluendo: q̄ ut videtur
nō absoluere: nisi sub p̄ditione. s. si iterato, p-
prio sacerdoti p̄fiterent. Consequens falsum:
q̄ papa per p̄uilegia sua neminē intendit deri-
dere. S̄z nihil p̄ferre aut modicu: esset deridē
¶ Quarta ex pte maiorz sacerdotū sic. Si sta-
tutum illud. Omnis vtriusq; serus in suo ro-
bore d̄ pmanere. Igit cōfessus episcopo siue
eius penitentiario: denuo suo pprio sacerdoti
d̄ p̄fiteri: qd̄ falsum est. Si ḡ hoc nō est verū
in p̄fessione facta ep̄o siue eius p̄nario: multo
magis nec in cōfessione facta dño pape aut ei⁹
p̄narijs: quales sunt religiosi: q̄ auctoritate pa-
pe dicta officij exercent. ¶ Quinta ex pte sta-
tuti. Statutum nō obligat quenq; p̄fiteri pro
prio suo sacerdoti semel in anno: nisi h̄eret ali-
qua alia peccata infra illum annū. Sic igit ali-
q̄s p gratiam dei custoditus: p totū annum ab
oi p̄cto tam veniali: q̄ mortali: ut beata Vgo

Iste p statutum nō p̄stringit ad p̄fitemdū semel
suo pprio sacerdoti. ¶ Sexta ex pte p̄cōis.
Nullus tenet p̄fiteri nisi peccata: et nō nisi sua
fm illd̄ psal. Dixi p̄fitebor aduersum me in iu-
stiam meā dño etc. S̄z p̄fessus fratri oia pecca-
ta: que p̄us h̄uit: nec erunt: nec mō sunt: q̄ ri-
te absolutus ab eo: q̄ pōt. ¶ Item si rite abso-
lutus tenet itez p̄fiteri eadem peccata pprio sa-
cerdoti. Aut igit h̄z ut p̄cto illa peccata: aut ut
nō peccator nō h̄ns p̄cāt: non p̄mo: q̄ iam est
imūnis et mundus ab omni p̄cto. Talis autē
nō est p̄cto: nec h̄ns p̄cāt. Igit nō tenet itera-
re p̄fessionē. Vide plus in. s. quoli. Henri-
ci de gādauo. Et h̄ est qd̄ dicit. Si duo ex vo-
bis p̄fenserunt sup terrā de omni re quācuq;
petierint: fiet illis etc. q. d. Si pro: q̄ due cla-
ues. s. auctoritas: et auctoritas s̄nandi a sum-
mo p̄fice nobis indulte: q̄ pōt et de facto in-
dultit. Et vobis. i. ex vestra industria. i. me-
diante assensu dñe gr̄e. Consenserint. s. si
decreuerint aliquē absolvere de p̄cōis: vel liga-
re ad penā tpalez p p̄cōis. postposita pena eter-
na debita p peccatis mortalibus. Sup terrā
id est sup peccato ex infirmitate: vel p h̄oem p-
petrato. De omni re. i. de omni genere p̄cto-
rum. Quodcuq; petierint. i. de omni pro cu-
ius p̄cto absolutōis beneficio petierint. s. ha-
bentes auctoritates a papa: siue de re cōi: sicut
curati: fratres minores: et p̄dicatores: siue ex
p̄uilegio: ut alij religiosi: ut p̄z in illis sex rati-
onibus. fiet illis a patre: in cuius solius p̄tate
est absolute remittere p̄cā p p̄niam p̄uersoz.
¶ Octaua p̄lo est: q̄ ad h̄ q̄ aliquis sit idone-
us p officio clauū exercendo: virtutib⁹ pol-
lere d̄z. ¶ Primo d̄z habere claritatem in co-
gnitione. vnde p̄fessor: cum sit persona cōis re-
spectu infirmoz: d̄z habere puidētiā vlem
que non pōt haberi absq; cognitione. vñ Au-
gustinus de ci. dei. Caueat p̄latus ne careat
munere scie. Op̄z. n. q̄ sciat cognoscere qd̄ d̄z
corrigere. Nam scia est velut oculus in plato:
ne erret in corrigendo. Nam isto oculo carēs
cecus est. Cecus aut si ceco ducatur p̄stet etc.
¶ Secdo d̄z habere honestatē in p̄uersatione.
Ratio est: q̄ d̄z alios suo exēplo informare et
erhortari ad virtutes: ut bonū cōe obseruetur
Hoc aut fieri non pōt: nisi ostendat se ut exē-
plar honeste p̄uersatōis. vnde Greg. Adun-
dus d̄z esse a vitijs: q̄ curat aliena corrigere.
Nequaḡ. n. maculā in mēbro p̄siderare pōt
oculus: quem puluis generat: et subiectas sor-
des tergere nō valent manus: q̄ lutum tenēt.

Sermo

Tertio d; habere strenuitatem in defensione: vt ppter mortis piculuz non timeat defendere tempu. qz bonum cōe diuinius est bono puato. Eccli. 2. dicif. Curam illoz habe: z sic pſidera vt leteris ppter illos: z ornāmētuz gratie accipias. Et h̄ est quod dicit. Ubi duo vel tres pgregati sunt in noie meo zc. q. d. Ubiqz scilicet in quocunqz p̄lato. Duo. i. caritas dei: z dilectio primi: vel tres. i. claritas in cognuione: honestas in cōuersatione: z strenuitas in defensione. **C**ōgregati sunt: nō in augendis diuinis: sicut cupidiz. nō in cubilibus z impudicitia: sicut luxuriosi. Sed in noie meo. i. ad salutē ppriā vel alienaz qrendaz: z gliaz nois mei manifestandam. In medio eoz ego sum. i. p̄ficiendo idoneitate mediātibus hijs in regente: vt idoneus hijs effectus: subditos vtiliter valeat gubernare. Ex hijs igit oibus elicitur vnus documentū: qz qz iste clauis sunt ab infinita dei bonitate collate. z thesaurus penitētijs dispensandus sit infinitus pp meritum passionis xp̄i: q̄ erat in infinituz acceptissima z p oibus sufficientissima: relinquit qz dispēsa tor in dispēsaudo debeat esse mitissimus. Ita tamen qz spiritu discretiōis non patiat succumbere iustine metas. vnde Crisost. Si errauimus aliquando paruas penitētijs iniungendo: nonne melius est de mīa reddere rōnem: q̄ de austeritate. Vbi pater familias largus ē non d; esse tenax dispensator. Si deus benignus est: vt qd sacerdos austerus: vnde p̄detrus huiusmodi affluentia largitatis volēs expirari: sub forma austeri ponit mensurā septem numeri larguati remissionis: ad saluatores accessit dicens. Domine quotiens peccabit in me frater meus: z dimittā ei: zc. vnde petrus habuit hunc nūmē remissionis. Dicendum fm glo. qz forte hūit ex eo qz dicit gen. 4. Septies dabit vltio de capu. Igit per locum a contrario si septies puniendus qs z septies dimittendus. Vel forte ex eo qd habet. puer. 24. Septies i die cadit iust⁹ z resurgit. vlt forte pp petā septē mortalia. Iohes igit volēs euz iformare de infinita affluentia largitatis dīne misericordie dixit. Non septies: sed septuagesies septies: quasi dicat fm glosam quocunqz genere peccati. z quotienscunqz peccauerit. Dimitte: vel fm Iheronimum dimittas in die: quotiens homo posset peccare.

Seria quarta dñice. .3. q̄dra. Sermo. 61.

Ecesserūt ad

ibm ab iherosolimis scribe. zc. Aldat. 15. Secūdu qz dicit beatus Greg. p̄p̄riū est errogantiū mala subditorum dure obiurgādo inere

pare: nunq̄ autem bona eoz laudādo p̄firmare. Semper inuenire optant qd increpando rigide feriant. Unde scriptū est in ore stulti virga superbie: qz videlicet pcutere rigide scit: sed cōpati humiliter nescit. Idij fm glo. plus zelant transgressore humanaz tarditionū: qz diuinorū p̄ceptorū: plus decretalū: qz euangeliorum plus consuetudinū: qz vtilitātū. Et iō supsticiose alioz facta reprehendunt: vt maioris pfectionis in opinione hominū habeantur. Sz qz diuersimode diuersi xp̄s sequebant. i. alij vt cum obseruaret. alij vt ab eo nutrimentū haberent. z alij vt doctrinā salutarē ab eo reciperēt. **P**rimi fuerunt scribe z pharisei. **S**ecūdi turbe. **T**ertij discipuli. Igit p nostra vilitate hos tripl aggreddi in presenti euangelio.

Prima consideratio

Ira primā considerationem que est de supstitionis phariseoz refutatio: ne cum dicif. Ecesserunt ad ibz zc.

Ubi occurrunt sex p̄lones.

Prima p̄lō est videre qd sit lex. Et dicitur qz lex est quedā regula z mensura actū ratio: nis: fm quā inducit aliquis ad agendū: vel ab agēdo retrahit. Qd aut sit actū nominie patet. Nam ad legē p̄tinet p̄cipē: z p̄hibere: sed hoc pertinet ad rationē. vñ lex dicif a ligando: qz obligat ad agendū secundū dictamē rationis cuius est ordinare ad finem actus humanos cū sit regula z mensura eozdem.

Secūda p̄lō est: qz m̄plex est lex. i. lex eterna: lex nālis: lex humana: lex foruif: lex moyſacia: z lex euāgelica: de qbus pertransco.

Tertia p̄lō est: qz ad directionem humane vite necessarium est habere leges dinam. Qd patet duabus rōnibus. **P**rima est: qz per legem dinaz dirigit hō ad actus pprios in erdine ad vltimū finem. Sed qz vltimus finis beatitudinis excedit p̄portionem nālis facultatis humane: ideo necessarium fuit: vt supra legem nālem z humanam: homo duceret ad suum finē lege diuinitus data. **S**ecūda ppter incertitudinem humani iudicij: p̄cipue de rebus p̄tingentibus z p̄tinentibus. Contingit

enim de actibus diuersorum esse diuersa iudicia: et quibus cause diuersae et leges praevarie praecedunt ut ergo homo absque omni dubitatione scire possit quid sit agendum ei: et quod vitandum: necessarius fuit: ut in actibus propriis dirigeretur per legem diuinitus datam: quae non potest errare.

Quarta ratio est: quod secundum quod dicit philosophus primo rhetorice. melius est omnia ordinari legem: quam dimittere iudicium arbitrio. Ratio est duplex. **Prima** est: quod facilius est inuenire paucos sapientes: quam sufficere ad rectas leges ponendas: quam multos: quam requirerent ad recte iudicandum de singulis.

Secundo quod illi qui leges ponunt ex multo tempore praesiderant quod lege ferendum: sed iudicia de singulis factis sunt ex cordibus subito eorum. Facilius autem ex multis praesideratis potest homo videre quid rectum sit: quam solum ex aliquo uno facto.

Quinta ratio est. Secundum Iulio. ideo factae sunt leges: ut earum metu humana coherceretur audacia: tutaque sit inter improbos et in ipsis peccatis formidatio: refreneturque nocendi facultas.

Unde nota quod Iulio. legis perfectione describit dicens. Erit lex iusta: honesta: possibilis secundum naturam: secundum consuetudinem patrie: loco: tempore convenientis: necessaria: utilis: manifesta quoque: ne aliquid per obscuritatem in errore perungat: nullo modo praui modo: sed cum utilitate scripta.

Sexta ratio est: quod rectores multitudinis non possunt in legibus displicere. **Lex** enim instituta est per dei utilitatem secundum Iulio. Sed cum bonum non debet intermitteri per bono praui alicuius persone. Ipsi autem figurant nobis: cuius dicitur. Accesserunt autem ad Iherosolimam ab Iheroso. scriba. d. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum: quod d. non obstantibus nostris privilegiis: operis et volumus: ut etiam obligamini ad traditiones nostras. Intelligendum quod eorum traditiones erant defectuose in tribus: tum quod superstitiose: tum quod erant simulatorie: tum quod in se includebant impietatem. Superstitio ostendit in his: quod arguebant discipulos in modis: et ipsi rei erant in multis et magnis. unde

Mat. 7. Quid vides festucam in oculo fratris tui trabem in oculo tuo non praesideras? **Item** superstitio est aliorum magna minima facere: et sua prava magna reputare. **Item** superstitio est illud quod licitum est: quasi non liceat reprehendere: ut sic maioris perfectiores in reputatione hominum habeas. unde pharisaei et scribe quasi ratione scie et religionis.

Ab Iherosolymis. scilicet per loci solennitatem. **Prophetam** arguendi habentes et zelum legis. Et sic in eorum accessu simulatoris exhibetur presumptio. **Ac**

cesserunt ad Iherosolimam: ad arguendum discipulos: ut quasi amici nollent in publico arguere discipulos coram turba: sed magister dicere in privato dei. Quare discipuli tui: quorum culpa in te redudat quod non corrigis. Transgrediuntur traditiones seniorum: quas operis seruare: quod in antiquis est sapientia.

Job. 12. Non enim lauant manus suas cum panem manducant. **Beda.** Adanu suorum baptismata suant: quod suorum cordium sordes abluit negligunt. Et ideo superstitio et traditio erat impietatis: quod docuerunt filios melius facere offerendo: quam egenis parentibus subueniendo. unde saluator horum traditionem aggregat tripliciter.

Primo. scilicet superstitutionem et errores praefutat. unde textus. Ipse autem respondens. Non directe per eorum indignitatem: sed per priam questionem et argumentationem confutans eos ait illis. Quare et vos transgre. man. dei per traditi. v. Obedire operis deo magis quam hominibus. **Actu. 4.** Magister dicitur hic refutat impietatem traditionum eorum auctoritate **Mose.** Magister deus dicitur ero. 20. **Dono** ra patrem tuum et matrem tuam. necessaria eis dando.

Uos autem dicunt. In traditione impietans alios instruendo: euacuantes legem dinaz de honore parentum. Quicumque dicit. et cetera. **Ihero.** Praeceptum deus penurie parentum praesulens: ut filii eos in necessariis honorarent. Hanc legem pharisaei subuerterunt dicitur. filios melius facere offerre: quam parentibus subuenire. Et sic oblatio filiorum debebat in lucrum sacerdotum. Et ita irrita. scilicet man. dei. scilicet de sustinendis parentibus. Propter transgre. v. quod fuit vix avaritia. **Ypocrite:** hic refutat eorum traditionem per simulationem per auctoritatem **Ihero.** quod ad tria. **Primo**

quo ad simulationem oris: quia labijs tuis orant. **Secundo** quo ad elongationem cordis: quod longe cor eorum est. **Tercio** quo ad frustrationem mercedis: quod sine causa colunt me. Dicitur igitur. **Ypocrite:** quod scilicet tamen curat de exteriori locutione. **Beatus per benedictum.** de vobis **Ysa.** Hic populus la. me homo. scilicet verbo: non facto: simulatione: non veritate. **Cor** autem eorum. scilicet i. recordatio: non eorum quod ad memoriam: intentio quod ad intellectum: delectatio quod ad voluntatem. Longe est a me. **Psalm.** Oblivioni datus sum tanquam mortuus. Sine causa eterne mercedis. **Volunt** me: quod tamen simulatorie doctrinas exterius. **Docentes:** quod tamen ad credenda. **Mandata:** quod tamen ad agenda pertinentia. Et praecavatis. hic praefutat traditionem superstitiosam dicitur. Et praecavatis tunc per phariseos deceptos.

Dicit eis. Audite: voce obediendo. Et intelligite: ad discendo vitare. **Modum** quod in. in os co. homo. scilicet. **Et** **Triso.** quod irat in os corporis: non coignat aia

Sermo

Sed qđ pcedit ex ore dei. s. cordis. Hoc cōinquinat hoīem: vel aliter: qđ sordes corporales nō cōingnant spūaliter. Ideo non est curandū vix lotis vel nō lotis manibus: corporalis cibus accipiat. Criso. Videmus multos cuj in trant ecclesiam lauantes manus et os. Quasi autē mediatu afficiant aīam: curam nullam habentes. Sordes manū sunt rapina et homicidia. Sordes oris maledictio et blasphemia.

Secunda consideratio.

Secunda p̄sideratio est de peccatorū comminatione: ibi. At ille respōdēs ait: vbi occurrunt octo cōclusiones.

¶ Prima p̄lo est: qđ deus est causa vniuersalis oīū creaturā: qđ p̄pria actio ipsius dei ē creare. Nam opz vniuersales effectus i viles et p̄ores causas reducere. Inter oēs autē effectus vniuersalissimū est ipsum esse. Unde opz qđ sit p̄prios effectus p̄mie et vltissime cause que est ds. Unde dī in libro de causis: qđ nec intelligentia: nec aīa q̄stuncunq; nobilis dat esse nisi qđ q̄stuz opat opatione diuina. Producere autē esse absolute: nō indētum est hoc: vel tale pertinet ad rationē creationis: quare creatio est p̄pria actio dei. vnde Aug. de natura boni. Sūmū bonum quo supius non est. deus est: Ne p̄ hoc incommutabile bonū. Et ideo vere eternū et vere imortale: cetera vero bona non nisi ab illo sunt. Et sequit. Dia fecit. Et qđ ex nihilo fecit mutabilia sunt: tñ potēs est vt possēt etiam de nihilo. i. ex eo qđ oīno non est bona facere: magna et parua: celestia et terrestria: spūalia et corporalia. Sequit igit qđ p̄mendemus bona qđ dignū est: vt deo auctori attribuam. Oīs vita: oīs potentia: oīs virtus: oīs salus: oīs memoria: oīs intellectus: oīs tranquillitas: oīs copia: oīs pulchritudo a dño deo sunt quibus bonis oībus si male vti volueris: diuino iudicio penas subibis.

¶ Secda p̄lo est: qđ deus nō est causa culpe: s; pene. Nam malū qđ in defectu actionis cōsistit semp̄ causatur ex defectu agentis. In deo autē nullus defectus est: sed summa p̄fectio. Unde malū qđ in defectu actiōis causat non reducit in deum sicut in causā. Sed malū qđ in corruptione aliquarū rerū p̄sistit reducit in deum: sicut i cāz. vnde deus est actor malī: qđ est pena: non actor malī qđ est culpa. vnde Job. p̄. Omnia p̄ ipsū facta sunt: et sine ipso rē. Vbi Aug. dicit: qđ p̄ nihil potest intelligi peccatum qđ factum est sine eo. Qđ autē peccatū sit nihil

p̄: qđ nihil est p̄uatio in eo qđ d; habere bonum v; in p̄uationibus corporalibus. P̄uatio at sicut cecitas est p̄uatio visus: non in omni parte corporis: sed in ea parte que est apta nata habere visum sicut in oculo: ita peccatū est p̄uatio iustitie. Non in omni creatura: sed in creatura rationali: que est apta nata h̄re: et tenet habere iustitiaz: et inquantū est p̄uatio nihil est. Unde Aug. Peccatum nihil est: et nihil sunt homines cum peccant: quia licet aliquid sint in eē nature: nihil sunt in esse gratie.

¶ Tertia p̄lo est: qđ culpa plus h; de ratione malī qđ pena sensibilis: siue qđ est in p̄uatione corporalū bonorū: sed et vltiter accipiendo penam: s; qđ est p̄uatio gr̄e et gl̄ie. Rō duplex ē: **¶** Prima ē qđ ex malo culpe fit aliq; malus: non autē ex malo pene. vnde Dion. Puniri nō ē malū: sed fieri pena dignū. **¶** Secda qđ deus est auctor malī pene: non autē malī culpe: qđ malū pene p̄uat bonū creature: siue accipiat bonū creature a deo creati sicut cecitas p̄uat visū: siue sit bonū increatū: sicut est carentia visionis diē: p̄ quā tollitur bonū increatum creature. Malū autem culpe opponit in bono creato. Prius eīz iplētōi diē volūtatis: et diuino amorī quo diuini bonū in se amatur.

¶ Quarta p̄lo est: qđ diabolus directe nō est causa hoī ad peccandū: qđ p̄prium p̄ncipiū acc̄ peccati est voluntas. qđ oē peccatū est voluntariū. vnde nihil directe pōt esse causa peccati: nisi qđ potest mouere volūtatem ad peccandum. Volūtas autē vno modo mouet ab obiecto: sicut dicitur qđ appetibile app̄hensū mouet appetitum. Alio modo ille qđ proponit et offert huiusmodi obiectū. Tercio modo qđ suadet obiectū et pponit habere rationes boni. Primo modo res exterius apparentes mouent volūtatem ad peccandū. Secdo modo: tercio modo pōt diabolus et homo incitare hoīes ad peccandū: s; nullo istorū triū modorū pōt aliq; directe esse causa peccati. Igit sola voluntas directe est cā peccati. vnde Aug. Nulla alia re fit mēs hoīs serua libidinis: nisi p̄pria voluntate.

¶ Quinta p̄lo est: qđ oīa qđ sunt a deo plantata et radicata sunt: mediāte acceptione stabilita. Dan. xj. Stabit de germine radices eius plantatio: sed ea qđ non sunt a deo eradicabunt. Sapientie. 4. Adulterine plantatiōes nō dabunt radices a tas. Sequitur et a nimietate ventorū eradicabunt. Plāta qđto profundius imittit radices: tanto altius surgit: et cōuerso. vnde dicit.

omnis plantatio : quasi dicat apprehendendo has quinque conclusiones. Omnis plantatio patris radicabitur : sed quam non plantat eradicabitur . s. a fundamento christi : per reprobationem a fidelibus : per persecutionem a terra viventium per suationem . unde Crisostomus . Due sunt pene . s. a rege et a igne . et in ignem mitti .

Sexta conclusio est : quod homines per peccatum conseruantur mentis cecitatem . Nam merito peccatorum obtunditur in mente permittuntur . Nam excecavit eos malitia eorum . Sapientia . 2 . Intelligendum tamen quod sicut cecitas corporalis est privatio usus et eius quod est proprium corporalis visionis : ita cecitas mentis privatio eius quod est proprium spiritualis visionis siue intellectualis . Quod principium est triplex . **Primum** est lumen naturalis visionis : et hoc nunc privatur ab anima . Impedit tamen quandoque a proprio actu per impedimenta virtutum inferiorum : quibus indiget homo intellectus ad intelligendum : sicut patet in furiosis . **Aliud** est lumen habituale naturali rationi superadditum . Et hoc quidem lumen interdum privatur ab anima . Et talis privatio est cecitas : quod est pena : secundum quod privatio lustris gratie quodammodo ponitur . **Tertium** est aliquod intellectuale lumen : per quod homo intelligit alia . Tali quidem proprio intellectu mens hominis potest intendere : et non intendere : et isto modo cecitas mentis est peccatum .

Septima conclusio est videre quod deus est causa excecationis . Excecatio . n . duo importat . **Primum** est motus animi inherens malo et auersi a divino lumine . sic deus non est causa excecationis . **Secundum** est subtractio gratie : ex qua sequitur quod mens diuinitus non illuminatur ad recte videndum : et cor hominis non emolliatur ad recte viuendum sic deus est causa excecationis . **Nota** quod deus est causa vniuersalis illuminationis : sicut sol . Aliter tamen : quod sol illuminat omnia per oppositiones : obstacula : ut patet in clausura fenestre : ubi tenebrarum causa non est sol : sed claudens fenestra . Deus autem proprio iudicio lumen gratie non imittit in illis : in quibus obstaculum inuenit . unde causa subtractionis non tamen est ille : qui ponit obstaculum : sed etiam deus qui suo iudicio gratiam non apponit . Etiam sic deus est causa excecationis . Et hoc est quod dicit . Si nite eos . s. abire in precipitium damnationis : qui in digni sunt reuocatio : qui obstinati sunt sua crudelitate . **Ceci** sunt : in se . Et duces cecorum : in aliorum regimine . **Ysaia . 55 .** Speculatores eius oves ceci sunt . unde Raba . Ceci quidem sunt . i . mag-

datorum dei privati lumine . Et duces : qui alios in precipitium trahunt .

Octava conclusio est videre quomodo excecatio ordinatur in damnatione . Nam excecatio est quoddam pambulum ad petram . Peccatum autem ad duo ordinatur . Unum autem per se . s. ad suauitatem . Aliud autem ex dei misericordie prudentia ad sanationem : unquam permittit deus aliquos cadere in petram : ut peccatum suum cognoscant : humilientur et conuertantur secundum Augustinum . unde excecatio ex sui natura ordinatur ad damnationem eius : quod excecatur : propter quod etiam ponitur reprobationis effectus . Sed ex diuina misericordia excecatio ordinatur ad ipsam medicinaliter ad salutem eorum : quod excecantur . Sed bec mixta non omnibus excecatis impeditur : sed solus predestinatis : quibus omnia preparentur in bonum . **Roma . 8 .** Unde quoniam ad quosdam excecatio ordinatur ad sanationem : quoniam ad alios ad damnationem . Et hoc est quod dicit de illis . **Lucus autem .** ut platus si ceco . i . subdito ducatum prester . Ambo in foueam cadunt . i . in foueam pene eterne . unde **Ber.** Quin pastor : per abrupta vitiorum gradit : necesse est ut grex in precipitium trahatur . unde **Ber.** Ridicula res est primo magis periculosa . Speculator cecus : doctor inscius : percursor claudus : prelatus negligens : prope mutus . **Sed** **Matthaeus . 23 .** sicut claudi volunt preire : ita fatui preesse .

Tertia consideratio .

Tertia consideratio est de discipulorum instructione . ubi notandum quod in discipulorum instructione tria facit . **Primo** dissuadet gulositatem . **Secundo** docet omnes refrenationem . **Tertio** persuadet cordis custodiam . **Primo** namque dissuadet gulositatem dicens . Omne quod intrat in os etc . Appentus victualium datus est nobis per corpus : ut sustentemus vitam : et possimus durare in fructu dei : et multum mereri : et moderatus : et peccus victus et vniuersalis diutius vitam perferuat : dum non operum vires : sed reficit : et sanitatem conferuat . unde **Ber.** Non sapores : sed fames excitet appetitum in hijs omnibus : non quod voluptas : sed quod necessitas requirit . unde gula est vitium periculosum : quod omnia naturalia : supernaturalia : gratuita : et etiam bona fortune presumit . Ipsa . n . est radix omnium malorum : quod primo parentum transgressionis etiam disponit ad alia peccata . unde **Ber.** Durante gula vitio per carnis penitentiam simul omnes virtutes obruuntur . Et hoc est quod dicit . Omne quod os intrat : in ventrem vadit : et secessum emittitur

Sermo

quasi diceret abus inordinate sumptus ut dicitur: cum est: discretionis rationem obnubilat: memoriam profundum: et diuersis infirmitatibus affligit: et morte percurat aie et corporis. Ecclesia. 7. Propter crapulam multi perierunt. Quod intrat in os corporis: corrumpit spiritualia: et in ventre vadit: fornicem nutriendo: et mittit in secessum eternae damnationis. **T**ercio docet oris refrenationem dicitur. Que autem procedunt de ore. Nam in multiloquio non deest peccatum. Hoc. n. peccatum punitur est ille diues epulo: qui inter praua lingua resoluuit in multiloquium. unde punitus est in lingua in inferno: ut in quo quis peccat: illo puniatur. unde Bre. Sicut malus acer assiduo flatu tractus: inficit corpus: ita puerba locutio assidue audita infirmorum inficit animam: ut incalescat delectatione prauis operibus: assidui iniquitate fimonis. Et nota quod non est idem mentiri et mendacium loqui. Mendacium. n. est loqui id: quod sentit quis animo: et sane aliquando vex dicens. Verum non est: quod scias loqui. Mendacium vero est significatio vocis cum intentione fallendi. Ut igitur mendacium sit: necesse est ut falsitas subsistat: et sciam dicat. unde Ali. Verbum ad id ad quod non sunt instituta: peccatum est. Sed sermo datus est: ut prout sint mutue voluntates Ideo magna abusus est uti fallaciter sermone Et ideo saluator docet multiloquium discipulos declinare dicitur. Que autem procedunt de ore: de corde exeunt. Et illa coingnant hominem. scilicet. verba mendacii in corde fabricata ad decipiendum: talia coingnant. id est. maculant. scilicet. hominem: facientes ipsum reum ac indignum pena dignum. **T**ercio persuadet cordis custodiam dicitur. De corde. n. exeunt etc. et ea sunt: quae coingnant hominem. scilicet. Verba mendacii **U**bi nota quod impuritas vniuersiusque rei in hoc consistit: quod rebus vilioribus imisceat. Non enim datur argenteum impurum: si auro imisceat per quod melius redditur: sed ex permixtione plumbi. Manifestum est autem quod homo est dignior in omnibus creaturis: et ideo impurius redditur ex his quae vilius se subiicit per amorem. A qua spuritate per primum motum purificat: dum. scilicet. tendit in id: quod est super praese. scilicet. in deum. In quo motu fides est primum per nomen. Accedentes autem ad deum operibus credere. **U**bi. xi. Et ideo primum per nomen purificationis cordis est fides: quod si perficiatur per caritatem formatam perfectam purificationem caritatis. unde **A**ldat. 5. Beati mundo corde. Hieronymus ibidem. Beati mundo corde: quos non arguit conscientia peccatorum et immunditia. **E**t uota quod immundicia detestanda est per gratiam. **P**rimum est dignitas aie:

quam peccatum ingratum: que est imago dei. **S**ecundum est difficultas reduci: quia postquam prius homo peccauit: nullus purus homo a peccato perfecte purgatus est: ut dignus esset videre faciem dei: donec Christi sanguis effusus est: quo ista purgatio est. **T**ertium est eius vilitas quod per hunc: quod dicitur immundiciam corporalem non reputat in preparatione immundicie spiritualis: ut per hunc. De corde exeunt cogitationes male: **H**ec sunt quae coingnant hominem etc. **Q**uartum est quod dicitur non habere ita bonum amicum: quod non odiret ad mortem eternam: propter maculam vnius peccati mortalis. Ecclesia. 12. Altissimus odio habet peccatores. **Q**uintum est quod maculat et deturpat rebus: ideo quam cadit. Quod nisi virtute diuina amoueatur: perdita est. Et ideo hanc cordis immundiciam saluator reprehendit dicitur. De corde exeunt cogitationes male. **N**ota arguendi sunt ex hac sententia qui cogitationes a diabolo imitti putant: et non ex propria nasci voluntate. **P**otest enim diabolus esse intentor: non actor malarum cogitationum. Si autem ille qui semper in infidiis positus leuem scintillam cogitationum malarum inflamauerit: non debes ex hoc cum opinari se creta cordis nostri posse rinari. Sicut. n. deus dedit voluntati dominium: quod voluntas est domina sui actus. Cui voluntati sola diuina potentia praesidet. Sic eius cognitioni dedit scire se cretum: cuius secretum non penetrat: nisi diuina sapia. Sed ex signis interioribus vel exterioribus quandoque cognoscitur. Sed quod ex cogitationibus pueniunt mala opera et mala verba secundum gloriam. ideo addit. **H**omicidia: per quod accipit omne nocuentum: quod directe persone proximi inferre **E**xo. 20. Non occides. Adulteria et fornicationes: contra illud. Non mechaberis. **I**stis contra illud. Non furtum facies. Falsa testimonia contra illud. Testis falsus non erit impunitus. **P**rouer. 19. Blasphemiae: contra illud leuiti. 20. Educ blasphemum foras. unde additur. **H**ec autem sunt: quae coingnant hominem. scilicet. impurum et immundum reddunt coram deo. Et secundum gloriam. quod huiusmodi verba domini occasionem ex phariseorum nequitia sumpserunt: quod traditiones suas diuinis preceptis prescribunt. Conuenienter eliminat per nomen traditionis inconuenientiam dicitur. Non lotis manibus manducare etc. **P**riso. Non dixit escas in lege prohibitas manducare: non coingnat hominem: ne eis possent contradicere testimonio legis se inuientes. Sed concludit illud de quo erat mentio.

C FERIA QUINTA DOMINICE. 3. quadra. Sermo. 62.

Argens ie'

sus de synagoga etc. Luc.

4. Secundus quod dicitur beatus Ber. Difficilis prorsus res est: et soli divine voluntati possibilis: susceptus semel a servitute peccati de iugo excutere: quoniam qui facit peccatum: servus est peccati. Nec est iam liberari: nisi in manu forti. Sicut enim sunt peccata minima: mediocra et magna: sic est etiam misericordia sua: mediocris: et magna. Adhuc ergo peccator: magna misericordia opus habet ut ubi superabundavit delictum: superabundet et gratia. Sic patet in euangelio. de socio Si mori que. te. ma. feb. i. peccatis: et ideo indiguit magno misericordie medicamento. Et hoc euangelium potest moraliter sic exponi. Anima infirma propter peccata in infusione divini luminis se fecunditate cognoscit. i. in frigiditate per defectum divine dilectionis: et inflammatu est carnalis delectationis: que solum aegrescens divinis visionibus ob meritum virtutum: et intercessione curatur: et sic surgens a peccatis exercitio virtutum deo fit accepta. fit autem hec curatio per passionem Christi omnibus generaliter: que preservat a ruina: quoniam occasio declinat per fugam mundi tumultu: aut ad penitentiam desertum: ubi salus invenitur unde perfectus effectus non solum debet sibi vivere: sed alijs proficere per imitationis exemplum. Et finis hoc in euangelio occurrunt nobis quinque considerationes. Prima consideratio.

Rima consideratio est de occasione salvationis. ubi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quod summa gratia que est finis Augustini. Propter unum promissum fuit occasio ruine et peccati: Deus enim novit de malo maximum bonum elicere: quod lapsus luciferi ordinavit ad hominis creationem: lapsum hominis ad Christi incarnationem: quod supremum suum miraculum. unde Augustinus. In rebus per ipsum peccatum exortus ista summa gratia fuit: a qua homo in unitate persone coniunctus est deo.

Non enim est magnus in artifice: si de bona materia facit bonum artificium: sed de vili. Et nota quod cum Christus fuerit iudex seculorum constitutus: finis illud Iobis. 3. Potestatem dedit ei iudicium facere: quod etc. oportuit in opibus eius secundum Aristotelem pietatem miseracionis et veritatem iusti-

tie relucere: quod non fuisset sine promissione humane ruine. Patet de iustitia. Nam cum dicitur sit iustissimus: eius iustitia non manifestaret sine peccato: cum eius iustitia habeat duplicem partem. Una que est punicio malorum. Et alia que est remuneratio bonorum. Et prima sine peccato esse non potest: quod deus superabundat in remunerando: non tamen in puniendo. Patet etiam de misericordia: quod si peccatum non esset: divina misericordia non appareret: quod misericordia fit propter misericordiam: et misericordia non est sine peccato: sicut medicina non est sine egritudine.

Hanc misericordiam declaravit in maria magdalena in publicano: et in latrone. Et hoc est quod dicitur. Surgens Iesus de synagoga. quod dicitur Iesus Christus ad incarnationem. Et surgens: declaratio misericordie et iusticie. De synagoga. i. de ecclesia malignantium: puniendam finem iustitiam: et emendandam finem misericordiam.

Secunda conclusio est: quod ad hoc quod aliquis curetur de infirmitate spirituali: necesse est ut per gratiam pervenientem disponatur. Ratio est: quod talis gratia est quoddam bonum donum: invitans hominem ad maius bonum: quod est motus bone voluntatis: quo deus nos pervenit: ut de consensu nos disponamus ad recipiendum Christum. i. unionem sanati morbi spiritualis. scilicet peccati. Unde bene dicitur quod dicitur esse gratia misericorditer nostram perversionem pervenientem: quod facit nobis beneplacitum invitans perversionem. Intrauit in domum spiritus. Introitus iste significat domini gratiam infusionem: facientis in anima propositum sanctitatis. Et hoc mediante fidei obvia inclinante consensum voluntatis cum tremore: et inde addit. Domum. i. conscientiam. Symonis. i. obedientis. Et in hoc figuratur perversionis voluntatis prave: averse: et rebellis in deum.

Secunda consideratio.

Prima secundam considerationem sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quod anima dicitur infirmari ad similitudinem infirmitatis corporis. Et tunc autem dicitur corpus esse infirmum: cum debilitatem in executione proprie actionis per aliam inordinationem partium corporis. Unde membra dicitur esse infirmum: quoniam non potest proficere operationem sibi debitam: sicut oculus quoniam non potest clare videre. Sic et infirmitas anime dicitur. quoniam impedit in propria operatione per inordinationem partium ipsius. Sicut autem pres corporis dominus esse inordinate: quoniam non sequitur ordinem nature: ita et partes anime dominus inordinate: quoniam non subduntur ordinationi rationis. Ratio autem est vis regulativa partium anime.

r 4

Sermo

Sic igitur quando voluntas quasi extra ordi-
nem rationis effertur aliqua passione: per hoc
impedimentum prestatur modo predicto.

¶ Secunda p[ar]te est: q[uod] nulla ē infirmitas maior
q[uam] ista q[uod] occidit aiam. Nā talis est vita aie:
q[uod] nec angeli hoies et demones oēs: non pos-
sunt vnā aiaz occidere q[uam] eēt sine corruptōe cul-
pe. Quid igit[ur] aiaz occidit nisi peccatuz: q[uia] aiaz
a deo separar: q[uod] est vita aie p[er] infusione[m] gratie:
q[uod] est calor spūalis. Calor. n. in corporalib[us] spi-
rituz vitalē facit subsistere: et ipsa corpora leuia
facit. Quz igit[ur] p[er]m[odum] mortale p[er]nat in aia grē ce-
lestis calozē ipsam aiaz viuificantem: et ad cele-
stia eleuantem: relingitur q[uod] aia predicto calore
deficiente ad mortē inferni p[er]fundat. Et b[ea]t[us]
q[uod] dicunt has duas p[ar]tes. Socrus aut[em] Sy-
monis tenebat magnis febribus. Socrus aut[em]
p[ot]est significare p[er]ciaz hois q[uod] ad introuū grē se
febricitantē recognoscit et in frigidatā p[er] defectū
diuine dilectōis: et inflāmatāz estu carnalis de-
lectatōis. Et magnis febribus. Nā sicut q[uod]to
fuerit motus forior passiōis p[er] ordinē ratio-
nis: tanto est maior infirmitas anime.

Tertia consideratio.

Tertia p[er]sideratio q[uod] est d[icitur] merito apo-
stolice intercessionis ibi. Et rogauit
rūt illū p[er] ea. vbi sunt due p[er]clusiōes.

¶ Prima p[ar]te est: q[uod] h[ic] d[icitur] p[ri]ncipal[iter] sit inuoca-
dus. Quia illa bona q[uod] sunt nos ordinant in fi-
nem et etiam ipsum finem a solo deo dantur.
Tamen secundario. Cum propter peccata ad
deum accedere non audemus: possint inuoca-
ri sancti: vt def[icit] fiducia pauidis: vt. s. illi q[uod] non
audent p[er] se ipetrare nec possint: p[er] idoneos im-
petratores saltem desiderata valeant obtinere.
Et b[ea]t[us] vt in orantibus humilitas obseruet: et in
sanctis intercedētib[us] dignitas declare: et et in
mēbris xpi caritas ostēdat: et inferiora fiducial[iter]
recurrunt ad superiora: et superiora inferiorib[us]
liberaliter condescendant.

¶ Secunda p[ar]te ē: q[uod] iesus multos h[ic] discipulos
p[er] infirmantibus intercedētes. **¶** Primo in-
q[ui]t iesus d[icitur] veritas: discipuli ei[us] sunt p[re]dica-
tores et doctores q[uod] intercedūt p[ro] nobis: q[uia] docēt
veritatē vite et doctrine. **¶** Secundo inq[ui]t ihs
est caritas: q[uod] est salus aie et vnctio p[er] quā exhi-
bent opa satisfactōis etc. Sic discipuli ei[us] sunt
recordatōes maloz q[uod] p[er]tulit p[ro] nobis et b[ea]nficia
q[uod] nobis p[er]tulit. Hec intercedūt p[ro] nobis: q[uia] ad
re amandū ip[s]i nos p[er]uocant: q[uia] fm apostolum
p[ro] nos dilexit et tradidit seipsum p[ro] nobis.

¶ Tercio iesus in quantum est puritas: quia
puer: sic h[ic] discipulos cogitationes et affectio-
nes q[uod] p[er] infirmo intercedūt: q[uia] de grā aie a d[omi]no
collata: cui nō debēt esse ingrati cogitāt. **¶** Qu-
be-
neficiuz ab eo receptū recensent: cū de eterna sa-
lute q[uod] p[er] meritis bonoz opoz est recipienda p[er]-
tractāt. **¶** Quarto inq[ui]t ihs iesus est salutis de-
sideriū: sic discipuli eius sunt studiū veritatis:
et exercitia pietatis: q[uod] tunc p[ro] nobis intercedūt:
q[uia] excludunt a nobis simulationē sup[er]stitionis
et austeritatē: pp[er] q[uod] d[icitur] 2. thi. d[icitur]. Exercitatio cor-
poris ad medicū valet: pietas aut[em] ad oia vtilē.

¶ Quinto inq[ui]t ihs ihs d[icitur] opus fructuosuz: p[er]
q[uod] deus manifestat in iustis: sic discipuli eius
sunt virtutes et eoz opa p[er]tinentia ad disciplinaz
xpi. Vnde aia penitēs dicit grē dono et virtuti-
bus illustrata: et in eaz opib[us] exercitata meri-
to virtutū et beatoz opoz p[er]fidit curari. Hic di-
scipuli d[icitur] intercedere cum ip[s]is appropinquant
ad ihs: p[er]sonitate mox et virtutū. Nā efficaci-
opib[us] q[uod] vocibus supplicāt. Et b[ea]t[us] est q[uod] d[icitur].
Et rogauerūt illū p[er] ea. s. vt h[ic] q[uod] d[icitur] ē aia a
noxis p[er]dōz saluaret. Quarta p[er]sidera-
tio.

Arca quartā q[uod] est de sanatiōis execu-
tione cum d[icitur]. Stans aut[em] sup[er] illam
sunt due conclusiones.

¶ Prima p[ar]te est: q[uod] sola gratia causat in aia
executionē sanitatis. Nā sicut h[ic] sanus nō in-
citat a p[er]tracitate humoz: spūz molestantium
Ita in grā existens nō ingrat[us] ab ipugnationi-
bus passionū ipsuz verantibus ad modum fe-
briuz et ab ira et p[er]uiscētia. **¶** Ubi Ysa. 58. D[icitur]
de aia seipsam ad gratiā disponētes. Tunc erā
per q[uod] mane lumen tuū. s. gratie. Et sanitas ma-
citius oriet. Hec. n. grā augetur p[er] factoꝝ ipe-
trationē: q[uia] sicut sancti ipetrāt nobis veniam.
Habes exēpluz de multis i[n] sacra scriptura: ita
et cū venia grām. **¶** Mater de ihs. Itē augetur
p[er] angeloz intercessionē q[uod] desiderāt nos p[er]fice-
re donec attigam[us]. Sicut sanctus Michael d[icitur]
stare p[ro] filiis populi sui. **¶** Danc. 12.

¶ Secunda p[ar]te ē: q[uod] grā in executione sanitatis
spūalis anime: in aia p[er]ficit triplex vnguentuz.
¶ Primum nāq[ue] est pungitiū dolorē faciens
q[uod] mouet ad p[er]punctionē. Hec est amara recor-
datio peccatoꝝ. vñ aia cū incipit cogitare vias
suas p[er]gregat p[er]eritq[ue] in mortariolo p[er]scie mul-
tas ac varias spēs peccatoꝝ suoz. Sacrificiuz
est deo spūs sic p[er]tribulatus. **¶** Secūm est tem-
perantiū dolorē leniēs dīne bonitatis intuitu:
scz meditatio beneficioꝝ dei. Hec vnguentuz

est primo tanto preciosius: quanto de nobilioribus
positum est speciebus. Sic. n. vnguentum illud
de diuinis beneficiis collatis humano generi
Felix qui ipsa sibi studiose colligere: et an oculos
mentis dirigat cum gratia actus reducere curat. **T**er-
tius est sanatus et morbum expellens: et istud est mi-
serationis quod alijs antecedit. Et hoc eo quod fiat de ne-
cessitatibus pauperum: et anxietatibus oppressorum:
et de perturbacionibus tristem: et de culpis deliquen-
tium: et postremo de omnibus miseriorum erumit etiam
si fuerit iniuria despicabiles videntur spiritus iste
sed etiam super omnia aromata. vnguentum quod ex eis
perficitur sanatum est. Beati misericordes: quoniam
ipsi etc. Igitur multe miserie collecte atque pietatis
intuitu inspecte: ipse sunt spiritus ex quibus vnguen-
ta optima opponunt ad expellendas infirmita-
tes spirituales. Et hoc est quod dicit. Et stans super illas
et iuxta illas iacentes. Ecce diuina dignatio pro-
pta ad sanandum. Impauit febri. i. infirmuati:
Et dimisit eas. Ecce sanatiois veritas. Adora-
liter nullus spiritus sanat: nisi sub eo facientem. i. p-
timorem: et reuerentiam se humiliantem. **E**ccl. p-
Timor domini expellit peccatum.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est de sanitatis vi-
litate cum dicit. Et continuo surrexit.

Ubi nota: quod occupationes terrene:
inquantum retrahunt nos a spiritualibus studiis et
reuocant a virtutum exercitiis: causant in nobis
spirituales infirmitates. Et ideo ad precauendum cau-
sationem huius infirmitatis: oportet quod occupationes
terrene desinant. Hoc autem fit per exercitia bonorum
operationum: que pertinent ad anime sanitatem: que in vir-
tute consistit. Et ideo gratia cauendo in anima sanita-
tem: septem ponit vultates: que in eam expellunt.

Prima vultas est: quod anima in hac sanatione
suscipiat a morte peccati. Nam sicut corpus per
aiam: ita anima per gratiam viuunt. Et ideo sicut discen-
dente anima corpore moritur et adueniente viuificatur: ita
anima per gratiam: et ad hoc pertinet ut terrena desideria
necant: quod talia mores faciunt spirituales. vnde dicit
Continuo surrexit. **S**ola. Surgit a terre-
nis desideriis se leuat: ut iam non cadat. **D**icitur col-
tertio. Si surrexistis cum christo etc.

Secunda vultas est: ad fructus dei: mem-
bra habilitare. Nam seruire deo est excellentissime
dignitatis: quod quanto aliquis per actus suos virtuo-
sos plus appropinquat deo: tanto maioris est digni-
tatis: sed homo per seruicium diuinum maxime ap-
propinquat ad deum: quod seruire deo regnare est.
vnde et dicitur. Et ministrabar illis. vnde Be-

da. **N**ec ministrat. i. membra que fuebant in
mundicie: seruiunt iustitie: et bonis operibus
Adoraliter autem per hoc datur intelligi: quod an-
te curationem peccatorum non est gratum deo eius
seruitium. Et ideo statim ut se curatum senserit se
totum diuinis fructibus mancipabit. vnde Ro-
octauo. Sicut exhibuistis membra vestra frui
mundicie et iniquitati: ita nunc exhibite membra ve-
stra seruire iustitie in sanctificationem.

Tertia est omnes participes facere merito pas-
sionis christi. Et hoc cum dicit. Quia sol occidisset.
Beda. **P**er occasum solis mors christi intelligitur:
qui erat generalis omnibus equalis: siue bonis: siue
malis: siue diuitibus: siue pauperibus splendo-
rem suum impartitur: nisi obicere facientibus: sic
passio christi omnibus profuit sufficienter ad salutem:
sed non efficaciter hijs qui obicere posuerunt. vnde
dicit. Quia autem occidisset sol. **S**ola. **O**ccasus
solis. i. mors christi est causa generalis sanationis ani-
marum. vnde psalm. Qui sanat contritos corde. Et
alibi. Qui sanat omnes infirmitates tuas. **S**ola.
Et languore corporis multa suggeruntur anime carna-
lia desideria: sed non est timendum: quod sanat omnes
infirmitates non fruendo blandis: non cedendo
asperis. **O**ipotenti. n. deo nullus languor oc-
curru insaniabilis. Et ideo sequitur. **D**es quod ha-
bebat: infirmos variis languoribus. **E**t ille su-
manus ipso. **C**onpassione motus cura-
bat eos: omnes sufficienter: sed predestinatos efficaciter.
Quarta est ab imundis cogitationibus per-
uano. Quia dicit. Exhibant autem demonia. vnde
Beda. **U**ix autem a demonio liberatum animum
ab imunda cogitatione purgatum intelligimus: pro-
pter quod etiam possunt dici immisiones per angelos
malos: cogitationes male. vnde Bern. ponit
tres cogitationes: de quibus multa sollicitudine
cauere necesse sit.

Quinta est quod facit gloriam mundi declinare.
Nam omnia in quibus mundus gloriatur: alienum est a
beatitudine: sicut sunt diuitie: honores: potestates
et vane glorie: quod beatitudo non secum patitur malum
sicut faciunt ista. **T**ercio beatitudo est per se suf-
ficiens. **N**onnulli igitur multa deficiunt: puta:
sapientia: bonitas: sanitas: corporis perpetui-
tas. **T**ercio beatitudo non causat alicui malum.
Hec autem patet in diuitijs: seruatur in malum
domini sui. Et ideo quod in hijs non est beatitudo: in
eis non est gloriandum. vnde Bernar. dicit.
fallax mundi gloria digne respuitur. **F**los se-
ni est vapor: ad modicum parens: plus habet an-
xietatis quam iocunditatis. Quid enim hic est nisi

Sermo

labor et dolor et afflictio spiritus. unde dicit. Et increpans non finebat ea loqui. **Bo.** At inquit nos ab alijs laudari de beneficijs non esse appetendum ostenderet propter quod etiam factis miraculis de loco recessit.

Sexta est cauere occasione recidui cum dicitur. Facta autem die ibat in desertum locum. Et turbe re. cum. Licet longe grauius sit peccatum: quam post indulgentiam iteratur: quod primo committitur: quia post carnalia peccata dimissa: spiritualia vicia commissa animam perniciosius vulnerant. **Ibero.** secundo. Quam vilis facta est iterans vias tuas. Et ideo a reciduo maxime est cauendum. **Ad** ultos insultus habet seruos dei: post peruersionem. Nam vita que ante conuersionem pacem habet cum homine: quando autem expelluntur acriorum virtute consurgunt et fiunt inimica conuerso: que peccatori propterea blandiebantur. Et sicut ante conuersionem precebat turba peccatorum: obijciens ne ad deum conuertamur: post conuersionem sequitur turba temptatorum. **I**ntelligendum quod a reciduo ad quod per predictas impugnaciones trahimur a duobus persequamur. **P**rimum est quod temptatio debet scindi statim in principio: quia infirmitas in principio facilius remediatur. unde **Ibero.** Impossibile est in sensu hominis non irruere cogitationes. Ille igitur laudatur et predicatur sanctus: qui statim ut cepit cogitare aliud cogitans ad peccatum. id est christum secundum quod debet eam declinare seu frangere: sicut homo sapiens fugit ubi supare non potest: et hoc maxime circa vitium luxurie docet seruari **Aug.** cui non est resistendum: sed fugiendum. **S**eptima est alijs exemplo bone vite proficere unde dicit. Quia alijs ciuitatibus opus me etiam euangelizare regnum dei. id est penitentiam. **Ibero.** Janua regni est penitentia cum fide que operatur salutem. **U**tergo quis valeat alijs proficere ad salutem. **I**deo salutaris doctrina est a doctorebus virtualiter exemplata: ut non solum doceret: sed etiam faceret: quia facta plus mouent quam verba. unde apostolus primo ad thimotheum. **2.** **P**robre exemplum bonorum operum in doctrina: **I**sta duo si mul obuiant. id est doctrina et exemplum: ut doctrina per exemplum bonorum operum confirmetur: et per doctrinam homo ad bona opera excitetur: perfecte ad deum redeundo. unde **Aug.** in libro confessionum cap. primo. Ille liber **Cicero**nis qui dicitur ortensis exhortans ad pietatem inuitauit ad te domine affectum meum. **P**reces ac vota mea et vilium mihi omnium vana spes: et immortalis sa-

piencie habebam cupiditatem estu cordis in credibili: et surgere iam cepi ut ad te redirem. **E**x quo sequitur: quod doctrina exemplificata per vitam perfectam: exordium est perfecte conuersionis: quod dicit quod mutasset affectum eius ad deum. **I**tem eleuat desiderium ad deum: quod laus talis rapuit desideria et vota beati **Augustini.** ad deum. Quod nobis etc.

Seria sexta dominice. 3. quadragesima. Sermo. 63.

Enit iesus in

ciuitatem samarie etc. **Iobis** quarto. Quia inter omnia alia que potest exercere vir perfectus in hac vita maxime meritorium est alios docere: et verbum dei predicare: cum hoc requiritur in viro perfecto dulcedinem diuine contemplationis: qua spirituali illustratione hauriat quod alijs proponat. **R**equirat etiam strenuitatem actionis in verbo et facto: ut eius predicatio sit efficax et virtuosa. **U**nde **Gregorius.** super **Ezechielem.** Viri perfecti bona celestia que continent plari poterunt fratribus enunciant. **E**orum quoque animos in amore et timore caritatis accendunt. **H**is pro mercede laborum premititur vita eterna dicente domino. Qui metum mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam: ut patet in euangelio presenti. Quod sic moraliter potest exponi anima custodia predestinationis preseruatur habens ad penitentiam inclinationem percipiens efficaciam passionis christi. **D**otata est naturali ratione lumine gratie eleuatur. **H**anc gratia dei preueniens intrat ad disponendum liberum arbitrium per conuersionem. **E**t ideo illustrationes diuinas et monitiones secretas mittit tanquam discipulos in ciuitatem cordis: ad informandum populum cogitationum et affectuum de veritate salutis. **N**ec anima nondum iustificata: tamen iustificanda in corruptionibus vitur ratione non spiritualiter: sed visu nature: scilicet voluptate: gratiam preuenientem iam sentit adesse ei: adhuc ignota ad instruendam eam: **E**t petat aquam viam: id est donum spiritus sancti. **N**ec autem adhuc ceca miratur cum aquam viam promittere cum careat instrumentis: **R**eputans eum **Jacob** minorem: qui cum suis visus est fonte illo. **I**lle vero ostendit ei hanc aquam premis-

fam esse spiritalem: et donum spiritus sancti. Dicitur quod hanc bibentes in eternum non sitient in aeternum qui utuntur ea ad bonum: ut sancti: non ad malum more pecudum. Et ideo hortatur eam intellectum rationalem promptius ad bibere: ad contemplationem intelligentie spiritualis: et postponere sensualem: que iudicans carnaliter ducit in errorem. Jam enim lumine gratie illuminata: beneficium dei et sui negligenteriam recognoscens: de modo satisfaciendi incipit inuestigare. Sed quia talis gratia maxime acquiritur et infunditur verbo predicationis. Ideo apostolos hortatur ad seminandum verbum dei veritate doctrine et vite: ut sic alius perficiens reportet per sui laborem et aliorum profectum vite eterne prebationem. Et fin hunc sensus occurrunt nobis in euangelio tres considerationes.

Prima consideratio.

Una consideratio est de predicationis opportunitate. Et circa hoc sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quod oportunitas rei habet in quadruplici differentia. Uno modo dicitur necessitas: sine qua res esse non potest. De quo glossa super illud psalmis. Adiuutor in opportunitatibus: id est in quo opus est dulcedo. Auxilium et refrigerium est quod in necessitate datur. Alio modo dicitur quadam convenientia doni. unde glossa super illud psalmis. In tempore opportuno dicit. Potentibus salubriter quod daret differt. Nam deus quasi medicus egrotis dat quod conuenit et quando conuenit. Tertio modo dicit adiutorij exhibitione de quo ad hebr. 10. Inuenisti gratiam in auxilio opportuno. Quarto dicit quasi amotionem impediementi actionis. Unde de iuda dicitur. Matth. 20. Querebat opportunitatem. Glo. Quod sine turbis tradent eum: scilicet impedimentibus actionem contradictionis.

Secunda conclusio est: quod doctrina predicationis habet magnam opportunitatem in hac quadruplici differentia. Nam ipsa introducit omne quod bonum est et necessarium ad salutem. Item excludit impedimentum boni. Item intellectum eleuat lumine quodam supernaturali. Primum per de necessario ad salutem. Nam homo peccator indiget virtute gratuita: superaddita virtuti nature quantum ad tria. Primo ut sanctus. Et secundo ut bonum supernaturalis virtutis operetur: quod est meritorium. Et tertio indiget auxilio

diuino: ut ab ipso moueatur ad bene agendum. Hec autem virtus supernaturalis est gratia que concipitur ex auditu verbi predicationis gratam faciens animam. scilicet causando in ea ceteras virtutes: quibus anima sanatur: a morbo culpe: et est eius radix meriti a deo confertur: ut possint singula opera meritoria fieri: mouet semper ad bene operandum. unde apostolus. Omnia posui in gratia que me confortat. Hec autem gratia est penitentia. Unde sicut penitentia est virtus expulsiva peccati actualis animam deformantis sic eius proprium sit grane reformare: dicitur gratia inquantum delet culpam deformantem et vulnerantes restituit hominem ad pristinum statum. Nam ipsa delet penam et culpam: si tanta sit contritio in malo: quanta fuit delectatio in peccato et etiam gratuita que per peccatum erant perditae. Et hoc est quod dicit. Venit iesus: id est predicatio salutaris. In ciuitate: id est in cor plenam cogitationibus et affectionibus. Que dicitur sychar: quod interpretatur penitens. unde Augustinus. Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad misericordiam prouocatur que penitentia licet a nobis sit dispositiue: tamen a deo est effectiue. In cuius signum christus predicauit penitentiam in remissione peccatorum. Et ideo dicit. Iuxta primum dicitur: id est iuxta meritum. Quod iacob. 1. christus supplantator principis tenebrarum. Dedit: id est perfecit per passionem. Ioseph: id est predestinatus: quod est filius dei: quod etiam apponit vel augmet hoc meritum virtuosorum operibus. Secundum est sapientia infusa per spiritum sanctum et hoc in predicatione doctrine salutaris. Cuius operationis est conuenienter precludere occasiones mali: et hoc per cognitionem eiusdem et recondationem. Nullus de peccato penitere potest: nisi cognoscat. Nam cognitio turpitudinis ad fletum prouocat. Fletus desidia: seculi parauipendere facit: et vitam beatam concupiscere. Hec autem facit sapientia spiritualis que intelligitur per fontes. unde dicitur. Ibi autem erat fons: id est sapientia spiritualis infusa per predicationem. Iacob: id est illi qui vitis relectatur. De quo dicitur sapientie. Et aqua sapientie salutis potauit illud etc. Unde sapientia dicitur quasi sapor virtutum condita. unde Bernardus. Inuenisti sapiam: superioris vite peccata desleas etc. Tertium est excludens impedimentum boni salutis. Est autem duplex impedimentum salutis. Vnum est peccatum actuale: et non est ceteris omnibus.

Sermo

sed tñ peccatoribus. Sed illud amouetur per opera penalia pñie. Nam congruum est cum peccator sit pene debitor: q. merito per ipm dz fieri redditio debiti. s. penā debitaz sustinēdo. **E** Aliud autē impedimētum boni est peccatus originale: z illud est cōmune omnib⁹: et hoc q. dem auferri nō potuit: nisi per eum cuius opatio in totā naturam potuit: z hoc solū pñinet ad xpm: qd semel fecit per passionem. Vnde fm Ambz. tantum fuit peccatū vestram: vt saluari non possemus nisi vnigenitus dei filius moreret p nobis debitoribus mortis. Et hoc est qd dicit. Jhs sangatus ex itinere sedebat sic supra fontem. quasi dicat ihs est penitens fatigatus ex itinere: ppter penalia opa satisfactionis sedebat. s. perseverando Sup fontem. Hora erat quasi sexta. Hora sexta xps passus zc. Et per horā sextā contritio intelligit meritū scaturientis de puteo voluntatis: pformantis se voluntati diuine: sic vt recipiatur premium vite eterne post deletionē: vel solutionē debiti: qd nobis ostendit verbo predicationis. Vnde aplūs Mos autē pdicamus vob xpm z hūc crucifixū. **Q**uartum est eleuans intellectum lūie sup nālī. Homo non pōt cognoscere ea: q natura liter rōnem excedunt sine auxilio gratie. Naz actus cuiuscunq agentis creati depēdet a deo qstūm ad duo. **E** Vno mō qstūm ab ipso hz pfectionem seu formā: p quaz agit. **E** Alio mō qstūm ab ipso mouet ad agendū. Unaqueq enim forma indita creatis rebus a deo hz efficaciam respectu alicuius actus determinati: in quantum pōt fm suam ppiam virtutē. Vltra autem non pōt: nisi p aliquam formā supadditam. Sic intellectus humanus habet aliquaz formam. s. ipsum intellectuāle lūmē zc. Et ad altiora vero intelligibilia intellectus human⁹ cognoscere non pōt: nisi formā lūmine fulciat. Sicut lumen fidei vel lumen gratie: inqstūm est nālī supadditū. Et ideo ad cognitionem cuiuscunq veri indiget hō auxilio diuino: vt intellectus a deo moveatur ad suum actum: s. indiget noua illustratione in hijs que excedūt nālem cognitionē. Et hoc est qd dicit. Venit mulier de samaria hauriens aquaz. Hec mulier est aia rōnalis. De samaria: adhibens. s. custodiam cordis. Eleuata lumine sapie sup nālīs. Hec venit: per diligentem inuestigationem affectu mentis. Ad fontem: xpm in quo sunt infiniti thesauri sapientie. Haurire aquā sapientie salutaris.

Secda pñideratio.

Secunda pñideratio est de predicationis sagacitate: cuj dicit ei ihs. Da mihi bibere. vbi occurrūt octo documēta

E Primum documētum est: q. l3 deus voluntate antecedente vult omnes hoies saluos fieri: q. equalr est ei cura de oibus: vt dicit sapientie. 6. q. ex equali sapientia z bonitate oia administrat. Tamen voluntate pñte vult solū predestinatos saluos fieri: q. vult eis maius bonum. Voluntas. n. dei est cā voluntatis in rebus zc. Ex hoc aliqua sunt meliora: q. deus eis maius bonum vult. vnde Aug. Omnia entz diligit deus que fecit: z inter ea magis diligit creaturas rationales: z postea q sunt mēbra vnigeniti sui: z multo magis ipsum vnigenitum suum. vnde dicitur. Dicit ei ihs. s. exci citans mulierem petendo potum. Da mihi bibere: litera xps petebat potum: q. sitiebat. Per estum dici sitiebat etiam hoium salutem. Propter quod etiam dicebat pendens in cruce. Sitio: vbi August. Omnium fidem sitit qui pro omnibus sanguinem fudit. **E** Secundum documētum est: q. deus ad incuandū hoiem ad suum beneplacitū instillat sibi speciales reuelationes. vidētes eius innocentiam: statum gratie z peccati. Quib⁹ cognitis habilitat ad gratie receptionē. In hac reuelatione peccata representant se quadruplr. **E** Primo vt impeditiū diuine gratie: quoniam per ipsum anima spoliat donis supernaturalibus. **E** Secundo vt lucratium infinitē pene: q. pena condigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis. **E** Tercio vt amissum glorie: q. nullus exiis in mortali peccato hz hereditatem in regno zc. **E** Quarto vt offensiuum maiestatis diuine: quia altissimus odio hz peccatores. Sitr aut gratia econuerso se representat qdruplr. **E** Primo vt viuificatiuum anime a morte. **E** Secundo vt excitatiuum a somno delectationis mundane. **E** Tercio vt munitiu ad modum armature. **E** Quarto vt fecundatiuum gñe: singula opera faciendo meritoria. Hīs enim consideratis vitando peccatum z amplectendo gratiam habilitat ad recipiendam influentiam spūales vnde dicitur. Discipuli autem eius abierant. se anime infundendo. In ciuitate: pp mulatū dinem imaginationū: cogitationum: z affectionum. Ut cibos emerent. i. fidem vel salutem animarum pcurarent: que est abusus dei.

Tertium documentum est: q. l. in cognitiōe spūaliū ducamur p. p. alius manu ductionem in talis cognitio nō est pfecta. Mō. n. est sufficiens pparatio rez māliū ad imaterialia fm fili tudinē. Vnde ipossibile ē lūmic māli ad imaterialē celestius pteplationē excitari nisi fm se māli manu ductionē ducat in imfecte. vnde pp imfectā similitudinē rez visibiliū ad inuisibilia nōdus illumiata. Dicit ei mulier. Intelligens xpi pteplationē de corporali potu: l. etia occasiōe mālis potus voluit excitare eam ad potū spūalem. d. Qūo tu cū iudeus sis peris a me potū? quasi dī. Potus carnalis voluptatis fm carnis legē est mihi notus. Sed tu cū sis iudeus hīs legē meū discrepās. Bibere a me peris: q. l. uxor mulier samaritana. forte ē tibi ali? potus melius te satias. Mō. n. contant iudei samaritani. Et iō non licet eis eandē bibere potū. vnde glo. Mulier nescies quē potū petierat ab ea: opponit se esse de alienigenis vasculis: quoz etia puerfatiōe nō vtunt iudei: sed ihs q. fidem petebat spūm ei dare cupiebat.

Quartū documentū est: q. hoc donū spiritū ad qd hanc mulierē excitauit est valde effectus salutis. Mā ad h. vt aliqd sit effectus tria debz hēre. **P**rimū ex parte dantis potentia. Deus. n. est potentissimus. Mouit. n. cui r. qdō debeat dare: r. cui non: r. cui subtrahere: r. est etia liberalissimus. Ipse. n. dat oibus r. nulli ipropat. vnde dicit. Si scires. l. liberalitatem sue donationis q. est spūs sanctus. Et q. est: r. cuius potētie est r. **S**ecūm ex parte petentis indigentia. Tu forsaz petisses. Dicit forsaz ppter flexibilitatem liberi arbitrij. Deus enī vult nos petere q. indigemus: r. vt desiderij nostz impleat. **T**ertū ex parte doni sufficiētia. vnde dicit. Aqua viua. Hec. n. est sufficiens ad purgandū. Aqua. n. gracie est culpe purgatiua. Ecclesi. 36. Effundam super vos aquam mundam.

Quintū documentū est: q. iesus ab hac muliere petens potū aque. i. i. pteplationē legis tāquaz meritoriaz salutis: tunc pmittens donū gracie dubio pbabilitatis eaz implicat. Et hoc vt sic citius ingrendo ad apicē veritatis pueniret. Vnde hec mulier audiens tantaz efficaciaz aque. pmissē: opinat efficaciaz legis esse reprobataz r. admiratur: pbabili dubitatione arguens: Tu pmissis efficaciaz meriti: vel tale recipies de lege scripta vel alibi: non de lege: q. est imagne pfunditatis r. auctoritatis: q. a spiritu

sancto: r. delectabilis suauitatis: r. secūde veritatis: talem auctoritatē nō habes. Vnde igitur aqua gracie quaz pmittis hz efficaciaz: r. hoc innuitur euz dicitur. Dicit ei mulier. Dūc neq. in quo haurias habes. q. d. Non habes intellectus sublimitatē: nec spūs sancti auctoritatē. Adiroz igit vnde habes aquā viua r. gratiam Quotienscunq. n. transcendentū rez notitiā in mentē venerit: totiens facit admirationē cōsurgentes q. effectus sunt manifesti r. causa occulta. vnde puteus est lex scripta. Est altus: p funditate. Est. n. magna auctoritate: q. fons ē a patre iacob. i. a spiritu sancto: q. supplantator est inimici. Habet etiā delectabilē suauitatem. Psal. Quā dulcia faucib? meis r. c. vñ. Ipse et eo bibit r. filij eius r. pecora. Est etia secunda vbertate: q. non solum sapientibus: sed etiā insipientibus dat: q. biberūt etiam pecora. vnde Origen. Mystice fons iacob scriptura dicit: in qbus instructi bibunt: vt iacob r. filij ei? simplices bibūt more pecudū: pcludit q. iacob maior te est: r. ptenus erat informatiōe legis.

Secū eius argumentū est: Precepta sunt 8 lege scripta: que sunt ita vtilia q. sine eis nō potest haberi vita: qd notatur euz dī. Patres vestri in monte hoc adorauerunt: per montē altitudo meriti pceptoz intelligitur: r. vos dicitis meritum pssistere in gratia spūs. vnde sequitur Et vos dicitis: q. in iherosolymis est locus vbi opz adorare: id est i. spiritu pacifico vnico grā dei. Nam iherosolymis pacis visio dī. Vnde in pace factus est locus eius. S. quomodo potest hoc stare. Cum patres in lege contenti fuerunt te potiores?

Sextū documentū est: q. iesus magis excitans eaz ad credendū: dubiū remouēs: r. idē ad obiecta ostēdit ei veritates. Vnde h. August. Licet dubites qualr intelligi debeat illud apostoli: Ihs occidit: spūs viuificat. Secūda cor. 4. Tū vera sponsa xpi scire d. qd distet inter līaz r. spūs: que duo alio modo dñr lex r. gratia. Non. n. fructus est bonus qui de caritatis radice non surgit. Si vero ad sit fides operans p dilectionē sit delectatio: que nō līe: sed spiritū bonum est. Ihs. n. sine adiuuante spiritu occidit: cū vero adest viuificans spūs. Hoc ipsū intus pscriptū facit diligit: qd foris scriptū facit timere. Et hoc est qd dicit. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet ūez. Ratio. q. habet causas rēporalē r. dñcentē: S. q. bibit ex aqua quā ego dabo nō sitiet in eternū: euz habeat causas per

Sermo

petuam et indeficientem scilicet spiritus sanctus. Ubi innuitur perfectio aque gratie in comparatione ad aquam legis: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Nam aqua gratie excedit alias in quinque. **P**rimo quia habet singularem effectum: quia satiat appetitum. Et ideo qui biberit ex ea non sitiet in eternum. **S**ecundo habet singularem ortum: quia a fonte vite oritur. unde dicit. Quam ego dabo ei: quasi diceret. Hec aqua a me oritur. **T**ertio habet singularem motum: quia mouetur sursum. Et ideo dicitur aqua saliens. **Q**uarto habet singularem finem: et ideo dicitur quod qui biberit ex ea fiet in eo fons et c. Quia aqua gratie intra animam est. Et ideo sequitur quod non potest finire terrena. **Q**uinto habet singularem fructum: qui est vita eterna. unde. Saliet in vitam eternam. Aqua autem legis non extinguit sitim. Quia qui biberit ex ea sitiet iterum. Item oritur de fonte iacob: scilicet de lege. Item moratur deorsum. Item est extra animam: et ideo non extinguit. Sed quomodo intelligitur illud: Qui biberit ex hac aqua: non sitiet in eternum. Cum dicatur ecclesi. tertio. Qui biberit me adhuc sitiet. Dicitur quod res corporalis aliter de genere sitim: et aliter res spiritualis: quia hec habita non causat sitim superius: sed alterius. Ista vero tollit sitim alterius rei: et causat sitim superius. Ratio est. Nam res temporalis an requiem habeatur: magis precij estimatur et sufficiens: sed habita: quia nec tanta: nec sufficiens inuenitur: ad anime desiderium quietandum: ideo et c. Sed ad aliud appetendum mouetur. Res vero spiritualis non cognoscitur nisi cum habetur. Et ideo cum habetur: delectatur affectus et mouetur desiderium non ad aliud appetendum: sed ad seipsam perfectius habendam. unde: Qui bibunt me. scilicet. perfecte. Adhuc sitient. scilicet. perfectione. In vita. n. presenti non est desiderium quietatis: quod eius quietatio ad vitam futuram reservatur. Adhuc. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. Et ideo sequitur. Dicit ei mulier. Da mihi hanc aquam: ut non sitiam: neque veniam huc haurire. q. d. secundum Augustinum. Duplici necessitate teneor. scilicet. sitis et laboris. Erat. n. illuminata a domino. Dicit igitur. Crede mihi mulier. Ubi euacuat meritum legis in lege et extollit meritum spiritus et gratie. Quia venit hora: quando neque in monte hoc: neque in iherosolymis adorabitis patrem. Adorari est mereri: quasi diceret. Ad veniente tempore gratie: quod per christum iniciatur. Nullum meritum

erit nisi per gratiam: et ideo dicit. Vos nescitis quid adoratis: nos autem adoramus quod scimus. Loquens in persona christianorum. Quia salus. scilicet. meriti. Ex iudeis est. scilicet. ex peccantibus christum est acceptus. Sed venit hora et nunc est. scilicet. meriti scilicet postquam ego incarnatus sum. Quando veni adoratores. Non in ceruoniis et figuris. Adorabunt patres. scilicet. christus: quod nos sanguine liberauit: non dominus ut serui. In spiritu. Augustinus. Quia deus est spiritus. De veritate fidei: vel. In veritate. id est. sine fidei ut per se. Vel in veritate: ut secundum Aristoteli. Non temporalia et caduca: sed salutaria necessaria petant. Nam et pater tales querit. scilicet. acceptat: quod spiritus est deus non corpus. Igitur qui vult sibi assimilari: deus et spiritu adorare. **S**eptimus documentum est: quod ad perfectam fidem non sufficit assensus voluntatis: sed etiam ibi regitur ratio et intellectus: quibus discutitur credenda. Augustinus. Quis. n. non videatur pater esse re: cogitare quod credere. Nullus. n. credit nisi prius cogitet esse credendum. Quamquam et ipsius credere nihil aliud sit: quam cum assertione cogitare. Hoc autem pertinet ad intellectum et rationem: ut intelligendo discutiat: et voluntati ostendat: quod voluntas non fert nisi in obiectum a ratione postensum: unde dicit. Voca virum tuum. id est. intellectum et rationem ad operis discretionem. Nam secundum Augustinum. Vir iste intellectus est: quod voluntas accepit ab intellectu mouente eam: et ita voluntas est: sicut mulier. Ratio vero mouens voluntatem: quasi vir eius. Quia igitur voluntas propria erat ad recipiendum: sed non mouebatur ab intellectu et ratione. Ut spiritualiter hoc intelligeret: sed sensibilibus detinebatur. Ideo dicit. Voca virum tuum id est intellectum: quo spiritualiter intelligas: quod modo carnaliter sapis. **O**ctauus documentum est: quod non potest fieri vera illuminatio fidei: nisi primo sensualitas restringatur. unde pertingit quod ratione errare in sensibilibus. unde Bernardus. respondit. Non habeo virum. id est. intellectum regentem: sed adulterum patientem. scilicet. per errorem. unde vir illegitimus est intellectus errans a quo anima non regitur: sed patientem secundum Augustinum. Nam cum anima cepit esse capax rationis: aut a sapiente mente regitur: aut ab errante. unde dixit iesus. Bernardus ne dixisti: non habeo virum. Quinque. n. habuit: et hic quem habes non est tuus vir. Ad istos autem quinque viri sunt quinque sensus. Quod autem legitimum dictum sunt secundum Augustinum. Ideo est: quod a deo facti sunt et anime donati. Anima autem antequam possit viri mente et ratione viri sensibus carnis

Vir aut illegitimus est intellectus errās. Unde ad eam operationē vocanda est discretio intellectualis: quia ipsa est mater virtutum: sed dimittendus est vir sensitivus. i. quinque sensus et eorum motum et instinctus penitus dimittas: quia secundum apostolum spiritus est ambulandus: et desiderium carnis: et sensibilibus non est perficiendum. Et ideo dicit. Domine ut video prophetam es tu a quo ostendit secundum Augustinum. Quia intellectus ad eam venerat non tamen perfecte: quia percepto modico lumine: obliuiscitur eum mundanorum sed de sola doctrina sollicitatur. Et ideo dicit. Scio quia messias veniet. quasi. d. Ego ista per fidem perfecte capere non potero: sed veniente messia: tunc omnia sciemus ista: et sic secundum Augustinum. Sciebat quis eam docere posset: sed tamen docentem non agnouit.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de predicatione: ut ligatur: que fuit samaritanorum conuersio cum dicitur. Ego sum qui loquor vobiscum: ubi occurrunt. s. documenta. Primum est: quia sicut deus miraculose aliquid supernaturaliter in rebus corporeis operatur ita etiam supernaturaliter et preter ordinem mentes aliquorum in hac carne viuentium: sed non sensibilibus carnis utentium: usque ad visionem sue essentie eleuat. Augustinus. Adhuc huic manet acies in tam excellenti luce non figitur. nisi per instigationem fidei emundetur. Et ideo redit etiam hominem impeccabilem. Nam cum diuina essentia sit ipsa beatitudo. Hoc modo habet se intellectus videns diuinam essentiam: sicut se habet quilibet homo ad beatitudinem. Adhuc festum est: quia nullus homo potest per voluntatem a beatitudine auerti. Naturaliter enim et ex necessitate vult homo beatitudinem: et fugit miseriam. Unde nullus videns deum per essentiam potest voluntate antecedente auerti a deo quod est peccare. Et propter hoc omnes videntes diuinam essentiam: sic in amore stabiliuntur: quia in eternum peccare non possunt. Et ideo peccat. Psal. dicens. Ostende faciem tuam et c. Glossa. Ipse solus est qui ab infirmitate liberat homines. Tu ergo deus puer te nos auersos a te. Aliter non conuertimur: nisi tu facias et ostende faciem tuam et illumina famulum tuum nube carnis velatum: id est filium tuum: qui est imago tua. Prius enim deus conuertit: et tunc ostendit lumen pietatis: nos inspiciendo saluat. Nam conuersos solet deus respicere: in

cuius figura dicit. Ego sum qui loquor: quasi diceret. Messiam queris: ego sum christus: quia singulariter pre participibus meis vnctus. ubi glossa. Ego sum quem expectas futurum: venisse agnosce: et adducto tecum viro: qui te regat: que fidei sunt necessaria: discere labora: Unde quia sciebat quis posset eam docere: et cum eum iam docentem non agnosceret: digna erat ut se ei manifestaret.

Secundum documentum est: quia bona conuersio tria amplectitur. Primum est displicentia et detestatio peccati. ut videlicet quantum homo delectatus est in bono commutabili inordinate contra deum: tantumque habeat detestationem peccati. Iherc. 25. Conuertimini a via vestra pessima. unde dicitur. Ad reliquerit perditionem suam: et curam et sollicitudinem seculi: quia sensus et cogitatio distrabuntur: ut homo non valeat defectus considerare: et de eis displicentiam habere. Secundum est dilectio et affectio ad deum. Et ratio est. Quia cum bonum in communi sit obiectum voluntatis: hoc autem apprehendit sub se: bonum existens et apparens. Sicut igitur homo inordinate delectatus est in bono apparenti: sic modo in plenaria conuersione debet delectari in bono existente. Sic autem conuertendo ad deum: ipse ad nos conuertitur per amorem et dilectionem. Unde Zacharie primo. Conuertimini ad me et ego conuertar ad vos. unde dicitur. Venite et videte hominem. Non dicit credere: quia nouerat: si gustarent solum de eodem fonte hec eadem faterentur. Quia secundum Crisostomum. Antima diuino igne inflammata ad nihil respicit nisi solum ad eam que detinet flammam. Nunquid ipse est christus? Quasi dicit. Christus qui futurus expectatur adesse videtur. Tertium est desiderium trabendi omnes ad dei dilectionem. Nam gratia disponens hominem ad conuersionem causat in eo habitum caritatis: quo mediante in eo non solum diuinum perficit beneplacitum sibi viuendo: sed alijs proficiendo. Nam ipsa caritas est habitus quo diliguntur deus: et quo volo alium diligere deum: Sed quia caritas tendit in alterum: nullum excludit: ideo affectu charitatis conuersus per gratiam: vult omnem hominem deum diligere: et ad ipsum pertinere. Et ideo etiam omnia que impediunt nutitur auferre: et premunire: ut postponat. Et deo non solum relinquit perditionem: id est concupiscentiam inclinans ad malum.

Sermo

sed abiit in ciuitatē: et dixit illis hoibus: **B**lo. verbo dei cognitio: illud vehementer ciuitati- bus annunciare desiderat. vnde ipsa quasi te- nuit locuz apli respectu ciuium: qz fm Criso. sic apli vocari deserūt retia: ita h dimititū ydria et euangelista opus fecit relinquens exēpluz p̄dicationibus pus dimittere curā secularium negotioz. Et nō solum vnum tm̄ vocat: s; ci- uitatē integrā: volens oēs saluos fieri: et ad agnitiōē dei puenire. **A**dradenter. n. pcedit ista mulier. **P**rimo. n. vocat xpm̄ hoīem: ne si diceret cum xpm̄: irascereēt auditores: et nollent exire. Non tm̄ totalr siluit: s; quasi du- bitauit. pponit: et sic eius sermone accepunt. vnde sequit. **E**xierunt autē de ciuitate illa mul- ti: et ve. ad xpm̄. In quo docemur: qz si ad xpm̄ ire volumus: opz nos ciuitatē exire. i. amozes carnalis cupiditatis. **A**de. 13. **E**xeam⁹ ad euz extra castra.

Tertium documentum est: qz hec cōuersio q̄ fit per cognitiōem vel dilectiōē dei: meri- toria est p gratiā: que cāt in aia virtutes: qbus singule opationes perficiuntur. **R**atio est. Nam gratia cum sit radiū meriti: a deo pferit: sic vt possint singula opa meritoria ab hoīe p- fici. **H**oc autē sit solum p virtutes: qbus sicut habitibus exiit in opa virtuosa. Ideo deus pfe- rendo gratiā causat virtutes in aia: qbus opa meritoria perfici possunt. vnde ap̄ls. Omnia possum in gratia: q̄ me pfortat. vnde sequitur **E**t p̄tinuo venerunt discipuli eius. Virtutes dicunt discipuli: qz ordinant hoīem ad deum: vel xpi doctrinam. vnde lz deus de potētia or- dinata nullum acceptet nisi per gratiā. **D**e po- tentia tamen absoluta posset quēlz hominē in puris nālibus acceptare ad vitā. vnde sequit. **E**t mirabant: qz cum muliere loquebat: eam in puris nālibus acceptando: tamen eius gra- tia eaz puenit. vnde fm Criso. mirabant: nō malum suspicabant de tanta xpi mansuetudi- ne: qz cum muliere aliena. s. a fide et gratia: sic humilr pferbat. **N**emo tamē dixit. Quid q- ris aut quid loqueris cum ea? scientes fm po- tentiam absolutā: eam in puris nālibus posse acceptari ad vitā eternam.

Quartum documentum est: qz spūalis mā- ducatio et resectio xpi est puerio et salus aia: quas sibi dū conuertunt incorporat. vnde si- cut pctōres sunt cibus diaboli: sic penitentes sunt cibus xpi. vnde xps reficit: quando vere penitentes et a malis opibus quiescentes: incor-

porare delectant. **E**t h quando non vnus: sed plures conuertunt. In cuius signuz quādoqz cum iniustus vesebat: vt eos ad iustitiā puer- teret: aliqui cum pctōribus: vt eos ad pniāz du- ceret: aliquādo cum iustis vt eos in iustitia so- lidaret: aliqui cum ypocritis vt eoz sup stitiōē argueret. vnde sequit. **I**nterea. i. inter recessum mulieris et aditum samaritanoz rogabāt eum dicentes. **R**abbi manduca: arbitantes aptum esse tps: qz fatigatus erat ex itinere.

Ille aut dixit eis: informans eos ad ptemptū refectionis carnis: et ad desiderium refectionis spūalis: et dixit eis. **E**go cibum hēo manduca- re: quem vos nescitis: q̄tum ad desideriu no- tam nostrā salutem sibi refectionem. **E**t seq̄. **Q**uem vos nescitis. i. nō capitis. **D**icebāt g. **N**ungd aliquis attulit ei manducare? **N**am xps fm glo. recepit ab alijs cibos: vt afferen- tes meritum psequerent: et discipuli pauperta- tem nō erubescerent. vnde dñs audiens cogi- tationes discipuloz: instruit eos magis dicēs **A**deus cibus est vt faciā voluntatem eius: qz misit me: vt pficiāz opus ei⁹. **B**lo. **D**olūtaz patris dei est: vt credamus in eum: et in filiūz quem ipse genuit. **O**pus patris est nostra sa- lus: quam ipse filius p mortem et suā passiōē nobis procreauit. **I**drime **T**himothe. 2. **V**ult omnes saluos fieri et c.

Quintum documentuz est: qz lz conuersio fit effectiue a gratia dei: est tamē dispositiue a libero arbitrio eligente. **R**atio est. **E**t h enī liberi arbitrij dicimur: qz possumus vnum re- cipere alio recusato: quod est eligere. **E**t ideo nām liberi arbitrij ex electione cōsiderare opz **A**d electionem aut pcurrit aliqd ex pte cogni- tiue virtutis: et aliquid ex parte appetitiue.

Ex pte cognitiue requirit cōsiliuz: per quod dijudicat quid sit alteri pferendum. **E**x parte autem appetitiue requirit qz apprehēdendo ac- ceptetur illud: quod per p̄siliū dijudicat. **E**t ideo in. 3. etbi. libez arbitrium vocatur deside- rium cōsiliabile: qz p̄p̄iuz electiōis est id: qd est ad finem. **H**oc aut inq̄tum huiusmodi lz rationem: qz diciū vtile: p̄z cum bonum sit ob- iectum appetitus: qz conuersio sit a libero arbi- trio dispositiue eligente. vnde sequit. **N**onne vos dicatis qz adhuc decē menses sunt: et mēs- sis venit? **B**lo. **V**ocat mentes samaritanozū dispositas ad recipiendum verbum dei regio- nes dealbatas. **S**icut. n. sp̄ice euz dealbare si- crint: parate sunt. Ita et hī parati erant. **E**t

ideo hortatur suos discipulos *fm glo.* dicens. Ecce dico vobis leuate oculos vestros: et videte regiones: quia iam albe sunt ad messes: quia si dicat adiuvate per predicationes ad implendum voluntatem patris: quia parata est messis. Vide te gentes facile credentes. Albe sunt ad messes. *Glo.* Transacta hyeme infidelitatis: adest calor fidei: et parata sunt corda: ut opera iustitie ex eis colligatis.

Sextum documentum est: quod doctores fidei sunt apud deum magni meriti: quia illa que docebant: etiam exemplo exhibebant: quia facta plus movent: quam verba. unde apostolus ad Thimotheum. Prebe exemplum bonorum operum in doctrina. Ista duo. scilicet exempla et doctrina obviunt: ut doctrina per exempla bonorum operum confirmetur: et per doctrinam homo ad bona opera excitetur perfecte ad deum redeundo. unde sequitur. Et qui meruit mercedem accipiet. *Glo.* Prophe semina uerunt: et apostoli illud messuerunt. Predicatio tamen apostolorum seminatio dici potest et messis. Adde si quidem respectu prophetarum: quia *fm Orige.* in qualis facultate illi seminant: quod per prophetas tradit. Si cur. n. semen virtualiter est tota arbor: ita scientia tota virtualiter est in prophetis. Illi autem metunt in scientiis: quibus declarando principaliter inde fructum scie eliciunt. Dicitur etiam predicatio apostolorum semen respectu fidei: et boni operis respectu subditorum. Eadem etiam bona operatio est semen respectu vite eterne. unde apostolus. Qui seminat in benedictionibus: de bene. etc. In hoc igitur verbum vulgare dictum est: quia aliud est quod seminat: et aliud quod re. unde unus laborat: et alius fructus sustulit. Quia ego misi vos metere quod non laborastis. unde et alii laborassent: hi tamen laborem illorum intrauerunt: tollendo meritum: quod per aliorum predicationem erat seminum. unde *glo.* Utroque. n. opus erat: seminare: et messore. Nisi enim parati fuissent per prophetas: non ita facile audissent apostolos. Non enim crederet apostolis: nisi prophetas precessissent.

Septimum documentum est: quod per nalem rationem possumus duci in veritate fidei cognitionis. Nam hoc meritoria cognitio et dilectio dei non est nisi per gratiam. Est tamen cognitio aliqua dei: et dilectio naturalis. Nam nalem est quod mens humana ad intelligendum deum ratione uti potest: *fm q.* imago dei semper permanet in mente: siue sit obumbrata: ut pene nulla sit: ut in hijs que non habent usum rationis: siue sit obscura atque deformis: ut in pecoribus: siue sit pulchra: ut in iustis.

Nec Augu. libro retractionum. Non approbo quod dixi. Deus qui non nisi mundos vex scire voluisti. Potest etiam non mundus multa scire vera. Et hoc per rationem nalem. unde sequitur. Et ciuitate autem illa multi crediderunt in eum propter verbum mulieris. id est nalem rationem: que et potest nos de vero informare: et perfectio fidei facta est per christum. Ideo sequitur. Cum venissent ad illum samaritani rogantes illum: ut ibi maneret: quia precepta fide per eius doctrinam desiderabant amplius informari ad fidei confirmationem: ad quod ratio naturalis non sufficiebat.

Et nota hoc quod samaritani erant: rogati: et exauditi: et christus duobus diebus apud eos mansit: quia *fm Orige.* christus manet apud deprecantes: si erunt ciuitatem mundi versus eum veniunt. Manet etiam apud eos biuo. quia eis largitur amorem dei et proximi.

Octauum documentum est: quod per gratiam christi perfectior cognitio fidei habet: quam per rationem nalem. Ratio est. Nam cognitio quam per rationem nalem habemus: ad minus duo requiritur. scilicet fantasma ex sensibus accepta: et lumen nalem intelligentie: cuius virtute intelligibiles cognoscimus ab eis abstrahimus. Et quantum ad utrumque inuatur humana cognitio per reuelationem gratie. Nam et lumen nalem intellectus confortatur per infusionem luminis gratie: et interdum etiam fantasinata in imaginatione hominis formatur diuinitus magis exprinendo res diuinas: quam ea que naturaliter a sensibus accipimus: sicut apparet in visionibus prophetarum. Et interdum etiam alique res sensibiles formant diuinitus: ut voces ad aliquid exprimendum: sicut in baptismo visus est spiritus sanctus in specie columbe: et vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus. unde sequitur. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. *Glo.* Quidam crediderunt propter verba veritatis dei: vel quidam propter signa predicationis. Iohannis. 2. Multi crediderunt in nomine eius: videntes signa: vel propter exemplum sue scitatis Iohannis. 4. Si non vultis mihi credere: operibus credite: et multi dixerunt. Quia ita non propter tuam loquellam credimus: quia non sufficiens est ratio naturalis. Ipsi. n. audiuimus et scimus: firmiter credendo: quia in fide maior est certitudo adherere: quam scire. Quis ibi sit tanta certitudo evidencie. Et quia non sufficit corde credere: sed requiritur ore profiteri. Ideo dicit. Quia hoc est vere: quo ad eminentiam singularem. Saluator:

Sermo

quo ad efficaciam salutarem. Adundi: quo ad
influenciam gratialem.

¶ Sabbato post dominicam tertiam quadra-
gesime. Sermo sexagesimus quartus.

Errerit ihe'

p

sus in montes oliueti. Jo-
annis. 8°. Scdm qd dicit
beatus Augu. in libro de
spiritu et anima. Nemo d
dei pietate diffidat: quoni

am maior est eius mīa: q̄ nostra miseria: et q̄
quis ad deum ex toto corde clamauerit: exaudi
et illum: q̄ misericors est. Velocius sigdez vi-
detur deus peccatori veniam dare: q̄ ipsi pecca-
tores accipe. Sic. n. festinat absoluerē reus a
tormento p̄cie sue: quasi plus cruciat eum cō/
passio miseri: q̄ ipsius miseri p̄passio sui. Si
cut ostendit in euangelio p̄senti sub mystico in-
tellectu: et habet in glosa. d. Quia mos ei erat
de die dominico esse in tēplo: et vespere reuer-
ti in Bethaniam: que est in monte oliueti: my-
stice significat altitudinē misericordie. Quā vo-
bis chūsma. i. vñctio. Et mane redit ad tem-
plum. Adane est exortus noue lucis post tene-
bras legis: quo fidelibus in templo eius mise-
ricordiam venit pandere et dare. Et sessio est
humilitas incarnationis: q̄ miscretur et docet
vnde libentius ppl̄s venit ad ip̄m. sed inimi-
ci pharisei temptant de iustitia an contradicat.
Sciebant enim eum esse mansuetum: et mise-
ricordie p̄nicatorē. vnde placebat populo
et ideo putabant eum dicturum dimittendam
esse adulteram: et in hoc diceretur esse hostis le-
gis. Et ideo etiam cum adultera eum esse reū
mortis. Qd si fm legem lapidandaz dixisset:
deriderent eum: quasi non haberet mansue-
tudinē. quam predicabat: pro qua amabatur
Ipse autem neutra calumnia capitur: sed ser-
uata mansuetudine respondit quod est vere iu-
stus. Qui sine peccato est: prius in eam la-
pidem mittat. Non autem statim iudicat: sed
inclinans se, digito scribebat in terram. Digi-
to dei fuit scripta lex in lapide pro duritia hu-
ius populi. Nunc tam inclinatus in hoīe ipse
christus legis est lator. Scribens in terra: que
fructum reddat temporibus suis. Docet autē
nos auditis malis alicuius: non temere iudi-
care: sed prius digito discretionis nos ipsos in-

tus discutere: sicut illis dicit. Qui sine peccato
est vestrum: quasi diceret: prius sitis iusti: vt
post recta puniatis. Si enim lex iubet punire
reos: non tamen a similiter puniendis. Ecce
plena iustitia: vt iustus mala puniat: non iniu-
stus. Illi igitur vel ream dimittant: vel euz ea
penam sustineant. Vnde sententia iustitie qua
illi conscij malorum percussi sunt. Iteruz scri-
bit more primo: vultum auertens: vt illis iter
sit liberum exire: quos preuidebat cūius exi-
turos: quam plura interrogaturos. Et secun-
dū hoc in euangelio occurrunt nobis quatuor
considerationes.

¶ Prima p̄sideratio.

c Irea primam considerationem: que
est de christi spirituali cruditione: cū
dicitur. Perrexit iesus. sunt tria do-

cumenta.

¶ Primum est: q̄ doctor fidei in exordio spi-
ritualis cruditionis cum deuota oratione adi-
re debet altitudinem diuine sapientie: qua spe-
ciali illustratione ibi hauriat quod alijs propo-
nat in salutem animarum: quia vt Jacobi pri-
mo dicitur. Omne datum optimum: et omne
donum p̄fectum etc. vbi glosa. Quicquid bo-
ni agimus: non est a meritis nostris: sed a so-
la gratia diuine voluntatis. Et ideo dī pater lumi-
num. i. auctor omnium spiritualium donoz
q̄ in distributione donoz sola lucis dona: nō
tenebras errorum imittit. vnde h̄ per deuotaz
orationem impetratur. Mat. 20. Omnia que
cunq̄ petieritis patrem in oratione credentes
accipietis. vnde dicitur. Ihs perrexit in mon-
tem oliueti. Glo. Causa orandi.

¶ Scdm documentum est: q̄ quinq̄ sunt p̄-
dicabilia ordināda in salutem: que quilibet do-
ctor d̄ ostendere opere et sermone. s. par: pe-
nitētia: que est spūalis medicina: misericordia
cognitio et humilitas. ¶ Daret de singulis.

¶ Primo de pace: de qua dicitur. 2°. corint.
ultimo. Pacem habete: et deus pacis erit vo-
biscum. Nec cōformat nos diuine voluntati:
quia in terra pax hoīb̄ bone voluntatis. vii
Aug. Qui iugo xp̄i subiectus est: subiecta h̄z
cetera p̄ pace: quia nō resistit quod subiectū est.

¶ Scdm est penitentia: q̄ est spūalis medici-
na. vnde sicut sanitas non habetur sine medi-
cina: sic sine penitentia non pōt gratia adipisci
Et ideo dicit sed tabula: q̄ naufragiuz passis
per petm mortale necessaria est ad salutem.

¶ Tertium est misericordia. vnde cum mise-

ricordia fit virtus respiciens indigentiam alio
rum: impetrat apud deum misereri. Grego.
Ire dei resistitur: quando ipsemet qui irascitur
misericordia compellitur misereri. ¶ Quar-
tum est cognitio beneficiorum dei. Nec autem
meretur eorum augmentationem: in quantum
hominem facit deo gratum. vnde Bernar.

Ad locum vnde exeunt flumina gratiarum reuer-
tuntur: ut iterum fluant. ¶ Quintum est hu-
militas: quod facit nos deo acceptos. Judith. 9°.

Humilium et mansuetorum semper tibi placuit
deprecatio. Hoc. n. innuitur in h: quod ihesus per-
rexit in montem oliueti. In monte oliueti ex-
cellentia pacis et medicine: misericordie et cog-
nitionis et humilitatis designatur. Est. n. oliua
signum pacis. vnde genesis. 8. dicitur: quod co-
lumba attulit ramentum oliue in signum cessatio-
nis diluuii: et quod deus reconciliatus est mundo.

¶ Secundo oleum est medicinale signans pacem
vnde sicut oleum infusum in vulneribus sau-
ciat: ipsa sanat. sic pax curat spirituales morbos
Luce. 7. Quis est h: qui etiam pacem dimittit?

¶ Tercio oleum est misericordia. Nam sicut
oleum supponat omnibus liquoribus: sic misera-
tiones eius super omnia opera eius. ¶ Quarto
oleum est cognitio. Nam olei est illuminare:
sic et cognitio reum notitias cognoscere facit.

Roma. primo. Inuisibilia dei etc. ¶ Quinto
oleum est humilitas. Nam sicut oleum sedat
tumorem: sic et humilitas cordis tumorem. Adat.
23. Qui se humiliat exaltabitur.

¶ Tertium documentum est: quod ad efficaciam do-
ctrine regitur quod triplici additione sit vallata. s.
quod sit diligenter exhibitum: communiter insinuatum:
et auctoritate approbata. ¶ Primo dicitur esse dili-
genter exhibitum. s. ut non solum bonis: sed etiam ma-
lis sit ad profectum: quod apostolus docet. secunde
ad Thym. 4. Predica verbum: in omni opportu-
ne opportuneque. q. d. Predica verbum et in-
stanter predica. s. opportune: quantum ad eos: quibus
placet: et importune. s. audire nolentibus. vnde
sequitur. Et diluculo uter venit in templum. Glo.
ut ostenderet zelum animarum. ¶ Secundo debet
esse communiter insinuatum contra illos qui so-
lus dant se subtilitatem: in quibus quoque ad coe-
lestem nullus est fructus. Et ideo eorum meritum negligi-
tur: et labor frustratur: sed debet esse communis
ut quilibet secundum suam conditionem reportet disci-
plinam. Et ideo dicit apostolus secunde Thym.
mo. quarto. Tu vero vigila dum tempus ha-
bes in disciplinam: et in omnibus laboribus: et

opus fac euangeliste: id est quod ore predicas:
hoc opere testare. vnde sequitur. Et omnis
populus venit ad eum. ut scilicet quilibet re-
ciperet documentum sibi competentem. ¶ Ter-
tio debet esse auctoritate approbata per illos qui
quandoque formant sibi fatuas fantasias. vnde
dicitur. Sedens docebat eos. vnde Augu-
stinus. Sedere pertinet ad magistros: vel ad
dignitatem magistrum: quasi diceret: quod debet in
docendo sedere: id est contentus esse in dictis
sanctorum et doctorum postponendo erroneas
fantasias etc.

Secunda consideratio

¶ Circa secundam considerationem:

c que est de phariseorum calumniosa
temptatione: ibi. Adducunt autem.

vbi occurrunt quatuor documenta.

¶ Primum est: quod licet fides: spes: caritas sim-
pliciter sint virtutes potiores: ideo quia sim-
pliciter ordinant in bonum: et ipsum perfecti-
us faciunt consequi: tamen mansuetudo secundum quod
est potissima inter virtutes: quibus resistitur
affectionibus prauis. Nam ira quae mansue-
tudo mitigat propter suum imperum: maxime
impedit rationem hominis: ne libere iudicet
veritatem. Et ideo dicitur quod preparat hominem
ad deum: scilicet iram mitigando: et veritati non
contradicendo. Hoc etiam patet ratione. Nam
tanto aliqua dicitur potentior virtus: quanto ma-
gis acceptatur a deo et hominibus. mansuetu-
do est huiusmodi. vnde ecclesia. primo. Bene-
placitum est deo fides et mansuetudo. Chrysostomus
etiam specialiter inuitat nos ad mansuetudinem
dicens. Discite a me quia mitis etc.

¶ Secundum documentum est: quod iustitia et ve-
ritas a malis patiuntur persecutionem: et miseri-
cordia: et mansuetudo abiectionem. In cuius
signum pharisei allegantes legis iustitiam: et sci-
entes misericordie et mansuetudinis portionem
in christo causam temptationem fecerunt: ut quam-
cumque partem teneret siue iustitie: siue mansue-
tutinis contradictionem pateretur. vnde secundum
glossam neutra calumnia capitur: sed seruata man-
suetudine. Respondit quod est iustitie. vnde seq-
uitur. Adducunt autem scribe et pharisei mul-
liercem in adulterio deprehensam. Ad hoc inter-
linearis glossa. Interrogant non ut adiscant:
sed ut veritati laqueos nectant. Ideo adducit
adulteram: damnamam a lege ad mortem.
Deuteronomij vigesimo secundo. Si do-
muerit vir cum uxore alterius: uterque morietur.

Sermo

Sequitur. Et lapidibus obiectur: ut si iudicasset eam dimitti reus esset legis: quod sperabatur propter eius magnam inimitatem: quod si conuerso eam lapidanda dixisset: eum inimicum et crudelē iudicassent. unde sequitur. Hec autem dicebant et perantes eum ut possent accusare eum.

Tertium documentum est: quod lex contra adulterium statuit maximam penam. scilicet mortem: et hoc ut terrore mortis homines ab hoc peccato arcerentur. unde sequitur. In lege autem mandauit moyses huiusmodi lapidare. **N**ota tamen quod non solum propter gravitatem culpe: sed etiam propter alias causas pena grauis infligitur. **P**rimo quidem propter gravitatem culpe et iniquitatem peccati: quod maiori peccato maior debet pena ceteris peccatis.

Secundo propter peccati consuetudinem: quia a peccatis consuetis non facilius abstrahuntur: nisi per graues penas. **T**ertio propter multam consuetudinem et delectationem in peccato. Alii huiusmodi homines non facilius abstrahunt: nisi per graues penas. **Q**uarto propter facilitatem committendi peccatum vel labendi in ipsum. Huiusmodi enim peccata quando manifestantur sunt magis punienda ad aliorum terrores.

Tertia consideratio.

In tertia consideratio est de christi virtuosa responsione cum dixit. Iesus autem inclinans se. ubi occurrunt. 3. documenta.

Primum documentum est: quod omnes differentie veteris et noue legis accipiuntur secundum perfectum et imperfectum. Nam precepta legis cuiuslibet dant de actibus virtutum: ad operandum autem virtutum opera: aliter inclinant imperfecti: qui non habent virtutis habitum: et aliter illi qui sunt per habitum virtutis perfecti. Illi. n. qui nondum habent habitum virtutis inclinantur ad agendum opera virtutis ex aliqua causa extrinseca: puta ex diminutione penarum vel ex promissione domini extrinseci: puta diuini. Et ideo lex vetus que dabatur imperfectis. id est nondum perfectis gratiam spiritualem. Dicebat lex timoris in iustitiam inducebat ad obsequium preceptorum per diminutionem penarum: et ut haberet temporalia promissa. Illi autem qui habent virtutem inclinantur ad virtutis opera propter amorem virtutis: non propter aliquam penam aut remunerationem extrinsecam. Et ideo lex noua que consistit in spirituali gratia indita cordibus. Dicitur lex amoris: etiam dicitur habere promissa spiritualia et eterna: que sunt obiecta caritatis. Et ideo lex vetus dicitur prohibere manus non animi: quod quod timore penae ab aliquo peccato abstinere non simpliciter eius voluntas a peccato recedit: sicut

voluntas eius quod ex amore abstinere. unde sequitur. Iesus autem inclinans se: a rigore iustitiae digito: id est gratia spiritus sancti. Scribat: modificando iustitiam. In terra. scilicet nostre infirmitatis excusantis peccatum ipsum inuoluntarii reddendo: ut sic gratia delicto superabundaret.

Secundum documentum est: quod omnes iudicantes seu accusantes si rei sunt in hijs in quibus alios iudicant seu accusant a iudicio sunt resellendi. Nam secundum Augustinum. Iudicantes alios qui iudicandus est seipsum condemnatur. Studeat igitur a se projicere quod in alijs damnosum viderit accusandum. unde sequitur. Cum autem peruersantes interrogarent eum erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrum primus in illa lapidem mittat. quod dicitur secundum glossam. Prius sitis iusti: et postea reus puniatur. Si. n. lex iubet puniri reos: non tamen similiter a puniendis. Sed querit utrum iudex reus de eodem peccato de quo alium iudicat peccet mortali ferendo sententiam contra tales: maxime si peccatum est occultum. Nam si est manifestum tunc non est dubium ipsum peccare alios scandalizando. Ad quod dicendum quod talis aut penitet se peccasse: aut non. Si vere et ex corde penitet: cuius iactant coram deo peccatum est deletum: sic quo ad culpam non peccat. Sed si non penitet. Aut tunc fert sententiam sicut minister legis sic non peccat ex hoc quod sententiam perfert: quibus peccet ex hoc quod fecerit talia: quibus dignus est similem vel forte maiorem contra se sententiam recipere. Aut fert sententiam proprio motu: sic simpliciter peccat: cum non moueat ad hoc ex amore iustitiae: sed ex aliqua alia mala radice.

Tertium documentum est: quod pharisaei et scribae circa iudicialia precepta dupliciter errabant. quod quedam que in lege erant tradita tanquam promissiones. Et stimabant per se esse iusta. scilicet repudium uxoris: vel usuram accipere ab extraneis. Alio modo errabant credentes quedam que lex instituerat facienda propter iustitiam esse exequenda ex appetitu vindictae: vel ex cupiditate: vel ex odio in amico. Et ideo circa huiusmodi iudicialia precepta legis quedam dominus explanauit propter malum intellectum phariseorum. Et ideo prohibuit uxoris repudium et usuram acceptionem. Luc. 6. Item appetitum vindictae credebant esse licitum propter preceptum talionis datum propter iustitiam. Quod remouet dominus hortans nos ad caritatem. Unde dominus precepta legis impleuit opere et doctrina. Ope quidem quia circumcidi voluit: et alia legalia observare que erant observanda illo tempore. Gal. 4. factum sub lege etc. Impleuit etiam doctrina.

CPrimo. s. intellectum legis expmendo: si-
cut pz in homicidio et in adulterio: i quoz phi-
bitione pharisei nō intelligebant nisi exteriorē
actum prohibitum. vnde dñs legem adimple-
uit: ostendendo etiam interiores actus pctōz ca-
dere sub phibitōe. **C**Secdo ea adimpleuit. s.
supaddendo quedā pfectionis cōsilia: vt patet
Mat. 19. Unuz tibi deest. Si vis pfectus eē
vade et vende oia que hēs et. vnde sequitur. Et
iterum se inclinans scribebat in terra. q. d. fm
glo. Digito dei sūt scripta lex in lapide ppter
duritiā ppli legem male interpretantis et intelli-
gentis. Sed data snia iustitiē fz intentionē le-
gislatoris: qua pharisei psci erroris et malozū
pculsi sunt. Itēz scribebat in terra. s. humane
mentis errorē corrigendo: et scripturā melius
explanādo. Audientes autē hec vnus post aliū
erubant. vnde glo. Audientes autē hec in voce
iustitiē: tanqz telo pculsi sese inspiciētes et reos
inuenientes. Vnus post aliū erubāt incipiē-
tes a senioribz. Dani. 13. Egressa est inq̄tas
a senioribus israel. Et remāsit ihs solus. quo
ad veritatis ostensionem. Remāsit inq̄ mīa
et miseria simul fz Aug. Misericordia ex pte
dei xpi. Misericordia ex parte mulieris.

Quarta p̄sideratio.

CIrca quartā p̄siderationē: q̄ est de
mulieris dignatiua absolutōe: cum
dicitur. Erigens autē se ihs. vbi oc-
currunt tria documenta.

CPrimuus est: q̄ cum mīa et iustitia sint xpo
appropriata: tñ magis pprie dicitur misericors:
q̄ iustus: cuz sine nobis actū iustitiē nō posset
crequi: et mīam semp sine nobis pōt adhibere
fz qz misericordia pprie respicit magis miseriaz
ibi plus dē misereri: vbi amor miseria reperit.
Sed fz adulterium spūale: quod est sp̄ito deo
adhesio diabolice iussionis: est maxima miseria
tñ hanc miseriā non respuens ppter indigni-
tatem: sed magis oculo mie respiciens: parat⁹
est eam sibi misericorditer in gratia copulari.
Et ideo dicitur in psona mansueti xpi Jhe. 3.
Tu autē fornicata es cuz amatoribz tuis multis
tamē reuertere ad me: et ego suscipiā te. Glo.
Argumentuz iustitiē pponitur: et tamen nob
post lapsuz reuertētibz nō iustitia: sed pietas
erhibetur. vnde si nobis delinquentibz tanta
pietate parcat⁹: et post delictuz redeuntibz gra-
tia erhibet⁹: debemus saltem pietatez vocantis
erubescere: si iustitiā volumus formidare.
qz tanto grauiori improbitate ptemnūt: q̄to cō-

temptus ad hec vocare non dedignatur. vnde
sequitur. Erigens autē se a terra: faciem. s. ele-
uans se ad mulierem cōuertit: ostendens eam
iam ad gratiaz fuisse receptā. Jhs. i. saluator.
CSecdm documentum est: q̄ pueritentibus
se ad h̄ qz in gratia subsistant: quadruplex pfer-
tur adiutorium. **C**Primum est spūalis infor-
matio: qua deus sic ad gratiā acceptum: spūi-
tualiter sic informat. s. de deformatiōe peccati:
vt fugiat. de seueritate iudicij: vt formidet. de
sagacitate iudicij: vt timeat. de acerbitate ge-
henne: vel de incertitudine hore mortis: vt. s.
citius se disponat. Talis autē informatio aliquā-
do fit per spūalem reuelationē. Aliquādo per
scripturę p̄dicationem. Aliquādo per mali expia-
tiones. vnde sequitur qz ihs dixit eis sic informā-
do et. **C**Secd⁹ est nāe flexibilitas: qua homo
subijcit se diuine volūtati. vnde fz voluntas crea-
ta pp libertatem nature nō posuit necessitari: tñ
pōt diuina motione manuduct: que q̄dem ma-
nuductio est sibi quodāmodo naturalis. Sic
est sibi a deo nāle a deo recipe creationē: et esse
sic est sibi naturale a deo recipe inclinationem
ad h̄ vel ad illd faciendum. Et tales sunt ido-
nei ad puerfionem ad deum: de qbus Eszech.
Miserā cor lapideum de carne vestra et. vnde
sequit. Mulier. Mulieres hnt cor magis du-
cile et facilius ad pñiam trahunt: qz viri. Itēz
frequenter benigne sunt. vnde dicit sapiens.
vbi nō est mulier: ingemiscit eger. **C**Tertiū
est oium impedimētōz ablatio. Sunt. n. qua-
tuor: que nos impediunt in gratia cōsequēda.
CPrimum est recordatio p̄oris status cum
delectatione. Hanc deus auferit: qñ aie inspi-
rat notitias rez mundanaz: qua dulcedo mū-
di de aia extrahitur amaritudine eius remanē-
te: faciens ei intantum displicere: q̄tum antea
circa ea delectabatur. **C**Secdm est horror incul-
sus austeritate rigoris pñialis: qz respuunt pe-
nitentiam ppter rigore eius: ignorātes dele-
ctationem post triumphū: quam psequunt. vñ
de q̄uis pñie in fit tristitia pp rigore: hz tamen
delectationē in fine pp fructuz. vñ ad heb. 12.
Dignis disciplina in pñti nō est gaudiū: fz me-
rozis. **C**Tertium est mali exempli corruptio.
Tales etiāz mala exemplo psequuntur. vnde
Bernar. Si pprium sanguinem dedit: est d̄
cum aiaz xps: mihi videt⁹ grauiorem ab eo su-
stinere psecutionem: qui exēplo pñcioso occa-
sione scandali auertit ab eo animas: quas re-
demūt: qz a iudeo qui sanguinem eius fudit.

Sermo

Ad refutandum ergo corruptionē inali exēpli
subiūxit edificationē p exēpla scōr. **¶** Quar-
tus est spes longioris vite. Hanc sustulit per
horre mortis incertitudinē. vii Augu. de spīri-
tu et anima dicit. Plane scio qd sumus morta-
les: et siue volum⁹: siue nolumus omnes mo-
rimur. Nil morte certius: nil hora mortis in-
certius. Ideo debemus semper esse parati: vt
cu⁹ corpus reuertitur ad terrā: de qua sumptū
est: spiritus ad dominū redeat: qui fecit illum.
vnde sequit. Adulier vbi sunt qui te accusabāt
Glo. iterlinea. Hos fugauit iudicio iustitie.
¶ Tertium documentum est: qd gratia cōfert
ea: que expediunt ad salutē: que sunt virtutes:
quas cāt collata gratia. Que cū sit radix meriti
necessario oportet qd causet virtutes i anima: q
bus exercitur in operationes meritorias: de quo
Aug. pulchre loquitur in libro de spīritu et ani-
ma. d. Habet anima affectiones: quibus exer-
cet ad virtutes. Dolor nāq; de peccatis: timor
de supplicijs: desiderium de promiis: gaudi-
um de premijs: q vera sunt exercitia virtutum
Habet et virtutes in qbus instruit ⁊ armat cō-
tra vitia. Prudentie est nihil penitentem appe-
tere: et nihil pter iustū velle facere. Temperan-
tie est nihil pter turpia timere: ⁊ qd agim⁹
vel cogitamus ad rationis normam dirigere.
Fortitudinis est terrenas cupiditates non solū
reprimere: sed penitus obliuisci. Iusticie ē oēs
animi cogitationes ad solū deum errigere cūq;
tanq; nihil aliud sit sola mente intueri. Habet
etiam anima supnaturaes. i. infusas virtutes
qbus ininitatur ⁊ consecratur deo. s. fidem: spez
⁊ sacramenta ecclesie. Habet etiam virtutes: q
bus proficit: ⁊ qb⁹ deo iungit: ⁊ intimitur. s.
humilitatem: q eā deo subiecit. puritatē: que eā
deo. iungit caritatem: que eam deo vnīt. Quia
igitur has gratias in nobis causando ptulit: di-
ligenter debemus eis insistere: non procrastinādo:
vt a damnatione eis medianibus erui
mereamur. Vñ beatus Augu. de consuetu vi-
tior ⁊ c. animans nos ad exercitia virtutū dicit
Quid tibi ad hec pferenda tam longa tempo-
ris spatia pponis? Nunqd scis si crastino vi-
uas: immo si vel vnā horam in hac vita facias
nescis: vt xp̄s in euāgelio dicit. Vigilate quia
nescitis diem neq; horam. Quapropter discu-
te corporis inertiam: semperq; memento quia
regnum celoz; nō tepidi: nō molles: neq; de
fides: sed violenti vimq; facientes diripiunt.
Hec Aug. vnde sequitur. Nemo te condem-

nauit mulier. q. d. fugatis impedimentis nō
dum ei⁹ p̄demnata. Et ideo qd fragilitatē co-
gnoscis: dotaliciū virtutū tibi dabo: vt nō con-
demneris. Sequitur. Memo dñe. Nec ego te
p̄demnabo: sed potius saluabo: qd veni saluos
facere pctōres. Et ita liberata est ab impedin-
tis: ⁊ dotata virtutibus: ⁊ absoluta a pena: ⁊ a
culpa: ⁊ a damnatione securata. Vade: de virtu-
te i virtutē: ope. s. ⁊ affectiōe. Et amplius noli
pec. q. d. qd nō te: sed pctm opz rite condēnare
psal. Dulcis ⁊ rectus dñs. Nec ego te p̄dē-
nabo: vade ⁊ am. nō. pec. Adic xp̄s aiam pec-
cantem: ⁊ a pctō reuenter tem triplr instruit.
¶ Primo. n. p̄mittit ei beneficiū misfatio-
nis: vt puocet eū ad gratiaz actionē: ibi. Nō
ego te p̄dēnabo. **¶** Secōdo inducit exercitium
bone opationis: vt exerceat ad meritorz emula-
tionez: ibi. Vade. **¶** Tertio interdicit piculū
reciduatōis: vt adhibeat debuā circumspectio-
nem: ibi. Amplius ⁊ c.

¶ Dominica quarta quadragesime: q est de
munica letare. Sermo. 65.

Bit ihesus

trans mare galilee: quod
est tyberiadis. Johis. 6.
Scōz qd dicit quidā scōs.
Omnipotētia dei dicit eē
maxima in parcēdo hoib⁹

⁊ miserēdo. Nam; vltimus effectus diuine vir-
tutis est libere pctā condonare: ⁊ parcendo ho-
minibus: ⁊ misfando eos pducere ad partici-
pationem infiniti boni. Nam misficia con-
sistūt in compatiēdo ⁊ subueniendo necessitati-
bus proximoz. vnde saluator vidēs humanā
naturaz in hijs q fidei sunt: esse famelicā: ideo
vt verus homo fm glo. miseretur ⁊ compati-
humane fragilitatis affectu: ne pueri pctōres
in principio vite vie deficiant: si in sua consci-
entia sine doctrine pabulo dimittat. Hec glo-
sa super Marcum: vt pz in euangelio morali-
ter intellecto. vnde fm glosam mare est seclm
Balilea rota: qd hic est volubilitas: nō erectio
ad deum. Hoc transit ihs resurgendo. vnde
eum quem prius vna gens iudeoz desperit:
iam sequit multitudo gentium cupiēs instrui:
sanari ⁊ sanari. Iesus aut cum discipulis suis
subijt in montē: spīritualibus aliora p̄mittēs:
turbis inferiora ⁊ simpliciora: pximo pascha.

Hoc egit docēs eos: et docet nos debere trāsi-
re de mūdānis ad celestia. Oculi ihu sunt do-
na spiritus san. que misertus aperit: vt nō er-
rent veniētes ad se. Ipse sciens temprat disci-
pulum: vt ille tarditatē fidei sue agnosceret: q
presente creatore de paucis sufficiētiam mul-
tis posse fieri dubitare nō debuit. Nam mira-
culo quinq; panum quis esset ostendit: qz bec
mutata visibilia ad cognitiōē inuisibilis dei
perducunt: saturant. Qui q̄uis omnia relin-
quere et altiora huius nequeant implere: tamē
esuriētes et sitientes iusticiam saturantur: cum
audientes mandata dei: ad vitā eternam per-
ueniunt. Et fm hoc occurrunt nobis tres con-
siderationes. Prima p̄sideratio.

Prima est de eminentia diuine potē-
tie: quam ostēdit in pctōz iustificati-
one: cu; dicif. Abijit ih̄s. vbi occur-
runt quatuor conclusiones.

Prima est: q iustificatio impij pōt eē mi-
raculosa: respiciēdo potētiam agentis: qz pōt
fieri sola diuina virtute: tanq; per causam oc-
cultam: qz omne opus quod a solo deo fieri po-
test: miraculosum dicitur. Ratio huius est: qz
motus volūtatis ita est in anima: sicut inclina-
tio nātis in rebus naturalibus. Sed quando
deus aliquid opatur contra inclinaciōē natu-
re: est opus miraculosum: vt illuminare cecū.
Voluntas aut impij ratione impietatis tendit
in malum. Cum ergo deus iustificando hoīez
mouet eum in bonū: videtur q iustificatio im-
pij sit miraculosa. vnde dicif. Abijit ih̄s trans
mare galilee: quasi dicat q iste trāsitus maris
galilee: qui moraliter iustificatiōem impij de-
signat: solum fit per iesum: id est gratiam dei:
quasi nobis impossibilis sit sine gratia.

Secunda conclusio est: q respiciendo for-
mam inductam supra naturalem potentiam:
talīs meretur sicut in suscitatiōe mortui: vt
ita est supra naturalem potentiam talis corpo-
ris: quantum ad hoc iustificatio impij non est
miraculosa. Ratio est: quia naturaliter anima
est capax gr̄e. Et enim ipso q facta est ad ima-
ginem dei: capax est dei per gratiā. vnde Au-
gustinus in libro de p̄destinatiōe sanctorū dic
q posse habere fidem sicut posse habere carita-
tem naturale est homini. Habere autem gra-
tiam est fidelium. vnde vt sic non est miracu-
losa. vnde sequitur. Et sequebatur eum mul-
titudo magna: qz videbant signa: scilicet instin-
ctu naturali. Sequebatur multitudo viso mi-

raculo fm glo. qz quos a corporis infirmitate
sanabat: intus spūs reuegrabat: gr̄e capax exi-
stens ex nā: cum insignita sit imagine dei.

Tertia pctō est: q respiciēdo singlarem or-
dinem cādi effcū p̄ter solitum et p̄suetū mo-
dum et cursum: sicut cum alijs infirmis san-
tatem p̄fectam p̄sequit subito p̄ter solitum cur-
sum sanatiōis: q fit cu; nā vel arte: sic quādoq;
est miraculosa vel non. Est. n. p̄suetus et cois
cursus iustificatiōis: vt deo mouēte interi⁹ hō
puertatur ad deum. Primo qdem p̄uersio
ne imperfecta: vt postmodū ad p̄fectam deueni-
at: quia caritas ichoata meret augeri: vt aucta
mereatur p̄fici: vt dicit Augu. Quādoq; ve-
ro tam vebeementer deus aīam mouet: vt ita
tim quādā iustitie p̄fectionem assequatur: vt
pater de Paulo adhibita exterius miraculosa
p̄solatione. vnde sequit. Subijit igit in mon-
tem ih̄s. s. potentie: quam ostendit in iustifica-
tione impij. Et ibi sedit cu; discipulis suis. i.
subijicientibus se doctrine sue: qui etiam morti
interius conuerſi sunt ad deum.

Quarta conclusio est: q tēpus pasche huius
iustificatiōi impioz maxime congruit: quia ad
iustificatiōē requiritur vt fiat transitus de vi-
tijs ad virtutes: de culpa ad gratiam: de serui-
tute ad libertatem: de corpore diaboli ad corp⁹
xp̄i: et tandem de presentis vite exilio ad patri-
am felicitatis eterne. Sed hic transitus perfici-
tur per veram confessiōē et penitentiā de
peccatis. Nam confessio delet peccatum quo
ad culpā: qz de pctō mortali facit veniale mutā-
do penam eternam in tpalem. vnde Aug. fit
veniale per p̄fessionem quod erat criminale p̄-
opationem. Item p̄fessio placat deum: qui
offensus erat p culpā. vnde Ber. Ihs p pec-
catum offensus: sed per cōfessionem placatus
clementem se promittit. Item impetrat mi-
sericordiā: quia deus videns tuam hūmilita-
tem fm Ysido. ostendit suam misericordiā in
remissione. vnde dicitur. Erat autem primū
pascha. Pascha interpretatur transitus: et dī
festum iudeoz: qd fit per veram p̄fessionem.
Sed non fit vera p̄fessio: nisi cum mentis hyla-
ritate fiat: qz bonum si cu; hylaritate fiat: recte
factum dicif. vnde Mat. 6. Quz ieiunatis no-
lite fieri etc.

Secunda p̄sideratio.

Ira sedam p̄sideratiōē: q est de be-
nigolentia diuine mie: quam ostēdit in
spūalirefectiōe: cum dī. Quia suble-
uasset oculos. vbi occurrunt quatuor documēta.

Sermo

E Primum est: qd dicitur deus oculo sue sapientie oia cognoscat: s3 illud ad hebre. 4. Oia nuda et aperta sunt oculis eius: ad que nobis sermo qd oculi eius sunt lucidiores sole circumspectientes oēs vias hominū vt dicitur ecclesi. 23. Tamen non desinit electos et pdestinatos intueri adhuc in peccatis existentes: donec illuminatione doctrine salutaris eos respiciens eorum vitia deprehēdat: id est faciat displicere. vñ psal. Oculi eius in pauperē. s. gratia in presenti respiciūt. vbi glosa. Respectus nāq; dei: et auxiliū: et lux suis est: et ideo non sunt timēdi tumultus tribulationū: qui in rebus fiunt antequā ad lūm eternitatis pueniatur. Multi enim de electis sunt in peccato donec eos visitet deus. Matth. 26. Resperxit deus petrum. vnde dñs. Cum subleuasset oculos. s. pietatis quos tamē semp h3 aplos cū nihil sibi poterit occultari: s3 tūc leuat qñ gratia sua puenit indigentem.

Secūm documentū est qd propter multitudinem et magnitudinem peccatorum non destitit misereri: immo eorum misericordie proprium sit respicere miseriam q̄to maior est miseria: tanto citius et promptius miseret. vnde subdit. Et vidistis qd multitudo magna venisset ad eum. Dicitur enī multitudo magna: qd non vnius nationis diuersa genera malitiarum sunt quasi diuersa genera nationū: et fm imitationes diuersarum culparū vnusquisq; ab illo nascit cuius culpam imitat. Ideo mali dicunt nationes. psal. Iudicabit in nationibus. Nec etiam vnius lingue qd quot sunt diuersitates intentionū et desideriorū: tot sunt diuersitates linguarū. vñ cū tpalia que multa sunt appetunt: lingua pfunditur sicut factus est in edificatione turris babilonie.

Tertium documentū est: qd hec turba panibus empticijs nō potest saturari: s3 tñ gratuitis panes. n. empticij sunt delectationes carnales et transitorie: que tot expensis et laboribus acquirunt. Qui care a nobis emuntur: cū perditione aie et corporis sumptuosissime parantur et non sufficiunt: vt vnusq; modicus quid accipiat: qd quid accipit de eo qd non reficit modicus videt. vnde sequit. Dixit ad philippū. Vnde ememus panes etc. Criso. dicit qd xps nōuit: qui discipulorū magis doctrina indigebant. Qualis fuit philippus vt pz Johis. 14. Vbi ipse ait ad xpm. Ostende nobis p̄res etc. vnde seqtur. Hoc autē dñs. tēptans eum: non vt ignorata discat: sed vt discipulo adhuc rudipriaz ruditatē ostendat: quā ipse p se perpēdere

non valebat. vnde Theo. philippū dñs temptans vix pfecta fidez hiet: inuenit adhuc humanis passionibus subiacentē. vnde sequitur. Respondit ei philippus. Ducētorū denariorū panes non sufficiunt. Ducēti dñs qd pertinent ad aiam et corpus. Soli autem panes gratuiti sufficeret et reficere possunt: que sunt diuina scriptura. vñ Ysa. 55. Venite emite absq; villo argento et absq; vlla pmutatione et comedite etc.

Quartū documentū est: qd penitētes sequētes xpm sunt famelici propter quinq;. Et ideo opz eos recreari quinq; panibus spiritualibz.

Primū est superbia dicens. Eerte multis imo et pene oibus melior es xbo et scia: diuinitis et cunctis que vel carnalibus vel spūalibus supererunt crismatibz. Lūctos igit despicit: cunctis temetipsuz supiorē attende. Nij reficiuntur vera humilitate dicente. Ademento qd puluis es cinis: putredo et vermis. Quia et si aliquid es nisi tantum humiliter te: quantum magnus es: nihil es. Nunquid tu altior es qd prius angelus? Nunquid tu splēdidior es iterā qd lucifer in celo? Qd fuisse de tanta sublimitate cecidit p superbiā: quomodo tu ad celsitudinem conscendes supbiens de imis: qui illo qd diu viuas condicione minor teneris. Vnde per quendam sapientē dicit. Corpus quod corūpūtur aggrauat aiam. Et ideo audi veritatem docentē: scilicet in quo esset sequenda dñs. Discite a me quia mitis suz etc. Et illud super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et tremētem sermones meos. Vnde xps humiliatū semetipsum factus obediens etc. **S**ecūduz est odium di. Absit vt illum ames quē in omnibus ptrarium habes: qui te derogat: qui tibi insultat: qui te in vnijs exasperat: qui tibi peccata tua iproperat: qui te dictis operibus atq; honoribus semper perire festinat. Nisi enī tibi inuideret: se ita tibi non preferret. Nō reficitur vera caritate dicente. Nunquid quia hec que narras odio habenda sunt in homine: propterea non est amanda dei imago in homine: sicut christus qui in cruce positus inimicos dilexit: et ante crucis tormentū pmonuit dicēs. Diligite inimicos vestros etc. dicit. Noli vinci a malo: sed vince in bono malo. Ideo contra odientes dicit Jobes. Qui odit fratrem suum homicida est. Et qui diligit in deo manet: et econuerso. Omne igitur amaritudinem felis euome: et caritatis dulcedinem sume: nihil enim beatius. vnde Jobes. Deus

caritas est &c. **T**ertium est desperatio dicēs
Que & quanta commisisti: q̄ graua crimina
Nec vitam & conuersationem vtiliter correxi-
sti. Ecce enim vt cernis mala consuetudine te-
neris: conaris exurgere: sed peccatorum oneri-
bus pregrauatus relaberis. Quid igitur agē-
dum est: quando de preteritis certa damnatio
imminet: de presentibus nulla emendatio suc-
currit: nisi vt non amittantur rerum tempora/
lum voluptates: dum consequi nequeas futu-
ri seculi oblectationes? **H**ij autem reficiuntur
fiducia spei que respondit. Si de criminibus
agitur: ecce dauid: q̄ de adulterio & homicidio
reus misericordiam consecutus est. Ecce mag-
dalena polluta innumeris sordibus fornicatio-
num: s̄m Augustinū inquinata: ad fontem pi-
etatis currens ablucenda: misericordiam meru-
it. Ecce petrus & latro &c. Ecce paulus multos
pro christi nomine puniens & martyrum cruo-
re totum se inficiens: apostolus factus in vas
electionis est commutatus. Vbi igitur tanta p-
cedunt exempla: locus non habebit desperatio
Cum autem scriptum sit. In quacunque hora
peccator ingemuerit &c. S; de conuersiōe nō-
dum in melius mutata: quid restat: nisi q̄ heri-
quique non egit: hodie agat: dum adhuc viue-
re licet. Nec differat de die in diem: dum ne-
sciat si vel vnam correctionis horam habeat.
Quartum est cupiditas temporalium calli-
de d. Sine culpa es: q̄ quedam habenda con-
cupiscis: quia non multiplicare opes appetis:
sed egere pertinescis: & quod male retines ipse
melius in vsum pauperum expendes. **H**ij re-
ficiuntur contemptu mundi dicens. Nec sine
periculo non procreantur: quia quanto q̄s am-
plius habere ceperit: tanto amplius habere cō-
cupiscit: sic quoq̄ vt modum in concupiscendo
non habeat dum innumeris huius seculi curis
deseruere festinat. Unde ait scriptura. Auarus
pecunias non unpletur. Quem detestat apo-
stolus dicens. Avaro nihil est scelestius. Un-
de saluator dicit. Difficile qui pecunias habēt
regnum celorum intrabunt. Quintus ē amor
seculi presentis dicens. Quid pulchrius: quid
delectabilius q̄ q̄s in presenti vita cernimus?
Nec numerare poteris omnia que in mundo
delectāt. **H**ij reficiuntur pane amoris celestis
patrie di. Si te ista delectent que sub celo sunt.
igitur magis delectent que super celos sunt.
Si ita pulchra est patria: ciuitas: domus qua/
lia sunt que possident peregrini. Qualia igit

sunt & erunt que possident incole. Cum miseri
in hac vita taliter sunt remunerati: immortales
sancti & beati qualiter sunt vita illa dotati. Qua
ppter recedat amor presentis seculi: in quo nul-
lus nascitur: ita vt non moriatur: & succedat a-
mor futuri seculi: in quo omnes sic viuificātur
vt deinceps non moriantur. vbi nulla aduer-
sitas seculi turbat: nlla necessitas angustat: nul-
la molestia inquietat animam. Sunt autem hij
panes gratuiti: quia nullo precio emi possunt
he virtutes & opera eorum: sed quia a solo deo
gratis dari possunt & concedi: ideo sequitur.
Dicit ei vnus ex discipulis andreas frater sy-
monis petri. Andreas interpretatur virilis: sci-
licet a vigore virtutis: qui est principium ope-
rationis: & in vno opere penitentie complemē-
tum consistit: quia ad misericordiam dei perti-
net q̄ fit integra penitētia: nec aliter sufficit ad
tot infirmitatum diuersitates sanandas. Et id
andreas dicit. Est puer vnus hic qui habet qn
que panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec
quid sunt iter tantos: quasi diceret admirādo.
Domine non sufficiunt hec nisi tu feceris abū-
dare. Similiter non sufficiunt quecumq̄ fece-
rit miser peccator: ad hoc vt eruatur de pecca-
to nisi subueniat gratia tua. Sed adhuc mirus
est qualiter sufficere potest vnicum remedium
ad tot diuersitates membrorum sanare: quia in
corporalibus remedijs non sanat oculum q̄s
sanat calcaneum: plures necesse fuerunt hostie
ad plures expiationes faciendas: vt legitur in
leuitico. Sed modo per gratiam tuam sufficit
vnica hostia: scilicet tua mors sola: oium pecca-
torum medicina: **H**ij panes ordeacei sunt.
Ordeum enim arillis pungit: & interiori me-
dulla reficit: & cor hominis confortat: & hec ope-
ra virtuosa & penitentialia habent exterius vn-
de pungant: scilicet in quantum afflictio penali-
um operum amara est carni. Habent etiam vn-
de reficiant interius in quantum operantur sa-
lutem & spem cōfortant. Duo pisces sunt stabi-
litas boni propositi: & desiderium in melius p-
ficiendi. Et hij necessario predictis adiungun-
tur: quia post refectionem predictarum virtu-
tum: necessarium est q̄ non redeat ad predi-
cta vitia. vnde penuriam grane patiebatur. Et
ideo necessarium est stabilitas boni propositi:
necessarium est etiam q̄ contendat de bono in
melius proficere. Et ideo necessarium est desi-
derium proficiendi. **P**rimus piscis nutrit
in aquis scripturarū: que vere penitentes docet

Sermo

non iterare peccatum. Luce nono. Nemo mit-
tens manum ad aratrum &c. Et Secundus pi-
scis nutritur in aquis exemplorum: que sunt ex-
empla sanctorum. Nam piscis est contra fluxu
aquaarum ascendere: hoc est in melius profice-
re. Sed puer iste habens hos quinque panes &
duos pisces: est doctrina noui testamenti. Hic
est puer qui suscitatus est ab Helyleo: ut dicit
quarti regis. 29. Et ideo ossitavit septies: quia
esuriebat hos quinque panes & duos pisces.
Dixit igitur iesus. si acite homines discum-
bere vsque quinque milia. Erat autem fenum
multum in loco. Non est magnum calcare
fenum: id est carnem & carnalia desideria cum
iam aridum est. Unde Ysaie pmo. Omnis
caro fenum. Sed magnum est calcare fenum
viride: id est carnem & eius desideria in iuuen-
tute. Accepit igitur iesus panes: signans q
eius solius est pascere: non ministrorum: quia
eius solius est gratias dare. Per hoc q fregit
facilitas significatur sumendi in quocunq spi-
rituali alimeto. Non enim facile sumitur qd est
integrum: sed facilius sumitur qd minutim di-
uiditur. Et autem impleti sunt & cetera. Vere
mensa diuina mirabilis: in qua plus e in frag-
menti q in ferculis. Idoc e gratia primo post
gloria: & premia primo post merita: quia men-
se spiritualis fragmenta expectatus: sed relige
mentem excedunt: quia plus est in gloria q in
gratia: & plus in premio q in merito incompa-
rabiliter consequamur. Impleuerunt duode-
cim cophinos fragmentorum. Quid est igitur
duodecim cophinos impleri: nisi resurrectionis
glorificatione corporis quatuor dotib in signi-
ri: & quantum ad tres vires animam ipsam re-
formari. Duodecim igitur cophini impleti frag-
menti: corporis & anime perfectam stolas de-
signant.

Tertia consideratio.

Ira istam considerationem que est
de reuerentia humane gratitudinis
exhibita xpo de beneficijs i gratiaz
actione: cuius dr. Illi ergo hoies. sunt tres ptes.
Et Prima conclusio e: q de vniuersis benefi-
cijs dei debemus esse grati. Ratio est: quia ni-
hil habet homo: qd a deo no accepit. An apo-
stolus. Quid habes quod non accepisti. Et io
per dilectionem debet se totaliter transfundere
in deum. Ipsus pre omnibus diligendo: ex eo
q pre omnibus tribuit ei non solum tempora-
lia & naturalia: sed etiam spiritualia & moralia &
etiam seipsus. vnde apostolus ad Ro. octauo.

Pro vobis omnibus tradidit euz: quomodo
igitur etiam non omnia vobis cum ipso dona-
uit. De quo Bernar. ait. Qd indebita mise-
ratio q gratuita & quanta dilectio: & q stupe-
da dulcedo reges glorie pro despectissimo ver-
miculo crucifigi debemus igitur esse grati.

Et Secunda conclusio est q maxime debem
esse grati de operibus miraculosis ab eo factis
Talia enim specialiores habent conditiones ad
mirationis: & diez collaudationis: & iste condi-
tiones sunt tres. Et Prima conditio est: q tra-
scendunt naturas: non enim erigunt ad opus
suum preiacentes materiam: quia ex nullo ope-
rantur: & absq conatu sed sola voluntate. vnde
de psal. Dixit & facta sunt. vnde Iobis primo
Omnia per ipsius facta sunt. vnde Augu. xi.
confessi. Verbo tuo coeterno dicis omnia que
dicis: & fit quicquid dicis vt fiat: non aliter q
dicendo facis. Et Secunda est q transcendunt
artes: Ars enim naturas imitatur: tamen no at-
tingit ad equalitatem eius: a quo enim natura
simpliciter dificit nec pot hoc ars operari: sicut
q fiat regressus de puatione ad habitum quaz
natura negat nemo fac. lter audet: sed euz chri-
stus fit ars patris: qua omnes naturas condi-
dit eadez arte naturas reformat & perfectus q
prius fuerat create. quia illad est corpus mira-
culorum: in melius fuit res q prius fuerat:
sicut patet de aqua mutata in vinum & ita etiaz
panes multiplicati in manibus diuinis meli-
ores fuerunt: quaz si per artem fuissent facti.

Et ideo miraculum etiam transcendit artem.
Et Tertia q transcendit consuetudines. Con-
suetudo enim est quasi natura que ex longitudi-
ne tpeoris acgritur & fit matur. ita vt quasi na-
tura videatur. Sed lex diuina remouet consu-
etudines cum illabitur menti: vt vitiosus p le-
gem dei a vitijs conuertatur ad virtutes: sicut
patet in paulo: & hoc est maius miraculum hu-
iusmodi consuetudines malas tollere: q ad ali-
ud qd fit in creaturis preter vsitatum & consue-
tuz moduz: quia oportet liberi arbitrij dona co-
operari ad iustificationes. Ad ijs enim conside-
ratis consurget mens humana in annunciatio-
nes & gratiarum actiones: & ad diuini nominis
commendationem. vnde dicitur. Illi aut hoc
euz vidissent qd fecit signum: scilicet transcen-
dens naturam: artem: & consuetudines. Dice-
bant: collaudantes deuz de miraculis. Bre.
ser. 43. cons. 5. coelu. 3. ps. sexta. doc. 1. 2. 2.
Et Tertia conclusio est: q in hac gratitudine

debet esse timor domini: super omnia timēdo quia venturus est in mundo: ut iudex ante cuius conspectum nulla valebit potentia, vel sapientia, unde Bernar. Veniet inquit dies illa: ubi plus valebunt pura corda q̄ astuta verba. Bona conscientia q̄ marsubia plena. ubi iudex non decipietur verbis: nec flectetur minis nec donis. Sicut enim tunc magna beneficia confert gratis: ita maxima supplicia ingratis. Hic igitur timor inducit ad gratitudinem beneficiorum dei. unde hi homines ut viderūt signum predicabant christum verum propheta tam venturum in mundum: qui fin qd̄ dictus erat Ysa. quarto. Predicabunt populis fortitudinem meam: et annuntiabunt gētibz gloriam meam. Ad quam etc.

E feria secunda post dominicam letare. Sermo sexagesimus sextus.

Rope autez

P erat pascha iudeorum. Joānis. xj. Scđ q̄ dicit Aug. in lib. de spiritu et aia. Hic ad beatam vitam prestanti⁹ videt q̄ velut oculis clau-

sis et carnalibus sensibus; extra carnem mundumq̄ effectum q̄empiam intra semetipsum conuertit: alienumq̄ effectum a moralium cupiditibus sibi soli et deo loqui. Ex carne et anima nanq̄ constat homo: et utraq̄ bonum suum habet in quo gaudet. Bonus anime est deus cum affluentia dulcedinis sue. Bonum carnis est mundus cum abundantia iocunditatis sue. Ab huius mudi distractionibus: cor nostrum colligamus et ad interiora gaudia reuocemus. Nec enim est requies nostri cordis cum in dei amore per desiderium figitur. Nec enim christus in euangelio moraliter intellecto nobis insinuat. unde ascensus ad eternam patriam visionem per transitum fit a vitijs ad virtutes. Ad quem transitum perficiendum oportet: ut quis consideret seipsum. Aug. Ab hoc mundo reuertentes ad deum: et ab imo sursum ascendentes per nosmetipsos transire debemus. Qui enim interius intrans: et in transitu pene trans semetipsum transcendit: ille veraciter ad deum ascendit: et ideo deus gratiam preuenientem ad templum conscientie premitit: mundat eum ab hijs: que inter sanctas affectiones vel

fice bona: vel a parte mala faciūt. de quo templo dicitur secunde cor. iij. Templum dei sanctum est quod estis vos. Tūc igitur homo vendit in templo oves et boues et columbas: quādo in anima bestiales motus erigentes cum delectatione retinet et accipiat pro quibus se homo diabolo vendit. Nam per boues terrena desideria intelliguntur. Per colūbas vero instabilitas: per oves intelliguntur opera pietatis facta propter laudem humanam. Nummularij sunt seculi sectatores quorum cesar princeps mundanus. Cuius numisma honoris. Pondus delicie: diuitie: et delectationes temporales. Non enim possumus ascendere cum istis ad perfectionem nisi mensa: id est conscientia euertat huiusmodi nummi effundantur. Nam numisma diaboli est peccatum: cuius imago est diaboli mutatio: superscriptio debitum penę. Huiusmodi autem gratia preueniens de templo conscientie elicit per penitentias: que est funiculus triplex propter contritionem: confessionem: et satisfactionem que requiruntur ad integritatem penitentie: de quo ecclesiasti. nono. funiculus triplex difficile rumpitur: volens conscientie domum sibi dedicari et non negotiationibus occupari. Huiusmodi autem commercia de templo materiali elicit: quia domum dei decet sanctitudo figurans conscientiam etiam sibi esse electam pro habitaculo. Et ideo a maculis quibus cumq̄ erat mundanda merito passionis christi et resurrectionis et in nobis merito penitentie. In cuius triduo: scilicet contritionis: confessionis et satisfactionis fit resurrectio spiritualis. In tali enim transitu: scilicet de vitijs ad virtutes multi sequuntur christum cessando ab operibus. Tamen christus non credit se eis per familiarem cohabitationem: quia nondum perfecte ab affectionibus mundanis cessauerunt. Omnia enim tam affectiones: cogitationes: et operationes nuda sunt oculis eius. Hęc ex positionem moralem approbat Beda in glossa: Ysaie quinto. Et secundum hoc occurrunt tres considerationes.

Prima considerano.

Intra primam considerationem que est de spiritali transmutatione que fit de vitijs ad virtutes sunt tres p̄es.

Prima est: q̄ licet propter magnitudinem peccatorum quisque longe sit a gratia salutaris: huius tamen in se quilibet quandam potentiam obedientialem ad gratiam adipiscendam. que dicitur quādam capacitas

Sermo

Que cum infita sit nobis a natura: retardari potest: non deleri: cum capacitas sit proprietatis aie: que fm Augu. est immortalis a nullo: nisi a solo deo pot annibilari. vnde peccatu nec est aliqd entitatis anime cantis ipm: nec etiā habilitantis sbm ad actum: sed potius impediens: vt sit minus habile ad bonuz respectu acti annibilare tamen aiam non pot: cum sit immortalis. vnde Augu. de spiritu et aia. Immortalis est aia: ne a creatoris sui similitudine discrepare videat. Non. n. poterat esse imago et similitudo dei: si mortis termino clauderet: fm quendam motum vite: quem nullo modo amittere pot. vnde dicit. Erat. q. d. Cum fuisset peccator tamen pp nalez habilitate: q est indebilis: pot disponi ad graz non obstate magnitudine peccator. **T**ercia pco est: q lz transi de culpa ad gratiam longe sit: qm ad nos. est tñ pprie: quam ad miam dei: quam offert. vtrunq notatur de filio pdigo. Luc. 15. Qui cum adhuc longe eet de patre: dicit ibidez q mta motus est et. Nam homo oia instrumenta cognoscendi et diligendi hz ex na: tamen cognitionem veritatis et ordinem dilectionis hz ex gratia fm Augum. Facta quidem a deo aia sicut imaginem suscipit: ita cognitiones et amorem. Vasa naq que creatrix sapientia format vt sint: adintrix gratia replet: ne vacua sint: si strenuum opatiu inuenerit. vnde sequitur. Prope erat pascha iudeoz. Pascha dicit transi de culpa ad gratiam: et hic transitus dicitur pprie iudeoz. In deus enim dicit: qui spualr circumciscus per cognitiones: que facit pctm fugere: et dilectiones que facit deo adherere: abstulit aie preputium carnalis deupiscentie: et ois spualis imundicie sed xps hanc fecit ppe iustis ad eoz remunerationem. Yf. 45. Prope feci iustitia meam Non semp enim ppe fuit iustitia. s. mercedis reddende. Ante incarnationes nullus qm cumq iustus mercedez illa recipiebat: s. incarnatione et passione fecit eaz ppe. vnde dicit ad eph. sedo. Qui ante eratis longe: facti estis ppe in sanguine christi.

Tertia conclusio est: q transitus de presentis vite exilio in patria felicitatis eterne: fit dispositiue per beatitudinē vite: que est pfectio virtuosarum opationuz: fit tamen simpliciter per gratiam. Ratio est. Maz actus pducens ad finem: opz fuit esse pportionatus. Nam sicut videmus in naturalibus: nulla res potest pficere effectum per suam operationem que ex-

dit virtutem actiuam: sed sue virtuti pportionatum. Vita autem eterna est finis excedens proportionem nature humane. Et ideo sine virtute altiori hunc adipisci non pot. Nec virtus gratia est. Ad Ro. 8. Gratia dei vita eterna: et fm glo. intelligamus deum ad eternam vitam pro sua miseratione nos perducere. vnde in glofa ibidem dicit. Certum est vitam eternam bonis opibus reddi. Sed ipsa opera quibus redditur ad dei gratiam pertinent. vnde sequit. Et ascendit ihs iherosolyma. Iesus enim gratia sine qua non est ascensus ad gloriam: que p iherosolymaz intelligitur. Dicitur enim visio pacis: quod figuratur nobis Luce. 2. vbi dicit q ioseph et maria cum iesu ascenderunt. i. per gratiam sit ascensus ad visionem eterne pacis. Prima ad corin. 15. Non ego: sed gratia dei mecum. vnde Augu. in libro de spiritu et aia. Sensus iuuatur exterius: quia oculus carnis quis ex natura videat: nunq tamen per se videt: nisi beneficio exterioris lucis. Sic intellectus et affectus iuuatur superius: qz deus ignis et lux est. Lux igit splendorem emittens ex se quaz retinet in se: illuminat intellectum ad cognitiones veritatis. Ignis vero de se calore emittens: sed non amittens inflammat affectum ad amorem virtutis. Et sicut solem non videt oculus nisi in lumine solis: sic verum ac diuinum lumen non poterit videre intelligentia: nisi in ipsius lumine. vnde psalmista. In lumine tuo videbimus lumen.

Secunda pñsideratio.

Secunda pñsideratio est de impedimentorum amotione: cuius dicit. Et venit in templo: vbi sunt tres pñdones.

Prima conclusio est: q quatuor sunt impedimenta huius transitus ad beatitudinem.

Primus est motus sensualitatis: qui mouetur fm pullum somitis: tendens impetuose ad fruitionem creature delectabilis. Per hoc q dicit sensualitas: tangit causam materiale. Nam in sensualitate tanq in subiecto est primus motus. Per hoc q dicit frapuls um somitis: tangit causam efficientem. Per hoc q dicit tendens impetuose: tangit formales: que est moderatio: siue improbus impet libidinis.

Per hoc q dicit ad fruitionem: notatur finalis causa. Iste motus habet se ad voluntatem et viam motiuam: sicut cognitio sensus ab intellectu fm viam cognitiuam. Et iste motus dicitur esse peccatus: quia sensualitas in homine

corrupta p originale peccatum ⁊ inordinata de
lectatio dicitur motus finis q ex ea pcedit ⁊ est
peccatum qz debet esse iam subiecta rationi:
⁊ ipsa mouetur indebito modo pter rōnes per-
mittentē: ⁊ radices non pmentē: ⁊ dicuntur
illi boues eijciendi. Mā sicut bos oculos deli-
nat in terrā: ⁊ ea q carnis sunt qrit ⁊ aliuz mi-
nus discrete ipedit: sic ⁊ motus sensualitatis.
Prime cor. 2. Mūgd de bobus cura est deo?
q. d. nō. **C** Sēdm est multitudo venialū pec-
catorū: qz qñ veniale insurgit: si non cobideret
posset pgrederi vsqz ad mortale tūc pñter pēlu-
deret trāsitiū ad vitā. vñ Aug. Nihil a deo ve-
niale qd nō posset fieri mortale dum placet. 1.
dum qetatur voluntas: nō supra ipz veniale: sed
sup illud ad qd ipz erat dispositum q pgrede-
retur de ipso. Vnde veniale ex sua substantia
nunqz fit mortale. Sed ex ipso dispositiue oc-
casionālī pgreduendo fiet mortale. Et id eijci-
enda dñr huiusmodi. s. ones ⁊c. Quis. n. est
aial mansuet⁹ ⁊ innocēs. vnde lz veniale dicat⁹
qd venia dignuz: qz ei pena facile indulget: nñ
qz disponit ad exterminatiōē est eijciendum.
C Tertiu est accidiosa negligentia: qñ. s. aia q
recipit gratiaz: nō operat meritorie: sed inarces
sit grā data: Contra que dicit Ambro. Nescit
tarda molina spūs sancti grā. Et eijciendi sunt
Apocal. 3. Vltimaz calidus esses: aut frigidus
Tales vendit colūbas q representat spūs san-
ctus: qñ p negligentia grē spūs san. pro pmo-
do tpali pmutatur. vnde in colūbe species spūs
sanctus visus est. **C** Quartum alieni finis si-
ue indebiti constitutio. Nam cum vltimus fi-
nis: q est ipsa beatitudo dicat quandā vltimā p-
fectionē: fm q diuersimoderes beatitudinis
capaces ad diuersos gradus pfectionis ptinge-
re possunt: fm hoc necesse est q diuersimode-
bitudo dicat⁹. Mā in deo est bñdmo p essentia
qz ipsuz esse est eius opatio qua nō finit alio s
seipso. In angelis aut beatus est vltima pfectio
fm aliquā opationē q pungiū in bono icrea-
to: ⁊ hec opatio i eis est vnica ⁊ sempiterna: in
hōibz aut est vltima pfectio: fm opationē q
homo pungiū deo. Sed hec opatio deseritur
qñqz. Nam lz pueniant oēs in appetitu vltimi
finis: qz oēs appetunt suā pfectionē adimple-
ri q est ratio vltimi finis: nñ non oēs qñtum ad
id in quo est ratio vltimi finis pueniūt. Nam
gdam appetūt diuitias tandē psumatū bonuz.
qdz delicias ⁊ sic opz de via vite deuiare. Ta-
les. n. dicunt nūmularij qz eterna p tpalibus

pmutant. vnde opz q mēsa pscie subuertatur.
⁊ nūmularij de templo ⁊ de cōmunitate me-
riti ecclesie eijciuntur.

C Sēda pēlo est: q huiusmodi impedimenta
eijciuntur pñe arduitate. Difficile est. n. oia
facta qñcunqz enomia: que sup patibulo fecē
reuelare: s; difficultus est nō solū ista q fecit: s;
q facere pcupiuit: sed difficillimū est nō solum
ista: s; et oia que facere cū delectatiōe cogitauit:
cum nālis inclinatio hōis sit ad celandū culpā
Johis. 3. Omnis q male agit odit lucē. Hoc
autem intelligit per flagellū. Māz sicut flagel-
lum fit de multis funiculis difficilī punienti-
bus flagellandū. Sic etiā hic sunt qñor opera
multum difficultia penitenti. **C** Primū est pec-
catū cum amaritudine excogitare: pp qd etiam
iste ezechias fuit mīam psecutus post peccatū
magnitudinis qd pmisserat. Ysa. 28. Recogi-
tabo tibi oēs annos meos in amaritudine aie
mee. **C** Sēdm est omnia peccata cogitare de
testabiliter odire: ppter qd fuit misericordiam
psecutus. Ysaías seipsum maledicēs ppter per-
cata pterita. Ysa. 6°. Uch mihi qz vir pollutus
labijs suis. Et ideo dictū est ei. Ecce auferetur
iniquitas tua. **C** Tertiu est odita irrevocabilī
abnegare: ppter qd mīam psecutus est iob di-
cens. Reprehendo me abnegādo peccata: ideo
reprehendo me ⁊ ago pñiam. **C** Quartū est oia
sic abnegata integrālī refuare: ppter quod ē
mīam psecut⁹ dauid. Psal. Dixi pñtebor in
iustitiā ⁊c. De isto flagello istis funiculis in-
tegrato dñr. Et cū fecisset flagelluz de funiculis:
de quo flagello dñr ecclia. 23. In cogitatu meo
flagellū desiderauī. vbi glo. Desideret in cogi-
tatu flagella discipline: ⁊ i corde doctrinā sapie-
ne forte p ignorantia nō ignoscat pericula deli-
ctorū: ⁊ multiplicetur ei crimina: p quibus ca-
dat in manus aduersarioz. Psal. In flagella
parat⁹ suz. Glo. Sciēs me deliquisse: ⁊ h deli-
derāt p pēti detestatiōē ⁊ cordis pñtione.

C Tertia pēlo est: q licet penitentia eijciēs im-
pedimenta: effectiue sit a deo: est tamen dispo-
sitiue a nobis. **C** Rēgrū primo ad huiusmo-
di dispositionem pñsuz voluntatis. **C** Sēdo
gratia disponente assistit. Primū patet. Luc.
19. Qñ intrasset ihs domum principis phari-
seoz sabato manducare panem in domo pscie
nostre vt sit munda: et bene disposita debet do-
minari princeps phariseoz. Et ratio est: qz bo-
nestē ⁊ religiose vitam hominis disponit: ⁊ in
tali domo facit dominus pñuium: qz eam pa-

Sermo

et sibi fabricauit: ita qd nulli creature cōicetur: vt ipsa per illapsum solus possit inhabitare: et ideo munda; eam tenebis. **P**er dñā. n. mundicia indigna fit habitatio dei. **N**ullo enī modo mundicie actor et amator aiam in undā poterit inhabitare. **N**am hanc domū facimus domum negociationis p inordinatū tpaliū amorē vel circa distractionē eorundē contra prohibitionem dei. **P**sal. **D**omine si affluant nolite etc. **E**t ideo dñ. **A**uerte ista hinc: et nolite facere domū pñs mei domū negociationis. **N**e gociatores sumi ementes et vendētes. vñ moraliter vendentes dicuntur: qd si qd habēt gratie p inanis glorie vel cuiuscūq; tēporalis rei mercede pmutatur: de quo **A**dat. 5. **R**ecperunt mercede; suam. **E**t itē ementes dicunt qui mala bona dissimulando: simulando laborant: vt credantur habere gratiam: quam non habent: **A**diferi sane et stulti negociatores hos eijcit cū exitum suum eis innotescit: et qd nesciūt eos q talibus negociatorib; se imiscēt. **H**āc etiā domū cum sit domus orationis faciūt speluncas latronū: vt dicitur **L**uc. 19. cum declinantes pñsionē peccati et abscondentes illecebras temporalū voluptatū: quasi stola quadā in abscondito cordis celamus. vel si pmercijs idē sceleribus operaz damus. **E**t Scōo etiā p; scilicet de gratia assistente. **N**am qd talis domus ipenit insultibus temptatoz. s. tribulationis tristitie et erroris. **I**psa sua grā eam cōsolatur: liberat: preseruat: et informat: et glorificat. vnde **B**er. **Q**uid faciāz qui deum vite mee te neo non solū gratitūz largitoz: pium scilicet consolatoz; sollicitū gubernatoz; sed insuper copiosissimum redemptoiz; eternūz pseruatoz; et glorificatoz; **Q**uid ei retribuā p omnibus q retribuit mihi? **E**t **P**rimo me mihi dedit. **E**t **S**ecundo se: et vbi se mihi dedit: me mihi reddidit. **D**atus igitur et redditus. **E**t si p me quicqd valeo debeo: quid igitur deo retribuam pro se? **N**ā etiā si me miles rependere possēz quid suz ego ad dñ;? vnde sequitur. **R**ecordati sunt discipuli qd scriptum est. **Z**elus domus tue comedit me. **Z**elus fm gloriā est seruo animi quo mens abiecto humano timore pro defensione veritatis accenditur. **S**ed fm **A**ug. comedit eum zelus domus dei: qui oia que videt peruersa satagit corrigere et emendare. **U**nde fm gloriā zelus est indignatio: qua indignabar eis pro domo tua. **V**el zelus est amor dei et cetera.

Tertia pñsideratio.

Ira hanc considerationē que ē de merito passionis christi et eius adhibitione: cum dicitur. **D**ixerunt iudei. **Q**uod signū etc. **V**bi sunt tres pñsiones. **E**t **P**rima est: pñe efficacia est infinita: qd remittere peccata nō potest aliq nisi solus deus et pñia: ut habet **A**dat. 2. **D**ecimū efficacia qua dupliciter se ostendit in remittendo. **N**am ali quando remittit penāz et culpā. **S**icut qñ tanta est tristitia et pñitio de malo: qñta fuit auersio et delectatio in peccato sicut credit de magdalena cui dimissa sunt etc. **E**t **S**ecūm signū efficacie ē quādo diluitur culpa et non pena. **S**icut qñdo quis euz pñitioē pñetur: et non potest purgari condigna pñia: qui licet sit in gratia: tamē remanet obligatus ad purgatoz; penāz. **E**t **T**ertium signum efficacie est: quādo dimittitur pena et non culpa. **E**t quando quis confitetur de peccatis: alias pñessio propter penāz verecūdie diminuitur obligatio ad penāz purgatoz; vel forte ambulatur ex frequenti iteratione non culpa: quia prius fuit dimissa. **E**t **Q**uartū signū efficacie est: quando nec diluitur pena: nec culpa sed augetur: vt quando quis fictus et indubite accedit qui peccat mortaliter. **I**deo quia efficacia huius sacramenti est ad delendūz peccata: qñtū ad penā et culpā. **I**deo dñ actuū. 3. **P**enitemini et conuertimini vt deleantur peccata vestra. **E**t sequitur. **D**ixerunt iudei: id est penitentes: qui habent confessiōem laudis: et peccatozū. **Q**uod signum ostendit nobis: scilicet efficacie et auctoritatis penitentie. **Q**uia hec facis: scilicet eijciens de tēplo pmercia petōz. **E**t **S**ecunda conclusio est: qd efficacia penitentie est ab infinita dei misericordia: quāz nobis ostendit: seu meruit christus sua passione: que cum sit infinita transcendit in infinitūz omniūz peccatoz; nostroz multitudinez: quā rps nobis demonstrat quadruplici exemplo ad confidentiam penitentiū. **E**t **P**rimo i muliere adultera: quam cum **A**doyfes mandasset lapidari: **D**ixit iesus in euāgelio **I**oh. 4. **V**ade et amplius noli peccare. **E**t **S**ecūdo in muliere chanaanica: que cum post christum clamasset: ad ei⁹ pedes veniens audiuit. **I**st tibi sicut vis. **E**t **T**ertio in petro negante: qui postquam fleuit amare. **A**datthi. 25. **T**unc non solum fuit sibi dimissa culpa: sed etiā diligenter pseruata. **E**t **Q**uarto in latrone confitente christū in patibulo: cui christus postulanti in fine misericor

Quā non negauit: s; adiecit dī. Hodie meū ē. Luc. 23. Vnde sequitur. Respondens iesus dixit eis. Soluite templū hoc &c. Illud loquēs de templo corporis sui. q. d. Qd per resolu- nem: idest per mortem & passionē excitābē tēplum conscientie nostre: & hoc in triduo penitē- tie: scilicet per contritionē; confessionē; & sa- tisfactionē: habentis efficaciam infinitā a pas- sione christi. Vnde super illud psalmi. Apud dominum misericordia &c. Dicit Bernar. q. non gutta: sed vnda sanguinis largiter p quin- q; partes sui corporis emanauit. Vnde hebr. nono dicitur. Sanguis christi emundauit cō- scientiam nostrā; ab operibus mortis &c. Vnde iudei: idest penitentes: efficaciam penitē- tiae affirmantes dī. Quadraginta annis edificatū est templum hoc. q. d. Credimus efficaciaz pe- nitentiae. Nam templū; conscientia in quo ha- bitat christus per gratiam edificatur per qua- draginta annos. Nam quadraginta sunt qua- ter decem. Q. d. q. conscientia dignum dei ha- bitaculum ordinatur obseruatione decem pre- ceptorum sub testimonio quatuor euangelioꝝ & impletiōe sex operū misericordie: & sic p cō- sequens excitabitur hoc templū in tribus inte- grantibus penitentiam: scilicet contritione: cō- fessione & satisfactione. Quod notandū in- telligētes discipuli post resurrectionem noue- runt: scilicet facta reuelatione.

¶ Tertia conclusio est: q. ad veraz penitentiā non sufficit cessare ab operibus malis: & etiam insudare bonis: sed etiā requiritur q. cesset ab affectionibus carnalibus: & cogitationibus: & imaginationibus eorūdem. Vnde penitentia est sicut regula. Ip̄a enim regulat in penitente non solum opera: sed etiam cogitationes & affe- ctiones ad emendationis integritatem. Vnde sicut quicunq; recedit a regula: apostata est cen- sendus. Sic quicunq; recedit a penitētia: affe- ctione & cogitatione non est dignus gratia que per penitentiam adipiscitur. vnde Ber. dicit. Corporis conuersio si sola fuerit erit nulla. for- ma quidez conuersionis est non veritas vacua virtute gerens spēm pietatis. Adiser homo q. totus pergens in ea que foris sunt: & ignarus interiorum suorum: putans se aliquid esse cum nihil sit: ipse se deducit. Exteriores quippe su- perficiez intuens: salua sibi omnia supplicatur non sentiens vermem occultum: qui interna corrodit: solas mouet manus ad opera manda- torum corde penitus arido: ductus consuetu-

dine quadam. Vnde sequitur. Luz esset ihe- rosolymis. Glosa. Conuentus adibat vt ver- bus & signis plures conuerteret. Et quia ali- qui solis signis moti credebant: & aliqui non- dumerant renati ex aqua & spiritu sancto: & ali- qui ficti. idest non corde. Et ideo non erant di- gnī: & aliqui erant imperfecti: & ideo non pote- rant capere. Vnde sequitur. Iesus autem nō credebat se eis: scilicet per gratiam inhabitā- do: q. idigni. Eo q. ipse noscet omnes: quoz quatuor ponuntur in penitentia formidanda. ¶ Primum fuit esau qui non inuenit locum penitentie: quāuis cum lachrymis requisuiss; Ald hebr. 12. Quia a carnis desiderijs nō ab- stinebat. ¶ Secundum est achab: qui relapsus fuit in ydolatriā. Quarti reg. 12. ¶ Tertius symonis magi: cui post peccatum a petro est di- ctus. Penitentiā age a negia tua. Actus. 7. Postea relapsus est in perfidiā. ¶ Quartum est iude: qui penitentia ductus rettulit tri- ginta denarios. Matth. 27. Sed quia cum desperatione penituit: ideo relapsus est in ho- micidium. Et ideo dicit Ysaas. De summo bono irrisor est: & non vere penitens: qui ad- huc agit quod penitet. Nec videtur deum pos- scere subditus: sed subfanare superbus: multi lachrymas fundunt: sed peccare non desinunt. Ad effectum penitentie non recipiunt. Vnde quisquis vult effectum penitentie consequi: ne cesse habet vt sic admissa defleat: vt itez flenda non commutat. Quod nobis concedat &c.

¶ Feria tertia dominice Letare.
Sermo sexagesimus septimus.

Am die festo

mediante ascendit ihs in tem-
plum. Job. 7. Luz anima ra-
tionalis corrupta fuit per pec-
catum primi parentis: p̄arxit

debilitatem in irascibili: prouitatem in concu-
piscibili: caliginē in rationali. Adic est propter
debilitatē irascibilis temptationibus fatigata:
resistere nō pōt concupiscibilis volu- tatib; illecta
cito peccato consentit: & propter caliginē ratio-
nalis in cognoscendis & discernendis decipi-
tur & male interpretatur. Vnde gratia spiritus
sancti in mentem veniens remedium prestat:
irascibilem roborans: concupiscibilem a sue p-
mutatis fluxu stringens: rationales illuminās.

Sermo

Propter quod petiuit ap[osto]lus ad ephe. primo. Pater glorie det vobis sp[iritu]m sapie: et reuelationis: et agnitionis eius: illuminans oculos cordis vestri: vt sciatis q[ua] scilicet spes vocationis eius: sicut p[er] in euangelio moraliter intellecto. Nam s[ecundu]m Orige. pascha est festum dinuz: q[uo]d in sp[iritu] et veritate perficit: q[uo]d est vita sp[irit]ualis. Et hoc gratia sp[irit]us sancti inspirante: informante: et opante. Contra quas affectio[n]es carnis stupefcentes murmurat: credentes eam esse acquiritam: cum soli deo sit ascribenda. Ostendit et effectum: et docet remedium: causans p[er]tritione[m]: docens satisfacionem: p[er]stringens fluxu[m] carnalium affectionu[m]: et cessare facit a peccatis sp[irit]uali circuncisione: q[ua] patribus et sanctis est reuelata: et perficit in g[e]n[er]a[m]e[n]te: et sic inspirationes dicit cum a deo sint opibus carnis et affectionibus p[er]tradicunt: et illicunt hoies ad amicitiam dei. Et s[ecundu]m hoc occurrunt in euangelio quatuor considerationes.

Prima p[er]sideratio.

Intra p[ri]mam p[er]siderationem: q[ua] est de gratie affectu: quo ad dona gratuita: quibus anima p[ri]uilegiata ad vite p[er]fectionem: disponitur: iam die festo mediante: sunt tres conclusiones.

Prima p[er]lo est: q[uo]d multiplex templu[m] in sacra scriptura inuenit. **P**rimum est corpus xp[ist]i: de quo mente no[n] est recedendum: q[uo]d sicut imorari p[er]u[m] est ad deuotionem: ita fructuosum ad vtilitatem: q[uo]d iudaica impietas soluit: et diuina potentia suscitauit. Jobis. 20.

Sec[un]da est beata virgo: q[ua] cum sit nostra aduocata: spes: mediatrix: fortitudo: et excusatio: amatrix hoium: sup[er]patrix demonu[m] dei templu[m] de ea no[n] est discernendu[m]: sed in eo preces sunt fundende. **T**ertiu[m] est ecclesia sancta electoru[m]: a qua no[n] est discedendu[m]: cum iocundum sit frates habitare in vnum. **Q**uartu[m] est aia nostra. vnde hijs que spectant ad eius sanctificatione[m] tota sollicitudine int[er]cedam[us]. **Q**uintu[m] est patria celestis.

Sec[un]da p[er]lo est: q[uo]d aia dicitur aliquando domus dei: aliquando templum dei. Domus dei dicitur: qu[an]do deus in ipsa est per gratia[m] gratias datam: et no[n] gratum facientem. Templu[m] dei est: qu[an]do est in ipsa p[er] gratiam gratum facientem. Domus est cum illuminat intellectu[m] de statu suo. Templum est: qu[an]do sanctificat affectum ad amorem accedendo. Docet in te[m]plo cum diuina i[n]spira[n]tione intellectus instruens

mouet affectum. Et ideo q[uo]d sic int[er]nat se anime per gratia[m] sp[irit]ualit[er] vult habitare in ea: cu[m] ipsa sola sit capax gratie et gl[ori]e. vnde Augu[stinus]. Anima dei imago est: q[uo]d ipsius capax et particeps esse potest. Et hoc: q[uo]d delectabil[iter] speculatur suam pulchritudinem in aia sc[ilicet] p[er] imaginem sibi impressam: sicut in speculo mundo et terro ab oib[us] sordibus vitio[rum]. vnde p[er] uerb[um]. Delicie mee esse et c. vnde dicit. Jam die festo mediante ascendit ihs in templum. De quo festo psal. ait. Relige cogitationum diem festu[m] agent tibi. **B**lo. Exhibitio[n]e boni opis. festu[m] agent tibi. i. mansueti cessabunt a vili op[er]e peccati no[n] intenti m[un]do: sed in bonis opib[us] geti. **C**ogitatio. n. est conceptio voti: sed relige reditio voti. Que opatio relinq[ui]t post cogitatio[n]em. **T**ertia p[er]lo est: q[uo]d talis ascensus gr[ati]e in animam est ei multum fructuosus: q[uo]d no[n] intrat sine donis et virtutibus. Est. n. hospes anime: q[uo]d nullius indiget boni: sed aiam replet omnibus bonis. Inq[ui]tum est ex p[ar]te eius: semp[er] paratus est p[er]ire sua dona: q[uo]d stat ad ostiu[m] et pulsat: vt affectus cordis sibi ap[er]iatur: et intromittatur ad viuandum sp[irit]ualit[er] per dono[rum] suorum co[n]c[er]tationem: l[icet] aliq[ui] ponant obstaculum: ostiu[m] cordis claudedo: de q[ui]bus dicit Job. Ipsi fuerunt rebelles lumini. i. diuine gratie. Intelligendum tamen co[n]cordando cum euangelio: q[uo]d gratia quinq[ue] effectus opatur in anima.

Primus est illuminare. Nam sicut in radijs solaribus apparent athomi: ita in gr[ati]a ap[er]parent o[mn]es defectus nostri latentes. **P**salmi. In lumine tuo. s. gratie videbimus lumen. s. gl[ori]e. vnde segtur. Docebant et mirabantur iudei di. Quomodo h[ab]uerunt litteras scit: cum no[n] didicerunt. q. d. s[ecundu]m glo. sciebant eum sciam acquisitas non habere: audientes eu[m] p[ro]fundissime loquentem veritatem legis et p[ro]ph[et]ar[um]. vnde non im[er]ito mirabantur. **S**ec[un]da est nos deo caros reddere: et h[oc] per humilitate[m]. vnde Bernar. In alto no[n] altum sapes: sed humilibus p[re]sentire: nil deo carius. vnde sequit. Ad ea doctrina non est mea: sed eius q[ui] misit me: ostendens sua humilitatem: et gl[ori]a[m] patris. **T**ertius est h[oc] iacere nos diuine voluntati: que est regula dirigens actus nostros in debitu[m] finem. vnde segtur. Siquis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de mea doctrina: v[er]u[m] ex deo sit: an ego a me ipso loquor. q. d. a gratia diuina e[st] facere vel loq[ui] s[ecundu]m inspirationem: sed non s[ecundu]m p[ro]p[ri]um instinctum. **Q**uartus est p[ro]p[ri]a

gloriam declinare: ascribendo oīū opex me-
rita deo: q̄ opatur oīa in oībus. vnde sequit̃.
Quia seipso loquit̃: gl̄iaz propriā querit: quia
fm apl̄s oīs sufficiētia nostra ex deo est: q̄ nō
sumus sufficiētes ꝛc. ¶ Quintus est de vita
eterna nos certificare: q̄ h̄z in se rationē acce-
ptationis: vnde sequitur. Qui aut̃ querit gl̄iaz
eius: hic verax est. q. d. Sibi de iure debetur
honor ꝛ gloria. Et ideo iniustitia in illo nō est
q̄ debitū reuerētie exhibet deo. Psal. Gra-
tiam ꝛ gloriā dabit dominus.

Scda consideratio.

Ira scdam considerationē: que est
de eius p̄fectu quo ad opa virtualia
quibus aīa exercitata: ad merendū
proficit̃. ibi. Nonne Moyses dedit vobis le-
ges? vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ gratia est quasi ductor.
ꝛ regula q̄daz in finē vltimū ducēs. Alie aut̃
gratie a quibus cadit bō: finalr̄ non ducunt in
finē. Mas ꝛ iudas habuit gratiā. sed non erat
hec ducens in finē. Contingit bene p̄destina-
tos peccare: s̄ tamē reuocari ꝛ a p̄tō recedere
vnde Ro. 8. Quos p̄destinauit: hos ꝛ voca-
uit: hos ꝛ magnificauit. Gratia. n. p̄destina-
tionis semp̄ p̄tō est: ꝛ nund̄ deserit peccatorē
p̄destinatus ex toto: q̄ scriptus est in libro vi-
te: q̄stuz ad terminū: l̄z non per p̄sentem iustiti-
am luget eis: q̄ sunt in p̄tō: s̄ tñ eos non dese-
rit finalr̄ ꝛ in p̄tō p̄manere non p̄mittit: q̄ su-
per eos semp̄ mouetur misericordia. Sap̄. 4.
Gratia dei ꝛ mīa est in sanctos eius: ꝛ respe-
ctus sup̄ electos illius. Glo. Sanctos dicit il-
los: qui seruant innocentiaz: ꝛ p̄tinuant sc̄titatez
a qua non decidunt p̄ p̄tū mortale: ꝛ ne post
gratiaz peccēt: a tēptatione liberat. Electos vo-
cat p̄destinatos.

¶ Scda p̄lo est: q̄ gratia duplicēz p̄fectum
causat in anima. ¶ Primum effectus gratie ē
quia statuz peccati notificat: vt fugiatur. Mul-
tus penitere pōt: nisi prius noscit statum p̄ti.
vnde apocal. ij°. Qui lapsus fueras: memor
esto vnde excideris: ꝛ age penitentiam. vnde
peccatum quadrupliciter se menti representat.
¶ Primo vt priuatiūz diuine gratie: quoni-
am per ipsum aīa spoliat̃ donis spiritualibus.
¶ Secundo vt lucratiūz infinite pene: quia
pena cōdigna peccati mortalis est gehenna in-
extinguibilis. ¶ Tercio vt amissūz glorie:
q̄ nullus ex̄is in peccato mortali: h̄z heredita-
tem in regno christi ꝛ dei. ¶ Quarto vt offen-

suum maiestatis diuine: quia altissimus odio
habet peccatores. vnde recordatio vt sic dele-
tionem peccati operatur. Et hoc est q̄d dicit.

Nonne moyses dedit vobis legem? Moyses
fm q̄ legislator signat agnitionem peccati.
Ro. quarto. Per legē agnitiō p̄ti. vbi Alu-
gustinus. Si cognoscant ꝛ non cauēt: p̄uarica-
tio est: ꝛ tunc penitētia deletur. Cauere autem
non pōt homo p̄tū: si non adiunatur gratia:
vt cognitus caueatur. vnde Moyses etiā in-
terp̄tatur assumptus ex aquis. Exo. scdo dicit̃
Et signat dolorē a gratia causatū ex cognitiōe
p̄ti plenūz lachrymis. ¶ Scda affectus gra-
tie est: quia negligenter opantes reprehendit.
Adultos. n. remissos remissa conuersio in p̄ti-
stinos errores reduxit. quorūz exēpla diuina
gratia vitare docet. vnde sequit̃. Et nemo ex
vobis legē facit: quasi dicat. ¶ Fraus ꝛ desidia
in omni ope bono formidanda est. ¶ Fraus ꝛ de-
sidia: dum de bono ope nosmetipsos: nō de
um laudamus. Desidia agimus: duz p̄ torpo-
rem languide ea q̄ dei sunt agimus.

¶ Tertia conclusio est: q̄ efficacia istius gra-
tie est a passione christi: non ex voluntate: vn-
de Ro. quarto. Omnes peccauerunt: ꝛ egēt
gratia dei. vbi dicit Augusti. Non iustificati
per legē: nec p̄ propriam voluntatē. sed p̄ gra-
tiam xp̄i. vnde sequitur. Per redēptionem q̄
est nob̄ a xp̄o ih̄u. i. fm glosam per p̄cium da-
tur nob̄ a xp̄o. De quo Ioh̄. 1. ¶ De quo Ioh̄. 1.
corruptibilibus auro vel argēto redēpti estis:
sed p̄cioso sanguine filij dei. Ut igitur iustifi-
ficarentur homines diuina gratia: veritas de
Adaria orta est: vt pro illis iustificandis offer-
ret sacrificium passionis ꝛ crucis. Non enim
a nob̄ sumeret carnem mortalem christus: si
mori non posset. ¶ Proprie enim dicitur rede-
misse: ꝛ non emisse nos. Ip̄ius enīz eramus
ante per naturam: sed nostris delictis sumus
alienati. Sed deus pater longe ante disposuit
vt nos a peccatis liberaret: sicut ante promiserat.
Quod cuz impleuit: iustum esse se ostē-
dit. vnde sequitur. Quid me queritis interfi-
cere? quasi dicat reprehendendo reciduos se-
mel passus sum redimens eos: qui mei erant
per naturam: ꝛ alienati per culpam. Sed nūc
amplius voluntatem nolite apponere: ne per
vos iterum reciduo vestro mea passio reno-
netur. Ad hebreos sexto. Rursum crucifigen-
tes sibi met filium dei.

Tercia consideratio

Sermo

Irea tertiam considerationem que ē
de eius impulsu quo ad vitia carnalia
qbus anima angariata impetitur: cū
dicit. Respondit turba et dixit. vbi occurrunt
tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q vitia carnalia cōtra gra-
tiam expellendā ordinant tres acies turbarū.
Prima ipsam aggreditur incipiendo a co-
gitatiōe ex qua sequit̄ delectatio: deinde hec de-
lectatio fit morosa: de qua fit transitus ad con-
sensu: de consensu ad opus: de ope in consue-
tudinē operandi. **S**ecunda acies sic ordina-
tur incipiens exterius. s. de visu transit ad factū
gradatim: de visu ad colloquium: dein de ad fre-
quentiaz: deinde ad contactum: deinde ad oscu-
lum: tandē ad p̄sumationē flagitiij. **T**ertia
acies ordinat̄ incipiens s; gnā peccatorū de mi-
nor ad maius. s. q aliquis nō reputat venia-
lia peccata nō attendens q occasione eorum po-
test incidere in mortalia. vnde Aug. Caue mi-
num ne forte sub maris arena. vnde subditur
Respondit turba et dixit. Hec enim turba est
infestatio carnalium motuum opprimens gra-
tiam. vnde Isido. de summo bono. Ante con-
uersionem p̄cedit turba peccatorū: post conuer-
sionē sequit̄ turba tēptationū. Illa se obiciunt
ne ad deum conuertamur: ista se ingerunt: ne
liberis cordis oculis deū cernamus. vtriusq;
tumultus insolentiaz nobis gignit intentionēq;
nostram spe fraude multimoda intercludit. vñ
ad Gala. quarto dicitur. Caro concupiscit ad-
uersus spiritum.

Secunda p̄lo est: q carnalis cōcupiscentia sen-
tiens concupiscentes spiritus reluctance: et se appetitui p̄traria iudicat ipsam diaboli-
ce p̄secutionis seuentem crudelitatem. Habet enim
spiritus arma tria: quibus carni reluctatur.

Primū est virtutis exercitiū: de quo Aug.
Quid tibi adhuc p̄ferenda taz longa temporū
p̄ponis spatia? Nunq̄ scis si crastino viuas?
vnde euangelista. Nescitis diem neq; horaz.
Ideo vigilate: et discite inertiam corporis: sem-
perq; memento: q̄ regnuz celoz nō tepidi: nō
desides: s; violenti vimq; facientes diripiunt
vnde dicit. Vnum opus feci: et omnes mira-
mini. quasi diceret. Qd omniū virtutū opera-
tio est vna propter gratie vnitatē: in qua conue-
niunt qua contra desideria carnalia fit relucta-
men. **S**ecundum est cordis mundicia: que
est quedam spiritalis circumcisio: qua a corde
omnes imundicie cogitationū remouentur:

vnde Aug. Circumcisio cordis est: q̄ purificat
animaz ab imundis cogitationibus: et interio-
res maculas abscondit: illicitā concupiscentiaz
amputando: vnde sequitur. Propterea moy-
ses dedit vob̄ circumcisiones. Moyses assum-
ptus de aquis est contritio. Hec dedit circum-
cisionē: a peccatis et cogitationibus eorum dē.
Et hoc in sabbato mentis: et non corporis: q;
ad talem circumcisionē requiritur mentis que-
ratio: et corporis exercitatio. Sed extraneitas a
deo mentis puagationem et ineptā letitiaz mū-
di circumcidit. i. diuidit hoiez a gratia dei. vñ
de sequitur. Et in sabbato. s. per mentis ocu-
z et ineptam letitiam. Circumcidit hominem:
ab amicitia et gratia dei. Et mihi indignamini
q; totum hominem saluum feci: a peccis p̄ gratiaz.
Tertium est oīum rerum in melius inter-
pretatio: que est contra iudiciū temerariū: que
semper dubia in deteriore partem interpretat̄
Hoc non d; fieri: q; includit in se imunitaz p̄-
ximi. vnde Roma. 14. diē glo. Dubia in me-
liorem partē sunt impetrāda. vnde nullus d;
aliū contēnere. Et ideo non apparent mani-
festa iudicia de malicia alicuius: debem⁹ eum
habere p̄o bono. Melius. n. est q; aliq; falla-
tur habens bonā opinionē de malo homine
q; q fallatur habens malam opinionē de bo-
no hoīe. vnde dicit. Nolite ergo iudicare s; m̄
faciem: sed s; m̄ rei veritatē inquire. Job. 29.
Causaz quam ignorabā: diligenter inuestiga-
bam. Sed s; m̄ iustum iudiciū iudicate. Judi-
cium. n. est actus iusticie. Iustitia aut̄ s; m̄ Ad-
crobiū est virtus reddens vnicuiq; qd suū
est. vnde dicit. Demoniū habes. q. d. Tua
crudelitas seuiens est demoniaca: q; Aug⁹.
de ciuitate dei dicit demones habere cupidita-
tem nocēdi: et a iustitia esse alienos: inuidia li-
uidos: et superbia tumidos: et fallacia callidos
vnde quia reluctando carnis concupiscentiis
eis videtur habere has demonis proprietates
ipsum dicunt habere demoniū.
Tertia p̄lo est: q; s; m̄ Aug⁹ in glosa ad
gala. sexto. Congruit nostre deuotioni: vt qui
domini crucifixi passionem celebramus rep̄-
mendarum carnalium voluptatum crucē nob̄
faciamus. In hac quidem cruce semper debet
pendere xpian⁹: vt sit fixus clauis. i. preceptis
iusticie: vt xps in cruce clauis p̄fixus fuit. vñ
de ad Gal. 6. Qui sunt xpi: carnem suam cru-
cifixerunt cū vitijs et cōcupiscentijs. Glo. ibi-
de. Contra malos posita est lex. Bonis au-

tempora est crux. Et ideo qui sunt Christi: quos necesse est sequi spiritum: carnem crucifixerunt. i. macerauerunt carnem suam: pugna-tes cum vitijs operum: et concupiscentijs desideriorum. vnde sequitur in euangelio. Dice- bant igitur quidam iudei ex iherosolymis. s. af- fectioes et opationes spiritus. Nonne hic est quem querunt interficere. s. affectioes carnis spiritui reluctantes succumbere? Ecce palaz lo- quitur. Ipsa autē gratia in pans omnia. s. que expediunt ad destructionē carnis peccati: et ad animationē spiritus. Nunquid vere cognoue- runt principes. s. tenebrarū: quorum instinctu et suggestionē caro concupiscit aduersus spiri- tum: quia hic est xps. i. vnctus iustitia dei: que vngit impium: quando misericorditer de infi- deli facit fidelem. vnde sequitur. Nunc scim⁹ vnde sit: quasi dicat. Nec vnctio iustine. pprie dicitur dei: qz de promissione originem habz. Et cum pmissum dei redditur: iustitia dei est. Et cū suscipit fugietes ad se: iustitia dei est: qz non suscipe iniquitas est. Christus autē cū ve- nerit: vnctio delectationis carnis est. Nemo scit vnde sit: qz non a deo: nec a gratia. Igitur a nullo proficiente ad salutem.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est istum ad eius ortum quo ad infusa spiritualia seu dona supernaturalia: quibus anima imbuta ad premium extollitur: ibi. Clamabat autem ihs docens in tēplo: vbi sunt. 3. p̄es. Prima p̄lo est: qz illi qz fomite carnis agi- tantur: clamando sollicitus debent diuinū au- xilium inuocare. Licet. n. coassistente gratia dei: penitens egreditur de peccato: vel quo ad culpam: vel quo ad penam subiiciendose regi- mini rationis: tamen ex parte sensualitatis fre- quenter cogitationibus agitur. Nonnullos enim vidimus: qui ieiunando humiliant se cu- bantes cinere et cilicio: et disciplinis se asiligen- tes: et tamē adhuc verantur a demonio. s. a fo- mite: qui ab aplo dicitur angelus sathane.

Secda cor. 12. In cuius figura mulier chana- nea: cuius filia a demonio verabatur: ad ihm clamabat pro filia. vnde ihm nominat filium dauid: cōmemorans qz ipse saul a spiritu malo eum agitante liberauit. vnde xps caritas libe- rat a spiritu inuidie: xps mundicia liberat a spi- ritu inundo verante. Hūc clamorem xps do- cet in templo. Primo cordis per inspirati- onem et cogitationem ipsum arguente de mali-

cia sua. Psal. Arguam te etc. Secdo docet in templo aux per scripture amononē. s. de du- ricia cordis increpado. Mat. 5. Tercio do- cet in templo corporis p infirmitatem. Psal. Multiplicate sunt infirmitates eoz etc. Et B est qz ihs clamabat docens in templo.

Secda p̄lo ē: qz cuiusqz puenit nō peccare et esse sine peccō: hoc hz ex dono gratie: nō ex cō- ditione nāe. Ratio est: qz peccare nihil aliud est qz declinare a rectitudine actus. queqz d3 habe- re: siue accipiatur p̄m in nālibus: siue in ar- tificialibus: siue in moralibus. Solum aut illuz actum a rectitudine declinare: nō puenit. Cu- ius regula est ipsa virtus agens. Sola autem virtus agentis dñi est sui actus: qz nō ordinat ad supiorem finem. Omnis aut voluntas cu- iuslibet creature rectitudine a suo actu non hz: nisi fm qz regulat a voluntate dina: ad quam p̄tinet vltimus finis. vnde in voluntate diui- na non pōt esse p̄m: sed in voluntate creata. Vnde cum voluntas dina sola sit impeccabi- lis: pōt a peccato et ab inclinade ad p̄m libe- rare. vnde sequitur. Et me scitis: et vnde sim scitis. q. d. Omnia dona q vobis p̄ferunt: si- ue sit remissio culpe: siue sit relaxatio pene: si- ue preservatio a malo: siue collatio donorum gratuitoz: siue moralium: siue gratiarū quarū- cunqz: a sola voluntate diuina est.

Tercia p̄lo est: qz gratia iustificationis so- lum tangit efficaciter p̄destinatos: de qua dicit De turba autem multi crediderūt in eum. glo. Ro. 8. Predestinatio est p̄scia et p̄paratio beneficioz dei: qua certissime liberant q̄cunqz liberantur. Intelligendum tñ qz p̄destinatio certissime et infallibilr p̄sequitur suum effectū nec tm imponit necessitatem: vt effectus eius scilicet ex necessitate pueniat. Predestinatio enim est puidentie pars. Non aut omnia: que puidentie subdunt: necessaria sunt: sed qdam ptingenter eueniunt fm p̄ditionem causarū primarū: quos ad tales effectus diuina puidē- tia ordiauit. vnde multi. i. electi. De turba. s. vocatoz voluntate dei antecedente: qua oēs su- mus vocati: quia omnes ista voluntate voluit saluos fieri. Crediderunt. s. non solum p̄p p̄pue voluntatis inclinationem ad fidem. S3 crediderunt per gratiam p̄destinationis vo- cati ad fidem et electi. Romanorum. 6. Quos vocauit: hos et magnificauit.

Sermo

¶ Feria quarta. Sermo. 68.

Præteriens

Iesus vidit hominem cecum a natiuitate. Iohis. 9.

p

Sicut videmus in naturalibus quod doctrina naturalis ad euidentiores ma-

iorez aliquando per facta naturalia declaratur ut maioris sit roboris et firmitatis in intellectu audientis: sic reuera christi doctrina supernaturalis ab eo fuit declarata et confirmata per miraculorum operationes: quod hoc infideles inducebat ad fidei et deitatis presentiaz demonstrauit. Erat namque mundus in absentia christi sub quadam umbra. Ipso autem adueniente in mundum aduenit lux ex cuius presentia facta est quedam dies: in qua christus manifestabat quid credendum: aliquod quod agendum puta mandata vel precepta. Aliquando quid sperandum: dum promittebat premia: aliquod quod timentum dum dum prominabat supplicia. Illic ergo manifestabat quid credendum de eo. Ex opere. n. miraculoso voluit credi verus deus: ut patet in euangelio. ¶ Mota syroa est fons ad radicem montis syon: qui in certis horis ebullit: cuius aque ex cipiunt quasi stagnum: non longe a fonte constructum: quas collectionem montis piscinas: modo naturatonia appellat scriptura. Sed; glossa; cecus si gnat genus humanum: in quo cecitas est naturalis: quod peccare primo homine vitium per natura inoleuit. Unde secundum mentem hominis homo cecus: est natus. Quous oculus mentis iesus cuius apparauisset sua incarnatione docuit eius sacramentum baptismatis a peccato originali purificari: ut sic lumine fidei illuminatus videret oculo mentis deum: seipsum et mundum: que illuminatio recipitur solum in sabbato mentis: que est eterne pacis tranquillatione: cui inuident diabolice persuasiones ac fomitis inclinationes. unde gratia diuina inueniens illuminatum iam cecum de synagoga malignantiuz: et genua mentis eius iam reuerter flexa ad obediendum diuine voluntati et iussionibus eius: cuius per gratiam in filium dei adoptatur. Et secundum hoc occurrunt nobis in euangelio quatuor considerationes.

Prima consideratio.

¶ Circa primas considerationes: que est de cecitate sententia. scilicet quid sit cecitas cum dicitur.

¶ Præteriens ibi et. Et sunt. 4. Res

¶ Prima res est: quod cecitas est ebitudo men-

tis: licet idem sint realiter: differunt tamen ratione. Nam ebitudo mentis importat quandam debilitatem mentis circa considerationes spiritualium bonorum. Cecitas autem mentis omnimodam priuationem cognitionis eorum importat: et utrumque opponitur dono intellectus per quem homo spiritualia bona et eorum interiora subtiliter penetrat.

¶ Secunda conclusio est: quod cecitas in quantum est subtractio gratie et ea sequitur quod mens diuinitus non illuminetur ad rem videndum: et tunc deus est causa illius. Nam deus est causa vltis illuminationis secundum illud Iohis. 1. Erat lux vera etc. Sicut sol est causa vltis illuminationis corporum aliter tamen et aliter. Nam sol agit illuminando per necessitatem nature deus autem agit voluntarie per ordinem sue sapientie. Sol autem quantum est in se omnia corpora illuminat: si quod tamen impedimentum inueniat in aliquo corpore relinquit illud tenebrosus: sicut patet de domo cuius fenestre sunt clausæ: sed tamen illius obfurationis nullo modo causa est sol. Ad. n. suo iudicio agit: ut lumen interius non imittat: sed causa eius est solum ille qui claudit fenestram. Deus autem proprio iudicio lumen gratie non imittit in quibus obstaculum inuenit. Vnde causa subtractionis gratie est non solum ille qui ponit obstaculum gratie: sed etiam deus qui suo iudicio gratiam non apponit et per hunc modum deus est causa execrationis. Intelligendum tamen quod execratio in quantum ex diuina misericordia ordinatur medicinaliter ad salutem eorum qui execrantur puta in quantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: ut peccatum suum agnoscant humilientur et conuertantur secundum Augustinum in libro de natura et gratia: sed hec misericordia non omnibus impeditur execratio. sed solum predestinatis quibus omnia cooperantur in bonum. Præteriens iesus. i. dissimulans gratie infusionem quo ad tempus cum videt oculo misericordie cecum. scilicet finaliter predestinatum: licet fuerit ad tempus derelictus a necessitate et hoc propter culpam originalem propagatam sibi innatam.

¶ Tertia conclusio est: quod execratio in quantum est auersio a diuino lumine: ut sic a vitis carnalibus sumit originem: patet. Nam delectatio applicat intentionem ad ea quibus aliquis delectatur. Unde dicitur sexto ethi. quod unusquisque ea in quibus delectatur: optime operatur. Contraria vero nequaquam: sed debilitat. Vicia autem carnalia. scilicet gula et luxuria consistunt circa delectationes: tactus ciborum: et venenorum que vehementissime inter omnes carnales delectationes. Et ideo per hec vicia intentio hominis maxime

applicatur ad corporalia: et per consequens debilitatur operatio hominis circa intelligibilia. Plus autem per luxuriam quam per gulam quanto delectationes veneree sunt vehementiores quibus ciborum. Et ideo ex luxuria oritur cecitas mentis: que quasi totaliter spiritualium bonorum cognitionem excludit. Ex gula autem ebetudo sanus: que reddit hominem debiles circa huiusmodi intelligenda. Et conuerso autem oppositae virtutes: scilicet abstinentia et castitas maxime disponunt hominem ad perfectionem intellectualis operationis. Unde Damascenus primo dicitur. Ad illis pueris: scilicet abstinentibus et continentibus dedit deus scientiam et disciplinam. unde sequitur. Querunt discipuli d. Rabbi: quis peccauit: hic autem parentes eius? et cetera. Quasi diceret. Nec cecitas non est innata per pagationem: sed est a vitiis radicata.

¶ Quarta conclusio est: quod non omnis pena infligitur propter peccatum. Ad cuius declarationem nota quod duplex est causa. **¶** Una sine qua non sic omnis pena habet culpam sicut causam: quia si non fuisset culpa: nulla fuisset pena.

¶ Alio modo est causa meritoria. Et hoc modo non omnis pena respicit culpam. Aliquando vero infligitur pena ad virtutis probationem siue manifestationem: ut in iob. Aliquando ad virtutis confirmationem: ut in paulo. Quandoque vero ad glorie dei manifestationem: ut hic. Aliquando ad perpetue damnationis inchoationem: ut in herode. Alius duodecimo. Aliquando ad culpe expiationem: ut in filiis israel in deserto. unde respondit iesus. Neque hic peccauit neque parentes eius: ut et cetera. quasi dicit. Non fuit cecus a natiuitate propter peccatum. quia peccatorem esse: presupponit esse nature: neque propter peccatum parentum. Nam pena spiritualis que consistit in priuatione gratie nullus punitur pro alio: cum anima sita deo non a parentibus. Sed pena corporali: unus pro alio punitur: ut patet in sodomitis et alijs multis: et hoc ideo quia filius quo ad corpus est alius quid patris. Non est igitur inconueniens quod deus infligat penam corporalem in remedium anime: que nobilior est corpore: ut nobilior per punitionem ignobilioris reformatur. Et ideo sequitur. Ad hoc oportet operari opera eius qui misit me donec dies est: scilicet opera ad salutem humani generis ordinata: quod nunc est opportunitas operandi quam causat presentia christi qui est verus sol iustitie. Et ideo reppulit no-

ctem seculi: et bene opportune operationi constituit. Quia venit nunc quando nemo potest operari. Et ideo studiose operandus est: quia hoc tempus ad merendum datus est: sed post non restat nisi recipere premia: et ideo addit. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi.

Secunda consideratio.

¶ Circa secundam considerationem que est de cecitatis expulsionem: quam facit diuina benignitas cum dicit. Nec cum dixisset: ubi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod lutum factum ex sputo significat diuinam incarnationem. unde glossa. De salua lutum fecit: quando verbis caro factum est. Salua est sapientia que ex ore alius sumpta dicitur. Terra est caro christi. Augustinus super iohannem. Magnus mysterium commendauit christus de salua sua. Lutum fecit: quia verbum caro factum est: quasi diceret. Salua terre coniungitur: quando dei filius ex virgine nascitur. unde dicitur. Nec cum dixisset expulit in terram. id est. naturam diuinam humane nature que est terra. Annuere fecit lutum. id est. assumpsit humanitatem.

¶ Secunda conclusio est: quod linitio huius luti super oculos ceci signat spirituales reformationem. Nam ratio nostra lippa est facta et intellectus obscuratus est propter peccatum: ita quod non possumus per nos veritatem cognoscere. Ideo christus venit: ut omnia que ad salutem sunt necessaria sufficienter nobis verbo et exemplo demonstraret. Et ideo luto facto ex sputo et terra: et incarnatione unita sunt diuersa: scilicet humana natura et diuina: ex qua unione homo perfecte illuminatur. Unde glossa. Hic luto vixit oculos illius qui credit verbis carnis factum. Unde Augustinus. Oculi nostri hoc luto vnguntur: dum credentes christus incarnatum illuminamur vunctione spiritus sancti. de qua iohannis. 3. Vnctio docebit nos de omnibus. unde sequitur. Et linitum lutum super oculos eius: scilicet ut videret superiora ut appetatur et inferiora ut contemnantur.

¶ Tertia conclusio est: quod ad perfectam illuminationem duo requiruntur. id est. obediens subiectio diuine voluntati et lachrymarum effusio precibus. **¶** Primus pars de obedientia. Unde Bernardus. Obedientia dirigit gressus nostros et sancte peruersitatis peremeret gratiam. **¶** Secundus pars de lachrymarum effusione: quod ducunt nos in cognitionem veritatis. unde Gregorius. Quod verius culpa defletur: eo altior

Sermo

cognitio veritatis attingitur: qz ad videndum internum lumen polluta conscientia lachrymis baptizata renouatur. vnde sequitur. *Vade. s. proficiendo in virtutibus implens diuinaz voluntatez: que est sanctificatio nostra sz aplum.* Et laua in natatoria syloe. qd interpretatur missus. q. d. Laua sordida mentis in natatoria syloe. i. in flumine lachrymarz pitionis: q habet efficaciam deletionis ex parte missi. i. xpi: q missus est vt lauaret nos in sanguine suo a sordibz peccatorum: fm illud hebre. 9°. Sanguis xpi emundabit pscientiam nostram ab opibz mortis.

Quarta conclusio est: q ad hoc q aliquis sit pfecte illuminatus ne erroris ignorantia obsecraret per peccatus: tria requiruntur. *Primum est vt temptatio fugiatur sicut homo sapiens fugit: vbi superare non potest.* Vnde illi qui se debiles sentiunt ad resistendum fugiunt: sicut dauid a facie saul: quod est corra illos qui se ingerunt locis et spectaculis illicitis. Vnde secunda petri primo. *fugientes ea que in mundo sunt et cetera.* *Secundum est vt temptatio contrarietur: quod fit per penitentiam: sicut videmus in naturalibus: q nulla forma expellitur: nisi a sua contraria.* Et quia omnis temptatio est allectiva. Ideo per tristitiam et penam fugari debet: qz in moralibus pene sunt sicut medicina. Vnde colocen. tertio. *Moxificate inquit mēbra vestra.* *Tertius est vt habeamus refugium ad diuinam gratiam: sicut illi qui inimicis resistere nequeunt ad munitiones recurrunt: sic nos ad celestia recurrere debemus per contemplationem.* Vnde apostolus dicit. *Ad ephe. sexto.* *Ad contra tales temptationes debemus armari spiritualibus armis fidei.* Vnde dicit. *Abijte: scilicet fugiens peccatus. s. per contemptum.* Et lauit: scilicet lachrymis pitionis p pniaz. Et venit. s. vidēs p fidē ad xpm p refugio obtinēdo.

Tertia pconsideratio que est de aduersariuz remuneratione quā depellit illuminati fidelitas euz dicit. Itaqz vicini etc. *Ubi sunt tres conclusiones.* *Prima conclusio est: q omnis temptatio orum habet quadruplicem: quia quandoque temptatur quis ab exteriori: vt cum quis temptatur a prouitate propria.* Vnde Jacobi primo. *Unusquisqz temptatur etc.* *Ista prouitas concupiscentie dicitur nobis vicina: quia quocumque nos diuertim: semper est nobis annexa.* vnde dicitur. *Itaqz vicini.* *Quandoqz tem-*

ptatur quis a superiori vt a deo. *Genesis. 20.* *Temptauit deus abraham.* vnde dicitur. *Et qui viderant euz prius: quia mendicus erat: p quos intelligitur ille q nouit abscondita.* *Quandoqz etiam temptatur quis ab exteriori: vt a visis vel audis mundanis.* *Dani. 13.* *De pteris susannam videntibus.* vnde dicitur. *Alij dicebant: Quia hic est.* *Per quos intelliguntur exteriora mundana apparenter temptantia.* *Quandoque autem ab inferiori: scilicet a diabolo qui instigat ad maluz.* *Matth. 5.* *Cur temptauit sathanas cor tuuz?* vnde dicit. *Alij autē nequaquaz: sed similis eius est.* *Ista autem temptationū que est a superiori est bona: quia deus non temptat nisi vt a bono ad melius procedatur.* Vnde Jacobi primo. *Deus interpretator malorum est.* *Alia est ab interiori: et illa est molestissima: qz est intrinsecus nobis annexa.* *Psalmi.* *Qui diligit iniquitatem illa que est ab exteriori est facilissima: quia nisi iungatur cum interiori nihil per se potest.* *Alia que est ab inferiori est debilissima: qz sz Ihero.* *Debilis est hostis: q nō vincit nisi volētes.* *Secunda conclusio est: q ille cecus illuminatus ad refutandum temptamēta quatuor habuit adiutoria.* *Alia quatuor ponuntur super sermo. 5°. considera. 4°. conclud. 3°.* *Primum est humilitas. vnde cognoscens suaz insufficientiam de se nō presumpsit. d. Quia ego sum: quasi di.* *Ego nūc illuminatus gratia dei non industria mea: sum ille mendicus qui fueram cecus: propter errorem seu defectum fidei.* Vnde Augu. *Solus vincitur qui de se presumit. Solus vincit qui de seipso non presumit.* *Hec autem facit humilitas preseruans nos in temptatione.* vnde Augusti. *Nisi humilitas omnia quecumque bene facimus precesserit: et continuata consecutaqz fuerit: iaz nobis de aliquo bono gaudentibus totuz aufert de manu superbia.* *Et iō dixit diabolus machario.* *Humilitas tua sola me vincit.* *Secundum est gratiarum actio.* *Hec autem maxime debetur illi: qui gratis beneficium contulit: ad qd non tenebatur.* *In deo autem primo et principali ter iuenitur causa debiti: quia ei obligamur ad gratiarum actiones: eo quia ipse est primū principium omnium bonorum nostrorum.* *Adani. festuz autē est: q omnis effectus naturaliter ad suam causaz puerit sz Dio. vi.* *Deus oia in se puerit tanqz oīuz causa: certū est q beneficium inquantuz huiusmodi est causa beneficia*

ti. Et ideo nālis ordo requirit: vt ille q̄ suscipit be-
neficiū per gratiā recompenſationē p̄uertat
ad benefactorē: ⁊ h̄z istum modū deūz honora-
mus: cū p̄uertimur ad ipsūz tanq̄ ab eo benefi-
ciati per gratiarum actionem: ⁊ voces laudis.
De quo psalmi. Sacrificium laudis honori-
ficabit me. Et ideo iste cecus regitus de eius
illuminationē: respōdit. Ille hō qui dī xp̄s: lutūz
fecit ⁊c. q. di. Se esse obligatū deo ad gratiā
actiōes: q̄ sua incarnatiōe p̄stitū sibi beneficiū
illuminationis. Tertiū est p̄stantia q̄ erat in
eo miranda: quā ostendit in respondendo ca-
lūniāb⁹. vñ. Et rīso. Est admirāda ceci p̄stāta
q̄ in tanto piculo p̄stitutus non negat: nec con-
traria dicit p̄oribus: sed magis succincte d̄ illa/
minatione. s. xp̄o: ⁊ de modo illuminationis
respondit calūniantibus: sicut p̄z in textu. Vñ
Tullius dicit. q̄ constantia est animi stabilitas
firma: ⁊ in p̄posito perseverās: maxime i h̄is
que sunt fidei. Unde apostolus ad ephē. 4.
Nō finis paruuli vt circūferamur omni ven-
to doctrine. Unde a p̄posito recedendū est cū
creditur deo displicere: ⁊ in eo p̄seuerandum:
eūz creditur ei placere. Quartus est spiritua-
lis indignatio: qua seuit p̄tra vitia: vt malis sug-
gestionib⁹ non patiat se trahi ad p̄sensum p̄cti
⁊ rep̄mat malos motus in se ⁊ in alijs vbi op-
portune potest: ⁊ vlciscat dei iniurias ⁊ trans-
gressionē iustitie. Unde iste cecus audiens
xp̄m vocari peccatorē: ipse indignanter contra
eos iratus: nō tanq̄ dubitans de xp̄i sanctitate
sed deridens eorūz malignitatē imprecabatur
eis maledictionēz fidei eorūz quā suspicabant
p̄sequi imitationes. vnde dixerunt. Mos sci-
mus q̄ hic homo peccator est. Quibus respō-
dit. Si peccator est nescio. quasi d. Vos dicitis
q̄ scitis eum peccatorem: ⁊ ego dico: q̄ ne-
scio eūz peccatorem: imo contrarium probo.
Quia cū essez cecus modo video. Nullus. n.
nisi sanctus: nō peccator: potest aliquē illumina-
re. Tale. n. factuz excedit facultatē totius crea-
ture: sed soli deo p̄petit effectiue: ⁊ ex auctorita-
te p̄p̄ia. Sed q̄ horrebant eū sub pallio hono-
ris dei ad blasphemandū xp̄z dixit eis. Nūqd
vos vultis discipuli eius fieri: quasi. d. Quia
reputastis eum peccatorem blasphemantes fi-
lium dei. vos similes peccatoribus efficiemi-
ni ignorantes vt dicitis eūz fin dinitatez. Sz
q̄ obstinati nō recipiunt p̄suasione m̄ ex ve-
ritate oīsa reddūt vitupationē dicētes. In pec-
cat⁹ ⁊c. Propter qd̄ eiecerūt eūz ex synagoga

Tertia conclusio est: q̄ hec resistētia solum
habet efficaciam in corde quieto. vnde dicit. Qd̄
sabbatum erat quādo dominus lutum fecit: et
aperuit oculos ceci: cū sabbatū idē sit qd̄ ges
Intelligendum tamen: q̄ triplex est sabbatuz
Primū est corporis ⁊ nō mentis. Tertiū ē
vtriusq̄ simul. Primū est in illis: q̄ per vo-
luptatū experientiam gescunt in corpore ⁊ per
amarissimūz p̄scentie remorūz cruciantur in
mēte. In tali. n. sabbato potius temptationum
habent laxant. Sedz est mētis ⁊ nō corpo-
ris: vt in illis q̄ q̄to carnez suam cū vitijs ⁊
p̄cupiscētis cruciunt: tātō plus in mente na-
ture tranquillationē p̄ponunt. vnde leuitici. 6.
Dicit sabbatuz quietiōis dñi. Tertiū ē vtri-
usq̄: hoc non habetur nisi in eterna felicitate.
Primū ē tñ maloz in p̄senti. Sedz ē bo-
noz in p̄senti. Tertiū ē tñ bonoz in futuro

Quarta consideratio.

Quarta p̄sideratio q̄ est de gratiarū
actione quā huius illuminationē me-
ritur diuina bonitas. Et eiecerunt eū

extra: sunt tres conclusiones.

Prima est: q̄ deus penitētes p̄ueniū gra-
tia ne per paucos motus ⁊ brutales appetitūz
opprimantur. Nam per conuersionēz quib⁹
impulsu vitioz grauatur dum ad cognitionē
dei accesserit: de quibus non frangatur dispen-
sator nouit aduersitates reprimere vitioz suc-
cessionē virtutum: vtile est enim dei seruo post
conuersionēz temptari: quatenus a torpore ne
gligētie solutis vitijs ad virtutes trāsserat ani-
mum ⁊ exercitum superat vitioz. Nec Ysid.
de summo bono. vnde Aug. de natura ⁊ gratia
Gratia p̄uenit vt sanemur: subsequitur: vt glo-
rificemur. Et hoc est q̄ dicit. Et eiecerunt eū.
Separantes a malignatium consilio.
Secda p̄cto est: q̄ nō solū dina grā p̄ueniēt
causat cessationē a p̄cto: sz etiā a p̄cto resurgere
facit: reparat hoīez ad ea q̄ peccādo amisit. In-
currit. n. hō triplex detrimentū p̄ peccatū. s. ma-
culaz: corruptionem nālis boni ⁊ reatus pene.
Ad aculā incurrit inquantū priuat decorē gra-
tie: d̄formitate peccati. Bonū aut nāc corruptū
inq̄rituz nā hoīs deordinatū voluntate hoīs deo
nō subiecta. Hoc. n. ordine sublato: p̄ns ē vt
tota humana nā hoīs p̄ctis inordinata remane-
at: reatus pene ē p̄ quā homo peccādo mortali-
meretur dānationem eternāz. Idet de h̄is
tribus: q̄ non nisi per deūz possunt reparati.

Sermo

Quum enim decor gratie pueniat ex illustratōe diuini luminis: non pōt talis decor reparari in anima: nisi deo denuo illustrante. vnde requiritur habituale lumen: quod est gratie lumen. Similiter ordo nature reparari non pōt: nisi voluntas hoīs deo subiecta fuerit: quod non erit nisi deo voluntatez hoīs ad se trahente. Similiter et reatus pene eterne remitti non potest: nisi a deo. inq̄tum est offensa cōmissa: que est hoīz iudex. Et ideo regritur auxiliū gratie ad h̄ vt amissa recuperentur. vnde s̄m L̄riso. Qui ppter veritatem et xpi p̄fessionez opprimuntur: hī maxime a deo honorant: qđ in isto ceco factum est. Quod cum audisset ihs: qz eiecerunt eum foras et c. i. gratia inueniens euz restituit in p̄stinum statuz ppter cordis p̄parationem. vnde psal. P̄parationē cordis eoz et c.

Tertia p̄lo est: qz gratia sic inuentuz in ardore desiderij: paratum deo fuisse: informans ipsum de eius potentia: et sapientie lumine si dei dignatur illum illustrare. Max vltima beatitudo hoīs consistit in quadam sup̄naturali visionē dei: quam homo pertingere non potest: nisi per fidem. Ipsa enim est radix oīum virtutuz: quibus debetur beatitudo tanq̄ p̄miuz Ipsa. n. est porta: per quam p̄nceps vniuersoruz intrat in cor hoīs. Sicut p̄ de m̄te virginitis: que prius p̄cepit fide q̄ carne: Luce p̄mo Beata que credidisti: qm̄ p̄ficientur et c. vnde Augu⁹. Beatior fuit maria p̄cipiendo fidem xpi: q̄ carnem xpi. Cum igitur christus habuisset per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonū: ipsa fides videtur eē radix oīum bonorū et virtutum. vnde si radix euellat cetera virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine virtute radicis non crescunt: sic que libet opera l̄z videant bona: sine fide sunt nulla. vnde sequitur. Tu credis in filium dei?

Prius q̄z cecus interius illustraretur: interrogatur. Respondit. Quis est dñe: vt credaz in eum? Nō nouerat xpm facie. Cecus. n. recesserat de christo. vnde glosa dicit qz hoc verbo ostendit se dudum cor ad credendum habuisse paratū: sed in quem credere debeat ignorasse. Quia igitur eum videre et in eum credere defiderat: ideo dignum fuit: vt ei fidei veritatem reuclaret: ideo sequitur. Et vidisti eum: et qui loquitur tecum ipse est. q. d. Ego sum qui opor mirabilia: vt vidisti: et instruo vtiliter vt audisti: ostendens tibi dinaz potentia et sapias: quia illustratus saluus factus es. Et ait ille. Credo

domine. **P**rofitetur. n. ore p̄mo: corde et ope Ro. 4. Corde. n. credit ad iustitia. ore aut fit p̄fessio ad salutem. **P**rotestat etia opere exhibens ei tanq̄ deo latrē cultum. vnde sequitur Et p̄cides adorauit euz. **M**ota qz xps ado / ratione latrē est adorandus. vnde l̄z nā diuina in christo fit formalis ratio adoratōis latrē: eo qz h̄z in se rationem summe diligibilis. Et euz hoc h̄z rationē summi boni: tamen in xpo natura humana nō est terminus adoratōis latrē Nam diuina nā in christo inq̄tum h̄z rōnem p̄sone: in qua substituit simul cum natura humana. i. inq̄tum h̄z vnū esse in vna p̄sona. s. christi sic adorat adoratōe latrē: sicut nā dīna. vnde Dani. dicit. Adoro xpm siue deum in carnatum et carnem sibi vnā eadem: adoratōe ponit exemplū ad p̄bandum. Sicut. n. duz timēo ignem: tunc etia timēo carbonem ignituz ppter ignem sibi copulatū. Sicut etiam dicit debemus adorare suppositū verbi: et etia naturam humanam verbo suppositatā ppter verbum patris: cui vnitur.

T feria quinta dominice letare.
Sermo sexagesimus nonus.

Bat iesus in

i ciuitatem: que vocat naz̄z Luce. 7°. Sedm qđ dicit Augu. de ci. dei. 9. Misericordia est aliene miserie in corde nro p̄passio cui p̄cor

dat Dan. d. Misericordia est virtus per quā animus sup calamitate mouet afflictoz inter alia q̄ precipue mouet ad p̄passionem est grauitas dolor in patite: supplicatio euz lachrymis intercedente: et nimietas amoris in subueniente Cum igitur huius vidue dolor erat grauis: et in xpo amor nimis: merito ad miserandū excitat vt p̄z in euangelio moraliter intellecto. Sensus animi moralis est Naz̄z ciuitas est galilee signans mundum. Interpretatur enim mor̄ vel motio. Nam mundus est in p̄tinuo motu in quam xps adueniens per gratiam eam saluauerit cōmouit nouitate doctrine. Johis scđo Cōmota est vniuersa ciuitas. Vel Naz̄m est anima instabilis propositi mutabilitate. Huius ciuitatis porte sunt intellectus et affectus: quibus christus appropinquans efferebat peccator occultus per portam: quia iudicio operis

vel locutionis: quasi per ostia sue ciuitatis alijs innotescit. **A**dter vidua ē ratio plorās mortuum iam peccato: quā sequitur turba multa scilicet immunda desideria. **L**oculus sūm glosaz quo effertur secunda desperati cordis est conscientia. Sed domino tangente conscientiaz metu iudicii vel mortis turba carnaliū voluptatum coarctetur. Et mens ad se reuerſa deo vocante ad vitam: respondet obediendo saluato/ri. **A**d hoc enī opere contremiscunt affectio nes brutales in suaz pronitatem humiliter reſilientes respectu diuine maiestatis. **S**cđm hoc nobis occurrunt sex considerationes.

Prima consideratio.

Arcu primam considerationem: que est de promptitudine miseratōis diuine gratie: cūm dicitur. **I**bat iesus

occurrunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄l3 cōuersio hominis ad deum fiat per libez arbitriū: et sūm hoc precipitur q̄ se ad deum cōuertat: tamen libez arbitrium nō pōt se cōuertere ad deum: nisi deo ipsum ad se puertere: sūm illō **I**here. 31. **L**ō uerte ad me: et puerter ad vos: q̄ tu dīs deus meus. Et ideo seqtur q̄ nīhil pōt homo facere nisi a deo moueas. **I**obis. 5°. **S**ine me nīhil potestis facere. Et ideo saluator ppter nostrā insufficientiam dignat nobis infundere suam gratiam. vnde dicitur q̄ lbat ihs in ciuitatem que dicitur nāym. **M**aym interpretat motus: et significat cor instabile: de quo **B**ernar. ait. **C**or vanum: vagum: et inscrutabile dum suo ducat arbitrio: et diuino caret cōsilio: in seipso non potest consistere: sed omni mobili mobilius per infinita distrahitur: querens requiem et non inueniens: in labore miserrimum remanet et vacuum a quiete: et substracta diuina gratia: illusione imaginaria demonum circumnucitur: in quod ihs dicitur ire per gratiam vitia remouendo: et ornatu virtutū renouādo eas.

Secunda cōclusio est: q̄ gratia nunq̄ sola est: sed eam concomitantur virtutes et opera. **N**am gratia cum sit radix meriti: a deo confertur: vt possint singla opera ab homine perfici. Et hoc non nisi per virtutes: quibus sicut quibusdam habitibus eritur in opera virtuosa. **I**deo deus conferendo gratiam: causat virtutes propter meritū. vñ aplūs. **D**ia possum in grā: que me p̄fortat et c. Unde virtutes sicut p gratiam dantur: ita p ipsaz reguntur: et in operibus suis monentur. Sicut in naturalibus:

quod dat esse: dat motum: ita in moralibus: q̄ sic gratia dat esse spirituale. **P**rima corin. 25.

Gratia dei sum id q̄d sum. Ita motus et opa. vnde sequitur. Et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa: id est virtutes et operationes earundem. **I**ntelligendum q̄ christum triplices discipuli sequebantur: scilicet sui: **I**obis: et **A**dofsi. **N**am discipuli moysi sunt exercitia rigoris et austeritatis. quales sunt scribe et pharisai: de quibus **L**uce septimo. **D**iscipuli **I**oannis sunt studia superstitionis: qui plus attendunt exteriorē abstinentiam corporis: q̄ mētis intīmā pietatem. vnde non facile p̄tinent se a iactantia. **A**dat. nono. **Q**uare nos et pharisei ieiunamus: discipuli autem ihu non ieiunant? **D**iscipuli iesu sunt studia veritatis: et exercitia pietatis. **I**n quibus studia veritatis excludunt superstitionem: exercitia pietatis auſteritatem. vnde prima corinthiorum quarto. **E**xercitatio corporis ad modicum utilis est: **P**ietas autem ad bona valet: et sūm diuersitatem discipulorum et opera diuersa multiplicantur: que intelligantur per turbam copiosam.

Tertia consideratio est: q̄ anima duplices habet portas appropinquatione diuine gratie indigentes. **N**am sunt porte ciuitatis interiores: per quas deus interiorē hominē ingreditur: et ipse interior homo ad deum supra se ascēdit: scilicet intellectus et affectus. **S**unt etiam alie porte: scilicet exteriores sensus: quibus interior homo aliquādo egreditur a seipso a se creto cordis: quibus diabolus: mīndus et peccatum ingrediuntur. **Q**ue debent esse clausę: et nunq̄ aperte: ne homo ad terrenas et carnales affectiones et concupiscentias inclinetur.

Alie porte: scilicet interiores debent semp esse aperte et nunq̄ clausę: vt admittatur sūm **D**ionysium supercelestis aductus. **N**am per has intrat deus mediante gratia. **E**t affectus gratie quando interius exercetur: quandoq̄ etia ad exteriores sensus: et ad exteriora mēbra officialia extenditur: vt a suis illicitis actibus inchoandis quandoq̄ perficiendis cohibeant: q̄d est appropinquare porte. **T**unc. n. ihs. **P**orte ciuitatis appropinquat: quādo que per vias sensuum ad effectum progrediatur temptatio gratia salutaris prohibet et refrenat.

Secunda consideratio.

Arcu secundam considerationem: q̄ est de inquietudine remotionis p̄turbate p̄scientie: cū dicitur. **E**t ecce

Sermo

defunctus efferrebat. vbi sunt due conclusiones
E Prima conclusio est: qd peccatum mortale
 in nobis causat mortem. Nam sicut ex separa-
 tione anime a corpore moritur corpus: ua ex sepa-
 ratione dei ab anima moritur anima. De^o enim
 non separatur ab anima: nisi propter mortale
 peccatum. vnde. *Ysid.* 29. Iniquitates vestre
 diuiserunt inter vos et deū. **I**ntelligendū
 qd peccatum triplicē peccatū causat in nobis. s.
 culpe qua separatur anima a gratia. *Roma.* 6.
 Stipendia peccati mors est. Et sequitur. Et gra-
 dei: quā auferit vita eterna. **S**ecūdo indu-
 cit mortem nature: qua separatur anima a cor-
 pore de qua *Ber.* Peccatum precessit vt se-
 retur mors: qd sane si cauisset: homo mortem
 non gustasset in eternum. Peccando itaq; vi-
 tam amisit et mortem inuenit. **T**ertio indu-
 cit mortem gehenne: qua separat a dei gloria:
 In cuius rei euentiam dicitur peccatoribus.
Ite maledicti etc.

Secunda conclusio est: qd mater huius mortis
 est voluntas propria: a qua tanq; a prima cau-
 sa peccatum sumit originē. Vnde *Aug.* Mul-
 ta alia re fit mens hominis serua libidinis nisi
 propria voluntate: fin illud *Jac.* Vnusquisq;
 temptatur a concupiscentia sua: abstractus et
 illectus. Deinde concupiscentia cū conceperit
 parit peccatum: Peccatum autem cum consu-
 matū fuerit generat mortem. Ex quo sequitur
 cuq; peccatum solum fit: qd voluntariū qd alqs
 volens peccare actu est sub peccato. Voluntas
 autem plena ad peccandum: mortale est pecca-
 tum. Volūm autem p^{ro} opere accipitur. vnde
Aug. Et est peccatum adeo est voluntariū
 Ad si nō: iā nō est peccatum: si ergo opus est
 peccatum per voluntatem: sequit qd sola electio
 voluntatis peccatum includit. Vnde sequitur
 terribile qd anteq; vnum peccatum mortale p-
 ficiat multa frequēter p^{er}mittūtur: qd glibet pas-
 sus quelibet missio nūcū quodlibet verbum p
 vna fornicatione p^{er}mittat: quando electio: et p-
 positum innuatur: est peccatum mortale. Et iō
 hec voluntas dicitur vnica mater defuncti: qd
 sola causa est peccati: et dicitur vidua: qd or-
 bata vel repudiata a vero marito. s. spiritu sancto.

Tertia consideratio.

Item de septitudine brutalis affectiōis hu-
 mane demencie cum dicit. Et turba
 ciuitatis etc. vbi sunt due conclusiones.

E Prima conclusio est cōmunis opinio que

dicit. Vbi multitudo: ibi cōfusio est falsissima
 cuq; nos inueniamus multitudinē in dei serui-
 tio congregatam in vno fine intentionis ope-
 rum concordare. Et ideo dicendū est qd mul-
 tudo est duplex. Vna que sequitur christum:
 et ista est ordinata propter conformitatem vo-
 luntatis diuine: que est regula dirigens et al-
 liciens et informans nostram voluntatem: de
 qua multitudine dicitur actus. Multitudi-
 nis credentium erat cor vnum vbi glo. Vnus
 sensus vna volūtas erat oīū. Sed alia est mul-
 tudo: qd sequit p^{er}turbatam p^{er}sciam: angarians
 ipam: imitat tū volūtātē dei. Ista. n. cōcludit
 p^{er}fusionem p^{er}scie p^{er}turbatōis. vñ dicit. Et mul-
 ta turba ci. etc. Nam videmus qd ad exegras fa-
 ciendas exit de diuersis vicis multitudo hoīū
 De diuersis vicis. i. viribus aīe spūali mul-
 ta turba exit p^{er}fusionem faciēns in mente. Nā
 de irascibili indignatio de vilitate p^{er}ci sui: hor-
 roz de turpitudine: timor de insufficienti satisf-
 factione: de vico p^{er}cupisibili dolor de carnalis
 gaudij vanitate: amaritudo de p^{er}terita delecta-
 tione: desiderium de p^{er}digna satisfactiōe: de vi-
 co rōnalis meditatio: de nāliū corruptiōe: de
 gratuito spoliatōe: de eterne vite amissione:
 de pene gehennalis damnatiōe. Hec oīa exci-
 tant lachrymas: et ideo dicuntur ea sequi.

Secda p^{er}lo est: qd semp tenemur seg dicta/
 men rōnis siue p^{er}scie: inq^ustūm dictat necessā-
 ria ad salutem: et faciēns p^{er}trarium peccat mor-
 taliter. Nam sicut dictans p^{er}cipue credū s^{ed} esse
 voluntatis dei: et cum facit p^{er}trarium: inq^ustūm
 in se est facit p^{er}tra voluntatem dei. Sed cecus
 est quando dictat vtile ad salutem: nisi quis vo-
 to vel p^{re}cepto fuerit obligatus.

Quarta p^{er}sideratio.

Item de quartam p^{er}sideratiōē: que est
 de sollicitudine reparatorū paterne
 demencie: cum dicitur. Quam cum
 vidisset. vbi sunt due conclusiones.

E Prima p^{er}lo est: qd lachryme ap^{ud} deū ma-
 xime merentur misericordiā. Ratio est: qd mi-
 sericordia magis mouetur ad maiore indigen-
 tiam. Non est aut maior indigētia: qd illa quā
 incurrimus per peccatū. *I*dem ipsum. n. vñ
 go dei in aīa deturbatur: radij diuine gratie p-
 cluduntur: ornatibus spūalibus spoliat: et ima-
 ginationes turpiū rerum sensibilium impr-
 muntur: sequit qd ad talē indigētiā d^{icitur} moue-
 re: maxime si sibi per lachrymas innotescit. *I*l-
 lum inquit *Grego.* quem p^{er}spicis delicta fleu

delere in p̄spectu diuinitatis: nō dubites mi
sericordiam p̄sequi: q̄ nullum peccatū reuer
sum ad se despicit: qui p̄cōres redimere venit.
vnde sequitur. Quaz cum vidisset. s. oculo mie
Dixit illi. Moli flere. In quo verbo notat q̄
nō est longe a salute aīa: q̄ peccauit: cum p̄cō
iam deslere incipit. Per lachrymas. n. inci
pit reuocari et meretur ab illo consolari: qui di
cicit. Moli flere.

¶ Secda p̄cō est: q̄ appropinquatio saluato
ris in p̄cōre causat gratiā lachrymarū. vnde di
citur. Cum appropinquaret: vt vidit illas mīa
motus est. s. forsā nisi dñs appropinquasset:
nōdum gratiā habuisset. vnde Jsid. Quisq̄
p̄cōz memoria p̄pungit: ad lamenta dei se vi
sitari sciat p̄sentia: q̄n et illud qd se amisisse re
colit: interius erubescit suo iudicio penitendo
iam puni. Nam tunc petrus fleuit amare: q̄n
ipsum x̄ps respexit. Talis. n. respectus erat di
uine mie effectus: causans p̄punctionē in pec
catore. Et ideo dicit Ber. Misericordia diuina
fuit: q̄ visitauit cor meum: et imutauit: vt ama
ra fierent que male dulcia p̄us erant: et qui le
tabar cum malefacerē incipem recogitare an
nos meos i amaritudine aīe mee. Et tunc di
co. Comouisti terram cordis: sana p̄titiones
eius: quia cōmota est.

Quinta p̄sideratio.

Irca quintaz p̄siderationem: que est
de aptitudie repationis nostre in
digentie: ibi. Et accessit et tetigit lo.

vbi sunt due conclusiones.

¶ Prima est: q̄ hec repatio est per efficiē gra
tie. vñ dicit. Et accessit et tetigit et. Quomō
dī accedere: q̄vbiq̄ est? Et q̄uis nō longe sit
ab vnoquoq̄ nostrum: tamen accedere dicit:
quādo gratie eius effectus manifestat. Quasi
a peccatore longe stat: ideo dicitur. Accessit.
Accedere diuina gratia p̄destinationis: quasi
a peccatore longe stat: dum in peccato perseue
rat. Sed non videt vera elongatio: cum reci
diua sit. sed potius elongationis assumulatio.
Prescit aut et si aliquādo gratia dat: nō est
vera appropinquatio: sed eius assumulatio: cū
ab eis finalr sit recessurus: q̄ dicit Jōh̄s. 8.
Ego vado: et in p̄cō vestro moriemini. Eius
autē accessus est p̄ gratie efficiē. Intelligēduz
tamen q̄ talis gratia repationis per quadru
plicem effectū p̄cedit. **¶** Primus est tact⁹ cō
scientie per p̄punctionis inmissionem. Quod fit
q̄n interius in corde hoīs bona desideria sur

gunt: vt calcant mala. vnde fm Jsid. tunc hō
magis se d̄z exacuere ad p̄punctionem: q̄n sen
tit deum interius opantem: quo mens hoīs in
sti ex vera p̄punctōe rapiat. De quo psal. Tā
ge mōres: et fumigabunt: vbi glo. Deus enī
est q̄ operat oīa in nobis: et ipse est q̄ tangit cō
punctione mōres. i. p̄sumptuosos de se p̄esu
mentes. Et fumigabunt. i. p̄ces deo reddent.
Et sacrificiū cordis fumigat: q̄n incipit flere
p̄ delictis. Nam et fumus excutit lachrymas:
et hoc est tangere loculum: q̄n p̄scie gratiā cō
punctionis imittit. **¶** Scōs est a p̄cō cessā
tio. s. q̄ illi q̄ portabant steterunt. Anteq̄ susci
tet facit stare: q̄ non p̄us curat aīam dominus
q̄ incipit a peccato cessare. Et hoc ipm grē est
q̄ dñs occurrit peccandi p̄posito: et impedit ne
p̄ficiat qd intendit: vel auferendo opportunita
tes: que cōcurrunt ad h̄: vt opus p̄cō p̄ficiat.
Dominus igit portatores stare facit: cum per
gratiā suam has p̄similesq̄ actōes et opportu
nitates p̄scindit. vnde gratia aīam munit vir
tutibus: vt p̄bitum virtutum p̄tinue se exerci
tando habitum virtuosum exspoliāt. vnde sicut
homo armatus non solum p̄r resistere: sed et
am supare: ita existens in gratia.

¶ Secunda cōclusio est: q̄ adolescentie etas
multum prona est ad malū: eo q̄ per lasciuos
discursus estu carnalis cōcupiscentie agitur.
Hoc pz Jōb. 20. Oīa eius implebunt vinis
adolescentie. vñ glo. sup illud psal. In quo cor
rigit adolescentior et c. dicit. Reuera in hac eta
te termini nescia potissimū esse arbitror mala
corrigere. Melius est. n. puenire iuuentutem
correctōe: q̄ lapsū recordatōe deslere. vnde
treñ. 3. Bonum est viro cum portauerit iugū
ab adolescentia sua. vnde dicitur. Adolescens
mibi dico surge. Intelligēdu q̄ gratia dei inue
niens flexibilitatē in adolescentia: in ea multi
plicem ordiat efficiē. Nam grā salutaris est:
et ideo suscitāt mortuū. Virtus dei est: et ideo
tacentem paulatim erigit infirmum: ostendēs
difficultatem surgendi ab infirmitate peccati.
Et ideo p̄mo describit eum residentem: non
dum perfecte stantem. vnde dicit. Resedit: q̄
tū prius iacens herebat totus terrenis. Psal.
Adhesit pavimento aīa mea. Prius. n. est ia
cere q̄ residere: et prius est residere q̄ surgere
vel stare. Jacere est p̄cōz residere: penitentū
stare: siue surgere bene opantium. Verbu spi
rituale est: et id informat ad p̄fessionis verbū.
Sed quia est cōfessio peccatorum: et post ipam

Sermo

confessio laudis prius aperiendū est os ad verbum confessionis q̄ ad verbum laudis. Et iō dicit. Et cepit loqui: incipit loqui: qui peccata incipit confiteri. Quādiu enim in peccato manet est animal et tunc non dicitur loqui. Cum autem exiit bestialem naturā: quod fit per confessionem: tunc incipit loqui in confessione: et tunc matri datur: id est gratie conseruatrici: in quo patet q̄ nullus sibi sufficit ad diu standum nisi per gratiam conseruetur.

Sexta consideratio.

Intra sextam considerationem: que est de certitudine admirationis precepte benivolentie: cum dī. Accepit autē omnes timor. vbi sunt due conclusiones. **P**rima conclusio est: q̄ opera diuine potētie et clementie excitant nos ad reuerentiam filialis timoris. Iste enim timor respicit deum sicut terminum a quo refugit separari per culpam que ex dilectione caulatur. Ecclesi. sexto. Timor domini initium est dilectionis. Et Joannis. 4. In hoc est pfecta caritas dei nobiscū vt fiduciam habeamus in die iudicij. Ex isto timore fit homo sapiens. Sapi. Initium sapientie est timor domini. Usus enim huius timoris est quedam resiliō a dei altitudine in propriam paruitatem: vel quedam fuga spiritalis diuine altitudinis: qua scilicet electi refugiu se equare deo: volētes et esse subiectissimi voluntarie: cauētes eius offensam: vnde dicitur. Accepit omnes timor. q. d. q̄ ex consideratione miraculosi operis que est suffocatio spiritalis affectiones nostre debent premiscere: et in suam pronitatem humiliter resiliere respectu diuine maiestatis: et debent affici deuotione aspectu diuine bonitatis. Intelligendum tamen: q̄ multa nobis incurrant hunc timorē. **P**rimum est culpabilitas nostra. **S**ecundum ē infirmitas. **T**ertium est facilitas pereundi. **Q**uartum est dei potētia: quam nemo refugere potest. **Q**uintum dei sapientia lucide omnia videns. **S**extum extremum iudiciū. **S**eptimum consideratio penarū dānatorū. **S**ecunda conclusio est: q̄ timor in mentes caulatur ex consideratione diuine sapientie et bonitatis cum dicitur. Quia propheta magn⁹ surrexit in nobis. Hoc dicit de iesu que ē gratia salutaris: et hanc pferri debent affectiones anime magnum prophetā. Nam gratia in presenti vt fides inquantum est sub ratione speculati et emigratio futuram pronuncians cognitio-

nem propheta est: et quia magna erit cognitio in propria operatione eius que est in presenti: recte dicit magn⁹ propheta. **P**rimo ad corin. 13. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Et bene dicitur. Quia deus visitauit plebem suam: que sunt vires anime cognitiones et affectiones. Est enim deus veritas conferens gratiam plene cognitionis: virtus expediens motiua ad actum perfecte operationis. Bonitas spirans gratiam conseruatiuā ne deficiamus: et consumatiuā vt perseueremus. Ad nobis concedat iesus xp̄s. Amen.

Feria sexta dominice letare.
Sermo septuagesimus.

Nat quidaz

languēs lazarus. Joh. xj. Licet peccator predestinatus peccet: ptingit tamē eū reuocari et a peccato cessare. Mouit enim deus qui

sunt predestinati. Iher. p. Priusq̄ te formarem in vtero noui te et. Vnde gratia predestinationis licet per presentem iustitiam deserat peccatorem: et non luceat hijs qui sunt in peccato mortali: nunq̄ tamen deserit peccatorem ex toto cum sit scriptus in libro vite: quia finaliter eos in peccato mortali manere non permittit. vnde Ro. 8. Quos predestinauit hos et vocauit: quos vocauit hos et iustificauit et. Unde sapientie. 4. Gratia dei et misericordia in sanctos cuius et respectus sup electos illi⁹. Glo. Sanctos hic vocat p̄nuantes innocentiam: a qua non decidit per peccatū. Electos vero vocat predestinatos: qui aliquādo a gratia peccando excidunt: et tamen resurgunt. Et s̄ hoc in euangelio presenti moraliter intellecto concurrunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Intra primam considerationem que est de morbida per peccatum infectio: cuj dicitur. Erat quidā languēs lazarus. vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ licet deus diligat omnia communiter inquantum vult eis aliq̄ bonum: tamen specialiter diligit electos amore amicitie. **P**rimus patet quia anima adit aliquid vltra sup amorē: q̄ ad rationē amoris sufficit q̄ homo velit bonū q̄cunq̄ alicui.

Ad rationem autē amicitie oportet q̄ aliquis velit alteri bonū qd̄ vult sibi: vt qui velit conuersari cum ipso ⁊ viuere cu; illis quos maxime amat. Sicut igitur deus cōter loquēdo de dilectione: diligit oīa inquantū vult eis bonū aliqd̄. s. nāle ipsoꝝ. sed bonū qd̄ sibi vult. s. visionem sui ⁊ fruitionē qua ipse beatus ē vult quidem omni hominī voluntate antecedente: sed voluntate consequente solis electis que est voluntas simplr. Et ideo solos electos diligit amore amicitie. Alios autē diligit amore cōmuniter dicto. vnde dicit. Dñe quem amas infirmatur. q. d. licet deus oīa amet: singulariter tñ diligit electos: scilicet amore amicitie.

¶ Secūda p̄lo est: q. d. magis diligit peccato rem p̄destinatum: q̄ iustū p̄scitū. Ratio ē. Nam dilectio est causa electionis: sed peccato rem p̄destinātū elegit: dñs igitur ipsum magis diligit q̄ iustū p̄scitū quē nō diligit. **¶** Motandum q. p̄destinatio s̄m rōnez p̄suppōit electionem: electio dilectionē. Ratio est q. p̄destinatio est pars p̄videntie. P̄videntia autē est ratio exilens in intellectu p̄ceptiua ordinationis aliquoz in fines: non autē p̄cipitur ad ordinandum in finem nisi ex p̄senti voluntate finis. Unde p̄destinatio finem aliquo modo p̄supponit s̄m rationem q. deus illoꝝ salutē velit ad quod p̄tinet electio ⁊ dilectio. Dilectio quidem inquantum vult eis hoc bonū salutis eterne. Nam diligere est velle alicui bonum. Electio inquantum hoc bonū aliquibus p̄e alijs vult cū quosdā reprobāt. Ro. 8. Quos p̄scitū hos ⁊ p̄destinātū. dicit B̄lo. P̄destinatio est p̄sencia ⁊ preparatio beneficiorum dei qua certissime liberant quicunq; liberātur vñ dī. Diligebat autē ihs maribā. i. actiua vitā Et mariam. i. p̄emplatiua vitā. Et lazā. i. peccatores. s. p̄o p̄senti sed electum p̄o futuro: quem scilicet gratia p̄destinatiōis p̄pter dilectionē non dimittet.

¶ Tertia p̄lo est. q. p̄destinatus quo ad p̄sentem iusticiam deseritur qñq; excidēs a grā p̄ peccatum lz nō finalr: q. a peccato reuocatur hoc autē peccatū causatur in aīa ex quibusdam infirmitatibus de qbus Tullius dicit. Egritudines autē aīe infirmitates dicuntur ex quibus peccatum causatur. Intelligendū q. causa peccati p̄prie est ex parte aīe: in qua p̄ncipalr ē peccatū. Potest autē dici infirmitas in aīa ad similitudinē infirmitatis corporis. Dicit autē corpus hoīs esse infirmū qñ debilitat vel impedit

in executione p̄prie actionis p̄pter aliquam inordinationē partū corporis. Vnde membrū dī esse infirmū qñ non potest p̄ficere opationē p̄prie: sicut oculus qñ nō potest clare videre Vnde ⁊ infirmitas dī aīe qñ impedit aīa in p̄prie opatione p̄pter inordinationē partū ipsius. Sicut partes corporis dicuntur esse inordinate qñ nō sequūtur ordinem nature: ita ⁊ partes aīe dicuntur inordinate: qñ nō subduntur ordini rōnis. Ratio. n. est vis regitua partū aīe. Sic ergo qñ extra ordinē rationis vis concupiscibilis aut irascibilis aliqua passione efficitur: ⁊ p̄ hoc impedimentū p̄statur modo p̄dicto debite actiōi hominis: dī peccatum ē ex infirmitate: ⁊ hoc est qd̄ dicit. Erat quidāz languidus lazarus a bethania. Lazarus interpretatur adiutus. Nam inter oēs mortuos a xp̄o suscitatos hic magis videt adiutus: q. minus ad surgendū dispositus. vnde Aug. Inter oīa mirabilia que fecit dñs lazari suscitatio plus p̄dicatur: sed iste decubuit in bethania: qd̄ interpretatur obediens signans q. infirmū curari velētem oportet esse obediētem.

¶ Quarta cōclō est: q. talis infirmitas in aīa causatur ex quadā delectatione corporali dicente Aug. Languet autē lazarus i peccati delectatione. Ecclē. 4. Languor plūsus grauat medicum. Intelligendū tñ q. delectationes corporales impediunt vsū rōnis triplici ratiōe. **¶** Primo qd̄m ratiōe distractionis: q. ad ea in quib⁹ delectamur multū attendimus: cū autē attentio fortiter iubeat alicui rei: debilitat circa alias res vel totalr ab eis reuocat. Et s̄m h̄ delectatio corporalis si fuerit: vel totalr impedit vsū rationis ad se animi intentionē abstrahendo. vel multū impedit. **¶** Secūdo ratiōe p̄rietatis. Quedāz. n. delectatiōes maxie supercellentes sunt contra ordinē ratiōis. Vnde ph̄s. 6. etibi. dicit: q. delectatiōes corporales corrumpūt estimationē prudētie. **¶** Tertiū s̄m qd̄dāz ligatio nē inq̄stus. s. ad delectationē segtur quedā irāf mutatio corporalis: maior etiā q̄ in alijs passioibus: quanto vehementius afficitur appetitus ad p̄sentem rem: q̄ ad absentes. Quis modū autē corporales p̄turbationes impediūt vsū rationis. vnde sicut quāto motus fuerit fortior in corpore p̄ter ordinē nature: tanto est maior infirmitas: ita q̄to fuerit motus fortior passionis p̄ter ordinē rationis: tanto maior est infirmitas aīe. vnde dī. Adaria autēz foroz lazari erat: que vnxit dñm vnguento ⁊ tersit pe

Sermo

des eius. Capillis. s. hec corporali delectatione erat infirma: qz fm Aug. de officio virtutum & vitiorum dicitur. Ecce maria magdalena in numeris sordibus inquinata ad fontem pietatis anxia currens: dominiqz vestigia lachrymis rigans: capillis detergens: & deosculans & per unguens ablui meruit: dans curandi formas i firme delectationis: quia scdm Gregorium. Quor in se habuit oblectamenta: tot de se inuenit holocausta.

Secunda consideratio.

Ira secundam considerationē: que est de dura mortis consecutione euz dicitur. Audiens autem iesus, vbi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima est: qz mors est pena peccati: s3 illd Roma. 5. Per vnum hominē peccatū i hunc mundus intrauit: & per peccatū mors. Intelligendum tamen qz si aliquis propter culpaz suā preuenitur aliquo beneficio sibi dato: carentia illius beneficii est culpe illius pena. Sic homini in prima sui creatione hoc beneficiū fuit collatum diuinitus: vt quādiu mens eius anime esset deo subiecta: inferiores vires anime subijcerentur rationali menti & corpus subijceretur anime: sed quia mens hominis per peccatū a diuina suggestionē recessit: consecutum est vt inferiores vires totaliter ratioi nō subijcerentur. Vnde tanta est rebellio appetitus ad rationē: vt etiā corpus totaliter subijceret anime. vnde sequitur: mors & alij corporales defectus. vnde ps: qz sicut rebellio carnalis ad spm est pena peccati primorum parentū: ita & mors.

¶ Secda conclusio est: qz sepe penes temporales ad gloriā dei quibuscūqz rēserunt. vnde beatus Aug. in libro de mirabilibus sacre scripture dicit. Deus immobili voluntate vitas vniuerso certo suo spatio ordinauit: quoz ergo vita vt non moriantur morte interfici videntur eorum ordini in nullo derogat: sed vt per hoc qz eos resuscitauit: clarior appareret & resuscitaretur sicut deo: sic & hoibus cari haberentur. vñ dicitur. Nec infirmitas non est ad mortē. i. tanqz ad finalem terminū: qz ibi non sūstinetur: S3 est ad hoc vt mortuus resuscitet: & suscitator gloriificetur. vnde sequitur. S3 p gloria dei: vt gloriificetur filius dei per eū &c. Aug. Lazarus cito moritur: sed p filium dei qui in eo gloriatur: viuificatur. vnde l3 mors lazari fuerit ex causa naturali: nihilominus tñ non repugnat: quin etiā fuerit ad gloriā dei: qz non est impossibile

qz eadem infirmitas pparet ad causam nālem: & ad pudentiam diuinā. Sicut nō est impossibile qz infirmitas lazari ex causa naturali ordinetur ad resuscitationē: & relata ad pudentiā diuinā ex qua deo gloriatur: sic non ē impossibile: qz aia naturali inclinatione infirmata ad hoc peccato moriatur: vt sic a peccati morte gratia dei resuscitet: & deus in suis appropriatis: que sunt iustitia & mīa nobis nonficetur: & per dñs gloriificetur. Nam iustitia dei non manifestatur sine peccato euz: ad eaz pīneat punitio maloz. Adificordia autem dei apparet p peccatū: cū misericordia sit extra miseriam: & misericordia non sit sine peccato: sicut medicina nō est sine egritudine. Deus aut in mīa & iustitia sūme pīmendatur. Psal. Adificordia & iudicium cantabo tibi domine.

¶ Terna conclusio est: qz resuscitationē spirituale aliquā peccatis deus differt ad tps ppter tres causas. **¶** Prima vt pīsuadeat anime in que mala se precipitauit. **¶** Secda vt ex difficultate suscitatiois: sibi inde magis caueat & si at diligentior in custodia recepte resuscitatiois. **¶** Tertia vt ostendat que pena sit non resuscitatiois: si tanta difficultas est in istis. vnde sequitur. Et ergo audiuit qz infirmabatur tunc qdē mansit in eodez loco duobus diebus: & hoc est fm Criso. vt mortuus expiraret & sepeliretur: & dicitur. Qm feret: ita qz nullus posset dicere quin non defunctus suscitauit: qm stupor in eo fuit & non mors. volens ostendere iustificationem esse miraculosam: quia qui mortuus est p consensum & operationem: & feret per malam famam: & quatrīduanus est per malam consuetudinem & necessitatem: impossibile est resuscitari: nisi per gratiam dei.

¶ Quarta conclusio est: qz Augu. in glosa facit mentionem de tribus mortuis suscitatis. **¶** Primo de filia archiepiscopi: quam dñs suscitauit in domo. Mar. 7. **¶** Dec signat peccatum occultum delectationis & consensus plene: qd occidit animam: qz omne peccatū mortale mors est anime: fm Augusti. **¶** Secūdo de vidue filio portato extra domum ad portā ciuitatis. Luc. septimo. **¶** Per quez significatur peccatum manifestus: quod per exemplū periculosum: iā alios ad peccatū pronocat: quod periculosius est pmo. **¶** De tertio i sepulchro tam quatuor dies habentes: per quod signatur peccatū consuetudinis vel necessitatis qd iam feret in monumento. vnde dicitur. Lazarus mor

tuus est: qui interpretatur adiutus. Nec in g'o.
Quod autem peccatum sit causa spiritualis mortis
 patet: quod sicut ex separatione anime a corpore se
 quitur mors: ita ex separatione dei ab anima mori
 tur anima. Deus. n. non separatur ab anima nisi
 propter mortale peccatum. Ideo dicitur Ysa. 29.
 Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum.

Tertia consideratio.

In tertia consideratione que est
 de huius mortui miraculosa suscitati
 one eius dicitur. Eamus in iudeas iterum
 Ubi occurrunt aliqua que precedunt hanc sus
 citationem: aliqua cooperantur ad eam: et ali
 qua sequuntur eam. Eorum que precedunt suscitationem.
Primum est confidentia de dei misericordia
 Deus enim cum sit summe misericors propitius
 est misericors a miseria liberare: quasi ipsi libera
 ri. Unde augustinus. Domine una spes: una
 fiducia: una firma promissio misericordia tua.
 Unde dicitur. Miserunt ergo sorores: scilicet Hugo.
 Insinuatio est quedam species orationis: que ali
 quando fit fiducia siue confidentia. Johis. xj.
 De matre christi insinuante defectum vini. vn
 de Criso. dicit. Quod quia vehementer de eo co
 fidebant ex frequenti familiaritate. Ideo mise
 runt et non personaliter venerunt.

Secundum est assistentia diuine virtutis que
 predestinatum usque in finem non relinquit: cer
 tissime consequens suum effectum: nec tamen i
 ponit necessitatem: ut effectus eius ex necessita
 te proueniat. Nam predestinatio est pars pro
 uidentie. Non autem omnia que prouidentie
 subduntur necessaria sunt: sed quedam contin
 genter eueniunt: secundum conditionem causarum p
 rimarum: quas ad tales effectus diuina proui
 dentia ordinauit: et tamen prouidentie ordo in
 fallibilis est. Sic ergo et ordo predestinationis
 certus est: et tamen libertas arbitrij non tollitur
 ex quo contingenter prouenit predestinationis
 effectus. unde sequitur. Eamus in iudeas ite
 rum: ubi glossa interlinearis quod discessit fuit in
 firmitatis: quod redit est potestatis. unde Augu
 stinus. Inde discessit ut homo: sed in redeun
 do quasi oblitus infirmitatem ostendit preteritum.

Tertium est expulsio timoris: quo quis ti
 met amittere quod deo plus amat. Nam timor
 ex amore nascitur. Unde isto timore petrus ti
 mens perdere vitam negauit christum. Iste ti
 mor est malus: nam quantum sit naturale quod ho
 mo fugiat corporis detrimentum vel damna te

poralium rerum. Non tamen propter ista debet
 recedere a iustitia: quod est contra rationem na
 turalem. unde dicitur. 3. ethicorum. Quod quedam
 sunt peccatorum opera: ad que nullo timore de
 bet aliquis cogi. De quibus dicitur. Dicunt
 et discipuli. Rabbi nunc querebant te iudei la
 pidare et iterum vadis illuc: quasi diceret. Spon
 taneus vadis ad mortem: frustra timent disci
 puli: cum quibus erat fortitudo. Psalmista.
 Dominus illuminatio mea et cetera. Ubi glo
 sa. Dominus habitans in me per gratiam est
 lux: et est salus mea contra infirmitatem: ut co
 mediante iam possum resistere peccato. Que
 ergo timebo? Nullum: quia nullus potest con
 tra eum: quia potentissimus est: qui illuminat
 saluat et protegit. Ideo nullus timeo preter ipsum
 ambulans in lumine firmitatis gratie sue. unde sequitur
 Nonne duodecim sunt hore diei: volens ibi eos
 securare. q. d. Qui ambulat in luce materiali
 non timeo: quod non offendit: sed ambulans in nocte of
 fendit: quod lucem huius mundi non videt. Igitur
 qui ambulat in luce mee presentie non debet ti
 mere: quod protegit. Vel aliter. Nonne duodecim
 et. q. d. In duodecim horis potest homo bene muta
 ri. Hoc etiam innuit Thomas dicens. Eamus
 et nos et moriamur cum illo. Ubi Criso. dicit.
 Quod hoc verbum fuit timidi animi infirmior: erat
 alius. unde dicebat. Eamus. q. d. Non timeo mor
 tem: sed nos vult occidere. Veda tamen dicit quod lo
 quitur ex instantia.

Quartum est necessitas: proueniens enim est ta
 ta necessitate patienti subuenire. unde qui tempore
 necessitatis definit subuenire: amicus non est
 Eccl. 6. Amicus est scilicet tempus suum et non
 permanebit in tempore tribulationis: licet non
 sic est in amico vero. Prover. 17. Omni tem
 pore diligit qui amicus est: unde dicit. Lazarus
 amicus noster dormit: morte. scilicet naturali. Que
 ritur quomodo per lazarum quem deus amabat pec
 cator significatur. Respondit Augu. dicens.
 Quia quidem peccatores secundum predesti
 nationem: sed non secundum presentem iustitiam.
 Nam secundum Augusti. Si peccatores non ama
 set de celo non descendisset.

Quintum est confirmatio fidei: sine qua deo
 nemo placere potest. Nulla alia secta ad sui
 confirmationem habet miracula sicut fides ca
 tholica. Non enim virtuosius vel laude dignum
 est credere quod manifeste probabile est. Sed cre
 dere deo in hijs que sensus vel ratio dissuade
 re videtur: sicut patet de abrahā qui credidit deo.

Sermo

Nam sicut videmus in naturalibus q̄ doctri-
na naturalis ad euidentiā maiorez quandoq̄
p̄ facta naturalia declarat: vt maioris sit firmi-
tatis in intellectu audiētis. Sic doctrina chri-
sti sup̄naturalis ab eo fuit declarāda p̄ miracu-
loruz opationez: q̄ hoc infideles inducebat in
fidem: et deitas p̄niaz demonstrabat. vnde di-
citur. Et gaudeo p̄pter vos. et p̄pter vtilitatez
et p̄firmationez fidei vestre: vt ex h̄ sumatis ex
pimentuz deitatis mee: cuius est absentia vide-
re: vt credatis qm̄ non eram ibi. q. d. Ibi non
eram: et tñ vidi. Et h̄ est ad augendū fidez ve-
stram: qua debetis credere me esse illum: q̄ vir-
tute p̄pria etiā possum putrescentē mortuuz su-
scitare. vnde l̄ inuenerunt eum quatuor dies
habentē in monumēto: et non p̄uenerunt mor-
tem. Tamen p̄pter hoc non tarde venit: im-
mo cito venit. qui p̄uentuz morte suscitauit: et
tunc fides multoz roborat: q̄ dicit. Multi ex
iudeis et cetera.

¶ Sextus est humilis subiectio mētis diuine
ordinationi. Per obedientiam. n. deo subdi-
mur. vnde sicut p̄tñ p̄sistit in h̄: q̄ homo cen-
tēpto deo p̄mutabilibus bonis inheret: ita me-
ritum virtuosi actus ē p̄ in h̄ p̄sistit: q̄ h̄ p̄tē-
ptis bonis creatis: deo inheret. Et subditur.
Hoc aut̄ sit p̄ virtutē obedientie: que h̄ alias
virtutes menti inferre f̄m Bre. vlti. mora.
vnde Ber. Obediētia dirigit gressus n̄ros:
et scie p̄uersationis gratiā p̄meret. vñ sequit̄.
Erat aut̄ bethania iuxta iherosolymā. Betha-
nia aut̄ interpretatur domus obedientie: et signat
statum eoz: qui obediunt mandatis dei: et h̄j
de morte sp̄uali excitari merētur. Sed hec be-
thania erat iuxta iherosolymā: innuēs q̄ q̄ vo-
lunt in futuro eterna pace frui: h̄j mundanis
vanitatibus contemptis: h̄ in p̄nti voluntate
subijciantur diuine iussioni. Nam iherosoly-
ma pacis visio interpretatur.

¶ Septimum est dispositio virtutum: quib⁹
exitur in merituz boni actionis: et p̄uenitur ad
gratiā contēplationis. H̄js. n. duobus obti-
netur iustificatio et sp̄ualis suscitatio. vnde d̄.
Multi aut̄ ex iudeis ve. ad mar. et ma. vt p̄so-
larentur eas de fratre suo. Quid p̄ iudeos in-
telligimus: nisi virtutes: quibus p̄puriuz car-
nalis p̄cupiscentie: et oēs sp̄ituales inmundi-
cie p̄scinduntur: Et h̄ cultello p̄fessionis pec-
catoruz: quo ad penitētes. et iustrumēto p̄fessi-
onis laudis: quo ad iustos. H̄js enī maria
scilicet contēplatiua vita: et martha. i. actiua vi-

ta consolatur: quando h̄js virtutibus in actus
exitur vtriusq̄ vite: merētis de congruo alteri
p̄stias gratiā: q̄ homo in grata constitutus:
in h̄js complet dei voluntatē. Congruus est
f̄m amīcoz proportione: vt deus impleat ho-
minis voluntatē in saluatione alterius: l̄ quā-
doq̄ possit habere impedimētuz ex p̄te illuz:
cui aliquis sanctus iustificationē desiderat: et i
signum huius Lazarus obtinuit suscitationē
a dño impetrare. Et h̄ merito vite actiue et cō-
tēplatiue. vnde dicit. Martha autē vt audiuit
q̄ ihs venit: occurrit illi. Ecce p̄mpta accele-
ratio. ¶ Vbi nota d̄iam inter actiua vitam et
contēplatiua: quia actiua. i. martha occurrit
christo p̄ sanctā opationem. Sed contēplatiua
scilicet maria sedet p̄ sancta contemplationem.
Dicit ei martha: ecce fidelis confessio vite acti-
ue: Confitef. n. de xp̄o. ¶ Primo q̄ sua po-
tentia potuit p̄uenire morte sp̄ituali p̄catoris.
Exēplum de virgine bñdicta: quam preserua-
uit a contagione. vnde dicitur. Domine si su-
isses hic: frater meus et c. ¶ Secūdo q̄ xp̄s iam
p̄uentuz morte poterat suscitare. Et ideo dicit.
Sed et nunc scio: q̄ quecunq̄ poposceris et c.
Et ideo meruit a christo certificationē de sp̄it-
uali resurrectione: vnde sequitur. Dicit ei ihs
Resurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio
q̄ resurget in nouissimo die. q. d. de ista re-
surrectione secunda suz: sed de ista nō. Hoc. n.
sciebat ex verbis dñi f̄m Liso. Adierat. n. h̄
mulier multa a xp̄o de resurrectione: vt Jo. 6.
Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Dicit
ei ihs. i. instruens eam de resurrectionis causa.
Ego sum resurrectio et vita. i. ego suz causa re-
surrectionis et vite. q. d. per me pōt resurgere
frater tuus. Mā vita p̄ essentiam est cā omnis
vite: sed resurrectio est redditio vite. Quare
dicit. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit:
vivet. ¶ Vbi nota q̄ sicut duplex est mors: ita
et resurrectio. Est. n. mors anime ex h̄: q̄
anima separatur a deo. Ab hac morte resurget
anima per fidē et gratiam. ¶ Secūda mors est
corporis: cui respōdet resurrectio corporis.
¶ Et ideo p̄mo fit mentio de resurrectione ani-
me: quādo dicit. Qui credit in me etiā si mor-
tuus fuerit: vivet. f. in aia. ¶ Secūdo fit mentio
de resurrectione corporis. vnde sequit̄. Omnis
qui vivit et credit in me. i. omnis qui h̄ vitam
anime credendo in me: et si moriatur in corpore
ad t̄ps non morietur in eternū. i. semp: q̄ ali-
quando resurget. Nam xp̄s mediator habuit

aspectum super totum hominem et per conse-
quens super resurrectione anime et corpis. Et
ideo qui adheret mediatori per fidem: non solum
resurget in anima: sed in corpore. Prima cor.
15. Quoniam quidem per hominem mors:
et per hominem resurrectio mortuorum. Hic eni
fidem regit deus dicens. Credis hoc? Non
querit tanquam ignorans: sed ut doceamur. Quod
non sufficit credere nisi homo confiteatur ore.
Rom. 6. Corde creditur ad iustitiam: ore autem
confessio fit ad salutem. Unde patet: quod fides mul-
tius ordinatur ad interpretationem. unde sequitur
Si credideris videbis gloriam dei. Mat. 6.
Diaabilia sunt credenda. Ait illi. Ego cre-
didi quod tu es christus filius dei vivi. ubi Augu. di-
cit quod martha ex his confessio est totum illud: cuius
virtute est resurrectio: et vita: et puatio mortis
et oia alia. Et sequitur et confessio marie: ubi pri-
mo vocatur: ibi. Absit et vocatur maria. Et se-
cundo accelerat: quod ut audiuit surrexit cito: et ve-
nit ad eum. Ex quo patet secundum Augu. quod illa prece-
nisset martham: si prescivisset aduentum christi
et presentiam. Sed christus mansit in loco. scilicet ubi mar-
tha eum reliquerat secundum Lrisom. ne videretur
se ingerere miraculo. sed dum rogatus miracu-
lum operatur: rogantes presententur lazari mortui
Iudei etiam eum sequuntur. Crisostomus dicit quod hi:
qui sequebantur: non erant mali: sed credentes.
Aulus. nam iam credebant. Augu. dicit quod plures
fuerunt testes miraculi. unde hi sequentur per
pter unam causam. tamen divina providentia ad alios
ordinavit. unde ponit marie reverentiam: quod vi-
dens eum cecidit ad pedes eius. Sequitur eius
confessio dicens. Domine si fuisses hic etc. unde
ex verbis istis precepit marie fervorem in tribus.
Et primo non est verecundata nec timuit su-
spicionem: quam iudei de christo habebant: cum
tamen aliqui essent presentes. sed oia precepit pre-
sente magistro: solum vacans circa honorem eius.
Et secundo precepitur ex his: quod cecidit ad pedes
iesu: quod non legitur de martha: et ideo meruit
doctrinam christi. Deutero. 33. Qui appropin-
quat pedibus eius: accipiet doctrinam illius.
Et tertio precepitur ex hoc: quod non dixit totum ver-
ba: sicut martha. unde Beda ponit rationem: quod con-
suetudo hominum more propter lachrymas non po-
tuit oia perficere: que voluit. Ea vero quibus spi-
ritualis resurrectio executionem habet: quinque sunt.
Et primum est contritio. Nam sine contritione
non potest esse resurrectio spiritualis. Quod patet: quia
actus contritionis meretur remissionem culpe morta-

lis: et infusionem gratie. Ratio est. Nam anima
existens in gratia a sola ordinatione divina mere-
tur de digno gloriam. Ergo multo magis gra-
tiam et culpe remissionem. Et quod istum actum habet
tamen acceptum super omne sacrificium: ideo dicebat
Azarias Dan. 3. Non est in hoc tempore sacrificium:
sed in animo puro: et in spiritu humilitatis
suscipiamur inquit dominus a te. unde Bre. Aliam
quem respicis delicta fletu delere: in conspectu
dei non dubites misericordiam sequi: quod nullam peccantem
reversus ad se respicit: quod peccatores redire veni-
unt unde psal. Lachrymis meis stratum meum feci.
Glo. Lachrymis meis in amaritudine pnie.
Stratum meum. id est cumulum peccatorum. Rigabo
resolvens umbram lachrymarum. unde sequitur.
Ihs igitur ut videtur plorantem: et iudeos etc.
Maria est anima contrita: que plorat cum iudeis. id est
cum oibus peccatis anime de excessu peccatorum.
Et secundum est meritum passionis christi. Mos. n.
oppressi eramus sub onere peccati: a quo per nos li-
berari non poteramus. Sed christus veniens onus:
id est penam pro peccatis super se levavit: ut dicit
Ipe. Peccata nostra ipse portavit in corpore
suo super lignum. Hoc patet: quod totum corpus suum
sudavit sanguineum sudorem: et insuper totaliter est
laceratum: et hoc propter nimiam caritatem.
Eph. 2. Propter nimiam caritatem suam: qua
dilexit nos deus: cum essemus mortui peccatis:
convivificavit nos christus: cuius gratia salvati su-
mus. Adhuc huius passionis ostendit Augu.
de spiritu et anima dicens. Adhuc ego sum: quod tu
deberet diligere deum meum: qui me fecit quam-
do non eram: redemit cum precium. Quando
in peccatis meis vendidisti eram: passionem
sustinuit et mortem: sanguinis sui pretium pro
me appendens: nec pro hiis oibus quod illi re-
pendam habeo: nisi tantum ut diligam. Non. n.
decentius et melius: quam per dilectionem rependi
potest: quod per dilectionem datum est. unde se-
quitur. Infremuit spiritu: et turbavit seipsum.
scilicet removere est timorem vultus ad vocem dedu-
cere. fremuit igitur spiritu: quando pendens
in cruce: in anima per peccatis nostris est contritus.
Mat. 25. Tristis est anima mea etc. In hac con-
tritione christi habent virtutem omnes contri-
tiones nostre ad delendum peccata: et hoc quo ad
passionem anime. unde sequitur. Et turbavit
seipsum. scilicet voluntarie suscipiens passiones.
Et ubi nota: quod sic fremens instruit peccatores
unde secundum Augu. dominus fremit: ostendens
quod fides hominis sibi displicentis fremere de-

Sermo

bet in accusatione malorum operum: ut violentie penitendi cedat consuetudo peccandi in perditione. unde puerb. 33. Sicut fremitus leonis: ita et ira regis. q. d. Sicut ad fremitum leonis sistunt omnia animalia: ita ad fremitum perditionis sistunt omnes motus animales: qui designantur per illos. Quidam autem ex istis dicebant et. Lachryma- tus est super gloriam infirmitatem nostram: ut et nos peccata que sunt actus infirmitatis desicemus. Psal. si uerunt mihi lachryme mee et.

Tertium est depositio obstinationis: que est subuersio religionis ortus habens a propria voluntate. Hec. n. firmat impietatem: qui est peccatum in spiritum sanctum: qui neque habet remissionem: neque in futuro: quia cor durum et induratum: nec deum timet: nec hominem reueretur. Qui sic in omnibus uis suis adberet diabolo: qui sit unus spiritus cum eo. Hec obstinatio eijcit: cum gratia dei appropinquat. unde dicit. Ihs ergo rursus fremens uenit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis. Monumentum dicitur quasi muniens mentem: signans conscientiam: qui sentiens culpam et eius penam prodigam remotione: muniat mentem mediamentibus operibus uirtuosis. Hoc autem monumentum spelunca fit latronum: si inlezione, primi peruersas cogitationes perfert: et si in eo diuersa peccata committuntur: declinantes passionem peccati: et abscondentes illecebras ipsorum uoluptatum: que quasi spolia quedam in abscondito cordis celantur de quo dicitur glo. ibidem. Adat. 21. Domus mea uertitur in speluncam latronum: quando furta: homicidia: adulteria: et alia scelera committuntur. Per lapidem intelligitur facultas quedam: que remanet ex consuetudine peccandi etiam post penitentiam ad quam uincendam que non sufficit nisi recte dicitur in mattha. Jam feterit per mala. s. fama. Quadriduanus est. q. d. per inhabilitatem surgendi habens quatuor dies. **P**rima est peruersa uoluntas. **S**ecunda est libido. **T**ertia consuetudo. **Q**uarta necessitas: ut patet per Augustinum. conf. Ideo. n. in hijs inhabilis est ad bona: et facile relabitur ad peccatum: nisi gratia adiungetur. Ro. 7. Uelle mihi adiacet. Et ideo dicit ei ihesus. Non ne dixi tibi: quia si credideris uidebis gratiam dei: quia hec difficultas quandoque subito per gratiam amouetur. Et ideo dicit. Tollite lapidem et. Tulerunt igitur lapidem. i. peccatum in consuetudine: quemadmodum lapis indurat mentem. unde Ezechiel. 36. Auferam a uobis cor lapideum. **Q**uartum est gratitudo de beneficijs dei. Ordo naturalis et moralis dicitur: ut ille qui su-

scipit beneficium per gratiarum actionem: perueratur ad benefactorem: et secundum istum modum deum honoramus: cum peruertimur ad ipsum per gratiarum actionem: tanquam ab eo beneficiati: et etiam per uocem laudis. s. uocaliter beneficia referendo in deum. de quo psal. Sacrificium laudis honorificabit me contra illos: qui beneficia dei pro suis meritis precepisse putant. Talibus autem deus aliquando beneficia retrahit: ne tanquam in gratia extollentia plus peccent. Et ideo si quis speculum intuetur: apparebit beneficium dei tibi collatum non esse propter merita tua. Et ideo recurrendum est cogitatione et effectu ad magnitudinem diuine miserationis: tanquam ad omnium beneficiorum nostrorum largitorem. Et hoc est quod dicit. Iesus autem eleuatis oculis sursum. ubi Orige. Necessesse est uolentem orare ad exemplar christi eleuare oculos cordis sursum. Et dixit. Gratias tibi ago: ostendens affectum eius ad nos: et sic pro nobis orauit. ubi Hieronymus. Eum sibi non perficeret deprecationis sermo: ad perfectum tamen si dei nostre loquebatur. unde sequitur. Quia exaudi stime. Et ne aliquis crederet quoniam solum per tunc et non alias eum exaudisset: ideo subditur. Ego sciebam quoniam semper me audis. Et ne crederetur quod hec oratio magis fuisset propter indigentiam: quam propter nos: subdit. Sed propter populum: qui circumstat dixi: ut credant quia tu me misisti. i. ne existimet me deo priorem: sed ut ostendam secundum tuam uoluntatem miraculum fieri. ubi secundum Crisostomum. gratiarum actio ostendit uoluntatem unitatem inter patrem et filium. **Q**uintum est uox diuine uoluntatis: cuius iurisdictioni subiacet omnis creatura. Licet. n. christus uocet nos nunc per conscientiam stimulum arguentem de malicia. Psal. Arguam te et. nec per scripturam amonitionem de duritia cordis: nunc per flagellationem. Psal. Multiplicate sunt infirmitates eorum. Tandem per mortem cum uocatio patris fit per predicationem inmutantem in penitentiam ad penitentiam et in futuro ad gloriam: de qua dicitur 1. Cor. 13. Vox clamantis in deserto. unde psal. Dabit uoci sue uocem uirtutis. i. efficaciam resuscitandi mortuos. unde dicitur. Uoce magna clamauit Lazare ueni foras. In quo uerbo secundum gloriam. de clarat ex parte peccatoris magna necessitas. Superponit enim peccatorem inclusum: et quasi incarcerationum in spelunca peccati. Iosue. 4. Asperite os spelunce. **S**exto ostendit in ea affectuosam benignitatem: quia extrahit peccatorem de altitudine peccati ad latitudinem gratie. d. Veni foras. unde ecclesia. 33. Misere nostri deus: et respice nos

et ostende nobis lucē miserationū tuarū. Et ideo sequitur effectus huius vocis in duobus: q. s. mortuus p̄dijt viuus: et q. ligatus p̄dijt. vñ Augu. sup̄ Jobez. Quō p̄cessit ligatis pedib⁹ miraris: et nō miraris q. surrexit q̄riduanus. In utroq. pō^a dei erat: nō vires mortui. Ea vero q. spūales resurrectionē sequunt: duo sūt.

E Primum est absolutio clauū ecclie, vnde dicitur. Soluite et finite abire. De hijs clauibus supra satis dictū est s̄mone. 60. p̄side. 2^a. p̄cone prima: secunda: terna et quarta.

E S; queritur quare ipsemet nō soluit ligamenta: sed p̄cepit alijs vt soluerēt. Potuit. n. soluere p̄ seipsum: q. potuit suscitare. Sic Be da respōdit dī. q. l. xps poterat seipm solvere: sicut suscitare tñ alijs p̄cepit ad insinuandū vnitatem ecclie ad dinaz caritatē. Nam et si per se ipsum potuit facere: voluit tñ ministris ecclie suam p̄tatem coicare. vnde in omelia dicitur. Quid est soluite et finite abire: nisi q. que solve ritus super terram: erunt soluta et in celo?

E S; querit vtz ministri ecclie absoluant a pena. Et videt q. sic: q. Jo 20. dicit. Duo rum remiseritis p̄ctā etc.

E Tercio querit vtz alijs aliquo mō absoluat seipsum. Vbi sciendum q. absolvere a culpa: et a pena eterna: et a p̄te p̄ncipalis: p̄tinet ad deum et ad ministrū ecclie. Tamen ad culpā p̄suerudinariā p̄sequit

difficultas ad bene cogitandum: que designat in ligatura faciei. Sequitur etiam difficultas: que actum ad bñ operandum: q. designat in ligatura manuum. Sequit tertia difficultas ad bene volendū: signata in ligatura pedum. Ab hijs difficultatibus absolvere pōt se p̄ctō: absolutus a culpa p̄ exercitium boni opis assuefaciendo se ad f̄ria eorū.

E Scdm est exercitatio in bonis opibus. vñ dicit. Et finite abire. i. recedere p̄ exercitia virtutū a p̄suetudine vitiōz.

Quarta p̄sideratio.

E Irea quartā p̄siderationē: que est de vili circa alioz p̄uersionem fructificatione: cum dicit. Adulti igi ex iudeis etc.

Abi nota q. l. fit maioris meriti sine miraculis credere: tamen xps fecit signa propter quadruplicem rationē. **E** Prima est: vt suam doctrinā q. est sup̄naturalis: miraculis p̄firmaret. Tala fuerunt obscuratio solis tpe passiois. **E** Item notitia linguaz data aplis. **E** Illuminatio subita: qua hij q. fuerunt p̄deote docti sunt facti. **E** Item roboratio aploz: q. cum imbecilles ēent: sed p̄firmati nullā time

bant. **E** Ite subjugatio mundi p̄ paucos simplices. **E** Item in nomine xpi multi infirmi sunt sanati: et mortui resuscitati. **E** S; est: vt suam p̄cientiā demonstraret: et per hoc ad crudelitatem induceret. vnde dicit. Si non fecissem in vobis signa: que nemo alius facere potest: non vtiq. crederetis. **E** Tertia vt suā deitatem demonstraret: q. vbi aliquis operat ibi est. **E** Quarta vt affectum nostrum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiam in anima et corpore curauit. vnde sequitur. Adulti ergo ex iudeis qui venerant ad mariam et marthaz videntes que fecit ibi s: crediderunt in eum. In quo p̄ q. miraculum xpi habuit efficacitā. Dixerat enim supra. Hoc dixi vt credatis.

E Sabbato dñice in letare. Sermo. 71.

Ego sum lux

mundi. Johis. 8. Dupli cem potentiam dicit. p̄mu niter anima habere. s. intellectiuam: qua perficitur lumine veri: et affectiuā: qua

inflāmatur amore bōi. Quod etiā ostēdit Augustinus in libro de spiritu et anima. Sunt. n. duo in anima: et sunt idez quod anima: scilicet rationalis sensus cognoscens omnia et dijudicans inter omnia et naturalis effectus: quo suo ordine et gradu diligit omnia. Sequitur. Veruntamen facultates et quasi instrumēta agnoscendi et diligendi omnia habet ex natura. Cognitionem tamen veritatis et ordinem dilectionis nequaquā habet: nisi ex gratia dei. Anima enim facta a deo sicut imaginem suscipit: ita cognitionem et amorem. Ex quo sequitur vt etiā dicitur p̄mo metha. Quia si omnes hoies naturaliter scire desiderāt: ne naturale desiderū sit frustra. tamen intellectus non potens per se quod cupit p̄quirere doctorem querit: cuius doctria ad notitiā desiderate rei attingat: sic et nāl̄t hō desiderat h̄re notitiā de diuinis de salute sua s; Aristo. 3. ethicorū. Intellectū: et virtutē. i. cognitionē et opationē q̄rimus felicitatis grā: hoc est p̄pter salutē: sed q. ad cognitionē p̄ nos nō possum⁹ attingere: ideo saluator in euangelio sub metaphorica locutiōe ostendit se doctore salutis dī. Ego sum lux mundi etc. Nam sicut lux habet illustrare et tenebras depellere: et etiam ad bonum concupitum dirigere

Sermo

re. Ita etiam christus per gratias habet illustrare mentes hominum: et peccatorum tenebras depellere: et etiam dirigere ad bonum eternum. Et sic hoc occurrunt quinque considerationes.

Prima consideratio.

De quidditate eius dicitur. Ego sum lux mundi: sunt sex conclusiones.

Prima conclusio est: quod lux: lumen: radius et splendor sunt idem realiter: differunt tamen ratione. Nam lux dicitur forma corporis luminosi: lumen dicitur forma corporis dyaphani: in quo recipitur si calor qui est in corpore calido: et caliditas que est in corpore calefacto. Radius autem dicitur illuminatio per directas lineas ad corpus. Et ideo ubique est radius: ubi est lumen: et non e converso. Contingit enim esse lumen ex reflectione radiorum solis: quibus non est directa oppositio propter corpus aliquod interiacens. Splendor autem est ex reflectione radiorum solis ad aliquod corpus tersum et politum: sicut ad aurum vel argentum. Huiusmodi autem lumen: quod est qualitas primi alterati. scilicet celi quod non habet privatum. Et ideo subito fit in materia. In alijs autem qualitatibus propter resistenciam privatum fit successio. unde dicitur. Ego sum lux mundi.

Secunda conclusio est de quidditate lucis diversa opinio: quibus dimissis dico secundum damascenum quod lux est quedam qualitas. Nam sicut calor est quedam qualitas activa consequens formam substantialem ignis: ita lux est qualitas activa per se formam substantialem solis. unde dicitur. Ego sum lux mundi. **Tertia conclusio est:** quod deus dicitur lux secundum divinitatem naturam et humanam essentialiter et proprie illustrans: non tamen interiorius per inspirationem: sed exteriorius in doctrina factis et conversatione. De quo Iohannis primo. Deus lux est. Sapientia 8. Lumen est lucis eterne etc. Excludens ex se omnes rationes tenebrarum. Et ideo dicitur lux vera: quod impermixta. unde glo. Iohannis primo. dicitur. Deus est lux. Qui igitur vult habere societatem cum luce pellat tenebras peccatorum: quod tenebre cum luce societatem habere non possunt. Et ideo dicitur glo. sa ibidem. Applicuimus nos ad lucem: sicut lux irradiavit nobis tenebre eramus: modo per lucem sumus et alios illuminamus: dum peccata dimittit et tenebras expelli nunciamus. unde dicitur. Ego sum lux etc.

Quarta conclusio est: quod omnis lux alia a deo alia qua tenebra permiscetur. Lux autem a manifestando dicitur. Ephe. 5. Omnia inquit que ar-

guuntur: a lumine manifestantur. Ex quo patet quod tamen unumquodque sortitur de ratione luminis quantum participat de ratione manifestationis. Et quantum de ratione occultationis admittit: tamen a ratione lucis deficit. **Intelligendum tamen quod de manifestatione lucis fit manifestatio. quadruplex enim pertingit variari.** **Est enim quedam lux: primo que manifestat se primo: et alia alteri.** Sed nec se: nec alia manifestat sibi ipsi: ut est lux ipsa corporalis: que tamen habet tenebram admixtam: quantum aliorum: et sibi ipsius occultationem habet ad seipsam.

Est lux secundo cui manifestant alia et ipsa alteri sed non ipsa sibi ut est lux sensuum particularium: quod sensus particulares alia sentiunt. Non tamen ipsa sibi: sed sensu communi manifestant. Et ideo tantum admiscetur de tenebris: quantum non manifestantur sibi ipsis. **Est tertio lux que manifestat se sibi et alijs: cui manifestant alia: sed in virtute alterius: et non in virtute propria: ut est lux intellectus: que cognoscit et alia: sed in virtute alterius.** Et ideo hoc ipso quod ex se non habet manifestationem: patitur in se tenebre admixtionem. **Est lux quarto que se manifestat et alias sibi et alijs et totum in virtute propria et huiusmodi lux est deus in quo quod nulla deest ratio manifestacionis: nihil permiscetur ei de tenebris: ideo bene dicitur. Lux est et tenebre in eo non sunt velle. unde ego sum lux mundi.**

Quinta conclusio est: quod deus est lux mundi duplici modo. **Primo per modum obiecti:** quia ipsa lucem primam solus homo inter mortales percipere potest. unde Aug. super Iohes. Ex ipsa vita illuminantur homines non peccatores: quod non habent rationales mentes que possunt videre sapientiam. **Secundo modo participative:** ut in tantum dicant homines illuminari: in quantum participant luce intellectuali que nos illuminat ut speculemur et dirigat ut recte operemur: de qua participatio dicitur in psalmo. Signatum est super nos lumen etc. unde dicitur. Ego sum lux etc. Ubi Christus ostendit se esse lucem increatam. Si Christus non fuisset deus non dixisset. Ego sum lux mundi. Et per hoc excludit errorem nestoriani qui ponit quod Christus non erat filius dei nisi per gratias inhabitantes. unde secundum theodorum non dicitur. In me est lux mundi. Quasi in eo sit deus per inhabitacionem. Sed ait. Ego sum lux mundi. id est hominum existitum in mundo. Iohannis primo. Ipse illuminat omnes hominem etc. Et hic excluditur error manicheorum: qui posuerunt deum esse quoddam corpus et quandam lucem in servitutem. Christum autem posuerunt esse solum istum ma-

terialelem visibilem lucente ex participatione illius lucis. Hoc excludens xps dicit se esse lucem hominum ita qd est lux intelligibilis: non sensibilis etc.

Secunda consideratio.

Ira secundam considerationem: qd est de eius utilitate cum dicitur. Qui sequitur me. etc. sunt sex pñones.

Prima pñō est: qd illud vile dicitur ad pñfectionem alicuius: sine quo illius pñfectio bene haberi non potest. Sequitur qd hec lux multis vtilis nobis est ad pñfectionem vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum impeditur per tenebras peccatorum: et per subtractionem luminis vite. Hec autem lux: que est xps: expellit tenebras: et dat lumen vite. Igitur patet eius utilitas.

Secunda conclusio est: qd natura nostra ab solute in se sine hac luce est tenebrosa. Nam si cut se habet aer ad lucem sensibilem: ita anima nostra ad lucem primam intelligibilem. Sicut ergo aer est de se tenebrosus: nisi pñcipet lucem sensibilem: ita natura nostra de se tenebrosa est nisi pñcipet primam lucem intelligibilem. **Origenes:** Sicut aer per se ipsum non lucet: sed tenebrarum vocabulo intelligitur: ita ipsa natura nostra dñ per se ipsam cōsideratur: quedam tenebrosa substantia est capax et particeps lucis sapientie. Unde hec lux lucet in nobis: qd tamen relictus sumus tenebris.

Tertia conclusio est: qd hec lux semper pñfens est intellectui nostro: licet intellectus noster nō pñprehendat. Unde Augu. sup Job. Quomodo hō cecus positus in sole pñfens ē illi soli: sed ipse soli absens est. Sic ois homo stultus: iniquus: impius: cecus est corde pñfente sapientia que non est absens illi: sed ipse est absens ab illa. vnde dicitur Job. pñ. Lux in tenebris. i. sapientia prima de se lucet: sed intellectus stultus qd est tenebra eā nō comprehendit.

Quarta conclusio est: qd hanc lucem sequi ē nobis vtile propter tria. **Primo** qd est via i obliquabilis. Nam vnuquodqz ordinatur in finem: potens oberrare et abduci a suo fine indiget aliquo directo. finis noster est beatitudo a qua deuius error abducit. **Secundo** quia est veritas infallibilis: nihil continens falsitatis: quia est veritas increata. Omnis autē veritas creata includit falsitatem. **Tertio** qd est bonitas inhaustibilis: qd solum in ea voluntas et appetitus quiescit: qd anima ad deū facta in nullo circa deum quietari potest. Et ideo dñ

Qui sequitur me. Quasi. dic. qd propter has rationes cum sequi debemus euz affectu bone actionis: intellectum vere cognitionis et affectu subijcere dilectionis.

Quinta pñō est: qd si ambulauerimus per exercitium virtuose opationis: ad meliora pñficiendo. Vt dicit Glo. Job. pñ. Homo in luce ambulat: qd virtutum opibus ad meliora pñficiamus liberi a tenebris peccatorum. Si tamē non reputauerim⁹ nos ipeccabiles. Vñ glo. ibidē. 2. Job. pñ. Ira sumus mundi. Sed tamen nō debemus nos putare qd diu viuimus omnes a peccatis posse mundari. Unde sequitur. Non ambulat in tenebris. **Primo. s. culpe:** qd huiusmodi lux dat lumen gratie euacuans ipas. **Prime** Job. pñ. Tenebre transierunt: et lumen verum iam lucet. **Secūdo** non ambulat in tenebris ignorantie: qd hec lux dat lumen sapientie: expellens ipsam. Eph. 7. Eratis aliquando tenebre: nunc autē lux in domo. **Tertio** nō ambulat in tenebris damnationis et miserie: qd ista lux dat lumen vite. i. lumen: in quo attingemus fontē luminis. **Psalmista.** In lumine tuo videbimus lumen.

Sexta pñō est: qd etiā sic ambulātes pñsequimur lumen vite. Nam cum triplex sit vita. s. i. terior exterior et superior. **Prima** causat lumen gratie: qua ad diuine bonitatis amicitia acceptamur. vñ **Prime** ad Cor. pñ. dicit. fact⁹ est primus adam in animā viuētē. **Secūda** autē adam in animā viuificatē. **Secūda. s. exteriorem** causat pñfectā quiescentē. Unde deut. 28. Erat vita tua pñdēns ante te. **Tertia** vita. s. superior per gloriā est causa finalis. **Per hanc. n. ad actus pñfectionis** deificae eleuamur cuius est. Nihil. n. pñt in opationē transcendētem pñprie virtutis actionem: nisi eius virtus fornicet sicut dyaphanum nō pñt illuminari nisi actu recipiat lucem: sed visio essentie diuine qd est nobis vita est actio transcendēs facultatem humane nature. Et ideo ad huiusmodi pñfectionem regit lumen glorie quo eleuamur. vnde dicit. Sed habebit lumen vite. Glo. nunc et in futuro.

Tertia consideratio.

Ira tertiam considerationem que ē de eius certitudine: euz dicit. Virebunt qd pharisei. ibi sunt quique pñnes.

Prima pñō est: qd testificari est de necessitate salutis supposita testium idoneitate et ordine iuris. Et ideo ad cautellam falsi testimonij

Sermo

vitandi aliqui a testimonio repelluntur: quia testimonium habet certitudinem, probabilem. Et ideo quicquid tollit testimonij probabilitatem: ipsius reddit inefficax. Hoc enim facit infirmitas testificantis sicut quandoque propter culpam. ut infames: propter defectum rationis ut pueri et mulieres quandoque propter affectum: ut inimici: quia isti de facili possunt induci ad testimonium contra veritatem ferendum.

¶ Secunda ratio est: quia licet in causa criminali testimonium quod quis perfert contra seipsum sit efficax. ut patet. 2. regul. p. de adolescente qui dicebat dauid fuisse et Jonathan se interfecisse: contra quem dauid ferens sententiam dixit. Sanguis tuus supra caput tuum. Quis enim tuum contra te locutum est dicens. Ego interfeci christum domini. Tamen testimonium laudis: quod quis perfert de seipso efficacia caret. unde sequitur. Tu de teipso testimonium prohibes: testimonium tuum non est verum. i. acceptum et agruam secundum glossam. unde prime cor. 10. Mon. n. q. seipsum cor. 2c. Prover. 27. Laudet te os alienum: et non tuum.

¶ Tertia ratio est: quia licet taciturnitas: que est ad edificationem sit licita secundum Augustinum. Licet inquit predicatori rex eternarum narrationem temporalium ad edificationem non pertinens occultare: metiri tamen nunquam licet. Taciturnitas tamen veritatis et divine laudis est semper culpabilis: cum sit propter metum. unde Augustinus. Quisquis metu cuiuslibet peccantis veritatem occultat: iram dei supra se provocat: quia scilicet magis timet hominem quam deum. Et ideo sequitur. Respondit ihesus et dixit. scilicet ea que pertinent ad dei laudem et nostras edificationes.

¶ Quarta ratio est: quia licet testimonium puri hominis in re propria non sit efficax: tamen non est fide de deo et de dei filio: quia potest in re propria sibi testimonium prohibere. unde Aristoteles. Cum filius equalis sit patri: equum bene testificari potest de seipso: sicut pater. unde sequitur. Et si ego testimonium prohibeo de meipso: testimonium meum verum est.

¶ Quinta ratio est: quia hanc conclusionem probat triplici modo. **¶** Primo ille qui novit perfecte deum a quo est et ad quem vadit: potest verum testificari de seipso: quia cum deus sit veritas: a veritate venit: et ad veritatem vadit. Sed ego scio unde venio inquit et quo vado. Igitur etc.

¶ Secundo ille potest bene verum testificari de seipso qui perfecte novit seipsum. Sed ego perfecte novi meipsum: sciendo unde venio et quo vado. Igitur etc. **¶** Tercio deus est sibi sufficiens testimonium vel testis: quia deus est lumen. Luminis autem est manifestare se et alia. Sed ego sum

deus. Scio enim unde venio: et quo vado: id est scio deum esse principium meum: scio me esse deum ex deo. Igitur etc.

Quarta consideratio.

¶ Ista quartam considerationem: que est de eius occultatione: cum dicit. Vos autem nescitis. ubi occurrunt aliquae conclusiones.

¶ Prima ratio est: quia licet ignorantia et nescientia sint realiter idem: differunt tamen ratione. Nam nescientia dicit simplicem scientie negationem. unde ignorantia cuiuslibet scibilis potest dici nescientia. secundum quem modum Dionysius in angelis nescientiam ponit ecclesie ierarchie. 6. cap. Ignorantia vero importat scientie privationem: dum scilicet alicui deest scientia eorum que aptus natus est scire. Porum autem quedam sunt: que aliquis non tenetur scire: illa scilicet quorum scientia non potest debitum actum recte exercere. unde non oportet tenetur scire illa: que sunt ad fidem pertinentia et universa iuris precepta. Sed singuli ea que ad eorum statum vel officium spectant: tenentur scire.

¶ Secunda ratio est: quia triplex est nescientia obligans ad penitentiam: quia negligit scire ea: que tenetur. **¶** Prima est nescientia simpliciter affectata: de qua psalmus. Noluit intelligere ut bene etc.

¶ Secunda est nescientia ingratiitudinis obligans ad peccatum: in qua est summus gradus in qua homo beneficia dei non cognoscit.

¶ Tertia est nescientia infidelitatis: que fundamentum spiritualis edificij subvertit: de quibus Ambrosius tangit super illud apostoli. Ignoras quia benignitas dei etc. dicens. Branissime peccas si ignoras. unde psalmus. Nescierunt neque intellexerunt: in tenebris ambulavit etc. Sequitur. Vos autem nescitis unde venio aut quo vado. **¶** Unde advertendum quia christus est lux de luce: quia ratio sua est originata a patre. Ex quo sequitur quia quicumque ignorat ortum istius lucis: ignorat ipsam lucem: sicut iudei fecerunt. Et hoc est quod dicit littera. Vos autem nescitis unde venio etc. i. nescitis eternum meum processum. Ysa. 53. Generatores eius quia enarrabit.

¶ Tertia ratio est: quia nescientia malorum circa dei beneficia causatur ex eo quia ignorantes divinam potentiam respiciunt hominem solum. unde dicit. Vos autem secundum carnem iudicatis. Nam iudei nihil attribuerunt christo: nisi puro homini: unde dicebatur quia indecens erat sibi et cuicumque alteri hominum testimonium probi-

deret de seipso. Ipsi enim credebant xpm fore purum hominem. Et ideo: quia xps dixit. Non sum ego solus: sed ego et qui misit me pater. Ideo interrogant. Ubi est pater tuus: ut potest dici quod iudei pronice dixerunt.

Quarta conclusio est: quod in xpo est omnis scientia excludens omnem nescientiam. d. Ego non iudico quemquam. s. iudicio sententia: et donationis. **Qui** ratio est: quia non venit ut iudicet: sed ut saluem mundum. Et si ego iudico. i. de aliquo sententio: non ignorat hoc facio: sicut vos. s. scienter. Iudicium meum est verum: quia solus non sum: sed ego et qui misit me pater. q. d. Pater mecum est qui me gignit: et gignendo me communicat mihi essentiam suam et communicat mihi veritatem. Ex quo sequitur quod ego sum veritas. Veritas autem est redere testimonium verum. Sequitur. In lege vestra scriptum est: ubi pater ratione ostendit: quod testimonium suum est legitimum que talis est. Testimonium solum legi est legitimum testimonium meum est huiusmodi: quia secundum legem statuitur testimonio duorum. Sic autem est in testimonio meo: quia non solum testimonium perhibeo de meipso: sed et testimonium perhibet mihi pater: sicut ibi. **Ubi** est filius meus dilectus. **Et** Iherusalem filius meus es tu q. d. lex vestra approbat testimonium duorum hominum: qui decipi possunt: multo magis debet approbare testimonium meum et patris: qui decipi non possumus.

Quinta pars est: quod illi qui nunc ignorant xpm. s. qui ad eius iustitiam timendo: eius misericordiam sperando eius bonitatem diligendo: eius beneficia per debitas gratiarum actiones non recopendunt: hic in presenti tales in futuro ab ipso ignorantur. Et ideo dominus perqueritur habere. 2. Tenentes legem nesciunt me. unde dicitur glossa. Nescire se a sacerdotibus perqueritur veritas: et nescire se principum nescientium prestat. unde signis ignorat: ignorabit. unde sequitur. Neque scitis me. s. in misericordia et beneficiis. Neque patrem meum scitis. s. in iustitia et bonitate: qui reddet unicuique iuxta opera sua. Nam si me sciretis considerantes cum gratitudine actionis misericordiam quam misit sum vestri: et beneficia tam spiritualia quam gratuita: qui optuli vobis: utique sciretis et patrem meum in retributione eternorum bonorum. Sed qui ignoratis: audietis refutationem. d. Nescio vos etc.

Quinta consideratio.

Ira quantum ad considerationem: quod est de eius virtuositate: cum dicitur. Hec verba locutus est ihesus etc. sunt due personae.

Prima pars est: quod virtus: fortitudo: gratia violentia: honestas sint realiter idem: differunt tamen ratione. Nam virtus dicitur fortitudo: in quantum laboriosa et dolores facile potest vincere. Dicitur gratia in quantum respicit liberalitatem dei: cum donum est habentes se deo gratum facere. Dicitur virtus: in quantum respicit opus: quod ab ea est. Dicitur violentia: in quantum violenter rapit regnum celorum. **Matthei** secundo. Regnum celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud.

Dicitur etiam honestas. unde secundum Ysaia. Honestas est turpitudinis carentia. unde hominibus virtuosus et honestus honor maximus exhibendus est.

Secunda pars est: quod hec lux divina quadruplicem habet virtuositatem. **Prima** est: quod facit spiritualiter laborantes et diligenter facile superare: in quantum servorum dei fortitudo laborantia in sustentia penitentiali succubet: si divina allocutio verbo consolationis eos non solidaret: quia docet vitare mala. permittens eterna. unde audientes verbum dei per effectum operis: facile omnia que prostergant nos a consecutione ultimi finis possunt vincere. Unde dicitur Iob. p. Domine quod natum est ex deo vincit mundum. **Unde** re autem mundum est tendere in ultimum finem: quod fit cum conamine proprie voluntatis. **Gratia** mediante insultu temptationum repulsi: et insistentur bonis operibus quibus divine voluntati cōfōrmanur: quia voluntas dei est sanctificatio nostra secundum apostolum. Unde tales possunt dicere illud eph. ultimo. Discite in quibus sum sufficiens quasi diceret quod eorum sufficientia solum est ex lumine informationis divini sermonis. **Secunda** est: quod facit omnes eam audientes: et eius doctrinam sequentes deo acceptos in quantum dei gratia. Gratia enim cum sit donum supernaturalis a solo deo est effective collata: hinc in serationem acceptationis: omnes quos inhabitat deo gratos et acceptos facit. **Omnes** spirituales acceptationem deo causas quidam de cor spiritualis. Gratia autem est quedam integritas et decor omnium virtutum. Nam sicut pulchritudo faciei non est aliqua una qualitas sed integritas exurgens ex omnibus. s. colore figuratur magnitudine et proportionem. **Ira** gratia que est animi decor est integritas exurgens ex omnibus virtutibus. Unde apostolus. **Gratia** dei sum in quod sum: et gratia eius etc. quasi. d. quia anima habet a deo per gratiam eius quod ideo merito deberet ei esse gratus.

Sermo

Signum. n. acceptationis diuine est custodia a culpa: et preseruat a pena: et collatio vite eterne. Collatio autem diuina primo custodit a culpa. ut dicitur proverbi. 12. Veritas iustitie custodit viam innocentie. Secundo preseruat a pena. Ecl. 10. Qui custodit preceptum non experitur quicquam mali. Tercio dat vitam eternam. Prover. 3. Custodi legem atque precepta et eris viuens. Sequitur igitur quasi verbum diuinum deo gratos nos reddit. Tercia est quod hortatur nos ad virtuosas operationes in quantum dicitur vir- tus. Nam cum beatitudo virtutum sit premium non acquiritur nisi per virtutes quibus fit debita dispositio tendentibus ad ipsas. Et ideo ut quis beatitudinem adipisci possit oportet operari virtuose: quod opus nostrum supposita motione di- uina qua mediante meretur ex merito: habet etiam rationem meriti congrui: in quantum peccat ex libe- ro arbitrio in quantum voluntarie aliquid facit? quod congruum est ut cum homo bene vitatur sua vir- tute: deus super excellentem virtutem excellenter operetur. scilicet quod congruum est: ut quod quis secundum suam possibilitatem operatur virtuose quod deus ipsius re- muneret copiose beatitudine. Talis est operatio solum habet locum in hac vita. Nam post hanc vitam solus tempus est non meriti sed extreme re- tributionis: quod tunc reddet cuilibet iuxta opera sua. Quod ergo sermo diuinus hortatur nos ad hanc operationem virtuosam: patet Jobis. 8. ubi dicitur. Si manseritis in sermone meo: veri discipuli mei eritis. Tunc manet quis in sermone dei: quod operibus virtuosus fugit quis peccata perficiens beneplacita dei: quod sermo dei docet vitare malum et sectari bonum. Quarto quod docet nos toto conamine postponendo impedi- menta regnum adipisci in quantum dicitur violen- tia. unde dominus virtuosos vocat violentos. In- telligendum quod virtuosus tripliciter vim facit sibi. Prima ardua aggrediendo: et ea que sunt supra hominem. Secunda aduersa patiendo. Act. 9. Per multas tribulationes operibus nos intrare in regnum celorum. Tercia a placitis abstinendo. Gen. 8. Sedit et cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Ideo cum quadam violentia per hominem ab hijs que placet sibi repellat. unde petrus. Est virtus placitis abstinuisse bonis. Act. 1. 11. Regnum celorum vim patitur. Glo. Dum peccator ad id est in alienum locum intrat per penam. Et. n. regnum celorum sicut castrum quod a multis obsidet: et sicut contingit quod a quibusdam castrum obses non cito capit: sed

post longam obsidionem ab alijs cito capitur qui forte et strenue pugnant et proprio sanguine non parcentes seipsos exponere periculo non timet: ita est de quibusdam qui remissius aliquid tulum pe- nitentiam suam agentes eam diutius pertrahunt et tandem regnum celorum assequuntur. Alii sunt qui districtius agentes et penam certior ducen- tes periculosius ad ipsum perungunt: quantum ad istos quodammodo vim patitur regnum celorum. Secundo est regnum celorum vim patitur: quod ab ex- traneis capit. unde Hieronimus. Regnum celorum vim patitur: quod gloria de patribus debita: a prophetis per nuntiata: a christo oblata fide gentium occupatur. cum per penam et fidei remissionem ad celestes patrias quasi alienum locum penetrantes et violenti qui scilicet non videntur habere ius sicut publicani et peccatores rapiunt illud: exclusis. scilicet filiis regni. Quinta est: quod docet honeste conuersari in quantum dicitur honestas. Nam honestas est virtuo- sa operatio: cum propositione morum respiciens vitam in se: et in alio intuitu dei. Ubi innuit quod honestas consistit in quatuor virtutibus. Prima est de- clinatio mali. scilicet peccati. unde dicitur respiciens vitam unde sapi. 4. In fraude circumuentionem affuit illi: ne. scilicet deceptus peccaret: et tunc honestus fecit illum. Secunda est operatio boni: quod dicitur sit vir- tuosa operatio. Scio. n. quod cum sit propositus in exterioribus non reputatur honestus. Sap. 8. In operibus manuum illius honestas si- ne fictione. Tercia exteriorum morum compositio. Prime thesa. 4. Honestas ambuletis ad ea que foris sunt. Quarta est in hijs omnibus recta in- tentio: sine hac est honestas ficta: est et non ve- ra. Prime cor. 5. Omnia honeste et secundum ordi- nem fiant. scilicet ut intentio omnia ordinet inter se: et in fine debeat. Sequitur in textu. Nec verba locu- tus est iesus in gazophylatio docens in templo et nemo apprehendit eum. quod nondum venit hora eius. Nota super Orige. Gazophylatio est locum nu- mismaticum in honorem dei et dispensationem pau- perum oblatorum: hic numismata obtulit christus in intel- lectuali gazophylatio: quod verbi dei prelit. Verba. n. dei sunt quidam numismata imaginem cele- stis regis habentia impressam. unde Beda. Tunc christus loquitur in gazophylatio quando ad iude- os in parabolis loquitur. Tunc gazophylatio aperitur: quando discipulis celestia referantur. Quod nobis etc.

Dominica in passione. Sermo. 72.

Quis ex uobis

bis arguet me de peccato.
Johis. 8. Secūm Criso.
fides est virtus: que ea q̄
ad fundamentum religio-
nis p̄tinent recte firmiterq̄

credatur. Nam sūm Aug. Aliqui male sentiūt
de dei oipotentia negantes deum nō posse cor-
pora suscitare vel nāz nostram assumere. Alij
male sentiūt de eius bonitate. s. qui negāt la-
p̄s in peccatum p̄ priam non posse deo recō-
ciliari. Alij de eius iustitia: vt qui deus negant
vindictarum peccata: aut q̄ dicunt eum saltez
non vindicaturq̄ eternaliter. fides autē nostra
oipotentia: n̄ dei predicat: et summa eius sapiāz
et bonitatem. Huius fidei veritas multiplici
modo p̄firmatur. s. miraculoz coruscatione:
testium p̄ductione et diuina reuelatione. Quz
igitur tot habeat veritas argumenta: inexcusa-
biles sunt nō credentes: qz non cessant ipsaz fi-
dei veritatez vita et verbo impugnare. Et ideo
dominica ista in qua legitur hoc euangelij dī
de passione: nō qz ista die xp̄s passus fuit: s; co-
gruantes in corde xp̄m interficere: aiaz etiāz
nū sunt necare: et sūm hoc in euangelio presen-
ti occurrunt tres considerationes.

Prima p̄sideratio.

Ira p̄mam p̄siderationem: q̄ est de
veritatis doctrine xp̄i essentia. occur-
runt septem conclusiones.

Pri^a p^o est: qz cū veritas p̄p̄iū sit inesse.
Et idē s; qz plurib⁹ diuersimode ict: s; b; et di-
uersimode distigui pōt. Nam veritas p̄ prius
est in intellectu diuino: consequenter inesse rei
p̄nter in intellectu app̄bende: p̄sequenter in
signo enunciantē: et sūm hoc quadruplex veri-
tas distigui potest: sicut veritas prima: veri-
tas rei: veritas app̄rehensiois: et veritas signi
sine enunciatōis: quaz vna p̄ ordinem dep̄-
det ab alia. Et sic diuersimode etiā describitur
Primo per angū. in libro de vera religioe
di. qz veritas est summa similitudo p̄ncipij:
que sine vlla dissimilitudine est. Ito modo di-
citur esse solus in intellectu diuino. **S**ecūda de
scribitur per Anic. di. Veritas vniuersalisque
rei est p̄p̄ietas sui esse qd̄ stabilitū est ei et tunc
h; esse in esse rei. **T**ertio describit per Hy-
lariū di. Vex est declaratiū aut manifestatiū

esse: et hoc pertinet ad veritatē: s; qd̄ est in in-
lectu. **Q**uarto describitur in libro de diffini-
tōib⁹. Veritas est adequatio rei et intellect⁹
et tunc potest esse in signo enunciantē.

Secūda conclusio est: qz d̄s existēs vna et p̄ma
et sūme veritas p̄ueniens in intellectu diuino p̄-
priam rōnez veritatis eruat de corde oēs dīes
creatas veritates. Et ideo s; in multis intellectu-
bus creatis sint multe veritates: et in vno co-
dem intellectu sint plura cognita: tū omnia ista
ortū habent in intellectu diuino. Unde glo. di-
cit sup̄ illud psal. Minime sunt veritates eius
a filiis hominū: qz sicut ab vna facie hoīs resul-
tant multe similitudines hoīs in speculo: sic ab
vna veritate diuina resultant multe veritates
vnde dī. Si veritatem dico vobis etc.

Tertia p̄lo est: qz xp̄s est veritas qz est ver-
bum increatū et incarnatum: excludēs a se oēs
falsitatem. **P**rimo qz est verbū increatum
equale patri et p̄forme: excludit a se falsitatem: qz
vt sic plenuz est grata et veritate. Job. p̄. Et
etiā patri p̄substantialē: sic excludit veritates
mutabilitatis. Johis. 8. Et cognosceat veritatē

Item in quantum est verbum incarnatum
sic p̄ma veritas excludit a se vmbra legalem
Jacob. p̄. Volūtarie. n. genuit nos verbo ve-
ritatis sue. **S**ecundo patet: qz in ipso est im-
pletio omniū p̄missionū p̄phetarum. Johis
p̄mo. Grata et veritas per ipsum xp̄m facta ē

Tertio qz in ipso est satisfactio plena oīum
iniuriarū. Psal. Adia et veritas obuauerūt
sibi. Et hoc ideo qz cum sit veritas et bonitas
qz ista duo in supposito p̄uertunt cum ente: licz
differunt sūm rationem. Nam veritas respicit
ipsum esse simplr et immediate. Ratio autem
boni consequitur esse: sūm qz est aliquo modo p̄-
fectum: s; qz oportet doctorem veritatem enun-
ciare: non solum verbo: sed etiā facto. Quia s; **B**rego.
Quis vīta despiciat etc. Ideo xp̄s p̄-
mitit. Quis ex vobis arguet me de peccato.
q. d. Ille doctoz qui non deficit in bonitate nō
potest argui de peccato: et per p̄ns de insufficiē-
tia. **M**ota qz xp̄s peccare non potuit p̄pter
sacerdotij p̄mitatem. Si. n. peccare potuissz
mediatore indignissz: et tunc non fuisset p̄mus
Primo Pet. 2. Qui peccatum non fecit etc.
Psal. Omnes declinauerunt etc. b. Jero. De
us est in quem peccatū cadere nō potest.

Quarta p̄lo est: qz xp̄s nobis triplicēz ve-
ritatem exēplificat. s. veritatem vite: doctrine:
et iustitie. Veritas vite est sūm quā ad opus est

Sermo

verum non fin quam aliquid ostenditur verum.
Dicitur autem vita vera ex hoc: quod attingit regulam
 et mensuram secundum divinam legem: per cuius propor-
 tionem rectitudinem habet: nec necessaria est actus
 Ysaie 38. Admeto domine quomodo ambulaverim co-
 ram te in veritate et corde perfecto. Veritas do-
 ctrine est secundum quas homo in dictis et factis ostendit
 se ut est: et hoc persistit in quadam manifestati-
 one verborum de quibus est scia: et nec necessaria
 est prelativus et doctoribus. De qua hic. 2. Mat-
 thei. 22. Magister scimus quod verax es etc. Veri-
 tas iustitie est: secundum quam aliquis rectitudinem legis
 in iudiciis que ad alterum sunt servant: quod iusti-
 tia est quedam rectitudo regulata secundum regulam divine
 legis. Nec veritas necessaria est prelativus. Pro-
 pter. 18. Accipe personam in iudicio non est bo-
 num: ut a veritate declines. Unde sequitur. Si
 veritatem dico vobis: quare non cre. etc.
Quinta pars est: quod audire verbum divinum
 signum est predestinationis: et non audire improba-
 tio. Ratio primi est: quod audire verbum dei est per
 effectum operis: omnia que nos retardant a salute su-
 perare. Iohannis. 5. Omne quod natum est ex deo vi-
 dat mundum: nam vanitas mundi nos retardat: et
 hic in verbo divino docetur refutari. Ratio se-
 cundi est. scilicet quod nolle audire verbum dei est signum
 reprobationis ad quam sequitur induratio: quod videtur
 interne indurari: quod respuit illa que dirigunt ho-
 mines in viam vite: docentis corrigere ea que
 abducunt a salute: quod fit in verbo divino. unde
 dicit. Qui ex deo est etc.
Sexta pars est: quod reprobi increpationes non
 sustinent: sed exasperati reddunt maledictiones
 pro bono verbo. Unde puer. 4. dicit. Qui arguit
 impius sibi maculam generat. Glosa. Quia
 frustra laborat qui verbum sapientie inculcare nunti-
 tar: ei qui audire contemnit sapientiores se do-
 ctore et maiorem credens. Tales. nam plus exas-
 perant et peiorantur. Et ideo secundum glosam non est
 timendum tibi cum arguitur impius: si contumelias
 inferat. Sed hoc potius providendum
 ne tractus ad odium inde fiat peior. Ideoque ali-
 quotiens ab eius correctione non tue timidita-
 tis: sed dilectionis eius gratia est abstinendum.
 unde dicitur. Responderunt ergo iudei et di-
 xerunt. scilicet verbum maledictum pro benedicto. scilicet quod
 demonium habet: et quod samaritanus esset: et hoc secundum
 Origenem. Quia dicebat sermones transcendentes
 capacitatem humanam: puta quod processisset a deo
 et quod esset equalis patri.
Septima pars est: quod predicator verbi dei debet

habere patientiam: si aliquis contumeliam sibi in-
 fert propter veritatem. Nam per patientiam acquiritur
 regnum celorum. Quia secundum Iheronimum. non nisi per pa-
 tientiam implet quod dicit. Regnum celorum vim
 patitur. unde Matthei. 5. Beati qui persecuti sunt
 propter iustitiam etc. Et ideo non est red-
 denda contumelia pro contumelia: tamen si crimen fal-
 sum obijciat constanter resistendum est: quod Christus fecit
 cum dicit. Ego demonium non habeo: et si quid
 verum dicit non est negandum: quod Christus fecit: quando
 se samaritanum non negavit. Patientiam do-
 cent in hoc: quod maledicentibus contumeliam non
 reddidit inquit illud. Qui cum malediceretur
 non etc. Nota etiam expresse non dicat eos ha-
 bere demonium: ne vindicare se videretur: tamen
 hoc subtilius innuit cum addidit. Sed honora-
 patres meum: et vos in bono. etc. In hoc quod dicit.
 Ego honorifico patrem meum: confirmat se non
 habere demonium. Diabolus. nam non honorat
 patres. Quia ea que patris sunt sibi usurpavit
 scilicet potentiam: Cum dicit Ysaia. Ponam se-
 dem meam etc. Sed cum dicit. Vos in bono. etc.
 innuit eos habere demonium et similes diabo-
 lo: quia sicut non honoravit patres: sic non ho-
 noravit filium: cui ausus est dicere. Nec omnia
 tibi dabo: si procidens etc. Matthei. 4. Et ideo
 demonium non habeo. Et ratio potest esse talis
 Demonium est querere in suis finibus gloriam
 propriam et ostentationem sue scie. Ego autem in ser-
 monibus meis quos vocatis transcendens non
 quero gloriam meam sed magis patris. Dixi. nam
 me esse ab eo: dixi etiam me scientiam habere
 ab eo: et non ex me. Ergo demonium non habeo
 Unde licet non quereretur gloriam propriam in
 quantum homo: tamen querebat eam deus pa-
 ter. et ideo dicit. Et pater qui querat et iudicet:
 Tunc pater querit gloriam Christi: dum recipien-
 tes Christum glorificat: iudicat tamen dum contra-
 dicentes Christo condemnat.

Secunda consideratio.

Intra secundam considerationem: que est
 de veritatis efficacia cum dicit. Amen
 dico vobis etc. Sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod sermonis divini ser-
 vatio liberat a morte culpe et ab eterne damna-
 tionis pena. Cuius ratio est. Illud quod cu-
 stodit innocentis viam liberat a morte culpe: ve-
 ritas iustitie iustodit viam innocentie. Prover-
 12. Veritas autem iustitie est divini sermonis
 servatio. Ergo etc.

C Secunda conclusio est: q. veritas diuini sermonis confert vitam eternam. Ratio potest esse. Nam vita beata in visione et fructione persistit. Et ideo per exclusionem mortis gehenne: que huic visioni opponitur consecutio beatitudinis intelligitur. Hoc autem fit per verbum diuinum. Et ideo semini comparatur. Luce. 8. In quantum vita eterna in verbo dei consistit sicut in quo dam principio seminali: quia finaliter ducit ad vitam beatam: sicut virtute seminis producit fructum. Et ideo sicut qui seruat semen a corruptione peruenit ad fructum: Sic seruans verbum diuinum peruenit ad beatitudinis statum. Sicut igitur semen seruatur et feminatur in terra producit fructum conseruationis vite corporalis sic sermo diuinus seruatur ab aia fructum producit conseruationis vite spiritualis et acquisitionem premii eternalis. Proverb. 3. Custodi leges meas atque consilia et erit viuens anima tua.

C Tertia conclusio est: q. seruatio diuini sermonis docet voluntatem nostram diuine voluntati conformare: quod necessarium est ad nostram salutem. Nam voluntas creata non est sua regula. Ideo potest a rectitudine declinare. Voluntas autem diuina sola est regula sui actus. Et ideo non potest deficere. Sicut ergo rectus est iudex suus et obliquus: sic omne iudicium voluntatis create sumendum est in ordine ad voluntatem diuinam: que sola recta est et obliquari non potest. Et hoc est quod dicit. Si quis sermonem meum seruauerit: mortem non gustabit in eternum. Non dicit qui audierit: sed qui seruauerit. Nam sicut cibus sumptus non nutrit si statim rejicitur de verbo dei nihil ita vtile quod in transitu perfit. Ideo iacob p. Esote factores verbi etc.

Ad roma. 10. Non auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores. Dicit etiam. Non gustabunt mortem. Nam mors illa gustari dicitur quia est semper quasi in gustu et nunquam in digestionem semper incipit et nunquam desinit.

C Quarta conclusio est: q. propter iteratam contumeliam non est desistendum a predicatione nec propter scandalum est veritas doctrine dimittenda. Contumelia iterata fuit cum dicunt. Nunc cognouimus quia demonium habes: veritas doctrine erat cum dicit. Si quis sermonem meum etc. Veritatem doctrine non dimisit dei. Non audis quia ex deo non esis. **C** Nota quod quintupliciter contumelia intulerunt ei. **C** Primo eius vite dicentes eum samaritanum esse.

C Secundo eius potentie dicentes. Demonium habes: cum mira et magna his faceret et doceret: non ascribebant hoc diuine virtuti: sed demoni.

C Tercio eius veritatem dicentes. Abraham mortuus est. q. d. falsus est quod loqueris: et quo illi qui optime seruauerunt sermonem dei mortui sunt preponentes ei abraham.

C Quarto eius dignitati dicentes. Nunquid tu maior es patre nostro abraham? Deus autem ostendens se superiorem et dominum abrahe ait. Abraham pater vester exultauit: id est cum gaudio desiderauit spiritum sancto reuelante. Ut videret: id est intelligeret diem meum: scilicet incarnationis et eternitatis mee. Vidit: id est intellexit in fide. Et gaudius eius: patet ergo me esse illi superiores qui considerat me redemptorem.

C Quinto eius eternitati. d. Quadraginta annos nunc habes etc. Labor enim et calor regionis et inopia rerum consumpserunt eius naturam delicatam: ut videretur maioris etatis. Quibus etiam reddens rationem diuinitatis sue mysterium aperuit dicens. Antequam abraham fieret ego sum: quasi diceret. ille est factura: ego autem creatrix essentia.

C Quinta conclusio est: q. non debemus ex bono opere gloriam nobis querere. unde dicit. Ego gloriam meam non quero. Nihil ita notum est homini sano sicut aer corruptus: unde si homo sanus exponit se aeri corrupto inficitur et infirmatur. Sanitas anime est gratia et bona opera. Vana autem gloria est ventus vel corruptus aer. Sicut igitur sanitas corrupto aere corrumpitur. Ita per ventum inanis glorie bona opera corrumpuntur. E conuerso bonus ventus sanitatem conseruat et nutrit. Bonus ventus vel aer: est gloria que ex deo est: quia non est de corrupto loco: ideo dicit. Gloriam meam non quero: sed fugio quasi aerem fetidum et corruptum. Unde dicit. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Quod verificatur tribus modis.

C Primo modo a filio dei: quia nihil habet nisi natum et ab alio. Si ergo gloriaretur in aliquo: quasi illud haberet a se: gloria sua nulla esset: quia gloriaretur in eo quod non est: sed filius nihil habet nisi innatum et ab alio. Igitur etc.

C Alio modo intelligitur de homine christo: qui non poterat gloriari in aliquo: quasi per se haberet illud: quia quicquid est in creatura: ab alio est. Prima ad cor. 4. Quid habes quod non accepisti? Quid gloriaris etc.

C Tercio modo sic ut sit sensus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est: id est vana a vobis reputabitur: sicut illius qui commendat seipsum.

Sermo

E Sexta p[ar]te est: q[uod] non est gloria, nisi que a deo est. Sc[ilicet] ad cor. xj. Qui gloriatur in domino gloriatur. i. in gl[ori]am v[est]ri domino attribuat confidentiam et gloriā: cuius gratia est q[uod] non potest ille q[ui] non h[ab]et a deo potestatem: q[uod] suam gloriā querit. Non. n. qui seip[su]m cōmendat ille r[ati]o. i. q[uod] extra deum gloriā: sibi attribuyendo quod dei est. Et ideo in nullo gl[ori]ari debemus q[uod] alienus est a beatitudine: q[uod] talis non p[ro]baretur a deo. sicut p[er] in mundanis qui gl[ori]antur in diuitijs: honoribus: gl[ori]a mundana: et p[ro]p[ri]e magna. Ista. n. o[mn]ia aliena sunt a vera beatitudine: nec p[er]ferunt ad eam: sed p[er]p[et]u[am] impediunt. Cuius ratio p[er] h[oc]. Nam cum beatitudo cum sit bonum p[er]fectu[m] ho[m]i[n]is: ex eo nō potest malum aliter p[er]uenire: q[uod] p[er]tingit in p[re]missis. Dicit. n. eccl[esi]a. 2. q[uod] diuitie in: erdū cōseruantur in malis dñi sui: et simile p[er] in alijs tribus. Et ideo solum in deo vel in h[ab]itis: q[uod] ordinant nos in deum gl[ori]andum. Et ideo dicit. Est qui gl[ori]ficat me. i. gl[ori]am meā querit: generans me de eterna essentia: quem vos dicitis q[uod] deus vester est per op[er]e[m] inmutationem: et p[re]cepto[rum] impletionē: et tñ falsum est. Quod ex hoc p[ro]batur: q[uod] non cognouistis eum: ac per hoc non cognoscitis gl[ori]am: quam vere cōmunicat generando. Quāuis indei deum cognoscerent sub rōne deitatis: non tñ cognoscebant ipsum sub rōne trinitatis: nec sub omni modo cognōis. Ego autē noui eum: sicut filius eius naturalis habēs eandem s[ub]stā[n]tiam cum ipso: nō solum sub rōne dei: sed sub ratione patris gl[ori]am coicantis. Noui autē eum notitia infinita et cōprehensua: inq[ui]sum sum deus. Notitia clara et intuitiua inq[ui]sum sum hō deus notitia clari: oris: q[uod] aliqua creatura. Et si dixerō q[uod] nescio enim: ero similis vobis mendax: quasi dicat h[oc] Criso. Sicut dicentes cū nescire mentemini ita ego si dixerō me nescire: ero mendax: quod est impossibile: cum sim veritas. S[ed] scio cū r[ati]o.

Tertia p[er]sideratio.

Arca tertiam considerationem: que est de malignantium malitia: cu[m] dicitur. Tulerunt igitur lapides r[ati]o.

vbi occurrunt quinque conclusiones.

Prima p[ar]te est: q[uod] licet voluntas p[ro]p[ri]a et consilium p[ro]p[ri]um: cor instabile et cor durum sint idem realiter: differunt tamen ratione. Dicitur. n. voluntas p[ro]p[ri]a: que nō est cois cum deo et ho[m]i[n]ibus: sed nostra tñ: quando q[uod] volumus: non ad honorē dei: non ad utilitē

factum: sed propter nosmetipsos facimus.

Prop[ri]ū p[ro]p[ri]um dicit obstinatio in p[ro]p[ri]o errore: ita q[uod] nullius velint cōsilijs acquiescere: placētes sibi in oculis suis: ignorātes dei iustitiam: et suā volentes p[er]stare voluntatē. Dicitur autē cor instabile: inq[ui]sum defluit per prauas cogitationes. vñ dñs suo ducit arbitrio: et diuino caret p[ro]p[ri]o: in seip[su]o non p[ot]est p[er]sistere: sed omni mobili mobilius p[er] infinita distrabitur. Dicit autē cor duru[m]: q[uod] nec p[er]punctione scindit: nec pietate molliet: nec mouet p[ro]p[ri]o: minis nō cedit: et flagellis induratur. Hec Bernar.

Secunda p[ar]te est: q[uod] hec quatuor p[re]dicta indurant ho[m]i[n]em: quasi lapideum reddētes: et inabilem ad gratiā dei: q[uod] meatu spūales gratie dei obstruunt: vt dicit p[ri]mo macha. 5. Obstruxerunt portas lapidib[us]. Iaz lapis dicit quasi ledens pedē. Sic isti dicunt lapides: tūz q[uod] ledunt. i. p[er]uertunt affectu libidinosa delectatōe in creaturis: tūz q[uod] ledunt affectionē diuine voluntatis: q[uod] est sanctificatio nostra s[ecundu]m apl[os]. vñ glo. sup[er] Job. 2. d. Cor ei[us] indurabit q[uod] lapis q[uod] nulla vñq[ue] p[er]uersionis p[ro]p[ri]a molliet.

Tertia p[ar]te est: q[uod] hanc indurationē non causat deus: nisi inq[ui]sum deus gratiam suam nō largit: s[ecundu]m illud ad Ro. 9. Quem vult indurat: et cui vult misere[re]t. vbi dicit glo. Aug. Intelligendū nō est q[uod] sic induret deus: q[uod] aliu[m] quem peccare cogat: sed tñ q[uod]busdam peccantibus misericordiā iustificationis sue non largit et ob hoc eos indurare dicitur: q[uod] nō eor[um] misere[re]tur: non q[uod] impellit vt peccent. Eor[um] autē non misere[re]tur: quibus gratiā non esse p[re]bendam equitate occultissima et ab humanis sensibus remotissima iudicat: quam non ap[er]it apl[os] sed miratur dicens. O altitudo diuitiar[um] r[ati]o.

Quarta p[ar]te est: q[uod] h[ab]is lapidib[us] ihs m[ul]tipliciter dicitur lapidari spiritualiter. **P**rimo namq[ue] ihs inquantum dicitur veritas: sic lapidatur a repugnantibus veritati. s. a mēdācibus: simulatoribus et ypocritis. **S**ecundo inquantum dicitur bonitas: sic lapidatur ab h[ab]is: qui beneficijs dei non emolliuntur: sed duriores inueniuntur. **T**ertio ihs inquantum dicitur misericordia et benignitas: lapidat ab h[ab]is: qui nō attendunt q[uod] deus expectat eos ad penitentiam: et peccata iterare non cessant: contra quos ad Ro. 8. An diuitias bonitatis r[ati]o. **Q**uarto inq[ui]sum deus est caritas: lapidatur a cupidis et auaris. **Q**uinto inquantum dicitur mundicia: lapidat ab illis: q[uod] in seip[su]is

penitentiam virginalem ac conjugalem et vidualem corrumpunt. Sexto inquit dicit iustitia. scilicet flagellando impios lapidatur ab his qui flagellis non emendantur: sed cum pharaone deteriores fiunt. Exodi. 8. Induratus est cor pharaonis. Septimo inquit iustus dicit par. scilicet. imergens sanctas congregationes lapidat per illos qui per insolentiam pacem dissipant. De quatuor personis includuntur in hoc quod dicitur. Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum: ubi Aug. Tanta duritia quo curreret nisi ad lapides sibi similes.

Quinta res est: quod merito veritas abscondit a mendacibus: a detractoribus: ab adulatoribus et hypocritis: et veritati contradicentibus: bonitas ab ingratis: iustitia ab incorrigibilibus. misericordia ab obstinatis peccatoribus: largitas a cupidis: misericordia a luxuriosis: sobrietas a gulosis: humilitas a superbis. unde psal. Abscondam faciem meam ab eis etc. Sed quare hoc propter triplex motum. Primo in signum. De quo Bre. Abscondendo se dominus signat: quod ab eis seipsa veritas abscondit: quia eius verba sequi preminuit. Eam quippe mentem quam non inuenit humile veritas fugit. Secundo in exemplum de quo Bre. Quid autem nobis hoc exemplo dominus loquitur nisi ut cum etiam resistere possumus iram superbientium declinemus? Tertio in documentum ut ostenderet nobis quod ipse erat verus homo. unde Aug. super Job. Tanquam homo a lapidibus fugit. Sed veh illis: a quorum lapideis cordibus deus fugit. unde subditur. Abscondit se et exiit de templo. Sed Aug. non abscondit se in angulo templi: quasi timens: aut in domunculam fugiens: vel post mu-: vel columnam diuertens: sed potestate celsa inuisibilem se in fidiatibus constituens. Per medium illorum ibat. Nota quod quandoque dominus abscondit se ut deservat: quod ut corripiat: quandoque sit promoveat. Primo abscondit se a malis. Secundo ab infirmis. Tertio ab omnibus. Dicit enim. Exiit de templo. id est de conscientia: quam sibi templum consecravit. A quo exire expellitur: quando homo admittit malam delectationem. Violatur: quando perperat operationem. Lapidatur: quando impugnatur correctionem. Ut patet hic. a qua impugnatione nos liberet iesus. amen.

Infamia secunda donec in passione. Sermo. 72.

Infamia pri-

apes et pharisei. Job. 7.

in

Sed quod dicit augustinus in libro qui speculum manuale intulatur: dum cogito mirari non cesso illam in deorum

impietate quod manus in christum dominum uniecerunt verbis celestibus intonante: tantisque miraculis coruscante. Corda satis duriora. et brutis feris crudeliora. Rogo ubi sensus miserorum qui videbant celestes medicum infinitis languentium turbam gratis sanare: demones excutere: cecos illuminare: leprosos mundare: et huiusmodi multa quod solius verbi potestate sine mora potuit agere. Quod hesitabant in cordibus cecorum ipsa quoque clementia famulari cernerent: adeo ut ingressus mare ventis imperans percellas preceperet. Quod stetit evidentibus signis ipsum tuum esse filium dei pater. Et quibus verbis inserit quod in hoc evangelio ostenditur executio machinationis iudeorum in mortem christi que in die dominica post lazari suscitationem erat excogitata diffinitive. Et ideo in evangelio occurrunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Arca primam considerationem que est de puerilitate stulte emulatiois iudeorum cum dicitur. Adversum principes etc.

Occurrunt due conclusiones.

Prima conclusio est doctrina fido. de summo bono quam transeo.

Secunda res est: quod propter invidiam iudei christum persequabantur. Nam secundum augustinum. Invidia est odium aliene prosperitatis: qua homo dolet alium sibi equari et preferri: et cupit ei malum: et de bono eius dolet. Unde invidia dicitur a non videndo: quod non potest videre bona aliorum. Gravis namque invidia est malum pro malo reddere. gravior autem odire illum quod nihil nocuit. Gravissima autem malum pro bono retribuere: et odio habere aliquem qui bonum est sicut iudei christum: unde dicitur. Adversum principes et pharisei etc. Quia audientes turbam christum acquiescentem turbam miserunt etc. Ex quo patet secundum Crisostomum. Quod solutio sabbati non erat causa totalis persecutionis christi et odii sed quia turbe eum glorificabant. Ecce invidia: quod secundum augustinum est odium felicitatis aliene.

Secunda consideratio.

Sermo

Intra secundā considerationē q̄ est de
 congruitate passionis preordinatione:
 cuius dī. Adhuc modicū t̄ps vobiscū
 sum. vbi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est q̄ sicut passio xp̄i preuisa
 fuit in mente dīna ab eterno. s. q̄ moriens p̄ no
 stra salute: sua morte nos liberaret: sc̄z a morte
 pene culpe & gehēne. Sic & genus passionis
 modus & t̄ps: vt videlicet q̄ deberet mori i cru
 ce: & tali modo & tali t̄pe. In cuius signū iudei
 passionis t̄ps preuenire volentes: ipsū capere
 non poterant. Dicit glo. Adhuc modicū t̄ps
 vobiscū suz. q. d. Modico me cape non potestis
 q̄ hoc est t̄ps puerfationis vobiscū: & non t̄ps
 s̄z glosas mortis. Sum. n. vobiscū puerfa
 none: ibo ad patrem per passionem.

Secunda conclusio est: q̄ t̄ps xp̄i fuit modicum
 ppter duo. **P**rimo ad ostendendū xp̄i vir
 tutes: q̄ t̄ps modico t̄pe mūdus inmutauit. **S**e
 cundo ne discipuli in eo terminū ponerēt: quia
 humilitas xp̄i fuit via: p̄ quā deueniē⁹ ad di
 uinitates. **I**fuit autē xp̄s via & terminus. s. vita
 Rēdens q̄ christus: volēs satisfacere volūtati
 persequentiu. Qd vultis facere facturi estis:
 sed non modo: q̄ modicū t̄ps vobiscū sum.

Tertia conclusio est: q̄ malignantium hominū
 voluntas nō potest impleri nisi deus dederit po
 testatem: vt dicit **I**hido. **N**ā dūz boies deo p
 mittente: malū qd̄ p̄cupiscunt p̄ficiūt: ip̄e dī fa
 cere qui p̄mittit. **D**ext̄r̄ q̄ iniqui ex voluntate
 mala volunt. **I**terco d̄s p̄ficiēdi dedit pote
 statem p̄ suaz bonam voluntatē: q̄ de n̄ro ma
 lo ip̄e multa bona opatur. Quidam t̄n volun
 tati dei resistunt: nesciētes p̄siliū dei faciunt:
 qui nouerūt sic deo subiecta esse oia: vt & ipsi q̄
 eius dispositioni aduersant̄ eius impleant volū
 tatem: ideo dicit. Queritis me. i. meaz corpo
 ralem presentiaz. Queritis: volūtate nocendi
 Et non inuenietis: potestate offendēdi. Ex q̄
 p̄s q̄ voluntas nocēdi est vnicuiq̄ a se: s̄z pote
 stas est a deo. Unde dixit pylato iniuste eūz in
 dicanti. Nō haberes in me potestates &c. **L**u
 ius ratio est. Quia vbi ego suz: non dicit: vbi
 ero: q̄ semp erat xp̄s quo fuerat iturus. Sic
 enīz venit vt non recederet. **U**n̄ in alio loco dī
 Nemo ascendit in celū nisi qui de celo descē
 dit: filius hoīs qui est in celo. Nō dixit qui fu
 it: s̄z q̄ ē: q̄ i carnē fuit in terra: s̄z maiestātē
 erat i celo & i terra. Tertia p̄sideratio.

Intra tertiam p̄siderationē que est de
 nostre salutis per iudeos p̄phetatione:

cum dixit. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos
 vbi occurrunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ sicut d̄s ē cā vn̄uersa/
 lis in agēdo: & nō p̄exigit materiāz: nec aliquā
 dispositionē materie in corporalibus affectibus
 & simul pōt mām & dispositionē & formā indu
 cere: sic ēt in effectibus sp̄ualibus non p̄exigit
 aliquā dispōnēz: s̄z potest simul cū affectu sp̄ua
 li inducere disponem pueniētem q̄lis regerēt
 vt. s. aīaz i ipsa sui creatiōe disposeret ad p̄phe
 tiaz & daret ei gratiaz p̄phetalem. **T**ū iudei p̄p
 lumen legis scripte habiliores erāt ad donum
 p̄phetie q̄s gentes. **R**ano est. **N**ā sicut in re/
 bus corporalibus abeunte passione remanet q̄
 daz habilitas ad h̄ q̄ facilius illustret̄ iterato.

Sic etiā mens semel ad deuotionē excitata: fa
 cilis postmodū ad deuotionē p̄stinā reuoca
 tur. **P**ropter qd̄ Augusti. in libro de orando
 dīni dicit esse necessarias crebras orationes:
 ne p̄cepta deuotio totaliter extingatur: sic iu/
 dei ex lumine legis habiles effecti ad p̄ceptiōēz
 diuinoz que p̄ficiūt p̄phetiaz poterāt velamen
 p̄phetie remouere. Unde audientes in verbis
 christi alibi eūz itūz p̄ieturari poterant ex scri
 ptura legis: eius p̄sentia p̄pter veritatis agni
 te ipugnationem eos nō esse dignos. **E**t ideo
 eo dicente. Quis ego vado vos nō potestis ve
 nire. Dixerunt ad semetipsos. s. occasione su
 mentes ex scriptura. Quo. s. iurans est: dubiū
 do scripture p̄estationēz & eoz indignationē.
Secunda conclusio est: q̄ h̄z dōnūz p̄phetie de
 tur aliquibus p̄pter alioz vilitatem: & p̄pter
 mentis p̄prie illustrationē: sicut patz in hīs in
 quoz animas sapientia diuina: per gratiaz san
 ctū spūs se transferens amicos dei & prophetias
 p̄stituit qui sunt quasi instrumenta diuine ope
 rationis: & non ad voluntatem p̄priam. vnde
Ihero. sup **M**atth. **P**rophetare vel virtutes
 facere interdū non est meriti que operatur: sed
 inuocatiōis noīs xp̄i. **N**oc autē fit ob p̄dēnatio
 nēz eoz qui inuocant: vel ad vilitatez eoz qui
 inuocant: vel ad vilitatez q̄ audiunt & vident.
 vnde sequitur. **N**ūquid in dispōnē gentium
 iturus est & docturus gētes? **N**ota q̄ sic di
 centes nostrā salutem p̄phetauerūt nescientes
 quid dicerent. vnde Augu. **D**ñs erat iturus
 ad gentes: non p̄sentia corporis: sed misit nos
 membra sua: & fecit nos membra sua. vii glos.
 ibidē dicit: cū dñs diceret. Ego sum non pote
 stis venire. **N**escierūt: & tamen aliqd̄ qd̄ futūz
 erat nescientes p̄nunciauerunt. s. q̄ si non p̄e

sentia liter: tamē p apostolos esset iuratus ad gē
tes crediturus. Et dicit ibidem glo. Cū igno-
rantes pphetas sent veritatem replicantes ean-
dem questionē ostendunt se ex ignorantia p-
phetasse. vnde Augu. in libro de mirabilibus
sacre scripture: de asina balaan: q̄ quasi queru-
losa angelo loquente dicit. Quāvis asina ppe-
tentia verba pferat: non tū sua mente: nec esse
ctu loquitur: sed dñs: de quo dī. Et aperuit os
asine: sicut ad loquēdū os aperuit: ita & linguā
& palatū in verba gubernavit. Asina. n. quo-
modo & quid: & si quid oīno diceret nesciunt.

Sic hoīes alieno afflati spiritu loquunt. Ne-
sciunt tamen quid dicunt. Et quo pz deum ni-
hil in natura asine mutasse: qn vbi vult spirat.
Hīs igitur duabus causis adeo balaan pmis-
sus est venire: vt p mutaz aīal: eius insipiciētia
pfutaretur: ne de dñi spiritu & si in se loqueret:
elatus in supbiā esset: & aduentus xpī pphē-
tatus ex gētibz q̄ futurus gentiū saluator esset
in lege dei describeret. Quarta p̄side.

Ira quartā p̄siderationem de aptitu-
dine temporis passionis ad gratiam
vocationē cum dicitur. In nouissimo
autem die. vbi occurrunt trēs p̄clusiones.

Prima p̄clō est: q̄ ante horā passionis xpī
nulla petitio gratie impetrande erat exaudibi-
lis. Ratio est. Quia quicunqz petitio facta ab
inimico non est exaudibilis: sed ante passiōē
xpī eramus inimici. Igitur p̄tō tūc petitio nō
erat exaudibilis. Sed per mortem xpī facti su-
mus amici. Igitur tempus passionis est tēpus
aptum ad reconciliationem. Unde apostolus.
Cum inimici essemus reconciliati sumus: per
mortem filij eius. Iaz vero passiōē imminente
vocat clamatorie p̄mittens nobis suam gra-
tiam largiri. vnde sequitur. In nouissimo autē
die imagne festiuitatis stabat iesus. festus. n.
hoc mihi signat tempus gratie. In quo solum
scilicet licitum est mereri per virtuosas opera-
tiones. Sed dies passionis dicitur nouissim⁹
dies: eo q̄ per passiōē meritum gratie chri-
stus cōsumauit. vnde. In nouissimo die: id est
tempore passionis. Stabat: immobiliter para-
tus. Et clamabat: nunc voce supplicando: nunc
inorando: nunc beneficia largiendo.

Secunda p̄clusio est: q̄ licet liberum arbi-
trium ad bonum & ad malum naturalem habe-
at libertatem. Tamen ppter somitem origina-
lis infectionis ad malum habet quandam ser-
uilem inclinationē. Scōz illud apostoli. Qui

facit peccatum: seruus est peccati. **P**rimu-
pater: quia liberum arbitrium est illa anime ra-
tionalis potentia: qua velle bonum & malū po-
test vtraqz discernens: vt dicit magister. vnde
dicit liberum quantum ad voluntatem: que ad
vtrunqz flecti potest. arbitrium: quantum ad ra-
tionem. Cuius est discernere inter bonum &
malum. **S**ecundum etiam pater per beatū
D. Voluntas cuz sit libera se seruam facit pec-
cati peccato assentiēdo. Sed qz deus in omni
opere suo ē summe misericors & iustus. Quia
misericors: ideo liberalissime condescendit hu-
mane miserie per infusionē sue gratie. Quia
vero est iustus. Non dat donum sue gratie nī
si desideranti: nec profectum nisi regratianti:
nec impendit misericordiam: nisi eaz recogno-
scenti: vt salua sit libertas liberi arbitrij: & non
vilescat nobilitas doni. Et ideo ad consecu-
tionem doni sine gratie: oportet q̄ liberum ar-
bitrium moueatur a motore vniuersali: qui est
deus. vnde ad philippenses secundo dicitur.

Deus est qui operatur velle & perficere. Ita-
tio est. Quia omnis motus naturalis est ab eo
qui causat naturam. vnde dicitur octauo p̄p̄.

Qd generans mouet sim leua & leuia:
sed voluntatis causa nihil aliud potest esse: q̄
deus. Quod patet dupliciter. **P**rimo ex h
q̄ voluntas est potentia anime rationalis: que
a solo deo causatur per creationem. **S**ecun-
do ex hoc q̄ voluntas habet ordinē ad vniuer-
sale bonum: quia deus est causa quare mouet
anima naturali & vniuersali motu. Sicut vni-
uersalis motus ad vniuersale obiectū volunta-
tis q̄ est bonū: & sine vniuersali motione bo-
mo non potest aliud velle: lz homo per rationē
determinet ad volendū: hoc vniuersali illud qd
est vel vix bonū: vel apparens bonū: sed ta-
men interdum specialiter deus mouet aliquos
ad aliquid determinate volendū: quod est bo-
num: sicut est in hīs quos mouet per gratias.
vnde impossibile est q̄ motus velātarius ei⁹
sit ab aliquo p̄ncipio extrinseco: q̄ nō sit causa
voluntatis. vnde lz res nālis moueat aliquan-
do ab aliquo: q̄ non est causa rei mote: tamen
talis motus nō est nālis. vnde lapis si ab hoīe
sursus mouetur: tū hoc non est causa naturalis
lapidis: & ideo talis motus non est naturalis.
Et ideo saluator inuitans nos ad sue gratie p-
ceptionem dicens. Si quis sitit veniat ad me-
& bibat: quasi diceret. Meminē violentia trabos:
lz si quis desiderat hanc grāz benigne offero.

Sermo

Si quis ergo ex quocumque sit ille: nullū exclu-
do: veniat: qz offero sine preuentione merito-
rum: sine exceptōe aliquorū: sine puerfione op-
probriorū. **I**aco. p^o. Sigs indiget sapia: po-
stulet a deo: q dat q ad p^muz oib⁹ quo ad scdm
affluenter q ad tertiu: z nō impropat q ad 4^m.
Tertia p^o est: q hoc donum gratie spūs
sancti maxime habet per fidem formatā: que ē
virtus intellectualis: pficiens potentiā huma-
nam: z determinans eas ad actū bonum. **I**f i-
des formata est: quādo fides in intellectu: z ca-
ritas in affectu. **I**f dies informis est fm **Ber**.
quando caritas nō est in affectu: s; ante passio-
nem xpi. **I**f ides erat informis: z ideo nō pote-
rat habere pfectionē meritū: qd per passionē
est psumatum. **R**atio etiaz pōt adduci per
illud: qz gratia spūs sancti pōt haberi: per qd
quis deo fit acceptus. **S**z per fidem quis deo
fit acceptus: qz impossibile est sine fide placere
deo. **N**am sicut aia non est deo grata: nisi sit
ordinata quantum ad voluntatē per habitum
caritatis. **S**ic etiam opz q intellectus ordinat
per fidem. **S**equitur cum p fidem quis acce-
ptus fit deo: z acceptatio mereatur donū spūs
sancti sibi largiri: qd per fidem donum spūs
sancti adipiscatur. **E**t hoc est quod dicit. **Q**ui
credit in me: de ventre eius fluent aque viue.
Maz credere est in potestate nostra. **U**nde
nota q iste fons est pmo intrinsecus insitēs.
Et ideo ait **Aug**. **Q**ui bibit credendo in xps:
haurit fontem: quo haurito: viuēscit p^oia: que
est venter interioris hois: z etiā ipsa fons erit.
Sedō iste fons erit copiosus z abundans:
z ideo dicit flumina. vnde **C**riso. flumina di-
cit: z nō flumen: copiositate z vbertate ocul-
tam insinuans. **T**ertio iste fons est profic⁹
z redundans: z ideo dicit. **I**f fluent. vbi **Aug**.
fluuus q manat de ventre interioris homi-
nis: est beniuolentia: qua qs vult proximo con-
sulere. **S**i enim putet qz quod bibit soli ipi de
beat sufficere: nō fluit aqua viua de ventre ei⁹.
Si aut proximo festinet consulere: ideo nō sic-
catur: quia manat. **Q**uarto iste fons est cō-
tinuus z opans. **E**t ideo dicit. **A**que viue.
Aqua enim aqua continuatur fonti: z iste flu-
uius p^otinuatur spūi sancto. **P**sal. **A**pud te est
fons vite. **C**riso. dicit aquam semper viuam.
Spīritus sancti enim gratia cum in mentem
intraverit: omni fonte magis manat. **E**t ne-
que deficit: neqz euacuatur: nec stat. vnde se-
quitur. **H**oc aut dicit de spīritu sancto: quem

accepturi erant credentes in euz. **A**ctuum. 2°.
factus est repente de celo zc. vnde **I**hero. in
glo. **A**udacter p^onuacio: q ex eo ipse quo apli
domino crediderunt: super eos habuisse spūm
sanctum: nec potuissent signa facere absq; spi-
ritus sancti gratia: sed p^omo z mēsurā. **I**deo
christus clamat d. **S**i qs fuit: non q tunc: ga-
nōdum notus in aplis radicabitur. **S**icut p^o
cum duceretur ihs ad passienē: negant se xps
scire. **P**ostq; autē baptizantur spīritu sancto:
tunc libere loquuntur ad iudeorū principes.
Actu. 7°. **S** p^ouer deo obedire zc. **A**dortuos
suscitant inter flagella: letantur: fundunt san-
guinem: z ali s supplicijs coronant. **Q**uorū
meritis p^oincipes faciat nos ihs xps.

C **S**eria. 3^a. dñice in passione. **Ser**. 74.

Ambulabat

iesus in galilea zc. **Joan**
nis. 7. **S**cōz q dīc **U**re-
gorius in mora. **O**dire
bonus est maius peccatū
q non facere bonum.

Contingit. n. aliquādo ex infirmitate q homo
amat bonū: sed implere non pōt. **S**icut ergo
gravius est p^octū diligere: qz ipius perpetrare
ita nequius est etiam odisse iustitā: qz non se-
cisse. vnde fm eundē illi: q non solum bonū
non faciunt: sed etiam facientes persequuntur
z bonum quod in se nō habent: in alijs detestā-
tur: peccant non p ignorantia vel infirmitate:
Sed ex certa malicia: sicut p^o in euangelio de
iudeis xpm psequētibz: cum esset summus
bonum: a quo nobis omne deriuat. vnde dī.
Ambulabat ihs zc. **E**t fm hoc in euāgelio p-
senti occurrunt nobis quatuor p^osiderationes.

Prima p^osideratio.

Irea p^onam p^osiderationem: q est de
iudeorū p^osecutōe: cum dicit. **A**mbu-
labat ihs zc. sunt tres p^osones.

Prima p^o est: q amor bonorū est argu-
mentum virtutis: z odium est argumentū
vitiij. **B**onī. n. amant bonum: in quocumq; il-
lud inueniant: z odiunt non nām: sed vitium.
Adali aut amant malum z odiunt bonum: in
quocumq; illud inueniant. **E**t ideo signum est
q illi qui amantur a bonis: sunt virtuosī: licet
bonī aliquādo falluntur. **N**on qdē de rebus
Bene enim sciunt q iustitia est amāda: in quo

amq; sit: sed de hoibus: quorum non nouerunt cōscientiam. vnde Aug. super Jobem. Pertinet ad nos non hominem indagare cōscientias: sed de ipsis rebus habeamus veras certamq; sententias. E cōuerso in malis argumentum est vñs odiri a bonis: et in bonis argumentum vñs amari a malis.

Secunda conclusio est: q; licet christus nō potuerit interfici ante tempus suum: nolebat tamen in iudeam ambulare ppter quatuor rationes. **Prima** Criso. q; christus ostendebat quandoq; q; erant diuinitatis: quādoq; ea que erant humanitatis. s; ugiebat enim persecutores: vt homo. Apparebat autem persecutoribus: vt deus. Et vtrumq; vere existens.

Secūda est Theo. d. Secessit nunc in galileam: quia nondum passiois tempus aduenierat. vnde vanum reputabat in medio inimicorum esse: et eos magis incitare ad odiū.

Tertia est Aug. di. q; hoc xps fecit condescendens nostre infirmitati: q; futurū erat vt quis fidelis christi absconderet se ne a persecutoribus inueniretur: et ne illi pro crimine obijceretur bene latibulus precessit in capite q; in mēbro confirmaretur. Agitur fin eundem potentiam suam demonstrauit quando voluit: sed in firmitati nostre pbebat exemplum. **Quarta** ē Aug. 2c. In glo. vt qualiter nos de vñs ad virtutes debeamus transire doceret. vnde dicit. Dominus in carne manens frequenter in galileam ambulat: vt eum imitari volentes de vñs ad virtutes trāsmigrare discant: q; illa figurabat velut illius tps sancti de iudea ad gentes verbi dei transitum facientes.

Tertia p^o ē: q; q; patiēter persecutores aliorū debeat sustinere ppter tria. s; q; maiores et meliores eo hec sustinuerunt. Etiam hec persecutio est eis ad argumentum virtutis: et etiam est ppter veritatem quas sustinent: dicente Aug. Non debent membra sup caput esse: vt si xps sit passus odium q; est caput: et membra nō debent recusare. Recusat enī esse in corpore: qui odium nō vult sustinere euz capite. Ald hebreos. xi. Recognitate eum q; talein sustinuit passionez 2c. Potest tamē q; viuare periculū tripliter. **Primo** timore cogēte. Aldat. 26. Discipuli autem relicto eo fugierunt. **Secūdo** prudentia suadente. et hoc dupliciter. **Secūdo** prudentia suadente. et hoc dupliciter. Aldat. 10. ca pitulo. Cum vos persecuti fuerint in vna ciuita

te fugite in aliam: vel quando persecutio est personalis ne persecutores peius faciant. Eccl. 4. Moli resistere contra faciem potentis. vnde sequitur. Ambulabat. Textus patet ex p̄dictis.

Secunda consideratio.

Itē secūdam considerationez: que est de samaritanorū falsa p̄suasione cum dicit. Erat autem dies festus iu

deorū. vbi sunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q; omnis p̄siliarius ē d; p̄dictus duplici virtute. s; prudentia et beniuolentia. **Primo** p; de prudentia. vnde Seneca. Prudentis p̄prium est examinare cōsilia. et nō cito labi taz facili credulitate ad falsa p̄labi. Prudens nō nisi iudicio credit: et nō nisi examinata s̄niam in cōsensum credulitatis admittit. **Secūdo** p; de beniuolentia. Nam beniuolentia est actus bone voluntatis: nulli reddens malū p̄ bono. Sed omni reddens bonum p̄ bono: et bonum p̄ malo. Et oēs actus suos ordinans in laudem et honorē dei: et salutem aīaz: et vtilitatem p̄ximī. vnde Bernardus. dicit. Ald p̄siliū soli eligant: qui et prudētes esse videntur: et beniuoli. Absq; n. prudentia et beniuolentia nō sunt p̄fecta cōsilia.

Secūda p̄lo est: q; persuadere malū in piculum aīe: est spūaliter occidere. vnde Augustinus. Si fratri tuo mala psuades occidis. Max cōsulens malus occidit in p̄p̄sa p̄scia: q; facit eū peccare. sepiens eū a vita sua. s; deo. vnde idēz. Periculose decipiunt: qui existimant tū eos homicidas: qui manibus hoīum occidunt homines: et nō potius eos: per quorū cōsiliū: et fraudem: et exhortationē hoīes ctinguntur. Nam iudei xpm nō manibus: sed linguis occiderunt. vnde dicit. Dixerunt autē ad eum fratres eius. Transi hinc: et vade in iudeam.

Notat hic Christo. dicit h insinuari hos cōsanguīcos xpi voluisse christum tradere et p̄dere iudeis. Et ideo Iher. 9. Datur p̄siliū q; vnusquisq; se a p̄ximo suo custodiat: et in oī fratre suo fiduciā non ponat. Glo. interline. Cognatum fratremq; caue: eorumq; sodalem vnde Grego. ibidem dicit. Callidus hostis cum a bonorū cordibus ser cōpelli p̄spicit: eos qui ab illis valde diligunt: exquirūt. et per eorū verba blandiens loquitur: qui plus ceteris amatur: vt dum vis amoris cor p̄forat: facile p̄suasione gladius ad inuicē recitūdinis munimīna prorompit.

Tertia p̄lo est: q; p̄suasio de querēda glo-

r

Sermo

ria mundi est piculosa saluti animarum. Ratio est. Nam gloria celestis sufficientissima est qz replet vniuersaliter totum hominis desiderium: ad quam aspirare debemus. Gloria autem mundi est vacua. Et ideo replere non potest mentem hominis. Ratio est. Nam cor hominis repleri non potest: nisi producat ad finem. Si ins autem hominis est deus. Augustinus. Homo corpore ad imaginem dei factus est: quo capax et particeps eius esse potest: ideo nihil mundanum ipsum implere potest. Cor. n. hominis est sicut vas. Et ideo quando ad terrena incurnatur: non impletur. immo plus euacuatur. Sed quando ad deum conueritur: tunc in rectum dirigitur: et propter hoc solum bonis eternis repletur. Psalmus. Replebimur in bonis domus tue. unde prudentes sunt: qui per istos bonis temporalibus transitorijs eligunt celestia et stulti sunt: qui eligunt ea: que sunt sibi noxia ut patet. unde dicitur. Transi hinc et cetera. Persuadent enim Christo secundum gloriam: sicut inanis glorie cupidi. Est autem proprium talium: ut quicquid fit ab eis a suis: ut ostendatur in publico: ut videantur ab hominibus. Et quod ipse tunc pergruebat in anaglie propter multitudinem populi: quod erat dies festus iudeorum scenophegie. id est fixationis tabernaculorum: quod tunc per septem dies habuabant in tabernaculis. In memoriam: quod quadraginta annis fuerunt in deserto. Et ideo addit. Memoro quippe in occulto aliquid facit: quasi sub diabolo persuadentes: utrum Christus miracula faciat. Et ideo dicunt. Si hoc facis: manifesta tempus mundo. Ratio dubij erat: quod fratres eius non credebant in eum. unde augustinus. Ipsi Christum consanguineum habere potuerunt: Credere autem in eum fastidierunt. Nam sepe inimici hominis domestici eius. unde glossa ibidem dicit. Opera que veri discipuli faciebant: isti nesciebant. Laudes divinas populari fauori offerendas existimant. Et ideo non confidebat de eorum consilijs secundum illud psalmus. Non sedi cum consilio vanitatis. Glo. Cor meum non apposui illis et cetera. Qui pre inani gloria bene fieri in transitorijs putabant: que causa est omnium iniquitatum quasi dicat. Tractatum iniquorum vitauit: facta autem nec incepti.

Tertia consideratio.

circa tertiam considerationem: que est de Christi humili declinatione: eam dicuntur. Dixit ergo eis istos. ubi etiam sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod ascendere ad celestia vo-

lentibus maxime expedit humilitas. Hoc. n. proprie pertinet ad humilitatem: ut aliquis reprimat seipsum: ne feratur in ea: que sunt supra se. Ad hoc autem necessarium est: ut aliquis cognoscat id: in quo deficit a proportionem eius: qui suam virtutem excedit. unde sua cognitio proprie deficiat ad humilitatem: sicut regula que dam directiua appetitus. Et ideo cum aliquis considerat suum defectum: tenet se infimum sed modum suum. unde Iheronimus dicit. Humilis dicit quasi humo acclius. Debemus igitur nos in imo volutare per proprie laudis declinationem et propriam reputationem: et laudare diuinam potentiam: et sic honorat deus. Ecclesia. 3. Magna potentia dei solius: et ab humilibus honorat: qui. scilicet. totum tribuit deo: sibi autem nihil. Contra autem superbus quod est in se: deo aufert honorem. Roma. 2. dicitur de superbo. Qui in in lege gloriaris per preuaricationem legis: deum inhonoras: Quod contra illos: qui non laudem dei: sed suam querunt. Christus enim humillimus fuit: et ideo precipue humilitatem commendauit verbo et exemplo: quod per hoc maxime remouetur impedimentum salutis humane: quod consistit in hoc: quod homo ad celestia recedat. Aliis quibus homo impeditur diuinum in terrenis magnificare se studet. Ideo etiam exteriori celsitudine continentiam monstrauit per humilitatem: quod continentibus terrena promittuntur celestia. Dixit ergo eis Iesus: quod ipse ex sua humilitate fugiens gloriam humanam distulit ascendere ad seculum. Ratio est: quod tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper paratum est. Quasi dicit secundum Augustinum. Vos inuitatis me ad gloriam. Tempus autem meum. id est. glorie mee quo ventus iudicaturus cum potentia: nondum aduenit. Tempus autem vestrum qui mundi gloriam queritis semper est paratum. quod dicitur. Duplex est tempus. scilicet. futurum et presens. Ad tempus futurum perueniunt sancti per tribulationem. unde de sapientia. Tandem aurum in fornace et cetera. Sequitur Et in tempore erit respectus illorum. et hoc tempus non semper est paratum: sed in spe expectat. Aliud est tempus presens quo mundani gloriam querunt. unde hoc. Ideo quod ipsi mundo consentiunt et mundus eis.

Secunda conclusio est: quod reprehensio malorum fomitem odio ministrat. Nam piraretas operum arguit contrarietatem mentium: et per omnes odium. Sed quod opera mundi et Christi erant contraria. Ideo etiam mente aduersabantur. Ideo Christus mundum

redarguens, ppter peruersitatē operum: eorū indignationez incurrit. vnde de hoc conquerit dñs. Amos. 7. dicens. Quid habuerunt corꝝ ripientes in porta. vbi glo. Hieronymi. Por te mortis vitia: porte vite virtutes. Habetur aut odio iustus existēs in porta virtutū: si corꝝ pꝛ maluz existētem in porta mortis. Sic etiam consentiens in malo fouet pacez malozum: qꝫ equalitas operum arguit equalitatem mentiuꝝ z concordiam: sꝫ cum maloz opa sint eadem z mente concordabunt. vnde Gre. Sicut solet esse noxiū si vnitas desit bonis: ita pꝛciosum ē si nō desit malis: vnde puerlos quippe vnitas corꝝborat duꝝ pꝛcordāt: z q̄sto magis vnāimes sunt: tāto magis iterrigibiles: z h̄ q̄s dīc. Nō potest mūdus vos odisse: qꝫ sequimini pꝛplacētā mūdī: me autē odit: qꝫ testimoniū phibeo de illo: qꝫ opa eius mala sunt. Et ideo ea redarguo. Et quo sequitur qꝫ odium causatur ex redargutione malozum operum.

Tertia pꝛlo est: qꝫ sicut humilitas est via ad celestia: ita gloria mundi est vitanda: qꝫ impedi mentū est ascendētibz ad celestia. Et ideo dō minuz recusauit ascendere ad festum pꝫ gloria mūdī: pꝫ misit tñ eos ascendere pꝫ tres ratios. **P**rima est: vt doceret nos vitare oēs vanā gloriā. vnde Theo. Si xꝫs vana gloria detineretur: retinuisset eos secuz. Nā gloriā mūdī cupidī pfuerūt multos habere secuz. **S**ecunda est: vt doceret eos vitare adulationez. vñ Criso. dicit. Christus dicit: vos ascendite: ostēdēs qꝫ eis blandiri nō vult. **T**ertio vt ostēderet eos q̄rere gloriā mundi. Vnde Augu. Vos ascendite: qꝫ gloriāz humanā queritis: vbi extēdere vultis carnalia gaudia nō eterna cogitare. Nec cum dixisset māsīt in galileam ibi faciens aliquale dilationē. Et autēz ascenderunt fratres eius: tūc z ipse ascendit non in manifesto: sed q̄si in occulto. Hic lz xꝫs videat sibi pꝫstradicere. s. de ascensu: tñ fm Aug. xꝫs non ascendit eo. s. modo quo pꝫsuadebāt sibi discipuli: qꝫ postea ascendit nō ḡstari tpaliter: sed docere salubriter. Ascendit etiāz nō in manifesto: sꝫ q̄i in occulto. **P**rimo ad humanitatis oñsionez. **S**ecdo ad exēpluz nostꝫ: vt si aliq̄sdo pꝫingat nos incidere periculuz: sciamus quid nos oporteat agere. **T**ertio vt doceret nos declinare humanū fauorem fm aluium.

Quarta pꝫsideratio.

Et circa quartā pꝫsiderationē que est de iudeoz curiosa requisitione cum dī.

Judei autē querebant eū: occurrūt tres pꝫnes. **P**rima conclusio est: qꝫ lz christus a diuersis diuersimode queratur. Nam primo alii qui ipsum querunt in ipso delectando vt contēplatiui. Psal. Retentur oēs qui querūt te zc. Alii ppter refectionez. Psal. Et querebant a deo escam sibi. Alii propter cure sanitatē. Sapien. 28. A deo querit medelam. Alii propter institutionē. Proverbioꝝ. 17. Cor sapiētis querit doctrinam. Alii propter mortis occasionem: sicut iudei contra eum indignati. propterea quia eorum maliciāz redarguit. vnde glo. super illud psal. Considerat peccator iustum z querit mortificare eum d. Peccator insidiatur iusto quia grauius est ei ad videndum: z dissimilis est ei vita eiꝫ. Et ideo querit occidere eū Judei igit querebant in die festo. vñ q̄rentes eū dī. Vbi est ille: nō vbi ē ielus: qꝫ fm Criso sto. q̄rebāt euz ex odio: z non eū noiabant pꝫuipēdētes eū z indignāter ferētes eiꝫ correctioez. **S**ecda conclusio est: qꝫ diuersa erat opinio de xꝫo. Nam qdam pꝫsiderantes opa eius. s. pꝫdicationem: infirmoz curationē: z miraculoꝝz conuersionē: dicebant ipsum esse bonuz. Alii autem pꝫsequētes eum ppter iustitiaz: z pꝫctoꝝz redargutionē: vice pꝫtrata murmurabant de eo. s. ei culpā imponētes: maxime de eo qꝫ ad pꝫctōres z publicanos diuertisset se: iustos reputantes: euz essent maiores pꝫctōres. Et seq̄ Et murmur multus erat. i. pꝫtraditio opinionis erat de eo in turba. Nam qdam dicebant: quia bonus est. Alii non: sed seductor. **N**ota fm Augu. qꝫ seductor aliqui sumitur in bonam partē. Nam seducere aliqui idē est qꝫ seorsum ducere: qꝫ fit dupliciter. **O**no modo a veritate in falsitate. Sic xꝫs non fuit seductor: qꝫ fuit ipsa veritas: que in falsitatē ducere nō potuit: vel ecōuerso a falsitate in veritatem: z sic xꝫs seductor dici potuit. Ihere. 20. Seduxisti me dñe z seductus sum. Aliq̄s idē est qꝫ decipere sic nullo modo dī seductor. **T**ertia pꝫlo est: qꝫ merꝫ indeoz tā maiores qꝫ minores pꝫpulit: vt quisqꝫ opinionem suam de christo: siue bonam: siue malam: manifeste nō auderet fateri. Nam maiores frequēter libenter intulissent xꝫo mortem. sed non auebant: qꝫ timebant turbas: qꝫ cum tanqꝫ pꝫpbe tam habebant. Ad iniores autem territi timore superiorum: non auebant cōfiteri ipsum esse christum. Et ideo vt dicitur Maty secundo. vtriqꝫ erant murmurantes in cordibz suis.

Sermo

Et hoc est qđ dicitur. *Nemo tamen palam loquebatur propter metum iudeorum.* *Maz illa vox: scilicet bonus est: erat multitudinis: qđ nō audebant palam loqui: ppter metum principū.* Sed illa vox: scilicet seductor est: erat principū qui etiam propter turbam non loquebant palam: quia turbe cum vi prophetam habebant. De quo *Crisostomus.* Qui principabantur corruptionem habebant. Qui autem subijciuntur: sani quidem erant iudicio: sed libertatem dicendi non habebant. Quam libertatem nobis concedat ih̄s xps passus pro nobis.

E feria quarta dominice in passione.
Sermo septuagesimus quintus.

Acta sunt en

f centia in iherosolymis et hys
ems erat. *Johis. Io.* Secundus qđ dicit *Bernar.*
in sermone quodaz. Quo
tiens peccantē videris fra

trem continuo debet procedere compassionis affectus. Ne ergo quis dura ceruice beneficio compassionis abutatur et zelus iustitie abiciat. Ideo oportet spiritū discernēis adesse: ut sicut compatiebatur fratri: ita etiam compatiatur iustitie dum sit. Et ideo *Bernar.* in li. de correctione dicit. Arguere interdum est necessarium: si eruat igitur in nobis amor iustitie: et odium iniquitatis. *Nemo* fratris vitia dissimulet di. Nunquid custos fratris mei sum ego? Et ergo consentire simile cum arguere possis: et scimus qđ similis pena debetur facienti et consentienti. Vidēs igitur saluator iudeos lenitie tpali deditos que finalit̄ aufert a nobis gaudium eternum. Copatiens infirmitatē: zelo iustitie eos corripit scilicet de pfidia et duritia cordis: ut p̄ in euangelio moralit̄ intellecto. *Maz* inordinata letitia parit confidentiam de mundo: et dissidentiam de deo et cor ad spiritualia indurat. Et ideo in euangelio occurrūt nobis sex p̄siderationes.

Prima p̄sideratio.

Irea primam p̄sideratiōem que est de mundi defectuosa affectione cū dicit.

Acta sunt encenia etc. *Maz* deficit affectus: cuz sp̄ito sumo bono in tpalibus hō qđ vit delectari. Et ideo occurrunt tres p̄sones. **E** prima p̄so est: qđ summus artifex humanam nām fecit tam generosam. *Hec. n. gene-*

rositas naturalis patet in hoc: qđ tibi nālīter ad tui decorez impressa est imago beatissime trinitatis. vnde *Anselmus.* *sf* ateo dñe et gratias ago: qđ me creasti ad imaginem tuam: tui me mor sum: te cogitez: te diligaz. vnde *Bernar.* *Scdm* interiores hoīem tria in me inuenio: p̄ que deuz recolo conspicio et concupisco. s. me moriaz: intelligentiaz et voluntatez. Cū dei re/minisco: in ip̄o p̄delector: cum p̄ intelligentiaz intueor stupeco: et cum deum per voluntatem diligo meipsum in illū transformato. Et ideo recognosce qđ mira et inextimabilis dignitas est esse: non solum vestigiū creatoris qđ commune est omnibus creaturis: sed eē ad imaginē qđ est propriū hoīs. Igitur exulta et gaude insignita dei imagine. Decorato similitudine: pariceps rōis: capax eterne beatitudinis. **E** *Itē* dedit tibi nām imortalez: substantiaz incorruptibilem: durationē interminabile: vitā p̄petuā. **E** *Item* deus in te bitionē suā p̄parauit. vñ xps dicit. Ego et pater ad eum veniemus: et mansionē etc. Unde gaude: qđ potes esse hospitis tanti hospitii p̄ debitā p̄parationē. vñ de *Bernar.* Negare ei celū non poterit et eternam requiez: qui sibi in hac vita requiez in mē te preparauit: qđ ip̄e solus et non alius satiare appetitum poterit. vnde *Hugo.* *Dis* iocunditas et suauitas opulentiāq; rerum creaturarū potest afficere: potest non satiare cor humanū. **E** *Item* omnia subiecit sub pedibus eius. vñ de *Hugo.* *Omnis* natura tuis viruatibus deservit: tuis oblectationibus fin distributionē tēpōz indefinenter occurrit. vñ creator eius totam machināz mādīalem ad tuum ordinauit ministeriū. **E** *Itē* angli inflāmant tuū affectū informant tuū intellectū: p̄ficiunt et custodiūt totum tuū subiectum: nos in bono conseruant et desiderio nos ad nostrā salutē expectant. Et ideo in euangelio iherusalem noīatur: qđ interpretatur pacis visio. Ad intellectū pertinet visio: pax est habitus voluntatis.

E Secunda p̄so est: qđ natura humana sue dignitatis oblita per varias et mundi transitorias delectationes abdicatur talibus per amorez inherendo: qbus *Augu.* maledictionē imprecatur. *Uel* qui oberrāt in vestigijs tuis: abducti scilicet delectatione creaturarum. vñ *Bernar.* Quanto p̄scius dignitatem meāz conspicio: tanto magis vitāz degenerem me durissē confundor. *Timeo. n. qđ* tanto gravior est culpa: quanto dignior est natura. Et quāto maior est

offensa: tanto maior est excellentia offensi. Et tanto maior est iniuria: quanto maiora fuerit beneficicia. Vnde intellexisti q̄ generosa formata sis per naturam. vide nunc q̄ vitiose deformata sis per culpaz. Et ideo dī q̄ in hac iherusalem facta sunt encenia. i. noua dedicatio templi. Nam aia templuz consecrata deo dicitur encenari: quando p̄ deformitatem sceleris diabo lo dedicat: et hoc p̄ festū tpalis letitie: que p̄sistit in glia mūdi postposito festo solēnitatis eterne.

Tertia conclusio est: q̄ aia sic mundi delectationi seducta multis miseris implicat. Et ideo status eius hyemi cōparatur: cum dicit. Et hyems erat. vnde glo. super illud Job. 37. P̄cepit hyems pluuias &c. Dicit hyems est vita presens: in q̄ nos mortalitatis nostre frigidus corporis constringit. Nam in hyeme est gelicidium: sunt venti: obscuritas aeris: frigus: via lutoſa. Nec concurrunt etiam in statu peccatorum. Nam ibi est gelicidium caritatis: ventus superbie: obscuritas aeris inuidie: frigus accidie: gelu auaritie: comestio gule: via lutoſa luxurie. Et ideo etiam frigidit fides in deum.

Nota tamē: q̄ hyemi status peccati cōparatur. Primo q̄ sicut frigus tollit calorem. Sic peccatum ardorem caritatis. Secundo sicut frigus homines pigritat: ita peccatū pigros facit in bene operando. Tercio sicut frigus inducit sterilitatē: ita peccata in bonis opibus. Quarto sicut frigus mortificat terrena nascencia: sic peccatū omnia bona. Quinto sicut frigus tollit vigorē: ita peccatū bonum propositū extinguūt. Sexto sicut in hyeme aque inundāt: sic vnū peccatū facit ruere in aliis. Septimo q̄ sicut in hyeme est elōgatio a sole: ita per peccatū est elongatio a deo. Octauo sicut in hyeme est itēpies aeris: sic in peccato est itēpies affectionū. Scda p̄side.

Ira secundā considerationē que est de xpī affectuosa p̄passiōe ibi: Et ambulabat &c. vbi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ ambulare accipit spiritualit̄ similitudinariē a motu corporali: quo videlicet aliq̄ corp⁹ mouet a termino: a quo ad terminū ad quē relinquendo vnū vbi: et acgrēdo aliud: q̄ simul et semel naturaliter nō potest esse in duobus locis. Sic et spūalr ambulare: nihil aliud est q̄ spūalr moueri de termino: a quo qui est mundus ipm̄ relinquēdo ad terminum ad quē ip̄s acgrēdo. Terminus aut̄ ad quem acgrēdus: est finis vltim⁹: q̄ acgrī nō po

test sine creature defitione: et hoc est spiritualiter ambulare. de q̄ ad Gal. 7. Si spiritu viuimus: spū et ambulemus. Nam sicut motus corporalis nō pōt esse in corpore naturali nisi p̄ vitam nālez: ita motus spiritualis in deū nō pōt esse nisi per vitam spūalem. Vita spūalis aie ē xp̄s. f. Aug. et f. 3. Iohēz. Ego sum via vīas et vita. via directiua: veritas declatiua vita getatiua. vñ dī. Ambulabat ihs. f. vbo et exemplo nob̄ declarās ambulationē spūalem.

Secunda conclusio est: q̄ hec spiritualis ambulatione p̄tinet ad voluntatem et ad intellectū. tñ p̄ncipaliter p̄tinet ad voluntatē. Ratio cuius est: illius potētie est spiritualiter ambulare: cuius est moueri ad res ip̄as: f. hoc est volūtas: q̄ vt tertio de aia dicit. Differentia est inter intellectum: et voluntatē: q̄ appetitus est motus aie ad rē: sed intelligere est motus rex ad aiaz et iō intellectus: q̄ recipit species rex intelligibiliz: nō intendit ad aliud sicut voluntas que actu suo tendit ad rē extra. Et hoc est spiritualiter ambulare. Sicut patet in actibus voluntatis. f. desiderij et dilectionis: q̄ cuj desiderij vñ sit respectu boni nō habuit: sed acgrēdi: nō hilominus qui in statu vie sumus motu desiderij spūalr ad deū ambulamus. vnde ad Gal. 7. Spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis. Patet et de actu dilectionis: q̄ fm̄ Aug. Sicut se amor h̄z in spūalib⁹ sic pondus in corporalibus q̄ inq̄ amor meus: pondus meum: eo fero: quocunq̄ fero: ideo scds act⁹ tendēdi in deū est dilectio. vñ ad eph. 7. Ambulate in dilectōe: sic et xp̄s dilexit vos. Et h̄ est q̄ dīc. In porticu salomōis. i. i volūate tibi salomō celestis rex. i. xp̄s sibi oratorij ordianit.

Tertia conclusio est videre p̄ quos gradus debeamus ambulare: reuertēdo ad xp̄m. vbi sciendum q̄ motus cōuersionis est retrogradus per p̄parationē ad motū p̄uersionis: Ibi. n. debes tuaz p̄uersionē inchoare: vbi p̄s auersionem p̄sumasti.

Primus gradus p̄uersionis est p̄sideratio tui. Exemplum de filio p̄digo in se reuerso. vnde Ysaie. 48. Redite p̄uaricatores ad cor. Scds est peccati detestatio. Ysa. 18. Derelinquat impius vias suā &c.

Tertius est p̄sentis seclī deseratio. Iherc. Reuertere filia israel ad ciuitates tuas.

Quartus est beneficij gratitudo. Iherc. 3. Reuertere fili israel: et ego assumam vos.

Quintus est in corde recollectio viriūz aie. Nam impossibile est hōi dissipato: dissipato cor,

Sermo

de beneficia xpi recogitare. Exo. Reuertatur unusquisque in domum suam. ¶ Sextus est desiderij sublimatio. Eccli. p. Ad loca unde exeunt flumina reuertuntur etc. ¶ Septimus est dei in hac vita prelatio: siue vite prelatine exercitatio. Ezech. p. Mialia ibant et re. Ibant per actionem salutaris ministerij. Reuertebant per iuge exercitium preplandi. Tertia consideratio.

¶ Circa tertiam considerationem: que est de calumniosa iudeorum aggressionem: cum dicit. Circumdederunt cum iudei. ubi sunt tres conclusiones.

¶ Prima 1^a est: quod ois conuersus si moris oēs carnis stimulos cupit perculcare: et summam virtutum subire prestat: si forte adhuc aliqua aduersa de carnis molestijs tollerare: non frangatur: quod dispensator bonorum nouit aduersitates reprimere vitiorum: successione virtutum. Nam tunc magis grauari se impulsu vitiorum agnoscit: dum accesserit ad cognitionem dei. Et hoc est quod dicitur. Circumdederunt igitur cum iudei. Iudeus inter prebatur presens. vñ per iudeos intelliguntur illi: qui querunt gloriam propriam: seipsos presentes. vñ sic iudei sunt cogitationes: cor iusti eleuantes in superbiam: ponentes ante oculos eius dignitatem.

¶ Secunda 2ª est: quod tales cogitationes sunt statim reprimende: quod dicerent nos in despectum: nem. scilicet. delendo in nobis cognitionem dei. Si autem per per. di. forte aliqui in se reuersus: cogitans postponere carnalem peruersionem: ignorans bonitatem dei. Et quod multus sit ad ignoscendum: non ne sua carnalis cogitatio arguet eum. d.

Quid facis? Vitam istam vis perdere: et futuram? Peccata tua maxima sunt et multa: non sufficit satisfacere: plerumque tenera est: vita delicata: consuetudinem difficile vincis. Et per hijs et similibus despectus refiliat miser ignorans dei bonitatem: qui neminem vult perire. Ipsi imaginantur ipsum se uerum et implacabilem: qui est misericors. vñ sequitur. Quousque aiam nostram tollis? ubi

¶ Riso. dicit eos hoc fecisse adulatorie: ut euz per aliquam captionem inuenirent. vñ dicit. Si tu es christus: dic nobis palam. Quod si dixisset quod sic: fuissent calumniati: quasi sibi arrogasset regiam prelatem.

¶ Tertia 3ª est: quod secundum per. tria sunt genera cogitationum: a quibus multa sollicitudine cauere necesse est volentibus ad deum reuerti.

¶ Prime sunt cogitationes ociosae: et ad rez non pertinentes: quas tam facile abijcere quam recipere possumus. ¶ Alie sunt violente magis: que. scilicet. ad necessitatem nostre pertinent. Que si pax nobis

insideret: auelli nequeunt sine lesione. Sepe enim sic afficit nos cogitatio de necessarijs vite: quod de cordibus non possunt eradicari. Plane oportet reprimere que extinguere non possumus appetitum. ¶ Tertius generis imundum et fetidum est: quod nulla ratione est admittendum: et ille pertinet ad luxuriam et ad alia vitia. Oportet si mundas volumus hanc aiam: hijs cum multa indignatione occurrere: ut nullus eis detur accessus.

Quarta consideratio.

¶ Circa quartam considerationem que est de fructuosa christi informatione: cum dicit.

¶ Respondit illis et dixit. Loquor vobis etc.

ubi occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima 1^a est: quod docet nos vitare incredulitatem: quod hec facit nos indignos dei gratia: cum habeat rationes grauissimas peccati. Nam omne peccatum presens formaliter in auersione a deo. Et tanto aliquod peccatum est grauius: quanto per ipsum homo magis a deo separat. Hoc autem fit per peccatum infidelitatis: quod veram dei cognitionem non habet: sed falsam: per quam ab eo elongamur: et non ad deum appropinquamus: nec ille deum cognoscit: qui falsam opinionem de eo habet. vnde pater quod peccatum infidelitatis est maius omnibus peccatis: qui coniungunt in peruersione morum. vñ ex euidencia veritatis: et al-

legatione operum prebatur erecta eorum incredulitatem di. Loquor vobis: et non creditis opera: que ego facio in nomine patris mei: hec testimonium perhibent de me. q. d. Ex verbis meis potestis me cognoscere per fides: quam neglexistis. qui tamen non est ex parte credibilis: sed ex parte veri intellectus. Rō est. Nam primo quod confirmat per miraculum est credibilis: sed primo. meus confirmat per opera: que ego facio in nomine patris mei. Igitur etc. scilicet. testificantur quod a deo sum: quod non potest fieri nisi a deo: cum sint transcendit cursum nature. vñ per infidelitatem merito a me estis elogiati. vñ subdit. Sed vos non creditis: quod non estis ex omnibus meis. Hec dicit per eos quod eos videbat ad sempiternum interitum ordinatos.

¶ Secunda 2ª est: quod tria sunt: que faciunt nos dignos gratia dei. scilicet. fidelis adhesio. 2ª christi imitatio. 3ª est finalis persequutio. vñ dicit. Oues mee vo. me. audi. scilicet. credendo quod fides ex auditu. Et ego co. oues meas: a malis discernendo. Secunda Thb. 2. Nouit dominus que sunt eius. Et se. me. scilicet. per imitationem. Matth. 16. Qui vult venire post me etc. Et ego vitam eternam do eis: et non peribunt: Jobis. 6. Dis quod credit in me: habet vitam eternam. quod solum dat perseuerantibus. vñ Augu. Hec vox quod perseuerauerit solus audit ab omnibus predestinatis.

Tertia 2° est: xps fideliter sibi adherentes p
fidem diligenti custodiūde tues. Et h^o oñdit. d.
Et nō rapiet eas qñq; de manu mea. Hoc p-
bat duabus rōibus. **P**rima est: q; illud qd
maius est oibus: violētia; pati nō pōt: s; da-
tum mibi a p̄re est huiusmōi. **I**git̄. **E**t h^o ē
qd dicit lra. q. d. bñ dico: q; nō pibunt: q; illd
p̄re nō pōt esse ex pte p̄mij: q; est eternū: nec
pōt esse violētia ex pte rapientis. **P**ater. n. ge-
nerādo dedit mibi ecnā suā et filiatōez: et illd
est mai⁹ oīuz. **S**ecūdo. **N**ull⁹ p̄trape de
manu patris: q; oīpotens ē. **P**sal. Terribilis
es: et q̄re. ti. **S**; vna ē man⁹ p̄ris et mea vni-
tate ecnīe et nāe. vñ opante p̄re: opat filij: q;
vna est opatio vtriusq;. **E**t iō dicit. Ego et p̄r
vnum sumus. **Q**uinta p̄sid. ratio.

Quinta p̄sideratio est de furiosa fude
orum indiscretōe: cum dī. **S**ustule-
runt. vbi occurrunt tres p̄lōnes.

Prima 2° est: q; nihil adeo excecāt mētez:
q̄m pueritas stulte emulatōis. qd p; in hac
idiscrēta lapidatōe stulta emulatōe legis: exceca-
ti legislatorē lapidare volētes. **I**llud. n. **L** cui. 7
Quicunq; blasphemauerit nō. me. la. obrui. **E**t.
nō tāgt xpm: cui⁹ fmo fuit ad glificandū p̄rez
se patri coeternū oñdendo. d. Ego et p̄r vnum
su. vñ sustulerunt lapides lapidibus duriores
vñ nullus d; tantus zelator dīnoz: vt exce-
dens p̄tra legem dīnaz peccet: se vindicando.
Psal. Dum loquebar illis impu. me gratis.
Secūdo 2° ē: q; s; **B**er. vbi vehemēs emu-
latio est: discretio est necessaria: q; ordinat cari-
tatem. **S**ēp. n. zelus sine discretōe p̄nciosus
valde sentit. **N**ā sermo vehemēs absq; discre-
tionis temperamento p̄cipitat. **E**t ideo xps iu-
deos ad discretionem inducere volens: dicit.
Multa opa bona ex p̄re oñdi vob;: pp qd **E**t.
eoz seuitiā rep̄hendēs. **B**ñficiuz p̄memorat
pp qd opz honorare euz: nō lapidare. vñ p̄que-
rit **I**here. 17. **M**ūqd reddid. p bono malū **E**t.
Mota q; reddere malū p malo est fragilitat;
sed reddere malū p bono ē pueritatis: s; red-
dere bonū p bono est pfectōis. sed reddere
bonū p bono est eq̄tatis. vnde respōderunt ei
De bono ope nō lapidam⁹ te: s; de blasfemia.
Tertia 2° ē: q; s; iudei xps i doctria et factis
nōtissent eū ēē filiū dei: tñ inuidiose opa eius
transcēdētia nāz: se nescire similitates: cū puz
hoiez reputabāt: rōne cui⁹ ipm dicebāt ēē blas-
femū: q; dicebant impossibile ēē creature. s. q; sit
equalis deo. **S**exta p̄sideratio.

Esta p̄sideratio est de xpi victoriosa
supatōe: euz dicit. **R**espōdu eis ihs
vbi sunt tres conclusiones.

Prima 2° ē q; ista p̄positio ego et p̄r vñ sum⁹
nō verificat de creatura et dō: s; solū de hīs: q;
sūt vñ nāe et ecnīe sic p; de p̄re et filio i dīnis
Secūdo p̄lo est: q; xps p̄futat suos persequē-
tes: ostendens se non esse blasfemū: per hoc
q; p̄bat se esse deum. **E**t ad h^o duo adducit testi-
monia. s. legis et operum. **P**rimo format
ratio talis. **S**criptura vocat quosdāz deos: ad
quos sermo dei factus est: et tamen non blasse-
mat. **I**git̄ multo minus ego: quem pater san-
ctificauit et misit in mundū: non blasfemo dicē-
do me esse deū. **P**rimo enim ostendit q;
lux quosdāz vocat deos. **S**ecūdo ostendit q;
hec lux nō pōt mētiri: et p̄consequēs nec blas-
femare: ibi. **S**i illos deos dixi **E**t. **T**ertio
ex hoc cōcludit: q; multo minus ipse blasfemat
ibi. **Q**ue; pater sanctificauit. **Q**uantūz ad p̄ri-
mū dicit. **N**onne scriptū est in lege vestra:
quā ego dixi **E**t. **N**ota q; p̄pter tria hoies
dij vocant. **P**rimo p̄pter veritatis cogni-
tionez. **I**hero. **Q**ui de deo loquunt: nō hoies
sed dij appellant. **S**ecūdo p̄pter p̄cipatōez
potentie et opatōis. vnde dicit factū. **D**i filies
hoibus descenderūt. **T**ertio p̄pter p̄ncipa-
tionem sanctificatōis. vnde **A**ngu⁹. sup p̄sal.
dicit q; deus h^o verbū vocat q; est factor deoz.
Dedit. n. eis p̄tāez: filios dei fieri **E**t. **S**ic igit̄
illos dicit deos: hic oñdit q; scriptura nō blasse-
mat sic rōne. **B**lasfemus mentitur: q; sibi vel
alijs tribuit: qd non est suū: sed dei. **S**; scri-
ptura nō pōt mentiri. **I**gitur **E**t. **H**ec ratio
elicit ex h^o: q; scriptura illos dicit deos: ad quos
sermo dei factus est: vt p̄phas et alios sanctos
et non potest solui scriptura. i. falsa reputari.
Adat. 7. **I**ota vnum aut vnus aper **E**t. **S**eq-
tur. **Q**uem pater sanctificauit. i. sanctum genuit
vel misit in mundum p carnis assumptionem
Elos dicitis q; blasfemat: q; dixi. **I**filius dei
sum. q. d. irrationabiliter dicitis. **S**ecūdo
adducit testimoniū ope; dicens. **S**i nō facio
opa patris mei. **R**atio talis est. **I**lle q; facit q;
nullus alius facē pōt nisi solus dōs non blasse-
mat si se dicat ēē deū: s; ego su; talis **E**t. **I**te
ille q; facit opa patris: ille ē in p̄re: et pater in eo
et p̄p̄is nō blasfemat si dicat se esse deū. **V**ñ
oñdit q; sine opib⁹ ecnī excusabiles. d. **S**i nō
facto opa p̄ris mei. i. q; pater fac. **E**t si mibi. i.
fmoni meo: nō vultis credē: opib⁹ credite.

Sermo

Tertia p̄lo est: q̄ credēs p̄ez esse in xp̄o: et xp̄s in patrē talis fides meret̄ vitā eternam. vnde dīc. Et cognoscatis et credatis etc. Est i me. s. p̄ gratiaz vnionis. vnde apls. Qui p̄ de stinatus est filius dei in virtute s̄m sp̄m san / ctificationis: et sic sanctificatio refert̄ ad hoīez vni / tum. vñ Aug. Sanctus fieri de nō scō est hoīs s̄ scūs gigni ē solū dei. ad quā sanctificatiōez etc.

Seria quinta dñice in passiōe. Sermo. 76.

Rogabat ie

sum quidam phariseus vt
māducaet cū illo. Luc. 7.
Quia p̄ passiōem christi
mors euacuā: et p̄ peccatū
soluit. Scdm̄ q̄ dicit Da /

ma. libro. 4. Per nullū aut̄ tantum xp̄i passio
renouatur: sicut p̄ peccati iteratiōe: Quia s̄m
Ber. in s̄mone de p̄uersione beati pauli apli
Si p̄p̄ius sanguinez dedit in p̄ciuz redēptio /
nis aīaz: nonne tibi videt̄ grauiorem ab eo su
stinere p̄secutionem: q̄ exēplo p̄uicioſo auertit
aias quas redemit q̄s aiudeo q̄ sanguinez eius
fudit? S̄z q̄ taliter lapsi p̄ solā p̄niam possunt
reconciliari: cuius efficaciaz facilis tanta et tot
peccata delet cum sit a diuina mīa que est infinita.
Et ideo trāscendit in infinitūz omniūz pec /
catorū nostrorū multitudinem: sicut demonstrat̄
in hac euangelica peccatrice: que huic phariseo
posita est in exemplum: cum dī. Rogabat etc.
vbi occurrunt nobis quatuor consideratiōes.

Prima p̄sideratio.

Propter p̄nam p̄siderationem que ē de
peccatorū p̄sumpta arrogātia: quia
rogauit. occurrūt tres p̄clusiones.

Prima p̄ est: q̄ peccatorū per opa extra ca
ritatez facta nihil meretur de p̄digno: meretur
tñ aliqd̄ de congruo. Peccator. n. aliquando
facit opus de genere bonorū pp̄ vana gloriā.
Et tali opere non meretur mercedez sed penā
q̄ p̄cedit ad p̄umeliā dei. Aliqñ facit ad glo
riam dei. Hoc. n. non potest esse nisi d̄ gratia
gratis data que disponit de p̄gruo ad gratiam
gratum facientez: est tñ illud meritum omnino
improporcionabile merito caritatis. Intelligē
dum tamen q̄ opa extra caritatem facta valent
ad sex. **P**rimo ad multiplicatiōem tp̄aliūz
Ysa. p̄. Si audieritis me bona comedetis.
Secdo ad dimissiones pene tēporalis: vt p̄z

de achab humiliato coram deo. Et ideo in die /
bus suis non induxit malū sup̄ eum. Tercio
regū. 12. **T**ercio ad bone vite assuefactionē
Treno. 3. Bonū ē viro cū poza etc. **Q**uar
to ad peccati resistentiaz. Iaco. 3. Elemosina
resistit peccatis. **Q**uinto ad vilitatē virtuo
rum operūz disponunt. vnde Ihere. Sicut
ethiops etc. Sic nec vos cūz didiceritis: sic ep̄o
Sexto ad mitigationes pene hyemalis de
bende non debite. vnde dīcant: non eruciant:
aptant debenda gehēne. Laratur pena suescūt
culpeq̄ resistunt. vnde dī. Rogabat iesum q̄
dam phariseus. i. peccator positus extra carita
tem. Rogabat. s. operibus. Iesum. i. gratiaz
dei: que s̄m glosaz venit ad cū corporali. s. sua
opera accipiando de p̄gruo disponens ipsum
ad gratiam gratum facientem.

Secunda p̄lo est: q̄ quatuor sunt impedi
menta: ne quis de condigno recipiet merendo
gratiam gratū facientem: que ponunt in glo.
Primū ē falsa iustitia. **S**ecūz est supbia
Tertium est motus compassiōis carentia.
Quartum est sue fragilitatis ignorantia.
Primū p̄z s̄m Bedaz super lucā ad liām
qui dicit q̄ pctōres non solū ad dei verbū audi
endum: et ad colloquendū recepti sunt: sed etiā
ad p̄uiscendum. Unde dedignantur iudei: et
pharisei: q̄ falsa iustitia nō p̄passiōez sed dedi
gnationes h̄z. **S**ecūz p̄z de supbia: q̄ reddit
hoīem incapacem oīs spiritualis boni: cūz hu
milias ei opposita sola h̄z: capacitatem gratiam
q̄ deus superbis resistit: humilib⁹ aut̄ dat gra
tiam. Greg. Supbi tāto a diuina luce longe
sunt: q̄to apud se humiles non sunt. **T**er
tium est carentia motus p̄passiōis. Nam si
cut p̄passio meretur beatitudinē: s̄z illud Luc.
nono. Cum facis cōmuniū voca pauperes et
debiles et beatus eris: ita carentes motu p̄pas
siōis: seueritatez iustitie recipient et damnatio
nis s̄m illud Iaco. 3. Iudicium sine misericor
dia fiet illi q̄ non facit mīam. vnde Beda ibi
dem dicit in glo. Quo quis maiorem misericor
diam a dño consequitur: eo iustus negat p̄ximo
mīaz indigenti: et iustus seruat penas ipietatis
Sicut in iudicio dolebit q̄ non fecit mīam: ua
q̄ fecit remuneratus gaudebit. **Q**uarto est
fragilitatis ignorantia: hec. n. parit supbiam.
sed cognitio humilitatē. vñ Ber. In medita
tionib⁹ negligētes: in sui cognitiōe resp̄ndit
dī. Multi multa sciunt: et seipsos nesciūt. vnde
dī Adichee. Humiliatio tui i medio tui. De

gibus vitijs di. Aug. de aia et spiritu. Multa
ingrunt in me: de gibus coram me erubescit: et p
gb⁹ valde displicere tunc: et h⁹ dicit glo. ierli.
.f. q. phariseus erat plen⁹ falsa tristitia: supb⁹
nulla ppassione motus: sue fragilitatis oblit⁹.
Tertia p^o est: q. deus nullus respiciens oib⁹
bus inuitantibus p^o est: h⁹ diuersimode fin
illud Leois pape: in sermone natiuitatis dñi.
Sicut nullus a reatu libe⁹ repit: ita liberandis
oibus venit. S⁹ q. diuersimode inuitat pfectio
ne virtutis: gbus p^o est glificatio: a gbus dā
Infirmis gbus p^o est. Roboratio: a qui
bus dā pueritate: gbus p^o est iustitie seuerita
te. Unde dñs legi⁹ discubuisse in puio aliqui
apud phariseos: vt hic: vt p^o funderet eoz falsas
iustitias. Aliqui apud publicos. Luce. 7. Ut
puocaret eos ad pñiam. Aliqui apud familia
res et amicos: vt Job. 12. Ut foueat amicitias
Aliqui apud paupes: cognatos suos: vt supple
at eoz inopias.

Secunda p^o sideratio.

circa secundā p^o siderationem que est
de peccatrice deuota pñia: euz dicit.
Et ecce mulier. vbi sunt. 4. p^o clonel.

Prima p^o est de doctrina. Ihd. de sum.
bo. di. Quauis per pñiam p^o pñatio p^o dñm
fit: tñ sine metu esse nō d⁹: q. pñie satisfactio: di
uino tñ pensat iudicio: non humano: proinde
q. misatio dei occulta est sine iternitōe falla
cie. Necesse est nunq. securitatē de peccato p
sto esse penitēti. Nā securitas negligentia pa
rit. Negligētia autē sepe incautū ad vitia trans
acta reducit. Et ideo omnia que impediūt pen
tentiam sunt recludenda.

Secunda p^o est: q. qtuor sūt ipedimēta pñie q
cuāgelista remouet ab hac peccatrice. Pr
mum est p^o sciētie induratio. Sunt. n. aliq. vt
sati indurati q. nec p^o pñatione scindunt: nec in
spiratōe: nec timore: nec terrore: nec amore va
leat imitari. Tales. n. nō sunt idonei ad pñiam
sed ad eternā reprobationē. Eccl. 3. Cor duz
male habebit in nouissimis: illud impedi
mētū remouet ab ista peccatrice cū dicit. Mulier
Mulieres. n. habēt cor magis ductile et facile
q. viri trahuntur ad penitentiā. Et ideo tardi
us inueniunt indurati: et magis benigne pp
q. dicit sapientie. Vbi nō est mulier igeniscit
eger. Secundus est p^o suctudo p^o firmata.
Consuetudo. n. ita firmat habitū malū q. etia
inducit impossibilitatem p^o uertēdi qñ pfecte est
radicata. Et iō d⁹ Ibe. 13. Si pōt mutare ethi
ops pellē suā et pardus varietatē suā: ita et vos

benefacere poteritis cū didiceritis male facere.
Et istud ipedimentū remouet in p^o terito di.

Que erat. Mōdū. n. erat in eavitiū inuetera
tum: sicut in illis quos peccata dimittit: q. cir
ca quingenta annos vixit: postq. ad xp̄m puer
sa fuit. Tertiū est dissensio interius puoca
ta: qñ. f. est pugna inter rōnem et sensualitatem
de q. aplūs ait. Qd caro concupiscit aduersus
spūm: et c^o. De inq. sibi inuicē aduersant
vt nō quecunq. vultis illa faciat. Galat. 7.
Istud ipedimentū remouet euz d⁹. In ciuita
te iherusalem que d⁹ visio pacis. An. n. aia est
pacata et rixa passionū est sedata: tūc ē ad pñiam
idonea: q. passioēs incitāt ad pñias delectatōes

Quarta est extimata innocentia: q. qñ aliq.
cum sit peccator extimat se falsa opinione inno
centē: tunc nō potest ad pñiam flecti sicut isrl.
mus nō vult recipere medicinā qñ nō extimat se
egrotū: vt p. in fenericis et in fatuis q. sapier
tem q. se reputat: renuit disciplinā. Ihere. 2.
Dixi illi innocens et absq. peccato ego suz: pro
pterea ego ingr dñs in iudicio p^o tendā tecum.
q. d. Qd talis in iudicio ostendit abhominā
bilis. Istud ipedimentū auferit: cū d⁹. Pecca
trix: que. f. nō reputat se innocentem.

Tertia p^o est: q. qtuor sunt act⁹ deducen
tes ad pfectas pñiam: q. in hac peccatrice osten
duntur. Prim⁹ est diligens iuestigatio. vñ
d⁹. Ac cognouit q. iesus accubuit i domo pha
risei: Isti⁹ rei notitiā nō habuisset: nisi vix p
cessus iuestigasset. Et p istū modū penitē volē
tes: solliciti regant pñiam: p quā possunt citius
xp̄i misericordiam inuenire: sicut illi qui sunt
de gratia alacrius terrent principis delecti.

Secundus actus est cōueniens preparatio
Nam postquam cum inuenit quem querebat
sufficienter se preparauit ad p^o sciēndū qd inten
debat: et ideo seq. Aluit alabastrū vnguenti.
Nihil. n. tantū preparat hominē ad gratiā adi
piscendā sicut p^o positū firmū bone voluntatis
qd signat p alabastrū: q. sicut est vas p^o ciōsus
et p^o ciōsoz cōtentiū: ita p^o positū bonū est vn
guentū: in quo deus summe delectat. Terti
us est erubescētis occultatio. Postq. enim
preparatā inuenit facies xp̄i erubuit p^o sciētia si
bi de peccatis: et iō sicut inuerecūdi non audēt
in faciez respicere: sed querūt se occultare: et pp
hoc dicunt sapientes q. natura intēdens se oc
cultare sanguinē ad faciē mittit cū erubescit. et
iō cū hec veniss⁹ stetit retro xp̄i vultū ferre nō
sustinens. Et per istū modū q. vult verā pñiam

Sermo

agere: in p̄spectu dei cūcta p̄spicientis debet
vehementer erubescere: q̄z verecundia est pas
sio quam incurru appetitus de aliq̄ turpi mari
ne in p̄spectu honestoz. Et q̄z seditas peccati
est turpissima z facies dei honestissima. Debz
peccator dū penitet erubescere vehementer.

¶ Quartus est act⁹ humiliatōis. Postq̄z. n.
erubuit semetip̄m humiliant. Et iō dicit euā
gelista: q̄ se posuit secus pedes domini humi
liter se prosternendo. Et p̄ istū modū qui vult
penitere p̄fecte debet se p̄fundissime humilia
re: oē autē peccatū p̄cedit ex superbia: q̄z nul
lus peccat mortaliter nisi ex inobediētia z cōtu
macia diuinorū p̄ceptorū. vnde numeri. 17.
Ultima q̄ p̄ supbiam peccauerit peribit quan
do aduersus deum rebellis fuit.

¶ Quarta p̄ctō est: q̄ p̄fectā p̄niam sequūtur
quatuor ministeria. **¶** Primū est cōfessio pu
ra: et ista significat p̄ actū ablutionis: cū dicitur
Et lachrymis cepit rigare pedes eius: q̄z sicut
aq̄ munda ingnamēta carnis abluir: ita p̄fessio
pura sordes mētis diluit. **¶** Psal. Cōfitebor ad
uersus me zc. Et p̄ fusiōe lachrymarū p̄ctā nō
solū remittunt: s̄z et elōgātur. Iō seq̄r. Dext̄rā
i diluio aq̄z mltarū. **¶** Scd̄z est satisfactio p̄
fecta de p̄ctis iā p̄fessis. Ista significat p̄ actū ab
sterfisiōis euz d̄r. Et capillis suis ter. q̄z p̄ actū
p̄fessiois abluat culpa: nō t̄n pena aliogn fru
stra iponere p̄niam. Sic autē p̄ p̄fessionē abluir
c̄p̄a: ita p̄ satisfactionē q̄ fit i p̄niam dimittit p̄cā
z abstergit. vñ. puer. 3. Litor vulneris. i. opa
lesiva z anxia satisfactiois abstergit maluz. i. pe
nas ad q̄s aīa remanet obligata p̄soluendas in
alio mūdo duri⁹: si nō vlt i isto mūdo. **¶** Ter
tius ē recōciliatio p̄sumata post p̄fectā satisfacti
onē: z ista significat p̄ osculū. Qui. n. recōciliā
tur: se mutuo osculari solent: vt d̄r. Qñ dauid
recōciliāuit sibi absolō oscular⁹ est cū. Scd̄o re
gū. 12. **¶** Quartus est p̄solatio amena: q̄z post
actū satisfactiois ē delectatio sincera. Ista signi
ficat p̄ actū vinctiois cū d̄r. Et vnguēto vnge
bat. **¶** Hec ē. n. delectabilis: z illud est de nā cu
iulibet actus vniuosi: vt habeat delectationem
post institū: sicut actus malus hēbat tristitiam
post delectatiōem: z iō dat vna regula in sacra
scriptura q̄ angelus bonus appens in princi
pio turbat z i fine q̄tat. Daniel. 2. z Luce. 11.
Adalus in p̄nā allicir: z i fine offendit: sicut in
paradiso euā. Et q̄ p̄fecte reconciliatus cū xp̄o
magis delectat. Iō d̄r apoc. 3. Ego sto ad ho
lūm z pulso. Si q̄s zc. Ista autē delectatiōe alle

cta fuit hec femina: q̄ tanq̄ spūalr iebriata: nul
la verecundiā in p̄spectu oīuz patiebat: p̄niaz
suā nō occultādo: s̄z publicādo i p̄spectu p̄uuiā
tium: p̄uuiō importuna: beneficio opportuna.

Tertia p̄sideratio.

¶ Circa tertiam p̄sideratiōem: que est
de pharisei falsa iustitia: cum d̄r. Vi
dens autē pharise⁹. vbi sūt tres p̄ces.

¶ Prima p̄ctō ē: q̄ aliqñ p̄fidiētia vitioz pa
rit arrogātiā: fm illud psal. Prodiit quasi ex
adipe. Et iō d̄s aliqñ permittit cadere aliq̄s in
p̄ctm manifestuz: vt ex p̄sideratiōe sui status re
surgētes se humiliēt: vt p̄s p̄ Aug. 14. d̄ ciui.
dei. Plus. n. placet deo p̄ctō: hūilis q̄ iustus
supbus z arrogās. Ecce q̄z dissimil⁹ vox illa.
D̄r peccauit i celoz corā te: z vox pharisei. Mō
suz sic ceteri hoies. Mō attēdendo illd̄ Lu. 17
Cuz oīa benefeceritis zc. vñ phariseus d̄r diut
sus: studēs soluz circa appetitiā quā diuidit so
lū ab existētia p̄fecte religionis. Qui iustitia d̄r
esse falsa: q̄z eius cordis intentio i suis opib⁹ si
stebat in laudibus hominū z non dei.

¶ Scd̄a p̄ctō ē: q̄ tales ispiciētes suā p̄fectiō
nez: quā soluz ostēdunt appetenter de se iaciunt
p̄sumere z alios iudicār vitiosos aplice initen
tes snie. Spūalis oīa iudicat: bec ē pestis pesti
ma z mortifera: bec fraternā lacerat caritatē: h̄
spūali letitia plenū: ad accidiā adducit. vnde sic
iudicās magis sibi p̄cipitiū facit. Pone ḡ te in
p̄sideratiōe tui i nouissimo loco: z cadere nō va
lebis. vnde ap̄lus. Mō vult innere q̄ spūalis
oīa d̄z iudicare ad d̄natiōez: cum alibi dicat.
Molue ante t̄ps iudicare. S̄z dicit q̄ ista secre
ta. s. d̄ne sapie iudicia nō p̄cipit hō carnalis: s̄z
spūali vita p̄di tus. Adeliuz. n. in q̄libet crea
tura iudicabit. discernet oīa. i. d̄naz potētiaz
sapiāz: z bonitatē in omni creatura: discernēs
in omniūz honorificat conditorē. vnde sequit.
Alit intra se. s. p̄sumens de sua p̄fectiōe. Adic si
esset p̄pheta: sciret vtiq̄z que zc. vbi dicit glo.
Errāt q̄ se putāt iustos: euz sint supbi: z illos
eē reos cū iāz peniteāt. Laue ne p̄cōrez p̄dēnes
s̄z p̄sone p̄patis vitiiū displiceat tibi: nihilomi
nus laudās deū: qui non p̄misit te illud vitiiū
p̄petrare. Et forte sine ipso turpissima ducens
ad effectum.

¶ Tertia p̄ctō ē: q̄ stultū est iudicare aliquem
s̄z ea q̄ foris sunt: cū solū dei sit cordiū secreta p̄
scrutari. Quia multi sunt s̄z fido. d̄ sum. bo.
Qui adhuc s̄z humanū iudiciūz cernunt stare:
cū iāz i dei oculis ceciderūt. Adulū etiam apud

hoies reprobi sunt: et apud deū electi reputantur et cōuerſo. **N**ō tñ dico qñ multoties puerſatio exterior cōreſpōdeat interiori: et qñ vel cōtrariū discernē nō ualemus: magna est psumptio uelle erga primū limitare influentiam diuine bōpatis: sicut d̄ isto phariseo.

Quarta p̄sideratio.

Intra quartā p̄sideratiōē q̄ est de refutatione ei⁹ ex p̄pria snia cū addit. Et refutōdēs iesus dicit. occurrūt tres p̄ces.

Prima cōclusio est: qñ dñs aliqui temerarie iudicantibus: secreto sui cordis ip̄mitit oculie cōgnitiōē ex celsu suo: ut sic i se erubescētes a temerarijs iudicijs cessent: ut p̄ de phariseis adulterā p̄ntantib⁹: qbus scribēdo i terra oīus maloz suoz notitiā imp̄ssit. vnde dicit et huic. **S**ymō habeo tibi aliqd̄ dicē. **S**ymō inter p̄tā obediēs. **E**teniz obia discretā ut i petro. **A**lia deuota: ut i chananea. **A**lia imunda: ut i leproso: et hec. **A**lia exorta ut in symone cirenense. **H**uic ergo leproso symōi d̄s loquitur occulte sibi suā defectionem spiritualem reuelando.

Secunda cōclusio est: qñ l̄ oēs pp̄ peccata n̄ra sum⁹ debiores s̄ iustitiā diuiaz pene debite: qñ nullū pctm̄ remanebit ip̄nituz. **S**unt tñ duo gn̄a debitorū. s. maiores et notorij p̄ctōres q̄ alios scādālizant: et minores sic occultū p̄ctōres q̄ scādāliz nō fecerunt. **E**t h̄ est qd̄ dicit. **D**uo debiores erāt cuidā feneratori. s. p̄ctōr notor⁹ et occult⁹. **D**ebebāt cuidāz feneratori. s. deo: qñ d̄ fenerator: qñ p culpa n̄ra exigit penā eternā: et p̄ donis gr̄az exigit merita bonoz ope ru: q̄ libenter mutuū pcedit. **M**att̄. 27. **Q**ui districte debuit exigit. **S**z vnus debebat denarios qngētos. **D**enari⁹ appellat̄ emēda p̄ trāsgressiōē: vniqz debitiū multiplicat p̄ qnqz: qñ p̄ qnqz sensus pctm̄ p̄mittit. **S**z in p̄ cētenarius numer⁹ ponit̄: qñ p̄ hec pctā enormia designat̄. **S**z i secō numero pctā minora itelligunt̄. **H**os denarios. i. emēdāz nō recipi d̄s nisi fuerint imagine sue gratie impressē eis. **L**uius est imago hec etc. **M**att̄. 17.

Tertia p̄lo est: qñ diuina m̄ia p̄mptissima est ad indulgendū oībus. **I**p̄le. n. fin̄ **B**er. tam liberalit̄ p̄donat oēm iniuriā: vtiā nec dānet vlciscendo: nec p̄fundat ip̄operādo: nec minus dil̄gat in puniēdo benignissima est diuina nā liberalit̄ agit: ignoscit plenarie: ita ut p̄pter fiducia: peccatoz penuentiū: vbi abunda uit delictum faciant grām abundare. vnde d̄r **I**obelis etc. **C**ōuertimini ad dñm deus vestz

qñ benignus et misericors est: et p̄stabilis super malicia. **E**t h̄ est qd̄ dicit. **N**on h̄itibus illis vnde redderēt. **M**ō h̄z peccatoz vñ reddat: qñ totū bonū qd̄ h̄z ē alienū. **P**rie cor. 4. **Q**uid habes qd̄ nō accepisti? **E**t itē qñ totū alia d̄ cā est debitu. **P**sal. **Q**uid retribuā domino etc. **E**t itē qñ totū qd̄ pōt soluere est ip̄sectū. **P**ria cor. 4. **f**act⁹ est velut es sonās etc. **E**t itē qñ p se nō pōt. **I**ob. 17. **S**ine me nihil potestis facere. **E**t itē qñ vsura. s. pena excreſcit in inmensū. **P**sal. **E**x vsuris et iniquitate etc. **I**ō d̄c. **D**ona uir vtriusqz sine. n. dono ei⁹ gratuito non fit remissio pcti. **R**o. 4. **I**ustificati grati p̄ gr̄az ei⁹ **I**p̄le. n. dat locū p̄nie. **I**ob. 24. **E**t itē t̄ps ad recōciliādū. **A**po. 4. **E**t itē legē ad iſtruedū **R**egē dabit de iniquitatib⁹ i viā. **E**t itē p̄cū ad redimendū. **P**sal. **R**edemptione m̄ sit dñs populo suo. **E**t itē gr̄az ad mūdū. **E**zech. 36. **E**ffundam super vos aquam etc. **E**t itē p̄secutiōem ad sanandū.

Quarta p̄lo ē vidē an qñ teneat plus diligere ex commisso. s. dono gratuito vel dimisso peccato. **D**icēduz videt̄: qñ qñ dimissio ē absolutio a reatu pene. **C**ōmissio autē est aliquē p̄do na gratuita facere dignūz vita eterna. **P**ossit autēz alicui dimitti pctm̄ et absolui a reatu pene absqz eo qñ dignus esset vita eterna: qñ possit sine donis gratuitis manere in puris n̄alibus: **E**t ex hoc videt̄ qñ dimissio donoz sit maius bonū: qñ dimissio peccatoz. **U**nde p̄cluditur qñ aliqz magis tenet̄ diligere ex dimisso qñ ex dimisso. **U**n̄ beata virgo plus dilexit qñ magdalena. **L**ū tñ sibi pctā nō fuit dimissa: s̄ m̄lta dona p̄missa. vñ dicit. **E**stimo cui plus donauit. **Q**uia fui **B**reg. **L**uz crescunt dona: etiam rationes donoz crescunt. **D**icēduz igitur qñ innocens plus d̄z diligere ex dimisso: sed penitētes ex dimisso. **U**nde x̄ps hoc probat applicando parabolam. **U**bi phariseus qui ex commisso plus recepit eius ingratitudinem reprehendit: sed peccatrix minus recepit ex dimisso tamen gr̄az egit p̄ dilectionē. vnde addidit. **E**t conuersus ad mulierem: dixit symoni. **E**x quo intraui in domū tuā. s. p̄ gr̄az disponētes. **A**quam: scilicet p̄trunonis. **M**ibi non dedisti pedibus meis. i. affectionib⁹. **D**ec autē lachrymarum aqua est p̄ciosior: qñ aqua viua est. de qua **I**ohis. 4. **f**ecit in eo fons aque viue etc. **D**ec autē rigauit pe. me. deuota p̄fessione: sed capillis tergebat: p̄fecta satisfactio. **D**sculuz pacis et tranquillitatis in corde tuo nō dedisti mibi

Sermo

Nec autem non cessauit osculari pedes meos
spūali reconciliatōe. Oleo caput meum: nō vn
xisti elemosinaz largitione. Nec autē vnxit pe
des meos. i. paupes eis ppariendo: et effectus
et affectu. Et ideo pp hec facta remittit ei pctā
multa: qz qsto plus peccauit: tanto plus ei xps
dimisit: et tanto plus ipsa xpm dilexit enā ope
rum exhibitōe. vnde glo. Ardoz caritatis in
rubiginem pctōz expulsi. Et addit. Qui mi
nus dimittitur: minus diligit. Dicendum q
illud vt frequētius vtz est: qz illi qui surgunt
de marinis pctis: postea cōparato habitu op/
posito: seruēiores fiunt in diuina dilectione: qz
illi q de paruis et mediocribus surgunt. Non
tamen opz illud necessario semp esse verum.
Qualiter h sit intelligendum: dictū est supra.
vnde enā ei non solum pctā dimisit: sed et vitā
eternā donauit. Et tō dicit. si ides tua te saluā
fecit: vade in pace. Glo. In via pacis abire p
pif: vt a vitatis trinitate i via scādali nō labat.
¶ Septima pō est: qz l3 multi conualesceban
tur cum xpo fiducialit fide adherētes ei: tamen
mirabant de hijs: que opabatur: tanqz deus
forte talis admiratio fuit reuerentie: nō dubie
tatis causata nihilominus ex hoc: qz inconfue
ta: et rara: et sup humanam facultatē. Et potest
adduci talis ratio. Nam quotiescunqz transcē
dentum notitia in memoriā venerit: toties re
nouat in mente miraculū. Cum igitur opera
xpi: puta mortuos suscitare: infirmos curare:
et pctā dimittere: sint transcendētia nostram fa
cultatez: et osēdētia diuinā bonitatem: potius
vtebar eos in admirationē. vnde dicit. Et ce
perunt q siml discūbebant dicere. Quis est h
et. q. di. Oportet q sit d's humanat: qz solus
deus pōt peccata diuinitate. Quis remissiois
nos pncipes faciat ihs xps. Amen.

¶ Feria. 6. ante festū palmarū. Sermo. 77.

Collegerunt

pontifices et pharisei philiū.
Johis. 2. Scdm qd dicit
Ber. utrūqz nob necessari
um erat: mors xpi. s. et vite
recordatio. Nam vita xpi viuēdi mibi regla ex
tuit: mors autē a morte redēptio. Nam vita in
struxit vitā istam: et morte mortē istam destru
xit. Vita qdem laboriosa: s3 mors preciosa.
S3 qz mors xpi pdesse non pōt negter viuēti

nec eius vita damnabit morienti: ideo viuen
do viuere docuit: et morē moriendo securam
reddidit: qm qdem resurrexurus occubuit: et
spem fecit morientibus resurgēdi. S3 qz quō
vita xpi nobis vite et discipline documentū et
speculum extitit: supra multipliciter ostensum
sit ad eius mortē pgruitatem pcedamus. In
quam pharisei et pncipes machinati sunt nutu
tamen dei ac diuina pordinatione: vt dicatur.
Collegerūt et. vbi occurrunt. 4. p'deratioes.

¶ Prima p'deratio.

¶ Irea primam p'deratioes: que est
de machinantū iudeoz p'spiratione
in mortē xpi: cum dicit. Collegerūt

vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima pō est: qz mors xpi ab eterno in
mente diuina fuerat p'uisa ppter nostraz salutē.
Deus. n. nouit de malo maximū bonum eli
cere. vnde l3 mors simplr fuerit mala: tamen
erat ordinata ad nostram salutē. vnde Ber.
Mors itaqz xpi mors est mee mortis: quia ille
mortuus est: vt ego viuerem.

¶ Scda pō est: qz l3 p'uisum fuerit ab eterno
xpi tali morte mori: m iudei machinātes i mor
tem xpi peccauerūt. Ratio est hec: qz oē pctm
qd fit ex libera electōe et puerfa intentōe: mari
mum est. Nec autē p'secutio erat huiusmōi. Er
go et. vñ cum d'r. Collegerūt: p3 philiū eoz
fuisse ex deliberatōe. S3 qz erat aduersus ihs
p3 fuisse ex puerfa intentōe. vñ aug. Plus
p'diti hoies cogitant quō nocerēt: vt se pderēt
qz quō sibi p'sulerent: ne pirent. Istō. n. p3 sa
pie. 2. vbi d'r. Circūueniamus viz iustū: qm
prius ē opib' nris. s. carnalib'. vñ glo. Qui
de futura vita nō cogitant: spēs future vite sue
volūtati pferri dolēt. vñ ei mortē machinant.
di. Adorte turpissima p'dēnem' euz. s. crucis.

¶ Tertia pō est. s. qz timor mundanus fuit cā
p'secutōis xpi in iudeis: qz fecit eos recedere a
via iustitie et veritatis. Amor. n. mundanus
pprie dicitur: quo aliquis mundo innititur: tan
quaz finit: et sic est amor mūdā' semp malus:
a quo timor mundanus semp nascitur. Illud
enim homo timet amittere qd amat. Et ideo tū
mor mundanus: dicit' malus: qz ab amore mū
dano tanqz a mala radice procedit: quando. s.
homo: pp mala que timet recedit a deo. Istō ti
more vt ait aug. Petrus negauit xpm. Un
de q'sus naturale sit qz homo fugiat ppj cor
poris detrimentum: vel etiam damna tēpora
lium rerum: non tamen propter ista debz rece

dere a iustitia: quod est contra rationem naturalem. unde dicitur. 3°. ethicor. Quid quedam sunt peccatorum opera: ad que nec timore d³ alii quis cogi: et hoc est qd dicitur. Quid faciem⁹ quia hic homo multa signa facit? Quod exponitur f3 Lriso. sic. Hic homo multa signa facit: ex quibus si d³ntur adunabit sibi multam gentem: et sic suscitabit tyrannidem in nos: quasi velle surgere contra rempublicam: et sic destruent civitates et templum. Nam eius doctrina est contra templum et paternas leges. Origenes enim dicit: qd hoc dictum fuit presagium futurorum. Licet enim hoc non intenderent. Loco enim gentium romani ponuntur q nunc locum occupant iudeorum per causam eorum salus gentibus evenit.

Secunda consideratio.

circa secundam considerationem: que est de determinatione mortis in vultu tamen nostram cum d³. Unus autem ex ipsis et. ubi sunt tres conclusiones.

C Prima conclusio est: qd Cayphas donando consilium in mortem xpi dicit. Expediit et. Si protulit verba hec ut homo peruersus: ex mala intentione et ad malum finem sic peccavit: sed si solus fuit annunciator prophetie et instrumentum spiritus sancti: ut sic non peccavit. unde Crisostomus. Gratia spiritus sancti solum v³sa ore Cayphe. Cor autem contaminatum non tetigit. unde dicitur. Unus autem ex ipsis Cayphas nomine: cui esset pontifex et. s. ex pontificatu habens potestatem dixit. Vos nescitis: quasi dicens arguendo per bonum privatum est destrucendum: in quantum preiudicat bono communi: bonum xpi est huiusmodi. Ergo et. quia si dicens. Idus. n. expedit hunc seductorem mori: qd totum populum seduci. Et ideo auferre eum qd timeo qd modicus error in p³no magnus erit in fine. s. quando tota gens erit seducta.

C Secunda conclusio est: qd mors xpi maxime expedit erat humano generi propter magnitudinem debiti mortis: qd sine eo non poterat solui. Cuius etiam efficaciam oibus sufficiebat. De quo Anselmus. pulchre loquens ait. Mirabilis deus restauravit humanam naturam: qd iustauravit. Sed hoc antequam esset non peccavit: ut fieri non deberet. Postquam vero factus est: peccando meruit: ut qd et ad quod factus erat: perdere. Quis non perdidit qd factus erat: ut esset qui puniret: aut cui dominus miseretur. Tanto ergo mirabilis deus illam restauravit: quanto hoc de homine peccatore propter meritum:

illud non de peccatore nec propter meritum fecit. Quod potest vtrique illa redemptio quam christus fecit per mortem non coactus: sed ex propria voluntate: que necessitari non potest: ut prodesset omnibus tam tunc presentibus quam futuris. unde de glo. super illud Ysa. 23. Dominus posuit in eo omnium iniquitatum nostrarum: dicit penas omnium iniquitatum et peccatorum nostrorum: quam sustinere nequimus: sustinuit homo deus. Intelligendum quod huiusmodi expediente quatuor erat motiva. **C** Primum quod nullus debet et iuste re: dimittit iniuria facta: nisi datur tantum: in quantum dominus dampnificavit. Offensa dei erat infinita quod eius dignitas infinita: si infinitum debuit solvere et solui debet: et non puri hominis. Ergo. et. **C** Secundum quod precium quo quis redimitur: debet esse in bono. Quia si in malo: peccatum a quo redimitur. alioquin non esset equalis commutatio. Peccatum ade futurum erat magis in malum: quam aliqua creatura in bono: quod probat Anselmus eo quod nullus debet magis vitare anichilationem nemini universi: quam lapsum peccati mortalis.

C Tertium est quod nullus potest alicui satisfacere pro alio: pro eo quod ipsemet debet. Omnis autem creatura debet deo quicquid habet. Ergo et pro alio satisfacere non potest. **C** Quartum est quod precium quo quis redimitur: iuste debet habere equalitatem valoris cum redempto. Nulla autem creatura equivalet toti nature humane. Et ideo omnes homines non possunt redimi. Quibus vis. s. pater: et spiritus sanctus dixerunt: quod filius daret seipsum pro pretio redemptionis humane nature. unde dicit. Expediit ut unus moriatur pro populo: ut non tota gens pereat et. Vbi glo. dicit: qd f3 intentione spiritus sancti et non cayphe infertur hoc ad passionem xpi.

C Tertia conclusio est: quod deus dono prophetie dignitatem pontificatus in caypham honoravit: licet eam non acceptavit. ubi Origenes. Hic docemur quod aliqua per nos dicimus nulla inducente virtute ad proferendum. Quedam vero dicimus suadente nobis: quodam virtute quibus non accipimus: intentionem auctoris. ut patet in caypha: quia enim erat pontifex prophetavit unde dicitur. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetavit quia iesus moriturus erat pro gente. unde Crisostomus. Vide quanta est virtus spiritus sancti: amantem enim mala: et voluit verba prophetie proferre. Vide etiam quanta sit virtus pontificalis potestatis: pontifex enim effectus: et si indignus

Sermo

tamē prophetavit nesciēs quid diceret: in quo docemur q̄ multa bona deus fecit p̄ malos sacerdotes. Et additur. Et non tantum pro gente: sed vt filios dei qui erant dispersi p̄gregaret. vnde augu. Mouerat euangelista eē alias oues p̄ter oues domus israel: q̄s op̄z aducere.

Tertia p̄sideratio.

Ira tertiam p̄siderationem: que est de executione determinationis mortis christi: cum dicitur. Ab illo ergo die &c. vbi occurrunt tres p̄clusiones.

Prima conclusio est: q̄ mors xpi in veteri testamento fuit p̄nunciata testimonio quatuor prophetarū. **Primus fuit ysaias.** Ysa. 73. Sicut ouis ad occisionē ductus est &c. **Secundus fuit iheremias.** Ihere. 14. Quare dñs quasi colonus in terra &c. **Tertius ezechie.** 47. Qui vidit aquam egredientem de templo. i. de christo: & omnis anima ad quas p̄tinebat salua facta est. **Quart⁹ est ozias.** Osee tertio. vbi dicitur. O mors ero mors tua &c.

Secūda p̄clo est: q̄ intentio mortis christi a iudeis tripliciter habuit progressus. **Prim⁹** erat per malas cogitationes ortas a p̄uersa voluntate: quibus diabolo persuadente machinabantur in mortem xpi. vnde dicit glo. super illud Matth. 17. De corde enim exeunt cogitationes. Adale cogitatio. n. a diabolo inuitūtur: sed ex propria voluntate nascuntur. Diabolus. n. intentor est non auctor: quia nec interiora nisi per habitum & gestus nouit. vnde dicitur. Ab illo ergo die. i. post determinationem mortis: beatissime trinitatis & post p̄nunciationem p̄phetatum. Cogitauerunt vt interficerent eum. i. primo aggressi sunt cogitationib⁹ p̄meditando temp⁹ & locū & modū & opportunitatem mortis inferende. vnde dicit Ihere. Venite cogitemus p̄tra iustum &c. **Secūda** progressus fuit per linguā euz blasphemando & falsum testimoniū adducendo: quo ipse erat accusatus: & p̄iudatus. vnde p̄queritur in psal. Locuti sunt aduersus me lingua dolosa. vnde dicit Ihere. Venite percutiamus eum lingua. **Tertius** progressus fuit virgis & verberibus & plagis: q̄ pillatus app̄hendit xpm & flagella uit eum. Iuxta illud p̄phetarū. Corpus meū dedi percutientibus.

Tertia p̄clo est: q̄ mors xpi fuit quatuor rebus cōparata. **Primo p̄cio:** q̄ ibi fuit xps expositus p̄ precio nostre redēptionis. **Secundo** fuit p̄perta vindicte: q̄ ibi fuit iracūdi.

dei placata. **Tertio** satisfactioni: iuxta illud veteris testamenti in p̄sona dei patris. Nun / qd dabo p̄uogenuū p̄ scelere meo? **Quarto** fuit p̄parata iudicio: quia princeps mūdi huius expulsus fuit: q̄ iniuste voluit xps possidē

Quarta p̄sideratio.

Ira quartaz p̄siderationes: q̄ est de xpi exemplari declinatione: cum dñs: Iesus aut̄ iaz in palaz &c. Vbi nota fm augu. q̄ causa huius declinationis fuit nō impotēne: sed vt daret exemplū discipulis: non sc̄z esse p̄ctm subtrahere se ab oculis persequentiū: & furorem sceleratoz latendo potius deuitare: q̄z se offrendo magis accedere. **Secūda** causa fm Origenē est vt ostenderet sicut bone stum est gratia veritatis subire mortem: ita nō est minus honestus: nō inducere se tēptationi p̄pter experientiam virtutis: tum etiā q̄ ignoratur rei euctus: & exitus. **Tertia** cā est q̄ in subtrahēdo se aufertur cā mali ne male agant. Sequitur. Et abiit in regiones iuxta def. Ad xps recedebat a iudeis fuit figura q̄ erat accessurus ad gētes: de quo accessu dicit apostolus Adulte filie deserte magis q̄ eius q̄ h̄z vix.

Sabbato in vigilia palmarū. Sermo. 78.

Digitauerūt

autem p̄ncipes sacerdotum. Johis. 12. **Secūda** q̄ dicitur. Homo peccando vitā amisit & mortē iuenit: q̄ & dñs ita p̄dixerat & iustus p̄fecto erat vt si peccaret homo moreretur. Dita q̄ dem anime deus est ipsa corporis. Nō potuit diuidi aia a deo nisi peccando: nec corpus ab ipsa nisi moriendo: nihil p̄fecto congruētius q̄ vt mors operata sit mortem spiritualis corporales. Culpabilis: penalē. Voluntaria: necessaria. Cuz hac gemia morte hō dānat⁹ fuisset: vitāq̄ dñs & hō vita sua corporali & volūtaria benigne & potēter occurrir vtrūq̄ dānando vt sicut vna i nobis in culpe meritiū & altera in pene debitiū reputaret. Sic corporali patiens soluit pene debitiū & volūtarie monēs: nobis vitā & iustitiā p̄meret. vnde p̄ mortis meritiū eē peccatū: & peccati debitiū mortis: xpo remittēte p̄ctm: & moriente p̄ peccatoribus: p̄fecto nullū est iaz meritiū: & solutiū est debitiū: vt p̄ in p̄senti euāgelio. vbi occurrūt octo p̄siderationes.

Prima consideratio.

c Irea primaz considerationem: que est de spūalis vite p morte xpi resuscitatione cum dicitur. Cogitauerunt: sūt tres conclusiones.

¶ Prima conclusio est: q̄ quantūcūq; aliq̄ sit magnus peccator: nō d̄z desperare etiā de maxima grā acq̄renda: cuz habeat possibilitatē ad gradū quēcūq; grē possibilez ip̄i creature. Max l̄z peccatum inclinet ad oppositū: ⁊ q̄tum etiā maius est magis inclinat: tñ capacitatz grā non aufert: cū ipsa sit hominī nālis etiā cū grā q̄ etiā cum quocūq; gradu grē sit a distributione diuina. Ideo nulla est dispositio necessitatis: ad quēcūq; gradū grē ex parte hoīs. Et o gruu; tñ est: vt inequalr d̄s p̄ferat gratiā ineq̄luter se disponētibz. vnde istud intelligitur i lazaro quatrīduano: q̄ signat maximū peccatorem: qui spūaliter mortuus erat: p peccatū quādrifarie. s. p consensu; per op̄is impletionem p delectationem: ⁊ p̄suetudinez: Is tñ a morte spūali p grāz merito passionis excitatur.

¶ Secda p̄lo est: q̄ d̄s conuersos frequenter permittit sustinere insultus tēptationuz: vt i virtutibus exerceat. vnde Isido. de sum. bo. Tūc grauari magis se q̄sq; impulsu vitioz agnoscat dum ad cognitionē dei accesserit. Mā vitia aī p̄uersionē pacēz cū hominē hñt: quādo autē expelluntur: tunc acriori virtute p̄surgētes: sūt inimica p̄uerso: q̄ peccatori antea blandiebant. Is tñ talis afflictus nō ad dānationez: s̄ ad p̄bationez. vñ sequit. Dile est seruo dei post cōuersionez tēptari: quatenus a torpore negligētie sollicitantibus vitij; ad virtutes: animā per exercitium p̄parat vitioz. vñ dicitur. Cogitauerunt p̄ncipes sacerdotuz: vt lazaz interficerent. P̄ncipes autēz cogitationes sapie secularis: que p̄sideratione nobilitatis generis dicuntur p̄ncipes: ⁊ p̄sideratione dignitatis sacerdotēs dicuntur. Et p̄sideratiōe sagacitatis: dicuntur scribe: ⁊ consideratione vite singularitatis: dicuntur pharisei. De dicitur tēptationes: quia eleuantēs cor iusti in superbiam trabere nituntur in reciduum.

¶ Tertia p̄clusio est: q̄ perfectio vite post conuersionem efficac est: alijs etiā ad exēplum conuersionis. Nam talis mutatio dicitur dextre ereclsi. Quis est motu proprio voluntatz sic ctere. Nec enim taliter in nomine p̄uersionez operatur: vt etiā simul cuz hoc moneat voluntatz ad donum grē acceptandum. Dñ. Ro. 4.

Ipse enim est: qui iustificat impium ⁊c. vnde dicitur. Multi p̄pter illum abibant ⁊ crediderunt in ihm. Quid per iudeos intelligit: nisi eos: q̄ exēplo p̄uersi: spūali circuncisione aufferentes: p̄putium carnis p̄cupiscentie cultro cōfessionis exercitāt se in laude diuina. Hñ autē abeuntes a p̄sortio iudeoz. i. demonum. Demones. n. credunt: ⁊ p̄remiscunt. Jacobi. 2. Crediderunt in ihm: ei p̄ fidem: spem ⁊ caritatem inherendo. vñ fm Ysa. lex dei quotidie ad aures nostras pulsar: ⁊ factorū documenta bonoz cordis nostri affectum p̄uocant. Et si p̄auoz sepe secuti sumus exempla: cur nō imitatur sanctoz digna ⁊ deo placita facta?

Secda consideratio.

c Irea scdā considerationem: q̄ est de p̄uersoz debiti obsequij exhibitōe: cuz dicitur. In crastino autēz. occurrunt tres conclusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ ad verā p̄uersionez nō sufficit mala relinquere: s̄ op̄s etiā se exercere in opibz virtuosis. vñ Grego. in ome. dicit q̄ minus est malum nō agere: q̄ nisi q̄sq; etiā ⁊c. Et hoc intelligitur cū dicit. Turba multa. s. iudeoz: q̄ iāz penitentiā spiritualis p̄uersionis abstulerunt penitentiā carnalis p̄cupiscentie: que cuz audisset aure cordis: p̄ inspirationes secretas uocationem p̄ scripturas ⁊ p̄ predicationes. s. q̄ venit iesus. i. gratia salutis nobis venerit per passionē ei⁹ iherosolymaz. i. vt nos transferret in supernā pacem vite eterne acceperunt ⁊c.

¶ Secunda p̄lo est. q̄ talis conuersio debet esse festina cōtra illos q̄ dicunt vsq; in senectā ⁊ senium. vnde licet aliqñ tales deus diutius expectet tñ in fine eos acrius punit. In mora est enīz piculum. Eccl. 7. Ne tardes conuerti ad dominū ⁊ ne differas de die in diē: subitō enim veniet ira eius ⁊ in tempore vindicte dispdet. Et hoc ē q̄ dicit: in crastino autē. q. d. q̄ tale exercitiū nō est. p̄crastinādū: sed statim post conuersionem in crastino. i. sine differētia est incipiendum ⁊ perficiendum.

¶ Tertia p̄lo est: q̄ post conuersionez exercitatio debet fieri maxime in tribus. ¶ Primo in imitatione bonoz op̄ez in alijs. Mā virtutes nō sunt nobis a natura: sed ab alioz exemplis acq̄runt. vñ Isid. dicit ad correctionē mox multū valēt exēpla bonoz. Ad dētes. n. ichoan tium non queunt proficere ad bene viuendum nisi perfectorum informēt exemplis. vñ dicit

Sermo

Acceperunt ramos palmarū. unde ramos de arboribus decerpunt: q̄ sibi in bonis opibus viros spūales ad imitandū pponunt: q̄ accipiuntur p arbores: q̄ surgentes de terra: erigunt se sursum ad celum. Quidā sunt vt palma: et de ista decerpendus est ramus pnie. Psal. Iustus vt palma florebit. i. victores: qui idē sunt vt iusti. Quidā sunt vt oliua: et de ista decerpendus est ramus mie. Psal. Ego sicut oliua. Quidā sunt sicut cedri: q̄ est arbor impubilis. Vbi ista decerpendus est ramus virginitatis. unde eccl. 4. Quasi cedrus exaltata suz.

Secūdo in propriorū operum pūpensione. Adoc. n. facit vere humilis: qui ex humilitate non reputat opa sua bona. Luce. 17. Lūz oia feceritis: q̄ precepta sunt vobis etc. Glo. respectu dei: q̄ bonorū nostrorū non indiget: non respectu sui vel pūmi. Glo. Si vero homo ab boie seruo nō vniforme: sed multiplex ministrus erigū: q̄ro magis vos nō vnus tm̄ opis vsu vos exercere debetis: sed semp nouis studiis augere pōra. unde tanto magis debem⁹ nos humiliare: cum de illis multa omiserim⁹. Debemus igit nūq̄ cessare a bono opere: et tamen totum meritum nostrū insufficiēs respectu mercedis eterne reputare verum est de cōdigno: non de pgruo. Non sunt p̄digne passionēs etc. unde dicit. Precesserunt. s. cum meritis. Obuiat ei. s. diue bonitati ascribendo.

Tertio in diuine laudis gratiarū actione: q̄ maxime debet illi: qui gratias beneficiūz p̄tulit: ad qd̄ non tenebat. In deo aut p̄ncipalr inuenitur causa debiti: cum sit p̄ncipium oīum bonorūz nostrorū. unde requirit q̄ ille q̄ suscipit beneficium: obliget ad gratiarū actiones. Lū ergo a deo sumus beneficiati: sumus sibi grati voce laudis. Adoc. n. est sibi maxime gratum. Psal. Sacrificium laudis honorificabit me. unde isti aduertentes multitudinē culpe sue et miserationis dei: deuotidē magna q̄ est amor interior: aie: clamabant magna voce de sua miseria dolentes: de sua suauitate gaudentes: et gratias agētes. d. O sanna benedic⁹ q̄ venit in noīe domini: rex israel. **U**bi p̄mo posuit suffragium: qz osanna idem est qd̄ salua obsecro. Iste. 33. Ipse veniet et saluabit nos.

Secūdo reducit debitum obsequium. Quilibet enim tenetur benedicere et laudare deum. Psal. In omni loco dominationis eius etc.

Secūdo in omni tpe ppter p̄tinuam influentiam pictatis. Lho. 4. Omni tpe benedic deū.

Tertio omnibus modis ppter influentiam infinitam bonitatis. Lho. 13. Benedicite dominum omnes electi eius. Et dicit. In nomine domini. i. patris: in cuius gl̄iaz oia ordinabatur. Dicunt etiam rex israel: qz fm̄ Aug. xp̄s dicitur rex ab effectu: eo q̄ mentem regat: vel eo q̄ ad regnum celorum pducatur.

Tertia p̄sideratio.

In tertia p̄siderationem: q̄ est de gratie p̄uenientis dispositione: quod inducit humane nature subiugatio: cum dicitur. Et inuenit ihs asinus. vbi occurrunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ l̄z gratia dei oībus sine acceptatione psonarū p̄stō sit: cum sit donum dei sup̄naturale a solo deo vere collatum: regū tamen dispōnem debitā in recipiente. Itaqz sicut videmus in agente nāl: q̄ agens naturale non pōt inducere formā: nisi materia sit p̄parata. Et ideo alteratio p̄cedit introductionē forme substantialis: vt contraria dispositiones amoucantur: et conueniētes introducantur.

Sic etiam est in spūalibus: q̄ ab agente p̄mo et p̄ncipali. s. deo nō introducitur forma gratie in aīam tanq̄ in suūz p̄fectibile: nisi anima disposita et p̄parata sit. Adoc. intelligit cum dicitur. Iesus. i. gratia salutaris. Inuenit asellū. Per asinum intelligitur humana natura obtusa sensu: que impedit ad recipiendū gratiam ppter indispositionē: habilis tamen ad dispositionem. Ipsa. n. humana natura l̄z lapsa fuerit: non tamen inueterata et obstinata: et p̄consequens in ea remāsit aliqua aptitudo ad susceptionem gr̄e: et nō in anglo cū fuerit obstinat⁹.

Nota tamen q̄ aliqd̄ est habile ad gratiam dupliciter. Vel p̄ potentiam dei absolutam: et sic vtraqz ad gratiaz fuit habilis vel reparabilis. Vel per potentiam dei ordinatam: et sic humana natura solum est habilis. Si loquamur de potentia reparabili. Hoc etiam dupliciter: vlt de potentia actiua: vel de potentia passiua. Et hoc dupliciter. **P**rimo modo vt est aptitudo nuda obedientialis: sic vtraqz fuit reparabilis. **A**lio modo vt est aptitudo disposita: sic humana natura erat habilis: quia sola penitētie susceptibilis.

Secūda p̄lo est: q̄ gratia dei inueniēs in nobis habilitat: p̄fert nobis dispōnem: causando in nobis alias virtutes: q̄bus adipiscimur dei acceptationem. Ratio est hec: qz nullus ē deo acceptus et gratus: nisi sit promptus

ad singula opera virtutū: quam prōptitudinē habet per virtutes quibus exitur in actus virtuosos. Sicut etiā aīa nō est pncipium opū naturalium: nisi p organa in corpore determinata. Sic gratia gratum faciens ceteras virtutes includit: quibus fit acceptabilis deo. Et hoc est quod dicit: q̄ ihs: idest gratia sedit sup eum: in anima causando virtutes integrantes gratuito sitatem deo acceptabilem.

Tertia p̄cō est: q̄ sex sunt virtutes nos disponentes nobis collate per gratiam. **P**rima est lumen fidei: qua mens illustratur veritate eorū: que a d salutē regunt. vnde Augu. dicit. f̄ fides est omnium bonorū fundamentū humane salutis intuitum: sine hac nemo pōt ad filiorū dei numerū pertinere. vnde licet intellexerit noster sufficienter intelligat ea: que sunt sub sua facultate: indiget tamē lumine fidei: in hīs q̄ excedunt naturalem cognitionē. Et hoc lumen dicit lumen gratie: in q̄tum est nature superadditū. vnde dicit. Sicut scriptū est. Quasi dicens q̄ omnia que sunt necessaria ad salutes: scripta sunt in hīs q̄ fidei sunt fulcimentū.

Secūda est fiducia de deo: q̄ excludit timorē. Nam ipsa est spes roborata ex alia firma opimone. Et ideo excludit timorē. **P**sal. f̄ iduci aliter agā in eo etc. vnde nota q̄ fiducia aliquādo p̄cipitur ex hoc q̄ aliquis credit alicuius auxiliū p̄mittentis. Sed q̄ fides dicitur etiā opinio vehemens: p̄tingit aliquem vehementer opinari: nō solum ex dicto alterius: sed ex facto p̄siderato alicuius amicitie: puta cum aliquis p̄siderat alium amicum suum esse potentē: fiduciam h̄z tuuari ab eo: et sic timorē cassat vnde dicitur. **N**oli timere. vbi Augu. **N**oli timere cui patitur ille: q̄ eius sanguis p te funditur: per quem tuum delictum deletur: et vita redimitur. **T**ertia est dilectio dei: qua adoptamur in filios dei. **A**d Ro. 8. **N**on accepistis spūm fuitutis: sed accepistis spūm adoptionis filiorum dei. **R**atio est. Nam p̄p̄ius est filiorū adimplere p̄ceptum patris: sed caritas facit adimplere p̄cepta dei. Ideo causat in nobis adoptionē filiorum dei. vnde p̄ma ad **T**himo. p̄mo. Caritas est finis p̄cepti de cor. de puro: et conscientia bona: et fide non ficta.

Secūda. Caritas est finis p̄sumationis: non consumptionis. **P**lenitudo. n. legis est dilectio. vnde aīa in caritate radicata: dicitur filia syon q̄ interpretatur specula. Nam aīa exis in alto p̄fectionis: sollicita speculatur: p̄siderando ea:

que beneplacita sunt dilecto. vbi Augu. in li. de p̄ceptione et gratia. **C**uz dixisset q̄ sine gratia nullum bonum hoies faciunt: subdit. **N**on solum ut ministrante ipsa qd faciendū sit sciāt verum etiā ut p̄stante ipsa faciant cum dilectione qd sciūt. Et sic p̄z quomōdō causat gratia caritatem. **Q**uarta est vera obia. Ipsa. n. est s̄m Greg. sola virtus: que alias virtutes mēti inserit: insertaq; custodit. Et ideo regit oēs nostras meritorias actiones: in q̄tum. s. ordi nantur ad obediendū diuine voluntati: q̄ s̄m Ber. dirigit gressus nostros: et sancte p̄uersionis gratia p̄meretur. Et ideo dicitur rex virtutum. Quod p̄z cum dicitur. Ecce rex tuus venit sedens sup pullum asine: intelligendū q̄ obia h̄z officiū regis. **P**rimo q̄ regit eū quē possidet. Greg. **D**ū alieni voluntati subdimur nos ip̄os superamus. **S**ecundo q̄ facit nos acceptandō dignos. Ber. Quid vis me facere? Est verbum omni acceptance dignum. **T**ertio q̄ subdit deus nostre voluntati. Greg. Si obediētes fuimus p̄positis nostris: obedit d̄s oībus nostris. **Q**uarto q̄ nos efficit reges regni celestis. **M**at. 12. Si vis ad vitam ingredi: serua mandata. **Q**uinto est testimonium p̄cie: quo q̄s certificatur in mentis p̄sideratōe de regitis ad salutem. vnde ap̄ls videns testimonia xp̄i: qui opatus est salutem nostrā esse credibilia dixit. **S**ecūda ad **T**himo. p̄mo. Scio cui credidit: et certus sum etc. De quo Ber. au sup cantica. Nihil ab hac luce clarius vel gl̄iosius h̄z testimonio: cuz veritas insulget: et mens nostra in veritate se videt. Sed qualē? **P**udicam: vere cundā: pauidā: circumspectā: nihil penitus admittentem: qd euacuet gl̄iam p̄cie attestantis: in nullo p̄ciam sibi faciens. In quo erubescat p̄sentia veritatis. **S**ecūda eundem testimoniū p̄cie vex est. Cum sp̄ritus sanctus testimoniū p̄hibet sp̄ritui nostro q̄ peccata p̄donat: et merita donat: et p̄mia ip̄e redonat. vnde dicit Testimoniū q̄ p̄hibebat turba. q. d. Turba sanctarū affectionum: que erat cum gratia: quādo lazar. i. p̄ctōrem vocauit. s. ad gratiā cōdonando: testimoniū p̄hibebat. s. potētē eius: quādo eum suscitauit a morte: merita donādo. Et p̄pterea venit ei turba obuiā: q̄ audiebāt eum fecisse h̄z signū. s. mirabile: q̄ illi peccato ri p̄mia redonauit. vnde Aug. **D**ile est testimonium: qd ordinat ad introducendū fides in cordibus hoīum. **S**exta est zelus iustitie:

Sermo

quia tales taliter in fide solidati: miraculis et cre-
plis zelando per fidem: oēs nituntur subdere fi-
dei: et retrahere a persecutioe. unde dicit. Phar-
risei ergo. s. illi qui expectabāt salutem. Dixerūt
adinuicem: admirantes mirabilia dei. Videtis
quia nihil perficimus persequendo: quia ista que vi-
demus: a deo ordinata sunt ad oīum salutem.
Ecce mundus totus post eum abiit. s. a perfi-
dia iudeorum: et adheret ei. ubi dicit Criso. quod non
fuit verbum phariseorum inuidentiū: sed magis
credentium: volentium retrahere alios a per-
secutione christi.

Quarta consideratio.

Arca quartaz considerationem que ē
c) de sufficiētia meriti christi mortis ge-
neralis applicandē que innuit legis
nature admissio cuius dicit. Erant autē gentiles:
ubi sunt tres conclusiones.

Prima p̄lo ē: quod passio christi opportunitate
congruitatis non necessitatis fuerit ad hoc ordi-
nata: ut suos redimeret: oportuit non solū sibi
adherentibus subuenire: sed et eos: qui per peccatū
obierant per suaz gratiā reuocare: cū per se redi-
re non sufficiat. Quid mirum: si oportuit eū addu-
cere: cum quod longe maius est: oportuit eū hu-
meris propriis reportare? Tunc. n. a deo recedi-
tur per peccatū: cuius cogitationes et affectiones aie cir-
ca res temporales et corruptibiles occupant. Sed quā-
se subiiciunt recte rationis ordinationi se regē-
das: tunc gratia dei adunant: de quo osee pri-
mo. Congregabunt filii israel. i. cogitationes
et affectiones: et ponent sibi caput vnum. unde
dicit. Erant autem gentiles quidam qui ascende-

Gentiles. n. sunt appetitus carnales qui sol-
licitantur in superfluis temporalium. Nam in ge-
tili sunt duo. s. prepuccium et idolatria. Prepu-
cium est caro superflua signans supfluitatem
eorum qui corporis sunt: ut victus et vestitus quo-
rum sollicitudo est prepuccius cordis. Iher. 4.
Circūcidimint viri iuda et auferte prepuccia cor-
dium vestroꝝ. Item sunt idolatre. Cupidus
est idolatra. Colo. 3. Avaritia est idolorum serui-
tus. unde dicit. Erant gentiles. i. spirituales.
Ilij. s. vocati inspiratione ascenderunt affe-
ctu: ut adorarent: sed diuinam clementiam pro-
venia. In die festo. Id ē in tempore gratie: quo
solū neque ante: neque post orationes exaudiun-
tur et venia condonatur.

Secunda p̄lo est: quod due sunt vie perducentes
in vltimum finem: sed cognitio diuina et dile-
ctio pcedens a duplici potentia. s. intellectiua:

et volitiva. Probat. n. quia finis non attingit nisi
per operationē eius quod est ad finem: sicut vide-
mus in naturalibus: quia gravia non attingunt cen-
trum: nisi per motus deorsus: s. finis vltimus
rationalis creature est beatitudo. Igitur ad hūc
finem non pertingit hic nisi per operationes: et
maxime per tales operationes que congruunt fi-
ni: sicut ē cognitio et dilectio. Igitur iste due vie
Ad autē cognitio pgruit finem ipsi. Iob. 15. Nec
est vita eterna ut cognoscant etc. Patet etiam
de dilectione per illud. Iob. 8. Si quis diligit me
Et hoc ē quod dicit. Ilij ergo accesserunt ad phi-
lippum: qui interpretat os lampadis: id est in-
telligens p̄dicator diuine sapientiē. Bethsaida:
Id est de domo venatoꝝ: id est apostolorum qui
predicatione fidei venati sunt animas que peri-
erunt. Galilee: Id est transmigrationis: quia ani-
mas transmigrare fecerunt de culpa ad gratiā
de pena ad gloriā: Et interrogauerunt eum
domine volumus ibi videre. Id est saluari.

Sed quia caritas non potest esse sine cognitiōe: eo quod
oportet obiectum ostendi ipsi voluntati ab in-
tellectu. Ideo pcedit cognitio ut via neces-
saria et p̄cua ad actus amoris: et tunc per viamque
viam accedunt ad vltimum finem: et hoc ē quod
post gentiles: id est appetitus carnales. Accē-
dunt ad philippum: id est ad cognitionē suam
infirmatē: iustitię egratē: mic promptitudi-
nem: et pene acerbitatē cōsiderando. Sed phi-
lippus dicit andree. Andreas. n. virilis inter-
pretat et signat dilectionē: que omnes nostras
operationes viriles facit ad merendum. Et hij
duo. scilicet cognitio et dilectio. Dicunt ihesu.
id est introducunt penitentem ad salutem.

Tertia p̄lo est: quod per passionē christi nobis ve-
nit tempus reconciliationis: in quo p̄missi-
mus est ad recipiendum nos ad suam gratiā
Nam homine facto inimico dei: disposuit tota
trinitas illum non admittē ad beatitudinē nisi
per aliquod obsequium alicuius creature magis dile-
cte quam fuerit offensa displicens. Talē autē perso-
nam: non hūit humana natura: quia tota fuit ini-
mica. Ideo placuit humanā naturā ad amicit-
tiam reuocare per obsequium mortis christi. s.
persone magis dilecte. vñ apostolus. Quis mi-
nici essemus reconciliati sumus per mortē filij
eius. vñ dicit. Ihesus autē respondit. ubi Aug.
hic p̄dicat futuram conuersionē gentium: quia
isti desiderabant eū videre. Et ideo iam p̄mittit
adesse horā sue glorificationis: que facta in ce-
lis quia gentes fuerāt creditur: et ideo dicit.

Venit hora vt clarificetur hic filius hominis scilicet in passione: resurrectione: et ascensione quasi dicat. Gentiles petunt me: sed magis me petent: quando conuertetur. Sed hec puerio sequitur glorificatione: meam: que est per passionem et resurrectionem. Et hoc est qd dicit se glorificari debere. Et ideo subdit exemplum huius dicens. Qd sicut granum non fructificat nisi moriatur: ita et filius hominis, vbi dicit filium hominis esse granum: et cadens in terram: et moriturum: et fructificaturum.

Quinta consideratio.

¶ Iuxta quintam considerationem: que est de huiusmodi meriti participatione: quod pretendit ad eius imitationem cum dicitur. Qui amat animam suam, vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima p^o est: qd passio xpi fuit nobis meritum et meritoria. Ratio huius est. Nam ad meritum concurrunt tria. ¶ Primum est vt ille qui meretur sit in statu acquirendi mercedem: qz que sunt in termino nihil meretur: qui nihil acquirere possunt. Ex hoc p^o qd xps mereri potuit: qz l^o xps est in termino ad aliquid in termino perfectionis fuerit. s. est in termino ad rationem anime: qbus beatus erat et apprehensor: tamen est in termino ad aliquid quid perfectum patebatur eorum: que ad gloriam pertinent: in quantum. s. erat passibilis anima et corpore: et in quantum erat corpore mortalis. Et sic hoc erat viator in statu merendi.

¶ Secundo. s. vt sit dominus sue actionis. Alias autem per actionem suam non dignificatur ad aliquid habendum. Et ideo ea que agunt per necessitate nature vel etiam per violentiam de hijs non merentur. Chastus ergo passione sua meruit: qz erat dominus actuum suorum per liberum arbitrium. vnde Iher. Oblatus est qz ipse voluit. ¶ Tercio vt actio equiparetur mercedi sicut equalitatem proportionis: que requiritur in iustitia distributiva: qua deus premia eterna partitur. Actio autem proportionata ad vitam eternam: est actio ex caritate facta. Et ideo per ipsam ex digno meretur quis ea: que ad vitam eternam pertinent. Sed quia passio xpi erat in formata caritate: ideo erat meritoria.

¶ Secunda p^o est: qd gratia que est principium merendi et alia naturalia que exigunt ad meritum: sub merito non cadunt. ¶ Primum p^o. Nam radix merendi est gratia: merces est terminus cuiuslibet boni operis. Qui ergo non habet principium boni operis: non potest mereri.

vnde ad Roma. quarto. Si ex operibus iustificatur homo iam non ex gratia.

¶ Tertia p^o est: qd xps volens nos invitare ad imitationem meritorie passionis: hortatur nos ad tria: que perficiunt meritum passionis.

¶ Primum est caritas ordinata. Caritas. n. perficit omnem operationem. vbi ad colo. 3. Caritas est vinculum perfectionis. Sufferentia autem passionis inter omnes actus virtuosos maxime demonstrat actus perfectionis et caritatis: qz tanto magis ostenditur aliquis aliquam rem amare: quanto pro ea rem amatam magis permittit: et rem magis odiosam eligit pati. Manifestum est autem qd inter omnia bona presentis vite maxime homo amat ipsam vitam: et ideo odit ipsam mortem: et precipue cum doloribus corporalium tormentorum: quorum motu etiam bruta a maximis voluptatibus abstrahuntur sicut Augustinus. 83. questionum. Cum igitur caritas perficiet eam: vt fiat meritoria: quare et. Et hoc est quod dicit. Qui amat animam suam: perdet eam et qui odit animam suam et c. q. d. Inordinatus amor anime facit eam perire. Ordinum autem odium facit eam inuenire. vt sic. Verus amor rei pretermittit minus bonum pro maius bonum. Maius autem est bonum spirituale quam corporale. Et ideo vere ille amat seipsum: qui se exponit ad perdendum bonum corporale: ne perdat spirituale. Et ille odit seipsum: qui perdit spirituale pro carnali. vel sic. Qui amat vitam suam amore vero: perdet eam. i. exponet eam: vt perdat antequam bonum spirituale. q. d. Ille vere amat: qui vult perdere quod minus est: vt habeat quod maius est. Et qui odit animam suam in hoc mundo: exponendo eam perditioni. Inueniet eam. s. melioratam.

¶ Secundum est voluntas prompta. vbi l^o sicut per hunc 2°. et huiusmodi passionibus non meremur nec deicere mur: vix est in se consideratis. Maxime tamen meremur passionibus voluntarie acceptatis. Ratio huius est: qz quanto aliquid huiusmodi magis rationem de causa meritorie: tanto efficacius huiusmodi rationem meriti. Sed causa meritoria. s. passio xpi erat voluntaria. Nam oblatus est: qz ipse voluit. Ergo et c. vbi l^o opus nostrum huiusmodi rationem meriti de digno ex vi motionis digne: de congruo tamen huiusmodi rationem meriti: sicut quod procedit ex libero arbitrio: indignum voluntarie aliquid facimus. Congruum est. n. vt cum homo bene viuit sua virtute. Dominus sicut excellentem virtutem excellenter operetur remunerando. vbi dicit. Si quis mihi ministrat: me sequatur. q. d. Bonus minister querit ea: que placent domino suo: voluntate suam voluntati eius confirmando. Sed dominus voluntarie sustinuit. Igitur et tollerantia nostra sit voluntaria.

Sermo

Unde dicit. Qui seqt me etc. q. d. Ego pces-
si: voluntarie sustinens pro alijs ex vero amo-
re. sequatur me voluntarie sustinendo: et sic
querit honorem meum: communicabo sibi gloriam
meam. unde seqtur. Vbi sum ego: illic et mini-
ster meus erit. s. non tantum istum ad locum: sed
etiam ad glorie participationem. **T**ertium est
possibilis equivalencia operationis ad mercedem
unde s. fin aplin: ad roma. 8. Passiones hu-
ius tps non sunt adigne ad futuras gloriam p-
merendam. Ex institutione in diuine bonita-
tis opera fin nostram possibilitatem multipli-
cata et intentione recta ad honorem dei: et ad sa-
lutem primi ordinata saltem congruenter equi-
valent eterne mercedi. **C**ogitandum. n. est: ut de-
bite se exercitantes: in operibus virtuosis: ut
eterna mercede pmiatur. unde **Ad**at. 20. Vo-
ca operarios etc. **E**t ad ro. 2. Gloria aut et ho-
nor: et pax omni opanti bonum. unde sequitur.
Si quis me honorifi. s. in operationibus suis. s.
honorem meum ptenendo: honorificabit eum
pater meus. Quia de seruo faciet filium. **Ad**
Roma. 8. Ipse spiritus testimonium reddit spi-
ritui nostro q sumus filij dei.

Sexta consideratio.

Intra sextam considerationem: que est
de patris approbatione: quod pbat
celice vocis ictionatio ibi. **N**unc autem
mea etc. ubi occurrunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: q. l. passio xpi corpora-
lis fuit sufficiens solutio debiti omnium pecca-
torum nostrorum. **D**icit. n. **B**ern. q. vna gutta
sanguinis xpi suffecisset: et hoc ppter dignitate
personae: tamen maior vis sufficientie in contri-
tione aie eius pssistebat: unde l. mors expediret
fuerit pro nobis: in actus pstritionis anime xpi
qua in cruce fuit pstritus de nostris peccatis ma-
xime dicitur fuisse salubris: q. passio aie est for-
tior: et ad merendum efficacior indulgentia q
corporis passio. **Q**uod autem xps fuit contritus
patet eum dicitur. **N**unc aia mea turbata est: et
ista turbatio de peccatis nostris fuit. fuit etiam
eum summa gratia que est pstritio pfecta: ut pa-
tuit: et in veritate in virtute istius pstritionis xpi
Habent virtutem oes nostre pstritiones: alie
ad delendum peccata. unde sequitur. **Q**uid di-
cam. i. quid plus faciam p peccatis populoz:
cu passio corporalis et mentalis sit sufficientissi-
ma. **E**t ideo. **P**ater saluifica me ex hac hora:
id est saluos fac eos fieri: quos nubi pdestina-
tione appropriasti: et p quibus hec sustinui: q.

propterea in hanc horam veni: quam ab eterno p-
destinasti: ut hec pro peccatoribus sustinerem.
Secunda pco est q. deus contritionem ap-
probat sufficientem: et acceptat etiam p omni-
bus peccatis: que etiam peccator posset excogita-
re. **R**atio est. **N**am contritio peccatoris magna
infirmas est et indiget magna cura: ita mari-
ma culpa requirit fin iustitiam distributiuam
maximam penam. vñ deuter. 27. **P**ro mensu-
ra peccati erit plagarum modus. Quia pecca-
tum mortale est maxima culpa in qua offendit
maiestas infinita: ideo pro principali pena in-
stituta est ei contritio: que est maxima pena: q
includit tristitiam contritionis: que dicitur pena
penam. **Q**uod autem contritio sit pena penam patet
quia si felicitas padisi posset eam displicentia
et tristitia non esset gloria: cu nullum violentum aut
displicens delectare possit. **E**t ideo tristitia est
maxima pena: que tanto felicitate absorbere po-
test q. non potuit absorbere maxima xpi pe-
na. **E**t ideo decuit tali pena inflicta peccatori ut
deus fieret ei placatus. **P**sal. **E**os pstrit et hu-
miliatum deus non despicias. **U**nde ut huius
pstritionis acceptatio pateret: venit vox de celo
dicens. **C**larificavi et iterum clarificabo: qsi dicent
eam accepto hic ad gratiam: et in futuro ad gloriam.
Tertia conclusio est: q. l. passio penitentialis
ad quam nos xps sua passione inuauit sit mul-
tum utilis nobis: tum q. p ipsam eterna pena to-
taliter dimittit: pena purgatorii dimittit: gra-
tia dei augetur: gloria eterna accumulatur. **E**st
tamen in terroribus eis et abominatione pstrita.
qui felicitate suam inordinatis delectationibus
corporis ponunt: et hoc ppter cordis induratio-
nem: consuetudinis firmationem et propter bel-
lum intestinum interrogationem et sensualitatez:
et propter innocentie falsam estimationem. **I**he-
re. 2. dixisti **I**nnocens absq. peccato sum: pro-
pterea in iudicio ptenam tecum. **E**t q. in iudi-
cio tales ostenduntur abominabiles: q. nunc
respuunt pnie acrimoniam: ideo dicit. **T**urba
scilicet carnalium velupratum. **Q**ue stabat. s.
obstinata. **E**t audierat aure. s. terrene affectio-
nis. **D**icebat contritum e: formidantes amittere
carnalem delectationem. **P**salmi. **A** voce ro-
nitrus tui formidabunt aque.

Septima consideratio.

Intra septimam considerationem: q. est de
principis mundi eiectione: q. d. pbat iudi-
cij aduocatio: cu dicitur. **N**unc iudicium
est mundi: nunc princeps huius mundi eijcietur

foras. vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ per solum p̄m hō s̄bie-
tus est diabolo. Nam sicut aia sancta tēplum
dei est: ita aia immunda phanum est diaboli:
q̄ inhabitat ip̄m. Non tñ per essentiam sicut
deus: q̄ solus essentialr est in omni re. Diabo-
lus aut̄ oio est ita. S; sicut deus inhabitat ani-
mam per gratiā: ita diabolus aiam imundam
per malitiam. Sic intelligitur illud Johis. 13.
Cum diabolus iam misisset in corde: vt trade-
ret eum iudas symonis scariot̄. Et ideo pro-
prie dicitur haberi a demonio: cuius est posses-
sio: cuius p̄tati se tradidit. Et ideo bene etiam
p̄ctōres dicuntur demoniaci arrepticij: quia a
diabolo rapiuntur. vnde sicut boni ducuntur
spiritu sancto: ita mali diabolica persuasione.

¶ Et nota q̄ duplex est demoniū. Unus agi-
tans mentem: vt spiritus inuidie et superbie.
Aliud agitans carnem. s. fomes: q̄ dicitur sa-
thane. Secūda ad corinthios secundo.

¶ Secūda p̄lo est: q̄ per passiōē p̄segrimur du-
plicem vilitatem. s. cyrographi deletionem: et
a diaboli subiectione liberationē. **¶** Primū
patet. Nam q̄ diabolus misit manum in illuz
in quo ius non hēbat: amittere debuit eos:
quos iuste possidebat. vnde ratio soluitur lēti-
fere possessionis male p̄suasa et conscripta per
inuitiam plus petendi. Et ideo totius debi-
ti summa euacuatur. vnde Augu. dicit. Cul-
parū cyrographi deleti sunt: quibus diabolo
tenebatur. Et dicit cyrographus culpe et de-
creti: q̄ talis obligatio surgit ex nostra culpa:
tanq̄ ex merito: et ex diuina sententia: tanquā
ex decreto. Hanc obligationem christus de-
leuit per passiōē. Et h̄ est q̄ dicitur. Nunc
iudicium est mundi. s. discretionis: et non con-
demnationis: quasi dicat. Nunc iminet tem-
pus passiōis mee. In cuius virtute multi sal-
uabuntur: et renuentes damnabuntur. Et sic
discernentur boni a malis. **¶** Secundū p̄.
Nam ante passiōem diabolus habuit dupli-
cem manum: videlicet attrahentem et impellē-
tem. Attrahens erat potestas trahendū ad lim-
bum: etiam iustos et sanctos. Adanū impel-
lens erat potestas precipitandi in malum: vt p̄
fallaciam: vel per violentiā. De p̄tates sunt ei
ablate per passiōem: quā abhorret super oīa:
cuius potestate ab eius subiectione sumus libe-
rati. Et ideo dicit Crisostomus. q̄ diabolus sustinet
vindictam eorū: que fecit in nos: per ea que se-
cit in xpm. Nos eramus debitores pene: xps

autem non. Et ideo vindicatus est in diabolo
qui xpm expectabat: cum nō esset debitor pene
Et hoc est quod dicit. Et princeps mundi hu-
ius eicietur foras. s. de cordibus hominum.

Et introducetur notitia beneficiorum xpi. vñ
augu. Non est effectus diabolus quin tēptet:
sed est eiectus ne regnet. Quādiu autēz homi-
nes sunt in peccato: regnat ab iteriori. Expul-
so autem peccato et si diabolus tēptat exterius
non tñ regnat interius. Dicit etiā p̄nceps mū-
di. i. malorū hoīuz: q̄ sunt in mundo. Non aut̄
eorū: q̄ corpore sint in mūdo: p̄uersatione m̄
sunt in celis. Nec aut̄ eiectio fit per passiōem
ideo dicit. Si exaltatus fuero a terra et c. q. d.
Ili q̄ tenent a p̄ncipe: p̄ se nequūt euadē: nisi
virtute passiōis trahant. h̄ aut̄ dicebat signās et c.

¶ Tertia p̄lo est: q̄ iudei virtutem passio-
nis ignorabāt duplici cecitate p̄cussi. **¶** Pri-
ma est error circa diuinitatem quam in xpo
negabant p̄pter mortem. vnde dicit hic. Re-
spondit ei turba nos audiūmus ex lege et c.

¶ Secundus error circa humanitatem eius
quam eternam dicebant. vnde dicit. Quis ē
iste filius hominis? Et ideo ihs reprehendēs
eorū cecitatem dixit eis. Adhuc modicū lumē
in vobis est. Qd̄ patet q̄ turbe ex lumine sciē-
tie sue nō intellexerūt legē. d. Nos audiui. ex
lege et c. Dan. 7. Potestas eius potestas eter-
na. Hoc solum nō dixit: sed etiam dixit q̄ de-
beret mori. Isai. 53. Tanq̄ ouis ad occisio-
nem dū. In eis igit̄ modicū scripture erat: q̄
ex scriptura debebant intelligē q̄ immortalit̄
xpi nō derogabat mors eius: q̄ fm humanita-
tem mortuus est: fm diuinitatem manēs in eter-
num. Ergo et c. Octaua p̄sideratio.

¶ Circa octauam cōsiderationem: q̄ est
de xpi exhortatiua p̄monitione: qd̄
probat iteratū lapsus p̄clusio: cum
dicit. Ambulate. vbi occurrūt tres p̄lones.

¶ Prima p̄lo est: q̄ fides integra et nō ficta
est maxime necessaria ad nostram glorificatio-
nem. Nam in ipsa fine intermissione debem⁹
ambulare: q̄ ip̄a est lux tenebras infidelitatis
expellens. Et ideo bene dicitur stella matutina
solem iustitie et intelligentie p̄ueniens. Nam
per eam oritur dies gratie. Cum igit̄ xps
habet per fidem in cordibus nostris: quo ha-
bito habetur omne bonum: q̄ ip̄a fides vide-
tur esse radix oīum bonorū: et ceterarū virtutū
vnde si hec radix euellatur: ceterę virtutes are-
scunt. vnde Grego. Sicut rami sine radicis

Sermo

virtute nō crescunt: sic quelibet opa l3 videant
bona: nulla sunt: si a fidei soliditate distingunt
Qui enim sine fide est: omni bono vacu⁹ est:
vnde xps dicit. Ambulate dum lucez habetis:
vt tenebrevos nō pprehendant. Quasi. d. mo
dicum lumē fidei in vobis est: dum scilicet pa-
rum intelligitis de xpo .s. q. manet in eternuz
Ergo dum lucez habetis ambulate in ea. Et
in ea pficite vt totum xpm intelligatis. vt. s. z
non solum in eternū secundū diuinitatem: s3
etiam moriturus: scdm humanitatez: z resurre-
cturū. Vos tenebre. s. ignorantie in presenti: z
tenebre gehenne in futuro non cōprehendant
¶ Secda p̄lo est: q. illi qui sp̄eto lumie fidei
ambulant in obscuro ignorantie p labricū car-
nalis concupiscentie: nescienter ambulant i te-
nebras exteriores eterne dānationis. vñ Glo-
sa sup illud. puez. 2. Qui relinquunt iter rectū
z ambulant per vias tenebrosas dicit q. nesci-
unt quo eant. Si enī ad quas tendunt penas
aspicerent gressus cohiberent. z noxiāz letitiāz
salubri fletu castigarent: z ideo dicit Ber. Il-
luminemus nos lumine fidei priusq. de hui⁹
mundi tenebris exeamus ne de tenebris tran-
seamus ad tenebras sempiternas. vnde dicit.
Qui ambulat in tenebris. Quia sine luce pi-
culosum est iter: nescit quo vadat: non preui-
dens penam: quāz meretur operibus tenebra-
rum. Et ideo dum lucem habetis. s. de eterni-
tate. Credite in lucem: id est per fidem creden-
do pficite. Ut filij lucis sitis. s. successione be-
reditaria. vnde Aug. Nemo sine fide pōt ad
filiorum dei numerum pertinere.
¶ Tertia p̄lo est: q. ihs volens roborare fi-
dem nostram: quo ad illos articulos: qui sunt
de christi humanitate: in gbus etiā apli tpe pas-
sionis trepidabant. Abscondit se ab eis z abiit
per hoc volens ostendere q. omnia: que in eo
erant: tam infirmitatis: q. maiestatis: nobis p-
ficiabant ad salutem. vnde Bernar. Totum
nobis valuit de christo: totum salutiferum: to-
tumq. necessarium fuit: nec minus profuit in-
firmitas: q. maiestas. quia z si ex diuinitatis
potentia iugum peccati iubendo submouerit:
et carnis tamen infirmitate mortis curam mo-
riendo concussit. Abiit ergo: docens nos vita-
re malorum consortia. Et abscondit se: vt in-
firmus: parefaciens meritū passionis. Ad qd
meritum nos perducatur ipse ihs. Amen.

¶ Dominica in ramis palmar. Ser. 79.

Am appro

pinquasset ihs iherosolym.
¶ Matt. 21. Q. p̄destinatio
est alicuius ad glām ppa-
ratio: siue ordinatio. Et s3
sicut antecedens ad conse-
quens. Et ideo sub p̄destinatione non solum
cadit glā: sed illd etiā quod sequitur. Sicut an-
tecedens z psequens: q. sunt merita: vel gbus
meret: sicut est vmo humane nāe ad suppositū
verbi in xpo: vt esset in remedium nāe lapsē.
Ex quo elicitur q. in tali p̄destinatione fuit ali-
qualis ordo: q. volens ordinare pmo vult fi-
nem: z postea q. sunt ad finem: sed in executio-
ne est e⁹. Sed q. deus est ordinate volens.
¶ Primo p̄destinauit xpm ad tantam glām
merite dei vnione: postea voluit q. talis vnio
esset in remedium nāe lapsē. ¶ Igitur primo
deus vult electis glām. ¶ Secdo vult eis me-
rita: per que merentur talem glām. Tale au-
tem meritum p̄sistit in passione xpi: q. omnis
xpi actio z passio: tam intrinseca q. extrinseca:
z precipue passio eius fuit sufficienter merito-
ria pro oibus. Et hoc: q. deo erat acceptissima
Et hoc ppter additionē p̄sone: que meruit: q.
nō fuit purus hō: sed etiam fuit deus. Et ideo
intantum superabundauit meritū xpi: q. etiā
vna gutta sanguinis sui sacri corporis suffecit
set. S3 q. deus p̄uidit non solum passionem
sed etiam modum: locus: z tempus: z instru-
mētū: ideo in euangelio presenti circa passio-
nem occurrunt septem considerata.

Primum p̄ncipale.

Irea p̄mū p̄ncipale vbi pponit nob
p̄destinātis excellentia: euz dicitur.
¶ Cum appropinquasset. sunt. 3. p̄nes.
¶ Prima p̄lo est: q. per solum peccatū elon-
gamur a deo: s3 illud psal. Longe a peccato
ribus salus. Et l3 deus semp sit p̄sens anime
per essentiam: vt actuum. 7°. dicitur. Tamen
non est per gratiam: sed s3 quantitatem culpe
longe abest. ¶ Marci. 8. Quidā ex eis delonge
venerūt. Non est aut in p̄tē hoīs peccatoris
q. appropinquet deo: sed tantum conari q. ap-
propinquet deo. Ad Romanos. 6. Velle mi-
hi adiacet: sed appropinquare est de misericor-
dia dei. Ad Ro. 9. Nō est volens neq. te.
¶ Contra non est in deo se elongare ab anima:

qz semp presens est per essentiā. Quantum in se est: nunq̄ deest p gratiā: s; dei pprius est ap propinquare ad aiām: qz p h facit eā appropinquare sibi. Ideo dicit p̄ma Jobis. 2. In h est caritas dei &c. vnde dicit appropinquare ihero selpmis. s. aie peccā per gratiā pueniendo.

C Secda p̄lo est: qz talis appropinquatio fit p meritum passionis xp̄i: ideo dominus & redemptor noster imminente tpe passionis sue: vt passionē suā ostenderet voluntariā: ad locum ascendit: in quo erat passurus: & se presentem exhibuit. vnde & tps: & locus: & genus mortis non sū euentus casualē: sed sū ipsius p̄fio nemi fuerunt. Prendit enim vbi: & quando: & q̄o: & quo genere mortis moriturus esset.

C Tertia p̄o est: qz volentes eē p̄cipēs meriti passionis xp̄i: necessarie sunt eis tres vtutes. s. p̄fessionis puritas: obie humilitas: & mie sblimitas. Debent. n. p p̄fessionem pctā nrā pure detegere: p̄ceptis superiorū humiliter obedire: aliorū necessitatibus p̄pati: & misericorditer s̄buenire. Cōfessiones debes tibi p̄p̄i: vt q̄ peccādo te ingnasti: p p̄fessionē te mandes. Obias debet sup̄iori tuo: vt ei obedias. De ip̄is. n. qz p nob̄ vigilat: & mīas ob̄es. p̄m̄is tuis: vt eorum necessitatibus iuxta vires tuas succuras. Thob. 4. Si multus tibi fuerit: abundanter tribue &c. **C** Primā vtutem. s. p̄fessionē designat bethphage: qd̄ interpretat dom̄oris vnde dicit in glo. qz erat viculus sacerdotum: quorū offiū est recipere p̄fessionem. Matth. 16. Quodcūqz ligauē. &c. **C** Secda virtutē designat bethania: q̄ domus obie interpretatur. vnde in cathalago pctōz ponit apl̄s parentibus nō obediētes. Qd̄ non solum intelligit de parentibus carnalibus: sed etiā sp̄ualibus qbus obediendū est in p̄ceptis & in cunctis penitentijs: qz inobediētes nō ip̄is: sed deo cōtradiciunt. **C** Tertiā virtutē designat mons oliueti. In h notat qz mīa est virtus excellens per montē. n. eminentia: sicut per oliuetū mīa intelligitur. Ideo aut̄ hec virtus excellit: quia in ipsa matime imitatur deus. vnde Luca sexto. Estote misericordes.

C Scdm̄ p̄ncipale.

C Irea scdm̄ vbi pponitur nob̄ sufficiētia patientis: cum dicit. Tū mīa fit &c. vbi sunt tres conclusiones.

C Prima p̄o est: qz in hac vita solum est licitū meritorie opari: qz nunc solum est tps mie: postmodū egrotis. vnde Jh̄. Tū in hac vita

licitus est opari bonū. Illic namq; opatio non expectat: sed retributio meritorū. vnde dicit. Tūc. q. d. qz hoc presens meritorium ante tempus passionis erat ei p̄nunciatum.

C Secunda conclusio est: qz per passionē xp̄i venit nob̄is tēpus reconciliationis in quo p̄o p̄ssimus ad gratiā conferendā fuit. Mā hoīe facto inimico disposuit tota trinitas illi nō reconciliari nisi per aliq̄ obsequiū alicui⁹ p̄sone magis dilectę: q̄ fuerit tota offensa displicēs. Talem autē p̄sonam non habuit natura humana: qz fuit tota inimica. Ideo placuit naturam humanam vocare ad amicitia p obsequium mortis xp̄i. s. p̄sone magis dilectę. vnde ap̄lus. Cum inimici eēmus: reconciliati sumus p mortē filij eius. vñ dicit. Adifit. q. d. qz deus pater misit filium suum reconciliatōrē. vnde sufficiētiā merentis ostendit Damasc. di. Caro xp̄i & aia erat quasi instrumentum deitatis. Et quia instrumentum agit vi p̄ncipalis agētis: iō dicit qz ea q̄ hoīs sunt: sup̄ hoīes agebat. vñ actio xp̄i q̄uis fuit humana: potens tñ agebat in vtute diuina. Et iō potens sup̄ totā nām. Et qz oēs hoīes sunt vnus hō in nā cōi: ideo xp̄i meritū ad oēs & etiā ad singulos se extendebat.

C Tertia p̄o est: qz h̄ meritum sit efficaciter a passione xp̄i: n̄hilominus tamen sit etiā salutaris dispositiue per virtuosas opationes. Ideo debiores sumus virtutum meritorū ac p̄ficio num: qz ad hec cumulanda tps vite accepim⁹. Et ideo egressa anima p̄sumata vita corporali petetur ab ea que sint eius p̄fectiones: que merita & demerita. Luce. 16. Redde rōnem villi cantonis tue. vnde dicit. Quos discipulos: id est omnes virtutes dispositiue merentes. Et misit: qz nob̄is non sunt innata: sed a deo donata. **C** Et nota qz omnes virtutes dicuntur duo discipuli: qz in eaz actione d; esse gemina dilectio. s. dei & p̄m̄i. Et in opatione d; esse duplex mundicia. s. mentis & corporis. Et in docente d; esse veritas duplex. s. doctrinę & vite. Et ideo etiā additur. Mit illis. s. doctrina vera & vita.

C Tertium p̄ncipale.

C Irea tertium vbi pponitur nob̄is illorum pro quibus passus est indigētia: cum dicit. Ite in castellū qd̄ &c. vbi sunt octo conclusiones.

C Prima conclusio est: qz castrum realiter dicitur locus munitus vel presidium: quo inimici resistitur: & hostes impugnantur.

Sermo

Tercia conclusio est q̄ triplex est impugnatio s̄z q̄d tria sunt castra. Et enim p̄mu; castr̄ christi quo ipugnatur diabolus. s. sc̄a ecclesia vel religio. Aliis ē castr̄ diaboli q̄ impugnat̄ x̄ps. Et h̄ ē mundus et eius amatores: qui diuinis preceptis contradicunt. **T**ertium castr̄ est peccatrix aia que spiritualibus virtutibus: et p̄nitētie disciplinis contraria est. Talis enim anima turrim h̄z elationis: et m̄x obstinationis et p̄ eminentia superbie erectam.

Tercia p̄lo est: q̄ hanc aiam peccatricem: que sic repugnat diuinis iussionibus: nō cessant impugnare predicator̄es et doctores max̄ ch̄inis doctrina; . Vnde nō obstante turri superbie: ac pertinacitatis muro: fit tandem ruinosa: dummodo machine fidei: penetrando feriat medullas corda iaculis veritatis. vnde dicit. Ite in castellum. Inquātuz ergo docent cōtemptum tp̄aliū et amorem eternorum: quid aliud agunt: q̄z q̄ eunt in illud: q̄d est p̄tra eos castellum? Et carnalia desideria repugnere: quid est aliud q̄z in castellum ire?

Quarta conclusio est: q̄ in hoc castro ē p̄trouerfia: nostre salutis multū p̄traria. Max̄ concupiscentia carnis: que continue causat peccatum spiritui repugnat: et hoc ex contradictione affectuum viriusq̄. Q̄d dionysius pulchre declarat in libro differentiarum. d. Concupiscentia carnis est motus anime turpis affectu sordide delectationis. Concupiscentia vero spiritus ē ardens intentio mentis in desiderio sancte virtutis. Ista sibi p̄sentientes mittit ad regnū: illa ad suppliciu; sempiternū. Illa ex p̄tō est dāna t̄ide discēdēs: ista est lex mentis de munere redemptoris descēdēs. Deccat sibi inuicem p̄ effectum virtutis vitio; q̄z quotidiana colluctatione taliter aduersantur. Max̄ concupiscentia carnis primum illecebras vitiorum gignit: in cogitationibus. Concupiscentia vero sp̄s ecōtra cogitationes sanctas indefinenter opponit. Illa fabulis vanis oblectat et verbis: ista scripturarum meditationibus atq̄z preceptis. Illa gaudet spectaculis rerum terrestriu;: ista contemplatione celestiu; gaudiu;: ista terrena gaudia querit: illa gemit et suspiria trahit. ista torpore atq̄z somni pigr̄itia corpus relaxat: illa vigiliis et orationibus laborat. Hinc est q̄ concupiscentia carnis: vsq̄z in huius vite terminū inimicari non cessat. Vnde bene dicit. Quod contra vos ē. i. vobis exopto. Et hoc ideo dī: quia p̄uidebat dominus p̄ditiones futuraz.

Psalmista. Vidi contradictiones in ciuitate. vnde contra vos dissimili conuersatione mentis obstinatione: et oris obiurgatione.

Quinta conclusio est: q̄ ad sedandū huius mentis disturbium necesse sunt due virtutes: scilicet humilis simplicitas que per asina; designatur. Et agilis libertas: que p̄ pullum designatur. **P**rimū p̄z de humilitate. Nam ipsa reparat caritatem. Ber. Sola virtus humilitatis lese ē reparatio caritatis. **S**c̄do p̄z de libertate. Nā s̄m Bernar. Gratie operati salutē. Coopari dī voluntas libertate: vt dum libere consentit: placide se obteperans deo: siue iubenti acquiescendo: siue pellicē credendo siue reddenti gratias agendo. vnde dicit. Et statim inuenietis asinā alligatā et pollum cum ea. Humilis simplicitas ē asina que iugo supponitur. Et dñs ad mansuetudinem inuitans dicit. Albat. 2. Tollite iugū meū super vos etc. Et statim quid sit iugum tollere subinfert dic. Discite a me. Et agilis libertas est pullus: qui adhuc sua libertate pascitur. Iohes. Si filius vos liberauit: tunc vero liberi eritis.

Sexta p̄lo est: q̄ he due virtutes alligate inueniuntur in castello intellectus. Sic q̄ nequaquam exercentur ad fructū meriti: et hoc duobus vinculis que sunt pudor et timor. Nā prauus pudor impedit simplicitatem: ne veram in se humilitatē ostendere audeat. Et prauus timor impedit libertatem: ne suaz puritatē exercere p̄sumat. **P**rimū p̄z de pudore. Vera nāq̄z humilitas ostenditur in p̄fessione quas frustrat verecundie pudor. Nam ignominiosa pudet in p̄fessione recollere: sed magis pudet dicere: q̄d tñ non puduit facere. Et ideo necesse est s̄z Ambro. vt lachrymis lauet q̄d pudor est confiteri. **S**c̄dm p̄z de timore: q̄ timor mundanus qui semp̄ est primus: qui fuit causa p̄secutionis x̄pi in herode et in iudeis: q̄z fecit eos recedere e via iustitie et veritatis. Ille. n. amor mundanus proprie dī: a quo timor mundanus nascitur. Illud. n. homo timet amittere: quod amat. Et ideo timor mundanus dī malus: q̄ ab amore mundano tanq̄z a mala radice procedit: qñ homo propter mala que timet recedit a deo. vñ dī: q̄ in castello alligata inueniuntur.

Septima conclusio est: q̄ he due virtutes sic ligate q̄ non proferunt fructum soluūtur: et ad ism ducuntur. s. p̄ amorem ordinatum et timorem. Amor. n. ordinatus prauum expellit pudorem: vt p̄ualeat simplicitas et sic soluit

afina. Timor ordinatus eliminat prauus timor: ut vigeat libertas: et sic soluitur pullus. Amor quidē ordinatus est: ut cū quis ita amat veritatem q̄ odio h̄z vanitatez. Timor ordinatus est: ut cum quis ita timet id quod est penale quod tñ non timet prosequi quod est culpabile et sic soluantur afina et pullus. s. qñ amor ordinatus a prauo pudore simplicitatem liberat et timor bonus a prauo pudore liberat libertatem. Et qz non sufficit q̄ hec soluantur nisi ad iesuz ducantur soluta: quod fit quando he virtutes due: ita intentione pura exercentur: ut psequant saluti fructum: quod nō faciunt pprocite querentes terrenū pmodum et humanum fauorez de quo Matt. 6. Amen dico vobis receperūt mercedem suam.

Octaua conclusio est: q̄ satius cogitatus est q̄ hīs contradicit tumens elatione et pertinax obstinatione. Timor. n. amor diuino obfistit ne liberet simplicitatem. Timor. n. diuinum ipe/ dū timorez ne liberet vigorez libertatis. Et iō dicit. Si quis vobis aliqd dixerit etc. Sed qz dat spūale dñum perfectionis pertingere non potest qui hoc non exerceat. vnde dicitur. Dñs hīs opus habet. q. d. Et spūali dñio duo ne/ cessaria sunt. s. potestas et audacia. Potestas: ut teipsum et subditos illicita comitētes humiliter iudicare queas. Audacia: ut alios prauē agentes: pro re et tempore et pro psona: et loco: zelo iustitie redarguere valeas. Illas domini um te nō habere cognoscas.

Quartum pncipale.

Ircā quartum pncipale: vbi pponit nobis scripture sancte implete pgruetia. vnde dicit. Hoc autē totum factus est etc. vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄lo est q̄ l̄z diuina veritas: per se non indigeat p̄firmatione facta p̄ testimoniū: qz in se firmissima est: tñ ppter dubium intellectus creati indignū testimonio p̄firmante. Et ideo dicit Leo papa in smone. Ne infirmitatis nostre pturbemur angustijs euāgelice nos p̄phetie adiuuent voces: quibus ita accendimur et docemur: ut nobis natiuitatē dñi et passionem: et oia eius opera: tam p̄terita q̄ p̄ntia videamur inspicere. vñ dicit. Hoc totū factus est ut impleretur qd dictum est p̄ prophetaz.

Secda p̄lo est: q̄ doctrina xp̄i h̄z veritatez vel testimoniū a diuinis personis: a viris electis: a scripturis sanctis: et ab opibus miraculosis. Joh̄s. 4. Opa que ego facio testimoniū

perhibent de me: opa. n. que xp̄s fecit tam per se q̄ per electos excedebant facultatez nature si bi relicte perhibebant v̄z xp̄isti testimonium cum testimonia scripture aduersarioz maiorez habeant efficaciaz. vnde adducit p̄phetiaz 3a/ charie nono. Dicite filie syon etc. Qui erat p̄pheta aduersariorum xp̄isti: scilicet iudeorum psal. Testimonia tua credibilia etc.

Illie considerationes.

Ircā alias p̄siderationes que t̄gunt initū passionis xp̄i est notandū q̄ l̄z hodie xp̄s honorifice a iudeis sit receptus: tñ eodez die machinabant in eius mortē. Hic est q̄ hodie legitur duplex euangelium. Vnum in p̄cessionē: in quo recitatur quomodo hodie fuerit honoratus. Alterū in missa in quo narratur quō fuerit feria sexta tractat⁹. In hoc. n. insinuat nobis dolorem et ignominiam fructum esse glorie tēporalis ad hoc etiā post tātaz gloriā voluit tam ignominiose tractari: ut in eo impleteretur illud qd scribitur p̄ machabeoz: Scd̄ eius gloriā multiplicata est ignominia eius. Tanguntur autē septē in qbus dñs ē hodie honoratus. Et istis etiā septem modis potest dñs spūaliter honorari et exhonorari. **P**rimo ergo honorauerunt eum discipuli p̄cepto eius humiliter obediendo. Unde in euāgelio. Euntē autē discipuli fecerūt etc. Istō modo honorat deus spūaliter q̄do ei in mandatis eius obediūt humiliter. Ecōuerso autem inhonoratus est ab eisdem discipulis feria sexta: qñ omnes relicto eo fugierūt: vnde si tūc vellet aliquid p̄cipere non haberet cui p̄cipere. Istō modo exhonoratur deus spūaliter qñ homo ab eius obedientia fugit: et p̄cepta eius contēnit. Unde ad Roma. 2. Qui in lege gloriaris p̄fitendo te esse xp̄ianum: per p̄uaricationem legis deum inhonoras.

Secdo honorauerunt eū turbe ei obuiā p̄cedendo. vnde. Joh̄s. 12. dicitur q̄ processerūt ei obuiā: hoc modo honoratur deus spūaliter: p̄ veram cordis contritionē. Vnde cordis contritio dicit quasi contritio: et in cōtritione: seu contritione mutat statum suum peccator: et ita quasi mutat locum suū: p̄cedendo de loco vitij: in quo erat ad locū virtutis: in quo nō erat et sicut vadit obuiā xp̄o: ut Magdalena ad suscitandum lazarum. i. spiritum peccato mortuū. Joh̄s. 10. **S**z nota q̄ multi credūt obuiam xp̄o ire in xl. scilicet per ieiunia: et huiusmodi qui tamen in hoc ipso non honorāt: sed

Sermo

magis inhonorant: quia non cum debito modo: nec debito apparatu vadunt obuiam ei: quia sine contritione: et defectuum consideratione: et lachrymatione: et eternorum desiderio non dant gloriam deo. E conuerso autem feria sexta in honorauerunt ipsum: scilicet de ciuitate turpi eiiciendo. Iobis decimonono. Batulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur caluarie locus. Sic spiritualiter multi obuiantes christo in quadagesima: et recipientes eum in die pasche: postea per peccatum turpius eiiciunt ipsum quod est magna proditio. Tercio honorauerunt eum vestimenta sua in via sternendo. Unde in euangelio. Plurima autem turba strauerunt vestimenta etc. Per ista vestimenta intelliguntur bona temporalia. unde Gregorius. Quid aliud sunt temporalia: quam quedam corporis indumenta? Hec enim vestimenta debent sterni in via: id est erogari pauperibus. Qui dicuntur via: quia sunt conculcati in mundo. Almos septimo. Qui conterunt super puluerem terre capita pauperum. Quando autem hec vestimenta in via sternuntur: tunc deus spiritualiter honoratur. Matth. vigesimo septimo. Quod vni ex minimis meis fecistis etc. E conuerso autem iu honorauerunt eum iudei feria sexta ipsum vestibus propriis spoliando. Sic etiam inhonorant dominum qui pauperes spoliant. scilicet usurarii et raptores. De quibus Iob. 24°. Audos faciunt homines et cetera. Sic usurarii qui vendunt pauperi tempus quod suum est: vel etiam pauperes contemnendo. Tales exprobant factori suo: sicut quando despicit opus: fit dedecus factori seu opario. Sed qui tantum ipsum appreciantur: quod dent ei aliquid ipsum honorant. unde sequitur. Honorat deum qui ministrat pauperi. Similiter ipsum inhonorant qui auferunt a proximo vestimenta bone fame: sicut detractores. Quarto honorauerunt eum ramis et virgis viam decorando. unde in euangelio. Alii autem cedebant ramos de arboribus et sternerbant etc. Sic et nos debemus ei obuiare habentes virgas discipline in manibus: nos ipsos per penitentiam scilicet disciplinando. Hoc autem modo honoratur deus spiritualiter sicut regi terreno est honor: habere bonam iustitiam: sic regi celesti honorem facit qui bene se iustificat per penitentiam. E conuerso autem ipsum inhonorauerunt feria sexta ipsum virgis verberando. Sic spiritualiter multi post pascha inhonorant deum: affligendo

eum scilicet quantum in se est. de ipsa penitentia quas fecerant in quadagesima recedendo. Et bene affligunt: quia cum in quadagesima propria corpora affligerunt: post pascha inuoluunt se deliciis: tales virgam discipline praeiciunt: sed virga peccata vertitur in colubrum. Exodi. 4. id est in penam eternam. Quinto honorauerunt ipsum ipsum saluatorem ostendendo. unde dicunt. O sanna in excelsis. i. salua obsecro: quod fit per fidem et spem. Hoc modo honoratur deus spiritualiter quando credit quis eum esse saluatorem: et ponit in ipso omnes fiducias. E conuerso inhonorauerunt eum feria sexta ipsum et fidem eius abnegando. Unde qui prius clamabant. O sanna: modo clamant. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Isto modo inhonorant ipsum heretici et infideles deo diffidentes. Sexto honorauerunt eum laudando et cum laudibus suscipiendo. Unde dicitur. Turbe autem quae precedebant et quae sequebantur: clamabant dicentes. O sanna filio dauid. Et isto modo spiritualiter honoratur deus: scilicet per laudem in ecclesia. Psalmista. Sacrificium laudis honorat me et cetera. Et cauendum est ne sit discordia in isto cantu: scilicet quod os discordet a corde: ne dicatur illud Ysaie secundo. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. E conuerso inhonorauerunt ipsum feria sexta blasphemando: hoc modo a multis inhonoratur: qui faciunt eum testem falsum per iurando. Nam secundum Augustinum. Iurare est deum in testem inuocare. Et hoc modo inhonorabant ipsum iudei qui dicebant ipsum esse demoniacum. Iob. octauo. Quibus dixit. Ego demonium non habeo sed honorifico patrem: et vos inhonorastis me. Septimo honorauerunt ipsum per regem habendo et regiam dignitatem ei tribuendo. Unde dicunt. Benedictus qui venit in nomine domini: rex israel. Isto modo honoratur spiritualiter ab humilibus qui ipsum habent pro rege ei attribuendo regis dignitatem: scilicet gloriam de bonis operibus quam sibi sicut regi retinuit. Gloriam inquit meam alteri non dabo. Apostolus. Soli inquit deo honor et gloria. E conuerso inhonorauerunt eum iudei feria sexta dicentes. Non habemus regem nisi cesarem. Et hoc modo inhonorant eum superbi gloriam de bonis operibus sibi usurpando: sicut herodes: actum duodecimo. Quia sedisset herodes populus acclamabat voces dei non

hominis. Et sequitur q̄ confestim percussit eū angelus domini. Et consumptus a vermibus cepirauit. Et qđ non dedisset honorem deo. Qui honor & gloria in secula seculorū. Amen.

E Incipit de sacramento in cena domini.
Sermo octuagesimus.

Emoriaz fe

m

cu mirabiliz suorū miser-
corz & miserator dñs escāz
dedū timētibz se. **Psal.**
Quia xps dñs est pnceps
regum terre. **Apoc. p. 30**

in sacramēto eucharistie tria signa cōmendant
E Primo ostendit in ea suam potentiam: qz
nō est maioris virtutis mundū de nihilo facere
siue creare q̄ substantiā totam panis: subito in
suum corpus incorruptibile & p̄sistens puer-
tere dicēs. **Ad** Emoriaz fecit mirabiliz suorū.
Opera enim mirabilia declarant diuinaz po-
tentiaz. **Psalmista.** Confitebor tibi quia terri-
biliter magnificatus es & cetera. **E** Secundo
ostendit suaz clementiam: quia seipsum totum
dedit: tam indignis q̄ dignis. Et ideo seqtur.
Ad misericors & misator dominus. De qua cle-
mētia **psalm.** Suauis dominus vniuersis &c.
E Tercio ostendit xps suaz magnificentiā: qz
ibi statuit vere vnū ferculū: q̄ in se plus hz de
p̄ciositate q̄ totū suū regnū. **Psal.** Oculi oīū
in te sperāt dñe &c. Et q̄ opatio manus in p̄n-
cipe designat magnificentiā: iō adiūgit. **Ap̄s**
tu manū tuam &c. **Ad** ergo circa sacramentū
eucharistie est p̄s nostra intētiōz solennitas.
Ideo ad istius sacramēti mysterium declaran-
dum sunt quatuor contemplationes.

Prima p̄templatio.

Prima p̄templatio est de huius sacra-
mentū entitate. Ubi est sciendū q̄ fi-
cut dicit **Greg.** in omelia pascale.

Aliud est qđ cernit: & aliud qđ creditur. Illud
qđ cernitur est species panis i hostia: & sp̄s vi-
ni in calice. Sed illud qđ creditur ē veritas car-
nis & sanguinis xpi. **Pro** quo est intelligendū
q̄ sub specie panis: que videt in hostia quatuor
esse credunt. **E** Primo credit ibi esse corpus
xpi ex vi verborū: qz verba p̄secratiōis de solo
pane faciunt mentionem. **E** Secdo est ibi san-
guis xpi ex p̄comitantiā imediata: qz sanguis

immediate disponit corpus ad vitam. **E** Tercio ē
anima ex p̄comitantiā propinqua: qz h anima
non viuificet corpus: nisi imediāte sanguine: tū
ptinet ad eandem nām. Et ideo concomitatur
ipsum propinque. **E** Quarto est ibi diuinitas
verbi ex concomitantiā remota: quia licet diui-
nitas cum tribus precedentibus faciat vnum
suppositum: tamen non pertinet ad vnā nām.
Et ex istis accipiuntur duo documenta.

E Primum documentū est: qz sanguis xpi
non solum est in calice: sicut aliqui imaginā-
tur: & corpus tantū in hostia: immo totus san-
guis xpi ē vere in hostia. Quia ex quo xpi
stus vere resurrexit sanguis eius non fuit ni-
si intra suum corpus.

E Secundum documentum est: qz rationabi-
lis est institutio ecclesie moderne: quod cum in
primitiua ecclesia sacramentum hoc sub vtraq̄
specie toti populo ministraretur: quod nunc nō
fit ab ecclesia moderna: quia circa species vini
multa pericula accidunt effusis. Ideo in-
stitutū est: vt species panis tantum populo cō-
municetur: quia sub vtraque specie: tam corp⁹
q̄ sanguis suscipitur. **E** Intelligendum qđ
in calice creduntur esse eadem quatuor. que
in hostia: sed alio ordine. **E** Maz primo est ibi
sanguis ex virtute verborum: pro eo qz verba
consecrationis calicis de solo sanguine faciunt
mentionem. **E** Secundo conceditur ibi esse
corpus xpi ē ex concomitantiā imediata: qz
corpus sanguis est immediatum receptiuum.
E Tercis conceditur ibi esse anima: ex conco-
mitantiā propinqua: quia pertinet ad eandem
naturam humanam. **E** Quarto creditur ibi
esse diuinitas ex cōcomitantiā remota: quia nō
pertinet ad eandem naturam: quāuis bene ad
idem suppositum. Sed hic accipiūt alia duo
documenta.

E Primum documentum est: qđ cum hic fit
aliud quod cernitur oculis corporis: aliud qđ
cernitur oculis mentis: in hoc sacramento ado-
ratio non ē dirigenda ad illud quod cernitur:
s; ad illud quod creditur tantum: quia illud est
dignum adoratione.

E Secundum documentum est: qđ quia ver-
ba consecrationis proferuntur secrete a sacerdo-
te. Ideo hostia non est adoranda donec eleue-
tur a sacerdote: quia nondum constat ibi ē cor-
pus xpi. Ideo ppter periculum idolatrie i fide
ecclesie adoranda est &c. **Ad** autem ista quatuor
tuor sint ibi: patet per Ambrosium dicentem:

Sermo

¶ Illa que fuerunt in utero virginis: inueniuntur in hoc sacramento. Sed circa ista accipiuntur quatuor veritates.

¶ Prima veritas est: quod in hoc sacramento, proprie non videtur Christus oculo corporali: quod aliud est quod cernitur: et aliud quod creditur secundum Augustinum. Ideo cum Christus ibi credatur esse: si ibi cerneretur idem esset quod cerneretur et quod crederetur.

¶ Ratio autem quare Christus non cernitur ibi esse: est quod accidentia que ibi cernuntur: non sunt in corpore Christi: sicut in subiecto. Nullum autem corpus videri potest: nisi per colorem: qui forma liter est in subiecto.

¶ Secunda veritas est: quod si Christus ibi proprie non videatur: non tamen errant fideles: quod dicunt se vidisse deum in manibus sacerdotis: quia nullus erat. Tuus verba possunt verificari eo modo: quo verificatur diuina scriptura. In qua dicitur quod aliqui viderunt dominum oculo corporali: sicut Moyses cernendo corporaliter rubum. Erod. 3. Non quod ibi videret diuinitatem: sed quia diuinitas assistebat illi rubo.

Ita corpus Christi suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernuntur.

¶ Tertia veritas est: quod si beatus Petrus celebrasset missam in triduo illo cum cena fuit ordinatus sacerdos: tunc in hostia non fuissent nisi duo. scilicet corpus Christi et eius diuinitas: quod tunc caro Christi fuit mortua. Et ideo tunc eam anima non commutabatur: nec etiam sanguis: quod iam effusus erat super terram: et corpus in sepulchro: et anima in inferno. Et ideo cum anima et sanguis non sint in hostia nisi per communitatem: tunc ibi non fuissent. Tamen quod diuinitas corpori remansit unita in morte: ideo fuisset ibi ex tali communitate.

¶ Quarta veritas est: quod si beatus Iacobus: primus missam ordinauit: dixisset missam in hoc triduo: tunc in hoc calice non fuisset nisi sanguis: quod ibi non est corpus et anima: nisi per communitatem: et tunc erant a sanguine separata: nec diuinitas ita fuit sanguini: sicut carni unita: quod non remansit coicatio ydiomatum: que puenit ex tali unionem: ut dicitur in decretis. Non enim erat vox dicere hoc sanguine demonstra to hic sanguis effusus est deus: sicut propter sepulturam corporis dicimus deum fuisse sepultum: non in cruce remansisse: sicut sanguis remansit. **¶ Et istius ratio est:** quod corpus est principalis hominis pars: et non sanguis. **¶ Intelligendum tamen** quod quando sacerdos est deferens corpus Christi ad coicandum infirmum: ei dicit.

Credis hoc esse corpus Christi de virgine natus: in cruce passum? Tunc uterque et sacerdos proferens: et fidelis profitens debet dirigere suam intentionem ad illud: quod creditur: et non ad illud quod cernitur. Alias uterque erraret: cum illud quod cernitur: non sit corpus Christi secundum Beatum Gregorium.

¶ Intelligendum tamen quod cum sensus hominis sint prout ad dirigendum iudicium rationis ad illa que cernunt: nisi instruantur fide. Ideo videtur tutius dicere. Credis hoc esse corpus Christi? Et tunc possit intentio dirigere ad illud: quod cernitur: quod in speciebus illis quas cernimus: est vere corpus Christi. Cum vero quis dirigit intentionem suam ad fidem ecclesie in cor: tunc nullum videtur esse piculum: sed remanet hoc dubitatio. Si sanguis Christi est venerandus: quod est in aliquibus reliquiis: propter eucharistiam. Dicunt multi quod non: quod Christus totum sanguinem reassumpsit. Tamen non videtur inconueniens si aliquam portio remansit: cum non indigeret tota sanguine corporis glorificationem. Et ideo venerari potest. **¶ Secunda dubitatio est:** si talis sanguis sit venerandus: sicut in eucharistia. Dicitur quod non: quia non est unitus diuinitati: sicut nec in triduo mortis Christi. Unde sicut in triduo nullus debuisset adorare calicem secundum latram: eo quod non erat diuinitas unita. Ita nec sanguinem istum: quod est sapor a corpore: cum sanguis in eucharistia est sibi iunctus.

Secunda contemplatio.

¶ Circa secundam contemplationem: quam est de istius sacramenti unitate: est intelligendum quod in hoc sacramento non est unitas simplicitatis: sed unitas integritatis: cum in eo contineantur secundum premissa quedam infinite distantia. **¶ Intelligendum tamen** quod ad integritatem istius sacramenti sunt quatuor cause: sicut solet inquiri in quolibet naturali effectu. scilicet causa efficiens formalis: materialis: et finalis. Ideo ad integritatem istius sacramenti est panis in hostia: et vinum in calice causa materialis. forma autem sunt verba consecrationis. Efficiens sacerdos rite ordinatus loquente de efficiente materiali: quia principalis causa efficiens constat esse deum. finis autem est intentio debita proferentis. Et ideo quia ibi ista quatuor requiruntur: ne altero istorum desinente: ibi nihil fiat. Ideo dicitur in libro de reglis theologie in quarta regula quod ad hoc quod panis conuertatur in corpus Christi: requiritur quod in pane sit materia: in verbis forma: in agente intentio: in persona ordinatio. Cum ista quatuor concurrunt: sequitur consecratio. Sed hoc sunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Prima est de causa efficiēte tali. s. ministeriali: de qua nunc loquimur. Multus hz p̄tatem p̄ficiendi: nisi sit sacerdos ordinatus per episcopū: qz Paulus apostolus cum ordinasset Titum ep̄m: ex hoc dedit sibi auctoritatem ordinandi sacerdotes di. ad Titum. Huius rei gratia religite crete: ut cōstituas p̄sbyteros. Qd frustra factum fuisset: si non ep̄s sacerdos ordinare potuissz. Ex q̄ p̄cluditur error maldensium: q̄ p̄secrationem istius sacramenti omni fidei et vtriusq̄ sexui cōmittunt. Sz circa istam cām efficientē sunt aliquę questiones. **E** Prima est si sacerdos hereticus pōt p̄ficē. Dicitur q̄ sic: qz istud sacramentum fit in fide ecclie: et non in fide vnus singularis persone s̄m Augustinum.

E Secunda questio si sacerdos scismaticus. Dicit q̄ sic. **E** Tertia si irregularis sacerdos. Dicitur q̄ sic: qz irregularitas est pena iuris humani: et auctoritas p̄ficiendi: potestas iuris diuini est. Ideo illa non pōt istam auferre: sicut nec ius humanum pōt diuinum auferre.

E Quarta questio est: si sacerdos degradatus pōt p̄ficere. Dicitur q̄ sic: cum character sit indelebilis: in quo p̄st̄ p̄t̄s conficiendi. Sed remanet ad dubiū: si sacerdos malus celebrās est audiendus. Dicitur q̄ si p̄staret ipsum esse in mortali peccato: qz celebrando peccat mortaliter: et ideo ei non est coicandum in tali actu. Quia tamen p̄ritio cordis est interior occulta et repentina propter peccata manifesta non est omittendum: nisi de scandalo timeatur.

E Secūda dubitatio est si sacerdos ex cōmunicatus est audiendus. Dicitur q̄ nō: qz contritio occulta penam iuris nō hz extrinsecā euacuare. Corpus autē christi sic est venerandum in manu sua: sicut alterius: qz ita vere conficitur a malo: sicut a bono ministro.

Secunda consideratio.

Quantum ad causam materiatē istius sacramenti p̄mo videndū est de mā in hostia. **E** Secūdo de mā in calice.

E Circa p̄mum nota q̄ materia in hostia est panis triticeus. vnde si p̄ficeretur in pane sili-gineo: vel ordeaceo: vel spelte: nō fieret: quia vnus sacramenti vna est materia in sp̄e.

E Circa materiatē calicis dicitur q̄ mā istius sacramenti est vinum de vite. vnde si aliquis in alio conficeret: sicut in vino pomorū: nihil faceret: qz vnus sacramenti vna est materia s̄m

speciem: ut panis supra. Quantum ad causam formalem in hostia dicit q̄ sicut in hostia sunt quatuor. s. corp⁹: sanguis: anima: et diuinitas ita quatuor sunt verba: per q̄ hostia consecrat: scilicet. Hoc est corpus meum. Istam autem formam consecrationis tradidit xp̄s ad Mathei. 26. vbi sunt quatuor documenta.

E Primum documentū est: qz ista p̄secratio s̄m formam p̄mo fuit inuenta vel facta in lingua hebraea: qz illā linguā loquebat xp̄s et apli. **E** Secūm documentum est: qz deinde fuit facta in lingua greca: quia post hebreos greci videntur in actibus de viduis grecorum.

E Tertium documentū est: qz deinde factum fuit in lingua latina: qz beatus Petrus romanis tradidit. Et p̄firmatur: qz s̄m Aug. de ci. dei in istis linguis fuit scriptus titulus. Et cōfirmatur: qz ad Matheus scripsit hanc formam in hebraico: Lucas i greco: ad Marcum i latino. Iohes vero nullam formam expressit.

E Quartum documentum est: qz ista p̄secratio fieri posset in omni lingua eadem ratione: qua et in istis. Sz hic est dubium: qz in canone traditio a b̄o Petro non ponit ista p̄iunctio enī. Dicitur qz enī nō p̄iunct ad formā p̄secrationis: sed t̄m p̄iunct ad p̄cedentia. vnde si omitteretur: adhuc conficeret. Quis scilicet omittens peccaret mortaliter. **E** Secundum est si solum p̄ verba illa posset fieri cōsecratio. Dicit doctor subtilis qz non: quia verba sic absolute, plura dant sensum ac si p̄ficiens vellet conficere corpus suum proprium: sicut etiam xp̄s expressit. Et ideo dicit qz sunt necessaria verba pambula: per que significetur sacerdos dicere hec non in p̄pria persona: s. d xp̄i recitando p̄ferens. Et illd̄ fit ab illo loco: ut nob̄ corpus et sanguis fiat dilectissimi filij tui dñi nr̄i ihu xp̄i.

E Circa formam consecrationis calicis sicut p̄ qnqz vulnera sanguis exiit de corpore xp̄i principaliter: ideo per quinqz verba fit cōsecratio ista: que sunt. Hic est calix sanguinis mei. Istā formā habetur ad Mathei. 16. ad Marci. 14. Luce. 22. Tamen sicut iacet ad litteras in nostro missali non inuenitur in aliquo euāgelista sed beatus Petrus istā formā tradidit ecclie. **E** Quantum ad causam finalem dicit qz finis noster accipitur pro intentione consecrantis: ut intendat facere quod xp̄s fecit: qz facit ecclesia. **E** Circa istum finem sunt quatuor veritates. **E** Prima est ad conficiendū istud sacramentum non requiritur intentio actualis

Sermo

quia sicut Iheronimus. Dominus nullum obligat ad impossibile. Non est autem in potestate nostra subito in instanti: dum proferuntur consecrationis verba: quod ille qui est ad alia: distractus posset ita actualiter cogitare: nec per consequens intendere. **Secunda** est quod ad illam consecrationem non sufficit intentio habitualis: quod cum illa manet etiam in homine dormiente: sicut etiam in habitu. Tunc homo dormiens potest conferre verba debita proferendo. **Tertia** est: quod ad istam requiritur et sufficit intentio virtualis: ut scilicet intendat secundum omnem dispositionem se ad celebrandum conferre. **Quarta** veritas est: quod ad illam consecrationem non requiritur intentio spiritalis: ut conficiens semper intendat bonum spirituale: propter quod illud sacramentum est institutum secundum Dionysium. Unde si malus sacerdos propter lucrum temporale celebraret conficeret.

Tertia contemplatio.

Circa tertiam contemplationem que est de istius sacramenti veritate est intelligendum quod istius sacramenti veritas est in se evidētissima cum pre ceteris sacramentis in scriptura et veritas sit expressa: tamen est in mentibus nostris summe occulta pre ceteris ecclesie sacramentis. Et ad illud ducit ratio et exemplum. Ratio quod transcendit propter sublimitatem eius intellectum nostrum. Et ideo non est intelligibile sibi per portionatum: Exemplum est ad propositum: quia sicut se habet oculus noctue ad lumen solis: ita se habet intellectus noster ad ea que etc. Et quia illud sacramentum est occultissimum nobis: ideo sancti multum sunt conati ad ipsius declarandum: ut enacuarent dubia: que circa istam materiam exercebat insipientem. Et ad hoc faciendum occurrunt nobis quatuor considerationes.

Prima est de istius sacramenti conversione. **Secunda** de eius extensione. **Tertia** de eius locatione. **Quarta** de eius impossibilitate.

Prima consideratio.
Quantum ad primam occurrit obstaculum quod est hoc: quod aliqui non vident quomodo tam subito substantia panis corruptibilis posset converteri in corpus christi incorruptibile: Sed huic obstaculo occurrit consideratio beati Ambrosii in libro de sacramentis. Qui volens ostendere quod deus potest convertere quodlibet in quodlibet per suam omnipotentiam ponit multa exempla divine scripture

ut quando mulier subito de costa viri facta fuit et quando virga moysi in serpentem fuit convertita. Et confirmatur per rationem quod plus distans est et non ens: quam duo entia secundum distantiam essentialem. Et quod deus secundum omnium fides potest aliquid de nihilo facere. Igitur multo fortius de vno ente aliud ens quodcumque potest facere et operari.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio de istius sacramenti extensione occurrunt duo obstacula. **Primum** est quod aliqui non possunt intelligere quomodo corpus christi ita magnum potest esse infra tam parvas hostias totum contentum cum imaginentur maius corpus minus totaliter non posse contineri. Sed huic occurrit consideratio beati Augustini de quantitate anime: qui probat animam esse maiorem corpore: quod tota mundi magnitudinem infra se cogitare potest: et sic infra se continere: et sic cum sit maior corpore tota est infra corpus. Adhuc cum simili corpus christi cum sit maius hostia totum est infra ipsam: non coartatum: sed ita magnum et perfectum sicut est in celo. **Secundum** obstaculum quod non percipiunt cum hostia dividatur in fractione: quin corpus christi infra extensum dividatur: cum ad divisionem cuiuscunque corporis: sequitur divisio sue virtutis: huic occurrit consideratio beati Augustini in libro de spiritu et anima: qui ponit quod anima est tota in quolibet parte corporis: et non dividitur sed divisionem corporis. Et ita quod corpus christi totum est in qualibet particula hostie ipsa divisa: non dividitur.

Tertia consideratio.

Quantum ad tertiam considerationem quod est de huiusmodi sacramenti locatione occurrunt aliqua obstacula.

Primum est quod non possunt aliqui intelligere christum ad altare descendere de celo: et ibi manere. Cum dicat Augustinus quod donec finietur seculum sursum est dominus. Sed huic occurrit consideratio Origenis super Mattheum. Qui dicit quod dei filius veniens in virgine totus remansit apud patrem: ut non dimidiatus apud deum et dimidiatus esset in virgine: sicut veritas quae in mente percipimus cum eam decimus tota remanet apud nos: et tota transit in adscitentes. Sic de corpore christi etc. **Secundum** est quod non capiunt quomodo in tam brevi momento sicut verba consecrationis proferuntur: christus posset transire de celo empireo ad altare. Huic occurrit consideratio beati Augustini: qui dicit quod subito dum occu-

Ius aperitur habetur visibile: quantumcunque distans: transitu velocissimo attingitur vsq; ad celum. Et ideo non est mirandum de corpo / re christi: cum sol in instanti mittat radium suū ab oriente in occidentem. **Tertius** est q; nō vident quomodo idem corpus posset esse in diuersis locis simul. Sed huic occurrit consideratio Hugonis de sacramentis qui penit. Ideo non posset idem corpus esse in diuersis locis: quia deus conditor nature talem corpo / ribus legem dedit. Et ideo cum quilibet legis lator posset dispensare in lege: quam ipse statu / ut: immo oppositum ordinare. Ita potest deus in vniuerso. **Quartum** est quia non vidēt quomodo duo corpora possunt esse in eodez lo / co: vt corpus christi sit infra dimensiones ho / stie: nisi forte ponatur ibi in aliqua concavitate. Sed huic obstaculo occurrit consideratio da / masceni ponentis ignem ferro intinatum cuz sit corpus subtile: et ita corpus christi cuz sit sub / tilius igne. **Quarta consideratio.**

Quantum ad quartam considerationēz de eius impassibilitate: sunt duo ob / stacula. **Primum** q; non vident quomodo christus non patiator cum hostia frā / gatur et multipliciter alteratur. Sed huic occur / rit consideratio pauli. **Secunde** cor. xj. Ipse sathanas transfiguratur se in angelus lucis. Ista autem transfiguratio potest fieri per assumptio / nem corporis luminosi et decori: et tunc si tale corpus scindatur: aut qualitercunque patiatur nullatenus angelus malus patitur: ita nec cor / pus christi in hostia. **Secundum** est q; nō vident quomodo corpus xpi ex frequenti sum / ptione successiva non consumatur: et ipse spe / cies consumantur. Huic occurrit consideratio sapientis. Ecclesiasti. 12. Ubi loquitur de con / sumptione humani corporis: anima non con / sumptibili existente. Unde dicit. Reuertatur pulvis in terram vnde erat: et spiritus redeat ad dominum etc. **Quarta pteplatio.**

Ira quartaz pteplationez: que est de ei⁹ bonitate: occurrūt. 4. pñ nes. **Prima pside** ē de ei⁹ celebratate **Secunda pside** ratio est de ei⁹ institutioe. **Tertia pside** ratio est de eius susceptione. **Quarta pside** ratio est de eius perfectione.

Prima pside ratio. **Quantum ad primam dicendum** est: q; celeberrimū inter oia sacramenta no / ui testamenti. Et ideo eius officium

celebratio vocatur. In hoc. n. officio maxime militans etiā unitatur ecclesiā triūphantem: q; sicut in hac vita sunt instituti sex ordines eccle / ie ad ministranduz sacerdoti: ita in celesti hierar / chia sunt instituti sex ordines angeloz ad mini / strandum xpo. Tres. n. sup̄mi ordines non sunt administrantes: sed assistentes vt dicit Do / nysius. **Et** id circa istā pside rationem pri / mo insistendū est circa istius sacramenti solēni / tatez. **Secdo** circa eius figuraz. **Quo** ad primū ē intelligēduz q; in hoc sacramento p / bantur esse quatuor solēnitates. **Prima** est ex p̄sentia triuz psonaz diuinaz. Tota. n. trini / tas est p̄ns huic psecrationi: et hoc ex singulari / ratione tanti miraculi: q; nō potest effici nisi a tribus personis modo mirabili: q; sicut pater et filius et spūs sanctus sunt vnūz pncipiūz crea / ture: ex de trinitate. Ita sunt vnum pncipiū huius sacramenti et singulari modo actus que est tam mirabilis: ad quez nulla alia causa atin / gere potest. **Secda** solēnitās est ex p̄sentia sanctorū angeloz: q; scī doctores non dubitāt ibi esse p̄ntiaz scōz angeloz: aduenientiz de celo. vnde dicit Greg. Quis fidelīū dubiū habere possit in illa imolationis hora celus ape / riri: et angeloz choros adesse ad vocē sacer do tis? **Tertia** solēnitās est ex p̄sentia sanctarū aiarum: q; sicut angelī: ita et sancti xpm comitā / tur quocunq; pgit. Et ideo dicit Ihero. Qd aīe sanctorū in hoc mundo comitatur xp̄z quo / cunq; ierit. Inducens illud apoc. Nij sequun / tur agnum quocunq; ierit. Et cuz vere veniat ad istd sacramentū ipsaz ibi sequunt. **Quar / ta** solēnitās ē ex p̄ntia matris xpi que est regina virginū: q; s; Ihero. Istud officiū associandū fuit p̄uilegio virginis ex sua puritate. Dicit. n. virgines sunt et sequūtur agnūz quocūq; ierit. Apoc. 14. Et q; mater dñi cuz ceteris virgini / bus maxime h; hoc p̄uilegium: maxime ei con / uenit hoc officiū. **Secdm** huius p̄me pside / rōnis est de diuina scriptura: in q; hoc sacramē / tum quadrupliciter figuratur. **Primo** in sa / crificio melchisedech. Gen. 14. Quia sic mel / chisedech: cuz esset sacerdos altissimi offerebat panem et vinū. Ita xps sub specie panis et vi / ni instituit hoc sacramentum. Psalmi. Tu es sacerdos in eternum sm ordinez melchisedech **Secdo** fuit figuratuz i imolatōe agni pascha / lis. Ero. 12. Quia sicut ibi agn⁹ fuit imolat⁹ p salute populi israelitici. Ita hic agnus dei imolatus est p salute totius populi christiani.

Sermo

Tertio fuit figuratū in māna deserti. Exo. 16. **Q**uod sic ille cibus fuit indignis abominabilis: quod dicebant. Anima nostra nauseat super isto cibo leuissimo et dignis summe delectabilis: quod ut dicit sapiens. Habebat omnis delectamentū suauitatem ut ad cuiuscunque desiderium conuerteretur. Ita iste cibus est indignis nocuus a dignis summe proficiuus: quod dicit Dionysius: quod confert iustis sanctificationem: sicut indignis condemnationem sicut de iuda dicit in Job. Post bucellam statim introiuit in eum sathanas: scilicet tamen illa bucella non fuit corpus christi. **Q**uarto fuit figuratū in panibus propositionis. Exo. 21. **Q**uod sicut illi panes quotidie non ministrabantur nisi aliqui a sacerdotibus: ita quotidie eucharistiam sumere non pueniunt nisi solis sacerdotibus: et sicut tempore necessitatis illi panes fuerunt ceteris ministrati requisita corporis puritate. secundum Dionysium ut pater de abimalech: qui dixit ad dauid primo. Reg. Si munda sunt uasa puerorum maxime a mulieribus antequam daret eis istos panes propositionis: ita hoc sacramentum in certis articulis ministratur primum fidei. Sed ante regit cordis et corporis puritatem scilicet Dionysium. Ex istis accipio duo documenta. **P**rimum documentum est: quod ille qui accedit ad illud altissimum sacramentum debet accedere cum summa preparationis diligentia: quod tanta sunt ibi solētia. **S**ecundum est: quod illi qui assistunt debent assistere cum summa reuerentia: quod tanta dicuntur de hoc sacramento uilia preconia.

Secunda consideratio.

Quantum ad secundam considerationem que est de istius sacramenti institutione sunt quatuor requirenda.

Primū est qualiter fuerit institutū. **T**ercium ubi. **Q**uartum quare. **Q**uo ad primum: istud sacramentum fuit institutum quintuplici circumstantia modificata: sicut habetur in canone beati petri. **P**rima est eleuatio oculorum. Eleuatis. n. oculis in celis. Ex quo accipitur documentum: quod illi qui assumunt hoc sacramentum debent habere oculos mentis eleuatos in deum: et non depressos ad inferiora. **S**ecunda fuit gratiarum actio cum inquit patri Gratias agēs. Ex quo accipitur documentum: quod circa istud sacramentum versantes debent deo esse grati de tam inenarrabili beneficio. **T**ertia est benedictio. Benedixit inquit Ex quo accipitur documentum quod christus benedicens consecretur: et facta consecratione dixit.

Hoc est corpus meum: et sic non consecravit illa uerba per que nos perficimus secundum Innocentium. **T**amen ad oppositum uidetur dicere Ambrosius de sacramentis: et Ciprianus martyr: qui dicunt quod eadem facimus et non alia quam ea que christus fecit. **Q**uarta est panis diuisio. Fregit inquit Ex quo sumitur documentum: quod sitpe quo christus habuit corpus passibile et mortale: tale quale habuit dedit apostolis: fregit species panis sine sui lesione corporis: multo plus post resurrectionem: cum habeat corpus impassibile. **Q**uinta fuit liberalis communicatio. Dedit inquit discipulis. Ex quo accipitur documentum: quod istud sacramentum cum summa liberalitate est ministrandum dicente domino. Gratis accepistis gratis date. unde de symonia circa istud sacramentum est maxime detestabilis. Quanto. n. excellentius est donum dei: tanto magis uenditio est uitanda dicente petro apostolo symoni mago act. 7. Pecunia tua tecum sit in perditionem: quod estimabas donum dei pecunia preparari. **D**e secunda particula istius considerationis quoniam istud sacramentum fuit institutum et constat quod in cena domini: que fuit feria quinta ante festum pasche: ut testantur euangeliste. **I**ntelligendum tamen quod ista dies inuenitur in sacra scriptura quadruplici mysterio consecrata. **P**rimo quidem mysterio formationis auium quod isto die formate fuerunt aues a deo. Gen. primo. Ex quo datur intelligi quod homines habentes alas contemplationis secundum Augustinum. idonei sunt ad percipiendum illud sacramentum. **S**ecundo fuit consecrata mysterio formationis piscium quod illo die fuerunt creati a deo. **T**ertio fuit consecrata mysterio dominice oblationis: quod feria quinta christus oblatus fuit a matre in templo: cuius fuit natus in die dominico ut alibi patet. Ita sacerdos christum offert in hoc sacramento mirabiliter sicut uirgo in templo uisibiliter ipsum obtulit. **Q**uarto fuit consecrata dominice ascensionis mysterio: quod isto die fuit christus in celum assumptus ut habetur in actibus: et ita dicit Gregorius. **D**e expleto hoc sacramento in celum rapitur. Sed quid de hora dicitur? **H**oc sacramentum fuit institutum hora plenitudo: quod uespere facto in cena discubuit. Matth. 27. Et ista hora inuenitur quadruplici mysterio consecrata. **P**rimo quidem mysterio mundialis creationis. Ista. n. hora credunt aliqui quod mundus fuit creatus: quod pro primo die. scilicet domini scriptum est genesis primo. factum est uespere et mane dies primus: incipiendo a uespere scilicet Augustinus de trinitate. 4. **S**ecundo fuit consecrata my-

sterio paschalis agni: qz ista hora fuit celebratū primum pascha in egypto: ⁊ agnus comestus vt habetur in exodo: vt veritas correspondet figure. **T**ertio fuit psecrata mysterio angeli ce annunciationis. Et ideo fm traditionē patrum ista hora a fidelibus mater dñi salutaf.

Quarto fuit consecrata mysterio dominice sepulture: quia ista hora fuit xpi corpus in sepulchro clausum: vt habetur in euangelio.

De tertia pticula huius cōsiderationis vbi fuit istud sacramentum institutū. Et dicitur qz istud fuit institutum in ciuitate iherusalem: in qua xps cenauit testimonio quatuor euangelistarum. **S**ed est intelligēdum qz in h loco fuerunt instituta quatuor sacramenta: que hnt adinuicem pncionem. **P**rimum est sacramentum baptismi. **M**at. 28°. Euntē decete omnes gentes baptizantes ⁊c. **S**ecūm fuit sacramentum ordinis: qz in cena xps ordinauit aplos sacerdotes cum dedit eis potestatem psciendi. **L**uce. 22. **H**oc facite in meam ⁊c.

Tertium fuit sacramentū pnie. **J**ob. 20. **Q**uoz remiseritis peccata ⁊c. **Q**uartū sacramentum eucharistie: vt paruit in cena.

Quarta pticula est quare h sacramentū fuit institutum. **E**s est attendēdum qz ad istius sacramēti institutionem ponunt. 4. rationes.

Prima est ad fidem catholicā extollendā. qz cum virtus sit de bono difficilis: qro est difficilior: tanto est laudabilior: qz istud est arduū ad credēdum. **I**deo dignificat fidez credentiū ⁊ eius exaltat meritum. **I**deo dicitur in canone petri mysteriū fidei. **S**ecūda ratio est ad memoriā de pteritis retinēdā: vt nō obliuiscerentur tantoz beneficiorum: quoz illud sacramentum est signum rememorationis. **E**t ideo scribit pma cor. 11. **H**oc facite quotienscumqz sumitis in meam pmemorationem. **T**ertia ratio est ad spem de futuro pfirmandā: quia spes pmissi boni multis pfirmatur per arrā. **I**stud sacramentum est pignus ⁊ arra future beatitudinis. vnde non solum est signū rememorationis: sed etiā pnoticiū: fm **D**iony. de celesti iherarchia. **Q**uarta ratio est ad caritatem in nobis accendēdā: qz homo naturaliter inclinatur ad diligendum se diligentes.

Et ideo xps vt nos maxime incitaret ad caritatem: in h sacramento suam maximā dilectionē voluit demonstrare: in quo non sua: sed semet ipz nobis dedit. **E**t istud ē sacramentū qd tenet ecclesiaz maxime in scritate ⁊ puritate sz **D**io.

Tertia consideratio.

Vantum ad tertiam considerationē que est de istius sacramenti susceptio ne primo videndum est quot modis sumitur. **S**ecundo qui sunt admittēdi.

Tertio q excludēdi. **Q**uarto quomēns sit sumendū. **D**e p est intelligendū qz fm apostolum scde cor. 11. possunt sumi quadru pliciter. **P**rimo ab aliquibus sumit: nec sacramentaliter nec spiritualiter: sicut illi qui speciebus istis vtuntur sicut cōmūibus cibis ad facietatem ⁊ ebrietatem. de quibus dicit apostolus. **U**nus quidem esurit: alius aut ebrius est. **A**lij sumunt sacramentaliter ⁊ nō spiritualiter: sicut q sumunt cum peccato mortali. de qbus dicit apostolus. **Q**ui manducat ⁊ bibit i digne iudicium ⁊c. **A**lij sumunt spiritualiter: ⁊ nō sacramentaliter sicut illi qui fide ⁊ deuotione ad istud sacramentum flagitant existētes in gratia: sed propter aliqd impedimentū non possunt ipm percipere: qbus dicit **A**ug. **C**rede ⁊ manducaſti. **A**lij sumunt spiritualiter: ⁊ sacramentaliter: sicut illi qui cum debita preparatione de facto ipsum picipiunt: de qbus idē apostolus ait. **P**robat aut se ipsum homo ⁊ sic ⁊c.

De scda pticula est intelligēdum qz ad istud sacramentum obligantur fideles fm quadru plicem gradū. **P**rimo aliq obligantur solum ad credēdum ⁊ amandū: sicut illi qui sunt fideles: vt nullo mō possint habere copiaz: qz fm **I**herony. nemo ad impossibile obligatur. vnde **A**ugu. **Q**ui seruum pigrum non daret: si ea que fieri ⁊c. **S**ecūdo aliqui obligantur nō solum ad credendum ⁊ ad amandū: sz etiā ad venerandum: sicut inter fideles sunt qbus nō legitime impeditis in diebus domum cis ad minus vt audiant missam obligant.

Tertio aliqui obligant non solum ad venerandum: sed etiā ad sumēdum. sicut oēs homines pfecte etatis circa dominicā resurrectionem: qz eo tpe h sacramentum institutū fuit.

Quarto aliq obligant nō solum ad venerandum ⁊ sumendum: sed etiā ad conficiendū sicut omnes sacerdotes nō impediti in celebratibus magnis. **I**lli. n. qui nunq celebrant: tenent ociosaz dignissimam ptez.

De tertia pticula est intelligēdū qz beatus **D**iony. in palleato ca°. de ecclesiastica iherarchia ponit quatuor psonaz genera: que ab hoc sacramento excludebant in primitua ecclesia.

Primo chatecumini: qz nondū erāt renati

Sermo

E Secdo apostate: qz in h sacramento fuerit exclusi et abieci. **E** Tercio teptationib⁹ verati. **E** Quarto ab hijs qdem purgati: sed nondū virtute pfecti. Sed remanet dubitatio: si mini strans: qualitercūqz circa istud sacramentū euz peccato mortali peccet mortali. Dicitur qz non vi diaconus aut subdiaconus: qz illud iure diuino nō est explicitē phibitum. **E** Secunduz dubiū est: vtz quicunqz indigne sumit peccet. **E** Dicendū qz sic: qz illa ē expressa determinatio apostoli. Prima cor. 11. Qui māducat &c. **E** Tertia dubitatio si psecrans indigne peccet mortali: semp dicitur qz sic p locum a minori: qz plus est corpus christi conficere qz sumere. **E** Quarta dubitatio euz fm pmissimas causas indigne celebrans pmittit mortale peccatuz: in quo grauius peccat in sumendo vel psecrādo? Dicit qz euz illud pueniat ex irreuerentia. Et ideo cū dignus sit pficere videtur tunc magis peccare. Unde talibus dī in psalmo. Quare tu enarras iustitias meas: et assumis testamen tuum per os tuum? **E** De quarta particula. s. quotiens sumēdum sit: ponitur. 4. veritates. **E** Prima est qz illd sacramentuz nō d3 in die frequēter iterari sine necessitate legitima: qz ex frequentia nimia solerizari pemptus. **E** Secda est: qz ab ista regula natiuitas dñi est excepta. **E** Tertia est: qz cū sit de necessitate possunt dici alijs tpibus dū misse. Ut qñ propter inopiaz sacerdotū: neces se habeatur vnus ad fuiendū duabus parro/chijs. Et qñdo aduentu magna psona que non potest esse sine missa: vt notatur. 4. sentētiar. **E** Quarta qz nunqz licet iterare nisi in prece/ dente celebratione se obseruauerit a sumptione vini & aque: qz non ieiuno non licet accedere ad sacramentum. **E** Sed est dubitatio si quoti/ die sumere eucharistiā est pueniēs. Dicit Au gustinus: qz qñdie sumere nō laudo nec vitu/ pero. Dicunt tñ doctores qz si ex tali frequētia deuotio augeat: est iteranda: si autez minuatur est dimittenda. **E** Secunda dubitatio est: si in periculo mortis d3 quilibet illud sacramentum requirere. Dicitur qz sic. Quia illud sacra men tu est viaticuz. In transitu beati Ambrosij sic dicitur: qz pducit aiam vsqz ad vite portaz. vn de bene fuit figuratū p illū panē subcinericiuz cuius virtute ambulauit Helias qdragita die bus & qdragita noctibus. Tercio regū nono.

Quarta p̄sideratio.

E Circa quartaz p̄siderationes: que ē de istius sacri p̄fectiōe. **E** Et p̄ sciēdū qz istius sacramēti sunt. 4. p̄uilegia. **E** Primū est de istius sacramēti figura: qz ce tera sacra noue legis signant directe gratiam. Istud h3 directe suaz significatiōē circa gl̄iaz qz dicit Diony. Qd sicut notitia dinaz scriptu ray est nobis imago future p̄eplatiōis in p̄ta ita sumptio dignissime eucharistie est imitatio illius fructiōis b̄ificie: qua satiabimur cum ap/ paruerit gl̄ia ei⁹. Et iō dicit saluator Luc. 22. Nō māduco illud donec ipleat in regno dei **E** Secd⁹ est de istius sacramēti nā. Quia cum pmanētia habeat etiā nāz potiores qz successi/ ua cū transeāt. Istud autē est pmanens cū tā diu pmaneat sacramentū istud: qz diu spēs durate possunt: vt notatur quarto sententiariuz. **E** Tercū est de ei⁹ virtute: qz in ceteris iueniē sacm sine re sacramēti: vt cū qs fictus accedit. Hic autē semp res sacramēti est cū sacro q̄tum cūqz fictus qs pficiat: qz vere corpus xpi est ibi vt patuit. Unde istud est semper verius quod efficit qz quod figurat. **E** Quartū ē de eius causalitate: qz cetera sacra mēta hnt causalitatē tñ respectu vnus gr̄e ibe rentis. Istud autē sa: fm respectu duplicis gra tie. s. inherētis & subsistētis: qz duplices pferre h3 gr̄as: imo pfectius qz alia sacramenta. **E** Circa bonitatē istius sacramēti secdo itelligē duz est de ei⁹ beneficio & sunt quatuor: **E** Primū est gratiaz augmentatio: qz euz re quirat hoies in gr̄a exntem. Gratiaz p̄ nō do/ nat: sed ipsaz datā augmētāt. Et iō dī eucharis/ tis: qñ bōa gr̄a: qz pficit gr̄as collatā f3 Dio. **E** Secdm est gratiaz p̄seruatio. Sicut. n. ali/ mentū corporis h3 vitā p̄seruare: ita istud sacra mentū euz sit cibus aie: h3 ipsaz in gr̄a p̄serua/ re que est vita ipsius aie. Et iō datū est h3 sacra mentū sub s̄litudine cibi & potus. Vnde dicit xps Johis. 6. Nisi mādu. carnez filij hois &c. **E** Tercium est peccatorum remissio: quia ha bet omnia peccata venialia delere: sicut aggra uare mortalia quando inuenit ea vt notat quar to sententiariū. Et ideo saluator influens h3 sacramentuz: post formam consecratiōis adiū xit. In remissionem peccatorum. **E** Quartum est premiorum promissio que sal uator Joannis. 5. certitudinaliter promissit. Qui manducat meam carnem. &c. **E** Circa h3 sacm nota qz eius sunt. 5. saporēs **E** Primus est sapor puritatis ex p̄eissentū

limpiditate. Impuritas. n. sapor ab aliquo impuro resoluitur. Unde si considerentur oia principia h corpus pfecta: inuenitur in ipso sapor puritatis. Materiam. n. huius corporis fu / it purissimus sanguis vieri virgialis: virtus in eo diffusa e virtus altissimi. Luc. p. Efficiens ipsuz est spūs scūs. Assumēs h corpus filius altissimi aia de nouo a manibus trinitatis cre / ata et puritati corpori diffusa. Quid. n. impuritas in h corpore cōicari poterit? Proxius nihil. Ad. n. purissimus ex oi parte saporē: si puris faucibus degustetur.

Secūdo h saporē dulcedinis et sanguine. Māle. n. est q ois sanguis dulcis est saporis. Quanto igit putas dulcedis est sanguis sacramēti huius: q a tā dolci fonte manauit: et a tam dulcis fontis hauriēte itaz dulce vas ē trāssu / sus. fons. n. huius sacramēti est sanguis pten / tus i vīceribz glōse virgīs. hauriens est spūs sancti vas in qd trāssundit corpus dñicuz est: ex q etiaz manat in sacramētuz: et ex sacramēto in corda fidelīuz: que oia nihil hnt amaritudinis admixtu. vnde spōsa de fructu arboris crucis loquēs dicit. Cant. 2. Sub vmbra illi quem desiderabā sedi: et fructus eius dulcis etc. Et hoc dicit pp sanguinem de cruce stillantem.

Tertio h sacramētū h saporē aromati / cum ex aia que oibus virtutibz et est et erit ple / nissima semp. Unde d ortu deliciāz dī cāt. 4. Veni auster pfla oz. me. etc. Mer aromata si / gnatur spūs scī aspiratio: altissimaz caritatem: et deuotionē humilidam pietatis p solatiōe resolu / ens: et spirare faciens ortum istum vt aroma / ticus eius sapor in omnem ecclesiāz diffundat

Quarto habet saporē gratiosum ex deita / te: Joannis p. Vidimus gloriā eius plenū gratia et veritate. Hic sapor pfectur omnibus delectationibus. Hic est delectabilis sapor et sufficiens oi desiderio: si ppleat delectat aiaz. Quinto habet saporē celestem et vnione deitatis. Ex quo habet saporē inusitatum in terris: qui est sapor celestium gaudiōz: quem christus digne gustantibus hoc sacramētum infundit: et hic est sapor vite eterne. De quo p uerbi. ultimo. Gustauit et vidit q bona ē etc. Nec enī est vinea engaddi. gaudiūz eternūz inferens gustu et saporēz eternozum bonozū

Queritur vtz debuit hoc sacramētū in ali / mento institui. Et videtur q nō: qz sicut vide / mus in alimento corporali: sic de spīrituali: sed corporale qd est ptra naturā non nutrit naturā

sed pimit. Igitur etiam alimentū spūale qd est contra rationem spīritus ipsum non nutrit: sed perimit: eucharistia est huiusmodi etc. Dicē dum q ratio huius sacramēti hz duplicē vitāz scilicet inferiorē: q respicit cās inferiores et nā / les. Itē superiorē que p siderat leges eternas Et igit sacramētū h fit ptra iudiciūz rationis inferioris: nō tñ ptra iudiciūz rōnis superioris: que iudicat fm rationē potētie: sapie et bonitatis dei. Debuit igit institui. qz sicut vita corpo ris nō seruatur absqz alimēto corporali: sic nec spīritualis absqz alimēto spīrituali. Alimentū spūale est eucharistia. Utz hec institutio de / buit fieri tpe gē. Dī q sic: et h pp duas cās. Primo pp rem ptenam in h sacramēto: qd est vtz corpus xpi: qd tñ in tpe gratie fuit. Et ideo nō ante potuit institui. Secūdo ppter eius efficacā: que est pfectio siue pfirmatio ca / ritatis: que in noua lege abundauit. Et hec in / stituit celebrata est in cena ppter quatuor.

Primo ppter corporalis pntie subtractiōez qz non fuit pueniēs q simul haberetur corpo / liter et sacramentaliter. Nec debuit etiam deesse qm ad vtz qz: sed manere cu; discipulis de / buit in altero illoz. in sacramēti pntia in via: sz in corporali i patria. Secūdo ppter veteris sacramenti terminatiōez: qd in passione fuit terminādum. Non. n. pueniens fuit vmbra simul et veritatē currere. Non etiaz fuit conue niens vmbraz cessare nōdum habita veritate. Tertio pp passionis pntationē. Ideo enī passione imminente institutū est vt efficacī passi / ones impmeret. Quarto pp maiorē memo rie pmdationem: vt in ultimo recessu tradi / tum. Unde comesto agno paschali statim de / buit institui sacramētum nostre fidei et transi / tus nostri. Utrum existens in peccato mor / tali scienter communicando peccet mortaliter. Dicendum qd accedens ad sacramētum: aut habet conscientiaz mortalis peccati: aut nō Si habet: aut illa conscientia confurgit ex cer / titudine sufficienti: vt qui scit se fornicatum: sic peccat mortaliter. Aut confurgit ex certitudi / ne probabili: vt qui morose delectatus est: ti / met consensum fuisse in mortale. Sic similiter peccat mortaliter. Aut confurgit ex certitudine leui: prout homo conscientiosus timet de leui de / lectione q fit mortale: et sic non peccat si con / scientia leuiter pungat. Si conscientia for / maliter pungat. Tunc stante cōscientia peccat mortaliter: aut non hz pscientiā pti mortalis.

Sermo

Hoc etiam potest esse tripliter aut preparando se sufficienter sibi veritates diligenter scientiam examinando et peritos consulendo. Talis manducat digne et vitat offensas et meretur gratias aut probabiliter examinavit scientias et confessus est: hic manducat medio modo nec digne nec indigne. unde vitat offensas: sed non meretur gratiam. Aut preparavit se negligenter: et sic peccat mortaliter si sit magna negligentia: vtriusque eucharistia delectat peccatum mortale. **¶** Dicendum quod sicut alimentum naturale se habet ad vitam naturalem: sic spirituale ad vitam spirituales. unde de sicut alimentum naturale tantum potest vivis: sic spirituale tantum potest spiritualiter viventibus. unde de hoc sacramentum vitam non dat: sed conservat sicut alimentum naturale modo eucharistie delectat mortalia: nisi forte oblita non tamen limito largitatem dei.

¶ Sermo octuagesimus primus.

Angelorum

esca nutriti sunt populus tuus Sapientie. 16. Esca angelorum dicit eucharistia. **¶** Prius in hoc sacramento exhibetur nobis iste in escam

in cuius contemplatione beati angeli visum gustum reficiuntur. **¶** Secundo quod in huius sacramenti administratione assistunt et ministrant reverenter. Licet enim verba supradicta sibi sibi intellegendam de ista esca loquantur: quia dominus pavit filios israel: videlicet de manna spiritualiter tantum intellecta loquuntur de ista dulcissima esca: quia dominus pavit filios israel: videlicet suos discipulos in cena: et qua quotidie nos in sacramento pascit: et tunc instituit. **¶** Circa premissa thematis verba ponunt tres considerationes primedantes huius sacramenti. Prima consideratio.

Prima consideratio est de excellentia dignitatis huius sacramenti: cum dicitur. Angelorum esca. et pertinet. 4. documenta.

¶ Primum documentum est: quod aliqua esca preme datur quod est preciositate incomparabilis: ita quod non potest ei simile inveniri: quod ei comparatur. Talem escam Christus nobis exhibuit et preparavit in sacramento: ubi seipsum nobis in escam: et in alimentum dedit. Et ideo huic escæ nullus precium ex digno paratur. Quod autem nobis preciosissimam escam dedit. Hoc fuit in signum amoris

excellentissimi: et hoc ut nobis hic peregrinantibus ostenderet spem salutis. Si enim pro batio dilectionis exhibitio est operis: que magna dat: se magnus amicus ostendit: quod maiora maiorem et quod maxima maxime: sed maxime nobis exhibuit cum carne suam et sanguinem in escam nobis dedit. Et ideo ministratio huius sacramenti maxime amicus se nobis ostendit. Cum enim quis vult se ostendere aliquem diligere tenerrime dicit. Tantum diligo ipsum: quod de carne mea dare ei manducare: et de sanguine meo bibere: quod fecit Christus in sacramenti institutione. **¶** Et nota quod in nocte cene fecit Christus sicut frequenter facit vinifices amicis suis. Cum enim quis huiusmodi vinum per vocat aliquem de amicis suis: et dat illis primo de vino probare: et prius comit eis vinum quod exponat venditioni. Sic Christus in hac nocte discipulos provocavit et eis cenam paravit. scilicet carne suam et vinum optimum dedit. scilicet sanguinem suum: et tantum biberunt quod fuerunt inebriati. unde Iosaphat obdormivit. **¶** Per trus gladius extraxit: et serum pontificis vulneravit. **¶** Quislibet modus solent facere ebrii. Istud figuratum est gene. 43. Ubi dicitur quod Ioseph vocavit fratres suos ad convivium: et dicitur ibi quod biberunt et inebriati sunt cum eo. In crastino autem ipse dominus vini illud omnibus exposuit. scilicet sanguinem suum. Et ut omnes possent bibere et inebriari dolium cor poris sui in quinque locis perforavit. Ex dignitate igitur huius escæ: quod est signum amoris ad nos tam precipui debet in nobis magna gratiarum actio: spes et confidentia generari: quod certissimum signum est: quod non vult nos perire: quos dignatus est esca tam nobili sustentare.

¶ Secundum documentum est: quod aliqua esca commune datur quod est singularitate admirabilis: ita quod non potest ei simile inveniri: nec potest plus haberi. Talis est esca regum et magnatorum: quod non datur in mensa communia fercula: sed nova et exquisita. Sic dominus noster rex regum vocans nos ad mensam. scilicet altaris: dat nobis cibum singularem et exquisitum: et inter omnes extraneum. Nam cum in aliis cibis color tibi et substantia et sapor humano sensu percipiunt. Non sic autem est in isto sacramento imo voluit nobis dare carnem suam in cibum sub specie aliena: sub colore alieno: sub sapore alieno: scilicet panis et vini: et istud est singulare et novum. **¶** Item in aliis cibis qui habent partem eius quod videtur oculis non habet totum: sed habet sub quolibet parte hostie est totus Christus: et hoc est singulare et admirabile. **¶** Item in aliis cibis impossibile est eundem cibum in diversis mensis esse simul. Hic autem

cibus est simul et semel in diuersis altaribus. scilicet in celo et in terra: sicut dicitur **Mat. vlti.** Ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem seculi. Et per hoc patet non esse cibum corporis: sed animarum: eo quod sensu humano non potest percipi: quod habet per se dei nostre meriti augmentationem: quod secundum Gregorium. fides non habet meritum: cum humana ratio prebet expugmentum. Et quod abhorrent homines carnem crudam comedere: ideo dedit nobis secundum speciem cibum istum. Sic ergo patet quod Christus dedit nobis in sacramento singularem cibum et dignum admiratione. Cuius singularitas et admiratio beneficii gnantur in manna: quod significat corpus Christi. Ad videndum filii israel: dixerunt. **Manhu:** quod interpretatur quod est hoc? Et **Jobis. 6.** Non potest habere nobis dare carnem suam ad manducandum? Ideo propheta ait. **Adoniam fecit mirari. 2c.** Tertium documentum est: quod aliqua esca commendatur: quando est saporis delectabilis. **Talem. n.** esca voluit nobis dare habere laborantibus et desolatis: ut nos per beneficium eterne consolationis recrearet. Iustus autem esse suauitas figuratur in manna: quod habuit gustum silem cum melle: sicut dicit **Exo. 16.** Et sapiebat secundum vium cuiusque voluntatem. Et sapient. **16.** Panem de celo prestiti eis etc. Et habet sapientissime instituit: quod cum homo sit ex anima et corpore: et anima sit incorpabiliter nobilior quam corpus: valde decuit ut sicut corpori precesse sunt esse in quibus delectatur: sic anima habeat escam: in qua delectetur. Sed sicut videmus quod infirmus habens palatum male dispositum non sentit dulcedinem cibi: nec sapit ei. Sic multi non sapiunt dulcedinem huius cibi: quod habet palatum cordis male dispositum. Ad figuratur per beel. **secunda Regum. 19.** qui dixit ad dauid: quod offerebat ei cibos mense sue. Etrogenarius sum: hodie non viget in me sensus ad discernendum suauem vel amaram: nec delectari potest seruum tuum cibum vel potus. Et signat inueteratos in peccato: quibus non sapit hec esca. Quartum documentum est: quod aliqua esca commendatur: quando est virtuosa et medicinalis: scilicet quando comedente reddit fortis et sanum. Talem escam parauit nobis dominus in hoc sacramento: quod nos reddat sanos a morbo concupiscentie et peccati. Et quod concupiscentia perpetuam corruptionem facit in perditionem: ideo quotidie petimus. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Reddit autem anima per istum cibum fortis ad bene operandum et sustinendum. **Psalm.** Panis cor hominis confirmetur. Tertio regum. **19.** dicitur quod

Helias ambulauit in fortitudine cibi illius: usque ad montem dei oreb: id est ad paradisum.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de efficacia veritatis sacramenti huius: cum dicitur **Matruiisti.** De qua efficacia vide considerationem quartam sermonis precedenti de quadruplici bonitate huius sacramenti.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de accedentiis idoneitate: ibi. **Populum tuum.** Et ponit tria notabilia. Et Notandum primum quod quatuor sunt: que faciunt homines esse de populo dei: et dignum ad susceptionem huius sacramenti. Primum est mundicie et timoris pulchritudo. Prima petri. **2.** Vos estis genus electum: regale sacerdotium: gens sancta: populus acquisitio: ut virtutes eius annuncietis eis.

Secundum est promptitudo obie in mandatis. **Deutero. 28.** En dominus deus tuus elegit te hominem: ut sis populi peculiaris: et custodies omnia mandata eius. Tertium est tolerantia patientie in aduersis. Per hanc. **n.** assumilamur ei: et imitatur ipsum: sicut sequi debet populus dominum. **Psalm.** Populum tuum humiliauerunt. Et sequitur. Quoniam tu populum humilem saluum facies etc. Quartum est contemptus mundicie prosperitatis et mentis elatio ad superna: per desideria celestis patrie.

Philippen. 3. Nostra conuersatio in celis est. Illi sunt de populo alicuius et familia: qui conuersantur cum eo in eadem patria. Sic sunt de populo dei quos dominus vocauit ad istam escam.

Notandum secundo quod quatuor genera hominum prohibeantur in veteri lege ab esu agni paschalis. scilicet alienigine: aduene: mercenarij: incurcunisi. ut dicitur. **Exodi. 14.** Alienigena dicebatur in lege: qui non poterat indicare domum patris sui et semen suum utrum ex israel esset: et signat illos qui non habent opera de genere bonorum: per que possunt se ostendere esse filios sanctorum patrum per imitationem: vel angelorum per humilitatem qui superbis angelis cadentibus humiliter steterunt: vel patriarcharum per fidem: vel prophetarum per intelligentiam: vel apostolorum per caritatem: vel martyrum per fortitudinem: vel confessorum per austeritatem vite et misericordiam: vel virginum per puritatem et continentiam. Advena est qui de nouo venit et cito recessurus est: et signat illos qui sunt aduentitij et nouiter in gratia et cito reuertuntur

Sermo

ad ea q̄ euomuerunt. Mercenarius est qui seruit p̄plurē t̄pale: et signat illos q̄ opera sua faciunt ut videatur ab hoibus. Incircūcisus ē moraliter qui nondum vniuersas mundicias mentis et corporis circūcidit: et signat illos qui nec confessi nec contriti in peccatis iacent.

¶ Notandum tertio q̄ sicut quadruplex differentia hominū prohibebatur ad esu agni paschalis: sic necesse est homines inueniri in quatuor differentiis oppositis q̄ digne et munde ad esu agni paschalis immaculati accedant. Oportet igitur cum homo cessauerit a peccatis: ut habeat firmum propositum nō resumēdi peccata: et cū aliquantulum exercitauerit se in bonis propositis et operibus: ut hec omnia non faciat intuitu dei: quia qui non reliquit peccata: accedit in circūcisus. Et qui cessauit a peccatis: et nō habet firmum propositum nō relabendi: aduena accedit. Qui in operibus se non exercitauerit: alienigena accedit. Et qui simpliciter omnia opera sua intuitu dei nō fecerit: mercenarius accedit. Ad hoc conuiuium ad q̄ vtriusq̄ sexus omnis fidelis postq̄ ad annos discretionis puenierit: omnia peccata sua confitendo fideliter et iniunctam sibi penitentiam viribus adimplēdo se mel in anno. s. pascha reuerenter tenetur accedere: nisi forte de confessoris sui consilio ob aliquam causam rationabilem ad tempus duxerit abstinendū. Alioquin ab ingressu ecclesie viuens arceatur: et moriens ecclesiastica careat sepultura: ut dicitur in decretali Innocēti.

¶ In parascue. Sermo. 82.

Ec passe sūt

absq̄ iniquitate man⁹ mee
Jobis. 16. Hec vba sunt
Job post tollerantiam dolorum et passionum suarū
que possunt bene coaptari

presenti t̄p̄i. s. passionis xp̄i: quod nobis modo representat ecclesia. Duo dicuntur de passione in verbis propositis: videlicet eius patientia: et eius innocentia.

¶ Circa passionem eius. 4. sunt consideranda
¶ Primo q̄ passio sua fuit talis. s. suppliciu quo nullum grauius. Opprobriu quo nullum vilius. Preciu quo nullum puenien-

tius. Exemplum: quo nullum perfectius.

¶ Primo dico q̄ passio xp̄i fuit suppliciu et. Ihere. 8. Dolor meus sup dolorem. Istud possumus considerare p̄ tria: q̄ fuerūt in ipso patiente. ¶ Primo ppter nāe tenerritudinem. Ipse. n. inter oēs fuit tenerrimus. Ipse enim fuit figuratus p vitulū: quē tulit Abraham ad coquendū. Abraham p̄ multaz gentiū: p̄ celestis: intulit vitulū tenerrimū: hoc ē corpus filij sui ad coquendū in cruce. In quo corpore nihil fuit: nisi de tenera carne virginis: nihil d̄ massa nāe corruptionis. Partus. n. virginis fuit tenerrimus. Quanto. n. caro fuit tenerior: et nā melior: tanto dolor maior. vnde Aug. Dolor est testimoniu bone nāe. ¶ Secūdo ppter nāe fortitudinē. Ipse. n. fortissima hūit naturalia. Non. n. fuerunt corrupta p pctā: q̄ peccatus non fecit: nec inuentus et. Nec grauiata p infirmitatem: q̄ non recepit infirmitates: nisi q̄ coiter sequuntur nām: sicut esurire in defectu cibi: frigus et mori. Quanto natura fortior: tanto dolor acerbior. ¶ Tertio ppter amorem inter carnem et sp̄m. Nunq̄. n. caro eius cupiuit aduersus spiritum. Quanto igitur inter eos amor eminetior: tanto eorū in separatione fuit dolor acerbior. Sicut dicit Aug. Dolor est separatio puenientis a conuenienti. Istud patet: q̄ corpus non est ita vtile: q̄n timet mortis penam. Etiam sancti: quoz finis est gloria eterna. Et de xp̄o legit q̄ in istate hora mortis orauit patres. Pater si fieri pōt: transeat a me calix iste: et ex timore mortis sudauit aquam et sanguinē. Propter hec tria fuit dolor ei⁹ acerbissimus. Sed adhuc nondū apparet qd senserit. Vide dimensionem corporis eius in longitudine: latitudine et profunditate. In longitudine. s. vide quid passus est a capite vsq̄ ad pedes. Bernar. Respice a planta pedis vsq̄ ad verticem: vbiq̄ meror et dolor. In latitudine id est a dextera vsq̄ ad sinistram: et ibi vide oia que passus est in manib⁹ et brachijs: in humeris confixiones: distensiones: denudationes: flagellationes. In profunditate vide q̄ profunde in corpore fuerunt clauis et lancea: q̄ de profundo exierunt sanguis et aqua. Bernardus. O q̄ vehementer amplexu amplexatus es me domine Iesu in cruce. vbi sanguis de corde: aqua de latere: anima de corpore exiuit: ut ex predictis omnibus pateat illud propheticū adimplendū esse. Dinumerauerunt oia ossa mea
¶ Secundo dico q̄ passio eius fuit opprobri-

um: quo nullum vilius. vnde sapien. secundo
 Adorte turpissima condemnemus eum. Tur-
 pis fuit passio eius ratione loci: turpior ratio-
 ne temporis: turpissima ratione sociorum: cuius
 quibus passus fuit. **E** Primo fuit turpis ra-
 tione loci. Aggravatur enim ex locorum multitu-
 dine: quanto quis pluribus locis confunditur
 tanto grauius. Ecce christus in orto ligatur:
 in domo ceditur: in domo cappe conpuitur:
 in domo herodis illuditur: in via crux a se ba-
 ulatur: in golgatha transfigitur. **E** Item ex lo-
 ci turpitudine. Iohannis decimonono. Exiit in
 eum qui dicitur caluarie locum: qui sic dicit p-
 pter varios decalatos: et ossa per capita decal-
 uata. Turpis igitur erat locus iste: et propter
 tormenta: et propter cadauera damnatorum.
E Item propter loci altitudinem. In alto. n.
 suspendebatur: vt manifestius confunderetur
 Sed quod illi ad confusionem: christus ad sa-
 lutem fecit. In altum ascendit: vt ab omnibus
 audiretur. Lachrymas addidit: vt ho-
 mo compateretur. **E** Secundo fuit turpior rati-
 one temporis. Aggravatur enim christi passio-
 nem tempus. Trenoium tertio. Elocavit aduer-
 sum me tempus. Et hoc fuit tripliciter.
E Primo propter festi magnitudines: ppter
 quod multi iherusalem venerunt: et sic a pluri-
 bus vel coram pluribus inhenorabatur. fuit
 etiam tempus gaudij: et sic in pluribus affligi-
 tur et grauius. Ecclesia. tertio. Tempus flendi:
 et tempus ridendi. **E** Secundo propter sup-
 plicij longitudinem. Passus enim est per to-
 tam noctem: et per diem vsq; ad nonam horarum
 qua expirauit. **P**sal. Die ac nocte circundede-
 rant etc. **E** Tertio propter beneficij ingratitu-
 dinem. Illo enim tempore a iudeis patitur: quo
 eos de egypto liberauit. Insuper anima eius
 illo die expirauit: quando homini aiam inspi-
 rauit. Illo die latus eius transfixit: quo de la-
 tere homini matrem fecit. **E** Tertio passio ei-
 fuit turpissima ratione sociorum: cum quibus fuit
 passus. Graue est cum vilibus pati: regē cuius
 latronibus. **Y**sa. 53. Cum sceleratus deputa-
 tus est. Graue est pati cum conuiuantibus.
Mat. 25. Qui cum eo crucifiri erant: conuiui-
 abantur ei. Grauius est pati cum caris et cū
 amantibus: vipote cum patre vel matre et fra-
 tre suspēdi: et ecce mater eius cū ipso cruciabat.
Luce. 2º. Tuam ipsius aīaz p̄trāsibit gladius
E Tertio fuit passio eius p̄cium: quo nullus
 puenientius: vt sicut p lignū culpa intrauerat

ita per lignum curaretur. Et hoc est quod di-
 cit Gregorius. Qui salutes humani generis
 in ligno crucis etc. Conuenientissimum p̄ci-
 um nostre redemptionis fuit per lignum cru-
 cis: quia non per violentiam: sed per iustitiam
 nos redemit. fuit etiam natura humana ppter
 peccatum irrecupabilis: quia culpa fuit infinita
 tripliciter. **E** Primo quia abstulit homini suam
 excellentiam: quia imago infecta. Et per hoc in-
 fecit totam humanarum naturam: que multiplica-
 batur in infinita supposita. **E** Secundo quia of-
 fenderat diuinam potentiam: que etiam infini-
 ta est. Et quia s̄m magnitudinem et dignitatē
 offensi erit emēda: ideo etc. **E** Tertio quia diabo-
 licarum incurrerat seruitutem: in tñ q; hōi nō suffi-
 ceret sua merita qn oporteret ip̄m descēdere ad
 limbū etiam Iohes Baptista. Et quia non erat
 p̄tās que ei posset resistere: ideo etc. **H**ic est q;
 peccatum requirit infinitam emendam: que a
 puro homine fieri non potest. **H**inc est q; de-
 buit esse deus et homo. Deus q; posset: homo
 qui deberet. Ecce misera humane nature con-
 diuiō: sed venit filius hominis saluare quod pe-
 rierat. Iuste sibi acquisiuit humanam naturam
 non violenter faciens salutem in medio terre:
 hoc est in ligno crucis: tanq; pius medicus fa-
 ciens homini balneū lotionis de sanguine cor-
 dis sui: vt eū lauaret a peccato: restituendo ei
 diuinam similitudinem. **A**pocalypsis primo.
 Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.
E Secundo tanquam mediator et sacerdos:
 vt diuinam potentiam nobis placaret: offerēs
 se hostias in ligno crucis: quod p̄uiderat **p**sal-
 mista. **M**udiam inquit quid loquatur in me d̄s
 quoniam loquetur pacem in plebem suam in-
 ter deū: et homines: et angelos. **E** Tertio tan-
 quam pugil: pugnaturus cum diabolo a pote-
 state eius hominem eruendo. **U**nde Zachari-
 as referebat gratias deo: dicens. Benedictus
 dominus deus israel: quia visitauit etc. Sed
 quia tu es illiteratus. lege in tuo libro id est in
 ligno crucis. **E** Accipe primo balneum ex la-
 tere christi: quo lauaberis et mundaberis.
E Secundo ex capite inclinato ad osculandū
 et brachijs extensis ad amplectendum. In si-
 gnum reconciliationis huius solet fieri recon-
 ciliatio. **E** Tertio coronam in capite in signum
 victorie et libertatis: quia liberauit te a seruitu-
 te diaboli Corona victoribus datur.
E Quarto fuit passio christi exemplum: quo
 nullum perfectius vnde petrus. **X**p̄s passus

Sermo

est p nobis vobis relinquēs exemplū ꝛc. Erē
plūz dedit nobis pfectūz in sua puerfatione: p
fectius in discipuloꝝ lotione: sed pfectissimum
in sua passione: in qua summū gradū patientie
docuit. Graue est pati sine offensione: graui
us pro falsi criminis ipositione: granissimum
pro beneficij exhibitōe. **¶** De primo prima
Ipe. 2. Qui peccatū non fecit. Et latro in cru
ce. Lu. 21. Nivvero nil mali gessit: ꝛ qđ plus
est iuder dixit. Luc. 22. Nullā causāz inuenio
in eo: ꝛ traditor. Peccavi tradens sanguinem
iustum. Et cetero dixit. Vere hic homo iust⁹
erat. Et vxor pillati. Nihil tibi ꝛ iusto illi ꝛc.
¶ De secūdo pꝛ: qꝫ imposuerunt sibi de pbi
bitione tributi: de vsurpatōe regni: de destru
ctione tēpl. **¶** De tertio Iher. 18. Nūquid
reddidit pro bono malum: qꝫ ꝛc. Psal. Iniqui
persecuti sunt me gratis. Cum hijs qui oderūt
pacem eram pacificus ꝛc.

Sermo octuagesimus tertius.

Ilus regis

I mortuus est ꝛc. Scđi regū
18. Verba pposita sunt ad
līaz de absolō filio david.
Absolon interpretatur pax
patris: q etia adhesit quer

cui ꝛ tribus lācis trāsfixus est in corde ꝛ mor
tuus est. Ille fecit ioab qui interpretatur retinēs
filius ergo regis altissimi xps hodie p mortē
suāz pacē fecit inter nos ꝛ patrem suum. Dicit
igitur. f. ilus regis mortuus est ꝛc. Juxta p
missa verba due notantur considerationes.

Prima p̄sideratio.

Confideratio p̄ma hꝫ sex p̄clusiones
ꝛ sunt vtilitates mortis chꝛisti.

¶ Prima p̄clō. Vtilitas p̄ma mor
tis xpi est gloria trinitatis: vt in redēptōe ho
minis deus apperet gloriosus. Cōminat⁹ nā
qꝫ fuerat homini mortēz si transgrediretur mā
datū. vnde iusto iudicio transgressores mortis
sua est subsecuta. Cecidit homo triplici casu.
de vita in mortalitatez: de mortalitate in mortē
de morte in dānationem: ꝛ affligebatur miser
ꝛ valde miserabilis in vltionem puaricationis
sue: nec videbatur d̄s flecti misericordia sub eo
Vnde psal. conquerens ait. Nunquid in eter

num proiciet deus. f. genus humanūz a facie
gratie sue: aut non apponet vt p̄tēplatioꝝ sit ad
huc: idest m̄ficiōz liberādo renouando: aut
in finez mīaz suā absceindet cuꝫ sit misericors a
gnatione in gnationem: vt sicut ante legē: ita ꝛ
post legēz mīa non moueat. Aut obliuiscetur
misereri deus: cū sit sōns mīe effluēs ꝛ nunqꝫ
deficiens. Aut p̄inebit ira sua misericordias
suas. vt ira vincat mīam: ꝛ non potius miseri
cordia vincat iram. Lepit ita in corde deimise
ricordia pro homine allegare: vt nobilē creatu
ram petire non fineret benignitas creatoris.

Stabat p̄tra diuina veritas pponēs hoīs trās
gressionē simul ꝛ p̄tra eū iam late snie firmata
tem. Dūqꝫ allegaret illa ꝛ repelleret: ꝛ ista im
pelleret neutꝫ volens offendere iuder iustus
qꝫ mīam ꝛ veritatem diligit: p̄silius inuenit: vt
mīa superaltaret iudicio: nec remisit qđez pec
catum gratis: nec mutauit s̄iam mortis: sꝫ pie
tate motus formā serui accepit: ꝛ ex sola carita
te mortē sustinuit: cum tñ nihil mortī deberet:
vt in h̄ singulari ꝛ excellentissimo opere appare
ret benignitas creatoris creaturā suāz pueniēs
Nihil. n. d̄s magis potuit p hoīe facere: n: h̄l
qꝫ est maius vnde homo deus debeat glorifica
re: ꝛ h̄ est opus gloriosūz de quo pater ait. Ysa
ie. 42. Gloria mea alteri non dabo. Alteri. f.
in substantia: qm̄ filius est p̄substantialis patri
p quem disposuit redimere humanūz genus:
vt omnis gloria referatur ad ipsum.

¶ Scđa cōclusio hoc est vtilitas est reparatio
angelice dignitatis. Proposuerat. n. deus vt
ex hoīe quē sine peccato fecerat: casūz angeloz
restauraret. Vnde oportebat hoīez angelis eē
coequalē: alioquin nō possent illi p hominem
restaurari. P̄roinde talis factus est homo qꝫ
angelis in naturalibus. deinde in gratuitis cō
ueniret. Conueniūt enim in eo qꝫ facti sunt ad
imaginem ꝛ similitudinē dei. Angelus nāqꝫ
viget cognitione creatoris vel veritatis. vnde
dicitur lux. **¶** Similiter amore virtutis. vñ
de dicitur ignis. Eodem modo ante peccatum
anima hominis habuit cognitionē creatoris in
intellectu ꝛ amorem eius in affectu: sū q̄ crea
ta dicitur ad imaginē ꝛ similitudinē dei. Ip̄z
quoqꝫ corpus ratione immortalitatis accedebat
ad similitudinē angeloz: sed post peccatum
obscuratus est intellectus per ignorantia. extin
ctus est affectus p cōcupiscentia. corpus quoqꝫ
ipsa mortalitate est dānatum propter hoc. vt si
similitudinē amissam recuperaret. necesse fuit

filii dei incarnari et pati. ut miraculis pariter et doctrinis illuminaret intellectum passionem simul et morte accederet humanum affectum. deinde resurgeret ut ad spem immortalitatis hominem informaret. Nec est mulier euangelica eterna. scilicet sapientia. que accendit lucernam. id est diuinitati uniuersam naturam humanam: ut dragmas decimam recuperaret. id est amissam similitudinem hominem repararet: id est eadem dignitate pueret angelorum.

Tertia conclusio hoc est utilitas est sufficientia satisfactionis pro peccato humani generis. quod sicut dicit Ambrosius. Tantum fuit peccatum nostrum ut saluari non possemus. nisi unigenitus dei filius moreretur pro nobis debitoribus mortis. Homo namque iniuriam fecisse deo conuincitur. quod preceptum eius contempsit. et se in manu aliena constitutus dominum illi sue intulit seruitutis. Oportebat ergo ut damnum quod intulerat restitueret: et de contemptu similiter satisficeret: sed nihil inueniebatur quod digne pro illato damno reciperetur: quod si quid de irrationabilibus offerret pro homine minus esset. Sed nec homines pro homine reddere poterat. quod iustum et innocentem abstulerat: et nemo sine peccato erat. Siue ergo sua siue seipsum daret recompensatio digna non esset. Unde michae. 6. dicitur. Quid digne offeram domino? Nunquid offeram ei holocausta virulos et agnuculos? Nunquid placari poterit in milibus arietum. aut in multis milibus hyrcorum pinguium? Nunquid dabo unigenitum meum pro scelere meo. fructum ventris mei. pro peccato aie mee? Ut ergo deus ab homine placari posset: gratis se dedit hominibus. ut deus factus homo. pro homine redderetur.

In natiuitate igitur christi iuste placatus est homini deus. quod talis homo restitutus est ei qui non solus equalis esset adeo. sed et maior esset eo. Unde et tunc angeli ceciderunt. Luc. 2. Gloria in excelsis deo. Sed adhuc restabat ut pro contemptu satisficeret ei: quod peruenire non poterat: nisi talis homo pro hominibus penam suscipere. que nihil pene deberet. Talis nullus inueniri poterat nisi christus. quando nascendo debuit deo patri solui. et moriendo reatum hominis expiari. unde Roman. 5. Cum inimici essemus reconciliati sumus per mortem filii eius.

Quarta conclusio siue utilitas est superatio seductoris. quod sicut ait augustinus. homo in paradiso factus sine peccato quasi positus est iterum deum et diabolum. ut diabolum vinceret non presentiendo peccatum suadenti ad accusationem et confusione diaboli. cum ille infirmior in terra non pe-

caret diabolo suadente: qui fortior peccauit in celo sine suasionem alicuius. Sed sponte se vincit permittit ad voluntatem diaboli et contra voluntatem et honorem dei: sic itaque diabolus hominem temptatione decepit et in morte prostravit sibi: cum per violentiam subiugauit. Quare erat necessarium christum pro nobis temptari et mori. ut secundum Gregorium. temptationes nostras: suis temptationibus vinceret. et mortem nostram: morte propria superaret. Antiquus hostis hominem triplici temptatione deiecit. Nam in temptatione cibi vetiti eum temptauit de gulla que est immoderata concupiscentia edendi. In promissione diuinitatis de vana gloria que est immoderatum desiderium excellendi. In promissione scientie que est nimis appetitus habendi vel possidendi. Sed eisdem modis christo temptato succubuit. Temptauit illum namque de gula quando dixit. Dic ut lapides isti panes fiant: in quo superatus per iterum et constitutus ab eo recessit usque ad tempus. scilicet usque ad horam passionis. in qua putauit eum deicere timore mortis. Sed sicut ait Augustinus. quia diabolus misit manum suam in illum in quo nihil iuris habebat. iustum fuit ut amitteret illos in quibus aliquid iuris videbatur habere. Et ita per mortem redemptoris: iure amissum genus humanum. et locum calumniandi ultra non habuit.

Quinta conclusio siue utilitas est accensio caritatis. Non enim potuit nos magis ad amorem accendere quam per passionem crucis et tollentiam mortis. Unde ait. Maiorem caritatem. Hoc enim est quod potentissime cor nostrum ad amorem excitat et manus ad operationem. et accendit animum ad tribulationem persequutionem. Unde ait cantus. 4. Domine me sicut signaculum super cor tuum. Ecce primum: et signaculum super brachium tuum. Ecce secundum. quod fortis est ut mors dilectio. Ecce tertium. Domine. Memento homo qualem te fecerim. qualiter te dignitate nobilitauerim. qualiter sub pedibus tuis omnia subiecerim. memento quod dura quam indigna per te pertulerim. et vide si non inique agis contra me si non amas me. Domine igitur me super cor tuum. super omne quod amas. et omne quod carum est postponas et me superponas. et me plus diligas. Igitur quia probatio dilectionis exhibitio est operis. pone me super brachium tuum. nec mihi simulatione adulatoria aduleris ut dicas. Domine amo te. Si amas me: ostende quod amas: non verbo: sed opere et veritate.

Sermo

Sexta conclusio siue utilitas est imitatiois exemplum. Ob hoc enim passus est i meridie et in loco comuni. ut significaret qd p exemplū patiebatur. Prima pe. 2. Xps pro nobis passus est vobis relinquens exemplum.

Secunda consideratio

Secunda consideratio continet istam conclusionem. Xps reliquit penitētibz iustis et religiosis exemplum.

Et primo exemplum penitentie monstrauit i confusione membrorum. in apertione lateris. in ardore suis. In fixatione notatur compunctio. in qua velut tribus clauis compungitur anima. Ab inferiori timore pene qua vehementer pungit et quasi quandā saniem lachrymas penitentie elicit. Ecclesia. 22. Pungens oculuz educit lachrymas. A dextris pudore offensa tā boni p̄ris: tāz largi benefactoris. Incutit antiqua peccata nouū timorē malis. Si ego inqt pater vester: vbi honor meus? Adichee sexto Popule meus qd tibi debui facere et non feci? A sinistris dolore culpe animam maculatis: p̄ficiētiā remordentis: samā ledentis. Psal. Dolor meus in p̄spectu meo est semp. In apertione lateris notatur p̄fessio: que aperit qcquid latet in corde. Juxta illud psal. Reuella dño viā tuam. Seneca. Projice quecuqz cor tuuz latuit illis euellendū erat. Lancea que cor aperit est caritas: vnde canticoruz: iuxta aliā l̄ram. Vulnerata caritate ego suz. Debet autē inde sanguis scilicet peccatorū: et aqua idest compunctio lachrymarū. Unde Job. Loquar in amaritudine anime mee et c. In ardore sitis notatur seruoꝝ satisfactiois. vnde Matth. 5. Beat i qui esuriunt et sitiunt iustitiam: idest opera iustitie ieiunium elemosinam et orationē. **S**econdo monstrauit exemplum iustitie: et hoc qd ipse se sponte ad mortem obtulit: in quo nos instruit: ut nec per iniurias: nec per contumelias nec propter laborem: nec mortem a iustitia recedamus. Eccl. 4. Usqz ad mortem certa pro iustitia. **S**ecundū exemplū martyres specialiter secuti fuerunt qui tardiderūt corpora sua propter deum ad supplicia. vnde Aug. Xps vilissimum genus mortis sustinuit ut nullū genus mortis formidaret martyres. Docuit etiam prospera mūdi despiciere et aduersa diligere. **T**ertio monstrauit exemplum religioſe vite in hoc qd nudus crucem ascendit: in quo innuit qd religiosus nihil debet habere in mūdo:

ut sicut dicit Greg. nudus cum nudo luget. **I**tem in hoc qd propter matrem non descendit de cruce sed commendauit eam iohanni: sic et religiosus nihil debet habere in mūdo: nec propter parentes debet redire ad seculum: sed tantum pro peccatis orare. **I**tem in hoc qd inclinato capite tradidit spiritum: prebēs exemplū obedientie consummate. vnde Bernardus. Audite fratres hec. Christus ne perderet obedientiam: perdidit vitam. Ecce manifeste apparet quantum expediebat: quāqz necessarium erat vnum hominem pati: id est Christum pro nobis. Ipsi laus et gloria in secula seculorū.

Eadez die. Sermo octuagesimus quartus.

Xpedit uobis

ut unus homo moriatur pro populo: et non tota gens pereat. Iohis. xi. Quia humane nature reparatio fit causa motiua passionis Christi.

Quia sicut dicit Gregorius. Adodus redimendi naturam humanam per mortem filij dei fuit conuenientior inter omnes alios: quia erat satisfactio efficacior et excellentior. qd a deo acceptior et nobis utilior. Hanc mortem euangelista Iohannes introducit: ut humane nature reparatiuam: et eiusdem nature preseruatiuam. Et in hoc in premissis verbis ponuntur due considerationes.

Prima consideratio.

Prima consideratio hz duas conclusiones. Prima conclusio est. Differunt neccessarium: expediens: et congruum.

Necessarium dicitur sine quo res esse non potest: vel sine quo quis finem suum consequi non potest: ut sanitas sine medicina. Expediens est quod ordinat et disponit in debitum finem: ut patet de gratia quam meruit. Sed congruum est: quia licet sine ipsa alius modus fuerit: iste tamen conuenientior. Ponuntur tamen sepe in sacro eloquio pro eodem.

Secunda conclusio. Ad consequendum aliquid quem finem aliqua expediunt apparenter: aliqua probabiliter: aliqua veraciter. Et in hoc in euangelio ponuntur tria motiua mortis Christi. **P**rimum est timor mundanus iudeorum. Unde dicitur. Collegerūt principes et c. Hic namqz timor est: cum quis debito plus ti-

met amittere bona mundi. Hic uimor semper est malus. et multa mala ex se generat. Nam filios israel miris angustiis afflixit: ne multipli- cati pharaonem regno priuarent. Hic innocē- tes trucidauit. Hic fecit interfici christum: ut patet hic. Adducit ad negandū fidem multos ut patet inter saracenos. Item ducit ad fur- ta et perfuriam. Propter. 30. Salomon petit. Abdicatitatem ne dederis mihi ne egestate fu- rer: et compulsus perire nomen dei. Item adducit ad infidelitatem fraudis: exemplum in villico. Item inducit meretrices ad meretri- cium. Ecclesia. 27. Propter inopiam multi perierunt. Item non permittit usurarios re- stituciones debitas facere. Item tenet boies in continua afflictione et inquietudine dum sem- per sunt pro rebus suis in continua sollicitudi- ne. Item priuat hominem melioribus bo- nis: scilicet spiritualibus et eternis: dum facit eū- uidere circa temporalia. Secundum moti- um est reparatio humane nature: scilicet quod de necessitate non absoluta: sed ordinata a diui- na voluntate: que congrue ordinat omnia: ne- cessarium fuit filium dei pati. Ratio est. Illud super quo diuina predestinatio fuisse causa cir- ca hominem est expediens causa passionis chri- sti. Sed sine humana reparatione predestina- tio circa hominem fuisse causa: quia nunquam fuisset secutus effectus. Igitur et. Ad hanc pas- sionem mouebant eum multa. Primo ut ex hoc ostenderet summam dilectionem ad homines. Ita ut etiam in ista satisfactio esset efficacior et ex- cellenti modo fieret: scilicet per talem qui infi- nite erat diligibilis: et per consequens ei actio erat infinite acceptabilis. Unde dicit. Expedit uobis ut unus homo moriatur. Ut ista morte debitum mortis soluatur. Et non tota gens pe- reat morte culpe: et carentie visionis diuine. Tertium motiū est ueritatis: scilicet ut satisfactio per mortem christi omnibus sufficeret: sed solum predestinatis proficeret. Primo patet quia patiens erat infinite ac- ceptabilis: propter dignitatem persone. Sed actus infinite acceptabilis pro quocumque habet sufficientiam. Secundum etiam patet: quia sicut christus uult omnes saluos fieri uolunta- te antecedente: sed uoluntate consequente pre- destinatos tantum. Ita eodem modo uolunta- te antecedente pro omnibus passus est: sed uoluntate consequente pro predestinatis. Nam passio christi non habet redundantiam: nisi in

illos pro quibus uoluit pati uoluntate conse- quente: quia alij non sunt dispositi ad recipien- dum illud. unde dicit. Et non tantum pro gen- te: sed pro omnibus sufficienter est mortuus. Sed efficaciter profuit scilicet. Ut filios dei: scilicet predestinatos. Qui erant dispersi: id est di- uisi a deo ante mortem: quia habebant carenti- am diuine uisionis. Congregaret. id est con- uocaret: scilicet in unum meritum vel premiū efficaciter accipiendum: quod eis meruit per pas- sionem. Nota quod propter secundam et tertiā rationem christus uoluntarie se obtulit ad pas- sionem. Sed propter primam abiit in regio- nem longinquam iuxta desertum.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio continet istam unicam conclusionem. Christus mul- tipliat recedit ab homine.

Primo gratiā subtrahendo. unde non rece- dit ab aliquo: nisi prius ab eo fuerit derelictus. Secundo tribulationibus eum exponendo ad correctionem: et hoc proprie dicitur uisitare. Tertio flagellum subtrahendo: tunc dereli- quit eum non corripit. unde Augustinus. Ubi non speratur emendatio: ibi non adhibetur cor- rectio. Quarto cognitionem suam subtra- hendo. Augustinus. Hac animaduersione percutitur peccator: ut moriens obliuiscatur sui qui dum uiueret oblitus est dei. Hanc etiam passionem uidemus in ecclesia multipliciter re- nouari. Primo eius sanguinem effunden- do per peccatorum iterationem. Nam sicut per sanguinem nos liberauit: sic per iterationem pec- catorum: effusio sanguinis renouatur. Unde sicut presente interfectore sanguinant vulnera interfecti: ita erit de christi uulneribus in die iu- dicii: in condemnationem illorum qui tunc erant presentes: in signum quod tunc per peccatum eum occiderunt. Secundo crucifigendo: per in- nocentum oppressionem. Matth. 5. Quod uni ex minimis meis fecistis et. Tertio pe- des eius confodiendo. Pedes eius sunt paupes. Ados confodit: qui eractionibus: molestijs: et defraudationibus opprimunt pauperes. Pro- uerb. 14. Qui calumniatur egeno: exprobrat factori suo. Nota quod sicut pedes sustentant corpus. Sic paupes et infirmi sustentantur ecclesia. Et ideo non sunt confundendi: constringen- di. Sed laudandi et recreandi per necessari- orum ministracionem.

Sermo

Quarto man⁹ p⁹odiendo: Adanus xpi sunt religiosi: q⁹ p⁹odiunt cū facta eoz bona intentione malitiose p⁹scrutant. vt dicit puer. Ne in si dieris z ne q⁹ras impietatez in domo xpi. De hijs duobus conquerit dominus in psal. 110. derunt manus meas z pe. 7c. **Q**uinto coronā spineam caput eius imponendo. Caput xpi sunt sacerdotes z p⁹lati: q⁹ debēt p⁹eminere nō prudentia mundi: sed sapiētia celesti. vnde illi spinis coronant: qū ipsi q⁹ vacare deberent spiritualibus: sollicitudine tēporalium occupāt z pūgnūt. vñ saluator dicit diuinas eē spinas. **S**exto oculos eius velando. Oculi sunt iudices qui debēt excessus p⁹lustrare: vt corrigāt sed hī oculi velant per munerū acceptionē: ita q⁹ nō vident facere iustitiam. Ecl. 20. Ence/ nia z dona excecāt oculos. **E**t nota q⁹ velamē oculoz in latronibus signū est mortis: sic i istis signū ē eterne dānationis. **S**eptimo corpus xpi flagellādo. Corpus xpi sunt religi osi: nā sicut corpus xpi nudatū fuit i cruce: sic isti nudauerūt se p⁹pria voluntate. Tales flagel lantur cū eis manus violente iniiciunt. Zach. Qui tetigerit vos tanger pupillā oculi mei. Hanc etiā persecutionē percipit q⁹q⁹ deuotus in seipso: nā sacerdotes sunt sensualitates: q⁹ sacerdos dicit q⁹si donū saturitatis: q⁹ p⁹ueuit sen sualitati: hōz principes sunt potentia z astutia mundana: que presentando sensualitati diuit/ as z delicias mūdi ipsaz ad huiusmodi inclinā tes: ipsi sensualitati p⁹ncipent. Pharisei sunt ap petitus mundani honoris. Ipsi nāq⁹ boni ap parere conabant: z nō existere tales: q⁹ ihs id/ est deuotus p⁹ caritatez roborat⁹ gratia dei facit signa: que idest q⁹ p⁹ vitā facinoroz erat mortua: z ceca z multiplicet vulnerata modo p⁹ peniten tiā reuiuiscit: z videt p⁹priam infirmitatē sana tur: z iō fit accepta. p⁹ exercitationē virtutū me res gloriā adipisci: z iō timentes locū: idest con scientiā caritatiā z sensus allectos p⁹ vana sen sibilita i deū populū siue gentē perdere: nitunt iefum p⁹suasionibus z delectationib⁹ auertere a bono suo: sed cayphas idest sagax cuius pro priū est diligentius inuestigare p⁹ lumen fidei vt dīkutiat: vt boni p⁹fectus nō p⁹pediant: vi dens p⁹scientiā habere populū: idest in omni bus sibi expediendis cogitationib⁹ occupari: Et gentes: idest affectiōes esse ordinatas. Me ergo maloz exemplo percant consiliū dar. **E**t vn⁹ homo: idest animalis q⁹ nō p⁹capit que dei sunt scōm aplm: peccato morat. Et nō to/

ta gens percat. s. cogitationū affectionū z ope/ rationum: idest in meruo nō frustretur. Hoc aute m dicebat cayphas: id est ratio. Quia erat pontifex. Ipsa. n. ratio spernentib⁹ mundū in formationibus inspirationū dominat dirigēs z p⁹ficiens eos vt spiritualis vita p⁹seruet: ideo ihs cū discipulis. s. virtutibus declinat societa tem maloz z vadit iuxta desertum effrē. i. in/ religionē vbi exercitium meritorie actionis in uenitur: qbus meretur glām. Quā nobis 7c.

Sermo. 85.

Anguis chri

sti emundabit p⁹scientias ve stras ab operibus mortuis ad seruiendum deo viuē. n. Ad hebre. 9. Mer. dicit Apud dominū misericor/

dia z copiosa redēptio fuit: q⁹ nō gutta s⁹ vnda sanguinis largit⁹ p⁹ q⁹q⁹ ptes sui corporis emana uit. Me igit tātū beneficij simus ingrati: hūc sanguinē apostolus ad memoriam reducit dī. Sanguis xpi 7c. P⁹ns s⁹mo in duas ptes p⁹n cipales diuidit.

Prima pars.

Roma principalis pars cōtinet tres conclusiones.

Prima p⁹cto est. Chasti sanguis describit⁹ vt p⁹ciōsitate carior: vt puritate clarior vt fecūditate rarior. Sane ei⁹ p⁹ciōsitatez innuit sue originis emūctas: eius puritatem innuit sui purgaminis refulgētia. Ideo dicit. Emū dabit p⁹scias v⁹as ab op⁹ mor. Eius vero fecū ditatem innuit iuuaminis p⁹ferētia. **E** dēfert. n. iuuamen ad futendū deo viuēti. Describit⁹ p⁹ sacri sanguinis: vt p⁹ciōsitate carior: q⁹ sanguis xpi. De quo pōt exponi illd p⁹ **P**se. 2. Redē pti estis p⁹ciōso sanguine: quasi agni imaculati ihs xpi. In qua auctoritate vide tria hui⁹ san/ guinis p⁹ciōsitate attestāna. **I**st vit. n. format⁹ nobilit⁹: deificatus sublimiter: scificatus totalr **I**st vit p⁹ formatus nobilit⁹. **M**az spūs sanct⁹ fuit eius cā efficiens. **A**dat. 2. **Q**d in ea. s. maria natum est: de spiritu scō est. Aliqd etiā delica tum fuit in maria sanguis huius mā p⁹iacens: z huius grā ponit in p⁹cordāna sanguine quasi agni imaculati. **I**st vit. n. sicut z totū corp⁹ xpi: sic etiā z sanguis eius formatus de sanguine: q⁹si agni imaculati. s. de purissimis sanguinib⁹ marie corporis virginis fm **D**io. de dī. noi.

C Secundo fuit deificatus subtiliter. unde dicitur. *Ihu xpi.* unde *sim* doctores quicquid fuit in xpo ad integritatez hūane nāe ptinens: totū fuit deificatus pp eius assumptionē ad diuinum suppositum: sed sanguis ptinet ad integritatem humane nāe: cum sine ipso nō possit viuere. Ergo. *zc.* **C** Tertio fuit sanctificatus totaliter. unde *pma* cox. 4. *Calix cui benedictus* nos: coicatio sanguinis est xpi. Sanguis inquit xpi cuius immaculatam sanctitatem traditor sanguinis auerterat. di. *Peccauit* tradens sanguinez iustum. *Patet* igit ex nobili formatione: ex subtili deificatione: ex totali sanctificatione: qz hic sanguis est preciositate carior.

C Secdo est puritate clarior: qz emundabit cōscientias nostras. *Non. n.* hic tm sanguis carnis vs sanguis figuratiuus: immo etiam cōscientie et aie purgatiuus ab opibus mortis id est peccatis: q dicuntur opa meritoria: qz ledunt vitam nature: et reddunt hoīem indignū vita glorie: et sunt meritoria mortis eterne: et priuant vitam gratie. **C** Sed hic est triplex mirabile. **C** Primum cuius. *n.* alius sanguis potius ingnet: quomō potest eē qstis emūdetur?

C Secundum quō esse possit vt sanguis: qui est res corporalis cōscientiā que est intra spiritalium eripiet. **C** Tertium quomō possit eē: vt sanguis mortui a morte liberet: et in ita est vt dicitur *pma* Johis pmo. Sanguis ihu chisti emundet nos ab omni peccato. Sz vnde h in extimabilis rigor: huic benedicto sanguini?

Reuera ex summa sanctitate xpi: et maxime ex virtute infinita diuini suppositi: cuius fuit hic sanguis: sicut natura humana assumpta contētiue: et in morte penalr effusue. Bene igitur hic sanguis sic mundificans cōscientiaz dicitur puritate clarior. **C** Tertio tangitur qz est fecunditate carior. *Domine. n.* spiritali fecundat vt subtiliter deo seruiat. Ideo dicitur. *Ad seruandum deo viuenti.* *Sine. n.* effusione sanguinis huius nullus alius potuit pfectum facere seruientem: vt dicitur *heb. 9.* Si ergo sumus sanguine fecundati: fuimus deo in sanctitate et iustitia coram illo. *Luce pmo.*

C Secunda pco. Sanguis xpi efficit in nobis nobiles aditiones. **C** Primum generis nobilitatem. *Apoca. 2.* Redemisti nos domine in sanguine tuo: et fecisti nos regnum et sacerdotes deo patri: et regnabimus super terram.

C Vbi notatur qz ex sanguine xpi sumus tripliciter nobilitati: v3 sumus virtuose liberati

per ipsuz generose sublimatiz pēiose dedicati.

C Primum sumus virtuose liberati: quod notatur ibi. *Redemisti nos in sanguine tuo.* Et hoc etiam a tribus. s. a potestate feralis demonis: aculpabilitate mortalis criminis: ab acerbitate penalis voraginis. **C** Primum patet: quia hostis antiquus in temptando et superando primos parentes: totum genus humanum sibi subiecerat. s. quia ianuas paradisi clauserat. Sed imminente hora passionis xpi: quādo effus dēdus erat eius sanguis: dixit xps. *Nunc pnceps mundi.* s. demon qui toti mūdo dominat eijcitur foras. Ergo per xpi passionē sumus liberati a demonis ptate.

C Secundum etiaz patet et tertium: quia virtute huius sanguinis sunt nobis collata sacramēta efficacissima: per quoz deuotum vsum euadere possumus oēm culpam deprauantem: et omnem penam trucidantem. *Zacharie. 9.* Tu in sanguine testamētū emisti vinctos de lacu: vbi nō erat aqua scilicet gratia consolantis: sed dolor imminens cruciantis. **C** Secdo per ipsum sumus gloriose sublimati: ibi. *Et fecisti nos regnuz deo* *zc.* *Et Dani. scdo.* Suscitabit dominus de celi regnum: quod in eternum non dissipabit.

Hoc regnum est cetus oīum fidelium: quod regnum est eleuatu a generib9 sanctitatis: regulatum legibus equitatis: adunatum nexib9 caritatis. Sic ergo sumus xpi sanguine sublimati. **C** Tertio sumus pēiose dedicati: quia per ipsum facti sumus sacerdotes deo patri.

Pri. *De.* Vos estis genus electū: regale sacerdotiū. Sunt igit cuncti xpi fideles sacerdotes. Ipsorum. *n.* oīum est sacra contemplari: et sacra operari. Sic patet quomodo sanguis chisti efficit in nobis generis nobilitatem.

C Tertia pco est. Sanguis xpi efficit in nobis mentis et corporis sinceritatem: lauit enī in homine peccatoz sorditatem. *Apoc. p.* Diluxit nos et lauit in sanguine. In cuius effusione fuit summa humilitas: et ideo lauat superbiā. Summa caritas: et ideo lauat inuidiā. Summa iūritas: et ideo lauit inuidiā. Summa largitas: et ideo lauit auaritiā. Summa mētis pbitas: et ideo lauit accidiā. Summa cibi et potus parcitas: et ideo lauit gulam. Summa carnis asperitas: et ideo lauit luxuriā. Ideo paulus apostolus dicit ad *hebre. 4.* qz impossibile est sine sanguinis effusione remitti peccata.

C Tertio hoīem cum angelis pacificat. Eius enim virtute homo cum angelis concordatur

Sermo

angelice custodie mancipat: super choros angelorum in premio collocatur. **Colocen. p.**
Complacuit deo patri per xpm reconciliari: omnia pacificans in sanguine crucis ei: siue que in celis: siue que in terris sunt.

Secunda pars principalis huius sermonis continet septem considerationes.

Prima consideratio.

Rima consideratio est qualiter sanguis iste in veteri lege fuit prefiguratus. Dicitur qd sicut omnia sacramenta noui testamenti habent efficaciam virtute sanguinis xpi: ita omnia sacramenta veteris testamenti pene in sanguine psumabantur. **Id heb.** **Intelligendum in qd in veteri testamento fuit populus p. p sanguinem emundat?** ut patet in leuitis ubi no fiebat sine sanguinis effusione remissio peccator. vñ dominus p/bibuit sanguinem cedi: leuitici. 17. qz sanguis pro anima placatio erat. **Secundo per sanguinem fit populus sanctificatus:** qm moyses aspergens ipsum dixit. **Hic est sanguis etc.**

Tertio sine sanguine nullus fuit sancta sanctorum ingressus. **Id heb.** 7 habet in leuitico. Sic in nouo testamento p sanguinem xpi fuit ppls sanctificatus: dicente aplo. **Jhs ut sanctificaret per sanguinem pplm extra portam passus est.**

Quarto p sanguinem xpi ppls fuit ad scā sanctorum translatus. **Apoca.** Cantantibus sanctis redemisti nos dñe deus in sanguine tuo.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est qualiter fuit iste sanguis in nouo testamento generatus. ubi sunt quatuor veritates.

Prima est ex pte materie: ex qua est. fuit enim generatus ex purissimis sanguibus beate virginis sñm Diony. de diuinis nobis.

Secunda est ex parte efficientis: quia virtute spiritus sancti fuit formatus.

Tertia ex pte modi: que a mō tam mirabili qd eius generatio est ignota omni menti etiaz summis seraph sñm Dionysium.

Quarta est ex pte loci: qz loco sacratissimo scilicet virginis vtero: in quo factum est sacramentum incarnationis: qd est oium maximus. Et ideo ppter modum sue generatōis inde pte vocatur sanguis agni immaculati. **Prima ptri primo.** **Tertia consideratio.**

Tertia consideratio est qualiter fuit a deitate assumptus. **Ubi notandum qd quatuor naturas assumpsit:**

animam. s. ad delendum nostrā superbiam: p quam cecidit primo spiritus creatus. **Secundo carnem ad delendum nostram luxuriam:** quo carnis habitus est ingnatus. vnde nefas est ingnare tantū bitus a tanto rege assumptū. **Tertio nām ossis iuxta illud.** **Palpate 7 videte etc.** **Ad delendum pctm duritie 7 malitie:** quo peccator manet obstinatus. **Quarto sanguinem ppter pctm iracundie:** qd est sanguis inflammatus. vnde apls. **Deus damnavit pctm in semetipso: assumendo. s. naturas:** per quas sumus ad peccatum proni: ut talis pronitas remitteretur. **Quarta consideratio.**

Quarta consideratio est qualiter fuit cōsecratus. **Ubi nota qd sicut p qnqz vulnera sanguis xpi fuit effusus:** ita p qnqz verba fuit cōsecratus: 7 in remissionem bonis: 7 in damnationem malis. **Que verba sunt ista.** **Hic est calix sanguinis mei.**

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est qualiter fuit effusus. **Et dicit qd sicut in paradiso fuerunt quatuor flumines emanantes:** sic in corpore xpi viuentis fuerunt quatuor fontes sanguinis. s. in manibus 7 pedibus: ex qbus pcesserunt quatuor flumines sanguinis totius mundi rigantes. **Item sicut Ezechiel vidit aquas egredientes de templo a latere dextro:** ita **Johes vidit aquam 7 sanguinem egredientem de latere xpi post mortem.** Et oēs salui fiebāt ad quos puenit flumius ille: qz nō fuit fusus nisi p electis: dicente dño. **Pro multis effundetur.** **Licet. n. sufficiebat pro oibus:** tamen reprobi nō pmittunt ipsum ad se venire ppter finalem impietatem: ad quam non attingit virtus huius sacramenti. **Sexta consideratio.**

Sexta consideratio est qualiter fuit resumptus. **Dicitur qd virtute diuina fuit recollectus:** 7 a corruptione suatus sicut caro: 7 corpori infusus. **Intelligendum tamen qd quatuor fuerunt reunita:** scilicet corpus 7 anima: sanguis 7 diuinitas. **Licet. n. diuinitas fuerit cum corpore 7 anima:** tamē in triduo non putatur vnita cum effuso sanguine immediate. vnde calix quez benedicimus: coicatio christi est.

Septima consideratio.

Septima consideratio est qualiter iste sanguis fuit glorificatus: qz sñm quatuor resurrectionis ornamenta. s. sñm claritatem agilitatem etc. vnde incorruptibilitatem insinuat petrus di. **Non corruptibilibus**

auro et argento etc. Istis autem septem consideratio-
nibus alludunt septem alia beneficia corporis christi.
¶ Quorum primum est: quod sicut per penam ade-
deo facti sumus inimici: sic per istum ei sumus pa-
cificati: per sanguinem crucis. **¶** Secundum est:
quod sicut per illum fuimus venditi inimicis: sic
per istum redempti sumus ab inimicis. **¶** Epiphanius.
Habemus redemptionem per sanguinem eius.
¶ Tertium est: quod per istum sanguinem: iugum ve-
teris legis importabile a nobis supplantavit te-
ste petro in actibus. **¶** Quartum est: quod in ipso
sanguine novum testamentum. scilicet gratie est confirmatum:
ibi cum dicitur. Hic est calix sanguinis mei no-
ui et eterni testamenti. **¶** Quintum est: quod per
istum sanguinem christus est nobis inclinatus: et
manet in nobis. unde Iohannes: Qui bibit meum
sanguinem: in me manet: et ego in eo.
¶ Sextum est: quod per ipsum erimus in patria
decorati. unde ad questionem factam de ami-
cis stollis albis: dicitur in apocalypsa. Illi lauerunt
stollas suas in sanguine agni. Ideo regnant
cum deo: et agnus dei cum illis. **¶** Septimum
potest apponi: quod per hunc sanguinem fides per
miracula confirmatur: et passio christi in nobis re-
nouatur: ut patet per mira: que deus in pluribus
locis operatur. Et sic fides que quodammodo fuit
inueterata: per hunc renouatur. immo quasi
mortua resuscitatur: et vivificatur. Iohannis. 6.
Nisi biberitis sanguinem etc. Exemplum de
pellicano: qui resuscitat pullos suos mortuos
sanguine proprio. Iste sanguis debet ostendi et ma-
nifestari populo: ut animentur contra peccatorum
exercitium. **¶** Primum machabeorum. 7. Ostende-
runt elephantibus sanguinem mori. Cuius
christi sanguine participes nos efficiat qui in
trinitate perfecta vivit et regnat deus. Amen.

¶ In die sancto pasche. Sermo. 86.

Portebat

o pati christum et resurge-
re a mortuis tertia die.
Luce vigesimoquarto.
¶ Circa primum negotium
sunt. 7. considerationes vi-
dende de resurrectione domini. **¶** Prima conside-
ratio. Rima est de eius quod dicitur. scilicet quod sit re-
surrectio. **¶** Vbi sciendum putat dicit
beatus Dionysius. de angelis. ibi. quod mors non
est alicuius rei presumptio: sed punitio separatio.

Et tunc per oppositum resurrectio non est alicuius rei
separatio: sed tamen separatorum coniunctio. **¶** Intelligen-
dum tamen quod in morte christi fuerunt. 4. separationes.
¶ Prima fuit anime a corpore. de quo dicitur. 27.
Iesus clamans voce magna emisit spiritum. **¶** Se-
cunda fuit separatio divinitatis ab humanitate: quia
christus non fuit homo in triduo: ut dicunt dagores.
Et per hanc separationem christus clamavit in cruce.
Deus deus meus etc. dicitur. 27. **¶** Tertia sepa-
ratio fuit sanguinis a corpore. **¶** Quarta fuit se-
paratio sanguinis a deitate remanente ea coniun-
cta cum corpore: quod licet quando sanguis fuit intra cor-
pus: fuit coniunctus divinitati sicut corpus. Tamen quod
ex quo fuit a corpore fusus: videtur finaliter fuisse
separatus a divinitate: quod illa quod exhibebat de corpore
christi: non tenebat suppositum in divinitate propter animam
Iustus autem separationis signum est: quod licet dicamus
per coactionem ydionatum: dei filius fuit sepultus.
Non tamen dicitur quod filius dei fuit effusus super ter-
ram: sicut in illo triduo fuit sepultus. Ista autem
coactio ydionatum est nota unionis: que fuit
quadruplex. **¶** Prima fuit sanguinis in cor-
pore: quod anima non potest uniri corpori: nisi corpus
humore sanguinis sit sufficienter irrigatum.
Alioquin per effusionem sanguinis nullus more-
retur. **¶** Secunda reunio fuit sanguinis cum dei-
tate. Sicut sanguis per hunc fuit effusus a corpo-
re: fuit separatus a deitate. Ita per hunc sanguis fu-
it reunitus corpori: fuit reunitus deitati.
¶ Tertia reunio fuit anime cum corpore: quia
postquam corpus christi fuit debite dispositum: anima po-
tuit introduci. **¶** Quarta fuit reunio divini-
tatis cum humanitate resultante ex anima et corpore
quod licet christus in triduo non fuerit homo: tamen post triduum
fuit vere homo: sicut ante mortem. unde per prophetam in perso-
na christi humanitatem iterum assumptis ait. Resur-
reri: et adhuc tecum sum. unde sequitur quod illud di-
ctum beati Anselmi. Quod deus assumpsit: nunquam di-
misit: est intelligendum quantum ad partes ho-
minis essentielles: que sunt anima et corpus: quod
de sanguine et humanitate constat esse oppositum.
¶ Sed hic posset esse dubium de dicto beati Dionysii:
qui dicit quod mors non est alicuius rei con-
sumptio: cum tamen ponatur: quod christi humanitas non
permansit in triduo. Et dicitur quod illud dicit sanctus
Dionysius per animam volens distinguere morte
hominis a morte bruti in qua anima fuit presumpta.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio si christus resurrexit

8 **¶** Quantum ad istas considerationes nota
quod christus vere resurrexit: quod declarat

Sermo

vtriusq; testamēti testimonio que testificata su-
 erunt xpi resurrectionē. **¶** Quorū primū fuit
 in veteri testamēto: vbi in pluribus locis dñs
 p̄misit se resurrecturū. **¶** Secūdo in nouo testa-
 mento anteq; fieret: xps iā p̄nunciāuit: **Mat.**
10. Ecce ascendū iherosolymā &c. Et sequi-
 tur. Tertia die resurget. **¶** Intelligendū tñ
 q; ista resurrectio fuit p̄firmata postq; fuit facta
 quadruplici testimonio angelico. Quia quatuor
 angeli in die resurrectionis ipsaz fuerunt testi-
 ficati. **¶** Primus fuit q; apparuit extra sepul-
 chroz. **Mat.** 28. Angelus dñi descendit de ce-
 lo. Iste angelus fuit virtuosus in suo aspectu
 q; erat aspectus eius sicut fulgur: vestimēta ei⁹
 sicut nix. I⁹ uir terribilis i effectu: q; p̄ timore
 eius exterriti sunt custodes. I⁹ uir etiā affabilis
 in suo affatu: q; dixit mulieribus. Nolite timē-
 scio &c. Sequitur. Surrexit nō est hic. q. d. s̄m
 Greg. Paueāt qui non amant aduentū sup-
 noz ciuiuz: uos autē cur p̄timefcitis: q; vestros
 p̄cues cernitis. **¶** Scd̄s angelus apparuit ea-
 dem hora infra sepulchz. **Matth.** 16. Ubi dicit
 q; iste mulieres qbus facta fuit visio introeun-
 tes: viderunt in dextris monumenti iuuenem
 sedētem cooptum stolla cādidaz obstupuerunt
 qui dixit illis. Surrexit non est hic. **¶** Tertius
 & quartus fuerunt duo angeli quos vidit ma-
 ria magdalena in monumento sola: quoz vnus
 erat ad caput: & alius ad pedes. **Joh.** 20. Qui
 dixerunt ei. Mulier qd ploras? De istis vide-
 tur facere mentionē **Lucas.** 24. Duo inquit
 viri steterunt iuxta illas in veste fulgēti: nisi for-
 te dicatur q; illi fuerūt alij duo qui apparuerūt
 tribus mulieribus s̄l. d. Quid q̄ritis uiuen-
 tem cū mortuis? Et sic essent sex angeli testes.
 S; ex istis duo accipiuntur documenta.
¶ Primū documentū est q; xpi resurrectio
 fuit sufficienter p̄bata ex testiū qualitate: q; an-
 geli cū eēnt i grā p̄firmati nō potuerūt mortāl-
 nec venialr peccare. Et id nec mētiri valebāt.
¶ Scd̄m documentū est: q; illa resurrectio fu-
 it sufficientissime p̄bata ex testiū q̄titate: ga-
 lex diuina dicit q; in ore duoz vel trium testiū
 stet omne verbum. s. ad sufficientiam duo: ad
 abundantiam tres: ad redūdantiaz sex.

Tertia p̄sideratio.

Tertia p̄sideratio est qualr xps resur-
 rexit. Et dī: q; sicut xps fuit ad mo-
 dum agni imolatus: ita fuit ad modū
 leonis resuscitatus. Pro cuius resurrectione

dicitur apoca. 7. Dicit leo de tribu iuda &c.
¶ Intelligendū tñ: q; in resurrectione fuit
 xps leo p̄pter quadruplicē fortitudinis actum
¶ Quorū primus fuit: q; claustra inferni fre-
 git. **2. sec.** 13. O mors ero mors tua: morsus
 tuus ero inferne. **¶** Scd̄s actus: q; potentia
 inferni subuertit. **Luc.** 12. Cum fortis armat⁹
 custodit atrium suū &c. **¶** Tertius actus est: q;
 captiuos de inferno reduxit. **Psal.** Captiuaz
 duxit captiuitatez. **¶** Quartus actus est: quia
 semeipsum p̄pria virtute resuscitauit: vt p̄ ipso
 dicit **Jacob gene.** 40. Ad predā ascendisti fili
 mi: requiescens accubisti vt leo & q̄si leona.
 Et quis suscitabit eum: quasi di. Nullus nisi
 ipse met. **¶** Et nota q; xpi resurrectio fuit qua-
 lificata quadruplici dispositione. **¶** Prima fu-
 it q; eius caro sanctissima fuit ab omni corrupti-
 one per triduum diuina virtute p̄seruata pro
 qua dispositione dicit **Petrus** in actibus. Quia
 caro eius nō vidit corruptionē. **¶** Scd̄a dis-
 positio est: q; caro xpi fuit reparata. Cum enī
 ibi fuerunt plage & vulnera ex flagellis s̄m va-
 ticinium **Ysaie.** Omnia illa fuerunt ex diuina
 virtute saluata: nō medicamine. **¶** Tertia dis-
 positio fuit: q; in carne xpi fuerunt quinq; p̄n-
 cipaliora vulnera derelicta in signū passionis
 preterite. vnde dicit **Thomas.** Nisi videro in
 manibus eius fissuram clauoz &c. Et post di-
 es octo dixit ad eū. Infer digitū tuum huc &c.
Joh. 3. **¶** Quarta dispositio est: q; caro xpi
 fuit glorificata. **¶** Q; s; sanctos habuit p̄mo-
 dotez ipassibilitatis: q; dicit apostolus: **Al.** ors
 illi vltra nō dñabitur. **¶** Scd̄o dotem subti-
 litatis: p̄ quā exiuit de sepulchro clauso. **Mat.**
28. **¶** Tercio dotem agilitatis p̄ quāz euasit
 ab oculis eoz. **Luc.** 24. **¶** Quarto dotē clari-
 tatis: q; quasi peregrinus apparuit discipulis.
 non in ea claritate qua nunc fulget: vt determi-
 nat **Augu.** de ciuitate dei. Sed attendendū q;
 vulnera in xpo remanserunt: vt discipuli cum
 citius cognoscerent: & p̄pter multa alia que in
 alio sermone patent.

Quarta p̄sideratio.

Quarta consideratio quando resurre-
 xit: in qua occurrunt quatuor p̄ticule
¶ Prima est de anno. vbi sciendū
 q; xps fuit. 30. anno baptizatus postea triāno
 docuit. s. q; fuit mortuus & suscitatus. 33. anno
 quā etatē dicit **Aug.** perfectissimā esse in libro
 de ciuitate dei: q; vsq; ad illam etatez homo p̄-
 ficuit: & ex tunc incipit discere: & istam etatē xpi

dicat apostolus plenam esse. Ephesiorum. 4.
E Secunda particula est de mense. Constat autem xpus
 resurrexisse in mense martij: secundum quod nos
 accipimus mensis: quod sexto kal. aprilis ut ha-
 betur ex dictis Aug. 4. de ciuit. dei. **I**ntel-
 ligendum tamen quod iste mensis dicitur quadru-
 plici mysterio consecratus. **P**rimo quod in isto
 mense traditur mundus fuisse creatus. Unde
 de hoc mense dicitur exo. 12. **A**denus ille prin-
 cipiuz mensium: et sic in christi resurrectione mu-
 dus fuit renouatus: dicit apostolo: Quomo-
 do xpus resurrexit per gloriam patris: ita et nos
 in nouitate vite ambulemus. **S**ecundo quia
 in illo mense fuit israeliticus populus ab egypti
 ptijs liberatus ibidem: et ita in resurrectione san-
 cti fuerunt de egypto que dicitur regio tenebrarum
 extrahi. scilicet de inferno. **T**ertio illo mense popu-
 lus egyptiorum fuit flagellatus: sic illo mense
 xpus in infernum descendente populus demoni-
 orum fuit afflicus: et clamabant: Cur in mun-
 dum venisti ante tempus torquere nos? **Q**uar-
 to illo mense sicut fuit rex egypti submersus: ita
 in christi passione fuit sathanas alligatus quod est rex
 tenebrarum: per christum ad inferos descendente
 unde Apo. legitur. Sathanas alligatus est qui
 est rex tenebrarum.
De tertia particula patet quod dies in qua resur-
 rexit xpus fuit dies dominica. **M**arci ultimo
 Surgens ibi mane prima sabbati: id est toti-
 us septimane. Illa enim est dies dominica.
Ben. p. Unde patet quod errant qui primam die
 dicunt lunc in septimana pputant. **I**ntelligen-
 dum tamen quod illa dies inuenit quadruplici my-
 sterio sollemnizata: ut fieret dies dominice re-
 surrectionis. **P**rimo quod angeli illo die fue-
 runt creati. **B**ene. p. Dixit deus. fiat lux: p
 quam intelligit Yfido. et bimologia angelos
 dicens quod deus prima die sub lucis nocte creauit
 angelos. **S**ecundo quod illo die fuerunt dñi ser-
 mones auditi. Illa. n. die lex fuit audita in mo-
 te synai: quod quinto die a liberatione populi fuit Aug.
 de tri. et fuit Bre. fuit imolatus feria. 6. et sabba-
 to per mare rubrum traductus: et die dominico perfecte
 liberatus: et quinquagesima die tunc est dies do-
 minica. **T**ertio quod illo die fuerunt pastores
 illuminati: quando eis apparuit angelus annun-
 cians christi natiuitatem. **E**um. n. annuntiatio fue-
 rit facta feria sexta: sequitur natiuitas semper in die
 dominica. **Q**uarto quod illo die fuerunt apostoli infla-
 mati ueniente spiritu sancto super eos repete quin-
 to die a resurrectione: que est semper dominica.

Actu. p. Sed ex istis accipiunt. 4. documenta
Primum quod conuenienter diuina ordina-
 tione in noua lege conuersus est cultus diei sab-
 bati: in cultum diei dominice: quia maiora be-
 neficia sunt humano generi collocata in eo: ut
 patet ex premisis.

Secundus est quod in principio mundi licet de-
 us plus post diem dominicum honorauit di-
 em sabbati quam quinque precedentes: tamen plus
 honorauit secundum veritatem diem dominicam
 quam sabbatum apud se ipsum: quod licet dignius sit
 vacare quam operibus mechanicis intendere: ta-
 men dignius est operari spiritualia quam cessare.
 Sicut autem in sabbato vacauit et in quinque diebus
 fuit intentus sensibus: quasi mechanicis: die
 autem dominica suis spiritualibus producendi.

Tertius est quod magis tenentur christiani ad
 cultum huius diei quam iudei ad obseruantiam sab-
 bati: quod illud quod est dignius est magis honorandum
 et ista dies ut patuit fuit plus honorata a deo.

Quartum est quod licet christiani in die illa de-
 beant ab operibus scrullibus abstinere: non
 tamen a spiritualibus immo tunc principaliter
 in spiritualibus debent se exercere.

Quarta particula est de hora in qua constat
 christum in aurora surrexisse. Unde Aug. 4. de
 trinitate. dicit quod surrexit in diluculo: et ideo di-
 citur valde mane vna sabbato: id est vna die
 septimane. **M**arth. ultimo. ideo dicit propheta.
 Exurge gloria mea exurge psalterium et cy-
 thara exurgam diluculo. **I**ntelligendum tamen
 quod illa hora habet quatuor proprietates christi resur-
 rectioni conuenientes. **P**rima est quod illumi-
 natur: et ideo cum sit illatio solis homines inui-
 piunt tunc plus occulta cognoscere. **C**hristus autem
 est sol iustitie et lux illuminationis. **S**ecundo est
 letificatio quod tunc oritur sol qui habet influen-
 tiam et resurrectione christi inenarrabile gaudium ac-
 tulit discipulis. ideo dicit Ioh. 4. Gausti sunt
 discipuli viso domino. **T**ertio est exterritio
 bestiarum. **P**sal. Ortus est sol et congregati
 sunt: et ita in christi resurrectione fuerunt iudei ex-
 territi: et ideo conduxerunt custodes ut celarent
 mysterium resurrectionis: ut dicit euangelista
Quarto illa hora est asscuratiua propter quod
 dicit propheta. Exhibuit homo ad opus suum
 etc. Et ita in resurrectione mulieres que sunt na-
 turaliter timide: ita fuerunt asscurate ut leuici
 am iudeorum non formidarent. Sed ex istis ac-
 cipitur documentum quod hora ista est pueniens
 ad orandum. Et ideo ipsa dominus voluit gau-

Sermo

dio sue resurrectionis illustrare. **Ecdi. 29.** Justus cor suum tradet ad vigilandum diluculo.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est. vnus xps resurrexit. **E**st attendendū q̄ i omni transitu locali qui designatur per vbi est p̄siderare terminum a quo ⁊ terminum ad quem: ⁊ ideo vadit primo de termino a quo. s. vnde resurrexit. 2. ad terminum ad quem resurrexit de termino a quo xps resurrexit. **E**st attendendū q̄ de inferno ad quem locum descendat. vnde dicit apostolus ad Eph. 5. Descendit christus primum ad inferiores partes terre vbi. s. est infernus in centro terre: ille autē sunt partes infernales: ⁊ ideo constat q̄ ipse ab inferis resurrexit. **Pe. act. 2.** Christus nō fuit de relictis in inferno sicut caro eius nō vidit corruptionem. **E**st intelligendū tamen q̄ in inferno sunt quatuor mansiones. **E**st prima dicit inferno in quo sunt damnati. **E**st secunda est limbus in quo sunt paruuli in peccato originali decedentes. **E**st tertia est purgatorium in quo sunt fideles qui decesserunt nondum purgati. **E**st quarta est sinus abrahe in qua erant sancti sine omni pena: immo cum ingenti letitia. **Luce. 15.** Dic consolatur: tu vero cruciaris. **Nūc** igitur christus nō resurrexit ab inferis: id est ab inferno inferiori q̄ ad illud non descendit q̄ ibi est sempiterna dei blasphemia vt habet in apo. **Necc** a limbo cum sint in mortali culpa sine diuina gratia immo in ira: sed resurrexit de purgatorio quia illic descendit ad soluendas illorum penas. **Actuū. 2.** Hunc deus suscitauit a mortuis solutis doloribus inferni: resurrexit ⁊ de sinu abrahe quia sanctos in aduentu eius inde ducit. vnde **Jacob gen. 44. di.** Salutare tuū expectabo dñe. **E**st attendendū q̄ xps rediens de inferno adduxit secum quadruplitem militiam. **E**st prima fuit animarū de sinu abrahe exeuntium vt supra patuit. **E**st secunda angelorum eis ministrantium in illo loco q̄ angelus ibi ministraret patet quia lazarus fuit ab angelis depositus in illū locum. **Luce. 16.** vnde fuit euacuatum illud mysterium: cum nullus amplius illic descēdebat. **E**st tertia fuit animarū de purgatorio venientium: sicut fuit oñsū supra. **E**st quarta fuit angelorum sanctorum illuc ministrantium quia ille pene cum fuerint salutare ad modum medicine non videntur ministrari ab inimicis: ⁊ non videtur q̄ deus vasa graue sue tradat in manibus inimicorum

vnde angeli suos electos vsq̄ ad vltimū terminum associare credunt. vnde p̄ istis generibus aīarū intelligitur illud p̄phetiarū gene. 49. Ad p̄dam fili mi ascendisti ⁊c.

Sexta p̄sideratio.

Sexta consideratio est: vbi resurrexit xps. s. de termino: ad quem dicendū fin **Aug. q̄** remeant de inferno ad sepulchrum: sic q̄ in sepulchro facta fuit resurrectio: q̄ vbi fuit corpus mortuum: ibi fuit etiam resuscitatum. **E**st intelligendū q̄ in xpi resurrectione fuerunt facta miracula ex pte corporis. **E**st primum fuit: q̄ corpus xpi fuit reorganizatum: cum aliqua organizatio fuerit in passione destructa: p̄ quam mors fuit secuta. **E**st secundum fuit: q̄ illud corpus fuit diuinitus inmutatum: quia de corruptibili factum fuit incorruptibile: vt de isto diceret ap̄lus. Christus iam non morietur. **E**st tertium fuit: q̄ corpus fuit aīatum. **Nulla. n.** creatura pōt facere corpus aīatum animā infundendo: cū resuscitare mortuos sit p̄prium diuini miraculi fin **Augm.** **E**st quartum fuit: q̄ tunc fuit renouatus idem omnino p̄positus: vt vere xps idem homo eēt per resurrectionē: qui fuerat per generationē. vnde bis fuit factus homo. Sed ex pte sanguinis fuerunt quatuor miracula alia facta. **E**st primum est: q̄ fuit renouatum omnino idem: q̄ sanguis xpi q̄ fuit effusus sup̄ terrā in triduo: diuina virtute a resolutione preseruatus fuit: sicut ⁊ caro a putrefactione: q̄ dicit p̄p̄ha. Non dabis sanctum tuum videre corruptōem. **E**st secundum fuit: q̄ sanguis xpi sit preseruatus. fuit p̄ mysterium angelorum recollectus: q̄ vbi sufficit virtus angelica: non est necessaria virtus maior: vt est diuina immediate ⁊ totaliter s̄z **Augu. 3. de tri.** **E**st tertium est: q̄ ille sanguis fuit p̄ diuinā potentā infra sepulchrum inclutus quia tunc oportuit esse in eodē loco: quod est p̄ primum diuine virtuti: vt p̄z in. 4. sententiarū. **E**st quartum fuit: q̄ ille sanguis fuit subito diuina virtute corpori reinfusus: q̄ virtus angelica nō videtur sufficere ad hoc ita repēte dispensa ad singula loca mittendo. **E**t istis oībus p̄missis xpi resurrectio in sepulchro fuit p̄sumpta: ⁊ tot ⁊ tanta beneficia ⁊ miracula in h̄ sepulchro perpetrata. **E**t ideo **Ysa. dicit.** Et erit sepulchrum eius gloriosum. Sed ex hijs accipiuntur duo documenta. **E**st primum est: q̄ filiatio respectu virginis in puncto resurrectionis repata fuit: q̄ xps nō erat

filii virginis in hoc triduo. Sz qz in resurrectione redit omnis talis humanitas: ideo pma net filiatio z maternitas.

¶ Scdm qz in patria remanebunt ille generationes parentu z filioz: z p psequens cofan guineorum z fratrum: q sunt ab illis: qz in tali statu erimus sicut christus. quado resurrexit.

Septima pñderatio.

¶ Eptima pñderatio est quare xps resurrexit. Et dicit apls ad Roma. 4.

vt dñetur simul uiuis z mortuis. Et istius signu est qd dñat. 28. dicit xps. Data est mibi ois pñs in celo z in terra. **¶** Intelligendum qz xpi resurrectio fuit accelerata quarduplici rone. **¶** Prima fuit ad dine scriptu re veritatem adimplendā: dicente aplo qz xps resurrexit a mortuis fm scripturas. vnde osee dicit. Quificabit nos post duos dies: loquendo in psona totius generis humani de chusto. In cuius resurrectione fuimus oēs resuscitati.

¶ Scda fuit ad veritatem fidei pñmandam: qz discipuli post mortem xpi a fide deciderunt vt habet in Johe. Et ideo opus fuit vt p mira culū resurrectionis fides in ipis reformaret. vñ dicitur Luce. 24. O stulti z tardi corde ad credendum. **¶** Tertia fuit ad inimicoz negtiam pñtandam. vnde sicut iudei gloriabant de ei occisione: ita pñtati sunt de eius resurrectione vt non gloriēt se vicisse: sicut clamabat psal. Non pñaleat aduersus iustus impius. Et idē petit. Illumina dñe oculos meos: ne vnqz obdormias in morte: ne qñ dicat inimicus meus pñalui aduersus eum. **¶** Quarta fuit ad scōz resurrectionē veram insinuandā. Licet. n. ante ipsum fuerint sex mortui suscitati: duo p He liseum: vnus per Helā: z tres per ipm dñz tamen nullus potuit resurgere vera resurrecti one non itēz moriturus: nisi pmo xps resurgeret: q est primogenitus mortuoz. Apoc. p: Et ideo p resurrexit: z sic sanctos alios mltos suscitauit. **¶** Sz attendendū qz de istis sanctis cuz xpo suscitatus accipim ex dictis bñi Jhe. tria argumēta apparētia. **¶** Primū est: qz isti surrexerūt vere: z nō fantasice: qz dicebāt illi quoz verba beat Jhero. recitat: q veri testes nō essent: nisi esset vera eoz resurrectio. Et cōfirmatur: qz scriptura dicit qz surrexerūt corpora multa scōz. Quis verba fuerūt simplr verificata. vnde ecclia repellit eos: q dicunt qz de xpi latere non exiuit aqua: sed flegma: qz scriptura dicit oppositū. **¶** Scdm argumentū est

qz isti sancti nō redierunt in terre puluere: qz mors est pena peccati. z ipsi oēs erant peccato purgati vltimate. imotā bean: cū beatitudines in aia segtur glificatio in corporibus. Et aliter non fuisset vera resurrectio: nisi resurrexissent cum xpo. **¶** Ternū est qz tales nō resurgēt in nouissimo die: qz iam sunt pfecte resuscitati.

Et quo accipit documentū qz illi q sunt pauile giati: nō intelliguntur in litteris z regulis gnā libus includi diuine scripture. Quare illi q iaz vere cum christo resurrexerunt: non includuntur sub regula: cum dicat apls. Omnes qdem resurgemus. Sicut nec mater dñi cum fuerit sine omni peccato: non pñet ad illam reglam Omnes peccauerūt: z egent gratia dei. vnde etiam Augu. dicit qz credibile est in quolibz resurrectionis dñice die aliquos sanctos resuscitari zc. Quis dominice resurrectionis nos faciat participes: qz deus viuut z homo. Amen.

¶ In die pasche. Sermo. 87.

Xpurgatē ue

tus fermentum: vt sitis zc.

¶ Prima cor. 5. Scdm qd dicit Brego. in moralibus tres sunt cause: quare impedimur in cognitiōe vite eter

ne. s. pñm: occupatio circa corpus: z mñdi sensibilibus amplexus. Et ideo pparat nos paralitico: cui si apponat cibis delectabilis: nō sentit eius suauitatē: donec curet paralitico: z auferat mala dispositio. Sic dicit esse in nobis respectu dulcedinis vite eterne. **¶** Et hoc primo ppter peccata z coionem corporis mortalis.

¶ Peccata. n. inficiunt appetitum aie rationalis z molles corporis aggrauat aiam. Et ideo nō sentimus illam delectationē: nec allicimur ad eam: nisi pñs deposuerimus a ceruicibus nostris iugū voluptatis. **¶** Scdo. ppter aie occupationē circa corpus. Nam dicit qz sbaz aie corpus occupat: z reddit eam stultā in pfectiōe ingrendi q sibi ppetunt: z pñendi delectatiōes pfectiōis sue. **¶** Tercio pp occupationem cum mundo. Quia. n. sumus dediti mundo sensibili: ideo negligimus insensibilem z spāalem: fm qd edocet Auicenna. Apls vero videns nos hīs impedimētis postergatos a gustatiōe dulcedis eterne felicitatis: q p agnuz paschalē figurat. In eplā pposita hortat nos ad tria.

Sermo

Primus est mundificatio anime a peccatis di. Expurgate. **S**ecundus est subtractio anime a sollicitudine corporis di. Ut sitis noua cōspersio. **T**ertius est suspensio mentis a fructu mudi sensibili: ubi. Itaqz epulemur &c. **D**icit igitur. Expurgate vetus. **C**irca totū in vniuersali occurrunt due considerationes.

Prima cōsideratio.

Prima habebit octo p̄clusiones & veritates tres. **S**ecunda consideratio continet in se tria dubia.

Prima p̄p̄ne p̄sideratiōis est videre sensus morālē q̄ talis est: q̄ quia x̄ps resurrexit p̄p̄ nostrā sp̄ualez resurrectione: ideo ad h̄ ut sp̄ritualiter resurgamus oportet expurgare: id est eiicere corruptiones peccati: que per vetus fermentum intelliguntur. **U**t sitis noua cōspersio: id est purificati renouatione virtutū per p̄nias. **S**icut estis: id est fuistis in baptismo p̄ gratiam. **A**zimu: id est puri sine fermento corruptionis peccati. **E**t ideo q̄ x̄ps immolatus est pro nobis in passione qui pascha nostrum est. i. agn̄ paschalis innocenter passus quem sacramentaliter edere debemus. **E**t ideo epulemur: nos ipsi incorporando. **N**on in corruptione veteri scilicet originalis culpe & actualis malicie in deum & in proximum. sed in sinceritate: a vitijs declinādo: in nouitate vite & veritate bene semper operando: declinās simulationem in conclusionem veritatis.

Secunda p̄clusio est: q̄ per hoc fermentum sp̄rituale peccatum signatur. **H**oc. n. p̄z ex ei⁹ proprietatibus peccato puenientibus. **N**ā **Y**sidus. dicit: q̄ i fermentum est terrestris putredo ratione substantie: & infrigidatio ratione qualitatis. **I**n ipso enim est virtus infrigidatiua p̄ suā acetositatem. **Q**uicēna dicit q̄ est saporis acritudo que est acetositas: & sic declinat a naturali dulcedine & corruptione adulterino rancore: & est rei cui admiscetur inflatio. **A**lfernoze ex ipso resolutio resoluti: ut ait auicenna. **T**ale enī est peccatum. **P**rimo enī putredo ut ait anas quarto. **A**scendere feci putredinem castrorum. **S**ecūdo est anime infrigidatiuū. **I**here. sexto. **S**icut cisterna aquam suā sic frigidāz facit &c. **T**ertio acetosam acritudinem saporis. **I**here. tertio. **O**mnis qui comederit vnam acerbā obstupescant dentes eius. **Q**uarto declinat a dulcedine nālī que est in diuina consolatione. **U**nde tren. 3. **R**epleuit me amaritudinibus. **Q**uinto est tumefactio. & inflatio. **J**ob. 25.

Quid tunc contra deū? **S**exto est anime corruptio & in defectuz resolutio. **U**nde apostolus dicit: q̄ modicū fermenti totāz massam corrumpit. **U**nde prohibetur **E**xo. 12. **N**on erit fermentum in domo vestra. **I**ntelligendū tamen q̄ est quadruplex fermentū. **P**rimū est male suggestionis. **D**ee. 7. **Q**uicūqz ciuitas paululum a mixtione fermenti. **S**ecūm est simulationis. **M**atth. 26. **A**uete a fermento phariseorū. **T**ertius est malicie. **E**xo. 23. **N**on imolabis sup fermentū sanguinem victimę tue. **Q**uartus est nequitię: ut habetur p̄ma cor. 5. **U**nde dicitur. **E**xpurgate &c. id est a cordibus eiicite. **V**etus fermentū: id est peccatum scilicet originale: qd̄ vetus dicitur respectu actualium peccatorūz.

Tertia p̄clusio est: q̄ tale fermentum. i. peccatum eiiciendum est p̄pter quatuor. **P**rimū est q̄ est infructuosus actu. **N**am nullus actus meritorius ex ipso vel per ipsūz producit. **R**adix. n. ē venenosa. **E**t ideo nihil exit inde nisi venenosus & ministratium mortis. **U**nde **M**atth. 10. dicitur peccatoribus in mortalē exp̄sentibus. **Q**uid hic statis tota die ociosi? **R**euerā illi ociosi sunt: qui & si laborant: fructus tñ ex labore nō percipiunt. **E**t tales sunt peccatores. **L**aborant. n. infructuose. **R**om. 3. **Q**uē fructum habuistis tunc in quibus erubescitis nūc? **Q**uasi di. **N**ullū. **S**ecūz q̄ est p̄tagio summatu. **Q**ui enim picem tangit inquinabit ab ea. **S**ic qui adheret peccatoribus inficietur per eos. vnde psal. **L**uz peruerso peruerteris. **T**ertium est q̄ est piculosum lapsu. **L**abuntur. n. peccatores peccati merito d̄ peccato i peccatum & tandem in infernū. **P**eccatū. n. qd̄ per penitentiam non diluit s̄m **B**regorium: mox suo pondere ad aliud trahit. **Q**uartum est: q̄ est laboriosum victu. **V**iuūt. n. homo in eo multum laboriose & sine quiete p̄sentie que cōtinuo remordet. vnde dicit **M**ichee. 2. **S**urgite. i. a statu peccati: & ite: q̄ nō habetis hic requiem. **D**icit igitur. **E**xpurgate.

Quarta p̄clo est: q̄ q̄ nō sufficit mala non agere: nisi & quisqz studeat bōis operibus isu dare: ut dicit **B**reg. **I**deo post peccati eiectio onem oportet virtutibus insistere p̄glutinatīs vinculis caritatis: ut sp̄ritualiter noster status renouetur: qd̄ fit per penitentiam voluntariāz & perfectam. **P**rimū p̄z. **N**am quantum p̄nia est magis voluntaria: tanto est magis satisfactoria: & ideo dicunt sancti q̄ modicum de

tatisfactoria: et ideo dicunt sancti quod modicum de penitentia plus perficit in hac vita quam multa in purgatorio: quia illa pena non est voluntarie assumpta sed violenter inflicta. Unde iudicium. 5°. Qui sponte obtulit animas vestras benedicite dominum. Secundum patet. Nam maxime culpe debetur maxima pena. Item Bre. secundum magnitudinem culpe debet esse magnitudo pene. ut sint digni fructus penitentie. unde deuterio. 25. Secundum mensuram peccati erit plagarum modus. Nam si quis penitentiam adequatam perficeret: statim post mortem euclaret. Hoc autem fit quando penitentia penitentie applicatur per contritionem: nam actus contritionis penalisissimus est: quia ab intimis procedens omnia exteriora perturbat dicente Iheremia. Contritum est cor meum in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Hoc intelligitur per confessionem. Nam secundum glossas. Conspersio est farina per aquam perglutinata sine fermento: Et hoc est quod dicit. Ut sitis noua conspersio: id est pura congregatio in nouati. scilicet virtutibus et sine corruptione peccati puri. Dicunt enim noua: nam prima conspersio erat per baptismum. scilicet noua. Et Secunda in nouans fit per penitentiam. unde dicit. Sicut estis agniti. Glo. i. si cut facti estis puri in baptismo per gratiam. Quinta conclusio est quod talis expurgatio a vitiis et vitia occasione mali: est nobis meritoria vite eterne: et hoc propter christi passionem: unde dicit. Et enim per vitiis puri esse debemus: quia christus immolatus est pro nobis. scilicet suo patri: in ara crucis per mortem et passionem. unde philosophi vident hoc sensisse: nam porphirius dicit peccata non posse purgari nisi per dei filium. Et dicit quidam expositor quod in turba platonis aureis litteris est quedam scriptura super pectus eius: quatenus hec verba. Credo in christum nasciturum de virgine: passurum pro humano genere: et tertia die resurrecurum. Hoc etiam confirmat articulus fidei: quem scripsit andreas apostolus. di. qui passus est sub pontio pillato crucifixus mortuus et sepultus. Hic intelliguntur quatuor creditas veritates. Prima est de christi passione. Secunda de crucifixione et crucifixione. Tertia de morte: quia mortuus. Quarta de sepultura: quia sepultus: et hoc contra quatuor hereticas prauitates. Prima fuit quorundam dicentium christum omnino fuisse impassibilem nec passum nisi secundum apparentiam ut recitat damianus de heresi. Alii dixerunt eum non posse

mori quia fuit gentis sine corruptione. Alii dixerunt quod omnia que fuerunt facta circa christum esse fantasmatum: et ideo non esse vere sepultum. Quomodo igitur filius dei mortuus est posset argui sic. Nihil moritur nisi compositum: quia mors est separatio anime a corpore hoc est partus a parte in composito moriente: sed dei filius moriebatur: igitur et c. Unde hic est aduertendum quod filij personalitas secundum se non vulnerabatur nec sepe liebatur nec moriebatur: sed ista sunt vera de filio dei secundum communicationem ydiomatum. unde cum dicitur filius dei mortuus est: id est aliquid deo unitum ypostatice ut corpus carens vita mortuum est. unde Ambrosius. dicit. Christus dei filius et natus ex virgine idem patiebatur et non patiebatur: resurgebat et non resurgebat: secundum unam naturam passibilis erat: id est in carnem que mortua fuit non secundum verbum quod apud deum semper manebat. unde dei filius morte in anima pertulit: et in maiestate non sensit: sed tantum participatiue infirmitatis ree glorie est crucifixus unde dicitur pascha. Nam grece pati dicitur pathi ideo pascha passio dicitur esse: immolatio est sed per passionem. unde magister sententiarum in 3. libro distinctio. 20. dicit quod peccata nostra id est penam peccatorum que conuerso debetur per ipsius penam quam in cruce tulit in baptismo penitus relaxatur et in penitentia minoratur. Non enim sufficeret illa penitentia qua penitentia ligat ecclesia. nisi christi pena cooperaretur qui pro nobis soluit. Christus igitur sacerdos est et hostia et precium nostre redemptionis qui se in ara crucis non diabolo sed deo trinitati se obtulit pro omnibus quantum ad precij sufficientiam: sed pro electis tantum quantum ad efficaciam. unde dicitur. Immolatus est sed primo a patre. immolatus a tota trinitate quia voluntarie eius passus est. Ipse etiam seipsum obtulit: quia sponte ad passionem accessit: iudas obtulit eum tradendo: iudei infligendo ut dicit Augustinus.

Sexta conclusio est: quod propter hanc sustentationem passionis persona filij est nobis magis diligibilis quam persona patris et spiritus sancti. Ratio est. Nam de christo habebatur cognitio: quam non cognoscebat pater nec spiritus sanctus. igitur etiam specialiter diligebatur: quia christus potuit videri oculo corporali mediante eius humanitate: et diligere per accidens. Et ex hoc solo quod humanitas sibi unita propter aliquam conditionem placabilem humanitatis per se diligebatur: puta per sufficientiam acerbissime passionis.

Sermo

Nota q̄ aliqua pueniunt persone filij : que ad personalitatez diuinam siue eternā non p̄nient. Et hec pueniunt essentie diuine: q̄ est cōmunis tribus psonis: vt sic singulr nō pōt diligi sine alijs. Sic etiā aliqua pueniūt sibi fm̄ humanitatez tpalem : vt passio eius: et alie iustitie et actiones plures. Sic loquendo aliq̄ vident̄ habere maiorem denotōem ad vnā psonam q̄ ad aliam. Qui p̄cordare videt̄ ecclia faciens orōnes p vnā psona nō sic dirigēdo ad aliam: vt p̄ de psona filij: q̄ in humanitate redemit nos: natus et passus est pro nobis: ideo posset licite plus diligi q̄ alia psona. Hec aut̄ sibi pueniunt nō solum rōne humanitatis : q̄ non illa sola redemit nos: nec illa sola passa est et mortua: s̄ filius dei in ip̄a. Propter h̄ filiu magno amore diligē possum⁹: imo certissime ad h̄ tenemur. Ex hīs dictis sunt. 3. Veritates.

Prima veritas est : q̄ idem filius meruit diligē amore magno: quia spontanee tñ dilexit nos q̄ voluit sponte mori: et gratuite p nobis pati. Ma⁹ si solū coacte plus teneremur coacto ri q̄ sibi: et certe quo ad hoc tñ obligamur patri: sicut sibi fm̄ velle suum spontaneum diuinum: q̄ illd velle diuinum spontaneus fuit tribus psonis cōde et oēs voluerunt: s̄ solus filius voluit voluntate creata: ppter quam sibi obligamur: nec p se loquendo passio illa plus respicit psonam eternam filij q̄ patris. Licet quatenus vera passio humanitatis sibi pueniat fm̄ coactionem p̄dicatorū: h̄ est q̄ generauit suāz humanitatem: q̄ sibi fuit suppositaliter vnita.

Secūda veritas est: q̄ quo ad opus operatur quo videlicet nō solum voluit nos redimi: sed quo ad executionē nos redemit: et multa p nob̄ passus pp̄ amorez : quo obligamur sue humanitati: q̄ etiā hoc voluit volūtōe creata. Et hec penalia p se et directe p̄p̄ta ē: p quo sibi plus q̄ alicui creature tenemur. Qui etiā amor in filium referendus est: q̄ subsistit in ipsa humanitate. vnde si vnus angelus vel purus hō redemisset nos: eque ex eā diligeremus eum: si/ cut nunc diligimus filiū ceteris partibus: q̄ cū filius simul cum h̄ q̄ nos redemit deus est: iō plus eum diligimus q̄ puram creaturaz : que nos redemisset: sed tunc ex causa aliā: q̄ deus est: eque diligimus vt patrem.

Tertia est : q̄ toti trinitati tenemur equalit̄ ex h̄ q̄ voluerūt nos p̄dinaz psonam redimi. Qd̄ aut̄ vltra h̄ fuit filius: hoc suppositum per qd̄ redempti sumus: plus certe sibi regratiar.

tenemur: q̄ pure creature et p̄ euz toti trinitati. Nam gratitudo plus debet affectui: q̄ exteri ori opatōi. imo in nobis nō sunt ista exteriora opa moralit̄ bona: nisi pp̄ bonitatez affectiōis: ex qua fiūt exteriores: et mltio fortius nō debet supposito opanti vel ex sequenti: nisi q̄ debet nāe vel naturis et affectōi eaz. vñ dī. Auct̄. q̄ propter acceptionem humanitatis nostre in vnitatem diuine p̄sone: et ppter fixuras clauoz et passionem: et redemptionem d̄s homini esse gaudiū infinitum. Et hoc est qd̄ dicit. Itaqz epule. vnde Luce. 15. Epulari et gaudere ōz. vbi glosa. Epulatio. n. est comestio letitie sociata. Epulatio p̄tinet ad occisionem vituli. i. ad passionem xp̄i. Sed gaudiū ad gustationem: dulcedinis diuine bonitatis. vnde Ber. Quot et quanta et qualia erunt fercula in illa epulatione: q̄ veritas sine falsitate et fallacia: caritas sine inuidia: iocunditas sine tristitia: sinceritas sine fastidio.

Septima p̄lo est: q̄ volūtarie pati sine culpa pro xp̄o est multū meritorium. Nam pati sine culpa est ex voluntate dei. S̄z hanc passionem voluntarie acceptare: est ipsam referre in deum per p̄formationem voluntatis: et in hoc p̄sistit meriti ratio p̄ncipalis: cum fm̄ apostolū voluntas dei sit sanctificatio nostra: et etiā q̄ talis volūtaria sustinentia minuit temptatōes: remittit p̄ctm̄: et meret̄ gratie infusionem.

Et nota fm̄ glo. tria sunt gn̄a patientium.

Primo q̄ innocens patit̄: xp̄m imitatur. Qui vero flagellis corripit: latronem imitatur q̄ cum xp̄o paradisum intravit. Qui nec flagellis corrigitur: sinit̄z latrones imitat̄: qui post crucem in tartarū irruit. Et igitur xp̄m imitemur: molestias sine culpa illatas patienter sustineamus: q̄ xp̄s frequenter pponitur nobis in exemplū: q̄ fm̄ Augu. summa p̄fectio xp̄iane religionis est imitari qd̄ colim⁹. vnde p̄ma petri. 3. Christus semel p̄ p̄ctis nostris ē mortuus. Et h̄ est qd̄ dicit. Non in ferment. v. s. originalis culpe. Neqz in ferment. s. culpe actualis in deuz. Et neq̄. s. culpe actualis in primum: saluatur meritum voluntarie passionis: q̄ rediligim⁹ xp̄m p nob̄ passus volūtate.

Secūda p̄lo est: q̄ dictum est q̄ xp̄s imolatus patri p passionem est pascha nostrum. i. transitus: per quem transire debemus de mūdo ad patrem. Scdm̄ Augu. reuera saluberrimum transitum facimus: cum a vitijs transimus ad virtutes: a virtutibus ad gratiam: a

gratia ad gloriam: vel a diabolo ad xpm: ab in-
stabili seculo ad eius fundacissimū regnū: ne-
cum b mundo transeunte transeamus. Talis
tamen transitus pgruit solum iustis diuisi-
onibus obedientibus p bonam voluntatem
vnde dicit Ansel. q. deus obedientibus sibi p
parauit pmissione felicitem: et inobedientibus
pmissione terribilem. Bona aut voluntas
psistit in cultu diuino. vnde idem dicit in. 2. de
diuina natura. Cultus diuinus aptissimus est
idemq. castissimus atq. sanctissimus plenissi-
musq. pietatis: vt euz semp pura: integra et in-
corrupta mente et voce veneremur. Nec enim
voluntas in azima intelligitur: q. d. esse pura et
recta. Nam azima dicitur ab a quod est sine: et
zima grece: quod est fermentū corruptiōis lau-
ne. vnde dicit in azimis. i. in puritate sincerita-
tis: a vitis quo ad declinationem mali: et veri-
tatis quo ad opationem boni: vel in azimis sin-
ceritatis. i. noue vite quo ad puerfionem: et ve-
ritatis quo ad pocrisim et simulationem. vel
sinceritatis in affectu p virtutis amorem: et ve-
ritatis in intellectu per veritatis cognitionem
vnde hanc vocem vocat Augu. affectione iu-
sticie. s. quando hō bz aliquem actum bonū et
ordinatum circa deum: vt quando hō vult de-
um esse bonum et iustum: et vult circa eum que
sunt iusta et ei placencia. Sic sunt tria dubia.
Primum si obseruantia mandatorū dei suf-
ficiat salutem: fm illud Mat. Si vis ad vi-
tam ingredi: serua mādata: et hoc sine caritate
Secutus arguit q. nō. Sic deus papiens in-
tendebatur uenire obligare ad seruandū pce-
pta ex caritate. Igit q. cūq. facientes opus pre-
cepti non ex caritate peccant mortalr. Et si de
pcepto negatiuo: ad qd tenetur semp et p semp
ita q. si teneatur ad illud ex caritate: quādo illd
seruat non ex caritate peccat mortalr. Similr
de pcepto affirmatiuo: ad quod tenet p aliquā:
si pro tunc nō seruat ex caritate: peccat mortalr
Solutio verū esse pbatur: q. faciens opus pre-
cepti non ex caritate: quando tenet ex q. opus
illud ex pcepto peccat mortalr: nō quia facit
opus pcepti: sed q. non ex caritate facit illud.
Et etiam q. tenetur habere caritatem: et nō bz.
Multo tamen minus peccat nō ex caritate fa-
ciendo opus: q. si opus non faceret. Obliga-
enim tunc ad tria. s. ad habendam caritatem: et
ad operandum tale opus: et ex caritate cum sci-
at bonam: pro qua sic obligatur operari.
Secūm dubium est: si actus bonus in ha-

bente caritatem et operantem ex ea non facit ad
augmentum meriti: cum tota p̄tās meriti cō-
sistat in bonis voluntatibus libere et fm iudi-
ciū recte rationis elicientibus: q. habitis illis
necessario infert actio exterior. ex nono et deci-
mo methaphysice. Si ergo totum meritum in
voluntate est: ergo opus bonum non remune-
ratur: sed sola voluntas. Solutio dicitur vera
citer q. sola voluntas hois: siue ad bonū: siue
ad malum sola remuneratur. Et rursum cōue-
nienter dicitur q. opus: et voluntas: et etiā ipse
homo operans et volens: p voluntate et opere
remuneratur. Dicitur quide: voluntas remu-
nerari: q. in ipsa meritum psistit. Dicit et op⁹
remunerari: q. in ipso consistit causa siue occa-
sio merendi. Voluntas remuneratur p opere
et opus pro voluntate: quia ex ipsis vt pz: acce-
pit voluntas quod placet: quia bona est.

Item ipsa iustitia est que placet. Opus pla-
cet quod ex voluntate bona est. Ergo sola iusti-
tia est pro qua voluntas et opus voluntatis pla-
cet. Sic nō due. sed vna retributio que est vo-
luntas remuneratur: et opus voluntatis. vnde
homo remunerari dicitur: q. illi datur et op⁹
remunerat: q. pro ipsa datur: et opus remune-
ratur: in quo ipsa voluntas placens meretur.
Tertium dubium est si rectitudo voluntatis
sufficit ad merendū. Dicitur q. nō: si intelliga-
tur de rectitudine nālī: q. fm scripturam deus
creauit hoīem rectum: et tamen hō vlt an-
gelus ex puris naturalibus stare poterit: non
tamen proficere: vt dicit magister de angelis di-
stinctione. 20. et de homine. 24. 2. libri sūar.
Rectitudo tamen gratuita bene sufficit: q. ista
includit gratiā: q. voluntas recta vt sit fm An-
selmum: non est aliud: nisi eam velle illud: qd
deus vult eam velle. vnde deus fm potentia
suam ordinatam: hanc rectitudinem volunta-
tis non potest auferre sine eius demerito: quia
quandiu voluntas persistit in hoc q. vult illud
et non aliud: non q. deus velit eam velle ipsa
nō demeret: et per cōsequens a deo auferri nō
poterit. Sed ipsamet cessare poterit ab hac re-
ctitudine volendo illud quod deus nō vult eā
velle fm pcepta sua. Et tunc potest sibi deus
fm leges cōmunes aut ferre caritatem et recti-
tudinem habitualem et cetera dona sua.

Sermo

In festo pasche. Sermo. 88.

Aria magda

m

lena et maria iacobi et maria sa-
lome emerunt aromata etc.
Adat. ultimo. Quia hodie
saluator noster translatus est p

resurrectione corporaliter de morte ad vitam. Et
statim peregrinasse ad nostras salutem et doctrinam.
Et scilicet spiritualiter de morte peccati ad vitam gratie trans-
feremus: vel de vita actiua ad vitam contemplatiuam
mentaliter transferamur. Unde ad Ro. 6. dicitur.
Sicut Christus resurrexit a mortuis per gloriam pa-
tris: ita et nos in nouitate vite ambulemus: scilicet
quia vita contemplatiua est quedam spiritalis resur-
rectio: sursum agens nos per desiderium in de-
um: quia in actu contemplationis deus descendit ad
nos per ostensionem suipsius et celestium reuelationem:
et nos in ipsius ascendimus per dilectionem
et desiderium eternorum. Unde apostolus
ad phil. 3. Nostra peruersio in celis est. Sicut
enim res ignota sursum fertur: ita anima caritate in-
flamata sursum agitur. Ideo in euangelio pre-
sentis circa hanc vitam contemplatiuam proponuntur
nobis quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Prima consideratio est de istius vite in-
choatione. ubi sunt due conclusiones.

Prima est: quia vita actiua est se-
mita per quam ornatu ad istam vitam peruenitur. Unde
secundum Beatus Gregorium ad vitam contemplatiuam non peruenit nisi
mediate actiua: que est ad ipsam dispositionem prima
sicut labor est dispositio ad regem: et sicut finis bel-
li est pax secundum Augustinum. Et nota quod sunt tria que re-
gunt ad perfectionem vite actiue. Primo reuo-
care errantem instructione. Job. 20. Oculi sunt
ceci. Curare infirmos visitatione. Adat. 23. In-
firmus fui etc. Subuenire pauperibus in necessi-
tate: subuentione. Ecclesi. 3. Propter mandatum
assume pauperem. Quod pulchre signat cum dicitur. Ma-
ria mag. et iaco. et salo. De marie sunt tres ne-
cessitates que persistunt circa tria. scilicet circa animam cor-
pus et possessionem: maior est necessitas anime quam cor-
poris: et corporis quam possessionis: in quibus tene-
mur primo subuenire. Nam lingua instruit mem-
brum: et manus largitur indigenti.

Secunda est: quia beatae marie que vitam actiuam
perficitur. scilicet solatio verbi per linguam: passio affe-
ctus per mentem: dispensatio operis per manus: Alro-
maticas vinctivas preparant quibus alligantur pre-

platiuum: quare quilibet fert sua vnguenta. An-
guenta mentis sunt primo: compassio et deuotio.
Angustia patris est passio de spiritibus vilissimis
et propriis peccatis que crescunt in orto nostro. An-
guentum passionis perficitur ex spiritibus amarissimis:
id est ex omnibus miseriis. primoque que crescunt in orto
vicini. Angustum deuotionis perficitur de spiritibus
preciosissimis. id est omnibus beneficiis Christi: que crescunt
in orto dilectio. Vnguenta lingue sunt passio ad
accusandum seipsum: exhortatio ad edificandum pro-
ximum: gratia actio ad laudandum deum. Et primum
colligit in orto humilitatis. Et secundum in orto carita-
tis. Et tertium in orto voluntarie paupertatis. An-
guenta manus sunt opera misericordie. Et hoc est quod dicitur.
Emerunt aromata. vi. ve. vii. etc. Hec autem vnguenta
dunt opera pietatis. Hoc autem fit quoniam sepulchrum
in contemplatione ad opera predicta iungitur: vnde magdale-
na dicitur vixisse pedes domini quod fit quia pauperibus et
peregrinis supradicta obsequia impenduntur.

Secunda consideratio.

Secunda est de eius descriptione. ubi
sunt due conclusiones.

Prima deo est videre quid sit vita
contemplatiua: et dicitur secundum Dionysium. Vita contemplatiua est as-
sistentia spiritualis que assistit anima nostra deo. Nam hoc deus
fit semper presentis omnibus: tamen res non sunt spiritus per se
Tunc autem efficiuntur presentes quia castissimis orationi-
bus ad diuinam contemplationem nos reuelata mente
uertimus. Et tunc dicitur Dionysius. quod trahimus deum ad
nos: ut per similitudinem: quod si firmes in nauis ligneas
ad lapidem in litore manentem et fixum nos vellemus
ad nos lapidem per funem trahere: nos ipsos et nauem
ad lapidem traheremus: ita dicitur quod in actu contempla-
tionis non trahimus deum ad nos permanentes: in loco
suo immobili: sed nos ipsos trahimus ad deum. Quia
ius ratio est: quia contemplatio non est nisi quando motus me-
tis in deum: per motum non ducit terminus ad mobile
sed e contra. Sicut Christus in ascensione non transiit ad se-
celum: sed seipsum ad celum leuauit: unde secundum Augustinum. vi-
timus finis pertrahit omnes affectus. vnde Iacobus. 4. Appropinquate deo: et appropinquabunt vobis: quia dum
volumus ire ad ipsum: ipse sua mira benignitate
tamquam nimis humanus dignatur ad nos accedere:
Et hoc est quod dicitur. Et val. ma. ve. ad mo. ubi po-
nunt aliquae conditiones: que ad perfectionem actus re-
gunt. Et primum est seruos dilectionis. Quod valde
mane: non enim sinebat eos seruos amoris dormi-
re. Et secundum est mentis tranquillitas: quia in pace fa-
ctus est locus eius. Unde dicitur vna sab. l. i. in pace
et gero pectoris. Et tertium est meritoria ac-
tibus bona fama. vnde portabat aromata. Et quartum

est diuine grane assistentia di. Orto iaz sole. i. mediante gratia et illustratio in mente: quia ipsa est lumen et regula que ipsa prelatina regulat. Et h marime p actus reuelationis diuine quo reuelatur ea celestia quibus prelatini alligantur: quia si se licitate posuerunt pbi in reuelatione naturali: reuelatur: quanto magis nos in reuelatione supernaturalium eternorum: sicut dicitur. vnde psalm. Vnus homo quibus tu erudieris domine etc.

¶ Secunda pars est: quod sicut resurrectio christi celebrata est in monumento corporali: sic nostra spiritualis resurrectio que est quedam sursum actio. scilicet vita prelatina celebratur in scientie perpetuo. De monumento. n. christi legitur quod erat excisus in petra: quod nullus corporis nondum fuerat habitaculum: quod erat diligentissime signatus: quod fuit in sollicitudine custoditus. Hic. n. apparet certitudo resurrectionis. Nondum. n. poterat fodiri: quia in petra erat incisus: nec alium resurrectionis potuit dici: quia erat novum: nec poterat temere violari: quia sigillo predestinis erat sigillatus: nec oculis potuit de corpore christi furari: quia sollicita erat custodia militum. Sic igitur tale monumentum scientie nostra in qua manens vita prelatina sursum agat ad signa: ut sit petra frigida: per carnis integritatem: dura per patientie stabilitatem et soliditatem: sit novum per innocentie puritatem et culpe immunitatem: sit a quatuor militibus custoditus. scilicet a prudentia in agendis: a temperantia in videndis: a fortitudine in supandis: et a iustitia in credendis. Sit et sigillatus sigillo honestatis in visu: ne apiatur oculus ad aspectum vanorum: in auditu sobrietas: in gustu inedia: in olfactu aspiratio: in tactu ariditas. Et h est quod dicit. Ad monumentum.

Tertia consideratio.

¶ Tertia consideratio est de impedimento admonitionis ibi. Dixerunt ad invicem vbi no. quod huius vite. 4. sunt impedimenta. Primum est nimia loquacitas que vertit in stultitiam: quia denudans omnia sua interiora denudat et de honestate seipsum: ut patet in nobis: quia cum passionibus que impugnant animam nostram. sunt oculte ipsas extrinsecus celare non possumus: sed per effectus exteriorum tanquam per voces ipsas manifestamus. Vnde cum unusquisque nostrorum quod est affectus operis exterioris ostendendo: claret quod sicut nihil celas est fatuus: quod ad quodcumque inclinamur intrinsecus volumus perferre exteriorum. sicut iste mulieres dixerunt ad iuicem. Prudenter. scilicet de deo. i. de hiis que erant salutis. Vnde puerbi. 10. Qui modera labia sua prudentissimus est. Item ibidem. 9. dicitur. Vbi sunt verba plurima: ibi frequenter est egestas. scilicet diuine

consolationis et carentia veritatis. Ideo dicit seneca. Si vis habere prudentiam celestem: morere dei et angelorum: pauca loquere. ¶ Secunda est consideratio futurorum: quia ille qui solus presentia. i. non futura considerat. distans pericula vitare non potest: et facile labitur in periculum. Ista prudentia valet ad quadrum plures considerationes. ¶ Quarta prima est quod voluntas cito transit. ¶ Secunda quod conscientia laudatam relinquit. ¶ Tertia quod amittit gloriam. ¶ Quarta quod acquirit penam: et quod plus est diuina offensam propter peccatum. Vnde ecclesiasticus. 7. dicitur. Admonere nouissima tua et in eternum non peccabis. Verum. Hanc prudentiam habentes he mulieres dixerunt. Quis reuoluet nobis lapides etc. Lapis est difficultas quedam que remanet ex consuetudine peccandi post penitentiam: et quod considerabat propria insufficiencia prudenter sollicitabantur per assistentiam gratie: Inabilis est. n. ois ad bona opera et facile relabitur ad peccatum nisi gratia adiuvet. ¶ Tertia est defectus gratie. Et per idignitatem nostram diuina gratia nobis non se assistat: tamen quod in se est seipso est desideratibus et disponentibus se ad ipsam. ¶ Et nota quod quedam media citius imponunt gratie quod sit impedimentum salutis: hac ratione mori: quia illud que peccatum est impedimentum salutis. sicut gratia peccatum. Nam si habens gratiam mortaliter peccet grauius peccabit: quod gratia non habet nec habuisset: quia talis magis ingratus faceret: quia facilius posset peccatum vitare: Igitur gratia est sibi causa ut grauius peccet. Istud etiam patet de virtutibus de quibus potest homo supbire: ut de fide et scientia et de bonitate aie. proprie naturali: et ita ista bona quorum etiam multa sunt ad salutem necessaria possunt esse occasio non data sed accepta peccati. Virtus et scientia et fides que sciunt et credunt quod sit fugiendum et agendum si homo non nit se reformare recte dicantur: ratio est occasio: et causa per accidens que grauius peccat quod facit ydola. Sed scientia non agit per se ad peccatum immo reluctatur quantum in se est iudicans et instruens ut non peccaret: sicut est de caritate. Concedo igitur quod talis grauius peccat. Sed nego quod ideo gratia sit causa peccati siue grauius peccandi: sed ipsemet non vitans gratia cum ipse posset et deberet ad resistendum vel vitandum temptationem peccati: sic et sciens quod non reformatur se sue scientie in volendo et agendo peccat. Et h est quod dicit. Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Quia hec difficultas. scilicet consuetudinis quodammodo per gratiam subito adiuuetur recte dicitur: Ut mostretur effectus gratie: respicientes: quia maior est gratia que vincit. ¶ Quartum est obduratio mentis. Sunt. n. aliquae anime dure intantum quod sicut saxa nec co-

Gerino

punctione aut inspiratione valeant imitari fi-
cut fuerunt iudei ab initio dure ceruicis: qbus
dicitur in ezechiele. Auferā cor lapideū de car-
ne vestra ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ tales non
sunt idonei ad sursum actionem. Et istud ipedi-
mentū remouebāt iste mulieres: q mulieres
habent cor magis ductile ⁊ tardius inuentunt
indurate ⁊ magis benigne. vnde sapien. dicit.
Vbi non est mulier igemiscit eger. vnde con-
siderantes magnitudinem indurationis dire-
runt. Erat quippe magnus valde. Et no-
ta sū philosophū q lapides sunt duobus mo-
dis. ¶ Vno modo ex luto ventoso congluti-
nato p calorem solis. ¶ Alio modo ex aqua cō-
gellata p virtutem terrestris societatis. Sic ⁊
aliquid hanc vitā habendā per duo indurant.
¶ Primum est cupiditas q rebus tpalibus con-
glutinati sunt p amorem: vt qsi bruta aīalia nun-
q affectū erigant ad eterna. ¶ Secundus est infi-
delitas q obstinati ⁊ qsi pgelati intellectu car-
nali semp veritati resistunt: non talis lapis ob-
stinationis dicitur valde magnus: q pure na-
turalia non sufficiūt cum remouere sine auxilio
gratie diuine.

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est videre que sint
huius vite certa indicia. Vbi nota
q septem sunt. ¶ Primum est vt a
seculi vanitatibus nos caute separemus: sū il-
lud apostoli. Ephe. 4. Hoc dico ⁊ testificor co-
ram deo: vt iam non ambuletis: sicut ⁊ gentes
ambulāt in vanitate sensus sui: tenebris obscu-
ratum habentes intellectum ⁊ alienati a via di-
per ignorantiam que est in illis per cecitātē cor-
dis illoz. vnde Iher. dicit. Vanitas sensus ⁊
mentis obscuritas bifarie diuiditur i seculi hu-
ius negocia ⁊ in sapientiam secularem: Quan-
do aut in hijs que mundi sunt huius: ⁊ cito trā-
seunt detinemur: aut non profutura cognosci-
mus. vnde Augu. libro confessionum dicit.
Vita hec misera est: mors incerta subito obre-
pit: ⁊ indubitātē suos amatores mortifero po-
culo sic inebriat: vt que sunt necessaria sue salu-
tis ac sanitati: nec noscant nec discere acquiescāt.
¶ Itē Aug. Ego cū amatores huius seculi
intueor: nescio quando possit esse ad eorum ani-
mos sanandos opportuna sapiētia. vnde sum-
ma sapientia est seculum renunciare: q sapere
secularia Aulētia est sū Ambro. Et hoc est qd

dicit. Et introeuntes in monumentum. i. que-
rentes loca solitaria a tumultu ⁊ seculi vanitate
vnde beatus Antonius dicit: Nō simul esse cū
deo ⁊ hominibus possum. Et ideo sancti p̄ses
ad desertū fugierunt: vt liberius cōtemplatio-
ni vacarent. Nam qui vult cum hominib⁹ iu-
giter conuersari: non potest deum pura mente
p̄templari. ¶ Secundum est iugis meditatio
scripture sacre. Nam sū Dionysii. de diuinis
nominibus in diuina scriptura est lumen ⁊ re-
gula qua regulatur vita contemplatiua. Nam
idem Dionysius dicit de angelica iherarchia
q diuinarum scripturarum consideratio est no-
bis imaginatio contemplationis quā habem⁹
in patria. Psalmi. Beatus homo quē tu eru-
dieris domine ⁊c. Vnde mirari solent mundi
sapientes: ⁊ lucris temporalibus ⁊ comodis
inhiātes de sacre scripture amatoribus quos in-
dicant insipientes simplices ⁊ fatuos: cur tam
sollicite in hac scientia: cū fides p notitia suffici-
at ipsorum iudicio: inaniter occupant dies su-
os: nec lucrari possunt temporalia. Tale studi-
um est valde meritorium: cū ad hoc eligitur: vt
deus feruentius diligatur: ⁊ amor p̄mi nu-
triat: spes salutis augeatur: anima pascatur:
ac crebris consolationibus spiritus repleatur vt
spiritus angelici studentibus assistant: auxilia
faciāt: ⁊ assistentes diuini eloquijs reficiant.
Et hoc est qd dicit. Viderunt iuuenem seden-
tem in dextris coopertū stolla cādida: ⁊ obstu-
puerunt. Quid per angelū qui apparet in spe-
cie iuuenis significatur: nisi bona opera q ostē-
dunt in eis sursum actionē? Et q sunt noue vi-
te: bene per iuuenem significantur: quia cādo-
rem habent virtutum: recte describitur cooper-
tus stolla candida. Et quia assidua sunt p eter-
nis: dicitur sedere a dextris. Vnde q: uā mira-
ti etiam multi mirantur: recte dicitur. Et obstu-
puerunt. vnde psal. Cōfitebuntur tibi mirabi-
lia tua. Vel aliter. Quid. n. per iustitiam: nisi
fortitudo opis. qd p stollā cādidā nisi puritas
intentionis: qd p sedere a dextris: nisi p̄templa-
to eterne remunerationis signatur? Quāq con-
templatur nō reputant aggredi fortia ⁊ pati du-
ra. Cum dē obstupuerunt: signat q opatōes
prioris status in sic p̄ficente faciunt oēs mirā-
tes: ⁊ hec oīa i sacra scriptura luculēter p̄tēplā.
¶ Tertium est plena p̄sidentia de deo. Nam
xps discipulis laborantibus dixit. Confidite ⁊
nolite timere. Sequitur. In mundo pressuraz

habebitis. Quia fm Ambro. Robur spei no-
stre et quedam sperandi auctoritas: confiden-
tia est. Et ideo Grego. dicit in moralibus. Ju-
sti viri securitas recte leoni comparatur: qz cu-
contra se quoslibet insurgere conspiciat: ad men-
tis sue confidentiam redit: et scit qz cunctos ad-
uersantes superat: quia illum solum diligit que-
ritur? nullo modo admittit. vnde sequit. Qui
dicit illis. s. angelus. Nolite expauescere. Na-
timor sine securitate est pars miserie: quia nesci-
tur qua hora dominus vester vterus sit: nec
aliquis sciviz amore vel odio dignus sit: sicut
nec vtrum prescitus vel predestinatus: quia. s.
in fine occulto iudicio dei mali conuertuntur: et
boni auertuntur: vnde angelus volens eos as-
securare dicit. Nolite expauescere: qz isti q sunt
in diuinis contemplationibus intenti: sunt ita
perfectis affectionibus accensi: quia perfecta ca-
ritas sors mittit timorem. Qui enim timet no-
est perfectus in caritate. ¶ Quartus est sancta
violencia que necessaria est omni fidelituz pro-
pter se: tum propter proximum. vnde ipsaz com-
mendat christus dicens. Regnum celoz viz
pattur et violenti rapiunt illud. vnde Ibero.
Que maior violencia qz q caro vult esse spiri-
tus: homo deus: et caro fragilis i loco a quo de-
cidit angelica natura? Unde addit idem. Ego
predo regni celoz non pauperum animaru
non pecuniarum et muscarum. Sancta autem
violencia filia est fortitudinis q vincimus mu-
di occupationes: seculi prospera: et aduersa dia-
boli et spirituales nequitias: carnem crucifigen-
tes cum vitijs et concupiscentijs: stigmata do-
mini portantes in corporibus nostris. Et hoc
est de quibus dicitur. Jesum queritis nazare-
num? Nazarenus enim dicitur flos per quem
odor contemplationis spargitur qui demulcet
illum cuius sensus suspensi sunt ab omni exer-
citio: Ipsa enim contemplatio quedaz crux est
sensibus. Et ideo recte addit. Crucifixu. Sic
igitur quandoqz querimus in contemplatione
christus et non inuenim: sed in actione et opo. et c.
¶ Quintus est vera innocentia. Nec emz sepa-
rat nos ab omni iniustitia et impietate. Prover.
12. Justitia custodit innocentis viam. Impie-
tas autem peccatorem supplantat. vnde pphe-
ta in persona innocentis dicit. Perambulaba
in innocentia cordis mei. Naz vtiqz innocen-
tia est fundamentus spiritualis structure i quo
valeat homo liber ab hostibus habitare. vnde

Iheronymus. Edificanti spirituales domum
non super leuitatem arene. Sed supra petre so-
liditatem innocentie in primis fundamentum
ponatur super quod facilius valeat arduum iu-
stitie culmen surgere. Maxima enim partes
equitatis implevit que nulli nocuit. Ipsa siqui-
dem innocentia hominem filio dei adherere fa-
cit per quem liberamur. Unde psalmista. In-
nocentes et recti adhaeserunt mihi. Non enim
priuabit bonis eos qui ambulabant in innocen-
tia. vnde Iheronymus. Gaude innocentia: et
exulta quia vbique es illesa: et vbique secura.
Si temporaris proficis: si humiliaris erigeris
si pugnans vincis: si cecideris coronaris. Hoc
tangitur cum dicitur. Surrexit non est hic.
quasi diceret. Non sedet in puluere defectuuz
Sed iam surrexit: id est stare cepit per iustitiaz
erectus: et propter inchoatam felicitatem: quia
fm Dionysium: illi qui in hac vita dediti sunt
contemplationi: istius felicitatis iam participes
sunt effecti. Quia fm apostolum gustauerunt
vitam futuri seculi. ¶ Sextus est virtuosa ope-
ratio. Nam ad hoc vt in hac vita contemplati-
ua quis esse comprobetur: oportet vt accensus
amore beatitudinis superne in via diuine legis
per exercitium operis virtuosi sollicitate procedat
fm illud psalmiste. Beati immaculati in via.
Et certe congruus est ordo: vt scilicet primo a
vitijs per innocentiam discedamus: ac deinde
per exercitium boni operis in virtutibus pro-
cedamus. Nam sicut dicit Bernardus. Nul-
li eodem statu esse conceditur seruo dei. Aut
semper proficiendum: aut deficiendum est. vnde
de diuino tempore habemus operemur bonum
ad omnes. Nam vt dicit Hugo. Operatio
bona est via: qua itur ad vitam beatitudinis eter-
ne. Nam bonus vsus virtutum requiritur co-
sequenter ad ostensiones habituum: quia signu
continuati habitus est delectatio in opere. Sic
et de habitu infuso requiritur in ista exercitatio
ut aliquod augmentum meriti: quia semper in
omni opere virtuoso augetur gratia: et prome-
retur gloria. Et hoc intendit cum dicit. Ecce
locus vbi posuerunt eum. Quasi diceret. Ad
tantus est profectus contemplationis: q tam
minores qz maiores informantur: vt non so-
lum equeuntur alij: sed eos qui solebant prece-
lere virtute meritoruz precellant. Propter qd
ecclesia. xj. dicitur. Benedictio dei in mercede
dem iusti: id est contemplatiui.

Sermo

Septimum et ultimum est gloriofa remuneratio. Nam beatitudo est primus virtutis. Sicut igitur ex ordinatio divina virtutibus beatitudo adipsam: sic in beatitudine virtutes remunerantur. unde dicitur. Omni operanti bonum merces debet eterna: non quidam temporalis: que frequenter desolatur: insolenter perturbatur: indifferenter occupatur: violententer usurpatur. Sed regni celestis: quod habet eternitatem duracionis: securitatem possessionis: suavitatem refectionis: dignitatem dominationis. unde Augustinus. Illic festinate: ubi semper vivaris. Si enim sic amatis istam miseram fluidamque vitam: ubi cum tanto labore vivitis: et ubi vix currendo: satagendo: sudando: suspirando: necessariis corporis satisfactis. Quanto magis amare debetis vitam eternam: ubi nullum laborem sustinebitis: ubi semper summa securitas: summa felicitas: felix libertas: ubi homines erunt filii angelis. De quo Gregorius. Hereditas illa est omnibus una et singulis tota: et nihil deest: nihil obest: nihil deficit: nihil superfluit: nihil exterius quod apperatur nihil interius quod fastidiat. Et hoc intendit dominus. Ite. scilicet de virtute in virtutem merendo. Dicit discipulis eius. imitatoribus. Et Petro. id est superioribus: exemplum perfectionis prebendo in doctrina et operando: quod precedet vos in galileam. Interpretatur. n. transmigrationem. Est. n. triplex transmigrationem. **P**rima est de culpa ad gratiam. **S**ecunda virtute in virtutem. **T**ertia de virtute ad gloriam. unde precedit hanc transmigrationem quod est de virtute ad gloriam: quod super omnes prelatum. vel aliter. Dicit discipulis eius etc. quod aliqui qui minor est inter fratres: ad tantam perfectionem ascendit: quod contemplationis puritate precellit maiores dignitate: et pre ceteris divinis revelationibus illustratur. vel aliter sic. Precedet vos in galileam. id est in excellentia operis ad actum vitam presentis: quod significat per galileam: que interpretatur revelationem: quod merito bone actionis pervenit ad gratiam prelationis: cognitionis et revelationis. Quam nobis etc.

Seria secunda in paschalibus. Sermo. 89.

Solus peregri-
nus etc. Luce. ultimo.
Presens sermo dividit in
duas partes principales.
Prima punit divisio-
nem thematis: in quo intro-

ducuntur quatuor mysteria ad divinam perso-

nam pertinentia. **P**rimus est eternalis emanationis: ubi. Tu demonstras ad oculum. **P**ater. Filius meus es tu. **S**ecundus est personalis distinctionis: ubi. Solus. Persona. n. filij distinguitur suppositum: quod habet esse incoicabile. **Y**sa. 64. Torcular calcari solus. **T**ertium est temporalis inclinationis: ubi. Peregrinus. Sicut enim peregrinus recipitur in domo aliena: ita christi deitas fuit in eius incarnatione recepta in extranea natura. unde genese. dicitur. Semen tuum erit peregrinum in terra. **Q**uartum est supernaturalis resurrectionis: cum dicitur. **E**s. **E**sset. n. accipit per resurrectionem: sicut per primariam generationem. unde exodi tertio. **E**go sum qui sum.

Secunda pars principali huius sermonis est sub hac conclusione. Leges quas christus sub typo peregrini in se habuit: et cuilibet fidei anime habendas dimittit: sub duodenario comprehenduntur numero. **P**rima lex peregrini: quod a sua patria sponte discedit: et per hanc legem distinguitur a figurativa: qui violenter a sua patria in regionem alienam expellitur. Ideo genese duodecimo dicitur: quod Abraham descendit in egyptum: ut peregrinaretur ibi: et non dicitur fugit. Descendere enim est actus spontaneus. **I**stam autem legem christus non observabat in sua incarnatione: quia nunquam a suo patre discessit. Sed in passione: quia tunc anima eius sponte regionem suam corporis dimittit: et sine coactione. unde dicit. **P**otestatem habeo ponendi animam meam etc. Et rursum. **N**emo aufert eam a me. Sed ego ponam eam a meipso. **J**ohis. xi. **I**llam autem legem debet servare quelibet anima fidelis: ut sponte discedat a regione propria: seipsam quantum potest a regione sua subtrahendo: in qua est orta: dum est a deo infusa: et infundendo creata. Tunc anima nostra sponte egreditur: quando ad eius incitamenta non inclinatur: sed ad superbia ora afficitur: quia affectus est motus animi ad res: ut sancti docent: quia qui in carne sunt: placere deo non possunt: id est qui sectantur corporis leges ad ipsas non possunt inclinari. **R**omanorum tertio. **I**lli autem qui placere deo desiderant: a carne ipsam odiendo fugiunt. Sicut enim in corporalibus idem est persecutio et fuga: ira in spiritualibus idem est fuga: volitio: et appetitus: quod persecutio. **T**ertius de talibus dicit apostolus. **N**on enim estis in carne: sed in spiritu.

T Secunda lex est: q. peregrinus per rectam viam incedit non querens diuerticula ne forte non attingat terminum per errorem viarum. vnde sollicitus est querere viam rectam: q. in lōga via nullus diuertit libenter ne magis, p. longget ipsam. Via autem peregrinationis est longga. p. salm. Deu mibi q. incolatus meus, p. longatus est. Illam seruauit xps in sua peregrinatione: quia via qua venit et quam tenuit: non solum fuit recta: sed etiam omnis rectitudinis regula. Scdm Augustinu: sicut artifex regula mensurat rectitudinem sue artis: ita q. quantum distat quodlibet ab eius conformitate: q. tātū habuit de obliquitate. Ita aīa q. tūz cūq. habuit de deformitate a via christi: tantū habuit de obliquitate bonitatis et perfectionis vnde Johis. 14. Ego sum via veritas et vita. Ratio autem tota constituitur in conformitate et rectitudine voluntatis et rationis. Illam autem legem d. seruare anima fidelis que peregrinatur ad patriam vt directe semper incedat. Nulla autem recte ad celum peregrinari potest: nisi accedat directe sine omni difficultate: vt sicut ascensus montis: qui fit per lineas transversales non est directus ascensus: sed qui fit perpendiculariter sic plus esset de affectu terrenorū q. su pernozum: tunc est ascensus dyametalis: et si sola affectio mūdialis tunc esset descensus perpendicularis: Et ratio. Qui a bonarum mentium est perfecte incedere et directe descendere: vt dicitur deuteronomij. 5. Nō declinabis ad dexteram neq. ad sinistram.

Tertia lex est: q. peregrinus nō retroducit q. sibi esset impedire et non pergere. Ille enim qui peregrinatur desiderat terminū suę peregrinationis: ideo non requirit ab eo elongari gratia. Istaz autem lege xps seruauit q. in sua passione non retrocessit: s. hostibus ipz querentibus obuiuit. Johis. 5. vt perficeret cursum quez inchoauit. Istam autē lege d. seruare anima fidelis: vt accepto virtutis proposito nō respiciat. Aliud est enim in via cadere: aliud retrocedere. Nam ille qui a bono statu ad malum transit: non retrocedit: s. cadit sic peccando. Isto modo qui de peccatis pmissis non conuertitur: nō recedit: sed retrocedit. Sic vero qui a statu superiori ad statum inferiores s. bonum transit retrocedit: q. plus distat a termino supremo. Et de talibus dicitur Luce. 9. Memo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei.

Quarta lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis non subsistit: q. si ibi vtrunq. subsisteret: non peregrinus sed indigena esset reputandus et non aduena: cum omnis peregrinus sit aduena. p. sal. Advena ego sum apud te et c. Istam legem christus seruauit quia affectione sua in terrenis nullatenus quicquid vnu cum vellent cum reges facere solus fugit in montem. Johis. 6. Istam legem debet seruare anima fidelis: vt requiem suam non querat in rebus huius mundi: appetendo eas sui gratia: sicut illi qui nihil aliud desiderant preter illa vel propter illam. Non enim habemus hic manentem ciuitatem: sed futurā ingrimus. Heb. 13.

Quinta lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis sue amicitias non querit: quia ad amicos pertinet pariter conuersari. Talis enim amicitia nō esset eis, p. scua. Et ideo illos q. humano auxilio destituti sunt respicit dominus. Et ideo dicitur. 4. deuter. Deus vult peregrinum et dat ei victum et vestitum. Istam legem seruauit christus: quia amicitias cum omnibus huius mundi contrahere non voluit: vt p. de phariseis: quibus se coniungere noluit. Istā legem debet seruare anima fidelis: vx peregrinans per hunc mundum: amicitiam cum huius mundi incolis non contrahat: quia qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. ideo Ioannes et alij patres fugerunt in desertum: ne amicitia huius seculi macularentur.

Sexta lex est: vt in terra peregrinationis nō accipiat delectationes. quia impossibile est aliquid quem delectari perfecte in motu existente: cum perfecta delectatio sit coniuncta quieti. Istaz legem seruauit christus seruando supplicia mortis: et multa alia aspera que sustinuit: cum tamen non haberet peccatum. Istam legem seruare d. anima fidelis: vt voluptates et delectationes sensibiles nō regrat: q. illa extinguūt in nobis spiritualia carissimata. vnde Matth. quarto dicitur: q. diuitie ex quibus concupiscentie oriuntur suffocant verbum diuinum.

Septima lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis sue hereditatem non petit: quia ibi non vult habere quietem. Istam legem in se christus seruauit: quia hereditatem regis dauid: que etiam de iure sibi debebatur non postulat: immo recusauit dicens. Regnum meum non est de hoc mundo: et illam legem debet seruare anima fidelis: vt hereditatem non vendicat in terris: sed in celestibus: quia anima nō

Sermo

est de terris: sed patria sua est celestis. Ideo q
vult in terris hereditatem habere: iuste priua/
bitur debita hereditate in excelsis.

¶ Octava lex est: q in terra aliena de negocijs
cuius se non intromittit: quia cum causaz igno/
ret: non potest bene de ea iudicare. Istam le/
gem christus seruauit: quia de negocijs mun/
di se nullatenus intromisit. Istam legem tene/
re debet anima fidelis: quia nullus perfecte po/
test intedere ad duo negocia disparia q̄lia sunt
diuina et secularia. Unde dicitur. Nemo mili/
tans do implicat se negocijs secularibus.

¶ Nonā lex est: q peregrinus in terra aliena
non extollitur: q cum extollentia sit prouocati/
ua aliorum nō expedit: q in terra aliena ab ali/
is extollatur. Illam legem christus seruauit: q
etiam supra discipulos suos se extollere noluit:
vt patet in ministrando eis et pedes lauando.
Luce. 22. Quis maior est: qui ministrat an qui
recumbit? etc. Hanc legem seruare debet fide/
lis anima vt non extollatur: quia licet sit nobi/
lissimis orta natalibus cum sit a deo creata: ta/
mē est brutali corpori sociata: et quasi matrimo/
nio copulata. Psalmista. Homo cuius in hono/
re esset et cetera.

¶ Decima lex est: q peregrinus in domo alie/
na recipitur. Istam legem seruauit christus q
in hac vita existens propriam domum non ha/
buit: sed semper in aliena fuit receptus. Luce
nono. Filius hominis non habet vbi caput su/
um reclinet. Illam legem debet seruare anima
fidelis: q carnem in qua habitat reputet alie/
nam: et seipsam etiam peregrinam sciat: quia nul/
lus de domo propria expellitur violenter. Sed
aia nostra postq̄ fuit ibi hospitata modico tem/
pore inde expellitur cum violentia tanq̄ a do/
mo aliena. Et iō sicut filia regis in domo igno/
bili desponsata cupit in domo patris regredi vi/
culo matrimonij soluto: ita anima debet desi/
derare ad domū paternam. Sapient. 12. Spi/
ritus redeat ad dominum.

¶ Undecima lex est: q in terra peregrinatio/
nis sue iniurias equanimiter tolerat: quia cum
sit ibi incognitus et despectus non habet auxi/
lium per quod resistat. Et ideo sapienter malū
illatum dissimulat. Istam legem christus seruauit:
quia nobis exempla patientie monstrauit. Illā
legē dō habere aia deuota: q ira et perturbatio la/
tens lacerat mētes. Luc. 21. In patientia v̄ra etc.

¶ Duodecima lex est: q etis in terra aliena
desiderat ad patriam redire: q oia nāliū appe/
tunt locum suū. Et ideo cū patria sit locus p/
prius peregrini ad ipsum desiderant redire.

Hanc legē christus seruauit: q l3 difficillimū ama/
rissime passionis et mortis passus transire habe/
ret: tū desiderabat ad patriam redire. Istā legē
seruare dō aia fidelis: vt semper ad patriam super/
nam aspiciat cū apostolo dicente. Desidero dis/
solui et esse cū christo. Ille est locus originis aie
q l3 in primo instanti sue creationis aia infun/
ditur: tamen prius natura a tota trinitate crea/
tur q̄ carnivniatur.

¶ Feria tertia pasche. Sermo nonagesim⁹.

Hinc aperu

it illis sensum vt intellige/
rent scripturas. Presens
sermo diuidit in duas partes.

¶ Prima pars ex ratione
scripture in h̄ euangelio p̄

batur ista conclusio. Oportuit pati christum. vñ dñ.
Aperuit illis sensus: vt ex ratione scripture in/
telligerent istam conclusionē. **¶** Notandum autē
q duplex est probatio. Vna ad sensus. Altera
ad intellectū. **¶** Et p̄mo approbat p̄ illam que
est ad sensus visus: cū dixit. Videte manus meas.
¶ Secūdo quo ad tactū cuius dixit. Palpate.
¶ Tertio q̄ ad gustū. Cū adhuc illis nō credē/
tibus et mirantibus p̄ gaudio dixit. Hec q̄ aliqd etc.
¶ Quarto quo ad sensus auditus cum dixit.
Hec sunt verba que etc. Vbi verba q̄ dixerat
ad memoriā illis reduxit: et eadē dixit vt sic ostē/
deret veritatē resurrectionis. Deinde subdit pa/
rabolā quo ad intellectū in verbo prius p̄posi/
to cū dixit. Tunc aperuit illis sensus. i. interiores
rationē. Vt intelligerent scripturas: vt ex rōne
scripture ad intellectum huius conclusionis de/
uenirent: scilicet oportuit pati christum.

¶ Secūda pars. Hic innuit dñs ingrendū no/
bis quare oportuit pati christum verbū. scilicet eternum
supplicium crucis. Et rñdens. Ap̄ls p̄ma cor.
p̄. Ut esset virtus crucis percutibus stultitia
nobis aut q salui sūt dei virtus et sapia in san/
ctificatione et redēptione. Et bene dicit virtus dī
q ois virtus siue cardinalis siue theologicis
in christi passione p̄pleta. Nā virtus in infirmitate p̄/
ficiat. Secūda cor. xj. Et ideo oportuit pati christum
p̄ certitudine fidei: p̄ corroboracionē spei: et
p̄ ardore caritatis: p̄ directionē prudentie:
p̄ confirmationē iusticie: p̄ robur fortitudinis

propter exemplum tēperantie. **E** Primum igitur propter fidei certitudinē: quia non solum in promissione: sed multiplici certitudine nobis firmata ē. In promissione. n. fit multis modis certitudo. Quā enim promittitur non creditur: addit iuramentum: quāquā vero ad maiorem certitudinē adhibetur instrumentum: ut sit in quibus promissus continetur: adhibentur quoque testes: et ad ultimum traduntur obfides: et huiusmodi totum ad certitudinē. Adagna. n. certitudo ē quā famuli traduntur obfides: maior quā amici: maxima quā filius. **H**ac. n. certitudine maior fieri non potest. Et ideo oportuit pati christum. Abrahe facte sunt promissiones de eterna hereditate: et quasi non huiusmodi sufficeret additum est iuramentum. **U**nigenitus. **P**er memetipsum iuravi dicit dominus: quia feci tui reum hanc et non peperisti filio etc. Sed ad maiorem certitudinē adhibitu est instrumentum: quā. s. data ē lex: sicut instrumentum in quo continebantur promissiones. vñ et scripta est digito dei: sicut legitur Exo. 20. Deinde adhibiti sunt testes: prophete promissionē adhibentes. Deinde adhibiti sunt obfides. s. sancti patres. De quibus dicitur hebre. xj. quod sunt ludibria et verbera experti ad testimonium promissionis. Unde sequitur. Et huiusmodi testimonia fidei probati inuenti sunt. Sed adhuc oportuit ut maior certitudo fieret: quo non potuit maior certitudo fieri. s. ut traderetur vnguentum pro obfide ut pignus haberemus: et certum omnibus de promissione. Quid ergo fecit ipse deus pater? **V**ide am? apostolus dicit. Ro. filio suo vnguentum non peperit. et quomodo ergo cum illo non omnia nobis dōavit? Ideo igitur oportuit pati christum ad certitudinē fidei. **S**ecundo ad spei confirmationē. Diffidentia. n. ex duobus nascitur scilicet ex conscientia peccatorum vel ex defectu meritorum. **P**rimū fuit in cayz cū dixit. **A**daior ē iniquitas mea etc. **A**lij sunt qui de meritis suis non presumunt impedire miseria in qua involuti sunt. **U**nigenitus duplex est impedimentum. **U**nū ex parte miserie impedientis ad bonum. **A**liud ex parte culpe quā conscientia reprehenditur a malo. Et ideo oportuit pati christum: ut amplius diffidentia locum non habeat: sed ut spes quāquā sic in alijs roboretur. **P**rimo ergo oportuit pati christum ut remoueret diffidentia ex parte peccatorum: quia dicit Iobes in canonica sua. Si quis peccavit aduocatum habemus apud patrem. Ille aduocatus bonus est: quia causas semper bene procurat. Et ideo despatio in nobis locum non habeat: et sic nullus est peccatus ad mortem: quod morte christi non soluat: cum pro morte eius nobis venerit tam potens et efficax medicamentum quod nullus potest maligni-

tate morbi deterreri. Et ideo erravit cayz diffidentia. **A**daior est iniquitas mea etc. **S**ecundo oportuit pati christum ut remoueretur diffidentia ex parte meritorum sine defectu meritorum. **S**i. n. cōsideremus quantum temporis voluptatibus carnis de diti suum multum est diffidentia. Sed sicut dicit apostolus ad hebreos. **N**on habemus pontificem qui non sciat propter infirmitates nostras etc. Et ideo dicit. **A**ldcam? cum fiducia ad thronum gratie. vñ **B**er. Quid mihi desit de meis meritis: usurpo de visceribus domini: nec de sunt foramina per quae effluat. **I**foderunt ei manus et pedes: per quos runas huiusmodi mihi fugit mel de petra oleum quod de saxo durissimo. **P**roinde meum meritum est misatio domini: nec unquam sine meritis esse potero quod diu durabit domini misatio. Et sic omnis diffidentia remouetur per domini passionem. **A**ld hebreos. **H**abentes fiducia etc. **T**ertio ad caritatis probationē. **D**upliciter. n. probatur dilectio. **M**ā sic dicit **S**re. p. probatio dilectionis ē exhibitio operis. **D**onū. n. est fructus dilectionis et maius donum maioris et maximae maxie. **A**ldulta dedit nobis deus pater. **I**dem. dicit prima dei dona esse: quibus nobis reos nos esse ostendit quod alicuius sub reatu culpe iustos nos esse credendum. **V**enit ergo christus et patefecit vulnus: proposuit semetipsum: et de morte sua medicinam aptavit: ut non esset tui ostensor vulneris sed saluator. **S**icut peccatum non admisit. **I**ta penam nisi peccati suscepit: ut per idem. s. penam suam nostras abluat culpam. **D**edit. n. primo imaginem in creatione: deinde omnia sua. vñ hominem constituit super opera manuum suarum. **A**ngelos etiam suos ad custodiam dedit. **P**sal. **A**ngelis suis mandauit etc. **Q**uid ibi dicit de capite: de membris potest dici. **D**edit nobis vnguentum suum: sicut dicit Iobes in euangelio. **S**ic deus dilexit mundum etc. Et maius dare non potuit quia dedit ipse filium. **I**ohis. 19. **O**ia mea tua sunt. **D**ado igitur filium suum omnia sua dedit ipse in effectum: ubi probatur dilectio ipsa: sed adhuc magis probatur in effectum passionis quod actionis. **Q**ui. n. aliquid per aliquo facit: signum est quod diligit eum: qui non solum facit sed etiam patitur signum est quod magis diligit. **A**ldaxime deus pater dilexit in creatione rationalem creaturam potius quam aliquam aliam. **N**ulla enim ad suam imaginem fecit deus nisi istam. **S**ed quid amplius? **D**ominum angelo pretulit in effectum incarnationis: quia quicumque assumpsit non angelos. **U**nigenitus apostolus ad hebreos. **N**on angelos apprehendit: sed semetipsum abrahe etc. **Q**uid de patre dicemus? **A**daiozem vero caritatem nemo habet: ut animam suam ponat pro cetera. **I**sta propositio vera videtur et tamen si maior videatur: illa maxima est.

Sermo

Mane xps ostendit: quando posuit animam suam p inimicis suis. Ad Roma. **E**nm ini-
 mici essemus deo: reconciliati sumus per mor-
 tem filij eius. Et quo arguit q sume nos dile-
 xit. vnde **Ber.** **A**ndulū laboravit soluator me-
 pro me: nec in prima mundi fabrica tamen sati-
 gationis assumpsit: ibi dixit. Et facta sunt sicut
 bec sustinuit: in verbis p traditores: et in fa-
 ctis: obseruatores: in tormentis illusores: in
 morte exprobatōres: et ideo oportuit pati xpm
 ad pbationem dilectionis. **E** Quarto ad pru-
 dentie directionem. **P**rudencia enim est ele-
 ctiva opando: et ideo homines decipiunt: ga-
 nesciunt qd eligere debet: et oportuit pati xpm
 vt ostenderet ide que essent elligēda. vñ **Aug.**
 de vera religione. **T**ria sunt que eligat homi-
 nes: et inde error et via perditionis. s. diuitias
 honores: et voluptates. Et ideo oēs perierunt
 Supbi propter ambitionem bonorū: cupidi p-
 pter appetitum diuitiarū. Et ideo oportuit et c.
 vt ostenderet ista fugienda esse. Et ideo econ-
 tra ista tria sustinuit: paupertatem contra cupidi-
 tatem. vnde et nudatus est. **I**gnominiaz et cō-
 fusionem sustinuit: vt punderet ambitionē ho-
 noris. **E** Item tribulationē et angustiam: qua
 nulla maior contra appetitū delicarū. Et ideo
 oportuit pati xpm. **E** Quinto ad iustitie cōsu-
 mationem. vnde ad **Iobem** dixit. Sic nos o-
 mple oēm iustitiā. Iustitia vero non implet
 nisi per ea: per que peccauit qs: per eadem qs
 puniatur. **T**orum. n. genus humanum p diti-
 erat: nec satisfactio recipiebat. **A**ssumpsit ergo
 nostram nām: vt adimpleret oēm iustitiā: si-
 cut patet. **C**onsideremus igitur illd p tñ trāf-
 gressionis et alia peccata actualia: q plus super
 addimus: et videbimus q satisfecit xps: scili-
 cet q ipse factus est sanctificatio nostra: iustitia
 et redemptio. **I**n pma. n. transgressione duo
 fuerunt. **C**onsensus suggestionis diaboli: qñ
 dixit. **E**ritis sicut dii. **D**einde cōsecuta est trāf-
 gressio in actu: cum tulit lignū et comedit eua
In suggestionē ligni illūsit diabolus vt p sen-
 tiret: q in tribus decepit. **E** Primo enī sug-
 gessit ligni comestione: cuz dixit. **I**n quacūqz
 die comederitis et c. **D**einde rettulit ad pie-
 tatem: cuz dixit. **E**ritis sicut dii. **E** Tertio sug-
 gessit scientie curiositatē: ibi. **S**cientes bonū
 et malū. **Q**uia vero sic triplx diabolus illūsit
 ideo in tribus locis xps est illusus: in domo sa-
 cerdotis: vbi velabant facie eius: in domo pñ-
 cipis: vbi plectentes spineā coronam ponebāt

in capite eius. Et quasi nō satis ei esset illusus:
 adhuc tertio est ei illusum cruce: quādo dictū
 est ei. **U**ab qui destruis tēplū dei. **S**icut igit
 diabolus triplx illūsit in pma suggestionē: ita
 similiter christo illusum est in passione. in do-
 mo sacerdotis. a quo requirit scientia: vt cōtra
 scientie curiositatē satisfaceret. in domo pñcipis
 contra ambitionē potestatis. in ligno crucis:
 vt satisfaceret pro illusione: qua illūsit diabolus
 adam in suggestionē ligni voluptuosi. **R**espi-
 ciēdo ergo trāsgressionē. pma p quā peccauit
 rat adam satisfecit christus: secutus est postea
 actus et psumatus per quatuor sensus. s. p au-
 ditū: quo p senfit dicto diaboli: quod audiebat
Per visum quando vidit lignum: qd ēē pul-
 chrum visu et ad edendū suauē. **P**er actū qñ
 tulit lignum: vt comederet: et in sensu gustus.
 psumata est transgressio: quando comedit.
E Primo igit audiuit. **E** Secundo vidit.
E Tertio tetigit. **E** Quarto comedit. **C**on-
 tra cōtūelias et insultus iudeorū xps audiuit
 vt satisfaceret per auditum. **V**elata fuit facies
 et oculi clausi: vt satisfaceret contra visum. **E** c-
 cit et satisfactionem p transgressione in tactu.
Abulic. n. quando perrexit ad arborē: dislin-
 xit pedes: p iunxit manus. **E** contra xps in cru-
 ce habuit manus disiunctas et pedes p iunctos
Iam. n. satisfactum fuit p triplici sensu: et ideo
 sciebat: vt satisfaceret pro gustu. vnde. **P**ota-
 uerunt me aceto: et tunc dixit. **C**onsumatū est.
Consideremus itē peccata actualia: et passio-
 nem christi: et videbitur q iussit christus.
Job in psona domini dixit. **U**tinam appēde-
 rentur peccata mea: qbus et c. **C**hristus pecca-
 ta nostra sua dixit: non q ipse fecit: s. qz p ipis
 satisfecit. **Q**uosdā vero decipit diabolus ex ti-
 more male humiliante. **Q**uosdā vero ex amo-
 re male accedente. **E**t ideo opz et c. **E**t ideo il-
 lusum est ei in veste alba et cocinea. **E** Itē cō-
 mūtūmus peccata triplx fin triplicem actū cor-
 dis: oris: opis. **E**t ideo pcurrit triplex percussio
 colli: qz colaphis eum cedebāt. **E** Item pecus-
 sio faciei: qz alapis cedebāt. **P**ercussio capitis
 qz arundine caput eius pcutiebant. **P**ercussi-
 onem capitis sustinuit ppter peccatum mentis
 colli ppter pñ oris siue vocis: qz per collum
 vox formatur. **I**f aciei: qz manib⁹ datur propter
 peccatum operis. **E**t ideo oportuit pati xpm.
E Sexta ppter robur fortitudinis. **R**obur
 enim fortitudinis tripliciter enervatur ppter ti-
 morem acerbatis ipsius pene. **A**liquādo. n.

propter durationem pene. **U**traque enim tunc homines. Prius. n. sustinet quis decapitari q̄ lapidari: diuturna ac maior pena est: et ideo scholares libentius crucē accipiunt q̄ religionem intrarent q̄ magis diuturnitatem timent q̄ pene acerbitatem. **T**ertij vero sunt qui timent genus mortis et isti vilissimum cruciatum non sustinerent: et ideo voluit x̄ps pati ut non acerbitate pene timeremus. vii etiā penā acerbissimā sustinuit: et ideo dicit *There. tre. 3.* **Q** vos omnes etc. Quasi. d. Videri potest q̄ dolor meus maior ē q̄ alius dolor: sensus enī fundatur in nervis et ligaturis membrorum: et ideo pena quam patitur nervus acerbissima est q̄ principium sensus est: sic fuit in x̄po q̄ i cruce membra eius extendebant: nervi eius distrabebantur. **I**tem diuturnitate pene sustinuit. **P**sal. *Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea et sui flagellatus tota die: et castigatio mea in manu. i. in nocte dū alij sunt in quiete. Et quare hoc? Ne timeretur pena eterna.* **I**tem septimo oportet pati x̄pm ppter exemplum temperantie: q̄ temperantie est motus exterior et interior affectus siue operatio siue numerando cogitationes quibus in deum tendimus. Non enim ambulamus in deum pedibus corporis sed affectibus. **I**tem pedibus voluit p̄figi ut ostenderet affectum debere contineri. **I**tem manibus voluit affigi ut per h̄ ostenderet opera debere temperari. Latus eius a ptum est et exiit sanguis et aqua ppter. *3.* q̄ aliquando voluit cogitatio in corde sine delectatione: et ideo vana est et signatur per aquā aliquando voluit in corde cū delectatione: et tūc feda est et tunc signatur per sanguinē. **P**ri-
ma nociva est. Unde Gen. dicitur. Rubē primogenitus meus effusus es sicut aqua nō cre-
scas: tales enim quorū corda effundunt p tales cogitationes non crescunt in gratia. unde ta-
lis cogitatio impedit augmentū gratie. **A**lia vero cogitatio periculosa est. unde *Ysa. De-*
stimenzū mixtum sanguine erit in obustione et cibum ignis. **P**er vestimenta vero virtutes signantur. vii in *Apoc. Beatus qui cust. etc.* **N**ō hijs q̄ oportet temperari et ideo ad perfici-
endum temperantiā exiit sanguis et aqua et hoc ex parte corporis ubi voluitur cogitatio.
Et est notabile q̄ hoc factum est x̄po iā mor-
tuo in quo notatur q̄ licet habeatur temperan-
tia quo ad duos primos gradus tamen quo ad
tertium non habet q̄ in aliquo alio: sicut mortuo

ia; mundo manet illud. *3.* et ideo oportet exi-
re aquam vilis cogitationis et sanguinē sede
distractionis: et hoc post mortem etc.

Feria quarta post pascha. Sermo 91.

Manifestavit

e iterum. i. d. s. Job. 21.
Quia perseverantia in bo-
no sola mercedē p̄seq̄ facit
q̄ q̄ perseveraverit vsq̄ etc.
Nāz fin Tullij tolle p̄se-

uerantia: nec obsequium mercedēz habet: nec be-
neficiū gr̄as: nec laudē fortitudo. *Sz q̄ fin*
Ver. cor. instabile dūz suo ducit arbitrio: et de
uino caret p̄silio: in seipso subsistere non p̄ot: sz
distrahit p̄ infinita: indiget gr̄a assistente. **V**i-
dēz saluator mentis instabilitatem: et infideli-
tis calliditatem: sue gr̄ane assistentiā s̄bministrat
di. **M**anifestavit etc. ubi ponunt. 7. docu.

Primū est: q̄ illi q̄ noviter mō surrexe-
runt cum x̄po: q̄ro plus ad cognitiōez et dilecti-
onem dei accesserunt: tanto sciunt se maiori im-
pulsu gravari vitioz. Nāz vitia aū p̄uersionē
pacem cum hoīe h̄nt: q̄n aū expellunt a cōuersione
virtute p̄surgunt. fiunt aū inimici p̄uerso: q̄
p̄uersionē p̄spera blandiebant ante cōuersionem.
Precedit turba vitioz: retrahens nos a p̄uer-
sione: post p̄uersionē pegit in nos turba tēpta-
tionum: ne deo adhaream. **E**t ideo si post cō-
uersionem patiaris infestatōez: nō frangaris.
Scut. n. d̄s aduersitates rep̄mire vitioz: suc-
cessionē virtutum. **N**ij aū p̄uersi intelligunt
per discipulos in piscatura maris laborantes.
Scōm documentū est: q̄ mare p̄parat mū-
do p̄p maris multa picula: q̄ sp̄sāl inueniunt
in mundo. **P**rimū est aque receptio p̄ ri-
mas navis. Sic gl̄bet periclitat̄ recipiēs aq̄s
delectationū in vanitatibus et delicijs mūdi. i.
sensuum rimas. unde sicut obstruēda est rima
navis: ita ad h̄ ne spiritali piclitemur obstru-
endi sunt sensus nostri. **S**cōz est eius pro-
funditas. Sic in mundo piclitatur q̄s per im-
plicationem seclariūz negociōz: q̄ sine seu fun-
do carent. *Sēda cor. 2.* Qui volunt diuites
fieri: incidunt in tēptationes etc. **T**ertū est
tempestas. **N**ac etia; sic rumpunt funes et ar-
mamenta: et navis allidit̄ ad petraz. Sic p̄ im-
patientiam piclitamur: q̄ p̄cepta et virtutes r̄-
p̄untur: que sunt armamenta spiritalia;

Sermo

Quarto qñ nauis adheret sabulo non mo-
uetur: sic spūaliter qñ circa curaz carnis nimis
solicítatur: nō mouet desiderio in deū. **Psal.**
2. **Q**glutínatus ē in terra vēter noster. **Q**ui
tūz est vētoz valitudo. **f. tēptatio. vñ 2ª Dat.** **Cū**
vidiss; ventū validū timuū. **C** Sextū est pyra
ti inuasio. **f. supbia q̄ furatur oē bonum hoīs.**
Uñ si nauis ē fracta recurrēduz est ad secūda;
tabulā naufragij. f. pñiaz. **S**ivēro nauis ē ite-
gra: recurrēduz ē ad plura reme. **C** **Primo**
nauis d; p paupertatem exonerari. **C** **Secūdo**
aq̄ de extra pñci p pñsionē. **C** **Tertio** forami-
na sensuū p sedulā custodiōnē obstruantur.
Quarto vt anchora spci pñciatur. **Hec. n.**
custodiē nauē cordis ne fluctet. **Q**uinto vt
lucerna fidei ispiciat q̄ portum salutis ostēdit.
C **Sexto** sicut pñtates faciūt vota: sic spūalr
te voucas deo: et regimi te pmittendo.
C **Tertiū** est qd p hos septē discipulos i mari
piscātes itelligunt septē gnā hoīum: q in statu
suo piscant merita suaz opationū. **C** **Primus**
status est dñorum. **H**is dñs se manifestat cum
sua humilitate eos docet vt i memoria sua ha-
beant q̄ equales seruus suis pñti sunt in nā.
C **Ite** ne supbiant ptra denz de munere subdi-
tos eq̄les eis p nature pñtiū agnoscendo: q̄-
bus dñ. **R**emitte minas seruoꝝ: scientes q̄ il-
loꝝ z vester dñs est in celis. **C** **Secūdu** sta-
tus est seruoꝝ: q̄bus dñs se manifestauit eius
obia: vt in se humilitatis aspiciant pñtiōem
z ne dños despiciant: nec ordinationi eoꝝ sup-
biendo pñdicant: z vt sciāt se esse suos dñoz
quibus enaz dñ. **S**erui obedite dñis carnali-
bus. **C** **Tertius** status est iudiciū q̄bus dñs se
manifestat: cū seueritate dñe iusticie eos docet: q̄
i iudicio nō recipiāt pñtiā: **Qui. n. ob pñtiū**
nitatis z amicitie fauores siue inimicitiaz odio
iudiciū pñtiū i xpi iusticiā peccare noscuntur.
Quartus ē status diuini q̄bus dñs paup̄a
te sua se manifestat ptra elationē inferendo me-
tus. **vñde apls de diuinitibus dicit.** **P**recipe di-
uitibus huius seculi nō supbe sapere: neq; sp̄are
in incerto diuitiaz suarū. **C** **Item** qñq; docet
sua misericorditer tribuere z agnoscere se a deo
positos dispēsatores tpaliū subditoꝝ z eē hu-
miles scientes aliena esse q̄ dispēsant. **C** **Q**ui
tus status ē paup̄e: q̄bus eternoꝝ pñsione
se est manifestans dicēs. **B**eani paupes sp̄iri-
tu zc. **C** **Sextus** ē pñgatoꝝ q̄bus se manife-
stat mīnioniū sui pñtia approbā: docuit eos
sic ea que mūdi sunt agere: vt tñ etiam que dei

sunt appetāt: sic de bonoꝝ pñtiibus gaudeant:
vt cū intentiōe sollicita mala eterna pñtēscāt:
z vt suscipiēde pñtis cā se meminerint eē pñtiōs
z tñ imoderate admixtiōi seruūt: pñgationis
articulū in vsūz trāsserūt voluptatis. **vñ apls.**
Qui hñt vxores sint tanq̄ nō hñt. **C** **Septi-**
m^{us} stat^{us} ē virginū: q̄b^{us} se etiā manifestat qñ virgi-
nē in mīes elegit: cui^{us} ē mīes pñt esse oēs vir-
gīes cū maria si eterni pñtis fecerit volūtatez f; z
Aug. hīs septē noībus xps noīabāt. **Dñ. n.**
dñs vt pz Jo. 13. **V**ocatis me magister z dñe
zc. lūz eterni. **C** **Ite** vocat suus qz venit i for-
ma sui mīstrare nō mīstrari. **C** **Ite** dñs iudeꝝ
Jo. 5. **P**ñtates dedit ei iudiciū facē zc. **I**psē ē
dñs p apls diuus in oēs. **C** **Ite** dñs paup̄. **vñde**
dicit p. pñhaz. **E**go aut mēdic^{us} sum z paup̄.
C **Ite** fili^{us} hoīs nō h; vbi caput suū zc. **C** **Ite**
qz mīnioniū sui pñtia pñtēscat z vñgīe vir-
go in mīes elegit. **vñ ipse ē dñs sp̄s z sponsa**
elect^{us} 2ª Dat. 24. **T**ardate aut sp̄s zc. **C** **Ite**
dñs virgo: qz de eius puritate oēs accepim^{us}. **E**t
qz virginitatez pñtēscat zc. **Jō in hīs statib^{us} dñs**
se manifestasse. Jo. 17. **P**ater manifestauit
nomen tuū hominibus zc. quos zc.
C **Q**uartū est q̄ ante ipa xpi nullū erat meritū
sz solū i tpe gratie. **f. xpi laborat meritōne.** **E**t
plum de patribus in libo. **Psal.** **U**anū est no-
bis āte lucez surgē. **f. gratie: q̄ mediāte merito-**
rie opatur. **E**t **H**est qd dicit. **I**n illa nocte nihil
prehēdiderunt zc.
C **Q**uintū documentum est q̄ ad meritū adi-
piscendū. **4. reguntur. f. seruoꝝ dilectiōis q̄ in-**
telligit p prunas: rigor afflictionis q̄ itelligit p
piscē asuz: dulcor deuotiōis q̄ itelligit p fauū
mellis: z vigor bōe opationis q̄ itelligitur p
panē. **I**n ipsa apparitiōe discipuli obtulerūt
ei partes piscis assi z fauū mellis. **H**ic etiam
fit mētiō de piscē: prunis z pane: vt p hec signi-
ficent que ad meritū adipiscendū reguntur.
C **Sextus** documentū est: q̄ sic in merito p-
ficientes nō estiment a seipsis cāz meriti habē-
re: qz vt sic spoliāt deum suo honore z dñio vñ
z ingratī sunt ei de beneficijs acceptis. **H**oc vi-
tium ipedit nos ne maiora bōa a deo accipiam^{us}
qz indignos nos reddit supbie reatus grē dei:
aut si plus daret nobis extolleremur: aut igrati
efficeremur: aut nō digne in grā oparemur: z
sic grāuioꝝ peccati rei efficeremur: **vñde sepe**
magis est clementia parcentis dñi: negare am-
plioꝝ gratie dona q̄ seuitia irascentis. **E**t **H** ē
Asterte de piscibus quos pñdidiſti. q. d. **T**

lia sunt mihi attribuēda nō vobis. vñ dñr Luce
Cum feceritis oia q̄ p̄cepta sunt vobis dicite fui
iuuiles sumus. vñ Petrus cū audisset qz dñs
est. s. q̄ opat meritū. Tunica succiruit se. s. sibi ni
bil ascribendo. Erat. n. mundus. s. a meruo in
puris nālibus. Et misit se i mare. s. p̄dientiaz
habens de assistētia diuine gratie.

Septimum documentū est: qd illi q̄ se sic ex
ercent i opibus virtuosus ē mediante assisten
tia gratie diuine. Manducabunt in mensa do
mini fruitione premij sempiterni qd innuitur
cum dicitur. Venite p̄rā. Quod &c.

Sermo nonagesimus secundus.

U cognoui

si sessione meā ē resurre
ctione meā. Potest istud
verbū intelligi duobz mo
dis. C Vno mō vt sit ver
bu xpi ad patres. C Alio

modo vt sit verbū dauid ad xpi loquentis p to
rius humani finali resurrectione quā p̄cedit re
ges eoz. Ideo q̄tum ad requies p̄cedentē dñr
Tu cognouisti sessionem meā: ad euigilationē
sequentes: ē resurrectionē meā p quibus dicitur
Michae. 7. Surgā eu; sedero in tenebris
&c. Quia vero circa finalem resurrectionē est
intentio p̄ncipalis. Ideo circa eam in h̄sēdo
occurrunt quindecim articuli.

Primu scd est resurrectio. Dicitur q̄ est
euigilatio hominū a somno mortis: iuxta illud
Job. xj. Lazarus amicus noster dormit: s; va
do vt a somno mortis exitez cū. C Intelligē
dū tñ q̄ q̄druplex mors iuenitur i sacra scriptu
ra. C Prima tpalis q̄ quis moritur mundo p
suspensionē religionis. De q̄ ad Col. 3°. dicat.
Mortui estis cū xpo &c. C Scda spūalis qua
q̄s morit xpo p culpā trāsgressiōis: vt h̄etur
ad Phil. 2. Cuz esseinus mortui delictis: xps
uiuificauit nos deo. C Tertia est corporalis q̄
fit p separationē aie a corpore: sicut habet Jo
annis. xj. Lazarus mortuus est. C Quarta ē
h̄ymialis q̄ fit per dānationē gehenne. vñ
ad Ro. 5. Per peccatū mors. Cum igitur ista
sunt quatuor gnā mortis: resurrectio non fit a
morte tpali: vt q̄s ad mundus ab eo relictu iam
redire possit. C Item nō fit a morte eternali:
qz in inferno nulla est redemptio fm̄ finiaz sal
uatoris. C Item fit resurrectio a morte spūali

p sacramentū p̄nie de q̄ dicit apl's Eph. Sur
ge qui dormis ē exurge a mortuis: ē illumina
bit te xps. C Itē fit quarto resurrectio a mor
te corporis p miraculū diuine potentie: sicut fu
it resurrectio Lazari: q̄ statim p̄duxit eū foras:
qui mortuus fuerat. Et talis erit omnīz fina
lis resurrectio: de qua nostra p̄sens est intentio:
p qua. P^o cor. 15. Dēs q̄dez resurget &c.
C Scds articulus est quor sunt resurrectiones
Dicat q̄ scriptura ponit. 4. fines humanos.

Primus: resurrectio p̄ma. Scds resurre
ctio scda. Tertius mors p̄ma. Quartus mors
secunda. vñ apocal. quinto. Beatus ē san
ctus qui habet partem in resurrectione prima.
In h̄is secunda mors non habet potestatem.
Vnde p̄ma resurrectio dat intelligere scdam
Et secunda primam per naturam cor. xoz. Et
fm̄ istos quatuor fines possunt hic fieri qua
tuor questionēs. C Prima qd est resurrectio
prima. Dicitur q̄ non est resurrectio spūalia
lis q̄ fit in p̄nia: nec resumptio corporis ab aia:
qz iste resurrectiones multis p̄petunt: in q̄bus
habet partē mors scda: sed est ista. s. p̄firmatio
in gratia qua p̄firmat aia: qñ cūz grā a corpore
separatur: sicut angeli ab initio fuerunt in grā
confirmati post q̄s fuerunt ad deum conuersi:
et post talem conuersionem secunda mors nō
habet in eis potestatem. Dicitur autem ista re
surrectio confirmatio: quia post peccatūz tran
sit anima ad statum immortalitatis: pro qua re
surrectione inducitur illud psalmi. Non re
surgent impij in iudicio scilicet particulari: qd
fit in cuiuslibet peccatoris morte: quia de iudi
cio vniuersali dicit saluator oppositum. C Se
cunda est quid est resurrectio secunda. Dicitur
q̄ est vnio anime cum corpore que expectatur
in fine: quia ista resurrectio scda: sequitur ime
diate primā. C Tertia questio qd est mors p̄
ma. Dicitur q̄ non est spūalis que fit p pec
catū: qz tunc mors totalis esset mors secunda:
que statim sequitur eaz: si mors esset corporis.
C Prima est corporis quā in reprobis imme
diate sequitur mors secunda. C Quarta que
stio quid est mors. 2^a. Dicat q̄ mors. 2^a. accipi
tur pro eterna dānationē reproboz. vñ Apoc.
20. dicitur q̄ infernus ē mors missa in stagnū
ignis ē sulphuris. hec est mors. 2^a. quo ad il
los qui sunt inuenti in libro vite vt dicitur ibi
dem. Nunc autem non est intentio de resurre
ctione prima quia illa fit in morte sanctorum: s;
de secunda que fit vniuersaliter in fine seculoz

Sermo

Tertius articulus est: q. vniuersalis resur-
rectio oīuz erit: q. d. h. scripsit beatus mathias
duodecimū articulūz fidei de carnis resurrecti-
one. Et p̄firmo istud auctoritate vniūsq; testa-
menti. **P**rimo q. d. dñi. dñi q. multi q.
dormierūt in puluere terre euigilabūt: alij in vi-
tam eternā: alij in opprobriū sempiternū. Dico
aut multi: et nō oēs: p̄p̄ illos qui sunt resuscitati
iam: tum etiā q. dicit Job. 5. q. qui bona fece-
runt p̄cedent in resurrectionem vite. Qui vero
mala: in resurrectione iudicij. Et cōstat q. d. eam
q. omnes hoīes aut sunt boni: aut sunt mali.
Intelligendum tñ q. circa virtutē istius ar-
ticuli. s. de resurrectione finali fuerūt. 4. errores
Primus fuit saduceorū: q. ip̄s negauerūt:
sicut dicit Mat. 22. Saducei q. dñt resurrectio-
nez nō esse etc. 53. Saducei dicunt resurrectio-
nē nō esse mortuorū: neq; angelos: neq; spūs
Secūs error fuit phariseorū: q. posuerunt resur-
rectionem iam esse factam dicente ap̄lo. 2. ad
Thimo. 2. q. phariseus et homineus a verita-
te ceciderūt dicentes resurrectionē suā iam factā.
Tertius fuit cherinthianorū: q. dñm cherin-
tho: q. posuerunt post resurrectionē futurā mille
annos in voluptatib; corporis: nō attendētes
saluatoris dicē in resurrectione: neq; nubēt: nō
nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo.
Quartus fuit arrianorū: q. posuerunt q. aīa
simil̄ cum corpore morit: et vtrūq; simul resur-
get in fine. Ad quē errorē abolendū dixit bea-
tus Matthei. Carnis resurrectio: et nō spūs.
Quartus articulus est q. d. erit. Dixit mar-
tha. In nonissimo die. Job. 19. Et si querat
quā distat ista dies. Dicit s̄m Aug. q. ei⁹
distātia oībus viuētib; est occulta: tum q. que
renabūt ap̄lis actu. p̄. et dicentibus. Dñe si in
tpe h. restitues regnum israel: dixit. Non est
vīm nosse tpa vī momenta: q. pater posuit in
sua p̄tate. et multo minus aliorū: cum illi fuerūt
sup̄mi in eccl̄astica iherar. Tūz q. d. Mat. 20.
dixit dñs. De die illa et hora nemo scit: neq; an-
geli celorū: nisi solus pater. S; istd est valde
mirabile: tum q. ap̄li dixerunt dño Job. 1.
Nunc scimus q. scis oīa. Tum q. Job. 18.
Sciens ihs oīa q. ventura erant super eūz etc.
Et h. nō h; distinguere de xp̄o s̄m diuinitatez
et s̄m humanitatem: quia s̄m humanitatez nō
nit omnia futura in verbo: sicut omnes magi
finaz. Ad hoc autem responderetur dupliciter.
Unomodo sicut dicit saluator. Matthei. 5.
Nemo bonus nisi solus dñs: q. nullus alius h;

bonitate a se: q. uis oīs creatura bona iuxta illd
gene. Vidit dñs cūcta q. fecerat et erat valde bōa
Et s; istū modū pōt intelligi q. solus p̄r scit istā
horā: q. fili⁹ et spūs scūs nesciūt eam a se: Tñ
huic obstat: q. eadēz rōe fili⁹ nō ēēt bonus aut
spūs sanctus cū q̄libet sit ab alio bon⁹. **A**lio
modo dñi q. xp̄s scit oīa sicut audiēs p̄fessionēz
Mā audiēs p̄fessionē possunt negare se scire
illa q. ibi audiūt cū publice acgritur aut q̄cūq;
alia secreta. Ita xp̄s sub secreto a deo p̄re istud
audiuit. Quare q̄rentibus ap̄lis potuit dicere
se ignorare. s. modo cōuabili: et ista videt inten-
tio textus: et hñc s̄m p̄cordat beatus Aug. qui
dicit q. xp̄s dixit se nescire diē iudicij: q. nō istā
sciebat vt discipulis tunc manifestaret.
Quintus articulus vbi fiet ista resurrectio.
Dñi q. in sepulchris et in locis vbi co:pora pri-
mitus geuerūt: tūz q. illi cūz xp̄o surrexerūt de
monumētis erierūt. vt habet Matthei. 27. tū q.
Jo. 5. dicit saluator. Venit hora et nūc ē in qua
oēs q. in monumētis sunt audiēt vocē filij dei.
Et h. accipiunt duo catholica documenta.
Primus ē: q. non in merito sepulchra fideli-
um venerant p̄p̄s resurrectionis: imo sancti
ad loca suorū sepulchrorū afficiūt: q. ibi resur-
scitabunt. **I**ntelligendū tñ q. ad p̄ficiendum
istā resurrectionē. 4. sunt p̄mittēda. **P**ri-
mū est angelorū missio: q. xp̄s mīuet angelos
p̄ vniuersūz mundū. **E**t p̄ ad colligēdūz oīa
scādala vt habet Mat. 13. et multo magis me-
rita. **S**ecūdo ad p̄gregandūz oēs: vt habetur
Mat. 14. Mīttet fili⁹ hoīs angelos suos et cō-
gregabūt electos suos a quatuor v̄tīs terre a sū-
mis eorū vsq; ad terminos eorū. **S**ecūs opus
est angelorū mīstratio: q. angeli p̄ cineres eorū
p̄gregabūt eandē numero mīz: vt fiat eadē nu-
mero resurrectio: s; hoc dictū a quatuor v̄tīs
terre etc. Et postea deferent ad sepulchra.
Tertū opus erit opatio dīnax p̄sonarū: q.
dīna virtute ex illis cineribus congregans for-
mabit idē corpus qd̄ p̄us q. angeli nō possunt
p̄ se talia p̄ducere. vt dicit Aug. 4. de trinitate.
Quartū opus aīaz app̄roxima. **N**ut entz
ip̄ p̄seueniēt: aut deferent ab angelis. Qui-
bus p̄missis aīa in instāti isundet corporibus
ab eo q. solus potest resuscitare: qd̄ est mai⁹ mi-
raculū q. facere p̄gregationē corporūz disp̄sorū.
vnde Bre. ponit optimā s̄militudinez dī. Cum
dubitans animus de resurrectionis potētia ra-
tionez q̄rit: eaz rex ei q̄ones inferende sunt q.
icēssanter sūt et cū rōne nequaq; p̄hendi p̄nt.

Ecce in vno grano pusillimi seminis laet tota
fortitudo ligni: aspiras corticis: odoris saporis:
qz suauitas: vbertas fructuū z viriditas folioz
ex semine pducit radix: ex radice virgultuz: ex
virgulto fructus: ex fructu semē: z ita latet semē
in semine. Quid igit inīz: si ossa carnē neruos
capillos reducat ex puluere: q lignuz fructus z
folia i magna mole arboris ex paruo quotidie
grano seminis restaurat?

C Tertius articulus est q̄ cito fit. Dicit apls
ad Ro. 8. vñ in momēto in tactu oculi i nouissi-
ma tuba zc. Ista aut tuba erit vox xpi cū clamo-
re ad iudiciū veniētis. Tū qz Jo. 5. dicit salua-
tor. Hora est qñ mortui audiēt vocē zc. Tū qz
dñs ad Sal. q ipē dñs i iussu: z i voce archāge-
li zc. **C** Intelligendū tñ q i isto momēto vent-
ent aīe resurgentiū a q̄druplici parte. **C** Pri-
mo a paradiso: qz mortui q in xpo sunt: resur-
gent pmi. **C** Secdo de purgatorio illi q in xpo
dormierunt: cum sint in gratia. **C** Tertio illi
de limbo: qz i infernus dabit mortuos: vt habe-
tur apoca. 20. **C** Quarto illi de inferno inferi-
ori: qz illi sunt reuocissimi a paradiso: de qui-
bus dicit saluator vbi supra: q mala egerunt
procedent in resurrectionem iudicij.

C Septimus articulus in qua etate fiet. Dicit
tur fm magr in. 4. sniax: q in etate. 33. an-
norum in qua xps surrexit: fm illd ad eph.
4. Donec occurramus oēs in vnitāte fidei z
agnitionis filij dei in vīz pfectum in mensurā
plenitudinis xpi. S; h solet formari q̄stio qua-
liter in talitate. Et dicit fm Augu. de ci. dei
q tunc nā humana est in optimo statu vsqz tūc
piciens z extunc deficiens. Et eadem rōne
pmi parentes in tali etate fuerunt formati.

C Secda q̄stio fiet de pūlis. Dicit q̄ supple-
tur dina virtute: qd deficit vsqz ad talem etatē.
Ideo dicit apostolus in virum perfectum.

C Tertia q̄stio qd fiet de senibus. Dicitur q̄
renouabunt recuperando amissa: iuxta illd. Re-
nouabitur vt aquila inuentus tua.

C Quarta q̄stio qd fiet de gigantibus z nan-
nis. Dicit q̄ reducentur ad formā moderatā.
vñ Ysa. 26. Gigantes nō resurgent. s. in tali
q̄stitate: z multo minus nāni. S; remanet du-
bium si oēs resurgēt iu eadē q̄stitate. Dicit q̄
oēs resurgēt in q̄stitate debita: q̄ pplexioni pue-
niens erit: resecatis supfluis z ablag defectib?
C Secd dubius si oēs resurgēt i eadē affinita-
te q̄ prius z p sanguinitate. Dicitur q̄ sic: quia
post resurrectionē mater xpi mater ei? dicta est

Mat. p. **C** Tertiu dubiu: si oēs resurgēt euz cū
cūctatione. Dñs qz p̄puciuū videt p̄tinere ad
integritatē hoīs cū eo: q̄ videt esse futura resur-
rectio: cū sic fuerūt p̄mi parentes. S; nūc est
mīz si xps cū p̄pucio resurrexerit. Dicit q̄ sic:
qz dicit apls q̄ in vīz p̄fectū. **C** Quartū du-
bium: si oēs resurgēt vī gines. Dicit q̄ sic: qz
cū virginatis amissio sit quedā deformitas: z
ista excludit: z dñs reformabit corpora integra:
sicut p̄mo formauit. Ideo omnes qui sequū-
tur agnum dicuntur virgines.

C Quintus articulus est quali boni resurgēt
Dicit q̄ illustrati q̄druplici dote. **C** Primo
dote ipassibilitatis: iuxta illud. Nō esuriēt zc.
C Secdo agilitatis vt agilitē possint ire vbiqz
iuxta illud. Assumēt penas vt aīe. **C** Tertio
subtilitatis: vt celuz possint peruenire: s; illud
Egrediētur z videbūt cadauera viroz q̄ pua-
ricati sunt in me. **C** Quarto claritatis: iuxta il-
lud. s. ulgebunt insti zc. Sed hic possunt for-
mari. 4. q̄dnes. **C** Primo si sancti resurgent
nudi aut induti. Dicitur fm Aug. q̄ nudi: qz
matrimonia z honorabilissima erūt i corporib? eoz
honestas: q̄lis erat in p̄mis parentibus ante
peccatum. **C** Secda q̄stio: si resurgent cū suis
cicatricibus. Dicit Aug. de ciuitate dei: q̄ sic:
sicut fuerunt in xpo resurgēte: qz istud cedit ad
honorez ipsoz: z loquitur de cicatricibus susce-
ptis in martyrio. **C** Tertia q̄stio: si xps ve-
niens apparebit cum cicatricibus suis. Dicit
q̄ sic: qz videbit euz oīs caro: z q̄ eum pupige-
runt: vt habet Apoc. **C** Quarta q̄stio est: si
xpi cicatrices remanebunt perpetuo. Dicit q̄
sic: sicut in sanctis alijs ad honore recordatiōis
sue victorie. Jo Ysa. p. dñs q̄ vuln? z plagas zc.
C Menus articulus qualiter resurgent mali.
Dicitur q̄ cū quatuor corporis anxietatibus:
opposita q̄druplici dote. **C** Primo p ipassibi-
litate sensibilitatē penaz: q̄ magis est radicata
in aīa p immortalitatez. **C** Secdo p subtilitate
grossiciē: vt se mutuo opprimant z includent in
inferno fm illud psalmi. Sicut oves in infer-
no zc. **C** Tertio p dote agilitatis gravitatem
vt nequeant se mouere: iuxta illud sapientie.
Lassati sumus in via perditionis. **C** Quarto
pro dote claritatis: opacitatem z turpitudinem
vt videri non debeant: iuxta illud Abacub.
Adundi sunt oculi tui dñe. vt non videas ma-
lum: z ad iniquitatem respicere nō poteris. Sed
oritur q̄stio: si dñati resurgent cum suis defor-
mitatibus. Dicit q̄ sic: sicut leprosi aut claudi:

Sermo

qz non sunt beneficio dei digni. Istud tamen
nō valet: qz resurrectio est diuinū beneficium.
Et ideo videt qz sicut in demonibz nātia splē/
dida remāserunt: ita videtur in damnatis.

¶ Scda qstio si mali mox resurgētes crucia/
buntur. Dicit qz sicut in scis tunc nō interrū/
peretur actus bñificus: ita nec in damnatis. Aie
autem cruciabunt: tñ corpora nō videbunt cre/
manda: donec dicat. Ite maledicti in ignē etc.

¶ Decimus articulus: qualr discernent boni
a malis. Dicit qz cum qtuor sint loca vnde re/
surgent: illi q de paradiso sunt: scient se esse sal/
uandos: cū iam viderint dinam essentia: et vi/
deant. Illi aut de inferno cūz sciant se iaz dam/
natos eterno supplicio: nō spabunt bonuz. Et
idem de illis: q venient de limbo. Illi tamen
de purgatorio qz erpientur se magis: sperabūt
ad illū sine omni dubitatōe. **¶** Intelligenduz
tñ qz qtuor erunt signa inter bonos et malos:
et eoz q resurgent: q nondū fuerāt in inferno
aut i paradiso: si relinquēdi sunt in h mūdo.

¶ Quoz p̄mum erit: qz xps apparebit nalis
tñ in forma hois: et iustis nō solum in forma
hois: s; dei: iuxta illd. Tollat impius: ne vide
at gl̄iam dei. Istō signū ponit exp̄cite beatus
Aug. p. de tri. **¶** Scdm signū qz corpa scōz
erūt ipassibilia: s; damnatoz passibilia: qzuis
incozruptibilia. **¶** Tertiū signum: qz reprobi
erunt inclinati ad dinam blasphemiaz: et electi
ad laudē. vñ apoca. dicit qz mali nō agēt p̄niaz
s; blasphemabūt nomen dei hñtus p̄tatem sup
plagas eoz. **¶** Quartū signum: qz cum in illa
die sit futurus maximus plāctus in hoibus: si
cut bētur Zach. 13. Boni plāgent cū solo amo
re. vñ ibi dicit qz plāgent cum qsi vnigenitum
et dolebunt sicut in morte primogeniti. Et iste
plāctus dilectōis: pueniet ex passionis recorda/
tione: cūz viderint. Mali aut plāgent ex timo
re: iuxta illd apoca. Plāgent se sup eum oēs
tribus terre. Et seqz de eis q purgauerūt: q. s.
timebunt. Qd aut iste zach. plāctus sit bonoz
p̄batur: qz in plāgentibus illis noiant familie
hoiū honestoz: vt ibi p̄z.

¶ Undecimus articulus qz erunt excepti a re/
surrectione finali. Dicit qz hz ista lex sit vniuer/
salis ad bonos et ad malos: et nō est intelligen/
dum de cōt lege: qz ex p̄uilegio nōnulli erunt
exēpti ab ea. **¶** Intelligendū tñ qz circa istam
reglāz occurrunt qtuor exēptōes. **¶** Prima
de xpo: q nō resurget eo qz resurrexit: iux illd.
Xps resurgens a mortuis: iam nō etc. **¶** Se

cunda de brā maria: de qua p̄e credit ecclesia: qz
sit assumpta in celū in corpore et aia: et sic nō in/
diget resurrectione finali. **¶** Tertia de illis: qui
cum xpo surrexerunt: qz sicut Ibero. dicit: sen/
tentia sunt antiquoz doctoꝝ qz illi resurrexerūt
cum xpo virtute resuscitadi in die resurrectionis
sicut inducit bñs Aug. in finone de martyri/
bus: qui legitur post pascha.

¶ Duodecim^o articulus: qualr resurgēt illi q
vsqz ad vltimū xpi aduētū remanebunt in h
mūdo: de q ad thes. 4. loqz apls de hora resur/
rectōis d. Deinde nos q viuiamus etc. dic bea/
tus Aug. de ci. dei qz istoz trāsia^o de hac vita
ad futurā fiet vno duoz modoz. Aut p repen/
tinam mortem et festinā resurrectionē. Aut p so/
lam mutatōē ad incorruptibilitatē. Tame ad
p̄maz magis videt declinare p̄p lege vlem re/
surrectionis. **¶** Intelligenduz tamē qz isti de q/
bus dic apls. Deinde nos q vi. etc. hēbunt cir/
ca se qdruplicēz actus. **¶** Quoz p̄mus est: qz
ip̄i viuentes et nōdū mortui: scis resuscitati
associabunt: qz postqz dixit apls q mortui q in
xpo sunt: resurgent p̄mi: addit de nob. Deinde
nos q viuiamus etc. Et sic p̄z qd post scōz re/
surrectionēz erunt adhuc in primā vita relictī.

¶ Scds actus ē: qd illi sic scis associati: sunt
cum illis eleuabunt ascendentes obuiā xpo in
aera. Ideo aut. Simil rapiemur cum illis obui/
am xpo in aera: et sic semp cum dño erimus.

¶ Tertiū actus: qd in tali eleuatōe sbito oēs
isti morient: qz nōdūz vlc carnis debū exsol/
uerant: facillima et letissima morte certificati de
sua felicitate. Et ista est snia Aug. de ciui. dei.

¶ Quartus actus: qd post talem mortē repē/
te resuscitabunt a xpo: vt trāseant ad vitā scdāz
iuxta illd. Et nos immutabimur. Et postea a
xpo nunqz discedent: iuxta illd. Et sic semp cū
dño erimus. vbi Ambz. In ip̄o raptu eoz: q
viui rapient mors erit et resurrectio: vt aia q p
sopore egressa de corpe i eodē momēto reddat

¶ Decimus terti^o articulus: si oēs damnati
q nūc sunt in inferno resurgent: aut qdaz. Vi/
citur qd in inferno dñr esse qtuor gnā dānatoz

¶ Primum demonuz: qbus nō p̄petit resur/
rectio: qz sunt imortales. **¶** Scdm de aiabus
oium maloz in inferno iseriori existentium: et
isti resurgent: fin illd Job. q. p̄cedent qui ma/
la egerunt in resurrectione iudicij. **¶** Tertius
est i aiabus puuloz: q fin legem dei sunt exter/
minati de pp̄lo suo: qz nō renati. vñ in leuitico
Aia cuius p̄puj caro circumcisa nō fuerit: p̄

bit de populo meo: quia pactum meum irritum fecit: et talibus debet resurrectio: quia minus mali: **¶** Quartus illos: qui credunt in inferno in corpore et in anima: sicut dicit de dathan et abiron.

¶ Numeroz. 16. quod descenderunt viui in infernum: quia contra deum rebelles fuerunt: et tales non resurgent: sicut nec facti in corpore et anima. Sed remanet dubium quod fiet de malis: qui remanebunt usque ad aduentum christi. Dicit quod sicut boni associabuntur sanctis: ita isti mali suscitatis: et postea morientur et cito resurgent: sicut dictum est de bonis: nisi forte omnes mali tunc fuerint pempti a plagis puenientibus christi secundum aduentum.

¶ Decimus quartus articulus est si post resurrectionem istam boni perfecti ad celum euolabunt. et mali demergent in infernum. Dicit quod non: quia boni post suam resurrectionem habebunt quadruplicem dispositionem. **¶** Prima quod unanimiter congregabuntur secundum illud **¶** Eccl. quod electi colligentur a quatuor plagis terre. **¶** Secunda quod eleuabuntur obuiam christo. **¶** Tertia quod reuertentur ad iudicia: iuxta illud. **¶** Ysa. 3. Veniet dominus ad iudicium cum sanctis milibus suis. **¶** Quarta audient dulcem sententiam: qua audita euolabunt. **¶** Reprobi autem e contrario habebunt quadruplicem dispositionem. **¶** Primo a demonibus accipient: quod denotat saluator in euangelio: quia missionem bonorum angelorum non refert nisi ad electorum aggregationem. **¶** Secundo ad iudicium adducentur secundum illud. **¶** Congregabuntur ante eum omnes gentes. **¶** Tercio radarguentur secundum illud. **¶** Disceptabo cum eis dicit dominus. **¶** Quarto sententiarum et pessimum cum demonibus abyssabunt secundum illud. **¶** Ite maledicti in ignem eternum.

¶ Decimus quintus articulus. Quare fiet resurrectio. Dicit quod ideo quia dominus vult manifestare suam omnipotentiam cum secundum Augustinum nullum sit inter divina miracula maius quam resurrectio mortuorum. **¶** Intelligentium quod istorum miraculorum assignatur quadruplex ratio. **¶** Prima ad mundi uni-

uersitatem perficiendam: quia cum in fine vniuersus optimus esse debeat eo quod tunc maxime erit fini coniunctum: oportet quod species humana citra angelos optima reperiat in sufficienti copia superposita. **¶** Secunda ratio ad animam separatam getandam: quia cum anime habeant inclinationem naturales ad perficiendum corpus illud naturale desiderium esset frustra: nisi perficeretur. **¶** Propter hoc dicunt aliqui sanctos a perfecta gloria retardari. **¶** Tertia ratio ad dinam iustitiam perficiendam: tum quia conuenit ut per hoc per quod quis peccat: per hoc torqueatur secundum regulam sapientis. **¶** Empij per corpus peccauerunt: tunc quod congruit ut per quod quis meruit: per hoc remuneretur. **¶** Eadem ratione et sancti per sua corpora meruerunt. **¶** Quarta ratio ad sanctorum leuitiam geminandam ut sint glorificati non solum interius: sed exterius: secundum illud. **¶** Ingredietur et egredietur: et pascua inueniet. **¶** De qua duplici felicitate dicit **¶** Ysa. 4. In terra sua possidebunt duplicia. **¶** Ista est terra de qua in psalmo. **¶** Credo videre bona domini in terra viventium. **¶** Quis terre nos particeps etc.

¶ Et in hoc sermone primum volumen de tempore finitur et explicat.

¶ Francisci mayronis aurei doctoris illuminati sermones explicunt. Venetijs diligentis sine ac summo studio impressi per Bernardinum de Houaria. Anno ab incarnatione domini **¶** MCCCCLXXXI. die vero. xx. mensis Januarii.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y
z et 2. Omnes hij sunt quaterni: excepto 2
quod est duernum.

Finis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. B.6.15

Aduene prohibebantur ab esu agni paschalis
 ser. 81. confide. 3. notabili. 2.
Aduentus domini quadruplex. ser. pmo ante
 te considerationes.
Aduentus xpi triplex est. ser. 2°. pclu. scda.
Aduentus christi fuit eternaliter pdestinatus
 ser. 12. princi. tertio. conclu. secunda.
Adulteriū quare tam graviter punit. ser. 64.
 confide. scda. docu. tertio.
Adulteriū spirituale quale est ibidem pside.
 quarta: documento primo.
Adduxit xps secum quadruplicem militiā de
 inferno. ser. 86. considera. quinta.
Affectus gaudij quare datus est homini. ser.
 primo. confide. prima. pclusi. scda.
Affectus ire quare datus est homini. sermōe
 primo. confide. prima. conclu. secunda.
Agere quid significat. Et q tripliciter sit exco
 lendas. Et quid post seminabitur in ipso.
 ser. 37. princi. 3. conclu. pma scda et tertia.
Agri bene colendus cor humanū est. ser. 41.
 confide. prima. conclu. scda.
Agit ne ds iusti? cum vno qd cū alio. ser. 37.
 pnci. 5. pclu. p°. Idē ser. 45. pfi. p°. p°. 3.
Agnum cordis bene culti deus ingreditur.
 ser. 41. confide. prima. conclu. tertia.
Agricole veniunt in vineam domini hora vn
 decima. ser. 36. princi. scdo. pclu. prima.
Agri n paschales phibebantur quatuor gnā
 boium comedere. ser. 81. pfi. 3. nota. 2.
Allegationes spiritus ptra carnem et econtra
 ponuntur. serm. 2. confide. 2°. pte scda.
Alienigene phibebantur ab esu agni pascha
 lis. ser. 81. confide. terna. nota. scdo.
Ambulare spūalr qd fit ser. 75. pfi. 2. pclu. p°
Ambulare debemus ad deū multis gradib⁹
 Ibidem conclu. tertia.
Amicitia di regit scy. ser. 48. pfi. p°. pclu. 3.
Amicitia addit aliqd sup amorem. ser. 70. cōfi.
 prima. conclu. prima.
Amicum maxumū xps se exhibuit in sacramē
 to eucharistie. ser. 81. pfi. pma. pba. pma.
Amor pparat pōderi ppp tria. ser. 42. pside.
 prima. conclu. quinta.
Amor pte celestis panis ē. 6. 65. pfi. 2. do. 4.
Amor mūdatus. ser. 79. pnci. 3. conclu. 6.
 Item ser. 24. confi. 6. conclu. prima.
Amor ordinat vtilis ē: et qd fit ibidē pclu. 7.
Amor dei est exemplar amoris primi. ser. 31.
 princi. secundo. conclu. prima.
Amor est causa pceptōis filioꝝ in mulieribus

ser. 12. princi. tertio. conclu. tertia.
Amoris rō qd icludit. ser. 70. pfi. p°. pclu. p°
Andreas interpretatur. ser. 65. confi. 2. docu.
 quarto circa quintum panem.
Angeli boni erūt in iudicio ppter tria. ser. 45
 considera. secunda. conclu. prima.
Angeli mali erunt ibi ppter duo. Ibidem.
Angelorum cognitio est duplex. ser. 7. confi.
 dera. prima. conclu. secunda.
Angeloz ministerio incarnatiōis negocium
 exequi debuit. ser. 22. confi. 2. conclu. 2.
Angeloz esca eucharistia est. ser. 81. an pside.
Angeloz offiū in tribus ostenditur. ser. 33.
 princi. 4. circa pimum documentum.
Angelica salutiō habet quatuor progatiuas
 ser. 7. confide. 2. conclu. 5.
Angelus fuit pueniens nūcius dnice incarna
 tionis: et quare. Ibidē pfi. p°. pclu. 2. et 3.
Angelus apparuit ioseph: q voluit dimittere
 mariam. ser. 13. pnci. 2. conclu. 2.
Angel's appuit iosephi sōno et qre. ibidē pcl. 3
Anima ad instar castri circuncingit qdruplici
 muro. ser. 41. confide. 2. docu. 7.
Anima peccatrix reducit p pnam ad amicitia
 dei. ser. 48. confide. pma. conclu. 3.
Anima transfiguratur qdrupl. ser. 5. cōclu. 3.
Animam detur pant quatuor. Ibidem.
Ania infirmari dicitur ad modum corporis.
 ser. 62. confi. 2. conclu. prima.
Anima per pctm occidit. Ibidem conclu. 2.
Ania immortalis ē: ser. 66. pside. pma. pcl. pma
Anima hois templum et domus dei est diuer
 simode. ser. 67. confi. pma. conclu. 2.
Ania bz duplices ptes: ser. 69. pfi. p°. pclu. 3.
Anima quomō castrum dicitur et impugnat.
 ser. 79. princi. 3. conclusi. 3.
Anime infirmitas ad modum corporis infir
 matur. ser. 70. confi. prima. conclu. 3.
Anime resurgentiūz veniet a quadruplici par
 te. ser. 92. arti. 6.
Anie rōnalis summa dignitas et virtus in hac
 vita q fit. ser. p. pfi. pma. conclu. 2.
Annus quo xps natus fuit sub Octavi. Cesa
 re Augu. ponit. ser. 11. pfi. pma. cōclu. p°. 1.
Annus quinquagesim⁹ dicebat agnus iubile⁹
 1. remissionis: et qnq; fiebant in eo. ser. 39.
 princi. primo. conclusionē terna.
Anxietates quatuor euz qbus resurgent mali.
 ser. 92. articulo. 9.
Appetitus vidualiūz quare datus est homini
 ser. 5. confide. 3. docu. primo.

Appetitus bonoris que dat⁹ e⁹ hoi. ibide. doc. 2.
Appetitus auaritie que dat⁹ est hoi. ibide. doc. 3.
Appetitus tendentes in fine tres sunt. sermo. 42. confide. 3. conclu. tertia.
Appetitus sensitius est corruptus per originale peccatum in hoi: que alio noie dicitur sensualitas. ser. 59. p^{si}. prima. conclu. prima.
Apostolorum predicatio: seminata dicitur et messis. sermo. 63. confi. tertia. documen. 6.
Apostolicum negocium in quo consistit et quo duplex est. ser. 12. p^{nci}. 2. p^{clu}. prima et 2.
Aqua gratie h³ quintuplicem differentiam ab aqua legis. ibidem. confi. 2. docu. 6.
Arbor h³ in se tria vilia: sic et homo. ser. 38. confide. prima. conclu. 3.
Arbores et ficulnea erponunt. f. 2. p^{si}. 2. p^{re}. 2.
Arbores homines spirituales sunt. serm. 78. confide. 2. conclu. 3.
Archelaus quid significat sermo. 22. confide. tertia. circa finem sermo.
Arcere quid sit. ser. 2. p^{side}. 2. parte. 2.
Arguere peccatorem quid sit. sermo. 47. confide. 2. conclu. prima.
Arguit peccator a deo p⁹ quatuor. ibide. p^{clu}. 2.
Aridi qui sunt ser. 49. p^{sid}. prima. p^{clu}. 4.
Arma diaboli et dei que sunt. f. 58. p^{si}. 4. p^{clu}. p^a.
Arma spiritus contra vitia carnis sunt. serm. 67. confide. tertia. conclu. secunda.
Arta est via que ducit ad penitentiam. sermo. 36. p^{nci}. 6. conclu. secunda.
Ascendere volens debet onus deponere. ser. 30. p^{nci}. primo: conclu. secunda.
Ascensus gratie in animam sermo. 67. confi. tertia. conclu. tertia.
Aspicere et respicere differunt. sermo. 39. p^{nci}. cipa. tertio. conclu. quinta.
Assiduitate vilipenditur verbum dei. sermo. 37. p^{nci}. 3. conclu. quarta.
Assuesci sic vel sic et c. mulum iuuat. sermone p⁹ confide. prima. conclu. secunda.
Astutia serpentis in quinq³ consistit. ser. 27. conclu. 3. circa officia prudentie.
Astruio et stritio differunt et probatur per simile in naturalibus. ser. 22. confide. 3.
Auaritia e⁹ semen maluz. ser. 34. p^{nci}. 2. p^{clu}. 4.
Aureola quid sit. sermo. 36. p^{nci}. 2. conclus. 2. et triplex est: et quibus debetur. ibidem.
Auctoritas quadruplex est in iudicio reperiet. sermo. 45. confi. prima. conclu. quinta.
Azer interpretatur. ser. 20. p^{nci}. 3. circa. 2°.
Azima deriuatur. ser. 87. conclu. 8.

De littera B

Baptismus fit in aqua et spiritu. serm. 6. confide. quarta. p^{clu}. secunda.
Baptizati sum⁹ et quo. ser. 35. p^{nci}. 3. p^{clu}. 2.
Beatitudo per diez innuitur. p^{pter} octo rationes. ser. p⁹. confide. 4. circa me.
Beatitudo perfecta non est in via et quare. Et quare beatissima virgo maria habuit quidam p^{li}batorem. sermo. 9. confide. 3. conclu. 2.
Beatitudo in quo consistit. ibidem.
Beatitudo e⁹ p^{mi}u virtutu. f. p⁹. p^{si}. 5. circa p^{nci}m
Beatitudo non consistit in transitorijs. p^{pter} quatuor. ser. 55. confi. prima. p^{clu}. prima.
Beatitudo non consistit in diuinis: non in honoribus: non in gloria: non in p^{ate}. ibide. p^{clu}. 2.
Beatitudo solum habet p⁹ operationes sp^{us} sancti et adducitur ratio ad hoc. ibidem.
Beatitudo perfecta hic haberi non potest. Et quid includat. Et quid excludat. ser. 58. confide. quinta. conclu. secunda. veritate secunda.
Beatitudo diuersimode dicitur. sermo. 66. confide. 2. conclu. prima. circa quartum.
Beatitudinem quatuor impediunt. ibide.
Beatitudinem mereri solus potest homo. ser. 56. confi. 2. conclu. prima.
Beatitudinis aliqua participatio hic haberi potest. ser. 58. confi. 5. veritate prima.
Bificabilis solus homo est. ser. 9. p^{si}. 3. p^{clu}. p^a.
Bide sermo. 58. confide. 5. conclu. prima.
Beatificatio vel beatorum quomodo unus potest esse altero: et quo non. pater ibidem sub duobus veritatibus ante secundam p^{clu}.
Beatissima fuit virgo maria propter quatuor. ser. 7. confide. 2. conclu. quinta.
Benedicendus est deus multipliciter. serm. 78. confi. prima. conclu. 3. circa finem.
Benedictio triplex est nobis necessaria. serm. 50. confide. 3. conclu. 7.
Benedictio diuina que sit. ser. 9. confi. 2. p^{clu}. secunda. Idem p⁹. ser. 20. p^{nci}. 2. circa. 2^m.
Benefacere noiat duo. ser. 42. p^{si}. p^a. p^{clu}. 3.
Beneficijs dei debemus semper esse grati. ser. 39. p^{nci}. 3. conclu. sexta.
Benignitas diuine misericordie apparuit nobis multipliciter. ser. 16. conclu. 3.
Benignitas dei est semper presto ad miserendum sermo. 11. confide. 3. conclu. prima.
Benuolenta primi maxime nutrit p⁹ tria: et que sunt illa. ser. 33. p^{side}. prima. conclu. 6.
Bethania interpretatur. ser. 6. p^{side}. 4. p^{clu}. 2.

Item ser. 70. confide. 7. conclu. tertia.
 Bethania duplex. ser. 6. confide. 4. conclu. 2.
 Bellū mentis q̄ sedant. ser. 79. cōfi. 3. p̄clu. 5.
 Bethleem interpretatur. ser. 24. ante confide.
 Item ibidem confi. secunda. conclu. secūda
 Bethsaida interpretat̄. ser. 88. p̄fi. 4. p̄clu. 2.
 Bona quatuor desiderabilia sunt: sed gratia
 plus. ser. 25. confi. tertia. conclu. prima.
 Bona opa nostra debemus p̄uidere. ser. 39.
 confide. secunda. conclusionē tertia.
 Bonitas actus plura requirit. ser. 3. p̄fi. 2. p̄o. 2.
 Boni et mali p̄mittunt̄ simul esse et stare p̄p̄ ra
 tiones aliquas. ser. 12. p̄nci. p̄. p̄clu. 2. circa
 quartum. Idem ser. 45. confi. 3. cōclu. p̄.
 Idem ser. 49. confi. tertia. conclu. secūda.
 Boni a malis separari debent tripl̄. ser. 12.
 p̄nci. p̄. conclu. secunda circa quartum.
 Boni a malis in fine separabunt̄ tripliciter.
 ser. 45. confi. tertia. conclu. secunda.
 Boni resurgēt illustrati quadruplici dote. ser.
 91. articulo octauo.
 Boni a malis qual̄ discernent̄. ibidē arti. 10.
 Bonos debemus imitari. ser. 35. p̄nci. 3. p̄clu.
 prima. Idem ser. 78. confi. 2. conclu. tertia.
 Bonū quadruplex est. ser. 55. cōfi. 2. cōclu. 6.
 Bonum nāc est triplex. ser. 18. p̄fi. 2. p̄clu. 2.
 Bonū aliquod est ex̄is: aliquod apparens.
 ser. 63. confi. tertia. docu. secūdo.
 Boues eieci de templo qd̄ significant. ser. 27
 ante considerationes.
 Brauius consequi volens d̄z habere quatuor
 ser. 35. p̄nci. primo. conclu. quinta.

Sequitur littera L

Adere cur deus p̄mittit p̄destinatus
 ser. 57. confi. 2. conclu. prima.
 Cadunt iusti in faciē. ser. 50. cōfi. 3. conclu. 5.
 Cayphas quō p̄phetando potuit peccare v̄l nō
 ser. 78. confi. secunda. conclu. prima.
 Calix dñici sacramenti cōtinet quatuor. ser. 8.
 contem. prima circa mām de calice.
 Calix in triduo mortis xp̄i consecratus qualis
 fuisse. ibidem veritate quarta.
 Capsona ars an līcita sit. ser. 46. do. 4. veri. 5.
 Cana galilee interpretat̄. ser. 28. p̄fi. p̄. 2. 4.
 Capernaum interpretat̄. ser. 49. cōfi. prima.
 Caput v̄lis eccl̄ie christus est. ser. 14. p̄nci. p̄.
 cōclu. 3. Idem p̄z ser. 25. cōfi. 4. cōcl. tertia.
 Capitis p̄p̄ietas q̄ntuplex est: que conuenit
 xp̄o. ser. 14. p̄nci. p̄. conclu. tertia.

Cardinales virtutes ponuntur. sermo. 64.
 confi. quarta. docu. tertio.
 Caritativa p̄passio p̄z. ser. 27. p̄cl. 3. circa 7^m.
 Caritas panis est sp̄ialis. ser. 65. p̄fi. 2. do. 4.
 Caritas se h̄z ad alias virtutes sicut supbia ad
 alia v̄tia. ser. 6. confi. secunda. conclu. 2.
 Caritas est via dei ad boies et cōtra. ser. 24.
 confi. prima. conclu. sexta. docu. quarto.
 Caritas fraterna est amplexanda. ser. 29. con
 fide. secunda. conclu. prima.
 Caritas facit nos noiari et esse amicos dei. ser
 mone. 36. p̄nci. 3. conclu. quarta.
 Caritas de tribus quadrupl̄. ser. 38. confide.
 prima. conclusionē prima.
 Caritatis effectus q̄nq̄ sunt. ibidē conclu. 2.
 Caritatis fructus q̄ndecis sunt. ibidē p̄clu. 4.
 Caritas nūq̄ excidit et manet in patria. ibidē
 confide. secunda. conclusionē prima.
 Caritas vie p̄d̄ amittit dupl̄. ibidē conclu. 2.
 Caritas ponderat vltra difficultatē et m̄ltitudi
 nem op̄z. ser. 36. p̄nci. 3. concl. secunda.
 Carnis maceratio est nobis necessaria. ser. 25
 confide. prima. conclu. tertia.
 Carnis prudentia patet. ser. 29. confi. prima.
 conclu. prima.
 Carnis v̄tia quatuor sunt. ser. 53. confi. p̄ma
 conclusionē quarta.
 Cast̄ qd̄ sit real̄. ser. 79. confi. 3. conclu. 2.
 Cast̄ aie quō impugnat̄. ibidē conclu. tertia.
 Cast̄ aie h̄z in se p̄trouersiā. ibidē conclu. 4.
 Castrum obsessam regnum celoz est. ser. 71.
 confi. quinta. conclu. 2. versus finem.
 Castrum aie v̄ndiq̄ est muniendum: q̄ ex oī
 parte impugnat̄. ser. 5. cōfi. 3. conclu. p̄ma
 Casu triplici cecidit homo. ser. 83. cōfi. prima.
 13 conclusionē prima.
 Causa vniuersalis oīum rerum est deus. ser.
 61. confide. secunda. conclu. prima.
 Causa pene et nō culpe deus est. ibidē p̄clu. 2.
 Causa peccati directe diabolus non est. ibidē
 conclusionē quarta.
 Causa est duplex. s. siue qua non est cā merito
 ria. ser. 68. confi. prima. conclu. quarta.
 Causa p̄secutōis xp̄i in iudeis fuit timor mūda
 nus. ser. 77. confi. prima. conclu. tertia.
 Causa permissiua peccati deus est. ser. 34. p̄nci.
 tertia. conclu. secunda.
 Cause sacramenti altaris sunt quatuor. ser. 80
 contemplationē secunda.
 Cecatio est effectus peccati: et ordinat̄ aliq̄n ad
 damnationē alicui⁹. ser. 39. p̄nci. 3. cōclu. 2.

Lectio sicut et peccatum ad duo ordinatur .
 ibidem conclusione tertia .
Leci et claudi qui sint . sermo . 49 . consi . prima
 conclusione quarta .
Lectitas est priuatio corporalis visionis : sic et
 peccatum est priuatio visionis spiritualis .
 ser . 39 . princi . tertio . conclu . tertia .
Lectitas depellit per lumen fidei . ibidē . p . clu . 5
 Idem ser . 52 . consi . 5 . conclu . prima .
Lectitas duplex in iudeis quare ignorabāt pas
 sionem xpi . ser . 78 . consi . 7 . conclu . tertia .
Lectitas mentis incurrit per peccatum . ser . 61 .
 confide . secunda . conclusione sexta .
Lectitas mentis et subractionis gratie . ser . 68 .
 confide . prima . conclu . prima .
Lectitas mentis vnde orit . ibidē . conclu . tertia .
Lectitas et ebetudo quomodo conueniunt et disse
 runt . ibidem conclusione prima .
Lectitatis mētis an deus cā est . ibidē . p . clu . 2 .
Leleberrimū est sacramētus altaris pp quātor
 sollemnitates . ser . 80 . p . tem . 4 . consi . 7 .
Leloz virtutes que sunt . ser . 2 . parte secunda
Lerebꝝ aie est libeꝝ arbi . ser . p . p . si . p . a . p . clu . 2 .
Lertitudo multis fit in pmissis . sermone . 80 .
Libꝝ xpi sunt penitētes . ser . 63 . p . si . 3 . docu . 4
Libus diabolisunt peccatores . ibidem .
Libus sacramētalis est valde singularis p ali
 is cibis . ser . 81 . consi . 7 . docu . secundo .
Licatrices an ppetuo manebūt in xpo . ser . 92
 arti . octauo . questione quarta .
Licatrices sanctorum an erunt in resurrectōe
 ibidem questione secunda .
Lircūcisio delevit pēnū originale et actuale in
 adultis . ser . 21 . consi . prima . conclu . secūda
Lircūcisio data fuit abzabe in signum obedi
 entie . ibidem conclusione secunda .
Lircūcisio mutata est in baptismum et quare
 ibidem conclusione tertia .
Lircūcisio spūalis triplex est . ibidē . conclu . 4
Lircūcidi voluit xps ppter tres rōes . ibidē
Lircūcidi voluit xps octauo die ppter duo .
 ibidem conclusione quinta .
Lircundare qd est . ser . 13 . prin . p . conclu . 4 .
Lircūspēctio hūda est . ser . 7 . consi . 7 . p . clu . 6 .
Lircūuentio vnde causat . ser . 15 . p . si . 2 . p . clu . 3
 Idem ser . 53 . consi . prima . conclu . secunda
Lyrographus est duplex . ser . 68 . considera .
 septima . documento quarto .
Livitas qd sit . ser . 7 . cōsi . prima . conclu . 6 .
Laritas transfigurationis qualis fuit . ser . 50 .
 consi . secunda . conclu . quarta .

Laritas transfigurationis fuit miraculosa .
 ibidem conclusione sexta .
Laritas gloriofi corporis quomodo videri
 potuit . ibidem conclusione octava .
Laritas transfigurationis multa de hac . ibi
 dem per totum .
Laves ecclie sumunt fin similitudinē . ser . 60
 confide . secunda . conclusione prima .
Laves ecclie qd sint . ibidem conclu . secunda .
Laves ecclie quot sunt . ibidē . conclu . tertia .
Laves hnt posse in culpā . ibidem . 4 .
Laves hnt posse sup pēnam et culpā mortales
 ibidem conclusione quinta .
Lavis est triplex . ibidē . sed conclu . prima .
Laves ecclie p xpi passionē operant . ibidem
Lausura regni celestis est triplex . ibidem .
Lognitio angelorum duplex . ser . 7 . p . si . p . ma
 p . clu . secunda .
Lognitio de diuinis via est obscura . ser . 38 .
 consi . secunda . conclu . quarta .
Lognitio dei in pīa est mltuz clara . ibi . p . 5 .
Lognitio diuinitatis duplex . ser . 45 . consi . 2 .
 conclusione tertia .
Lognitio dei quaz hēmus p grām perfectior
 est qz cognitio : quam habemus per rōnez
 nālem . docu . 8 .
Lognitionez habere de deo possumꝝ duplicē
 ser . consi . tertia . docu . septimo .
Logitationum prauay tria sunt gnā . ser . 75 .
 consi . tertia . conclu . tertia .
Lolūba qd significat . ser . 65 . p . si . 2 . p . clu . p . ma
Lollaudatio magnifica tria regit . p . 32 . p . n . 4
Lomunione priuantur q inconigibiles sunt .
 ser . 60 . consi . prima . conclu . sexta .
Lomissio peccati hꝝ quatuor vias . ser . sexto .
 confide . quarta . conclu . secunda .
Lompari debemus primo propter tria . ser . 51
 p . clu . secunda .
Lonceptio xpi fuit de virgine propter quatu
 or . sermo . 7 . consi . tertia . conclu . prima .
Lonceptio spiritualis xpi in mēte deuota quō
 fieri dꝝ . ser . 8 . consi . prima . conclu . prima .
Lonceptionis spiritualis signa que sint . ibidē
 conclusione . 4 .
Lonceptionis spiritualis modus quis sit .
 ibidem consideratione secunda .
Lonceptus dicitur xps de spiritu sancto pro
 pter quatuor rationes . ser . 13 . princi . p . mo .
 conclusione quinta .
Loncupiscentia est duplex . ser . 46 . docu . 4 .
 effectu quarto .

Concupiscentia carnis et spūs quō ad inuicem
 habent pñuaz pugnaz: et qd viraq; sit. ser.
 52. confide. tertia. conclu. prima.
 Confessio quid sit cum declaratione diffinitio-
 nis. ser. 58. confi. scda. conclu. secunda.
 Confessio aliqua est pctōz aliqua laudis. ser.
 69. pñde. quinta. conclu. secunda.
 Confessor debet polere tribus virtutibus.
 ser. 60. confi. secunda. conclu. octaua.
 Confessi fratribus pñlegariis non tenent ad
 reiterationē pñssionis. ibidē pñ. 2. pñ. 7.
 Confessione; reiterare pñgit in. 6. casib; ibidē
 Confessionis efficacia ostenditur per tria. ser.
 65. pñde. prima. conclu. quarta.
 Cōforma^o volūtatis nostre ad dinaz. Et q; il-
 la pñforma^o hz duplicē respectū pñ. ser. 4. cō-
 sidera. prima. Idem ser. 25. pñ. 2. pñ. 5.
 Congruitas tñs natuitatis xpī pñ ex tribus:
 ser. 15. pñ. prima. pñ. prima.
 Cōfirmat^o finalr nemo ē. s. 45. pñ. 4. pñ. 3.
 Conscientia vas quoddaz est fm Gregorū.
 ser. 4. confi. tertia. conclu. tertia.
 Conscientia quadruplex est. ibidē ad lōgum.
 Conscientia hz sex pñprietates angeli: inquan-
 tum est nomen officij. ibidem in fine.
 Conscientia nra monumētuz xpī est. ser. 88.
 cōfide. secunda. conclu. secunda.
 Conscientia pñcludit in syllogismo practico.
 ser. 11. confi. prima. conclu. sexta.
 Conscientia quadrupl; se pñt habere. ibidē.
 Conscientia et timor pñcie differunt. ibidem.
 Conscia est vinea. ser. 36. pñci. pñ. pñ. 4.
 Conscientia in nobis fit ex duobus. ser. 45.
 confide. tertia. conclu. secunda.
 Conscientia duo dicit: et qd facere hz: et quotu-
 plex est. ser. 56. confide. pñma. pñ. tertia.
 Conscientia torcular et turris est. ibidem.
 Cōfua^o alicui^o in cē pñfecto regit tria. s. ibidē
 Considerare debemus in quol; tria. s. actum:
 gratiam et voluntatē. ser. 46. docu. tertio.
 Cōsiliuz pñpñū qd sit. ser. 42. pñ. 3. pñ. pñma
 Cōsiliū qd importat: et vñ dñ. et qualr dñ pñ
 cedere i futuris euētib;. s. 17. pñ. pñ. pñ. 4.
 Cōsilioz et mādatoz impleto hz qdruplicem
 effectuz. ser. 11. pñ. 4. conclu. prima.
 Cōsolatio spūalis vtilis. ser. 3. pñ. 4. pñ. pñ.
 Constantia qd sit. ser. 68. confide. tertia. pñ. 4.
 secunda circa tertium adiuto.
 Consuetudo hz tria difficilia. ser. 70. confi. 3.
 circa finem.
 Consumata sunt omnia per passionem chrīstī

ser. 39. pñ. secundo. conclu. secunda.
 Conspuit xpīs a qbusdaz. ibidem conclu. 3.
 Cōtēplatio qd est. ser. 25. confi. 2. pñ. pñma
 Cōtēplatiua vita a quibus potentij; fluit.
 ibidem conclu. secunda.
 Contemnendus nullus est in hac vita. ser. 56
 confi. tertia. conclu. tertia.
 Cōtēpt^o mūdī panis est. ser. 65. pñ. 2. do. 4.
 Contrino declaraf. ser. 58. pñ. 2. conclu. 2.
 Cōritio est optima medicina pñ quatuor ibi-
 dem repta. ser. 59. confi. 2. conclu. secunda
 Contritio impedit pñ quatuor. ibidē pñ. 3.
 Contrino sufficit pro omnibus peccatis. ser.
 68. confi. sexta. conclu. secunda.
 Contumeliā qntuplicem intulerunt iudei xpō
 ser. 72. confide. secunda. conclu. quarta.
 Conuersatio mundana impedit pñmplatōem
 ser. 25. confide. secunda. pñ. tertia.
 Cōuersio qd est. ser. 24. confi. 8. pñ. scda.
 Conuertunt diuersi diuersimode. ser. 28. con-
 fide. prima. conclu. tertia.
 Cōuersi nouiter sustinebunt multos cōflictos
 ibidē pñ. 4. Idē pñ ser. 78. pñ. pñ. pñ. 2
 Conuersio pctōz regit duo. ibidē pñ. 5.
 Conuersio pctōz gaudiuz facit in celo. ser. 57
 confi. quarta. conclu. quarta.
 Conuersio vera amplectitur tria. ser. 63. confi
 dera. tertia. docu. secundo.
 Cōuersio nostra effectiue est a deo: dispositiue
 a nobis. ibidem docu. quinto.
 Conuersio hoīs est a deo pñcipalr. ser. 79. cō-
 sidera. prima. conclu. prima.
 Conuersio vera quid requirat. ser. 78. cōfi. 2.
 conclu. prima.
 Cōuersio dñ esse festina ibidem conclu. scda.
 Conuersio panis in corpus xpī. ser. 80. pñem
 plati. tertia. confi. prima.
 Conuersus exercere se dñ in tribus. s. r. 78.
 confi. secunda. conclu. tertia.
 Conuentio cum operarijs quid est. ser. 36. pñ
 cipa. secundo. conclu. prima.
 Conuiue in nuptijs celebratus in cana galilee
 fuerunt. 14. ser. 28. confi. scda per totum.
 Cor duz qd est. ser. 4. pñ. 2. circa 5^m descñ.
 Cor durum quis habet. ser. 72. confide. tertia
 conclu. septima.
 Cor instabile quid sit ibidem.
 Cor humanum est simile molendino. ser. 41.
 confi. prima. conclu. prima.
 Cor humanum est diligenter colendum pro-
 pter tria ibidem conclu. secunda.

Lorbois est sicut vas. ser. 74. pñ. 2. pñ. 3.
Lordis custodia pñvadeñ. ser. 61. conf. tertia.
Lordis puritas. ser. 45. conf. 3. conclu. 2.
Lorpus mysticum. ser. 25. pñ. 4. conclu. 3.
Lonceptio vñ correctio est duplex: qñdaz de oc-
 cultis: qñdaz de manifestis. ser. 60. añ pñ.
Lonectio aliquando est actus caritatis: aliqñ
 actus iustitie. ibidem conf. pñma. pñ. 1.
Lonceptio est duplex ibidem.
Lonectio fraterna aliquando admittit testium
 pñductionem. ppter tria ibidem conclu. 5.
Lonceptio vñ correctio fraterna qño ad omnes
 pertineat. ibidem conclu. tertia.
Lonceptionem fraternā dñ pñcedere monitio
 qñ bñ fieri dñ: qñ nō. ibidem conclu. 4.
Lreator omnium rex deus est. ser. 10. cōfi. pñma.
 pñ. pñma. Idem ser. 56. conf. pñma. con-
 clu. pñma. Idem ser. 16. pñ. 2. conclu. pñma
Lreatura oīs in verbo eterno hñ esse virtuali
 ser. 18. pñ. pñmo. conclu. quarta.
Lredere cuius actus est. ser. 48. conf. tertia.
 conclu. tertia. docu. pñmo.
Lux spñalis xpiani. ser. 67. pñ. 3. pñ. 2.
Lulpa multa mala facit. ser. 59. pñ. 2. pñ. pñ.
Lulpa aliqñ est manifesta: aliqñando occulta
 ser. 60. ante considerationem.
Lulpa pñsuetudinaria hñ tria difficulta. ser. 70
 consideratione tertia.
Lulpa plus hñ de malo qñ pena. ser. 61. conf.
 secunda. conclu. tertia.
Lulpa inducit quadruplex periculum. ser. 43
 conf. secunda. docu. pñmo.
Lulpa pñ fuit infinita tripl. ser. 81. pñ. 3.
Lulpe remissio sōlis ministris reservat. ser.
 57. conf. quarta. conclu. tertia.
Lultura vince diuersi et diuersimode et diuer-
 sis tñpibus ingrediunt. ser. 36. pñ. 3. pñ. 4.
Lupidorum scelera quatuor sunt. ser. 39. pñ.
 secundo. conclu. quarta.
Luratio spñualis requirit quatuor. ser. 43.
 conf. sexta. docu. tertio.
Luratio anime requirit duo. ser. 49. confide.
 pñma. conclu. 4. docu. quarto.
Luratio anime habet tres gradus. ibideñ con-
 fide. secunda. docu. sexto.
Luratio a morbo requirit sex. ser. 25. confide.
 pñma. conclu. tertia.
Lurrunt tria genera boiū. ser. 25. pñci. pñ.
 conclu. quarta.
Lursus in stadio qd significat ibideñ pñ. 2.
Lursus spñualis caritate perficitur. ibidem

Denarius diurnus quid significat et vñdicat
 et qd regit ad ei⁹ bonitatē. f. 36. pñ. 2. p^o. 3.
Deseritur quandoq; predestinatus et quomo-
 do. ser. 70. consi. p^a. conclu. 3.
Desperare non debet quantūcūq; magnus
 peccator. ser. 78. consi. prima conclu. p^a
Desperandū non est propter multitudinē pec-
 catorū. ser. 39. pñci. 2. conclu. 6.
Detrimentum triplex incurrit homo peccādo
 ser. 68. pñ. 4. pñ. 2.
Deus dicitur lux sūm diuinam et humanaz na-
 turam essentialiter et proprie illustrans. ser.
 18. pñci. pñmo. conclu. 5.
Deus est in omnibus creaturis in omni loco
 et in omni tēpore. ibidē pñci. 2. conclu. 4.
Deus erati se ante q̄ res essent et quō. ibidē.
De⁹ nō agit i vno q̄ cū alio. f. 36. pñ. 5. p^o. p.
Deus est creator diuz supra in creator.
Deus peccati causa non est. ser. 10. consi. p^a.
 conclu. 2. Idem patet ser. 61. pñ. 2. pñ. 2.
Deus et sol sunt causa vniuersalis illuminatio-
 nis. ser. 46. docu. 4. in p^o effectu gratie. Idē
 patet ser. 61. pñ. 2. pñ. 7.
Deus cognoscit se et alia a se. ser. 49. consi. 2.
 docu. p. et secundo.
Deus pater noster est ppter quinq; sermone
 56. consi. p. pñma. conclu. pñma.
Deus pñpissimus est ad miserendum. ser.
 57. consi. 4. conclu. pñma.
Deus diligit cōmuniter specialiter tñ electos
 ser. 70. pñ. pñma pñ. pñma.
Diabolus maxime insidiatur lingue. ser. 58.
 pñ. pñma. conclu. 4.
Diabolus facit os mutum dupliciter. ibidem.
Diabolus nō est causa peccati directe. ser. 61.
 consi. 2. conclu. 4.
Diabol⁹ dicit inimic⁹ hō. f. 34. pñ. 2. pñ. 2.
Diaboli man⁹ duplex. ser. 68. pñ. 7. pñ. 2.
Diabolo sibi cū hō p peccatū. ibidē pñ. 7.
Dictamen recte rationis sequi tenemur. ser.
 69. consi. 3. conclu. 2.
Dies quatuor mortis exponunt. ser. 70. pñ. 3.
Dies octo post quos xps circūcidi voluit expo-
 nunt spūal⁹. ser. 21. pñ. 5. sub duplici expo.
Dies vna dicitur totum tēpus vñte nostre et q̄re
 ser. p. ante consideratio.
Differt deus exaudire ppter quatuor. sermo.
 48. pñ. 2. conclu. pñma.
Difficile difficilius et difficillimuz est aliqd pe-
 nitenti. ser. 66. pñ. 2. concl. 2.
Difficilia tria habet cōsuetudo. ser. 70. pñ. 3.

Diffidētia est mala. ser. 34. pñcipali secundo
 pñclutione quarta
Diffidētia ex duobus nascitur. ser. 90.
Diffidētia q̄mōz causant. ser. 15. pñsideratiōe
 5. pñclutione. 4.
Diformitas voluntatis nostre ad voluntatez
 diuinam qñ ē peccatū et qñ nō. ser. 4. pñ. 7.
Dilectio perdit p qd. ser. 31. pñ. p^o. pñ. pñma
Dilectio dei et pñmi ē quoddā spūale yngue-
 tum. ibidem pñ. 3.
Dilectio debiū quoddā ē. ibidē pñ. 4.
Dilectio mutua requirit qñq; ibidē pñ. 5.
Dilectio dei in ser est exemplar dilectionis p
 ximi. ibidē pñci. 2. conclu. pñma.
Dilect⁹ pñmi excludit qñq; mala. ibidē p^o. 2.
Dilect⁹ vera abhorret malū. ibidē pñ. 3. p^o. p.
Dilectio opat omne bonū. ibidē cōcl. secūda.
Dilectio vera patet. ser. 27. pñ. 3. circa octauū
Dilectio inimicōz quo ad iudeos et paganos
 ser. 42. pñ. pñma. pñ. pñma.
Dilectio inimicōz certificat nos de eterna mer-
 cede. ibidē pñ. 5.
Dilectio dei actiua et quō sit eterna et quō tem-
 poralis. ser. 45. docu. 3. ante veritates.
Dilectionis inimicōz tria sunt motiua. ser. 42
 consideratione pñma. conclu. 3.
Diligere quid est. ser. 70. pñ. pñma. pñ. 2.
Diligere accipit dupliciter. f. 42. pñ. p^o. p^o. 2.
Diligere inimicum est de necessitate salutis
 et quomodo. ser. 29. pñ. 3. Idē. f. 42. pñ.
 pñma. pñ. 2. 3. et 4.
Diligere deū qñ plus tenet an cui plus cōmi-
 sit. vel cui plus dimisit. ser. 76. pñ. 4. pñ. 4.
Diligit de⁹ plus peccatore pñdestinatū q̄ iustu
 pñciū. ser. 70. pñ. pñma pñ. 2.
Diligit deus plus innocentē q̄ penitētē. ser.
 57. pñ. 6. pñ. pñma
Disceptatio vocalis fiet in iudicio solū de opi-
 bus misericordie s; de operibus iusticie fiet
 disceptatio mētal⁹ tñ. ser. 45. pñsideratione
 quarta pñ. pñma.
Discipuli triplices se q̄bant ihs. f. 59. pñ. p^a.
 conclusionē. 2.
Discipuli ihs duo sūt. f. 23. pñ. 4. i 2^a. expo.
Discretio qd sit sūm ber. ibidem pñ. secūda.
Discussio meritorū duplex est. sermone. 45.
 conside. 4. pñ. pñma.
Dispensatores duplices sunt. sermone. 10. pñ
 deratione. 2. pñ. pñma.
Dispensator sacramentorum debet esse mitis/
 simus. ser. 60. consi. 2. pñ. 8. doc. vñico.

Dispositio ad penitentiam quadruplex est. ser.
52. conf. 2. concl. prima.
Dispositio debita requiritur ad habendam gra-
tiam. ser. 15. pñ. prima. concl. 2.
Dispositiones septem sunt ad virtutes. sermo.
3. conf. 4. concl. 2.
Disposuit hominem tria ad thesaurizationem
diuinam celestium. ser. 40. pñ. 2. pñ. 5.
Diuitie duplices sunt. ibidē pñ. prima.
Diuitie celestes sunt durabiles et perpetue sa-
tiant et quietant. ibidē pñ. 5.
Diuinitatis cognitio duplex est. ser. 45. cōfi.
secunda. concl. 3.
Doctor debet habere quinque predicantia que
sunt illa. ser. 64. conf. pñ. doc. 2.
Doctor fidei q̄ in principio facere debet. doc. pñ.
Doctores fidei sunt apud deum magni meriti
ser. 63. conf. 3. doc. 6.
Doctrina aliqua diuinit⁹ inspirata necessaria
est nobis ad salutem. ser. 3. pñ. pñ. pñ. pñ.
Doctrina sacra adducit magnā remunerationē
propter multiplicē perfectionē. ibidē pñ. 6.
Doctrina sacra et si multiplicem adducit vili-
tatem tria tamen vilia ipsius scripture ponit
apostolus ad Rom. 15. ser. 3. pñ. 4.
Doctrina xp̄i veritatis testimonium habet a qua-
tuor. ser. 79. pñ. 3. conclu. 2.
Doctrina predicationis habet quadruplicem
opportunitatem. ser. 63. pñ. pñ. concl. 2.
Doctrina efficaciam habet tria. f. 64. pñ. pñ. do. 3.
Doctrina falsa est piculosa imitatione sed mul-
tum vtilis vitatione. ser. 53. pñ. 7. pñ. 3.
Dolosi prophete sunt. ser. 4. pñ. 3. vsus si.
Dominica die tenere for̄ qm̄ est peccatum morta-
le et qm̄ nō. ser. 49. pñ. 3. pñ. 4.
Dominica die laborare nō est peccatum in qua-
tuor casibus. ibidem.
Dominica die solennizatur propter quadru-
plex mysterium. ser. 86. pñ. 2. pñ. 3.
Donum dei efficitur spelunca latronū. sermo.
46. doc. 2. veri. 4.
Dona dei multiplicia ponuntur. ser. 67. cōfi.
quarta. concl. secunda.
Donum habitualis gratie habens adhuc indi-
get diuino auxilio vt meritorie operetur. ser-
mo. 49. pñ. 4. doc. secundo.
Donum gratie et non nature est non posse pec-
care. ser. 67. pñ. 4. pñ. 2.
Dormiunt aliqui grauit⁹: aliqui lente: aliqui
in morte. ser. pñ. pñ. pñ. pñ.
Dormiunt diuersi diuersimode. ser. 34. pñ. 1.

pñ. 2. concl. secunda.
Dormire ihm̄ quid sit. ser. 31. pñ. pñ. pñ. 5.
Dotes corporis gloriosi xp̄s i vita habuit. ser.
50. pñ. 2. pñ. 4.
Dotes corporis gloriosi quatuor sunt. ser. 82.
conf. 3. dis. 4.
Dubia in meliorem partem interpretanda sunt
ser. 67. pñ. 3. concl. 2. circa. 3^m.
Dubitare ioseph d̄ maria cur deus permisit
ser. 13. pñ. 2. concl. 2.
Dulia quid sit. ser. 24. conf. 5. concl. tertia.
Duritia cordis est signum reprobationis. ser-
mo. 4. conf. 2. sub defectu quinto.

Sequitur littera. E.

Ecce Betudo et cecitas mentis differunt
ser. 68. conf. pñ. concl. prima.
Ecce Betudo sc̄sus vñ causat. ibi. pñ. 3.
Ecclesiam suam xp̄s auxit in quatuor. ser. 15.
conf. prima. concl. prima.
Ecclesie ministri requirunt quatuor ad suū of-
ficium. ser. 57. conf. 4. concl. 3.
Effect⁹ caritatis quadruplex. ser. 38. pñ. pñ. pñ. 2.
Effectus gratie quadruplex. f. 25. pñ. 3. pñ. 2.
Effect⁹ gratie gratis date ponunt. f. 27. pñ. 3.
Effectuum vt aliquid sit requirunt tria. ser.
63. con. 2. docu. quarto.
Egiptus interpretatur. ser. 22. pñ. 3.
Elatio debet excludi ab ope bono. ser. 25. pñ.
tertia conclusione tertia.
Elatio ē liberi arbitrii et requirit aliquid ex pre-
cognitiue et aliquid ex parte appetitiue.
et quid sit proprius elongationis. ser. 20. pñ.
cipa. pñ. concl. 3. Idē. ser. 23. pñ. 2. pñ. 6.
Idem. ser. 63. pñ. 3. docu. 5.
Elemosyna q̄ placeat deo et q̄ non. ser. 42. pñ.
deratione. 2. concl. 2.
Elemosyna si debet esse accepta deo d̄z habe-
re tria. ser. 45. pñ. 4. pñ. 2.
Elemosyna facta pauperibus spiritu est deo ma-
gis grata. ibidē pñ. 4.
Elemosyne vtilitates septem sunt. ibidē pñ. 2.
Elemosyne diuersae largiende sunt de diuersis
diuitijs. ser. 40. pñ. 2. pñ. 6.
Elemosyne corporales et spirituales ponuntur
ser. 27. con. 3. circa. 5^m.
Elemosynam quomodo debes dare. ser. 38.
Elemosynam dans pauperi debet attendere
quatuor. ser. 45. pñ. 4. conclu. 4.
Elisabeth interpretatur. ser. 9. pñ. pñ. cōcl. 6.

Elongat peccatū a deo ser. 79. princ. p. p. p.
 Emanatio in diuinis distinguitur vetus testamē
 tum a nouo. sermo. 18. princ. p. p. p.
 Emere redditus an sit licitū. f. 46. doc. 4. vi. 2
 Emptio venditio et mutuus dñt. ibidē vi. 7.
 Eradicatio festina pibet. f. 34. princ. 3. p. 3
 Error manichei. ser. 71. conf. prima. p. 5.
 Error nestorij. ibidē. Error quadruplex cir
 ca resurrectionem hominum. ser. 92. arti. 3.
 Error origenis. ser. 45. confide. 5. p. 5.
 Esca pmedat ex quatuor. f. 81. p. p. p. vnica
 Esse verius hz omnis effectus i sola prima cā
 sermo. 18. princ. primo. conclu. 2.
 Esse in xpo duplex ē. scilicet diuinus et huma
 num. ibidem. princ. 3. conclus. prima.
 Essentiam diuinam videntes peccare non pos
 sunt. sermo. 63. conf. 3. documen. primo
 Eterna pena dignus est peccator propter duo
 sermo. 45. conf. 10. concl. prima.
 Eternam vitam meretur impleto mandatorum
 sermo. 11. conf. 4. conclu. prima.
 Eternitas signa ponuntur. sermo. 28. confid.
 quarta. ante secundam expositionem.
 Euacuare debemus que sunt paruuli et sunt de
 cem. sermo. 38. consider. 2. conclu. 6.
 Eubolia virtus ē. ser. 14. p. 2. conclu. 3.
 Eucharistia hz aliqd qd credit et aliud qd vide
 tur. ser. 80. p. 3. confide. 2.
 Eucharistia angelorum esca ē. f. 81. an p. sidera.
 Eucharistia in suscipiente requirit quatuor ibi
 dem. confide. 3. notabili primo
 Eucharistie sacramentum quare sub vtraqz spē
 non traditur. ibidē. p. 3. prima. docu. 2.
 Eucharistie commendatio ex tribus. serm. 81.
 in diuisione thematis ante confide.
 Eucharistie sacramentum habet tria p. menda
 bilia. ibidem ante contempla.
 Exaudire differt deus propter quatuor. serm.
 48. confide. 2. conclu. prima.
 Execratio est quodam pambulū ad p. et ipor
 tat duo. ser. 13. p. 2. p. 6. Idē. f. 52.
 p. 4. p. 3. Idē. ser. 61. p. 2. p. 7.
 Execratio ordinatur in dñatione et quomo
 do. sermo. 61. conf. 2. conclu. 8.
 Execratio a quibus sumit originē. sermo. 68.
 confide. prima. conclu. tertia.
 Execrationis causa quō dñ est. ibidē. p. 2.
 Exercitatio conuersi debet fieri in tribus. ser.
 78. confide. 2. conclu. tertia.
 Exempla sanctorum sunt vi stelle. sermōe. 24.
 confide. 7. conclu. prima.

Exempla sanctorum valent ad correctionē mo
 rum. sermo. 35. princ. 3. conclu. prima
 Exempla virtutū habemur in sanctis. ibidē. p. 2.
 Expulsio peccati requirit gratiā spiritus san
 cti. sermo. 58. confide. 4. conclu. prima
 Extensio corporis xpi nō fit extra species illas
 sermo. 80. contem. 3. confide. 2.
 Extraneitas creature est triplex. sermo. 19. p. n
 ci. primo. conclu. secunda.

Sequitur de littera f

Alma bona quid facit. ser. 7. conf.
 f. dera. prima. conclu. sexta
 f. amelici sequuntur xpm propter
 quinqz. sermo. 65. p. 2. docu. quarto
 f. antasma qd est. sermo. 13. p. 2. p. 3.
 Felicitas eterna promittitur in nouo testamen
 to. In veteri autem testamento felicitas tpa
 lis. sermo. 9. confide. 3. conclu. tertia.
 fenum aridum et seuum siccu calcare quid fit
 sermo. 65. confide. 2. docu. 4. circa finez.
 fermentum quid fit f. f. fidorum. sermo. 87.
 conclu. secunda.
 fermentum quadruplex est. ibidem.
 fermentum id est peccatum ei scienduz est p
 pter quatuor. ibidem. conclu. tertia.
 feria quinta fuit consecrata quadruplici myste
 rio. sermo. 80. p. 4. p. 3. parti. 2.
 feruor magdalene perpenditur ex tribus. ser.
 mo. 70. p. 3. circa septimuz.
 festina debet esse conuersio sermo. 78. p. 3.
 pla. secunda. conclu. secunda.
 festinanter currere debemus et quare. sermo.
 35. principa. 2. conclu. secunda.
 ficulnea quid significat. sermo. 2. consider. 2.
 parte prima.
 fides quid scdm apostolum. sermone. 57. con
 fide. secunda. conclu. secunda.
 fides qd est f. crisost. sermo. 41. conf. 3. do
 cu. 4. in fine. Idē. sermo. 72. in prin.
 fides firmatur per tria. ibidem.
 fides formata et informis. sermo. 4. conf. p.
 Idem sermo. 72. conf. 4. conclu. 3.
 fides est maxime necessaria ad nostram glori
 ficationem. sermo. 78. considera. 8. conclu.
 prima. Idē. sermo. 4. confide. prima.
 fides sine fide impossibile est saluari. sermōe
 78. considera. 8. conclu. secunda.
 fides dicitur magna tribus modis. serm. 41.
 confide. tertia. documen. quarto.

fides est summe auctoritatis. ser. 43. pñ. 4. do. 2.
 fides nō est ficta. ser. 45. conf. 3. pñ. 2.
 fides habet efficaciam ad impetrandū. ser. 48.
 confide. 2. conclu. 2.
 fides est religio appellata:quare ibidez.
 fides spes et caritas licet sint simplr virtutes
 potiores: tñ mansuetudo fm quid p̄minet
 ser. 64. confide. 2. docu. primo.
 fides est radix virtutū. ser. 25. pñ. 4. pñ. p̄.
 Idem ser. 30. pñ. 2. pñ. 3. circa 2^m.
 fides tria opatur: et q̄ sunt ibidez conclu. 2.
 fides et spes enacuatur in patria. ser. 38. pñ.
 scda. conclu. tertia.
 fides plus profuit marie q̄ materna p̄p̄nqui
 tas. ser. 9. confide. 3. conclu. 2.
 fides et spes sunt duo discipuli. ser. 4. confid.
 prima circa quartum motuum.
 fidei magnitudo requirit septem. ser. 48. con
 sidera. 3. conclu. prima.
 fidei certificamur de beatitudine. ser. 9. pñ. 3.
 conclu. tertia.
 fide seruantes d̄s custodit. f. 75. pñ. 4. pñ. 3.
 figura sacramenti eucharistie est quadruplex
 ser. 80. contempla. 4. conclu. 2.
 filiatione xp̄i duplex. ser. 15. conf. 3. conclu. 3.
 filiatione ad hoc q̄ sit inter produens et produ
 ctum requirit multa ibidem.
 filius dei sanctificatus pro nobis propter tria. ser.
 4. conf. prima. circa tertium motuum.
 filius in diuinis quo se habeat ad patrem: quo
 ad diuinam: et quo ad humanam nām. ser. 18
 pñ. primo. conclu. prima.
 filius sp̄s sancti xp̄s dicendus non est. ser.
 12. pñ. 3. conclu. 3.
 filius subtractionis et acquisitionis. ser. 57.
 confide. prima. conclu. 2.
 filij dei sunt innocentes et penitentes. ser. 3.
 considera. 3. conclu. 2.
 filij adoptiui dei habet quinque tutores. ser. 19
 pñ. primo. conclu. 7.
 filij adoptiui nos proprie sumus nō soluz dei
 patris: sed etiā ihu xp̄i. Ibidem conclu. 3.
 filiorum panis est tribulatio. ser. 48. pñ. 2.
 conclu. 2. circa fi.
 finis duplex est. ser. 53. pñ. 2. pñ. p̄.
 finis vltimi productiue sunt due vie. ser. 78.
 conf. de. 4. conclu. 2.
 fines humani quatuor ponuntur in scriptura
 ser. 92. articulo. 2.
 finem vltimum hominis quidam posuerunt
 in quatuor. ser. 50. conf. 3. conclu. 3.

flagella seu pene infliguntur alicui a deo pro
 pter multas cās. ser. 68. cōfi. p̄ma. pñ. 4.
 fluctus maris qd significant. sermo. 2. cōfi. 2.
 parte prima.
 fomite carnis verati sollicitius debent implo
 rare diuinum auxiliū. ser. 57. pñ. 4. pñ. p̄.
 fides duo sunt i aia nra. ser. 25. pñ. 2. pñ. 2.
 forme exēplares qd sunt. ser. 56. pñ. p̄. pñ. 2.
 forme cōsecrationis hostie et calicis. ser. 80.
 cōtempla. 2. confide. 2. circa documenta.
 formidanda in penitētia sunt quatuor. ser. 56
 considera. 3. conclu. 3.
 fortitudo diffinitur a Tullio. ser. 43. confid.
 prima. conclu. prima.
 De hac virtute ser. 64. pñ. 4. docu. 3.
 fortitudo quadruplex in xp̄o resurgente. ser.
 82. considera. 3.
 forum tenere dominica die an sit peccatum.
 ser. 49. confide. 3. conclu. 4.
 fraudes diaboli in temptando. ser. 24. conf.
 sexta. conclu. 4.
 fremere quid sit. ser. 70. confide. 3.
 fructus incarnationis xp̄i est triplex. ser. 18.
 principa. 3. conclu. 5.
 fructus spiritus san. numerantur. ser. 38. con
 sidera. prima. conclu. 4.
 fructus. s. f. exponunt. ser. 56. pñ. 2. pñ. p̄.
 fructus quibus debetur regnum celoz sunt
 quinque. Ibidem conf. 4. conclu. prima.
 fugit xp̄s a lapidibus propter tria. ser. 72. cō
 sidera. 3. conclu. 4.
 fumculus triplex ligans voluntatem nostrā
 ad diuinam. ser. 4. pñ. p̄ma circa 2^m.

Sequit littera B

s Abriel interpretatur. ser. 7. conf.
 prima. conclu. 3.
 Gabrielem archangeluz fuisse summe gloria
 tum et adhuc in hoc gloriari q̄ detulit nunci
 um incarnationis peragende non dubitat.
 ser. 16. confide. 6. conclu. prima.
 Galilea interpretat. ser. 11. pñ. p̄. pñ. 6.
 Idem p̄ ser. 20. pñ. 4. conclu. 2.
 Gaudium duplex est: et qd sit vtrunq̄. ser. 5.
 confide. prima. conclu. prima.
 Gaudium maximū fecit nobis natiuitas xp̄i.
 ser. 15. confide. 5. conclu. 5.
 Gaudium fit in celo in conuersione peccatoz
 ser. 57. confide. 4. conclu. 4.
 Gaudium sanctorū in celo duplex est. Ibidem.

Gaudēdū in quo est et in gaudiū nŕz pŕŕe
 rare debeat. ser. 5. pŕi. 7. pŕu. 2. et 3.
 Gaudendū est in deo affectu et effectu ibidem
 conclu. quarta.
 Gaudij affectus quare datus est hoī. ser. 40.
 confide. prima. conclu. secunda.
 Bazophylatum qd sit: et quando apitur: et qñ
 ibi iuxta loquitur. ser. 71. in fine sermonis
 Gentes quid sint spiritualiter. ser. 2. parte. 2.
 circa aliam expositionem.
 Gentes sunt p mīaz assumpte iō debēt deus
 laudare. ser. 3. confide. 5. conclu. 2.
 Generis humani repatio decens fuit. ser. 14
 pñci. tertio. conclu. prima.
 Generatio filij pcedit oīa que sunt ad extra.
 ser. 18. pñci. primo. conclu. secunda.
 Gigāuz resurreco qñlis erit. f. 92. ar. 7. qñt. 3
 Gloria qd sit. ser. 24. confi. 5. conclu. 3.
 Gloria celestis dicitur hereditas propter tria
 ser. 19. pñci. primo. conclu. quinta.
 Glia mūdi est fugiēda. ser. 74. pŕi. 3. pŕu. 3
 Gloriam mundi querere est anime piculosuz
 ibidem confi. secunda. conclu. tertia.
 Gnanorum resurreccio qualis erit. ser. 92. ar
 ticulo septimo. quest. quarta.
 Gnomy virt⁹ est et qñlis. ser. 53. pŕi. 2. pŕu. 3
 Gratia qd sit descriptiue. ser. 9. pŕi. p^a. cōclu.
 pma. Idem pz ser. 7. confi. 5. conclu. 2.
 Gratia orta a verbo passo pŕicāiam inesse
 grato per virtutes. ser. 4. pŕi. 3. docu. pmo
 Gratia vnionis: grā singularis pŕone: grā ca
 pitis qño pueniāt et differāt. ser. 12. pñcip.
 tertio. conclu. quarta.
 Gratia vnionis accipitur triplr. ibidem.
 Gratia capitis accipitur triplr. ibidem.
 Gratia xpi fuit plena et pfecta. ibidem.
 Gratia xpi excedit gratiam alioz in infinituz
 ibidem. Idem ser. 14. pñci. pmo. pŕu. 3.
 Gratia accipitur generalr: spālter et proprie.
 ser. 14. pñci. primo. conclu. prima.
 Gratia qd facit in aīa peccatrice. ibidē pŕu. 3
 Gratia dei illuminat: iustificat: excitat: et spes
 certā donat. ibidē pñ. 2. pŕu. p^a. 2. 3. et 4.
 Gratia et si oib⁹ pŕo est: qñtū dispōnem de
 bitam in recipiente. ser. 15. pŕidera. prima.
 pŕu. 2. Idem ser. 18. pñci. 3. pŕu. 2. Idem
 ser. 78. pŕi. 3. pŕu. 7
 Bf: incarnatōis attulit nob tria. f. 16. pŕu. 5
 Gratia incarnationis causat in nobis triplice
 effectum. ibidem conclu. 7.
 Gratia est decor et pulchritudo anime et qño.

ser. 24. confi. 4. conclu. 2. Idē. ser. 41. pŕi.
 pma. pŕu. 3. Idē. ser. 71. cōfi. 5. cōclu. 2.
 Gratia est desiderabilior omni bono. sermo.
 25. confide. 3. conclu. prima.
 Gratia est qdā habitus supernālis et. sermo.
 26. ante pŕi. Idē pz. ser. 7. doc. 3. veritate. 4
 Gratia causat in nobis quintuplicem puritatē
 sermo. 26. confi. pñci. 1. conclu. prima.
 Gratia bz duodeciz effectus et ponenda est in
 voluntate: et auxilio eius puenitur ad statum
 pfectōis. ibidem conclu. 2. 3. et 4.
 Gratia pŕiŕ p qñuoz. ibidē. pŕi. 2. conclu. 2.
 Gratia repŕ. 4. modis. ibidē. pŕi. 4. pŕu. p^a.
 Gratia est radix et pñcipium meriti vel me
 rendi. sermo. 2. confi. 7. conclu. 3.
 Idem sermo. 36. pñci. 3. conclu. 2.
 Idem sermone. 78. confi. quinta. cōclu. 3.
 Idem sermone. 64. sermone: confide. 4. docu. 3.
 Gratia solū permanens in pacificis facillime
 pŕitur. ser. 26. confi. 2. conclu. 3. et quarta.
 Gratia dei repŕesentat se studiose inuestigandi
 bus. ibi. confide. 4. conclu. prima.
 Gratia nusquāz inuenitur nisi in scientia et sa
 pientia. ibidem. conclu. tertia.
 Gratia dirigit mētes humanā. ibidē cōclu. 5.
 Gratia dotat hoīes triplr. ibidēz conclu. 7.
 Gratia est duplex. sermo. 27. ante conclusio.
 Item sermo. 41. confi. secunda.
 Grā gratis data ad qd dat. sermo. 27. pŕuŕ. 2.
 Gratia gratis data plurificat hñs multos effe
 ctus et sunt. 24. i numero: ibidē pŕu. 2. et 3.
 Gratia spūs scī ignis dī: ibidē conclu. tertia
 Gratia iŕfusa causat iustificationes ipij q: p eaz
 offensa reinititur. sermo. 46. docu. 3.
 Grā et virtus iŕfusa dīnt: ibidēz sub. 2. Virate
 Gratia habet diuersa nomina: q: diuersa ope
 ratur: ibidem veritate tertia.
 Gratia potest competere omni dono naturali
 ibidem veritate quarta.
 Gratia gratum faciens habet quadruplices ef
 fectum: ibidem documen. quarto.
 Gratia dei sanat animam peccatricez. ser. 49.
 considera. scda. documen. septimo.
 Gratia dei excitat hoīem: ibidem docu. 8.
 Gratia bz quinqz noīa ser. 52. confi. 2. pŕu. 2.
 Gratia pŕedestinationis bz triplr: effectus: ser.
 57. confi. quarta. cōclu. prima. docu. 3.
 Gratia causat sanitates anime et augetur p san
 ctuoz et angelozum intercessionem. sermo.
 62. considera. quarta. conclu. prima.
 Grā cāt in aīa triplex vnguentū: ibidē. pŕu. 2.

Gratia sanans animam ponit ibi septem vi-
 litates: ibidem.
 Gratia est q̄si ductor et regula in finez vitimuz
 boiez dicens. ser. 67. consi. 2. p̄clu. prima.
 Gratia predestinationis semp p̄esto est ibidē
 Gratia nunq̄ sola est: sed eaz comitatur virtu-
 tes. ser. 69. consi. prima. conclu. 2.
 Gratia quid faciat in anima: et d̄ signis gratie
 ser. 71. confide. 5. conclu. 2.
 Gratia confert nobis ser virtutes. sermo. 73.
 confide. terna. conclu. secunda.
 Hic plenitudo triplex. f. 12. p̄ici. 3. p̄clu. 4.
 Gratie plenitudo multiplex fuit i virgine ma-
 ria. ser. 7. consi. 2. conclu. quinta.
 Gratie effectus q̄ntuplex est ser. 9. cōsi. 2. p̄cl.
 scda. Idēz. serm. 67. consi. prima. concl. 3.
 Gratie effectus q̄druplex est. ser. 25. cōsid. 3.
 cōcl. 2. Idēz. ser. 63. consi. 2. documen. 2.
 Gratie effectus est duplex. ser. 67. cōsi. 2. cō-
 clu. 2. Idēz. ser. 69. consi. 5. cōclu. prima.
 Gratie consequende impedimentum quadru-
 plex. ser. 64. confide. 4. documen. 2.
 Gratie efficacia est a passione xp̄i: et nō a volū-
 tate. ser. 67. confide. 2. conclu. tertia.
 Gratie ascensus in anima est multiplex et vi-
 lia. ibidem. confide. prima. conclu. tertia.
 Gratie dei receptionez impediunt tria. serm.
 76. confide. prima. conclu. scda.
 Gratiam triplicem accepimus diuinitus. ser.
 quarto. consi. prima. circa finem.
 Gratiam habere obligati somus. ser. 9. consi.
 scda. conclu. prima.
 Gratiam christus nobis meruit. sermōe. 14.
 p̄inci. primo. conclu. scda.
 Gratiam primam mereri ex condigno nemo
 potest. sermo. 16. conclu. quarta.
 Gratia habitualis hīs adhuc idiget alio auxi-
 lio dīno: vt recte viuat. ser. 49. p̄si. 2. doc. 8.
 Gratiam p̄seruationis in vtero matris: bo-
 nozem infinitatis respectu filij: vt fieret ma-
 ter: cuius deus est pater. Et plenitudinem
 gratiaruz in conceptiōe filij dei virgo maria
 fm doctores nunq̄ meruit sermo. 7. consi.
 prima. conclusio. sexta.
 Gratiam dei volens habere faciet tria. sermo.
 75. confide. quarta. conclu. secunda.
 Gratiarum actio ad eam incitatur p̄pter q̄-
 tuor. sermo. 46. circa finem.
 Gratiarum actio quis magis teneatur ad eaz
 an penitens vel innocens. sermone. 57. cō-
 sideratione. sexta. conclu. secunda.

Gratiarum actio: oratio: obsecratio: et petitiō
 differunt. sermo. 5. confid. 2. conclu. tertia.
 Gradus curationis anime tres sunt. sermōe
 49. confide. secunda. docu. sexto.
 Gradus peccati distinguuntur ab henrico. ser-
 mo. 59. confide. prima. conclu. secunda.
 Grati debemus esse deo. sermone. 39. p̄inc.
 tertio. p̄clu. quarta. Idē. sermo. 65. con-
 sidera. terna. conclu. prima.
 Grati debemus esse deo singulariter de ope-
 ribus miraculosis. ibidem. cōclu. 2.
 Gratiūdo debet esse sub timore dei: ibidem
 conclusione tertia.
 Gratiūdo est de lege nature et moris. sermo.
 80. consideratione tertia.
 Gremium diuine pietatis semper apertuz est
 ad colligendum penitentes. sermōe. 75. cō-
 sideratione. quinta. documen. 2.
 Gula multa mala facit et dissuadetur. sermo.
 61. consideratione tertia.
 Gustari mors quando dicitur. sermo. 72. con-
 sidera. secunda. conclu. tertia.

Sequitur de littera H

h Abile ad gratiam dicitur dupliciter
 ser. 78. consi. 3. conclu. prima.
 Habundantia gratiarz quinq̄z habet effectus
 in aia deuota. ser. 9. cōsi. scda. conclu. 2.
 Helyas et moyses quomō apparuerūt in trās-
 figuratione: de hoc est duplex opinio. ser.
 49. confide. prima. docu. tertio.
 Helyseus interpretatur. ser. 59. considera. 3.
 conclusione tertia.
 Hereditas multiplex est. ser. 19. p̄in. primo.
 conclusione quinta.
 Hereditatē celestē adducūt nobis duo: ibidē.
 Herodes interpretatur. ser. 11. confid. prima.
 conclu. sexta. Idem ser. 23. consideratōe: et
 conclu. tertia.
 Herodis regnatio. sermone. 11. consideratōe
 prima. conclu. 7.
 Herodis vltio. ser. 22. consi. prima.
 Herodes et iudei maxime peccauerunt i mor-
 tem christi. sermone. 24. considerati. 6. con-
 clu. scda et tertia.
 Homo describitur fm isidorum. sermo. tertio
 ante confide. Item fm augusti. p̄ statu in-
 nocentie. ser. 57. consi. prima. p̄clu. prima.
 Homo quid sit. sermone. septimo. confid. p̄i-
 ma. conclu. sexta.

Homo vnde dicitur. sermo. 1. p. p. 1. 2. con-
 clu. 3. circa quantum notabile.
Ho solus est beneficiabilis. ser. 9. cōsi. 3. con-
 clu. prima. Idē. ser. 58. consi. 5. cōcl. p.
Ho ante p. m. habebat duplicem pfectionem
 sermo. 25. confide. 2. conclu. quarta.
Ho q̄ nobilis fuit ante lapsum: et quo ad corp⁹
 et quo ad animā. sermo. 46. documento. p.
Homo deus factus est propter multa. ser. 12.
 principa. tertio. conclu. prima.
Ho ē dñs suar actionuz. f. xi. p. p. p. 1. 2.
Ho illuminādus a deo regit tria. ser. 18. p. p.
 principa. 2. conclu. 3. circa quantum notabile.
Homo habet tria vilia in se: vt arbor. fmo.
 38. confide. prima. conclusio. tertia.
Homo nō est finalr confirmatus i bono vel
 obstinatus i malo. serm. 45. consi. 4. p. 3.
Ho decipit p tria. ser. 6. consi. 3. conclu. p. 1.
Ho p culpā fact⁹ est cec⁹. f. 39. p. 3. p. 3. p. 1.
Ho in statu integre et corrupte nāe indiget vir-
 tute superaddita: s3 diuersimode. f. 46. doc. 3.
Ho cecidit triplici casu. f. 83. p. p. 1. p. 1. p. 1.
Humana natura redempta est ppter quatuor
 rationes. sermo. 2. consi. 2. parte prima.
Hominis reparatio infra ponitur in. 1.
Hominis natura fuit multipliciter vulnera-
 ta. sermo. 58. ante considera.
Hois dignitas. ser. 75. consi. 1. fra. p. 1. p. 1.
Homines vocātur dij propter tria ibidē cōsi.
 sexta. conclu. 2.
Hominū tria genera fuerunt ab initio serm.
 75. p. p. 1. primo. p. 1. 4.
Hocum quatuor genera p. b. bebant ab esu agni
 paschalis. sermo. 81. confide. 3. nota. scdo.
Hominem facere deus potest quatuor modis
 sermo. 7. confide. prima. conclu. quinta.
Homines tria ornant que in ipso sunt. sermo.
 75. confide. prima. conclu. prima.
Honor septuplex factus est christo in die pal-
 marum. sermo. 79. confide. quinta.
Honorant homines xpm septem modis mo-
 re iudeorum. ibidem per totum.
Honoris appetitus datus est homini. sermo.
 sexto. confide. 2. conclu. quarta.
Honorare laudare et reuereri quō conueniant
 vel differant. sermo. 24. consi. 5. conclu. 3.
Honorauit deus caphaz pontificem dono p
 p. b. e. sermo. 77. confide. 2. conclu. 3.
Honestas quid sit. sermone primo. confid. 5.
 Idem sermo. 71. confide. 5. conclu. 2.
Honestas in. 4. operibus consistit. ser. p. mo

Sequitur littera B

Ignorantia nescientia differunt rōne ser. 71.
 confide. quarta. conclu. prima.
 Ignorans ignorabit exponit ibidē. p̄clu. gnta
 Ignorabant iudei passionē xp̄i duplici cecitate
 percussi. sermo. 78. confi. 7. conclus. tertia.
 Iherico interpretatur. fmo. 39. p̄nci. 3. p̄clusi. 3.
 Iherusalē interpretatur. fmo. 24. p̄fi. p̄ma. p̄cl.
 sexta. docu. 4. Jē fmo. 26. p̄fi. 2. p̄clu. 3.
 Iesus noīat. 5. vicib⁹ puer. f. 26. p̄fi. p̄. 2. 1.
 Iesus h̄z gntz discipulos intercessores p no
 bis. fmo. 62. confi. 3. conclu. scda.
 Iesus traditur: illuditur: flagellat: p̄spuitur: et
 occiditur. fmo. 39. p̄nci. 2. conclu. gnta
 Iesus intiauit salutē nostrā in icarnatōe expli
 cavit in p̄uersatōe et. ser. 13. in fine ser.
 Ihs interpretatur: ser. 7. confi. tertia: p̄clusiōe. 2.
 Ihs duodeciz annoz fuit: et significant duo
 deci effect⁹ gr̄e. ser. 26. confi. p̄ma. p̄clu. 2.
 Ihs p̄dit p̄ quatuor. ser. ibidē. p̄side. 2. p̄clusi. 2.
 Iesus nō inuenitur inter cognatos et notos: s̄z
 in tēplo inter doctores deuotos post triduuz
 ibidē. p̄fi. 3. docu. p̄. 2. 2. p̄fi. 4. p̄cl. 2. et 3.
 Iesus se facientibus suā voluntates subdit: ibi
 dez confi. quarta. conclu. sexta.
 Iesus nomē h̄z quadruplicem vtilitatem. ser.
 7. confide. tertia. conclu. secunda.
 Iesu diuersa noīa et vtilitates illoz. f. 21. p̄fi. 2
 Illuminatio p̄fecta requirit duo. sermone. 58.
 confide. scda. conclu. tertia.
 Illuminatus perfecte ne obscuretur regit tria
 ibidem. conclu. quarta.
 Illuminat d̄s oīa diuersimode. f. 18. p̄n. 2. p̄. 3
 Illuminādus hō a deo d̄z tria habere ibidem.
 Illusus est xp̄s a multis ser. 39. p̄nci. 2. p̄cl. 3
 Imitari debemus tres reges in septem. serm.
 24. confide. octaua. conclu. quarta.
 Imitari debemus exempla sanctorū viroꝝ.
 sermo. 35. p̄ncipali. terno. conclu. p̄ma.
 Impassibilitas corporis christi est in eucharis
 tia. fmo. 80. p̄templa. tertia. confi. q̄rta.
 Impedimenta vite contēplatiue sunt quatuor
 fmo. 88. confide. tertia.
 Impedimentum nostre salutis est duplex. ser.
 63. confide. p̄ma ad 3m.
 Impedimēta gr̄e. 4. sūt. f. 64. p̄fi. 4. docu. 2.
 Impius quis sit: sermo. gnto. confi. p̄ma.
 Impossibile accipit q̄drupl̄r. f. 7. p̄fi. 3. p̄cl. 3
 Impossibile accipit tripl̄r. ser. 24. ante p̄sider.
 Impletio mandatorū et cōsilioz h̄z q̄druplicēz
 effectuz. sermo. 11. p̄fi. 4. conclu. prima.
 Impletio p̄ceptoz iducē ad vitā etnā ibidē i fi.

Impuritas vniuscuiusq; rei vñ cāf. f. 61. p̄fi. 5
 In ly: in qd sapit. ser. 18. p̄nci. p̄. cōclu. p̄ma.
 Incarnatio p̄t accipi tripl̄r. f. 12. p̄nc. 2. p̄cl. 3
 Incarnatio p̄lit nob. 4. dda. f. 15. p̄fi. 3. p̄. 2
 Incarnatio christi contulit nobis tria beneficia
 ibidem confi. quinta. conclu. quarta.
 Incarnatio xp̄i angelis et hoibus est maxima
 gloria ibidem. confi. sexta. cōclu. scda.
 Incarnationis xp̄i modus expediebat p̄pter
 quinq; sermo. 22. confi. 2. conclu. p̄ma.
 Incarnatōis filij d̄i acceleratōez suspiria et de
 sideria scōz p̄z meruerūt. f. 12. p̄n. 2. p̄. 3
 Incarnationis mysterij reuelatio quo ad ange
 los. ser. 7. confi. p̄ma. conclu. scda.
 Incarnationis nuncius puenienter fuit ange
 lus propter tria ibidem.
 Incarnatōis nūci⁹ fuit gabriel ibidē p̄clus. 3.
 Incarnationez opata est sola diuina voluntas
 effectiue ibidem. conclusio. quarta.
 Incarnari deū fuit pueniēst gr̄e. f. 7. p̄fi. p̄
 p̄clu. p̄ma. Idē ser. 15. confi. 3. p̄clu. p̄ma.
 Incircuncisi phibebantur ab esu agni pascha
 lis. ser. 81. confide. tertia. conclu. scda.
 Incongruibile cōione p̄uandisunt fraternita
 tis. fmo. 60. confi. p̄ma. conclu. 6.
 Inclinantur diuersimode ad virtutūz operap
 secta et ip̄secta. ser. 64. confider. 3. docu. p̄
 Incredulitas est maximum omnium peccatoꝝ
 fmo. 75. confide. 4. conclu. p̄ma.
 Indignatio puenit ex. 4. ser. p̄fi. 2. p̄clu. 6
 Indurāt hoiez. 4. fmo. 72. p̄fi. 3. conclu. 2.
 Indurare quō deus dicatur ibidem. conclu. 3.
 Industria facit peccatum irremissibile propter
 tria. sermo. 46. docu. 2. veritate tertia.
 Infirmari dicitur anima ad modum corporis.
 sermo. 62. confide. scda. conclu. prima.
 Infirmitas corporis vñ gñaf. f. 72. p̄fi. 2. p̄cl. 5
 Infirmitas aīe vnde causatur ibidem.
 Infirmitas cōicandus qualiter sit interrogādus
 sermo. 80. contempla. prima circa finem.
 Infirmitas et maiestas in xp̄o p̄suerunt nobis
 ad salutem. fmo. 18. p̄nci. 2. cōclusio. gnta
 Ingratitudo qd sit. fmo. 48. p̄fi. p̄. p̄cl. p̄ma.
 Ingratitudo tria mala causat. fmo. 56. an p̄fi.
 Inhonorauerūt. xp̄m iudei i die pasceus septe
 modis. fmo. 79. p̄ncipali. 5. per totum.
 Ioab interpretat. fmo. 83. ante p̄sideratiōez.
 Ioseph interpretatur. fmo. 22. p̄n. vel p̄side. 3.
 Ioseph apparuit angelus in somnis p̄p̄ria.
 sermo. 22. confide. scda. conclu. tertia.
 Inimicus accipitur dupliciter scilicet negatiue

B

et positive. sermo. 42. confi. prima. pclu. 2.
Inimici nostri ruina potest aliquando non si-
 ne peccato letificare et quando hoc. sermone
 27. conclu. tertia. circa nonum.
Inimicorum dilectio. sermone. 42. confide. pri-
 ma sub sex conclu.
Initium velle mori quomodo quis potest ibi-
 dem conclu. tertia.
Inimicum diligere est magis meritorium: q̄
 amicum. ibidem conclu. sexta.
Innocēs plus meret̄ q̄ penitēs. ser. 22. p̄fi. 3
Innocentes et penitentes sunt filij dei. ser. 67.
 considera. prima. conclu. secunda.
Innocentem an deus plus diligat vel peniten-
 tem. ibidem. confide. sexta. p̄cl. prima.
Inimicitia peccati p̄ ex q̄nq̄. sermo. 61. cōfi. 3
Impedimenta vite contemplatiue sunt quatuor.
 sermo. 88. confide. tertia.
Impedimentum nostre salutis est duplex. ser-
 mo. 63. confide. prima ad tertium.
Impedimenta gratie sunt quatuor. sermo. 64
 confide. quarta. docu. secundo.
Impuritas vniuscuiusq̄ rei vnde ca. s. tur.
 sermone. 61. confide. tertia.
Iniurie remissio: et de tribus q̄ oriri solent ex
 iniuria. sermo. 19. confide. secunda. p̄cl. 5.
Inquisitio xpi nobis duplex proponitur. ser-
 mo. 29. confide. tertia. docu. primo.
Intellectus et intelligentia quales vires anime
 sunt. sermo. 20. p̄ncipi. primo. conclu. 2.
Intentio vel intendere quid sit. serm. 19. p̄nci-
 pi. tertio: circa tertium.
Idem. sermone. 42. conclu. prima.
Intentio bona que est. ser. 42. p̄fi. 2. concl. 2.
Intentio duo requirit. ser. 43. p̄fide. 2. docu. 2.
Intenuo qualis requiritur in consecratione
 sermone. 80. cōtem. 2. confi. secunda.
Interpretanda sunt dubia in meliorem partem
 sermo. 67. confide. tertia. conclu. secunda.
Intentatio mortis xpi a iudeis tripliciter habuit
 progressus. sermo. 77. confid. 3. conclu. 2.
Insufficiencia nostra sine deo patet. serm. 65.
 confide. secunda. docu. quarto.
Instruit nos deus multis: et hoc tripliciter.
 sermo. 64. confi. quarta. docu. secundo.
Inuidia qd sit: et eius gradus. sermone. 73.
 confide. prima. conclu. 2.
Inuocandus est deus principaliter: et alij san-
 cti secundario. sermo. 62. p̄fid. 3. p̄clu. prima
Ira quomodo hominem deordinat: et qd ope-
 ratur. ser. 58. confide. 4. conclu. 2.

Ire affectus quare datur est homini. sermo. 29
 confide. prima. conclu. quarta.
Irremissibile aliquod peccatum est propter tria
 sermo. 28. confide. tertia. p̄clu. quinta
Irremissibile simpliciter nullum peccatum est
 sermo. 46. docu. secundo. veritate tertia.
Irremissibile quomodo intelligitur. serm. 56.
 confide. 3. p̄clu. tertia.
Irreprehensibilis fit aliquis tribus modis. ser-
 mo. 29. confide. 2. conclu. tertia.
Israel interpretatur. sermone. 20. p̄ncipi. 2.
 circa secundum.
Iudei machinantes in mortem xpi maxime
 peccauerunt. serm. 77. confi. prima. p̄cl. 2.
Iudeorum malicia quare christus declinauit
 ibidem confide. quarta per totum.
Iudeorum habilitas ad prophetandum. ser.
 73. confide. 3. conclu. prima.
Iudex d̄z habere tria. sermo. 10. confi. quarta
Iudex malus an peccet sententiando. sermo.
 64. confide. 3. documen. secundo.
Iudicium extremum est timendum propter duo
 sermo. 36. p̄ncipi. 2. conclu. prima
Iudicium extremum timendus est ppter octo
 causas. sermo. 21. considera. prima. sub se-
 prima die. in secunda expositione.
Iudicium duplex est. sermo. 2. ante confid.
Iudicium proprie conscientie est verius iudi-
 cio alieno: et tamen nullus inde sumere ha-
 bet certitudinē. ser. 10. p̄fi. 3. cōclus. 2. et 3.
Iudicium finale quatuor modis fiet. ser. 45.
 confi. prima. conclu. quinta.
Iudiciū actus est iustitie. ser. 67. p̄fi. 3. p̄clu. 2.
Iudicare nemo debet alium propter tria. ser-
 mo. decimo. confide. quarta.
Iudicij temerarij rep̄ssio. ibidē. conclu. prima
Iudicium temerarium est vitandum. ser. 76.
 confi. 3. conclu. secunda.
Iudicabunt multi diuersimode. ser. 55. confi.
 secunda. conclu. q̄nta.
Iudicantes et accusantes alios quando refellē-
 di sunt. ser. 64. confide. 3. documen. 2.
Iudiciale preceptum circa hoc est duplex error
 ibidem. docu. tertio.
Iudith interpretatur. ser. 24. p̄fi. 5. conclu. 2.
Iusti patiuntur a quatuor sermo. 49. confide.
 tertia. conclu. prima.
Iustitia originalis quid sit. sermo. primo. con-
 fide. prima. conclu. secunda. Idē. sermo.
 25. confide. secunda. conclu. quarta. Idē.
 sermo. 46. docu. primo. verit. quarta.

Iustitia est prima dies circuncisionis spiritua-
 lis. ser. 21. consi. prima. conclu. quinta
Iustitia est duplex. ser. 46. docu. p. verita. 3.
Iustitia nominat duo sicut benefacere. serm.
 45. confide. prima. conclu. tertia
Iustitia accipitur dupliciter ibidem.
Iustus an deus agat cum vno q̄s cuj' alio. ser-
 mo. 36. princi. 5. conclu. prima. Idem ser.
 45. confide. prima. conclu. tertia
Iustificatio impij quid sit. ser. 14. principa. 2.
 conclu. 2. Idem ser. 49. consi. 2. docu. 5.
Iustificatio impij requirit quat uoz. serm. 43.
 consi. sexta. docu. tertio
Iustificatio impij potest esse miraculosa ex par-
 te agētis. sermo. 65. p̄si. prima. p̄clu. prima
Iustificatio ipij ex parte forme introducte non
 est miraculosa. ibidem. conclu. secunda
Iustificatio impij singularem ordinem causan-
 di concernit. ibidez. p̄clu. tertia
Iustificatio impij maxime congruit tempore
 paschali. ibidem. conclu. quarta
Iustificatio requirit duplicem motū liberi ar-
 bitrij. sermo. 14. princi. scdo. p̄clu. secūda.
Iustificationem impij operatur gratia dei. ser-
 mo. 46. documen. tertio.

R in L reperies

Sequitur littera R

Reborare debemus: ut anima vir-
 tutibus adornetur et hoc tripliciter.
 ser. 44. consi. prima. conclu. scda
Raborem virtuosum gratuz faciunt quatuor.
 ibidem. conclu. tertia.
Rachryma fundenda est quintuplex. sermo. 6.
 confide. quarta. conclu. secunda.
Rachryma baptismus quidem est. sermōe. xj.
 confide. tertia. conclu. secunda.
Rachryme merentur gratiam et misericordiaz
 ibidem. Idem sermo. 69. confide. quarta.
 conclu. prima.
Rachryme causantur per appropinquationem
 iesu. ibidem. conclu. secunda. 1
Rachymarum effusio signum est p̄nic. serm.
 6. confide. 4. conclu. secunda. 1
Raguidus q̄s est. ser. 49. p̄si. prima. p̄clu. 4.
Rapis sup lazaz qd significat. ser. 70. p̄sid. 3.
Rapidatur xps a septe3 generibus hominum
 ser. 72. confide. 3. conclu. 4.
Rapides fugiebat xps pp̄ tria. ibidē. p̄clu. 5:

Rapides i panē p̄mutare qd sit. ser. 44. p̄cl. 5.
Rapides sūt dupliciter. sermo. 88. p̄sidera. 3.
Ratria et dulcia ponunt. ser. 24. p̄si. 5. p̄clu. 3.
Ratria xps adoraf. ser. 68. p̄si. 4. p̄clu. 3.
Raudare bonozare reuereri quomodo differēt
 supra in bonozare.
Razarus interpretatur. ser. 55. consi. p̄. p̄cl. 6
Razarus peccatorē significat: et quō euz d̄s dili-
 gat. sermo. 70. p̄side. 3. circa quartum.
Reges quare sunt facte. sermone. 61. confide:
 prima. conclu. quinta.
Rege melius est oia ordinari ibidē. p̄clu. 4.
Regis noue et veteris differentia. sermōe. 64.
 p̄sidera. 3. docu. primo.
Regunt diuersi sacram scripturam sermo. 3.
 confide. 5. conclu. prima.
Rep̄a significat peccatum et quare. sermo. 30.
 principa. 2. conclu. secunda.
Rep̄e mundatio requirit quatuor ex parte no-
 stri ibidem. conclu. tertia.
Rep̄e spūalis curatio: ex parte diuine potentie
 requirit octo. ser. 30. princi. 2. p̄clu. 4. p̄ totū
Rep̄ofus sigat gen⁹ humanū. ibidē. p̄clu. p̄.
Rep̄ofus mundatus missus est ad sacerdotes
 pp̄ter quatuor. ibidē. cōclu. 4. circa octauū.
Rentificari possumus aliqui sine peccato in rui-
 na inimici nostri et c. supra i inimici nri et c.
Rex quid est. ser. 61. p̄si. p̄. p̄clu. prima.
Rex sextuplex est. ibidē. conclu. secunda.
Rex diuina necessaria est ad directionē vite hu-
 mane propter duo ibidem. conclu. 3.
Rex est instituta pro comuni vtilitate. ibidez
 conclu. sexta.
Rex moysayca q̄ est. ser. 20. princi. 4. concl. p̄.
 Et disponebat ad vitaz p̄templatiuā. ibidē.
Rex euangelica quare superaddit legē moysay-
 ce. ibidem. conclu. secunda.
Rex euangelica est regula et mensura humano-
 rum actū data diuinitus. ibidem.
Rex peregrini multiplex. sermo. 89.
Rex p̄sumata i duob⁹ p̄stitu. ser. 31. ante p̄ric.
Liber vite quid est. Et q̄ duplex est. ser. 56.
 p̄sidera. 4. conclu. prima.
Liber arbitrium qd. ser. p̄. p̄side. 7. p̄clu. scda
 Item ser. 20. princi. primo. conclu. septima
 Item sermo. 76. confide. 4. conclu. scda
Liberum arbitrium destituitur de imperio re-
 gni anime per quindecim mala. sermōe. xj.
 confide. prima. conclu. sexta.
Liberum arbitriuz est imperator in regno ani-
 me: ibidem. conclu. tertia.

Liber arbitrium quid includat ibidē.
Liber arbitriū est neutrale. ibidē. cōclu. 4.
Liber arbitriū vocatur a philosopho desiderium p̄siliabile. ser. 20. p̄nci. p̄. cōclu. 3.
Liberum arbitriū capax est salutis. serm. 56. confide. p̄ma. conclu. quarta.
Liberū arbitrium p̄sideratur ex electione. ser. 63. confide. tertia. documen. quinto.
Libertas et simplicitas ligatæ sunt in castro intellectus. sermo. 89. confi. 3. conclu. sexta.
Liberi arbitrij qm̄ dicimur. f. 20. p̄n. p̄. p̄cl. 3.
Libē fmo. 63. confide. 3. documento quinto.
Lingua mala multiplex est: et multa mala operatur. sermo. 21. confide. 7. conclu. 4.
Lingue vinculum est multiplex. sermo. 58. cōfide. p̄ma. conclu. quarta.
Lingue maxime insidiatur diabolus. ibidem.
Lunio luti qd̄ significat. ser. 68. confi. 2. p̄cl. 2.
Lippa ē ratio qm̄ intellectus est obscurus. ibidē.
Lysania interpretatur. ser. 11. p̄si. p̄ma. p̄clu. 6.
Locus aiaz post mortem duplex est. serm. 45. confide. quinta. conclu. sexta.
Locus p̄p̄ius habitationis xp̄i quis est. ser. 24. considera. sc̄da. conclu. secunda.
Loca quatuor xp̄s sibi appropriauit. serm. 15. considera. secunda. conclu. p̄ma.
Locatio corporis xp̄i in sacramento. serm. 80. contempla. tertia. confide. tertia.
Loganimitas qd̄ sit. ser. 48. cōfide. 2. p̄clu. 2.
Lucez xp̄m sequi est vtile propter tria. ser. 23. p̄ncipa. sc̄do. conclu. tertia.
Lidem sermo. 71. confide. sc̄da. p̄clu. 4.
Lucis manifestatio fit q̄drupl̄. ser. 18. p̄nc. 2. p̄clu. p̄ma. Idē. ser. 71. p̄si. p̄. p̄cl. 4.
Lumē: lux: radi⁹: et splēdor d̄nt. f. 24. p̄nc. p̄ p̄clu. p̄ma. Idē. ser. 71. p̄si. p̄nc. p̄cl. p̄.
Lumē est triplex. ser. 61. p̄si. 2. p̄clu. sexta.
Lutum factum ex sp̄to quid significat. ser. 68. considera. secunda. conclu. p̄ma.
Lux xp̄s d̄ fin humanaz et diuinam nāz. ser. 23. p̄nc. p̄. p̄cl. 2. Idē f. 71. p̄si. p̄. p̄cl. 3.
Lux est quedam qualitas. ibidem. conclu. 2.
Lux ois alia a d̄o tenebris p̄m̄isct. ser. 18. p̄nc. sc̄do. p̄clu. p̄. Idē ser. 71. p̄sid. p̄. p̄clu. 4.
Lux mūdi d̄s est duplici modo. ibidē. p̄clu. 5.
Lux p̄p̄ie d̄s est. ser. 18. p̄nci. 2. p̄clu. p̄ma.
Lux xp̄a expellit triplices tenebras. serm. 23. p̄ncipa. 2. conclu. quarta.
Lux xp̄s illuminat triplicē vitaz. ibidē. p̄cl. 5.
Lux triplex est. ser. 39. p̄nci. 3. conclu. 3.
Lux malis facit quinqz: que lux sp̄ualis: id est

xp̄s facit. ser. 23. p̄nci. sc̄do. conclu. 7.
Lux christus est: via: veritas: et bonitas. sermo. 71. confide. sc̄da. conclu. quarta.
Lux semper est p̄sens intellectui nostro: licet non comprehendamus. ibidem. conclu. 3.
Lux diuina habet quadruplicem virtuositatez ibidem confide. quinta. conclu. secunda.
Luxuriosi p̄spuūt xp̄z. ser. 39. p̄nci. 2. p̄clu. 4.
Lucis receptio requirit debūam dispositionez ibidem conclu. sexta.

Sequitur littera **AD**

AD Agdalene deuotio supra in sermone
AD agi qui erant et vnde venerunt ser. 24. p̄si. p̄nc. p̄clu. p̄. 2. 3. et 4.
AD agi quiesierunt christus in iherusalem propter quatuor. ibidem. conclu. sexta.
AD agni meriti sunt predicatorum apud deum sermo. 63. confide. 3. documen. quarto.
AD agnificatio xp̄i h̄z quadruplicem actū. ser. 9. confi. quarta. conclu. tertia.
AD alium vel bonum reddere est multiplex. sermo. 29. confide. p̄ma. conclu. quarta.
AD aliū v̄l malitia f̄z ber. ē duplex. f. 46. do. 2.
AD ali separabuntur a bonis in iudicio tripliciter. sermo. 45. confi. 3. conclu. secunda.
AD aliam iudeoz quare christus declinauit. sermo. 77. confide. quarta per totum.
AD alium culpe deterius est q̄ malum pene. sermo. 61. confide. secunda. conclu. tertia.
AD alium deus permittit fieri propter tria. ser. 34. p̄nci. tertia. conclu. secunda.
AD alios et bonos p̄m̄unt deus simul stare propter rationes. serm. 45. confi. 3. p̄clu. p̄ma.
AD ala non agere nō sufficit. sermo. 87. confide. p̄ma. conclu. quarta.
AD ala xp̄o elata fuerit quicqz. f. 59. p̄n. 2. p̄cl. 3.
AD alorum prosperitas non debet nos scandalizare. ser. 55. confi. p̄ma. conclu. tertia.
AD alina est quintuplex quam excludit dilectio proximū. ser. 31. p̄nci. 2. conclu. 2.
AD anbu interpretat. ser. 81. p̄si. p̄. doc. 2 i fine.
AD anere in sermone quid sit. sermone. 21. cōfide. quinta. conclu. secunda.
AD anichei error. ibidem. p̄si. p̄ma. p̄clu. 5.
AD andatoz obseruantia an sufficit ad salutem sermo. 87. confide. 2. dubita. p̄ma.
AD anducatio et refectio christi quid significat. sermo. 63. confi. tertia. docu. quarto.
AD aniones inferni quatuor sunt. ser. 82. confi. 5.

Manifestatio qd est. ser. 7. pñ. p^a. pñ. sexta.
Manus diaboli duplex est. ser. 78. pñ. 7. cō/
 clusione secunda.
Martius quadruplici mysterio fuit consecra-
 tus. ser. 82. confi. quarta.
Mare est cor humanū. ser. 32. pñ. p^a. pñ. 3.
Maria dicitur luna. ser. 2. pñ. 2. parte prima
Maria fuit idonea mater xpī propter sex. ser.
 septimo. confide. prima. conclu. sexta.
Maria fuit preseruata a quadruplici re. ibidez
 confide. secunda. conclu. quinta.
Maria fuit plena tripli gratia. ibidem.
Maria interpretat̃. ser. 17. pñ. 2. pñ. prima
Marie tres. ser. 88. confid. prima. pñ. scda.
Maria meruit accipere xpm̄ z quomodo. ser. 13
 pñici. secundo. conclu. quarta.
Marie tres pfeceunt vitam actiuam. ser. 88.
 confi. prima. conclu. secunda.
Mater dei tota z vera fuit virgo maria. ibide
 pñici. primo. conclu. quarta.
Martyrium est meritum quando hz tria.
 ser. 54. confide. secunda. pñ. quinta.
Martinonū qd sit. ser. 7. pñ. 3. pñ. tertia.
 Item ser. 13. pñici. primo. conclu. prima.
Marrimonium z sponsalia differunt. ibidem
Marrimonium verum fuit inter mariaz z io-
 seph. ibidem conclu. secunda.
Martinonū hz tria bona z q sunt. ibidez.
Medella qdruplex. ser. 25. ante confide.
Mediator noster fuit xps. ser. 81. pñici. 3.
Medicus noster fuit xps in passione. ibidem
Medicus celestis fin pditionem vulnez me-
 dicamenta ordinauit. ser. 81. pñici. tertio.
Medicina est bona quadruplici circumstantia
 vallata. ser. 59. confi. secunda. conclu. 2.
Mendacium quid sit. ser. 61. confi. tertia.
Mendici z pauperes differunt. ser. 55. confi.
 prima. conclu. sexta.
Mendici lazari indigentia ostenditur. ibidem
 confide. secunda. conclu. sexta.
Mens hoīs obscurata est in se. ser. 43. confi.
 quinta. conclu. prima.
Mens hoīs significat per agx. ser. 37. prin.
 tercio. conc u. prima.
Mensa dñi valde mirabilis est: q: plura frag-
 menta q̄ secula. ser. 65. confi. 2. docu. 4.
Mentiri z mendacium dicere differunt. ser.
 61. confide. tertia.
Mercatores ingrediunt vineam bora tertia.
 ser. 36. pñici. secundo.
Mercena ius duplex. ser. 57. pñ. 3. pñ. 2.

Mercenarii, prohibebantur ab esu agni pascha-
 lis. ser. 81. confi. tertia. nota. secundo.
 Mereri tñ in hac vita possumus. ser. 45. cō-
 fide. prima. cōclu. pma. Idem ser. 70. cō-
 fide. 4. Itēz ser. 79. confi. 2. conclu. 2.
 Mereri non possumus ex puris naturalib⁹.
 ser. 48. confi. tertia. conclu. secunda.
 Mereri beatitudinez solus homo pōt. ser. 56
 confide. secunda. conclu. prima.
 Mereri primam gratiam sibi ex condigno ne-
 mo potest. ser. 16. conclu. quarta.
 Meritum adipiscendum requirit quatuor.
 ser. 91. docu. secundo.
 Meritū triplex: scilicet 2grui: digni: & pdigni
 ser. 7. confi. secunda. conclu. quinta.
 Idem ser. 13. pñci. secundo. pclu. quarta.
 Meritum xpī in infinitū excedit meritū alioz
 ser. 12. pñci. 3. conclu. 4. circa finem.
 Meritum passionis xpī probatur finitum.
 ser. 49. confi. prima. conclu. sexta.
 Meritum quando terminat in hoīe moriente
 ibidem confi. secunda. docu. sexto.
 Meritur: ad ipsum pcurrunt tria. ser. 78. cō-
 fide. quinta. conclu. prima.
 Meritum vnde bz originē. & que disponunt
 ad meritum. ser. 79. pñi. 2. conclu. tertia.
 Meruit xp̄s per suam passionē sufficienter p-
 oibus. ser. 54. confi. prima. conclu. quinta.
 Meruit xp̄s solis pdestinatis tanue aptionez
 ibidem conclu. sexta.
 Meruit nobis xp̄s gratiam. ser. 14. pñci. p-
 conclu. secunda.
 Meritoria fuit nobis xpī passio propter tria.
 ser. 78. confi. quinta. conclu. prima.
 Meritoz retributio ad iustitiam distributiua
 pertinet. ser. 45. confi. prima. conclu. 8a.
 Meruerunt antig patres accelerationem in-
 carnationis xpī supra in A sub acceleratōe.
 Mellis tpe aut vindemie an licet emere vinū
 aut auenā: vt post carius vendatur. ser. 46
 docu. quarto. veri. tertia.
 Militia quadruplex ascendit cum xpō de in-
 ferno. ser. 86. confi. quinta.
 Milites hora sexta ingrediuntur vineaz. ser.
 36. pñci. secundo.
 Ministratores duplices. ser. 27. cōclu. tertia
 circa secundum.
 Ministroz ecclie offiū quatuor regit. ser. 57
 confi. quarta. conclu. tertia.
 Mirabilia ex pte corporis gloriosi qtuor fue-
 runt. ser. 82. confide. sexta.

Mirabile triplex in sanguine xpi. ser. 85. pn. 2.
Mirabilia quatuor sanguinis xpi. ibidem.
Miraculū qd est. ser. 13. pn. 2. pclu. tertia.
Miraculūz maximū est resurrectio mortuorū
 ser. 92. arti. 15.
Miraculum fecit xps in nuptijs ppter duo.
 ser. 28. confi. tertia. conclu. prima.
Miracula facta sunt in incarnatione. ser. 7. cō
 fide. tertia. conclu. prima.
Miracula excedunt nām: artez: et pfluctudinē
 ser. 17. confide. secunda. conclu. quarta.
Idem ser. 65. confi. tertia. conclu. secunda.
Miracula magis fiebant in pmitina ecclia q̄
 modo pp rōnes. ser. 4. confi. 5. docu. pmo
Miracula faciebat xps ppter qtuor motiua.
 ibidem confi. quinta. conclu. tertia.
Miraculoz qtuor sunt gnā: ibidē pfi. 6. do. 2.
Misericordia quid sit. ser. 69. ante confide.
Misericordia dei circa penitentes ostenditur
 quadruplici exemplo. ser. 65. pfi. 3. pclu. 2.
Misericordia et iustitia sunt christo appropria
 ta. ser. 64. confi. quarta. docu. primo.
Misericordia vestis qdam est: et est duplex: et
 requirit quatuor virtutes. ser. 38. pfi. pma.
 conclu. quarta et quinta.
Misericordia dei est pmississima ad indulgē
 dum. ser. xi. confi. tertia. conclu. prima.
Misericordia dei apparuit in nobis multipl
 ser. 16. conclu. tertia.
Misericordie opera deo accepta tria faciunt.
 ser. 45. confi. quarta. conclu. secunda.
Misericordie pprietas q̄ sit. f. 45. pfi. 2. do. 2.
Misericordie opera vtilitates septēz. ser. 45
 confi. quarta. conclu. secunda.
Misericors deus magis est q̄ iustus. ser. 64
 confi. quarta. docu. primo.
Modestia qd sit. ser. 5. confi. pma. pclu. 4.
 Item ser. 33. pfi. 7. conclu. quinta.
Moyses interpretat. ser. 66.
Moyses et helyas apparuerunt in transfigu
 ratione supra in helyas.
Monumentum quid est et vnde dicatur. ser.
 70. confi. tertia circa tertium.
Monumentum xpi quale fuit. ser. 88. confi.
 secunda. conclusionē secunda.
Mons duplex est. ser. 30. pn. p. pclu. tertia.
Mons qdam pnia est. ser. 51. conclu. prima.
Mons ad testimoniū pferēdum est pueniēs
 propter quinqz. ser. 50. confi. p^a. docu. 6.
Mors qd est. ser. 82. confi. prima.
Mors duplex est. ser. 4. pfi. 2. circa 4m dese

ctum. Item ser. 70. confi. 3. circa 7m.
Mors triplex est. ser. 55. pfi. 2. conclu. sec^a.
 Item ser. 22. pfi. pma circa finem.
Mors est pena pti. ser. 70. pfi. 2. pclu. pma
Mors corporalis hz sex conuisiones. ser. 21.
 pfi. p^a. cōclu. 5. circa 2m diē in 2^a expōne.
Mors spiritualis fit ad similitudinez mortis
 corporalis. ibidem.
Mortis christi sex vtilitates. ser. 83. confide.
 prima. conclusionē prima.
Mortis xpi tria motiua. ser. 83. pfi. p^a. p^o. p^a.
Mors xpi ab eterno fuit preuisa. ser. 77. con
 fide. prima. conclusionē prima.
Mors christi expēdiebat homini pp quatuor
 ibidem confi. secunda. pcone secunda.
Mors christi fuit pñunciata a quatuor ppbe
 tis. ibidem confi. tertia. conclusionē 7.
Mors xpi pparat qtuor reb⁹. ibidē cōclu. 3.
Mors quadruplex est. ser. 92. arti. primo.
Mors qd est: et mors secunda quid est. ibidē
 arti. secundo. questi. tertia et quarta.
Mortis tripl. as causa sola. voluntas est. ser.
 69. confi. secunda. conclusionē secunda.
Mortis xpi intentario triplicem habuit pgres
 sum. ser. 77. confi. 3. conclu. secūda.
Morem triplicem induci petim: et q̄ sit mors
 anime. ser. 69. confi. secunda. conclu. pma.
Mori xpm oportebat pp septē. ser. 90.
Mori dicuntur quidam peccato: qdam in pec
 cato. ser. 52. considerationē tertia.
Mortuos tres suscitauit dominus. ser. 70. cō
 fide. secunda. conclusionē quarta.
Motus liberi arbitrij duplex ē. ser. 14. pn. 2
 pclu. 2. Item ser. 49. confi. 2. docu. qnto.
Motus sensualitatis quis sit. ser. 66. confi. 2.
 conclusionē prima.
Mundus pparat mari pp mltia. ser. 81. do. 2.
Mundus dicitur oriens propter tria. ser. 24.
 confi. prima. conclu. 6. docu. secundo.
Mundus decipit quadrupliciter. ser. 43. con
 sidera. prima. conclusionē tertia.
Multitudo duplex ē. ser. 69. pfi. 3. p^o. pma.
Multitudo peior non pcludit qn deus misē
 retur. ser. 65. confi. secunda. docu. secundo
Murmuratio aliquādo idēz est qd admiratio
 ser. 36. pñci. quarto. conclusionē prima.
Mutata re tripl. pōt carius vendi q̄ fuit em
 pta. ser. 46. docu. 4. sub quarta veritate.
Mutuatio cāpsoria an licita sit. ibidem sub qn
 ta veritate.
Mutuitas in dilectione quid sit. ser. 31. pñci.

primo. conclusionem quinta.
Mutuas dilectionis h3 gñq3. ser. 27. pñ. 3.
Mutua dilectio regit gñq3. ser. 31. pñ. p.
conclusionem quinta.

Sequitur littera M

M Aman interpretatur. ser. 59. confi. tertia. conclu. tertia.
Maym interpretatur. ser. 69. ante confide.
Masci xpm de semina sine viro sunt puenies. ser. 7. confi. prima. conclu. quinta.
Masci debuit xps de virgine. ibidē pñ. 3. conclu. scda. Idem ser. 17. confi. 2. cōclu. pñ.
Masci ex deo fit dupl'r. ser. 18. pñ. 3. cōclu. 4.
Matuuras xpi damnat diuitias: delicias: et bonozes. ser. 15. consideratione quarta.
Matuuras xpi primo nunciata fuit pastoribus et quare. ibidem confi. 5. conclu. secunda.
Matuuras xpi multum conueniebat. ibidem confide. prima. conclusionem prima.
Matuuras spūalem quatuor ostendunt. ser. 17. confi. tertia. conclu. secunda.
Matura hoīs qualis fuit añ pñm: quo ad cor: pus et aiam. ser. 46. docu. primo.
Matura hoīs vulnerat per pñm quadruplici ser. 49. confi. prima. conclu. prima.
Matura hoīs multipl'r vulneratur. ser. 59. ante considerationem.
Matura hominis in se non est nisi tenebra. ser. 71. confi. secunda. conclusionem secunda.
Matura hoīs pparat speculo. s. pñ. pñ. pñ. 2.
Matura hominis sui redempta ppter qtuor. ser. secundo. confi. scda. parte prima.
Matura hoīs per incarnationem est total'r re/ staurata. ser. 23. pñ. terti. conclu. scda.
Matura hoīs inualida est ex se ad recupanduz statum gratie. ser. 15. conclu. prima.
Matura humana h3 duo extrema. ser. 24. confi. sidera. 7. stella. 3.
Matura humana vel mens hoīs significatur per agx. ser. 37. pñ. 3. conclu. prima.
Mas qtuor xps assumpsit. ser. 85. pñ. 2. pñ. 3.
Malia pura nō sufficiūt ad pducēduz nos i regnum celoz. ser. 34. pñ. pñ. pñ. prima.
Matus est xps tpe pacis ppter tria. ser. 15. confi. prima. conclu. prima.
Maues due sunt homini necessarie. ser. 51. circa pñ. ante conclusionem.
Mauicula qd significat. ser. 32. pñ. 3. pñ. pñ.
Mazareth interpretatur. ser. 15. confi. 2. pñ.

prima. Item sermo. 22. confi. tertia.
Mazareth interpretatur. ser. 88. confide. tertia.
Necessarium: congruum: et expediens differunt. sermo. 84. confi. prima. conclu. pñ.
Necessitari nō potest humana volūtas: s3 manuduci. ser. 64. confi. 4. docu. 2.
Negociatio h3 mltā pctā annexa. ser. 40. pñ. 2.
Negociū apostolicū qd sit et in qbus consistit. sermo. 12. pñ. 2. conclu. pñ. 2.
Negociū incarnationis fuit pphetatuz ibidem
Nesciētia et ignorātia differūt supra ignorātia.
Nesciētia ē triplex. ser. 71. pñ. 4. pñ. 2.
Nesciētia vnde causatur ibidē conclu. 3.
Nescioz error ibidē confi. prima. cōclu. qnta
Mobilitat nos sanguis xpi tripl'r. s. 7. pñ. 2.
Nōmē imponitur a proprietate rei. sermōe. 7. confide. tertia. conclu. secunda
Nōmē iesu h3 quadruplicē vtilitatez ibidem.
Nōmē habet proprietatez rei exprimere. ser. mone. 21. ante confide.
Nōmē iesu de hoc vide multa ibidem confi. secunda per totum.
Nōmina peccatorum seu peccati ponunt. ser. octauo. confi. prima. conclu. prima
Nominatur christus septem nominibus. ser. 91. documento tertio
Notitia dei. ser. 48. pñ. 2. docu. pñ. 2. secundo.
Nuditat qd est. ser. 33. pñ. pñ. cōclu. pñ.
Nudi an induti sancti resurgent. sermōe. 92. art. 8. questione prima
Numerus predestinatorum est certus: serm. 54. confi. prima. conclu. quarta.
Nummismata verba dei sunt. sermōe. 71. cōfide. 5. conclu. quinta
Nunc aliquod est in quo meritu terminatur et incipit premium. Et multa de hoc. serm. 49. documento sexto

Sequitur littera O

O Bediētia quid sit. ser. 6. confide. 4. conclusionem secunda.
Obedientia multiplex est. ser. 76. considerati. quarta. conclu. prima.
Obedientialem potentia ad gratiam ad pifcēdam qlibet h3 in se. ser. 66. pñ. pñ. pñ. 2.
Obligatio ad hādūz gratia. ser. 4. confi. pñ.
Idem ser. 9. confi. secunda. cōclu. prima.
Obscuratio et ofo dñt. ser. 5. pñ. 2. conclu. 3.
Obstaculuz introitus paradisi quod fuit. ser. 49. confi. prima. conclu. septima.

Obstinatio quid sit. ser. 46. doc. 6. veri. 4.
Obstinatio habet quatuor gradus ibidem.
Obstinatio est peccatum in spiritu sancto. ser. 70. pñ. 3.
Obstinatus in hac vita finaliter nemo est. ser. 46. pñ. 4. pñ. 3.
Occidit Christus recidivantes. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4.
Ociositas malum operatur. ser. 6. ante pñ. 3.
Octaviani tempore Christus natus est propter tria. ser. 15. pñ. prima pñ. prima.
Oculus dei est duplex. ser. 49. pñ. 2. doc. 3.
Oculi tui qui sunt. ser. 65. ante pñ. 3.
Occupatio laboris honesti valet ad hoc ut quod pertingat ad perfectionem virtutum. ser. 9. pñ. prima. pñ. prima.
Odire malum in primo loco. ser. 27. pñ. 3. circa nonum.
Odium causatur ex reprehensione malorum. ser. 64. pñ. 3. pñ. secunda.
Officiu angelorum in tribus ostendit. ser. 34. pñ. 4.
Officiu ministrorum ecclesie quatuor requirit. ser. 57. pñ. 4. pñ. 2.
Oleum habet quinque proprietates. ser. 64. pñ. prima. docu. secundo.
Opera extra caritatem facta valent ad ser. ser. 52. pñ. terna. pñ. terna.
Opera carnis contrariantur fructibus spiritus sancti. ser. 56. pñ. 2. pñ. 3.
Opera quatuor difficilia sunt penitenti. ser. 66. pñ. secunda pñ. secunda.
Opera nostra bona parvipendere debemus. ser. 78. pñ. 2. pñ. terna.
Operatio debita alicuius instrumenti requirit tria. ser. 60. pñ. 2. pñ. sexta.
Opera omni virtuti est una. ser. 67. pñ. 3. pñ. 2.
Operatio inmeritoria est in hac vita tantum. ser. 71. pñ. 5. pñ. 2. Idem ser. 79. pñ. 2. pñ. 2.
Operantes virtute sunt cause dispositivae ad meritum sermo. 79. pñ. 2. pñ. 3.
Operarii quintuplices mittuntur in vineam. ser. 36. pñ. secundo.
Operus misericordie utilitas. sermo. 45. pñ. 4. conclu. secunda.
Opinio iudeorum et paganorum de dilectione inimicorum est varia. ser. 69. pñ. pñ. pñ. prima.
Opus creatiois includit tria attributa. sermo. 16. pñ. prima.
Opus reformationis hominis requirit cades tria ibidem conclu. secunda.
Opus virtutis quomodo sit in deo. ser. 18. pñ. primo. pñ. 4.
Opus vel officiu pastoris consistit in sex. ser.

17. pñ. terna.
Opus nostrum habet rationem meriti ex duobus. ser. 45. pñ. 3. pñ. secunda.
Opus misericordie deo acceptum tria faciunt ibidem pñ. 4. pñ. 2.
Opus bonum tria requirit. ser. 49. pñ. 2. pñ. 3.
Opus bonum sine duobus fieri non potest. sermo. 66. pñ. prima. pñ. quarta.
Op patris celestis quod est. ser. 63. pñ. 3. doc. 5.
Opus nostrum meretur ex condigno. sermo. 71. pñ. 5. pñ. secunda.
Opera quatuor fiunt circa extremum diem iudicii. ser. 92. articulo quinto.
Opportunitas est in quadruplici differentia. sermo. 6. pñ. prima. pñ. prima.
Oratio Christi non sibi sed nobis profuit. ser. 70. pñ. terna.
Oratio exaudibilis est propter quatuor. sermo. 54. pñ. 2. pñ. 4.
Oraculum quid est. ser. 13. pñ. 2. pñ. terna.
Ordei proprietates. ser. 65. pñ. 2. docu. quarto.
Ordo quid sit. ser. 33. pñ. pñ. pñ. 6. circa. 4m
Oriens dicitur mundus propter tria. ser. 24. pñ. prima. pñ. sexta.
Oriens dicitur Christus ibidem conclu. prima.
Origenis error. ser. 45. conf. 5. pñ. prima.
Originalis iustitia quod sit super in iustitia origi.
Originalis culpa non fuit in maria. ser. 7. conf. fide. secunda. conclu. quinta.
Origo magorum quod Christus visitaret supra i magi.
Ornamenta quatuor moralia fuerunt in virgine benedicta et que. sermo. 7. pñ. 2. pñ. 6
Ores eiectione de templo quod fiant. ser. 66. an pñ.
Osanna interpretatur. ser. 78. pñ. 2. pñ. 3.

Sequitur littera P

Panacea quid sit. ser. 3. conf. 4. pñ. pñ.
Panem ser. 29. conf. 2. conclu. quarta.
Panacea turris est aie. ser. 56. pñ. pñ. pñ. 3.
Paganorum dilectio erga inimicos. ser. 42. pñ. dera. prima. conclu. prima.
Panes quinque pessimi. ser. 65. conf. 2. docu. 4.
Panes quinque optimi illis contrarij. ibidem
Panes empirici qui sunt ibidem. docu. tertio
Panis triticus et vinum vitis solum est in sacramenta eucharistie. ser. 80. pñ. 2. pñ. 2
Parabola quid sit. ser. 27. pñ. pñ. conclu. quinta.
Parabolis Christus usus est per sex rationes. ibidem.
Paraliticus iacet in lecto propter quatuor. sermo. 41. pñ. 2. docu. sermo.

Paraliticus in lecto torquetur sc3 ante casum
 et post casum ibidem.
Passio xpi fuit supplicium: opprobrium: pre-
 cius et exempluz. ser. 82. prin. p^o. 2. 3. et 4.
Passio xpi fuit dolorosa triplici ratione ibide
 princi. primo.
Passio xpi fuit turpis quadruplici ratione ibi-
 dem princi. secundo.
Passio xpi nos liberauit a quatuor ser. 47.
 p^o. tertia. p^oclu. tertia.
Passio xpi fuit a et exhibitio quo se heat. ibide
Passio xpi quo fuerit finita et quo infinita. ser.
 28. p^o. 3. conclu. tertia. Idem p^o ser. 49. co-
 fide. prima. conclu. sexta. rone quarta.
Passio xpi fuit ordinata ut nos redimeret.
 ser. 78. confi. quarta. conclu. prima.
Passio xpi adduxit nobis xps reconciliatiois
 ibidem conclusione tertia.
Passio xpi est nobis meritoria pp tria: ad ea
 imitandam hortamur tripliciter. ibidem co-
 sidera. quinta. conclu. secunda et tertia.
Passio xpi corporalis sufficit ad soluendu de-
 bitum. ibidem confi. sexta. conclu. prima.
Passionis xpi xps ordinem: locum: et genus
 pordinauit deus. ser. 79. an p^osid. et confi.
 prima. conclusione prima.
Passionis xpi participes si esse voluerimus
 tres requiruntur ibidem conclu. tertia.
Passionem xpi ignorabant iudei duplici cecit-
 ate p^oculi. sermo. 78. p^o. 7. p^ocl. 3.
Passionis officiu consistit i ser. sermo. 17. co-
 fide. prima. conclu. 3.
Pastor est ratio in ouili p^oscit. ibide p^ocl. 2.
Pastoris exemplo monemur aliqua facere.
 ibide p^oclu. p^oma.
Passeribus primo nunciata est natiuitas xpi
 ser. 15. p^o. 5. p^ocl. 2.
Pater familias deus e. ser. 36. prin. p^o. p^ocl. 3.
Pater noster deus e propter quinq. ser. 56.
 p^o. prima. p^ocl. prima.
Pat debuit xps propter septem virtutes inno-
 rescendas. ser. 90. parte. 2°. per totuz.
Paulus interpretatur. ser. 12. prin. p^o. p^ocl. 2.
Paupertas e deo multu grata. ser. 55. p^o. p^o.
 p^ocl. sexta.
Paupertas tollit tria ipedimēta. ibide. p^ocl. 5.
Paupertas inualida est sine humilitate. ser. m.
 15. p^o. 4. p^ocl. secunda.
Pauperes aliquos de^o voluit esse ppter qua-
 tuor. ser. 55. p^o. p^o. p^ocl. 6.
Pauperes aliqui sunt non mendici. ibidem.

Paupertatez summa xps habuit in natiuitate
 ser. 15. confi. quarta. conclu. 7.
Pax multiplex est. ser. 5. p^o. 3. p^oclu. secunda.
Pax quid est: et q multiplex est. ser. 33. cōfi.
 prima. conclu. sexta.
Pax mala triplex est. ibidem.
Peccare qd fit. ser. 67. confi. 4. conclu. scda.
Peccatu nullum est simpli irremissibile: s3 s3
 quid dicitur irremissibile propter tres rōes
 ser. 28. confi. tertia. conclu. quinta.
 Idem ser. 46. docu. 2. veri. quarta.
Peccatum in spiritum sanctum unde pcedit.
 ser. 46. docu. secundo. veri. tertia.
 Idem ser. 56. confide. prima. conclu. prima.
Pecm inducit duplicē miseriā: et infert hoi sex
 plagas: et h3 triplices pgressum. ser. p^omo.
 confide. tertia. conclu. prima et secunda.
Peccatum pena est septem defectus ducēs iu-
 sticiam. ser. quarto. confide. secunda.
Peccatum quomō dicatur nihil. ser. 18. p^o. p^o.
 conclu. tertia. Idem ser. 61. p^o. 2. p^oclu. 2.
Peccatum ad duo ordinat. ser. 18. princi. 2°.
 conclu. 6. Idem p^o ser. 39. p^onci. 3. p^oclu. 2.
 Idem ser. 52. confi. quarta. conclu. tertia.
Peccatum et vniuersalr mala non sunt eēntia
 vel natura aliqua. ser. 18. p^o. p^omo. p^oclu. 3.
Pecm fit ex deliberatiōe et puer sa intentione.
 ser. 24. confi. sexta. conclu. secunda.
Peccatum ordinat in quadruplex bonum.
 ser. 57. confi. secunda. conclu. prima.
Peccatum multa mala facit et aufert triplicem
 substantiam. ibidem conclu. secunda.
Pecm vnuz per aliud posse eijci qdam eslima-
 uerunt de hoc. ser. 58. confi. 3. conclu. 2.
Peccatum et gratia opponunt. ser. 19. p^o. 4.
 p^oclu. p^o. Idem ser. 59. p^o. 4. p^oclu. prima.
Pecm alicuius consideratur vel inquātuz fit
 in nocumētum peccantis tantum: vel in no-
 cumentū alioz. ser. 60. p^o. p^o. p^oclu. scda.
Peccatum occidit aiaz. ser. 62. p^o. 2. p^oclu. 2.
Peccatum quadrupliciter representat se mēti.
 ser. 24. p^o. 2. do. 2. Idem ser. 67. p^o. 2. p^o. 2.
Peccatum reperitur in naturalibus artificiali-
 bus et moralibus. ser. 67. p^o. 4. p^ocl. 2.
Peccatum inducit triplicem mortem. sermo.
 69. p^o. 2. p^ocl. prima.
Peccatu hreini pparat. ser. 75. p^o. 2. p^oclu. 3.
Peccatu subijcit hominē diabolo. sermo. 78.
 p^o. 7. p^oclu. prima.
Peccatu elongat a deo. ser. 79. p^o. p^o. p^ocl. p^o.
Peccatum habet multa nomina propter diuer

sos effectus. ser. 47. pñ. p^a. pñ. prima.
 Peccatum quasi quibusdam gradibus incal-
 scit. ser. 48. pñ. prima. conclusionē. prima.
 Peccatum naturam vulnerat quatuor modis
 ser. 49. pñ. p^a. pñ. prima.
 Peccatum turpiter animam figurat propter q̄
 tuor. ser. 51. pñ. 3.
 Peccatum originem habet a voluntate et ge-
 nerat rebellionē. ser. 52. pñ. p^a. pñ. p^a. et 2
 Peccatum est quedam mors spiritualis mori
 ficans bona opa. ibidē. pñ. 3. pñ. 2. et 3.
 Peccatum ex malicia grauius est ppter duo
 ibidē pñ. 4. pñ. prima.
 Peccati ventralis et mortalis differentia. ser.
 46. docu. 2. veri. secunda.
 Peccati expulsio requirit assistentiam spiritus
 sancti pp̄ quatuor rōnes. ser. 58. pñ. 4. p^o. p^a.
 Peccati gradus distinguunt ab hērico. ser. 59
 pñ. p^a. pñ. secunda.
 Peccati inmundicia detestanda est ppter qñq̄
 ser. 61. pñ. 3. circa. fi.
 Peccati remissio requirit. f. 28. pñ. 3. p^o. 4
 Peccati pmissio includit in se quatuor peccato-
 rum vias. ser. 6. pñ. 4. pñ. 2. cir. 3.
 Peccati causa permissiua de^o est propter tria.
 ser. 34. pñ. 3. pñ. 2.
 Peccato mori et in peccato mori. differūt. ser.
 52. pñ. 3. pñ. 2.
 Peccator dignus est eterna pena propter duo
 ser. 45. pñ. 5. pñ. prima.
 Peccator obtinet multas misērias. f. 47. pñ.
 prima. pñ. prima.
 Peccator non habet vnde deo satisfaciāt. ser.
 76. pñ. 4. pñ. 3.
 Peccator quantūcūq̄ magnus despare non
 debet. ser. 78. pñ. p^a. pñ. p^a.
 Peccatores viuere cur deus finit. ser. 34. pñ.
 cipa. 3. concl. quarta.
 Peccatorum sex genera tēptant christum pro-
 pter sex appropata sibi. ser. 47. pñ. p^a. p^o. 2
 Peccatores vulnera putrefaciūt quatuor. sermo.
 49. pñ. p^a. concl. secunda.
 Peccatorum remissio nō fit sine gratuito do-
 no dei. ser. 76. pñ. 4. concl. prima.
 Peccata committimus tripliciter. ser. 90.
 68. conf. prima. concl. quarta.
 Item sermo. 70. conf. 2. cōclusionē. 2.
 Bene damnatorū considerantur dupliciter.
 ser. 55. conf. secunda. concl. tertia.
 Penitentia quid facit sū Augustinum. ser.

sexto. consideratione quarta. conclusionē
 prima. Idem sermo. 63. conf. p^a. pñ. 2.
 Penitentia mater est infinite potentie. sermo.
 22. conf. 3. Idem. ser. 51. pñ. totum. Idem
 ser. 66. conf. 3. concl. prima et secunda.
 Penitentia habet quatuor formidāda. sermo
 66. conf. 3. concl. 3.
 Penitentia desertum dicitur qđ xps intrauit.
 ser. 44. pñ. prima. concl. 2.
 Penitentia habet quinq̄ porticus. ser. 49. pñ.
 deratione prima. concl. 5.
 Penitentia perfecta requirit. ser. ser. 51. con-
 clusione. quarta.
 Penitentia refrenat rebellionē. ser. 52. cōfi.
 prima. concl. tertia.
 Penitentia est a deo et a nobis. Et est multū
 meritoria et expulsiua peccati actualis. ibidē
 conf. 2. concl. p^a. 2. et 3.
 Penitentia est creatrix mediatricis et doctricis. f.
 52. conf. 5. concl. secunda.
 Penitentia habet efficaciam ex passione xpi.
 ser. 48. conf. p^a. concl. 3.
 Penitentie signa quinq̄ sunt. sermo. 6. cōfi.
 quarta. concl. secunda.
 Penitentie fructus ser sunt. ser. 51. concl. 5.
 Penitentie causa duplex est. ser. 44. confide.
 prima. concl. tertia.
 Penitentie dispositio requirit quatuor. ibidē
 Penitentie efficaciam est in quaduplici diffe-
 rentia. ser. 47. conf. 4. concl. p^a.
 Penitentie partes tres sunt. ser. 58. conf. p^a
 conclusionē secunda.
 Penic ipēdimēta tria sunt. f. 76. pñ. 2. p^o. 2.
 Penitentia per se aggredi nemo potest et ali
 qui introducunt ad eam quadrupliciter. ser.
 44. conf. prima. concl. 3. pñ. totū.
 Penitentiam agere volens debet habere tri-
 plicem cognitionē. ser. 51. concl. 2.
 Penitentiam vanam agentes quatuor fuerūt
 ser. 66. conf. 3. concl. 3.
 Penitentiam perfectam quatuor adducunt et
 quatuor eā psequunt. ser. 76. cōfi. 2. cōcl. 3.
 Penitēs tria debet exire. ser. 37. pñ. p^o. p^o. 6
 Penitens an magis teneat ad gratia actionē
 nē q̄ innocens. ser. 57. cōfi. 6. concl. 2.
 Penitens magnos insultus per vinā sustinet
 ser. 47. conf. 4. concl. 2.
 Penitentes et innocentes sunt filij dei. ser. 57
 conf. prima. concl. secunda.
 Penitenti sunt opa quatuor difficilia. sermo.
 66. conf. secunda. concl. secunda.

Penitentem a deus magis diligit q̄ inno-
 nocentem. ser. 62. confi. 6. concl. prima.
Percussio triplex circa xpm passum. ser. 90.
Perfectio nō consistit totaliter in paupertate:
 sed etiam in sequela christi. ser. 55. confi. p̄^a
 conclusione quinta.
Perfectio vite requirit ser. ser. 20. princip. 3.
Perfectio vite requirit quatuor. ibidē p̄n. 2.
Perfectio spiritualis requirit tria. ser. 17. cōfi.
 prima. concl. quinta.
Perfectionem duplicem operatus est. s. f. in
 virgine gloriosa. ser. 13. prin. p̄^o. concl. 5.
Perfecti et imperfecti diuersimode inclinatur
 ad opera virtutum. ser. 64. cōfi. 3. doc. p̄.
Peregrini leges duodecim sunt. ser. 89. pte. 2.
 per totum.
Periculum quadruplex existētibz in culpa.
 ser. 43. confi. 2. docu. primo.
Permissiva causa peccati deus est. ser. 34. p̄i
 cipa. 3. conclu. secunda.
Permittit deus mala fieri ppter tria. sermo.
 33. p̄nci. 3. concl. secunda.
Persecutionis christi a iudeis causa fuit timor
 mundanus. ser. 78. confi. prima. concl. 3.
Persecutione sustinere laudabile est propter
 tria. ser. 74. confi. prima. concl. 3.
Persecutionem vitare licet propter tria ibidez
Perseuerantia duo dicit. sermo. 25. confide-
 ratione. prima. concl. tertia circa quartum.
Perseuerantia quatuor bona facit. ser. 5. cōfi.
 prima. concl. quarta.
Perseuerantia innocentie quid mereatur. ser
 mo. 59. confi. tertia. concl. 3.
Persona filij est nobis magis diligibilis pro
 pter passionem quam sustinuit pro nobis.
 sermo. 77. consideratione prima. concl. 6.
Personarū acceptio apud deū nō est. sermo.
 54. confi. 2. concl. 5.
Persuadere malum est occidere spiritualiter.
 ser. 74. confi. 2. concl. 2.
Petio oratio obsecratio: et gratiarū actio disse-
 runt supra in gratiarū actio.
Petio nulla eruditibilis fuit ante passionem
 christi. sermo. 32. p̄nci. tertia. concl. prima.
Petra est christus. sermo. 35. principa. tertia
 conclusione secunda.
Parturicio spiritualis quid sit. sermo. 8. confi
 dera. prima. p̄clu. 3.
Piscina habet quinque porticus mysticos. ser.
 39. confi. prima. concl. 5.
Pisces duo euangelici quid significant et ubi

nutriuntur. ser. 65. confi. 2. docu. 4.
Sebanuel interpretat. ser. 20. p̄nci. 3. circa. tertiū.
Sebilippus interpretat. ser. 78. p̄nci. 4. p̄cl. 2.
Sclatata et radicata a deo sunt stabiliata. sermo.
 59. confi. 2. concl. 5.
Sclato quid senserit de incarnatione passione
 et resurrectione xpi. sermone. 87. considera-
 tione p̄^a. p̄cl. 5.
Sclentudo triplex. ser. 12. prin. 3. concl. 4.
Sclificatum in caphsa deus honorauit do-
 no p̄petie. ser. 77. p̄nci. 2. p̄cl. 3.
Sclipulus i ecclesia dei est duplex. sermone. 46
 documento. 5.
Sclote anime duplices sunt. ser. 69. confi. p̄^a.
 conclusione. tertia.
Sclote diuerse sermone. 74. p̄sideratione. 3.
 concl. secunda.
Sclotentia ad gratiam est duplex. sermone. 7.
 confi. secunda. concl. 5.
Sclotentiam obedientialem ad gratia habet
 quilibet viator. ser. 66. p̄nci. p̄^a. p̄cl. p̄^a.
Sclrecio comparatur mors xpi. ser. 78. confi.
 3. conclusione tertia.
Sclredestinatio quid sit. ser. 12. p̄nci. 3. p̄cl. 2.
Sclredem. ser. 54. confi. p̄^a. p̄cl. 7. Idem. ser.
 70. confi. 7. concl. 2. Idem. ser. 67. cōfi. 4.
 conclusione. tertia.
Sclredestinatio qd ipostat. sermo. 12. principa.
 tertia. p̄cl. 5. secunda.
Sclredestinatio quem effectum habet. ser. 54.
 confi. 7. concl. prima.
Sclredestinatio fit ex sola pietate dei. ibidem
 conclusione. secunda.
Sclredestinatio habet certitudinem. ibidez cō-
 clusione. tertia.
Sclredestinatio habet triplicem effectum in pre-
 destinatis. sermone. 57. consideratione. 4.
 concl. prima. documento primo.
Sclredestinatio iuuatur precibus. sanctorum.
 ser. 54. confi. 2. concl. prima.
Sclredestinatio passiva non conuenit christo:
 secundum quod deus. sermone. 12. p̄nci.
 pali. 3. concl. secunda.
Sclredestinatio et adoptio quomodo differunt
 sermone. 19. p̄nci. primo. p̄cl. prima.
Sclredestinatio infallibiliter consequitur suum
 effectum non imponens necessitatem et est
 pars prudentie. sermone. 67. consideratio
 ne. quarta. p̄cl. tertia.
Sclredestinationis signum est audire verbum
 dei. sermone. 58. p̄nci. 5. concl. 3.

Predestinatus quicquid deseritur secundum presentem
 iustitiam. ibidem conclu. tertia.
Predestinatus solus christus meruit a pertione re
 gni. ser. 54. confide. prima. pclu. 6.
Predestinatus cur deus permittit cadere. ser.
 mo. 57. pside. 2. conclu. prima.
Predestinatus petores diligit deus plus quam iustum
 prescitu. ser. 70. confi. prima. pclu. secunda.
Predicatio apostolorum dicitur seminatio et messis
 sermo. 63. confide. 3. document. 6.
Predicationis doctrina habet quadruplicem op
 portunitatem. ibidem pside. prima. pclu. 2.
Predicator quid habet facere: et quot sunt predicabi
 lia per ipsum. ser. 64. pside. prima. doc. p. 2. 2.
Predicator verbi dei debet habere patientiam in
 iuria illata. sermo. 72. pfi. prima. pclu. 7.
Prelati primo mane ingrediuntur vineam domini
 sermo. 36. principia. 2. conclu. prima.
Premium eternum quid sit. sermo. 45. confi
 dera. tertia. conclu. tertia.
Premium quod incipit. ser. 49. pfi. 2. docu. sexto.
Premium crescit tribus. ser. 34. prin. 4.
Premium celeste dicitur dari et reddi. sermo.
 36. principia. 3. conclu. secunda.
Premium promittitur inchoantibus. sed datur per
 uerantibus. ser. 6. pside. prima. conclu. p. 1.
Prerogative quatuor sunt in angelica saluta
 tione. sermo. 7. confide. 2. conclu. quinta.
Presto et semper prope est deus sibi seruienti
 bus. ser. 5. confide. 2. conclu. prima. 7. secunda.
Presumere de se nullus debet. sermo. 10. con
 fide. prima. conclu. quarta.
Prevaricationis quadruplex via. sermone. 6.
 confi. 4. conclu. secunda.
Preuisio mortis christi ab eterno. sermo. 77
 confide. prima. conclu. prima.
Primitas quadruplex reperitur. sermone. 18.
 principi. primo. conclu. prima.
Princes mundi quomodo eiecit foras. ser
 mone. 78. confi. 7. conclu. secunda.
Pincipia duo rex omnium quidam posuerunt
 sermo. 58. confi. tertia. conclu. prima.
Pincipium peccati voluntas est. ser. 4. pfi. prima
Priuilegia quatuor habent perseverantes in vita
 contemplatiua. ser. 20. principi. 4. conclu. tertia.
Probatio duplex est. sermo. 90.
Progressus in anima quadruplex. sermo. 41
 confide. 2. document. 7.
Progressus peccatorum quomodo fiat. sermo.
 49. confide. prima. conclu. tertia.
Progressus curationis anime fit in triplici gra

du. ibidem pside. 2. document. 6.
Progressum triplicem habuit intentatio mor
 tis christi a iudeis. sermone. 77. considera.
 tertia. conclu. secunda.
Proficere in virtutibus videtur sonare imp
 sectum. ser. 9. pside. prima. conclu. tertia.
Proficienti fuit maria nobis figura. ibidem
 conclu. quarta.
Profectus spiritualis in nobis est duplex. ser
 mo. p. confide. tertia. conclu. secunda.
Prophetare contingit ignorantes et malos. ser
 mo. 73. confide. 3. conclu. secunda.
Prophetando cayphas potuit peccare: et quo
 modo non. sermone. 77. confide. secunda.
 conclu. prima.
Prophete dolosi qui sunt. sermo. quarto. con
 fide. 3. versus finem.
Propitiationis spes non debet esse sine metu
 sermo. 76. confide. 2. conclu. prima.
Propria duplicia appropriantur christo. sermo.
 18. principia. tertia. conclu. prima.
Proprius humane nature est triplex. ibidem.
Proprium vine nature in christo est quadruplex. ibidem.
Proprius veritatis quid sit. sermo. 72. con
 fide. prima. conclu. prima.
Providentia et predestinatio quomodo disse
 runt. sermo. 32. principi. 3. conclu. secunda.
Prudentia habet quadruplicem consideratio
 nem. sermo. 88. confide. tertia.
Prudentia habet duo officia. ser. 27. pclu. 3.
Prudentia assimilatur astutie serpentis pro
 pter quinque. ibidem.
Prudentia est duplex. sermo. 29. considera.
 prima. conclu. prima.
Prudentia carnis est fugienda. ibidem. pclu. 2.
Prudentia habet quatuor actus. ser. 43. con
 fide. prima. conclu. 3. circa 2^m.
Prudentia spiritus quid est. ser. 53. pside. 2. pclu. 3.
Prudentia quid sit. ser. 64. confi. 4. docu. 3.
Pudor malus est vinculum quoddam. ser. 78.
 confide. 7. conclu. sexta.
Puer habet quinque panes et duos pisces quos
 sit. sermo. 65. confide. 2. document. 4.
Puer ihesus vocatur est tribus prerogatiuis. ser.
 7. confide. 3. conclu. 3.
Pugil noster fuit christus in passione. sermo.
 81. principia. tertia.
Purificatur penitens per sex opera satisfactionis.
 sermo. 28. confide. 3. conclu. quinta.
Puritas quintuplex est: quam operatur in nobis
 gratia spiritus sancti. ser. 26. pfi. p. 1. pclu. p. 1.

Incipit littera

¶ **Q**uatriuagius quid significat, sermo
ne. 70. confide, tertia.
Quantitas resurgentium, ser. 92. arti. 7.
Querere gloriam non debemus nobis ex opere bo
no: sed deo, ser. 72. psi. 2. conclu. quinta.
Querit ipse a multis et diuersimode, ser. 24. no
ta. ante psi. 3. de3 ser. 74. psi. 6. conclu. prima
Querunt gratiam quatuor gratia hominum: et non inue
nitur nisi in triduo cuiuslibet statui competenti.
sermo. 26. confi. 4. conclu. secunda.
Querunt perfecti: prelati: pastores: clerici in tri
duo ibidem.
Querendus quomodo est ipse, ser. 24. confi.
octaua, conclu. tertia.
Querunt magi ibidem iherusalem et quare ibi
dem confi. prima, conclu. sexta.
Querendus nusquam est deus nisi in mente de
uota ibidem confi. 3. conclu. secunda.
Quietare ultimam appetitum hominis quid potest.
ser. 21. confi. prima, conclu. quinta.
Questio triplex ad quam negatiue est respon
dendum, ser. 6. confi. 3. conclu. tertia.
Quinquagesimus quare sic dicitur, ser. 39.
princi. primo, conclu. secunda.
Quinta feria est quadruplici ministerio conse
crata, ser. 80. contem. 4. confi. tertia.

Incipit littera R

R Adicata a patre sunt stabilita, ser. 61.
 confide, secunda, conclu, quinta.
Radius: splendor: lux et lumen differunt, ser.
 71, confi, prima, conclu, prima.
Radix meriti fundatur in gratia grati faciente
 ser. 36, princi, 3, conclu, secunda.
Ramos de arboribus carpere quid significat
 ser. 78, confi, secunda, conclu, tertia.
Ratio humana in diuinis rebus est multuz de-
 ficiens, ser. 50, confi, tertia, conclu, prima.
Ratio nra lippa ē, ser. 68, confi, 2, conclu, 2.
Ratio est vis aie, ser. 20, prin, p, conclu, 2.
 Idem ser. 70, confi, prima, conclu, tertia.
Ratio ponit minorem in syllogismo practico,
 ser. xj, confi, prima, conclu, sexta.
Ratio ē rex et pastor: et habet sex facere, ser. 17
 confi, prima, conclu, 2, 3, 4.
Rationis recte seq tenemur dictamen, ser. 69
 confi, tertia, conclu, secunda.
Rationis actus quoru sunt, ser. 43, cōfi, pma.

conclud. 3. Idem ser. 44. pñ. pñma. pñlu. pñ.
 Recedat xps ab hoie multiplex. ser. 84. confide.
 secunda. conclud. vnica.
 Receptio xpi a iudeis in festo palmar. ser. 79
 confide. quinta. in principio.
 Recta intentio disponit laborem boni operis
 ser. 9. confide. prima. conclud. secunda.
 Rectitudo voluntatis an sufficiat ad salutem.
 ser. 87. confide. secunda. Dubi. 3.
 Reciduum in pñm volens declinare dñs hñe
 quatuor. ser. 47. confide. 3. concludi. tertia.
 Idem ser. 62. confi. 4. conclud. secunda.
 Reciduum precauentis habent quadruplicē
 pñtationem ibidem confi. 5. conclud. 2.
 Recidiuantes occidunt xpm. ser. 39. pñci. 2.
 conclud. quarta.
 Reconciliatio nobis venit p passionem xpi.
 ser. 79. confi. secunda. conclud. secunda.
 Redemptio hominis fuit possibilis. sermo. 2
 confi. secunda. decre. quarto.
 Redempta est humana natura ppter quatuor
 ibidem decre. tertio.
 Redempti sumus magis pprie qñ empñ. ser.
 67. confi. secunda. conclud. tertia.
 Redēpti sumus xpi sanguine a tribus. ser. 85.
 Reddere bonum vel malum est multiplex.
 ser. 29. confi. prima. conclud. quarta.
 Redditus viales aut ppetuos an liceat emē.
 ser. 46. docu. 4. veri. secunda.
 Refectio spiritualis xpi quid sit. ser. 63. con.
 tertia. docu. quarto.
 Reformatio hois fit p tria. ser. 25. pñi. 2. pñ.
 Reformari hñ aia p quatuor ibidem pñlu. 4.
 Refrigerium triplex in inferno: sed nulla re
 demptio. ser. 45. confi. quinta. conclud. gñta.
 Refrenatio oris persuadetur. ser. 61. pñid. 3.
 documen. quarto.
 Regnum celoz dicitur presens ecclia. ser. 36.
 pñci. pñmo. conclud. secunda.
 Regnum celorum est castz obfessum. ser. 71
 confide. quinta. conclud. secunda.
 Regnum celoz quinqz fructibus acquiritur.
 ser. 56. confide. 4. conclud. scda.
 Regnum anime destruitur per duo. ser. 11.
 confide. prima. conclud. sexta.
 Regna aie tot sunt quot sunt vires. ibidem.
 Regia qdam pñia est. ser. 66. pñi. 3. conclud. 3.
 Reiteratio confessionis in ser casibus. ser. 60.
 confide. secunda. conclud. sexta.
 Religio qd sit. ser. 39. pñi. pñmo. pñlu. pñma.
 Religio aerea est. ser. 34. pñi. 4. docu. pñmo.

Religiosi ingrediunt vineam hora nona ser.
36. princi. secundo.
Remedius triplex fuit contra pctm originale.
ser. 21. confi. prima. conclu. tertia.
Remedium triplex contra tempraenta. ser.
68. confi. 2. conclu. quarta.
Remissio iniurie. ser. 29. confi. 2. conclu. 5.
Remissio pctoz regit ser: duo ex pte remitte
tis &c. ser. 28. confi. tertia. conclu. quarta.
Remissio culpe ministris ecclie reservatur.
ser. 57. confi. quarta. conclu. tertia.
Remissibile est omne pctm simplr: irremissibi
le tamē fm qd. ser. 28. pñ. 3. pñ. 5.
Remuneratio bone voluntatis. ser. 87. pñ. secu
da. dub. secunda.
Remuneratio cursus p bratio. ser. 35. pñ. se
cundo. pñ. secunda.
Reparatio generis humani decens fuit. ser.
14. principali. tertio. pñ. prima.
Reparatio hominis facta est per satisfactionez
Et per illuz qui deus est & homo & per mor
tez illi. ibidē pñ. 2. 3. & 4. Idē patet. ser.
21. pñ. prima. sub sexta die. secūde exposi
tionis sub. 2. 3. 4. 5. & 6. pñ. conclusione.
Reparatio nostra regrebat dinam potentiā & sa
pientiam. ser. 47. confi. tertia. conclu. pñ.
Reparatio aie nostre fit per effectum gratie. ser.
69. confide. quinta. conclu. prima.
Reparationis nostre duplex est cā. ser. 54. cōfi.
prima. conclu. quinta.
Representat se pctm menti quadruplr. ser. 67
confide. secunda. conclu. secunda.
Reprobatio qd fit & quis effectus eius. ser. 54.
confide. prima. conclu. prima.
Reprobationis signū est nolle audire verbuz
dei. ser. 72. confi. prima. conclu. quinta.
Reprobi post iudicium cruciabuntur tripli
cigne. ser. 45. confi. quinta. conclu. tertia.
Reprobi increpationez non sustinent. ser. 72
confi. prima. conclu. sexta.
Residere: stare & tacere differunt. ser. 69. cōfi.
dera. quinta. conclu. secunda.
Res perdita qto fuerit nobilior: tanto maior
adhibet inglitio. ser. 26. confi. 3. docu. 2.
Resurrectio duplex. ser. 4. confi. 2. circa quar
tum defectum.
Resurrectio quid sit. ser. 86. confide. prima.
Item ser. 92. arti. primo.
Resurrectio xpi declarat verūate vtriusq; te
stamenti. ser. 86. co nide. prima.
Resurrectio xpi pñmata fuit quadruplici an

gelico testimonio. ibidem.
Resurrectio xpi qualr facta est. ibidē pñ. 3.
Resurrectio xpi qñ facta est. ibidem confi. 3.
Resurrectio xpi fuit accelerata ppter quatuor
ibidem confi. septima.
Resurrectio cum xpo dispositio. ibidem.
Resurrectio prima quid est. ser. 92. articu. 2.
questione prima.
Resurrectio secunda qñ est ibidem questio. 2.
Resurrectio oium erit & probatur auctoritate
vtriusq; testamenti. ibidem arti. tertio.
Resurrectio hois quando: vbi: quoz ministe
rio: qñ: in qua etate: & qualr bōi: & quali
ter mali resurgēt. ibidē ar. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.
Resurrectio mortuoz est maximū miraculuz
ibidem arti. 15.
Resurrectio mortuoz fiet pp quatuor rōes ibidē
Resurrectio gigantum & gnanzum ibidem
arti. 7. questio. 4.
Resurrectio in qua qñtitate: affinitate: an cu
z virginitate & circūcisione fiet ibidē sub qua
tuor dubijs.
Resurrectio qdruplex facta est in xpo resurgente
ibidē pñ. pñ. nota bene. Idē sermo. 85.
parte secunda. confi. sexta.
Retributōis tps. ser. 36. pñ. 2. pñ. prima.
Reuereri & laudare quomō differunt. ser. 24.
confi. quinta. conclu. tertia.
Ruina angeloz per mortem xpi staurabitur.
ser. 83. confi. prima. pñ. secunda.
Ruina inimici nostri aliqui pōt nos sine pctō
lenificare: & ei⁹ glia sine culpa inuidie tristita
re. ser. 27. pñ. tertia circa nonuz.
Ruine & repatiōes sanctoz scribunt & quare.
ser. 33. princi. secundo. requi. 2.

Sequit littera S

Sabbatum est triplex. ser. 68. confi.
tertia. pñ. tertia.
Sabbatum est ordinatū pp tres rationes.
ser. 49. pñ. tertia. conclu. tertia.
Sabbato laboras excusat i quatuor casib⁹ ibidē.
Sacerdos solus pōt pñficere etiam hereticus
scismaticus & degradatus. Et an sacerdos
malus celebras sit audiendus. Et de quatu
or sacramentis in iherusalem institutis hec
patent. ser. 80. pñ. 2. confide. prima.
Item contem. quarta. confi. quarta.
Sacra scriptura est summe auctoritatis. ser. 3.
pñ. 2. pñ. pñ. Idē ser. 56. pñ. 2. pñ. 2.

Sacra scriptura quādoq; videtur humana rōe
 ser. 3. pñ. 2. pñ. 2.
 Sacre scri. vilitates tres. ibidē pñ. 4. pñ. 4. pñ. 4.
 Sacre scri. initio qñs est. ibidē pñ. 5. pñ. 5. pñ. 5.
 Sacramenta medicamenta sunt: et quis eorū
 effectus. ser. 59. pñ. 2. pñ. 4. pñ. 4.
 Sacramētoz medicine sunt valde viles. ser.
 59. conf. 2. conclu. prima. 2. 2.
 Sacramētoz dispensator d; esse minissimus
 er6of. conf. 2. conclu. 8. docu. vnico.
 Saluari sine fide impossibile est. ser. 78. pñ.
 octaua. conclu. 2.
 Salus dei est nobis propinqua in quadrupli-
 ci differentia. ser. pñ. 3. pñ. 4.
 Sannaria interpretatur. ser. 63. pñ. 2. in fine
 Sanatio nālis fit duplr. ser. pñ. 3. pñ. 3.
 Sanatio spūalis requirit quatuor. ser. 43. conf.
 sexta documento tertio.
 Sanat xps multa genera infirmoz. ser. 49.
 conf. prima conclu. 4.
 Sanatio aie est a grā. ser. 62. pñ. 4. pñ. totum.
 Sanguis xpi sumitur sub vtracq; specie sacra-
 menti. ser. 80. pñ. pñ. 4. docu. pñ.
 Sanguis xpi in reliquis an et qualiter venerā
 dus sit ibidem.
 Sanguis xpi pñmendatur a tribus. ser. 85. cō
 clu. pñ. parte pñ. pñ.
 Sanguis xpi lauit nos. ibidē conclu. tertia.
 Sanguis xpi pñfiguratio. ibidē pñ. pñ. 2.
 conf. prima.
 Sanguis xpi septem pñsiderationes. ibidem
 parte pñ. 2.
 Sanguine xpi redempti sumus a tribus. ibi-
 dem parte pñ. pñ. 4. conclu. 2.
 Sanguine xpi nobilitati sum⁹ triplr. ibidem
 Sapor quintuplex in sacramento eucharistie
 ser. 80. pñ. 3. pñ. pñ.
 Sarepta exponitur. ser. 59. pñ. tertia conclu. 2.
 Satisfactio distinguit. ser. 6. pñ. 4. pñ. 2. cir-
 ca tertiam pñ. Item. ser. 49. pñ. 2. docu. 6.
 Item. ser. 58. pñ. 2. conclu. 2.
 Satisfactio d; fieri p opa penalia ppter duo.
 ser. 49. conf. 2. docu. 6.
 Satisfactio consistit in septem. ser. 58. cōfi. 2.
 conclu. secunda.
 Satisfactioni pparatur mors xpi. ser. 77. con-
 sidera. 3. conclu. 3.
 Sator quid dicat et qd facere h; ser. 37. pñ.
 primo. conclu. pñ. 2. tertia.
 Scandalizare nemo d; in pñpñtibus ma-
 loz. ser. 50. conf. pñ. conclu. 3.

Scelera cupidoz quatuor sunt. ser. 39. pñ.
 secundo. conclu. 4.
 Scribit xps electos suos quadrupliciter. ser.
 15. pñ. pñ. 4. conclu. prima.
 Scriptura sacra est summe auctoritatis: et nun-
 cius ad nos missus. ser. 56. pñ. 3. pñ. 2.
 Secta nulla alia h; miracula p sui pñfirmatiōe
 nisi fides xpianoz. ser. 70. pñ. 3. circa. 5m.
 Semen qd est h; lldugo. ser. 37. pñ. 2. pñ. 4.
 Semen quadruplex seminavit xps ibidem cō-
 clusione secunda.
 Semen affectus et semen actus triplr impedi-
 unt. ibidē principali. 3. conclu. 4.
 Semen in intellectu fructificat in humilitate
 semen in affectu in pietate: et semen in actu
 in obedientia. ibidem pñ. sexta.
 Semen significat virtutes ppter quatuor. ser.
 34. pñ. pñ. 3.
 Seminare debet homo quatuor semina. ser.
 27. pñ. 2. conclu. 3.
 Seminatores multi sunt sed pñale xps. ibidē
 pñ. pñ. 2. et tertia.
 Semini comparatur verbum dei ppter septē
 ibidem pñ. pñ. 4.
 Seminatio non est culpandus nec pñci: tor
 dicit pñale seminatio sed magis seminang
 coplinus. ibidē pñ. 3. conclu. 5.
 Sensitius appetitus est in homine per origi-
 nale peccatū. ser. 59. pñ. pñ. 4. pñ. 4.
 Sensualitas est corrupta in homine. ser. 25.
 conf. pñ. conclu. pñ.
 Sensualitas debet restringi q; multipliciter p
 turbat rationē ibidem conf. secunda. Idē
 patet ser. 59. pñ. pñ. 4. pñ. 4.
 Sensus nostri fenestre aie nostre sunt. sermo
 ne. 26. conf. prima pñ. pñ. 4. Itē pñ. 3.
 41. conf. pñ. pñ. 2.
 Sentiant aliqui male de dei potētia iustitia: et
 bonitate ser. 72. ante pñsiderationem.
 Separatio in morte xpi fuit qduplex. ser. 87.
 consideratione prima.
 Sparari nolens a summo delectabili debet ha-
 bere tria. ser. 56. conf. pñ. 4. conclu. 3.
 Separant boni a malis opere mente et remu-
 natione. ser. 12. pñ. pñ. 4. pñ. 2. circa. 4m.
 Sepes animaz circundans que est. ser. mone
 56. conf. pñ. 4. conclu. 5.
 Septuag. sima quare dicat illa dominica. ser.
 36. pñ. primo. pñ. 4. pñ. 4.
 Sequi lumen xps est vtile ppter tria. ser. 23.
 pñ. 2. conclu. 3. Itē. ser. 71. pñ. 2. pñ. 4.
 L

Reg tenemur dictamē recte rōis. f. 59. pñ. 3.
 clusione secunda.
 Seqbanit xps iplices discipuli. ibi. pñ. p. 2.
 Sequuntur xpm diuersi diuersimode. ser. 30.
 pñci. p. conclu. 3.
 Serpentis astutia. ser. 27. pñ. 3. circa pñm.
 Seruatio diuini verbi liberat a morte culpe ⁊
 gehenne ⁊ confert vitam eternam. ser. 72.
 confi. 2. concl. p. 2. ⁊ 3.
 Seruitus duplex est. ser. 12. pñ. p. conclu. 2.
 Sychar interpretat. ser. 63. pñ. p. 2. conclu. 2.
 Sydonia exponit. ser. 59. pñ. 3. pñ. secūda.
 Signa quatuor ostēdentia pñtiaz xpi in aia
 ser. 24. pñ. 4. conclu. 4.
 Signa quatuor inter bonos ⁊ malos in die iu
 dicij. ser. 92. articulo. 7.
 Signa quatuor habuit xps in natiuitate pñra
 ria quatuor signis i passioe. f. 15. pñ. 5. p. 6.
 Signa sex ponunt in mente diuina. sermone
 2. pte p. 2. Itē. ser. 30. pñ. 4. ponunt. 5.
 Signa tria fuerunt in sole. ⁊ que ibidem.
 Signa lune quatuor sunt ⁊ que ibidem.
 Signa septem sunt vite contemplatiue. sermo
 ne. 88. confi. 4. per totum
 Signa penitentie quatuor sunt. ser. 6. confi. 4.
 conclu. secunda.
 Signa conceptionis spiritualis que sunt. ser.
 8. confi. pñma conclu. 4.
 Siloa est fons ad radicem montis oliueti. ser
 mone. 8. ante considerationem.
 Siloe interpretat. ibidem. ser. 2. conclu. 3.
 Similitudo ⁊ imago differunt. ser. 46. doc. p.
 Similitudo est causa circūuentionis. sermone
 53. confi. pñma conclu. 2.
 Simeon interpretatur. ser. 20. pñ. 2. circa pñm.
 Sincera intentio laborem boni operis dispo
 nit. ser. 9. confi. pñma conclu. 2.
 Sintbesis ponit maiorem in syllogismo con
 scientie. ser. 11. confi. pñma conclu. 6.
 Sinasis virtus est ⁊ qualis. ser. 53. confid. 2.
 conclu. terna.
 Sion interpretat. ser. 15. confi. 2. conclu. pñma
 Solemnitates quatuor sunt in sacramento al
 taris. ser. 80. contēpla. 4. confi. pñma.
 Sollicitudo tēporalis mala ē. f. 5. pñ. 2. pñ. 2.
 Sollicitudo pñsidētie. ser. 27. pñ. 3. circa. 6.
 Sollicitudo tēporaliuz impedit gratiam. ser.
 41. confi. pñma conclu. 2.
 Sollicitudo seculi tollit idoneitatem receptio
 nis. grane. ser. 59. confi. 3. conclu. pñma.
 Somnus qd sit. ser. p. confi. pñma. pñ. pñma

Somnus duplex est. ser. 32. pñci. p. pñ. 4.
 Somnus causat a quatuor. ser. p. conclu. 5.
 Somnus quid est. ser. 13. pñ. p. conclu. 3.
 Somniorū quatuor genera ibidem.
 Societas mala ē fugiēda. f. 29. cōsi. p. 2. p. 3.
 Speculi naturaz habet aia ⁊ quare. ser. primo
 confi. secunda conclusi. secunda. Idem ser.
 25. pñci. secundo conclu. 4.
 Spelunca latronuz. ser. 56. confi. 2. conclu. 3.
 Spes panis est. ser. 65. confi. 2. docu. 4.
 Spes diffiniur. ser. 20. pñci. 3. circa. 2.
 Item ser. 23. confi. pñma. conclu. 4.
 Spes quatuor modis accipit. ser. 24. pñci.
 secundo. conclu. 4.
 Spes nobis utilis est. ser. 3. pñ. 4. pñ. 7.
 Splendor lux radius ⁊ lumen supra in rad.
 Sponsalia ⁊ matrimoniu differunt. sermone
 13. pñci. p. conclu. pñma.
 Spine ⁊ sollicitudines sunt diuitie. sermo. 3.
 pñci. 3. conclu. 4.
 Spine exponuntur. ser. 59. pñ. 3. pñ. 2.
 Spiritualis perfectio requirit tria. ser. 17. pñ.
 pñma conclu. 5.
 Spirit⁹ ⁊ carnis allegatiōes. f. 2. pñ. 2. pte. 2.
 Spiritus rationalis illuminatur per granam
 ⁊ duo dicit. ser. 41. confi. 2. docu. p. 7. 2.
 Spiritus sanctus fons dicit⁹ propter quatuor.
 ser. 63. pñ. 4. conclu. 3.
 Spiritus scī fruct⁹ sunt duodecim. ser. 66. cōsi.
 secunda conclu. pñma.
 Stare iacere residere differunt. ser. 69. confi.
 4. pñ. secunda.
 Status pñsentis vite comparat ad statuz patrie
 sicut somnus ad vigiliam propter tria. ser.
 primo pñ. 2. pñ. 2. Idē. ser. 22. pñ. 2. p. 3.
 Status virginis marie est quadruplex. sermo
 ne. 9. pñ. pñma. conclu. 4.
 Status mundi designat per noctē. ser. primo
 cor. 15. 4. circa pñci.
 Status hominū septē sunt quibus domin⁹ se
 manifestat. ser. 81. docu. 3.
 Stella quintuplex dirigens nos in finem debi
 tum. ser. 24. confi. 7. conclu. pñma.
 Stella que duxit magos ⁊ multa de ea. ibidez
 confi. pñma pñ. 5. ⁊ sexta.
 Stelle exponunt. ser. 2. confi. 2.
 Stimuli qd pñgēdi sūt peccatores. f. p. pñ. p.
 Stipendia victorie spūalis sunt tredecim. ser.
 44. pñ. 4. conclu. 5.
 Subijcit homo diabolo per peccatu. ser. 78.
 confi. 7. pñ. pñma.

Superbia nos postergata virtutibus et quod dicitur superbus. ser. 53. pñ. 2. concl. 5.
 Superbia se habet ad vicia sicut caritas ad virtutes alias. ser. 6. pñ. 2. pñ. secunda.
 Superbia dicitur initium omnis peccati triplici ratione. ser. 12. pñ. pñ. concl. pñ.
 Supbia excludit per quatuor. ibidē pñ. secunda
 Supbia genus triplex est. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4
 Suscitatio spiritualiter mortui septē pcedūt quibus opant et duo sequunt. ser. 70. conf. 3.

Sequitur littera. T.

Alcurnitas quandoque est vitiosa. ser. 72. conf. 3. concl. 3.
 Temperantia quid est. ser. 64. pñ. quarta docu. 3.
 Temporalia habere et solitudines habere de hijs differunt. ser. 59. pñ. 3. concl. prima.
 Templū quātriplex sacre scripture. sermone. 67 pñ. prima concl. prima.
 Templū et domus dei est aia s; diuersimode ibidem concl. 2.
 Temptatio quid sit et quod duplex est. ser. 42. pñ. 2. pñ. pñ. Itē. ser. 32. prin. 3. pñ. 2
 Temptatio etiam habet a quatuor et repellit per quatuor. ibidē conf. 4. concl. prima et tertia.
 Temptatio infertur non ad deceptionem sed ad probationem. ser. 32. prin. primo. pñ. 5.
 Temptationis adiutoria sunt quatuor. ser. 69. conf. 3. concl. 2.
 Temptationū remedia sunt quatuor. ser. 43. conf. prima concl. 3.
 Temptationū veniunt sunt quatuor. ibidem.
 Temptari quare christus voluit. ser. 44. pñ. pñ. pñ. 5
 Temptator quatuor modis decipit et quod diabo lº dicat pñe temptator. ibidē pñ. 2. pñ. 3. et 5
 Temptationē fieri deus permittit ppter quatuor. ibidē pñ. 4. cōcl. 2. Itē pñ. 22. pñ. pñ. pñ. 3.
 Temptari permittit deus conuersos ad penitentiam. ser. 69. conf. prima pñ. 3.
 Tempus passionis christi est tempus acquirende gratie. ser. 73. pñ. 4. pñ. prima.
 Tempus gratie dicitur dies et vnus dies ppter quinque. ser. primo conf. 4.
 Tempus dimittit in presens preteritum et futurum. ibidē pñ. secunda.
 Tempus incarnationis multum congruebat et dicitur tempus plenitudinis ppter octo. ser. 19. prin. secundo concl. prima et secunda
 Tempus natiuitatis fuit aptum ad interpellā-

dū pro peccatis. ser. 14. conf. 2. cōcl. prima
 Tempus reconciliationis adduxit passio christi. ser. 77. conf. 4. concl. 3.
 Tempus retributionis. ser. 36. prin. 2. cōcl. pñ
 Tempestatem volens euadere debet habere sex. ser. 32. prin. 3. concl. secunda.
 Tenere in fine est duplex tēdere est in aliud tēdere et hoc dupliciter. ser. 42. pñ. 2. pñ. pñ.
 Teneritudo corporis christi. ser. 82. prin. primo
 Terra bona melior optima que est. ser. 37. prin. 3. concl. 6. in fine.
 Testis transfigurationis dominice significat genera hominū. ser. 6. conf. prima. doc. 2.
 Testimoniū quod est et quod triplex est. ibi. doc. 2. et 3.
 Testimoniū per se vel contra quod valet et quod quis potest proferre testimoniū ante intentū pro se. ser. 71. cōf. 3. concl. 2. et 5.
 Testimoniū puri hominis efficitur sic dicitur ibi. pñ. 4
 Testimoniū habuit doctrina christi a quatuor. ser. mo. 79. conf. 3. pñ. secunda.
 Testificari est de necessitate salutis. ser. 71. pñ. tertia concl. prima.
 Testificari qui possunt. ibidem.
 Testimonijs scripturarum confirmant facta diuina. ser. 69. conf. 4. concl. prima.
 Testium productio in fraterna correptione debet fieri ppter tria. ser. 60. conf. pñ. pñ. 5.
 Thesaurizare quid sit et ad quid est et de octo affectibus suis. ser. 40. conf. secunda.
 Thesaurizatio celestium. ibidem.
 Tibertus interpretatur. ser. 11. pñ. pñ. concl. 4.
 Timor debet adesse gratitudini. ser. 65. pñ. 3. conclusione tertia.
 Timor dei vnde causatur in nobis. ser. 69. pñ. 6. conclusione secunda.
 Timor naturalis ponitur. ser. 70. conf. 3. circa tertium necessarium.
 Timor mundanus vnde causatur et quod est vinculum quoddam. ser. 79. cōf. 3. concl. 6.
 Timor mundanus in iudeis fuit causa persecutionis christi. ser. 77. conf. pñ. cōcl. 3.
 Timor mundanus ponitur. ser. 84. pñ. pñ. concl. prima.
 Timor ordinatus utilis est et quid sit. ser. 79. conf. 3. concl. 6.
 Timorem filialem incutunt septē. ser. 69. pñ. 6. pñ. prima.
 Tyranni flagellant christum. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4.
 Torcular est scientia. ser. 17. pñ. pñ. pñ. 3.
 Traditiones phariseorum fuerunt defectuose tripliciter. ser. 61. pñ. prima. pñ. 6.

Tradit⁹ est xps multiplr. ser. 39. pñ. 2. pñ. 3.
Transfiguratio xpi habuit triplex testimoniu
ser. 50. docu. quinto.

Transfiguratio et transubstantiatio quō differunt. transfiguratio xpi fuit necessaria et certificata p visu. ibidē pñ. 2. pñ. 2. et 3.
Transfiguratio aie fit qdruplr. ser. 51. pñ. 3.
Transfiguratio est triplex. ser. 58. pñ. 7. ver sus finem.

Transitus de culpa ad grāz longe et pprie est respectu diuersor. ser. 66. pñ. pñ. pñ. 2.

Transitus de presentis vite exilio in pñam felicitatis quō fit p grāz. ibidē pñ. secūda.

Tribulatio valet ad mltā. ser. 29. pñ. 2. pñ. 4.

Trinitati toti equaliter tenemur. ser. 57. pñ. prima. conclu. sexta. veri. tertia.

Triticum cōsideratur triplr. pñ. vi est in agro. secūdo vi in area. tercio vi est in horreo. ser. 34. pñ. 4. circa primū documentu.

Triticum purgatur a trib⁹. et quid designat. ibidē nota.

Turba venit ad exequias defuncte aie et triplici vico. ser. 69. conf. 3. conclu. pñ. 1.

Turpitudine pñor in se pñet quatuor. ser. 47. consideratione secūda. conclu. prima.

Turris paciētia est. ser. 56. conf. pñ. 1. pñ. 3.

Tutores quinqz assignant adoptiuu et q sunt ser. 19. pñ. 1. primo. conclu. 7.

Tutores informāt adoptiuu. ibidē pñ. 8.

Segtur littera U

U Eb quadruplex fuit in eua. ser. 7. confide. secūda. conclu. quinta.

Velle nālr et deliberatiue. ser. 4. conf. prima.

Velle ex deliberatione aliquis pñr dupliciter. ser. 55. conf. secūda. conclu. sexta.

Venatio duplex. ser. 48. pñ. pñ. 1. conclu. 2.

Vendere et emere in negociatōib⁹ inq busdā casibus. ser. 46. docu. 4. veri. 3. 4. et 5.

Vēditio: emptio et mutuū dñt. 3. in emptio.

Veniale et mortale peccatu differunt. ser. 66. confide. secūda. conclu. prima.

Verbum increatum et incarnatu excludit a se oēm felicitatē. ser. 72. conf. prima. pñ. 3.

Verbu dei libenter audire est signū predestinationis: sicut nolle audire ē signū repro bationis. ibidē pñ. 5. conclu. quinta.

Idem pz ser. 58. conf. 2. conclu. tertia.

Verbum dei custoditū facit tria bona. ser. 58. confide. secūda. conclu. quarta.

Verbum dei ordinat nos in deum fm tripli cem virtutem. ibidē.

Verbum caro factum est: circa h ponuntur tria. ser. 18. pñ. 1. quarto.

Verbum in dinis assimilat verbo nō mētal et q duplex sit verbum fm Augu. 2. de tri plici differentia inter verbum diuinum et nostrum. ibidē conclu. prima et secūda.

Verbum dei cōparatur semini ppter septem ser. 36. pñ. 1. secūdo. pñ. 4.

Veritas et bonitas pñunt ipm ens. ser. 72. confide. prima. conclu. tertia.

Veritas est in quatuor: et reperitur qdruplex veritas: et describit qdruplr: et ē vna pñ. 1. et summa veritas q deus est. ibidē pñ. 1. et secūda.

Veritas est triplex et tribus hoīum generib⁹ conuenit. ibidē conclu. quarta.

Veritas dīna in se firmissima pp infirmitatē intellectus creati testimonio pformante in dignit et agbus. ser. 79. pñ. 4. pñ. 1. et 2.

Veritates create eruant de corde dei. ser. 72. confide. prima. conclu. secūda.

Veritatis pñum est in esse. ibidē pñ. pñ. 1.

Vestis qd est: et de quatuor pñitōibus quas dñs hñt. ser. 33. conf. prima. conclu. 2. et 3.

Vestis mīe pñt nobis tria. ibidē pñ. 4.

Viator habet quadruplex pñum sicut victus in tēptatione habet quadruplex demeritum. ser. 44. pñ. 4. conclu. 4.

Victorie pñumate dñt tredecī stipēdia. ibidē conclu. quinta.

Victus triplex est de quo diuersa turba egreditur supra in turba.

Videre electos et pñstinos in peccatis exis sēns deus intueri non desinit. ser. 65. pñ. secūda docu. primo.

Videntes diuinā essentia peccare nō possunt supra in essentia diuina.

Vie due sunt pñuentes ad vltimū finē. 1. co gnitio dīna. et dilectio. ser. 78. pñ. 4. pñ. 2.

Vie alie due sunt scilicet vita actiua et contem platiua. ser. 9. pñ. prima. pñ. 5.

Vigilia qd est et q est nobilior somno. sermo. primo. pñ. prima. pñ. 1.

Vigilia quadruplex est necessaria cōtra duplex periculum et vt dominus ad nos vñat. ser. 43. conf. 2. docu. 2. et 3.

Vindere mūdū quid sit. ser. 71. pñ. 5. pñ. 2.

Vinculum lingue est multiplex. ser. 68. conf. prima. conclu. 4.

Vinculuz est triplex. ser. 4. considera. prima.
 Vincula iohannis exponuntur. ibidem.
 Videte parat mors xpi. ser. 76. psi. 3. p. 3.
 Vindictam petunt iustus et iniustus sed diuer-
 simode. ser. 29. confi. 2. conclu. 5.
 Vineca est conscientia et quare et quibz e comi-
 sa et regit quoz. ser. 36. prin. p. p. cl. 4. r. 5.
 Vinca est anima hominis ppter quinqz. ser.
 56. confi. prima conclu. secunda.
 Virginitas e deo maxie accepta et e gntuplex
 et e simillima angel. ser. 7. psi. 2. p. cl. 2. r. 3.
 Virginitas quid est fm Augu. ser. 20. princi.
 tertio circa 5^m.
 Virginitatis stat⁹ q^lis sit. ser. 7. psi. p. 4. p. cl. p. 4.
 Virgo fuit mater xpi p qtuoz. ibidem p. cl. 5.
 Virgo fuit maria eadez veneratione debet ve-
 nerari qua et xps. ibide confi. 2. cōcl. 4.
 Virgo de virgine xps concipi et nasci veluit
 ppter quatuor rationes ibide psi. 3. cōcl. p. 4.
 Viri quinqz sensus quinqz sunt. ser. 63. confi.
 secunda docu. 8.
 Virtus quid e. ser. 33. psi. prima. p. cl. secunda
 Virtus dicitur fortitudo grana violentia et bone-
 stas sz diuersimode. ser. 71. psi. 5. p. cl. prima
 Virtutes sex ordinat nos in deum et que sunt.
 ser. 33. prin. secundo p totuz.
 Virtutes arma dicunt ppter quinqz. sermo.
 primo pside. quinta.
 Virtutes morales no sunt nobis a natura. ser-
 mone tertio confi. 4. conclu. 2.
 Virtutes cardinales et theologicie ponuntur
 ser. 21. confi. secunda circa finem.
 Virtutes designantur per semen. ser. 34. prin-
 cipali primo conclu. 3.
 Virtutes an insunt nobis a natura ibide con-
 clu. quarta. Idē pz ser. 41. psi. 2. docu. 4.
 Virtutes cardinales ponunt. ser. 64. confi. 4.
 conclu. tertia.
 Virtutes in nobis existentes sunt duplices. ser.
 41. confi. secunda docu. 4.
 Virtutes sex disponunt hominem ad gratias
 ser. 68. confi. 3. conclu. 3.
 Virtutis perfectio requiritur sex et ei⁹ debita dis-
 positione patent. ser. 20. prin. secundo et 3.
 Virtutū omniū opatio vna est. ser. 67. confi.
 tertia. conclu. secunda.
 Virtuos faciunt sibiipsis in ser. 71. confi. 2.
 conclu. secunda.
 Virtuositate qduplices habet lux divina. ibide.
 Visio qd est. ser. 13. prin. 2. conclu. terna.
 Visio corporalis requiritur quatuor sicut et spūa

lis visio. ser. 22. princi. secundo p. cl. 7.
 Vita nostra dicit vna dies. ser. pmo ante psi.
 Vita hominis e tēptatio. ser. 31. prin. p. p. cl. 2^a.
 Vita spiritalis resuscitatur per fidem. sermo.
 41. pside. 3. documento. 3.
 Vita triplex est. ser. 71. confi. 2. conclu. sexta.
 Vita vera in quo pstat. ser. 72. confi. pma.
 conclusione quarta.
 Vita pfecta est alijs i exemplum. ser. 78. confi.
 prima conclu. 3.
 Vita actua requirit tria et est via ad cōtempla-
 tiuam. ser. 88. confi. prima. p. cl. prima.
 Vita contemplatiua quid sit. ibidem confide.
 secunda. conclu. prima.
 Vite contemplatiue signa septem sunt. ibidem
 conclu. quarta.
 Vite contemplatiue impedimenta sunt quatu-
 or. ibidem confi. 3.
 Vite actiue et cōtemplatiue differentia. ser. 70.
 confi. 3. circa septimum.
 Vivere cur deus finit peccatores. sermone.
 34. pnci. 3. conclu. 8.
 Ultimū finem hominis posuerunt quidam in
 quatuor. sermo. 50. confi. 3. concl. 3.
 Umbre comparatur vita hominis ppter ser.
 ser. 21. confi. prima p. clu. 5.
 Unguentum est triplex. ser. 62. confi. 4. p. cl. 2.
 Unio ypostatica fuit occasio ruine et peccati.
 ibidem confi. prima concl. prima.
 Unitas beatorū est duplex. ser. 27. conclu. 3.
 Uocat nos xps per tria. sermone. 70. confide.
 3. circa septimum questum.
 Voluntas diuina est regula effectū ptingen-
 tum. ser. 4. confi. prima.
 Voluntas creata tenetur se conformare volun-
 tati diuine quantum ad duo. ibidem.
 Voluntas diuina oīuz que fuit est prima et sum-
 ma. sermo. 25. confi. 2. conclu. 5.
 Voluntas antecedens et voluntas consequens
 in deo. ser. quarto confi. prima. Item ser.
 7. confi. prima conclu. 6. Item ser. 63. con-
 fide. secunda docu. quarto.
 Voluntas est cā peccati et causa triplicis mor-
 tis. sermone. 61. confi. 2. conclu. 4. Itē ser.
 69. confi. 2. conclu. 2.
 Voluntas non meret nec vitare potest pecca-
 tum ex puris naturalibus et quare nisi mo-
 nitione diuina moueat ad bonum. sermone
 quarto confide. prima. Item. ser. 59. confi.
 tertia conclu. secunda.
 Voluntas mouetur dupliciter. sermone. 24.

principali tertio. conclusione prima.
 Voluntas est subiectum gratie et peccati. ser. 4.
 consideratione prima.
 Voluntas dupliciter potest considerari. ser. 41. co-
 sideratione secunda. docu. secundo.
 Voluntas vnius hominis simul in diuersa fieri est
 impossibile. ser. 50. confi. 3. conclu. tertia.
 Voluntas dei est causa voluntatis creaturarum
 et inaequaliter vult creaturis bonum. ser. 63.
 confide. secunda. documento primo.
 Voluntas dei prius quam sit. ibidem psi. 3. docu. 4.
 Voluntas necessitari non potest: sed manuduci.
 ser. 64. confi. quarta. docu. secundo.
 Voluntas cuiuslibet creature rectitudine a suo
 actu non habet: sed sola voluntas dei est impe-
 cabilis. ser. 67. confide. 4. conclu. secunda.
 Voluntas mala perfici non potest: nisi permittente
 deo. ser. 73. confi. secunda. conclu. tertia.
 Voluntas bona an sola remuneretur. ser. 87. co-
 sideratione secunda. dubio secundo.
 Voluntas rectitudo an sufficiat. ibidem du. 3.
 Voluntas nra ad diuinam conformari. ser. 40.
 consideratione prima.
 Voluntas nra deformitas ad voluntatem diui-
 nam quam est peccatum et quando non. ibidem
 quasi sit ponitur. ser. 25. psi. 2. conclu. quinta.
 Voluntas diuine quadruplex respectus.
 ser. 25. confi. secunda. conclu. quinta.
 Voluntas carnis multa mala operatur. ser. 21.
 confi. prima. conclu. quarta.
 Verbum virginis marie multa de hoc. ser. 13.
 princi. primo. conclu. secunda et tertia.
 Verba in cor habet duas species: et quae manifesta: et quae
 palliata cum speciebus suis: et quae quodam mo-
 do habet fieri circa pignora. ser. 40. psi. 2. co-
 clusione quarta.
 Utile quod sit. sermo. 23. prin. 2. conclusio. 7.
 Idem ser. 71. confi. secunda. conclu. prima.
 Utilitas passionis christi: quam persequent efficaciter
 vocati. ser. 78. confi. prima. conclu. prima.
 secunda. 3. 4. 5. et sexta.
 Utilitates quatuor persequimur in nomine iesu.
 ser. 7. confi. secunda. conclu. prima.
 Ulcera quatuor sunt nobis inflicta ex pecca-
 to. Alde secundum Bedam. ser. 46. docu. secundo.
 Ulcera putrescere faciunt quatuor. ser. 49.
 confi. prima. conclu. secunda.
 Ulneratur anima per peccatum: non tamen au-
 fertur capacitas. ser. 46. docu. secundo.

Sequitur littera X

Christus nasci voluit de virgine. supra in
 nasci christum.
 Christus venit in mundum propter octo. ser. 12.
 princi. secundo. conclu. tertia.
 Christus in incarnatione fuit nobis multum utilis
 ibidem princi. 3. conclusione prima.
 Christus dicitur conceptus de spiritu sancto. supra
 in conceptione christi.
 Christus caput ecclesie est. supra in caput.
 Christus comprehensor et viator fuit. ser. 14. prin-
 cipali primo. conclusione secunda.
 Christus auxit ecclesiam in quatuor. ser. 15. confid.
 prima. conclusione prima.
 Christus scribit electos quadrupliciter. ibidem.
 Christus natus est tempore pacis. ibidem.
 Christus quatuor loca sibi appropriauit. ibidem
 confide. secunda. conclusione prima.
 Christus dicitur esse in mundo ratione diuinitatis et huma-
 nitatis: sed diuersimode. ser. 18. prin. 2. plu. 4.
 Christus lux dicitur. supra in lux.
 Christus subdit se voluntatem suam amplexan-
 tibus. ser. 26. confi. quarta. conclusione sexta:
 Christus trahitur: illuditur: flagellatur: conspuitur:
 et occiditur. ser. 39. princi. 2. conclusione quinta.
 Christus fecit miracula. supra in miracula.
 Christus meruit omnibus: et specialiter predestinatis
 supra in meritum christi.
 Christus caritas liberat. ser. 67. confi. 4. plu. prima.
 Christus mundicia. ibidem.
 Christus vocat nos. supra in vocat.
 Christus loquitur in gazophylatio. supra in gazophi-
 lus. Christus est veritas: verbum increatum et incarna-
 tum. ser. 72. confi. prima. conclusione tertia.
 Christus triplicem veritatem nobis exemplifica-
 uit. ibidem confi. secunda.
 Christus est totus sub vtraque specie sacramenti. ser. 80.
 princi. prima. docu. 2. circa maiorem de hostia.
 Christus qualiter videri dicatur in sacramento.
 ibidem veri. secunda.
 Christus fuit leo in resurrectione. ser. 91. confi. tertia.
 Christus est latra adorandus. supra in latra.
 Christus ad iudicium veniet cum diuina maiestate ap-
 parens in forma gloriosa et quare. ser. sexto
 confide. prima. conclusione quarta.
 Christi incarnationis mysterium. sermo. septimo
 per totum.
 Christum oportuit pati propter septem virtutes in
 notescendas. ser. 90. parte secunda per totum.

Sequitur littera Y

i Deo quid sunt. ser. 56. consi. pma.
conclusionē secunda.

Ydoneitas virginis marie vt esset
mater dei. ser. 7. pside. pma. conclu. sexta.
Ymago dei anima hoīs est. ser. 20. pinci. 3°.
circa quartum.

Ymago dei semper pmanet in mente. ser. 63.
consi. secunda. docu. 7.

Ymago et similitudo different. ser. 46. docu.
p. mo. veri. pma et secunda.

Ymutari debemus bonos. ser. 78. conside.
secunda. conclusionē tertia.

Ymitari debemus passionem christi. ibidem
consi. quinta. conclusionē tertia.

Ypocrisis quid sit et ypocrita. ser. 40. confid.
pma. conclusionē quarta.

Xpostatice vnio. supra in vnio.

Ydrie iudeorum ponuntur mystice. ser. 28.
consi. tertia. conclusionē secunda.

Segtur littera 3

3 Elus quid sit. ser. 18. consi. pma.
conclu. quinta. Item ser. 66. consi.
secunda. conclu. tertia.

Zacharias interpretatur. ser. 9. conside. pma.
conclōne sexta.

Zizania significat vitta propter quatuor. ser.
34. pinci. secundo. conclusionē tertia.

Explicit tabula super primo volumine ser /
monum de tempore ab aduentu vsq; ad feras
quartas i paschalibus doctoris illuminati ma
gistri francisci de Aldayrone de ordine mīno
rum. Et sunt sermones numero. 92.

